

3 3433 07438831 9

100

101

102

103

104

105

106

107

RBA

MEMOSYNE

M N E M O S Y N E.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA.

SCRIPSERUNT ET COLLEGERUNT

C. G. COBET, T. J. HALBERTSMA, H. G. HAMAKER, H. VAN
HERWERDEN, E. J. KIEHL, E. MEHLER, S. A. NABER,
W. N. DU RIEU, S. H. RINKES.

VOLUMEN OCTAVUM.

1859. — 62

LUGDUNI BATAVORUM,

E. J. BRILL.

1859.

1911

AMERICAN ASSOCIATION
OF UNIVERSITY AND
COLLEGE LIBRARIANS
1911

I N D E X

VOLUMINIS OCTAVI.

DISPUTATIONES.

Observationes Criticae in AESCHINIS Orationes. Scr. H. G.	
HAMAKER. Continuantur e <i>Mnem.</i> VII. 475.	Pag. 4.
Ad PROTHI Lexicon. Scr. C. G. COBET. Continuat e <i>Mnem.</i>	
VII. 480.	» 18.
Dinarchea. Scr. H. A. KLEYN.	» 81.
<i>Ataxia</i> . Scr. I. BAKE.	Pag. 106, 184, 504, 421.
Annotationes ad PHILOSTRATUM. Scr. C. G. COBET.	Pag. 117.
Annotationes Criticae ad CHARITONEM. Scr. C. G. COBET.	» 229.
THEOPHRASTI Characteres e Codice Palatino-Vaticano CX.	
accuratissime expressi. Scr. C. G. COBET.	» 510.
Annotationes Criticae et Palaeographicae ad IULIANUM. Scr.	
C. G. COBET.	» 544.
Verisimilia. Scr. S. H. RINKES.	» 457.

MISCELLANEA.

ANTIPHONTIS Libri περί ἀληθείας. Scr. C. G. C.	Pag. 420.
Vita Apollonii Tyanensis. Scr. C. G. C.	» 77.
BABRII Fabulae fraudulenter a MINOIDE MYNA suppositae.	
Scr. C. G. C.	» 359.
Emblemata quaedam ex CICERONE sublata. Scr. C. G. C.	» 454.

INDEX.

Ad GALENUM. Scr. C. G. C.	Pag. 454.
LIVIVS IX. 46. Scr. C. BADHAM.	" 105.
Fragmenta Comicorum apud ORIGENEM contra CELSUM la-	
tentia. Scr. C. G. C.	" 449.
PHILOSTRATI Epistolae. Scr. C. G. C.	" 75.
PLUTARCHI v. Dion. c. 6. Scr. E. MEHLER.	" 75.
PROCOPIUS emendatus Scr. C. G. C.	" 505.
Praefatio in Sacris. Scr. C. G. C.	" 420.
Supplementa Annotationis ad XENOPHONTIS Anabasin. Scr.	
C. G. C.	" 184.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

AESCHINIS ORATIONES.

SCRIPTISIT H. G. HAMAKER.

(Continuantur ex VII. pag. 475).

IN CTESIPHONTEM.

§ 3. τοῦτον οἱ τὴν πολιτείαν οὐκέτι κοινὴν ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν ἡγούμενοι εἶναι ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν. Post ἀπειλεῖν non praesens tempus sed futurum requiritur; itaque scribendum εἰσαγγελεῖν.

§ 18. τοὺς ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος — τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας. Apud Graecos γέρα sunt munera sive honores, qui summis viris praecipui tribuuntur. Haec vox in hunc locum, ubi de muneribus huius generis sermo esse nequit, vitio irrepsit. Corrige ἱερά, sacra; haec enim in manus pontificum traduntur et horum ratio iis reddenda est.

§ 19. πάλιν τοὺς τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, — ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς πατρῶας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας Φιλοτιμίαν. Participia διαχειρίσαντας et ἀνηλωκότας ad normam ceterorum (ὑφαιρουμένους, κατατιθέντας, etc.) corrigenda sunt, ut scribatur praesenti tempore διαχειρίζοντας et ἀναλίσκοντας.

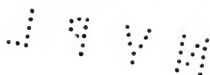
§ 21. ἀρχὴν ὑπεύθυνον, Φησί, μὴ ἀποδῆμειν. Nomen ἀρχὴν ab interpolatore insertum est. Qui rationibus reddendis.

obnoxii erant, omnes vetabantur ἀποδημεῖν, etiam si dudum magistratu abiissent. Ipse Aeschines hominem inducit clamtantem: ὦ Ἡράκλεις, ὅτι ἤρξα, μὴ ἀποδημήσω; Itaque vox ἀρχήν, qua conservata lex ad eos tantum pertinebit, qui munere etiam funguntur, necessario delenda est.

§ 22. καὶ πῶς ὁ γε μηδὲν λαβὼν μηδ' ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος ἃ χρὴ γράφειν. Verba ἃ χρὴ γράφειν abundant et ab Aeschinis manu profecta non sunt. Post διδάσκει ὁ νόμος nihil addi opus est; apparet enim, quae in proxima quaestione leguntur verba πῶς ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; intelligi. Praeterea verbum γράφειν, quo interpolator utitur, hac in re adhiberi non solet; dicunt enim λόγον ἐγγράφειν.

§ 27. τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι. In his verba καὶ Κτησιφῶντα expungenda sunt et scribendum μάρτυρα. Solus enim Demosthenes testis est in psephismate. Verba καὶ Κτησιφῶντα a sciolo in margine adscripta indeque in textum translata sunt. Hinc factum ut non in omnibus libris eodem loco legantur et tres adeo codices ekl. singularem numerum habeant, in quibus est: τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην μάρτυρα καὶ Κτησιφῶντα παρέξομαι.

§ 36. οἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ κτῆ. Apertum est verbis οἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον et καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ eandem legem significari et ridiculam his contineri tautologiam. Haec autem inde nata est quod quum verba οὐδὲν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ primitus legerentur post τὸν Διονυσιακὸν νόμον sed scribarum incuria loco suo mota et negligenter post verba κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν posita essent, mox verba καὶ παρέξονται νόμον interpolata sunt ab aliquo, qui hoc modo sententiam restitui et omnia redintegrari posse putaret. Locus enim, ut ab Aeschine scriptus est, hanc formam habuisse

videtur: οἷσονται δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον οὐ-
 ἔν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρος
 τῇ κλέπτουτες τὴν ἀκρόατιν ὑμῶν κτέ.

§ 39. τὸν δ' ἐπιστάτην τῶν προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι
 τῷ δήμῳ καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων τοὺς δὲ
 καταλείπειν, ὅπως ἂν εἷς ἢ νόμος καὶ μὴ πλείους περὶ ἐκά-
 στῆς πράξεως. Ut hic locus hodie vulgatur, infinitivis ἀναι-
 ρεῖν et καταλείπειν idem subiectum est, quod verbo διδόναι, et
 ἐπιστάτης suffragium quidem dat populo sed tamen ipse leges
 alias rescindit alias confirmat. Quam absurdum hoc sic plu-
 ribus ostendere opus non est. Locus ab interpolatore corrup-
 tus est, qui ridicule infersit verba καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν
 νόμων τοὺς δὲ καταλείπειν, quae nullam interpretationem ad-
 mittant. Homo sententiam, quam animo eius observatam
 esse puto, his verbis enuntiare debebat: διαχειροτονίαν διδόναι
 τῷ δήμῳ, τίνας μὲν χρὴ ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τίνας δὲ κατα-
 λείπειν.

§ 45. οἱ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. Vo-
 cabulum ἐνώπιον apud Atticos pro ἐναντίον in usu non est.
 Corrigendum ἐναντίον.

§ 45. ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς στεφανου-
 μένοι; εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναρρηθῆναι, τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ δήμου
 στεφανουμένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῖς δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν στε-
 φανουμένοις καὶ φυλετῶν ἀπέειπε μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγω-
 δοῖς, — προσάπειπε δ' ἐν τῷ νόμῳ, μηδ' ὑπ' ἄλλου μηδεὶν
 ἀνακηρύττεσθαι, ἀπούσης βουλῆς καὶ δήμου καὶ φυ-
 λετῶν καὶ δημοτῶν, — ὅταν δὲ τις ταῦτα ἀφέλῃ, τί τὸ κα-
 ταλειπόμενον ἐστὶ, πλὴν οἱ ξενικοὶ στέφανοι; Verba τοῖς τραγω-
 δοῖς insiticia sunt; neque enim in theatro coronam a populari-
 bus vel tribulibus datam renuntiari licebat, nec alius locus
 dabatur: lex igitur rem plane prohibebat et verba τοῖς τραγ.
 expungenda sunt. Spuria esse etiam inde apparet, quod ar-
 ticulus perperam additur; Graeci enim dicunt quidem τραγω-
 δοῖς ἀνακηρύττειν vel τραγωδοῖς καινοῖς, sed τοῖς τραγωδοῖς hoc
 acusu numquam dixerunt neque dicere potuerunt.

hoc est prae turpi interpolatione, qua sequentia depravantur. Neminem latebit infinitivum ἀνακηρύττεσθαι post verba μηδ' ὑπ' ἄλλου μηδενός abundare et hic nihilo magis requiri quam supra in § 44. infinitivus ἀναγορεύεσθαι. Forte tamen erit, qui hoc tueatur et liberum fuisse contendat Aeschini infinitivum apponere, quoniam plura verba quam supra intercedant; sed, ut hoc demus, quid faciet sequentibus, ἀπούσης βουλῆς καὶ δήμου καὶ Φυλετῶν καὶ δημοτῶν, absente senatu et populo et popularibus et tribulibus? Haec enim sensu cassa sunt et nulla ratione defendi possunt. Dicam quid mihi videatur. Lector aliquis haec in margine scripsit, ut interpretaretur proximum, ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέλῃ: Aeschinem enim pronomine ταῦτα coronas populi ac senatus, popularium ac tribulium designare videbat, sed parum accurate, quum deberet scribere: exceptis coronis senatus et populi etc., ipsum senatum et populum etc. substituit et verbo (ἀπούσης) usus est, quod hoc sensu non usurpatur et Aeschini hic adhibere in mentem numquam venisset. Librarii postea annotationem e margine in textum transtulerunt atque ita sententiam pessumdederunt. Ego et haec et infinitivum ἀνακηρύττεσθαι expungendum esse non dubito.

§ 47. Ἰν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν πρέσβεις πέμψασα δεηθῇ τοῦ δήμου. Graeci, quantum novi nomen πολίτης numquam ita omittunt, ut οἱ ὑμέτεροι et οἱ ἡμέτεροι ponatur pro cives vestri et nostri. Quod igitur hoc loco legimus, τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν, natum ex incuria librariorum, quos saepe unum plurave vocabula omittere nemo ignorat. Orator, ni fallor, scripserat: Ἰν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τῶν πολιτῶν τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν.

§ 56. Ἰν' οὖν μήθ' οὗτος ἰσχυρίζεται, ὑμεῖς τε προειδῆτε ἐγὼ τε ἀποκρίνωμαι, ἐναντίον σοι τῶν δικαστῶν, Δημόσθενες, — ἀποκρίνομαι. In his ridicule interpolata sunt verba ἐγὼ τε ἀποκρίνωμαι: quid enim hoc est, respondeo tibi, Demosthenes, ut respondeam? Causa, quae adduxit Aeschinem ut Demostheni responderet, declaratur iis, quae praecedunt:

ne iste e silentio meo argumentum contra me ducere possit, utque vos moniti sciatis quid facturum sim, respondeo etc.

§ 57. Κἂν οἱ τε θεοὶ θέλωσι καὶ οἱ δίκασται ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀκούσωσι καὶ γὰρ δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι κτέ. Palam est aoristum ἀκούσωσι, quum hoc verbum eadem conditione et loco positum sit atque θέλωσι et δύνωμαι ferri nullo modo posse. Omnino corrigendum ἀκούωσι.

§ 58. Εἰ τινες ὑμᾶς εἶσαν περιμεῖναι τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου, κτέ. Suspecta mihi sunt verba μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου, quoniam et abundant (conf. § 64 et 68.) et cum verbis παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον apte coniungi non possunt. Aliud enim est παρακαλεῖν τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ Φίλιππον, aliud παρακαλεῖν τὴν Ἑλλάδα μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου. Illud est Graeciam hortari ut coniuncta bellum suscipiat contra Philippum; hoc concilium Graeciae convocare, quod de communi rerum statu deliberet. Haec tam diversa consociari non posse manifestum est. Locus interpolatus est ab aliquo, qui propter verba τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων, Athenienses disertis verbis concilium Graeciae convocasse putabat.

§ 60. ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντες τοὺς καιροὺς — ἐὰν αὐτὸν ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκυκταλαμβάνῃ τὸν Δημοσθένην πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα φιλοκράτους — ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέξιν. Quam in prima huius sententiae parte (ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ κτέ.) legimus particulam ἐὰν, errore nata est: sententia enim postulat ut in eius locum substituamus ὅταν. His verbis enim orator non, ut mox, ipse sibi conditionem ponit, quam si expleverit, a iudicibus aliquid petiturus sit, sed quid prius fieri oporteat, demonstrat. Itaque hic de tempore agitur et omnino requiritur particula ὅταν. Aliud vitium est in ἐγκυκταλαμβάνῃ; praesens enim hic nihilo magis ferri potest quam in ἀκούσωσι et ἐπιδείξω; quapropter scribendum ἐγκυκταλάβῃ.

§ 62. μετὰ ταῦτα ἐπῆει ὁ χρόνος, Θεμιστοκλῆς ἄρχων. Non opus est ut multis ostendam hic ineptissime interpolata esse verba, ἐπῆει ὁ χρόνος. Qui non primo aspectu haec insiticia esse videt, nae illi frustra argumentis rem persuadere conaberis.

§ 64. ἐπράττετο — πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην — ὅπως μὴ περιμεΐνητε τοὺς πρέσβεις, οὕς ἦτε ἐκπεπομφότες παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον. Aeschines hoc loco non scripsit aoristum coniunctivi περιμεΐνητε sed futurum περιμενεῖτε, ut mox ὅπως — ψηφιεῖσθε et ὅπως Κερσοβλέπτης — μὴ ἔσται ἔνορκος. Nec obscurum est quare orator futuro uti debuerit. Nimirum legati Philippi non ipsi operam dabant, ne Athenienses legatos exspectarent neve Cersobleptes foedere comprehenderetur (ita enim recte coniunctivum adhiberet Aeschines, ἐπραττον ὅπως μὴ περιμεΐνητε et ὅπως Κ. μὴ γένηται ἔνορκος); sed cum Demosthene et Philocrate agebant ut hi rem susciperent et praestarent Athenienses non exspectaturos legatos, etc. Praeter levem hanc corruptelam alio praeterea vitio laborat locus; exciderunt enim verba τοὺς Ἕλληνας post παρακαλοῦντες, quae ad locum recte intelligendum plane necessaria sunt et hic nihilo magis omitti potuerunt quam infra in § 68. ubi legimus: οἱ δὲ ὑμέτεροι (πρέσβεις) ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον.

§ 71. ἐνταῦθα δὲ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον, οὐδὲν ὄφελος ἔφη — εἶναι. In his corrigendum προκαταλαβών et παραλείπων: suggestum enim ante occupavit Demosthenes, quam populus convenit; deinde diem dicendo exemit.

§ 74. λαμβάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων παρεγγράψας, ὁ δ' ἐπιψηφίσας, Δημοσθένης, ἐν ᾧ γέγραπται, ἀποδοῦναι δὲ κτέ. Post ὁ μὲν et ὁ δὲ Philocratis et Demosthenis nomina addi opus non erat; nulla enim de personis dubitatio existere potest. Ego insiticia esse puto; nam Demosthenis nomen, male post ἐπιψηφίσας interpositum, a lectore in margine adscripta indeque a libra-

riis in textum translata esse arguit. Etiam verba ἐν ᾧ γέγραπται expungenda sunt, quae quid sibi velint et quo consilio ab interpolatore inserta sint, expiscari non potui.

§ 75. (τὰ δημόσια γράμματα) ἐπέδωκε τῷ δήμῳ — συνιδὴν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς κτέ. Legendum ἔδωκε, nam ἐπιδόσαι apud Atticos est largiri, ut ἐπιδιδόναι τριήρη, μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπιδιδόναι et similia.

§ 81. τοιαύτης δὲ ἐμπιπτούσης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβουλεύετο, μετὰ δειλίας καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας κτέ. Verba μετὰ δειλίας — ζηλοτυπίας interpolata sunt ab aliquo, qui ita sibi τὰ σύμφυτα νοσήματα, quae essent, interpretari videbatur. At oratoris mentem non cepit, cui τὰ σύμφυτα νοσήματα hoc loco non sunt δειλία et ζηλοτυπία, sed animus perfidus ac varius et si ipsi profuturum sit amicos proderere paratus. Hoc palam lit e sequentibus, ubi Aeschines, «Demosthenes, inquit, ἠγήσατο, εἰ τῶν συμπεριβεύοντων κατήγορος ἀναφανείη — προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρὸς πιστὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι. Praeterea interpolator non vidit esse quidem τὴν ζηλοτυπίαν ipsam σύμφυτον νόσημα, non vero τὴν ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας πρὸς Φιλοκράτην ζηλοτυπίαν. Haec igitur interpolatio sine dubitatione delenda est ut et particula δὲ in τοιαύτης δὲ ἐμπιπτούσης ταραχῆς, quibus verbis nihil novi superioribus additur, sed quae praecedunt omnia comprehenduntur.

§ 90. ἐγκαταλιπὼν δὲ κἀκείνους καὶ πλείους τραχόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου παρ' ὃν ᾧκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς τε Θηβαίων ἔχθρας καὶ Φιλίππου. ἀπορῶν δὲ ὅτι χρήσαιτο αὐτῷ καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατείας κτέ. Verba εἰς μέσον — Φιλίππου sensu vacua sunt et ab interpolatore Graece loqui nescio in textum illata esse videntur. Εἰς μέσον πίπτει τι significat in mediam rem aliquam incidere, i. e. primis exordiis non adesse sed intervenire, quum maxime res ab aliis agitur; itaque interpolator si scripsisset εἰς μέσσην ἐμπίπτει τὴν Θηβαίων ἔχθραν καὶ Φιλίππου, dixisset Calliam in

medium bellum incidisse, quod inter Thebanos et Philippum gereretur, ut ei vel illorum vel huius partes sequi necesse esset. At haec hominis mens non fuit; laud enim ignorabat Philippum et Thebanos illo tempore arcta amicitia coniunctos fuisse et una Calliam bello petiisse. conf. § 91. Itaque nihil videtur voluisse quam »hostis Thebanorum simul et Philippi factus est;” at, quae scripsit, neque hanc explicationem admittunt, neque aliam et quantocius deleri debent. In sequentibus particula δέ expungenda et haec verba cum superioribus in unam sententiam colliganda sunt, ut haec deinceps totius loci forma sit: ἐγκαταλιπὼν δὲ καὶ κείνους καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου παρ’ ὃν ᾤκει, ἀπορῶν ὃ τι χρήσαιτο αὐτῷ καὶ παραγγελλομένης ἐπ’ αὐτὸν ἤδη στρατείας, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας κτέ.

§ 91. δεύτερον δ’ ἤκου οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν Ἀθήνησι Χαλκιδέας. Callias non permisit legatis ut corrumpere, quem utilissime corrumpi posse existimarent, sed iis mandavit ut cum Demosthene agerent eiusque amicis. Itaque ineptissime inferuntur verba τῷ γράψοντι τὴν συμμαχίαν (nam γράψαντι aoristo tempore ne interpolatorem quidem scripsisse puto); haec enim tolerari possint, si persona incerta relinqueretur, hic vero, ubi mercedem Demostheni destinata esse constat, nullo modo.

§ 93. τὰς δὲ συνεδρίας καὶ τὰς συντάξεις — ἄρδην ἀπέδοτο. Coniunge τὴν δὲ συνεδρίαν, complures enim sunt sociorum συντάξεις, sed συνεδρία una.

Ibidem. τὰς συντάξεις, ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις ὀνόμασι αἰσχίστας πράξεις γράφων καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζων ὑμᾶς, ὡς δεῖ τὴν πόλιν τὰς μὲν βοηθείας πρότερον ποιῆσθαι τοῖς αἰεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων, τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρως μετὰ τὰς βοηθείας. Nihil minus huic loco convenit, quam oratio qua Demosthenes populum adduxisse dicitur ut psephisma suum de Chalcidensibus probaret »oportere civitatem auxilia prius mittere quibuscunque opus sit Graecorum, belli societates postea inire post bene-

ficia." Orator enim non modo non suadebat civibus ut prius auxilia mitterent Chalcidensibus quam belli societatem cum iis fecissent, sed ipse adeo auctor erat foederis, quod de societate et auxiliis factum est; § 92. ἔγραψεν ἐν τῇ συμμαχίᾳ βοηθεῖν ἡμᾶς Καλκιδεῦσι et Καλκιδέας βοηθεῖν εἰάν τις ἦ ἐπ' Ἀθηναίους. Praeterea non hac de re agitur, sed de tributis, quae Demosthenes pecunia corruptus Chalcidensibus remisit, ut verba, quae citentur eius, eo pertinere et summam populo erga socios liberalitatem commendare necesse sit. Ego locum, ut hodie vulgatur, partim interpolatum, partim corruptum esse suspicor; Aeschinem enim scripsisse puto: ὥς δεῖ τὴν πόλιν τὰς βοηθείας προῖκα ποιεῖσθαι τοῖς αἰεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων: in his προῖκα quum litterae κα vetustate evanidae essent, a librario lectum προτ et habitum pro compendio adverbii πρότερον. Sed quoniam πρότερον difficile est ad explicandum, nisi opponatur aliquid quod ὕστερον fiat, falsa haec lectio peperit interpolationem, qua hodie locus depravatur: fuit enim qui verba τὰς δὲ συμμαχίας ὕστερας μετὰ τὰς βοηθείας inferciret, ut haberemus, quod responderet verbis τὰς βοηθείας πρότερον ποιεῖσθαι, quae praecederent: eidem homini particulam μέν deberi in τὰς μὲν βοηθείας palam est.

Ibid. λάβε μοι τὴν Καλλίου γραφὴν καὶ τὴν συμμαχίαν καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα. In his insiticia sunt verba τὴν Καλλίου γραφὴν καὶ τὴν συμμαχίαν. Sciolus, qui haec infersit, non vidit τὴν Καλλίου γραφὴν significare accusationem Calliae, τὴν συμμαχίαν autem, quae a psephismate de belli societate scripto diversa non sit, frustra commemorari.

§ 94. οὕτω τοῖσιν τοῦτ' ἐστὶ δεινόν, εἰ καιροὶ πέπρανται τηλικῶτοι καὶ συνεδρία καὶ συντάξεις. Hoc loco καιροὶ intelligendum de conditionibus, quas Athenienses ob temporum necessitatem facile a Callia et Chalcidensibus impetrare potuissent, sed Demosthenis culpa non postularunt, i. e. ἡ συνεδρία et αἱ συντάξεις. Haec nomina igitur, quae iam voce καιροὶ continentur, ab ipso oratore hic adscripta non sunt, sed interpolator ea e superiori § huc intulit, et unum quidem συν-

εδρίαι vitiose plurali numero, ut supra quoque scriptum esse vidimus.

§ 103. πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον. — δεησόμενον αὐτοῦ τὸ μὲν τάλαντον ἀφεῖναι τῇ πόλει, ἐπαγγελοῦμενον δ' αὐτῷ χαλκῇν εἰκόνα σταθῆσθαι ἐν Ὠρεῶ. Gnosidemus pollicebatur quidem statuam Demostheni, sed ita si talentum Oritis remisisset. Hoc quidem certum est, nam res ipsa loquitur et responsum, quod Gnosidemus a Demosthene tulit, omnem dubitationem eximit. Quae quum ita sint legatum disertis verbis dixisse, Oritas Demostheni *pro beneficio* statuam posituros, credibile est; nam ut locus hodie editur, de conditione taceatur et προῖκα eos id facere voluisse putes. Itaque corrigo ἐπαγγελοῦμενον δ' αὐτῷ ἀντὶ τοῦτου χαλκῇν εἰκόνα σταθῆσθαι ἐν Ὠρεῶ.

§ 104. ὁ δ' ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσίδῃμῳ ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ οὐδὲν δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσπράττειν. Male Bekkerus repudiavit lectionem codicum ekl., in quibus est εἰσέπραττειν. Si haec ad responsum Demosthenis pertinerent, orator scripsisset vel εἰσπράξοι vel εἰσπράξειν, neutiquam praesenti tempore εἰσπράττειν. Sed Demosthenes nihil dixit praeterquam ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ οὐδὲν δέοιτο: quae sequuntur verba, Aeschinis sunt.

Ibid. ἀναγκαζόμενοι δὲ οἱ Ὠρεῖται καὶ οὐκ εὐποροῦντες ὑπέθεσαν αὐτῷ τοῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδους καὶ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδωσαν. In his alterum utrum vel αὐτῷ τοῦ ταλάντου vel Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος, quibus verbis idem vir et eadem pecuniae summa significatur, insititium esse palam est. Ego in eam magis sententiam inclino ut verba Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος pro spuriis habeam; lector aliquis haec in margine adscripsit, ut vocabula αὐτῷ τοῦ ταλάντου interpretaretur, indeque a librario in textum translata sunt.

§ 114. ὅθεν ἔτι μᾶλλον συμβέβηκεν αὐτῷ, ὅτου ἂν προσάψη-

ται ἀνδρὸς ἢ ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἐκάστους ἀνιάτοις κακοῖς περιβάλλειν. Interpolator in his ridicule distinguit inter virum privatum et tyrannum et nomini πόλεως addit δημοκρατουμένης, quasi civitati ὀλιγαρχουμένη vel ἀριστοκρατουμένη nullum ab eodem viro periculum instet, sed illis tantum, in quibus imperium penes populum sit. Aeschines scripserat: ὅτου ἂν προσάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ πόλεως. Conferri debet § 158, ubi de eadem re iisdem paene verbis utitur: οὔτε γὰρ πόλιν οὔτ' ἀνὴρ ἰδιώτης οὐδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε Δημοσθένει συμβούλῳ χρησάμενος.

§ 117. ἀρχομένου δέ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰς-εληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν Ἀμφισσέων — ἔφη κτέ. Quod hic legimus, pylagoras, quum Aeschines intrasset, de conventu recessisse, nihil eiusmodi vel reapse factum vel ab oratore scriptum est. Eos enim, qui convenissent, ut de re communi deliberarent et pro sua quisque patria dicerent, quum maxime unus ex eorum numero verba ad eos facere coepisset, curiam reliquisset, quis credat? Apertum est verbum μεθεστηκότων gravi vulnere laborare. In codice archetypo, unde libri, qui hodie supersunt, originem ducunt, legebatur ΘΕΣΤΗΚΟΤΩΝ, quod quum nihili esse librarii viderent, alii ex eo fecerunt καθεστηκότων (codd. hlgm.), alii μεθεστηκότων. Neutri recte: Aeschines enim scripserat ΚΕΣΤΗΚΟΤΩΝ, quod, ut vides, et huic loco unice convenit et facillime in illud abire potuit. Quod si quis gravetur perfecto σεσιγηκότων et praesens σιγώντων hic requiri putet, is conferat § 218, ubi Aeschines his verbis in Demosthenem invehitur: σὺ δ', οἶμαι, λαβὼν μὲν σεσίγηκας, ἀναλῶσας δὲ κέκραγας: hic enim perfectum σεσίγηκας nihil discrepare a praesenti σιγᾷς e sequenti κέκραγας manifestum est, quod praesentis vim habere apud omnes constat. Nec praetermittendum Demosthenem, qui in Orat. de Cor. § 82. Aeschinis hunc locum in rem suam adhibet, non perfectis uti, ut illum, sed praesentia in illorum locum substituere et scribere: ὃ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ καὶ λέγων ὡς σιωπῶ μὲν λαβὼν, βοῶ δ' ἀναλῶσας, unde tuto coniicias hunc

quoque inter perfectum *σεσίγηκα* et praesens *σιωπῶ* nullum significationis discrimen vidisse. Athenienses etiam perfectum *σεσιώπηκα* praesentis loco usurpasse videntur; apud Aristophanem certe in *Vespis* vs. 944. ἀνάβαιν', ἀπολογοῦ, τί σεσιώπηκας; λέγε, nullo sententiae discrimine pro τί σεσιώπηκας scribere poteris τί σιωπᾶς;

§ 118. ἐπῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι κτέ. Athenienses dicunt quidem εἰσέρχεται μοι εἰς τὴν γνώμην, ut *Lysias* loquitur, de caede *Erat*. § 17. ταῦτά μου πάντα εἰς τὴν γνώμην εἰσῆει, sed verbo ἐπέρχεται et praepositione ἐπὶ hoc modo uti non solent. Nam quod apud *Platonem* legitur de *Leg.* VII. 823. E. κλωπείας δὲ μὴδ' εἰς τὸν ἔσχατον ἐπέλθοι νοῦν ἄψασθαι procul dubio vitiosum est et mutari debet in εἰσ-έλθοι: apparet enim verbum ἐπέρχεται cum praepositione εἰς coniungi non potuisse. Error apud *Platonem* inde natus quod ἐπέρχεσθαι hoc loco paullo ante occurrit; apud *Aeschinem* vero ἐπὶ τὴν γνώμην, quod interpolatoris additamentum est, expungendum et pro ἐπῆλθε scribendum ἐπῆει, quod in quatuor optimis libris ehkl. legitur; idem enim hic tempus requiritur, quod in tribus verbis, quae sequuntur, ἐδείκνυσον, ἐκέλευον, διωρίζομην.

§ 119. ἴστε τούτους αὐτοὶ (καὶ οὐδὲν ἐτέρων δεῖσθε μαρτύρων) τέλη πεπραχότας καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος. *Aeschines* hoc loco uti non potuit perfecto tempore verbi πράττειν (τέλη πεπραχότας), nihilo magis quam statim post utitur perfecto tempore verbi λαμβάνειν (χρήματα λαμβάνοντας): nisi quis *Amphissenses*, quo tempore haec loquebatur *Aeschines*, a vectigalibus exigendis iam destitisse putat. Non tamen corrigendum πράττοντας, quod longius a codicum scriptura recedit, quum praesertim alia facilius emendatio detur. Nam scribendum τέλη πεπραχότας, "ipsi nostis hos vectigalia fruenda locasse," quod quum semel quotannis fieri soleat, in oculos incurrit, quare hic perfecto tempore utatur orator, quum in altero verbo praesens adhibeat.

§ 121. σκοπεῖτε δὴ — τίνα τόλμην κτησάμενοι τὰς ἰκεσίας

ταύσεσθε. Male Bekkerus vitiosam plerorumque librorum lectionem *ικεσίας* recepit, quum *ικετείας*, quod multis veterum locis et grammaticorum testimoniis et ex analogia commendatur, in quatuor optimis codd. ehkl. hodieque scriptum exstet.

Ibid. Οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρχῇ κατὰ τε τῶν ἀσεβησάντων, ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων, καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρχῇ γέγραπται, μὴδ' ὁσίως, Φησί, θύσαιεν οἱ μὴ τιμωροῦντες τῷ Ἀπόλλωνι, κτέ. Palam est oratorem hoc loco verba ἐν τῇ ἀρχῇ γέγραπται semel tantum scripsisse, post ἀλλ' ἐναργῶς; quod in libris iterum leguntur post καὶ τελευταῖον, interpolatori debetur, qui quum non videret καὶ τελευταῖον cum verbo Φησί iungendum esse (καὶ τελευταῖον, Φησί, μὴδ' ὁσίως κτέ.), hic verbum desiderari et e superioribus repetendum existimavit.

§ 122. ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας οὔσης προσελθὼν ὁ κήρυξ ἀνεῖπε. In his recte Marklandus corrigit *προελθὼν*, nam verbum requiritur, quod significet *in publicum procedere*, conf.

§ 135. νομίσασθ' ὁρᾶν πρῶτον τὸν κήρυκα. Alterum vitium superest in participio οὔσης; orator enim si verbo finito usus esset, non dixisset: ἤδη δὲ ἡ ἡμέρα ἦν πόρρω, sed ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας ἦν; itaque hic scribendum: ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας ὄντος.

§ 126. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι — ἤδη ἐπαναστάσεως τῆς ἐκκλησίας, ἀπεληλυθότος ἐμοῦ — καὶ τῶν πολλῶν διαφειμένων. Quo tempore Demosthenes populum in suffragia misit, concio nondum tota assurrexerat nec dimissa erat, quo casu suffragia ferre non potuisset; sed in eo erat, ut dimitteretur. Itaque non repudianda lectio codicum ehkl., in quibus pro ἐπαναστάσεως legitur ἐπιστάσει, sed addendum οὔσης, quod librariorum incuria omissum: ἤδη δὲ ἐπ' ἀναστάσει τῆς ἐκκλησίας οὔσης. Conf. Xenoph. Comm. I. 5. 2. ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γερόμενοι.

§ 127. Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει. Πρόσταγμα, quod

in quatuor optimis libris ehkl. legitur, huic loco multo aptius est, quam σύγγραμμα, quod Bekkero melius visum. Hac enim psephismatis parte πρόσταγμα continetur; quod nomen de psephismatis usurpari Aeschines docet in § 155, ubi legimus: καὶ γὰρ ἐὰν αὐτὰ διεξίη τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα.

§ 150. οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυστηρίοις φανέν σημεῖον φυλάξασθαι, ἢ τῶν μυστῶν τελευτή; Ridicule ab adiectivo ἱκανόν suspenditur infinitivus φυλάξασθαι, quasi malum omen ipsum possit cavere, quum tantum alios moneat ut caveant. Infinitivus interpolatus ab aliquo, qui verbum, quod supra optime cum προσμαίνειν coniungitur, hic pulchre iterari putavit.

§ 159. ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἶχτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα. In his verba κατὰ — χρόνους, quae paullo ante iam habuimus, parum eleganter secunda vice ponuntur; oratorem addidisse non credo; supra enim de iisdem temporibus agitur neque ulla causa excogitari potest, quae ut hoc loco iteraret, eum adducere debuerit.

§ 172. Οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ (θάνατον γὰρ αὐτοῦ τῶν προγόνων κατέγνωτε). Avus Demosthenis maternus ipse capitis damnatus est, non proavi eius. Itaque, quod hic post αὐτοῦ subiicitur τῶν προγόνων, insiticiū est et deleri debet.

§ 182. ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτοῦ λόγῳ, εἴ που γέγραπται τινα τούτων τῶν ἀνδρῶν στεφανῶται. ἀχάριστος ἄρ' ἦν ὁ δήμος; οὐκ, ἀλλὰ μεγάλῳ φραν, κακείνοι γε οἱ μὴ τετιμημένοι τῆς πόλεως ἄξιοι. Miltiades et Themistocles eorumque aequales honoribus a populo afficiebantur sed non donabantur coronis. Vere igitur eos dicere possis τοὺς μὴ ἐστεφανωμένους, minime autem τοὺς μὴ τετιμημένους, quos orator ipse dicat τιμᾶσθαι ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεπονθότων, et etiam dona a populo accepisse constet. Ineptum hoc interpolatoris additamentum est et quantocius deleri debet.

§ 187. ἐν τοίνυν τῷ μητρώῳ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἣν ἔδετε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς Φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. Risum movisset Atheniensibus Aeschines, si eos admonuisset loci, ubi fanum matris Deorum Athenis situm esset. Est haec annotatio docti interpretis, quae in margine scripta inde a librariis in textum translata est.

Ibid. ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τριάκοντα προσέβαλλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν. Verba, quae post προσέβαλλον leguntur, τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν, ab oratore scripta non sunt. Inepte haec adduntur, quum e verbis, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, eos, qui Phylon occupassent, intelligi manifestum sit.

195. Ἀρχίνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στεiriέα γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους. In his ridicule, quum praecedat ἐγράψατο παρανόμων, subiicitur γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους. Interpolator haec mutuatus est ex iis quae infra in hac § leguntur: ἡγοῦντο γὰρ, ὥσπερ τότε αὐτοὺς Φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς Θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν γράφοντά τι παρὰ τοὺς νόμους.

§ 196. ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἣν οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι, τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παράνομα γράφουσι. Absurde hic *diī et leges* coniunctim nominantur, ut communes democratiae sospitatores. Legendum οἱ θεσμοί.

§ 201. οὐ γὰρ τῶν Φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασόμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐβελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. Hic locus inepti correctoris stupore corruptus est, qui quum arbitraretur accusativum τὰς — ἀπολογίας pendere ab ἀκροασόμενοι, adverbium οὐ ante δικαίας infersit, ut sententia esset: οὐκ εἰσεληλύθατε ἀκροασόμενοι τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας τῶν Φευγόντων. At accusativus pertinet ad participium Φευγόντων et οἱ Φευγόντες τὰς δικαίας ἀπολογίας atque οἱ ἐβελόντες δικαίως ἀπολογεῖσθαι inter se opponuntur. Itaque particulam οὐ expungendam esse vides.

§ 205. οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιῶσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. Postrema huius sententiae pars graviter laborat. Aeschinem enim quum iudiciis exposuisset, quod accusationis caput Demosthenem primo loco refellere oporteat, quod secundo, postremo qua de re eum tertio loco agere fas sit, dixisse palam est. Itaque quod hodie vulgatur, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ferri nequit; nam quid Aeschines ipse tertio loco dicat, nihil ad nos; de Demosthene eiusque apologia agitur. Corrigo: τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λεγέτω, ὡς οὐδὲ ἀνάξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. Imperativus λεγέτω, qui hic ponitur pro ἀξιῶσατε αὐτὸν λέγειν, librariorum negligentia abiit in praesens indicativi λέγω; quo facto, ut speciem aliquam sanitatis haberet locus, corrector ex negativo ἀνάξιος fecit ἄξιος, quod in plerisque codicibus invenitur, quatuor tamen libri ehkl. hic ut multis aliis locis veram scripturam servarunt et habent ἀνάξιος.

§ 208. τῷ πολλάκις μὲν ἐπιорκοῦντι αἰεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεῦεσθαι, δυοῖν θάτερον ὑπάρχει δεῖ — ἢ τοὺς θεοὺς καινοὺς ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτοὺς. In his sententia, nisi deletis verbis πρὸς τοὺς αὐτοὺς, stare nequit. Virum enim, qui αἰεὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς fidem haberi iuriurando suo postulet, auditores semper eosdem habere necesse est. Huic igitur conditio, quam orator periuro ponit, ut auditores habeat μὴ τοὺς αὐτοὺς, numquam suppetit et absurde ponitur. Contra illis verbis expunctis, nihil est quod nos offendat et Aeschines recte ab eo ut auditores saepe mutet, exigere potest.

§ 209. ποῖ καταφύγω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιγράψατέ με ἐκ τῆς πολιτείας· οὐκ ἔστιν ὅποι ἀναπήσομαι. Tribus hic locus vitiis laborat; primum est in verbo περιγράψατε, cuius Aeschines hunc modum profecto adhibere non potuit: ita enim Demosthenem inducit cives suos iubentem ut e republica se circumscribant. Corrigo περιγράψετε: Demosthenes enim futurum dicit ut expellatur, si condemnatur. Alte-

rum vitium est in voce πολιτείας. Nihil erat quod laboraret Demosthenes, si nullum periculum ipsi instabat, sed tantum futurum erat, ut a republica administranda (ἐκ τῆς πολιτείας) excluderetur. Aeschines non videtur scripsisse πολιτείας sed πόλεως. Tertium denique vitium nimiae religioni debetur, qua codicum auctoritatem secutus est Bekkerus. Editi enim ante eum habent οὐκ ἔστιν ὅπῃ ἀναπτῆσθαι, sed Bekkerus librorum scripturam ὅποι praetulit. At Demosthenes non negat, locum sibi dari, quo avolare possit, sed si e patria pellar, inquit, et locus mihi in terra non sit, in aërem evolare nullo modo potero.

§ 214. ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' ἑαυτὸν Φησι φοβεῖσθαι — ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν Φησὶ φοβεῖσθαι καὶ τὴν ἐμπληξίαν καὶ δειλίαν. In his alterum Φησὶ φοβεῖσθαι insititium est: adscripsit aliquis, qui accusativi τὴν δωροδοκίαν κτέ. rationem dare volebat.

§ 225. τίς ἂν εἴη τοιοῦτος ἰατρὸς ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθενοῦντι μὴδὲν συμβουλεύει, τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ — διεξίει κτέ. Pronomen αὐτοῦ, quod abundat et in quatuor optimis libris ehkl. non comparet, melius omittitur.

§ 228. καὶ δὴ καὶ τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μου γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκούοντων. Aeschines si ita locutus est non dixit de sua dicendi facultate, sed de familiaritate quam alii contraxerunt cum ipsius orationibus. Nam οὗτος ἐμπειρὸς ἐστὶ τῶν ἐμῶν λόγων significat, hic homo multum trivit orationes meas et meum dicendi genus probe novit, neque verba ἢ τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρία aliam interpretationem admittunt. Legendum: τὴν ἐμὴν τῶν λόγων ἐμπειρίαν.

§ 238. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς — κατέπεμψε τῷ δήμῳ — ἐπιστολὴν, ἐν ἣ τὰ τε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, «ἐγὼ, Φησὶν, χρυσίον οὐ δώσω, κτέ. Orator quum occoepisset a verbis ἐν ἣ i. e. ἐπιστολῇ post ἐνέγραψεν verba ἐν τῇ ἐπιστολῇ addere non

potuit, sed est hoc inconcinnum interpolatoris inventum. Ipsum ἐνέγραψεν minus quidem offendit, sed tamen propter sequens Φησὶν melius abesset et ab eodem homine illatum esse videtur.

§ 242. Καὶ γὰρ ἂν ἄτοπὸν σοι συμβαίνοι, εἰ κτέ. Pronomini σοί hic locus non est; orator enim non de miro fortunae casu loquitur, qui Ctesiphonti acciderit, sed ostendit, quam male inter se congruant, quae Ctesiphon olim facere sustinuerit et quae nunc dicturus sit. Hoc igitur ἄτοπον συμβαίνει, non vero Ctesiphonti, sed auditoribus et iudicibus, qui rei causam non perspiciant.

AD PHOTII LEXICON.

(Continuatur ex Mnem. VII. pag. 480).

Non uno nomine vitata est glossa Platonica, (quam Photius cum multis aliis ex veteri λέξει Πλάτωνος descripsit, de qua alio tempore diligenter dicam) v. Σέφθησαν: καὶ οἱ τραγικοί, καὶ Πλάτων Φαίδρω. ἀντεσεβάσθησαν. quae sic emendanda sunt: Σεφθεῖσα: — ἀντὶ τοῦ σεβασθεῖσα. Locus Platonis est Phaedr. p. 254. B. ἰδοῦσα δὲ ἔδιδε τέ καὶ σεφθεῖσα ἀνέπεν ὑπτία. Multos errores peperit ἂν, quod pro ἀντὶ τοῦ in Grammaticorum libris scribi solet. Exemplum unum de multis est v. Πατάγημα: ἀντίλαλος καὶ πανοῦργος, quod natum ex ἂν λάλος, id est ἀντὶ τοῦ λάλος. Ioculariter confusa sunt O et Ω v. Σπαρτοπόλιον: ὡς ἡμεῖς. καὶ Μένανδρος. — σπαρτόπωλις, ὁμογραῦς. Viri docti emendarunt optime: Σπαρτοπόλιον et σπαρτοπόλιος, ὁμόγραυς. Facillimum nunc est emendare quod legitur v. Μεσάγκυλος: μεσοπόλιος ὁμογέρων, nam sic legendum est:

Μεσάγκυλος: * * *

Μεσαιπόλιος: ὁμογέρων.

Quemadmodum haec absurde conglutinata sunt, sic male disse-
cuerunt v. Μέτειμι: μετέρχομαι. et Μετελεύσομαι: ἐπε-
λεύσομαι, quae sine mora sunt coniungenda. Μέτειμι signifi-
cat, teste Photio, et μετέρχομαι et μετελεύσομαι, quamquam
in ea re patriarcha vehementer fallitur: εἶμι et composita om-
nia apud Veteres *semper et ubique* futuri notionem servant,
quod Graeculos recentiores fugit, qui Homericum ἐλεύσομαι
recoxerunt et ἄπειμι, ἔξειμι cett. suo arbitrato pro ἀπέρχομαι,
ἔέρχομαι utebantur. Apud Photium, ut apud omnes, conso-
nantes temere duplicantur, ut in Μελλόντων: ἐπιμελείσθωσαν
pro μελόντων, et passim in aliis (quorum stultissimum est
Λῆμμα: Φρόνημα, κέρδος, hoc enim λῆμμα est, illud λῆμα),
aut contrario errore ubi geminandae essent altera omittitur,
ut in noto Phocensium tyranno, qui Φαῦλος apud Photium
appellatur pro Φαῦλλος. Nusquam ea res plus damni attulit
quam v. Μαλαν: ἀντὶ τοῦ οὐ καλὰ. Emenda Μάλλα: ἀντὶ
τοῦ οὐκ ἄλλὰ, quod ex Aristophane sumtum est. Irrepsit
male secunda consonans in Στερνοτύπτης: ὁ τὸ σῆθος τύπ-
των· καὶ σερνοτυπτόμενος. Respuit istiusmodi formam cer-
ta analogiae lex, quae σερνοτυπούμενος postulat, idque unice
verum est et reponendum, quemadmodum et Στερνοτυπής.
Noto errore peccatum est v. Σανδαλοθήκην οὐ σανδανοθή-
κην λέγουσιν. Confusa sunt ΛΙ et Ν, ut in Ναξίανθος, quod
apud Photium legitur pro Ναξία λίθος, et corrigendum est:
οὐ σανδαλιοθήκην λέγουσιν. Ipsius Photii error est in v.
Προδωσίκομπος: ὁ τὰς ἑαυτοῦ ὑποσχέσεις προδιδούς, nam pos-
tulat certissima analogia ut προδωσίκομπος scribatur, ut δωσί-
δικος, et in notissimo scolio:

Αἰαῖ Λιψύδριον προδωσέταιρον.

eadem de causa λυσίμαχος, Φυσίζοος αἴα et sim. primam pro-
ducunt, quae in λύσις et φύσις corripitur. Violatur iterum
analogia in Σινωπῆσαι: τοῦτο πεποιήται παρὰ τὴν ἑταίραν
Σινάπην, nempe Σινωπίζειν dicebant, ut Τηλενικίζειν, aliaque
plura eiusdemmodi, in quibus scribae — ῆσαι solent pro — ἶσαι
substituere. Lepidi poëtae inventum est quod servavit Pho-
tius: Πολυτιμητιζόμενος: θεραπευόμενος. Nae ille nesciebat

quod diceret, unde Hesychius descripsit: Πολυτιμητίζειν: πολλοὺς τιμᾶν ἢ ὑπὸ πολλῶν τιμᾶσθαι. Dii immortales πολυτίμητοι appellabantur, ὧ πολυτίμητοι θεοί, ὧ πολυτίμηθ' Ἡράκλεις, itaque ut πατερίζειν, et ἀδελφίζειν τινά est blande patrem et fratrem vocare, et filiam vocare θυγατρίζειν dicitur, ipso Photio teste v. Θυγατρίζουσα: θυγατέρα καλοῦσα, sic πολυτιμητίζειν est appellare πολυτίμητον et tamquam Deum salutare, quod iocose facit Plato in Euthyd. 596. D. Satis recte igitur Photius θεραπευόμενος interpretatur, sed proprie est προσαγορευόμενος ὥς τις τῶν κρείττωνων. Quis agnoscat glossam Homericam in v. Ἑποδέξει: ὑποδέχῃ τὰ πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιτήδεια? Emenda: Ἑποδεξίη: ὑποδοχή, τὰ πρὸς κτέ. et referendum scito ad Homeri Iliad. I. 73.

πᾶτά τοι ἔσθ' ὑποδεξίη, πολέεσσι δ' ἀνάσσεις.

Risum movet annotatiuncula v. Ὀλᾶς οὐχὶ ἄλλας λεκτέον, facile credimus, sed tu rescribe οὐχὶ οὐλᾶς λεκτέον. Ex errore pervulgato Θίμβρων recepit pro Θίβρων Λακεδαιμόνιος, quamquam ipse paulo ante Θιβρώνιον νόμισμα recte dixisset ἀπὸ Θίβρωνος τοῦ χαράξαντος εἰρῆσθαι, sed tu Θιβρώνειον emenda. Perpetuus in talibus error est. Recte Dindorfius apud Harpocrat. Ἀρχιδάμειος πόλεμος pro Ἀρχιδάμιος reposuit, et certa est in his analogia, cui plus credendum quam libris omnibus. Quam imperite recepit Photius Θεηρός: τετραγαγμένος, quum Θελερός debuisset. Post pauca ex Comico affert: Θελερός προσβαίνεις, ubi προβαίνεις verum est. Melius alii θολερῶς exhibent, nam significat προβαίνεις ἀσάτως καὶ τετραγαγμένως, vel, ut iidem interpretantur, μὴ καθεσάμενην καὶ ἀσφαλῆ πορείαν ἔχων, incerto gradu, titubante pede, ut temulenti solent. Quam imperite descripsit Θραύματα: νευροσπάσματα. Quis non videt θαύματα esse emendandum et τὰ νευρόσπασα? Νευρόσπασμα non minus est barbarum ac si quis verbum νευροσπᾶν fingere vellet. Emendate supra dederat Θαύματα: ἃ οἱ θαυματοποιοὶ ἐπιδείκνυνται, quorum plane fuit immemor quum inter Θραύεται et Θραῦσις suum Θραύματα inferciret. Eodem errore paulo ante Θρανιτρίδες: κῶπαι θρανιτῶν scribitur pro θρανίτιδες. Remiges θρανῖται, remi θρανίτιδες appellabantur. In eadem re impegit v. Θαλαμίδιοι κῶπαι, verum est Θαλαμίαι. Contra scribis imputa-

verim *Θριπήδεστα* pro *Θριπήδεσα*, ut qui saepe in hoc turpissimo errore deprehensi sunt. Fieri potest ut iidem, non Photius, *Θυηχόοι* dederint pro *θυηχόοι*, sed quod sequitur *Θυηκετάδαι*: *δήμος Ἰπποθρωντίδος* immanis error est pro *Θυμαιτάδαι*. Quid illo homine facias qui *Θωρόντες*: *ὀρμήσαντες* (collocatum inter *Θωρήσσετο* et *Θωχθείς*) dare potuerit pro *θορόντες*? Quam levia et puerilia sedulo annotare soleat vide mihi in *Ἰέναι*, *Ἰθι*, *Ἰόντες*, *Ἰούσαν*, *Ἰσαν*, *Ἰτέον*, *Ἰτην*, *Ἰτω*, *Ἰών*. Quibus tandem ista explicanda fuisse putemus? Quid tandem prodest annotatiuncula istiusmodi *Ἰθι*: *ἔρχου ἢ πορεύου*. vel *Ἰτω*: *ἰέτω*, *ἐρχέσθω*. Turpis est barbarismus *ἰέτω* ex plebis sermone sumtus, iure notatus a Phrynicho pag. 15. ubi vide Lobeckium. Quod notavit alibi *Κάτιμεν*: *κατερχόμεθα* fallitur, *κάτιμεν* futuri temporis notionem apud Veteres numquam deponit. Non minus levia reperies v. *Ἰέσθην* et *Ἰκοντο*. Miraberis etiam *Ἰεται*, *Ἰέσθην* et *Ἰενται* tribus locis diligenter explicari. Quod Photius *Ἰεται* scribit et *ἰέσθην* et *Ἰενται* non scribae errorem sed ipsius esse existimo, quoniam *Ἰεται* interpretans *προθυμεῖται*, *πορεύεται*, et *ἰέσθην*: *ἐπροθυμοῦντο*, *ἐπορεύοντο* pervulgato errore eas formas ad verbum *ἰέναι* referre videtur. Prorsus hanc suspicionem confirmat quod scribit v. *Ἰταμός* — *παρὰ τὸ Ἰεσθαί*, *ὃ ἐστὶν ὀρμᾶν*. Non est igitur mirandum in Codd. *Ἰεται* et *Ἰετο* et sim. constanter mendose scribi. Multo etiam turpius peccavit Photius quum inter *Ἰόνιον πέλαγος* et *ἰού* medium insereret: *Ἰοντο*: *προεθυμοῦντο*, *προερούντο*, ne suspicatus quidem *Ἰοντο* absurdam scripturam esse pro *Ἰεντο*. Accentuum rationem habet nullam et diversissima miscet, ut in v. *Ἰων*: *βελῶν ἢ πορευθείς*, prout nempe *Ἰῶν* vel *Ἰών* scribitur. Mirifica de genere hoc leguntur apud Hesychium, veluti in v. *Ὀμή*: *ὁμοία ἢ ὁμνύεις*. Confundit, ut vides, *ὁμή* et *ὁμεῖ* vitiose scriptum *ὁμῇ* et omisso de more I sic OMH. In utroque fallitur, namque *ὁμή* est ἡ αὐτή, non *ὁμοία*, et *ὁμεῖ* significat iurabis, non iuras. Eadem chorda oberrat paulo ante in *Ὀμεῖται*: *ὁμνύει*, et infra *Ὀμοῦμαι*: *ὁμνύω*. Sed redeo ad Photium, qui graviter impegit in v. *Ἰλωτρύει*: *εραβίζει*. Certum est ΠΤ pro ΤΡΥ scribendum ei fuisse *Ἰλλώπτει*, quae sola forma Veteribus in usu fuit. Quod inter *Ἰππόπορνε* et *Ἰππουριν* inseruit *Ἰππούμενος*: *πιεζόμενος*,

ἀναγκαζόμενος iterum erravit, namque ἰπούμενος verum est, quae Aristophanis glossa est ex Equitt. 924:

δώσεις ἐμοὶ καλὴν δίκην
ἰπούμενος ταῖς εἰςφοραῖς.

Dubites ipsiusne an librarii error sit v. Ἰσχυρικοί: ἰσχυροί.

Ἰσχυρίσκος: ἀντὶ τοῦ ἰσχυρός. οὕτως Ἀλεξίς.

sed manifestus error est legendumque ἰσχυρίδης, non ἰσχυρίσκος, ut occupavit emendare Meinekius. Simili modo apud Xenophontem νεανικός ineptissime in νεανίσκος depravatum est in Hellen. III. iii. 4, ut alibi ostendimus. Fefellit nos adhuc omnes idem mendum in Demosthenis Midiana § 71. ubi legitur: ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες, εἰ δὲ μὴ, πολλοὶ γε, Εὐθυον τὸν παλαίσαντά ποτ' ἐκείνον, τὸν νεανίσκον. Veram lectionem olim reperit Valckenaerius, qui in Schedis Criticis Mss. τὸν νεανικόν corrigendum esse sibi annotavit. Miror quomodo tam evidens mendum tam diu latere potuerit.

Noli Photio credere Ἰταλιώδης Graecum esse ubi scribit: Ἰταλιώδης: ὁ ἀλαζὼν ἀπὸ τῶν Πυθαγορικῶν διὰ τὴν Σύβαριν ὁ λάγνος. Verum est Ἰταλιώτης, ut Σικελιώτης, et apud Photium v. Ἴωνες: Ἀσιῶται, aliaque permulta. Praeterea excidit vocola ad sensum necessaria supplendumque (ῆ) διὰ τὴν Σύβαριν ὁ λάγνος. In v. Καβύλη Photius ex Harpocratonis Epitome vetus mendum nil mali suspicans descripsit in verbis πρὸς τῷ Τάξι ποταμῷ κατὰ μέσον τῆς Θράκης. Sat notus is fluvijs est ut expulso mendo πρὸς τῷ Ἀξίῳ ποταμῷ tuto rescribatur. Non infrequenti errore Καθαγιάζεται: ἀφιεροῦται scribae dederunt pro καθαγίζεται, namque istis ἅγιος et ἀγιάζειν notiora. Ipse Photius quum Καθάπτω: καθιερώσω, συντελέσω scriberet peius etiam erravit, nam ΚΑΘΑΓΙΩ καθαγιῶ scriptum oportuit: iterumque in eodem verbo graviter lapsus est quum Καθιγνῦσαι: νεκροῖς θῦσαι daret pro καθαγίσαι. Quod in unico Codice legitur καθοιμον: κάθοδον, non κάθοιμον erat scribendum sed καθ' οἶμον: καθ' ὁδόν. Negligenter ex aliqua λέξει Platonis excerpta sunt haec: Καὶ τὸ ἥδη: ἀντὶ τοῦ ἥδειν· καὶ τὸ πεπόνθει ἀντὶ τοῦ ἐπεπόνθει. Attulerat nescio quis formas plusquam perfecti Attici in — η et addiderat καὶ τὸ ἥδη ἀντὶ τοῦ ἥδειν καὶ τὸ ἐπεπόνθει ἀντὶ τοῦ ἐπεπόνθειν. In-

ter καὶ μὴν et καὶ δὴ pessime ponitur Καινοτάφια pro Κενοτάφια. Si καλλύνειν est κοσμεῖν, ut Photius docet et nemo nescit, sequitur non esse Κάλυντρα: κόσμητρα, ut apud Photium inter Κάλυκας et Κάλυξ legitur, sed κάλλυντρα. In v. Καρκίνου ποιήματα narratur Carcinus induxisse Orestem ὑπὸ Ἥλιου ἀναγκαζόμενον ὁμολογῆσαι ὅτι ἐμητροκτόνησεν, sed imposuit librariis vetus sigla, quae non ἡλίου significabat sed Ἀπέλλωνος, ut in Praefatione Variarum Lectionum satis ostendimus. Quod habet Photius Καρυβοᾶν: ὑπὸ βοῆς κεκαρῶσθαι sine dubio mendosa scriptura est pro Καρηβοᾶν, quod paulo ante sic interpretatur: ὑπὸ ἥχων τὴν κεφαλὴν ἰλιγγιᾶν, ὑπὸ βοῆς ἐσκοτῶσθαι. Credo id verbum a Cratino aliove quo Comico πεπαῖχθαι, qui Homericum καρηκομόωντας per ludum ac iocum in καρηβοόωντας converterit. Manifesto mendosum est Κατεδάρθη: κατεκοιμήθη, nam κατέδαρθε Graecum est. Etiam alibi indocti scribae καταδαρθέντα barbaramente pro καταδαρθόντα dederunt. Mira forma est et ex solo Photio nota Κατεκίκλασκε: κατέκλα. Sequiores Graeculi hoc quoque finxisse videntur ut ἐχγαμίσκω, ἀποδιδύσκω, et alia. Factum est nonnumquam ut in Photii λέξιν nescio quomodo pro antiquis glossis irreperant sequiorum sordes, veluti in v. Ἰπταται: πέτεται, sed Ἰπταται Graeculorum forma est novicia et veteribus inaudita. Similiter Καταφύεν: γεννηθέν, est enim Φυέν pro φύν recentiorum vitiosa συνήθεια, et subinde alia huiusmodi occurrunt. Bis in eodem vocabulo hallucinatus est Photius in v. Κατασκελετούμενα: λελεπτυσμένα, et in v. Κατεσκλητευμένος: ἐξίτηλος, τεταλαιπωρημένος. Nihil aliud formatum ex σκελετός quam κατασκελετεύω, quamobrem utrobique κατεσκελετευμένος vera scriptura est, nisi forte secundo loco vetus glossa cum interpretamento coaluit et reponendum: Κατεσκληκώς: κατεσκελετευμένος κτλ. Quod in vicinia recurrit Κατεσκληκώς: κατεξηραμμένος neminem movebit, qui meminerit quam saepe apud Hesychium et Photium eadem glossa iterum recurrat modo mendosa, modo emendate scripta. Vix credas Graecum scriptorem, nedum eruditum virum, dare potuisse Κατεώρυκτο; κατορρωγμένον ἦν, pro κατορώρυκτο. Comici facetia inest in Κατεχορδεύθη: — ὅλος τῇ χορδῇ γέγονεν, ubi legendum ὅλος τῆς χορδῆς γέγονεν, quod dictum est ut

ὄλος εἰμὶ τοῦ μέλους, et similia. Homo lepidus καταχορδεύομαι iocose ab usitata significatione deflexit ad eam, quae in καταυλεῖσθαι, καταψάλλεσθαι et aliis nota est omnibus. Κατοιδόμενος non est ὀνομάζων ἑαυτὸν μέγαν καὶ Φυσῶν, sed ὀνομίζων ἑαυτὸν μέγαν. Non dissimili modo articulus perit in Καυνός: σκληρός pro ὁ κληρός. Ridiculo mendo legitur Κεκλασμένους: ἰσχύοντας, nam plane contrarium significat molles, effoeminatos, luxu diffuentes. Quid autem pro ἰσχύοντας reponendum sit non reperio. Fugit Photium ratio quum scriberet: Κέκουρος: εἶδος πλοίου βραχέος, nam Κέρκουρος debuerat scribere. Quid sibi vult Κεκρόπη: Ἀθήνη? at tu rescribe Κεκροπίς: Ἀθηναία. Non significat Κευθήμων: Φωλεῶν, ἀποκρύφων τόπων, sed κευθμώνων. Non significat Κηλούμενος: Φλεγόμενος, sed θελγόμενος. Κηφισόδωρος non erat ὕπαρχος ἐν Μαντινείᾳ sed ἵππαρχος. Duo immanes errores ab ipso Photio commissi conspiciuntur in vicinia Κίαλον: χρώμα ὑπόφαιον pro Κιλλόν, et Κιγκιόπραγοι: ἀντὶ τοῦ δασεῖς, pro Κιλίκιοι τράγοι. abierat ΛΙ in Ν, deinde κινκιο — nescio quis in κιγκιο — refinxit. Demosthenis glossa est Κλαίῃσει: ὁ ἡμεῖς κλαύσει λέγομεν, sed vera scriptura est κλαΐσει: pessime autem Photii aequales κλαύσει dicebant pro κλαύσεται. Iterum fallit Photius ubi docet Κλαυμυρίζεται καὶ κλαυμυριεῖται λέγουσιν (οἱ Ἀττικοί), nam illi κλαυθυρίζεται dicebant et κλαυθυριεῖται. Non est Κλέπτος: Φωρίον, sed κλέπος, priscum vocabulum sumtum ex legibus Soloneis. Quanta fuerit in eruditis illorum temporum ἀκρισία et incogitantia nusquam magis apparet quam in iis quae Photius in Κλιμακίζειν et Κλιμάζει scripsit. Dinarchus dixerat: ὅταν οὖν κλιμακίξῃ καὶ παράγῃ τοὺς νόμους. sed scribae oscitantia in eo Codice, quo Harpocration utebatur, κλιμακίξῃ fuerat corruptum in κλιμάξῃ vocabulum nihili. Harpocration primum quid sit κλιμάξῃ, quamquam id iuxta cum ignarissimis nesciebat, tamen interpretatur, levissime de suo lingens κλιμάξῃ esse παρακλίῃ καὶ τρέπῃ. Tum demum de lectionis sanitate dubitare coepit et commentus est correctiunculam supra quam dici potest ridiculam et iocularem: μήποτε δὲ δεῖ γράφειν, inquit, βλιμάξῃ ἀντὶ τοῦ θλίβῃ καὶ βιάζεται. Si scivisset quid esset βλιμάζειν suam ipse coniecturam, ut opinor, suaviter risisset. Videtur tamen

id scire debere, nam ipse in doctissima λέξει apposuit verbum βλιμάζειν et interpretatus est. Tamen quid esset βλιμάζειν ne suspicatus quidem est. Est illud verbum frequens in Comœdia Attica, unde si quis forte nescit malo eum quaerere quid notet quam ipse dicere. Harpocraton igitur quam bene Attice sciat et quam sollerter Oratores Atticos emendet videmus. Quid Photius? Docet ex nescio qua λέξει ῥητορικῇ verbum κλιμακίζειν significare διασρέφειν. ἔστι γάρ τι βασιανισικὸν ὄργανον κλιμαξ καλούμενον, ὃ τὰ σώματα τῶν βασιανισομένων διασρέφει. Deinde ex alia λέξει illum ipsum Dinarchi locum apponit emendate scriptum, eumque optime interpretatur. His omnibus denique subiungit Harpocratonis λέξιν, locum eundem Dinarchi corruptum et absurdam Harpocratonis παραδιόρθωσιν. Ecquid homini suboluisse putas? Nihil prorsus. Describit fideliter omnia, deinde ad reliqua se convertit. Praeclarum hunc habemus Graecitatis interpretem et magistrum. Audi diligenter quid post pauca doceat: Κλίσις, inquit, ἡ πρόκλησις, παραγγελία εἰς κρίσιν. οὕτω Δημοσθένης. Intelligisne quid dicat? κλίσις est παραγγελία εἰς κρίσιν. Sed Demosthenem testem et auctorem habet. Salva res est. Κλήσις volebat dicere et πρόσκλησις: nam καλεῖσθαι et προσκαλεῖσθαι est παραγγέλλειν εἰς κρίσιν, πρὸν κλίνειν et προσκλίνειν. Debebat certe dicere, sed alias res agens mendum non animadvertit et inter Κλισιάδες et Κλίτος suum κλίσις interposuit. Et mirabimur etiam scribas, indoctum genus, apud Xenophontem in Hellen. I. vii. 15. τὴν κλήσιν in τὴν ἐκκλησίαν depravasse. Non satis cavet Photius a pervulgato errore quum reciperet Κοῖλα: τὰ ὑπεκάτω τῶν ὀφθαλμῶν, quae κύλα Graece dicuntur, unde κυλοιδῆν, sed quoniam υ et οι passim inter se permulantur, scribae κοῖλα substituunt et κοιλοιδῆν. Et istis quidem venia dari potest, Photio non potest. Gravius etiam erravit in Κοῖλουρον κήφην. Non moror nunc malesanam etymologiam ὅτι κεῦθει τὴν οὐράν, assueti sumus istis ineptiis, sed mendosa scriptura Photium advertere debuerat et ex se ipsa et quia paulo ante tota Hesiodi verba attulerat sine vitio in Κηφήνεσσι κοθύροις, quae verba sic interpretatur ut dicat esse τοῖς καθηζομένοις καὶ φυλάττουσι τὴν τῶν μελισσῶν ἑξοδον. οὗροι γὰρ οἱ φύλακες. Photius non solet Hesiodeas glossas recipere. Dicam igitur cur

haec receperit, sed prius Hesiodi locum apponam ex Oper. 304.

ὅς κεν ἀεργός

ζῶη κηφήνεσσι κοθύροις εἵκελος ὄργην.

Nempe hunc locum lepide, ut solet, Plato verbis suis intexit in Legg. X. p. 901. Α. τρυφῶν καὶ ἀμελὴς ἀργός τε, ὃν ὁ ποιητὴς κηφῆσι κοθύροις μάλιτα εἵκελον ἔφασκεν εἶναι, et ex hoc ipso loco in Platonis λέξει a Timaeo compositam, quam Photius describere solet, recepta sunt verba Κηφήνεσσι κοθύροις, de quibus quidquid dici potuit Ruhnkenius exhaustit, sed miror quomodo et illum et caeteros fugerit ex Timaei loco Platonis scripturam emendari oportere. Plato enim non κηφῆσι κοθύροις dederat, sed ipsa Poëtae verba servaverat κηφήνεσσι κοθύροις μάλιτα εἵκελον, ut res ipsa docet et Timaeus plane confirmat.

Ecquid credis Photio scribenti: Κραυμυρίζεται: ἐπὶ τῆς παιδικῆς φωνῆς λέγεται? Cave facias, nam *vagire* est κλαυθμυρίζεσθαι, in quo etiam supra Photius impegit.

Post pauca leges Κρεῦσις: ἀντὶ τοῦ παραλογισμός. Haud vidi magis. Glossa est Aristophanis ex Nubibus 317.

καὶ τερατεῖαν καὶ κροῦσιν καὶ κατάληψιν.

Emendari nunc poterit alia glossa Κροῦσις: ἀναλογισμός, imo vero παραλογισμός

Post Κυζικηνοὶ σατῆρες subiungit Κυζηθμός: ἡ ἀσαφὴς τῶν κυνῶν βοή. Sed κυζᾶσθαι et κυζηθμός Graece dici satis constat vel ex ipso Photio v. Κνυζώμενον: ἐέοντα. μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν σκυλάκων.

Insigne exemplum levitatis, qua isti magistri quodlibet impudenter fingere soleant de nihilo, conspicitur apud Photium v. Κυνᾶς. Interpretaturus nescio quis verba Demosthenis ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας pag. 1377, 11: οἱ τὰς κυνᾶς τὰς Βοιωτίας ἔχοντες (quae interprete minime indigebant) ita scribit: ἤτοι τὰς ἀπὸ κυνέων (κυνείων) δερμάτων γιγνομένας ἢ ἀπὸ Κυνὸς τοῦ κατασκευάσαντος πρώτου. Manifestum est minimi pretii hominem id stulte commentum esse de suo. Non multo est acutior alter unde Photius descripsit Κυνῇ Βοιωτία: ἐπεὶ ἐκεῖ καλαὶ γίνονται αἱ κύνες. Vides hoc quoque de nihilo fictum esse. Hoc solum e verbis Oratoris intelligimus τὰς κυνᾶς τὰς Βοιω-

τίς peculiari quadam forma fuisse diversa ab Atticis. Sic κυνὴ Θετταλὴ dicitur et Ἀρκὰς κυνὴ. Quae apud Sophoclem noto loco commemoratur ἡλιοσερῆς κυνὴ Θεσσαλὴ de ea sic Callimachus dixit (Thesei habitum, ut suspicor, describens ἐν τῇ Ἑκάλῃ):

ἄμφι δέ οἱ κεφαλῇ νέον Αἰμονίηθεν

μεμβλωκὸς πύλημα περίτροχον ἄλκαρ ἔκειτο | εἶδεος.

vide Interpretes ad Suid. v. πύλημα περίτροχον. Quae esset forma τῆς Βοιωτίας κυνῆς Atheniensibus ostendebat ἢ ἐν τῇ Ποικίλῃ σοφ. γραφῇ, quam Orator commemorat. Magistri, ut solent, levissime τὸ ἐπελθόν scribunt.

Compone mihi has quatuor glossas:

Κυρηβάσασθαι: διαμαχέσασθαι.

Κυρηβάζεσθαι: λοιδορεῖσθαι.

Κυριβάσασθαι: διαμαχέσασθαι. οὕτως Κρητίνος

Κυρριβάζεσθαι λοιδορεῖσθαι, διασύρεσθαι,

et quantum Photio tribuendum sit optime aestimare poteris, qui bis vitiosa librorum scriptura κυριβ. et κυρριβ. deceptus est, quum paulo ante bis emendatam lectionem descripsisset. Equidem istiusmodi testi non credo Graecum esse Κύρημα: ἐπίτευγμα, συγκύρημα, ἔρμαιον. nam κύρημα hoc est, non κύρημα. Indocte Κωλακρέται et Κωλαγρέται distinguit, Κωλήβη et Κωβήλη aliaque complura, neque intelligit alteram lectionem sanam esse, alteram corruptam.

Errores, in quos se Photius implicuit, non tantum ex unciali scriptura manarunt, sed nonnumquam et ab ea, qua utebantur οἱ εἰς τάχος γράφοντες. Indicio esto quod scribit: Λάβρα: δημόσιος σενωπός· ἄμφοδος· ῥύμη δι' ἧς οἱ λαοὶ ῥέουσιν. Nempe Λαύρα debuerat scribere, sed β et υ in Codd. vix discerni possunt, quia β formam habet simillimam litterae υ. Nihil igitur est tritius quam ut λαυρός et λαυρῶς legatur pro λάβρος et λάβρω: passim νεβρός in νευρός et νεβρίζειν in νευρίζειν depravatur, et sim. Turpis Photii error est, nam notissimum nomen est ἡ λαύρα vel ex ipso Photio in v. Λαύρα et Λαυροσάται. Praeterea quis sine nausea legere potest etymologiam δι' ἧς οἱ λαοὶ ῥέουσιν?

Quid, quaeso, est Λαγκρύζεσθαι: λοιδορεῖσθαι quod conspicitur in vicinia? Non facile, credo, dixisset Photius. Idem

tamen post pauca affert veram scripturam *Λακερύζεσθαι*: λογοποιεῖσθαι ἢ λοιδορεῖσθαι. Verbum hoc πέπαικται ab aliquo Comico παρὰ τὴν λακέρυζαν κορώνην.

Negligenter et indocte Photius quum docuisset Atticis ὁ λάγνος in usu fuisse, et attulisset ex Comico nescio quo hos versiculos:

τοιαῦτα μέντοι πόλλ' ἀναγκαίως ἔχει

πάσχειν ὅταν λάγνην τὸν ὀφθαλμὸν φορῆς.

addidit: ἡ δὲ ἀναλογία, οἶμαι, καὶ λάγνητα, ὡς Κράττητα καὶ Μάγνητα. Quae est ista ἀναλογία? Num putes τὸν ἀδολέσχην et ἀδολέσχητα posse dici? Meliora ipse docet paulo ante Λάγνας: τοὺς καταφέρεις εἰς τὰ Ἀφροδίσια. Sed Photius, ut Graeci iocantur, ὁμοίός ἐστι σάλπιγγι· φλεγγόμενος γὰρ μέγιστον ἑαυτοῦ οὐκ ἀκούει.

Fallitur Photius quum Graeca esse putat λακκαταπύγων et λακκατάρatos. vid. in v. Λακκατάρatos et Λακκοσκαπέρδαν. Confudit formas λακκαταπύγων, λακατάρatos cum iis in quibus λάκκος est pars compositionis, ut λακκοσχέςας et sim.

Quid miramur scribas perpetuo *ει* et *ι* inter se stulte permutare, ubi videmus Photium scribere *Λειμῶ* Μηλίῳ et *Λειτόν*: τὸν πένητα et bis *Λεκανεῖς* pro *Λεκανίς* et contra *Λειπομαρτύριον* et *Λειφαιμεῖ*. Deinde *Λίριον*: τὸ ἄνθος, et *Λιαινοσύης*: πραῦνσύης et *Λίξαι*: ἐκτεταμένως (itaque *Λίξαι* dederat). *Ἀριστοφάνης* Ἰππεῦσιν. significare videtur vs. 103.

ἐπίπασα λείξας δημιόπραθ' ὁ βάσκανος.

In v. *Λικμήσονται*: λήξουσιν Porsonus λείξουσιν reposuit. Photius ipse vitiose λίξουσιν dederat, et non animadvertit λικμήσονται verum esse.

In *Λέπτει*: κατεσθίει. οὕτως *Εὐπολις*, deprehendit Photii errorem Meinekii optime reponens *Λέπει*. Verbum antiquum *λέπω*, unde *λέπος* et *λέμμα* et *λοπός* et *λοπίζω*, *ἀπολοπίζω* manarunt, apud sequiores Graeculos in *λεπίζω* abiit, et saepe factum est ut vetus forma in recentiorem depravaretur. *Λέπειν* et *ἐκλέπειν* habebant aoristum *λαπῆναι* et *ἐκλαπῆναι*. Illud exstat apud Hesychium *Λαπῆναι*: λαπισθῆναι, imo vero *λεπισθῆναι*. Hippocrati dudum reddidi in libro *περὶ φύσιος παιδίου* (Tom. I. p. 246. Foëssii): εἰ γὰρ τις ἐθέλει ᾧ ἂν εἴκοσι ἢ καὶ πλείονα ὅκως ἐκλαπῆται ὑποθεῖναι ἀλεκτορίσι εἴτε δυτὶ ἢ

καὶ πλείοσι, ubi in libris est ἐκλεπίσθαι et ἐκλεπισθήσεται. Qui servavit veram lectionem Erotianus v. Ἐκλαπήσεται: ἀπὸ τοῦ ἐκγλυφῆσεται cum magna gravitate annotavit: ἀπαξ εἴρηται καὶ παρ' ἡμῶν ἐξήγηται μόνων, quasi hoc magnum et memorabile esset reperisse verbum ἐκλέπειν habere ἐκλαπῆναι et ἐκλαπήσομαι. Tanta caligine iam tum antiquus dicendi usus premebatur. Paene interciderat ex Homeri loco Iliad. φ. 455. vera lectio ἀπολεψέμεν. Edebatur:

σεῦτο γὰρ ἀμφοτέρων ἀποκόψειν οὐατα χαλκῷ,
quum ex Aristarcho recepta est antiqua scriptura, quae et apud Hesychium latebat in monstrosa corruptela ἀπολελεψεί-
μένου τὰ καλὰ pro ἀπολεψέμεν οὐατα χαλκῷ. Post pauca apud Hesychium legitur: Ἀπολείψομεν: ἀποδέρωμεν. λεῖ-
ψαι γὰρ τὸ ἀποδεῖραι, pro Ἀπολέψομεν: ἀποδεροῦμεν et λέψαι. Praeclare emendavit Ruhnkenius locum Euripidis in Cyclope vs. 255:

τὰ σπλάγχχ' ἔφασκον ἐξαμήσεσθαι βίᾳ,
μάστιγι τ' εὖ τὸ νῶτον ἀποθλίψειν σέθεν.

quum ἀπολέψειν reponeret, quod a nupero Editore non esse receptum vehementer miror. Intellexit fortasse quid esset τὸ νῶτον ἀποθλίβειν idque μάστιγι. Ἐκλέψας apud Hippocratem eadem de causa depravatam est in ἐκλάψας aut ἐκλέξας aut ἐκκολύψας, vide Foës. Oecon. Hippocr. v. Ἐκκολύψας. Nemo amplius noverat verbum ἐκλέπειν olim tam usitatum pro οὐα excludere. Dicebant sequiores ἐκγλύφειν vel ἐκλεπίζειν. Hesychius: Ἐξέλεψεν: ἐξέγλυψεν, ἐξελέπισεν. Sic igitur ἐκλαπήσεται Erotianus interpretatur ἐκγλυφῆσεται et scioli in Hippocratis libris ἐκλεπισθήσεται substituerunt. Λεπίζειν contra et ἀπολεπίζειν et ἐκλεπίζειν veteribus inaudita sunt, qui λοπίζειν et ἀπολοπίζειν dicebant de piscibus, quos desquamabant. Recte Photius: Λοπίζειν οὐ λεπίζειν. et Phrynichus in Bekkeri Anecd. 25, 26: Ἀπολοπίζειν διὰ τοῦ ο τὴν τρίτην εὐ διὰ τοῦ ε. Hoc quoque novo errore stultissimi scribae in ἀπολογίζω corrumpebant. Sed quid scribas insimulo? Grammaticus Bekk. Anecd. 430, 15. ubi scribit: ἀπολογίζειν: ἢ ἰπεξελεθεῖν ἔκαστα, et Aristophanis locum addit:

ἐγὼ δ' ἀπολογίζειν τε κἄτ' ἐπ' ἀνθρώκων
(ὀπτᾶν),

videturne tibi intellexisse de *piscibus* haec dici qui ἀπολοπισθέντες (*desquamati*) ὀπτῶντο ἐπ' ἀνθρώκων? Ἀπολοπίζων videbis in ἀπολογίζων corruptum fuisse etiam apud Antiphanem Athen. p. 120. A. Ex his igitur videor mihi perspexisse quo pacto emendanda sit Photii glossa misere vitiata v. Λελεπασμένον. πεπεμμένον. οὕτω Στράττις. Glossam transpositam esse suspicor et depravatam scribendumque Λελεμμένον: λελεπισμένον. Glossas transpositas apud Hesychium complures deprehendit Bentleyus, quarum nonnullis ἀντιστρόφως corrector adscripserat, vid. Epistol. ad Millium pag. 39.

Quod Photius Λευκορυτους: δειλούς esse dicit vera lectio versu abhinc tertio exstat Λευκοπύγους: δειλούς, ὡς μελαμπύγους τοὺς ἀνδρείους.

Pervulgato errore in libris scribitur ληίζομαι pro λήζομαι, ut ἡθεος pro ἥθεος, ἡιών pro ἥών, et sim. Veterem hunc errorem esse ex Ionica dialecto natum Photius demonstrat, ubi κατὰ σοιχεῖον scribit Ληίσθεις, Ληϊσάς, Ληϊσαί, Ληϊσατο, Ληϊζεται, et deinde suo loco (post Λήσομαι) Λησικὴν et Λησοσαπλήγκτας. Confundit Ionica ληίσσατο apud Homerum, ληϊζεται apud Simonidem, cum formis Atticis λήζομαι, λησαί (pro quo Iones ληίσῃρες dicebant), λησικόν et sim. Dorica sunt λασαι et λασηρίον, nam λάα et λάζομαι dicebant pro λεία et λήζομαι. Hesychius v. Λαϊάν — Δωριεῖς λαῖαν (scribe λάαν) ἐπὶ τῆς λείας. Exime nunc obiter turpem ex Hesychio errorem v. Λαίσασθαι: κτίσασθαι, imo vero Λάσασθαι: κτήσασθαι.

Levis et inanis observatiuncula scribarum errore plane absurda facta est v. Λήμματα λέγουσι, λήψομαι δὲ οὐκέτι οἱ μέντοι Δωριεῖς Φυλάσσουσι τὴν ἀναλογίαν τοῦ λήψομαι. Intelliges quid dicat ubi bis pro λήψομαι reposueris λήμψομαι, quae forma Alexandrina est sexcenties in libris Mss. occurrens, ut et λημπτός, ἄλημπτος, κάμπτω (pro κάπτω), Λάμβδακος, aliaque permulta. Photius ipse non Λάμβδα dederat et in Eupolidis fragmento:

ἐξεπλάγη γὰρ ἰδὼν σίλβοντα τὰ λάμβδα,

sed utrobique Λάβδα, ut ipsa series demonstrat. Caeterum quae sit illa ἀναλογία, quamobrem λήμμα futuro λήμψομαι debeat respondere, non λήψομαι, neque Photius neque alius quisquam facile dixerit.

Series demonstrat ipsius Photii, non scribarum, errorem esse in Λιβάζεις: ἀπορρυείς ἢ ἀποφθαρείς pro Λιβάζεις: ἀπορρυήσεται, ἀποφθαρήσεται. Multis modis λιβάξω, ἀπολιβάξω et ἀπολιβάξαι depravari solent. Ἀπολειβράξαι apud Hesychium est. Meliora apud Grammat. Bekk. Anecd. p. 431, 3. sed lepidus homo est ubi dicit ἀπολιβάξαι esse πέρρω ἀπελθεῖν παρὰ τὴν Λιβύην. Vehementer ea opinio placuit Grammaticis, vid. Etymolog. Magn. p. 127, 1. Quod apud Aristophanem legitur in Avibus 1467: οὐκ ἀπολιβάξεις; si Scholiastae credimus est οὐκ ἐς κόρακας καὶ Λιβύην ἀποφθερεῖ; Illos ipsos iubeas cum suis ineptiis et nugis ἀπολιβάξαι. Caeterum suspicor verbum simplex a Grammaticis ex composito fictum esse et solum ἀπολιβάξαι Veteribus fuisse in usu. Vide quae scripsit Hesychius in Epistola ad Eulogium sub finem.

Turpi errore scripsit Photius Λισχρός: Φειδωλός. Vide autem mihi quam nihil intelligant isti eruditissimi Λέξεων conditores. Eundem plane errorem erravit Hesychius in Λισχρῶς: Φειδωλῶς, σκνιφῶς. Similia bona fide recepit Suidae stupor. Periisse primam litterulam nemo istorum sensit. Γλισχρός enim et γλίσχρωσ Graece dici eo sensu quis nescit? Lepide Euphron Comicus apud Athen. p. 378. E. ubi senex avarus in scenam prodit nescio quem inducit ita dicentem:

προσέρχῃ δ' γέρων. ὥς δὲ καὶ γλίσχρον βλέπει.

et passim γλίσχρωσ significat Φειδωλῶς, σκνιφῶς. Hesychius suo loco emendate dederat: Γλίσχρος: Φειδωλός, σκνιφός, sed ecce idem post pauca ita scribit: Γλίσχος Φειδωλός. καὶ γλίσχρος. οἱ δὲ πολυπράγμων, περίεργος. Nihili vocabulum est γλίσχος. Corrector probam scripturam apposuit γλίσχρος, quam postea nescio quis non sine copula, ut solent, in textum recepit. Sed quis audivit unquam γλίσχρος significare πολυπράγμων, περίεργος? Novus est indocti magistri error γλίσχρος et λίχνος confundentis. Notus est Euripidis versiculus:

τό τ' ἄρσεν αἰεὶ τοῦ κεκρυμμένου λίχνον.

Hesychius Λίχνος: ὀψοφάγος — πολυπράγμων.

Non sine vitio apud Photium editur Λίτρα: τὴν νομισμοδόκην καλοῦσι. τὴν δὲ αὐτὴν καὶ λιτροδόκην καλοῦσιν. Hesychius Λιτρίς: πυξίς σωματοδόχος. Idem vitium inquinat νο-

μισμοδόκην (Codex unicus νομιμοδόκην) et σωματοδόχος. Emen-
dandum est νομισματοδόκην et νομισματοδόχος. Nomina in —
δόχος et — δόκη unusquisque Graecorum sibi ipse format in
praesentem usum. Scribae, ut notum est, eas formas passim
in — δόχος et — δόχη deformant.

Incertum ipsiusne Photii an librarii errore legitur Λυδί-
ζων: Λυδοὶ Μάγνητος τοῦ Κωμικοῦ διεσκευάσθησαν, nam cer-
tum est Λυδίζων veram lectionem esse ex Aristophanis Equitt.
vs. 520. sqq.

τοῦτο μὲν εἰδὼς ἄπαθε Μάγνης ἅμα ταῖς πολιαῖς κατιούσαις,
ὃς πλεῖστα χορῶν τῶν ἀντιπάλων νίκης ἔζητε τρόπαια.
πάσας δ' ὑμῖν φωνὰς ἰεῖς καὶ ψάλλων καὶ πτερυγίζων
καὶ Λυδίζων καὶ ψηνίζων καὶ βαπτόμενος βατραχείοις
οὐκ ἐξήρκεσεν.

Aristophanes lepidissime sic quinque Magnetis fabulas desig-
navit illo tempore omnibus notas. Erant Βαρβιτιταί, Ὀρνι-
θες, Λυδοί, Ψῆνες et Βάτραχοι. Ad hunc locum referendas
esse duas glossas ἐκ τῆς Κωμικῆς Λέξεως apud Hesychium ser-
vatas primus omnium Bentleius docuit. Λυδίζων: χορεύων.
διὰ τοὺς Λυδοὺς, οἱ σῶζονται μὲν, διεσκευασμένοι δ' εἰσὶν, et
Ψηνίζων: τοὺς Ψῆνας λέγει τοὺς τοῦ Μάγνητος. Ex priorē
loco collegeris aetate Didymi alias Magnetis Comoedias iam in-
tercidisse, quia diserte docet οἱ Λυδοὶ σῶζονται μὲν, διε-
σκευασμένοι δ' εἰσὶν. Et legit eam fabulam Athenaeus, qui ali-
bi refert Magnetis nomine fabulas quasdam circumferri, de
quarum auctore non satis constaret. Illinc igitur sua Photius
descripsit sed sic ut Didymi annotationem, ut ita dicam, ad
sua tempora accommodaret. Didymus, qui τοὺς Λυδοὺς lege-
rat, ita dicit: σῶζονται μὲν, διεσκευασμένοι δ' εἰσὶν. Photius
quum fabulam olim periisse sciret ad v. Λυδίζων nil nisi hoc
annotavit: Λυδοὶ Μάγνητος τοῦ Κωμικοῦ διεσκευάσθησαν. Attuli
haec ut omnes e luculento exemplo intelligerent quam inepta
et stulta sit ratio, quam isti λέξεων conditores sequantur.
Quae olim docti Interpretes ad certos veterum locos adscripse-
rant, ea isti sic cum aliis diversissimi generis permixta et
confusa in suam farraginem receperunt ut prorsus intelligi ne-
queant. Vide aliud exemplum in vicinia. Λέγει: τοὺς χρό-
νους ἐναλλάσσουν, ὡς καὶ τὸ γαμεῖ ἀντὶ τοῦ ἔγχεμεν. Ea

observationum et per se admodum inutilis est et nulli usui nisi locum teneas ad quem referatur. Quis Photio credet scribenti: Λέγειν: οἰκοδομεῖν ἢ συλλέγειν, nisi locus proferatur quo illa interpretatio nitatur. Et συλλέγειν quidem recte habet in ὁσέα λέγειν apud Homerum, sed λέγειν pro οἰκοδομεῖν poni posse et a Graeco scriptore umquam positum esse, nemini suaserim ut Photio vel iurato credat. Sic ubi scribit Λύσσεται: ὠνήσεται satius est non credere, et Κύματα: ἐνέχυρα, et Αὐτρα: μισθός, et alia permulta eiusdemmodi, in quibus

νάφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν ἄρθρα ταῦτα τῶν Φρενῶν.

Qui credit ipsos Graecos optimos esse Graecitatis magistros ac testes mutabit sententiam ubi ea legerit, quae Photius scripsit v. Μά et in v. Μὰ Δία. In re simplicissima et certissima et pueris nota istos magistros videbis tricantes. Μὰ Δία, inquit, οὐκ ἐπὶ τοῦ μὰ τὸν Δία ἔλεγον, ὡς οἶονταί τινες. ἐχρῶντο δὲ αὐτῷ ἀντὶ μὰ Δία, ὥσπερ καὶ τὸ νῆ Δία ἐπὶ τοῦ ναί. ὅθεν καὶ τὸ ναὶ Δία λέγουσι καὶ να * * *. Hemi optimum magistrum Graecitatis! Facile est autem reperire quae dixerit, ubi memineris Graeculos, qui omnia confundunt, etiam Μά et Νή confudisse, quae quamquam est ἐσχάτη ἀκυρολογία tamen suos habet auctores ac testes, in his Aristanetum I. 10. Μὰ τὴν Ἀρτεμιν Ἀκοντίῳ γαμοῦμαι. Emenda igitur: Μὰ Δία οὐκ ἐπὶ τοῦ νῆ Δία ἔλεγον, ὡς οἶονταί τινες. ἐχρῶντο δὲ αὐτῷ ἀντὶ τοῦ οὐ μὰ Δία καὶ τῷ νῆ Δία ἐπὶ τοῦ ναὶ μὰ Δία, quae sunt puerilia admodum sed vera. Ridicula sunt quae addit: ὅθεν καὶ τὸ ναὶ Δία λέγουσι καὶ να(ὶ μὰ τὸν Δία). Nesciebat magister solos Dorienses constantissime ναί et οὐ pro νῆ et μά ponere, ut in ναὶ τῶ σιώ, οὐ τῶ σιώ, ναὶ τὰν Κόραν, ναὶ τὸν Διοκλέα, ναὶ τὸν Ἡρακλέα et sim. Non minus levia sunt quae scribit de ναὶ μά et οὐ μά. Quis non sexcenties apud Atticos legit οὐ μὰ τὸν Ἀπόλλω, ναὶ μὰ τὸν Δία et similia? et quis de usu Homérico in ναὶ μὰ τόδε σῆπτρον, et οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα, et οὐ μὰ Ζῆν, Ἀγέλαε, admonendus est? Verum de his Graeculi erant sedulo admonendi, qui nihil horum satis tenebant et in loquendo confunde-
bant omnia. Audi modo Photium v. Νή τὸν καὶ ναὶ μὰ τὸν: κατομοτικὰ ταῦτα, ἀπομοτικὰ δὲ οὐ μὰ τὸν Δία. ὥτε

ἔσχατη ἀκυρολογία τὸ λέγειν μὰ τὸν Δία ποίησον, ubi ποιήσω emendandum est.

Quod scribit Photius Μαζονομία: οἱ μεγάλοι καὶ κοῖλοι πί-
νες (ubi πίνακες legendum), sumtum est ex Aristophanis lo-
co, quem Photius ipse servavit v. Σκαφίδας:

Σκαφίδας, μάζας, Μοσσυνικά μαζονομεῖα.

Hinc lux Hesychio v. Μοσσυνοίκια. μαζονόμια. Ποντικά ὁ Δί-
δυμος ἤκουεν. οἱ γὰρ Μοσύνοικοι ἐν Πόντῳ εἰσίν. λέγει δὲ τοὺς
ξύλινους πίνακας, nam vides eum scripsisse Μοσσυνικά μα-
ζονομεῖα: Ποντικά ὁ Δίδυμος ἤκουεν. Locus ipse Didymi apud
Hesychium sequitur non sine mendis. Simul vides μόσυν et
Μοσύνοικοι scribendum, non μόσυν et Μοσύνοικοι. Eadem ope-
ra corrige Hesychium in v. Μαζονόμενον: κύκλον ἢ ξύλι-
νον πίνακα, imo vero: Μαζονομεῖον: κοῖλον ξύλινον πί-
νακα.

Vetus mendum est Μελιτίδης: εἷς καὶ οὗτος τῶν εὐηθῶν,
ὡς Μαργίτης, quod inter Μελίπρους et Μελιττοπτηχεῖν Photius
collocavit, nescius Μελιτίδης hominis nomen esse. Iam tum
igitur Μέλιτος pro Μέλητος scribi solebat, quod mendum Co-
dices tantum non omnes obsidet.

Μελλάσας, si Photium audis, ponitur pro βραδύνας καὶ
ἐπὶ τοῦ σπουδάσας. Nihil hominibus illius aetatis videba-
tur absurdum. Qui faciles credebant δαρδοκεῖν perinde signifi-
care et χρήματα διδόναι et χρήματα λαμβάνειν, non miraban-
tur idem verbum et cunctari et festinare denotare. Nos tali-
bus magistris non utimur. Eiusdem monetae est Μεταλαγ-
χάνειν: μετέχειν ἢ ἀφυσερεῖν, id est μετέχειν ἢ οὐ μετέχειν,
et alio loco Μοτοῖ: τιτρώσκει et Μοτώσει: ἰάσεται δι' ὀθο-
νίων.

Non scribae tantum Spartanorum μόραν in μοῖραν depravare
solent. Photius quoque Μοῖρα: σύνταγμά ἐστι Λακωνικόν me-
dium interposuit inter Μοῖρα: μερίς et Μοιρηγενές.

Misere corrupta est vetus annotatio: Μῦς πίττης γεύει:
ἐπὶ τῶν νεωστὶ ἀπαλλασσόντων καὶ ὅσα Μῦς ἐν Πίσσῃ. ἀπὸ Μυδῶς
τοῦ Ταραντίνου πύκτου κακῶς Ὀλυμπίασιν ἀπαλλάξαντος. Pri-
mum emendandum est Μῦς πίττης γεύεται et ἀπαλλασσόν-
των κακῶς, ὡς ὁ Μῦς ἐν Πίσσῃ. Qui primus omnium inep-
tam istam interpretationem de suo commentus est non cogita-

vit ἐν Πίσῃ Graecum esse. Tarentinus ille pugil in hoc proverbio ex eodem luto fictus est unde Κύων ille, de quo in v. Κυνῇ Βειωτίαι diximus. Ambo enim in magistellorum cerebris nati sunt. Quidquid autem de illo proverbio scriptum est a permultis, quos vide apud Schneidewinum ad Diogenianum II. 64. manavit ex uno Demosthenis loco in orat. πρὸς Πολυκλέα pag. 1215, 11, quem apponam ut obiter emendem. Editur: ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα τοῦ τ' Εὐκλήμενος καὶ τοῦ Δεινίου τοῦ κηδεσὸς τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται, γελάσαντα δ' ἔφασαν αὐτὸν εἰπεῖν· » Ἄρτι μῦς πίττης γεύεται. » ἐβούλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶναι. Sic scriptus locus intelligi non potest, sed nihil est facilius quam eum restituere. Nempe omnia uni Polycli continuanda sunt, qui deridens Apollodorum novum civem dixerat: » Ἄρτι μῦς πίττης γεύεται· ἐβούλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶναι. » Civis esse voluit. Putabat rem esse iucundissimam. Nunc modo experitur quam sit ea res plena molestiarum. Quam rem dulcissimam esse stulte opinabatur, eam nunc experitur acerbissimam, ut mus qui gula allectus picem lambere coeperat. Dicitur autem ἄρτι μῦς πίττης γεύεται ut ἄρτι μὲν ἄνω, nunc modo intelligo, itaque minus recte interpretantur Veteres: ἐπὶ τῶν νεωστὶ ἀπαλλαστόντων κακῶς, vel ἐπὶ τῶν νεωστὶ πείραν τῶν κακῶν λαμβάνοντων. Non enim ἄρτι ponitur pro νεωστὶ, quod cum praesenti tempore, ut opinor, coniungi non potest, sed significat nunc modo intelligo aut sentio, quod paulo ante nondum intelligebam aut nondum sentiebam.

Caeterum animadvertendum est verba Polyclis: Ἄρτι μῦς πίττης γεύεται more Graeco ita dici ut verbi γεύεται subiectum sit (ὁ Ἀπολλόδωρος) ἄρτι μῦς πίττης γεύεται, quae loquendi forma in proverbiiis trita est admodum, ut in fragmento Cephisodori apud Phot. v. Ὀνος ὕεται.

Σκώπτεις μ'. ἐγὼ δὲ τοῖς λόγοις ὄνος ὕομαι.

et apud Aristoph. Lysistr. vs. 927.

ἀλλ' ἢ τὸ πέος τὸδ' Ἑρακλῆς ξενίζεται.

Ex huius rei observatione emendari potest Aristophanis fragmentum apud Athen. p. 95 D.

ἐγευσάμην χορδῆς ὁ δὲ δῶκενος τέκνων.

in vitiosa lectione τέκνων latet canis legendumque:

ἐγευσάμην χορδῆς ὁ δύσηνος κύων.

Notum est proverbium χαλεπὸν χορίῳ κύνα γεῦσαι apud Theocritum X. 11. et Horatianum:

Ut canis a corio nunquam absterrebitur uncto.

Ubi id semel perspexeris etiam hoc mihi dabis ἄρτι non esse partem proverbii, sed a Polycle additum quum praesenti rei proverbium accommodaret. Dicebant Attici μῦς πίττης γεύεται, ut ὄνος ὕεται et κύων χορδῆς ἐγεύσαστο. Ex hac re aestimari potest sollertia eorum, qui ex hoc Demosthenis loco proverbium: Ἄρτι μῦς πίττης γεύεται elicuerunt et explicuerunt ἐπὶ τῶν νεωστὶ ἀπαλλασσόντων κακῶς. Nihil huiusmodi illo proverbio significatur, ut modo vidimus.

Recte omisit ἄρτι caeteroquin mirifice vetere proverbio abusus Theocritus XIV. 51. ubi amator ab amica spretus ita conqueritur:

καί μὲν ἀποσέριξαίμι, τὰ πάντα κεν εἰς δέον ἔρποι.

νῦν δὲ πόθεν; μῦς, Φαντὶ, Θεώνιχε, γεύμεθα πίσσης.

quae scriptura si sana est, apparet longe alio sensu dixisse Theocritum μῦς πίσσης γεύμεθα quam Demosthenem μῦς πίττης γεύεται. Sed mihi quidem de scripturae sanitate non plane constat. Γεύμεθα pro γεγεύμεθα dictum non concoquo. Nescio an aliis placeat Meinekii opinio: «*Perfecti formam γεύμεθα —, si poeta ex plebeio Siciliensium sermone adscivit, nihil habet quod iure reprehendas.*» mihi quidem non placet. Plebeium Siciliensium sermonem non aliunde quam ex ipso Theocrito et paucis antiquiorum poetarum laciniis cognitum habemus, sed ex his ne tenuissima quidem duci potest suspicio, cur credamus illam plebem in γέγευμαι aut similibus primam syllabam omisisse. Sed haec obiter. Redeo ad Photium.

Satis ex his apparet quam importune Μῦς ὁ Ταρυντῖνος πύκτης ab eruditis magistris huc fuerit arcessitus et quam caute illorum testimonia accipienda sint.

Et Photius et librarii erraverunt in v. Μύσις, quam inter Μυσίλην et Μυσῶν λείαν mediam collocavit sic: Μύσις: ὁ ἔχει ἀντὶ σπλάγχων τὰ μὴ ἔχοντα σπλάγχνα ζῶα. ἐφ' οὗ τὸν θόλον ὃν πλεῖστον καὶ μέγιστον ἡσίοδος ἔχει· κεῖται δ' εὖ πως ταμα δία δὲ τις μύσιχος ὁ εὐμαχος τείνει, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ ζῶων Φησί. Habemus librum Aristotelis, ex quo scriba-

rum flagitia manifesta tenentur. Nempe ἡσίοδος dederunt pro ἡ σηπία, et κεῖται δ' εὖ πως ταμα pro κεῖται δὲ ὑπὸ τὸ στόμα. Photius ipse alias res agens Μύσις legit pro μύτις, et pro δία δέ τις μύσιχος vera scriptura est: διὰ δὲ τῆς μύτιδος ὁ εἰσάγωγος τείνει. Locus Aristotelis legitur in lib. IV. p. 83, 15. Bekkeri: σπλάγχχνον δ' οὐδὲν ἔχει τῶν μαλακίων, ἀλλ' ἦν καλοῦσι μύτιν, καὶ ἐπὶ ταύτῃ θόλον. τοῦτον δὲ πλείστον αὐτῶν καὶ μέγιστον ἡ σηπία ἔχει κτῆ. Quid igitur scribas miramur rarum vocabulum μύτις in μύσις corrumpere (cuius rei exemplum affert Dindorf. e Plutarch. Moral. p. 978. A.) quum ne Photius quidem ab eo errore satis cavere potuerit?

Non facile expedies in ν. Ναῦς quomodo dicatur: Ἰωνες νεῶς ἢ νηός, νηϊ. νηϊτήν δὲ πληθυντικὴν, sed duae syllabae interciderunt, quas sic revoca: νηϊτήν δὲ πληθύν (τὴν νηυ)τικὴν, ut apud Thucyd. II. 24. νηϊτῆ στρατῷ melius interpretantur ναυτικῷ quam Hesychius in Νηϊτήν (Νηϊτήν) στρατόν: τὸν ἐν ταῖς ναυσί.

Quod statim apud Photium sequitur Ναυσίουσα: ναυσιῶσα· οὕτω λέγει καὶ πλέουσα. sic est scribendum Ναῦς ἰοῦσα, quo facto absurdam dittographiam ναυσιῶσα tuto expunges. Notum est Homericum νηὸς ἰούσης Iliad. A. 482.

Vides scripturam ΝΑΤΣΙΟΤΣΑ hunc errorem peperisse. Genus hoc scribendi, quod lectorem acutum et bene Graece scientem et hoc agentem requirit, apud sequiores iocularia menda protulit; sed quid sequiores culpemus, quum multi Veteres sese in ridiculos errores aut leves dubitationes induerint male divisus aut perverse coniunctis verborum partibus. Notum est Posidippum quum apud Homerum legisset:

αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' Ἰσόν τε καὶ Ἀντιφὸν ἐξεναρίξων,

ex ΒΗΡΙΣΟΝ elicuisse nomen unum Βήρισον. vide Scholia Veneta ad Iliad. A. 101. Dubitavit Galenus utrum in Hippocratis Prognost. p. 36, 35. Foës. μέλαν ἐόν an μελανέον esset scribendum in verbis: καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ τὸ μέτωπον σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον καὶ καρφαλέον ἐόν. καὶ τὸ χρώμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ ΜΕΛΑΝΕΟΝ. Sed quum μελανέειν non sit verbum Hippocraticae aetatis et locus μέλαν ἐόν postulet, levis admodum ea dubitatio est.

Iu ν. Νεῖσσι: μεταβλεῖν τὴν ἡροτριχόμενην γῆν· ἐπαρ-

τριάσαι, scribe Νεᾶσαι, nam verbum νεᾶν in omnibus temporibus α producit, ut verba omnia in — εᾶν et — ιᾶν exeuntia, veluti εᾶσαι, θυμιᾶσαι et in perf. τεθέαμαι, ἴαμαι et sim. Hinc duo alia menda conspiciuntur: non enim ἐπαροτριάσαι Graecum est, sed ἐπαροτριάσαι, ut ὀφθαλμιᾶσαι, et plane barbarum est ἡροτρίασμένην. Requiritur enim ἡροτρίασμένην. Turpius etiam apud Hesychium scribitur: Νεναμένην: ἡροτρίασμένην. Ut enim certum est Νεναμένην genuinum esse, ut τεθεαμένην, sic ἡροτρίασμένην est rescribendum. Saepe verbum ἀροτριάω, quamquam noviciū est, a Graeculis sic mulcatur, quia corrupta re metrica syllabarum quantitates vulgo ignorabantur. Qui ἀροτριάσαι dare solent eadem socordia τεθνᾶναι et δεικνύναι scribunt. Vetus ἀροῦν, ἀρόσω, ἡροσα plane in desuetudinem abierat, et omnes ἀροτριάω, ἀροτριάσω, ἡροτρίασα constanter dicere solebant. Hinc λέξεων conditores formas antiquas appositis novis formis interpretantur. Hesychius Ἀροῦν: ἀροτριάω. Ἀρόσει: ἀροτριάσει. Ἡροσα: ἡροτρίασα. Moeris Ἀροῦν Ἀττικῶς, ἀροτριάω Ἑλληνικῶς. Grammaticus in Bekk. Anecd. p. 446, 7: Ἀροῦν οὐκ ἀροτριάω λέγουσιν (οἱ Ἀττικοί), et 446, 8: Ἀρόσομεν: τὸ ἀροτριάσομεν. Passim ita solent magistri antiquum dicendi usum et novam συνήθειαν inter se componere. Vetus λύομαι erat obsoletum, et in eius locum λυτροῦσθαι et ἀπολυτροῦσθαι subierat. Hinc apud Photium legitur Λυόμενος: ἀντὶ τοῦ λυτρούμενος, et Λυσάμενον: λυτρώσμενον. Veteres κυλίνδω dixerant, sequiores κυλίω dicebant, et antiquum κυλίνδω in κυλινδῶ depravabant, κυλινδεῖται scribentes pro κυλινδεται et sim. Hinc apud Photium Κυλινδεῖ: κυλίει scriptum est, at tu rescribe Κυλινδει et apud Hesychium repone Κυλινδόμενος: κυλιόμενος pro κυλινδούμενος. Veteres κλαῶν dicebant pro putare vites, sequiores κλαδεύειν. Hesychius Κλαῶν — τέμνειν ἀμπέλους, ὅπερ ἡμεῖς κλαδεύειν. Passim sic videbis formas antiquas breviores locum cedere formis novis productis, et omnino utilissimum est in singulis dicendi usum lapsu temporis mutatum animadvertere, quoniam scribae sexcenties vitiosam suam loquendi συνήθειαν Antiquis affricare solent et sordibus suis antiqua scripta maculare. Huius rei unum exemplum addam ex ipso verbo ἀροῦν sumtum. Formatur ex ἀροῦν ἄροσις, ἄροτος, ἀροτήρ, ἄροτρον, sed ἄρωμα

(non ἄρομα) ex illa certissima antiquae linguae analogia, de qua diximus aliquid in Novis Lectionibus. Eodem modo ex πέπομαι formatur πόσις, ποτός, πότης, ποτήριον, sed πῶμα (non πόμα): et alia sunt eiusdem generis permulta, in quibus nomina im -μα producunt penultimam, quae in cognatis omnibus corripiatur ut: Βῆμα βάσις, Στῆμα σάσις, Δῆμα δέσις, Φῶμα φύσις, Λῶμα λύσις, Θῶμα θυσία prima brevi, Κλῆμα κλίσις, Κρῖμα κρίσις, Θῆμα θέσις, Εὔρημα εὔρεσις, Παραίρημα παραιρέσις, et sunt alia complura. Sequiores Graeculi huius rei ignari in his formis multas turbas dare solent et vetustas lectiones depravare. Ipsi θέμα dicebant et ἀνάθεμα et in versu ἄνθεμα, ipsi κρίμα et κλίμα dicebant et πόμα et εὔρεμα et ἐνδυμα media brevi, quae nihilo meliora sunt quam Stoicorum σύμβαμα et παρασύμβαμα. Hinc in Veterum scripta ea labes se insinuavit. Quam saepe πόμα legitur iugulato metro in Tragicorum Codicibus? Nunc πῶμα apud poetas quidem diligenter repositum est, sed firmiter haeret vitiosa forma et apud alios et in Herodoto, quamquam certum est πόμα non minus Veteribus omnibus inauditum fuisse quam ἀνάθεμα pro ἀνάθημα. A verbo καθίημι formatum est nomen in -μα significans ὄρμος ἐπὶ τῇ θοῇ καταβαίνων. Alii κάθημα appellant, alii κάθεμα. Non est ulla dubitatio quin κάθημα sit antiqua et proba forma. Sequiores utantur suo ἔνεμα, ἄφεμα, κάθεμα. Homerus ex ἱημι formavit ἦμα, ἦμων, ἐφημοσύνη, μεθήμων, alia, et Antiphanes apud Pollucem V. 98. κάθημα dixit, non κάθεμα, quem alii appellabant καθετήρ. Nempe κάθεσις, κάθετος, καθετήρ dicebant, sed κάθημα, quemadmodum ἄροσις ἄροτος ἄροτήρ, sed ἄρωμα, et πόσις ποτός ποτήρ, sed πῶμα. Eruditis aliter visum. Henr. Stephanus κάθημα ex Antiphane afferens annotat: «sed κάθεμα fortasse scribendum.» Bekkerus apud Pollucem veram lectionem expulit, vitiosam recepit admonens: «κάθεμα Hesychius, libri κάθημα.» Hesychio fraudi fuit vitiosa popularium et aequalium συνήθεια, quemadmodum et in Ἀρώματα. Afferit nempe: Ἀρώματα: ἀροτριάματα. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀροῦν τὰ ἄλφιτα οὕτω λέγεται. Σοφοκλῆς Ἀκρισίω. tum quasi nova glossa esset subiungitur: Ἀροτριάμάτων: γεννημάτων, sed nulla est dubitatio quin et Ἀρώματα sit vera scriptura et in loco vel sic pessime habito (nam quid est ἐπὶ τοῦ ἀροῦν τὰ ἄλφι-

τα?) interciderint nonnulla, quo ἀροτριαμάτων et γεννημάτων referenda sint. Magistri saepius ἀροῦν interpretantur esse ἀροτριάω et γεννᾶν. Hesychius: Ἡροσεν: ἐγέννησεν, et Ἡροῦτο: ἡροτριάτο, ἐσπείρετο, et Κατήροσας: ἐφύτευσας, ἐγέννησας. Sic dicitur παίδων ἐπ' ἀρότῳ γνησίων, et apud Sophoclem ἐνθεν αὐτὸς ἡρόθην pro ἐγενόμην, et (ut Graeculi loquuntur) ἐγεννήθην. Itaque Ἀρωμάτων excidit, quod magister per ἀροτριαμάτων, γεννημάτων fuerat interpretatus. Constabat autem notissimo Aristophanis loco τὰ ἐσπαρμένα appellari ἀρώματα (non ἀρόματα). Nemo enim nesciebat suavissimum locum in Pace, qui concluditur his verbis:

ὥς ἂν ἐμπίῃ μεθ' ἡμῶν
εὖ πειοῦντος κώφελουντος
τοῦ θεοῦ τ' ἀρώματα.

ad quem locum Scholia antiqua sic corrige: τὰ ἀρώματα τὰ ἀροτριάματα παρὰ τὸ ἀροῦν. Istic quoque τὰ ἀρόματα irrepserat, quod Kusterus ingulato misere metro poëtae ipsi alias res agens obtrudebat. Adeo invaluerat opinio ἄρομα Graecum esse. Locus Aristophanis peperit aliam opinionem aeque falsam, quae exstat apud Gramm. in Bekk. Anecd. p. 450, 24: Ἀρώματα οὐ τὰ θυμιάματα οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν ἀλλὰ τὰ ἐσπαρμένα, quae totidem verbis descripsit Suidas. Paulo ante idem Suidas hanc annotatiunculam nescio unde in suam farraginem recepit: Ἀρομα: τὸ ἀροτρίασμα. Ἀρωμα δὲ διὰ τοῦ ω μεγάλου τὸ μυρεψικόν. καὶ ἀρόσιμον κλίμα τὸ ἀροτριοῦμενον. Plena haec sunt vitiorum, sed nullius pretii verba propterea tantum affero ut appareat quam impudenter et imperite isti magistri quidlibet de suo comminiscantur. Ἀρώματα utroque sensu ab Atticis dici docet locus Aristophanis cum noto Eupolidis fragmento compositus:

περιῆλθον εἰς τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμουα,
καὶ τὸν λιβανωτὸν, κεῖθ' ὅ τῶν ἀρωμάτων,

apud Polluc. IX. 47. Nam quis credet Scholiastae Aristophanis ad Pac. l. l. qui quum dixisset: λέγουσι δ' ἔνιοι καὶ τὰ ἄλφιστα ἀρώματα, secundum Eupolidis versiculum ad fidem faciendam apposuit? Nempe τὰ ἀρώματα erant σμύρνα τε καὶ τὰ ἄλλα θυμιάματα ἐκ τῆς ἀρωματοφόρου Ἀραβίας, vid. Plutarchum in Alexandri vita cap. 23. Sibi habeant igitur Grae-

culi suum ἄρομα et πόμα et κάθεμα et εὔρεα et κρίμα et κλίμα et quidquid est huiusmodi, modo ne corrumpant falsis testimoniis antiqui sermonis sanitatem. Palmam autem inscitiae omnibus praeripit incertus Graeculus, qui Draconis Stratonicensis nomen mentitur et nescio quid περὶ μέτρων et de syllabarum quantitate conscripsit. Audi qua confidentia dicat pag. 69. Herm. Φύμα συτέλλει τὴν ἄρχουσαν. τὰ γὰρ εἰς -μα δισύλλαβα τῷ υ παραληγόμενα συτέλλειν αὐτὸ θέλει, οἷον χύμα, πλύμα, Φύμα, et iterum pag. 100. Χύμα τὸ υ συτέλλει. τὰ γὰρ εἰς -μα δισύλλαβα τῷ υ παραληγόμενα συτέλλειν αὐτὸ θέλει, οἷον ῥύμα, Φύμα, θύμα, χύμα. Ut diximus, plane contra est: ea omnia penultimam constanter producunt. Et χύμα quidem Veteribus inauditum est, qui χεῦμα dicebant (ut βεῦμα et πνεῦμα), et κατάχυσμα a καταχεῖν. Satis certa sunt δῦμα in ἔνδυμα, θῦμα, κῦμα, λῦμα in κατάλυμα, κνῦμα, ῥῦμα, σῦμα et Φῦμα. Posidippus Athen. pag. 376. F.

διακονοῦμεν νῦν γάμους. τὸ θῦμα βοῦς.

Aristophanes Eccles. 55.

ἤκουσά τοι | ὑποδομένη τὸ κνῦμά σου τῶν δακτύλων.

Euripides Heraclid. 260.

ἅπανσι κοινὸν ῥῦμα δαιμόνων ἔδρα.

Plato Comicus apud Athen. p. 5. D.

παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ καὶ εὔματα μισεῖ.

de Φῦμα et de κῦμα nemo dubitavit umquam. I nunc et crede Graeculis. Imposuerunt tamen isti Graeculi Dindorfio, qui πλῦμα in πλύμα refigendum esse personato Draconi Stratonicensi credidit, quia apud Nicandrum πλύμα scribitur in κρεάων θολερὸν πλύμα, et aliis locis. Sed Nicander ipse, ut caeteri poëtastri id genus, est θολερὸν πλῦμα vitiorum omnium, quibus Graeculorum συνήθεια inquinata est. Poëtastri id genus πόμα scribunt, et ἄνθεμα pro ἀνάθημα, et προσανάκλιμ' ἐρώτων, et κλίμα pro κλίμα, et εὔρεμα, et ἔνδυμα media correpta, aliaque id genus. Itaque constant sibi quum vetus πλῦμα in πλύμα depravant. Pro πλῦμα nova Atthis πλύσμα usurpaverat, quod formatum est ut ξύσμα et κατάχυσμα. Testis est ipse Photius v. Πλύσμα: οὐ πλύμα. Rectissime igitur viri docti πλύσμα reddiderunt Aristoteli H. A. IV. p. 105, 24. Bekk.

ὅταν ἐκχυθῇ τὸ πλύσμα τῶν ἰχθύων pro πήλυσμα, quamquam Bekker. πλύμα maluit. Denique sequiores cum multis aliis illud ipsum πλύμα usu receperunt.

In Scymni Chii Περιγήσει vs. 521.

τὸ πρὸς μεσημβρίαν δὲ καὶ νότον κλίμα
Λάκωνες Ἀργεῖοί τε (κατέχουσιν).

non credo ipsum poetam tam vitiose locutum esse. Transponenda censeo verba in hunc modum:

τὸ πρὸς μεσημβρίαν δὲ κλίμα καὶ νότον.

Similiter in carminis prooemio vs. 3. ubi dicit:

ἢ κωμῳδία — τοῦτ' ἔχει

τὸ καὶ βραχέως ἔκατα καὶ φράζειν σαφῶς,

idque se imitaturum pollicetur: quod si fecit verba sic composuit:

τὸ καὶ βραχέως ἔκατα φράζειν καὶ σαφῶς.

Nunc ad Photium redeo.

Intelligi non potest Νείκας: τιμὰς ὁμοίως Ἀττικοί, sed verum est Νείκας, τειμᾶς (καὶ τὰ ἄλλα) ὁμοίως Ἀττικοί. Eodem modo infra scriptum est Νείφει: χιονίζει, sed post pauca Νίψαι (Νῖψαι) μακρὰ ἢ πρώτη συλλαβὴ, ὅποτε ἐπὶ νιφετοῦ τάττεται, καὶ ἔνιψεν καὶ ἐνίφθη ἢ γῆ. Male Dindorf. apud Harpocrat. v. Καρκίνος in Pherecratis loco edidit:

ὅπῳταν σχολάζῃς νίψον, ἵνα τὰ λήϊα
συγκαρκινωθῇ.

in libris est νῆψον, in quo latet νῖψον. Precatur aliquis Iovem, ut pueri in notissimis precibus: ὕσον, ὕσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῶν ἀρουρῶν τῶν Ἀθηναίων.

Fallitur Photius v. Νεῖν: κολυμβᾶν καὶ τὸ νῆβειν. Nempe τὸ νῆβειν Attici veteres non νεῖν dixerant, sed νῆν, νῶν, νῶσα cet. ut σμῆν, κνῆν, ψῆν, alia. Series ipsa docet peccavisse librariorum, non Photium, in vicinia, ubi legitur:

Νήμερτες: ἀληθές.

Νεῖν: νῆβειν κρόκην.

Νηνεμία: ἀνέμων ἀπουσία.

manifestum enim est Νῆν rescribi oportere.

Pessime vitata glossa est v. Νεόνανον. In fine legendum est: νέμειν δὲ τὸ ἔχειν, ὥς τοὺς μεταίκοις νέμειν πρὸς ἄτην ἀντὶ τοῦ ἔχειν.

Graeculorum vitiosa pronuntiatio peperit vitium in Νεοπε-
φθῇ: ἀρτιμαθῇ. Verum est Νεοπευθῇ, sed isti ut αυ ore
efferebant αφ, sic pro ευ dicebant εφ. Hinc καφθείς scribitur
pro καυθείς, et contra apud Hesychium Πευθείς: ἐψηθείς pro
Πεφθείς.

Photio Νηνίποδες: ἀνυπόδητοι significare videtur. Hesy-
chio Νηδύπου; est ἀνυπόδετος. Idem Νήπους ἢ Νήποδας:
ἀνυπόδτους esse narrat. Meri errores hi sunt pro Νηλίπους,
Νηλίποδες et Νηλίποδας.

Pro Νήτην: μάτην Photius ipse dederat Νῆ τήν: μὰ τήν.
Eadem est Hesychii doctrina ΝΗ ΤΟΝ ΘΕΟΝ: μὰ τὸν θεόν.
Hoc vero est interpretari! Præterea notandum νῆ τὸν θεόν
neminem Veterum dixisse umquam. Νῆ τῷ θεῷ mulieribus
Atticis in ore est. Ναὶ τῷ σιῷ Spartanos saepe audies dicen-
tes. Νῆ τὸν θεόν aut μὰ τὸν θεόν qui dixerit equidem novi
neminem.

Mirò errore Photius recepit Νίδες et Hesychius Νιῖδες.
Vera lectio est Νήϊδες, quod in ea re ponebatur pro ἀδύνατοι
et ἀσθενεῖς. Hinc νηϊδέστροι est apud Hesychium pro ἀσθενέ-
στροι.

Tenemus fraudem in Ξυναίρεται: συνάπτεται, quamquam
Hesychius Photio opitulatur eadem exhibens v. Ξυναίρεται.
At idem post pauca Ξυνερεῖται: συνέπεται affert, in qua
lectione si unam litterulam transpones veram habebis, quae
est Ξυνείρεται: συνάπτεται. Calamitosum est in libris ver-
bum εἶρειν, cuius composita ἐνείρειν, παρενείρειν, διείρειν, συν-
είρειν cet. non facile ex librariorum manibus illaesa elabun-
tur. In summo periculo esse solet perfectum — εἶρμαι, quod
in — εἶρημαι et alia quaedam depravatur. Photius ipse: Συν-
ειρημένον: συνεστραμμένον. Hesychius: Συνείρεται: συνέ-
πασσι. Viden emendandum esse συνειρημένον et συνεῖρται?

Inter Ξυνηβον et Ξυνωρίς conspicitur foeda corruptela a Pho-
tio non animadversa: Ξυνοδόκος: Ξενοδόχος pro Ξεινοδόκος.
Idem vitium apud Hesychium est. Neutri quidquam de mendo
voluit: quod in vitioso libro uterque reperit securus describit.

In v. Ὀγκυλωμένος: ὑπερήφανος tralaticium mendum inest,
quod semel notasse iuvabit. Veteres plurimum utuntur ver-
bis in - λω et - λομαι exeuntibus, quibus adiectiva in - λος

respondent, veluti *ναυτίλος ναυτίλλομαι, κωτίλος κωτίλλω, ποικίλος ποικίλλω, γογγύλος γογγύλλω, ερογγύλος ερογγύλλω, δαιδάλος δαιδάλλω, ἀγκύλος ἀγκύλλομαι, ὀγκύλος ὀγκύλλομαι, τωμύλος τωμύλλομαι*, et similibus. Graeculi has formas olim obsoletas multis modis corrumpunt, *ὀγκύλομαι* scribentes aut *ὀγκυλῶμαι* aut *ὀγκυλοῦμαι*, vel *γογγυλίζω*, vel *ερογγυλίζω*, vel *τωμυλεύομαι*, aliaque istiusmodi, quibus docti homines perperam aliquid tribuunt, quum sint merae scribarum hallucinationes. Dindorfius *ὀγκυλοῦν* et *ἐξογκυλοῦν* Graeca esse putat. Si auctorem ac testem requiris Tzetzen producit, qui cum omnium risu foras exturbandus est. Eiusdem farinae est *ὠγκυλωμένος*, quod duplici errore subrepsit in locum verae scripturae *ὀγκυλλόμενος*, quod in Attica significat *ὕψυχενῶν, ἐπηρμένος καὶ μέγα Φρονῶν*, et apud Hippocratem ponitur pro *intumescens*, quamquam non sine scribarum fraude, qui pro *ταχὺ ὀγκυλλομένη* dederunt in Coacis Praenot. p. 219. D. Foës. (*κοιλίη*) *τάχιον κυλλομένη* et in Prorrhet. p. 75. C. *ταχὺ ὀγκουμένη*, Utrobique vera lectio est *ταχὺ ὀγκυλλομένη*, quam servavit Erotianus ἐν τῇ Ἰπποκράτους λέξει ubi in libris est de more *ὀγκύλεσθαι* pro *ὀγκύλλεσθαι* et: ὁ δὲ Ἰπποκράτης *ὀγκυλωμένην* λέγει *κοιλίαν* τὴν *ταχέως* εἰς *ὄγκον* αἰρομένην, sed *ὀγκυλλομένην* ab eo scriptum esse manifestum est. Idem error apud Hesychium est in Ἀγκύλεσθαι: *κάμπτεσθαι* pro *ἀγκύλλεσθαι*, ad quem locum videbis Albertium apud Aretaeum Cappad. I. 6. *ἐπισθότονος δὲ κατόπιν ἀγκύλλει τὸν ἄνθρωπον ὡς τὴν κεφαλὴν ἀνακεκλασμένην μεσηγὺ τῶν ὠμοπλατέων κέεσθαι*, sanissimam lectionem *ἀγκύλλει* ultro depravantem in *ἀγκύλει*. Quod Hesychius affert Ὠγύλλοντο propter additam interpretationem *συνεκάμπτοντο* in *ὠγκύλλοντο* refingi non potest: itaque superest ut *ἡγκύλλοντο* verum sit, quod Hesychius cum sexcentis aliis misere corruperit.

Coaluerunt duae glossae, quae nihil inter se commune habebant in v. Ὀδός. Prior mutilata est: Ὀδός: *ἀρσενικῶς καὶ οὐδὲς ὁ τῆς θύρας. οὗ χρηὴ ὁδός * * **. Excidit aut etymologia malesana, aut aliud quid minimi momenti. Deinde nova glossa sequitur quae integerrima est: Ὀδεύειν οὐδεὶς εἶρηκε τῶν Ἀττικῶν, ὅσα γε καὶ ἡμᾶς ἐπίσασθαι, παρ' Ὀμήρῳ δὲ ἐστίν.

Semel in Homeri carminibus legitur Iliad. A. 569. ἐπὶ νῆας ὀδεύειν. Photius multas eximias de dialecto Attica observationes ex pererudito Ἀττικιστῇ descripsit, ex quarum numero haec est verissima observatio. Sequiores Graeculi passim verbo ὀδεύειν cum multis compositis utuntur, Attici numquam, nisi quod ex ὁ ἔφοδος circuitor formarunt ἐφοδεύειν, de qua re in Novis Lectionibus accurate egimus.

Pro Οἶσθεις: εἰκασθεῖς, ὑπολαβών emenda: Ὀἶσθεις: εἰκάσας, ὑπολαβών. Glossa est HomERICA ex notissimo loco Iliad. I. 455.

πατήρ δ' ἐμὸς αὐτίκ' οἶσθεις | πολλὰ κατηῤῥατο.

Quia εἰκάσας sic scribitur ut compendium syllabae -ας referat planissime figuram litterae θ factum est ut εἰκασθεῖς pro εἰκάσας nasceretur.

Pro Ὀκτώπας: ἤτοι ὁ σκορπίος.

Ὀκτώπους: ἢ ὁ μακρὸς ὀκτὼ ποδῶν.

Sic est legendum: Ὀκτώπους: ἤτοι ὁ σκορπίος ἢ ὁ μακρὸς ὀκτὼ ποδῶν. Res manifesta est, quod vel ἤτοι — ἢ demonstrat. Adscriptum in ora libri ὀκτώπους ad emendandam vitiosam scripturam ὀκτώπας has turbas dedit.

Non minus vitiosum est Ὀλέσκει: ὀλοθρεύει, Graecum est Ὀλέκει, ut versu abhinc sexto emendate scriptum est.

Nemo dicebat Ὀλίγα ἄττα, quod post pauca sequitur, sed ὀλίγ' ἄττα omnes, quod multis Veterum locis ab eodem errore est vindicandum.

Vitiosam esse glossam Ὀλόφωνος: ὁ ἀλεκτρυών. οὕτω Κρατῖνος, arguit ipse Cratini locus ab Athenaeo servatus p. 574. D.

ὥσπερ ὁ Περσικὸς ὥραν πᾶσαν καναχῶν ὀλόφωτος ἀλέκτωρ.

Nempe sic Photius et Hesychius debuerant scribere: Ὀλόφωτος ἀλέκτωρ: οὕτω Κρατῖνος. Saepius videbis scribas ubi ἀλέκτωρ esset scriptum notius sibi ἀλεκτρυών substituere. Editur apud Aelianum in Var. Hist. XIII. 17.

Πτήσσει Φρύνιχος ὥς τις ἀλεκτρυών,

παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι πασχόντων, sed non sic Aelianus dederat, verum:

Πτήσσει Φρύνιχος ὥς τις ἀλέκτωρ.

quae verba sunt Philocleonis apud Aristophanem in Vespiis vs. 1490. Egregie huius rei observatio stabiliet felicissimam

emendationem, qua Herwerdenus meus tres locos Aristophanis restituit in integrum, quos Porsonus in Praefat. ad Eurip. Hecubam p. xlii. vitiosos esse demonstravit, sed emendationem aliis reliquit. Sunt autem hi: Nub. 1429.

σκέψαι δὲ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ ἄλλα τὰ βεβῶτα ταυτί.
et Ran. vs. 931:

τὸν ξουθὸν ἰππαλεκτρυόνα ζητῶν τίς ἐστὶν ὄρνις.

et vs. 937:

οὐχ ἰππαλεκτρυόνας μὰ Δί' οὐδὲ τράγελάφους, ἅπερ σύ.

Aeschylus enim ἰππαλέκτορα dixerat, non ἰππαλεκτρυόνα, et omnino ἀλεκτρυόν a Tragica dictione abhorret, quae solum ἀλέκτωρ novit. Habemus igitur ipsam poëtae manum:

τὸν ξουθὸν ἰππαλέκτορα ζητῶν τίς ἐστὶν ὄρνις,

et οὐχ ἰππαλέκτορας μὰ Δί' οὐδὲ τράγελάφους, et σκέψαι δὲ τοὺς ἀλέκτορας. Sublatae sunt sic difficultates omnes, et simul intelligimus, qui factum sit ut vitiosa lectio nasceretur. Natum ex ἀλέκτωρ pervulgato usu ἀλεκτροειδής, de quibus formis erudite egit Valckenaerius ad Theocr. Adonias. vs. 121. ubi ἀηδονιδής reposuit pro ἀηδονιδής, comparans λεοντιδεῖς, πιθηκιδεῖς, λυκιδεῖς, λαγυιδεῖς, ἄλωπεκιδεῖς, χηνάλωπεκιδεῖς, aliaque permulta. Ad horum exempla lepide a Pherecrate, ut alibi ostendimus, appellatus est κλεπτιδεύς patris furacis *pulus*. Audi nunc Eustathium ad Odys. P. 295. p. 1821, 55: apud quem ex Veterum commentariis (οἱ παλαιοὶ γράφουσι) afferuntur οἶον πατρωνυμικὸν ὁ λαγυιδής, ὡς καὶ πελαργυιδής ὁ τοῦ πελαργοῦ γόνος καὶ λυκιδής ὁ τοῦ λύκου, οὕτω δὲ καὶ ἀλεκτοριδής, Φασί, καὶ χηνιδής καὶ περδικιδής καὶ ἄλλα. Haecce tu Graeca esse Eustathio credes? Cave facias, nam non uno nomine absurdae hae formae sunt ὁ λαγυιδής, ὁ λυκιδής, ὁ ἀλεκτοριδής cet. Meliora idem Eustathius annotavit ad Iliad. I. 522. pag. 755, 56: ὥσπερ χηνιδεῖς λέγονται καὶ περδικιδεῖς καὶ κορωνιδεῖς καὶ ἱερακιδεῖς καὶ περιερίδεῖς οἱ χηνῶν καὶ περδίκων καὶ τῶν ἐξῆς γόνοι οὕτω καὶ χελιδονιδεῖς οἱ τῶν χελιδόνων. Dicam autem quae res Eustathium nullius iudicii hominem impulerit in errorem satis ioculare. Nempe optime Graeca sunt ΛΑΓΙΔΗΣ, ΛΥΚΙΔΗΣ et sim. sed non significant haec ὁ λαγυιδής, ὁ λυκιδής, verum οἱ λαγυιδής, οἱ λυκιδής cet. ut apud Aristophanem Χαιριδής

βομβαύλιοι. Terminatio Attica -ης nonnumquam et aliis fraudi fuit Eustathio multo melioribus. Recte Harpocraton Συλλογῆς: ὄνομα ἀρχῆς, perperam alii συλλογεῖς. Quia librarii passim eas formas deleverunt, nostrum est in talibus quoque Atticis suum reddere.

Animum alibi occupatum habebat Photius quum inter Ὁπλίτευσιν et Ὁπνιος χεῖρ insereret Ὁπλίττομαι: οὐ πείθομαι. καὶ τοῦτο Βοιώτιον, pro Ὁπίττομαι, ut apud Hesychium emendate scriptum exstat. Quae statim sequuntur Ὁπνιος et ἔπνιον νέφος, et ὀπνιος λειμών vitiosa sunt omnia pro ἔμπνιος et ἔμπνιον, quae Photius ipse alio loco recte scripta receperat. Ostendimus supra scribas solere importunum μ ante labiales inserere de suo, vides eosdem et in contrariam partem peccare.

Quod apud Photium docemur Ὁ προτυχών: οὐχ ὁ προστυχών plane contra est. Saepissime occurrit ὁ προστυχών, sed προτυχών sicubi legitur ex describentis errore natum esse suspicor ut apud Hesychium Προτυχών: προστυχών, παρατυχών, ubi προστυχών a correctore adscriptum est, ut vitiosum προτυχών emendaretur.

Si expendaris Photii glossam Ὁργιουμένοις: ἐπιθυμοῦσιν nullo negotio patriarcham in gravi errore versari intelliges. Nihil aliud est ὀργιῶμαι quam ὀργισθῆσθαι, ὀργίζεσθαι μέλλω, ut Photius alibi scribit Πεισόμενον: παθεῖν μέλλοντα, et Πείσονται: πάθωσιν. Miramur tam puerilia ab eruditis doceri, sed Graeci illorum temporum δις παῖδες erant. Est autem vitium in ὀργιουμένοις, in quo latet ὀριγνώμενοις. Nascitur enim ex ὀρέγομαι notissima forma ὀριγνώμαι. Photius ipse Ὁριγνώμεθα affert et Ὁριγνηθῆναι: ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμῆσαι.

Novum Photii errorem habes in Ὁρθογόνῃ: χειλιδών, quod collocavit inter Ὁρθόπτερον et Ὁρθόφρων. Vera lectio ex Hesiodo, cuius haec verba sunt, reperitur in Oper. 566:

τὸν δὲ μέτ' ὀρθογόνῃ Πανδίωνις ᾤρτο χειλιδών.

Imposuit Photio liber mendose scriptus unde recepit οὐκ ἐντελεῖς: ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐγκαλέσεις. Vera scriptura, quae eum fugit, est οὐκ ἐγκαλεῖς. Diligenter magistri contractas futuri formas annotare solent, ut Photius v. Καλοῦμεν: ἀντὶ τοῦ καλέσομεν. Quam saepe sit factum ut in talibus novi-

ciae formae in antiquarum locum irreperent multis exemplis alibi satis ostendimus.

Sat notum est ubi *Μαραθῶνι* similiaque adverbia apud Veteres legerentur, scribas de suo praepositionem *ἐν* apponere. Tenemus eos *ἐπ' αὐτοφώρῳ* apud Photium v. *Οὐσίαν*, ubi Eupolidis senarius scribarum additamentum respuit:

ὅς τὴν [ἐν] Μαραθῶνι κατέλιφ' ἡμῖν οὐσίαν.

Cum reliquis magistris sequiorum temporum Photius rationem et usum verbi Attici *ὀφλισκάνειν* et aoristi *ὀφλεῖν* plane ignoravit. *ΟΦΛΕΙΝ* istis praesens esse videtur et *ὀφλομεν*, *ὀφλετε*, *ὀφλουσι* Graeca esse opinantur. Itaque *ὀφλεῖν* scribunt et *ὀφλων*. Praeterea duas novas formas *ὀφλίσκω* et *ὀφλάνω* pro *ὀφλισκάνω* commenti sunt Veteribus plane inauditas. Noli quidquam Photio credere ubi scribit: *ὍΦΛΕΙΝ: ἀντὶ τοῦ ἡττᾶσθαι ἐν δικαστηρίῳ.* et *ὍΦΛΕΙΝ καὶ ῥόφειν: τὰς πρώτας συλλαβὰς τῶν τοιούτων οἱ Ἀττικοὶ ὀξύνουσιν.* Nihil in his veri est. *Ὅφλεῖν* apud Veteres semper et ubique *ἡττηθῆναι* significat et *ὀφλῶν* est *ἡττηθείς*. Quod scribae perpetuo *ὀφλεῖν* et *ὀφλων* dare solent, non minus est vitiosum ac si quis *λάβειν* et *λάβων* vellet scribere. Eiusdem pretii, id est nullius, sunt hae Photii observationes: *ὍΦΛΑΝΕΙΝ ἀντὶ τοῦ ὀφλισκάνειν*, et *ὍΦΛΙΣΚΟΥΣΙ καὶ ὀφλουσι: χρεωστῶσιν.*

Noli quaerere quid sit *Παλτάριον*: *σεμίδαλις*. Lectio bis mendosa est. *Πολτάριον*, credo, olim fuit.

Elapsa est vocalis una ex nomine Dei Aegyptiaci v. *Παμύλης*: *Αἰγύπτιος* θεὸς *Πριαπώδης*. Hesychius v. *Παμύλης* servavit Cratini Iunioris octonarium a Meinekio sic emendatum:

ὥς σφοδρῶς Αἰγυπτιώδης, Σωχάρης, Πααμύλης.

In proverbio *Παρὰ κωφὸν ἀποπέρδειν* ut Graeca oratio sit *ἀποπαρδεῖν* rescribendum est. *Πέρδομαι* Graecum est (non *πέρδω*) et *παρδήσομαι*, sed *ἐπαρδον* et *πέπορδα*. Adhuc haeret vitium manifestum in Cratini versiculo apud Photium v. *Ῥάζειν*. Editur a Meinekio:

ἔρραζε πρὸς τὴν γῆν, ὁ δ' ἡσκάριζε καὶ πέπαρδε.

sed statim videbis aoristo locum nullum esse. Libri exhibent *κατέπαρδε* et *καὶ πέπορδε*. Perspicuum est verbum simplex requiri. Quin tu igitur emendas: *ὁ δ' ἡσκάριζε καὶ πεπόρδει.*

Quod Photio dicitur *παρκατεῖναι* significare τὸ *ἐπιστρέψαι*

καὶ ἀπολέσαι, non ipse fallit sed scribae, qui ἐπιτρῖψαι dare debuerant.

In Thucydidea glossa Παραυτικά: ἔγγιον τι τοῦ αὐτικά σημαίνει καὶ ὑπογυώτερον. Θουκυδίδης· εἰ δέ τις τὸ παραυτικά μὴ ἐθέλοι ξυμμαχεῖν, levis error commissus est. Legitur locus I. 27. εἰ δέ τις τὸ παραυτικά μὲν μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ [βούλεται] τῆς ἀποικίας πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν, unde apparet ξυμπλεῖν pro ξυμμαχεῖν Photio esse reddendum. Voculam μὲν omisit auctor τῆς Θουκυδίδου λέξεως, quem Photius describit, ea tantum ex Thucydide de more excerpens quae ad rem praesentem pertinerent. Si quis Thucydidis locum diligenter expenderit et compositionem Thucydideam bene noverit, vehementer ei, ut opinor, additum βούλεται displicebit. Fulcrum est plane inutile a Graeculis contra Atticorum usum saepe supponi solitum. Scatere Thucydidis orationem istiusmodi emblematis multis locis ostendimus. Admonet me haec ipsa Photii glossa loci Thucydidei, in quo ineptum emblemata sententiam verborum plane obscuravit atque delevit. Legitur in oratione Plataensium III. 56: εἰ γὰρ τῷ αὐτικά [χρησίμῳ] ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρων μᾶλλον θεραπεύοντες. Equidem numquam expedire potui quomodo Thucydides τῷ αὐτικά χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ dicere potuisset, nam quod Interpretes affirmant haec dici pro τῷ τε ὑμῶν χρησίμῳ καὶ τῷ ἐκείνων πολεμίῳ cras credam sed hodie nihil. Expedivit me tandem ex hac inextricabili difficultate Badhamus, qui χρησίμῳ ab inepto interpolatore insertum esse primus perspexit. In eodem capite satis esto digitum intendisse in duo alia scilorum additamenta: κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα τὸν ἐπιόντα [πολέμιον] ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, et in fine capituli: καίτοι καὶ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν [ὁμοίως] φαίνεσθαι γιγνώσκοντας. Nunc ad Photium redeundi tempus est.

Non credo esse in Photii λέξει glossam ineptiorem quam haec est:

Παρήν: παρήμην.

Παρήσθα: παρήν.

Quid multa? Coniungantur male divulsa et emendentur in

hunc modum: Παρῆ, παρῆσθα, παρῆν, quae ex aliquo Ἀττικῇ descripta accurate referunt Atticam loquendi consuetudinem a Graeculorum usu diversam, quibus παρῆν et παρήμην pro παρῆ, et παρῆς pro παρῆσθα solemne erat dicere.

Saepe E et AI ipsius Photii errore confunduntur. Series docet eum Πατεκίων: ὄνομα κλέπτου posuisse pro Παταικίων. Contra Παραιξόρουσον supra dedit pro παρεξόρουσον.

Πατρίληκτος non est ἡ οὐσία ἢ ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰλημμένη κλήρῳ, sed εἰληγμένη. Solemne est scribis εἰλῆμαι (κατέλῆμαι, περιεἰλῆμαι) et εἰληγμαι in notiores sibi formam εἰλημαι depravare.

Attigimus iam alibi Porsoni errorem, qui quum in unico Codice Galeano reperisset: Πατριῶται: οἱ δοῦλοι ἐλλήνων festinanter correxerat οἱ δοῦλοι τῶν Ἑλλήνων. Vera lectio est Πατριῶται οἱ δοῦλοι ἀλλήλων.

Non est Graecum quod Photius asserit Παχύνοσι: παχύνοες, ἀνόητοι, ut neque εὔνοσι vel κακόνοσι. Emenda Παχύνοι et eadem opera v. Θήλυνσι corrige accentum sic ut scribas Θηλύνσι. Decrepitae Graecitatis sordes vides in παχύνοες. Nempe isti qui νοῦς, νόος, νοῖ dicebant ut βοῦς, βοός, βοῖ, in adiectivis compositis eandem rationem retinebant.

Non is est Photius cui credi possit Graecum esse Πέδουρος: μετέωρος. Ionicum μετήωρος (ut παρήωρος) et Atticum μετέωρος (ex μετάρωρος) non possunt illam formam πέδουρος unquam induere. Πεδάωρον Aeolicum est, quod potuit in Πέδαυρον abire, (idque ipsum latere suspicor apud Hesychium in Πελλύρον: μετέωρον, imo vero ΠΕΔΑΤΡΟΝ), sed in Πέδαυρον non potuit.

Fortasse sine culpa est Photius v. Πεπαλμένος: βεβλαμμένος, sed a scribis inquinatus quum ipse dedisset Πεπαλημένος et statim πεπαληκέναι pro πεπαλκέναι.

Nauseam movet vitium in sq. glossa Πεπαλαγμένος: μεμολυσμένος. ἔνθεν καὶ παληλία, τὸ μολύνεσθαι τῇ κόνει, pro ἔνθεν καὶ πάλη διὰ τὸ μολύνεσθαι τῇ κόνει.

Novum scribarum flagitium est v. Πεπλαδικός: ὑγρανθέν, σεσηπός pro πεπλαδικός. Ab eodem verbo attulit Πλαδῶσιν: ὑγροῖς, χαύνοις, ἀσθενέσιν.

Mirror glossam Πέπλεκται: ἤττηται. Μένανδρος. Fieri non

potest ut πλέκειν et πέπλεγμαι huiusmodi quid umquam significaverint, et apud istos magistros πάντα τὰ πράγματα ἔστιν ἰμῶ. Permiscent omnia: πέπλεγμαι, πέπλιγμαι, πέπληγμαι, πέπληγμαι, πεπάλαγμαι susque deque habentur et incredibilis nascitur confusio, quam ὁ νοῦς ἐλθὼν διακοσμεῖ. Audi modo Hesychium:

Πεπλαγμένον: μεμολυσμένον.

dic sodes πεπαλαγμένον.

Πέπλαται: ἤπλωται.

πέπταται volebat dicere, semper hic errat.

Πέπληται: πέπληκται.

πεπληγμένον: κεκοσμημένον, ἔκτενισμένον.

Sed, o bone, πεπλεγμένον hoc est, et quod praecedit si Πέπληκται: ἤττηται scripsisses omnia haberent optime, idque ipsum e Menandro Photium apposuisse suspicor.

Mira incogitantia Photium cepit quum scriberet: Περιδέδωσθαι: τὸ συνθέσθαι. Nempe περιδύσθαι hoc dicitur, ut ἐθέλω περὶ τῆς κεφαλῆς περιδύσθαι. Ipse Homeri locum affert:

εἰ δ' ἄγε νῦν τρίποδος περιδύμεθον.

et in v. Περιδοῦ: συνθοῦ. λέγουσι δὲ καὶ περὶ συνθήκης. οὕτως Δίφωρος. Notus usus est, cuius etiam apud Aristophanem exempla sunt. Itaque quum περιδύσθαι vellet dare, alias res agens περιδεδύσθαι dedit, idque interposuit inter Περιδάρδωσθαι et Περιδεῆς.

Vidimus supra H et I a Photio confundi, vidimus eum N et AI oscitanter permiscere, concurrunt hi duo errores in Περιδήλιον: πειρατήν, nam vera scriptura est Περίδινον ex noto Platonis loco de Legg. VI. p. 777. D. quem describit Athenaeus IV. p. 264. E. καὶ ἔτι τὰ τῶν λεγομένων περιδίνων τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν γιγνομένων παντοδαπῶν κλοπῶν ἔργα τε καὶ παθήματα. Quoniam in δῖνος producta est prima syllaba δεινός scribi solet et δεινήσις, δεινητός et sim. Itaque Περίδεινον: πειρατήν apud Hesychium legitur, et statim Περιδεινός: περιπαθής pro Περίδινος: πειρατής. Nil cogitare, ut opinor, intelligis eum, qui serio narrat περιδήλιον significare *pradonem*.

Incredibile est Περιεῖχεν: ὑπερεῖχεν umquam denotare potuisse. Vera lectio erui potest ex Hesychio Περρέχεν: ὑπερ

έχειν. Scribe περιέχειν, quod in Aeolica dialecto περρέχειν sonabat. Photius alicubi reperit Περρεῖχεν: περιεῖχεν, sed negligenter descripsit.

Non est Graecum Περιέσῃξαν: περιεκύκλωσαν, quod inter Περιέσῃκεν et Περιεσῃξει Photius medium collocavit. Compara Περιτίξαι: περικυκλῶσαι, περιελθεῖν, περιελάσαι, et Herodoti locum IV. 2. περιτίξαντες κατὰ τὰ ἀγγήια τοὺς τυφλοὺς, et senties ipsius Photii errorem esse, qui περιέσιξαν dare debuerat.

Videtur tibi Περιήγγελλεν: ἐκέλευεν posse significare? Non potest, sed praepositiones παρά et περί iam tum, nisi hoc ageres, vix oculis poterant discerni. Παρήγγελλε significat ἐκέλευεν.

Post pauca magister quum ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΣ haberet ob oculos dedit: Περιήγητος: ὁ περιπόρφυρος χιτῶν. Glossa est Antiphanis apud Poll. VII. 37.

ἢν χιτῶν ἀμόργινος,

ἕτερος δὲ περιήγητός ἐστιν οὗτοςί.

Non est antiquae Graecitatis Περιεσῃμένος dicere pro Φεύγων. Graeculi dicebant pro evitare, declinare περιεσῃσθαι, sed habet plura Photius novicia et τοῦ πονηροῦ κόμματος. Ridicule corruptum est quod continuo sequitur: Περιεσῃσο: ἀντιλαβοῦ, περισκόπησον, nam plane contraria sunt περισῃναι et ἀντιλαβεσθαι, evitare et arripere. Emenda sodes ἀντὶ τοῦ εὐλαβοῦ, et nota Graeculorum errorem, qui quum nescirent σκοπεῖν habere σκέψομαι, ἐσκεψάμην et ἔσκεμμαι, analogiam secuti σκόπησω et ἐσκόπησα ipsi formaverunt.

Pro Περικατατραπήσεται: ἀντὶ τοῦ περιτραπήσεται κάτω συνήθως λέγουσιν, reponendum esse περὶ κάτω τραπήσεται et ubi ea forma legatur et restituenda sit, in Variis Lectionibus demonstravi.

Περικονῃσαι: περισπογγίσαι significare auctor est Photius, εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. Si sapis, repudiabis istum testem. Graecum est περικωνεῖν. Iuvat apponere ad haec et emendare Hesychiana quaedam.

Περικωδωνῃσαι: περιρομβῆσαι.

Περιογαγεῖν, σπογγίσαι ἢ περιπιτσῶσαι. Λάκωνες.

Περιολαβεῖν ἢ περιβαλεῖν καὶ τὰ ὅμοια.

Viderunt viri docti emendari oportere haec et suppleri in hunc modum :

Περικωδωνίσαι: περιβομβήσαι.

Περικωνῆσαι: περισπογγίσαι, περιπισσῶσαι.

sed quod Λάκωνες veteri sede non expulerint graviter peccarunt. Num tu περικωνῆσαι Laconicum esse putas? Nempe retrahendum est Λάκωνες ad sequentem glossam sic emendatam Περλαβέν: περιλαβεῖν καὶ τὰ ὅμοια Λάκωνες. Spartani quoque, ut Aeoles, πέρ usurpabant pro περί, ut in Περιφίλα et aliis.

Longe turpissimus error est, in quem sese implicuit Photius v. Περισικόν: τὸ παρὰ Θετταλοῖς θητικόν, ὡς τὸ Εἰλωτικόν παρὰ Σπαρτιάταις. Collocata haec sunt inter Πεσσοί et Πετάλοις. Itaque non cogitavit aut non meminit Πενέτας et τὸ Πενεσικόν in Thessalia fuisse. Sed quis est, quaeso, qui hoc nesciat? Photius ipse optime id sciebat quum scriberet ea quae in v. Πενέται leguntur, sed, credo, animum alibi habuit occupatum.

Iterum confudit indoctissime Ω et Ο, ut in περικωνῆσαι, in v. ΠεΦωρημένα: ἐνηνεγμένα, ubi continuo praecedit Πεφώραται: πεφανέρωται, εὔρηται. Quid opus est dicere veram lectionem esse πεφορημένα? Adscribere iuvat locum Aeliani, in quo Ο pro Ω positum ridiculum et ioculari errorem peperit, qui tamen adhuc omnes elusit. Editur apud Aelianum de Nat. Anim. XII. 38: λέγει τοῦτο Ἀρτέμων ἐν τοῖς Ὅροις τοῖς Κλαζομενίων. Interpres: in libro de Clazomeniorum finibus. Mirificum sane libri argumentum ac taedii plenum putes fuisse. Nihil minus. Artemon scripserat Clazomeniorum Annales, Κλαζομενίων Ὁρους, sed indocta scribarum natio, ubi Ὁροι in libris Mss. occurrebat, subinde suum Ὅροι stolide substituit, de qua re perdocta est Schweighauseri annotatio in Animadv. ad Athen. Tom. II. p. 645 sqq. ad verba Athenaei Νεάνθης ἐν πρώτῳ Ὁρων IV. cap. 76. Exstabant olim Ὁροι Λαμψακηνῶν, Κυζικηνῶν, Ἐφεσίων, Μιλησίων, alique, sed nusquam res est magis iocularis quam ubi de insulae alicuius finibus libri scripti esse dicuntur, veluti quum laudatur Δοῦρις ἐν Ὅροις Σαμίων.

Itaque nulla est dubitatio quin Artemon quoque Κλαζομε-

νίων ὧν ὧν scripterit, et hoc quoque certo indicio Punica librorum fides arguitur.

Quadruplicem errorem in uno vocabulo commissum videbis v. Πλατιάζειν: ἀλαζονεύεσθαι. Scriptum erat ΙΤΑΛΙΑΖΕΙΝ Ἰταλιάζειν, unde iste effecit quod vides. Diximus aliquid de illo usu verbi Ἰταλιάζειν et nominis Ἰταλιώτης pro ἀλαζών in superioribus.

Capisne quo pacto dicatur Πλεισοβολεῖν: διαπαίζειν significare? Non arbitror. Coniunge duas glossas et priorem sic emenda:

Πλεισοβολίνδα παίζειν: τὸ πλεισοβολεῖν λέγουσιν ὡς ἡμεῖς Ἀττικοί.

Ecce iterum Crispinus, qui inter Πλεύμων et Πλήκτρα medium posuit Πλήγμα: βῆμα. Non credo esse unum vocabulum in libris antiquis magis calamitosum quam verbum πλίσσομαι et quidquid ex eo verbo nascitur, composita διαπλίσσω et διαπλίσσομαι, ἐκπλίσσομαι, καταπλίσσομαι, περιπλίσσομαι, et nomina πλῖγμα et πλιχάς, et adverbia ἀμφιπλῖξ, περιπλῖξ, et περιπλῖγδην. Antiquae Graecitatis hae formae sunt et olim intermortuae et obsoletae. Semel apud Homerum πλίσσοντο occurrit, semel apud Aristophanem ἀπεπλῖξατο, semel apud eundem καταπλιγῆσει. Apud solum Hippocratem ἐκπλίσσοιτο, ἐκπεπλῖχθω et ἐκπεπλιγμένον leguntur. Reliqua raro apparent apud Archilochum, Sophoclem, Hippocratem et Strattidem, et in antiquis λέξεσιν, quarum lacerae et corruptae quaedam laciniae ad nos perdurarunt. Nusquam autem illae formae intactae et illaesae ex scribarum manibus evaserunt. Nata ex πλήσσω et πλέκω tantum non ubique irreperunt in locum eorum, quae nemo amplius noverat. Πλῖγμα nusquam satis tutum est: aut in πλῆγμα depravatur aut in πλέγμα, quemadmodum πεπλιγμένον numquam sine malo elabitur, sed aut in πεπληγμένον depravatur aut in πεπλεγμένον. Nullo loco πλιχάς labem effugere potuit: ubique πλιχάς nihili vocabulum eius locum occupavit. Quid autem scribas, servos illiteratos et ineruditos, criminamur, ubi patriarcha unus omnium doctissimus et litteratissimus in eundem errorem se implicat et nil mali suspicans πλῆγμα significare docet βῆμα. Habebat olim πλίσσομαι compositum καταπλίσσομαι et aoristum καταπλιγῆ-

ναι (ut καταλλάσσω καταλλαγήναι, καταπλήσσω καταπληγήναι): huius rei unicum indicium et testimonium ad nos pervenerat, quod scribarum fraude obscuratum ac paene deletum per multa saecula latuit, donec palmaria Dindorfii emendatione in lucem revocaretur. In Hesychii unico Codice Marciano haec leguntur v. Καταπληγήσει: τὸ βῆμα καταπλήγμα λέγουσιν. τὸ οὖν καταβῆσαι μετάγοντες ἀπὸ τῶν κυλιόμενων καὶ τοῖς ποσὶ κατατρέχόντων οὕτως Φασίν κατακρατηθεῖ. Felicissime et acutissime Dindorfius reperit in illis latentem glossam Aristophanis in fragmento τῶν Δαιταλέων olim in hunc modum depravatam:

ἦ μὲν ἴσως σὺ καταπληγήσει τῷ χρόνῳ.

B. τὸ καταπληγήσει τοῦτο παρὰ τῶν ῥητόρων.

Nempe utrobique καταπλιγήσει reponendum esse vidit ex καταπλίσσομαι, καταπλιγήναι formatum, et esse hoc verbum de palaestra, quemadmodum et πλίγμα, quod pro καταπλήγμα rescribi iussit. Sic igitur summam rei egregie Dindorfius constituit, in caeteris, quae minoris momenti sunt, leviter a vero aberrans. Equidem Hesychii locum sic composuerim: Καταπλιγήσει: κατακρατηθήσει. τὸ βῆμα γὰρ πλίγμα λέγουσιν. τὸ οὖν κατακρατῆσαι μετάγοντες ἀπὸ τῶν κυλιόμενων καὶ τοῖς ποσὶ κατεχόντων οὕτως Φασίν. Utiliter comparabis Hesychium v. Πλίγμα: βῆμα. ἀπὸ τῶν κυλιόμενων καὶ παλαιόντων ὅταν παραβάντες (L. περιβάντες) τοῖς σκέλεσι κατέχῳσι, et v. Περιπεπλεγμένα (L. Περιπεπλιγμένα): περιπεπλεγμένα τοῖς μέλεσιν (L. σκέλεσιν). Οἱ γὰρ ἀλείπται τὸ βῆμα πλέγμα (L. πλίγμα) καλοῦσιν. Haec omnia ex eodem auctore Hesychius descripsit, ἐκ τῆς Κωμικῆς Λέξεως Didymi. Quibus mendis haec obsita esse vides, eadem sunt in talibus solemnia ac fere perpetua. Hesychius Περιπεπληχθαι (περιπεπλίχθαι): διηλλαχέναι τὰ σκέλη ἀσχημόνως. Idem Περιπλήξ: περιπλέγδην, περιβάδην et Περιπλήξ: περιειληφώς. Rectissime Dindorfius restituit Περιπλίγδην: περιβάδην. Περιπλήξ: περιειληφώς. Ubi περιπεπλιγμένα posuerat Strattis apud Pollucem II. 173:

τὰ θυγάτριχ | περὶ τὴν λεκάνην ἅπαντα περιπεπλιγμένα, videbis libros περιπεπληγμένα et περιπεπλεγμένα exhibere. Pau-

Io ante Pollux ita scribit § 172: τὸ περιβάδην ἀμφιπλήξ (ἀμφιπλῆξ), ὡς καὶ Σοφοκλῆς κατεχρήσατο ἐπὶ δρακόντων εἰπών·
 θαιρὸν ἀμφιπλήξ (ἀμφιπλῆξ) εἰληφότα.

Equidem sic Sophoclem suspicor scripsisse:

δράκοντε θαιρὸν ἀμφιπλῆξ εἰληφότε.

Eadem labes in διαπλίσσω et διαπλίσσομαι perpetua est. Hesychius Διαπέπληχε: διαβέβηκε. πλῆγματα γὰρ βήματα, et Διαπεπληχώς: διεσώς, κεχηνώς, et Διαπλήσσειν: διέλκειν, διαπλέκειν. Recte homines docti Διαπέπληχε, πλῆγματα, Διαπεπλιχώς et Διαπλίσσειν correxerunt. Quod διαπεπλιχώς interpretatur esse κεχηνώς Hippocratica glossa est, apud quem legitur περὶ γυναικ. II. p. 662, 7: διαπεπληχὸς (διαπεπλιχὸς) τὸ σόμα τῶν μητρέων. De cruribus dispressis Hippocrates διαπεπλιγμένα usurpare solet, veluti in Prognost. pag. 37, 48: σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα ισχυρῶς καὶ διαπεπλεγμένα (διαπεπλιγμένα), et in Coacis Praenot. pag. 197. A. διαπεπλεγμένα (διαπεπλιγμένα) σκέλεα. Ubique illud verbum cum vitio ambulare videbis. Hesychius Διαπεπλήχθαι (διαπεπλήχθαι): διηλλάχθαι τὰ σκέλη καὶ ἀντιβαίνειν. Galenus in Gloss. Hippocr. Διαπεπληγμένα (διαπεπλιγμένα): τὰ ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν πληχάδα (πλιχάδα) διεσῶτα. Archilochi octonarius est apud Dionem Chrysostomum in Orat. XXXIII. p. 399.

οὐ Φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπληγμένον, cui Hemsterhusius διαπεπλιγμένον reddidit, apud Galenum, qui eodem testimonio ad Hippocratis διαπεπλιγμένα interpretandum utitur, peius etiam διαπεπηγμένον librarii dederunt. Hippocrates subinde utitur composito ἐκπλίσσομαι, quod et ipsum nusquam inviolatum elabitur. In libris est ἥσσαν δ' ἂν ἐκπλήσσοιτο (de Artic. p. 789. C.), et μήτε ξυμμεμυκῆτω μήτε ἐκπεπλήχθω (Prorrhēt. 2. p. 106. F.), et ἡ γὰρ ἀνεσπασμένον ἐστὶν ἢ ἐκπεπληγμένον (ibid. p. 107. D.), pro ἐκπλίσσοιτο, ἐκπεπλήχθω et ἐκπεπλιγμένον: vide Foësius in Oecon. Hippocrat. Qui priscum vocabulum interpretantur eadem contagione inficiuntur. In Erotiani libris scriptum est Ἐκπεπληγμένον: ἐξεπτυγμένον. In Galeni glossis: Ἐκπεπληγμένον (in uno libro ἐκπεπληγμένον): ἐκτετραμμένον. Apud Hesychium Ἐκπλήσσοιτο: διάγειτο. Mendose omnia, ut vides, pro Ἐκπεπλιγ-

μένον et Ἐκπλίσσοιτο, quod Hesychius interpretatur διάγοιτο eodem sensu, quo Pollux Strattidis διαπεπλιγμένα interpretatus est διηχότα τὰ τέλη. Ne ipsum quidem πλίσσοντο apud Homerum Odys. Z. 318:

αἱ δ' εὖ μὲν τρώων, εὖ δὲ πλίσσοντο πόδεσσι.

communem labem potuit evitare. Apud Hesychium est Πλήσονται: διέβαινον. Apollonius in Lexico Homérico ubi ipsa Homeri verba adscribit scribarum vitio exhibet Πλήσονται: διέβαινον. — τῶν ἄπαξ εἰρημένων. Prorsus nihil horum vitio vacare vides. Et esse hanc scripturae labem in nonnullis perveterem Galeni in Hippocratem commentarii satis demonstrant. Apud Hippocratem de Fractur. pag. 767. Ε. ἀναγκαίως οὖν ἔχει ἄχρουν μὲν καὶ ἐκπεπλιγμένον τὸ ἔλκος εἶναι, vivo Galeno pro ἐκπεπλιγμένον ferebatur alia lectio ἐκπεπισμένον, quam Galenus utcumque interpretatur. Vera lectio leviter tantum affecta supererat in loco vicino pag. 773. Η: τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ ἔλκος ὅπως ἦκιστα σεσηρὸς καὶ ἐκπεπληγμένον (ἐκπεπλιγμένον) ἔσαι, unde post multa saecula Hippocratis manus restituta est. In multis aliis scribae linguae antiquioris formas obscurarunt, nusquam constanter quam in his, nam praeter Hesychianum Πλίγμα: βῆμα vidimus nihil horum usquam in libris emendate esse scriptum. Sed ne hoc quidem evasit, ut ex Schowio nunc video, qui in unico Codice vidit πλῆγμα exaratum esse, ut post pauca πλῆξαι et πλίσσοντο. Veram lectionem reposuit Musurus, qui melius Graece sciebat quam Schowius, cui «utraque scriptura cum πλῆγμα tum πλίγμα in usu fuisse» videtur. Quam recte ipse statuet. Caeterum Photius erranti fert opem, sed est illa συκίνη ἐπικουρία. Photium quoque tenemus erroris manifestum.

Quam saepe vidimus in Atticorum libris vitiose scribi ποῦ, πού, ὅπου et sim. ubi ποῖ, ποι et ὅποι requiri certum esset. Noli mirari istiusmodi vitia. Photio teste Ποῖ significat εἰς τίνα τόπον. τὸ δὲ ποῦ ἐν τίνι τόπῳ καὶ εἰς τίνα τόπον. Sic dudum invaluerat apud omnes, vitiose illud quidem, sed invaluerat. Photius ipse paulo ante Ποῖ θεῖς; interpretatur ποῦ τρέχεις; Habes erroris originem, qui multis locis nobis corrigendus superest.

Recte Dindorfius v. Ποιναν καὶ ἄποιναν: τὸ λύτρον. Σόλων, correxit ποινᾶν et ἀποινᾶν. Perficies eam emendationem ubi pro τὸ λύτρον restitueris τὸ λυτροῦν. Solonis verba exstant apud Demosthenem in Aristocratea § 53. λυμαίνεσθαι δὲ μὴ, μηδὲ ἀποινᾶν, id est, ut ipse Demosthenes interpretatur, μὴ χρήματα πράττεσθαι. τὰ γὰρ χρήματα ἄποινα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί, qui accuratius etiam dixisset ἄποινα significare λύτρα.

Monstra loquitur Magister in vv.

Προειδόμενοι: προγνώσαι.

Προείλαντο: ἠθέλησαν.

Προειλόμεθα: προήκαμεν.

Miro errore Graeculi προειδόμενοι dicebant quum προῖδόμενοι deberent. Eodem modo κατεάξας et κατεαγείς usurpabant pro κατάξας et καταγείς. Finxerunt etiam praesens κατάσσω pro κατάγνυμι (nonnumquam peius etiam κατεάσσω), sicut et ῥήσσω, πήσσω pro ῥήγνυμι, πήγνυμι, aliaque ad eundem modum. Sic et πετάζω pro πετάννυμι irrepsit, et κατασκεδάζω pro κατασκεδάννυμι, et ἀμφιέζω ex ἀμφιέννυμι. Nempe Graeculi ex notissimis futuri et aoristi formis praesentis formam ignotam sibi colligebant. Ex κατάξω, ῥήξω, πήξω, πετῶ ἐπέτασα, κατασκεδῶ κατεσκεδάσα, ἀμφιῶ ἠμφίεσα, ista omnia indocte ipsi formarunt. Κατεαγέναι et κατεαγώς noverant: inscite admodum his κατεάξαι et κατεάξας accommodarunt. Quia non intelligebant κατεαγέναι passivum esse commenti sunt novum κατέαγμαι, eodem errore pro κατέσβηκα dicebant κατέσβεσμαι, et ἔρρηγμαι pro ἔρρωγα, et turpius etiam καθέσμαι pro καθέσηκα. Passim in Codd. occurrunt προειδόμενος, ὑπειδόμενος et sim., quae in antiquis scriptoribus non sunt ullo modo ferenda. Non minus frequenti errore εἰλόμην, ἀφειλόμην, προειλόμην depravantur in εἰλάμην, ἀφειλάμην, προειλάμην cet. ut εὔρον in εὔρα, εὐρόμην in εὐράμην, et ὥσφρόμην in ὥσφράμην. Omnino ubi Graecitas consenuit aoristi secundi formae paullatim obsolescere coeperunt et non sine barbarismis in aoristos primos converti. Sic ἔπεσα natum est: sic ἐβλάσησα, ἡμάρτησα, ἔλειψα, ἔφευξα, aliaque propullularunt. Diversissimi generis mendum in Προειλόμεθα: προήκαμεν commissum est. Nihil inter se commune habent προαιροῦμαι et προΐημι. Abun-

dat male syllaba et Προείμεθα probum ac verum est.

Quod inter Προβελύμους et Προβεςμίας collocatum est Πρωθήβας: πρώτους ἀκμάζοντας νέους a correctore est, qui turpem Photii errorem Προθήβας concoquere non potuit. Imposuit Photius vetus librorum mendum, quo Hesychius quoque deceptus est, qui inter Προθέων et Πρόθημα inseruit Προθήβαι: ἀρτίως ἀκμάζοντες. Nihil istis subolet in talibus umquam. Aperte mendosas librorum scripturas et manifesto absurdas securi recipiunt. Apud Hesychium suis locis κατὰ τειχεῖον leguntur: Προτόγονος, Προτόλειον, Προτορύμω: ἐν τῷ ἀκρορύμῳ, et alio loco Πρωτορύμω (pro πρώτῳ ῥυμῷ Iliad. Z. 436. et ἐν ἄκρῳ ῥυμῷ). Idem Προῖται ἄπιοι exhibet pro πρῶται, et Πλοῖματα pro Πλώϊμα τά, et Πρῶμιον pro πρῶμιον, et Πρῶζα pro πρῶϊζα, et Προίρης pro Πρώρης, et Προνόπως pro Προνωπής, et Προσώδιον pro προσόδιον. Idem Hesychius, quum suo loco Πρωθήβαι: ἀρτι ἀκμάζοντες collocasset, praemisit Πρωθήβους: ἀκμαίους et subiungit Πρώηβες: ἀρτι ἀκμάζοντες. Utrumque vitiosum esse intelligis.

Qui Hesychium non diu et multum trivit numquam poterit inducere in animum tantum inscitiae et stuporis cadere in hominem, qui eruditam antiqui sermonis λέξιν condere instituit. Qui pro ΠροσεμΦερές scribere potuit πρὸς ἐλιΦερές, et pro προετικός modo Προεσηκός modo Προεκτικός, et pro Προαλέτερον modo προκαδέτερον modo προκαλέτερον, et pro Προστερνιζόμενος προπερίζομενος, ut supra Προθεμενισάμενος pro προστερνισάμενος, et (ut aliquando linem faciam) qui ΠροσΦανῇ pro ΓεωΦανῇ dare potuit, qualem tu Graecitatis magistrum ac testem putas esse? Photius non est multo melior vel diligentior, qui Πλοῖζει et Πλώϊμα recepit nescius Πλώϊμα tantum Graece dici et Πλωῖζω. Quod hodie apud Photium emendate scribitur Πλωῖζει: παρεύεται alicui correctori deberi series arguit, nam inter Πλινθιεῖον et Πλοιάρια illa glossa legitur.

Novum inscitiae exemplum est in v.

Πρὸ κώπης: ἔτοιμος, πρόχειρος.

Πρόληψις: γυνῶσις.

nam fallitur Porsonus πρόκωπος reponens. Debuerat προνωπής dicere, quae Euripidis glossa est ex Andromache vs. 729:

ἄγαν προνωπής εἰς τὸ λοιδορεῖν Φέρει.

Nonnumquam factum esse vidi ut antiqua scribendi compendia ab eruditis magistris non animadversa errores parent. Προπάτωρ, ut Photius scribit, significat ἡ ὁ πάππος ἡ ὁ πρόγονος. Hesychius Προπάτωρ: πατὴρ πατήρ et Προμήτωρ: πατήρ μητρός. In tribus hisce unus et idem error commissus est neglecta lineola in ΠΠΟ —, quae erat indicio πατροπάτωρ et πατρομήτωρ esse legenda. Photius igitur προπάτωρ et πατροπάτωρ confudit.

Quis est tam credulus ut Photio scribenti Πρόπιον: μάντευμα fidem habendam esse putet? Θεοπρόπιον olim eo sensu dici nemo nescit, unde nihili magister πρόπιον quoque Graecum esse suspicatus est.

Recte admonuit Ἀττικιστής nescio quis: Προσερρύη: προσεφοίτησεν, προσῆλθεν, οὐ προσέρευσεν, nisi quod προσέρρευσεν scribendum. Librarii suo arbitratu litteram ρ, ut casus et fortuna fert, aut geminant aut non geminant. Quid sit scribendum analogia et dicendi usus ubique demonstrant. Hesychius Προσερύη: προσῆλθεν pro προσερρύη. Photius supra Παράρυμμα ποδός dedit pro παράρρυμα, et Παραρυῶμεν: παραπέσωμεν. Apud Hesychium est Ἀνάρημα: κήρυγμα pro ἀνάρρημα, et passim sic errari videbis. Sequiorum vitiosa συνήθεια aoristum ἔρρευσεν progenuit. Veteres non aliter quam ἔρρύην et ῥύσομαι dicebant, idque tanta constantia ut unus et alter locus, ubi ῥεύσας et περιρρεῦσαι legitur apud Atticos, sine ulla dubitatione mendosus debeat videri.

Affertur ex Aristophane πολλῶν ῥεύσας ποτ' ἐπαίνῳ de Cratino dictum in Equitt. 528, sed praeter formam barbaram quid est ῥυῖναι πολλῶν ἐπαίνῳ? Latet aliquid in ῥεύσας, quod non exputo. Afferitur e Lycurgi Leocratea § 96. λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ, sed περιρρυῖναι reponendum esse concedes mihi ubi animadverteris ἔρρύην, ῥύσομαι et ἔρρύηκα cum compositis omnibus perpetuo omnium usu teri. Restituerim formam κατερρύη in fragmento Archilochi apud Aelianum in Var. Hist. IV. 14. comparato loco Nicetae, quem Kuhnius attulit, in hunc modum: πολλάκις τὰ — μετὰ πολλῶν πόνων συναχθέντα χρήματα κατὰ τὸν Ἀρχιλόχον.

(Ἀθρό') εἰς πόρνης γυναικὸς ἔντερον κατερρύη.

Pro κατερρύη Aelianus καταίρουσιν habet, Nicetas εἰς ἔντερον πόρνης γυναικὸς μεταρρυῖσκεσθαι τὰ χρόνῳ καὶ πόνῳ συλλεγέντα μακρῷ, unde non sine aliqua veri specie elicias hunc octonarum:

Τὰν μακρῷ χρόνῳ πόνῳ τε συλλεγέντα πολλάκις
'Ἀθρό' εἰς πόρνης γυναικὸς ἔντερον κατερρύη.

Quam recte ἄθρόα in tali re ponatur et τοῖς ἐν μακρῷ χρόνῳ συλλεγεῖσιν opponatur nihil opus est docere. Utilius locum Demosthenis insulsissimo emblemate liberabo. Legitur in Aristocratea § 21: ἄριστα ἃ προσήκει συνήσετε χωρὶς ἕκαστα σκοποῦντες καὶ οὐχ [ἅμα πάντα] ἄθρόα ἐξετάζοντες. Recte nescio quis in ora libri annotavit ἄθρόα significare ἅμα πάντα, si quis id forte nesciret, sed non multum vereor ne cui acutiori ipse Orator ita locutus esse videatur. Nunc ad Photium redeo.

Non habet Graecam speciem glossa Προσηροσίαι: αἱ πρὸ τοῦ ἀρότου γινόμεναι θυσίαι. Quis, quaeso, in tali re praepositioni πρὸς locus est? Praeterea certa in nominibus huiusmodi analogia postulat ut dicatur τὰ προηρόσια, ut paulo ante Προπολέμια: ἔοικεν εἶναι τὰ πρὸ τοῦ πολέμου θυόμενα ὑπὲρ τῆς νίκης, et τὰ προτέλεια, διαβατήρια θύειν et θύειν εἰσιτήρια et εὐαγγέλια θύειν, et complura alia sunt similia. Itaque et Προηρόσια verum est et sic appellatur ἡ πρὸ τοῦ ἀρότου γιγνομένη θυσία, non αἱ — θυσίαι. Ter in eodem vocabulo erratum est in superioribus, ubi bis male Προηροσία scribitur, semel etiam peius Προηροσίαι. Alio modo eadem glossa vitiosa est apud Hesychium Πρηροσία: θυσία Ἀθήνησιν, imo vero Προηρόσια.

Satis apparet ex his non scribas tantum sed ipsos etiam magistros ineptum in modum πρὸ et πρὸς confundere. Apud Hesychium est Πρὸ ἡῶ: πρὸς ἀνατολήν, bellissime, ut vides, ex Homeri locis: πρὸς ἡῶ τ' ἡελίον τε. Apud eundem est Προσκρόσσας: ἄλλας ἐπ' ἄλλας. κλιμακῆδόν, pro Homericο Προκρόσσας. Idem habet Προσθέοντα: ἐμπροσθεν τρέχοντα, quum Προθέοντα deberet. Sed vix quidquam in eo homine miraberis, qui serio annotavit Προπαδίζων: προβαίνων πρὸ τῆς ἀσπίδος interpretans verba Homeri: ὑπασπίδια προποδίζων. Fieri potest ut sine vitio scripserit ὑπὸ τῆς ἀσπίδος,

sed Προπαδίζων ipsius errorem esse series demonstrat. Sequitur enim Προπαιδεύματα, Πρόπαις κτέ. Ridicule paulo ante posuit Πρόκλυτα: προειρημένα, προηκουσμένα, ipse post pauca suo loco affert emendatam lectionem Πρόκλυτα. Obiter eum duobus vitiis liberabo, quae scribae commiserunt. In Προβάλλειν ἄρνα: τὸ ἐπαγγεῖλαι natum est τὸ ex πο^α id est πόλεμον ἐπαγγεῖλαι. Caeterum ut in praecedente glossa Προβάλλει: ἐρωτήσει apparet προβαλεῖ verum esse, sic in hac quoque προβαλεῖν ἄρνα legendum esse monstrat aoristus ἐπαγγεῖλαι. Confunduntur πόλις, πολιτεία, πόλεμος propter communem scripturam πο^α. Sic inter se permutantur ποτέ, ποτός et ποταμός, quia haec omnia a tachygraphis sic scribuntur πο^τ. Alter Hesychii locus a scribis pessime mulcatus est in v. Πρωτογύναικες: οἱ μὴ ἀνηγμένοι γυναῖκες, imo vero οἱ μίαν ἡγμένοι γυναῖκα. In Codice est οἱ μυῖαν ἡγμένοι γυναῖκες. Vides nihil esse istis homuncionibus stolidius, quibus nonnulli omnia credenda esse serio existimant.

Negligenter Photius Προστέρνησα: περιεπτυσάμην recepit pro Προσετερnisάμην.

Non minore oscitantia admisit Προυνούσερος: ἀντὶ τοῦ προνοητικώτερος. Σοφοκλῆς, et Προυνουργέσατον: προτιμώτερον. Interposita haec sunt inter Προῦπτον et Προῦργον, itaque ipsius Photii errores sunt, qui tamen facile scire poterat πρόνους et προνούσερος Graeca esse, ut ἄνους ἀνούσερος, εὔνους εὔνούσερος, et in altera glossa Προυργιέσατον. Promiscue enim Attici προυργιαίτερον et προυργιέσερον dicere solebant. Eodem erroris genere Hesychius dedit Προύχνου: παντελοῦς pro Πρόχνη: παντελῶς, et Προυτροπάδην: κατὰ τροπὴν, pro Προτροπάδην. Exstat locus Sophoclis, quem Photius respiciebat in Aiace vs. 119:

τούτου τίς ἂν σοι τάνδρὸς ἦν προνούσερος;

In v. Προφορούμενοι tralaticio errore scriptum est προΦορεῖσθαι γὰρ λέγεται τὸ παραΦθείρειν τὸν σήμουνα τοῖς διαζομένοις. Ridicule παραΦθείρειν positum est pro παραΦέρειν. Notabilis is error est: saepe videbis in libris φ et φθ confundi, quemadmodum saepissime φ et φρ confunduntur. Deinde er-

ror errorem parit: φέρω, ut vides, in φθείρω corrumpitur, contra vidj nonnumquam περιφθείρομαι in περιφέρομαι depravatū, cuius rei alias exempla proferam. Permiscetur inter se φορά, φθορά et φρουρά, quemadmodum φρονεῖν, φθονεῖν, φρεῖν et φρουρεῖν inter se ineptissime mutant locum. Apud Hesychium legitur Διαπεφρούρηται βίος: — ἡ διὰ τοῦ βίου φθορὰ συντετέλεσται, pro φρουρά. Ridicula sententia est in Philostrati Epistola 28. Kais. καὶ γὰρ ξένος ἐπιεικὴς δύναται γενέσθαι καὶ πολίτης κακός, ὅσῳ καὶ τοῦ φρονεῖν ἐγγύτερός ἐστιν. Intelliges locum si φθονεῖν rescripseris. Et multa simili modo laborant. Promiscue vero φ et φθ a scribis exarantur nulla prorsus sententiae aut Graecitatis ratione habita: φόνος an φθόνος scribendum sit, φῆ an φθῆ, διαφορά an διαφθορά, ἀδιάφορον an ἀδιάφθορον non ex libris sed sola ratione discerni potest. Monstra sic lectionum pariuntur. Comici incerti senarius est in Schneidew. Coniect. Crit. p. 117.

σύγγνωβί μοι καὶ μὴ χαλεφῆς, ὦ πάτερ,
pro χαλεφθῆς. Apud Onosandrum Strateg. p. 63. editur: τὸ δυνάμεγον καιρῷ φασθῆναι pro φθασθῆναι. Apud Scholiast. Apollon. Rhod. II. 1113. est ῥαισθεῖσα δὲ ἡ διαφαιρεῖσα pro διαφθαρεῖσα, et passim similia recurrunt. In Neoclis fragmento apud Stobaeum Floril. 20, 34. ubi Medea sic loquitur:

Φεῦ, | τάλαινα τόλμης, ἡ πολὺν πόνον βραχεῖ

διαφθεροῦσα τὸν ἐμὸν ἔρχομαι χρόνῳ,

non miraberis διαφέρουσα in alio libro scriptum esse. In eiusdem tragici fragmento apud Scholiast. Eurip. Med. 1377. eodem errore legebatur: τέλος γὰρ αὐτὸς ἐχθίσῳ μόρῳ | Φέρεις pro αἰσχίσῳ μόρῳ φθερεῖ, ut recte viri docti reposuerunt. Simili de causa perpetuo inter se confunduntur φέγγομαι, φέγγομαι, φλέγομαι, cuius rei exemplum esto versiculus Simiae Rhodii apud Choeroboscum in Theod. Canon. p. 16, 33. Gaisf. ubi agit de nominativo τὸ κράς, cuius exemplum apponit:

χρυσῶτυφάθεντι πολὺλινος φαίνεται κράς.

In Codice Marciano est φθέγγεται κράς, cui suprascriptum φαίνεται. Vera lectio est, ut vides:

χρυσῶ τοι, Φάθων, τὸ πολὺλλινον φλέγεται κράς.

Iterum Photius *πρό* et *πρός* confudit in *Προσφερέσθαι*: *βέλτιον*, nam certum est *προφερέσθαι* eo sensu dici solere.

Mirifica glossa est *Προχάζοις*: *προβαίνοις*, sed multo etiam magis est mirificum quod narrat Hesychius *Προχάζοις* esse et *προβαίνοις* et *ἀναποδίζοις*, ul idem verbum et *referre* pedem et *proferre* significet.

Quod scribit Photius *Πρυμνήν*: *κάτωθεν*, *ἐκ ῥιζῶν*, aut fallit aut fallitur, nam *πρυμνόθεν* ponere debuerat.

Descripsit ex aliquo Atticista *Πρώϊα*: οὐ *πρώϊμα*. καὶ δι-
συλλάβως *πρωῖ*. Rescribe sodes καὶ διτυλλάβως *πρωῖα*. Attici constanter *πρῶ* dicebant, non *πρωῖ*, sed vetus scriptura ΠΡΩΙ in errorem inducebat scribas Homericæ lectioni assuetos. Alii de more I mittebant et vitiose *πρώ* vel *πρω* scribebant. Idem error pervulgatus est ac paene perpetuus in *πρῶην*, pro quo *πρώην* poni solet. Athenienses igitur *πρωῖα* dicebant, non *πρώϊμα*, ut Aristophanes in *Vespis* vs. 264:

δεῖται δὲ καὶ τῶν καρπίμων ἄττα μὴ 'ςι *πρωῖα*,
 ubi in *πρωῖα* Ravennas et Venetus conspirant iugulato metro. Similiter Atticos dixisse *πρώκαρπος* et *πρώσπορος* consentaneum est, quae respondent formis *ὀψικάρπος* et *ὀψίσπορος*, non *πρωῖκαρπος* et *πρωῖσπορος*, quae vulgo leguntur. Nulla est hodie dubitatio quin *λήζομαι* sit scribendum apud Atticos pro *ληῖζομαι*, et *ἥθεος* pro *ἡθεος*, et *ἥών* pro *ἡιών*, quae omnia sunt Ionibus relinquenda. Sic igitur *πρωῖ* quoque et *πρῶ*, *πρωῖος* et *πρωῖος* erunt distinguenda.

In voce *Πτακείς* (L. *Πτακίς*): *δειλός*, ὁ *ἐπτηκώς*, miror Porsonum et Dindorfium formam *ἐπτηκώς* concoquere potuisse. Equidem *ἐπτηκέναι* novi et *ἐπτηκώς*, sed *ἐπτηκέναι* unde natum sit non expulo. Gravius etiam erravit Bekkerus quum apud Flavium Iosephum de B. I. I. 17. § 7. reponeret *τέως* δὲ ὑποπεπτηχότες καὶ λαμβάνοντες, quum esset in libris ὑποπεπτηκότες, in quo ὑπεπτηχότες latebat.

Quid sibi vult *Πτῆται*: *πέτεται*? Non potest *πτῆται* aliunde repeti quam ex aoristo *ἐπτόμην*, et sic *ἀνάπτηται* et *κατάπτηται*, et *ἀνάπτωνται* et *κατάπτωνται* formantur. Quod autem Photius glossam per *πέτεται* interpretatur admonet me loci Aristophanei, quem vetustissimus error inficit nullo negotio deprehendendus et certa emendatione eximendus, quae

eadem opera veterem glossam iam Photii aetate corruptam restituet in integrum. Legitur in Avibus vs. 252:

ὦν τ' ἐπὶ πόντιον οἶδμα θαλάσσης

Φῦλα μετ' ἄλκυόνεσσι ποτᾶται,

sed non est ita ab ipso Aristophane scriptum. Vera lectio erui potest ex antiquo Scholio: ἔστι δὲ παρὰ τὸν Ἀλκμᾶνος:

ὥς τ' ἐπὶ κύματος ἄνθος ἄμ' ἄλκυόνεσσι ποτᾶται.

διὸ καὶ Δωρικῶς εἴρηται. Quid autem est, quod in his apud Alcmanem et propterea apud Aristophanem quoque Δωρικῶς εἴρηται? Equidem nihil video: sed video quid sit emendandum, ut uterque poeta δαρίζειν videatur. Nempe ἄμ' ἄλκυόνεσσι ποτῆται, vide Ahrens de Dial. Dorica p. 195. et in ipso Alcmanis fragmento, quod longe auctius ex Antigono Carystio attulit Bergk in Poët. Lyr. p. 545. rectissime ποτῆται scriptum est. Itaque quemadmodum apud Aristophanem apertum est ποτῆται reponi oportere, sic suspicor in antiquam Aristophanis λέξιν, unde permulta Photius descripsit, ex hoc ipso loco receptum fuisse Ποτῆται: πέτεται, quae deinde labem quam vides concepit.

Turpissimum errorem, in quem sese Photius implicuit v. Πτύσχοι: ὑπόδημάτιόν τι καὶ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ σ πτύχοι, apernit Hemsterhusius ad Hesychium v. Ἐπτυσκλον: ἀνδρεῖον ὑπόδημα. Docuit vir summus qui essent in calceamento ὕσκλοι sive ὕσχοι, et ὑπόδημα ὕσκλωτόν, et sic ex ἐπτά et ὕσχος nomen ἔπτυσκλον esse formatum, quod monstrose depravatum esse apud Hesychium in v. Πτύσχλον: ὑπόδημα ἀνδρεῖον. Eiusdem monetae esse vides Photianum πτύσχοι et πτύχοι.

Verbo tantum attingam Photianum Πυκνή: ἡ τῶν Ἀθηναίων ἐκκλησία, et Κλειδήμος δὲ Φησι πύκναν ὀνομασθῆναι κτέ. Iam tum igitur eruditi nesciebant πνύξ pro πύκνς dictum habere πυκνός, πυκνί et πύκνα; quid igitur indoctos scribas miramur veteres formas Atticas perpetuo depravare?

Si revera Veteres, ut Photius auctor est, appellabant Πυλαισταύους: τοὺς μηδὲν ὑγιὲς μήτε λέγοντας μήτε πράσσοντας, equidem ipsum Photium πυλαισταύον τινα dicerem fuisse, namque nunc quoque οὐδὲν ὑγιὲς λέγει. Vera scriptura est Πυλαιστάας: τοὺς μηδὲν ὑγιὲς κτέ. sed quia scribarum consuetudo est πυλαιστάς τοὺς scribere in hunc modum πυλαιστάσους, ut

'sexcenties in Codd. antiquis vidi, confusis ς et τ nata est bellissima scriptura *πυλαιτάτους*. *Πυλαία* apud Veteres appellatur locus, quo homines nequam et fraudulentum coibant, sed cuiusmodi illud fuerit flagitiorum et mendaciorum conciliabulum adhuc frustra quaesivi. Hoc solum video absurdum esse et ridiculum credere Amphictyonum ad Thermopylas concilium dici, quoniam illuc ex diversis civitatibus multi confluerent. Nil commiserunt boni Amphictyones cur eorum conventus nugarum et praestigiarum congeries et colluvies vulgo diceretur. Et quid facies noto Plutarchi loco in Instit. Lacon. p. 239. G. ubi *νεανίσκος ἐκ τοῦ γυμνασίου increpatur, ὅτι τὴν εἰς Πυλαίαν ὁδὸν ἠπίεατο*. Vides eam *πυλαίαν* non apud Thermopylas, sed aliquanto propius urbem Spartam fuisse. Itaque Stephano nil crediderim, quum Plutarchi locum in Pyrrho cap. 29. *ταῦτα μὲν ἐς Πυλαϊκῆς ὁχλαγωγίας interpretatur: »haec Thermopylarum ineptias redolent.*" Meliora igitur quaerenda sunt, quo *πυλαία*, *πυλαΐζειν* et *πυλαΐσαι* referantur.

Excidit una litterula v. *Ῥαμφάξει: ῥυγχωθήσει*, emenda *ῥύγχω ὠθήσει*.

Democritea glossa est duplici mendo deformata v. *Ῥερυσμῶσθαι: ἐσχηματίσθαι, συγκεκρίσθαι*. Democriteum *ῥυσμός* pro *σχῆμα* dici solitum in *ῥυθμός* refigitur, ut *ῥυσμοῦσθαι* in *ῥυθμοῦσθαι*. Itaque *ἐρρυσμῶσθαι* genuinam formam esse arbitrator. Praesens habet Hesychius *Ῥυσμοῦσθαι: συγκρίνεσθαι*.

Inseruit importunum σ Photius in *Ῥυσῆρας καὶ βρυτῆρας: τὰς ἡνίας*, namque *lora ῥυτῆρας* dici et nemo nescit, et Photius ipse post pauca docet, et Aeolicum *βρυτῆρας*, (ut *βρόδα* pro *ῥόδα*) egregie confirmat.

Inauditum nomen oscitanter finxit v. *Σηγάνιοι πυροί*, quum in aliquo libro ΣΗΤΑΝΙΟΙ male legisset. Meliora dedit v. *Τήτινοι πυροί: οἱ τετράμηνοι, οὗς Ἰωνες σητανίους καλοῦσιν*. Post pauca *Σήκινις* ab eo appellatur, quae *Σίκινις* erat dicenda, et ab ipso Photio suo loco inter *Σίκερα* et *Σίκλος* recte dicitur. Sed nusquam in talibus hoc agit Photius, qui *Σαλάβην* habet et *Σαλάμβην*, *Σκαβωνίδα* et *Σκαμβωνίδα*, aliaque id genus, quorum alterum vitiosum esse ne suspicatur quidem.

Saepe erratur apud Photium in nominibus auctorum, quae

glossis quibusdam apponuntur. Cratini nomen apponit v. *Σκανδάληθρα* verbis *σκανδάληθρ' ἰσὰς ἐπῶν*, quae Aristophanis esse in Acharnensibus certum est. Nec facile crediderim Sophoclem usum esse vocabulo *σίκλος* pro *σαθμὸς βαρβαρικὸς δυνάμενος ὑπὸ ὀβολοῦς Ἀττικοῦς*. Verum vidit Dindorfius, qui glossam ad suum auctorem retulit, nempe Xenophontem in *Anabasi* I. 5. 6. *ὁ δὲ σίγλος (σίκλος) δύνεται ἐπὶ ὀβολοῦς καὶ ἡμιωβόλιον Ἀττικοῦς*. Quod apud Photium praecedit *Σίκλος καὶ τὸ ἐναντίον καὶ σαθμὸς βαρβαρικὸς*, pro depravata lectione *ἐναντίον* Dindorfius veram *ἐνώτιον* ex Hesychio reposuit. Apud Hesychium v. *Σιγλοφόρων* latet incerti poetæ fragmentum anapaesticum :

* *σιγλοφόρων σάσις εὐνούχων.*

Mira est Photii annotatiuncula: *Σκαπανέα λέγουσιν οὐ σκαφανέα*. Facile credimus, nam *σκαφανεύς* est mera barbaries. Recte Alberti ad Hesych. v. *Σκαπανεύς* emendavit *σκαφέα*, sed diligenter videndum ecquid ea observatio habeat veri. Qui hoc aliquando indagabunt caveant sibi ne credant Hasio, qui ad Steph. Thes. v. *Σκαφεύς* ex Alcmane attulit *ἡκέ τις σκαφεύς ἀνάσσων*. Vide quantum prosit accentus bene notare: *σκάφευς* (i. e. *σκάφους*) *ἀνάσσων* Alcman dixerat, quod Dindorfius olim occupavit emendare.

Non est gravius genus corruptelae quam quo laborant verba Photii *Σκεδάζει: σκορπίζει*. Non est enim *σκεδάζει* vetus glossa, sed vitiosa Graeculorum forma pro *σκεδάννυσι*. Ipsa glossa intercidit, sed in lucem revocari nullo negotio potest in hunc modum (*Σκαριφᾶται*): *σκεδάζει, σκορπίζει*. Usitatius erat *Διασκαριφᾶσθαι*, sed saepe λέξεων collectores verborum compositorum praepositiones omittunt. Exemplum est in vicinia, ubi legitur: *Σκινδαλεύειν: ἀνασαυροῦν*. Platonis glossa est, qui *ἀνασκινδυλεύειν* dixerat in noto loco de Rep. II. p. 362. A. *ὁ δίκαιος μασιγώσεται, σρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τῷ Φθαλμῷ, τελευτῶν πάντα κακὰ παθὼν ἀνασκινδυλευθήσεται*, quo referenda est glossa Hesychiana: *Ἀνασκινδυλεύεσθαι: ἀνασκοπιζέσθαι*. Reliqua quae huc faciunt dabit Ruhnken. ad Tim. p. 52. Hoc solum addo *σκινδαλεύειν* an *σκινδυλεύειν* nusquam locorum a magistris lectum esse, sed resecta praepositione ex Platonis loco repetitum.

Quod scribit Σκέρβορε: λοιδορε male scribit pro Σκέρβολλε: λοιδορεί, quod sumtum ex Aristophaneo: καὶ μὴ σκέρβολλε ποιηρά. in Equitt. vs. 821.

Fugit Photium ratio quum scriberet: Σκιωρίται: λόχος ἀνδρῶν ἐξακοσίων Ἀρκαδικός. Quamquam enim nil mirari in illis debeamus, vix tamen capias quo pacto Σκιρίται notissimum nomen patriarcham doctissimum fugere potuerit.

Titulus libri a Iuba scripti graviter corruptus est v. Σκομβρίσαι: παρὰ Ἰόβα ἐν β' Φθορᾶς λέξεως. Emenda ἐν β' διεφθορείας λέξεως. Eiusdem tituli librum Didymus scripserat, qui laudatur apud Athen. IX. p. 368. B. ἐν τῷ περὶ διεφθορείας λέξεως.

Ioculariter transposita est littera sibilans in v. Σκυρθανία: τοὺς ἐφήβους οἱ Λάκωνες. Lacones enim eos non sic appellabant, sed Κυρτανίας, ut unicuique ex Aristophane notum.

Turpe est vel in principe editione servatam esse foedam corruptelam v. Στοιχεῖον: ἐκάλουν τὴν ναυτῶν σκιάν, ἥ τὰς ὥρας ἐσκοποῦντο, pro τὴν αὐτῶν σκιάν.

Agnosces scribarum indoctam manum in v. Συγγραφῆς: ἄνδρες ἡροῦντο ἵνα συγγράψωσι τοὺς μετέξοντας τῆς τῶν τετρακοσίων ἀρχῆς. Atticum Συγγραφῆς sic corruperunt. Corrector Συγγραφεῖς dedit, et hoc quidem est in talibus tralaticium vitium. Inepte additum hoc loco I in vicinia ineptius etiam omisum est, nam supplendum ἄνδρες ἡροῦντο ἵ' ἵνα κτέ. id est ἡροῦντο δέκα ἵνα κτέ. Evasis proba forma Attica in vicinia, Συλλογῆς: ὄνομα ἀρχῆς.

Fieri non potest ut Στερκτικόν significet, ut Photius auctor est, τὸ ἔμμονον καὶ βέβαιον καὶ ἀσφαλές. Illo sensu στεκτικόν dici optime potuit, quemadmodum οὐ τέγειν dicuntur homines leves ac futiles, quibus nihil sat tuto credere possis.

Duro stomacho sit oportet ut vel saxa concoquere possit, qui ferat Photianum Συγκαρύγαι: συνταράξαι. Debuerat Συγκαχύσαι ponere. Καχύσω et Κατακαχύσω habet Hesychius, et Συγκαχυρήσαι vitiose pro συγκαχύσαι, ubi vide Interpretes.

Quod continuo sequitur Συγκεκορδημένα: συγκεκυφότα, συνεσηκότα, non est multo sanius. Alio loco post Συνισᾶ exhibet Συγκεκορδυλημένα: κορδύλη γὰρ ἡ συστροφή, ubi in-

terpretatio propter ὁμοιοτέλευτον in -μένα excidit. Hesychius:

Συγκεκορδυλισμένα: συνηθροισμένα.

Συνειλημμένα: συνεστραμμένα.

quae sic constituenda sunt: Συγκεκορδυλημένα: συνηθροισμένα, συνειλημμένα, συνεστραμμένα. Nusquam mihi lectum συγκορδυλεῖν, sed notissimum est Ἐγκεκορδυλημένος ex Aristophanis Nubibus. Immani errore Hesychius duas glossas ἐκ τῆς Κωμικῆς Λέξεως descriptas et ex Nubibus sumtas permiscuit in unum in v. Ἐγκεκριωρωμένη: διὰ Κριώραν τὴν Μεγακλέους μητέρα τοῦ Ἀλκμαιωνίδου. ἔστι δὲ ἐνειλημένη, καὶ κεκορδυλημένη, καὶ ἐγκεκαλυμμένη, καὶ σεμνυνομένη τῷ γένει, quae sic ordinanda sunt et emendanda:

Ἐγκεκοισυρωμένη (Aristoph. Nub. 48): σεμνυνομένη τῷ γένει διὰ Κοισύραν τὴν Μεγακλέους μητέρα τοῦ Ἀλκμαιωνίδου.

Ἐγκεκορδυλημένος (Nub. 11): ἐνειλημένος καὶ ἐγκεκαλυμένος. Videtur igitur Comicus nescio quis συγκεκορδυλημένα dixisse, quae glossa a Photio sic mulcata est, ut tu vides.

Excidit vocula in v. Σῶτρα: σωτήρια, μήνυτρα, λύτρα. Supple: (ὥς) μήνυτρα, λύτρα.

Equis serio inducet in animum Τετελεσμένον: μεμικσμένον umquam significare potuisse? Rescribe μεμυημένον.

Quod sequitur Τέτευκται: κατετεκέυασαι nemo umquam dixit. Dicebant Τέτυκται, quod Photius suo loco posuit post Τετύκοντο.

Subiungit statim Τέτηκα: ἔτηξα ἢ ἐτάκην, in quo vehementer fallitur, nam τέτηκα numquam passivam notionem deponit.

Omissum unum vocabulum ad sententiam necessarium in v. Τετρυπημένη effecit ut locus intelligi non possit. Editur: οἱ δὲ λαχόντες ἐπὶ τὰς ψήφους — παραδιδόσιν ἐκάσῳ τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, τετρυπημένην καὶ πλήρη, Φανεράς ὄραν τοῖς ἀντιδικαῖς, ἵνα μήτε πλήρεις μήτε τετρυπημένας λαμβάνωσιν. Quomodo hoc fieri potuit, inquires? Nullo pacto, sed suppleendum: τετρυπημένας (μόνας) λαμβάνωσιν.

Τηθαλαδοῦς, inquit, est γυναικοτρόφος, ὑπὸ τίτθῃ τετραμμένος, sed perspicuum est ὑπὸ τήθῃ emendandum esse.

Idem alio nomine Μαμμόρεπτος appellatur. Probe scivisse Photium putes quid inter τήθην et τίτθην interesset, praesertim quum ipse sedulo annotaverit Τήθη: μάμμη, ἡ πατρὸς ἢ μητρὸς μήτηρ, et Τίτθη: τροφός. Sed idem Photius inter Τήτινοι et Τητώμενον inseruit Τήτθη: μάμμη, ut appareat eum ne haec quidem satis firmiter tenuisse.

Male abundat litera in Τεχνήέντος: δημιουργηθέντος, nam Τεχνήεντος corrigendum esse censeo.

Noli credere Τήτει: σπάνει denotare. Χήτει apud Homerum et χήτει apud caeteros eo sensu dicitur, et Photius duas consonantes male confudit.

Quod scribit Photius Τί μαθών: τί βουλόμενος, indicio est quam vetus sit scribendi error, quo τί παθών et ὅ τι παθών passim in τί μαθών et ὅ τι μαθών in libris est depravatum. Τί μαθών, me iudice, non minus est ineptum, ac si quis pro τί πάσχεις; vel τί πέπονθας; vellet dicere τί μανθά-νεις; vel τί μεμάθηκας; Quemadmodum enim illa dicuntur ad eum, quem quis videt stulte ac stolide aliquid agentem, sic τί παθών quoque continet aliquam ineptiarum aut stoliditatis exprobrationem. Perperam igitur adhuc in Acharnensibus editur vs. 826:

τί δὴ μαθών φαίνεις ἄνευ θρυαλλίδος;

et in Nubibus vs. 1506.

τί γὰρ μαθόντες τοὺς θεοὺς ὑβρίζετε;

et in Vespis vs. 251.

τί δὴ μαθών τῷ δακτύλῳ τὴν θρυαλλίδ' ὠθεῖς;

et multis aliis locis Aristophanis, Platonis et aliorum. Qui vitiosis librorum scripturis decepti τί μαθών interpretari sata-
gunt, comminiscuntur aliquid de suo, ut Photium videmus facientem. Nam qui fieri potuit ut τί μαθών significaret τί βουλόμενος? Habent hoc omnes, qui vitiosas lectiones interpretantur, ut verbis etiam notissimis novas et inauditas et saepe absurdas significationes de suo affingant. Memorabile hu-
ius rei exemplum nuper vidi in Erotiani praefatione Lexici Hippocratici, ubi librorum Hippocratis lectionem eruditus om-
nibus multum prodesse ait et medicis ante omnes: καὶ τούτων ἐξαιρέτως τοῖς ἰατροῖς, inquit, οἳ δὴ τὴν ἀρχαίαν ἰστορίαν ἀπο-
κρύπτουσι τῆς τέχνης. Interpretes, qui scripturae vitium non

animadverterunt, affirmant ἀποκηρύττειν esse celebrare, profiteri veterem artis historiam. Non vidi magis. Non est opus docere quid sit ἀποκηρύττειν τῆς τέχνης, res enim tam nota est quam frequens, ut Medicorum filii historiam omnem et litteras ab sua arte alienas esse et excludendas arbitrentur. Vides igitur negationem periisse, quae latet in ΔΗ. Emenda: ἢ μὴ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν ἀποκηρύττουσι τῆς τέχνης. Verum haec ἐν παρόδῳ, redeo ad Photium.

Quod ante pedes erat non vidit Photius quum scriberet Τροχίμαλλον: σαρὲς λίθου. Non est enim Graecum τροχίμαλλον, sed Τρόχμαλος, ut post pauca ipse Photius emendate scriptum attulit. Manifestum omnibus mendum est in Τρυχωθεῖς: πικσθεῖς ἢ Φανερωθεῖς. Ipsa glossa mihi est nonnihil suspecta, quia Attici τρύχω et τρύχομαι dicebant, sed in perfecto passivo τέτρυμαι, non τετρύχωμαι, et τετρυμένος, non τετρυχωμένος. Sequiorum istae formae sunt receptae cum per multis aliis ex usu dialecti Ionicae. Iones olim τρυχοῦσθαι dicebant et τρυχωθῆναι et τετρυχωμένος. Saepius ostendimus τετρυμένος a scribis esse in τετρυχωμένος depravatum apud Thucydidem et alios. In Platonis Legibus VII. p. 807. B. vera lectio est: ὑπ' ἄλλου — ζῶντος τῶν σφόδρα τετρυμένων μετ' ἀνδρείας τε ἅμα καὶ τῶν πόνων. Τέτρυμαι de eo usurpatur qui multis laboribus et aerumnis exercitatus est et induratus, non extenuatus aut fractus, quemadmodum κατατέτρυμαι usurpari ostendimus ad Xenophontis Memorabilia. In libris optimis est τετρυφωμένων, in caeteris τετρυχωμένων et τετρυμένων. Emendavit Stephanus, cuius optimam correctionem Editores spreverunt. Caeterum notandum est verbi τρύω nil praeter perfectum passivum τέτρυμαι in usu esse; solus Aeschylus semel τρύσει dixit. Caeteri omnes nihil aliud quam τέτρυμαι, τετρυῖσθαι et τετρυμένος usurpant, reliqua a τρύχω petentes. Fac autem Τρυχωθεῖς probum esse, sat recte πικσθεῖς dicetur significare, sed quid sibi vult ἢ Φανερωθεῖς? Quid verbo τρύχω commune esse potest cum φαίνω et φανερός? Nil prorsus. Sed Φανερωθεῖς corruptum est. Veram lectionem olim Toupius reperit, sed nemo ei credidit, quum Φθαρεῖς pro Φανερωθεῖς reponendum esse dixisset. Mihi quidem rem acu tetigisse videtur, nam solent magistri verbum τρύχειν sic

interpretari. Hesychius Τρύχειν: φθείρειν, τήκειν, καταπονεῖν, κακοποιεῖν, [κακοπαθεῖν], ubi expunge κακοπαθεῖν ex ditto-graphia natum. Nimis lepidum est idem verbum et κακοποιεῖν et κακοπαθεῖν significare, sed hae quidem sunt scribarum ineptiae. Itaque si τρύχειν est φθείρειν sequitur τρυχωθεῖς esse φθαρεῖς. Dubitationem omnem eximet Suidas in Ἐκτρυχωθεῖς: ἐκπιασθεῖς, ἐκφθαρεῖς, unde parata est medicina Hesychio in Ἐκτρυωθεῖς: φθαρεῖς, imo vero Ἐκτρυχωθεῖς: ἐκφθαρεῖς, nam praecedens EIC necessariam praepositionem absorpsit. Dicam etiam quomodo φθαρεῖς in φανερωθεῖς depravatum esse suspicer. φθαρεῖς de more in φαρεῖς abierat, ut supra διαφαρεῖσα vidimus pro διαφθαρεῖσα scriptum. Deinde fatilis corrector φανερωθεῖς coniecit et substituit. Graeculos saepe vidi suum φανεροῦν antiquis scriptoribus obtrudere. Nemo umquam Veterum forma φανεροῦν usus est. Dicebant omnes constanter et saepe φανερόν ποιεῖν et γίνεσθαι φανερόν. Sequiores Graeculi procuderunt novum verbum φανεροῦν et φανεροῦσθαι, quo utuntur sexcenties. Graecorum nemo usus est verbo φανεροῦν ante Dionysium Halicarnassensem, unde Dindorfius attulit ex Antt. Rom. X. 37. pag. 2088. Reisk. ταῦτ' ἐστίν, ὃ δημόται, τὰ φανερώσαντά με — γενναῖα ἔργα. Dionysius enim, qui vitiosissime loquitur, nonnumquam φανερός ponit pro ἔνδοξος, ut in iis, quae statim sequuntur: ἐπεὶ δ' ὀνόματος ἤδη λαμπροῦ τυγχάνων φανερός ἦμην. Itaque τὰ φανερώσαντά με dixit pro τὰ ἔνδοξον καὶ λαμπρόν ποιήσαντά με prorsus contra veterem loquendi usum. Praeter hunc locum semel tantum alibi eodem verbo usus est III. 6. pag. 418. τέως μὲν οὖν ἄδηλος αὐτῶν ἡ διάνοια ἦν, ἐν δὲ τῷ πρὸς Ἀλβανούς ἐφανερώθη πολέμῳ, id est φανερὰ ἐγένετο, ut Attici dixissent. E Dione Cassio tres loci afferuntur, quorum unus mendosus est in libr. 6%. cap. 16. ὁ Σαβῖνος ἐκεῖνος ὁ εἰς τὸ μνημεῖον κατακρυφθεῖς ἐφανερώθη τε καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἀνήχθη, namque pro ἐφανερώθη et rei natura et dicendi usus suadent ut ἐφωράθη rescribatur. Vulgata ex interpretatione nata: compara Photium v. Πεφώρᾳται: πεφανερώται, εὔρηται. Legitur ἐφανερώθη apud Herodotum quoque VI. 122. Καλλίης ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἑλληνας πάντας μεγίστησι δαπάνησι, sed nulla est dubitatio quin

caput illud 122. totum pannus sit aliunde Herodoto assutus ex nescio quo scriptore recentiore, cui placuit animi causa Ionice scribere, qualia sunt quae ex Eusebio sat multa descripsit in Florilegio Stobaeus. Fraudem et alia multa manifesto arguunt et vel ipsum ἐφανερῶθη pro ἐνδοξος ἐγένετο sequiorum temporum usum satis declarat. Ineptissime omnium corruptus est locus Iuliani imperatoris p. 225. B. οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ἑρμοῦ τὴν γλῶτταν ἐκκαθαρθῆναι δυνάμενοι, φανερωθῆναι δὲ οὐδ' ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἀθηνᾶς σὺν τῷ Ἑρμῇ. Pro φανερωθῆναι, quod Christianorum verbum est a monachis invectum et ab huius loci sententia alienissimum, ipsam Iuliani manum servavit Codex Vossianus, in quo diserte scriptum esse vidi φρενωθῆναι. Ad hunc ipsum Iuliani locum retulerim Suidae glossam φρενωθῆναι: ἀντὶ τοῦ σωφρονισθῆναι. Notum est verbum vetus et tragicum φρενοῦν τινα pro φροεῖν διδάσκειν sive φρόνιμον ποιεῖν. Euripides in Ione vs. 526:

οὐ φιλῶ φρενοῦν ἀμούσους καὶ μεμνηότας ξένους.

Finem iam faciam ubi ex Photii λέξει duos locos depravatos restituero, reliqua in aliud tempus reservans. Photius Ὑπενόθευσεν: ὑπέφθειρεν esse docet. Idem habet Hesychius et Ὑπονοθεῦσαι: ὑποφθεῖραι. Legitur hoc verbum semel et iterum in libro II. Maccabaeorum IV. 26. καὶ ὁ μὲν ἴδιον ἀδελφὸν ὑπονοθεύσας ὑπονοθευθεὶς ὑφ' ἐτέρου φυγὰς εἰς τὴν Ἀμμανῖτιν χώραν συνήλαστο. Quid dicatur manifestum est. Iason fratris Pontificatum fraudulenter in se transtulerat. Brevi post quibus artibus fratrem sacerdotio spoliaverat iisdem ipse est ab alio circumventus, et honore exutus in exilium abiit. Sed huic sententiae Graeca, ut vides, non respondent. Ὑπονοθεῦσαι τὸν ἀδελφόν numquam quidquam huiusmodi potuit significare. Una in his litterula vitiosa est: nam ὑπονοθεύω irrepsit in alius verbi locum, quod et ipsum in Photiana λέξει explicatur ex Harpocrate descriptione. Ὑπονόμεοντες, inquit, ἀντὶ τοῦ ὑπονόμους ὑρῦττοντες. Hoc ipsum verbum sententia requirit. Cuniculos agere et suffodere figurate ponitur pro occultis artibus labefacere et subvertere, et sic ὑπορύττειν quoque dicitur, ut ὑποσκελίζειν et in palaestra et metaphorice dici solet. Itaque Iason τὸν ἀδελφὸν ὑπο-

νομεύσας ὑπονομευθεὶς ὑφ' ἑτέρου Φυγὰς — συνηλάσθη, nam sic pro συνήλαστο corrigendum esse admonuit Valckenaerius in Annotationibus ad h. l. ineditis. Vitiosum est illud quidem, nam ἡλάθη et ἀπηλάθη et ἐξηλάθη Graeca sunt, sed sero nati Graeculi et Iudaei ita solebant scribere, ut notum est. Nescio an idem verbum in eodem mendo lateat in vs. 7. ὑπενόθευσεν Ἰάτων ὁ ἀδελφὸς Ὀνίου τὴν ἀρχιερωσύνην, non enim clanculum Pontificatum adulteravit, sed eo sacerdotio ipse per fraudes occultas potitus est. Quemadmodum igitur ὑπονομεύειν τὸν πόλεμον apud Dionysium Halic. A. R. III. 23. pag. 473. est clandestinis artibus bellum parare, sic iste τὴν ἀρχιερωσύνην ὑπενόμευσεν.

Addam upum tantum locum, in quo emendando Photii testimonio utar. Legitur apud Aristidem miserabilem in modum suos morbos et laboriosam curationem describentem in Orat. XXIV. pag. 482. Dind. διήλθεν ὁδὺν νευκώδης, inquit, καὶ ἄπορος φέρειν καὶ πάντα αἵματι ἐπέφυρτο καὶ γίγνομαι ὑπεραλγεινός. Ὑπεραλγεινός ex hoc solo loco in Graecitatis gazam receptum non est Graecum. Infelix est Stephani coniectura quum in libris esset ὑπεργεινός et ὑπάρινος. Quid sit verum a Photio accipe ubi docet: Ὑπέρινος: ὑπερκεκαθαρμένος. οὕτως Δημήτριος. Praeter Demetrium et alii Comici et Hippocrates illo nomine usi sunt, quod multi magistri interpretantur sic ut Photius, vel sic ut dicant esse ὑπερκεκενωμένος διὰ καθάρσεως, quod redit eodem. Quoniam Ἰνες producit priorem in libris EINEΣ scribi solet. Hesychius Εἶνας: νεῦρα et Εἶνες: νεῦρα. Felix est Nauckhii coniectura in Etymol. Gud. p. 321, 58. Κῖκυσ: ἡ δύναμις. Ἀπολλόδωρος ἰκμάς. — Αἰσχύλος ἐν Σισύφῳ καὶ θανόντων εἰσὶν οὐκ ἐνεσιγμάσει τὰ σοὶ δ' οὐκ ἔνεσι κίκις οὐδ' αἰμόρρυτοι φλέβες reponentis: θανόντων ἰσὶν οὐκ ἔνεσι ἰκμάς εἶτα σοὶ δ' οὐκ ἔνεσι κῖκυσ οὐδ' αἰμόρρυτοι φλέβες. Eodem igitur modo ΤΠΕΡΕΙΝΟΣ scriptum pro ὑπέρινος has turbas dedit.

Satis nunc quidem Photii errores et hallucinationes mihi aperuisse videor. Dicam alio tempore quid sit in Photio boni.

C. G. COBET.

MISCELLANEA CRITICA.

PLUTARCH., v. Dion. c. 6.

Quum nuper apud Xenophontem Ephesium (pag. 366. 11. Herch.) incidere in hanc sententiam: ἐν τούτῳ ὀλίγον δια-
λιπὼν ὁ Εὐδοξὸς ἔρχεται κομίζων θανάσιμον μὲν οὐχὶ Φάρμακον,
ὑπνωτικὸν δέ, subito mihi in mentem venit loci Plutarchei
in Vita Dionis c. 6, et simul perspexi, quo ille Φαρμάκῳ
possit sanari. Haecce enim de morte Dionysii e Timaeo re-
fert Plutarchus: ὥς δὲ Τίμαιός Φησι, καὶ Φάρμακον ὑπνω-
τικὸν αἰτοῦντι δόντες ἀφείλοντο τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ θανάτῳ
συνέψαντες τὸν ὕπνον. Variis coniecturis tentatus est locus,
quas collegit A. F. van de Laar, Observ. Crit. in Plutarchi
Dionem p. 17 sqq. Scripserat Plutarchus: Καὶ Φάρμακον
αἰτοῦντι ὑπνωτικὸν δόντες ἀφείλοντο τὴν αἴσθησιν κτέ.
Restituitur levissima mutatione loci et sensus et constructio,
exquisitior illa, cuius exemplum Plutarcheo simillimum legi
apud Ovid. Metam. V. 449:

Prodit anus, divamque videt *lymphamque roganti*
dulce dedit.

E. MEHLER.

PHILOSTRATI EPISTOLAE.

Philostratea omnia a Kaysero et librorum Mss. ope et sol-
lertibus coniecturis passim emendata sunt: ὅπερ οὖν ἐκείνῳ
τότε πρὸς τὴν κρίσιν ἄλλῃ πως ἔσχεν ἐμοὶ νῦν ἐπανορθώθησε-
ται: mea enim facio verba Philostrati in Epistola 62, ut ex
illis ipsis vetus mendum eluam. Nempe ipse in tali re dixis-
sem ὅπερ οὖν ἐκείνῳ πρὸς τὴν κρίσιν ἐλλειπῶς ἔσχεν, et quo-
niam ἄλλῃ πως neque significat quidquam neque Graecum est
prorsus existimo Philostratum quoque ἐλλειπῶς ἔσχεν scrip-

sisse. Tractabo nunc duos tantum ex Epistolis locos. In eadem epistola 62. amator malum litteris inscriptum puellae mittens ita scribit: τί οὖν ἐπέσαλκα; αὐτὸ ἐρεῖ· Εὐίππη, Φιλῶ σε. ὑπόγραφον ἀναγνοῦσα καὶ ὡς δέχεται τὸ μῆλον καὶ ταῦτα τὰ γράμματα. Ad haec Kayserus: »Exciderit: σὺ Φιλεῖς ἐμέ. Ibidem transpone ὡς καί.” Neque vera haec est correctio neque veri similis. Una tantum litterula excidit et una tantum leviter corrupta est in librorum scriptura ὑπόγραφον ἀναγνοῦσα ΚΑΙΩΣ. Emenda ΚΑΓΩΣ(Ε). Sophista sic scripserat: ὑπόγραφον ἀναγνοῦσα· καὶ γὰρ σέ. δέχεται τὸ μῆλον καὶ ταῦτα τὰ γράμματα.

Alter locus olim vitiosus deinde a Graeculo correctore peius etiam depravatus legitur in Epistol. 25: οὐδὲ γὰρ τὴν σελήνην ἔτι λαμπρὰν δοκοῦμεν ὅταν ἢ συννεφῆς, οὐδὲ τὴν Ἀφροδίτην καλὴν ὅταν ὀργίζεται ἢ δακρύη, οὐδὲ τὴν Ἥραν βοῶπιν ὅτε χαλεπαίνει τῷ Διί, οὐδὲ τὴν θάλατταν ἠδεῖαν ὅταν ταραττήται. Facile senties qua parte haec claudicent. Caetera omnia, ut loci natura postulat, sunt tralaticia et omnibus nota, verum τὴν θάλατταν qui ἠδεῖαν dixerit equidem novi neminem. Graecis contra ἢ γῆ ἠδὺ ἐσιν, ἢ δὲ θάλαττα σφαλερόν, et omnia plena sunt querelarum et maledictorum in saevi ac perfidi maris discrimina: unde est et illud Antiphanis:

ἐν γῇ πένεσθαι κρεῖττον ἢ πλουτοῦντα πλεῖν.

et Alexidis:

ὅσις διαπλεῖ θάλατταν ἢ μελαγχολᾷ,

ἢ πτωχός ἐστιν, ἢ θανατᾷ.

apud Stobaeum in Floril. 59, 2. ubi emenda: ὅσις δὲ πλεῖ θάλατταν, ut in notissimo versiculo:

πλεῖς τὴν θάλατταν σχοινίων πωλουμένων;

Ne vivere quidem οἱ πλέοντες vulgari ioco videbantur. Anacharsis ἐρωτηθεὶς πότεροι πλείους εἰσὶν οἱ ζῶντες ἢ οἱ νεκροί, ἔφη· τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τιθεῖς; apud Diogen. Laërt. I. viii. 103. Hinc Antiphanis fragmentum emendaverim apud Stob. Floril. 59, 6.

δύσηνος ὅσις ζῇ θαλάττιον βίον.

τῶν γὰρ πλεόντων ζῆν τιν'

sic Meinekius edidit. Ego suspicor quum dixisset aliquis:

δύσηνος ὅσις ζῇ θαλάττιον βίον.

ab altero id ita reprehendi ut quaerat :

τῶν γὰρ πλεόντων ζῆ τις ;

sed parco pluribus. Dabis mihi τὴν θάλατταν ἡδεῖαν neque appellari a Graecis neque existimari, et aliquid vitii in illis verbis ali. In libris melioribus ἡδεῖαν non comparet. Exhibent omnes οὐδὲ τὴν θάλατταν ὅταν ταράττηται. Supervenit Graeculus qui ἡδεῖαν interpolavit. Tenebimus interpolatorem manifestum postquam ex ΘΑΛΑΤΤΑΝ veram lectionem erueris. Nihil aliud latet in corruptis syllabis quam Homericum ΑΑΑΔΙΑΝ et sic rescribendum est : οὐδὲ τὴν ἄλ᾽ δῖαν ὅταν ταράττηται.

VITA APOLLONII TYANENSIS.

Superest post Kayseri messem haud contemnendum spicilegium in vita Apollonii. Pauca quaedam raptim indicabo. Legitur l. 16. pag. 20. Olear. εἰ μὲν Ἑλλάς ἡ πόλις εἴη καὶ τὰ ἱερὰ γνώριμα ξυγκλῶν ἂν τοὺς ἱερέας ἐφιλοσόφει περὶ τῶν θεῶν —, εἰ δὲ βάρβαρά τε καὶ ἰδιότροπα διεμάνθανε τοὺς ἱερουμένους αὐτὰ καὶ ἐφ' ὅτῳ ἰδρύθη. Emendandum esse διετυθάνετο τοὺς ἱερουμένους et res ipsa docet et loquendi usus (nam διαμανθάνειν non significat sciscitari, percontari, sed plane cognoscere, ut in vicinia cap. 18. pag. 23. καὶ γὰρ αὐ καὶ τὰ ἐκείνων διαμαθεῖν) et prorsus confirmant ea quae continuo sequuntur : πυθόμενός τε — μετῆει ἐπὶ τοὺς ὀμιλητάς.

Ubi dixerat Apollonius V. 7. pag. 192. ὡς μὲν ἐγὼ Τελεσίνοῦ ἔχουσιν δέδιδεν ὁ χρηστὸς Νέρων τὰς Ἡλείων μάστιγας, post pauca Nero dicitur κακῶς οὕτως ὑποκρίνεσθαι τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ὡς μὴ μασιγώσεσθαι νομίζειν πρὸς τούτων ὧν αὐτὸς ἄρχειν τέτακται. In his Olearius, caeteroquin mirificus corrector, acutius vidit quam Kayserus, et importunum μὴ in μὴ μασιγώσεσθαι deleuit. Idem in nonnullis libris Graeculi correctores fecerunt. Iacobsius, quia μὴ in optimis libris est, coniecit : ὡς μὴ μασιγώσεσθαι (κέρδος) νομίζειν, sed neque hoc satis mihi convenit et ὡς τὸ μὴ μασιγοῦσθαι κέρδος νομίζειν Graece fortiter dicendum. Emendandum est : ὡς μεμασιγώσεσθαι νομίζειν πρὸς τούτων ὧν αὐτὸς ἄρχειν τέτακται, Philostratus

enim, cuius est vitiosa admodum oratio, rationem et usum illius temporis. quod appellant Grammaticorum filii *paullo post futurum* (μετ' ὀλίγον μέλλοντα) non satis intellexit, quemadmodum neque caeteri omnes qui Ἀττικῶς scribere satagebant, neque ipsi Grammatici, qui *absurdum* nomen τὸν μετ' ὀλίγον μέλλοντα imposuerunt formis quas minime perspexerant. Credebant Grammatici, Atticistae, Sophistae et Rhetores illas formas esse *exquisitiores*, et perinde esse λυθήσομαι et λελύσομαι dicere, sed λελύσομαι esse venustius et Ἀττικώτερον. Ipsius Dionysii Halicarnassensis haec est sententia περὶ συνθέσεως ὀνομάτων pag. 43. Quam vehementer erret facile intelligimus. Soloecum plane est, ut hoc utar, ὁ μέλλων εἰρήσεσθαι λόγος pro ῥηθήσεσθαι. Dicebant ὁ λόγος μᾶτην εἰρήσεται pro εἰρημένος ἔσαι. Sed nihil horum aut caeteris sequioribus suboluit umquam aut Philostrato, qui haec omnia *exquisitiora* esse ratus passim sic ineptire solet. Sic perperam usurpavit IV. 24. p. 162. τετμήσεται, IV. 40. pag. 181. γεγράφεται, IV. 43. pag. 184. πεπράξεσθαι τι εἶπε καὶ μὴ πεπράξεσθαι, et V. 53. p. 213. ὃν πεπράζεται τρόπον κελεύεις λέγειν. Fefellerunt Graeculos loci qualis est Aristophanis in Pluto vs. 1027.

Φράζε καὶ πεπράζεται.

in quibus est Comica celeritatis significatio. Simul ac iusseris quod iusseris *factum erit*. Substitue πραχθήσεται vel γενήσεται, de sententia erit actum. Hinc igitur isti τὸν μετ' ὀλίγον μέλλοντα appellaverunt: quod quam male fecerint perspicuum esse arbitror omnibus. Similes sunt Philostrati errores V. 34. p. 217. in παραβεβλήσομαι, V. 39. p. 224. in πεπλήξομαι, VI. 13. p. 251. et VII. 27. p. 308. in διαβεβλήσομαι, et VII. 17. p. 298. in ξυντετμήσομαι. Eodem igitur genere erroris scripserat ὡς μεμασιγώσεσθαι νομίζειν, quod eo facilius in μὴ μασιγώσεσθαι potuit depravari quia scribis solemne est μὴ omisso accentu cum sq. vocabulo coniungere. Diligenter hoc Bastius docuit. Insigne exemplum erroris hinc nati apud Diogenem Laërtium reperi, qui in vita Zenonis VII. 46 τὴν ἀκατάληπτον Φαντασίαν definivit esse τὴν μήτραν ἢ μηδὲ ἔκτυπον. Multorum coniecturis haec vexata sunt. Verum est τὴν μὴ

τρανῇ μηδὲ ἔκτυπον. Perdidit omnia, ut tu vides, scriptura velus μητρανῇ.

Narratur Bacchus III. 13. p. 105. quum castellum in rupe situm oppugnaret προσβαλεῖν αὐτῷ κελεῦσαι τοὺς Πᾶνας, ὡς πρὸς τὸν σεισμὸν ἱκανοὺς, ἐμβροντηθέντας δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τῶν σοφῶν πεσεῖν ἄλλον ἄλλως. Sensu vacuum est πρὸς τὸν σεισμόν. Sententia requirit ὡς ὁρειατευεῖν ἱκανοὺς, quod quibus verbis Philostratus expresserit reperit Valckenaerius, in cuius Schedis Mss. exstat haec felix emendatio ὡς πρὸς τὸν σιμόν ἱκανοὺς. Scribebatur ob vocalem longam ΤΟΣΕΙΜΟΝ, quod Graeculus in vulgatam depravavit. Quam recte in tali re πρὸς τὸν σιμόν ponatur, omnium optime Philostratus ipse docebit II. 11. p. 59. ἀναπηδῶντι μὲν τῷ Ἰππῳ πρὸς τὸν σιμόν ἐφεῖναι τὸν χαλινόν, κατὰ πρανοῦς δὲ ἰόντι οἱ μὴ ξυγχωρεῖν.

Palmaria Valckenaerii emendatio fugit Kayserum quum ederet VII. 2. p. 280. Ἡρακλείδης καὶ Πύθων οἱ Κότυν ἀποκτείναντες τὸν Θραῦκα νεανία μὲν ἤτην ἄμφω, τὰς δὲ Ἀκαδημίδους διατριβὰς ἐπαινοῦντες σοφῷ τε ἐγενέσθην καὶ ἐλευθέρω. Sic edidit Kayserus ex Codice Parisino, quem paulo calidius «cum Σ Demosthenis et Γ Isocratis praestantia comparari posse» in Praefat. scripsit p. xiii. Pro νεανία in aliis est ἀνίω (id est ἀνθρωπίω), vel ἀνθρωπίω, vel ἀνθρωπείω. Rem acu tetigit Valckenaerius ad Herodot. IV. 18. restituens Αἰνίω, nam erat utriusque patria Αἶνος in Thracia, sed Athenis eruditi Platonem audiverant. Scribitur in libris ΑΙΝΙΩ superscripta de more nomini proprio lineola. Scribae sibi visi sunt ΑΝΙΩ videre, id est ἀνθρωπίω. Vides νεανία futili correctori deberi qui in loco impedito quod in buccam venit temere substituit.

In lepida historiola portitoris in Mesopotamiae introitu vetigal ab Apollonio exigentis pag. 24. I. 20. ubi editur: ὁ δ' ἤδη βλέπων τὸ ἑαυτοῦ κέρδος ἀπογράψαι οὖν ἔφη τὰς δούλας, correcto accentu in ἀπογράψαι verba sic constitue: ὁ δ' ἤδη βλέπων ἐς τὸ ἑαυτοῦ κέρδος «Ἀπόγραψαι οὖν», ἔφη, «τὰς δούλας.»

In libro VII. 11. p. 287. οἱ μὲν τέττιγες ὑποψαλλούσης αὐτοῖς τὴν ὥραν ἐν ᾧ δαΐς ἦσαν, gratus a Valckenaerio accipio

ὑποψαλλούσης αὐτοῖς τῆς αὔρας. Vim intulit Graecitati qui vulgatam scripturam sic interpretatus est: »*anni tempore eas ad cantum concitante.*» Ὑποψάλλειν dicitur ut ὑπάδειν, ὑπανλεῖν, quibus affinia sunt ὑπαγορεύειν, ὑπογράφειν, ὑπορχεῖσθαι, ὑποθεῖν cet. Suavissime igitur ἡ αὔρα dicitur cicadis cantantibus ὑποψάλλειν.

In Apollonii Tyanensis Epistolis apud Kayserum III. pag. 54. est Lacedaemoniorum ad eum missa epistola Dorice scripta mendis scatens, cuius initium est: Λακεδαιμόνιοι Ἀπολλωνίῳ. Τὰν δεδομέναν τιμὰν σοι ἀπεσάλλαμεν τόδε ἀντίγραφον σάμανάμενοι τῇ δαμοσίᾳ σφραγίδι. Facile apparet legendum esse τᾶν δεδομενᾶν τιμᾶν τοι ἀπεσάλλαμες κτέ. et continuo ὡς εἰδῆς pro ὡς ἴδῆς. Post pauca ubi legitur: Ἀπολλώνιον Πυθαγόρειον ἤμεν πόλιταν ἔχειν τε καὶ γάνος καὶ οἰκῶν ἔκτασιν, luce clarius est sic scribi oportere: ἔχεν τε καὶ γᾶς καὶ οἰκίας ἔγκτασιν. Idem vitium est in Byzantinorum decreto apud Demosth. de Corona p. 256, 6: δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν, ἔγκτασιν (libri omnes ἔκτασιν) γᾶς καὶ οἰκιᾶν. Quis nescit passim in vetustis Inscriptionibus occurrere γᾶς καὶ οἰκίας ἔγκτασιν, ut propemodum turpe sit γάνος ab Editore retentum fuisse. Sequitur: Ἡσάκαμεν δὲ καὶ ἐπίσαμον εἰκόνα γραπτὰν καὶ χαλκᾶν ἀρετῆς (L. ἀρετᾶς) χάριν, in his et alia impedita sunt et quomodo ἰσάναι dicatur de *tabula picta*, et qui potuerint coniungi εἰκὼν γραπτὰ καὶ χαλκᾶ, quae expediant alii. Pro ἡσάκαμεν reponere ἑσάκαμες. Saepe utuntur sequiores Graeculi perfecto ἑσακα transitive pro *statui*, *collocavi*, et compositis παρέσακα et καθέσακα, cuius apud istos frequentissima est forma passiva καθέσαμαι. Ἡσακα plane barbarum est.

Respondet Apollonius displicuisse sibi legatorum cultum de licatum ac mollem: ἄνδρας ἐθεσάμην, scribit, — δακτυλίου πολλοὺς καὶ καλοὺς περικειμένους, ὑποδεδεμένους ὑπόδημα τὸ Ἰωνικόν. Quam sit ineptum dicere περικεῖμαι δακτύλιον Graeculorum nemo sentiebat. In ultimis verbis scribarum ineptia vides pro ὑποδεδεμένους ὑποδήματα Ἰωνικά.

C. G. COBET.

DINARCHEA.

Difficile semper est et lubricum sententiam dicere de veterum scriptis ab auctoribus abiudicatis, praesertim si quaestio instituta est a viris optime de antiquitate meritis. Raro enim res eo perduci potuit, ut liquido constaret ultra sententia in tali quaestione esset verior, defensorum an adversariorum, et ita accidit, ut plerumque omnibus, qui sanae mentis sint compotes, iuris regula valeat, „in dubiis pro reo.” Multo facilius fit diiudicatio, quum sola impugnandi cupiditate dubitatio parata est; nam solet tum cito apparere, quam temere hic vel ille liber in controversiam vocatus sit. Hoc, me iudice, accidit in oratione Dinarchi contra Demosthenem.

Iam antiquitus a Demetrio Magneze falsario tributam nonnulli viri docti aetatis recentioris eam Dinarcho indignam censuerunt. Non male rem gesserunt ii, qui quum sequerentur iudicium Dionysii Halicarnassensis et Harpocrationis Dinarcho subvenerunt. Argumenta externa et interna, quibus haec oratio impugnata fuit, refutarunt ad unum omnia, et maxime in eo laborarunt, ne ullus locus peccaret contra germanam loquendi normam, neve ullo loco auctor semet ipsum recte ratiocinandi imperitum argueret. Quo facto erat quidem oratio adhuc infecta erroribus et peccatis contra Graecitatem et multis locis satis obscura, sed factum erat luce clarius, quomodo sananda esset eamque pro maxima parte sanata non nisi genuinam posse videri re et verbis demonstrarunt.

Et utinam omnes editores postea eandem viam ingressi essent. Sed sapienter suadentibus non obtemperatum est, et,

quod peius est, unus editorum novissimorum, Maetznerus, codicibus se addicens, quae recte erant emendata sprevit, reduxit lectiones male sanas, et ita orationem edidit, ut, si textus Maetznerianus stabilis et immutabilis sit, lubens fatear, me in his sordibus non agnoscere oratorem Atticum, sed ineptum falsarium. Verum non ita est: Dinarchum in Dinarcho periisse demonstrare conabor. Quae in hac oratione minus bene Graeca esse arbitror, enumerabo et pro virili parte sanabo, confidens lectoris benevolentiae; probe enim sentio, me non cum esse, a quo multum expectari possit.

Legitur § 1. ὁ μὲν δημαγωγὸς ὑμῖν, ὃ Ἀθηναῖοι, καὶ θανάτου τετιμημένος ἑαυτῷ ἦν ἐξελεγχθῆ — — —, οὗτος φανερώς ἐξελέγκται. Provoco ad sensum cuiusvis, qui aurem habet, ut mecum faciat, orationem non ita procedere, ut ab oratore Attico exspectares. Dobraeus, homo in criticis non contemnendus, requirit οὕτως. Mallem hoc tacuisset, nam tum sequi debebat ὥστε, sed tamen verbum, quod ostendit hic vitium latere, bene indicavit. Itaque restituas ὁ θανάτου τετιμημένος et maximam difficultatem sustuleris. Praeterea Graecum non est et soloeccum ὁ θανάτου τετιμημένος ἑαυτῷ. Quodsi τὸ τέλος τῆς γραμματικῆς est, ut verbis utar antiqui Grammatici, neque βαρβαρῶς neque σολοικίζειν, etiam boni Grammatici est non ferre quod nunc legitur, et delere ἑαυτῷ. Si dubites, inspicere Lysiam or. 19. § 48; 27. § 7; in Andoc. § 22 et § 23, Dem. 35. § 8; 8. § 24, Aesch. de f. l. § 5, § 59, § 139, Platon. Apol. 37. a. Et sic Dinarchum locutum fuisse patet ex or. III. § 2. Eiusdem farinae est § 61. ὀρίσάμενος σεαυτῷ ζημίαν, ubi delendum est σεαυτῷ, ut bene omissum est § 104. Talia debemus interpretandi et explicandi studio, quod in Dinarcho tam frequenter deprehendimus. Cuius rei quae fuerit causa non est difficile intellectu: oratio, una omnium facillima, erat etiam aptissima quae legeretur in ludis literariis et vix dubium est, quin antiquitus in hunc finem sit adhibita. Multi loci sunt ideo tam turpiter interpolati, ut qui semel admonitus tamen interpolationes Dinarcho tribuere audeat, in Classicis (ut audiunt hodie) nihil non admittere debeat. Singula nunc uno tenore indicabo.

In § 1. κατηγορημάτων, Cobeto iudice, eat in exsilium,

nam dicebant veteres τὰ κατηγορημένα cf. § 115; in § 2. τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἀπάσης δίκαια supervacaneum est ἀπάτης. Recte est in Lys. or. 51. § 6. τὸ τῆς πόλεως κοινὸν ἀγαθόν cf. et § 7, et Din. § 105, Aesch. Tim. § 160.

In § 6. cum Hirschigio eiiciendum χρημάτων post ἀποπεφασμέναν et in § 9. post πολιτείαν vocc. καὶ δημοκρατίαν stare non posse post Hirschigium videram.

In § 11. in verbis περὶ τῶν νῦν ἀποπεφασμένων ζήτησιν χρημάτων, quod opponitur ἢ προτέρα ζήτησις resecanda sunt ζήτησιν χρημάτων.

In § 16. ὡς Δ. ἐπρέσβευσεν εἰς Θήβας πρεσβείας nihili sunt εἰς Θήβας, nam omnes Demosthenis legationes opponuntur omnibus factis Timothei.

In § 18. κηρύκεια [συμπεπλεγμένα (ὡς ἔφασαν) ἐκ τῶν θαλάσῃ] legendum esse, multi viderunt: et in § 21. ὑπὲρ τοῦ πάλιν ἀπελθεῖν οἴκαδε τοὺς ἐξεληλυθότας Ἀρκάδων καὶ μὴ βεβῆσθαι τοῖς Θηβαίοις, stipites sibi finxit Grammaticus, non lectores, qui talia affinxerit, qualia sunt καὶ — τοῖς Θηβαίοις.

In § 24. ἀροῦται καὶ σπείρεται τὸ [Θηβαίων] ἄστν ex venustissima Cobeli observatione; tum delendum est alterum φησὶ, et idem facies verbis ὑφ' ὑμῶν ἀποσταλείς.

In § 29. alterum μὴ ἀφῆτε pannus est assutus. Maetznervus imprudens, (certe nihil de codicum discrepantia dicit) illa omisit. Utinam plura huiusmodi sic praeteriisset. In margine ponamus in § 31. οὐ μόνον ἡ πόλις et in § 32. τοῖς ἰδίοις τοῖς αὐτοῦ κινδύνοις melius iudico retinere τοῖς ἰδίοις quam τοῖς αὐτοῦ cf. § 58, sed absurdum est utrumque exhibere, ut fecit Maetznervus. In § 56. ἔγραψάς τι περὶ τούτων κινδύνων abeat κινδύνων. Gravius laborat, ni caecutio, § 57. ὧν τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐκείνους μακρὸν ἂν εἶν λέγειν, [Ἀριστείδην καὶ Θεμιστοκλέα] τοὺς ἐρθώσαντας τὰ τεῖχη τῆς πόλεως καὶ τοὺς φόρους εἰς (τὴν) ἀκρόπολιν ἀνενεγκόντας παρ' ἐκόντων [καὶ βουλομένων] τῶν πολέων. Insiticia puto καὶ βουλομένων, est enim οἱ ἐκόντες quantum plus quam οἱ βουλόμενοι cf. c. g. Demosth. de f. l. § 12, Aesch. Ctes. § 58. Deinde non diu deliberabis, an haec posteriora recte dicantur de ambobus Aristide et Themistocle solis, quin constet haec pluribus potius tribuenda

esse. Atque prioribus ὧν τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐκείνους μακρὸν ἂν εἴη λέγειν excluditur, opinor, omnis singulorum hominum commemoratio cf. e. g. Plat. Prot. 344. b.

In § 58. ὧν ἐνίων ἔτι καὶ νῦν ζῇ τὰ σώματα, vocc. καὶ νῦν melius abessent; certa est quidem formula ἔτι καὶ νῦν, sed hic plane importuna. Vide e. g. Lysiae frag. 54. Demosth. de f. l. § 280. Et in § 42. *μετέγραφε καὶ μετεσκεύαζε ultima verba male addita. In § 44. εἰ δὲ μή, τοῖς αὐτοῖς ἐνοχον εἶναι κελεύουσιν. Non a Dinarcho profectum est κελεύουσιν, quemadmodum olim in Her. VI. c. 37. deleui ἀπείλεε coll. II. c. 115 et VII. c. 149.

In § 53. legatur κατ' ἐμοῦ [ψευδεῖς] γιγνώμεναι κατασκευαί. Semper ἡ κατασκευὴ ἡ κατὰ τινος est ψευδής. In vocc. ἐπ' αὐτοφώρῳ [χρήματα λαμβάνων] εἴληπται spuria videntur χρήματα λαμβάνων, siquidem Dinarchus aut dicit χρήματα εἴληφώς ut § 40, aut χρήματα ἔχων ut § 29 et § 55.

Deleantur porro verba, quae uncinis includam, in § 53. [ἐνίοτε] εἴθισθε; in § 58. ἀπέφηνεν ἡ βουλή [συνιέναι] et βαδίζειν [εἰς Μέγαρα]; in § 60. τὸ τίμημα [τῶν δώρων] cum Sauppio coll. II. 17; in § 66. οἴκαδ' ἀπελθών, de quibus statim accuratius agam.

Turpius emblemata est in § 70. ἡ πολεμεῖν μὲν οὐ γράψεις — ἀποδιδόναι δὲ — — [κελεύσεις]; Stephanus κελεύσεις; melius fecisset, si manum abstinuisset nec correxisset interpolationem. De structura cf. e. g. § 61; et alioqui scribendum erat γράψεις. In § 73. ἐνίκησεν ἡ Θηβαίων πόλις. Legas ἐνίκησαν et omittas cetera; mirum enim, ni sic Dinarchus scripsit et maluit, dum quinque reliqua verba τῷ σχήματι πρὸς τὸ σημαίνονμενον in plurali posuit, hoc solum in singulari ponere.

In § 74. lege ἐδαροδόκει μὲν [λαμβάνων χρήματα] cum Cobeto in Var. Lect. pag. 348.

In § 77. abesse malim τῆς σωτηρίας coll. § 103 et 106. et Lyc. Leocr. § 47, et ἐκ τῆς πόλεως post ἐξόριστον, cf. Dem. Mid. § 105. in § 78. [τοῦ γραφέντος ὑπὸ Δημοσθένους] et post ἐκ Δωδώνης verba παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου coll. Dem. Mid. § 51, de Cor. § 253. et Hyper. pro Eux. pag. 5147. 14. (Mnem. 1853. Vol. II. pars 3).

In § 80. Bekkerus iam recte deleuit τὸ ψήφισμα, utinam

eadem opera sustulisset τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ. Maiorem glossam deprehendisse mihi videor in § 81. καὶ δύο ταύτας μόνας ἐν τῷ βίῳ Δημοσθένους πεποιήται ἀποδημίας, μετὰ τὴν μάχην ὅτε ἀπεδίδρασκεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Ὀλυμπίαν, ἐπεὶ Νικάνορι διὰ τῆς ἀρχιθεωρίας ἐντυχεῖν ἐβούλετο. Voluit Dinarchus, ni fallor, hoc potissimum ostendere Demosthenem per totam vitam callidissime temporibus serviisse; eum tantum periculi vitandi aut commodi sui causa suscepisse legationes, in his etiam διὰ κέρδος (dicit saltem συσκευασάμενος τῆς διοικήσεως ὁκτὼ τάλαντα, οὐδὲν φροντίσας τῆς τότε παρουσίας ἀπορίας κτέ. Haec sententia periit, et locus, ut nunc legitur, est arena sine calce. Maetznerus, qui ceteroquin non facile quidquam eiicit, tolli iubet ἐν τῷ βίῳ, ne Dinarchus mentiretur, sed non memini me interpolatorem videre talia inserentem, si autem Dinarchus hoc urget Demosthenem nunquam populo consuluisse, quam maxime retinenda sunt ἐν τῷ βίῳ cf. Demosth. de f. leg. §. 250. Quid plura? Suspicio restituendum esse διὰ ταῦτα μόνα ἐν τῷ βίῳ Δ. πεποιήται ἀποδημίας [μετὰ τ. μ. — ἐντυχεῖν]. Explicatio, semel lectione depravata, pernecessaria erat, sed eidem restitutae satis lucis affundit tum § 80, tum § 82, sic ut plane inutilis facta sit.

In § 89. nunc nobis datur haec lectio ἔγραψεν αὐτὸς — Φυλάττειν Ἀλεξάνδρῳ τὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀφικόμενα μετὰ Ἀρπάλου χρήματα. Quam ridicule additum sit εἰς τὴν Ἀττικὴν, videbitis, sed videbitis non minus delenda esse μεθ' Ἀρπάλου cf. § 10, § 45, § 68, III. § 2; nam fere semper dicit εἰς τὴν πόλιν vel εἰς τὴν χώραν κομισθὲν ὑπὸ Ἀρπάλου. In § 92. καὶ μετοιωνίσασθαι τὴν τύχην [καὶ μεταλλάξασθαι] sic legendum esse unusquisque mihi dabit.

In § 95. magis latet emblemata, sed prodit propter obscuritatem sententiae in his αἰτίας δ' ἕνεκα τοῦ παρόντος ἀγῶνος παρασκευάζων. Non intelligo, quomodo quis πρῶν (nudius tertius aut nuperrime) quidquam possit machinari ἕνεκα τοῦ παρόντος ἀγῶνος. Praeterea hic παρασκευάζειν nude et absolute positum esse, suadet sententiae constructio. Equidem servare non cupio τοῦ παρόντος ἀγῶνος.

Pervenimus ad § 98, ubi omnes editores edunt καθάπερ οἱ

θεοὶ προειρήκασιν ὑμῖν ἐν ταῖς μαντείαις πολλάκις; nemo eorum de additamento ullam suspicionem habuit, quod tamen his verbis contineri non difficile est ad demonstrandum. Nimirum non agitur nisi de uno oraculo, quod olim erat pervulgatum. Sequentia etiam stare non possunt, nisi haec extirpantur, sequitur enim ἀκούσατε δὲ αὐθις (sic cum Grutero) τῆς μαντείας. Λέγε τὴν μαντείαν, ut etiam invenimus § 78. Si ne sic quidem satis vici haec verba esse παρεμβεβλημένα, consulas Demosth. de fals. leg. § 297 et 298. et vel minima dubitatio evanescet.

In § 99. Πῶς οὖν μίαν γνώμην ἔχομεν, ὥ 'Α., πῶς ὁμονοήσομεν ὑπὲρ κτέ. Fortasse nonnullis audacior videbor, qui vocc. πῶς ὁμονοήσομεν interpolatori deberi iudicem, sed tamen nemo me unquam inducet ut credam Dinarchum, si revivisceret, in his manum suam agniturum esse. Quid ita? Idem est, ni fallor, utrum dicas μίαν γνώμην ἔχειν an ὁμογνωμονεῖν; eadem item significatione ponuntur νοῦς et γνώμη. Idem igitur valent ὁμονοεῖν et ὁμογνωμονεῖν et sic evidens est retineri non posse πῶς ὁμονοήσομεν, nam de epanalepsi quis cogitet?

Tum obiter corrige περὶ pro ὑπὲρ cf. e. g. Isocr. Pan. § 78. et Din. § 3. et in verbis διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς — λοιδορῶνται καὶ προσκρούουσιν ἀλλήλοις ἐξεπίτηδες, quid glossam oleat, καὶ τυφλῷ δῆλον.

Multo magis interpolatio imposuit editoribus in § 101, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν παρὰ νόμων, ὧν Δ. γέγραφε. Voc. παρὰ νόμων omisit codex pr. A. Quid autem viri docti? Certatim retinent, alius inserens καὶ, alius δεινῶς emendans. Qui Graecos noverit ridebit, et recipiet lectionem codicis pr. A. Quid significant πολλὰ καὶ δεινὰ, docebit Demosth. de f. l. § 9, 85, 91, 121, 178, 224, 240, 267, Med. 20, 36, 129 et 151 et ubi non?

Ultima esto §^{us} 111, ubi deleantur ὄντα et γεγεννημένον. Cetera emblemata minora in sequentibus indicabo, nam ne haec quidem negligenda nobis sunt. Merito poeta dicit:

εἰ μὴ Φυλάξεις μικρ', ἀπολεῖς τὰ μέζονα.

His profligatis superest alterum genus corruptelarum, quarum nonnullas vix in Graeculo ferres. Quanto minus haec sunt

ferendae in oratore Attico? Et tamen Maetznerus multa tulit non solum, sed multum etiam sudat, ut confirmet τὸ ψεῦδος ἰσχυρὴν τῆς ἀληθείας ἔχειν μείζω. Nonnumquam vehementer miratus sum, quomodo aut acere Criticorum ingenium aut felicem coniecturam sequi noluerit, et id quidem, quoniam non pertinet Maetznerus ad eos, qui coniecturam *multo* quidem *melio-*riorem esse concedunt, sed, quod in codicibus sit, *nescio quomodo, magis placere* pronuntiant.

In § 2. ἡλίκος οὐδὲ πώποτε γέγονε τῇ πόλει. Bene Hirschi-
gius ἐν τῇ πόλει: ingeniose Cobetus οὐδεὶς. Sequitur in ea-
dem § ἔπειτα μὴ προῖεσθαι τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ἀπάσης δι-
καια, quod qui legerit attentius, sentiet non esse castigati
scriptoris et delebit ἀπάσης; insuper in sequentibus ex fluctuante lectione suspicor pro παροξυνόμενοι scriptum fuisse πα-
ραξυμμένοι cf. Aesch. Tim. § 43, Lys. 4. § 8. et alibi.

§ 3. οἱ σκοποῦσι τίνα ποτὲ γνώμην ἔξετε περὶ τῶν τῇ πατρίδι
συμφορούντων, καὶ πότερον τὰς ἰδίας τούτων δωροδοκίας καὶ πονη-
ρίας ἀναδέχεσθε εἰς ὑμᾶς αὐτούς, ἢ φανερόν πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις ποιήσετε διότι μιτεῖτε τοὺς κατὰ τῆς πολιτείας δῶρα
λαμβάνοντας, καὶ οὐχ ἴν' ἀφῆτε ζητεῖν προσετάξατε τῇ ἐξ
'Αρείου πάγου βουλῇ, ἀλλ' ἵνα — τιμωρήσῃσθε. In his Dinar-
cho multum possumus prodesse, nam insunt sordidae orationis
negligentiae, quae natae sunt ex eo, quod sententia orato-
ris male intellecta est. Scilicet non satis attenderunt hanc
esse sententiam *generalem*.

Potuit hoc effici ex eo, quod codex Z *rectissime* omisit
τούτων; debuit enim scriptum esse δωροδοκίαν et πονη-
ρίαν, si τούτων orator adiecisset, quoniam una omnium com-
munis corruptio a Dinarcho spectatur, cf. § 27. et § 105.

Hinc προσετάξατε accipiendum est sensu consuetudinis. Tum
usus requirit τῆς πόλεως pro πολιτείας (cf. § 29. et 47),
et consecutio temporum postulat ἀφεῖτε et τιμωρήσασθε (cf.
e. g. Dem. de f. l. § 51). Sed nondum satis est, eximenda
nempe sunt εἰς ὑμᾶς αὐτούς, coll. § 105, quod etiam alio-
rum oratorum loci confirmant. Postremo, quando tandem in
textum recipietur Stephani ἀναδέξεσθε pro ἀναδέχεσθε? Sed
prope oblitus sum, quod non fuit negligendum, καὶ ante πό-
τερον eximendum esse; quod incurret in oculos, si contuleris

§ 105, et cogitaveris, post *περὶ τῶν τῇ πατρίδι συμφερόντων* tantum exprimendum esse, *qualem* sententiam de communi salute iudices haberent eamque dupliciter modo posse ostendi, cf. et Xen. Anab. 1. 4. § 15.

In § 5. probanda est Reiskii coniectura *προορώσα μὲν* et Saupprii δι' αὐτοὺς post *πατρίδι*. Contra sanam rationem invenimus in § 6. *συκοφαντῖαι παρὰ Δημοσθένους* (νῦν) ἤκουσιν, ἐπειδὴ οὗτος ἀποπέφανται. Ferri posset αὐτὸς οὗτος, sed αὐτὸς pro οὗτος restitutum sanabit orationem. Ceterum post *ἄκυρος* ἔσται ponatur signum interrogandi, nam si ironice dictum hoc esse statues, non facile carebis vocabulo *δή*.

§ 7. *Ναί· κατέψευσται γὰρ ἡ βουλή Δημοσθένους. Τοῦτ' γὰρ ἔστιν ὑπερβολὴ τοῦ πράγματος.* Nego has sententias coniunctione *γὰρ* recte cohaerere; et, si fieri potest, senarii iam-bici in oratoribus removendi, qualis hic est

τοῦτ' γὰρ ἔστιν ὑπερβολὴ τοῦ πράγματος,
quamquam verissima sunt quae monuit optimus meus magister Mnem. VII. p. 2. pag. 160. Quare voc. *γὰρ* succedat *γέ*.

In § 8. vix monendum est, cur *ἐαυτῷ* post *θάνατον* mutandum sit in *ταυτῷ*. Gravius tamen laborat sequens periodus ἢ ποῖ νῦν ἐλθὼν ὁ δῆμος ἢ τίσι προστάξας — — *εὖρη τὴν ἀλήθειαν*; Quoniam Dinarcho dicendum est: ubi verum invenire possit," requiritur *εὔροι* cum part. *ἄν*. Otiosum illud νῦν videtur in locum subiisse particulae *ἄν*, lege ideo *ποῖ ἄν* — *εὔροι*.

In § 9. *σὺ καταλύεις ὁ δημοτικὸς εἶναι φάσκων* transponantur post *σωτήρια* κεῖται, ut habeamus sententiam scriptam, quemadmodum unusquisque nostrum *clare* cogitat.

§ 10. *Δίκαια μὲν οὖν, δίκαια τρόπον γέ τινα πάσχει τὸ συνέδριον· εἰρήσεται γὰρ ἃ γιγνώσκω· δυοῖν γὰρ θάτερον ἐχρῆν αὐτοὺς, ἢ καὶ τὴν προτέραν ζήτησιν τὴν ὑπὲρ τῶν — — τολάντων — — ζητεῖν, καθάπερ συνέταξεν ὁ δῆμος, ἵνα τότε δόντος δίκην τοῦ θηρίου τούτου — — προδέδωκεν, ἀπηλλάγμεθα τούτου τοῦ δημαγωγοῦ δίκην ἀξίαν δόντος· ἢ εἰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐβούλεσθε Δημοσθένει συγχωρεῖν καὶ πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τοὺς καθ' ὑμῶν δωροδοκῆσθοντας εἶναι, τὴν περὶ τῶν νῦν ἀποπεφασμένων ζήτησιν χρημάτων μὴ προσδέχεσθαι, πείραν*

ὁμῶν ἐν τοῖς πρότερον εἰληφότας, ὅπου γε — — οὐδὲν ἦττον περιέρχεται — — λέγων, οἷσπερ ἴσως — — χρησεται λόγοις ἐξαπατῶν ὑμᾶς, ὡς »ἐγὼ Θηβαίους ὑμῖν ἐποίησα συμμάχους.» οὐκ, ἀλλὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ἀμφοτέραις ἐλυμήνω ταῖς πόλεσιν, ὡς Δ. »ἐγὼ παρέταξα πάντας εἰς Χαιρωνεῖαν:» οὐκ, ἀλλ' ἐλπιες μόνος αὐτὸς τὴν ἐκεῖ τάξιν, »ἐγὼ πολλὰς ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσα πρεσβείας.» ἐφ' οἷς οὐκ οἶδ' ὅ τι ποτ' ἂν ἐποίησεν, ἢ τίνας ἂν εἶπε λόγους, εἰ συνέβη κατορθῶσαι αὐτῷ — —, ὅς — ὅμως ἀξιοῖ δωρεὰς αὐτῷ δεδῶσθαι τὰς μεγίστας κτέ. Nescio utrum me magis orationis sordium pigeat an poeniteat obscurae huius et contortae orationis. Utut est, talem sententiarum nexum quomodo defendere potuerint editores, plane non intelligo. Delirantis videlicet et ebrii verba non possunt esse obscuriora quam haec sunt. Frustra tentavi omnia, si possem explicare latens aenigma. Quali eventu non opus est dicere. Confugi deinde ad *sanam* interpretandi rationem. Quantum mutata tum exiit illa, periodus. Ita certe mihi placuit post explicationem, ut, aut ego *turpiter* fallar, aut sententia sit una omnium gravissima et pulcherrima et faciat ad Dinarchi laudem. Eximamus deinceps minora et deleamus primum καὶ post ἤ, nam datur optio inter duas res: inulemus ὑπὲρ in περὶ cf. v. c. § 11, συνέταξεν cum Baitero in προσέταξεν, et illud τότε, quod nihili est in τούτων: abiiciamus ζήτησιν χρημάτων et videamus, an non melius pro τοῖς προτέροις dicatur τῇ προτέρᾳ (ζήτησει). Indicandum est etiam vitium in vocc. καὶ πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τοὺς καθ' ὑμῶν δωροδοκῆσοντας εἶναι. Non credibile est Athenienses pati voluisse multos esse in civitate, qui corrumpere-
rentur pecunia in suum ipsorum incommodum, sed probabilius dixerit Dinarchus: »si voluissetis pati, esse in civitate eos, qui pecuniam acceperissent in damnum civitatis.» In codicibus Z M. recte legitur τοὺς καθ' ὑμῶν δωροδοκῆσαντας, quibus petuntur οἱ μεριστάμενοι ἐκεῖνα τὰ χρήματα, ut paulo ante dixit in § 10. Vitiosum est igitur πολλοὺς, pro quo verbum scribendum videtur eiusdem significationis, cuius sunt ἀτιμώρητος, ἀζήμιος, ἀκόλαστος. His praemissis, res eo perducta est, ut graviora aggrediamur. Qui attente legerit totam periodum, animadvertet, non tantum desiderari apodosin necessa-

riam, sed etiam cursum orationis *tarde* procedere, quum deberet esse rapida et incitata, nam *fervet* orator in obiiciendis criminibus. Inter criticos unus Wurmius laboranti subvenire conatus est, restituens ex codicibus ὅπου γὰρ. Ne multa verba faciam, breviter dicam quid censeam. Si ὅπου γὰρ legendum est, ab iis ipsis verbis nova sententia est inchoanda, sed tum etiam apodosis deest, quae qualis fuerit potest colligi ex locis similibus apud ceteros oratores. Duos indicabo, unum ex Demosthene, alterum ex Lysia. In Midiana § 9. habemus: ὅπου γὰρ ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου φαίνονται τινες οὐδὲν ἤττον ὑβρισταί, τί χρὴ τοὺς τοιοῦτους προσδοκᾶν ἂν ποιεῖν, εἰ μηδεὶς ἐπὶ ἄγων μὴδὲ κίνδυνος; apud Lysiam or. 51. § 22: ὅστις γὰρ — τοιαῦτα ἀμαρτάνει, τί ἂν — ποιήσεις; apparet igitur interrogationem post refutationem eorum, quae de se praedicaverat Demosthenes, intercidisse. Haec apodosis fuerit fortasse huiusmodi: οὐχὶ ταῦτόν ἐποίησεν ἂν τότε; aut οὐχὶ περιῆλθεν ἂν καὶ τότε; aut οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτόν ταῦτόν ποιῆσαι τότε; Si γε verum est, ὅπου est corruptum et fortasse legi poterat οὕτω γε. Si autem apodosis supplenda est, oritur quaestio, ubi inserenda sit, nam reliqua pars sententiae tam arcte cohaeret, ut apodosi locus non relinquatur. Verum commode accidit, ut plura desiderentur, unde veritas erui potest. Nulla est enim acris et vehemens negatio opposita Demosthenis verbis ἐγὼ πολλὰς ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσα πρεσβείας, cuius particulam superesse credo in verbis ἐφ' οἷς οὐκ εἶδ' ὃ τι ποτ' ἂν ἐποίησεν. Si recte divinavi, dixit Dinarchus καὶ, ἀλλὰ ποίας; ἐφ' αἷς οὐδεὶς εἶδ' ὃ τι ποτὲ πεποίηκας (cf. § 51), et deinde posuit apodosin. Cetera recte se habent, dummodo, ἢ mutato in καὶ, nova instituaturs periodus.

In § 12. non admittenda Hirschigii coniectura, sed ex or. III. § 17. restituendum φέρετε. In hoc loco, ut obiter moneam, pro οὐδὲν τούτων ὑπόλογον legatur οὐδέν' ὑπόλογον. Manifesta est interpolatio, nam vulgo dicebant Graeci οὐδένα ὑπόλογον ποιεῖσθαι, ut docuit Cobetus Mnem. VI. p. 5. pag. 285. In eadem § absurdum dico retinere χρήματα αὐτὸς ἐφη ut fecit Bekkerus, dum bene exstat in orat. III. § 17. αὐτὸν Ἀριστοφῶν, quod et oppositio flagitat, et ipsi Timothei mores ve-

rum esse ostendunt, quippe qui semper sibi cavit, ut suspensionem vitaret, ne pecuniam numeratam a devicto hoste acciperet cf. Nep. Tim. c. 1.

In § 16. cum Reiskio τοῦτο ante τολμώντων mutetur in τούτου; nec minus in § 17. in verbis διαμείνας ἐπὶ τῆς πολιτείας, accipienda egregia Cobeti coniectura ἐπὶ τῆς αὐτῆς πολιτείας et in sequentibus ἀλλ' ὑπομένειν καὶ κρίνεσθαι cum Wollio emendo κατακρίνεσθαι, nam nunc sententia non solum nihil dicit, sed habemus etiam sententiam minime Graecam; dicebant enim illi aut ὑπομένειν τὸν ἄγωνα aut τὴν κρίσιν. Ex copia exemplorum videas Aesch. de f. l. § 6 et Ctes. § 171.

Cum sententia non quadrat in § 19. οὐδὲ τὰς ὕβρεις ὄραν τὰς εἰς τὰ ἐλεύθερα σώματα coll. Aesch. de f. l. § 5. nolim conservare τὰ. Bene etiam vidit Maetznereus in § 20. pro ἐν οἷς legendum esse ἐν οἷσις. Tum omittas, quod supra neglexi τοῖς Θηβαίοις cf. Aesch. Ctes. § 240: eadem opera in § 21. eiicias εἰς τὴν Θηβαίων σωτηρίαν, nam post ἐλπιδας debebat sequi τῆς σωτηρίας cf. § 26 et 77.

In § 22. Ἄρ' ὑμῖν δοκεῖ μικρῶν κακῶν ἢ τῶν τυχόντων — αἷτις γεγενῆσθαι. Non agitur de diversis calamitatibus et incommodis, unde apparet ex male lecto ἢ eruendum esse καὶ cf. v. c. § 88. Neque magis probo in tali, ut ita dicam, προεπιδρομῇ, quali utitur Dinarchus, dici ἢν αὐτὸς Φησι σύμμαχον ὑμῖν ποιῆσαι, sed dictum oportuit αὐτίκῃ Φήσει. De eadem re § 12. dixerat οἷσπερ ἴσως — αὐτίκα χρήσεται — — ὥς ἐγὼ Θηβαίους ὑμῖν ἐποίησα συμμάχους. cf. porro § 26, 31, 35, 43, 54, 62, Aesch. f. l. § 43. et alibi. Continuo subiiciuntur alia pessime habita et minime concinna, nam vehementem oppositionem in his olim fuisse non dubito affirmare. Legitur nunc ἀλλὰ πρὸς οὓς εὐτυχοῦντας πολλάκις ἦλθε, τούτους ἀτυχοῦντας προὔδωκε (pro προδέδωκε). Quam vim illud πολλάκις ἐλθεῖν hic obtineat ignorare me fateor. Putet fortasse aliquis ventilandi notioni subiectam esse amici animi significationem, sed in vehementi oppositione non solemus cogitationem verbis obscuris extenuare, multo magis exaggeramus eam, ut audientium erumpat indignatio. Et si verba nuda consideremus, ecquid tandem refert, utrum sexcenties an semel venerit? Verum quo consilio, quo animo venerit, hoc erat

addendum. Persimilis est locus in oratt. Demosth. pag. 1121. ὅς, inquit ille, τῶν εὐτυχούντων ἐστὶ κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι τῶν αὐτῶν τούτων προδότης. Donec igitur meliora ero edoctus suadeo ut legatur: πρὸς οὓς εὐτυχούντας πολλάκις ἐλθὼν ἐκολάκευσε.

In § 25. μὴ περιορᾶν ἐάν τις ὅπλα διὰ τῆς χώρας τῆς Ἀθηναίων ἔχων πορεύηται. Ex omnibus locis apud Maetznerum laudatis patet quid sit legendum, videlicet μηδένα ἀκούειν μηδὲ ὁρᾶν, ἐάν τις τῶν Ἀθηναίων ὅπλα ἔχων διὰ τῆς χώρας πορεύηται.

Alia offert § 26. τὰ ἀτυχήματα γιγνόμενα — — θεωρήσαντες ἐν ταῖς Ὀλυνθίων καὶ Θηβαίων συμφοραῖς. Olynthiorum et Thebanorum calamitates iam acciderant, et igitur verum est γενόμενα. In sequentibus non agnovimus primum Graecorum animum in his: καὶ τοὺς δωροδοκῆιν ἐθέλοντας κατὰ τῆς πατρίδος ἀνελόντες ἐν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς θεοῖς τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχετε, conieceram μετὰ τοὺς θεούς, sed magis aridet Cobeti inventum σὺν τοῖς θεοῖς. De sententia vide Aesch. f. l. § 181. et Ctes. § 1, § 57 et 58.

In § 28. Μισθωτὸς οὗτος, ᾧ Ἀ., μισθωτὸς οὗτός ἐστι πάλας (pro παλαιός Dobraeus), οὗτος ἦν ὁ — καλέσας, καὶ — αἴτιος γενόμενος· οὗτος — συνεκoinολογεῖτο — —, καὶ — — ἐμισθώσατο. Gratiore mihi fuissent, si scripta essent, οὐχ οὗτος — γενόμενος, οὐχ οὗτος cf. II. § 12, III. § 17, sed magis necessarium videtur corrigere τὸ κολακεύειν τοὺς Μακεδόνες πρῶτος εἰς τὴν πολιτείαν (pro εἰς τὴν πόλιν) εἰσάγων cf. Demosth. de f. l. § 2. et in Androt. § 51.

Tria reprehendo in § 50: primum pro ἀνατέτραφεν Cobetus dedit ἀνατέτροφεν (Var. Lect. pag. 251), deinde cum Reiskio κατασκευασθέντα transponendum est post ἐν. Denique non placeat ὥστε δαίμονα αὐτῷ τοῦτον καὶ τῶν γεγενημένων συμφορῶν ἡγεμόνα νομίσαι προσελθεῖν. Vellem aliquis exemplis probasset usum verbi ἡγεμόνα, nam vehementer displicet, nec scio quomodo iure possit accipi. Breviter dicam quod sentio. Fieri potest, ut ἡγεμόνα sit interpretamentum vocabuli ἀρχηγόν, quo utitur Dinarchus et Or. III. § 7. Nititur suspicio loco Bekkeri in Anecd. Graec. I. pag. 449, ubi est ἀρχηγέται: ἡγεμόνες, οἱ ἐπάννυμοι τῶν φυλῶν. Dicitur certe τύχης ἀρχηγέτης apud Eurip. Elect. vs. 891. et κκκῶν ἀρχηγόν in

Hipp. vs. 885. Aliquid roboris suspicioni addit Homericum illud (Iliad. E. vs. 65).

ὅς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτύνετο νῆας εἵσας

ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο.
et Herodoti locus, fortasse Homeri imitatio, (V. c. 97.) αὗται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις, ubi Cobetus emendavit, ni fallor, ἀρχέκακοι, sed in nostro loco ipse non audeo discernere, videant doctiores, quid statuendum sit. Videamus paucis de § 51. καὶ πλείστοις καιροῖς χρώμενος ἅπαντας ἀφῆκε τοὺς ὑπὲρ ὕμῶν. Sagacissime Cobetus intercidisse opinatur καὶ καλλίστοις, sed tum etiam abiicienda sunt τοὺς ὑπὲρ ὕμῶν. Sequuntur τοσοῦτον ἐδέχσεν ὁ δημαγωγὸς — πρᾶξιν τινα προφέρειν, ὥστε κτέ.

Multi viderunt προφέρειν mendosum esse, proposuerunt aut προσφέρειν aut παραφέρειν. Quantum haec vulgatae lectioni praestent frustra quaesivi, sin autem probe perspicimus sententiam, elucebit quod obscuratum est. Notissima est constructio, et, ut unusquisque nostrum, sic quoque Dinarchus locutus est, dicens: »tantum absuit, ut hoc fecerit," nempe προαιρεῖσθαι τι πρᾶξι. Satin' certum est, legendum esse προαιρεῖσθαι pro προφέρειν, ut statim in § 55. legimus Εὐθύδικος προηρεῖτο τὰς ὑπὲρ τοῦ δήμου πράξεις cf. Dem. de Cor. § 285.

§ 52. περιὼν οὗτος κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐλογοποιεῖ. potest hic locus nobis usui esse in emendando loco Demosth. de f. l. § 125. ubi legimus περιέρχεται τὴν ἀγορὰν. Lege κατὰ; illud facit, qui fori circuitum obambulat. Eadem medicina eget Aesch. Ctes. § 215.

In § 52. placet Baiteri et Sauppilii emendatio ὥστ' ἐναντία pro ὡς τὰναντία, in § 55. Reiskii coniectura καὶ οὗτος ἀπώλετο, in § 54. Wurmii emendatio οὐδὲν — ἄλλ' ἢ pro ἄλλ' ἢ, nam nihil agit Maetznerus laudandis Hartungio et Kühnero. In eadem § verisimillime coniecit Maetznerus ὡς σὺ ἔλεγες pro ὡς οἱ λέγοντες et clare applaudo Cobeti προσώπω τηλαυγεῖ in Mnem. IV, p. 4. pag. 280. οἷα ἔναγχος ἐγένετο, pro οἷα ἐπ' Αἰγὸς ἐγένετο. Subsequuntur ἡσμένει μεταβολὴν τινα τῶν κακῶν τῶν παρεστηκότων. Male Maetznerus παρεστηκότων ab omnibus desertum tueri instituit. Revocandum

est περιεστηκότων, quod solempne est cf. § 35, 93, 100. Deinde a Wytttenbachii tempore iam illud suspectum ἡσμένει omnes intactum reliquerunt; gratius mihi esset, si legeretur ἀσμένη εἶδε μεταβολήν.

In § 35. Τί οὖν; ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς Δημοσθένης τίς ἦν — —; ἔγραψάς τι περὶ τούτων [τῶν κινδύνων]; Sero vidi Bekkerum iam in *Addendis* omisisse male additum τῶν κινδύνων, sed praeterea exspectaremus, Dinarchum post τί οὖν; statim allocutum fuisse Demosthenem, quod nunc non facit, sed olim procul dubio non potest non fecisse. Emenda ὦ Δημόσθενης, τίς ἦσθ', ὁ κτέ. Sic et statim legendum περιήεισθα κατασκευάζων λογοποιούς, καὶ παρ' αὐτῷ γράφων ἐπιστολήν, καὶ καταισχύων τὴν δόξαν ἐκ τῶν δακτύλων ἀναψάμενος περιπορεύετο. Praeter verba παρ' αὐτῷ (pro παρὰ σαυτῷ) non bene se videbatur habere περιπορεύετο, et iam elicere volebam, quum comiter mihi viam monstravit Cobetus, proponens palmariam emendationem ἦν pro καί. cf. Aesch. Ctes. § 164. Nec minus in § 56. recipienda erit Cobeti emendatio οἱ πολεμήσαντες πρὸς τὴν πόλιν.

§ 57. οἱ μεγάλων καὶ πολλῶν κινδύνων καταλαμβανόντων τὴν πόλιν ἀξίως τῆς πατρίδος καὶ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ τῆς δόξης τῆς δικαίας ὑπὲρ τῶν τοῦ δημοσίου συμφερόντων ἐκινδύνευσαν. Tria sunt, quae in his reprehendas. Non satis commode dicitur μεγάλων καὶ πολλῶν, constat enim aeque apud Graecos atque apud Romanos in tali ordine *qualitatem* sequi *quantitatem*. Aequius sine dubio feremus πολλῶν καὶ μεγάλων, quae mutatio etiam in § 100, Reiskio iubente, recipienda est. cf. v. c. Dem. Phil. III. § 74. Deinde vituperanda sunt τῆς δόξης τῆς δικαίας; nusquam enim haec notio de *vera gloria* sic est expressa et iusta ideo fuit causa, cur omnes critici in hoc loco periculum fecerint, si forte verum possent invenire. Habet etiam illud adiectivum δικαίας, quod offendat, quum enim duobus nominibus πατρίδος et ἐλευθερίας nullum attributum addatur, cur τῆς δόξης explicatur verbis τῆς δικαίας? Et sic quoque loci concinnitas mihi videtur vehementer depravari. Si enim hic Dinarchus ab oculos ponere voluerit discrimen inter τὴν δόξαν et τὴν εὐκλειαν (cf. Bekkeri Anecd. I. pag. 242), exputare nequeo, cur non

posuerit τῆς εὐκλείας pro τῆς δόξης τῆς δικαίας. Fortasse innoxium condempno, sed melius est *semel errare* quam in multis locis a vero *aberrare*. Sequitur igitur, etiamsi explices, illud adiectivum huic loco non esse idoneum, nam haec sunt ex *veterum opinione* iudicanda. Si nolis eiicere verbum τῆς δικαίας, videas an non rectius mutare possis τῆς δόξης καὶ τῆς εὐκλείας. Postremo δημοσίᾳ requiri vidit Dobraeus.

In § 39. Subineptum credo, quod nunc exhibetur οὐδὲ λογισάμενος, ὅτι τὸ κινδυνεύειν καὶ τὸ γράφειν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπισφαλές ἐστιν. Praedicati nomen ἐπισφαλές sic per zeugma pariter referri ad τὸ κινδυνεύειν et τὸ γράφειν ὕ. τ. π., non est credibile. Fac, omissis καὶ τὸ γράφειν, scriptum fuisse ὅτι τὸ κινδυνεύειν — ἐπισφαλές ἐστιν, et videbis absurdam esse lectionem vulgatam. A temeritate totus abhorreo, sed non *temere* me pronuntiare puto legendum esse ὅτι κινδυνεύσειεν ἄν. In eadem paragrapho aliquanto duriora sunt ἡλευθεροῦντο Θηβαῖοι; cum Bekkero et Wurmio ἡλευθέραντο praetulit Cobetus Mnem. VII. 1. pag. 95. Sed quod idem non monuit, locum describens silentio praeteriit, et tamen *sibi ipse non conscius* emendavit, non minus necessarium est, nempe Θῆβαι cf. § 58. et alibi. Hoc demum est *sentire* quid scribendum sit.

§ 40. μὰ Δι' οὐ τὰ τοιαῦτα κινάδῃ, οἱ πεποιήκασιν. Multo melius esset, opinor, οὐ, μὰ Δία, coll. § 77; neque loquitur in genere, sed spectat certos homines, non τὰ τοιαῦτα κινάδῃ, verum ταῦτα τὰ κινάδῃ, quod est Dinarcho reddendum. In codice pr. A. τὰ omissum est. Optime quoque Baiterus pro παραγγέλλειν excogitavit παράγειν.

In § 41. adsentior Maetznero ex codicibus restituenti πρόδότην τῶν φίλων coll. Aesch. Ctes. § 81. et Dem. de f. l. § 201, sed graviore corruptela cursus orationis laborat in his: ἀπὸ ποίων, inquit, ψηφισμάτων οὗτος ἡ ποίων νόμων οὐκ εἴληφεν ἀργύριον; εἰσὶ τινες ἐν τῷ δικαστηρίῳ — —, ὅθ' οὗτος ἐτίθει τὸν νόμον; οὐ φράσσετε τοῖς πλησίον, ὅτι — — οὐκ ἐβεβαίον. In antiquis editionibus sic divisum est, ut post νόμον non interrogandi signum ponatur, sed punctum. Editores, qui hoc emendarunt, tamen non reputaverunt, se tot quaestionibus (et iis quidem *lenioribus*) debilem reddere periodum. Nihil

obstat, quominus sententiam et ego dicam. Itaque censeo vocalam intercuisse, et olim sic fuisse in codicibus εἴ εἰσὶ τινες — νόμον, οὐ φράσσετε; Namque valde dubitari potest, an Dinarchus *noverit* in iudicium numero tales fuisse, quales optabat.

Pergo ad § 45. quae, si scriptor semet ipsum intellexit, atro carbone notetur. Etenim, mirabile dictu, hic sibi ipse uno tenore in eadem quaestione respondet, quod ex aliis quaerit. An tibi Dinarchum nebulonemingas, quem credas omnia permisuisse? Desinas igitur aut eum oratoribus Atticis adnumerare, aut confitearis saltem in hoc loco mali remedium adhibendum esse. Sed audiamus agentem: εἴπατέ μοι πρὸς Διδῆς, ὧ ἄνδρες, πρεῖκα τοῦτον οἴεσθε γράψαι — — — ἢ τὸ ποιήσασθαι (sic recte Wurmiius) πολίτας — — — ἢ τὸ χαλκοῦς ἐν ἀγορᾷ στήσαι Βιρσάδην καὶ Σάτυρον καὶ Γόργιππον τοὺς ἐχθίστους τυράννους, παρ' ὧν αὐτῶ χίλιοι μέδιμοι (sic cum Dobraeo pro μῶδιοι) τοῦ ἐνι-αυτοῦ πυρῶν ἀποστέλλονται. Ut ostendamus, quid credendum sit codicibus, iuvat observare *sex* codices pro ἐχθίστους voce. ἐκ τούτων exhibere. Quanto autem facilius depravationem librarii commiserint in iis, quae ego legenda esse perhibeo, ex hac lectione cognosci potest. Post τυράννους interrogandi signum ponendum est et instauranda nova sententia ΤΙΓΑΡΟΤΝ pro ΠΑΡΩΝ i. e. τί γὰρ οὖν. Apparet, τί γὰρ in παρ' mutatis, orationem claudicantem relectam esse corrumpendo οὖν, ut locus *bene* scilicet aut *melius* procederet.

In § 46. καὶ πότερον εἰσαγωγίμους καὶ τὰς τῶν ἄλλων δωροδοκίας ποιήσετε, ἢ ἀνέδην ἐξέσται δῶρα λαμβάνειν; Quid sit ἀνέδην non ignoro, sed tamen huic sententiae non satis aptum esse videtur. Requiritur, si bene video, idem, quod dicit in Or. II. § 22, ubi est χρήματα λαμβάνειν καθ' ἡμῶν θαρροῦντας ὡς εὐ δώσοντας δίκην, nempe ἀδεῶς cf. Lys. Or. 50. § 29, Demosth. Mid. § 4, Lept. § 16, Aristocr. § 15.

§ 51. Praeterquam quod cum Bekkero facio, qui id Adhendis ποιήσαιτ' ἂν restituit pro ποιήσειεν, nonnulla sunt, quibus oratio fit minus facilis, certe minus oratore digna, ἦτοι, dicit, αὐτὴν προελομένην καὶ ζητήσαν ἢ τοῦ δήμου προστάξαντος αὐτῇ (ποιεῖσθαι τὰς ἀποφάσεις). Duo sunt modi, quibus Areopagus inquirere potest; indicat reos aut αὐτῇ

προελεγμένη aut inquisitione facta iussu populi. Hoc ita esse demonstrant § 51. et § 58. Non male ideo mihi agere videor, si, καὶ mutato in ἤ, voculam ἤ ante τοῦ δήμου expello. Hoc, credo, αὐτὴ ἡ ἀλήθεια βοᾷ. Eandem librariorum negligentiam patelacit iterum § 52. Λαβέ μοι σὺ τὴν μαρτυρίαν, ἣν καὶ πρότερον παρεσχόμην — —, ἣν καὶ νῦν παρέξομαι. Eiicias alterum ἦν et legas cum Reiskio παρέχομαι.

In § 53. νῦν τὰ νόμιμα τὰ κεῖθεν — ἀσθενέστερα γενήσεται. Vitiose dictum esse τὰ κεῖθεν non vocabitur in dubium ab eo, cui sana mens est. Nonne omnia, quae apud Areopagum fiunt aut sunt, sunt et fiunt ἐκεῖ? Supra ideo est οὕς ἐκεῖ διόμυσσθαι νόμιμόν ἐστιν (§ 47), apud Dem. in Aristocrat. § 67. τὰς ἐν ταύτῃ (τῇ βουλῇ) νομίμους τιμωρίας cf. de Halon. § 15, Isocrat. Areop. § 38. et Aesch. Ctes. § 20. Mendum contrarium habemus in Aesch. Ctes. § 207, ubi est τοῖς ἔξω περιεστηκόσι. Ecquis erit, qui non requirat ἔξωθεν, ut est in Dem. de Cor. § 196. πρὸς ὑμᾶς, ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν [καὶ ἀκρωμένους] (sic). Conf. praeterea Aesch. de f. l. § 5, Ctes. § 56, Herod. IX. c. 5.

In sequentibus §§ indicabo, quae mihi vere videntur emendata. In § 53. cum Bekkero anteferam καὶ μὴ μοι ὀργισθῆτε; in § 55. cum Dobraeo κατὰ τὰ πάτρια, in § 57. cum Reiskio παρ' ἐαυτῇ; in § 59. cum Hirschigio διὰ τοῦτο οὖν et δείξεν γοῦν, tum gaudeo eundem vidisse legendum esse ἀμαρτημάτων pro ἡμαρτηκόντων.

In § 61. Τὴν ζημίαν optime coniecit Wurmius, et admodum probabiliter Maetznereus ad εἰληφότα requirit σέ.

In § 62. cum Cobeto in Var. Lect. pag. 250, πατρίοις restituo, in § 64. cum Wolfio τὴν Πολιάδα et cum Sauppio τιμαρῆσασθε, deletο ὃ τι ante τοῦ δήμου.

In § 65. κκόννοι τῆς πόλεως mutantur in κ. τῇ πόλει, nam κκόνους, non minus quam εὔνους, dativum regit. Gravius autem peccatur in § 66. τίσιν ὀφθαλμοῖς ἔκκστος ὑμῶν τὴν πατρώαν ἐστίαν οἴκαδε ἀπελθὼν ἰδεῖν τολμήσομεν; Unice verum est, quod repositum est, τολμήσει. Quomodo autem quisquam potest videre τὴν πατρώαν ἐστίαν οἴκαδε ἀπελθὼν? Hoc quidem fieri non potest, nisi si redierimus domum, non vero domum abierimus. Deleas igitur aut οἴκαδε ἀπελ-

θών, aut si mavis, legas ἐπανελθών. Nam hoc Graecum esse, si verba servanda sunt, patet ex Aesch. Ctes. § 212, § 246. et Tim. § 186, cf. etiam Ctes. § 63. et § 67, Tim. § 112, § 145. et Cobetus Mnem. IV. § 5. pag. 285. Contra quid sit οἴκαδε ἀπελθών, aliis exceptis, patet ex Anaxandridis loco, a Coheto emendato (Stob. Floril. LXXIV. 1).

Χαλεπή, λέγω σοι, καὶ προσάντης, ὃ τέκνον,
ὁδός ἐστιν, ὡς τὸν πατέρ' ἀπελθεῖν οἴκαδε κτέ.

Si ὑμῶν abesset, quod sanequam non ingratum accideret, τολμήσετε erat emendandum cf. eundem Mnem. VII. § 1. pag. 12.

In § 68. τί δὲ ἂν (τιθῶμεν γὰρ ταῦτα), ἐὰν — — — ἀπαι-
τῇ — — —, τί ἐροῦμεν; Maetznerus cum Baitero edidit τί δ' ἐὰν.
Mira res Maetznero accidit, qui nonnumquam optimas con-
iecturas spernens hic falsam lectionem receperit. At, dicat
quispiam, octo laudat locos, quibus sententiam corroborat?
An haec tam leviter contemnenda? Sunt, fateor, octo loci,
haec tamen non numero, sed pondere aestimantur. Et si lo-
cos pendes et sententiam his contentam, videbis eos non so-
lum non parvi pretii esse, sed nullius, et hoc sane non ni-
mium est. Quid enim hic erat scribendum, si ἐὰν ante pa-
renthesin ponatur? Ni fallor, ἐὰν δὲ (τιθῶμεν γὰρ ταῦτα)
ἐὰν. Quoniam autem praecedit τί δὲ, cui respondet τί ἐροῦ-
μεν, repetitio vocabuli ἐὰν erit, credo, repudianda. Senten-
tia antecedens, quod dixi, satis probat. Aliquanto melius
legi posse videtur, τί δ', ὃ ἄνδρες, (τιθῶμεν γὰρ ταῦτα) ἐὰν
κτέ.

In § 70. legendum est πλεῖν pro πλείω, cum Wolfio χρημά-
των pro πραγμάτων et σαυτῷ pro ἑαυτῷ. Legimus in § 72.
οὐδὲν εὐρήσετε ἄλλο πλὴν, ubi ex duobus codicibus melior le-
ctio peiorem extrudat, nempe ἢ fere semper in hac locutione
locum habet. Dicebant vulgo aut τί δ' ἄλλο ἢ aut οὐδὲν ἄλλ'
ἢ cf. Cobet. Mnem. VI. p. 1. pag. 56. Sequuntur statim ἐπιβλέ-
ψατε γὰρ ἐπὶ τὴν Θηβαίων πόλιν, ἐγένετο πόλις, ἐγένετο με-
γίστη. Unicuique qui orationis structuram intelligit, ex
§ 73. palam sit, verum invenisse Dobraeum, cum scriberet
πόλιν. Πότε ἐγένετο megίστη; Verbum non est addendum.

In § 73. corrigas ὁμολογήσειαν et cum Bekkero οἱ πρεσβύ-
τεροι. In § 74. ἀπώλετο καὶ συνδιεφθάρη corrupta sunt.

Semper coniunguntur ἀπολλύναι et διαφθείρειν, nusquam συνδιαφείρειν, sed Maetznerus codices sequi mavult. Utinam iidem codices variantem lectionem praeberent in vicinia, ubi invenimus: Οὐ γὰρ ψευδὴς ἐστίν — — τὸ τοὺς ἡγεμόνας αἰτίους πάντων γίνεσθαι καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τοῖς πολίταις. Disserit orator de sua ipsius quaestione (§ 72.) πὰρ τί οἴεσθε τὰς πόλεις τοτὲ μὲν εὖ τοτὲ δὲ φαύλως πράττειν; Responderat sibi ipse οὐδὲν εὐρήσετε ἄλλ' ἢ παρὰ τοὺς συμβούλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας. Argumentum primum sumpsit ex Thebanorum civitate et novum addit in § 75, dicens θεωρήσατε δὴ πάλιν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Ne credas igitur Dinarchum dedisse τοῖς πολίταις, sed ταῖς πόλεσιν.

In § 75. Κορκύρα scribendum est; in § 76. μία γὰρ αὕτη τατηρία καὶ πόλεως καὶ ἔθνους ἐστὶ τὸ προστατῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων τυχεῖν, culpet qui velit, pro μία requiro μόνη. cf. Lysias Or. 34. § 2.

In § 84. probō Wolfianum illud, quod et Maetznerus recepit: sed eodem labore πείσεσθαι, a Baitero propositum, recipere potuisset. Fortasse et emendandum est τὴν περὶ τοὺς θεοὺς εὐτέλειαν et in § 82. cum Maetznero ἀπέδειξε pro ἀπέδωκε, quemadmodum cum eodem in § 80. restituendum esse arbitror ἐπειδὴ δὲ et post τάλαντα intercidisse ν. ὥχεται.

In § 85. αἰσχρὸν γὰρ — — τουτονὶ δὲ καταφρονοῦντα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων ἀτιμώρητον περιεῖναι ἐν τῇ πόλει. Quia praecedat ἀπολωλέναι, cui plerumque opponitur active aut σώζειν, ut § 93, aut περιποιεῖν, ut § 94, sed passive περιεῖναι, cf. Aesch. Tim. § 192, Lys. in Agorat. § 63. fortasse reponendum est περιεῖναι ἂν, ut idem dicit III. § 2. ἀτιμώρητον ἀφήσετε. Tum perplacent ταῦτ' et ταῦτ' αὐτὰ δίκαια, ut voluit Cobetus Mnem. VII. p. 2. pag. 144,

In § 86. ἐπέτρεψεν ὁ αὐτὸς οὗτος. Significant hic ipse non ὁ αὐτὸς οὗτος, sed αὐτὸς οὗτος cf. Aesch. Tim. § 3, 48, 193; etiam suspicionem movet ἔθετο συνθήκας pro ἐποιήσατο. Tollit difficultatem συνέθετο, quod tritum est.

Locus est valde depravatus in § 87. Κρίτει Ποσειδῶν ἀποτυχὴ ἐνέμεινεν· αὐτὰ αἱ σεμναὶ θεαὶ τῇ πρὸς Ὁρέστην ἐν

τούτῳ τῷ συνεδρίῳ κρίσει γενομένη καὶ τῇ τούτου ἀληθείᾳ συνοίκους ἑαυτὰς — κατέστησαν. Omnes in secunda parte sententiae inserunt ἐνέμειναν. Mihi secus videtur et contendo ΓΕΝΟΜΕΝΗΝ natum esse ex vocc. ΤΕΝΕΜΕΙΝΑΝ i. e. τ' ἐνέμειναν. Omnia ita constituta melius cohaerere persuasum mihi est. Deinde sequuntur ὑμεῖς δὲ τί ποιήσετε οἱ πάντων εἶναι φάσκοντες εὐσεβέστεροι; collato Isocr. Pan. § 53. praeponam εὐσεβέστατοι.

§. 89. οὕτως οὖν — Φυλάξομεν, ἐὰν σὺ μὲν εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ἔχῃς ἰδίᾳ. Non me teneo, quin eximiam amplectar Cobeti emendationem πῶς οὖν (Mnem. VII. § 1. pag. 77), cf. et § 99. et Demosth. Phil. 1. § 47, quamquam vel sine ullo exemplo non difficile est ad videndum, hanc rationem esse simpliciore et unice veram. Et in line ὧν οἶσθε τὴν αἰτίαν τουτοισι ἀναθεῖναι, quis est, quin arripiat οἶόν τ' ἔσται.

Feliciter Dobraeus restituit in § 91. πολλοὺς οὕτως ἐρεῖ καὶ παντοδαποὺς λόγους, ὧ ἄνδρες, καὶ οὐδέποτε (legebatur οὐδὲ πώποτε) τοὺς αὐτούς. Nunc omnes grati recipimus, quod dedit. Omnem haesitationem, si qua esse potuerit, removet Aesch. Tim. § 27, ubi eadem ferme recte leguntur. Quod si in omnibus emendationibus fieri posset, omnes, etiam lucifugi, proclives essent ad fidem habendam praestantibus emendationibus. Quam certo fundamento recte observata nitantur nonnunquam demonstrari potest et demonstratum est. Accidit ut in perlegendo Aeschine haererem in § 56. Or. Tim. ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἐὰν δ' ἀφιῇτε, καλοὶ μόνον, κύριοι δὲ οὐκέτι, utque in μόνον cernerem vestigia voc. μέν. In uno codice, qui distinguitur littera b, sic revera scriptum esse videbam. Obstabunt tamen qui semper optimis codicibus standum esse profitentur, sed remittent de pertinacia, certo scio, aliquid, si viderint haec eadem verba in iisdem codicibus omnibus sine ulla discrepantia exstare § 177, sed incorrupto μέν. Eadem medicina utaris in Dem. Timoc. § 176. et legas ἀλλὰ νῦν Δία, ταῦτα μὲν τοιοῦτοι γεγόνασιν, ἐν οἷς πεπολίτευνται, ἀλλὰ δ' ἔστιν ἃ καλῶς διφκῆκασιν. In iis, quae sequuntur, aliquid observandum superest: εἰ μὲν οὖν ἔτι δεῖ τὴν πόλιν — ἀπολαύειν — —, στερκτέον εἶη τοῖς συμβαίνουσι· εἰ δ' ὅτι κηδόμεθα τῆς πατρίδος — — οὐ προετέον ἔστί. In eam suspicionem ad-

ducar, ut εἷη corruptelam esse censeam, et proponam ἐστὶ pro εἷη.

§ 93. Nisi ante ἄπειρος addideris οὕτως sententiae vis frangitur; etiam cum Wurmio correxeram ἐῷ γὰρ τοῦτό γε pro οὖν cf. v. c. Demosth. de Hal. § 6, Chers. § 38, Symm. § 24, pro Cor. § 16 et 21, Aesch. de f. l. § 115. et saepius.

Transeo ad §um difficillimam § 94: καὶ τότε μὲν γράφω καὶ ἀπαγορεύων μηδὲν ἄλλον νομίζειν θεὸν ἢ τοὺς παραδεδομένους, τότε δὲ λέγων, ὡς οὐ δεῖ τὸν δῆμον ἀμφισβητεῖν τῶν ἐν οὐρανῷ τιμῶν Ἀλεξάνδρῳ. In frequenti et constanti oppositione verborum γράφειν et λέγειν (cf. c. g. § 100), absurdum est adiciere καὶ ἀπαγορεύειν, quae fortasse propter constructionem aliquanto rariorem adscripta sunt. Videas de constructione § 57, 70, 78, 89. Sed quid hoc est αἱ ἐν οὐρανῷ τιμαί? Potestne quisquam credere hoc Dinarchum dixisse, qui apud Athenienses olim eloquentiae laude inclaruit. Irrisissent cives oratorem ea audientes, quae nemini explicare in promptu fuisset. Omnes scimus Alexandrum se *Diis* maioribus voluisse adnumerari, ut narrat Aelianus Var. Hist. II. c. 19, et V. c. 12, et dubium nullum est, quin hoc in loco de hac re sermo sit. Hoc vero quomodo dixerit orator, nemini fuit in aprico. Bekkerus abesse malit τιμῶν; obtemperemus ei et consideremus an aptius quid possimus excogitare.

In § 96. lege εἰς τὴν ἀκρόπολιν cf. § 57, II. § 24. vit. X. oratt. pag. 832. B. (de eadem re), et Cobetus Mnem. VI. § 4. pag. 419; in § 97. rescribatur ἐν [τῷ] ἄστει cf. § 69, in § 99. πατρίων, et legatur cum Dobraeo κινδυνεύητε. Non poenitet etiam cum eodem correxisse in § 97. βουλήτεσθε et § 100. τί γὰρ ἐστὶ πρὸς ῥήτορας, probante Cobeto Mnem. VI. p. 2. pag. 187.

In § 101. τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως reducās coll. Aesch. Ctes. § 196, de f. l. § 80. Demosth. de f. leg. § 350. Phot. Bibl. c. 265, et τὰ τοῦ δήμου ψηφίσματα καὶ νόμους cum Reiskio cf. c. g. § 84. In § 102. ἔπειτα ποῦ τῆς εὐνοίας τῆς σῆς ὁ δῆμος ἔλαβε πείραν, ἢ ποῦ τὴν τοῦ ῥήτορος βοήθειαν καὶ δύνανμιν ἐξεταζομένην εἶδομεν; ἢ ἐνταῦθα Φήσεται εἶναι δει-

νοί, εἰ παρακρούετε (sic cum Dobraeo) τούτους ἀεὶ λέγοντες ὥς οὐκ ἔστιν ἕξω τῆς πατρίδος ὑμῖν ἐξελθεῖν, οὐκ ἔστιν ἄλλη καταφυγὴ χωρὶς τῆς ἡμετέρας εὐνοίας." Parum recte Dobraei sententia voc. δεινοί se habet, et certe rationi non consentaneum est. Non opus est, ut pluribus moneam cur hoc vituperandum sit, quum omnes teneamus, ad *duplicem* quaestionem etiam *commune* responsum referri debere. Hac in re igitur non minus laborat Dobraei emendatio εὖνοι reponentis. Saepius quidem recurrit ἡ τῆς εὐνοίας ἔνδειξις, et legimus apud Lys. in Eratost. § 49. ὁπότεοι δ' εὖνοι Φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν κτέ., sed hic non minus mentio sit de utilitate facultatis dicendi quam de populari animo erga civitatem.

Fuit quum in mentem veniret Φήσεται' εἶναι ἰδεῖν, nunc tamen, si ita esset, requirerem et obiectum ad ἰδεῖν et ἐντεῦθεν; fuit etiam quum cogitarem de Φήσεται' εἶναι εὖνοι καὶ δεινοί. Sed his omnibus repudiatis arridet δημοτικοί, coll. Dem. de Cor. § 122, quod quam facile corrumpi possit et mutari in δεινοί, omnibus notum est. Deinde pro ἡμετέρας non siue causa in codicibus est ὑμετέρας, quasi essent ipsius Demosthenis verba; hoc ita esse credo et hinc restituendum est οὐκ ἔστιν — ἡμῖν ἐξελθεῖν.

In § 103. plura vitia insunt. Cum Cobeto restituenda ἐλεινὸν et ἐπιλησσομένου (Mnem. VI. p. 1. pag. 1). Neque satis recte Bekkerus neque Maetznerus sequentia edunt καὶ σὺ πάντων (Bekkerus συμπάντων) τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον διειλεγμένος Νικάνορι καὶ κεχρηματικῶς ἐν Ὀλυμπίᾳ. Melius haud dubie Maetznerus ex codice N, sed si recordatus fueris Graecum esse ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, origo vitii magis patefiet; et numquam ita scripsisse poenitebit cf. Aesch. Ctes. § 45, f. l. § 33. Tum ἐν Ὀλυμπίᾳ duas ob causas tribuo interpolatori. Quis enim non sentit ἐν Ὀλυμπίᾳ addenda fuisse verbo διειλεγμένος? Mirum quoque ni scripsisset orator Ὀλυμπίᾳσι, de quibus formis cf. Cobet. Mnem. IV. p. 4. pag. 279 et VI. p. 1. pag. 44. et Dem. Mid. § 143. Qui haec verba addidit, sibi in mentem revocavit § 82.

Neque magis adsentior iis qui arbitrati sunt, in § 105. pro ἤδη legendum esse ὄνειδος. Describamus primum locum Παρεί-

λήφατε παρὰ τοῦ δήμου τὸ πρᾶγμα τὸ γεγενημένον ἤδη, τιμωρίας δ' ἔνεκα — Δ. εἰσάγεται πρῶτος. Offensioni est ἤδη, nam dicendum erat τὸ ἤδη γεγενημένον cf. Aesch. f. l. § 89. Demosth. Aristocrat. § 58, § 79, § 85; ἔνειδος, ut dixi, verum non est, nam non potest omitti, cui aliqua res dedecori est, v. c. τῇ πόλει vel τῇ πατρίδι cf. Aesch. Tim. § 118, Dem. Mid. § 132. Deinde τὸ πρᾶγμα τὸ γεγενημένον hic minus recte coniunguntur, quoniam τὸ πρᾶγμα per se *factum* significat et *nude* opponitur τῇ τιμωρίᾳ cf. Dem. Aristocrat. § 30 et § 63; quod optime elucet ex loco corrupto Demosth. Mid. § 46. οὐ γὰρ ὅστις ὁ πάσχων ᾤετο δεῖν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα [ὁποῖόν τι τὸ γιγνόμενον]. Vides, quae sint spuria; exemplis omnes orationes scalent.

In *omnibus* codicibus exstat εἶδος pro ἤδη, sed qualis debet esse sententia, qua hic nobis opus est? Ni fallor, haec propemodum dicit: Rem a populo suscepistis, non ut denuo *de facto* investigaretis, nam hac in re populo iam satis constat, Areopago iudicante, sed vobis tantum facinus commissum tradidit puniendum, aut, ut ipsius Dinarchi verbis utar or. II. § 20, (τούτου καταχειροτονήσας) ὁ δῆμος παρέδωκεν ὑμῖν τιμωρήσασθαι. Praeter τιμωρίαν, quae pro rei magnitudine aestimanda erat, nihil iudicibus commissum fuit. Aliquando putabam pro εἶδος legendum esse εἰδότος, quia semper urgent oratores, iudices ipsos scire reum esse noxium cf. v. c. § 47, 48, II. 7, 19, III. § 3. Nunc tamen vere mihi eruere videor Παρειλήφατε τὸ πρᾶγμα παρὰ τοῦ δήμου τὸ γεγενημένον εἰδότος.

In § 106. ἡ πᾶσιν ἀνθρώποις παράδειγμα ἐξοίσετε. Graecum non est παράδειγμα ἐκφέρειν. Notissima sunt δεῖγμα ἐκφέρειν (cf. Dem. Mid. § 185, 227, Isocr. Demon. § 11), παράδειγμα φέρειν (nonnumquam, ut e. g. Isocr. Areop. § 6), sed plerumque παράδειγμα ποιεῖν, ut § 13, Dem. Mid. § 98, et passive παράδειγμα γίνεσθαι, ut §. 60. Restituendum igitur est ποιήσετε. In fine cum Dobraeo in ποιήσετε tollenda est ἡ ἀνωμαλία et legendum ποιήσει (ἡ ψῆφος). In § 107. Οὐ καταπληκτέον ἐστίν — οὐδὲ προετέον. Nemo fuit, qui καταπληκτέον explicaret, neque hoc ego tentabo. Feliciter tamen importunum illud καταπληκτέον in codicibus est *e correctione*, et ostendit

hic locus iterum, quam perversa sit librariorum emendandi lubido. Habemus igitur in eximendo vitio et corrigendo male correctam liberum arbitrium. Consentaneum est Dinarchum in fine orationis reverti ad initium, in quo propter criminis momentum studuerat iudices reddere attentos ad ea quae diceret, et adhortatus erat μὴ προΐεσθαι τὰ κοινὰ τῆς πόλεως δίκηια, μηδὲ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἀντικαταλλάξασθαι τῶν τοῦ κρινομένου λόγων. Hanc adhortationem ne minus curarent et quo magis exacerbarentur, tres potissimum causas affert, cur aequum sit Demosthenem condemnari, et pluribus enucleat quod summam est in orat. Demosth. de fals. leg. § 545: οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς εὐσέβειαν οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν οὔτε πρὸς ἄλλο οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει τοῦτον ἀφεῖναι. His causis demonstratis, antequam de suggestu descendit, incitat iterum iudices, ne reum elabi patiantur neve negligent salutem communem. Reponendum videtur καταλλακτέον aut ἀνταλλακτέον, aut si neutrum placet, ἀντικαταλλακτέον cf. et § 91, Dem. Phil. II. § 10. In eadem § in verbis εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῷ τέτραφε, restituas cum Cobeto Var. Lect. pag. 251. τέτροφε, tum εἰς [τὴν] κεφαλὴν αὐτῷ coll. Dem. de f. l. § 150, de Coron. § 290, Aristoph. Acharn. 855, Pax 1065, Nub. 40, et Platon. Euthyd. 283. C. et alibi, et legas κλάοντος pro κλαίνοντος.

In § 109. εἰς ταύτην ἀποβλέψαντας, ὦ Ἀ., φέρειν δεῖ τοὺς εὖ φρονούντας τὴν ψῆφον. Quum adloquatur iudices et subaudiendum sit ὑμᾶς articulus ante εὖ abundat. Emendes deinceps ἐλαινότερα et ἀξίωμα pro σῶμα, ut voluit iam Marklandus.

Gravius peccatum est in § 112. καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ δήμῳ δῶρα λαμβάνοντας. Semper Dinarchus dicit δῶρα λαμβάνειν κατὰ τοῦ δήμου. Quamobrem est cur cum Hirschigio suspectum habeas ἐπὶ τῷ δήμῳ. Equidem malim restituere ἐπὶ τοῖς δημοσίοις cf. Aesch. Ctes. § 58. Lysias or. 29. § 11, 28. § 19, 21, § 22, sed potest fortasse excusari Demosth. de f. l. §. 205.

Adnotandi finem faciam in § 112, quam Maetznerus sic edidit: τιμωρήσασθε (τὸν Δημοσθένην) ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ἀξίως, εἰ δὲ μὴ, μιᾶ ψήφῳ καὶ ἐνὶ ἀγῶνι — — εἰς ὑμᾶς

αὐτοὺς καὶ τὸν δῆμον τὴν τούτων δωροδοκίαν τρέψετε, καὶ ὕστερον ἐγκαλῆτε τοῖς ἀφείσιν, ὅτε οὐδὲν ἔσται πλέον. Si haec emendatio dicenda est, nescio quid amplius haberi possit corruptum. Malesani aliquid his verbis contineri sentire mihi videor. Ut ostendam quam immerito Maetznerus καὶ in καὶ mutaverit, duos locos exscribam, ex quibus cognosci poterit, quo morbo locus, si sic scriptus esset, laboraret. Recte legitur apud Dem. de f. l. § 262. εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖθ' ὅπως μὴ τὴν νικαῦτα — — δόξει τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτε οὐδ' ὅ τι χρὴ πειεῖν ἔξετε, et apud Caesarem B. G. V. c. 29. » Contra ea Titurius sero facturos clamitabat, cum maiores manus hostium convenissent." In oratione recta dixisset Titurius: sero facielis, cum maiores manus convenerint. Hoc ipsum est, quod voluit Dinarchus dicere; »et sero vosmet ipsos accusabitis, cum vobis nihil amplius supererit." Si Maetzneri ratio vera esset, necessario ὅτε esset delendum, et pro καὶ fortasse melius fuisset καὶ ὅτε. In aprico est, quid Maetznerum moverit; nempe putavit ὕστερον significare postea et sententiae absurditati auxilio venire decrevit.

Et sic (utinam cum bona alite) has animadversiones ultimis Dinarchi verbis concludo: ἐγὼ μὲν οὖν ὅσον εἰς τὸ μέρος τοῦ μὲν ἤκει βεβοήθηκα. Tu quoque, Lector benevole, idem facias.

Lugduni Batavorum.

H. A. KLEYN.

LIVIVS IX. 16.

De Papirio Cursore scribit Livius IX. 16. »Victorem cursu omnium aetatis suae fuisse ferunt seu virium vi seu exercitatione multa, cibi vinique eundem *capacissimum* nec cum ullo asperiores (quia ipse invicti ad laborem corporis esset) fuisse militiam pediti pariter equitique."

Pro *capacissimum* lege *parcissimum*.

Birmingham.

C. BADHAM.

ἙΑΤΑΚΤΑ.

§ 1.

Hamakeri rectum iudicium nuper lubenter agnovi, quum pleraque egregie animadvertit corrigenda in Aeschinis Timarchea, et in Falsa Legatione. Quam nactus opportunitatem iterum legendarum illarum orationum unum alterumque deprehendere mihi videbar quod vel illius diligentiam effugisset, vel non satis operae pretium ei visum esset quod de industria persequeretur.

Statim in Timarch. § 19, ubi lex *ἐταιρήσεως* explicatur: *ἄν τις Ἀθηναίων, Φησὶν (ὁ νομοθέτης), ἐταιρήσῃ, μὴ ἐξέσω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, ὅτι οἶμαι σεφανηφόρος ἡ ἀρχή, μὴδ' ἱερwsύνην ἱεράσασθαι, ὃς οὐδὲ καθαρῷ διαλέγεται τῷ σώματι* —. In quibus quis est *ὅς*? Nam verbi *διαλέγεται* subiectum necessario est *ὁ νομοθέτης*. Recipiendum e var. lect. *ὡς*, ut tamquam in parenthesis hoc dicat Orator, «iam ipsam τοῦ παιδὸς personam alloquitur ut impuram.»

Laudatur § 24. prudentia legislatoris, qui primum *ἐπὶ τὸ βῆμα προτρέπει δημηγορεῖν* maiores natu, quo ipso admonere censendus sit iuniores *τιμᾶν τὸ γῆρας*. Nisi fallor satis hoc erat: nec aegre carebimus iis quae his subnectuntur, *εἰς ὃ (γῆρας) πάντες ἀφιζόμεθα ἐὰν ἄρα διαγιγνώμεθα*. Tam insulsam et putidam observationem ab Oratore profectam esse, quis credat?

Pittalacus describitur § 54, *ἄνθρωπος δημόσιος οἰκέτης τῆς πόλεως*. Ne Harpocratonis quidem auctoritas, qui in v. *δημόσιος*, haec ipsa ex Aeschine excitat, mihi persuadet ut tria postrema verba Oratoris esse credam. Nihil primum indigebat *δημόσιος* ulla interpretatione: tum *δοῦλος τῆς πόλεως*, non *οἰκέτης* explicandus erat, et in errore versatur Grammaticus

Bekkeri I. p. 254, quum, post veram interpretationem, addit, ἑλλειπτικῶς δὲ λέγουσι τὸν δημόσιον, παρέντες τὸν οἰκέτην. Qui ab C. F. Hermannō commemorantur viri docti (ad Lehrb. Gr. Antiqu. I. § 114. 10.) non videntur reputasse οἰκέτου appellationem ab ea re alienissimam esse, quippe quae necessario includat ministerium in domo privata. Et Demosthenes ipse istiusmodi conditionis hominem per contemptum indicans, satis habuit dicere, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, Olynth. II. p. 25. 20. Ridicule etiam magis idem tribus versibus post in Aeschine iteratur.

Minutum sane est, nec tamen negligendum, § 95. scribendum esse περὶ Τιμάρχου τουτουῖ, pro τούτου, quam rationem et § 1. et alibi recte servarunt Editores. — Sed ipsum illud pronomen revocat mihi in memoriam Cobeti Praefationem Novarum Lectionum p. xiv, ubi demonstrat vitiose τοῦτον scriptum esse pro τοῦσον. Idem vitium habet unus de Codd. Regiis in Timarchea § 65. 2.

In Falsa Legatione § 5. ubi est, ὅτι τῷ βίῳ μᾶλλον τῷ τῶν κρινομένων πιστεύετε ἢ ταῖς περὶ τῶν ἐχθρῶν αἰτίαις, recte, nisi fallor, unus Cod. omisit τῷ ante τῶν. — Sed aliquanto confidentius contendo nullam excogitari posse causam, cur Orator Cersobleptis nomen, § 9, ornare voluerit, additis his ἄνδρα φίλον καὶ σύμμαχον τῆς πόλεως. Sicut infra § 44. et 81. tam nude ὁ Κερσοβλέπτης commemorandus erat, quam αἱ ἐν Φωκεῦσι πόλεις.

Quid in Senatu gestum esset, quum legati a Philippo reduces τὴν πρεσβείαν πρὸς τὴν βουλήν renunciassent, exhibetur §. 45. sq. Sequitur § 47: ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηγγέλλομεν τὴν πρεσβείαν ἐν τῷ δήμῳ, εἶπε παρελθὼν πρῶτος ἡμῶν — Κτησιφῶν κτέ. Res ipsa flagitat ut corrigatur ἐπεὶ.

Cleophon, notissimus demagogus, qui post Mindari cladem violenter pacis componendae consilia prohibuerat, perstringitur § 76: Κλεοφῶν — ὃν πολλοὶ δεδεμένον ἐν πέδαις ἐμνημόνεον, παρεγγραφεῖς αἰσχρῶς πολίτης καὶ διεφθαρκῶς νομῇ χρημάτων τὸν δῆμον —. Reliqua omnia recte de Cleophonte tradantur; sed quo modo viri docti (sicut Meier. Bon. Damn. p. 218. fin. et Boeckh. Oecon. Civ. I. p. 509. not. f.) probare potuerint illam νομὴν χρημάτων, quae h. l. Cleophonti tribui-

tur, non intelligo. Primum ea orationis forma est, ut necessario cogitandum sit istius νομῆς auctorem fuisse Cleophontem. Sed constat omnis largitionis, qua multitudo conciliaretur, Periclem exstitisse auctorem, ab eoque ortam esse et μισθοφορίας, et θεωρικῶν institutum; tum hoc uno verbo διαφθεῖρειν τὸν δῆμον dici, sicut apud Platonem Gorg. p. 515. E. Si Orator hoc voluisset, Cleophontem ista largitione abusum esse, et crebrius quam fieri solitum esset gratificatum esse populo, dixisset non νομῇ, sed νομαῖς. Quid praeterea est νομὴ χρημάτων? Cuius pecuniae? Si, quae in aerario esset intelligeretur, dicendum fuerat δημοσίων χρημ., aut quocumque alio modo indicandum erat unde illa pecunia oriretur, quemadmodum apud Plutarchum Vit. X. Orat. p. 845. D. Lycurgus traditur διανεῖμαι eam pecuniam, quae e publicatis Diphili bonis redierat; si tamen ita res gesta est. Ceterum nusquam in eo largitionis instituto apud Atticos ipsos vel νομαὶ vel διανομαὶ appellantur. Frumenti distributiones exstitisse concedo (vid. Boeckh. Oecon. Civ. I. p. 125): sed nihil ista largitio ad aerarium pertinebat, et si ex aerarii copiis nonnumquam frumentum coemtum fuerit, (sicut nonnulli conficiunt e Demosth. Leptin. p. 467) ea ipsa res indicio foret pecuniam distribui non solitam fuisse. Recte igitur Theopompus tradidit (apud Athenaeum IV. p. 166. E) populum Atheniensem non νομαῖς χρημάτων pastum esse, sed τὰς προσόδους καταμισθοφοροῦντα διατετελεχέναι. et Demades (sicut traditur apud Plutarch. Quaest. Platon. X. 4) non διανομὰς, quo vocabulo ad interpretandum utitur Plutarchus (sicut in reip. ger. praecept. 25), sed τὰ θεωρικὰ κόλλαν ἀνόμαζε τῆς δημοκρατίας. Igitur quum in eo genere nihil fieret neque fieri necesse esset praeter μισθοῦς et θεωρικά, non attinebat vel diversum quid, vel eadem illa significare nova appellatione νομῆς χρημάτων.

De Cersoblepte narratur § 85, eum per legatum Athenas missum operam dedisse ut in pacis et societatis conventionem, quae tum cum Philippo fiebat, reciperetur, eique consilio tum Demosthenem in concione restitisse: quorum omnium testimoniis recitatis sic pergit Orator § 85: ὁ μὲν τοίνυν ἐπιδακρύσας ἀρτίως ἐνταχυοῦ Δημοσθένους μνησθεῖς Κερσοβλέπτου φαίνεται τῆς συμμαχίας ἐκκλείων αὐτόν. In quibus nec per se recte iun-

gunlur ἀρτίως ἐνταυθοῖ, et ἐνταυθοῖ revocandum post Κερσοβλέπτου· dicitur enim hoc ab Aeschine, Demosthenem quum modo ante in ipsa actione (F. L. p. 398) ad lacrymas usque commoveretur ob Cersobleptem, istic, in illa concione, pro-dire ut qui excluderet eum e societate.

Remansit hoc quoque § 148. ἐνεγράΦης λειποταξίου, quum necessario scribendum sit ἐγράΦης· nihil istuc pertinet neque ἑγγράφειν, neque ἐγγραφή.

§ 2.

Dinarchus, ubi Aristogitonis intolerabiles mores describit (Contr. Aristogit. § 8. sq.) primum narrat quam scelerate patrem exsulem e iudicio publico filius neglexisset: tum addit § 9, sed hoc quoque audistis, αὐτὸν τοῦτον, ὅτ' εἰς τὸ δεσμο-τήριον τὸ πρῶτον ἀπήχθη (πολλάκις γὰρ ἴτε τοῦτο δῆπου γεγενημέ-τη) τοιαῦτα τολμήσαντα ποιεῖν αὐτοὺς, ὥς' ἐκείνους ἀποψηφίσαν-ταί μῆτε πῦρ ἐναύειν τούτῳ μῆτε συσσιτεῖν μηδένα μῆτε θυσιῶν τῶν γιγνομένων κοινωνεῖν. Nihil est cur αὐτούς retineamus, si- quidem illi ipsi, qui intelliguntur, statim ἐκεῖνοι (ut in se-quentibus quoque) appellantur: mutandum est, opinor, in ἐν-ταῦθα, quali adverbio sententia, ut videtur, indiget.

Quod § 10. dicitur, Aristogiton ἀπεδοκιμάσθη — ἄρχειν τὴν αὐτὴν ἀρχήν, necessario corrigendum ταύτην τὴν ἀρχήν, non, ut Bekkerus suspicabatur, τοιαύτην. — Tum § 16. καθ' ἐκάστην δημοσίᾳ ἄρὰς ποιούμενοι, aegre careo ἐκκλησίαν post ἐκάστην. Et § 17. τίς ἔσται τὸν ἴδιον τρόπον, recipiendum erat Reiskii ἔστι.

In Oratione Contr. Demosth. § 10, ubi editur, oportere Areopagum τὴν προτέραν ζήτησιν — ζητεῖν καθάπερ συνέταξεν ὁ δῆμος, vitiosum est συνέταξεν, et sollemne est προσέταξεν, quo infra utitur, in eodem argumento, § 30.

Timothei laudes Demostheni opponens et alia de eo praedi- cat, et haec § 17: ἐτελεύτησεν οὐ τηλικαύτως τὸν δῆμον αἰτή-ται θωρεῖσθαι ὥς τε τῶν νόμων εἶναι κρείττων, οὐδ' οἰόμενος δεῖν τοὺς ἡνωμένους — ἄλλο τι προὔργιαίτερον ποιῆσθαι τῆς εὐτε-βείας, ἀλλ' ὑπομέναν καὶ κρίνεσθαι, εἰ δόξειε τοῖς δικασταῖς. In postremis non sine causa offendit Reiskius, quem puto sen- sisse non penes iudices fuisse utrum quis causam dicturus

esset (κρίνεσθαι), sed penes eum, qui causam deferret. Excidit praepositio, qua assumpta, distinguendum est, κρίνεσθαι, εἰ δόξειεν, ἐν τοῖς δικασταῖς, i. e. ἐν δικαστηρίῳ. Dicitur enim κρίσιν ὑπομένειν, non ζημίαν.

In Oratione Contra Philoclem § 4, hoc dicitur, communem esse legem civitalis, εἴαν τις ἐναντίον τῶν πολιτῶν ὁμολογήσας τι παραβῇ, τοῦτον ἐνεχόν εἶναι τῷ ἀδικεῖν. ὁ δὲ (nempe Philocles) πάντας Ἀθηναίους ἐξηπατηκῶς veniet ad se defendendum? Offendo in eo, quod inter τοὺς πολίτας, et πάντας Ἀθηναίους non satis magnum intervallum est. Itaque aliquid excidissee suspicor ut legendum sit ἐναντίον ἐνδὸς τῶν πολ.

Aliquanto inferius, § 7, indignabundus quaerit Orator, non interficietis Philoclem, ἀλλ' ὑπομενεῖτε ἀκούειν τοῦ τοσαῦτα διαπεπραγμένου καθ' ὑμῶν, ὥς ὅτι τὸ συνέδριον τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ψευδεῖς πεποιήται τὰς ἀποφάσεις? Nihili est h. l. ὥς ὅτι, et in ea turbata lectione sensus perit. Legendum est, φάσκοντες ὅτι —.

Non tales homines, inquit § 13, qualis est hic Philocles merito vestram misericordiam consequerentur, ἀλλ' οἱ προδοθέντες ἂν ὑπὸ Φιλοκλέους, εἴ τιν' οὗτος παρέλαβε καιρὸν χρημάτων πολλῶν. ἐν οἷς καὶ ἡ ἀκτὴ καὶ οἱ λιμένες εἰσὶ καὶ τὰ νεώρια, ἃ οἱ πρόγονοι ὑμῖν κατασκευάσαντες κατέλιπον. Non apparet quorsum relativum referendum sit, quum dicitur ἐν οἷς. Suspisor nonnulla excidissee, quoniam ne per se quidem καιρὸς χρημάτων recte dicitur, et hunc in modum, quae exciderunt, restituenda esse, χρημάτων πολλῶν τὰ ὑμέτερα ἀποδόσθαι, ἐν οἷς.

In his quoque imperfecta est syntaxis, quum dicitur § 15, καὶ ὁ μὲν δῆμος ἅπας εὖτ' ἀσφαλὲς εὖτε δίκαιον νομίζων εἶναι παρακαταθέσθαι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀπεχειροτόνησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἐφήβων ἐπιμελείας, ὑμεῖς δὲ — Φείσεσθε τοῦ τοιαῦτα διαπεπραγμένου —. Scilicet perperam omittitur Dativus quem requirit verbum παρακαταθέσθαι. tum, quoniam quae praecedunt merito in interrogandi formam conversa sunt aptissima Cobeti correctione (ad Hyperid. Epitaph. p. 39.) ut pro καὶ εὖκ, legatur ἄρ' εὖκ αὐτόπται ἐξέ· quibus nunc subiiciatur, καὶ ὃ μὲν ὁ δῆμος ἅπας —, ὑμεῖς δὲ οἱ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν νόμων φύλακες, οἷς (non εὖς) ἡ τύχη καὶ ὁ κλῆρος ὑπὲρ τοῦ δήμου

δικάσαι (non δικάσοντας) ἐπέτρεψε, Φείσεσθε — ;

Porro in Philocle hoc reprehenditur § 18, quod a quibus antea dissidere se professus esset, cum horum se partibus iungeret: οἷς πρότερον ἔφη διαφέρεισθαι, πρὸς τούτους ἔταξεν αὐτόν· in quibus constans ratio, ni fallor, requirit πρὸς τούτων.

Non difficile est aestimare quantum hic κρίθινος, aut secundum Dionysium ἄγροικος, inferior sit vero Demosthene, quum in aliis, tum in delectu verborum. Verbi causa in his § 20: μηδεμίαν οὖν δέησιν, ᾧ Ἀθηναῖοι, μηδ' ἔλεον εἰς ὑμᾶς λαμβάνοντες αὐτούς, μηδὲ τὴν ἐξ αὐτῶν ἔργων καὶ τῆς ἀληθείας ἀποδεδειγμένην ὑμῖν κατὰ τῶν κρινομένων ἀδικίαν ἄκυρον ποιήσαντες, βοηθήσατε κοινῇ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις. Certe δέησιν λαμβάνειν εἰς αὐτόν, novum est: et aliquanto melius est, quod Dinarchus posuit Contr. Demosth. § 3. τὰς τούτων δωροδοκίας ἀναδέχεσθαι εἰς ὑμᾶς αὐτούς. Concedamus tamen probari posse quodam modo illam loquendi formam, ut sit pro *preces audire*: minus tamen probabitur ἔλεον λαμβ. εἰς αὐτόν, quod hoc uno tantum modo et explicari et excusari poterit, si, quod in Rhetorum praeceptis valebat, non in sermone, ἔλεος erit oratio ad misericordiam excitandam composita. Sed ne reliqua quidem, quoniam hoc genus nunc attigimus, sine animadversione dimittamus. Ἡ κατὰ τῶν κρινομένων ἀδικία corrigi sane potest abiecta praepos. κατὰ, quoniam certe intelligitur delictum eorum qui causam dicunt. Ipsum tamen scelus ἀδικίαν appellari, insolitum est: utcumque sit, demonstratum scelus equidem malim ἐξελεγχθεῖσαν, quam ἀποδεδειγμένην ἀδικίαν appellare. Prorsus autem abutitur verbo ἄκυρος Orator, quum dicit, illam demonstratam ἀδικίαν ἄκυρον ποιεῖν, quoniam dici hoc non potest nisi in ea re quae per se vim et auctoritatem habeat, ut legem, aut rem iudicatam ἄκυρον ποιεῖν licet. Paulo melius ista locutione utitur Contr. Demosth. § 86. Postremo, quemadmodum recte supra § 16. iudices appellaverat τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν νόμων φύλακας, sic praeter Demosthenis certe consuetudinem h. l. βοηθεῖν τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις dicit, pro τῇ πολιτείᾳ. Omnino πατρίδος verbum raro usurpat Demosthenes, sed habet v. c. Lycurgus. Leocrat. § 2. et habent alii; sed in alio argumento quam quo apud Dinarchum ponitur. Sed quid non expectandum

ab eo, qui ridiculam prorsus amplificationem sequitur. Subiicit enim Orator haec, § 21: ὑπὲρ πάσης τῆς χώρας νῦν μέλλετε ψῆφον φέρειν, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ κατασκευασμένων ἱερῶν καὶ τῶν ἀρχαίων νομίμων καὶ τῆς παραδεδομένης ὑπὸ τῶν προγόνων ὁμῶν πολιτείας. Aliquanto melius talia pronunciat vel Lycurgus l. c. Κατασκευάσαι in templis aedificandis ornandisque usurpavit Demosthenes quoque Olynth. III. pag. 35. 16, sed diligentius dixit οἰκοδομήματα κατασκ. ἱερῶν. Rursus ἀρχαῖα νόμιμα praeter consuetudinem appellat, quippe *velusta* non appellari solent nisi quae *recentioribus* opponantur: ceterum πάτρια νόμιμα dicuntur, sicut, suo consilio convenienter, Plato utrumque coniungit, Legg. VII. p. 793. B. πάτρια καὶ παντάπασιν ἀρχαῖα νόμιμα, originis quasi sanctitatem spectans: Dinarchum contra nihil praeter τοὺς κειμένους νόμους curare oportebat.

Desinam in eo, quum dicitur μὴ ἐγκαταλιπεῖν ὑπὲρ ὧν οἱ πρόγονοι πολλοὺς ὑπέμειναν κινδύνους. Nam ut ἐγκαταλιπεῖν dicatur pro *deserere* non sane inauditum est, sed in ea re, quae in aliquo loco ita relinquitur. Igitur inproprie et contra naturam sermonis in Oratione ad Philippi Epistolam (quae non est Demosthenis) p. 58. 10. ἐγκαταλιπεῖν τὰ τῶν προγόνων ἔργα: iterumque labitur Dinarchus Contr. Demosth. § 97. ubi est τὰς ὑπὲρ τοῦ δήμου πράξεις ἐγκαταλιπεῖν.

Sed hoc disputandi genus, in quod casu incidi, aliis persequendum relinquo, qui facile confirmare poterunt Dionysii Halic. de Dinarcho iudicium. Is ubi aetatem describit Oratoris (V. p. 649. R.) in enumeratione Archontum ubi ad Pythodetum ventum est, quo Arch. Dinarchus vigesimum quintum annum agebat, haec addit: ἐπὶ τούτου πρῶτον αὐτὸν εἰς δικαστήρια τοὺς συγγραφεῖς ὑπεθέμεθα: quae necessario hoc modo corrigenda et supplenda sunt, εἰς δικ. λόγους συγγράφειν ἀρξασθαι ὑπεθέμεθα. Ita in Epist. ad Ammaeum (VI. p. 724.) de Demosthene, δημοσίους τε λόγους ἤρξατο γράφειν ἐπὶ Καλλιστράτου ἀρχοντος, εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔχων ἔτος. Quum ibi statim subiicitur Androtioneam primum fuisse τῶν ἐν δικαστηρίῳ κατασκευασθέντων ἀγόνων, corrigendum est εἰς δικαστήριον. Et sic loquitur Plato Euthyd. p. 272. A, de admirabili virtute duorum Sophistarum, Euthydemī et Dionysodori, τὴν ἐν τοῖς

δικαστηρίοις μάχην κρατίσω καὶ ἀγωνίσασθαι καὶ ἄλλον διδάξαι λέγειν τε καὶ συγγράφεισθαι λόγους οἷους εἰς δικαστήρια · sed corrigendum, συγγράφειν.

In pereleganti Isaei fragmento ὑπὲρ Εὐμάθους, quod Dionysius Halic. servavit, De Isaeo V. p. 593, narrat orator, se quum singularem fidem atque integritatem expertus esset Eumathis, apud quem pecuniam, in bellum profectus, deposuerat, reducem magis etiam eo usum esse, additque, καὶ κατασκευαζομένῳ τὴν τράπεζαν προσεῖσευπόρησα ἀργυρίου. Monstri simile est illud verbum compositum, ipsumque nudum εὐπορεῖν ridicule poneretur in eo, quod nunc exspectabatur, nempe quo modo istum adiuvisset in constituenda argentaria. Nihili est, quod ex Cod. Urb. commendatur, προσεῖσευπ. Cognitum est προσεσφέρειν, aliaque huius generis: sed εὐπορεῖν respuit praepositionem εἰς. Necessario corrigendum est προὔπριστα ἀργύριον · si quidem hoc voluisse eum satis perspicuum est, qui argentariam constitueret indiguisset pecunia quam petentibus posset δανεῖσθαι · credibileque est, sicut hodie fit, istam tamquam ἐργασίας ἀφορμὴν per amicos conferri solitam fuisse.

§ 3.

Veniamus ad unum alterumque locum ex Orationibus Tullianis. Pro Sex. Rosc. Amer. in exordio explicat Cicero, quae res se impulerit, ut praeter ceteros, summos oratores, ipse causam reciperet: *quia*, (inquit § 2) *si quis istorum dixisset —, si verbum de re publica fecisset, — multo plura dixisse, quam dixisset, putaretur: (3) ego etiam si omnia — libere dixero, nequaquam tamen similiter oratio mea exire atque in vulgus emanare poterit: deinde, quod ceterorum neque dictum obscurum potest esse propter nobilitatem et amplitudinem, neque temere dicto concedi propter aetatem et prudentiam: ego si quid liberius dixero, vel occultum esse, propterea quod nondum ad rem publicam accessi, vel ignosci adolescentiae poterit.* Postremis his, ut necessario coniunctio deinde indicat, novam rationem contineri oportebat, diversam ab iis, quae statim praecedunt. Re tamen diligenter considerata, apparet his postremis non nisi explicationem afferri eorum quae modo non

satis aperte dicta erant, *suam orationem non similiter exire posse*. Quo animadverso, abiiciendum est istud *deinde*, quaeque sequuntur continuanda cum superioribus.

Quum astute proposuisset quid Chrysogonus ab iudicibus postulare, ita pergit: § 7. *Si vobis aequa et honesta postulatio videtur, — ego contra brevem postulationem affero. —* Et perspicuitas, et Ciceronis consuetudo requirit in prioribus pronomen, *quae si vobis —*.

Melius complura ordinanda sunt quae eduntur § 28. *Nam postquam isti intellexerunt summa diligentia vitam Sex. Roscii custodiri neque sibi ullam caedis faciendae potestatem dari, consilium ceperunt plenum sceleris et audaciae, ut nomen huius de parricidio deferrent, ut ad eam rem aliquem accusatorem veterem compararent, qui de ea re posset dicere aliquid in qua re nulla subesset suspicio, denique ut, quoniam crimine non poterant, tempore ipso pugnarent. Ita loqui homines: quod iudicia tam diu facta non essent, condemnari eum oportere, qui primus in iudicium adductus esset —*. Recte in his dicitur *consilium ceperunt ut de parricidio deferrent*: sed quod subiicitur non amplius consilii est, sed id, quo consilium istud perficerent: idemque dicendum de proximis, *ut tempore pugnarent*, quae mera est consideratio. Corrigendum, *et ad eam rem aliqu. accus. vel. compararunt*, denique, *quoniam — tempore ipso pugnarunt*. Confirmatur hoc partim ex Cod. Ox.

Etiam si concedatur *complexus* passive dici posse, tamen alia de causa hoc ferendum non est § 37. *Occidisse patrem Sex. Roscius arguitur. Scelestum, dii immortales! ac nefarium facinus, atque eiusmodi, quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur*. In hac lectione hoc primum vitiosum est, quod, propter relativum *quo*, *maleficio* substitui videtur *facinori*: atqui *maleficio* generalis appellatio est cuiuscunque male facti; *facinus* continuo complectitur graviolem eius formam ac speciem: in omni facinore cogitari potest *maleficio*, non contra. Ideo legendum, — *quod uno maleficio scelera omnia complexum esse videatur*. Patris occidendi, inquit, una actio est, unum *maleficio*, sed eiusmodi hoc facinus est ut omnia scelera complectatur.

Ubi Roscius ab aeris alieni suspicione defenditur § 39, di

citur, *nihil autem umquam debuit*. Quod aliis locis aliquoties, idem hic excidit: et tum demum sana erit sententia, si edetur *nihil autem umquam cuiquam debuit*.

Ut aliquando alio transeam, hoc tamen in hac Rosciana notandum est, § 136. mire servari, *quis enim erat qui non videret humilitatem cum dignitate de amplitudine contendere?* tamquam *amplitudo* praemium esset de quo certaretur! *Lege et amplitudine*. Video nunc hoc a Weiskio occupatum esse. Qui vulgatum defendunt, non sentiunt recte quidem dici *honoris contentionem* (ut Muren. § 8), quoniam honore consulatus indicatur: sed alio modo ibid. § 11 et 14. appellari *dignitatis contentionem*. Conf. Planc. § 6.

Orationem pro Fonteio strictim attingamus, tantum ut duobus locis inutile emblema tollendum esse indicemus. Itaque § 41: — *praesertim quum tot res sint, quae vestris animis pro huius innocentis salute supplicent, primum generis antiquitas, quam [Tusculo] ex clarissimo municipio profectam — videmus.* — Tum § 46: *quod si tantas auxiliorum nostrorum copias Induciomarus ipse despexerit, [dux Allobrogum ceterorumque Gallorum]; num etiam de matris hunc complexu — abstrahet?* Sed in his praeterea *ipse*, quod explicari nullo modo potest, ortum, ut puto ex vitioso initio sequentis vocab. scribendi, abiiciendum est.

In Cluentiana, quum explicuisset quod Cluentio cum matre initium fuisset simultatis, antequam reliqua persequatur sic loquitur Orator § 17: *facile intelligo, non modo reticere homines parentum iniurias, sed etiam animo aequo ferre oportere. Sed ego ea, quae ferri possunt, ferenda, quae taceri, tacenda esse arbitror.* Quum in iis quae statim subiiciuntur turpissima istius matris maleficia aperiantur, apparet, credo, ea quae postrema descripsimus vitiosam continere sententiam. Ipsa sane Coni. *sed*, quae adversativa est, admonet legendum esse, *quae ferri non possunt ferenda, — quae taceri, tacenda esse non arbitror.*

Videamus nonnulla in Oratione pro Caecina. Statim § 4. Videntur accusatores, inquit, astute et callide fecisse. *Nam; si negassent vim hominibus armatis esse factam, facile hones-*

tissimis testibus in re perspicua tenerentur : sin confessi essent , et id , quod nullo tempore iure fieri potest , tamen ab se iure factum esse defenderent . sperarunt , id quod assecuti sunt cet. — Quoniam bis iam in superioribus dixit Orator Aebutium non dubitasse confiteri de hominibus armatis , corrigendum erit sin confessi sunt , et defendunt , sicut ipsum illud sperarunt iam arguit.

Quoniam nemo dixerit *profiteor me defensorem hac in re , sed potius huius rei , aut causae ,* necessario id , quod editur initio § 5. *qua in re mutetur in quare.*

In § 6. et syntaxi vis illata est , et prava distinctione argumentatio obscurata. Editur sic : *quamquam ego mihi sic persuadeo , recuperatores , non vos tam propter iuris obscuram dubiamque rationem bis iam de eadem causa dubitasse , quam quod videtur ad summam illius existimationem hoc iudicium pertinere , moram ad condemnandum anquisisse , simul et illi spatium ad sese colligendum dedisse.* In his iam istud videtur corrigendum , ut sit *videretur* , tum propter praecedens dubitasse , tum quod totum hoc in suspensa oratione dicitur. Sed ita continuatur : *quod quoniam iam in consuetudinem venit , et id viri boni — in iudicando faciunt , reprehendendum fortasse minus , querendum vero magis etiam videtur , ideo quod omnia iudicia , aut distrahendarum controversiarum aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt ; quorum alterum levius est , propterea quod et minus laedit , et persaepe disceptatore domestico diiudicatur , alterum est vehementissimum , quod et ad graviores res pertinet , et non honorariam operam amici , sed severitatem iudicis ac vim requirit.* (7) *Quod est gravius , et cuius rei causa maxime iudicia constituta sunt , id iam mala consuetudine dissolutum est.* In hac sententiae compositione , querendum videtur quod omnia iudicia reperta sunt. Sed hoc querendum esse significare voluit , quod talia tardissime iudicantur. Itaque legamus sic : — *querendum vero magis videtur , ideo , quod quum omnia iudicia — reperta sint , quorum alterum — requirit ; — quod est gravius cet.*

(Continuabitur).

I. BAKE.

ANNOTATIONES

AD

PHILOSTRATUM.

I.

Ad vitam Apollonii Tyanensis.

Scribit Philostratus in vita Apollon. p. 5. Olear. Iuliam reginam (Septimii Severi uxorem) Damidis de vita Apollonii commentarios nactam dedisse sibi ut expoliret ornaretque: τῷ γὰρ Νινίῳ σαφῶς μὲν, οὐ μὲν δεξιῶς γε ἀπηγγέλλετο. Minor homines doctos tamdiu imperfectum inepte positum aequo animo ferre potuisse. Perspicuum est requiri ἀπήγγελλτο.

Necessaria praepositio intercidit p. 12. οἱ θεοὶ ὃν μὲν ἂν ὑγιᾶ — εὖρωσι πέμπουσιν δὴπου σεφανώσαντες οὐ χρυσοῖς σεφάνοις ἀλλ' ἀγαθοῖς πᾶσιν. Sententia pariter et loquendi usus requirunt ἀποπέμπουσιν. Num tu putas in Aristophanis Pluto vs. 10:

μελαγχολῶντ' ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην,
salva sententia ἔπεμψε dici potuisse? Quod licet Poëtae Epico dicere:

Χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν,
id nemini in soluta oratione ius est imitari, ut neque Latine nisi pro dimisi ponere licet, neque Graece ἰέναι et ἀπιέναι ullo modo possunt inter se permutari. Recurrit idem vitium p. 255. καὶ ὑμῖν δ' ἂν ἐν κέρδει γενοίμην εἴ με καὶ τὴν ὑμετέραν σοφίαν εἰδὼτα πέμποιτε, imo vero ἀποπέμποιτε. Sine mendo legitur p. 124. ἐκάλει ἐς τὰ βασιλεία ζηλωτὸν ἀποπέμ-

ψειν Φάσκων ἐς Ἑλλήνας (quae adumbrata sunt e loco Xenophontis Anab. I. 7. 4. τοῖς οἴκοι ζήλωτον ποιήσω ἀπελθεῖν), sed apparet iterum p. 93: πέμπετε οὖν αὐτὸν εἰδὸτα ὅποσα ἴσῃ, iterum repone ἀποπέμπετε. Sigla praepositionis fefellit librariorum oscitantes.

Alia praepositio oscitanter omissa est p. 14: ὁ δὲ ταυρηδὸν ὑποβλέψας αὐτόν, Μαῖνη, ἔφη, ὦ κάθαρμα. Supple ταυρηδὸν ὑποβλέψας (ἐς) αὐτόν. Flosculum hunc ex Platonis Phaedone p. 117. B. Sophista decerpit, ubi est: ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τί λέγεις, ἔφη, κτέ.

Mendose scribitur p. 13. κύβων ἡττητο καὶ οἶνου καὶ ἐφ' ἐταίραις ἐκώμαζεν, repone ἐφ' ἐταίρας, nisi forte putas κωμάζειν ἐπὶ τῇ ἐρωμένῃ Graece dici posse. Veteres in tali re multo melius πρὸς τινὰ dicebant: κωμάσσω ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα, et in Theophrasti Charact. XII. ὁ ἄκαυρος dicitur πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐρωμένην κωμάζειν πυρέττουσαν, sed sequiores quid olim inter πρὸς τινὰ et ἐπὶ τινὰ interesset prorsus nesciebant. Emendatius legitur apud Philostratum pag. 335: τὰ ξανθὰ καὶ διεκτενισμένα μειράκια τοὺς ἐραστὰς ἐξαψάμενα καὶ τὰς ἐταίρας, ἐφ' ἧς κωμάζει.

Euphrates cum Apollonio inimicitias exercebat (pag. 16.) ἐπειδὴ πάνθ' ὑπὲρ χρημάτων αὐτὸν πράττοντα ἐπέσκωπτεν οὗτος καὶ ἀπῆγε τοῦ χρηματίζειν. Alienum hoc est ab Apollonii gravitate et severitate et fastu. Quicumque meminere quam saepe in libris ἐπισκώπτειν et ἐπικόπτειν fuerint confusa non dubitabit quin ἐπέκοπτεν emendari oporteat, vel potius emendatum dudum sit ab ipso Kaysero ad vit. *Sophist.* p. 158, ubi multa huius confusionis exempla attulit, quibus multa alia aliunde adiici possent. Unum vide apud Ruhken. in Praef. ad Rutilium Lupum p. xi. Ad hunc locum Kayserus nescio quomodo bonam correctionem silentio praeteriit. Addo insigne exemplum e vit. *Apollon.* p. 208. ubi quum philosophus singulari gravitate sapientem Aegyptium increpuisset et his verbis orationem conclusisset: εἰ δ' ἐμπύρου σοφίας ἦσθα εὐξύνετος, εἶδες ἂν καὶ ἐν τῷ τοῦ ἡλίου κύκλῳ πολλὰ δηλούμενα ὅποτε ἀνίσχει. continuo haec sequuntur: τούτοις ἐπέσκωπτε τὸν Αἰγύπτιον ὡς ἀμαθῆ τῶν θεῶν. Quis credat summum philosophum et ἐμπύρου σοφίας εὐξύνετον in tanta re ludere et

iocari potuisset? Sine mora rescribere ἐπέκοπτε τὸν Αἰγύπτου.

Leve mendum exime p. 23. ἐξελαύνει τῆς Ἀντιοχείας μετὰ δυτὴν θεραπεύοντοιν, οἵπερ αὐτῷ πατρικῶ ἤστην, ὁ μὲν ἐς τάχος γράφων, ὁ δ' ἐς κάλλος. Repone dualem ὥπερ. Multum sibi placebant Sophistae in dualium usu, et puri puti Attici sibi videbantur si τῷ πόλεε, τῷ ἀνδρε, τῷ θεράποντε et sim. dixissent. Praeter Atticos nemo iis formis utebatur, nisi quod τῷ χεῖρε, τῷ πόδε, τῷ φθαλμῷ multorum usu terebantur. Eiusdem farinae est p. 369. ὑπὸ δυοῖν δμωαῖν, et alia passim.

Interpolatus locus est p. 28: σκύμνους γὰρ ἀνατμηθεῖσα δκτῶ ἔχεν. [ὁ δὲ τῆς λεαίνης τόκος] αἱ λέαιναι μηνῶν μὲν κυῖσκουσιν ἐξ κτέ. recte Valckenaerius in Schedis resecta annotatiuncula, quae ex ora libri irrepserat, reposuit: αἱ δὲ λέαιναι κτέ.

Post pauca p. 29. ἴωμεν εὐξέσμενοι τοῖς θεοῖς οἱ ταῦτα φαύουτιν emenda εὐξάμενοι. Apollonius enim parat iter et iamiam se daturus est in viam. ἴωμεν προσευξέσμενοι illi dicunt qui in aliquod templum conferunt sese. Vespasianus p. 210. ubi Apollonium in templo esse audit: ἴωμεν, inquit, προσευξέσμενοι μὲν τοῖς θεοῖς, ξυνεσόμενοι δὲ ἀνδρὶ γενναίῳ.

Apollonio (pag. 29.) in somnis dicuntur visi, ἰχθύς ἐκπεπτακῆτες τῆς θαλάττης ἐν τῇ γῇ ἀσπαίροντες — καὶ ὀλοφυρόμενοι τὸ ἐκβεβηκέναι τοῦ ἡθους, imo vero τῶν ἡθῶν. Nota sedes appellatur τὰ ἡθῆ et ab reliquis omnibus Graecis et passim a Philostrato, ut post pauca: μὴ καὶ ἡμεῖς ὥσπερ ἰχθύες ἐκπεπτακῆτες τῶν ἡθῶν ἀπολωμέθα. Quis inducere in animum potest τὸ ἡθος eodem sensu poni posse?

Scioli emblemata tenemus pag. 29. Ἑρετριεῖς — οἱ ἐξ Εὐβοίας ποτὶ Δαρείῳ ἀναχθέντες ἔτη ταῦτα πεντακόσια λέγονται ἰχθύων πάθει περὶ τὴν ἄλωσιν χρήσασθαι. σαγηνευθῆναι γὰρ δὴ [καὶ ἀλῶναι] πάντας, Interpolatum est καὶ ἀλῶναι. Hoc enim dicit Sophista: οἱ Ἑρετριεῖς ἀλῶναι λέγονται ὥσπερ ἰχθύες. ἐσαγηνεύθησαν γάρ. Quis ferat in tali re ἐταγηνεύθησαν γὰρ καὶ ἀλῶσαν? Praeterea si utrumque verbum coniungere voluisset Sophista more Graeco sic scripsisset: σαγηνευθέντας γὰρ ἀλῶναι πάντας.

Ut saepe alibi TI in H depravatum est p. 31. ὡς ἕκαστος ἐν

Εὐβοίᾳ ἔζη πορθμεύων ἢ πορφυρεύων ἢ θαλάττιον ἢ καὶ ἀλουργον πρᾶττων, corrige ἢ θαλάττιόν τι καὶ ἀλουργόν.

Pervulgato errore scribitur p. 36. I. 28: ἤρετο αὐτὸν ὁ πρεσβύτατος ὃ τι μαθὼν καταφρονήσεις τοῦ βασιλέως, ubi ὃ τι παθὼν reponendum est, quod passim Graeculi in μαθὼν refigere solent. In τί παθὼν et ὃ τι παθὼν, ut ad Photii Lexicon paucis annotavimus, inest exprobratio quaedam *stultitiae* aut *confidentiae* aut *temeritatis* et omnino perversitatis cuiusdam ingenii ac mentis, ut in τί πάσχεις; et τί πέπονθας; quae ad eum dici solent quem quis videt stulte stolideque aut temere et inconsulto aliquid agentem. Quoniam scribis solemne est μ et π et in aliis quibusdam et in τί παθὼν inter se permiscere, factum est ut in libris crebro τί μαθὼν legatur, sed ea locutio ubique cum vitio ambulat, ut multis olim observatum demonstratumque est. Collegit omnia quae huc faciunt Hermannus in Praef. ad Nubes p. xlvī. sqq., cui plane assentior statuenti *»recte iudicare eos qui ut Brunckius, Elmsleius, Dobraeus, unice τί παθὼν probant.»* Codices in ea re perpetuo variant: hoc ipso Philostrati loco in Parisino π est μαθὼν, et ubique illa scripturae discrepantia recurrit. In vita Apollonii hos locos corrige: p. 207. ἐρομένου δ' αὐτὸν τοῦ ἱερέως τί μαθὼν οὐχ οὕτω θύει, et post pauca τί μαθὼν οὕτω θύεις; Domitianus ex Apollonio quaerit p. 324. τί γὰρ μαθὼν οὐ τὴν αὐτὴν ἔχεις ἅπασι σολὴν; sed τί γὰρ παθὼν dixerat illis ipsis verbis ineptias philosophi notans, qui praeter caeteros omnes cultu Pythagoreo uteretur. Eximendum est vitium idem ex pag. 255: τί μαθόντες ἄτοπα καὶ γελοῖα θεῶν εἶδη πικραδεδάκατε τοῖς ἀνθρώποις; Repone τί παθόντες, in quo urbanissima inest stoliditatis et insipientiae exprobratio. Eodem animo Timasion p. 232. quum ad sua verba Apollonii sodales in summam admirationem raperentur miratus quid rei esset: ὦ λῶ-σοι, inquit, τί πεπόνθατε; τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει τὰ εἰρημένα θαύματος ὅσον, οἴμαι, γέλωτος. Nempe repente insanire homini videbantur.

Saepe τί μαθὼν ridiculum est, ut in vitis *Sophistarum* p. 581. ubi interrogatus Sophista morosus τί μαθὼν παιδοτροφίᾳ οὐ χαίροι; respondet: ὅτι οὐδ' ἐμαυτῷ χαίρω, nam si quid aliud, hoc certe est πάθημα, non μάθημα.

De Poro Indorum rege et alia narrantur non admodum commode ficta et hoc pag. 73: τὸν ἐλέφαντα, ἐφ' οὗ μάχεσθαι ἔμελλε, κοσμήσαντος τοῦ ὀρεωκόμου καὶ εἰπόντος· οὗτός σε, ὦ βασιλεῦ, οἴσει. » Ἐγὼ μὲν οὖν » ἔφη » τοῦτον, ἦν γε ἀνὴρ ἑμυτῶ ὅμοιος γένωμαι. » Lepidum est videre quemadmodum Interpretes locum ridicule corruptum interpretentur. Olearius: » Responsio nititur aequivocatione verbi φέρειν, quod et portare et ducere notat, sicut ὁδὸς φέρειν i. e. ducere dicitur. » Kayserus: » Ambiguitas est in verbo, quod et portare et celebrare reddere significat. » Nolo haec refutare, sed veram lectionem indicare malo, quae haec est: οὗτός σε, ὦ βασιλεῦ, σῶσει. Quemadmodum equiti in bello ἐν τῷ ἵππῳ ἐστὶν ἡ σωτηρία, sic Poro ἐν τῷ ἐλέφαντι. Sed res est perspicua nec verbis indiget. Hoc solum utiliter addi potest revera Regem in illo proelio salutem elephanti suo debuisse. Plutarchus *de solertia Animalium* pag. 970. C. Πώρου δὲ τοῦ βασιλέως ὁ ἐλέφανς ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ κατατετρωμένου πολλὰ τῶν ἀκοντισμάτων ἀτρέμα καὶ φειδόμενος ἐξήρει τῇ προσοκίδι καὶ κακῶς ἤδη διακείμενος αὐτὸς οὐ πρότερον ἐνέδωκεν ἢ τοῦ βασιλέως ἐξαιμού γενομένου καὶ περιρρέοντος αἰσθόμενος καὶ φοβηθεὶς μὴ πέσῃ πρῶτος ὑφῆκε παρέχων ἐκείνῳ τὴν ἀπόκλινιν ἄλυπον. Verissime igitur ille dixerat: οὗτός σε, ὦ βασιλεῦ, σῶσει. Sic igitur luce clarius est cur Porus respondeat: ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον, ἐὰν ἀνὴρ ἀγαθὸς γένωμαι.

Barbarum est II. 36. p. 89. καταδαρθέντες δὲ καθαρῇ τῇ ψυχῇ δέχονται τὸν ὕπνον. Graecum est καταδαρθάνω, κατέδαρθον, καταδαρθεῖν, καταδαρθόντες. Emendate legitur paulo ante p. 87. δοκοῦσί τοι πάντες οἱ ἐκ μέθης καταδαρθεῖν.

Verum vidit Valckenaerius p. 92. χαίρω τῷ ξενίῳ. καὶ γάρ μοι δοκεῖς καὶ σοφίζεσθαι τὸν νόμον δι' ἐμέ, emendans in Schedis δοκεῖς κατασοφίζεσθαι.

Mendum est p. 105. in verbis (ὁ Ἥλιος τὰς ὥρας) ἐπιτροπέει αὐτὸς, ἵν' ἐς καιρὸν τῇ γῇ ὧσιν ubi emendandum est τῇ γῇ ἴωσιν. Dicitur enim ἐς καιρὸν ἐλθεῖν, ἐς καιρὸν ἵκεις et sim. (non εἶναι), idque ipsum sententia postulat. Peperit vitium scriptura vetus ΓΗΙΩΣΙΝ omisso in ΓΗ ut saepissime alias I. Eadem causa plures apud Philostratum errores excitavit. Non est Graecum γῆδιx (p. 84.) sed γῆδιx. Contra alibi

male γραιδια scribitur pro γράδια et p. 100. ληίζονται pro λήζονται. Passim legitur ἄττειν, veluti p. 100. πῦρ αὐτοῖς ἄττει, sed vetus αἴττω, αἴξας cet. apud Atticos et Atticistas perpetuo in ἄττω, ἄξας cet. contrahuntur. Peccant in his scribae, qui αἴξαντες dare solent vel ἄξαντες, sed fallunt neminem. Vide mihi hos tres Hesychii locos κατὰ σοιχείον ordine dispositos: ΔΙΑΙΤΕΪΝ: διατρέχειν p. 944, ΔΙΑΠΤΕΪΝ: ὀρμᾶν p. 962, et p. 972. ΔΙΑΤΤΕΙΝ: ὀρμᾶν. Haec omnia ex ΔΙΑΙΤΤΕΙΝ, διᾷττειν, corrupta sunt. Nihil est hoc vitio crebrius, nam nullus exstat liber quamvis vetus in quo non I modo inepte additum, modo negligenter omissum sit, quod et in aliis notavimus et in libris papyraceis Hyperidis. Vitiose apud Hesychium scribitur Ἐπιπεῖραι p. 1575. pro ἐπὶ πείρα, Ἡῖμεν p. 1614. pro Attico ἤμεν, Ἡθόμην p. 1616. pro ἡσθόμην, Ἰθθεος II. p. 31. pro ἥθεος, et Λίξαντα II. p. 485. pro αἴξαντα. Omissum est I in Ἡγιάτω I. 1600. pro ἡτιᾶτο, et in εἰ depravatam II. 1437. in Νειλώειος pro Νειλῶος. Similia his et apud Hesychium et alibi plurima occurrunt, quae in corruptela certissima undique aliquando sunt expellenda.

Manifestum vitium certa medicina tolli potest p. 108. e verbis: πατρίθεν τε διήκει τὸν Ἀπολλώνιον καὶ μητρόθεν — πάντα ταῦτα — ὃ Ἴνδδς ἀπνευσί τε καὶ σαφῶς εἶρηκεν. Quicumque hoc agat continuo perfectum εἶρηκεν mendosum esse intelliget. Substitue pro διήκει perfectum διελήλυθεν et locus absurdus erit. Requiritur imperfectum illius verbi, quod tu collige ex loco Demosthenis, qui Philostrato haec scribenti obversabatur ex orat. de Corona p. 528, 12, πεφωνασκηκῶς καὶ συνειλοχῶς ῥήματα καὶ λόγους συνείρει τούτους σαφῶς καὶ ἀπνευσί. Sophista autem non composito verbo usus est sed simplici, ut ex corrupta scriptura εἶρηκεν pellucet, nempe sic dixerat ἀπνευσί τε καὶ σαφῶς εἶρεν. Utroque enim modo εἶρειν λόγους et συνείρειν dicebatur. Pollux IV. 27. λόγον διαπεράνασθαι. εἶραι, συνεῖραι ἀπνευσί περιόδους, ἀντίθετα κτέ. Evellet scrupulum omnem alius in eodem libro locus, ubi simplex verbum recurrit pag. 254: τοιαῦτα εἶραντος τοῦ Νείλου καὶ οὕτω νεανικά κτέ.

Perperam abundat syllaba p. 111. in verbis καὶ ταῦθ' ὑπὲρ

γυναικὸς ἢν εἰκὸς μὴδὲ ἄκουσαν ἀνερπᾶσθαι. Requiritur verbum simplex. Paris Helenam ἤρπασεν praesertim volentem, non ἀνέρπασεν. Praeterea aoristo usum Sophistam opinor et sic dedisse μὴδὲ ἄκουσαν ἄρπασθῆναι. Perfectum enim ita ponitur quasi nondum bellum Troianum esset confectum.

In libro III. 23. p. 113. περὶ δαίλῃν πρῶτῃαν debuerat Kayserus dare pro πρώτῃν, et pag. 114. ὁπότε ἐκεῖθεν ἄραιμι pro ἔροιμι, quod barbarum est, et p. 116. ἀκηράτου πώματος pro πόματος, et p. 117. οὗτοι οἱ θεῖοί τε καὶ σοφοὶ ἄνδρες pro οἱ θεοί, et p. 124. ἐκάλει ἐπὶ ξένια pro ἐπὶ ξενίᾳ, et p. 126. κατὰ πρῶραν pro πρώραν. Male retinuit p. 146. Ποσειδῶν Ἀσφάλιος, nam Ἀσφάλειος Graecum est, ut in noto loco Aristophanis:

οἷς Ποσειδῶν Ἀσφάλειός ἐστιν ἢ βακτηρία.

Achillis umbra p. 153. cum Apollonio confabulans negat se passuram τὸ Ἰλίων ποτε ἀναλαβεῖν τὸ ἀρχαῖον εἶδος. — ἀλλ' εἰκίσουσιν αὐτὸ βελτίους οὐδὲν ἢ εἰ χθὲς ἤλωσαν. Emenda βέλτιον οὐδέν, quemadmodum κακῶς οἰκεῖν et κακῶς σκηνεῖν dicitur.

De Atheniensium ephebis legitur p. 160. οἱ πάλαι μὲν ᾤμνουν ἐς Ἀγραύλου Φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι καὶ ὅπλα σῆσεσθαι, sed non est Graecum ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὅπλα ἵσασθαι. Perpetuo omnium usu tritum est ὅπλα τίθεσθαι. Aeschines in Timarch. § 29. τῇ πόλει, ὑπὲρ ἧς τὰ ὅπλα μὴ τίθεσθαι —, μὴδὲ συμβουλεύειν ἀξίου. Demosthenes in Midiana p. 561, 23. αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου τὰ ὅπλα θέμενος, et sic alii passim. Ipse Philostratus p. 196. ὅπλα ὑπὲρ τῆς Ῥώμης τιθέμενος, et inepte in vitis Sophistarum p. 563. ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τιθέμενος τὰ τῆς γνώμης ὅπλα. Non est igitur ulla dubitatio quin ὅπλα θέσεσθαι sit emendandum, atque sic olim emendasse video Hamakerum, cuius sententiam festinans, credo, improbavit Kayserus, apposito loco ex libro VII. 26. p. 506. οὕτε σὺ τὸν σεαυτοῦ πλοῦτον ἔφεδρόν ποτε τῇ βασιλείᾳ σῆσασθαι ἐρεῖς, cuius plane diversam rationem esse vides, et scriptura depravata est, ut mox ostendam. Non possunt Graece componi ἵσασθαι et ὅπλα: dicuntur enim τὰ ὅπλα κεῖσθαι quemadmodum τὰ τρόπαια dicuntur ἐσάναι, utrumque ex ipsa rei natura, unde necessario sequitur τίθε-

σθαί τὰ ὄπλα esse dicendum et ἴσασθαί τρέπαιον. Ne Graeculi quidem talia confuderunt umquam: sed scribae ε et θ confundere soliti Philostrato hoc mendum affricuerunt. Satis ipse commisit vitiorum: non est aequum alienam culpam eum sustinere.

In loco, quem Kayserus apposit, vitiosa scriptura est in illo ipso verbo, cuius causa affertur. Peperit corruptelam tenuissima causa, nempe I adscriptum a scribis de more omisum. Latet vera lectio in hac scriptura THIBACIAEIAICTHCACΘAI, in qua (ut saepissime alibi) omisum est I in BACIAEIAI et K in IC dissectum est, unde emergit ipsa Sophistae manus haec: τὸν σεαυτοῦ πλοῦτον ἔφεδρόν ποτε τῇ βασιλείᾳ κτήσασθαί. Omnem dubitationem eximet locus vicinus de re eadem pag. 303: διαβάλλουσι δ' ἡμᾶς οἱ συκοφάνται μὴ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τυραννίδος ἐκτῆσθαί τὸν πλοῦτον.

Quam temere K et IC dormitantes librarii permiscuerint saepe demonstravimus. Etiam alibi eadem de causa KTACΘAI et ICTACΘAI locum inter se permutarunt, vide Porsonum in Dobraei Aristophanicis pag. 241.

Iterum scribae peccarunt p. 162. in verbis πρεσβειῶν δεόμενοι πρὸς τοὺς αὐτόθι ἤξοντας, nam Sophista dederat αὐτόθεν, id est αὐτομάτους.

Male spreta est Valckenaerii emendatio p. 166. Λακωνικὸν οὐδὲν περὶ αὐτοὺς ἐφαίνετο ἀλλ' ἀβρότερον αὐτῶν εἶχον καὶ συμβάριδος μεσοὶ ἦσαν. Optime Graece dicitur ἀβρότατον αὐτῶν εἶχον, sed hic locus oppositionem quamdam et comparisonem requirit. Rem acu tetigit me iudice Valckenaerius ex ΑΤΤΩΝ eruens ἀβρότερον Λυδῶν εἶχον, quorum mollities non minus quam Sybaritarum in proverbium abiit. Xenophanes Athenaei p. 526. A.

Ἀβροσύνας δὲ μαθόντες ἀνωφελέας παρὰ Λυδῶν

ἤϊσαν εἰς ἀγορὴν παναλουργέα Φάρε' ἔχοντες.

nam sic rectissime emendatum est pro ἀφροσύνας.

Bis scribae de suo perperam consonantem inseruerunt II. 28. p. 168. ὁ Μίλων ἐσάναι ἐπὶ δίσκου δοκεῖ τῷ πῶδε ἄμφω συμβεβηκώς, non ita, sed συμβεβηκώς, quod in quibusdam libris est et etiam sine libris erat revocandum. Opponuntur enim inter se διαβεβηκώς et συμβεβηκώς et saepius sic pecca-

tur veluti quum ἀντιβεβληκώς in libris est sententia et metro ἀντιβεβηκώς postulantibus. Eiusdemmodi mendum in vicinia conspicitur: τὸν ἀθλητὴν ἰσοροῦσι τοῦτον ἄτρεπτον γενέσθαι καὶ μὴ ἐκβιασθῆναι ποτε τοῦ χώρου ἐν ᾧ ἔστη. Corrige ἐκβιασθῆναι.

Mendum est in libro IV. 51. p. 171: ἐρομένου δὲ Κορινθίου πινὸς κατ' ἀχθηδόνα, εἰ καὶ θεοφάνια αὐτῷ ἄξουσιν. » Νὴ τὸ σιῶ, » ἔφη, » ἔτοιμά γε. » Decerpsit flosculum e Thucydide IV. 40: καὶ τινος ἐρομένου ποτὲ ὕσερον τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα κτέ. Scatet talibus Philostratus, qui et aliorum multos locos et praesertim Homeri, Aristophanis, Xenophonis, Demosthenis, Platonis et Thucydidis amat verbis suis intexere. Ab illo servatum κατ' ἀχθηδόνα Thucydidi pro δι' ἀχθηδόνα restituendum censeo. Contra Philostrato redde ναὶ τὸ σιῶ, quod nemo nescit Spartanis fuisse in ore. Dores in talibus constanter ναὶ ponebant, ναὶ τὰν Κόρην, ναὶ τὸν Διοκλέα cet. Itaque qui τὸ σιῶ servat pro τὸ θεῶ, eidem ναὶ quoque servandum. Non minus ineptum est mulierculam Atticam ναὶ τὸ θεῶ inducere dicentem quam Spartanum virum νὴ τὸ σιῶ.

Semel notasse iuvabit mendum commissum IV. 52. p. 172: Καλλιπρατίδα γὰρ τοῦ περὶ Ἀργινοῦσας ναυαρχήσαντος ἦν ἔκγονος. Non est Graecum Ἀργινοῦσαι sed Ἀργινοῦσαι. Quod analogia postulabat, in omnibus ad unum emollivit loquendi usus. Ex πιτυόεις, ut hoc utar, Lampsacus olim Πιτυόεσσα appellabatur et cives Πιτυοεσσηνοί, sed contracta forma alteram sibilantem abiecerunt et omnes Πιτυοῦσα dicebant. Πιτυόεσσα et Πιτυοεσσηνοί appellantur in iis, quae ex Charone Lampsaceno excerpta leguntur apud Pseudo Plutarchum de Mulierum virtutibus cap. XVIII. Herodoto redde I. 149 Αἰγειρόεσσα pro Αἰγίρεσσα, non est enim ulla dubitatio quin αἰγειρος dicatur, non αἰγίρος. Ἀκριρόεσσα est apud Stephanum Byzantinum. Reliqua ferme contrahuntur in — οῦσα et — οῦσαι, sed duplex genus mendii in his librarii committere solent: aut enim sibilantem male duplicant Δρυμοῦσσα scribentes et Ἐλαιοῦσσα, Πιθηκῶσαι, Ῥοδοῦσσα cet., aut accentum vitiose retrahentes scribunt Αἰγείρουσα, Αἶγουσα, Δάφνουσα cet. Nonnumquam utrumque vitium committunt, ut in Ἀνήτουςσα. Apud Stephanum Byzantinum haec exempla suis locis prostant: Αἰγείρου-

σα, Αἴγουσα, Ἀνήτουσα (ubi vide Meinekii annotationem), Ἀργέννουσα, Ἀρκιρόεσσα, Γηθοῦσα, Δάφνουσαν (in v. Δαφνοῦς), Δρυμοῦσα, Ἐλαιοῦσα, Ἐρικοῦσα, Κοχλίουσα, Κράμβουσα, Κρομούσα, Λάγυσα, Μαράθουσα, Μελίτουσα, Μήλουσα, Μύρτουσα, Οἰνοῦσαι, Ὀφιοῦσα, Πιθηκοῦσαι, Πιτυοῦσαι, Πολυπόδουσα, Ῥοδοῦσα, Σειρήνουσαι, Σίδουσα, Σκότουσα, Συράκουσαι, Σχινοῦσα, Ταφιοῦσα, Τεύτλουσα, Φάκουσα, Φαρμακοῦσαι, Φοινικοῦσαι et Φυκοῦσαι. Vides tantum non omnia haec vitiose scripta esse. Non Αἰγείρουσα sed Αἰγειροῦσα probum est, non Ἐλαιοῦσα, Δρυμοῦσα sed Ἐλαιοῦσα, Δρυμοῦσα, et similiter ab arborum et arbustorum et plantarum herbarumque nominibus formata esse Δαφνοῦσα, Ἀνητοῦσα, Γηθοῦσα, Ἐρικοῦσα, Κραμβοῦσα, Κρομοῦσα, Μαραθοῦσα, cet. A bestiarum frequentia Αἰγοῦσα, Κοχλιοῦσα, Λαγοῦσα, Ὀφιοῦσα, Πιθηκοῦσαι, Πολυποδοῦσαι et sim. A mellis copia et vini Μελιτοῦσα et Οἰνοῦσα. Nonnullorum stirps incerta est ut Ταφιοῦσα, Τιλφοῦσα, sed nihil horum est, quod non habeat nomen sumtum a aliqua re quae in illo loco abundaret. Dicebant autem -οῦσα et -οῦσαι molliore forma quemadmodum et in nominibus in -οῦς -οῦντος Iones et Attici formas in -ούσιος (non -ούντιος) derivabant. Dicebant Athenienses Ἐλαιοῦντι, Ἀγνοῦντι, Ῥαμνοῦντι, sed Ῥαμνούσιος, Ἀγνούσιος, Ἐλαιοῦσιος et sim. Notum est ex Φλιοῦς formari Φλιάσιος, quae res Ciceronem fugerat. »Analogia me deceperat (scribit ad Attic. VI. 2. § 5.) Φλιοῦς, Ὀποῦς, Σιποῦς, quod Ὀπούντιοι, Σιπούντιοι.» Et Ὀπούντιοι quidem Λακροί appellantur ab omnibus, Σελινοῦς autem in Sicilia Σελινούντιος format, sed Iones et Attici mollius Σελινουσίους appellant, similiterque in aliis. Mireris de genere nominum in -οῦς exeuntium dubitationem ullam nasci potuisse. Photius Φλιοῦντα, ἀρρενικῶς οἱ Ἀττικοί. Ξενοφῶν Φησὶν· αὐθις δὲ ἐστράτευσαν εἰς τὸν Φλιοῦντα. Similis annotatio est apud eundem Σικυῶν· ἀρρενικῶς ὁ Ξενοφῶν. Ex ipsa Graecitatis natura intelligitur ὁ Σικυῶν dici oportere, ut ὁ Κρομυῶν, ὁ Μαραθῶν, et sic ὁ Ἐλαιοῦς, ὁ Ὀποῦς, ὁ Σελινοῦς, ὁ Φλιοῦς, sed in urbium nominibus, ut in insularum, tam proclives sunt ad formarum muliebrium usum, ut ἡ Σικυῶν saepius occurrat et ἡ Σελινοῦς. Dixit aliquid de ea re Meinekii ad Scymni vers. 107:

Ἐξῆς Ἑλαιοῦς Ἀττικὴν ἀποικίαν
ἔχουσα, Φόρβας ἦν ἀποικίσαι δοκεῖ.

commode apponens Virgilianum Aen. III. 507. *palmosa Selinus*.
Et sic κλεινᾶς ἐξ Ὀπότεντος Pindarus dixit. Hinc Bergkhius,
quum vetus epigramma apud Strabonem IX. p. 425. corrigere
vellet, sic dedit:

Τούσδε ποτὲ Φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀντία Μήδων
μητρόπολις Λοκρῶν ἦδε κέκευθ' Ὀπότες.

Quum sit in libris *μητρόπολις λοκρῶν εὐθυνόμων ὀπίοις*. Kra-
merus de coniectura sua reposuit:

μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει ὁμῶς Ὀπότες.

sed utraque coniectura pariter est infelix et inutilis. Neque
κεύθει neque κέκευθεν in illo epigrammate ullo pacto ferri po-
test. Narrat Strabo esse hoc epigramma ἐπὶ τῇ πρώτῃ τῶν
πέντε σελῶν τῶν περὶ Θερμοπύλας ἐπιγεγραμμένον πρὸς τῷ πο-
λυανδρίῳ. Locri Opuntii eos, qui olim in bello Persico pro
Graecia cecidissent (τούς ποτε Φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος), ali-
quamdiu postquam Graecia liberata est σῆλη καὶ ἐπιγράμματι
ornaverunt et honoraverunt eo ipso loco ubi olim caesi sepul-
tique essent, περὶ τὰς Θερμοπύλας πρὸς τῷ πολυανδρίῳ. Ita-
que plane absurdum erat scribere ἦδε κέκευθ' Ὀπότες, vel κεύ-
θει ὁμῶς Ὀπότες (ubi ὁμῶς nihil significat sed interponitur
πρὸς τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ, ut Lucianus in Timone iocatur),
nam sic in ipsa Opuntiorum urbe illos situs esse oportebat,
ut manifestum est. Dicam quid mihi in εὐθυνόμων ὀπίοις la-
tere videatur: nempe

Τούσδε ποτὲ Φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀντία Μήδων
μητρόπολις Λοκρῶν ἐσεφάνωσ' Ὀπότες.

Hoc enim ipsum et sententia requirit et Graece loquentium
usus commendat. Sic virorum fortium memoriam *honorabant*.
Noli autem in talibus anxie singulos litterarum apices rimari.
Poëtarum loci in antiquissimis libris rubro colore exarati fa-
cilis expallescebant, et scribae fugientes in talibus littera-
rum ductus audacius de suo explebant.

Pro Ἑλαιοῦς videbis nonnumquam pessime Ἑλεοῦς scribi,
quem errorem librariis condonamus, Editoribus non item. Non
est ferendum apud Demosthenem de Coron. p. 256. *Χερρωνη-
σιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σησόν*, Ἑλεοῦντα, Μάδυτον, sed invi-

tis libris omnibus Ἑλαιοῦντα reponendum. Non enim mutatum est nomen vetus, sed indoctorum hi sunt errores, qui τὴν ὀρθογραφίαν non satis tenebant. Audivi aliquando scribam veniam errorum, quos se plurimos commisisse fatebatur, sic petentem:

ἀλλ' ἔξε μοι μέτριοι, καὶ γὰρ οὐκ ἔχω

τὴν τεχνικὴν σύμμαχον ὀρθογραφίαν.

et istis quidem facilis est parata venia, nobis, qui τὴν τεχνικὴν ὀρθογραφίαν accuratissime tenemus, nulla venia danda est ubicumque propter istorum auctoritatem manifesto mendosas lectiones retinemus. Incredibile dictu est quam oscitanter antiquissimi librarii E et AI permisceant. In Codice Frederico-Augustano inest liber Estheris, in quo passim nomen ΕΣΘΗΡ recurrit praeterquam VI. 14. ubi oscitans scriba ΑΙΣΘΗΡ dedit. Passim contra in eodem libro E pro AI ineptissime scriptum est, ΕΡΕΤΑΙ pro αἵρεται IV. 1, et vs. 11. ΚΕΚΑΗΜΕ et vs. 16. ΕΙΣΕΛΕΤΣΟΜΕ et vs. 17. ΒΔΕΛΤΣΣΟΜΕ et V. 14. pro εὐφραίνου ΕΤΦΕΝΟΤ, et VII. 9. ΩΡΘΩΤΕ pro ὠρθωται, et VIII. 8. ΔΤΝΗΣΟΜΕΕΙΔΙΝ pro δυνήσομαι ἰδεῖν, et sic passim per totum librum, quo non esse alium in Europa antiquiorem profitetur Editor, emendatiorem nullum esse librarium in ipso Codice verbis Pamphili Martyris asseverat, ut ostendimus ad Hyperidis λόγον ἐπιτάφιον. Quum nullus sit liber Graecus Ms. in quo AI et E non confundantur, noli credere Ἑλαιοῦς umquam in Ἑλεῶς abiisse praeterquam propter librarii aut marmorarii socordiam. Quod Dindorfius ex Quinto Smyrnaeo affert:

Φαίνεται δ' αὖτ' Ἑλεοῦντος ἔδος, οὗ Πρωτεσιλάου

σῆμα πέλει.

nulla est dubitatio, quin Ἑλαιοῦντος correpta de more diphthongo (ut in Πειραιῶς) poetaster dederit. Eiusdem farinae sunt Ἑλεούσιος et Ἑλλεούσιος vitiose scripta pro Ἑλαιούσιος in Inscriptt. Atticis recentioribus, recte monente Dindorfio, qui ex Etymologo M. apponit: Ἑλεεῖς δῆμος τῆς Ἀττικῆς. ὠνόμασαι δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἔλους. ἐλώδης γὰρ ὁ τόπος. ὁ hominem indoctum et impudentem! Ἑλαιοῦς dare debuerat, sed vitiosa lectione deceptus interpretationem corrupti nominis de suo comminiscitur et laetus olivarum proventus in stagna et uligines mulatur.

Istiusmodi igitur testium fide quum Ἀργινοῦσαι et sim. nitantur, ubique Ἀργινοῦσαι cet. reponenda censeo. Itaque Thucydidi reddiderim VIII. 24. Οἰνουσῶν et Σιδούσης, et VIII. 26, 28. Τειχιούσαν, et VIII. 51. Μαχαθοῦσαν et Δρυμοῦσαν, et VIII. 42. Τευτλοῦσαν, et similia aliis. Dixerant antiquitus Τειχίδεσσα, ut Πιτυδέσσα, Αἰγειρόδεσσα; postquam lapsu temporis hae formae contractae sunt, in -οῦσα sunt emollitae et Οἰνοῦσαι, Σιδοῦσαι, Δρυμοῦσαι dici coepta sunt. Obiter addo unde *Maleventum* appellatum esse suspicer. Μαλδείς erat et ἐν Μαλδέντι, ut contracte Πυξοῦς, Ἵδροῦς aliaque in Italia Siciliaque. Romani, qui *Tarenti* dicebant pro ἐν Τάραντι, et *Agri-genti* pro ἐν Ἀκράγαντι, eodem modo *Buxentum* et *Hydruntum* formarunt et *Maleventum* ἐκ τοῦ Μαλδέντος, et dicebant *Male-venti* pro ἐν Μαλδέντι.

Narratur Apollonius p. 173. iuvenem Spartanum, qui a maiorum virtutibus et artibus degenerasset, gravi oratione castigasse, deinde ita legitur: τούτοις τὸν νεανίαν οὕτω διεχειρώσατο τοῖς λόγοις ὥς νεύσαντα αὐτὸν εἰς τὴν γῆν κλαίειν ἐπεὶ τοσοῦτον ἀπολελεῖσθαι τῶν πατέρων. Hanc librorum scripturam mendosam esse apparet. Itaque Graeculus nescio quis, cuius correctiunculis Codex Parisinus π interpolatus est, de suo ἤκουσεν addidit: ἐπεὶ τοσοῦτον ἤκουσεν ἀπολελεῖσθαι, infelicissime. Receptum tamen est ob libri praestantiam scilicet. Ex antiquis scripturae reliquiis sollerter Philostrati manum elicit Valckenaerius, qui in Schedis emendavit: κλαίειν ἐπὶ τῷ τοσοῦτον ἀπολελεῖσθαι τῶν προγόνων.

In iis quibus Apollonius adolescentem increpat p. 172. non uno modo vitiosa sunt haec: ἐμπόρων τε καὶ ναυκλήρων κακοδαιμονέφερόν τι ἐρεῖς ἔθνος; πρῶτον μὲν περινοσοῦσι ζητοῦσιν ἀγορὰν κηκῶς πρᾶσσουσιν, εἶτα προξένοις καὶ καπήλοις ἀναμιχθέντες πωλοῦσί τε καὶ πωλοῦνται κτέ. quae sic emendaverim: — ἔθνος; (οἱ) πρῶτον μὲν περινοσοῦσι ζητοῦντες, et in fine πωλοῦσί τε καὶ ὠνοῦνται, nam non memini mercatores *vaenire* solere. Ut suppleatur οἱ vel οἵτινες postulat perpetuus dicendi usus, περινοσοῦσι ζητοῦντες habet etiam a libris aliquid praesidii. Hoc sententia requirit et Graece loquentium consuetudo. Aristophanes Av. vs. 44:

πλυνώμεθα ζητοῦντε τὸν ἀπράγμονα.

et saepe alibi. Vulgatam nulla librorum auctoritas tueri potest.

Participium in nomen depravatum est p. 175: ἄδουσιν ὡς λέων εἰς οὗτος γένοιτο τῶν ὑποζυγίων ποτὲ τῇ 'Ρέα, corrige τῶν ὑποζυγίων ποτέ.

Mendosum est ἀπαχθέντες p. 178. ὑπὸ γὰρ τῶν τοῦ Φιλολάου λόγων ἀπαχθέντες οἱ μὲν ἔφασαν νοσεῖν, οἱ δ' οὐκ εἶναι αὐτοῖς ἐφόδια. Lenissime corrige ταραχθέντες.

Nero, ut legitur p. 179. ἐσποιηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς γέροντι βασιλεῖ καὶ κληρονομήσας τὸ ἄρχειν ναυαγίῳ τὴν μητέρα ἀπέκτεινε, sed non ναυαγίῳ sceleratus filius matrem tollere conatus est, verum ναυαγία, quod repone.

Pag. 180. τὰ μὲν ἐξ Ὀρεσείας, τὰ δὲ ἐξ Ἀντιγόνης, τὰ δ' ὀπόθεν γοῦν τῶν τραγωιδουμένων αὐτοῦ, restitue ὀποθενοῦν, ut ratio et usus postulant.

Intelligi non possunt quae sequuntur ἐρομένου δὲ τοῦ Μενίππου τὸν Ἀπολλώνιον πῶς ἀκούοι λέγοντος ταῦτα, »πῶς" ἔφη »ἢ ὡς ὅτε ἦδεν;" Intelliges sic scripta: »ὅπως;" ἔφη. »ὡς ὅτε ἦδεν." id est οὔτε ἄδοντι οὔτε λοιδοροῦντι προσεῖχον αὐτῷ τὸν νοῦν.

Tigellinus observabat Apollonium (pag. 185.) καὶ καθήμενον καὶ βαδίζοντα καὶ ὅ τι φάγοι καὶ παρ' οὗτου, imo vero παρ' ὧτου. Non enim curabat unde sibi Apollonius cibos emeret, sed apud quem coenaret.

Bis ineptissime librarii vocolam καὶ inseruerunt de suo. Primum p. 190. in verbis: καὶ Θεμισοκλέα δὲ — χαλκοῦν ἴδρυνται [καὶ] ἔνουν ὥσπερ χρησμῶ ἐφισάντα, et post pauca iterum: ἀγάλματα δὲ αὐτοῖν οὐκ εἶναι, βωμοὺς δὲ τοῦ μὲν Αἰγυπτίου δύο χαλκοῦς [καὶ] ἀσημένους. Idem utrobique vitium commissum esse vides: inepte χαλκοῦς per vocolam καὶ cum ἔνους et ἀσημος copulatur. Dici non potest κρατὴρ χαλκοῦς [καὶ] μέγας, ut opinor. Multo etiam minus ὁ Θεμισοκλῆς χαλκοῦς ἔσηκεν [καὶ] ἔνους. Sed in re perspicua quid verbis opus est?

Apollonius Galbam, Othonem et Vitellium propter imperii brevitatem comparavit cum Thebanis (pag. 196.) Θηβαίοις εἰκασεν, οἱ χρόνον κομιδῇ βραχὺν ἤχθησαν ἐς τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα, sed in ἤχθησαν latere suspicor ἠνθήσαν. Quid tri-

tius quam ἑλίγον χρόνον, μικρὸν χρόνον, βραχὺν χρόνον ἀνθεῖν
de iis quae brevi dilabuntur et pereunt?

De iisdem post pauca haec dicit pag. 197. τρεῖς Ῥωμαίων
αὐτοκράτορες — οἱ μὲν ἐπ' αὐτῆς Ῥώμης, οἱ δὲ περὶ τὰ ὄμορα
τῇ Ῥώμῃ δυνηθέντες ἀπολοῦνται, sed vitium est in δυνηθέν-
τες, quod non significat idem atque δυναστεύσαντες, neque satis
bene cum περὶ τὰ ὄμορα τῇ Ῥώμῃ componitur. Scripsisse So-
phistam arbitror δινηθέντες circumvagati. De Othone potissi-
mum haec dici sequentia demonstrant, ubi Galba ἐπ' αὐτῆς
Ῥώμης mortuus esse narratur, Ὅθων δὲ περὶ τοὺς ἐσπερίους
Γαλάτας ἀποθανὼν οὐδὲ τάφου λαμπροῦ τυχεῖν.

Omissa necessaria negatione sententia ruit p. 215. ubi Eu-
phrates Vespasiano dissuadens ne susciperet imperium τὸ τυ-
ραννεύειν, inquit, οὕτως ἔοικε νέοις ὥς τὸ μεθύειν καὶ (sic le-
gerim pro ὥς) τὸ ἐρᾶν. καὶ νέος μὲν τυραννεύσας οὕτω κακός,
ἢν μισιφόνος παρὰ τὴν τυραννίδα καὶ ὠμὸς καὶ ἀσελγὴς δόξη.
Condonari aliquid iuventuti potest et multum quidem: sed
etiam in his sunt certi denique fines. Quid multa? plane
contrarium dixerat: ἢν (μὴ) μισιφόνος κτέ. Vides cur negandi
particula interciderit. Abesse sensit Olearius quoque: sed sur-
do narravit fabulam quamquam nunc certe verissima monens.
Pessime idem παρὰ τὴν τυραννίδα accepit quasi esset «*practer-
quam quod in principatum involavit.*» Dicitur ut παρὰ τὸ δεῖ-
πναι, παρὰ τὸν πόλεμον, παρὰ πάντα τὸν βίον, similiaque com-
plura et significat παρὰ τὸν τῆς τυραννίδος χρόνον, ἐν τῷ τυραν-
νεῖν, sed quis nunc est qui talia nesciat? Peridoneum exem-
plum est in Xenoph. Memorab. II. 1. 2. ὅπως μὴ τὰ τῆς πό-
λεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν.

Iterum excidit μὴ p. 288. in verbis: μὴ παίζων μηδὲ ἂ δέ-
διαις φεβεῖσθαι λέγων. Sententia clamat ἂ μὴ δέδιαις verum
esse. Sensit iterum Olearius et addidit. Kayserus de novo
abiecit sententiae securus.

Nihil est in libris frequentius quam ut βαλῶ in βάλλω cor-
rumpatur, similiterque in compositis omnibus. Apollonius
(p. 221.) ubi admonet Vespasianum ut filios potissimum in
officio contineat, non potest dixisse id quod in libris est: ἀρχε
τούτων μάλιστα, τὰ γὰρ ἐκείνοις ἀμαρτηθέντα σὲ δήπου διαβά-
λει. Nihil dum commiserant Titus vel Domitianus quod pa-

tri invidiam conflare posset, neque iis exprobrat quidquam Apollonius, sed ne quid peccent providendum esse monet, namque fore ut ea invidia pater ipse arderet. Itaque emendandum σὲ δῆπου διαβαλεῖ. Frequentissimi erroris alterum exemplum habes in vitis Sophistarum p. 573: τοῦτὶ πρὸς μηδένα εἵπης ἕτερον. σεαυτὸν γὰρ διαβάλλεις ὡς ἀμαθῶς κρίνONTα. Satin certum est διαβαλεῖς rescribi oportere? Ubi dicitur: *cave hoc feceris, nam si feceris*, quid aliud quam futurum addi potest, ut apud Comicum:

Plorabo si non fecero, si faxo vapulabo.

Euphrates quum frustra Vespasiano suasisset ut deposito imperio redderet populo Romano libertatem (cuius rei solum Philostratum testem habemus, cui equidem nihil prorsus crediderim), acquiescit iis, quae mutare non potest, τοῖς μὲν δεδωγμένοις ξυγχωρῶ, inquit (pag. 222.), τί γὰρ ἂν πλέον μεταδιδάσκων πράττοιμι; deinde ad Vespasianum se convertens ita dicit, φιλοσοφίαν δὲ, ᾧ βασιλεῦ, τοῦτὶ γὰρ λοιπὸν προσειρήσεται, τὴν κατὰ φύσιν ἐπαίνει. In his intelligi non possunt verba τοῦτὶ γὰρ λοιπὸν προσειρήσεται, sed nullo negotio sensus erui et ex eo vera lectio restitui potest. Προσειρήσομαι et προσρηθήσομαι referenda sunt, ut alibi accurate demonstravimus, ad praesens προσαγορεύειν appellare, salutare, ut in προσειπὼν οὐκ ἀντιπροσερρήθη, et apud ipsum Philostratum p. 238. προσειπὼν οὖν καὶ προσρηθείς. Est autem τοῦτί σε προσαγορεύω hoc nomine te appello. Nempe philosophus Vespasianum, postquam imperium retinere decrevit, Principem (more Graeco regem, βασιλέα) appellat et hoc addit: nam hoc nomine posthac appellaberis, τοῦτὶ γὰρ λοιπὸν προσειρήσει, quod quum non satis intelligeret Graeculus corrector pro secunda persona tertiam substituit et dedit id, quod Oleario visum est significare: » id enim reliquum est quod dictis addam." sed acutioribus, ut est, sic plane sensu vacuum esse videbitur. Scripsi autem προσειρήσει, non προσειρήσῃ, quoniam multis indiciis et argumentis apud me constat non tantum Atticos sed etiam τοὺς ἀττικίζοντας non alia forma usos esse unquam. In Philostrati Codd. χαριεῖ et similia quaedam servant veteris moris certa vestigia. Errorem ipsius Philostrati εἰρήσομαι pro ῥηθήσομαι usurpantis supra iam castigavimus.

Non esse Graecum existimo quod legitur p. 225. *χλαμύδος ἡράσθη καὶ στρατιώτου βίου*, sed *στρατιωτικοῦ* requiro. Dici potest *ζῆν στρατιώτου βίον* de eo qui quum non sit miles tamen militari more vitam degit, ut *ζῆν λαγῶ βίον* de timido ignavoque, *ζῆν κενερώς βίον* de famelico, similiaque. Sic ipse Philostratus p. 282: *ἐπιθέσθαι Νέρωνι ψαλτρίδας τινὸς ἢ αὐλητρίδος βίον* ζῶντι. Ipsi milites *ζῶσι στρατιωτικὸν βίον*, ut *nautae dicuntur θαλάττιον βίον* ζῆν. Facile duo vocabula *στρατιώτου* et *στρατιωτικοῦ* inter se confundi potuerunt.

Quum dicit Apollonius (p. 230.) *ὁ δ' ὡς αἰσχύνοιτο χρηματισῆς ἦττων τοῦ πατρὸς δόξαι*, imitatur Platonis locum de Rep. I. p. 330. B. *μέσος τις γέγονα χρηματισῆς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρὸς*, et passim sic solet ex Veterum scriptis veluti flosculos decerpere quibus suam dictionem exornet. Permulta ex Platone sumsit, ex Euripide permulta et Aristophane et aliis, quos indicabo ubi quid faciet ad locum intelligendum aut emendandum. Quod legitur in vicinia p. 232. *Ἀφροδίτῃ δὲ θύεις, ὧ μαιράκιον; — νῆ Δί', ὅσημέραι γε, πολλὰν γὰρ ἡγοῦμαι τὴν θεὸν ἀνθρωπείοις τε καὶ θείοις πράγμασιν*, ne intelligi quidem potest nisi memineris versiculi Euripidei in Hippolyti initio:

πολλὰ μὲν ἐν βροτοῖσι κοῦκ ἀνώνυμος

Κύπρις κέκλημαι κτέ.

unde confirmatur Kayseri coniectura *τὴν θεὸν* (ἐν) ἀνθρωπείοις κτέ. reponentis. Subridiculus est bonus Philostratus quum barbaros inducit in extrema India vel Aethiopia Litterarum Graecarum veterum peritiam sic ostendentes. Rex Indorum ubi ad Apollonium ita dicit p. 81: *οἱ παλαιοὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν καταπλεόντων ἐποιούντο εἰ λησάεισιν*, ostendit se legisse Thucydidem I. 5. *οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν τὰς πύσεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λησάεισιν*, sed nihil horum mirabile est ubi hoc tenueris, Philostratum *fictis iocari fabulis*, in quibus non *arbores loquuntur* (quamquam hoc quoque semel mentitur pag. 259.) sed barbarorum ultimi percolummode Graeco sermone utuntur.

De multis exemplis unum addo pag. 250, ubi adolescentulus Aegyptius nomine Nilus ad Apollonium ita dicit: *καὶ ξυν-*

εμβαιήν ἄν σοι ἐς τὴν ναῦν περίνεως τε καὶ μνήμων τοῦ σοῦ Φόρτου, quod sumtum ex Homericis Odyss. Θ. 163:

Φόρτου τε μνήμων καὶ ἐπίσκοπος εἶσιν ὁδαίων,
quam bene cum περίνεως coniungatur et quam apte ab isto dicatur unusquisque videt.

Mendosum est κατασεῖχειν pag. 234. ἐκέλευσε κατασεῖχειν ὥς καθαρὸν ἦδη τῆς αἰτίας. Quod σεῖχω poeticum verbum est nihil est causae cur Philostrato eripiat, qui saepiuscule talibus utitur, (veluti αἰ δμῶαί p. 7. et 369, et ἀθύρων p. 74, et λαφύσσαν p. 97, et μελεδωνοί p. 114, et ἐπιθόρνυται p. 212, et αἰεῖσεται p. 270, et alia multa) sed κατασεῖχειν prorsus est a loci sententia alienum. Confusas esse praepositionum siglas suspicor et ἐκέλευσεν ἀποσεῖχειν esse reponendum. Hesychius Ἀπόσειχε: ἄπιθι, ἀναχώρει, ἄπελθε. Magnificum vocabulum vetus Homericum bene refert philosophi in dicendo quoque gravitatem et fastum.

Non caret vitio quod legitur p. 243. καὶ μοι ἔδοξεν ἀνδρῶν εἶναι περιττῶν τὰ θεῖα ψυχὴν τε ἄριστα ἔσκεμμένων, nam quid sibi vult ἔσκεμμαι in tali re, quod de oratore poni solet, qui meditatus ad dicendum prodit? Emenda ἡσκημένων.

Sensu vacuum est quod editur pag. 243. ἔδει δὲ σκοπεῖν τίς μὲν εἴη πόλις, ποίαν (Leg. ποῖον) δὲ ἀνδρῶν ἔθνος παρ' οἷς οὐχ ὁ μὲν τις ὁ δὲ οὐ, πᾶσα δὲ ἡλικία ταῦτόν ὑπὲρ ψυχῆς φθέγγοιτο. Sed certum loquendi usus ex ipso sententiae fundo nullo negotio eruit veram scripturam, quae haec est: παρ' οἷς οὐχ ὁ μὲν τὸ ὁ δὲ τό, πᾶσα δὲ ἡλικία ταῦτόν κτέ.

Emblema irrepsit sed haud difficulter deprehenditur p. 246: τὰ Ἰνδῶν ἐπὶ κνείτε Ἰνδοὶ τὸ ἀρχαῖον [πάλαι] ὄντες. Manifestum esse arbitror πάλαι spurium et additiciū esse. Qui hoc interpretamentum de suo inseruit ne intellexit quidem id quod voluit explicare. Τὸ ἀρχαῖον enim non significat πάλαι olim, iam dudum, sed ἐξ ἀρχῆς. Sine mendo legitur p. 285: καὶ τὰ Ῥωμαίων δὲ αὐτῶν διήκει πάτρια, ὥς κἀκεῖνοι δῆμος τὸ ἀρχαῖον ὄντες τὰς τυραννίδας ἐώθεον ὅπλοις.

Apollonius de templo Apollinis Delphico disserens pag. 247. ὁ δ' οἶμαι μικρὰ ταῦτα ἡγούμενος, inquit, καὶ τῆς ἐαυτοῦ σοφίας ἥττω καὶ ἄλλου ἐδεήθη νεῶ καὶ ἄλλου καὶ μεγάλων ἥδη καὶ ἐκατομπεδῶν, quae Valckenaerius in Schedis sic correxit: καὶ

ἄλλου ἔδεξθῃ νεὸ καὶ μεγάρων ἤδη ἑκατομπέδων, quae mihi quidem vehementer arident. Multum utitur vel potius abutitur Philostratus vocabulis poëticis, ut supra ostendimus.

Lenissima medicina gravi errore liberari possunt verba Nili p. 254: οὐτε γὰρ ἡ νεότης ἀπελατέα τουτὶ καὶ αὐτὴ βέλτιον ἐνθυμηθῆναι ἢν τοῦ γήρως. Quid dicat perspicuum est, nempe fieri posse ut iuvenes aliquid rectius videant quam senes, neque id esse iuventuti eripiendum. Ut ea sententia in Graecis insit et sana sit verborum compositio TOTTI melius erit nobis legendum quam sequiores librarii legerunt quum τουτὶ describerent. Requiritur articulus τοῦ namque ἀπελαύνειν τινός Graecum est et coniungenda sunt ἀπελατέα τοῦ ἐνθυμηθῆναι ἢν. Requiritur praeterea τι, nam Graece dicitur ἐνθυμεῖσθαι ἀγαθόν τι, καλόν τι, σοφόν τι, non ἐνθυμεῖσθαι εὖ, καλῶς, σοφῶς. Quin igitur emendamus: ἀπελατέα τοῦ τι καὶ αὐτὴ βέλτιον ἐνθυμηθῆναι ἢν.

Adiectivum in adverbium depravatum est pag. 257. ὑμεῖς δὲ ἀφῆρησθε τοὺς θεοὺς καὶ τὸ δρᾶσθαι καλῶς καὶ τὸ ὑπυνοεῖσθαι, nam δρᾶσθαι καλούς genuinum est. Sequiores enim dicebant δρᾶται καλός et sim. pro καλός ἐσιν ἰδεῖν. Philostratus in hac ipsa vita p. 152. ὁ Ἀχιλλεὺς δεινὸς δρώμενος οὐκ ἐξηλλάττετο τοῦ Φαιδρού, et saepius alibi.

Apollonio, quum Nili fontes spectatum ivisset, et alii innotuerunt (pag. 265.) et νομάδες Αἰθίοπες ἐφ' ἀμαξῶν πεπολισμένοι καὶ πλησίον τούτων οἱ τοὺς ἐλέφαντας θηρῶντες· κατακόπτοντες δὲ αὐτοὺς ποιοῦνται ἀγοράν, ὅθεν ἐπάνυμοί εἰσι τῆς τῶν ἐλεφάντων βρώσεως. Si carnes elephantorum concisas nundinantur (nam hoc est ποιοῦνται ἀγοράν), non video quomodo inde cognomen invenerint ἀπὸ τῆς τῶν ἐλεφάντων βρώσεως. Sed illi, credo, carnibus belluarum vescebantur, idque sic restituendum ut scribatur ποιοῦνται βοράν, non ἀγοράν. Namine βορά usus est Philostratus iam ante p. 206: τί οὖν ἀπολέαυκας τῆς βορᾶς ταύτης;

Paullo ante in verbis ἀφ' ὧν περ τὴν ἐπωνυμίαν ἤρηκεν (pag. 263.) veram scripturam εὔρηκεν Editor abiecit ut sensu vacuam reciperet. Εἰληφέναι ὄνομα et ἐπωνυμίαν Graece dicitur, ἤρηκεναι non item.

Praepositio intercidit pag. 266. ἑαυτοῦ μὲν οὖν καὶ τινος τῶν

ἑταίρων οὕτω τι κτυπηθῆναι τὰ ὦτα ὁ Δάμις Φησὶν κτέ. Scriptum erat ^τκτυπηθῆναι, id est κατακτυπηθῆναι, sed scriba oscitans κτ neglexit. Κατακτυπεῖσθαι in tali re usitatum esse multis exemplis constat. Κτυπεῖσθαι τὰ ὦτα dicitur is, cuius aures aliquo sonitu feriuntur, veluti p. 358: τοῦ Δημητρίου κτυπεῖσθαι δοκοῦντος τὰ ὦτα ὑπὸ ἐννοίας ἱππέων, quod dictum est similiter Homericis:

ἴππων μ' ὠκυπέδων ἀμφὶ κτύπος οὐατα βάλλει.

Contra κατακτυπεῖσθαι is dicitur cuius aures ingenti fragore ita obtunduntur ut nihil amplius audiat. Damis autem adeo percussus est illo fragore ὥς αὐτός γε ἀναξεῦξαι τοῦ τε Ἀπολλωνίου δεῖσθαι μὴ χωρεῖν πρόσω, ubi αὐτός τε ἀναξεῦξαι necessario requiri vides.

Titus Iudaea domita Romam revertens quum vehementer cūperet Apollonium convenire (si Philostrato fides pag. 269.) ἔδεῖτο αὐτοῦ ἐπ' Ἄργους ἥκειν καὶ περιβαλὼν ἥκοντα κτέ. quae vertit Olearius »ul Argos veniret eum oravit." Mira locutio est ἥκειν ἐπ' Ἄργους pro Argos venire. Non minus est mirum quod Titus in ullo itinere non Athenas, sed Argos adierit. Sed expediet nos Olearius, qui Ἄργος oppidulum in Cilicia dici suspicatur, aut castellum in Cappadocia, ἔρυμα ὑψηλὸν πρὸς τῷ Ταύρῳ. Difficile est ad haec risum tenere. Apollonium ut Titus ad colloquium evocaverit in castellum in Tauri iugis positum! Sed quid cesso veram lectionem aperire? Nihil aliud latet in ΕΠΑΡΓΟΤC quam ΕCΤΑΡCΟΤC, ἔδεῖτο αὐτοῦ ἐς Ταρσοῦς ἥκειν. Titum in eo itinere Tarsos adiisse et in illa urbe cum Apollonio collocutum esse testem habemus unum tantum, sed ad Philostratum emendandum unum omnium certissimum, Philostratum ipsum pag. 272.

Apollonius Titum admonet p. 270. ut patri sit dicto audiens, deinde addit: ἐγὼ δέ σοι καὶ Δημήτριον ξυστήσω τὸν ἐμὸν ἑταῖρον —, ἔσι γὰρ τοῦ Κυνικοῦ κράτους. Titus primum δυσχερῶς τὸν Κύναν ἤκουσεν, sed admonitus ab Apollonio loci Homericī, ubi duo canes Telemachum dicuntur in concionem comitari, novo magistro acquiescit, cui scripta epistola commendatur, quae legitur pag. 271. Ostendit hic quoque locus quam nihil Philostrato credi possit. Demetrius iste a Vespa-

siano propter maledicentiam et contumaciam in insulam deportatus est. Nihil erat istis Cynicis illo tempore petulantius: ἄν τις τὸν πώγωνα καθῆ καὶ τὰς ὑφρύας ἀνασπάσῃ τό τε τριβώνιον ἀναβάλλεται καὶ ἀνυπόδητος βαδίσῃ, σοφὸς εὐθύς ἀνδρεῖος δίκαιός φησιν εἶναι καὶ πνεῖ ἐφ' ἑαυτοῦ (L. ἑαυτῷ) μέγα κἂν τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίσῃται. Muciani haec verba sunt apud ipsum Vespasianum Cynicos criminantis in Excerptis Dionis Cassii 66, 13. Itaque omnes Urbe pulsi, Demetrius caeteris etiam nequior in insulam deportari iussus, teste Dione l. l. Audi nunc Suetonium in Vespasiano cap. 13, »*Demetrium Cynicum post damnationem neque assurgere neque salutare se dignantem oblatrantem etiam nescio quid satis habuit Canem appellare.*» Dione auctore h. l. τῷ Δημητρίῳ ἐκέλευσε λεχθῆναι ὅτι· Σὺ μὲν πάντα ποιεῖς ἵνα σε ἀποκτείνω, ἐγὼ δὲ κύνα ὑλακτοῦντα οὐ φόβουω. Istumne tu hominem etiam alio nomine circa haec tempora pessime apud bonos audientem (vide Tacit. Histor. IV. 40.) Tito praeceptorem datum esse Philostrato credes? Non facies ubi in aliis multis levitatem hominis animadvertaris. Unum ex his indicare satis habeo. Musonius Rufus »*Equestris ordinis, studium philosophiae et placita Stoicorum aemulatus*» (Tacit. Histor. III. 81.) a Nerone Urbe submotus est. Nil deliquerat, sed Nero ei invidebat. »*Musonium Rufum claritudo nominis expulit*» teste Tacito Annal. XV. 71. Alia omnia narrat Philostratus p. 176. Μουσώνιος ὁ Βαβυλώνιος ἀνὴρ Ἀπολλωνίου μόνου δεύτερος ἐδέθη ἐπὶ σοφίᾳ, inquit. Corruptum est ὁ βαβυλώνιος. Musonium Rufum dicit, qui erat Tusci generis (Tacit. Ann. XIV. 59.) Τυρρηνὸς πόλεως Βουλσινίου (Suidas v. Μουσώνιος). Eundem in carcerem Romae coniectum memorat p. 187. Difficile est ad excogitandum quomodo Musonius simul Roma pulsus et Romae in custodia publica esse potuerit. Sed non est satis. Musonium vidit Demetrius Cynicus in Isthmo δεδεμένον τε καὶ κεκελευσμένον ὀρύττειν et nescio quid inter fodiendum philosophantem, teste Philostrato p. 202. Eandem fabulam recoquit in Nerone p. 337, ubi Musonii manu Isthmum perfodi coeptum mentitur. Quod si cui videtur credibile, equitem Romanum, nobilissimum

philosophum, ab exilio retractum esse ut calenatus Isthmum foderet, non equidem invideo, miror magis. Etiam aliud quid de Musonio memoriae prodidit Philostratus pag. 297. ex quo apparet quid eius testimonio sit tribuendum. Musonius in insulam deportatus est. » (Nero) Μουσώνιον τὸν Τυρρηνὸν πολλὰ τῇ ἀρχῇ ἐναντιωθέντα τῇ νήσῳ ξυνέσχευεν, ἣ ὄνομα Γύαρα. Haec Aelianus, praefectus praetorio, Domitiano narrans inducitur, additurque fabula de Graecis qui omnes olim ad Musonium visendum Gyara confluerint, nunc ad spectandum fontem a Musonio repertum in insula asperrima et aquis destituta. De Musonio Rufo haec dici certum est quia eum *Tusci generis* (τὸν Τυρρηνόν) appellat. Sed Musonius nil nisi *Urbe motus* est, *relegatus* est, non *in insulam deportatus*, nedum in illam asperrimam, quo scelerati ac facinorosi homines deportabantur. Deinde falsissimum est Musonium πολλὰ τῇ Νέρωνος ἀρχῇ ἐναντιωθῆναι: *claritudo nominis* eum expulit et Principis livor. Statim post Neronis caedem rediit in Urbem et in tanto honore a Vespasiano habitus est ut quum philosophi omnes ab Urbe submoverentur Musonius solus exciperetur, Dione Cassio teste 66, 15: πάντας τοὺς Φιλοσόφους ὁ Οὐεσπασιανὸς πλὴν τοῦ Μουσωνίου ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξέβαλεν: quod qua virtute meruerit colliges ex Taciti Histor. IV. 40. Praeterea quam absurdum est credere Graecos omnes ad Musonium conveniendum navigasse Gyara, τοὺς Ἑλληνας κατὰ ξυνουσίαν αὐτοῦ ἐσπλεῖν πάντας. Nae ille parum illorum temporum Graecos novit aut Romanae custodiae rationem, qui inducere in animum possit Graecorum agmina ad Tuscum exsulem visendum Gyara adiisse iisque per custodes copiam factam esse ut cum illo arbitrato suo agerent. Veriora ex melioribus testibus cognoscere licet. Vespasianus philosophos omnes praeter Musonium ex Urbe relegavit, duos nequissimos in insulas deportavit, Demetrium Cynicum et Hostilium. Domitianus crudelissime in philosophos saeviit: multos occidit, caeteros relegavit. Dio Cassius 67, 15: ἄλλοι ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης τῆς κατὰ τὴν φιλοσοφίαν αἰτίας συχνοὶ διώλοντο, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐξηλάθησαν αὐθις ἐκ τῆς Ῥώμης. Iterum expulsos scribit quia Vespasianus expulerat prior. Audi de illis temporibus scribentem Plinium in Epist. III. 11. »Septem ami-

cis meis aut occisis aut relegatis tot circa me iactis fulminibus quasi ambustus mihi quoque impendere idem exitium augurabar."

Sed docebit idem Plinius relegatos philosophos Urbe tantum cedere coactos: et etiam in suburbano consistere potuisse. In eadem epistola de Artemidoro, Musonii Rufi genero scribens: *»Equidem, inquit, »cum essent philosophi ab Urbe submoti, fui apud illum in suburbano, et, quo notabilius hoc periculosiusque esset, fui Praetor."* Ex eadem epistola constat Artemidorum maximis virtutibus meruisse *»ut a C. Musonio ex omnibus omnium ordinum assectatoribus gener assumeretur."* Hunc virum, cuius affinitatem omnium ordinum assectatores expectivissent, quem insontem ab invido principe ex Urbe submotum constet, credesne in insulam Gyarum immitem et sine cultu hominum (Tacit. Annal. III. 69.) esse deportatum, et inde mox extractum vinctum Isthmum perfodere coactum esse, neque de ea re quemquam praeter Philostratum inaudivisse? Eadem opera credere poteris arborem esse locutam p. 259. *προτεῖπε μὲν αὐτὸν τὸ δένδρον. ἡ φωνὴ δὲ ἦν ἑναρθρὸς καὶ θῆλυς*, et quidquid Philostratus mendax audet in historia.

Caeterum ex ipso Philostrato apparet suo arbitratu per Italiam vagatos esse philosophos, quos Domitianus ex Urbe submovisset. Demetrius (p. 286), qui Roma Puteolos cesserat, *ἔδοκει θαρσαλεώτατος τῶν φιλοσόφων ἐπεὶ μὴ πολὺ ἀπὸ τῆς Ῥώμης διητᾶτο*. Quid dixisset de Artemidoro, qui in suburbanum habitatum concesserat? Sed Demetrius etiam proxime Urbem accedebat: nam cum Telesino potasse se nuperrime Antii Apollonio narrat p. 356. quod sine capitis periculo fecisse hominem crediderim.

Professus Philostratus (pag. 273.) se omissis levioribus ac minutioribus *τὰ σπουδαιότερα καὶ ὁπόσα μνήμης ἀξιώτερα* relaturum (sic enim, *ἀξιώτερα*, emendandum esse censeo pro vulgata lectione *ἀξιώσεται*) statim refert nonnulla quae sine exemplo futilia ac vana sunt, ex quibus unum *γεύματος χάριν* apponam iis qui Apollonii vitam nondum legerunt. Fuisse illis temporibus narrat Sardibus qui contenderent *ὡς πρεσβύτερα τῆς γῆς εἶναι τὰ δένδρα*. Recte Tullius: *Nihil tam absurde dici potest quod non dicatur ab aliquo philosophorum*, de Divinat. II. 58. Aristophani haec erant relinquenda facelissime *Αἰσώπου*

τι γελοῖον enarranti in Avibus vs. 474. Refutavit illam opinionem Apollonius διδάσκων ὅτι μὴδ' ἂν γένοιτό τι τοῦ ἐν ᾧ Φύεται μὴ ἔντος. Erat hercle operae pretium haec in litteras mittere et memoriae prodere eum, qui praefatus sit se *graviora* tantum et *memoratu digniora* scripturum. Atque haec traduntur de illo viro qui quaesitam meritis superbiam sumens de se ipse confidenter praedicat p. 292: ἐγὼ δὲ γιγνώσκω πλεῖστα ἀνθρώπων ἅτε εἰδὼς πάντα, quod non est valde mirandum in illo, qui omnes omnium hominum linguas intelligebat quamquam nullam unquam didicisset. Hoc quoque diserto ipsius testimonio constat pag. 23. ἐγὼ δὲ τῶν Φωνῶν τῶν Βαρβάρων πασῶν ξυνίημι μαθὼν μηδεμίαν. Vivunt etiam nunc viri admirabiles qui linguas quas numquam didicerunt tamen intelligere se proflentur, quales sunt qui Tabulas Eububinas et Etruscas Inscriptiones interpretantur, sed facile omnibus palmam praeripit Apollonius ἅτε εἰδὼς πάντα.

Corrupit bonam lectionem Codex Parisinus, cui Editor nimium tribuit, p. 275. τοῦ δὲ πέρυσι μὲν ἐωνῆσθαι τὸν ἀγρὸν πεντακισχιλίων [δὲ] καὶ μυρίων Φήσαντος, οὐπω δ' ἐκπεπονηκέναι τι, nam quod loci sententia et compositio respuit δέ ex solo Parisino receptum sine mora expungendum est.

Duplex vitium pag. 277. inquinat verba ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν (Ixion) τροχῷ εἰκασμένος δι' οὐρανοῦ κνάμπτεται, recepta enim Bentleii emendatione ἡκισμένος revoca elapsam praepositionem ἐν τροχῷ et exime labialem, quam scribae de more in κνάμπτεται inseruerunt. Κνάπτω Graecum est, non κνάμπτω. Idem vitium recurrit in eadem re p. 289. εἴ τις, ὥσπερ Φασὶ τὸν Ἰξίονα, μετέωρος ἐπὶ τροχῷ κνάμπτοιτο, imo vero κνάπτοιτο.

Importuna copula sententiam loci impedit p. 280. »*Phyton Rheginus patria pulsus*, inquit, *ad Dionysium confugit*, μειζόνων δὲ ἀξιοθεῖς ἢ τὸν Φυγόντα εἰκὸς ξυνῆκε μὲν τοῦ τυράννου [καὶ] ὅτι τοῦ Ῥηγίου ἐρώη, Ῥηγίνοις δ' ἐπιστέλλων ταῦτα ἤλω κτέ. Poterat dicere ξυνῆκε μὲν ὅτι τοῦ Ῥηγίου ἐρώη ὁ τύραννος, sed maluit exquisitis et Veterum more haec formare et ita dixit: ξυνῆκε τοῦ τυράννου ὅτι ἐρώη. Perdidit omnia levis Graeculus qui καὶ stulte inseruit. Praeterea pro Φυγόντα restitue Φεύγοντα. Saepe scribae *exsules*, quos Graeci Φεύγοντας appellant, Φυγόντας solent dicere errore manifesto. Recte

habet perfectum οἱ ἐκπεπτωκότες, sed aoristo in ea re locus nullus est.

Apollonio narrat p. 289. Demetrius ὁ κύων, qui metu mortis urbe Roma cesserat, quod genus mortis philosophum deceat. Nempe illo auctore Φιλοσοφία προσήκει ἢ πόλιν ἐλευθερῶντα ἀποθανεῖν ἢ γονεῦσι τοῖς ἑαυτοῦ καὶ παισὶ καὶ ἀδελφοῖς καὶ τῇ ἄλλῃ ξυγγενείᾳ ἀμύνοντα ἢ ὑπὲρ φίλων ἀγωνιζόμενον, οἱ ξυγγενείας αἰρετώτεροι σοφοῖς ἀνδράσιν ἢ οἱ ἡμπολημένοι ἐξ ἔρωτος. Ultima verba sic interpretatur Kayserus, ut τῶν suppleendum et τὰ παιδικὰ intelligenda esse dicat. Sic igitur ὁ κύων dixerit *sapienti viro amicos esse potiores quam cognatos vel amasios suos*. Haec vero praeclara sunt et summis philosophis digna *pro amicis* potius quam *pro amasiis* mortem optetere oportere! Sed nihil horum ex Graecis verbis extundi potest. Οἱ ἡμπολημένοι ἐξ ἔρωτος fastu Stoico et Cynico contemtim appellantur *liberi* ex dilecta coniuge suscepti, quasi dicas *ex amore quaesiti*; ut loquuntur isti, qui aut insanientis sapientiae placito aut absurdae superstitionis errore omnem humanitatis sensum exuerunt et neque ipsi uxorem ac liberos habere curant neque ab aliis illa carissima pignora eximie amari aut intelligunt aut probant. Quod in Italia hodie fanatici sacrificuli sentiunt ac palam profitentur, idem olim immundi Cynici sentiebant et proloquebantur. Itaque expuncto ξυγγενείας (quod in aliis libris ξυγγενεία scribitur) Demetrium ita dixisse arbitror: ὑπὲρ φίλων ἀγωνιζόμενον, οἱ αἰρετώτεροι σοφοῖς ἀνδράσιν ἢ οἱ ἡμπολημένοι ἐξ ἔρωτος. Hanc igitur sententiam coelibes et orbi admirentur. Caeteri omnes Euripidea probabimus quae leguntur p. 66:

πᾶσι δ' ἀνθρώποις ἄρ' ἦν | ψυχὴ τέκνα,

et Apollonio assentiemur ὅτι πολλῶ ἂν σοφώτερον καὶ ἀληθέστερον εἶχεν εἰ περὶ πάντων ζώων ὕμνητο.

πᾶσι δὲ ζώοις ἄρ' ἦν | ψυχὴ τέκνα.

Idem igitur iure statuit p. 291. τὸ ὑπὲρ ξυγγενείας ἀποθνήσκειν ἢ φίλων ἢ παίδων φύσις ὤρισεν, non παιδικῶν, quae sententia ab Apollonii vita et ingenio et moribus prorsus abhorret.

Ἄν excidit p. 292. ἐγὼ γὰρ — κινδυνεύω οὐδέν, οὐδ' ἀποθάνομαι: ὑπὸ τῆς τυραννίδος, ubi Kayserus ἀποθάνοιμ' ἂν coniecit,

sed non is est particulae in oratione soluta locus. Repone οὐδ' ἂν ἀποθάνοιμι. Notum est, qui errores in hac vocula committi soleant. Frequentissimus error est ut plane omittatur ac sine vestigio pereat, ut p. 132: καὶ γὰρ κέρδος εἴη μήτε πιστεύειν μήτε ἀπιστεῖν πᾶσιν. Supple καὶ γὰρ ἂν κέρδος εἴη, solent enim γὰρ ἂν coniungi et saepe γάρ pro γὰρ ἂν in libris est, etiam apud poëtas iugulato metro. Alterum exemplum est p. 260. ubi satius fuisse Spartae disserit philosophus unum iuvenem immolari quam omnes flagris caedi: τοῦτ' ἂν γὰρ, inquit, τὴν Σπάρτην εὐψυχοτέρους ἐδείκνυε, imo vero τοῦτ' ἂν γὰρ ἂν: prae-terea requiro εὐψυχοτέρων οὕσαν ἐδείκνυε. Bis syllabae *ων* compendiolum neglectum esse suspicor potius quam Philostratum quamquam mirificis ἀσυνταξίαις (ut appellant) uti solitum sic balbutire potuisse. Aliud mendi genus et ipsum tralaticium inquinat locum pag. 72: οὐ γὰρ ἂν πρὸς τὴν Ἰνδικὴν πᾶσαν παρατάξασθαι ποτε αὐτόν, ubi παρατάξασθαι genuinum est. Ne Philostratus quidem ἂν cum futuro potuit coniungere.

Etiam in vitis Sophistarum locus est, ubi male γάρ pro γὰρ ἂν legitur p. 540: παραπλήσια δὲ τοῦτοις καὶ περὶ τῶν σοφιστῶν ὤετο, παριππεῦσαι γὰρ (ἂν) καὶ τὰς ἐκείνων γλώττας ὁπότε μελετῶη. Vides ἂν salva loci sententia abesse non posse.

Diversi generis mendum latet in vit. Apollon. p. 91: ἄριστα δ' ἂν μοι δικάσαι δόξεις ὧδε ἐνθυμηθεῖς κτέ. ubi δοκεῖς emendandum est: ego te sic optime iudicaturum esse arbitror, inquit, non arbitror. Non intellexit nescio quis δικάσαι ἂν in talibus futuri notionem habere, ideoque δοκεῖς in futurum re-finxit.

Ipsius Philostrati vitium esse arbitror quod legitur p. 294. ἔξον γὰρ ἐν οὐκ εἰδόσι λήσῃ, nam λήσεις dare debuerat, sed secutus vitiosam vulgi συνήθειαν erravit, ut in multis aliis, de quibus alio loco dicam. Ambiguum saepe est in talibus utrum scribae an scriptoris vitium teneas, ut in vicinia p. 295. ἦν δ' ἐς Φαῦλα ὀλισθήσῃ ἢ τοῦ νοῦ εἰσόδῃς. Veteres ὀλισθον dicebant, non ὀλίσθησα, quemadmodum ὠσφρόμην non ὠσφρησάμην, sed sequiores, qui pessime ὀλισθάνω dicebant pro ὀλισθάνω, aoristi forma ὀλίσθησα saepissime utuntur. Fieri potest ut Sophista ipse erraverit cum popularibus et aequalibus omnibus, fortasse tamen sine culpa est, ut recte scri-

psit p. 142. παῖς ὠλισθεν ἀπάγων πυροὺς ἐν σκάφῃ, ubi ὠλισθῆσεν ex uno Codice affertur, quod cui debeat manifestum est. Credibile igitur est dedisse Sophistam ΟΛΙΣΘΗΗ-ΤΟΤΝΟΤΣΤΑΣΙΣ ὠλισθῆ ἢ τοῦ νοῦ ςάσις, sed scribam Graeculum, quem et alibi I adscriptum fefellit, ad vulgi consuetudinem delapsum scripsisse ὠλισθήσῃ. Nusquam ineptius in I adscripto peccatum est quam in *vitis Sophistarum* pag. 591. ubi edebatur ex libris Ἀκύλας ὁ ἐκ τῆς ἐώλου Γαλατίας. Lepidus est Olearius serio scribens ἐώλου esse *Orientalis*, et ex Hesychio apponens Ἑωλον: ἀνατολικόν, ὀρθρινόν. Dudum emendatum est τῆς ἐώου Γαλατίας. Philostratus nonnumquam τοὺς ἐσπερίους Γαλάτας commemorat et pag. 282. ἀποδρᾶναι εἰς τὴν Κελτῶν ἐσπέραν dixit pro εἰς τοὺς ἐσπερίους Γαλάτας, nam Κελτοὶ et Γαλάται promiscue appellabantur. Hesychius, qui ἔωλον et ἐῶνον stulte confudit, nihilo est librariis et Oleario sollertior.

Codex, qui Kaysero visus est optimus, pessimam lectionem et alibi obtulit et pag. 300: γιγνώσκω γὰρ ὅτι μὴδὲ τὸ τῶν ἱερῶν αἶμα ἀνέχῃ, nam sine controversia verum est τῶν ἱερείων *victimarum*, ut est in aliis et vel invitis libris omnibus erat restituendum. Quam saepe ἱερά et ἱερεῖα confusa sint ostendimus ad Xenophontem.

Petulanter illudit Apollonio (pag. 301.) tribunus militum, qui ei exprobrat quod se Ephesi ab hominibus adorari passus sit. Καὶ τίς, εἶπεν, ὁ προσκυνήσας με; Ἐγώ, ἔφη, ἐν Ἑφέσῳ παῖς ἔτι ὢν ὁπότε ἡμᾶς ἰάσω τοῦ λοιμοῦ. Cui Apollonius: καλῶς ποιῶν αὐτός γε σὺ καὶ ἡ σωθεῖσα Ἑφεσος πόλις. Recte ille quidem respondit, sed αὐτός τε σὺ καὶ ἡ σωθεῖσα πόλις dixit. Scriba TE in γε depravavit et magistellus de suo Ἑφεσος apposuit. Scire pervelim an sint qui in verbis ἡ σωθεῖσα Ἑφεσος πόλις interpolationem non sentiant. Multa vidi aditamenta insulsa et puerilia, nullum ferme vidi insulsius quam hoc est. Post pauca ubi retulit quam petulanter miles philosopho illuserit ita pergit: ἔλεγε δὲ ταῦτα μασώμενός τε καὶ ξυγγελῶν, videtur μασᾶσθαι et διαμασᾶσθαι poni pro τωβάζειν, διατωβάζειν, quod quomodo fieri potuerit non assequor, sed fieri id apud Philostratum video, ut in *vitis Sophistarum* pag. 483. sed ξυγγελῶν sanum non est. Apollonius certe non

ridebat, sed οὐκ ἀκηκόετι ὅμοιος διελέγετο πρὸς τὸν Δάμιν, et nemo potest solus συγγεῶν. Suspicionem ἐγγεῶν genuinum esse quod quum proclivi errore in συγγεῶν abiisset a male sedulo correctore ad Philostrati consuetudinem accommodatum est.

Etiam alibi vidi ἐν eadem de causa in ξύν abiisse. Editur pag. 263: οὐχ οὗτος Ἀριστείδης ἐκεῖνος, ὃν φατε ὑμεῖς — ξυμμέτρους τε τοὺς φόρους τάξαι καὶ ξὺν τῷ αὐτῷ ἐπανελθεῖν τρίβωνι; Aristides rediit ἐν τῷ αὐτῷ τρίβωνι. Dicitur enim Graece ἐν ἱματίῳ, ἐν χλαυδί, ἐν χλαμύδι, ἐν τρίβωνι et sic de omnibus, quibus quis indutus est. Potest de his ἔχων quoque dici, sed σύν in talibus ridiculum est.

Apollonius ut in carcere otium falleret cum reliquis captivis coepit philosophari (pag. 301), τί γὰρ ἂν ἄλλο πράττοι τις, inquit, τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν διαλέξεται μοι ὁ τύραννος; Facile apparet eum non hoc dixisse, sed usque ad id tempus itaque ἐς intercidit, (ἐς) τὸν χρόνον τοῦτον κτέ.

Imitatus erat Philostratus sedulo Platonis et Atticorum dicendi genus pag. 302. sed scribae id corruerunt. Editur: ξυνίης οὖν, ὦ Δάμι, ὅτι τετύφωται; [ξυνίημι] τί δ' οὐ μέλλω; εἶπεν. Expunge ξυνίημι. Venustius et Ἀττικώτερον assensio significatur verbis τί δ' οὐ μέλλω; quibuscum ξυνίημι nullo pacto coniungi potuit, sed sciolus aliquis vulgarem assentiendi modum adscripsit. Num tu putas apud Platonem Rep. VIII. p. 566. c. ὁ δὲ δὴ προσάτης ἐκεῖνος — ἔσηκεν ἐν τῷ διφρῷ τῆς πόλεως; τί δ' οὐ μέλλει; iterari potuisse ἔσηκεν. τί δ' οὐ μέλλει; Praeterea scribe ξυνιεῖς οὖν pro ξυνίης. Usitata sunt τιθεῖς, ἐτίθει, ἐτίθει et ιεῖς, ἴεις (ἀφίεις, ξυνίεις), ἴει (ἀφίει, ξυνίει), non τίθης, ἐτίθης cet. cuius rei multa sunt indicia etiam in Philostrati Codicibus, veluti pag. 316. ξυνίης τοῦ Πύθωνος τούτου; ubi in aliis est ξυνίεις, quod non erat abiiciendum sed correcto accentu ξυνιεῖς recipiendum.

Constans dicendi usus praepositionem excidisse arguit pag. 303: τίς οὕτω βαρὺς ὡς ἀφελέσθαι σε νόμου σχήματι τὰ κτηθέντα σοι κατὰ νόμους; Fugitivas litteras sic retrahere: ὡς ἀφελέσθαι σε (ἐν) νόμου σχήματι. Graece enim dicitur ἐν σχήματι, ἐν πατρὸς σχήματι cet., ut in ἐν μοίρᾳ, ἐν τάξει et sim., in quibus omnibus praepositio omitti non potest.

Inepte abundat καὶ p. 305. in verbis: δοκεῖτε γὰρ μοι προκ-

ποκτινύνοντες αὐτοὺς τοῦ καταψηφισθέντος ἂν ὑμῶν, ὡς οἴεσθε, θανάτου [καὶ] θαρρεῖν μὲν ἃ δέδιτε δεδιέναι δ' ἃ θαρρεῖτε. Quicumque haec verba attente legerit importunum καὶ expungendum esse sentiet et sic demum orationem apte et commode decurrere.

Consolatur Apollonius (pag. 306.) reos in carcere et in ea re ulitur argumentis tam subtilibus et mirificis, ut difficile sit ex illis non oblectamentum animo capere et suaviter ridere philosophum, qui (ut verbis Aristophaneis utar)

τὸν ἐγκέφαλον ὥσπερ σεσεῖσθαι μοι δοκεῖ.

Magno hiatus ita pollicetur: ἀλλ' ἔγωγε τὴν ἀνθρωπεῖαν εἰδῶς φύσιν ἀναδιδάξω λόγον ὑμᾶς οὐδὲν ἀπεικόντα τοῖς τῶν ἰατρῶν σιτίοις, καὶ γὰρ ἰσχὺν ἐντίθησι καὶ ἀποθανεῖν οὐκ ἐάσει. Ridiculo mendo haec laborant, sed certis indicibus tenemus fraudem manifestam. Nempe Demosthenis haec verba sunt, quae quamquam notissima sunt et olim decantata et multorum imitatione celebrata tamen nescio quomodo Interpretibus latuerunt. Leguntur in Olynthiaca III. pag. 37, 24: ἴσως ἂν — τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε ἃ τοῖς [ἀσθενοῦσι] παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόμενοις ἔοικε. καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὗτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν οὗτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. Diximus aliquid de illo loco in *Variis Lectt.* p. 328. ubi ἀσθενοῦσιν a sciolo adiectum esse ostendimus. Tam nobilis locus non fugit auctorem brevium in Philostratum scholiorum, qui annotavit: Δημοσθένους ἐξ ἀντιθέσεως. Quae quid sibi vellent non intelligens Kayserus apposuit (?). Res est perspicua. Apud Demosthenem contrarium dici admonet. Ad hanc lucem facile est duplex vitium in Philostratis deprehendere. Pro οὐδὲν ἀπεικόντα τοῖς τῶν ἰατρῶν σιτίοις requiritur plane contrarium οὐδὲν εἰκόντα, ut opinor. Et est illud ipsum εἰκόντα in libris optimis. Alterum mendum inest in ἰσχὺν ἐντίθησι, praesens enim ex Demosthenis loco invectum est. Sententia clamat futurum esse necessarium, ut statim sine mendo evasit ἐάσει. Corrige igitur: καὶ γὰρ ἰσχὺν ἐνθήσει καὶ ἀποθανεῖν οὐκ ἐάσει.

Elegans et Attica loquendi forma periit pag. 312. ubi Domitianus ad Apollonium ita dicit: μὴ ἄπαγε εἰς Ἰνδοὺς ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ Φιλτάτου σοι Νερούα — λέγε. Cui ille: ἀπολογῶμαι ὑπὲρ αὐτοῦ τι ἢ Μὴ ἀπολογεῖ, εἶπεν. Nihil in his omis-

sum est nec plura dicturum interpellavit Princeps sed librarii turbarunt. Saepe ostendimus etiam in Philostrateis H et TI inter se a scribis confundi. Etiam hoc loco sedem inter se permutarunt. Sanabis locum transponendo: ἀπολογῶμαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ τί; Ex multis Atticorum exemplis unum apponam ex Aristophanis Avibus vs. 464:

δειπνήσειν μέλλομεν ἢ τί;

Male transposita sunt (pag. 312.) verba Domitiani ad Apollonium »Noli Nervam defendere, inquit, ἀδικῶν γὰρ εἴληπται, ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἀδικεῖς ξυνειδὼς ἐκείνῳ τοιαῦτα τοῦτό με ἀναδίδασκε. Res ipsa clamat legendum esse: ἀλλ' ὡς αὐτὸς οὐκ ἀδικεῖς.

Quod continuo sequitur ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς ἀπορρήτων λαμπρῶν ἀκροάσασθαι ᾤετο, significat »audivisse se putabat." Itaque ἀκροάσασθαι emenda vel potius a libris offerentibus accipe. Nihil esse illo mendo frequentius saepius admonuimus. Saepe barbaras formas procidunt scribae, veluti τεύξασθαι: pertinaciter tamen multi Editores perpetuum errorem foveant ac retinent.

Python Byzantinus p. 316. dicitur ἀγαθὸς ῥήτωρ τὸ κακὰ πείθειν, sed tu emenda τὰ κακὰ πείθειν. Δεινὸς et ἀγαθὸς cum infinitivis coniunguntur sine articulo: φαγεῖν δεινός, λαλεῖν ἄριστος, κρείττων βαδίζειν. Contra ἀγαθὰ est κακὰ in talibus habent articulum τὰ ἄριστα λέγειν et sim.

Vetus Attica locutio, qua Philostratus orationem tamquam gemma distinguere voluerat, a scribis vitiata est pag. 323. Interrogatus Apollonius: πόσω τὸν λόγον διαμετρήσεις ὕδατι; respondet: εἰ μὲν ὅποσα ἀπαιτεῖ ἡ δίκη συγχωρεῖ μοι λέγειν, οὐκ ἂν Φθάνοι διαμετρηθεῖς οὐδὲ ὁ Θύμβρις. Haec ita dicuntur quasi Φθάνοι significaret ἀρκεῖν, sufficeret, aut aliquid huiusmodi, et sic accepit Graeculus, cuius in Codice Parisino π haec legitur annotatiuncula: Φθάνοι: ἔξαρκοὶ ἤγουν ἐξισωθεῖν. Commentus est iste novam et inauditam verbi Φθάνειν significationem, quod eo est impudentius quum οὐκ ἂν Φθάνοιμι, Φθάνοις, Φθάνοι cet. cum participio coniunctum sexcenties legatur et apud Atticos et apud omnes Atticorum imitatores. Significat semper et ubique idem, sed eam significationem intelligere est facilius quam verbis Latinis aut alius cuiuslibet

linguae plane referre. Dicitur de ea re quae *sine ulla mora* agenda sit, sed non illepada ὑπερβολῇ Graeci dicunt te quantumvis magna celeritate utaris tamen id quod agendum sit non sat cito agere posse, ut non sero sit. Sic apud Platonem legitur οὐκ ἂν Φθάνοις περαίνων, λέγων, ἀκούων et sim. id est *quantocyus conclude rationem, dic, audi*. Incerti Comici senarius est apud Phot. in v.

οὐκ ἂν Φθάνοιμι τὴν μάχαιραν παρακονῶν,
quantocyus mihi est acuendus gladius, ad verbum: non possum sat cito gladium acuire, et sic passim Veteres loquuntur omnes. In Aristophanis Avibus vs. 1017. quum dixisset Meton: itaque proripiam me hinc, respondet Pisthetaerus: νῆ Δί', ὡς οὐκ εἶδ' ἂν εἰ Φθαίης ἔτι, haud scio an id iam sat cito facere possis. Interpolatum esse suspicor locum Herodoti VII. 162. οὐκ ἂν Φθάνοιτε [τὴν ταχίστην] ἐπίσω ἀπαλλάσσεσθαι, nam non aliunde quam ex interpretatione τὴν ταχίστην nasci potuit. Hoc enim Gelo dicit τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθε ἐπίσω, ὡς τάχιστα ἄπιτε. Hinc factum est ut οὐκ ἂν Φθάνοι dicatur de re quae primo quoque tempore, iamiam, futura sit aut peragenda, ut in Demosthenis Timocratea p. 745, 4. εἰ μὴ τιμωρήσεσθε τούτους οὐκ ἂν Φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον, id est αὐτίκα μάλα, παραχρῆμα, τὸ πλῆθος δουλεύσει. Sic οὐκ ἂν Φθάνοιμι λέγων significat εὐθέως ἔρῳ, et οὐκ ἂν Φθάνοιτε βνήσκοντες est παραυτίκα ἀποθανεῖσθε, et sic in caeteris. Itaque οὐκ ἂν Φθάνοι διαμετρηθεῖς ὁ Θύμβρις significat ὁ Θύμβρις ὡς τάχιστα διαμετρηθήτω, sed additum οὐδέ nullo modo intelligi potest aut reliquis aptari. In οὐδέ una litterula abundat. Dixerat philosophorum omnium arrogantissimus: οὐκ ἂν Φθάνοι διαμετρηθεῖς ὃδε ὁ Θύμβρις, praeterfluentem Tiberim digito monstrans. Caeterum notabilis locus est ad cognoscendum morem Romanorum, quo ei, qui causam dicturus sit, conceditur aquae modum constituere et tantum aquae postulare quantum ipsi videretur esse satis. Plinius Epist. II. 2. 7: *Equidem quoties iudico quantum quis plurimum postulat aquae do. Etenim temerarium existimo — tempus negotio finire cuius modum ignores.*" Hinc igitur ex Apollonio quaeritur: πόσῳ τὸν λόγον διαμετρήσεις ὕδατι; et respondit id quod emendavimus.

Duobus aliis locis in *vita Apollonii* Philostratus eodem genere loquendi usus est: pag. 201. ὅρη πολλαχοῦ τῆς γῆς ἔμ-
 πυρα καὶ οὐκ ἂν φθάνοιμεν ἐπιφημίζοντες αὐτοῖς γίγαντας καὶ
 Ἡφαίστους, et pag. 260: εἰ γὰρ παλαιὰ νόμιμα — πικρῶς ἐξε-
 τάζοιμεν — οὐκ ἂν φθάνοιμεν συκοφαντοῦντες πάντα, quae sig-
 nificant αὐτίκα μάλα γίγαντας αὐτοῖς ἐπιφημισέον et παρα-
 χρῆμα πάντα ἡμῖν συκοφαντητέον.

Vidi nonnumquam futurum ἐρῶ apud Demosthenem et alios
 in praesens λέγω a scribis mutatum. Idem factum est p. 325.
 in verbis: εἰ δὲ βούλει λέγω καὶ λοιμῶν αἰτίας. Quod quis-
 que in tali re dicit *si vis dicam*, non dico, Sophistae reddend-
 um: εἰ δὲ βούλει ἐρῶ κτέ.

Vera est et recipienda Kayseri coniectura p. 327. in verbis
 οὐκ ἄγνωῶ — ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν οἱ τὰς βωμολόχους
 ἰδέας ἐπαινοῦντες, corrigentis ὅτι διαβαλοῦσιν. Rem certam prae-
 stat quod post pauca sequitur: τοιοῦδε ὁ λόγος δόξει τοῖς γε
 μὴ μαλακῶς ἀκροασομένοις ἐμοῦ τε καὶ τοῦ ἀνδρός, ubi mihi
 quidem ἀκροασαμένοις prorsus videtur necessarium. Philostratus
 Apollonii orationem nemini adhuc lectam e Damidis com-
 mentariis primus in lucem protulit et ita dicit: »non nescire
 se fore qui eam reprehendant.” Quomodo, quaeso, dicere
 iam tum potuit: »esse quibus ea oratio minus placeat.”

Mendose editur p. 333. κατὰ χρόνους —, ἐς οὓς μαχιμώτατα
 αὐτῶν εἶχον, emendandum est ex perpetua Philostrati consue-
 tudine κατὰ τοὺς χρόνους —, οὓς κτέ. Exempla passim apud
 eum obvia. Paulo ante legitur p. 333: ἐγένετο κατὰ τοὺς
 χρόνους, οὓς ὑπὲρ τῆς Ἑλένης ἡ Τροία ἐμάχετο.

Reperta vera lectio est sed inconsulto abiecta p. 337. *Ly-*
curgum Apollo Pythius deum appellavit, inquit, καὶ οὐδεὶς ἐπὶ
 τὸν Λυκούργον ἀγῶν ἢ κίνδυνος ἐκ τούτων ὡς ἀθανατίζοντα. Ve-
 rum est ὡς ἀθανατιζῶντα, id est γλιχόμενον τοῦ ἀθάνατου
 εἶναι. Certa analogia verbum peperit omnibus Graece intelli-
 gentibus perspicuum. Praeterea excidit aliquid unde ἐπὶ τὸν
 Λυκούργον pendeat. Supple ἀγῶν (ἦκεν) ἢ κίνδυνος. Vicinae
 litterae HKIN praecedens HKEN absorbserunt. Adscribo, quia
 simillimus est, locum ex eadem oratione p. 327. κινδύνου δὲ ἐφ’
 ἐκότερον ἡμῶν οὕτω χαλεποῦ ἤκοντος.

Invat eadem medicina sanare fragmentum Cratini ἐν Θράτ-

ταις apud Scholiast. ad Eurip. Hecubam vs. 821. ubi in Veneto Codice sic scriptum esse vidi: πανι κακον δεῦρο μασεύων τινα. Ex iis quae sequuntur apparet haec de aliquo simulacro dici quod nescio. quis amissum quaerebat. Itaque emendaverim:

Πανίσκον (ἥκον) δεῦρο μασεύων τινά.

Mendum est p. 340. in verbis: οὐδ' ἐν Θετταλίᾳ — οὐ τὰ γύναια κακῶς ἤκουσεν ἐπὶ τῇ τῆς Σελήνης ἔλξει, nam sententia imperfectum postulat κακῶς ἤκουεν. Male Philostratus in ea re nomine ἔλξεις usus est. Veteres καθαιρεῖν et καθαίρεισις in ea re usurpare solent. Plato in Gorgia p. 513. A. τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας, τὰς Θετταλίδας. Aristophanes Nub. vs. 749.

γυναικα Φαρμακίδ' εἰ πριάμενος Θετταλὴν
καθέλοιμι νύκτωρ τὴν σελήνην.

Unde olim defectus Solis et Lunae non ἐκλείψεις sed καθαιρέσεις appellabantur. Praeterea κατάγειν, κατασπᾶν, κατέλκειν τὴν σελήνην dicebant, ut Latine coelo deducere lunam et deripere, sed ἔλκειν et ἔλξεις ab eius rei notione prorsus aliena sunt.

Acerbissime insectans Apollonius veterem amicum Euphratem p. 345. ἐντετύπεται δ' αἰεί, inquit, ταῖς τῶν δυνατῶν θύραις καὶ προσέσηκεν αὐταῖς πλείω καιρὸν ἢ οἱ θυρωροί. ἀπελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ θυρωρῶν πολλάκις ὥσπερ τῶν κυνῶν οἱ λίχνοι, in his manifesto mendosum est ἀπελήφθη. Requiritur verbum quod et in ea re proprium est et simul odiosissimum: ἀπηλάθη δὲ καὶ ὑπὸ θυρωρῶν πολλάκις.

Reperit veram lectionem Kayserus p. 348. in verbis ἀγῶνας ἡτοίμαζον καὶ κατηγορίας ἐπ' ἀνδρας χρηστούς καὶ ἀπολεῖσθαι τοὺς οὐκ ἀδικοῦντας καὶ πείσαι τὸν βασιλέα, nihil enim aliud in ἀπολεῖσθαι latet quam ἀπολέσαι, quod Kayserus recipere debuerat. Ostendimus in Novis Lectt. ἀπολέσαι subinde in ἀπολέσθαι depravari. Scribae ἀπολέσθαι, ἀπολεῖσθαι et ἀπολογεῖσθαι iocularum in modum permiscere solent. In hoc ipso loco et alii libri et quem Editor nimis admiratur Parisinus exhibent ἀπολογεῖσθαι τοὺς οὐκ ἀδικοῦντας, stultissime, ut vides.

Admonet Domitianum Apollonius p. 352. illius temporis quum Capitolio a Vitellianis incenso ipse ad supplicium quae-

reretur (Tacit. Histor. III. 74.) καίτοι μεράκιον ἱκανῶς ἤσθα καὶ οὕτω οὕτως, inquit. In his οὕτως mihi suspectum est. Tres litterulas a vicinis absorbtas esse suspicor et emendandum καὶ οὕτω τοσοῦτος, quod cum admiratione dicitur. Domitianus interceptus in Urbe annos octodecim erat natus quum ex Capitolii incendio elapsus est. Callide admodum de ea re sic loquitur Apollonius quasi Vitellius summa ope Domitianum ad caedem quaesiverit et nihil habuerit antiquius quam ut illum in potestatem suam redigeret. Ἀπειλήφο μὲν, inquit, ὑπὸ Βιτελλίου ἐνταῦθα, κατεπίμπρατο δ' ὁ νεῶς ὁ Διός, ὁ δ' εὖ κείσεσθαι τὸ ἐαυτοῦ ἔφασκεν εἰ μὴ διαφύγοις αὐτόν. Non sunt haec satis vera et subest adulatio quaedam. Elapsus est quidem Domitianus adolescens ex praesentissimo vitae periculo (Tacit. Histor. III. 74.) sed Vitellius ipse de eo violando ne cogitavit quidem. Et antea teste Tacito Histor. III. 59. »ipse Vitellius respectu suarum necessitudinum nihil in Domitianum atrox parabat" et nunc quid adolescentulo capto oppressoque profecisset? Sed callide recoctus ille Pythagoras, ut salvus ex illo iudicio abiret et ex delatorum calumniis expediret sese, vana specie ferociae immani tyranno blanditur et suppalpatur. Quo diligentius illam Apollonii orationem considero eamque cum Philostrati nugacissimi hominis commentis compono, eo magis mihi confirmatur id quod dudum suspicabar, genuinam hanc Apollonii orationem esse et in ipso iudicio habitam, sed Philostrati narrationem aut ab ipso aut a Damide aut a nescio quo impudenti mendacio esse fictam. Frontibus adversis concurrunt inter sese oratio, quam Philostratus ab Apollonio scriptam quidem sed non habitam esse asseverat pag. 326, et ea quae nullius iudicii Sophista in ea causa accidisse affirmat. Si quid Sophistae credimus, Apollonius, quum pauca principi interroganti respondisset, statim absolutus est. Ἀφίημί σε τῶν ἐγκλημάτων, Domitianus inquit. Quid Apollonius? Ut primum est absolutus minaci oratione tyrannum lacessit eique occinit Homericum:

οὐ γάρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὐ τοι μόρσιμός εἰμι,

deinde repente *tenuis dilapsus in auras* ex omnium oculis sublatus est, eodemque die Puteolis cum amicis de iudicio suo confabulatur p. 355. sed nemo mirabitur cum fessum labore

et via mox dormitum ivisse p. 557. Est autem operae pretium videre quo potissimum argumento philosophus (teste Philostrato) fuerit absolutus. Arguebatur vetere calumnia immolasse rure puerum ex Arcadia, ut ex eius extis palpitantibus futuros rerum eventus colligeret, Domitiani exitium imperiumque Nervae. Nihil erat illis temporibus huiusmodi crimine exitiosius. De ea re insidiosae a Domitiano interrogatus his verbis: εἰπέ μοι, προελθὼν τῆς οἰκίας τῇ δεῖνι ἡμέρᾳ καὶ εἰς ἀγρὸν πορευθεὶς τίνι ἐθύσω τὸν παῖδα; respondet: εὐφύμει. εἰ μὲν γὰρ προῆλθον τῆς οἰκίας ἐγενόμην ἐν ἀγρῷ, εἰ δὲ τοῦτο καὶ ἔθυσα, εἰ δὲ ἔθυσα καὶ ἔφαγον. λεγόντων δὲ ταῦτα οἱ πίστεως ἄξιοι. Ad haec ingens coronae plausus tollitur et maior (ut Philostrato videtur) quam pro maiestate loci. Princeps ubi verba rei auditorum veluti testimoniis probari videt et ipse *responsi prudentia commotus* sine mora hominem absolvit. Quid igitur dixerat quod omnes tanto opere commovit? An ea quae modo descripsimus? Sed tam ambigua sunt et obscura, ut intelligi non possint, et quis plaudit iis quae non intelligit? Suspicio partem sententiae propter ὁμοιοτέλευτον excidisse in hunc fere modum supplendam: καὶ ἔφαγον. (ἐγὼ δὲ οὐ προῆλθον τῆς οἰκίας. οὐκοῦν οὔτε ἐν ἀγρῷ ἐγενόμην οὔτε ἔθυσα οὔτε ἔφαγον.) λεγόντων δὲ ταῦτα κτέ. Deinde testes produxit et sic omni crimine est absolutus. Tum vero liberatus omni periculo petulanter Domitianum insectatur, sed continuo dilapsus in auras iratum principem hiantem relinquit. Contemneremus et rideremus istiusmodi ineptias, quae puerulos fortasse ac vetulas delectare possunt, etiamsi nihil prorsus aliunde de eodem iudicio constaret. Nunc contra est: habemus ipsam orationem qua se reus apud Domitianum defendit. Cognoscimus ex illa oratione hominem vanum, ineptum, superstitiosum et arrogantem, Diodoro Aspendio similem (quem et ipsum stolidum Pythagorae imitatore sero natum suavissime Veteres riserant), sed videmus eundem omni crimine vacuum et iniquissima calumnia circumventum omnem lapidem movere, ut sese expediat et saevo principi admodum callide blandiri et adulari, non aperte illud quidem sed tecte et per ambages. *Optimum principem* appellat, βέλτιστε βασιλέων, p. 548. cuius se iustitiae et aequitati non diffidere dicit p. 528. οὔτε

κατεψηφισάμην τῆς σῆς ἀκροάσεως ὡς μὴ τὸ εὐθὺ ἐχούσης; fortitudinem animi praedical barbarorum minas cum risu contemnentis; Minervae praesidio tutum esse assentatur, idque astute admodum non tantum ad corporis valetudinem pertinere interpretatur, sed ad vitae salutem quoque et imperii diuturnitatem. Quanti se Vespasianus fecerit luculenter demonstrat, cui ipse suscipiendi imperii auctor fuerit. Laudat tecte et peringeniose ex Nervae persona Domitiani et robur corporis et mentis vigorem p. 342, cumque aliis *iniquam dominationem* exercere, sibi *iustum legitimumque imperium* videri acutissime significat p. 361. ὁ μὲν σε ἡγεῖται δεσπότην, ἐγὼ δὲ ἄρχοντα. Praeterea omnia deinceps accusationis capita accurate et luculenter redarguit, etiam leviora de victu cultuque corporis, pleraque seria et gravi oratione, nonnumquam et facete et salse delatoris calumnias exagitans. Imprimis quod erat accusationis caput, *puerum Arcadem rure immolatum inspectaque exta adversus principem*, tam copiose et luculenter refutavit et argumentis probabilibus et certissimis testimoniis, ut eo quidem crimine non potuerit non absolvi. Senties ubi hanc partem accurate legeris p. 349. in iudicio haec agi, senties te in iudicio Romano versari. Tabulis ac testibus summa rei agitur. Res est manifesta: itaque non reus, sed *crimen* est tenues in auras dilapsum. Supererat Euphratae calumnia, quam et ipsam sic diluit ut ipsius Domitiani exemplo in rem suam percommode uteretur. Etiamnunc delinit et mulcet saevum iudicem, et in his illa verba posuit, quibus adversus rerum gestarum fidem confidenter affirmat a Vitellio olim Domitianum potissimum ad caedem suppliciumque quaesitum et fato servatum esse: ὁ μὲν ἀπώλετο αὐταῖς βουλαῖς, σὺ δὲ τὰ κείνου νῦν ἔχεις. Quae quum princeps secundis auribus accepisset, paucis insectatus delatorum scelera orationem concludit.

Hunc igitur hac ipsa defensione usum equidem absolutum esse contendo. Philostratus credulae reginae absurdas fabellas narrare maluit et orationem cum commentis suis non convenientem habitam esse negare. Bonum factum quod eam non oppresserit, nam nihil est in *vita Apollonii* unde novus ille Pythagoras melius et certiore fide cognosci possit.

Compara nunc mihi illam orationem, in qua Apollonius submisit et ad persuadendum apte et admodum sollerter et callide blanditiis saevum tyrannum mitigans crimina omnia idoneis argumentis et certissimis testimoniis refutat cum illis ineptiis, quas impudenter commentus est aut Damis aut Philostratus. In plerisque fraus perpluit. Unum tantum attin-gam. Adductus philosophus in Domitiani conspectum οὕτω τι ὑπερέωρα τοῦ βασιλέως ὥς μηδὲ ἐς αὐτὸν βλέπειν p. 324. Indignatur accusator spretam ab eo principis maiestatem eum-que iubet ὁρᾶν ἐς τὸν ἀπάντων ἀνθρώπων θεόν. Quid Apollo-nius, qui paulo ante orationem tam submissam scriptitaverat? ἀνέσχεεν ὁ Ἀπολλώνιος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς τὸν ὄροφον ἐνδεικνύμε-νος τὸ ἐς τὸν Δία ὁρᾶν. Deinde Domitianus neque accusatorem iubet dicere neque reum, sed ipse paucissima quaedam sci-scitur veluti: τί παθὼν οὐ τὴν αὐτὴν ἔχεις ἅπασι σολήν; qui-bus quum pauca Apollonius respondisset non auditis testibus protinus reum sic absolvit: Ἀφίημί σε τῶν ἐγκλημάτων. Nunc demum philosophus has verborum faces Principi admovet: πέμπε τὸν ληψόμενόν μου τὸ σῶμα, τὴν γὰρ ψυχὴν ἀδύνατον. Quid autem attinebat reum *absolutum*prehendere? Sed ma-gis magisque incalescit: μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν τὸ σῶμα τοῦμὸν λάβοις, magna voce exclamat,

οὐ γὰρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὗ τοι μόρσιμός εἰμι.

ὁ hominem audacem ac temerarium dices. Noli timere: εἰπὼν ταῦτα ἠφανίσθη τοῦ δικαστηρίου: teste Philostrato p. 326. et iterum p. 354. ἀπῆλθε τοῦ δικαστηρίου δαιμόνιον τε καὶ οὐ ἴψδιον εἰπεῖν τρόπον. Quid putes ad haec animi fuisse iis qui iudicio interessent? Philostratus locuples auctor docebit p. 354. οἱ πολλοὶ ὦντο τὸν βασιλέα σχέτλια βοήσεσθαι καὶ διώξιν ποιή-σεσθαι τοῦ ἀνδρός, κηρύξειν τε ἐς τὴν αὐτοῦ πᾶσαν μηδαμοῦ πα-ριητέα εἶναι οἱ. Domitianus ipse, opinor, acutior caeteris in-tellexit se vociferari quidem posse suo arbitratu, sed eum qui sic ex hominum oculis in auras dilaberetur persequi se nullo modo posse: itaque novam causam de nescio cuius testamento cognoscere coepit, in qua cognitione (si Philostrato fides) eum vehementer commotum perturbatumque esse satis apparebat, quod nemo mirabitur qui umquam simile prodigium aut ipse vidit aut alteri narranti credidit.

Magis miror quomodo Demetrius, flos et robur Cynicorum, tam fatuus esse potuerit, ut Philostratus memoriae prodidit p. 357. Illo ipso die circa Puteolos ab Apollonio audivit omnia, qui paulo ante Roma οὐ βῆδιδον εἰπεῖν τρόπον Puteolos pervenerat: διῆει δὲ τοὺς ἑαυτοῦ λόγους καὶ ἐπὶ πᾶσι τό· οὐ γὰρ με κτενέεις" καὶ τὸ ἀπελθεῖν τῆς κρίσεως ὡς ἀπῆλθεν. Confirmatum his mirifice credideris Cynici animum vel sic satis fortem et invictum. Nihil minus. Trepidus exclamat: ἐγὼ μὲν ᾤμην σε σωσμένον ἀφ' ἵχθαί σε, σοὶ δ' ἀρχὴ κινδύνων ταῦτα, ἐυλλήψεται γὰρ σε καταγγελλόμενον καὶ πάσης ἀποσοφῆς εἰργόμενον. Non memini me videre philosophum ineptiorem, qui ne sic quidem intellexerit Apollonium humano fastigio maiorem esse, et absurdum esse illi viro timere, qui ex tanto discrimine sic liberatus ad se venisset. Is ipse Demetrius, qui olim Neronem ipsum audacissime laccessiverat (p. 182 sq.) nunc trepidat ut puer, ut muliercula. Postero die mane examinatus metu audire sibi videtur equites, qui Apollonium quaerant: κτυπεῖσθαι ἐδόκει τὰ ᾧτα ὑπὸ ἐννοίας ἱππέων οὓς ᾔετο ἐπικεῖσεσθαι ἤδη τῷ Ἀπολλωνίῳ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ τυράννου pag. 358. Dissuadet Apollonio ne in Graeciam abeat, τὸ γὰρ χωρίον Φανερώτατον, inquit. Solatur Apollonius hominem discedens: προσειπόντες τὸν Δημήτριον ἀθύμως ἐπ' αὐτοῖς ἔχοντα θαρρεῖν τε πείσαντες (lege θαρρεῖν τε κελεύσαντες) ὡς ἄνδρα ὑπὲρ ἀνδρῶν, sed frustra. Atque hic est ille Demetrius ἀνὴρ ξυνεληφὼς ἅπαν τὸ ἐν Κυνικῇ κράτος, teste Philostrato pag. 163. Vides ne Cynicis quidem satis tuto confidi posse, et, si ipsum Philostratum exceperis, neminem esse Demetrio stultiorem.

Si quis in re tam perspicua nondum satis vera a fictis discernere potest, ei ego testem producam, quem in ea re minime exspectasset, nempe ipsum Apollonium. Postquam absolutus est in Peloponnesum ad ludos Olympicos se contulit. Philostrato credibile videtur Graecos undique περὶ μετοπώρου ἀρχάς (p. 358.) Apollonii visendi causa Olympiam confluxisse, quamquam nulli essent tunc ludi, et ut nihil mendaci sat amplum et magnificum videtur προσεπιμετρεῖ levis Sophista novum mendacium: οὐδ' ἐπ' Ὀλυμπιάδῃ οὐδεμίαν μετέωρος οὕτω ξυνῆει ἢ Ἑλλάς ὡς ἐπ' ἐκεῖνον τότε. Nobis non videtur id credibile, (nam quid, quaeso, quisquam in illa Olympiae soli-

itudine hyeme appetente habebat quod ageret?) sed ad ludos illam multitudinem confluisse statuimus, praesertim quum ex Italia quoque multi advenisse dicantur, πολλῶν δ' ἐξ Ἰταλίας ἡκόντων, οἱ ἐκέρυττον τὰ ἐν τῷ δικαστηρίῳ (pag. 360). In illa igitur celebritate quum omnes ex eo quaererent quo pacto ex tanto periculo incolumis evasisset, audi quid responderit: πρὸς μὲν δὴ τοὺς ἐρωτῶντας ὅτῳ τρόπῳ διαφύγοι τὸν τύραννον οὐδὲν ᾔετο δεῖν φορτικὸν φράζειν ἀλλ' ἀπολελογῆσθαι τε ἔφασκε καὶ σεσῶσθαι. Verissime ille quidem respondit, sed homuncionibus rerum mirabilium avidis illa simplicitas non satisfacit: nihil istis placet nisi quod absurdum sit: quod fieri omnino non possit id demum illis verum esse videtur. Ante Apollonii adventum Graecia mendax rumores sparserat οἱ μὲν ἀποθανεῖν αὐτὸν καταφλεχθέντα, οἱ δὲ ἐλχθῆναι ζῶντα καταπαγέντων ἐς τὰς κλεῖδας αὐτοῦ ἀγκίστρων, οἱ δὲ ἐᾶσθαι ἐς βάρβρον, οἱ δ' ἐς βυθόν pag. 359. Brevi post excarnificatus ille et crudelissime necatus philosophus salvus et incolumis adest. Cupide rogantibus respondet id quod erat: ἀπολελόγημι καὶ σέσωσμαι. Sed veniunt ex Italia multi qui novas fabulas comminiscuntur quas impudenter spargunt in vulgus. Stolidum vulgus istis cupide credit, Apollonio ipsi vera narranti non credit, eaque miracula prae modestia eum occulere putans δέκειτο μὲν ἢ Ἑλλὰς οὐ πρόρῳ τοῦ προσκυνεῖν αὐτὸν θεῖον ἡγούμενοι ἄνδρα δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ μηδ' ἐς κόμπον μηδένα ὑπὲρ αὐτῶν καθίσασθαι. Vides quemadmodum ineptissimae fabulae apud superstitiosam multitudinem nascentur. Nos Apollonii ipsius testimonium accipimus, et quod ex ipsa re satis apparebat ὅτι ἀπελογήσατο καὶ ἀπέφυγεν id ipsi affirmanti facile credimus.

Philostratus ista superstitiosa turba nihilo est sanior: nihil est tam absurdum quod non concoquere possit. Quidquid incongruum est et sibi non constat, si qua inter se aperte repugnant non laborat, nil curat. Absolutum esse Apollonium et sic tuto in Graeciam rediisse ne suspicatur quidem. Cur non credidisset ἀφανισθῆναι τοῦ δικαστηρίου eum, de quo serio scripserat p. 147. »quum esset Smyrnae εἰπὼν »ἴωμεν" ἦν ἐν Ἐφέσῳ, τοῦ Πυθαγόρου, οἶμαι, ἐκεῖνο πράττων τὸ ἐν Θουρίοις

ὁμοῦ καὶ Μεταποντίοις εἶναι. Qui hoc concoquere potuit eumne in caeteris acutius cernere quis credat?

Excidit vocula p. 355. οὐκέθ' οἶοι ἀπισεῖν ἦσαν. Corrige οἶοι τ' ἀπισεῖν. Notum est quid inter οἶός εἰμι et οἶός τ' εἰμί intersit. Saepe vidi τε perperam a scribis additum, cuius rei alias complura exempla expromam. Vides etiam ab iisdem τε necessarium omitti.

Vocabulum periit p. 356. in verbis: τοσὴνδε ὁδὸν ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας ἤνυσας. Nemo sic loquitur, sed nullo negotio ex loquendi usu μέρει e fuga retrahemus ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας (μέρει). Vides cur interciderit. Menander Stob. Floril. 57, 18:

τούτῳ λαλήσας ἡμέρας σμικρὸν μέρος
εὖνους ἐγὼ νῦν εἰμι.

Plutarchus in vit. Demosth. cap. 20. ἐν μέρει μικρῷ μιᾷς ἡμέρας — ἀναρρῖψαι κίνδυνον ἀναγκασθεῖς, et sic et alii passim. Emendate legitur apud Philostratum pag. 207. ἀλλ' ὑμεῖς γε ὅσια πράττοτε Φειδόμενοι τούτων βραχὺ μέρος ἡμέρας, ubi obiter emenda ὅσι' ἂν (ΟΣΙΑ) πράττοτε: sed recurrit vitium idem pag. 245: εὐφραίνει γὰρ ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας, ubi iterum supple ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας (μέρει).

Subiungam his locos quosdam, quos supra praeterii. Pag. 245. narratur Apollonius venisse Athenas περὶ μυσηρίων ὦραν, ὅτε Ἀθηναῖοι πολυάνθρωπότατα Ἑλλήνων πράττουσιν. Duo in his vitia insunt, alterum scribae, Philostrati alterum. Abutitur Sophista verbo πράττειν, veluti p. 23. Φωνὴ δὲ ἦν τῷ Ἀσσυρίῳ ξυμμέτρως πράττουσα. Perinde est Graece dicere ξύμμετρός ἐστιν et ξυμμέτρως ἔχει, ἀναγκαῖόν ἐστιν et ἀναγκαίως ἔχει similiterque in aliis sexcentis, sed ridiculum est verbum πράττειν in talibus ponere. Itaque recte dicitur πολυάνθρωπός ἐστιν, sed πολυανθρώπως πράττειν ineptum est. Ex his scribae vitium deprehenditur, qui Ἀθῆναι, non Ἀθηναῖοι, dare debuerat: est enim ἡ πόλις, ut opinor, πολυάνθρωπος, non οἱ πολῖται. Frequens et nota haec confusio est. In vicina aliud mendum conspicitur in verbis: τὰ δὲ Ἐπιδαύρια μετὰ πρόσρησίν τε καὶ ἱερεῖα — μυεῖν Ἀθηναίοις πάτριον: emenda μετὰ πρόρρησιν. Noto usu appellatur πρόρρησις, qua omnes quibus non sint purae manus quique Barbari sint a sacris arceantur. Livius 45, 5: quum omnis praefatio sa-

erorum eos quibus non sint purae manus sacris arceat. Cur ita dicatur optime docet Isocrates in Panegyri. § 157. Εὐμολπί-
 δαι τε καὶ Κήρυκες ἐν τῇ τελετῇ τῶν Μυσηρίων τοῖς βαρβάροις
 εἰρησθαι τῶν μυσηρίων ὥσπερ τοῖς ἀνδροφόνοις προαγορεύου-
 σιν. Respondet enim verbo προαγορεύω, ut alibi accurate de-
 monstravimus, nomen πρόρρησις, ut ἀπόρρησις et ἀνάρρησις
 verbis ἀπαγορεύω et ἀναγορεύω. Quid igitur salutandi verbum
 προαγορεύω et nomen πρόρρησις commune habent cum sacris?
 Adscribam ex Livio 51, 14. quantam vim ea denuntiatio ha-
 beret. *»Acarmanes duo iuvenes per Initiorum dies non initiati
 templum Cereris imprudentes religionis cum caetera turba in-
 gressi sunt. Facile eos sermo prodidit absurde quaedam percon-
 tantes: deductique ad antistites templi cum palam esset per er-
 rorem ingressos tamquam ob infandum scelus interfecti sunt»*
 ubi suppleverim: (tamen) tamquam ob infandum scelus. In-
 dignabundus haec scribit Livius, et quis ea etiam nunc sine
 indignatione legere potest? Satis haec tuebuntur lectionem
 μετὰ πρόρρησιν, transeo ad alium locum.

Narratur Apollonius p. 157. sanasse adolescentulum Corey-
 raum ex Alcinoi posteris, cuius hospitio apud Phaeaces Ulys-
 ses olim esset usus, nam habet hoc Apollonius ut passim
 reperiatur aetatis heroicae aut principes aut posteros. Vidit Pa-
 lamedem pag. 113. vidit Telephum p. 278, reperit in Troade
 unum ex Priami posteris p. 149. et sic quum Athenis disse-
 reret παρέτυχε τῷ λόγῳ μεϊράκιον τῶν ἀβρῶν — πατρίς δὲ αὐτῷ
 Κέρκυρα ἦν καὶ ἐς Ἀλκίνοον ἀνέφερε τὸν ξένον τοῦ Ὀδυσσεώς
 τὴν Φαίακα. Et fuerunt qui his crederent et Philostratum,
 doctum virum, laudibus extollerent! Quae sequuntur sunt
 etiam absurdiora: ἐλελήθει δὲ ἄρα δαιμονῶν τὸ μεϊράκιον. ἐγέλα-
 τε γὰρ ἐφ' ᾧ οὐδεὶς ἕτερος καὶ μετέβαλλεν ἐς τὸ κλάειν αἰτίαν
 οὐκ ἔχον. Credebant caeteri iuvenilem hanc esse lasciviam,
 perspicax Apollonius quid rei esset solus intellexit: ὁ δ' ὑπε-
 κρίνετο ἄρα τῷ δαίμονι καὶ ἐδόκει παροινεῖν ἃ ἐπαρῶναι τότε.
 Ultima verba corrupta sunt sed nullo negotio in integrum
 restitui possunt. Emenda: καὶ ἐδόκει παροινεῖν ἃ ἐπαρῶναι
 τε. Videbatur, inquit, παροινεῖν, sed erat ipse Daemonis lu-
 dibrium et quae patiebatur ea ipse facere videbatur, ὑποκρινό-
 μενος ἄρα τῷ δαίμονι. Passivum παροινεῖσθαι apud Veteres et

sequiores satis tritum est. Poterat simpliciter dicere: καὶ ἐδόκει ποιεῖν ἃ ἔπασχεν, maluit dicere argutius: καὶ ἐδόκει παροινεῖν ἃ ἐπαρῶνεῖτο.

Contra Graecitatis usum scribitur pag. 82: νόμοι ὑμῖν εἰσιν, εἰ μὲν τὸ νόμισμα παραφθεῖροι τις ἀποθνήσκειν αὐτὸν καὶ παῖδιον εἴ τις παρεγγράφοιτο, ubi in libris est παραγράφαιτο vel παρεγγράφοιτο, sed emendandum est παρεγγράψαι et paulo ante παραφθεῖραι. Necessary enim in talibus est aoristus: si quis nummos adulteraverit, non adulteret. Praeterea quis nescit in ea re ἐγγράφειν et παρεγγράφειν usitata esse, non ἐγγράφεισθαι et παρεγγράφεισθαι? Ne putes Philostratum a communi omnium usu descivisse inspicere locum pag. 369: γυναῖκά τε ἀνεπιτεῖν καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐγγράψαι.

Postquam Apollonius causam dicturus in Domitiani conspectum adductus est accusator clamasse narratur pag. 524: ᾗδῃ μέτρει, βασιλεῦ, ὕδωρ. εἰ γὰρ ξυγχωρήσεις αὐτῷ μῆκος λόγων ἀπάγξει ἡμᾶς. Quid tandem sibi vult in ea re verbum ἀπάγξει? Dicuntur mali oratores, qui miseros auditores odio et fastidio enecant, κόπτειν et κατακόπτειν et ἀποκναίειν τοὺς ἀκρωμένους, sed quis credat oratorem dici posse eos qui se audiant ad restim compulisse? Satis est eos auditorum aures et animos obtundere, ut opinor: gulam frangere eos dicere absurdum est. In libris praesidii nihil est, nisi quod alii ἀπάξει exhibent. Videamus an ex istis veram scripturam eruere possimus. Accusator non hoc metuebat, ne Apollonius longa oratione Principem enecaret, sed simulabat se metuere ne homo magicis artibus imbutus et delinimentis et incantamentis potens artificiosa oratione omnes deliniret. Quid igitur rescribendum est? Nempe θέλξει ἡμᾶς. Quod est verbum in ea re tritum quam θέλγειν, θέλεις, θελκτήριον? Omnes inde ab Homero passim in illa re illo verbo utuntur, ut prope putidum sit exempla quaedam apponere. Defungar uno. In Philostrati Heroicis pag. 679. legitur: ξυναλγεῖ γὰρ σφόδρα τοῖς τὰ ἐρωτικά ἀτυχοῦσι καὶ ὑποτίθεται αὐτοῖς ἐπὶ πόδας καὶ τέχνας, αἷς τὰ παιδικὰ θέλξουσιν, ubi Codex Parisinus ἔλξουσιν servat, quod nemo probabit. Quemadmodum, ut post pauca ostendemus, in Aeschinis Ctesiphontea ἔλξειν in ἄξειν depravatum

est, sic h. l. θέλξει in ἀπάξει abierat, unde nescio quis ἀπάξει efflinxit.

Denique obiter leve mendum exime ex p. 81, ubi Indorum dexteritatem enarrans refert nescio quem διὰ σφενδόνης τοξεύσαι καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ σκιαγραφεῖσθαι βέλεσιν ἀνεστῶτα πρὸς σανίδα, repone ἐστῶτα.

Indicaturus nunc Philostrati ipsius errores quosdam, quibus adversus sanioris Graecitatis usum peccavit, praemittam unam rem in qua eum compertum est culpa vacare, sed librariorum veteres formas obscuravisse. Imperfectum dico verbi ἔρχομαι, namque etiamsi saepius ἦσαν apud eum legitur, tamen certis quibusdam indiciis constat ἦσαν Atticorum more ab eo scriptum esse. Locus est pag. 179: προσῆσαν μὲν οὖν ταῖς πύλαις, ad quem adscripta est vetus annotatiuncula προσῆσαν: ἀντὶ τοῦ προσῆσαν. In alio libro προσῆκαν est, natum ex ΠPOCHICAN, in quo IC in K coaluerunt. Ut assolet, ΠPOCHICAN omisso I in προσῆσαν corruptum est. Occupavit haec indicare Dindorfius in praefat. ad Dionem Chrysost. pag. xi. Est in vita Apollonii alius quoque locus unde idem colligas pag. 231: ὥς δὲ ξυνῆσαν αἱ νῆες μεταβάς ὁ Τιμασίων — προσεῖπε τοὺς ἄνδρας, non difficulter enim senties verbi ξυνιέναι imperfectum requiri et proinde ξυνῆσαν reponi oportere. Eodem inodo et apud alios et apud Xenophontem vetusta menda probam scripturam intus servare vidimus. Mendose scribitur p. 10. ξυνῆσαν et p. 182, et προσῆσαν p. 86 et 349, et περιῆσαν p. 203. et similia alibi. Caeterum communem aequalium errorem sequitur Philostratus in formis verbi λέναι confundendis. Εἶμι et composita ab illo usurpantur pro praesenti ἔρχομαι, et ubi futuro opus est cum sequioribus omnibus recoquit Homericum ἐλεύσομαι. Περίειμι ponit pro περιέρχομαι p. 235: μέμνημαι τῶν ἑμαυτοῦ διδασκάλων καὶ περίειμι διδάσκων ἃ ἐκείνων ἤκουσα. et pag. 60: καταλιπὼν τῆμα περίειμι Φιλομαθῶν, et παρελεύση p. 143. et πάλιν ξυνελεύσμεθα p. 222.

Nonnumquam δίειμι, ἄπειμι cel. more veterum futuri tem-

poris habent notionem, ut p. 277. σὺ δ' εἰ μὴ ἄπει τοῦ ἱεροῦ ἀπολῇ (lege ἀπολεῖ), nam in talibus εἰ coniungitur cum futuro apud eos utique qui non plane Graece balbutiunt. Quod eodem sensu legitur δίδειμι p. 357. ex errore natum est. Editur: λέξω δὲ τὰ τήμερον — πραχθέντα. τὰ γὰρ πρὸ τῆς κρίσεως ἄμφω ἴτε. — ἃ δ' οὐπω ἴτε δίδειμι διείρων ἀπὸ τῆς προρρήσεως καὶ τοῦ γυμνὸς ἐπελθεῖν. Διῆκει δὲ καὶ κτέ. In his δίδειμι in optimis omissum est aut de coniectura suppletum in margine: λείπει τὸ δίδειμι. In uno est διείρω pro διείρων. Emenda: ἃ δ' οὐπω ἴτε διερῶ ἀπὸ τῆς προρρήσεως κτέ. id est ordine referam: ubi διερῶ in διείρω et διείρων erat corruptum levis corrector de suo δίδειμι inseruit. Praeterea expunge καὶ in verbis ἀπὸ τῆς προρρήσεως [καὶ] τοῦ γυμνὸς ἐπελθεῖν. Haec enim ipsa fuerat πρόρρησις. vid. p. 325: προσεῖπεν δ' αὐτῷ τοῦ δικαστηρίου προσελθὼν γραμματεὺς « ὦ Τυανεῦ, » ἔφη, « γυμνὸς ἔσελθε. » ex quibus novum vitium deprehenditur p. 357. ubi pro ἀπὸ τῆς προρρήσεως τοῦ γυμνὸς ἐπελθεῖν nullo negotio intelligitur ἔσελθεῖν esse reponendum. Vides ut omnia mendis erroribusque scateant.

Male reiecit Kayserus bonam Piersoni emendationem p. 85. in verbis: τὸν δὲ ἔσω κηφῆνα περὶ τὸ τεῖχος εἶρξαν. Rectissime enim Piersonus ad Moeridis locum p. 154. Ἐλξει Ἀττικῶς. Ἐλκύσει Ἑλληνικῶς, emendavit περὶ τὸ τεῖχος εἶλξαν circa muros raplarunt. Kayseri suspicio περὶ δὲ τὸν ἔσω κηφῆνα τὸ τεῖχος εἶρξαν aperte pugnat cum Graecitatis usu et verbi εἶρξαι natura. Εἶργειν τινά est vinculis et carcere aliquem coercere et simpliciter aliquem in carcerem, in vincula coniicere. Est autem operae pretium in his notare τὴν παρεμφθοῦσαν λέξιν. Veteres verbi ἔλκω cum compositis omnibus ἐξέλκω, καθέλκω, ἀφέλκω cet. utebantur imperfecto tantum et futuro: εἴλκον dicebant, καθείλκον, ἀφείλκον et ἔλξω, ἐξέλξω, καθέλξω, ἀφέλξω cet. sed reliquas formas omnes constanter ab ἐλκύζω repetebant, quo ipso numquam utebantur. Itaque ἔλκω, εἴλκον et ἔλξω usitata sunt, sed εἴλκυσα, εἴλκυσα, εἴλκυμαι, εἴλκυσθην et ἔλκυσθήσομαι, quae omnia et in verbo simplici et in compositis omnibus referenda sunt ad praesens ἔλκω. Itaque καθέλκυσας et ἀνέλκυσας ad καθέλκω et ἀνέλκω referenda sunt, non ad καθέλκω et ἀνέλκω, quas formas docti homi-

nes imperite ex illis finxerunt. Non minus barbara sunt apud Veteres ἐλκύω, εἴλκυον et ἐλκύσω, ac si quis ex μαθήσομαι (ut hoc ular) μαθέω et ἐμάθησα vellet exscalpere. Perinde barbara sunt apud eosdem εἶλξα et ἐλχθῆναι, ἀφελχθῆναι similiaque omnia: namque omnes constanter εἴλκυσα dicebant et ἐλκυ-σθῆναι, ἀφελκυσθῆναι. Quam sint haec vera et certa unusquisque inter legendum experimentum facere poterit. Ἐλκω et εἴλκων leguntur passim apud omnes. Ἐλξω sat saepe in Atticorum scriptis occurrit, veluti apud Aristophanem in Equitt. vs. 710:

ἔλξω σε πρὸς τὸν δῆμον, ἵνα δῶς μοι δίκην.

et in Pluto vs. 955:

ἀλλ' ὁ βαλανεύς ἔλξει θύραζ' αὐτὸν λαβὼν
τῶν ὀρχιπέδων.

et apud Euripidem in Hecuba vs. 1282:

οὐχ ἔλξετ' αὐτὸν, δμῶες, ἐκποδὼν βίᾳ;

et in Hercule Furente vs. 602:

ἔλξων, φονεύσων, καὶ ἐπισφάξων, ἀναξ.

et in Supplicibus Aeschyli vs. 916.

ἔλξειν ἔοιχ' ὕμᾱς ἀποσπάσας κόμης.

et apud Alexidem Athen. p. 385. D.

διάπυρος γὰρ οὗς' ἐτι | ἔλξει δι' αὐτῆς νοτίδα.

et multis aliis locis, etiam in compositis, ut apud Euripidem in Hecuba vs. 144:

πῶλον ἀφέλξων σῶν ἀπὸ μασῶν.

Restituendum est futurum ἔλξειν Aeschini in Ctesiphontea § 55: καὶ μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι ἀλλ' ἐγκαλύπτωμαι καὶ ἀποδιδράτκω ἐκκαλύψειν μέ φησι καὶ ἔλξειν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀναγκάσειν ἀποκρίνασθαι. Apparet quam languide et inepte dicatur ἄγειν pro nolentem et renitentem rapere: tu repone καὶ ἔλξειν ἐπὶ τὸ βῆμα, quemadmodum saepe viatores ἀφέλκειν τινὰ ἀπὸ τοῦ βήματος dicuntur. Facile ΕΛΞΕΙΝ neglecta prima literula potuit in ΑΞΕΙΝ abire. Reddenda est forma eadem Aristophani in Equitt. vs. 365:

ἐγὼ δέ γ' ἐξελῶ σε τῆς πυγῆς θύραζε κύβδα.

B. νῆ τὸν Ποσειδῶ καὶ μὲ τᾶρ', ἥνπερ γε τοῦτον ἔλκῃς.

ubi emendandum est ἐξέλξω σε τῆς πυγῆς, quod vel sequens ἔλκῃς satis confirmare possit: praeterea quid est ἐξε-

λαύνειν τινά vel ἐκβάλλειν τῆς χειρός vel τῆς πυγῆς? Contra rectissime dicitur ἐξέλκειν θύραζε τῆς πυγῆς, ut in Pluto ἔλκειν τῶν ὀρχιπέδων, et alibi εἰσέλκειν τῆς χειρός et ἔλκειν τῶν ποδῶν et iocosum ἔλκειν τῆς ῥινός. Ex huiusmodi locis, quales protulimus, nata est ea Atticistarum observatio, quae apud Moeridem legitur: Ἐλξει Ἀττικῶς. Ἐλκύσει ἑλληνικῶς, ad quem locum annotavit Sallier.: *Moeris verbum ἐλκύω tamquam minus Atticum repudiare non debuit, cum illud usurpetur ab Euripide Androm. vs. 108: τὸν περὶ τείχη Εἴλκυσε διφρεῶν παῖς Ἀλίας Θέτιδος.* Viden quam sit hoc genus observationum anceps et quas habeat cautiones? Εἴλκυσα dicebant omnes: διελκύσαι, καθελκύσας, ἀνελκύσαι leguntur apud Aristophanem, neque est ulla alia forma Veteribus usitata. Dicitur ναῦς καθελκεῖν sed καθειλκυμέναι αἱ νῆες, ἀφέλκειν sed ἀφελκύσαι, ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος sed ἐφειλκύσατο, et eodem modo summa constantia in caeteris omnibus. Sed ἐλκύσω nemo Veterum usurpavit umquam: faex Graeculorum ita loqui coepit, qui fallacem analogiam secuti ex εἴλκυσα elicerunt ἐλκύσω eodem errore quo ὁμόσω pro ὁμοῦμαι repetierunt ex ὤμοσα, similiaque haud pauca. Dindorfius ad Steph. Thesaurum ἐλκύσω e Flavio Iosepho perinepto scriptore attulit et Tzetze omnium pessimo, qui ἐλκύει quoque usurpavit. In senariis absurdissimis, qui Philemoni affinguntur a Graeculis semibarbaris conflati, ut alibi ostendimus, legitur in Meinekii Fragm. Com. IV. p. 58:

καὶν μέχρι νεφέων τὴν ὀφρὺν ἀνασπάσῃς
ὁ θάνατος αὐτὴν παῖσαν ἐλκύσει κάτω.

ubi sitne oratio an sententia absurdior dubites. Cumularunt haec novis erroribus Graeculi quum ex ἔλκω ἔλξω procuderent εἴλξα et ἐλχθῆναι pro εἴλκυσα et ἐλκυσθῆναι, ut passim in aoristis veterem dicendi usum παρέφθειραν ex futuris formantes ἔλειψα, ἔφευξα, ἡμάρτησα, alia permulta. Sic igitur Philostratus in gravem errorem implicuit sese quum περὶ τὸ τεῖχος εἴλξαν scriberet, nam εἴλκυσαν dicere debuerat. Tam saepe autem in eodem verbo peccavit, ut de Pierisoni emendatione nulla sit dubitatio. Indicabo pauca quaedam: p. 22. εἴ πῃ ἀφελχθείη τῆς ὀρμῆς ταύτης, pag. 51. ὑπὸ τοῦ ἀρώματος ἐλχθεῖσα, pag. 278. ἐλχθεῖς ὁ κύων ὑπὸ τοῦ Δάμιδος,

pag. 559, οἱ δ' ἐλχθῆναι ζῶντα, quibus similia in aliis Philostrati libris reperiuntur.

Iuvat his addere eiusdem plane generis observationem. Quae ratio in ἔλκω, ἔλξω et εἴλκυσα cernitur prorsus eadem apparet in ἔρπω, ἔρψω et εἴρπυσα. Veteres dicebant ἔρπω, ἐξέρπω, προσέρπω, ἀνέρπω cel. sed ἐρπύσαι, ut in Vespis vs. 300:

ἦν τί πως ἀκούσας

τοῦμοῦ μέλους ὕφ' ἡδονῆς ἐρπύσῃ θύραζε.

et sic ἐξερπύσαι, προσερπύσαι, ἀνερπύσαι cel. Ἐρπω et εἴρπον omnium usu teruntur: ἔρψω hic illic occurrit, ἐρψῶ et ἐρψοῦ-
μες leguntur apud Theocritum et ἀφερψῶ in Idyll. XXVII. 65.

παρθένος ἔνθα βέβακα, γυνὰ δ' ἐς οἶκον ἀφερψῶ.

et apud Aeschylum in Eumenid. vs. 500:

μαινάδων τῶνδ' ἐφέρψει κότος τις ἐργμάτων.

sed ἐρπύζω, προσερπύζω, ἀνερπύζω cel. non sunt in usu nisi quod apud Homerum exstat forma Epico more producta ἐρπύζω, ut in Odys. A. 193. de Laërte sene:

εὗτ' ἂν μιν κάματος κάτα γυῖα λάβῃσιν

ἐρπύζοντ' ἀνὰ γουνὸν ἄλωῃς οἶνοπέδοιο.

Similiter Ὀμηρικῶς producitur ἔλκων in ἐλκυάζων. Postea seri Graeculi, ut pueri imperiti, qui analogiam melius tenent quam usum loquendi εἴρψα et ἐξεἴρψα coeperunt dicere, quemadmodum Philostratus et alii εἴλξα dixerunt. Concludam hanc observationem emendatione loci Euripidei, qui legitur in Hercule Furiente vs. 567:

πρῶτον μὲν εἶμι καὶ κατατκάψω δόμους

καινῶν τυράννων, κρᾶτα δ' ἀνόσιον τεμῶν

ρίψω κυνῶν ἔλκημα,

ubi ἔλκυσμα corrigendum esse censeo. Quis nescit canes si quid rellicant et dilaniant Graece dici ἔλκειν καὶ σπαράττειν, ut in venusto Platonis loco de Rep. VII. p. 559. B. χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἔλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον αἰεί. Itaque ex Atticorum dicendi usu cadaver quod canibus dilacerandum obicitur, ὑπὸ τῶν κυνῶν ἐλκόμενον, appellari debet ἔλκυσμα κυσίν, ut apud Homerum μέλπηθρα κύνεσσι, neque ex prisco Homericō vocabulo ἐλκέω, εἴλκεον ἀμφότεροι, Λητὼ γὰρ ἤλκησεν (requiritur εἴλκησεν Odys. A. 579), ἐλκηθείσας τε θύγατρας et sim., qua forma nemo

Tragicorum utitur, probabile est Euripidem ἔλκημα fingere maluisse.

Passim Philostratus a Veterum usu deflexit in perfectis διέφθορα et παρέφθορα. Διέφθορα apud Atticos significat διέφθαρκα, apud Philostratum et sequiores ponitur pro διέφθαρμαι. De eo vitio olim multi multa annotarunt, Phrynichus, Ammonius, Moeris, Eustathius, alii. Res ipsa simplex est et manifesta. Attici διέφθαρκα et διέφθορα promiscue dicebant: utrumque saepe legitur, sed saepius διέφθορα, semper *transitivo* sensu. Ammonius de D. V. p. 41. affert ex Aristophane διέφθορας τὸν ὄρκον ἡμῶν.

et ex Menandri Ἀδελφοῖς:

εἰ δ' ἔστιν οὗτος τὴν κόρην διεφθορώς.

quae respondent Terentianis III. 1. 9. indicante Valckenaerio. Aristophanis verba nondum emendata sunt. Infeliciter enim Piersonus ad Moerid. p. 128. τὸν οἶκον ἡμῶν tentavit. Suspitor τὸν οἶνον ἡμῶν emendandum esse. Notum est Graecorum proverbium:

ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ.

Negligenter admodum Moeris p. 127.

Διέφθορεν Ἀττικῶς. Διέφθαρκεν Ἑλληνικῶς.

Debuerat hoc dicere, διέφθορεν Attice pro διέφθαρκεν dici, et utramque perfecti formam Atticis promiscue in usu esse, διέφθορεν autem apud sequiores, quemadmodum et παρέφθορεν, passive poni solere pro διέφθαρται et παρέφθαρται. Huius erroris plurima apud Philostratum exempla sunt, veluti p. 12. ὃν δ' ἂν ἴδωσι διεφθορότα, p. 52. τοὺς τάφους διεφθορότας ἀναλαβεῖν, p. 125. ἐγίγνωσκον ὅτι σοι τὰ ὅτα διεφθορεν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τούτων, p. 235. ἐρμῶν ἀγάλματα τὰ μὲν ὑπὸ χειρῶν διεφθορότα, τὰ δὲ ὑπὸ χρόνου. Eodem modo παρεφθορέναι pro παρεφθάρθαι occurrit et alibi et in vitis *Sophist.* p. 501. τοῖς φάσκουσιν ὑπὸ Θετταλίας — παρεφθορέναι αὐτόν, p. 537. διεφθορότων αὐτῷ ἤδη τῶν ἄρθρων, p. 540. διεφθορὸς δὲ ὑπὸ κολάκων ἐπεπείκει αὐτὸ ἑαυτὸ ὡς καλῶν εἶη ὁ κάλλιστος, et aliis locis. Itaque qui olim scripserunt περὶ διεφθορίας λέξεως aut περὶ παρεφθορίας λέξεως ne in titulo quidem operis ipsi veterem dicendi usum incorruptum servare potuerunt.

Pierioni notam ad Moeridis locum relegens video in vicinia locum ab acuto viro perperam tentatum, quem obiter corrigere iuvat. Afferit Piersonus p. 126. locum Libanii (T. I. p. 639): τὴν τε ἀκρασίαν πᾶσι ποιῆσθαι καὶ τὴν διάγνωσιν. Pro ἀκρασίαν reponit διαδικασίαν. Noli credere, sed tu ἀκρόασιν repone.

Non Philostratus sed scribae subinde errarunt in formis verbi λούσθαι. Emendate legitur p. 21: ὑμεῖς μὲν τὸν ἄρχοντα αἰτιᾶσθε ἐπειδὴ πονηρῶς λούσθε, ἐγὼ δὲ ὑμᾶς ὅτι λούσθε, et p. 79: οὐπὲρ εἰώθει λούσθαι. Turbarunt Graeculi p. 212. Βιτέλλιος γὰρ μύρω λούται πλείον ἢ ἐγὼ ὕδατι, ubi in aliis λούεται et λύεται legitur. Nondum sublatum mendum est p. 108: τὸ ἀτμίζειν τὸ σῶμα καὶ τὸν ἰδρῶτα χωρεῖν ἀσακτὶ καθάπερ τῶν πυρὶ λουομένων, et p. 183: διεξῆλθε λόγον κατὰ τῶν λουομένων. Certum est utrobique λουμένων rescribi oportere.

Diligenter exposuimus in Var. Lectt. p. 400 sqq. de formis verbi τύπτω apud Atticos usitatis. Quae apud illos certo usu stabilita sunt apud seros imitatores fluxa sunt omnia et inter se confunduntur, cuius rei pauca exempla ex Philostratis expromam. Atheniensibus τυπτήσω in usu erat, sed aoristus et perfectum non erant in usu, pro quibus ἔδωκα πληγὰς et πληγὰς δέδωκα dicebant. Philostratus ἐτύπησα et τετύπηκα non dubitavit ponere, veluti pag. 18: (ἐπὶ Τιβερίου) λέγεται τις ἀσεβῆσαι δόξαι τυπτήσας τὸν ἑαυτοῦ δούλον φέροντα δραχμὴν ἀργυρᾶν νενομισμένην ἐς Τιβέριον, et in vitis Sophist. p. 555: τὸν δὲ Ἡρώδην — προσάξαι τυπτήσαι αὐτήν, πληγείσαν δ' εἰς τὴν γαστέρα ἀποθανεῖν. et p. 588: ὥς μήτε ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ μήτε ταῖς τῶν ἑαυτοῦ δούλων τετυπηκός τις τὸν τεθνάναι λεγόμενον. Perperam idem pro πατάξω et ἐπάταξα, quibus Attici utebantur, πλῆξω et ἐπληξα uti solet, ralus πληγῆναι recte dici, itaque πλῆξαι quoque, in quo vehementer fallitur. Sic erravit p. 109. ubi scripsit: ταῖς ῥάβδοις τὴν γῆν ἐπληξαν, et p. 224: οἱ μὲν πολλοὶ δεινότητι τοῦ πεπληξομένου προσγράφουσιν, ἐγὼ δὲ λογισμῷ τοῦ πλῆξοντος, et 578: λέγεται γὰρ δὴ νυσάζοντά ποτε ἀκρατὴν ἐπὶ κόρρης πλῆξαι. Veteres enim constanter omnes in tali re ἐπάταξαν, πατάξοντος et πατάξαι scripsissent. Πλῆξω et ἐπληξα Home-

rica sunt et Tragica. Qui ab Atticis ἐπὶ κόρρης sumserat, ab iisdem πατάξαι quoque debebat sumere.

Perinepto errore et Philostratus et multi alii ex Herodoti lectione, ut opinor, retinuerunt Ionicum usum, quo σφῶν, σφίσι, σφᾶς et saepe οἱ ponuntur pro αὐτῶν, αὐτοῖς, αὐτούς et αὐτῶ. Scatet Philostratus exemplis v. c. p. 29: εἰκάσιν οὖν οἱ θεοὶ κελεύειν με ἐς αὐτοὺς παρελθόντα ἐπιμεληθῆναι σφῶν, et p. 221: ἔσω δέ σοι καὶ ἀπειλή πρὸς αὐτοὺς ὡς οὐ παραδώσεις τὴν ἀρχὴν σφίσιν, et sic passim. Posuit σφῶν et σφίσιν, ut vides, pro αὐτῶν et αὐτοῖς ne idem pronomen, quia αὐτούς praecesserat, ingratius accideret ad aures. Sed alii loci permulti sunt ubi citra ullam necessitatem Ionicam consuetudinem secutus est, quorum nonnullos adscribam: p. 25: ὃν ἔφην ξυναποδημῆσαι οἱ, p. 42: τὸ ἐπιθυμητικὸν οὐκ ἀπομαραίνεται σφῶν, p. 45: αἰτῶ οὖν — νέμεσθαι σφᾶς μέτρον τῆς γῆς, ὃ Δαρεῖος ἐνόμισεν, p. 84: ἡσπάσαντο προσδοῦναι οἱ τῆς αὐτῶν σοφίας, p. 86: σκηπτοῖς βάλλοντες ἀποκρούονται σφᾶς, p. 91: ὡς μὲν οὐ φιλοσόφῳ τῷ ἄνδρῳ δηλοῖ τὸ περὶ χρυσίου διαφέρεισθαι σφᾶς, p. 95: καταμείνας δ' αὐτοῖς, εὐ γὰρ μεθίετο σφῶν ὃ Ἰνδός, δίδωσι τὴν ἐπισολήν, et passim alibi idem error recurrit, nam error est et gravis et ridiculus. Peccant eodem modo et alii, praesertim Flavius Iosephus et Pausanias et Aelianus, de quibus alio tempore dicam.

Philostratus, qui multa habet singularia et mirifica, in nulla re est mirificentior quam in permiscendis adverbis, quae (ut Grammatici loquuntur) *quietem* et *motum* significant. Pars culpa est in librariorum conferenda, ut in reliquis scriptoribus omnibus. Graeculi ποῦ ἄπει et sim. dicentes antiquiorum scripta, ut saepe ostendimus, eadem labe inficiunt. Vacat Sophista culpa p. 54: ἡρώτα τὸν ἡγεμόνα οὗ ζείχοιεν, et p. 101: τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ξυνεῖναι μὲν οὗ ἦκοι, et sicubi alibi οἱ requiritur. Sed tenetur in manifesto crimine aliis locis, ubi in contrariam partem peccatum est. Non dubitabis enim quin ipse Philostratus erraverit p. 45: ὁρῶν οἱ τῆς γῆς εἴ quum locos consideraveris p. 88: ἄλλοσέ ποι μᾶλλον εἰσιν ἢ οὐπερ εἶναι δοκοῦσιν, et p. 134: οὔτε ἄλλοσέ ποι βιοτεύειν τῆς γῆς οὔτε μὴν ἐν Ἰνδοῖς. Eodem modo dictum est p. 369: εἰκόνες τάνδρῳ ἐν τῷ Τύανάδε ἱερῷ, et p. 372: ἱερὰ Τύανάδε βα-

σιλείοις ἐκπεποιημένα τέλεσιν. Eodem modo, id est perinepte, scripsit pag. 79: ἐπειδὴν ἐς τοῦ βασιλέως πίνωσιν. Fieri potest ut haec olim nonnullos delectaverint, quibus τὸ καινοπρεπές in omnibus praeplaceret. Dicitur autem Philostratus a Photio in Cod. 44: ταῖς καινοπρεπεσέροις τῶν συντάξεων ἐμφιλοτιμεῖσθαι, et ab eodem in Cod. 241. uti narratur συντάξεις τοιαύταις οἷαις οὐκ ἂν τις ἄλλος —. δοκοῦσι γὰρ πῶς ἄσυνταξίαις μᾶλλον εἰκέναι ἢ συντάξεως ὁτιοῦν μετέχειν. Quae quum attulisset Kayserus in Praefat. p. vii. ita iudicat: «Noli autem propterea contendere scriptorem vitiosa usum esse oratione, siquidem illa in tali auctore non vitia sunt, sed anomaliae de industria usurpatae.» quae apponere est refutare. Quid, si nugacissimo mortalium libuerit certas loquendi leges de industria violare, proptereane nihil peccasse videbitur? Eodem iure eum qui non imprudens, sed sciens, deliquerit culpa vacare statueris. Graece scribentibus maxima semper fuit novandi facultas. Illud est ingenium linguae, illa copia, ut omnes multa lepide et venuste, multa ridicule et iocose, multa magnifice splendideque novare potuerint: sed sunt certae quaedam loquendi leges, quibus parendum est perinde omnibus. Ni id feceris iure insanire vel ineptire videberis. Οὐ γὰρ ἐφ' ἡμῖν ὁ νόμος τῶν λόγων ἀλλ' ἡμεῖς ἐπὶ τῷ νόμῳ, ut verissime iudicat Longinus in Arte Rhet. p. 138. Bakii. Quam ineptiat Philostratus in verborum compositione sic optime apparebit, si quem scriptorem Latinum eodem modo quo illum loquentem feceris. Livius II. 3. ita scribit: «Regem hominem esse a quo impetres ubi ius, ubi iniuria opus sit: esse gratiae locum, esse beneficio.» Quid diceres si pro accusativis nominativi substituerentur in hunc modum: «Rex homo esse —: esse gratiae locus, esse beneficio.» Philostratus tamen saepius ita loquitur veluti pag. 369: τεθνάναι γὰρ ἤδη οἱ ἀπελεύθεροι. et post pauca: τελευτήσαντος οὖν ἡ μὲν δουλεύειν ἐκείνῃ, ἡ δ' ἐκ μικρᾶς αἰτίας ἀποδόσθαι αὐτὴν καπήλῳ, παρ' οὗ πρίασθαι τις οὐδ' εὐπρεπῇ οὔσαν, ἀλλ' ἐρῶν οὔτος — γυναικὶ τε ἀνειπεῖν καὶ παιδῶς ἐξ αὐτῆς ἐγγράψαι. Quid eo scriptore facias qui sic verba concipere possit ut fecit Philostratus p. 206: παραπεμπομένῳ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ οἱ τῶν ἐθνῶν ἡγεμόνες ἄνδρες ἀπήγοντο τὴν ἐπὶ θανάτῳ δώδεκα λησαὶ τὴν αἰτίαν. Bellissima

haec est ἀσυνταξία, ut vides, αὐτοῦ μᾶλλον ἢ οἱ τῶν ἐθνῶν ἡγεμόνες, et quam festive novatum est λησάι τὴν αἰτίαν. Anomaliae hae sunt de industria usurpatae, sed eo magis ridiculae et ineptae, ut mihi quidem videtur. Idem genus ineptiarum conspicitur in confusione adverbiorum loci, de qua dicere institui. Philostrato placuit δεῦρο et ἐνταῦθα inter se permutare. Ubi Graecitatis ratio et usus ἐνταῦθα hic postulant, videbis eum huc δεῦρο substituere et contra, insulse et absurde ut nihil supra. Inspice mihi hos locos p. 96: τὸν βασιλέα τῶν δεῦρο Ἰνδῶν, p. 98: ὧν πολλὰ τοῖς ἱεροῖς ἀνέκεται τοῖς δεῦρο, p. 124: καὶ Δάμιν τῶν δεῦρο ἀπορρήτων ἀξιοῦμεν, p. 219: ἐν τοῖς δεῦρο ἱεροῖς, p. 255: γελοῖα θεῶν εἶδη παραδεδώκατε τοῖς δεῦρο ἀνθρώποις, p. 306: τὸ καθεῖρχθαι δεῦρο δεινὸν εἶναι φατε. Quid usitatius est quam ἡ δεῦρ' ὁδός, ut in fragmento incerti tragici apud Ciceronem ad Att. XV. 11:

ἡ δεῦρ' ὁδός σοι τί δύναται, θεοπρόπε;

et saepius alibi. Itaque Philostratus quoque semel recte dixit p. 264: ἐμοὶ ἡ δεῦρο ὁδός ὑμῶν ἕνεκα ἐγένετο, sed redit ad suas ineptias p. 290: τῆς οὖν ὁδοῦ τῆς ἐνταῦθα οὐδὲ τὸν νοῦν ἐγίγνωσκον. Quando hic veni pro huc Latine dicere licebit tum demum ἡ ὁδός ἡ ἐνταῦθα Graece non erit vitiose dictum. Eodem errore supra scripserat p. 128: διανοουμένης δέ μου τὴν ἐνταῦθα ὁδὸν ἐξηγόρευσεν ὁ δαίμων ἑαυτόν, pro quo Veteres dixissent: διανοουμένης δέ μοι δεῦρ' ἐλθεῖν.

Multa alia huiuscemodi ineptissime Philostratus contra linguae naturam et omnium Graece loquentium consuetudinem novare solet. Unum ex his Wesselingio fraudi fuit, indicante Kaysero. Legitur p. 368: συνιεῖς ἴσως ἑαυτοῦ ὥς μετ' οὐ πολὺ μετασχησομένου ἀνθρώπων. Wesselingius ad Diod. Sic. IV. 58: ὑπέλαβον τὸν Ἡρακλέα ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μεθεσθαι, ubi illa Philostrati verba apposuit arbitrari se dixit »praepositionem deesse haud negligendam." Profecto hoc demum Graecum est ἐξ ἀνθρώπων μεθίστασθαι, sed non erat recens a Philostrati lectione Wesselingius, quum eum quoque sic scripsisse ut caeteros omnes suspicaretur. Sophista enim verbis omnibus discedendi genitivos addit personae vel rei ommissa necessaria praepositione ἀπό, ἐκ vel παρά. Mira res

est et inaudita sed certissima. De permultis exemplis compluseula apponam. Saepe verbum ἀπιέναι coniungit cum genitivo rei v. c. p. 195: ἀπελθὼν τοῦ θεάτρου, p. 277: εἰ μὴ ἀπὶ τοῦ ἱεροῦ, p. 501: ἀπῆλθε τοῦ δικαστηρίου, p. 509: ἀπῆλθε τοῦ ἀντροῦ, p. 357: ἀπελθεῖν τῆς κρίσεως, et figurate ineptius etiam quam reliqua p. 507: ἀπελθεῖν τῶν δακρύων pro παύεσθαι κλάοντας. Nonnumquam personae genitivum verbo ἀπιναι addidit veluti p. 215: ἀπῆλθε τοῦ βασιλέως, et p. 575: Διονυσίου ἀπῆλθεν. Eandem rationem sequitur in similibus omnibus p. 40: ἀνεχώρησε τῆς θυσίας, p. 165: διέπτη τῶν ἰφθαλμῶν, p. 294: ἐκέλευσε χωρεῖν τῆς νήσου, p. 526: ἠφάνισεν τοῦ δικαστηρίου, p. 555: πηνίκα εἶη ὅτε τῆς σκηνῆς ἤλαθῃ, et sic denique dixit: ὡς μετ' οὐ πολὺ μετασησομένου ἀνδρῶπων.

Sunt haec omnia vitiosa: quis negabit? sed vide quam immanem errorem Diodorus Siculus commiserit ipse in verbis: ἐπίλαβον ἐξ ἀνθρώπων μεθεςάσθαι, et peius etiam in libris et apud Wesselingium μεθεςᾶσθαι. Nesciebat scilicet cum plerisque μεθεδάναι illo sensu Graecos dixisse. Eodem errore καθέταμαι et alia a Graeculis imperite formata sunt.

Nonnumquam Philostratus ubi Atticos studet imitari in errores se implicat, cuiusmodi hic est. Sciebat Atticos αὐτοὶ γὰρ ἔσμεν et sim. dicere, si remotis arbitris quae sentirent libere dici posse significarent, quae notissima res est. Itaque et ipse dixit pag. 271: μετασησάμενος ὁ Τίτος τοὺς παρόντας αὐτοί, εἶπεν, ὦ Τυανεῦ, γεγόναμεν κτέ. Sed quoniam non animadvertit a praesentibus tantum sic dici posse et in solam primam personam hoc cadere, subridicule scripsit p. 298: παρελθὼν οὖν ἐς τὸ ἀπόρρητον δικαστήριον — ὡς ἐγένοντο αὐτοί ἡγώ, ἔφη, κτέ. Subridebis etiam p. 102. ubi nescio quis Apollonium ad sapientes Indicos iubet accedere et addit: κελύουσι γὰρ αὐτοί. Τὸ μὲν δὲ αὐτοὶ Πυθαγόρειον ἦδη τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐφάνη καὶ ἠκολούθει χαίρων. Sic enim omnia Pythagoreorum plena fuissent, nam omnes ita loquebantur, ut iustior in Platonis Protagora p. 514. D. ἔα, σοφισταί τινες. οὐ σφαλῇ αὐτῷ, et post pauca: ὦ ἄνθρωποι, οὐκ ἀκηκόατε ὅτι οὐ σφαλῇ αὐτῷ.

Quae apud Platonem continuo sequuntur: καὶ ἅμα ἀμφοῖν

τοῖν χεροῖν τὴν θύραν — ἐπήραξε, in iis olim vitiose scribebatur ἀμφοῖν ταῖν χεροῖν, quod non tantum »minus Atticum» est, sed ne Graecum quidem. Duo soli libri τοῖν servarunt. Philostratum in eadem re nil libri adiuverunt pag. 183. ubi editur εἶχεν ἐν ταῖν χεροῖν, similiterque, p. 273 et 363. sed etiam sine libris ἐν τοῖν χεροῖν tuto repones. Diu post Philostrati aetatem vitiosum ταῖν natum est, quod nunc impune vel Aristophanem commaculat.

Melius servatum est in Philostrati libris futurum ἀχθέσομαι, ἀχθέσει, ἀχθέσεται, quod in Platoniciis etiam optimis nonnumquam in ἀχθεσθήσομαι est depravatum. Evasit et aliis locis et p. 208, ubi ἀχθέσῃ in melioribus exstat, ἀχθεσθήτῃ in caeteris, et p. 36. ubi pro ἀχθέσεται videbis in aliis libris ἀχθήσεται et ἀχθεσθήσεται circumferri.

In multis aliis peccat Philostratus ipse, veluti pag. 9: σὺ μὲν ζῆθι τὸν σεαυτοῦ τρόπον, pro ζῆ. Diligenter ostendimus alibi ἔζην, ζῆθι et ζῆναι formas esse τοῦ πονηροῦ κόμματος ex sequiorum errore natas.

Vitiosum est p. 11: ὑγιάννας παρὰ τοῦ θεοῦ pro ὑγίειας τυχών.

Solemni et perpetuo errore scribit p. 17: τοῦτον ἐπιπονῶντα τον αὐτῷ Φησὶ γενέσθαι τὸν βίον ὅλων πέντε ἐτῶν ἀσκηθέντα, et p. 20: τοῖς ἐτῶν τεττάρων σιωπᾶν γεγυμνασμένοις, et p. 271: δυοῖν ἐτοῖν τὴν ἀρχὴν κατασχόντα, et p. 349: Φιλίσκος ὁ Μηλιεύς ἐτῶν ξυμφιλοσοφήσας ἑμοὶ τεττάρων, et pag. 362: ἡμερῶν τετταράκοντα διαλεχθεὶς ἐν Ὀλυμπίᾳ, et p. 363: τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἱκανῶς εἶχε δυοῖν ἐνδιατρίψας ἐτοῖν, et alibi passim. Non est enim ulla dubitatio quin accusativos ponere debuerit, sed in his etiam τὸ καινοπρεπές sectatus linguae Graecae sinceritatem corrumpit.

Quod p. 20. antiqua forma Attica conspicitur καὶ ὥκει τῶν ἱερῶν τὰ μὴ κληῖςά (ubi κληῖςά rescribe) mirari poli. Imitatur enim locum Thucudidis II. 17: ὥκησαν τὰ ἱερὰ — πλὴν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κληῖςόν ἦν, ubi in aliis perpetuo errore κλεισόν scribitur. Eundem locum expressit iterum p. 181: ἐγὼ τῶν ἱερῶν τὰ μὴ βεβαίως κλειῖςά (scr. κληῖςά) χαίρω εἰπών. Admonet me huius rei mentio loci qui legitur p. 104, ubi ab-

surdo commento antiquissima Deorum Graecorum simulacra ab Apollonio in media India conspecta esse narrantur, τό τε τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος καὶ τὸ τοῦ Διονύσου τοῦ Λιμναίου καὶ τὸ τοῦ Ἀμυκλαίου, ubi duo vocabula intercidisae suspicor supplendumque καὶ τὸ (τοῦ Ἀπόλλωνος) τοῦ Ἀμυκλαίου. Quod autem Λιμναῖον appellat τὸν Διόνυσον ab Atticorum usu descendit, quibus ὁ ἐν Λίμναις Διόνυσος assuetum est dicere. Vide Aristophanem in Ranis v. 216. Thucydidem II. 15. et imprimis Demosthenem κατὰ Νεαίρας pag. 1570 sq. Si quis Thucydidis et Demosthenis locos inter se componere volet verba Thucydidis veteri mendo poterit liberare. Apud Demosthenem sic legitur p. 1571, 4: καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου καὶ ἀγιωτάτῳ (τῷ addendum) ἐν Λίμναις ἴσταν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα· ἀπαξ γὰρ τοῦ εἰκντοῦ ἐκάστου ἀνοίγεται τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Thucydidis l. l. haec verba sunt: τὸ πρὸ τούτου ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὕσα πόλις ἦν. — τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ [τῇ ἀκρόλει] καὶ ἄλλων θεῶν ἔστι καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἰδρυται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τοῦ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς καὶ τὸ τοῦ ἐν Λίμναις Διονύσου, ὃ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια [τῇ δωδεκάτῃ] ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι. Duplex in his Graeculorum emblemata orationem Thucydeam impedit et inquinat. Non in ipsa arce, sed in ea requirit sententia. Thucydides nihil aliud potuit dicere quam: «ibi enim vetustissima Deorum templa sunt» id est ἐν τῇ ἀκροπόλει, sive ἐν αὐτῇ. Adde ipsa, in ipsa arce (hoc enim denotat ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει) et cur ita dicat obscurum erit et ambiguum. Eiusdem generis additamentum est τῇ δωδεκάτῃ. Si hoc Thucydides memoriae prodere voluisset, debuerat verba sic formare τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Nunc autem satis habuit commemorare quo mense illae feriae agerentur. Vides unde sumtum sit τῇ δωδεκάτῃ. Oratio κατὰ Νεαίρας erat in omnium manibus et passim ab eruditis laudatur. Adscribo illinc in ora vetusti libri τῇ δωδεκάτῃ in alienam sedem irrepsit. Non potuit enim minus idoneo loco ea annotatio interponi, quam quo nunc ab ipso Thucydide collocata esse creditur. Paene invitus Demosthenem et Thucydidem de manibus depono ut ad Philostratum revertar.

Vitiosum est p. 37. ἀνηγγέλη in verbis ἐπεὶ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀνηγγέλη ταῦτα, sed librariorum hic error est, non ipsius Philostrati. Barbarum est ἡγγελον, quod tam crebro in libris deterioribus legitur, sed si fieri potest etiam βαρβαρώτερον est passivum ἡγγέλην. Inserta litterula corrige ἀνηγγέλθη.

Mendosa forma est quae legitur p. 1 et 214. ἀναβίῳ, et p. 42. δῶντέ μοι, et sic alibi saepius. Scribarum hic error est crebro committi solitus in δοίην, βιοίην, γνοίην et ἀλοίην, quas formas Graeculi imperiti cum ζῶην, ἐφῶν, ἐρώην et sim. confundentes sic depravare solent. Quemadmodum enim nemo dubitat quin μισθῶην pro μισθοίην sit barbarum, sic βιοίην quoque et δοίην cet. sola Graeca sunt. Sine errore scriptum est p. 144: ὦ θεοί, δοίητε τῇ καλῇ ἀποικίᾳ ταύτῃ κτέ.

Contra usum veterem Philostratus adiectivo Φανερὸς utitur pro λαμπρὸς vel ἔνδοξος, quemadmodum alii vitiose verbum Φανεροῦν usurpant pro λαμπρὸν καὶ ἔνδοξον ποιεῖν, ut ad Photii Lexicon demonstravimus. Φανερὸς apud Veteres semper significat δῆλος perspicuus, apertus, evidens. Quod vident omnes Φανερόν Graeci appellant, idque usurpant et proprie de iis rebus, quae omnium oculis sunt expositae, ut Φανερά οὐσία, cui opponitur ἡ ἀφανής, et improprie de iis, quae ab unoquoque intelliguntur, deque iis quae palam fiunt, ut omnes sentiant, et sic opponuntur inter se Φανερώς et λάθρᾳ. Emenda obiter Aristophanis locum in Thesmophor. vs. 91. ubi editur:

πότερα Φανερόν ἢ λάθρᾳ;

sed Φανερώς ex perpetuo Graecitatis usu necessario est reponendum. Apud Philostratum et sequiores Φανερὸς est clarus, veluti p. 44: ἐπειδὴ Φανεροὶ οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ εἰδικὰ ἐν σπουδαίῳ τῆς Ἑλλάδος, et p. 71: καὶ βύσσω δὲ τοὺς Φανερωτέρους αὐτῶν Φασὶν ἐσάλλαι, et p. 290: αἱ γὰρ τυραννίδες ἤττον χαλεπαὶ τοῖς Φανεροῖς τῶν ἀνδρῶν, ἣν ἐπαινοῦντας αἰσθῶνται τὸ μὴ ἐν Φανερῷ ζῆν, ubi clari viri dicuntur οἱ Φανεροὶ τῶν ἀνδρῶν, et ζῆν ἐν Φανερῷ significat in celebri et illustri loco vivere. Eodem sensu accipiendum quod legitur p. 285: ὅς καίτοι νέος ὢν Φανερός ἐν ὑπάτοις ἀτολμότερον ὑπὲρ τούτων διανοεῖτο.

Nonnumquam verbo οἶμαι perperam Philostratus utitur, veluti p. 77. in verbis: ὑπερχαίρω ἐπειδὴ οὕτω περὶ ἐμοῦ οἶει.

Subrisissent ad haec Attici, qui τὴν οἴησιν iure contemnunt, sed τὴν ἐκάστου γνώμην in talibus spectare solent et ita dicere: ἐπειδὴ οὕτω περὶ ἐμοῦ γιγνώσκεις, id est τοιαύτην περὶ ἐμοῦ γνώμην ἔχεις.

Est in vicinia locus in quo emendando mihi ipse nondum satisfacere potui p. 78: μακάριε τοῦ θησαυροῦ, εἰ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύη τοὺς Φίλους. Nihili est ἀντερύη, quod solum mendosum esse videtur. Sententia postulat *anteponis*, *praefers*: itaque suspicor ἀνθαιρεῖ rescibendum esse, quod apud Atticos eo sensu usurpari non solet (apud illos enim significat *in alius locum creare, sufficere*), sed apud sequiores solet, quorum συνήθειαν etiam in hoc verbo Philostratus videtur secutus.

Perperam finxit Philostratus compositum ὑπερδοκεῖν p. 48: in verbis: κάμοι ὑπερδοκεῖ ταῦτα, nam verbum δοκεῖν hanc compositionem non admittit, ut ὑπεραρέσκειν et sim. Quomodo id ipsum Graece dicendum sit ostendunt et alii Attici et Xenophon in Symposio II. 24: ἀλλὰ πίνειν μὲν, ὧ ἄνδρες, κάμοι πάνυ δοκεῖ.

Non ab antiquis scriptoribus sed ex aequalium sordibus arripuit Philostratus formam ἰζάνειν, et aoristum ἰζήσας, quo passim utitur, ut p. 59: ἰζήσαντα ἐπὶ τοῦ ἵππου, et p. 124: συνιζήσαντες, et p. 159: παριζήσας, et p. 231: ἰζῆσαι, et saepius alibi. Praesens ἰζάνειν occurrit p. 155. ubi narrat τὸν Φοίνικα ἐς καλιὰν ἰζάνειν, quod verbum vetus Homericum pro καθέζεσθαι sequiores recoxerunt.

Nesciebat Philostratus Atticos προσαγορεύω, καταγορεύω, ἀναγορεύω et sim. dixisse, quia ipsi λέγω illo sensu cum illis praepositionibus componi non posset, sed praeter praesens et imperfectum illas formas non esse in usu, quoniam ἐρῶ, εἶπον, εἶρηκα cet. illas compositiones omnes admittebant. Nesciebat igitur κατερῶ (ut hoc utar) verbi καταγορεύω futurum esse, ἀνείπον aoristum esse verbi ἀναγορεύω, verbum συναγορεύω habere perfectum συνείρηκα, similiterque in caeteris compositis. Itaque p. 128. ἐξηγόρευσεν ὁ δαίμων male scripsit pro ἐξεῖπεν et saepius alibi eodem modo impegit.

Petius etiam scripsit p. 186: οἱ μὲν δὴ πολλοὶ ὦντο λόγον ἀγορεύσειν αὐτόν, ubi λόγον ἐρεῖν debuerat dicere. Ἄγο-

ρεύω praesens tantum habet et imperfectum : occurrit in praeconis formula τίς ἀγορεύειν βούλεται; et nonnumquam in Comoedia οὐκ ἡγόρευον; Nusquam apud Veteres ἀγορεύσω et ἡγόρευσα leguntur, sed ἔρῳ et εἶπον. Nemo Veterum dixit λόγον ἀγορεύειν, sed λόγον λέγειν. Philostratus autem caeterique sequiores passim sic loquuntur, apud quos et γνώμην ἀγορεύειν occurrit sententiam dicere pro γνώμην ἀποδείκνυσθαι vel ἀποφαίνεσθαι.

Quam inepte scripsit p. 145: ἐπεὶ δὲ ἀνοήτως εἶχον τοῦ πάθους! Erant tum fortasse quibus talia placerent. Hi autem nobis nunc videntur ἀνοήτως ἔχειν.

Verbum φρονεῖν quoque longa die amisit veterem significandi potestatem τοῦ φρόνιμον εἶναι. Apud Philostratum et sequiores φρονεῖν significat ferocire, magnos spiritus gerere, quod Graeci veteres μέγα φρονεῖν dicebant. Itaque quod Graecis est μεῖζον φρονεῖν et φρονεῖν μέγιστον Graeculis μάλλον φρονεῖν et φρονεῖν μάλιστα dicitur. Sic igitur Philostratus scripsit p. 205: νεανίαν ἰδὼν πίονα καὶ φρονοῦντα ἐπὶ τῷ πλεῖστα μὲν ἀνθρώπων ἐσθίειν, πλεῖστον δὲ οἶνον πίνειν. Quam risissent Athenienses si quem audivissent ita loquentem φρονεῖν ἐπὶ τῷ πλεῖστα ἐσθίειν. Nempe in talibus ne μέγα φρονεῖν quidem apte dicitur. Quae praeclara sunt et omnibus videntur ob ea tantum quis μέγα φρονεῖν potest. In caeteris omnibus quae aut tenuiora sunt aut etiam sordidiora μεγαλαυχεῖσθαι ponebatur. Acuti Attici μέγα φρονεῖν cum laude et admiratione usurpant, μέγα φροσᾶν cum contemptu risuque. Apud Philostratum, ut vides, confusa sunt omnia temereque permixta. Μάλλον φρονεῖν legitur p. 145: τοὺς Σμυρναίους φρονεῖν ἐκέλευεν ἐφ' ἑαυτοῖς μάλλον ἢ τῷ τῆς πόλεως εἶδει, in qua re μέγα φρονεῖν et φρονεῖν μεῖζον Attici dixissent. Similiter p. 321. in descriptione Arcadici iuvenis et alia in eo laudantur et δέρη ἐλευθέρα τε καὶ φρονοῦσα, ad quem locum Kayserus docuit φρόνιμος quoque illo sensu poni in vitis Sophistarum p. 569: διελέγετο μὲν οὖν οὐκ ἐπιτηδείως· φρονιμώτατος δ' ἀνθρώπων γενόμενος διέβαλλεν αὐτὸ ὡς μεिरακιῶδες ἵνα ὑπερεωρακῶς αὐτοῦ μάλλον ἢ ἀπολείπόμενος φαίνοιτο. Fieri potest ut φρονιμώτατος illic denotet μέγιστον ἐφ' ἑαυτῷ φρονῶν, sed luculentius aliquod exemplum requiro. Quam multi et olim et nunc ea quae assequi nullo modo possunt malunt contemnere videri.

Non satis perspexit Philostratus quid inter διδάσκω et διδάσκει ex perpetuo Veterum usu interesset, nam saepe διδάσκει scribit ubi διδάσκω debuisset, veluti p. 108: διδάξῃ ὅν με τὴν σοφίαν πᾶσαν; et p. 178: καὶ διδάξομαι αὐτὸν ὅποσα οἶδα, et p. 337, et aliis multis locis. Discrimen hoc tam perspicuum et ex ipso Graecitatis ingenio natum Graeculi neque sentiebant neque didicerant.

Pessime recepit Editor p. 126. τοῖς τικτομένοις τε καὶ κυομένοις πᾶσιν pro κυομένοις. Vitiosa est et a Graeculis ficta forma κύω pro κυῶ, nata ex locis ubi solus accentus discrimen facit in κυεῖν, κυεῖ, κυῶσα cet. Deinde ubi semel falsam opinionem imbibebant utroque modo et κύω et κυῶ recte dici, utramque formam et ipsi usurparunt et in antiquiorum scripta invexerunt.

Suspecta admodum mihi est forma δίεις p. 181: οὐ δίεις ταῦτα pro δίει, et librariis imputandus error videtur. Legitur alibi ἄπει sine vitio, veluti pag. 277. εἰ μὴ ἄπει τοῦ ἱερῶ, et passim proba forma apud Atticos occurrit, ἔξει, ἐπέξει, εἴσει, ἄπει, πρόσσει, κάτει, μέτει cet. quibus nemo umquam σ addit. Ipsum δίει legitur apud Aristophanem in Acharn. vs. 845:

χλαῖναν δ' ἔχων Φανὴν δίει.

Augēt suspicionem fraudis quod saepius illae formae labem et vitium conceperunt. Κάτει in Euripidis Medea vs. 1011. in κρατεῖς depravatum est, apud Isaeum οὐ μὴ εἴσει εἰς τὴν οἰκίαν abiit in οὐ μὴ εἰσίγῃς τὴν οἰκίαν, ut in Nov. Lectt. ostendimus, similiterque ἐπέξει in Demosthenis Midiana non sine mendo elapsum est. Gravis eorum error est, quibus εἴ in compositis πρόσσει, ἔξει videtur imperativi forma esse. Ipse Buttmannus, Grammaticorum princeps, in hunc errorem est implicitus. Miror quomodo haec opinio nasci potuerit in tanta frequentia locorum ubi probae formae occurrunt, quas et analogia monstrat et confirmat usus. Πρόσιθι est accede, non πρόσσει, quod significat accedes. Nemo abutetur nunc quidem, sed fortasse olim aliquis abusus est locis, qualis est Aristophanis in Acharn. vs 165:

οὐ μὴ πρόσσει τούτοις ἐσκαροδισμένοις,

nam satis est illi occinere Aristophaneum οὐ μὴ ληρήσεις ex

Nubibus vs. 367. Unicus est in scriptoribus Atticis locus, ubi *ἔξει* imperativi speciem mentiat. Legitur in Nubibus vs. 653:

ποῦ Στρεψιάδης; ἔξει τὸν ἀσκάντην λαβών.

sed quoniam *certum* est solum *ἔξιθι* in usu esse necesse est statuere aut alio quo mendo hunc versiculum laborare aut illud ipsum *ἔξιθι* pro *ἔξει* reponi oportere.

Recurrit vitium idem apud Philostratum p. 172: τί πεφροντικῶς περίεις καὶ μεσδὸς ἐννοίας; ubi *περλεῖ* restituendum est.

Cum aequalibus omnibus Philostratus pro antiqua forma *ἀπέδυν* usurpat noviciam *ἀπεδυσάμην* p. 158: ἐς τὰ τοῦ Ἀπολλωνίου ἦθι ἀπεδύσατο. Sic et in vit. *Sophist.* p. 601: ἀπεδύσατο πρὸς Ἡρακλείδην τὸν σοφιστήν, et aliis locis.

Ludimagistro lubens reddiderim τὸ ὄρος p. 161: παρεῖχε δὲ ἄρα τὸν λόγον ἡ Οἶτη [τὸ ὄρος] ἐν ὀφθαλμοῖς οὖσα. Eiusdemmodi emblemata tolle p. 129: τὴν γλαῦκα [τὴν ὄρνιν] χρὴ ἐπιφυλάττειν οὗ νεοττεύει.

Gravi errore lapsus est Philostratus p. 186. quum ex analogia fingeret formam *ἀναβιωθεῖσα* in verbis: ὥσπερ ἡ Ἀλκίσις ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἀναβιωθεῖσα. Verbum *ἀναβιώσκομαι* habet *ἀναβιώσσομαι*, *ἀνεβίων* et *ἀναβεβίωκα*, quemadmodum dicebant *φύσσομαι*, *φύσσομαι*, *ἔφυν*, *πέφυκα*; *ἀλίσσομαι*, *ἀλώσσομαι*, *ἔάλων*, *ἔάλωκα*, et alia quaedam. Dicitur autem Graece et *ἀποθανεῖν ὑπὸ τινος* et *ὑπὸ τινος ἀναβιώναι*. Sed Philostratus huius rei aut ignarus aut immemor pro *ἀναβιωῦσα* formavit *ἀναβιωθεῖσα*. Similiter peccant qui *κατέαγμα* dicunt pro *κατέαγα* et *καθέσμαι* pro *καθέσηκα* et *ἀπέσβεσμαι* pro *ἀπέσβηκα* aliosque multos errores eiusdemmodi committunt.

Contra antiquorum usum Philostratus nonnumquam utitur nomine *ἐλεγξις*, veluti p. 74 et 256. Constantissime Veteres *ἐλεγχος* dixerunt. Multo etiam peius est quod ei excidit p. 246: *παρέδωκε γὰρ καὶ τὸ αἰνίττειν* pro *αἰνίττεσθαι*. Quis umquam vidit verbum *αἰνίττω*?

Platonem imitari voluit pag. 252. quum scriberet: ἦ δ' ὁ Ἀπολλώνιος, et p. 255. ἦ δ' ὁ Νεῖλος, et sic alibi saepius, sed male omisit vocabulum necessarium, quod Plato constanter addere solet: ἦ δ' (ὁς) ὁ Ἀπολλώνιος, ἦ δ' (ὁς) ὁ Νεῖλος cel.

Nilus iste, qui statim ita loquitur p. 253: *εἰ δ' αἰτία ἔλομένου, ἔσαι τις τάχα καὶ μὴ ἐλομένου αἰτία*, videtur Platonis Remplicam legisse. Manifesto enim respicit locum in *Rep.* X. p. 617. E: *αἰτία ἐλομένου. θεὸς ἀνάτιος*. Apud Philostratum, ut etiam antea vidimus, barbarorum ultimi in scriptorum Graecorum libris diligenter versati sunt.

Quam inepte abutitur Philostratus veteri verbo Attico *ἐκκυκλεῖν* p. 329. in verbis *ἐπὶ ζευγῶν ἐς τὴν ἀγορὰν ἐκκυκλεῖσθαι λευκῶν*. Notissimum est quid sit in Graecorum fabulis τὸ ἐκκύκλημα et ἐκκυκλεῖσθαι. Non illepide igitur dicuntur *ἐκκυκλεῖν τι* qui absconditum quid et abditum proferunt in hominum notitiam iisque veluti spectatoribus in conspectu ponunt. Recte Philostratus ipse p. 245. quum multa de apparatu scenico disseruisset ita loquitur: *οὐ δὲ ἀπεικός τι παθεῖν μοι δοκῶ φιλοσοφίας ἡττηθεὶς εὖ κεκοσμημένης, ἣν Ἴνδοι ἐφ' ὑψηλῆς τε καὶ θείας μηχανῆς ἐκκυκλοῦσιν*. Sed quam apte et venuste hoc dictum est tam inepte et absurde dicuntur qui *bigis vehuntur* in forum *ἐπὶ ζευγῶν ἐκκυκλεῖσθαι ἐς τὴν ἀγορὰν*.

Peccavit Philostratus p. 214. scribens: *Γάλβας ἐπ' ἀγορᾶς μέγας ἀπέθανεν ἡταιρημένους ἐσποιῶν ἑαυτῷ παῖδας τὸν Ὀθωνα καὶ τὸν Πείσωνα*, nam quid sibi vult *ἡταιρημένοι*? Quis umquam legit *ἐταιροῦμαι* et quid tandem ex analogia significare debet? Utrum *παῖδες ἡταιρημένοι* sunt ἐξ *ἐταιρῶν γεγονότες* an aliud quid? Caeterum parum refert id scire nam tota res commenticia est et contra historiae fidem. Otho frustra spem adoptionis conceperat (Tacit. *Histor.* I. 15.) et propemodum ridiculum est narrare Galbam in medio foro *duos* sibi filios adoptasse et Othonem et Pisonem.

Mire abutitur Philostratus verbo *ἐρωτᾶν* in *ἐρωτᾶν λόγον* pro *λέγειν*. Philosophis solemne est *ἐρωτᾶν* ponere pro *συλλογέσθαι*, sed apud Philostratum idem quod *λέγειν* significat veluti p. 360. quum adolescentulus Atheniensis Olympiae dixisset *μᾶλα εὖνουν τὴν Ἀθηνᾶν εἶναι τῷ βασιλεῖ* (Domitiano), indignabundus Apollonius: *πέπαυσο*, inquit, *Ὀλυμπίαςιν ὑπὲρ τούτων ἐρωτῶν καὶ διαβάλλων αὐτὴν τῷ πατρί*. *Desine Olympiae de his rebus dicere*.

Non intellexit Philostratus quam gravem errorem committe-

ret quum scriberet p. 42: ἐφῆσηκότα μέντοι ὁρῶν καὶ ἐνθυμουμένῳ ὁμοιον: volebat dicere quum cogitabundum et meditantii similem videret, sed non est recordatus quae esset verbi ἐφιστάναι ratio ubi eo sensu ponitur. Notissima tamen res est. Dicebant olim ἐφιστάναι τὸν νοῦν, τὴν γνώμην et τὴν διάνοιαν. Saepe legitur ἐπισῆσας τὴν διάνοιαν, τὴν γνώμην ἐπισῆσαι et similia, quae quum sexcenties apud philosophos potissimum recurrerent coeperunt sequiores τὸν νοῦν aut τὴν διάνοιαν aut τὴν γνώμην omittere et solum ἐφιστάναι et ἐπισῆσαι dicere pro hoc agere, animum attendere, diligenter apud animum suum cogitare et considerare, meditari. Passim ἐφιστάναι inde ab Aristotele et Theophrasto illo sensu usurpari solet. Copiam exemplorum effuderunt Hemsterhusius, Wesselingius, Dorvillius locis indicatis a Wyttembachio ad Plutarchi Moral. p. 52. B. Philostratus ipse sine vitio scripsit pag. 190: Θεμιστοκλέα ἱδρυνται ἔννοον καὶ ὥσπερ χρησμῶ ἐφιστάντα. Apparet ex his Philostrati error, qui putaverit ἐφῆσηκα quoque dici posse, quoniam ἐφίστημι et ἐπέσθησα recte diceretur. Non cogitavit τὴν διάνοιαν in illa locutione omissum esse, itaque transitivis tantum formis esse utendum. Ἐπισῆσαι recte dicitur, ἐπισῆναι non item, neque ἐφίσασθαι neque ἐφεστάναι. Sed in re perspicua quid opus est verbis? Post pauca peccavit iterum scribens: θεωρῶ πρὸς ἑμαυτὸν ἐξ ὅτου ποτὲ οἱ βάρβαροι τοὺς εὐνούχους σώφρονας ἡγουῦνται, namque ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου et ἐξ ὅτου περ, ut Latinorum ex quo, de tempore dicitur, non de causa, ut in: οὐκ ἐλούσατ' ἐξ ὅτου περ ἐγένετο. Philostratus ἐξ ὅτου et δι' ὅτι, ut alia multa, inter se confudit.

Antiqui et probi sermonis inscitia in Philostrato deprehenditur p. 44. in verbis: ἀργίας μὲν ἡττηθεὶς ὁ σοφὸς ἢ χολῆς ἢ ἔρωτος ἢ φιλοποσίας — ἴσως ἂν καὶ συγγνώμην φέροιτο, χρήμασι δὲ ὑποθεὶς ἑαυτὸν οὗτ' ἂν συγγιγνώσκοιτο καὶ μιτοῖτ' ἂν. Nemo Veterum usus est umquam verbo passivo συγγιγνώσκειμαι pro ignoscitur mihi, datur mihi venia, quia omnes constanter illo sensu dicebant τυγχάνω συγγνώμης. Sequiores huius rei ignari aut immemores συγγιγνώσκεσθαι usurpare coeperunt. Etiam φέρεσθαι συγγνώμην reprehensionem habet et minus eleganter novatum est, ut et χολῆς ἡττηθῆναι pro ὀργῆς et χρήμασιν ὑποθεῖναι ἑαυτὸν pro φιλάργυρον εἶναι vel χρημάτων ἡττω-

Mirifice credidit se locutum esse Philostratus p. 118. quum dixisset: *προπίνω σοι, ὦ βασιλεῦ, ἄνδρα Ἑλληνα*, ad quae verba difficile est non subridere. Scilicet apud Xenophontem legerat in Anab. VII. 4. 26: *προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, τὸν ἵππον τούτῳ*, de quo loco olim interpolato diximus in Nov. Lectt. p. 396. Saepe *προπίνω τί τινι* apud Veteres legitur pro φιλοτισίαν τινὶ προπιῶν δωροῦμαι, ut ibidem multis exemplis ostendimus. Fugit Philostratum ratio quum credidit ipsum Apollonium Regi Indorum posse *προπίνεσθαι*.

Indorum rex homo minimi pretii et philosophiae osor ut puer petulans a sapientibus increpatur: *σωφρονέσερον, ὦ βασιλεῦ*, inquirunt, *περὶ φιλοσοφίας γίγνωσκε. τὸν μὲν γὰρ χρόνον, ὃν μειράκιον ἦσθα, ξυνεχώρει σοι ἡ νεότης τὰ τοιαῦτα, ἐπεὶ δὲ ἐς ἄνδρας ἐξαλλάττεται ἤδη φειδώμεθα τῶν ἀνοήτων τε καὶ εὐκόλων*. Vides reges in India etiam adultos a sapientibus παιδαγωγεῖσθαι. Sed quod eum iubent τῶν εὐκόλων φεῖδεσθαι de plebeio sermone sumtum est et plane abhorret ab antiquo Graecitatis usu. *Faciles, lenes, mites* appellantur *εὐκολοι* et opponuntur *morosis τοῖς δυσκόλοις* optimi pessimis. Incerti Comici verba apud Philostratum in Imagg. p. 134. *Ιακ. Μουσῶν εὐκόλων ἀνθρώπων* mihi quoque de Sophocle accipienda esse videntur, de quo Bacchus in Ranis dixit:

ὁ δ' εὐκολος μὲν ἐνθάδ', εὐκολος δ' ἐκεῖ.

Suspitor enim nescio quem apud Veteris Comoediae poetam mitem Sophoclem his verbis salutasse:

(ὦ χαῖρε) Μουσῶν εὐκόλων ἀνθρώπων.

Philostrato qui τὰ εὐκολα *stulta, futilia, inepta* appellavit suus est error relinquendus.

Non suo sed librariorum vitio ineptire videtur Philostratus p. 122, ubi de Xerxe dicitur: *εἰ γὰρ ἐν χερσὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπέθανε, τίς μὲν ἂν λόγων λαμπροτέρων ἤξιώθη; τῷ δ' ἂν μείζω τάφον ἐπέσημήναντο Ἕλληνες*; Philostrato digna sententia est, sed ne ille quidem potuit dicere *τάφον ἐπισημαίνεσθαι* pro *monumentum ponere*. Suspitor eum a Callimacho sumsisse vocabulum ex notissimo loco:

Κρήτες αἰεὶ ψευσαί. — καὶ γὰρ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο

Κρήτες ἐτεκτῆναντο.

quamobrem emendandum censeo: τῷ δ' ἂν μείζω τάφον ἔτεκ-
τήναντο Ἕλληνες;

Finem faciam in aperiendo usu quodam vocabuli δεῖνα, cuius et apud alios quaedam exempla sunt, sed apud Philostratum permulta. Inspice mihi hos locos: p. 11: ἀπίτω ὁ δεῖνα τὰ ἑαυτοῦ ἔχων, p. 18: ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα (πλείους εἰπών) τοῦ λιμοῦ τοῦ καθεστηκότος αἵτιοι, p. 85: βοῶν — ὡς ὁ τοῦ δεῖνος εἶην υἱὸς καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἑμαυτοῦ ἵοιμι, p. 156: μῆσομαι αὖθις, μῆσει δέ με ὁ δεῖνα, p. 206: ὁ δεῖνα γὰρ καταψευθεῖς ἄπεισιν, p. 324: προελθὼν τῆς οἰκίας τῇ δεῖνι ἡμέρᾳ — τίνι ἐθύσω τὸν παῖδα; p. 539, narratur Herodes Atticus, quum ex eo quaereretur quibus magistris usus esset, respondisse: τῷ δεῖνι μὲν καὶ τῷ δεῖνι παιδευόμενος, Πολέμωνι δὲ ἤδη παιδευόν. Haec omnia alio modo dicta sunt quam quo Veteres uti assolent, qui τὸν δεῖνα appellant eum, cuius nomen aut non succurrit aut non opus est edere aut non placet nominare aut in re ficta pro quispiam ponitur. Notus est locus Aristophanis in Thesmoph. vs. 620:

τὸν δεῖνα γιγνώσκεις, τὸν ἐκ Κοθωκιδῶν;

B. τὸν δεῖνα; ποῖον; A. ἔσθ' ὁ δεῖν' ὅς καὶ ποτε
τὸν δεῖνα τὸν τοῦ δεῖνα.

Sic Demosthenes p. 167, 24: ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσ-
ήγγειλεν, et sic alii passim. Apud Philostratum, ut vides, alia ratio est. Aesculapius p. 11. non dixerat ἀπίτω ὁ δεῖνα, neque Apollonius μῆσει δέ με ὁ δεῖνα, neque Herodes τῷ δεῖνι καὶ τῷ δεῖνι, sed diserta nomina ediderant eorum, quos quisque dixisset. Philostratus quamquam eorum ipsa verba refert, quamquam eos ipsos inducit loquentes, tamen singulis nominibus τὸ δεῖνα substituit, nihil ad rem facere ratus ipsa nomina apponere. Ex his igitur planissime confirmatur H. Stephani suspicio de loco, qui legitur in Matthaei Evangelio XXVI. 18: ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἵπατε αὐτῷ κτέ. Rectissime ille: »illud δεῖνα potius Evangelistae esse arbitror quam ipsius Christi: Evangelistae inquam ponentis δεῖνα loco nominis proprii, quo Christus usus sit: alioqui certe nullam huius generis loquendi rationem inire possum." Loci Philostratei prorsus similes omnem dubitationem mihi quidem eximere videntur. Veteres in tali re ita scribere so-

lent: ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα (εἰπὼν τοῦνομα) κελεύετε αὐτόν κτῆ. Paene gemellus locus est Philostrati p. 285: βαδίσαι σε χρὴ ἐς τὴν Ῥώμην παρὰ τὸν δεῖνα καὶ διαλεχθῆναι οἱ.

Transeo nunc ad vilas Sophistarum.

G. G. COBET.

(Continuabitur).

SUPPLEMENTA ANNOTATIONIS

AD

XENOPHONTIS ANABASIN.

Clearchus ad Tissaphernem II. v. 11. ita dicit: σὲ δὲ νῦν ἔρω τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα. In tribus optimis libris A. B. C. apud Dindorfium scriptum est καὶ τὴν σαυτοῦ χώραν σώζοντα, quod iure repudiatum est. Sciolus de suo levi coniectura inseruit χώραν, quemadmodum in reliquis ἀρχὴν nescio quis non multo felicius interposuit. Agnosces Xenophontem in his: τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σώζοντα.

Xenophon ubi Menonis ingenium et mores describit II. vi. 23. ita scribit: παρ' οἷς μὲν ἐπεχειρεῖ πρωτεύειν Φιλίᾳ διαβάλλων τοὺς πρώτους τούτους ᾤετο δεῖν κτήσασθαι. Non est haec sana oratio. Vitii sedes est in τούτους, pro quo Suidas v. Μένων exhibet τούτῳ et Codex Parisinus omnium optimus C. apud Dindorfium a prima manu τοῦτο habet manu secunda vel tertia correctum in τούτους. Correctum autem? imo vero stulte corruptum. Emendandum est enim τοῦτ' ᾤετο δεῖν κτήσασθαι, nempe τὸ πρωτεύειν Φιλίᾳ. Vides unde Suidae scriptura τούτῳ ᾤετο nata sit, oscitanter repetita sequenti vocali. Qui τοῦτο dedit librarius pervulgato more scribarum

omissam vocalem ineleganter revocavit. In alio libro elisionis nota confusa est cum alio compendioso, quo — ους significari solet. Passim hoc factum esse videbis, ut in Erotiani praefatione p. 14. ubi editur: ὧν ἀντικατηγόρητάν τινες ἐμφρόνως εἰδότες ἄνδρες ἐπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ, sed quis non meminit loci Homericum a plurimis decantati:

ἄνδρ' ἐπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.

Inconsulto igitur is qui Codicem Parisinum C ex alio libro, ut opinor, *corrigebat*, quum τοῦτο dedisset, τούτους substituit sententiae securus. Idem in eodem libro saepius factum esse animadverti ut corrector vera scriptura erasa vitiosam stulte induceret. Itaque utilissimum factu est ubique in Codice omnium optimo sedulo indagare quid lateat in locis, quorum scriptura a correctoribus reficta est. Quam vellem ipse librum intentissima cura excutere et omnia perscrutari! Laudanda tamen est insignis Dubneri diligentia qui omnia veteris lectionis vestigia sedulo rimatus est. Quantum autem ex ea re boni erui possit duobus exemplis ostendam. Editur III. i. 2: ἐπεὶ δὲ οἱ τε στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπόμενοι ἀπωλώλεσαν ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες. Quicumque hoc agat statim intelliget συνεπόμενοι non esse sanum. Num tu putas in verbis, quae leguntur V. iv. 16. ἀπέκτειναν συχνοὺς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν συναναβάντων Ἑλλήνων τινὰς ferri posse συναβαινόντων? Certum igitur et manifestum est *aoristum* requiri. Quid igitur reponendum est? Συσπόμενοι enim non est usitatum. Inspiciamus Codicem Parisinum. Dindorfus annotat: »συνεπόμενοι] ἐπὶ in rasura ὅ. litterarum C." Scin quid erasum sit? Nempe συνεπισπόμενοι. Corrector delevit litteras επισπῶ et substituit ἐπὶ alios libros secutus. Reliqui ad unum omnes servant συνεπόμενοι. Quam facile erat ipsam Xenophonis manum ex leviter depravata vetere lectione elicere. Xenophon enim dederat οἱ συνεπισπόμενοι, quae forma ut plurimum in συνεπισπόμενοι a Graeculis depravari assolet. Quam tritum sit συνεφέπομαι et συνεπισπένεσθαι norunt omnes. In Anabasi VII. iv. 6. ubi legitur: ὁ Σεύθης ἐκέλευσε τὸν Ξενοφῶντα — συνεπισπένεσθαι praeter quatuor optimos libri omnes exhibent συνέπεσθαι. Συνεπισπόμενος et συνεπισπόμενος confusa et

alibi saepe videre est et in Cyropaed. VII. 1. 32 et VIII. vi. 10. et in Platonis Timaeo p. 42. C, ubi in optimis libris est pessima lectio *ξυνεπισπάμενος*. Neglectum a Criticis haesit turpe vitium in venustissimo loco Platonis de Legg. IV. pag. 706. A: τοῦτον γὰρ δὴ τίθεσθαι τὸν νόμον ὀρθῶς ὑποτίθεμαι μόνον, ὃς ἂν δίκην τοξότου ἐκάστοτε σοχάζεται τούτου ὅτῳ ἂν συνεχῆς τούτων τῶν ἀεὶ καλῶν τι ξυνέσπῃται, nam barbarum est, opinor, *ξυνέσπῃται*: exemta litterula *ξυνέπῃται* genuinum est. Aoristus ἔσπετο restitui debet Plutarcho in vita Solonis cap. 27. ubi Solon ad Croesum ita dicit: ὧ δ' εἰς τέλος ὁ δαίμων ἔθετο τὴν εὐπραξίαν τοῦτον εὐδαίμονα νομίζομεν, quae nemo potest intelligere. Pro ἔθετο reponere ἔσπετο et reseca scioli additamentum τὴν εὐπραξίαν, ut Solon dicat: ὧ δ' εἰς τέλος ὁ δαίμων ἔσπετο τοῦτον εὐδαίμονα νομίζομεν. Corruptelam, ita uti fit, interpolatio secuta est. Itaque ubi vitii sedemprehenderis mendumque sustuleris interpolatio fit manifesta. Sine sensu editur apud Ciceronem in oratione II. contra Rullum cap. 7. § 19: »Ille quod dari populo nullo modo poterat tamen quodammodo dedit: hic quod adimi nullo pacto poterat *potestate* quadam ratione eripere conatur." Vitii sedes est in *POTESTATE*, in quo latet *POTESTARTE* quod quum revocaveris duplex emblemata *poterat* et *ratione* ultro excident et locus erit luce clarius: *quod adimi nullo pacto potest arte quadam eripere conatur*. Sed ad Xenophontem redeo cuius et alterum locum a correctore corruptum indicabo. Enumeratis opibus, quibus regnum Persarum pollebat, Xenophon ita pergit: III. 1. 20. τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν πάντων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη εἰ μὴ πριαίμεθα κτλ. in his πάντων vitiosum est. Ex C. notatur: »πάντων] πᾶν in rasura." Male erasum esse suspicor τοῦ, nam verum est ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη, ut statim post § 21: ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄλλα κτλ. et III. 11. 26. πάντα ταῦτα τὰγαθὰ δῆλον ὅτι τῶν κρατούντων ἐστίν.

Pura alias.

C. G. COBET.

ATAKTA.

(Continuantur ex VIII. pag. 116).

§ 4.

Persequamur alia in eadem Oratione pro Caecina. Ubi Cesenniae testamentum describitur § 17, additur: *Aebutio sextulam adspersit. Hanc sextulam illa mercedem isti esse voluit assiduitatis et molestiae, si quam ceperat: iste autam hac sextula se ansam retinere omnium controversiarum putat.* Ridiculum est *ansam retinere aliqua re*; siquidem aliquid prehendere, tenere dicimur *ansâ*. Expuncto nomine quod putide iteratur, legendum, *hanc se ansam retinere* —.

Ut saepe alibi, ita § 27, quod attendenti perspicuum fore confido, in verbis *Terentianus est Phormio*, postremum nom. proprium interpolatum est.

Manifesto tenere mihi videor emblemata § 35, ubi quum adversarius contendisset Caecinam interdicto uti non posse, sed agere iniuriarum, Orator ita pergit: *quid id ad causam possessionis?* — *Plus tibi ego largiar. Non solum egeris, verum etiam condemnaris licet: numquid magis possidebis?* Actio enim iniuriarum non ius possessionis assequitur, sed dolorem imminentae libertatis iudicio poenaeque mitigat. Tota ista interpretatio (*actio* — *mitigat*) et per se intempestiva est, et abusu sermonis peccat. In bona latinitate *actioni* non hoc tribuitur, ut dicatur *ius assequi*: neque *actio mitigat dolorem*: neque *imminui libertatem eius* dicitur, qui introire aliquo prohibitus sit.

Minuta quaedam corrigenda sunt, verbi causa § 34. ut *praetermitterent* mutetur in *praetermiserunt*: § 41. *quum* — *loquamur*, imo *q. loquimur*: ut § 47. Et § 50, abiciantur

quae putide ad explicandum inserta sunt, *deiectus esse quisquam*, quam adiectionem respuunt etiam quae praecedunt, *illud* — *potest*.

Bis corrigendum est in hoc uno loco § 51: *quae lex, quod senatus consultum, quod magistratus edictum, quod foedus aut pactio, quod — testamentum, quae iudicia aut stipulationes, aut pacti et conventi formula non infirmari ac convelli potest, si ad verba rem deflectere velimus —?* In rebus privatis iudicia appellari non poterant, quae ne omnino quidem huius erant loci: offendit praeterea plurale in hoc et in sequenti nomine. Legendum, *quae fiducia aut stipulatio aut pacti et conventi formula — si ad verba rem flectere velimus —?* Quo uno loco *deflectere* transitively poni videbatur, Orat. § 157, eum dudum correxi.

Mox, § 52. ubi nunc editur, *sermo hercule et familiaris et quotidianus* —, non tam vetusti Cod. auctoritate abiiciendum erat prius *et*, sed ipsa ratio admonere potuerat doctissimum Editorem, nullo modo ista sic distrahi posse, nec diversa inter se cogitari.

Credibile non est § 58. Ciceronem hoc scripsisse: *quare si ad eum restituendum, qui vi deiectus est, eandem vim habet aequitatis ratio, ea intellecta certe nihil ad rem pertinet, quae verborum vis sit ac nominum*. In omni hac disputatione solet *deiectum* appellare, non *vi deiectum*: et illud substantivum per errorem irrepsit huc ex sequentibus. Sed *eandem vim habet* probari non potest, quoniam nulla alia vis in antecedd. commemoratur, quacum haec conferatur. Legamus igitur *tantam vim habet* —.

Porro nullam interpretationem quis reperiet his, § 65: *quum dixisset »in his causis non verba venire in iudicium, sed eam rem, cuius causa verba haec in interdictum coniecta sint;» ita pergit: vim, quae ad caput ac vitam pertineret, restitui sine ulla exceptione voluerunt. Ea fit plerumque per homines coactos armatosque: si alio consilio, eodem periculo facta sit, eodem iure esse voluerunt. Quaero, quo alio consilio? Si vis semper eodem consilio fit deiiciendi, eiiciendi, arcendi, deturbandi, apparet non ita scriptum esse potuisse a Cicerone, sed si alio auxilio.*

In hac causa, quum defenderet Cicero mentem et voluntatem interdicti contra verborum sententiam, fieri non poterat quin exemplum excitaretur eius causae, quam Crassus contra Scaevolam in centumvirali iudicio defenderat; itaque eius causae mentio fit § 52. sq. Sed eodem reditur § 67. Quum enim Aebutius uno verbo se defenderet, contenderetque non *deictum* esse Caecinam, accusabat, ut ei Cicero obiicit, *eos qui consuluntur, quod aequitatis censeant rationem, non verbi, haberi oportere. Et hoc loco Scaevolam, dixisti, causam apud centumviros non tenuisse: quem ego antea commemoravi, quum idem faceret, quod tu nunc, (tametsi ille in aliqua causa faciebat, tu in nulla facis) tamen probasse nemini, quod defendebat, quia verbis oppugnare aequitatem videbatur. Quum id miror, te hoc in hac re, alieno tempore, et contra, quam ista causa postulasset, defendisse: tum illud vulgo in iudiciis, et nonnumquam ab ingeniosis hominibus defendi, mihi mirum videri solet, nec iurisconsultis concedi, nec ius civile in causis semper valere oportere. In hac loci distinctione nulla sana sententia apparet. Statim occurrere debet hoc, in verbis quum id miror institui apodosin eorum, quae ante inchoabantur; quo uno modo istud hoc in hac re ad illam Scaevolae defensionem referre licebit. Ne multa, locus sic constituendus est: Et hoc loco, quod Scaevolam dixisti causam apud centumviros non tenuisse — quem ego antea commemoravi, quod idem faceret quod tu nunc, (tametsi ille in aliqua causa faciebat, tu in nulla facis,) tamen probasse nemini quod defendebat, quia verbis oppugnare aequitatem videbatur, — quum id miror te hoc in hac re alieno tempore et contra quam ista causa postulasset defendisse, tum illud cet. — Perspicuum est Ciceronem hoc obiicere adversario, quod is, quum omnino satis stulte contendisset iurisconsultorum auctoritati obtemperari non oportere, tamquam si ipse verbis et literis opponeret aequi et boni nomen, Scaevolae exemplum excitasset, qui iurisconsultus tamen causam non tenuisset; hoc igitur mirari se dicit Orator, quandoquidem ideo causam non tenuerat Scaevola, quod idem faceret »quod tu nunc,» nempe ut se »verbo literaque defenderet.»*

Miror tamdiu Editores tulisse hoc, ut § 93. legeretur, *qui*

ab iure, officio, bonis moribus ad ferrum, ad arma, ad eadem confugerit —, nec sensisse ridiculum istud *bonis* abiiciendum esse, quum perpetuo dicatur *moribus deducere*, ut § 20. 27. cet.

§ 5.

Restant complura in Oratione pro Rabir. Perduell. corrigenda, quamquam multa senserunt iam viri docti, quorum acumen et elegantia iudicandi non erat relinquenda. Ernestus, verbi causa, rectissime viderat in § 2. verba *in his rebus evertendis* glossema esse. Quid hoc est, quod Orellius contendebat, verba illa «permultum ad invidiam accusatoris augendam conferre?» Nugari hoc est: potiusque animadvertendum, in consilio significando ne potuisse quidem praep. in usurpari; tum, nisi ratio ipsa hoc inculcaret, e constanti observatione tenendum erat hoc, nusquam apud Ciceronem post idcirco iterari illud ipsum quod eo pronomine indicetur: taedet eius normae exempla conquirere, sed nonnulla collegisse mihi ad Legg. p. 367 et 478.

Explicandum erat Oratori quo modo consulare quoque officium Rabirium defendendum commendaret. *Non enim*, inquit § 2. *C. Rabirium culpa delicti, non invidia vitae, non denique veteres iustae gravesque inimicitiae civium in discrimen capitis vocaverunt.* —. Non indigebo, opinor, longa demonstratione *inimicitias civium* neque intelligi, neque ideo appellari posse. Fac ita significari *inimicitias civium inter se*, quid istud ad Rabirium pertineret? Sed non in multitudine cogitabantur inimicitiae, sed tantum inter privatos et paucos. Eademque de causa ne Rabirius quidem cum civibus inimicitias exercuisse cogitari potest. Scilicet, quae innumerabilibus locis, quamquam improbanda, tamen sine sententiae detrimento ferri potest nominis proprii interpolatio, hoc loco evertit plane sententiae consilium. Loquitur nunc in genere, ut defendat illud modo a se dictum de consulari officio; et tum per se nominis Rabirii repetitio, quem modo ante appellaverat, alienissima est, tum non hunc unum nunc cogitari vult, sed quemcumque. Ut verbo dicam, legendum est, *non enim culpa de-*

licti — non denique veteres iustae gravesque inimicitiae civem in *discr. cap. voc.* Modo dixerat, cum omnibus civibus in eorum periculis satis iustam sibi causam necessitudinis esse. Eodem iure in § 5. ante verba *hominis miserrimi* tollendum est interpolatum nomen proprium.

Ne hoc quidem negligi oportebat, nunc edi in § 3. *est boni consulis* — *ferre opem patriae, succurrere saluti fortunisque communibus, implorare civium fidem, suam salutem posteriorem salute communi ducere.* Nam, ut recte appellatur *salus communis* (ut § 30), ita nullo modo appellari possunt *fortunae communes*, quoniam *fortunae* semper singulorum sunt. Legatur *fortunisque omnium*, ut § 1 et 5. Quid intersit inter *fortunam* et *fortunas*, bene perspexit Madvig. *Epist. Crit.* p. 75. Plurale defendi posse videtur *Tusc. I.* § 99.

In eadem § 3, ubi, inde a verbis *est etiam bonorum et fortium civium*, exponit quid ab his postuletur, tum subiicitur, *ea qui secutus sit, laude potius et honore quam poena et supplicio dignum iudicare.* Quoniam haec postrema de industria ad iudices dicuntur, conveniens erit sic legere, *eaque qui* — : ut dicat, reliqua illa omnium bonorum civium sunt, tum a iudicibus hoc exspectandum.

Quum dixisset § 4, *labor in defendendo praecipue meus est*, adiicit, *studium vero conservandi hominis commune mihi vobiscum esse debet*: sed futurum hoc otiosissimum est in hoc verbo, et leg. *debet*, quod in praecipiendo futuri quodammodo notionem continet.

Brevi post haec dicit: *agitur enim nihil aliud in hac causa, Quirites, nisi ut nullum sit posthac in republica publicum consilium*, cet. In quibus *nisi* est e novissimi Editoris correctione, quum alii Codd. omitterent, alii *quam* haberent. Et de *quam* saepe per errorem a librariis omisso, monuit Madvig. ad *Fin. V.* § 51. Hoc tamen praefero, praec *nisi*, ratione habita eorum quae Zumptius recte disputavit *Gramm. Lat.* § 735, quandoquidem hoc significare vult Orator, cum unius Rabirii causa illa quoque gravissima, quae enumerat, coniuncta esse, non item quasi nihil aliud praeter ista ageretur. Quo modo *nisi* dicatur, commemoravi *Bibl. Crit. N. III.* p. 78. A Madvigio

memini discrimen inter utrumque vindicari, sed non recte ubi hoc disputaverit.

In § 5. primum precatur a diis, ut *hodiernum diem et ad huius salutem conservandam et ad rem publicam constituendam illuxisse patiantur. Deinde vos, Quirites, — oro atque obsecro, quoniam uno tempore vita hominis miserrimi —, salus rei publicae vestris manibus suffragiisque permittitur, cet. Sed abesse non possunt copulae; et requiritur et vita — et salus.*

Ipsam defensionem aggressurus sic accusatorem alloquitur Cicero § 6. *Nunc quoniam, T. Labiene, diligentiae meae temporis angustiiis obstitisti meque ex comparato et constituto spatio defensionis in semihorae circulum coëgisti, parebitur cet. Cuius generis fuerit illa Labieni potestas, ut semihorae spatium praescriberet defensioni, explicare nequeo: sed, quamquam nullam varietatem libri Mss. afferunt, vitiosum quid remansisse in illis verbis persuasum habeo. Potuit fortasse Ciceronis diligentiae obsistere Labienus tempore defensionis circumscribendo, coarctando, angustando; nullo modo dici potest hoc fecisse temporis angustiiis, quae sane aliquem cogere possunt (sicut dicitur Orat. III. § 228.) sed quod alicui instrumentum esse non potest quo utatur ad cogendum. Igitur neque hoc probandum est, neque si quis dicatur hostes vicisse angustiiis locorum. Aliquanto rationi magis consentaneum erit, si legatur, diligentiae meae temporis angustiae obsistunt. — Brevi post, in verbis satis erit hoc mihi temporis, de recto Ernestii iudicio tollendum erat hoc.*

Spreta est Latinitatis ratio in his § 7: *quo in crimine* (n. locos religiosos a Rabirio violatos esse) *nihil est unquam a te dictum, nisi a C. Macro obiectum esse crimen id C. Rabirio.* Etenim non obiiimus crimen alicui, sed aut factum, aut victim: idque quum facimus, sic oritur crimen, i. e. accusatio. Itaque statim post, *quid obiecerit Rabirio Macer, non quod crimen.* Ipse Cluent. § 62, *doce — quid praeter hoc venenum Oppianici non modo in criminis, sed in maledicti loco sit obiectum.* Igitur delendum crimen.

Lambini suspicio, quippe unius de sagacissimis existimatoribus Latinitatis Tullianae, commemoranda est; qui in his verbis § 7, *quo in crimine propinquus C. Rabirii iudicio claris-*

simo, C. Curius, pro virtute sua est honestissime liberatus, malebat hunc ordinem, C. Curius iudicio clarissimo pro virtute sua —. Deserendam hanc esse suspensionem censeo propterea, quod pron. suus ita demum recte ponitur, si ad proxime antecedens nomen referatur: de quo genere nonnihil disputavi Bibl. Crit. N. V. p. 19.

Sororis filium a Rabirio necatum esse dixerat Labienus, quum ad iudicii moram familiaris funeris excusatio quaereretur, § 8. Cui crimini sic respondetur: *quid enim est tam verisimile, quam cariorem huic sororis maritum quam sororis filium fuisse? atque ita cariorem, ut alter vita crudelissime privaretur, (cum) alteri ad prolationem iudicii biduum quaereretur.* De sororis filio, sed alio, cum hisce conferri potest Rabir. Post. § 45. Sed non temere pronunciabat Ernestus, ironiam huic formae (disputandi) non satis aptam esse, sine qua tamen illa, *quid tam verisimile*, explicari nullo modo possint. Ipse malebat *quid tam parum verisimile*. Corrigitur sane ita sententia. Nihilominus istud enim minime convenit huic responso, quo crimen istud refutatur; quod per errorem susceptum necessario peperit sequens *tam*. Legam: *quid minus est verisimile*. Tum illud cum non delendum ex sententia Labini, sed mutandum in *dum*.

De loco qui est § 10, *quod utinam, Quirites —*, nondum dimitto ea quae disputavi ad Leges p. 586. Pro *utinam hoc quod ille crimen —*, novissimus Editor exhibet *ut hoc —*, ex libro Torrentii. Non probo, in hac sententiae forma, *ut finale*.

In § 15. ubi Labieni crudelitatem exagitat, sic edi video: *namque haec tua, quae te hominem clementem popularemque delectant, I LICTOR, COLLIGA MANUS, non modo huius libertatis mansuetudinisque non sunt, sed ne Romuli quidem aut Numae Pompilii: Tarquinii, superbissimi atque crudelissimi regis, ista sunt cruciatus carmina —.* Quam corrigendi viam iniit Ravus meus, V. L. I. p. 41, probare vix possum. Non negligendum hoc est, *namque* non in eiusmodi occupatione dici, sed *nam*: id quod non fugit Madvigium in Epist. Crit. p. 70: conf. V. V. D. D. ad Orat. I. § 71. Quod quum ita corruptum esset, ortum est pronomen *haec*. Ne *tua* quidem recte ista appellantur, quum essent Tarquinii, quae Labienus *lubentissime*

commemorabat tantum. Simpliciter legendum censeo: nam quae te hominem —. Aliquanto post, quae verba, ante Quirites, recte in uno Cod. Ox. omittuntur.

Non sine causa Ernestus, quo erat acumine, haesit in his § 13. init., ubi postquam C. Gracchum Labieno opposuisset Orator, ita pergit: *tu mihi etiam legis Porciae, tu C. Gracchi, tu horum libertatis, tu cuiusquam denique hominis popularis mentionem facis, qui — violare libertatem huius populi — conatus es?* Perpetuo eos, qui aderant, *hos* appellare solet; ut horum necessario eodem modo interpretandum sit. Sed apparet hoc Labieno obiicere voluisse Ciceronem, quod veteres auctores tuendae civium libertatis commemorasset, ipse eam libertatem violasset in *hoc populo*, quae oppositio excludit istud horum. Meliori ordine ista sic legentur: *tu mihi etiam legis Porciae, tu libertatis, tu C. Gracchi, tu cuiusquam —. Modo ante cum lege Porcia libertatis mentionem coniunxerat.*

In § 14. complura merito offenderunt Ernestum, cuius rationem habere minus videntur recentiores Editores. Confertur Labienus cum C. Graccho. Primum in his, *Scilicet tibi graviolem dolorem patruui tui mors attulit quam C. Graccho fratris: recte vidit tui eiiciendum esse, itemque paulo post patruus vester: suo loco et hoc, et pronomen usurpatur § 22. — Molestis additamentis haec quoque laborant: et similis viri tu ulcisceris patruui mortem, atque ille persequeretur fratris: in quibus tam patruui, quam fratris delendum esse apparet.*

Auspiciorum publica iura, quod in § 17. editur, nusquam appellantur, quum ipsa auspicia non alia, in huiusmodi argumento, nisi publica intelligantur. Delendum *publica*, omissum in compluribus Codd.

Quam vetus sit illa intemperantia Tullianae castissimae orationis pronomiibus onerandae, apparet e Quinctiliano, et Rufiniano, qui locum in fine § 18. ita excitarunt, ut alter *vocem istam*, alter *vocem vestram* describeret: neque his utemur, et post *stultitiae* abiiciemus quoque *vestrae*.

Quo modo, quaeso, haec probare potest, quae eduntur eadem § init.: *nunc de Saturnini crimine ac de clarissimi patruui tui morte dicemus.* Nempe Saturnini crimen est illud ipsum quod statim subiicit, *arguis occisum esse a Rabirio Saturninum: hoc*

igitur falsum esse antea Rabirius docuerat, idem nunc Cicero susciperet, agnosceret, confiteretur si sibi esset integrum, deque eo sequens est disputatio, non de Labieni morte, quamquam *patruī mors* his appellatur § 14, et *mors Saturnini* § 24. Duo continuo defendit orator; primum si Rabirius cum iis fuit qui Saturninum et reliquos in Capitolio oppugnarent, non hoc in crimen vocandum esse; tum a re publica desciscere non oportuisse Rabirium ideo, quod cum Saturnino esset patruus accusatoris, in cuius rei mentione castigat quodammodo huius impudentiam, § 22. sq. Nunc igitur non *de patruī morte*, sed *de patruo* dicturus erat: quo enim uno modo verba *de patruī morte* explicari poterant, ut esset de caede patruī, i. e. ut diceretur patruum a Rabirio occisum esse, h. l. probari ideo non potest, quod partic. *ac* iungere solet ea quae diversi generis sunt: istud si voluisset, dixisset *de Saturnini et patruī tui crimine*. In uno vocabulo, quod dolendum est, Halmius spreuit duorum praestantissimorum criticorum suspensiones. Nam Manutius non *clarissimi*, sed *carissimi* maluerat, Lambinus *clarissimi viri*, quum neutri sine idonea causa vulgatum displiceret. Primum *clarissimus* certum quoddam genus habet nominum quibuscum iungatur, non tantum ut *clarissimus vir* dicatur, sed *civis* quoque, et *philosophus*: minus apte cum iis nominibus, quibus per se nulla laus, nullus honor continetur, quapropter et in 1^a. Catilinaria damnum *clarissimus pater*, et h. l. *clarissimus patruus*. Hinc Lambinianum *clarissimi viri*: sic enim solet, ut ad Div. XIII. 68. fin. *tuebor clarissimum virum patrem tuum*. Non contemnenda correctio, nisi quod dubitare licet an patruus iste vere vir clarissimus appellari potuerit; nusquam certe eum in magistratibus reperies; contra hominem fere ignotum fuisse conficias ex his verbis § 14. *patruus vester, quisquis fuit*. At ironiam in hoc agnoscendam esse vult et Ernestus et Halmius. Ego suum cuique sensum concedo, sed meo sensu et ab hoc loco, et a tota hac gravissima oratione alienissima est omnis ironia; ne dicam certum genus esse verborum in quibus Cicero quidem numquam ludat. Probarem Manutianum, *carissimi*, si ulla significatio istius caritatis hunc locum deceret. Nihil, opinor, superest nisi ut suspicemur in illo verbo aliud latere adiecti-

vum cum subst. *morte* iungendum: quamquam multo melius est, utroque suppresso, legere ac de patruo tuo dicemus.

Merito in his § 20, ex aedificiis armamentariisque publicis arma populo — dantur, displicuit aedificiorum mentio. Quid intelligat Mommsenius, qui corrigit ex aede Sancus, quo ducere videtur nonnullorum librorum depravata lectio, prorsus non intelligo. Credas aedem Castoris appellatam esse, propter ea quae narrantur in Pison. § 23. Sed aliis hoc considerandum relinquo.

Non sine offensione, ut suspicor, leguntur haec ibid., ubi enumerat eos qui arma sumpserant contra Saturninum: quum in foro (esset) C. Marius et L. Valerius Flaccus consules, post cunctus senatus, atque ille senatus, quem etiam vos ipsi, qui hos patres conscriptos, qui nunc sunt, in invidiam vocatis, quo facilius de hoc senatu detrahere possitis, (laudare consuevistis.) Postrema duo verba de coniectura in Editis addita sunt, quoniam videbantur postulari ad sententiae absolutionem. Apparet fortasse non opus esse illo additamento. Statim, in verbis quem etiam vos ipsi, minus diligenter etiam interponitur, tamquam si hoc significare voluisset, senatum illum ab aliis laudari solitum esse; et emphasis satis plane intelligitur in pron. ipsi inesse. Mox, hos patres conscriptos nemo probabit, nisi qui ostendere possit, praeter alloquendi formam in sententia dicenda, hoc modo Senatum designari solitum fuisse aut potuisse appellari; quum praesertim statim post recte hic senatus dicatur, ita ut, satis absurde, tam brevi intervallo eandem rem duplici modo designet. Expunctis quae stulte interpolata sunt, legendum censeo, quem ne vos ipsi quidem in invidiam vocatis, quo facilius de hoc s. d. possitis. Nihil attinebat hunc senatum, qui nunc erat, in invidiam vocare, sed illum qui tum Consules secutus erat.

Tum mirifica subiiciuntur haec: cum equester ordo — at quorum equitum [Romanorum], di immortales! patrum nostrorum atque eius aetatis, quae tum magnam partem rei publicae atque omnem dignitatem iudiciorum tenebat —. Offendebatur his merito Lambinus: sed non tantum propter inconcinnitatem improbanda sunt. Vitiosum hoc quoque aliis visum est, ut aetas diceretur tenere dignitatem iudiciorum. Sed quid quaeso

patrum nostrorum est? unde suspensus ille Genitivus? Nemo tamen concedet dici posse *equites patrum nostrorum*: ne hoc quidem, si iungatur *equites aetatis patrum nostrorum*, cuius etiam *aetatis* perquam otiosa indicatio esset, ne scilicet confunderentur cum his equitibus, i. e. qui nunc sunt. Ipsum, quod statim sequitur, adverb. *tum* excludit mentionem *eius aetatis*. Post eiusmodi admirationis formam, *quorum equitum, di immortales!* ex Ciceronis consuetudine vel statim subiici solet illud ipsum cuius causa tam eximie praedicandi esent, sicut pro Sull. § 42. init., vel ea ipsa forma *παρανεθελικῶς* usurpata continuantur ea quae praecedebant, id quod h. l. necessario postulatur. Non *equites*, sed *equester ordo tum magnam partem — tenebat*. Haec omnia me quidem adducunt ut credam ista, *patrum nostrorum atque eius aetatis* ridicule interpolata esse, et quae mutari oportere in *qui*. Iudicia tum erant secundum legem Semproniam.

Quod § 21. de Scaevola dicitur, *perditus morbo*, merito displicet viris doctis, qui ne *praepeditus* quidem probabant. Quidni dicatur *praeditus morbo*?

Qui assuetas aures habent elegantiae quam in omni oratione sectatur Cicero, vix probare poterunt, opinor, haec § 24: *at C. Decianus — condemnatus est: et Sex. Titus — condemnatus est. Statuerunt equites Romani* cet. In primis postrema haec, sic *ἀσυνδέτως* illata, admonere poterant de vitio compositionis. Legendum censeo, deleto altero illo, *condemnatus est*, hoc modo: *et Sex. Titium — domi suae, statuerunt equites Romani illo iudicio improbum civem esse* —. Haud dissimili sensu motus Ravius V. L. II. p. 161. egregie correxit locum § 25, in verbis *qua in causa tute* cet.

Ubi enumerat clarissimos viros, qui auctore Mario consule arma sumserant Saturnini interficiendi causa, tandem pervenit, § 26, ad duos Mucios, L. Crassum, M. Antonium, *quorum in hac civitate longe maxima consilia atque ingenia fuerunt*. Vitiosum est *magna consilia*, quamquam *magna ingenia* non offendit. Sed corrigendum est *maximi*.

Quod centies usu venit, sententiae consilium formamque orationis persumdedit partic. *at*, per errorem a librariis descripta pro *et*, in his § 29: *itane vero? tantis in laboribus*

C. Marius — *vixisset, si nihil longius, quam vitae termini postulabant, — de se — cogitasset?* At, *credo, cum — rem publicam liberasset, omnia sua secum una moritura arbitrabatur.* Nulla obiectio in postremis his spectatur. Duo absurda proponit, prius per interrogandi formam, alterum adhibito ironiae indicio (*credo*), eaque nectenda erant copula *et*.

Ad haec, § 29: *Quid iam ista C. Mario, inquit, nocere possunt, quoniam sensu et vita caret?* annotaverat Ernestus, in hac forma interrogandi non solere *quoniam* addi, seque coniecisse *qui iam*, vel *quando iam*. Displicuit hoc Orellio, qui hoc subiicit: » fatigabat eum haec oratio a solito reliquarum more et modo in quibusdam sane recedens.” Vellem hoc discrimen diligenter indicavisset vir doctissimus, nusquam a me animadversum. Mihi totum hoc (*quoniam — caret*) insititium videtur, non tam quod frigide ista explicatio adiicitur, sed quod et a Ciceronis consuetudine et a recta ratione alienum est *sensu et vita carere*. Unum hoc *sensu carere* recte dicitur, sicut innumerabilia exempla vel in uno Primo Tusculanarum probabunt, tum ad Div. V. 16. 4. VI. 3. 4: quis autem dixerit *mortuum vita carere?* Sed poterat, *hac luce carere*, ut Tusc. I. § 12.

Non immerito Ernestus haerebat in hoc, § 30, quum dicitur *pro patriis fanis atque delubris propugnandum*, malebatque *fanis* mutare in *sacris*. Et Verr. I. § 7. appellantur *religiones — sacrorum fanorumque*. Equidem leniori medicina usus, *legam patrum fanis* —: conf. Legg. II. 19 et 26.

In § 31, pro *omnes ii*, necessario corrigendum *omnes hi*, quoniam istud, sicut ex iis intelligitur quae subiiciuntur, *quorum tu ex aetate coniecturam facere potes*, δεικτικῶς de praesentibus et de iudiciis dicit orator, quos de more illo pronomine indicat.

§ 6.

Fore suspicor, quibus nisi contemnere, non tamen satis religiose colere videar librorum manuscriptorum auctoritatem, quod ea et rarissime utar ad iudicii commendationem, et eandem longe saepius prorsus deseram. Equidem et virorum do-

ctorum qui illis copiis abundant laudo diligentiam qua utuntur notanda infinita illa lectionis varietate, et gratus utor istius laboris vel fructu, vel certe eventu. Sed quoniam ex illius farraginis consideratione hoc certe didici, nullum hucusque veterem librum repertum esse qui in omnibus veram Ciceronis manum referre iudicaretur, nec umquam repertum iri credo, non tantum ubi e diversissimis optandum est unam rationem dominari oportere existimo, sed ne omnium quidem consensus fortunae potius quam veritati tribuendus cuiusquam rationem obmutescere coegit, aut a corrigendis iis quae manifesto vitiosa essent deterruit. Quapropter ignoscetur mihi, ut spero, si, quum aliorum industria expromtae sint et expositae omnes illae veterum membranarum copiae, in quibus perlustrandis saepe difficile est aut non ridere librariorum stuporem, aut eorum audaciae non subirasci, nihil istorum ipse repono, sed quid vitiosum hucusque alios latuerit demonstro, tum quid verum sit domestico sensu, non aliunde quaesita auctoritate anquiro. Nihil igitur mihi demonstrandum est in plerisque quae attingo, nisi primum absonum esse id quod in editis exemplis circumfertur, tum postulari id ipsum quod mihi videatur; quorum tamen utriusque iudicium omnium est eorum, qui Tulliani sermonis vim et ingenium assiduo usu rite perceperint.

In Oratione pro Rabirio Postumo complura poterant indicari, quae dudum a viris ingeniosissimis pulcre correctae tamen a recentissimis Editoribus neglectae sunt. Nunc defungar uno alteroque loco corrigendo, plura premens quae nondum licuit mihi expedire.

Et primum videamus de § 2. Assentior Ernesto verba, quae nunc sic eduntur, *quam sermo — celebret, spuria esse. Hoc, inquit, generi hominum prope natura datum, uti, quae in familia laus aliqua forte floruerit, hanc fere qui sunt eius stirpis quam sermo hominum ac memoria patrum virtutem celebret cupidissime persequantur.* Rectissime iudicavit de his Ernestus: me quid praeterea offendant, reticere nolo. Quae, quaeso, est ista constructio, *hanc (laudem) quam sermo hominum virtutem celebrat?* Neque concedi poterit, ut *quam* ad stirpem referatur. Tum *laus* eadem est quae *virtus*. Postremo

in illis, *laude florere*, iam inest illud, quod satis inscite ad interpretandum adiicitur, ut eam *sermo hominum* celebrare dicatur. Miror, quod in novissima editione video, viros doctissimos, quum haec servare vellent, frustra in corrigendis istis desudasse.

Editur § 11. hoc: *si enim quid liceat quaeritis, potestis tollere e civitate quem vultis. Tabella est, quae dat potestatem; occultat eadem libidinem: cuius conscientiam nihil est quod quisquam timeat, si non pertimescat suam.* Quo spectat ista interpunctio? qua divelluntur ea quae necessario coniungenda erant, quoniam explicant postrema id ipsum, quod initio dicitur, *quem vultis*. Igitur et post *vultis*, et post *libidinem*, tollatur maxima distinctio: *cuius* refertur ad *tabellam*.

In § 26. editur: — *quosdam etiam senatores — Neapoli in celeberrimo oppido, cum mitella saepe videmus, chlamydatum illum L. Sullam imperatorem* —. Utor ea observatione quam expromsi Schol. Hypomn. IV. p. 195. sq., contendoque pron. illum prorsus alienum esse h. l. a Ciceronis consuetudine. Quidni corrigatur, *chlamydatum etiam L. Sullam*, ut oratio superioribus continuetur.

Non ferendum est, quod legitur in § 29: *„Moreretur,” inquires: — nam id sequitur. Fecisset certe, si sine maximo dedecore, tam impeditis suis rebus, potuisset emori.* Orellius annotavit: *„sic etiam pro Cluentio § 42. habes v. emori post alterum mori.”* Sed ex eodem loco animadvertere eum oportuisset e Ciceronis consuetudine, quam recte eiusmodi sententia claudatur v. *potuisset: hanc numquam accusasset Avitus, si id praetermittere, salvo capite suo, potuisset.* Idem hoc loco obtinebo, si docuero quare istud *emori* abiiciendum sit. Non puto quemquam defensurum esse, nullum omnino esse discrimen inter simplex verbum et compositum, ita ut ista pro lubitu permutentur. *Emori* autem ita dici solet, vel si ipse quasi transitus significetur, ut in illo quod secundum Epicharmum Latine enunciat Cicero Tusc. I. § 15, *emori nolo: sed me esse mortuum nihil aestumo*: vel si magno animo mortem obiri significatur, sicut Philipp. IX. § 6, de Ser. Sulpicio, *maluit in maximo rei publicae discrimine emori, quam minus, quam potuisset, videri rei publicae profuisse.* Planc. § 90, ego

vero ne immortalitatem quidem contra rem publicam accipendam putarem, nedum emori cum perniciē rei publicae vellem. Ita bis Cicero scripsit, *pro Pompeio emori possum*, ad Caecilium II. 15. 2. et ad Att. VIII. 2. 4, quo idem dicitur quod Offic. I. § 57, *mortem oppetere*. Contra, ubi de morte quam natura asserat sermo est, *mori* ponitur; sicut Philipp. XIII. § 45, *aequiore animo et maiore consolatione moriere*: et Tusc. I. § 97, *pro emori*, ex aliis libris restituendum est, *quid lucri est mori?* eodemque modo corrigendum Pison. § 15, *ut mori potius quam servire praestaret*, ubi constanter vulgatur *emori*. Quid in Catilin. I. § 20. reprehendendum sit, alio loco ostendam: sed recte Laco ille ad Diagoram, Tusc. I. § 111. *morere*, (non *emore*), id est, ante mortem nihil est quod fortunatius tibi contingere possit. Quod nunc Rabirii accusatori obiicit Orator, facit ridendo, quasi is dixisset, *oportuisset eum mori potius, quam apud Ptolemaeum dioecetae munus sustinere*: nullo modo cogitavisset ille de morte oppetenda: itaque ridicule quoque respondetur, *fecisset si potuisset*. Ne illo quidem Cluentianae loco defendi posse puto *emori*. Librorum nullam esse in talibus auctoritatem inconstantia lectionis et varietas arguit, qui etiam (ut alio compositi verbi exemplo utar) in ad Div. I. 7. 9. exhibent *emoneo*, cuius ratio nulla excogitari potest.

Ne in Vatiniana quidem pauca supersunt rectius constituenta. Veluti § 7, quod editur, *at enim dixisti non mea, sed rei publicae causa homines de meo reditu laborasse*. Qui proxime antecedd. inspiciat, fatebitur adversativum *at* ferri non posse. Scriptum fuerit oportet: *Ita enim dixisti, non mea* —.

Quod nondum animadversum videtur, hoc est, quod § 8. editur: *Scilicet aspera mea natura* —: *nemo humanitatem meam, nemo consuetudinem, nemo consilium, nemo auxilium requirebat: cuius desiderio* — *forum maestum, muta curia, omnia denique bonarum artium studia siluerunt*. Si qui putant in pron. *cuius*, ex antecedd. *meam*, intelligendum esse ipsum Ciceronem, non attendunt nimium ista a se invicem remota esse. Excidit id, quod saepe cum *cuius* confunditur in Mss., legendumque est — *nemo auxilium requirit eius, cuius* —.

In § 11. proprie magis hoc dicetur: *habeat hoc praemium*

tua indignitas, ut adolescentiae turpitudine obscuritate et sordibus suis obtegatur, pro sordibus tuis. Ita Verr. Act. I. § 11. adolescentiae maculae ignominiaeque appellantur. Tum, in iis quae proxime antecedunt, licet impune per me parietes in adolescentia perfoderis, vicinos compilaris, matrem verberaris, me si audiunt viri docti delebunt verba in adolescentia, perquam ridicule per se interposita, et disrupto filo orationis.

Ubi de Vatinius tribunatu agit, § 16, haec dicuntur, in quibus constructio laborare mihi videtur: — *collegas habuisti viros fortes novem: ex his tres erant, quos tu quotidie sciebas servare de coelo, quos irridebas, quos privatos esse dicebas: de quibus duos praetextatos sedentes vides, te aediliciam praetextam togam, quam frustra confeceras, vendidisse, tertium scis ex illo obscuro — tribunatu consularem auctoritatem esse consecutum.* Distinxi aliquanto melius: nam, *de quibus inchoat quasi apodosin, tamquam si diceretur, de his igitur.* Sed in his ipsis postremis oratio sic distributa est, tamquam si tria dicerentur, primum de duobus illis, alterum de ipso Vatinius, postremum de tertio: et in ipso illo altero abest verbum finitum, quale modo est, *vides*, et mox, *scis*. Hoc postremum non latuit Lambinum, qui coniciebat, *tu — vendidisti.* Sed non tria, sed duo tantum dicenda erant, primum de duobus, tum de tertio: et manifestum est quamobrem Vatinius mentio cum illis duobus coniungi posset. Hoc obtinebimus quum legemus: *de quibus quum duos praetextatos sedentes vides, te — vendidisse meministi*, id est, hoc repulsam tuam in memoriam tibi vocal.

Unde mihi suspicio orta sit complura verba interposita esse, quae Ciceronis non sint, dicam si locum ipsum § 18. descripsero. Simul etiam illud volo, uti respondeas, quum, *te tribuno plebis, esset etiam tum in re publica lex Aelia et Fufia: quae leges saepenumero tribunicios furores debilitarunt et repraeserunt: quas contra, praeter te, nemo umquam est facere conatus; (quae quidem leges anno post, sedentibus in templo duobus non consulibus, sed proditoribus huius civitatis ac pestibus, una cum auspiciis, cum intercessionibus, cum omni iure publico conflagraverunt:)* ecquando dubitaris contra eas leges cum plebe

agere et concilium convocare? num quem ex omnibus tribunis plebis, quicumque seditiosi fuerint, tam audacem audieris fuisse, ut umquam contra legem Aeliam aut Fufiam concilium advocaret? In his si ea, quae parenthesi inclusa eduntur, propterea mihi insititia videri dicam, quod tota forma huius orationis, (quam Cicero ipse ad Div. I. 9. 7. *interrogationem* appellat, quamque nihil habere dicit, nisi *reprehensionem illius tribunatus*,) respuat mentionem eorum quae anno post exstitissent, quum praesertim nihil ista ad Vatinii culpam pertinerent, non prorsus satisfaciam. Sed alia sunt, quae fortasse sint graviora. *Leges dici conflagravisse*, ut esset pro *sublatas esse*, audacius est pro Ciceronis modestia utendae translationis: siquidem ipse *conflagrandi* verbo numquam translate uti solet, nisi eo addito, in quo *ardor* quidam insit, sicuti aliquoties *incendium* usurpat figurate. *Sedere de consulibus*, de iisdem etiam illis Pisone et Gabinio, aliquoties dicitur, non tamen addito *in templo*: utrumque per se sine controversia rectum est, non item, ut h. l., coniuncta: conf. verbi causa Sest. § 53. Quod autem dicitur, *leges illas conflagravisse una cum auspiciis*, vix ferendum est, quoniam haec ipsa erant, quae sublatis illis legibus tollere isti vellent. Tum vehementer dubito an *intercessiones* plurali numero in hac sententia recte dicantur, (multum diversum est in Philipp. I. § 25.) quum oportuisset *cum intercessione*, i. e. cum iure intercedendi, dici, quemadmodum Legg. III. § 24. dicitur *restituta seditio est*, non *seditiones*. In hoc quoque haereo, quod *leges istae sublatae esse dicuntur cum omni iure publico*: quod si quis ex amplificatione interpretari malit, tamen negligendum non est *ius publicum* in longe diversa re dici ad Div. IV. 4. 3. et VI. 1. 5: simili tamen amplificatione consulibus istis tribuitur *universam rem publicam esse deletam*, Sest. l. c. conf. § 53. Donec mihi demonstratum erit omnia ista recte dicta esse, tuebor meam interpolationis suspicionem.

Sine dubitatione haec verba, § 20, interpolatione liberanda sunt: *si id quod concupieras augur factus esses*. Abiiciendum esse *augur*, et antecedentia evincunt, et notissima forma dicendi. Aliquoties pronominis interpretatio per errorem in tex-

tum invasit: ut Offic. II. § 84. fin.: *tanta in eo peccandi libido fuit, ut hoc ipsum eum delectaret, peccare: quod postremum verbum expungatur.* — Tum hoc monendum, in § 36. *Clodium* interpolatum esse, sicut ipsa istius nominis collocatio arguit: rectius appellatur § 36. Supra quoque, § 18, non appellavit, sed designavit *Pisonem* et *Gabinium*.

Fieri non potest ut haec probentur, quae legimus in § 36: *eripueras senatui provinciae decernendae potestatem, imperatoris deligendi iudicium, aerarii dispensationem, quae numquam sibi populus Romanus appetivit, qui numquam a re publica summi consilii gubernationem auferre conatus est.* Orellius ita reddiderat Garatonii coniecturam, quum libri haberent *qui numquam aut summi c. g. auf. c. e.* Equidem non multum curo virorum doctorum conatus sanae cuiusdam sententiae restituendae, quoniam pannus hic mihi assutus esse videtur, quantocyus dissuendus. Fac ipsa verba sine reprehensione esse; tamen, quum ἀσυνδέτως antecædentibus subiiciantur, expectandum erat ut amplius et maius quiddam diceretur, non ut paraphrasin tantum continerent priorum. Sed in {verbis hoc primum vitiosum est, quod *auferre* ponitur non adiecto Dativo eius, cui auferatur: nam quod olim corrigebatur *a summi consilii gubernatione auferre*, aut *numquam antea summo consilio gubernationem auf.* (in quo istud antea prorsus ineptum est, quasi nunc conaretur populus:) manent sic omnia vitiosissima. Creditum videtur, *summum consilium* esse *Senatum*: neque tamen hoc conficiendum ex Orat. pro Domo § 73, ubi ista appellatio in interpretatione ponitur, et in ea oratione, quae falso Ciceronis nomen inscriptum habet: multoque minus ex Divin. I. § 4 (*nec vero somnia graviora — a summo consilio neglecta sunt*), quoniam istic non nisi universe ea potestas in re publica intelligenda est, penes quam somniorum esset iudicium, nec senatus mentio praecedit. De hoc quidcumque statuatur, ubicumque senatus vel summum, vel publicum consilium appellatur, manebit vera vis *consilii*, quae et deliberandi et decernendi potestatem continet: itaque Legg. II. § 30. dicitur, *continet rem publicam, consilio et auctoritate optimatum semper populum indigere.* Sed huius *consilii* quae cogitari potest

gubernatio, ita ut *consilium* dicatur *gubernari*? Imo ipsum *consilium* *gubernat*; ideoque recte dicitur Invent. II. § 164. per continentiam *cupiditas consilii gubernatione regitur*. Sunt haec omnino inscite et negligentissime composita: itaque sententia finiatur his verbis: — *populus Ro. appetivit*.

§ 7.

Non invitus redeo iterum ad Verrinas, praeclara illa delectatus varietate orationis et ingenii maturitate, quibus virtutibus ipse Cicero adductus est ut earum semel iterumque studiose mentionem faceret, Brut. § 518. sq. Orat. § 103. Sed initium faciam a Divinatione in Caecilium, in cuius ipso ingressu, § 2, offendo haec: *quum quaestor in Sicilia fuissem, iudices, itaque ex ea provincia decessissem, ut Siculis omnibus iucundam diuturnamque memoriam quaesturae nominisque mei relinquerem; factum est, uti quum summum in veteribus patronis, tum nonnullum etiam in me praesidium suis fortunis constitutum esse arbitrarentur*. In his, *uti*, contra perpetuam consuetudinem in hoc narrandi genere ponitur pro *factum est ut*. Sed quoniam verbi *arbitrarentur* diversum esse subiectum intelligitur ab eo, quod in protasi ponebatur, necesse erat hoc enunciari; quod obtinebimus mutando *uti* in *ut hi*. Recte Goerenzius, ad Fin. IV. § 28, *uti* pro *ut*, multis locis deberi librariis: prudentius etiam Madvigius iudicat, Epist. Crit. p. 159. Itaque infra quoque, § 68, *uti* mutandum in *ut*. — Pro *nonnullum etiam in me*, aptius erit *n. iam in me*.

Pergit hoc modo: *qui nunc populati atque vexati cuncti ad me publice saepe venerunt, ut suarum fortunarum omnium causam defensionemque susciperem: me saepe esse pollicitum, saepe ostendisse dicebant, si quod tempus accidisset —, commodis eorum me non defuturum*. Admonitus unusquisque mecum prius illud *saepe*, utpote ineptum, expunget; infra recte et suo loco dicitur, multumque diversum est, quum § 14. dicitur *saepe esse petatum*. Sed praeterea ne dicebant quidem servandum, quoniam eo interposito frangitur elegans compositio, quae Si-

culorum optata et querelas tamquam sine interspiratione pronuntiaret. Quod ad syntaxin attinet, apparet, nisi fallor, in praeced., *ad me venerunt, latere orantes*, ex quo ipso dicebant non addendum, sed intelligendum erat. Haud dissimile est id, quod invenitur Fin. I. § 69, quodque non oportebat durius videri Madvigio. Vix opus est monere, statim post § 3. *aiebant* eadem de causa esse omittendum, per se quoque incommodum.

Contra supplendum est id quod excidit § 4: *dicebam, habere eos actorem Q. Caecilium, qui praesertim quaestor in eadem provincia post me quaestorem fuisset. Quo ego adiumento sperabam hanc a me molestiam posse demoveri, id mihi erat adversarium maxime. Una syllaba iteranda erat, sed quo ego —*. Tum omissio *posse*, auctoritate Leid., *amovere* legendum.

In § 13, quum appellavisset, qui aderant, C. Marcellum, et Cn. Lentulum Marcellinum, subiicit, *quorum fide atque praesidio Siculi maxime nituntur, quod omnino Marcellorum nomini tota illa provincia adiuncta est. Novimus sane omnino nomen, in Brut. § 244, sed id diversissime ponitur. Hoc loco postulatur omni Marcellorum nomini: quo modo Siculi dicuntur festum diem Marcellorum generi, nomini, familiae Marcellorum tribuere, Verr. II. § 51. et omnes Marcelli appellantur ibid. § 122.*

Initio § 14. interpolatum est *hi sciunt*, tamquam si nova sententia inchoanda esset. Imo absolvendum erat id, quod inchoatum erat inde a verbis *scitis*: itaque sequentia prioribus sunt continuanda.

Iterum inscita interpretatio in textum recepta corrumpit et orationem, et sententiam, § 23. Quum enim dixisset Hortensium contendere ut Ciceroni anteponeretur Caecilius, fingit illum sic loqui ad iudicem: *da mihi hoc: concede quod facile est, quod honestum, quod non invidiosum; quod quum dederis, sine ullo tuo periculo, sine infamia illud dederis, ut is absolvatur, cuius ego causa laboro. Interpolata mihi videntur verba ut is absolvatur. Etenim sequ. cuius nunc necessario ad Verrem ipsum refertur: sed non Verris causa laborabat Hortensius, sed ut, quemcumque defenderet, causam obtineret; et*

hoc indicatur pron. *illud*, quo refertur *cuius*. Impudentissime dixisset, *absolveris Verrem*.

In § 48. ter legimus *in dicendo*: primo loco recte: sed duobus reliquis vitiose.

Utrum tandem censes hos iudices gravius ferre oportere, in § 54, dudum a me correctum est, quod fugit Madvigium Append. Ascon. p. 37, quum antea *hoc* legeretur, Leid. *nos* haberet, ut demonstrarem *iudices* esse interpolatum; ad Sluiteri Disput. de Divinatione in Caecil. p. 109: eodemque modo corrigendum Verr. IV. § 36. Mox § 60. bis ad *hi* non additur *iudices*. Non tamen hoc perpetuo valet, et Lib. V. § 155. abstinendum video ab ea correctione quam proposui Scholic. Hypomn. IV. p. 241: Conf. I. § 50.

Difficile est in § 58. probare nude dictum hoc, *cognoscite ex me*: et suspicor ante haec excidisse *quam*.

Quum explicuisset quae causa inimicitiarum esset, quas praetenderet Caecilius, sic concludit § 58: *hic tu, si laesum te a Verre esse dicis, patiar et concedam: si iniuriam tibi factam quereris, defendam et negabo. Denique de iniuria quae tibi facta sit, neminem nostrum graviorem iudicem esse oportet quam te ipsum, cui facta dicitur*. In harum sententiarum consecutione et *denique* vitiosum est, et *deinde*, quod alii libri asserunt. Nihil addit ad ea quae modo dixerat; sed statim instituit *defendere* et *negare* id quod ultimo loco dixerat. Tum, Zumptium non oportebat dubitare quin *de iniuria* esset pro *quod attinet ad iniuriam*. Corrigendum existimo, *Etenim de iniuria* —, sicut *etenim* ponitur § 62. Et ante ea quae statim subiiciuntur, coniunctio amissa est, restituendumque, *sed si tu cum illo* —, flagitante ipsa argumentatione.

Quum § 66. dicitur *M. Catonem illum sapientem*, agnosceatur, spero, quam hoc diversum sit ab eo, quod corrigendum demonstravi Scholic. Hypomn. IV. p. 195 sq.

Pergamus ad Actionem Primam. Quod editur § 11. *quid aliud habet in se*, emendavi Bibl. Crit. Nov. V. p. 29.

Levi mutatione sanam sententiam restituere licebit in his, § 15: *tantum quisque habet in Sicilia, quantum hominis avarissimi et libidinosissimi aut imprudentiam subterfugit, aut satietati superfuit*. Sed *imprudentia* non invadit in aliena, neque

quemquam spoliat. Corrigo, *impudentiam*, secundum Osannum. — Tum, quo iure ibid. *classes* dicantur *opportunissimae*, prorsus non intelligo. Melius *ornatissimae*. conf. Leg. Manil. § 9. et 21.

De conventu divisorum, quos Verres sollicitabat ut vellent Ciceronem de aedilitate deicere, hoc narratur, § 23, *alios negasse audere, alios respondisse, non putare id perfici posse: inventum tamen esse fortem amicum — qui — id se perfecturum polliceretur, et fuisse tamen nonnullos qui se una facturos esse dicerent*. Quoniam isti nonnulli hoc dixisse videntur moti exemplo istius fortis amici, legendum est, ut coniecit Beneckius, *fuisse tum, quum per se etiam tamen absonum sit*.

In § 35. delendum esse *malitiose*, alios iam vidisse suspicor. — Tum § 35. *etiam in istius*, corrigendum *iam in istius*.

Inscite distracta sunt in editionibus, e quorum demum continuatione vera et digna oratore sententia prodire potest, § 40, in his verbis: *Haec omnia me diligenter severeque acturum esse polliceor. Quo me tandem animo fore putatis, si quid in hoc ipso iudicio intellexero — esse commissum?* Scilicet, *haec omnia* pertinet ad ea, quae iam per aliquot annos fuissent commissa, de quibus § 36 sqq.: quibus opponit *hoc ipsum iudicium*. Igitur necesse est, ut conclusionis speciem servet oratio, ita legere: *haec omnia si me dil. — profiteor, quo me tandem — cet.*

M'. Glabrimonem quum alloquebatur, non profecto dixit Cicero § 51, *fac tibi paternae legis Aciliae veniat in mentem*. Abiiciatur illud *Aciliae*. — Tum, paulo infra, § 52, *haec tria delenda esse nomina, Glabronis, Scaevolae, et Scauri, nisi res ipsa clamaret, satis arguit Pseudo-Asconii ad h. l. annotatio*. Nec dissimili argumento docemur, in § 53. *abiiciendum esse Siculi*, ut recte vidit Madvigius.

Nescio quo casu proxima quoque plena sint interpolationum. Verbi causa § 54: *non sinam profecto, causa a me perorata, quadraginta diebus interpositis, tum nobis denique responderi; quum accusatio nostra in oblivionem diuturnitatis adducta sit*. In his isti *quadraginta dies* sic interponuntur, ut quum per se h. l. inutilia sint, tum discendant orationis constructionem et sententiam languidam reddant. Sunt ista interpolata ex

§ 31, ubi ista computatio suo loco erat, non hic.

Statim subiicitur hoc: *non committam, ut tum haec res iudicetur, quum haec frequentia totius Italiae Roma discesserit, quae convenit uno tempore undique, comitiorum, ludorum, censendique causa.* Si quis adeo plumbeus sit, ut admonitus non agnoscat haec postrema (*quae — causa*) non esse Oratoris, sed putidi interpretis, inspiciat Pseudo-Asconium. Peccatur praeterea Latinitate: nam nec *convenire* dici potest, nisi communis propositi causa, (nunc autem alii alia de causa Romam venerant:) nec *uno tempore* fieri dicuntur, nisi ubi hoc casu fiat in rebus diversissimis, vel ita ut plures simul una eademque causa moverit; sicuti in Pison. § 34, *mei capitis servandi causa Romam, uno tempore, quasi signo dato, Italia tota convenit.* Ex eadem ratione, supra § 13, verba *quae ad audiendum convenit*, putide adiecta ad *haec multitudo*, expungenda sunt: eandem multitudinem infra § 122. uno pronomine (*hos*) indicat. Hinc facile est glossenna agnoscere in Lib. I. § 103, ubi post *his omnibus* abiicienda sunt haec, *hoc est populo Romano universo.*

Attendamus postremo haec, in § 55: *illud a me novum, iudices, cognoscetis, quod ita testes constituam, ut crimen totum explicem; ubi id interrogando, argumentis atque oratione firmavero, tum testes ad crimen accommodem; ut nihil inter illam usitatam accusationem atque hanc novam intersit, nisi quod in illa tunc, quum omnia dicta sunt, testes dantur, hic in singulas res dabuntur, ut illis quoque eadem interrogandi facultas, argumentandi dicendique sit.* Tractavit hunc locum Madvigius bis, primum in Append. Disp. de Asconio p. 55, tum in Opusc. Acad. I. p. 535, sed ad eum tantum finem, ut liquide sibi demonstrare videretur prius gerundium, *interrogando*, tollendum esse, quippe quo servato ridiculum hoc exsistat, »ut Cicero in media criminum singulorum explicatio-
»ne, quae argumentis orationeque *perpetua* fieret, interrogasse
»testes putaretur, et id fecisse, *antequam testes ad crimen accommodaret.*» Non persuadet mihi Madvigius; neque hoc probandum, quod orationem illam *perpetuam* appellat, quum Cicero ipse *argumentis atque oratione* tantum dixisset, et paulo post, *perpetuam orationem* in altera actione expectandam esse.

Omnino quid necesse sit Oratorem hoc loco dixisse, intelligitur collato loco in Lib. I. § 29: *sic a me sunt acta omnia priore actione, ut in criminibus omnibus nullum esset, in quo quisquam vestrum perpetuam accusationem requireret. — Etenim sic me ipsum egisse memoria tenetis, ut in testibus interrogandis omnia crimina proponerem et explicarem, ut, quum rem totam in medio posuissem, tum denique testem interrogarem.* Hinc, nisi fallor, apparet errare Madvigium quum dicat, »aperte Ciceronem in duas partes actionem distribuere, alteram argumentis et oratione comprehensam, priorem, alteram subsequentem, tertium interrogationem.” Quo modo argumentis et oratione firmare poterat, nisi praecessisset quod firmaret? Imo primum testibus constituendis criminis cuiusque ipsa explicatio ponitur, tum confirmatio, quam interrogando testes suisque argumentis et oratione perfecturus erat. Et servandum esse illud *interrogando*, arguitur eo, quod in sequentibus *eadem interrogandi facultas* adversario conceditur. Abuli praeterea contendo Mavigium utili ceteroquin observatione, de tribus non ita iungendis, ut postremo copula praeponatur. Valere hoc concedo in iis, quae inter se diversa sunt: h. l. autem *argumentis atque oratione* unum genus indicatur, quod *interrogando* opponitur. Sed in errorem inductus esse videtur vir praestantissimus postremis verbis, *tum testes ad crimen accommodem*, quae vehementer miror a Madvigio sic explicari, tamquam si esset »testes producere et interrogare,” quod nunc diceretur *testes ad crimen accommodare*. Neque hoc patitur rerum ordo, quem Cicero describit, neque ipsa Latinitas. Fieri enim non potest quin ea ipsa verba mendum contraxerint. Quid est enim *ad crimen accommodare testes*? Siquidem accommodamus quid, quod in nostra potestate sit, alterius commodo, ut Offic. III. § 43. fin. de iudice, qui amico *orandae litis tempus accommodat*: aut nos ipsos accommodamus ad id, quod non sit in nostra potestate: testes autem neque sibi quis, neque aliis accommodare potest. Hoc significare voluerit Orator necesse est: quum ipse ista agendi ratione in accusando defunctus esset, tum se adversario testes accommodare, quos is rursus interroget: nullo modo tamen hoc dici poterat *ad crimen accommodare*, id quod

fortasse in defensore cogitare licet, ut is suam defensionem ad crimen, ab actore productum, accommodet. Firmatur quodammodo mea suspicio, quod, ubi statim post illam a se propositam agendi rationem recognoscit, haec ad postremum addit, *ut illis quoque eadem interrogandi facultas, argumentandi dicendique sit.* Sed illi qui sint, ex antecedd. intelligi non potest. Igitur non reticebo quid mihi videatur requiri ad illorum verborum eiusmodi supplementum, unde sana sententia prodeat.

Quandoquidem in hac ipsa oratione profitetur, § 53, rem omnem sibi cum Hortensio fore, his verbis usus mihi videtur, *tum testes istius amicis ad crimen defendendum accommodem*: sicut appellantur Lib. I. § 20: et recurrit pronomen in his, aliquanto post, *nunc id quod facimus*, (*ea ratione facimus, ut malitiae illorum consilio nostro occurramus*) *necessario fieri intelligat.* In his ipsis tamen corrigendum erit *et ratione facimus*, quoniam in tali confirmatione non potest copula omitti. Sunt innumerabilia eius formae exempla, quorum duo sufficiant, Lib. I. § 13, *de iure — suum putat esse iudicium, et recte putat.* Offic. II. § 69, *dictu quidem proclive (itaque vulgo loquuntur) se — mores hominum — sequi.* Eoque ipso praeciditur stupida doctrina Pseudo-Asconii, quem offendeat *facimus* his poni.

§ 8.

Statim Lib. I. § 9, ubi de Verre dicitur, *quum cives Romanos morte, cruciatu, cruce affecerit*, tollendum est *cruce*: nec, spero, demonstratione indiget, absonum prorsus esse ut quis dicatur aliquem *cruce afficere*: ne si licuisset quidem Cicero duo ista nomina sic iunxisset.

In § 13. servandum esse *et recte putat*, quum Zumptius edidisset *et ratione putat*, dixi Schol. Hypoimn. IV. p. 187. In quo delectu nullam versari temeritatem, perspicuum erit ei, qui reputaverit, ut recte dicitur *ratione facere*, ita stolidum esse *ratione putare*.

Quod editur § 13. eiusmodi est, ut vix defendere liceat. *Quod meum factum — ita probaverunt, ut ei, qui istius quaestor*

fuiſſet, et ab iſto laeſus inimicitias iuſtas perſequeretur, non modo deferendi nominis, ſed ne ſubſcribendi quidem, quum id poſtulare, facerent poteſtatem. Novi et perſequi iniurias dici a Cicerone, Acad. IV. § 1, et iuſtiſſimas appellari inimicitias, Flacc. § 2. Sed in Lucullo dicitur hoc alio modo, et altero loco non ſine cauſa depositae dicuntur iuſtiſſimae inimicitiae. Igitur bene Zumptius monet, in Divinatione negaſſe Ciceronem iuſtas eſſe illas inimicitias, credo propter § 33—35: nunc autem ſervire cauſae. Ne hoc quidem opus eſt: et requiri ſuſpicio ut h. l. corrigetur iniurias ſuas. Significat enim hoc, eum, qui ſuas iniurias perſequatur, minus ſevere Siculorum iniurias perſecuturum eſſe.

Quum dixiſſet, ſperaviſſe ſe omnibus probatam ſuam fidem eſſe et diligentiam, idque ſe non ſefelliſſe, hoc poſtremum demonſtrat duorum eventuum commemoratione, § 19. Nam comitiis meis (quibus aedilis factus eſt Cicero), quum iſte infinita largitione contra me uteretur, populus Romanus iudicavit iſtius pecuniam, quae apud me contra fidem meam nihil poſuiſſet, apud ſe contra honorem meum nihil poſſe debere. Quo quidem die primum, iudices, citati in hunc reum conſediſtis, quis tam inimicus huic ordini fuit —, qui non conſpectu conſeſſuque vestro commoveretur? Sed iſta, quo quidem die, nihil aliud continent, niſi iudices ipſo illorum comitiorum die conſediſſe, id quod vix concedendum. Verum habebimus, ſi corrigetur quoque die.

Niſi fallor, cognoscimus quid ex aliquo, recognoscimus cum alio quae uterque ſcit. Sic Act. I. § 15. neque enim mihi videtur haec multitudo cognoscere ex me cauſam voluiſſe. ſed ea quae ſcit pecuniæ recognoscere. Itaque nunc § 32, corrigendum, quae (Verris adoleſcentia) qualis fuerit, aut meministi, aut ex eo, quem ſui ſimilem produxit, cognoscere poteſtis, non recognoscere.

Vix probandum eſt hoc, quod § 38. de neceſſitudine inter conſulem et quaestorem, quam ſors attulerit, dicitur, coniunctio ſecundae dubiaeque fortunae. Iam per ſe duo illa adiectiva mire coniunguntur. Sed melius erit incertae dubiaeque fortunae.

Raroprehendimus interpolationes nominum propriorum

animadversas esse ab editoribus, eius generis, cuius exempla supra posui ad Act. I. § 51. Tamen in hac oratione § 41. ea res non fefellit novissimos editores. Sed operae pretium est locum ipsum describere. *Itaque idem iste — in Cn. Dolabellam, qui in Cn. Carbonem fuit. Nam quae in ipsum valebant crimina, contulit in illum, causamque illius omnem ad inimicos accusatoresque detulit: ipse in eum cui legatus, cui pro quaestore fuerat, inimicissimum atque improbissimum testimonium dixit. Ille, miser quum esset, tum proditione istius nefaria, tum improbo et falso eiusdem testimonio, tum multo etiam ex maxima parte istius furtorum ac flagitiorum invidia conflagravit. (§ 42) Quid hoc homine faciat? aut ad quam spem tam perfidiosum, tam importunum animal reservetis? qui in Cn. Carbone sortem, in Cn. Dolabella voluntatem neglexerit ac violarit, eosque ambo non solum deseruerit, sed etiam prodiderit atque oppugnarit. Mirabile est hic Zumptium, post verba ille, miser quum esset, retinuisse Cn. Dolabella. Igitur ne hoc quidem attenderat, in istiusmodi orationis forma, diversum esse oportere Dolabellam, ab eo qui pron. ille indicaretur, quo adscito necessario excluderetur nomen ipsum, sicut in proxime antecedentibus iste et ille inter se opponuntur, ita ut ne hoc quidem ferendum esset, si scriberetur ille Cn. Dolabella. Zumptio igitur primum grave videtur contra librorum consensum interpolationem agnoscere: tum, ut aliqua saltem ratione hanc religionem defendat, comminiscitur hoc, utile esse »interiectum nomen, ne concurrant ambo cum (edidit enim cum proditione, quod retinuit Iordanus in 2da Orelliana), et cur Dolabella miser appelletur.” Non libet pronunciare qualis mihi illa scilicet ratio esse videatur. Sed in eadem annotatione ea quoque ratio improbanda est, qua obtinere sibi videbatur cum proditione, non tum pr. legendum esse; »quoniam, inquit, tum, praecedente cum, ter referre vix Latinum est.” Tamen ipse recte viderat sententiae apodosin incipere in verbis tum multo: igitur agnoscendum erat, bis praemissum tum non dici in consecutione (cum — tum), sed partitive subiici protasi (cum miser esset): et in illis duobus tum — tum postulari, non cum — tum, propterea quod plane diversa significantur, proditione, id quod*

modo dicebatur *causam ad inimicos accusatoresque detulit*; im-probo testimonio, illud quod eodem nomine modo appellavisset. Hic quoque praestantissimi viri error notandus est, quod in *Cn. Carbonem* et in *Cn. Dolabellam* edidit, quod ita defendit, ut dicat «eam orationem densatam quodammodo esse, quum in utrumque inimicus consurgeret, in altero sortis religionem, in altero suam ipse voluntatis fidem neglexit:» et dicit *voluntatem* haud dubio esse Verris. Hoccine est diligenter interpretari? Cui non apertum est *voluntatem*, i. e. benevolentiam, ipsius Dolabellae intelligi? Sint haec minuta, sed fortasse utilia tironibus: nec lubenti animo feci, ut eius viri, quem quum viveret carum habui, doctrinam refutarem.

In § 46. narratur, Verrem Deli ex Apollinis fano pulcherrima signa sustulisse, eaque in onerariam navem suam concilienda curavisse. *Tum subito tempestates coortae sunt maximae — ut non modo proficisci, quum cuperet, Dolabella non posset, sed vix in oppido consisteret: ita magni fluctus eiiciebantur.* Hoc postremum verbum corruptum est. *Eiicitur* quid, quod ita excluditur, ne redeat: sicut statim post illa navis dicitur *eiecta fluctu*: ipsi *fluctus* non eiiciuntur, sed *excitantur*, aut *excitantur*. Quare alterutrum verbum restituendum erit.

Porsus disceditur a constanti consuetudine, quam servat Cicero in talibus enunciandis, quum dicitur § 48: *fuit ulla cupiditas tanta* —? Alii libri praebent *illa*. Sed requiritur, *quae fuit ista cupiditas tanta?* Conf. § 54. et passim.

Quod dudum in § 54. proprium nomen interpolatum sustuli, Scholic. Hypomn. IV. p. 189. fin., nunc me admonet, in § 49, idem remedium adhibendum esse, quum editur, *hunc ipsum, inquam, Tenem, pulcherrime factum: abiiciatur Tenem.*

Quae signa ante domi habuisset disposita Verres, eorum post accusationem nullum domi reliquerat. Igitur Cicero sic eum alloquitur § 51: *non putasti me tuis familiarissimis in hanc rem testimonia denunciaturum, qui tuae domi saepe fuissent, ex quibus quaererem, signa scirentne fuisse, quae non essent.* Qui libros manuscriptos tractare consueverunt, non indigebunt demonstratione facile excidere potuisse voculam,

quae necessario h. l. requiritur, ut legatur *quae nunc non essent*.

Commemoraverat § 57. P. Servilium, qui ex Olympto capta, quae ornamenta imperatorio iure sustulerat, ea Romam apportata per triumphum vexerat: tum subiicit haec. *Cognoscite ex literis publicis hominis amplissimi dignitatem.* RATIONES RELATAE P. SERVILII. *Non solum numerum signorum, sed etiam uniuscuiusque magnitudinem, figuram, statum, literis definiri vides. Certe maior est virtutis victoriaeque iucunditas, quam ista voluptas, quae percipitur ex libidine et cupiditate. Multo diligentius habere dico Servilium praedam populi Romani, quam te tua furtiva notata atque descripta. Contendo fidenter, interpositam sententiam (certe — et cupiditate) alienissimam esse a praesenti demonstratione. Nec tamen ficta sunt illa verba, aut ab aliquo annotatore profecta: sed suum in locum retrahenda, ad § 54, post verba, sed Romam in publicum deportasses.*

Quo iure in Act. I. § 55. *malitiose* tollebatur, eodem hic § 63, ubi legitur, *ut eum suae libidines flagitiose facere admonebant*, abiicias adv. *flagitiose*. — Tum mox, non tantum satis, sed melius est ut legatur *negotium dat illis*, neque retineatur *suis comitibus*, quod putide adiectum est. Et hoc interpolatum est, quum legitur, *erat comes eius Rubrius quidam*, unde praestabit verba *comes eius* expungere. Non puto talia demonstratione indigere. Igitur in § 64, quum e verbis, *is ad eum rem istam defert*, Schutzius censebat delenda esse *rem istam*, nulla videtur demonstratione usus esse, quoniam Orellius annotavit, hoc fieri *»sine causa.»* Igitur Orellius non sensit, id, quod deferret Rubrius (*Philodamum esse quemdam* —), non appellari posse *rem*, quod quale sit suspicari potuisset ex Lib. II. § 95. et ex ad Att. II. 24. 5: multoque minus usurpari posse pron. *istam*, quum hoc plane novum, nec in antecedd. eius mentio facta esset. Non attendit ad discrimen Madvigius ad Fin. p. 237. — Ibid. aliquanto post, iterum praestabit *hospes*, non adiecto nomine *Ianitor*.

In primis improprie dictum est hoc, § 65, de Philodamo illo, *tametsi erat ignarus quantum sibi ac liberis suis iam tum mali constitueretur*. Quis umquam dixit *malum* constituere? Non Latini tantum, sed cuiusvis sermonis ingenium repugnat.

Contra recte infra § 76. *constituitur in foro spectaculum acerbum*. Corrigendum existimo *strueretur*. — Nec minus improprium est, quod § 67. de Lampsacenis dicitur, qui, *codem animo*, (nempe ut Philodamo succurrerent) *simul ut hoc audiverunt*, — *ad aedes noctu convenerunt*. Ineptum est istud *convenire*, ubi caedes et tumultus sequitur: ne dicam, in hac narratione praesens verbi tempus requiri. Legendum censeo, *concurrunt*, quo ipso verbo utitur § 80. Variatum esse in illis verbis, videmus in § 148.

Quod centies factum deprehensum est in libris, ut titubarent librarii in extrema syllaba pron. *ipse*, animadverti iterum in § 71, ubi editur, *quum — C. Varro — haec eadem ipsa se ex Philodamo audisse dicat*. Imo, *ipso*, sicut Haasius coniecerat.

Constanter, et sine ullius varietatis mentione, hoc servatum video in § 77: *Verresne tibi tanti fuit, ut eius libidinem hominum innocentium sanguine hui velles*. Quid hoc est, alicuius libidinem sanguine alterius hui? quoniam necessario hinc conficiendum est, ut cogitetur sanguis alicuius qui luat alterius libidinem. Sed neque usquam apud verum Ciceronem (non curo Epp. ad Brut.) eius verbi passivum reperitur, neque *luere* quodquam obiectum habere potest praeter *poenam*. Praesto est corrigere *elui*. Ecce Lib. V. § 121: *errabas, Verres, — quum te maculas furtorum et flagitiorum tuorum, sociorum innocentium sanguine eluere arbitrabare*. Legg. II. § 13: *animi labes nec diuturnitate evanescere, nec annibus ullis elui potest*. Idem vitium, ortum eodem modo ex non iterata vocali in qua desinebat praecedens vocabulum, tollendum est ex aliis quoque locis. Miror, verbi causa, Madvigium reliquisse hoc in Fin. V. § 64, ubi dicitur de Lucretia, *quae per vim oblatum stuprum voluntaria morte lueret*: imo, *elueret*: morte luisset is, scil. poenas, qui scelus commiserat. Tum, quod in Caton. Mai. § 73. editur, de Paulo, *qui morte hui collegae in Cannensi ignominia temeritatem*, eodem modo corrigendum.

Nemo, ut puto, aegre feret, si dicam § 85, ubi appellatur *Pericles Ephesius, homo nobilissimus*, putide adiectum esse

istud *Ephesius* ab eo, qui fortasse metueret ne quis hic Atheniensem Periclem intelligeret.

Sunt sane nonnumquam in Cicerone ea ferenda, in quibus orationis figurae serviens, perfringat eas leges, quas verborum proprietas praescribit. Tamen difficile est hoc probare et accipere, quod § 89. dicitur de myoparone illo, quem Verres Milesiis abstulerat et vendiderat: quam navem Milesii, *non praedonum repentino adventu, sed legati latrocinio, non vi tempestatis, sed hac horribili tempestate sociorum amissam, in literas publicas retulerunt.* Quae, quaeso, est ista frigida et inscita oppositio, in qua utrobique *tempestatis* vocabulum proestet? Fieri nullo modo potest, ut ita scripserit Cicero, quamquam nemo hucusque in eo haesisse videtur. Sed librariorum stupor verum vocabulum capite et cauda auxerunt; et ab ipso oratore nihil scribi potuit, nisi *hac horribili peste sociorum.* Utroque voc. utitur infra, § 96. fin., sed ita, ut *tempestatis* metaphoram molliat, praemissis *tamquam aliquam.* Rursus *tempestatis* metaphora recte utitur Lib. II. § 91. Similes confusiones tractavi ad Legg. p. 624.

Spreverunt Editores Ernestii suspicionem in his, § 91: *nam Malleolus in provinciam sic copiose profectus est, ut domi prorsus nihil relinqueret.* » *Copiose*, inquit ille, mihi de » glossa suspectum est: nam Cicero *sic, ita*, in tali re nude » ponit, in eoque est elegantia, vid. Clav." Frustra quaeres in Clavi istius doctrinae auctoritatem, quam tamen nemo ignorat qui haec Tullii volumina tractaverit. Hoc miror, non esse usum virum acutissimum hoc argumento, ut diceret, *copiosum* sane Malleolum *proficisci* potuisse, non *copiose*: et ne sic quidem id significatum fuisse quod vellet. Igitur et hanc ob causam, et ex illa verissima observatione abiiciendum censeo istud *copiose*. De istiusmodi adverbiorum interpolatione notavi supra ad § 65: et eadem mihi ratio valuit ut corrigerem Brutum § 56, in Mnemos. Vol. VI. Part. IV. p. 425. — Brevi intervallo iterum recte suspicabatur Ernestius, verba, *quae ille reliquerat*, esse a glossatore.

Vix credam Ciceronem § 95. scripsisse, *Malleolus a me productus est, et mater eius atque avia.* Puer non isto proprio nomine paterno appellandus erat. Melius foret, *pupillus.*

Atque ita, in alia causa, § 151, *pupillum Iunium venisse in vestrum conspectum, et, quod puerum producerem.* — (Tum, § 94, legendum, *Quid exspectas? an dum ab inferis ille existat* — ? expuncto *Malleolus*, quod explicando pronomini ab aliis additum est: intelligi poterat ex anteced. *patriis bonis*).

Aliis expediendum relinquo quod legitur § 98, *qui haec omnia fecerunt.* Tum, quod statim sequitur, *rationes ad aerarium* — *non audet referre*, caret ea coniunctione, quae mihi requiri videtur.

Offendo in his, § 103: *me vehementer excusatum volo, non negligentia mea fore ut multa praeteream, sed quod alia testibus integra reservari velim, multa autem propter rationem brevitatis ac temporis praeternittenda existimem.* Intelligo *rationem brevitatis*: mavult orator ipse brevitati consulere: sed *temporis rationem* is demum habere dicitur, cui circumscriptum ad dicendum tempus est, quod, nisi fallor, ab h. l. alienum est.

Vitio iteratam esse syllabam suspicor in his, § 111: *Iam hoc magnum iudicium hominum de istius singulari improbate, quod Verres sua sponte instituisset, id neminem metuisse ne quis reperiretur, qui istius institutum sequi vellet.* Istud iam recte initio poneretur, si novum quid fuisset commemorandum: sed modo ante idem dixerat (*ne metuit quidem quisquam ne ediceret*). Ortum credo istud iam e postrema syllaba antecedentis *filiam*.

Haud dissimile quid innuitur § 117, de alia parte edicti: *quid nunc dicam neminem umquam postea alium edixisse? valde sit mirum, neminem fuisse, qui istius se similem dici vellet.* Ipse in *Siciliensi edicto* hoc non habet. In his, quid sibi volunt ista, *valde sit mirum?* sive ita legatur, sive, ut aliunde affertur, *valde hoc est mirum.* Serio hoc dicere non potuit Cicero, neque credo eum sic argumentari voluisse: si recte edixisset, alii profecto eum seculi essent; sed mirum accidit, ut nemo eum sequeretur; igitur inde conficiendum, eum non recte edixisse: — tale quid non patiuntur ea ipsa quae h. l. dicuntur. Corrigebam olim, *valde scilicet mirum*, ut per ironiam hoc diceretur, Schol. Hypomn. IV. p. 191 sq. Sed forma ipsa, sollemnis quodammodo in istiusmodi negatio-

ne, postulat ut in una verborum comprehensione per anaphoram iungatur duplex *neminem*, cui praesertim respondeat sequens *ipse*. Suspicio, verba illa continere stupidam admirationem eius, qui quaedam in margine annotaret: quibus resectis (nec me movet Priscani auctoritas, si quidem constat istos Grammaticos libris multifariam corruptis usos esse,) et restituto signo interrogandi, habebimus formam vere Ciceronianam: *quid nunc dicam neminem usquam postea alium id edixisse, neminem fuisse, qui istius se similem dici vellet? Ipse* —. Quoniam *umquam*, in tam brevi temporis intervallo ridiculum est, mutavi in *usquam*, siquidem de provincialibus quoque edictis est cogitandum; tum *id* (nisi malis *ita*, ut Lamb.) addidi ante *edidisse*.

Quoniam e multis locis constat *operas* dici pro operariis, § 147. e verbis, *quantum paucae operae fabrorum mercedis tulerunt*, tollendum est interpolatum *fabrorum*.

Per ironiam dicit, § 151, Iunii *produceram filium*, ut nomine ipso et memoria patris animos imperitae multitudinis concitarem. Similia dixit postea, Rabir. Perd. § 24. fin., aut desideria imperitorum misericordia commoveret, in quibus, propter praeced. Ablativum *imagine*, unde suspensum est *commoverat*, corrigendum suspicio ad *misericordiam*.

Difficile est hoc probare, quod editur § 157: *non dicam id, quod probare difficile est: hoc dicam, quod ostendam, multos ex te viros primarios audisse*, cet. Corrigendum, *hoc dico: sed abiiciendum quod ostendam*. Etiam si enim concedamus fieri posse ut multa ostenderit in postrema parte huius orationis, quae intercidit; quo modo, quaeso, *ostendere* poterat orator aliquem aliquid audivisse Verrem dicentem? Melius sane supra § 25: *verum vobis dicam id, quod intellexi*: et omnino Futurum tum ponitur, quum quod dicendum est, in nova sententiae constructione subiicitur, ut Act. I. § 53. et conf. ibid., § 18, ubi statim res ipsa plena narratione subiicitur.

Tacui de permultis aliis, in primis de iis, quorum, quum dudum acutissime perspecta essent ab aliis, nullam habitam esse rationem a novissimis editoribus dolebam. Reliquas Verinas percurram iterum, ubi commodum erit.

§ 9.

Nondum satis explicita esse videntur quae a Lysia accepimus in Oratione Pro Mantitheo. Dicta est haec oratio in Senatu, ipsiusque Mantitheï δοκιμαζομένου apologiam continet. Valebat autem hoc in omnibus qui quemcumque demum honorem in sequentem annum nacti essent, sive sortitione, sive suffragiis, ut eorum δοκιμασία in Senatu provocaretur, quod non attinet pluribus demonstrare post Meierum Lit. Att. p. 202. sqq.: qui quod suspicatur in verbis Lysiae Contr. Philon. § 2. (ubi e Senatorio iureiurando excitantur haec verba, εἰ τίς τις οἶδε τῶν λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλευεῖν) praeter istud βουλευεῖν intelligendum quoque esse ἄρχειν, quo tamen actor in ista actione non indigebat, confirmari credo iis, quae Mantitheus § 8. pronunciat: ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς (Senatum alloquitur) ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευτάντων βουλευόντας, πολλοὺς δὲ αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Et consentaneum erat ut ista probatio, cuius causa vix quodquam certum delicti nomen postularet, quaeque maximam partem niteretur criminibus vel a moribus, vel ex animo in rem publicam τοῦ δοκιμαζομένου petitis, primum apud Senatum institueretur, non tamquam ἐν δικαστηρίῳ, sed eum ad finem ut istic vel tolleretur, vel probata reiiceretur ad Thesmothetas, qui eam publice ad tribunal deferrent, eodem instituto quo εἰσαγγελιῶν iudicium erat penes Senatum: neque fieri potest ut οἱ κεχειροτονημένοι non eidem periculo, cui οἱ λαχόντες, subiecti fuerint, siquidem in aliis multo etiam gravioribus negotiis comitiorum correctores esse poterant τὰ δικαστήρια.

Mantitheus igitur accusationi ita respondendum esse dicit, ut demonstret se εὖνουν εἶναι τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι (nempe post anarchiam restitutis), tum περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκέναι. Sed animus eius in praesentem statum rei publicae ab inimicis hac αἰτίᾳ in suspicionem vocatus erat, ὥς ἵππευεν καὶ ἐπεδήμει ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ μετέσχε τῆς τότε πολιτείας (§ 5.) Nulla sane hinc oriri poterat actio perduellionis, propterea quod μὴ μνησικακήσειν iuraverant Athe-

nienses tyrannide suldata, sed comparabatur istiusmodi criminatio ad alienandos civium animos. Respondet Mantitheus eo usus defendendi genere, quo apud Lysiam actor in Nicomachum § 7. sq., et abfuisse se in Ponto per illud temporis spatium, nec domum rediisse nisi quinque diebus antequam οἱ ἀπὸ Φυλῆς Piraeum occupavissent, tum autem neque periculorum, neque rerum publicarum socium aut participem fuisse (§ 4 et 5.) Quod autem ei τὸ ἰππεῦσαι ἐπὶ τῶν τριάκοντα exprobrabatur, hoc ita refutat, ut dicat, stultum esse ἐκ τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν, in quo tum multi eorum qui confiterentur ἰππεῦσαι (quomodo corrigendum puto id quod edi solet, ἰππεύειν) non commemorentur, tum inscripti sint nonnulli eorum qui absentes essent. Quo igitur argumento dirimetur hoc? Hoc, inquit: ἐπεὶ δὲ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς Φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς κατασάσεις ἀναπράττειτε παρ' αὐτῶν. ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν Φυλάρχων, οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις, οὔτε κατάσασιν παραλαβόντα, καίτοι πᾶσι ῥᾶδιον τοῦτο γινῶναι, διότι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς Φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειεν τοὺς ἔχοντας τὰς κατασάσεις, αὐτοῖς (f. melius αὐτοῦς) ζημιουῖσθαι. ὥςτε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν Φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. (§ 6 et 7.) Quorum, et cuius auctoritatis fuerit istud σανίδιον, tabella lignea, non est facile dictu: hoc novimus, in eiusmodi ἀναγραφαῖς nominum propriorum, crebro indicari et falsas inscriptiones et lituras (ψευδῶς ἐγγράφεσθαι et ἐξαλειφεσθαι): tum hoc apparet, si qua istius σανιδίου fuisset auctoritas, non publico decreto Athenienses imposituros fuisse τῶν ἰππευσάντων ἀπόδειξιν Phylarchis. Sed hi ipsi quaeri potest qui fuerint, οἱ ἐπὶ τῶν τριάκοντα, an quos civitas post constituisset? Quum, concordia restituta, credibile sit auctore Thrasybulo novos magistratus constitutos esse (καὶ τότε μὲν ἀρχὰς κατασησάμενοι ἐπολιτεύοντο, Xenophon Hellen. II. 4. 45.), necesse est ut sumamus negotium istud mandatum fuisse novis creatis Phylarchis, qui tamen suae quisque Φυλῆς eos nosse possent, qui per anarchiam equo meruissent.

Ipsum decretum repetendae κατασάσεως ab illis equitibus,

dubitari fortasse poterit fueritne Senatus, an populi in concione. Quum nihil diserte traditum sit, sic dirimi posse opinor, si prius exploratum fuerit quae et qualis fuerit ipsa *κατάστασις*. Probabiliter explicuit hoc Boeckhius in altera edit. *Oecon. Civ. Athen. I. p. 354. sq.*, priorem sententiam corrigens, quum existimavisset eandem eam esse cum *μισθῶ*, aut *σίτῳ* qui equitibus tribueretur. Recte quidem sumit *κατάστασιν* esse pecuniam, quam civitas tribueret equitibus (quid vitiosum sit in eo, quum dicit „den Reitern oder Rittern,” post dicam) quum instituerentur: in quo prorsus sequitur Harpocracionem in v., qui ita sibi videri dicit; nullum enim alium locum nosse is videtur in quo rei fieret mentio, praeter hunc ipsum Lysiae: vocabulum ipsum ab Eupolide quoque et Platone Comicis usurpatum indicat. Constitisse autem *κατάστασιν* pecuniam, aut certe pecunia aestimatam fuisse, confici poterat hinc quoque, quod in illo decreto sancitum erat Phylarchos oportere *ἀποδεῖξι*, aut, ni facerent, *αὐτοὺς ζημιοῦσθαι*, i. e. eadem pecunia mulctari, qualis sanctio, ut cognitum est, in multis aliis legibus et psephismatis deprehenditur. Neque prorsus novum hoc est, quod per sermonis abusum istiusmodi vocabulum in definita pecuniae summa usurpatur, qualis abusus deprehenditur quoque in *παράστασις*, et in *σύνταξις*.

Postremum addit haec de suo Harpocracion: *ἀπεδίδото δὲ τὸ ἀργύριον ὑπὸ τῶν ἱππευσάντων, ὅτε ἀντὶ αὐτῶν ἕτεροι καθίσαντο· ἀπῆλθον δὲ αὐτὸ οἱ Φύλαρχοι*. De utroque videamus. Prius illud reprehenditur a Boeckhio, qui docet, minus recte, tamquam si perpetui moris fuisset, intelligi id, quod non nisi semel post anarchiam factum esset. Equidem neque Harpocracionis doctrinam, neque Boeckhii correctionem probabilem esse puto. Si perpetui moris fuisset, primum quid opus erat peculiari psephismate quo *κατάστασις* repeti iuberetur? Rursus, si, quod perpetuo omitteretur, in his equitibus fieri decretum esset, tam odiosum hoc fuisset, ut restitutae concordiae vehementer adversaretur, quum praesertim illa oblivionis lege nemo praeter *τοὺς τριάκοντα*, et *τοὺς ἑνδεκα*, et *τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἄρξαντας δέκα*, exclusus esset (Xenoph. Hellen. II. 4. 38.) Multo mihi verisimilius videtur in eo errare et Grammaticum et

Boeckhium, quod uterque sumsit hoc institutum, *κατασάπτεω* de publico equitibus tribuendae, fuisse perpetuum; quod quare mihi videatur proprium fuisse imperii Trigintavirorum, paucis dicam.

Aerarium, eo tempore quo, post cladem apud Aegospotamos, pax facta cum Lysandro erat, fuisse exhaustum, non attinet, credo, multis demonstrare. Accedebat quod non tantum sociorum tributa, sed pleraque vectigalia extincta erant, tum magnus numerus eorum, quibus *εἰσφοραὶ* imponi possent, exsulabant. Per hanc inopiam, quamquam nullae classes erant ornandae neque exercitus foras mittendi, tuenda tamen erat *διοίκησις*, quae domesticis expensis constabat. Trigintaviri pro arbitrio et Senatum novum, et alios magistratus constituerant (Hellen. II. 3. 11), quorum ille certe mercedem accipiebat. Tum, quo melius suam dominationem tuerentur, a Lacedaemoniis impretaverant praesidiarias copias (*Φρουροὺς*), quod praesidium sine dubio ingenti quotidiana mercede constabat, singulorum certe non minus trium obolorum (conf. Xenoph. Hellen. V. 2. 21), ita ut per octo menses unum hoc negotium grandi pecunia indigeret. Tria millia civium, quos deligebant *μεθέξοντες δὴ τῶν πραγμάτων* (ibid. 3. 18.) vix fieri potest ut sine mercede habuerint, quum, reliquis per fraudem exutis, solis his arma concessissent (ibid. 20.) Sed servarant equitatum, firmissimum oligarchiae praesidium, ut vel Thrameni videbatur (ibid. 48.): quae copiae quo numero fuerint, coniecere licet e temporibus *δημοκρατουμένης τῆς πόλεως*, quum verbi causa Pericles, initio belli Peloponnesiaci, profiteretur mille ducentos equites (Thucyd. II. 13), totumque hoc institutum referri soleret inter ea, quae magna cum expensa res publica suscepisset (conf. Andocides de Pace § 5. sqq. Aeschines Fals. Legat. §. 175 sqq.) Horum singulis non tantum drachmae merces minimum solvenda erat, sed praeterea *σίτος* (conf. Boeckhius l. c. p. 352. sq.) Sed ne hoc quidem satis fuisse videtur. Etenim quum maior pars bonorum et locupletium vel indicta causa periissent, vel urbe cessissent (fere ad septem millia numerat Isocrates Areopagit. § 67.), e quorum numero antea equitum delectus per Hipparchum ita fieri sole-

bat, ut sibi quisque et equum et reliqua quibus opus esset compararet, Trigintaviros eo redactos fuisse suspicor ut magnum numerum tenuiorum in equitum catalogum referrent, quorum voluntatem fidemque ut sibi conciliarent, eam singulis ex aerario praestitisse pecuniam. qua indigerent ad eam militiam tuendam, eamque designatam esse nomine *κατασάσεως*.

Quo modo isti, in maximis aerarii angustiis, tantis sumtibus pares esse conati sint, satis docet miserrimi temporis historia. Ditissimi tum cives, tum inquilini, *χρημάτων ἕνεκα* mortis damnabantur (Xenoph. ibid. 3. 21), ut Trigintaviri et aliis necessitatibus prospicerent, et ut *τοῖς Φρουροῖς χρήματα δίδοναι* haberent: palamque profitebantur *τὴν πόλιν χρημάτων δεῖσθαι* (Lysias contr. Eratosth. § 6, loco corrupto.) Quumque ne haec quidem satisfacerent, tandem centum talenta a Lacedaemoniis mutuo sumserunt (Xenoph. ibid. 4. 28.) Postea, restituta re publica, insigne dederunt Athenienses documentum magni animi quo concordia servaretur, non sine causa celebratum et ab Isocrate (Areopagit. § 68. sq.) et a Demosthene (Leptin. p. 460. 12.) Quum enim aequum videretur ut, repetentibus debitum Lacedaemoniis adeoque flagitantibus (Lysias Nicomach. § 22.), ab iis solveretur qui *θανεῖσαντο*, maluerunt *κοινῇ διαλύσαι τὰ χρήματα*, et communem *εἰσφοράν* sustinere. Neque hoc unum exemplum est, in Graecarum civitatum historia, servatae aequitatis ad restituendam civium concordiam inter se. Nam, aliquot annis post, Phliasii, quum Spartanorum moti auctoritate exsules restituere decrevissent, simul placuit *ἐκείνοις μὲν ἀποδοῦναι τὰ ἐμφανῆ κτήματα* (quae sine dubio publicata fuerant), *τοὺς δὲ τὰ ἐκείνων πριαμένους ἐκ δημοσίου τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν*, ut narrat Xenophon. Hellen. V. 2. 10. Et alia eiusdem generis exempla poterant excitari: veluti Arati Sicyonii, de quo Cicero Offic. II. § 81. sq., et post eum Plutarchus et Pausanias.

Sed Athenienses hoc quum agebant, quaeque damna paucorum imperium attulisset omnium opibus reparari volebant, nihil mirum, in maximis aerarii angustiis, et quum *σπάνις* esset *ἀργυρίου ἐν τῇ πόλει*, ut loquitur Lysias Bon. Aristoph. § 11,

voluisse eos ea certe repetere, quae praeter morem et vetera instituta singulis fuissent tributa ac donata de publico: in quo genere fieri potest ut alia quoque habita fuerint, quorum tamen nusquam mentionem factam esse video, et summo iure numerari poterant illae *κατασάσεις*, tamquam *δανείσματα*, siquidem qui has acceperant argui poterant τὰ τῆς πόλεως ἔχειν. Etenim, in tam afflicta et prostrata conditione omnium fortunarum, nullo modo expectandum erat ut tam grandis pecunia per *εἰσφοράς* conferri potuisset, itaque centum talenta Spartanis solvi. Et quandoquidem sic novum quoddam controversiarum genus oriebatur, in quibus inquirendum esset an quis per illos octo menses anarchiae acceptum quid teneret quod aerario deberetur, earum cognitioni et explorationi novi tum destinati sunt Syndici, de quibus nondum me poenitet eorum quae breviter disputavi Scholic. Hypomn. III. p. 288. sq. Horum Syndicorum munus dicerem illustratum esse a Meiero Lit. Att. p. 111. sq., aut a Boeckhio l. c. p. 215, si quidquam isti attulissent praeter Harpocratonem in V., cuius divinatio potius quam diligens doctrina nobis relicta est. Igitur quum Archini lege (cuius mentio fit apud Isocratem adv. Callimachum init.) privatorum petitiones, in quibus valeret τὸ μνησικακεῖν, exclusae essent, (quam disciplinam egregie illustravit Grotius Histor. Graec. Vol. VIII. p. 299. sqq.), manebat tamen τὸ δημόσιον, cui quod deberi existimaretur a quoquam e Trigintavirorum administratione, repetendum iusserunt Athenienses uno, ut suspicor, psephismate, quo et alia fortasse indicabantur, et illae *κατασάσεις*.

Necessario igitur populi, non Senatus, fuit illud psephisma, cuius descriptio, in primisque causa illarum *κατασάσεων* repetendarum, etiamsi nullo diserto testimonio a me proposita est, tamen eiusmodi mihi esse videtur, ut et rei naturae et temporum illorum ingenio reliquisque civitatis institutis consentanea sit. Hoc quoque addamus, minime nobis probari coniecturam Boeckhii, qui vetustae cuiusdam Inscriptionis reliquias (quas iterum edidit C. I. n°. 80.) cum illo psephismate coniungit, in Appendice Vol. II. Oecon. Civ. Athen. p. 207. sq. ed. 1^{ae}. Nolo alia urgere quae in isto fragmento aliena sunt ab illo negotio:

sed si recte, ut mihi videtur, v. 9. supplevit ἡ βουλὴ] ἡ ἀεὶ βουλευούσα, hoc ipsum monere poterat non esse istud psephisma, sed legem quam perpetuo valere oporteret.

Alterum quod docet Harpocraton, ἀπῆλθον δὲ αὐτὸ οἱ Φύλαρχοι, ingenti laborat solœcismo, quoniam totum hoc Senatui reservabatur.

Non discedam hinc sine diligentiore consideratione eius argumenti, quo Boeckhius (l. c. p. 555.) usus est, ut obtineret κατάσασιν non esse cum μισθῷ confundendam. Si μισθὸς esset de quo ageretur, inquit, Mantitheus neque παραλαβόντα, neque ἔχοντας dixisset, sed potius εἰληφέναι (voluit fortasse εἰληφότα.) Primum, non meminerat in ipso Eupolidis fragmento, quod servarat Harpocraton, esse κατάσασιν λαβεῖν. Tum, in ipso illo παραλαβόντα virum doctissimum non offendisse miror. Constat enim παραλαμβάνειν, in quaestorum et curatorum redditibus rationibus, de eo dici, qui succedens in magistratu ab eo, cui ipse succedat, recipit ea quae is παραδίδωσι, quale quid omnium minime convenit equitibus κατάσασιν accipientibus de publico. Restat praeterea aliud, quod non minus miror neglectum esse. Quum enim Mantitheus enumerat indicia e quibus conficiendum fuisset eum non ἰππεῦσαι per anarchiam, apparet iustum ordinem ab eo servari, ita ut primum dicat οὗτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν Φυλάρχων, quos secundum psephisma oportebat ἀπενεγεῖν τοὺς ἰππεύσαντας: tum, οὕτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις, qui causam scilicet explorarent, et, si opus esset, ad tribunal deducerent; tertium quod subiicit, οὕτε κατάσασιν παραλαβόντα, eiusmodi est ut rem ipsam contineat, non sit argumentum quo ea demonstratur. Postulari puto ut id tertio loco posuerit, quod sequi oportuisset Syndicorum cognitionem, si re vera fuisset unus τῶν ἰππευσάντων, nempe restitutio ipsius καταστάσεως in aerarium: et hoc habebimus, si corrigitur, οὕτε κατάσασιν καταβλλόντα. Quid sit καταβάλλειν, norunt ii qui rerum Atticarum gnari sunt; sicut est in lege apud Demosthenem Timocrat. p. 750. fin., quae iubet τοὺς ἔχοντας τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν.

Venio nunc ad id, quod supra pag. 219. dixi me quaesitu-

rum esse, quid vitiosum esset in Boeckhii verbis („den Reitern oder Rittern.“) Minime inter se permutari oportere duo illa genera equitum, satis videtur ipse Boeckhius significare l. c. p. 656—658, siquidem a classe equitum, cuius census definiverat Solon, distinguendus est equitatus ille, quem diu post constituerunt (κατεστήσαντο) Athenienses. Si quaeritur a quo demum tempore classium illarum Solonearum usus et auctoritas evanuerint, quemcumque eventum habeat ista consideratio, hoc tamen ubique prodibit, segregari a veteri equitum censu et appellatione equitatum illum perpetuum quem res publica suo sumtu aleret. In Thucydide III. 16, ubi, classe centum navium instructa, dicuntur Athenienses ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακκισιομεδίωνων, καὶ μέτοικοι, non oportebat dubitari fieri nullo modo posse ut equitatus ille intelligeretur, quem Pericles II. 13. recensuerat: nihil dicitur aliud nisi ἐπιβάτας voluntarios exstitisse e civibus et inquilinis, (qui, sicuti conficere licet ex I. 145. init., opponuntur τοῖς ξένοις νούταις· explicatius eiusmodi oppositionem exponit Boeckhius C. I. Vol. I. p. 505. sq.) locupletiores tantum abstinuisse. Equitatus ipse numquam illo ministerioungebatur, sed si genus expeditionis postularet mittebatur et ἐνεβιβάζετο. tum non nisi peculiari psephismate eiusmodi quid definiebatur, sicuti apud Xenophontem Hellen. I. 1. 54, Thrasylo ἐψηφίσαντο ὀπλίτας τε αὐτὸν καταλέξασθαι χιλίους, ἱππέας δὲ ἑκατόν. Sicut in Thucydide, ita de Xenophontis loco iudicandum est Hellen. I. 6. 24. Agitur de auxiliis quantocyus parandis quae Callicratidae opponerentur, quum Atheniensium classis Mytilenae obconsideretur: ἐψηφίσαντο, inquit, βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατόν καὶ δέκα, εἰσβιβάζοντες τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ἅπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους· — εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. Nihil istic de equitatu cogitandum, quo ne opus quidem erat. Sed prorsus dissentio a Boeckhio quum docet, e censu definitum fuisse aliquod ius militandi in equitatu (p. 658. init. »weil darnach »die Berechtigung zum Reiterdienst und einiges andere abgemessen wurde.“) A quo tempore in copiis militaribus certus equitatus Athenis constitutus est (de cuius instituti initio et progressu Andocidis et Aeschinis locos supra indicavi p. 220),

nihil ea res commune habuit, nec habere potuit, cum censu eorum, qui dicebantur *ἰππᾶδα τελεῖν* (Boeckhii *ἰππικὸν τελεῖν*, p. 651, inauditum est in scriptoribus Atticis:) nec usquam demonstratur id, quod ab eodem docetur (p. 352. et 650), lege teneri ditiores in equitatu mereri. Tantum aberat ut *ὁ ἰππεύων* existimaretur *λειτουργεῖν*, ut apud Lysiam Alcib. I. § 7. sq., qui maluisset *ἀδοκίμαστος ἰππεύειν* quam *μετὰ τῶν ὀπλιτῶν κινδυνεύειν*, *ἀστρατείας* et *λιποταξίου* crimine conveniatur, quamquam dubitari non potest fuisse istum Alcibiadem *τῶν ἰππᾶδων τελούντων*. Praetorem aut Hipparchum, cuius esset *καταλέγειν ἰππέας*, hoc potissimum spectare oportebat, quis isti militiae idoneus esset, quoniam, ut constat, *δοκιμασία τῶν ἰππέων* erat penes Senatum: et sane laudari poterat qui pulcrum et bene instructum equum obtulisset, unde hoc quærere poterat Demosthenes Fals. Legat. p. 452. init., *Ποῖος γὰρ ἵππος, ποία τριήρης — γέγονε παρὰ τούτων τῇ πόλει;* Ipsum autem *ἰππεύειν*, quo modo in liturgiis censi poterat, cum censu coniunctum, quum equitibus *μισθὸς* praeberetur et *σῖτος*? Mantitheus ipse apud Lysiam (§ 15.) *κατειλεγμένος ἰππεύειν*, quum mallet maiori cum periculo in hoplitis militari, a praetore impretravit ut se e catalogo deleteret.

Quae hucusque explicui confirmari puto Xenophontis auctoritate in Hipparchico. Agnoscitur ubique *δοκιμασία* illa quam Senatus haberet: tum apparet ex I. § 2. numerum quoque equitum lege definiri solitum fuisse. Sed considerandus est locus IX. 3, ubi dicit numerum *τῶν χιλίων ἰππέων* facilius plenum servari posse, si ducentos peregrinos constituerent equites: tum addit haec § 5: *εἰς δὲ τιμὴν τῶν ἵππων νομίζω ἂν αὐτοῖς χρήματα ὑπάρξαι καὶ παρὰ τῶν σφόδρα ἀπεχομένων μὴ ἰππεύειν, ὅτι καὶ οἷς καθίστησι τὸ ἰππικὸν ἐθέλουσι τελεῖν ἀργύριον ὥς μὴ ἰππεύειν, παρὰ πλουσίων μὲν, ἀδυνάτων δὲ τοῖς σώμασιν, οἷμαι δὲ καὶ παρ' ὀρφανῶν τῶν δυνατοῦς οἴκους ἐχόντων, νομίζω δὲ καὶ μετοίκων φιλοτιμεῖσθαι ἂν τινὰς εἰς ἰππικὴν καθισταμένους κ. τ. λ.*

Bis tantum, quantum memini, hunc locum usurpavit Boeckhiius, sed ita ut incredibili modo a vera sententia explicanda aberret l. c. p. 658. inf. Apud Xenophontem, ait, *τὸ ἰππικὸν*

τελεῖν non significat equestrem censum solvere (igitur ἰππῶν τελεῖν), sed pecuniam solvere qua quis equo merendi necessitatem sibi impositam redimat, (»bedeutet τὸ ἰ. τ. nicht Rich-
 » » terschatzung zahlen,» » sondern statt des Reiterdienstes,
 » wozu einer verpflichtet ist. Reitergeld bezahlen, sodass man
 » sich loskaufen konnte.«) Quid mihi videatur de illa parte
 sententiae Xenophontae, quae continetur verbis ὅτι καὶ οἷς us-
 que ad ὡς μὴ ἰππεύειν, quibus suam Boeckhius contineri do-
 ctrinam putat, dicam tum si demonstravero illud ipsum,
 quod inde confecit, per se verum esse non posse. Redimen-
 dae militiae, aut cuiuscunque demum muneris aut oneris,
 exemplum et auctoritatem in tot veteris historiae Athenien-
 sium monumentis neque ipse repperi, neque facile quemquam
 allaturum esse puto: multo etiam minus reperietur hoc, ut
 eiusmodi pecunia, quod tamen necesse esset propter verbum
 τελεῖν, in aerarium fuerit illata; quale quid hodie, ex nova
 lege, in Gallia usurpatur. Sed hoc quoque adversatur isti
 doctrinae, quod, ea probata, proditur ac deseritur Xeno-
 phontis consilium. Hic enim, quum suaderet peregrinos equi-
 tatui πολιτικῶν adsciscere, unum tantum, quod huic consilio
 obstare posse videretur, nempe istos peregrinos non domo al-
 latorios esse κατὰ στρατὸν, ita solvit, ut dicat, eam pecuniam
 quae postularetur facile exstituram ab eorum liberalitate bono-
 que in rem publicam animo, qui ceteroquin alius alia de cau-
 sa istius militiae onere excusati essent. Quid autem istuc
 pertinet facultas, si qua fuerit, oneris redimendi? Prorsus
 nihil. Et, ne quid omittamus, ne Graecum quidem est τὸ
 ἰππικὸν τελεῖν, si ἰππικὸν τέλος intelligendum est, ut modo
 supra significavi: nam τὸ ἰππικὸν substantive dictum nihil
 aliud nisi ipsum equitatum significat: ipsumque denique τέ-
 λος et τελεῖν alienissima sunt ab eiusmodi pecuniae solutione
 qualem Boeckhius fingit, quae ne eius quidem generis esset,
 cuius novimus fuisse πορνικὸν τέλος. Postremo, vix attinet
 monere totum istud Xenophontis consilium otiosum futurum
 fuisse, si perpetuo instituto, ut Boeckhius putat, κατατάσεις
 de publico praeberentur. Extrema autem istius loci ex Hip-
 parchico verba correctione indigent. Conspirat consilium, quo

inquilini quoque adsciscendi in equitatum commendantur, cum iis quae explicantur in libello De Vectigalibus II. § 5, ubi commendatur τὸ μεταδιδόναι τοῖς μετοίκοις τοῦ ἵππικοῦ. Igitur in Hipparchico legatur, εἰς ἵππικὸν καθισταμένους · sensus est; inquilinorum quoque nonnulli lubenti animo in equitatus militiam deligerentur. Stolidum est, εἰς ἵππικὴν. Utrumque locum noverat Boeckhii l. c. p. 564. c.

Nunc videamus de tota illa sententiae parte, quae reliquis interponitur, et unde praeclarum illud velut ἔρμαῖον quoddam Boeckhii expromsit. Ubi, quaeso, est subiectum verbi καθίστησι? Quid est καθιστάναι τὸ ἵππικόν τινι, siquidem haec iungenda sunt οἷς καθίστησι τὸ ἵππικόν? Ubi est subiectum verbi θέλουσι? aut quid, si participium est? Quis umquam dixit ἀργύριον τελεῖν? Qua syntaxeos norma defendi poterit, ut iungantur τὸ ἵππικὸν τελεῖν, ita ut ἀργύριον tamen locum suum tueatur? Sunt istae merae tenebrae, quas ne coniectura quidem tentanda facile quisquam dispellere poterit, sed e quibus lucem exspecto a Boeckhii ingenio. Dicam quid mihi videatur. Statim illud ὅτι, a quo orditur haec verborum comprehensio, suspicionem mihi iniecit, totum hoc esse παρέμβλημα eius, qui de suo interpretari et amplificare vellet ea, quae Xenophon recte et suo proposito convenienter dixerat. Concedo existisse Athenis nonnullos, qui impositum militandi onus detrectare conarentur, omninoque subterfugerent ea officia, quibus qui fungeretur dicebatur τὸ προσταττόμενον ποιεῖν · sed istud fraude ac dolo consequebantur, pecunia autem redimendi oneris nusquam quodquam vestigium deprehendetur in ipsa civitate. Non inauditum hoc erat in iis rationibus, quae rei publicae cum sociis civitatibus intercedebant, neque alia origo fuerat τῶν Φόρων, qui de communi consilio belli sustentandi causa sociis imponebantur: tum notabile exemplum redimendae militiae habemus in decretis eius conventus, qui Spartae habitus est Ol. 99. 2, quae diserte commemorat Xenophon Hellen. V. 2. 21. sqq. Sed totum hoc alienissimum est ab eo, quod nunc in Hipparchico commendatur, cuiusque unum fundamentum et spes erat in civium et inquilinorum φιλοτιμίᾳ.

Non involasse, ut spero, videbor in Boeckhii doctrinam, cuius viri eruditione et ingenio delectari soleo, sed quam potui diligentissime disceptavisse. Alia opportunitate retractaturus sum ea, quae explicui ad Apsinem p. 173. sq., in quibus festinationem et temeritatem mihi exprobrat Boeckhius l. c. p. 745. a.

§ 10.

Deceleam ab Agide occupatam (Ol. 91. 5.) tradit Thucydides VII. 19, cuius loci auctoritate recte utitur Leakeius de Demis Atticae (p. 15. sq. interpret. Westermanni) ad definiendum istius pagi et munitionis situm, quem confirmari pulo a Xenophonte Hellen. I. 1. 55: neque enim Agis ἐκ τῆς Δεκελείας cernere potuisset πλοῖα εἰς Πειραιᾶ καταθέοντα, nisi illud munimentum in excelso loco fuisset. Nihil addit Rossius in Demis Atticae p. 67. Ex eodem Xenophontis loco conficitur quantam auctoritatem istius belli administrandi habuerit Agis, quam describit quodammodo Thucydides VIII. 5, quum aliquot annis ante Lacedaemonii irati legem sanxissent, ex qua decem consiliarii, quorum consilio uteretur, ei adderentur: Thucyd. V. 65. fin.

Hinc intelligitur quare Lysander, extinctis apud Aegospotamos Atheniensium copiis, ἐπεμψε πρὸς Ἄγιν τε εἰς Δεκέλειαν καὶ εἰς Λακεδαίμονα ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Xenoph. Hellen. II. 2. 7. Hic nuncius quid Lacedaemone effecerit, statim subiicitur, nempe Lacedaemonios et reliquos Peloponnesios πανδημὶ ἐξιisse, παραγγείλαντος τοῦ ἑτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πausανίου, quum scilicet agnoscerent hoc opportunum esse tempus Athenarum vi expugnandarum. Excipiunt ista statim haec verba: ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν κ. τ. λ. In his omissum est subiecti indicium, quod necessario supplendum, legendumque ἀναλαβὼν αὐτοὺς Ἄγιν πρὸς τ. π. ἐστρ. Conf. ibid. § 11.

(Continuabitur).

I. BAKE.

ANNOTATIONES CRITICAE

AD

CHARITONEM.

Lubens redeo in illius temporis memoriam quum et in aliis Italiae urbibus nobilissimis et Florentiae praestantissimum quemque Graecum Codicem avide excuterem et si quid bonae frugis quod adhuc caeteros fugerat reperissem diligenter colligerem.

Memoriam iucundissimi temporis, quum me oblectaret notus ille, ac nobilis Laurentianus liber, in quo Longi Pastoralia cum aliis quibusdam scriptoribus Eroticis continentur, renovavit mihi nuperrime dono peramanter ab Editore Rudolpho Herchero missum Volumen II. Eroticorum Scriptorum, quod cum nonnullis aliis complectitur *Χαρίτωνος Ἀφροδισιέως τὰ περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιρρόην*. Nactus aliquid otii per ferias et illa recordationis dulcedine allectus Charitonem tamquam veterem amicum relegere coepi. Vidi Editorem qua solet eruditione et acumine susceptam provinciam ornasse et non illepidam ut pro illis temporibus libellum passim feliciter suppleto emendandoque restituisse in integrum. Quantum mutatus ab illo Charitone est, qui prodiit ex apographo Antonii Cocchii et ex Dorvillii manibus! Satis demonstravi in Variis Lectionibus, quam negligenter Codex unicus fuerit olim descriptus. Nemo id mirabitur qui meminerit librum intricatiore ac minutissima scriptura exaratum obscuratis identidem ac prope deletis situ et madore litterarum vestigiis descriptum esse a medico, qui leviter et perfunctorie Graecas litte-

ras attigisset, ac deinde *„contextum iam typis descriptum”* iterum ad Codicem exactum esse *„a filio eius tum undecim annos nato sed supra aetatem cognitione utriusque sermonis imbuto.”* quod miror quomodo sine risu scribere potuerit Dorvillius in Praefat. p. xvi. Quam me saepe in conferendo libro Medicus et pusio *supra aetatem* Graece doctus delectarunt! Veras et genuinas unici Codicis scripturas plerasque et ipse olim et Hirschigius meus publici iuris fecimus: si quid superest cum pulvisculo nunc exhauriam. Sed non statim: primum enim iuvat Charitonis locos complusculos, quorum in ipso Codice vitiosa scriptura est, si potero, melius constituere, et quid de Charitonis scribendi genere et oratione mihi statuendum esse videatur paucis exponere. Delibabo primum locos quosdam aut insigniores aut incundiores meo arbitratu; deinde totum librum uno tenore percurram. Vixit Chariton et scripsit illis temporibus quum Graecia repuerascere coepisset et senio confecta *παρὰληρεῖν*. Etiam tum quidquid erat hominum elegantiorum antiqua Litterarum monumenta et legebat et admirabatur, sed ista studia non sanam aemulationem sed putidam et ineptam imitationem pariebant, quae intra verba et loquendi formulas subsistens modo risum tibi modo fastidium movebit. Non credo argumentum magis insulsum ac puerile reperiri posse ac magis a naturae veritate alienum sive res ipsas spectabis sive ingenium ac mores eorum, quos Chariton agentes et loquentes induxit, quam sunt τὰ περὶ Χαίρεων καὶ Καλλιρρόην. Actum est de illa Antiquorum sanitate ac veritate, quae sic ipsam rerum naturam refert ut inter legendum rebus ipsis haud secus ac si gerantur, non narrentur, tibi interesse videaris, et audire eos ac videre quorum aut orationes aut res gestae litteris mandatae sunt. Vivunt omnia et spirant et quoniam humanum genus non mutavit naturam et quidquid naturam refert veluti in haec tempora scriptum est, perspicis ingenia omnium qui aut agentes inducuntur aut loquentes, quoniam eadem esse agnoscis, quae aut ipse sentias aut alios animadvertas sentientes. Extinctae sunt illae virtutes in sequioribus Graeculis. Exaruerat id quod recte scribendi est principium et fons. Tota Graecia desipiebat. Chaereas et Callirrhoë sunt veluti νευρό-

σπασα, quibus Sophista rerum hominumque perinde ignarus puerilia multa ludit *θυύματα μωροῖς*. Atque haec vestiuntur, si Musis placet, oratione et verbis laboriose ex antiquis scriptoribus sublectis et contextis. Argumento inficeto et insulso intextuntur laciniae et panni ex Herodoto, Platone, Xenophonte, Demosthene, Aeschine, permulta ex Thucydide, ex Homero plurima. Quanto plures agnosceremus si Menander aetatem tulisset aut Philemon. Ludicra res est componere locos Veterum cum illis sero natis imitatoribus. Est aliquid inter Charitonem et Thucydidem, quamquam sedulo Sophista Historici verba et sententias in suos hortulos derivare solet. Dixerat Thucydides II. 8. erumpente bello: *Ὀλίγον τ' ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι ἀλλ' ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον*. Arripuit hoc Chariton p. 132, 16. Herch. *Ὀλίγον τ' ἐπενόουν οὐδὲν ἀλλ' ἄρμηντο καὶ τριήραρχοι καὶ κυβερνῆται*, nam sic emendandam esse absurdam Codicis lectionem: *ὀλίγον τ' ἐπένθουν ἢ οὐδὲν* docuimus in Nov. Lectt. p. 372. Loci Thucydidei imitatio manifesta est. Dabo primum alia quaedam eiusdemmodi, sed indicabo illos tantum locos, qui ex comparatione emendari possunt. Legitur p. 82, 4. Hercheri, (cuius posthac semper editione utar): *Ἀνωμάλων δὲ τῶν γνωμῶν γενομένων ἐκείνης μὲν τῆς ἡμέρας οὐδὲν ἐπεκύρωσε βασιλεὺς ἀλλ' ὑπερέβητο τὴν σκέψιν*. Vitiosum esse *ἀνωμάλων* facile demonstrari potest, sed malo statim proferre locum Thucydidis unde vera lectio in suam sedem aliquando redibit. Thucydides III. 49. scribit: *ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι (αἱ γνώμαι), ἐκράτησε δὲ ἡ Διοδότου*, quo referenda Hesychii glossa, qui plurimas λέξεις Thucydideas recepit: *Ἀγχώμαλοι: παρὰ μικρὸν ἴσαι*. Hoc ipsum requirit loci sententia: differtur res in alium diem *ἐπειδὴ αἱ γνώμαι παρὰ μικρὸν ἴσαι ἐγένοντο*. Itaque reponendum: *Ἀγχωμάλων δὲ τῶν γνωμῶν γενομένων*. Haec quoque est manifesta loci Thucydidei imitatio. *Ἀγχώματος* priscum et rarum vocabulum saepe ab indoctis Graeculis vitiatum et modo in *ἀγχόμαλον* abit, modo in *αἰχμόμαλον*. Apud Thucydidem VII. 71. ubi in libris est *διὰ τὸ ἀνώμαλον* verum vidit Goellerus *διὰ τὸ ἀγχώμαλον* restituens, sed reliqua pars loci nondum est persanata. Lucianus in Veris Histor. II. 37. non videtur scripsisse: *ἀγχωμάλως δ' ἐπὶ πολὺ*

ναυμαχοῦντες, sed ἀγχώμαλα, ut apud Thucydidem est VII. 71. ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, nam quis nescit quantum leporis ex imitatione Thucydidis Lucianus faceto argumento addiderit?

Transeo ad locum, quem e Xenophonte sumtum misere mulcarunt librarii. Legitur p. 71, 17: Τύχη βάσκανε, καὶ ἀποθανοῦσιν ἡμῖν ἐφθόνησας κοινῇ γῇν ἐπιθέσθαι. Nihil attinet multis ostendere ἐπιθέσθαι vitio natum esse et in eo verbo veram lectionem abscondi. Sed nullo negotio erui potest ex nobili loco Cyropaediae, quem Chariton in suam rem converterat. Verum quid ego erui *posse* illinc veram scripturam dico: olim a Dorvillio reperta est, sed nescio quomodo in illa indigesta annotationis farragine delituit. Protulit Dorvillius primus locum Xenophontis in Cyropaed. VI. iv. 6: ἐπομνύ σοι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν Φιλίαν ἢ μὴν ἐγὼ βούλεσθαι ἂν μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γενομένου κοινῇ γῇν ἐπιέσασθαι μᾶλλον ἢ ζῆν μετ' αἰσχυνομένου αἰσχυνομένη. Protulit idem Hesychii glossam hinc sumtam: Ἐπιέσασθαι γῆν: ταφῆναι, et eruditissimam Hemsterhusii ad h. l. animadversionem cumulo auxil. Primus igitur vidit Charitonem scripsisse: ἐφθόνησας κοινῇ γῇν ἐπιέσασθαι, quod primo quoque tempore erit recipiendum. Eundem Xenophontis locum expresserat Philostratus in Icon. II. 9. ubi novum scribarum facinus deprehenditur: καὶ Ἀβραδάτῃ ἐβούλετο κοινῇ γῇν σπάσασθαι, cui ἐπιέσασθαι reddidit l. l. Hemsterhusius.

Idem quod Editori mihi interdum accidit, ut Dorvillianae annotationis rationem non haberem etiam in iis ubi rectum vidisset. Scilicet (candide enim fatebor) ego, qui Reiskium diligo et admiror, Dorvillium, unum omnium hominum Reiskio dissimillimum, amare non possum, neque admodum lubenter illam indigestam Animadversionum farraginem lego qua Charitonem oneravit magis quam ornavit. Nuper tamen, ne essem in hominem iniquior, spissos illos commentarios non semper aequo animo perreptavi, eique reddam duas emendationes in quas incideram et ipse nescius ab illo dudum esse occupatas. Primus vidit p. 5, 8. pro τίς ἀνὴρ μηνύσειε τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην emendandum esse: τίς ἂν ἐρμηνεύσειε, vid. Animad. p. 24. sed ἀξίως addidit prorsus supervacaneum:

τίς ἂν ἑρμηνεύσειε dicitur, ut τίς ἂν φράσειε, quod saepius apud Charitonem recurrit. Primus supplevit p. 83, 5: *μακρὰν γὰρ ἐστὶ βασιλεὺς καὶ * * ἔχει στρατηγούς*; ubi idem quod ego conieceral: *καὶ (Φαύλους) ἔχει στρατηγούς*, sed alteram addidit pessimam correctiunculam: *καὶ σὺ ἔχεις στρατιώτας*. Rectissime primus in nostro loco viderat restituendum esse e Xenophonte: *καὶ ἀποθανοῦσιν ἡμῖν ἐφθόνησας κοινῇ γῆν ἐπιέτασθαι*. In caeteris si quid habet boni proferam: quam sit infelix coniecto et interpretes (nisi ubi aliquem usum ea res habebit) non proferam. Quod verum non est plerumque satis se ipsum redarguit. Accedo ad emendandum locum in quo Herodoti imitatio patefacta dabit lucem. Editur p. 117, 31: *Πάρεστιν οὖν σοι δύο ὁδοί. Ὅποτέραν βούλει τρέπεσθαι; μηνύσω δὲ ἀμφοτέρως*. Manifestum in his vitium neminem qui hoc agat diu fugere potest. Quid? nihilne interest inter *τίς*, *τὰς*, *ποῦ*, *πόθεν* et *ὅστις*, *ὅπως*, *ὅπου*, *ὁπόθεν* et sim.? Interest, inquis, sed cur hoc quaeris? Quia idem interest inter *πότερος* et *ὁπότερος*, et non minus stultum est quaerere *Ὅποτέραν βούλει τρέπεσθαι*; quam *ὅστις εἶ*; *ὅπου ἐστίν*; *ὅπως τοῦτ' εἶσθαι*; *ὁπόθεν σοι ταῦτα*; et sim. Chariton saepe negligenter et vitiose loquitur: sat scio et mox ipse demonstrabo, sed in his nihil peccat. vide p. 102, 16: *πυθομένης δὲ τῆς βασιλίδος ἰπότερον ἄνδρα βούλοιο μάλλον*, ex quo loco correxerim p. 43, 6: *ἐλαῦ δ' ὁπότερον θέλεις*, ubi vulgatur δὲ *πότερον*. Erratum est simili ratione atque p. 31, 2. ubi vera lectio est *ψόφου δ' ὁπισθεν αἰσθομένης*, sed in Codice legitur *ψόφου δὲ ποθεν*. Eodem modo etiam nunc scripserat, namque haec est eius manus: *Πάρεστίιν οὖν σοι δυοῖν ὁδοῖν ὁποτέραν βούλει τρέπεσθαι. μηνύσω δὲ ἀμφοτέρως*. Visne scire unde haec sumserit? Nempe ex Herodoteis I. 11: *νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεούσας δίδωμι αἵρεσιν ὁκοτέρην βούλει τραπέσθαι*. Ut in re perspicua verbum non amplius addo.

Ridiculum mendum nimis diu latuit in iis quae continuo sequuntur: *πεισθεῖσα μὲν βασιλεῖ δῶρα λήψῃ τὰ κάλλιστα καὶ ἀριστα ἐν θέλεις· οὐ δῆπου γάρ σε αὐτὸς μέλλει γαμεῖν ἀλλὰ πρὸς καιρὸν αὐτῷ χάριν δώσεις*. Nimis lepidum est *πρὸς καιρὸν*. Lenissima mutatione emenda *πρόσκαιρον αὐτῷ χάριν δώσεις*. *Note* usu sequiores appellant *πρόσκαιρα* quae non perpetua

sunt sed *ad tempus* durant, ut ἡδονὴ πρόσκαιρος, multaue alia similia. Πρὸς καιρόν, id est *opportune*, quam sit hoc loco inopportunum subridens mecum animadvertes.

Continuo sequitur: ἦν δὲ μὴ πεισθῆς ἀκούεις ἃ πάσχουσιν οἱ βασιλέως ἐχθροί, μόνοις γὰρ τούτοις οὐδὲ ἀποθανεῖν θέλουσιν ἔξουσιν. In his Charitoni obversabatur Xenophontis locus nobilis ex Anabasi III. 1. 29: οὐ νῦν ἐκεῖνοι παϊόμενοι, κεντούμενοι [ὑβριζόμενοι] οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται καὶ μάλ' οἶμαι ἐρῶντες τούτου. quem iterum imitatur p. 129, 26: οἱ δὲ ἔξω παϊόμενοι καὶ κεντούμενοι ξίφεσι καὶ λόγχαις εἴσω πάλιν ἔφευγον. Xenophon quoque omisso ὑβριζόμενοι sic scripserat: παϊόμενοι καὶ κεντούμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν — δύνανται.

Neminem ex omnibus Chariton frequentius imitatur quam Xenophontem, praesertim Anabasin et Cyropaediam. Multas huiusmodi imitationes indicavit Dorvillius, quem vide in Animadv. p. 175, 365, 568, 449, 480, 486, 558, 655. Unam adscribam ut appareat quam serviliter eum imitetur etiam in tenuioribus et nil nisi eius verba describat. Dixerat Xenophon in Cyropaed. VII. 1. 32: ἐν δὲ τῷ ἀδιηγῆται τούτῳ ταραχῇ — ἐκπίπτει ὁ Ἀβραδάτας, arripuit hoc Chariton p. 121, 12: ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀδιηγῆται ταραχῇ μνήμη τις αὐτὸν εἰσῆλθε τοῦ κάλλους, et iterum p. 129, 51: ἐν δὲ τῷ ἀδιηγῆται τούτῳ ταραχῇ μόνος εἴσωφρόνησε Χαιρέας. Hoc certe loco tanta verborum acrimonia non male usus est, illo non item, ubi rex Persarum ad iter se comparat: sed amat Chariton omnia oratione tumidiore inflare. Quidquid celeriter peragitur λόγου θᾶττον ab eo peragi narratur, quod hercle a Xenophonte et antiquis non sumsit. Inspice mihi huius κακοζηλίας pauca quaedam exempla: 49, 51: προθυμίᾳ δὲ τῶν ἐρεσσόντων λόγου θᾶττον ἢ ναῦς κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, et p. 150, 5. Chaereas ex Tyri moenibus vocat ad se Aegyptios in litore stantes, οἱ δὲ λόγου θᾶττον παρήσαν, et p. 152, 16: ἀπίωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. — λόγου δὲ θᾶττον ἐπληρώθη τὸ θέατρον ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, et p. 54, 50: ἀπίωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. — Οὕτω πᾶν εἶρητο ἔπος καὶ ἤδη μεσὸν ἦν τὸ θέατρον. O admirabilem celeritatem! Quanto melius et sanius iisdem verbis Οὕτω πᾶν εἶρητο ἔπος utitur Homerus Iliad. K. 540. et Odys. Π. 11, et in Iliad. T. 242. dixit:

Αὐτίκ' ἐπειθ' ἄμα μῦθος ἔην, τετέλεστο δὲ ἔργον.

quibus similia vide apud Valckenaerium ad Hippolyt. vs. 1186: sed Veteres verba ponderabant, sequiores non item.

Possem multo plures Xenophontis imitationes apud Charitonem indicare, sed satis habeo unum locum indicare cuius emendatio ab illa comparatione pendet. Haerebis, ut opinor, p. 86, 28. in verbis: δεδοικώς μὴ καὶ τοῦτο αἴτιον αὐτῷ γένηται πρὸς βασιλέως ὅτι κατ' ἴχνος ἐπηκολούθει τῇ γυναικί, non enim expedies quomodo dicatur αἴτιον αὐτῷ πρὸς βασιλέως. Boni Codicis vicem supplebit locus Xenophontis quem imitatur. Legitur in Anabasi III. 1. 5: ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ἐπαίτιον εἶη Κύρῳ Φίλον γενέσθαι κτέ. ubi scribae in multis libris melius sibi notum ὑπαίτιον substituerunt. Nesciebant enim ἐπαίτιον dici τὸ αἰτίαν τινὶ φέρον, sed ὑπαίτιον esse τὸν αἰτίαν τινὸς ἔχοντα. Metuebat satrapa ne id sibi apud Regem *criminosum* esset, quamobrem reponendum: μὴ καὶ τοῦτο ἐπαίτιον αὐτῷ γένηται πρὸς βασιλέως.

Qui diu ac multum Xenophontem triverunt facile deprehendent vitium p. 140, 50: Σκεπτομένου δὲ αὐτοῦ περὶ τῶν ἐξῆς ἀπήγγειλαν οἱ ἱερεῖς ὅτι καλὰ γέγονε τὰ ἱερεῖα. Miror quomodo Editor τὰ ἱερεῖα potuerit retinere, nam quid potest esse apertius quam τὰ ἱερά rescindi oportere? Quam saepe librarii ἱερά et ἱερεῖα confuderint ostendimus in Nov. Lectt. p. 477 et 756. Quoties recurrit καλὰ ἐστὶ τὰ ἱερά! Hoc ipsum quod Charitoni reddimus legitur in Prooemiis Demosthenicis LIV, ubi quis ἀπαγγέλλων τῷ δήμῳ τὰ ἱερά (ut loquitur Theophrastus in Char. XXI.) ita dicit: Ἐθύσαμεν τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ τῇ Ἀθηνᾷ [καὶ delendum] τῇ Νίκῃ καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. Confidenter igitur et bonis avibus revocemus veterem et probam scripturam: ὅτι καλὰ γέγονε τὰ ἱερά.

Peccavit ipse Chariton in σκεπτομένου: sequiores ex antiquis formis σκέφομαι, ἐσκεψάμην et ἔσκεμμαι elicuisse σκέπτομαι et ἐσκεπτόμην, quum σκοπῶ s. σκοποῦμαι et ἐσκόπουν s. ἐσκοπούμην debuissent dicere, satis olim ad Lucianum demonstravimus.

Addam aliquid de imitatione locorum Herodoti. Ut sequiores omnes, sic Chariton ex Herodoti lectione traxit usum

quemdam verborum Ionicorum, quae orationem ἀττικίζουσιν vel certe ἀττικίζειν βουλομένην dedecent. Quis umquam Velerum praeter Iones dixisset umquam, οὐδεὶς ἂν ῥύσαιτο ἡμᾶς (p. 38, 15.) vel οὐδεὶς ἂν ἀνθρώπων ἐρρύσατο μὴ ἀπολέσθαι Φωκᾶν (p. 39, 6.)? Ionicum hoc est, quod in Graeculorum συνήθειαν est receptum. Indidem sumtum est p. 154, 1: τὰ συνενεχθέντα pro τὰ συμβάντα, et p. 157, 11: ὑπερβάς τὸν οὐδόν, et p. 152, 52: λυπεῖν οὐ θέλων τὸν λαόν. Quod legitur p. 107, 11: ἐδονεῖτο πᾶσα βαβυλῶν colorem duxit ex Herodoto VII. 1: ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτεα. Venio nunc ad locum obscurum, qui ex Herodoto lucem exspectat. Legitur p. 57, 8: οὐκ ἀκούεις Ἑρμοκράτην τὸν στρατηγὸν τῆς ὅλης Σικελίας ἐγκεχαραγμένον μεγάλως κτέ. Mirifice Dorvillius p. 193: «scriptum cum magnifico Elogio in libro Regio in quo Euergetae regni et regis Persarum consignabantur.» Opinatus est ἐγχαράττειν esse ἀναγράφειν, quemadmodum apud Charitonem legitur p. 149, 4: δίδωμί σοι πάσης Ἰωνίας ἄρχειν καὶ πρῶτος εὐεργέτης εἰς οἶκον βασιλέως ἀναγραφήσῃ. Sublectum hoc est Thucydidi I. 129. ubi Xerxes ad Pausaniam ita scribit: τῶν ἀνδρῶν οὓς μοι πέραν θαλάσσης [ἐκ Βυζαντίου addidit Graeculus] ἔσωσας κεῖται σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἔσαι ἀνάγραφτος. Deinde commentus est aliquid Dorvillius ut μεγάλως ἀναγράφειν utcumque interpretari videretur. Chariton hunc flosculum, si Musis placet, ex eodem horto decerpserat unde sumsit suum ἐδονεῖτο. Legitur apud Herod. VII. 1. ἐπεὶ ἡ ἀγγελίη — ἀπίκετο παρὰ βασιλέα Δαρεῖον καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοις — καὶ δὴ καὶ τότε πολλῶ δεινότερα ἐποίηε, quo refertur Hesychii glossa Κεχαραγμένος: ὠργισμένος. Eodem sensu dixit Euripides in Medea vs. 157:

εἰ δὲ σὸς πόσις καινὰ λέχη σεβίζει

κείνῳ τότε μὴ χαράσσου.

inepte Scholiasta: μὴ ἐπίγραφε: dicit enim poeta: μὴ ἐκείνῳ διὰ τὸδε ὀργίζου. Chariton igitur quum vellet σφόδρα ὠργισμένον dicere et gemmula Herodotea orationem sic distinxisset: οὐκ ἀκούεις Ἑρμοκράτην — κεχαραγμένον (non ἐγκεχαραγμένον) μεγάλως mirifice sibi locutus esse videbatur.

Quamquam sic Hermocratis magnificum Elogium ex libro

Regio expunctum est, restant ei tamen illi honores ac munera, quibus eum Chariton beavit p. 37, 9: Ἑρμοκράτην βασιλεὺς ὁ Περσῶν θαυμάζει καὶ φιλεῖ, πέμπει δὲ αὐτῷ κατ' ἔτος δωρεάς, ὅτι Ἀθηναίους κατεναυμάχησεν. Incredible dictu est quam sint illi Graeculi historiae et rerum omnium ignari aut incuriosi, idque sedulo antiquos etiam historicos lectitantes. Hermocrati quid acciderit haud ita multo post victoriam quamquam apud Thucydidem VIII. 85. saepe legerat, non credo Charitonem meminisse. Neque etiam ab Thucydide sumpsit, quod eum στρατηγὸν τῆς ὅλης Σικελίας appellat. Sed dices eum fictis iocari fabulis. Esto, et quidlibet audendi potestatem habeto: potuerat tamen multa multo probabilius finxisse. Quod pirata Callirrhoën p. 28, 8. simulat esse Συβαρῖτιν ἐξ Ἰταλίας, et quod servo imperat herus Mileti: ζήτησον Συβαριτῶν εἴ τινας ἐπιδημοῦσιν, non meminit Sophista quae de Sybaritarum excidio apud Herodotum legerat. Sed redeo ad emendationem locorum, in quibus non Chariton sed scribae peccarunt.

Frustra olim tentavi locum p. 9, 4: μόλις οὖν ἔκειτο πλὴν ὑπηγάγετο τὴν μείρακα μεγάλας δωρεαῖς, videbo nunc an mihi αἱ δεύτεραι φροντίδες sint σοφώτεραι. Vitii sedes est in ἔκειτο.

Suspicio in antiquiore Codice scriptum fuisse ἐκεῖν, ac verum esse: μόλις οὖν ἐκεῖνος πλὴν ὑπηγάγετο. Compara mihi p. 28, 26: μόλις μὲν προήγαγε δ' ὅμως εἰς τὸ βαλάντιον, et p. 146, 17: πολλὴ μὲν ἐν μέσῳ θάλασσα — πλὴν οὐ φοβοῦμαι σοῦ μοι συμπλεούσης. Fieri potest ut μὲν quoque exciderit, ut multis aliis locis, de quibus mox dicam, et sic sit scribendum: μόλις μὲν οὖν ἐκεῖνος πλὴν ὑπηγάγετο.

Optima lectio in veteri corruptela tuto delitescit p. 14, 3: Οὗτος τῇ ἐκκομιδῇ παρατυχὼν ἐπωφθαλμίασε τῷ χρυσῷ καὶ νύκτωρ κατὰ κλίνης οὐκ ἐκοιμᾶτο λέγων πρὸς ἑαυτὸν κτέ. In his duo vitia insunt: in Codice est ἐπωφθάλμισε, quod in ἐπωφθάλμησε refinxerim. Formatum est ἐποφθαλμεῖν, ut ἀντοφθαλμεῖν. Sed hoc leve est. Alterum mendum latet in κατὰ κλίνης. Ecquis legit umquam aut intelligit quid sit κατὰ κλίνης ἐκοιμᾶτο? Graecum est, credo, ἐπὶ κλίνης, quod et apud alios omnes saepe legitur et apud Charitonem p. 5, 20: ἔριπτο ἐπὶ τῆς κούτης ἐγκεκλυμμένη, et p. 11, 3: καθῆσο ἐπὶ

τῆς κλίνης, et p. 41, 21: παρακαθίσασα ἐπὶ τῆς κλίνης, et p. 62, 8: κατάνκειμαι δὲ ἐπὶ χρυσηλάτου κλίνης. et p. 131, 7: ἐπὶ χρυσηλάτου κλίνης ἀνακειμένη, et ipsa Graecitatis natura ἐπὶ κλίνης recte habere docet non κατὰ κλίνης. Levissime tantum vera scriptura depravata est tam frequenti ac tralatio erroris, veluti quum ε pro αι aut αι pro ε est oscitanter substitutum. Emendandum est enim: καὶ νύκτωρ κατακλινεῖς οὐκ ἐκοιμᾶτο. Tam saepe in omnibus libris ει et η inter se permutantur, ut exemplis nihil sit opus. Adscribo tamen unum perappositum ex Hesychio Ἐπικλινεῖς: ἐπιπίπτων, προσρέπων. Nemo non videt Ἐπικλινής verum esse. Hoc novo ac luculento exemplo confirmatur id quod saepe alias admonui (ad Hyperidis orationem ὑπὲρ Εὐξενίππου vs. 29. ubi vitiose ἐγκατακλιθῆναι legitur, et in Var. Lectt. p. 51, 74. et 180, et in Nov. Lectt. p. 340, 602. et 778.) veterem formam κατακλινῆναι, qua sola Attici et Atticistae uterentur, a Graeculis ad suam vitiosam συνήθειαν refingi solere. Ubicumque κατακλινῆναι aut συγκατεκλινῆναι legebatur, invehunt suum κατακλίθην. In ipso Charitone, qui dederat p. 101, 23: ὡς οὖν κατακλίνῃ, legitur et in unico Codice et in omnibus Editionibus κατακλίθῃ, ubi si dixissem κατακλινῇ reponendum esse quotus quisque mihi credidisset? Nunc in vetustissimo mendo manus Charitonis ab omni nova corruptela tuta latebat donec eam quis hoc agens eliceret. Saepe ostendimus quam praeclarum esset emendaturo praesidium in veterrimis illis scriptionum erroribus in quibus antiqua scriptura leviter tantum affecta subest. Dabo eiusdem rei alterum ex Charitone exemplum. Legitur p. 72, 17: τινὲς τῶν δεδεμένων νύκτωρ διακόψαντες τὰ δεσμὰ τὸν ἐπιστάτην ἀπέσφαξαν εἴτα δρασμὸν ἐπεχείρουν. Ἄλλ' οὐ διέφυγον, οἱ γὰρ κύνες [οἱ] φυλάττοντες ἐμήνυσαν αὐτούς. Quae sit in ultimis verbis difficultas etiam sic sentiri potest, sed optime apparebit ubi veram lectionem cognoveris. Editor de suo [οἱ] inseruit: melius non duas litterulas adieccisset sed exemisset unam: emendandum est enim οἱ γὰρ κύνες ὑλάσσοντες ἐμήνυσαν αὐτούς. Quid hoc verbi est, dixerit aliquis in sequioribus Graeculis minus versatus, ὑλάσσοντες pro ὑλακτοῦντες? Bonum factum quod idem verbum alio Charitonis loco illaesum ex librariorum manibus evaserit p. 111.

27: ἐνεπλήσθη τὰ ὄρη κυνῶν ὑλασσόντων, ἵππων χρημετιζόντων. Nunc quidem dabis mihi Charitonis hanc manum esse: ἀλλ' οἱ κύνες ὑλάσσοντες ἐμήνυσαν αὐτοῦς.

Facile est lacunam explere p. 22, 22: Λεωνᾶς δὲ ἐκέλευσε περιμένειν αὐτὸν περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ δεσπότης πρῶτον * *. Quid exciderit hi loci monstrabunt: p. 24, 25: ἀνάστα, Φησί, καὶ γενοῦ περὶ τὴν ὑποδοχὴν τῆς γυναικὸς, et p. 51, 31: ἐκείνη περὶ τὴν ὑποδοχὴν ἐγίνετο τοῦ δεσπότης. Frequentissime talia apud sequiores omnes leguntur γίνεσθαι περὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώλου, τῶν τριήρων, τῶν τειχῶν, περὶ τὸν πλοῦν, περὶ τὰς ὁδοπορίας, aliaque multa, vide Dorvill. p. 142. et quos ille laudat Stephanum et Wesselingium ad Diod. Sic. XI. 73, XIV. 26. ubi videbis περὶ nonnumquam in παρὰ et ἐπὶ esse depravatum. Supplebimus igitur: περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ δεσπότης πρῶτον (γενόμενον), et eadem opera mendum ex alio loco eximemus qui legitur p. 59, 22: οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κεκμηκότες ἐκβάντες εἰς τὴν γῆν περὶ τὴν ἀνάληψιν ἠπείγοντο τὴν ἐαυτῶν. Num tu exputas quid sit περὶ τι ἐπείγεσθαι? Non arbitror, sed praepositio περὶ manu ducit ad hanc correctionem: περὶ τὴν ἀνάληψιν ἐγίνοντο τὴν ἐαυτῶν. Antiqua scriptura EGEINONTO in ἠπείγοντο abierat.

Iuvat et alias quasdam lacunas obiter explere. Legitur p. 8, 14: ἡ γυνὴ μηδὲν ὑπονοῦσα τῶν γεγονότων ἰκέτευεν εἰπεῖν τὴν αἰτίαν τοῦ * *. Expiscaberis amissum vocabulum ex his locis: p. 11, 17: Χαιρέας δὲ ἔτι τῷ θυμῷ ζῶν, et p. 74, 11: ὁ θυμὸς εἰς ἔλεον μετέπεσεν, p. 82, 29: δεδοικὼς τὰς διαβολὰς καὶ τὸν θυμὸν τὸν βασιλέως, et p. 97, 4: θυμωθεὶς δὲ βασιλεὺς εἰς Μιθριδάτην πικρὸν ἀπέβλεψεν. Iam tu vides excidisse: εἰπεῖν τὴν αἰτίαν τοῦ (θυμοῦ).

Pag. 8, 32: ὁ Ἀκραγαυτῖνος — ἤπτετο λοιπὸν ἐνεργεστέρως κατασκευῆς * * τι τοιοῦτον, non magnopere dubitabis, quin legendum sit: [καὶ ἐπενόησε] τι τοιοῦτον, ubi hos locos comparaveris p. 121, 19: πρὸς μὲν Στάτειραν οὐδὲν εἶπεν —, ἐπενόησε δὲ τι τοιοῦτον, et p. 122, 19: ὁ Διονύσιος — ἐπενόησέ τι τοιοῦτον. Habet hoc Chariton ut de iisdem dicat eadem, et saepe eadem locutiones apud eum repetuntur.

Compluscule verba scribae incuria exciderunt p. 27, 11: ἐργῶ μὲν τὴν πρᾶσιν ἀπηρτίκαμεν· ἐγὼ γὰρ ἐκείνῳ τάλαυτον δέ-

δωκα· δεῖ δὲ ἐνταῦθα γενέσθαι νομίμως τὴν καταγραφὴν. Manifestum est locum in hunc modum expleri oportere: ἐγὼ γὰρ ἐκείνῳ τάλαντον δέδωκα, [ἐκεῖνος δ' ἐμοὶ τὴν γυναικᾶ]. Nam sic demum τὴν πρᾶσιν ἀπῆρτισαν.

Receptum oportuit p. 50, 18: προεῖπε τὴν ἔξοδον εἰς * * ἡμέραν (Codex liquido εἰς ἣν ἡμέραν) quod Reiskius coniecit εἰς ῥητὴν ἡμέραν, namque et rei accommodatissimum hoc est et confirmatur alio Charitonis loco p. 70, 16: προηγγέλετο μὲν γὰρ ἡμέρα ῥητή, συνῆλθε δὲ εἰς ἐκείνην τὸ Μιλησίαν πλῆθος, ubi nemo admonitus dubitabit quin προγγέλετο sit emendandum, quas formas passim a scribis stulte misceri saepissime alias ostendimus.

Pag. 52, 52: τούτου γε * * ἦκες εἰς ἀγρὸν ἵνα μελανείμων γάμους θύσῃς, requirit sententia: *Ergo propterea rus abiisti cet.*: τούτου [οὖν ἔνεκα] ἦκες εἰς ἀγρὸν.

Elapsum unum vocabulum et aliam corruptelam peperit et loci sensum prorsus pessumdedit p. 45, 10: ἐξορκιῶ δ' ὅμως αὐτόν, καὶ δεσπότης ἤ· δεῖ πάντα ἡμᾶς ἀσφαλῶς πράττειν. Καὶ σύ, τέκνον, ὅπως [μ'] ἀντευποιήσεις. Sic scribitur de Editoris coniectura: in Codice est: καὶ σὺ τέκνον ὅμως ἀντιπίσεισον, in quo quid lateat καὶ σύ, *tu quoque*, demonstrat: nempe καὶ σύ, τέκνον, ὁμοσον ἵν' ἀντιπιδεύσῃ. Non dicam quam sit hoc rei accommodatum: demonstrare possum revera ita factum esse. Audi modo Callirrhoën dicentem p. 49, 22: Δέσποινα Ἀφροδίτη, — οὐκ ἂν ἐπέισθην σὲ ὁμῶσαι καὶ τὸν σὸν υἱόν, εἰ μὴ με προὔδωκε τοῦτο τὸ βρέφος. Narraverat ipse Chariton ita eam iurasse p. 48, 6. sed magna lacuna multos versiculos absorpsit ubi nunc legitur: ἤρεσε ταῦτα καὶ ταχέως [ᾤμοσεν]. Ἐγένετο μὲν οὖν ἐρωτικὸν πάθος. Codex sine lacunae indicio: ἤρεσε ταῦτα καὶ ταχέως ἐγένετο μὲν οὖν ἐρωτικὸν πάθος, quae sic constituenda sunt: ἤρεσε ταῦτα καὶ ταχέως ἐγένετο. Ὁ μὲν οὖν [Διονύσιος] * * * * * [Τὸ μὲν οὖν] ἐρωτικὸν πάθος ἔσπευδε καὶ ἀναβολὴν οὐκ ἐπέτρεπε τοῖς γάμοις κτέ. In Codice male repetita syllaba legitur ἔσπευδε δὲ καί. Peperit lacunam, ut vides, μὲν οὖν in vicinia repetitum, quo descripti oculi, ita uti sit, aberrarunt. Lacunam explere simul facile est et difficile. Facile est enim sententiam elicere, verba ipsa praestare quis possit? Sententia huc redierat: Ὁ

μὲν οὖν Διονύσιος ὤμοσεν ἢ μὴν Καλλιρρόην κατὰ νόμους γυναῖκα γαμετὴν ἔξειν, ἢ δὲ Καλλιρρόη τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Ἑρωτα ἀντάμοσεν ἢ μὴν Διονυσίῳ γαμηθῆσθαι. Facile ὅμοσον in ὥμωσ abire potuit, nam scribitur ὅμος cum gravi ον significante. Ubi semel legebatur: καὶ σὺ ὥμωσ ἴν' ἀντιπίσευσι Graeculus aliquis de illo praeclaro genere correctorum, quod probe nosti, correxit scilicet: ὥμωσ ἀντιπίσευσον.

Unum vocabulum amissum est p. 45, 14: Διονύσιος δὲ ἀποτυχάνων τοῦ Καλλιρρόης ἔρωτος μηκέτι φέρων * * ἀποκαρτερεῖν ἐγνώκει. Supple: μηκέτι φέρων (ζῆν) ἀποκαρτερεῖν ἐγνώκει. Isti Graeculi verbum οὐ φέρειν cum infinitivo coniungunt, quod facit Chariton et p. 35, 6: μηκέτ' οὖν φέρων μόνος αὐτῷ διαλέγεσθαι Λεωνᾶν μετεπέμψατο.

Novae lacunae indicia non obscura investigabis p. 58, 21: ταῦτα λέγουσα περιέρρηξε τὸ σῆθος καὶ προτείνουσα τὰς θηλάς, τέκνον, Φησί, τὰδ' αἶδεο καὶ μ' ἐλέησον. Namque etiamsi nil est apud Charitonem usitatus quam ut quis sibi vestem discindat neminem tamen apud eum vidi qui sibi corpus dilaceraret. Expleverim igitur: περιερχάτο καὶ γυμνώσασα τὸ σῆθος καὶ προτείνουσα τὰς θηλάς. Solemne est Charitoni et reliquis περιερχάτο τὴν ἐσθῆτα, τὸν χιτῶνα, aut solum περιερχάτο in tali re ponere, non περιέρρηξε. Praeterea quid est, quaeso, ἔρρηξε τὸ σῆθος? quid περιέρρηξε, quod dici non potest nisi ἐπὶ τῶν ὅσα τις περικεῖται, quemadmodum et περιαιρεῖν. Vide eruditam Wesselingii annotationem ad Diod. Sicul. XVII. 35.

Palam est intercidisse aliquid p. 70, 27: ἀσράπτουσα δὲ τῷ προσώπῳ καὶ παραγυμνοῦσα τοὺς βραχίονας * * ὑπὲρ τὴν Λευκώλενον καὶ Καλλίσφυρον ἐφαίνετο τὰς Ὀμήρου. Manifesto periit id, quo Καλλίσφυρος referebatur, ut Λευκώλενος refertur ad τοὺς βραχίονας παραγυμνοῦσα. Nonnihil iuvat locus p. 112, 11: οἷον ἦν ἐνθάδε Καλλιρρόην ἰδεῖν κνήμας ἀνεζωσμένην καὶ βραχίονας γεγυμνωμένην, unde colligas hiantem locum sic esse sarcindendum παραγυμνοῦσα τοὺς βραχίονας (καὶ τὰς κνήμας). Fac memineris Callirrhoën lugentem describi et esse aliquid inter γυμνοῦν et παραγυμνοῦν.

Necessariam partem sententiae hausit lacuna p. 82, 21: Γράφει δὲ πρὸς Φαρνάκην.

Διονύσιον, ἐμὸν δοῦλον, Μιλήσιον πέμψον.

Epistolae Laconica brevioris potior pars et in qua erat summa totius rei propter ὁμοιοτέλευτον intercidit, quae res mirifica Dorvillii commenta peperit in Anim. p. 417. Aperte enim pugnat hoc epistolae argumentum cum iis quae de eadem leguntur p. 92, 24. ubi Mithridates ad Regem: ποῦ τοίνυν, inquit, ἡ γυνή, περὶ ἧς ἡ κρίσις; ἔδοξας δ' αὐτὴν ἀναγκαίαν διὰ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἔγγραφας παρεῖναι, et p. 93, 6: πρόσχον οἱ φίλοι τὴν ἐπιστολήν· ἐκλήθη γὰρ ὡς ἀναγκαία. Dorvillius igitur nescio quid somniavit „de epistola alia, quae a Rege vel regis ministris data fuerit ad ipsum Dionysium” quasi nihil opus fuisset illam commemorare. Quid plura? Tu epistolam meliore parte mancā sic supple: Διονύσιον, ἐμὸν δοῦλον, Μιλήσιον πέμψον, [καὶ τὴν γυναῖκα δὲ αὐτοῦ σύμπεμψον]. Aberravit describentis acies, ut saepius alibi, et caput rei oscitanter praetermissum est. Saepe ostendimus quo modo ad ὁμοιοτέλευτον in vicinia positum scribae oculi aberrant, unde nascuntur lacunae saepe sanabiles, veluti apud Polybium I. 42: τούτῳ δὲ διαφέρειν ἀλλήλων (τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Σικελίαν) ἢ ἐκείνη μὲν χερσόνησος. Dubitabisne supplere mecum: ἢ ἐκείνη μὲν χερσόνησός (ἐστίν, αὕτη δὲ νῆσος.)?

Una litterula elapsa grave damnum attulit p. 102, 5: ἀφῶμεν αὐτὴν· διακέεται γὰρ πονήρως. ἔχομεν δὲ ἡμέρας καὶ βλέπειν καὶ ἀκούειν καὶ λαλεῖν. Sunt qui faciles credant ἡμέρας dici posse pro aliquot dies, aut numerale nomen recte posse omitti, sed aegrorum somnia haec sunt ex locis aegris ac depravatis nata. Scriptum erat in vetusto libro EXOMENΔΕΕ HMEPAS, id est ἔχομεν δὲ ἐ (πέντε) ἡμέρας, ut recte legitur de eadem re p. 100, 30: Δίδωμι δὲ πέντε ἡμερῶν διάσημα. Vides quam facile alterum E elabi potuerit, sed quid in re manifesta pluribus verbis opus?

Et aliis mendis laborat et unius vocabuli omissione locus p. 102, 25: τότε δὲ πολλὰ προσεξήπτε τὸν ἔρωτα, συνήθεια καὶ τέκνων εὐεργεσία καὶ ἀχαριστία καὶ ζηλοτυπία καὶ μάλιχα τὸ ἀπροσδόκητον. Supplendum est ex rei et sermonis natura: συνήθεια καὶ τέκνων (κοινωνία), nam sic appellatur communes habere liberos. Praeterea εὐχαριστία videtur rescribendum.

Ἀχαρισία enim amoris flammam si non extinguit certe non auget.

Duæ litterulae e fuga retrahendae sunt p. 109, 18: ἰδὼν δὲ αὐτὸν — βουλόμενον εἶπεῖν »τί κρύπτεις, ἔφη, δέσποτα, δοῦλον σόν;» Supple: βουλόμενον εἶπεῖν (τι), τί κρύπτεις, ἔφη. Simili modo Alcaeus Sappho alloquens apud Aristot. Rhetor. l. 9:

θέλω τι φεῖπην ἀλλὰ με κωλύει | αἰδώς.

et sic saepe in re amatoria, ubi quis

incipit effari mediaque in voce resistit,

dicitur βούλεσθαι εἶπεῖν τι. Ad hanc lucem adspice mihi locum p. 121, 14: ἤδεῖτο δὲ εἶπεῖν τὸ περὶ αὐτῆς, ac statim perspicies etiam illic εἶπεῖν τι περὶ αὐτῆς esse verum.

Complura verba elapsa sunt p. 109, 20: τί τηλικούτον συμβέβηκε δεινόν; ὡς ἀγωνιῶ μὴ τινα ἐπιβουλὴν * * * * εἶπε βασιλεύς, καὶ μεγίστην ἀλλ' οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ. Sententiae summa, quae periit, huc fere redibat: μὴ τινα ἐπιβουλὴν [κατὰ σοῦ ἦσθαι. Ἐπιβουλεύομαι μὲν ἐπιβουλὴν], εἶπε βασιλεύς, καὶ μεγίστην κτέ. Etiam nunc describentis oculi ad ἐπιβουλὴν in vicinis repetitum aberraverunt.

Editur p. 109, 27: ὁ θεὸς ἐνδεδήμηκεν εἰς τὴν ἐμὴν ψυχὴν πολὺς καὶ σφοδρὸς. ἐρῶ [δει]νὸν μὲν ὁμολογεῖν, ἀληθῶς δὲ ἐάλωκα. E Codice haec enotavi: »καὶ σφοδρὸς . . δεινὸν μὲν ὁμολογεῖν: δει non prorsus certum est.» Nescio unde ἐρῶ invecum fuerit, quod sane friget. Nil aliud requiro quam: πολὺς καὶ σφοδρὸς. καὶ δεινὸν μὲν ὁμολογεῖν κτέ. Quod sequitur: ταῦτα ἅμα λέγων ἐνεπλήσθη δακρύων ὥς κε μηκέτι δύνασθαι προσθεῖναι τοῖς λόγοις non est sanum. Itaque Editor substituit: ὥς κε μηκέτι [μηδὲν] δύνασθαι προσθεῖναι τοῖς λόγοις, verum isti Graeculi non ita loquuntur. Chariton, si hoc voluisset, προσθεῖναι τι scripturus fuisset. Mihi προσθεῖναι mendosum esse videtur. Suspicio dedisse Sophistam: ὥς κε μηκέτι δύνασθαι πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς λόγοις. Prae lacrymis *absolvere* orationem non potuit.

Intelligi non potest id quod legitur p. 111, 10: ἐν θήρᾳ δ' ἐνδιατρίβειν ἢ τοῖς βασιλείοις καὶ ἐγγὺς εἶναι τοῦ πυρός. Emen- daverim: θήρᾳ δ' ἐνδιατρίβειν [βέλτιον] ἢ τοῖς βασιλείοις. Βέλτιον pro *salius est* legitur p. 57, 6: βέλτιον ποιήσασθαι τὴν

ζητησιν ἐπιπονωτέραν ἢ λυθῆναι τοὺς νόμους, ubi scriptor Atticus dedisset: ἢ καταλῦσαι τοὺς νόμους.

Simili vitio laborant ea quae praecedunt p. 111, 8: Ἀπαγε δὲ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν εἰς πάσας ἡδονάς. Μάλιστα δὲ κυνηγεσίῳς ἐξαιρέτως χαίρεις, quae in hunc modum constitue: εἰς πάσας ἡδονάς, μάλιστα δ' εἰς κυνηγέσια, οἷς ἐξαιρέτως χαίρεις.

In vicinia dubito utrum Charitonis an scribarum foedum errorem teneamus in verbis: Οἶδα γὰρ σε ὑφ' ἡδονῆς διημερεύοντα ἄβρωτον, ἄποτον. Quis non saepe legit apud Veteres ἄσιτον καὶ ἄποτον? Et quis umquam vidit ἄβρωτον alio sensu positum quam quo occurrit apud Theophrastum in Charact. XIV. 3. ubi narratur ὁ ἀναίσθητος ἐν ἀγρῷ αὐτὸς Φακὴν ἔψων δις ἄλλας εἰς τὴν χύτραν ἐμβάλων ἄβρωτον ποιῆσαι, et apud Menandrum Athen. p. 146. E.

οἱ δὲ τὴν ὀσφὺν ἄκραν

καὶ τὴν χολὴν ὅς α' τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς

ἐπιθέντες αὐτοὶ τὰλλα καταπίνουσ' αἰεὶ.

vides igitur quam lepide rex Persarum ἄβρωτος esse dicatur. Sed apud Sophoclem, aiunt, dictus est ἄβρωτος ὁ νῆσις. Polluci denuntiatur testimonium VI. 39. qui scribit ἄβρωτος δὲ ὁ νῆσις παρὰ Σοφοκλεῖ, καὶ ἄβρωσία ἢ ἀσιτία. Sed corruptus, mihi crede, testis est. Satis peccavit Sophocles quum anchoram νηὸς ἰσχυάδα dixisset. Quid igitur dixerat pro νῆσις? Nempe ἄβρώς splendide dixit pro νῆσις, quemadmodum ὠμοβρώς pro ὠμηγῆς in noto fragmento:

ὠμοβρώς ἐδαίσατο | τὸν Ἀσάκειον παῖδα.

Ἄβρωτος apud Pollucem eiusdem monetae est atque θριπιδέσων, quod Bekkerus in § 58. retinuit pro θριπιδέσων. Omnibus diligenter expensis illuc inclino ut credam scribarum esse facinus, non Charitonis, qui quod apud Xenophontem legerat ἄσιτον καὶ ἄποτον ad suum regem Persarum transtulit. Compara mihi modo hos duos locos in Cyropaed. IV. ii. 46: ἐν θήρῃ πολλάκις ἄσιτοι (καὶ ἄποτοι forte addendum) κερτερούμεν, et VII. v. 55: μετὰ σοῦ ἄσιτος καὶ ἄποτος διημέρουν. Imprimis huc facit locus in Cyropaed. VIII. i. 45. sqq. ubi rex Persarum si quando venatum exiisset dicitur curare solitus ὅπως οἱ δοῦλοι μὴτε ἄσιτοὶ μὴτε ἄποτοὶ ποτε ἔσονται, sed ingenuis nihil horum secum ferre.

Non est difficile locum lacuna hiantem sanare p. 153, 12: τὰ μὲν οὖν πρῶτα — ὁ δῆμος ἐπίσταιται· καὶ γὰρ τὸν γάμον ὑμῶν αὐτὸς ἔξευξε * * τὴν τῶν ἀντιμνηστευομένων ἐπιβουλήν εἰς ψευδῇ ζηλοτυπίαν [καὶ ὡς] καιρίως ἐπληξας τὴν γυναῖκα πάντες ἔγνωμεν καὶ ὅτι δόξασα τεθνάναι πολυτελῶς ἐκηδεύθη. Editor de suo καὶ ὡς interposuit: melius rescribes: ἔξευξε· (καὶ ὅτι διὰ) τὴν — ζηλοτυπίαν καιρίως ἐπληξας τὴν γυναῖκα πάντες ἔγνωμεν καὶ ὅτι κτέ. Praeterea vs. 18. requiritur τὰ τε τούτων ἐφεξῆς — καὶ ταῦτα ἴσμεν pro τὰ δὲ τούτων ἐφεξῆς. Continuatio enim in his inesse debet, non oppositio, quae instituitur demum p. 154, 1: σὺ δὲ ἡμῖν διήγησαι κτέ. Falsa illa oppositionis species peperit scioli interpolationem, quam optime Hirschigius expunxit. Est enim in Codice: τὰ δὲ τούτων ἐφεξῆς [ἡμῖν ἀπαγγεῖλον] ὅτι Θήρων ὁ τυμβωρύχος κτέ. prorsus contra loci sententiam, nam nota haec erant populo et sequitur mox καὶ ταῦτ' ἴσμεν, neque verbo ἀπαγγέλλειν in tali re locus. Est igitur apertum additamentum stulte a sciolo interpositum, cuiusmodi complura alia hunc libellum commaculant maximam partem nunc Criticorum ὀβελοῖς confixa. Multa dudum alii deprehenderunt, multa primus omnium Editor sagaciter detexit, supersunt etiam plura, quorum nonnulla nunc monstrare iuvat. Insigne et permolestum emblemata onerat locum p. 88, 6, qui sic expediendus est ut retineantur haec: ἡ Φήμη προκατελάμβανε τὴν πόλιν ἀπαγγέλλουσα πᾶσιν ὅτι παραγίνεται γυνὴ ὁποῖαν ἐπὶ γῆς ἄλλην ἥλιος οὐχ ὀρᾷ. Interponuntur nunc inter γυνή et ὁποῖαν verba κάλλος οὐκ ἀνθρώπινον ἀλλὰ τι θεῖον, quae sunt quidem Charitonis verum cum novo scripturae vitio huc migrarunt ex p. 5, 7. unde nescio quis in ora libri adscripsit κάλλος οὐκ ἀνθρώπινον ἀλλὰ θεῖον. Irrepserunt deinde, ita uti fit, in alienam sedem et nunc stolidè ea divellunt quae arctissime coniungenda sunt et a Charitone coniuncta fuerunt. Similis fraus nos ludificatur p. 76, 31: Μιθριδάτης δὲ ἔχαιρεν ἐλπίζων ὅτι καθάπερ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμνικοῖς ἔφεδρος μὲν ὦν μεταξὺ Χαιρέου τε καὶ Διονυσίου αὐτὸς ἀκονιτὶ τὸ ἄθλον [Καλλιρρόην] ἀποίσεται. Multa in his turbata sunt: primum omnium sciolo reddamus Καλλιρρόην, quod tam insulse additur quam eleganter omittitur. Ne potuit quidem addi nomen in illa comparatione. Deinde

quid sibi vult μέν in verbis ἔΦεδρος μέν ὦν? Plane nihil. Itaque Editor expunxit. Melius μένων repones. Sed superest aliud etiam emblemata. ἘΦεδρος quis dicatur pueri sciunt: sed quid est ἔΦεδρος μεταξὺ Χαιρέου τε καὶ Διονυσίου? Subsector non est inter depugnantes medius sed victori paratus adversarius integer. Haec sola genuina esse arbitror: καθάπερ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμνικοῖς ἔΦεδρος μένων αὐτὸς ἀκονιτὶ τὸ ἄθλον ἀποίσεται. Simillimus locus est p. 6, 28: ὁ δὲ πόρνος — βασιλέων ἀγωνισαμένων αὐτὸς ἀκονιτὶ τὸν στέφανον ἤρατο, et p. 99, 23: ἐκείνους δὲ καὶ μᾶλλον (τὴν insere) πρὸς ἀλλήλους ἐξῆψε Φιλονικίαν τὸ ἄθλον βλεπόμενον, id est ἡ Καλλιρρόη βλεπομένη, et p. 133, 15: ἔχεις τὸ κάλλισον ἄθλον τῆς ἀριστείας, nempe τὴν Καλλιρρόην.

Absurdum emblemata omnium adhuc oculos effugit p. 95, 26: θαρρῶ δὲ, βασιλεῦ, τῇ σῇ δικαιοσύνῃ [καὶ τοῖς γάμοις] καὶ τοῖς νόμοις οὓς ὁμοίως σὺ πᾶσι τηρεῖς. Iocularem in modum inter iustitiam ac leges οἱ γάμοι interpositi sunt. Sed mera est dittographia: καὶ τοῖς γάμοις describentis error est, cuius est emendatio adscriptum καὶ τοῖς νόμοις. Nunc utraque scriptura ineptissime coniungitur. Vidi et alibi γάμον et νόμον inter se locum mutare. Dabo luculentum ex Demosthene exemplum, apud quem editur p. 1002, 11: εἰ γὰρ οὕτω δαπανηρὸς ἦν ὥς γάμῳ γεγαμηκὼς τὴν ἐμὴν μητέρα ἐτέραν εἶχε γυναῖκα κτέ. sed quis non videt νόμῳ γεγαμηκὼς ab Oratore esse scriptum?

Non est aliud genus additamenti insulsius quam illud cuius exemplum est p. 26, 13: τοιαῦτα ὀδυρομένη μόλις ὕπνος ἐπῆλθεν [αὐτῇ]. Nemo in talibus participio addit inficete pronomen praeter sciolos, qui passim αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτέν et sim. antiquis scriptoribus obtrudere solent. Saepissime videbis istiusmodi pronomina incerta sede in libris volitare, quod et ipsum est fraudis indicium. Non potuit αὐτῇ ineptiore loco poni quam ubi nunc adhaesit. Redeat igitur illuc unde venit. Chariton saepissime ita loquitur: pauca de multis vide p. 42, 2: ταῦτα λογιζομένη δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὕπνος ἐπῆλθε πρὸς ὀλίγον, p. 61, 4: ταῦτα ὀδυρόμενον παρεμυθεῖτο Πολύχαρμος, p. 64, 24: ἔτι βουλομένην λέγειν ἐπέσχε τὰ δάκρυα, et alibi passim.

Alio genere erroris praepositio male intulit pedem p. 80, 1: αὐλὸς ἐφθέγγετο καὶ [δι'] ὥδῃς ἠκούετο μέλος. Minime huc facit ἡ δι' αὐλοῦ μουσα, quod comparavit Dorvillius. Praecedentis vocolae KAI duae litterae male repetitae ineptum ΔΙ pepererunt. Simillimus Charitonis locus est p. 107, 28: αὐλὸς ἤχει καὶ σύριγξ ἐκελάδει καὶ ᾤδοντος ἠκούετο μέλος. Perinde esse vides ᾤδοντος ei ὥδῃς μέλος ἀκούειν.

Addam locum ubi Editorem fallax interpolationis species decepit. Edidit p. 81, 1: ἐπὶ τοῦτον ἦλθεν ὁ Διονύσιος, ἦν γὰρ αὐτῷ φίλος, καὶ ἰδιολογίαν ἠτήσατο. Ἴκετεύω σε, Φησίν, ὦ δέσποτα κτέ. In Codice est ἰδιολογίαν ἠτήσατο μόνος. Non poterat hoc hercle cum pluribus facere, itaque Editor μόνος delevit. Sed nihil satis tuto deletur nisi quum intelligitur, quo tandem modo nasci potuerit. Fac Graeculos esse quantumvis stultos et ineptos, ut revera sunt, nemo tamen ad κινολογίαν ἠτήσατο adscribere potuit μόνος. Latet alius error: emenda: καὶ ἰδιολογίαν αἰτησάμενος· ἵκετεύω σε, Φησίν, ὦ δέσποτα. Sic simul apte composita oratio est et apparet unde μόνος sit natum.

Eodem modo Editor emblemata esse suspicatus est in loco aliter vitiato p. 18, 30. In Codice est: κατηγορεῖτω τῶν μὴ παρόντων. οὐδὲ γὰρ ἀκίνδυνον βίον ζῶμεν. ἀλλ' ἐμβαλινετε. Verba οὐδὲ — ζῶμεν non sunt expungenda, ut fecit Editor, nam quis umquam ea illic interposuisset? sed inter παρόντων et οὐδὲ lacuna erat indicanda.

Haec igitur sunt interpolationis exempla. Transeo ad alia mendorum genera. Insigni et manifesto errore infectus est locus p. 105, 13: ἐξήγαγε πειρατῶν παρ' οὐδὲν μέλλουσιν φονεύεσθαι. Non est haec Graeca oratio: παρ' οὐδὲν nullo pacto cum μέλλω φονεύεσθαι componi potest. Parata est certa medicina: corrigendum est enim: παρ' οὐδὲν ἐλθοῦσαν φονεύεσθαι. Cuiuslibet aetatis scriptores Graeci cum infinitivis componunt παρὰ μικρὸν ἦλθον, παρ' ὀλίγον ἦλθον, παρὰ τοσοῦτον ἦλθον, παρ' ἐλάχιστον ἦλθον et παρ' οὐδὲν ἦλθον. Apponam exempla compluscula, ne ulla possit esse dubitatio. Euripides in Heraclidis vs. 295. quum vellet dicere παρὰ μικρὸν ἦλθον ἀπολέσθαι splendidius dixit:

ὥς παρὰ μικρὸν ψυχὴν ἦλθον διακναῖσαι.

Notus est locus Thucydidis VIII. 76: ἡ Σάμος παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης [ὅτε ἐπολέμησεν] ἀφελέσθαι, in quo loco simul cogita an insulsissimum emblemata concoquere possis. Mirum ni Samii in *media pace* Atheniensibus maris imperium eripuerint. Duo sunt loci Isocratei: in Areopagit. § 6: παρὰ μικρὸν ἦλθομεν ἐξανδραποδισθῆναι, et in Trapezit. § 42: παρὰ μικρὸν ἦλθον ἀποθανεῖν ἄκριτος. Aeschines in Ctesiphontea sub finem § 258: παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ἐξεκέρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως. Eodem modo saepe loquuntur sequiores. Polybius I. 45: παρὰ μικρὸν ἦλθον ἀπολέσαι τὰ πράγματα. Plutarchus in Pyrrho cap. 14: (τὴν Καρχηδόνα) Ἀγαθοκλῆς — λαβεῖν παρ' οὐδὲν ἦλθεν. Idem in libro de adulate et amico p. 56. F. τὰ Ῥωμαίων παρ' οὐδὲν ἦλθεν ἀνατρέψαι, ubi Wytttenbachius omnes Plutarchi locos indicavit, quibus idem loquendi genus recurrit. Horum ego quosdam apponam, quod cur faciam mox indicabo. Legitur in Camillo 8: παρ' οὐδὲν ἐλθόντας ἀπολέσθαι, in Aristide 20: παρ' οὐδὲν ἦλθεν ἀπολέσθαι, in Catone minore 11: τὴν παρ' οὐδὲν ἐλθοῦσαν ἀπολέσθαι πατρίδα, et in cap. 23: παρ' οὐδὲν ἐλθὼν καταποντωθῆναι, in Comparat. Agesilai et Pompeii 3: παρ' οὐδὲν ἦλθε τὴν Σπάρτην ἀποβαλεῖν, in Alexandro 62: παρ' οὐδὲν ἦλθε τὰ πράγματα λαβεῖν Ἀλέξανδρος, denique in Cicerone 39: ὁ Κικέρων παρ' οὐδὲν ἦλθεν ἀναιρεθῆναι. Eodem modo loquitur Lucianus in Pseudomant. 57: παρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθανεῖν, et in Var. Hist. II. 43: παρ' ὀλίγον ἐλθοῦσα κατενεχθῆναι, et in Cataplo 4: παρὰ τοσοῦτον ἦλθε διαφύγεῖν. Sed iam exemplorum satis superque est. Apparere ex his arbitror non nisi aoristum ἐλθεῖν in ea locutione usitatum esse: ipsa rei natura reliqua tempora verbi ἵεναι respuit. In praesenti dicitur ὀλίγου δέω, μικροῦ δέω, τοσοῦτου δέω, in aoristo παρ' ὀλίγον, παρὰ μικρὸν, παρὰ τοσοῦτον ἦλθον. Vide nunc mihi quid designaverint futiles Graeculi in Isocratis Trapezitico l. l. Libri omnes ad unum exhibent παρὰ μικρὸν ἐδέησα ἄκριτος ἀποθανεῖν, solus Urbinas, ut solet, manum Oratoris servavit integram: παρὰ μικρὸν ἦλθον ἀποθανεῖν ἄκριτος. I nunc et crede libris. Bis in ea locutione vitiiati sunt Polybii et Codices et Editiones: I. 45. Bekkerus edidit: παρ'

οὐδὲν ἐλθόντες τοῦ πάσαι ἀποβαλεῖν τὰς παρασκευάς, et II, 55: παρ' ὀλίγον ἤλθε τοῦ μὴ μόνον ἐκπεσεῖν ἀλλὰ καὶ ταῖς ὁλαῖς κινδυνεῦσαι. Bis Graeculi τοῦ soloecae inferserunt de suo. Dabis mihi Graecum esse παρ' οὐδὲν ἤλθεν ἐκπεσεῖν, non τοῦ ἐκπεσεῖν. Dabis nunc mihi hoc quoque Charitonem scripsisse; παρ' οὐδὲν ἐλθοῦσαν φονεύεσθαι, non παρ' οὐδὲν μέλλουσιν φονεύεσθαι.

locularis admodum error commissus est p. 88, 22. Dionysius formosissimam uxorem Babylonem ducens et misere adulteros reformidans ita secum agit: πολλοὶ Πάριδες ἐν Πέρσαις. οὐχ ὄρῃς τοὺς κινδύνους, οὐ τὰ προίμια; πόλεις ἡμῖν ἀπαντῶσι καὶ θεραπεύουσι σατράπαι. Non credo duas res magis ridicule coniungi posse quam τοὺς κινδύνους et τὰ προίμια. Quid cesso veram scripturam expromere, quae haec est: οὐχ ὄρῃς τοῦ κινδύνου τὰ προίμια; πόλεις (ὅλαι) ἀπαντῶσιν, quae tam simplex est, ut commendatione non indigeat. Scite poni solent tali sensu τὰ προίμια. Chariton ipse p. 105, 15; δύσελπιν δέ με πεποίηκε τῆς δίκης τὸ προίμιον. Similia apponit Dorvillius in Animadv. p. 445. et ab illo laudatus Wesseling. ad Diod. Sic. Tom. II. p. 531. Quae igitur erant periculi, quod anxie metuebat, τὰ προίμια? Quod *effusa civium multitudo* advenienti veniebat obviam. Saepe praecedente πόλεις sequens ὅλαι vel ὅλας periisse animadverti. Ne ulla supersit dubitatio compara p. 83, 50: πόλεις ἀπὴντων ὅλαι καὶ τὰς ὁδοὺς ἐξενοχώρουν οἱ συντρέχοντες ἐπὶ τὴν θέαν, quae sic suo more repetit: πόλεις ὅλαι ἡμῖν ἀπαντῶσιν.

Factum est id quod nusquam alibi p. 110, 14. nempe vitiosam lectionem Codex obtulit, veram Cocchius. Mira res est sed vera. Editor male Codicem nunc quidem secutus exhibuit: τοῦτ' ἴσως ἀληθές ἐστιν ὃ λέγεις ὅτι θεῶν τις ἐστὶν ἥδε ἡ γυνή· οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπινον τὸ κάλλος· πλὴν οὐχ ὁμολογῶ. Προσποιεῖται δὲ Ἑλληνὶς εἶναι Συρακουσία. Καὶ τοῦτο δὲ τῆς ἀπάτης ἐστὶ σημεῖον. Ἐλεγχθῆναι γὰρ οὐ βούλεται. Cocchius pro ὁμολογῶ, quod diserte in Codice scriptum est, ὁμολογεῖ substituit. Interdum (ut Reiskius ad Dionem Chrys. alicubi iocatur) vel caeca gallina granum reperit. Nihil verius est quam ὁμολογεῖ. Dederat Chariton: ἴσως — θεῶν τις ἐστὶν ἥδε ἡ γυνή. — πλὴν οὐχ ὁμολογεῖ, προσποιεῖται δὲ Ἑλληνὶς εἶναι Συρακου-

σία. — ἐλεγχθῆναι γὰρ οὐ βούλεται. Sic demum omnia apte composita sunt et recte decurrunt.

Percurram nunc ordine totum librum et ut quodque incidet animadversione dignum breviter annotabo.

Offendo in limine p. 3, 22: ἐζήτησε δὲ τοῖονδε τὸν καιρόν. Ἀφροδίτης ἑορτὴ δημοτελής καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ γυναῖκες ἀπῆλθον εἰς τὸν νεών. Mendosum est ἐζήτησε: non quaesivit hanc occasionem, sed oblata usus est. Legerim: ἐτήρησε δέ. cf. p. 28, 14: ἐπετήρει δὲ καιρόν, et p. 113, 14: καιρόν οὖν ἐπιτηρήσας ἤκε πρὸς αὐτήν. Promiscuo usu omnes τηρεῖν et ἐπιτηρεῖν in tali re usurpabant, ut Menander:

τηρῶ τὸν Δία | ὕοντα πολλῶ.

Praeterea ἦν excidit sic retrahendum: Ἀφροδίτης ἑορτὴ (ἦν) δημοτελής. Similiter corrige p. 107, 26: πάντα δὲ (ἦν) εὐθύς μετὰ θυόντων. Recurrit idem vitium p. 29, 2: καλὴ μὲν ἡ δέσποινα ἡμῶν καὶ περιβόητος, ταύτης δ' ἂν θεραπευίης ἔδοξεν, imo vero: καλὴ μὲν (ἦν) ἡ δέσποινα ἡμῶν. Ecquis est qui serio credat ἦν quemadmodum ἐστὶν omittere licere?

Infeliciter suppleverunt p. 4, 9: τοῦ θεοῦ πολιτευταμένου τήνδε τὴν (συνοδίαν). Graeculorum verbum est συνοδεύω pro συμπορεύομαι, unde συνοδεία formatur commune iter. Diximus diligenter de hac sequiorum συνηθεία in Nov. Lectt. p. 480. Verbum συνοδεύειν Veteribus inauditum apud Charitonem legitur p. 30, 21: φίλοι παρεκαλοῦντο συνοδεύειν, et sine praepositione p. 150, 16: μετὰ πάσης τῆς θεραπείας ὁδεύειν, et hinc formatum nomen p. 126, 24: ψάμμος ἀδιόδευτος. Reponendum est συνοδείας p. 109, 1: σύ με ἀφείλου καλῆς συνοδείας, ubi editur συνοδίας. Cupiebat miser una cum Callirhoë ire per iter tenebricosum illuc unde negant redire quemquam. Hoc loco reposuerim: τήνδε τὴν (συντυχίαν).

Quod pater admonet filium p. 4, 28: οὐκοῦν οὐδὲ πειρᾶσαι σε δεῖ, nisi corriges accentum scurriliter dictum erit. Πειρᾶν est verbum amatorium, ut apud Lysiam I. 12: ἵνα σύ γε πειρᾶς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκη, et passim, ut Latinum tentare. Graeculi pro πειρᾶσθαι dicebant πειράζειν, ut in Anacreonteis:

Φέρε, Φητὶ, πειράσωμεν | τόδε τόξον.

Breve α est, ut vides. Etiam hic rescribe πειράσαι, id est πειραθῆναι.

Pag. 5, 13: ἡδίωνα ταύτην τὴν ἡμέραν ἤγαγον οἱ Σαρακούσιοι τῆς τῶν ἐπινικίων. Corrigendum arbitror: ἡδίων τ. τὴν ἡμέραν διήγαγον, namque hoc Graecum est ἡδέως διάγειν τὴν ἡμέραν, non ἡδεῖαν ἄγειν, ut dicitur ἄγειν ἑορτήν. Non-dum me poenitet in Nicomachi versiculo apud Athen. p. 291. A. correxisse:

ἀπραγμόνως δὲ διάγε νῦν τὴν ἡμέραν,
pro διαγενοῦ. Saepissime vidi ΔΙ excidisse, ubi Ν praecedit. Etiam alibi διάγειν ea de causa in ἄγειν abiit, de qua re dicam ad Demosthenem. Quemadmodum ἡδέως et ἡδίων διάγειν τὴν ἡμέραν, sic p. 94, 6. dixit: τοιαῦτα ὀδυρομένη τὴν ἡμέραν ὄλην ἀθύμως διήγαγεν.

Periit necessaria vocola p. 6, 20: εἰ μὲν τις ἐξ ἡμῶν ἔγχε-
μεν οὐκ ἂν ὠργίσθην, ὥσπερ (γὰρ) ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἔνα
δεῖ νικῆσαι τῶν ἀγωνισαμένων. Vulgo γὰρ abest cum magno
sententiae detrimento.

Pag. 7, 7. scribe: χειροτονήσατ' ἐμέ pro χειροτονήσατέ με.
„Me ducem constituite,” concitate dixerat.

Dubia lectio est p. 7, 17: πάντες — αὐτοῦ τὴν γνώμην
ἐπεψηφίσαντο, nam alibi dixit: οὐδετέρᾳ γνώμῃ Θήρων ἐπε-
ψηφίσε. Miseri Graeci in longa servitute obliti erant quid
esset ψηφίζεσθαι, quid ἐπιψηφίζειν. Non satis diligenter Cha-
riton Thucydidem et Xenophontem legerat, ut hoc didicisset.
Credidit poni posse pro τῇ γνώμῃ προσθέσθαι. Accedat hoc
reliquis eius erroribus. Nihilo meliora notavimus Lucianum
et Plutarchum in huiusmodi rebus scribere.

Pag. 9, 27: ἀπῆγον εἰς τι χωρίον ἡρεμαῖον, imo vero ἔρη-
μον. Passim, etiam in Charitonis libro, ἡρεμία et ἔρημία con-
funduntur. Homo ἡρεμαῖος (tranquillus) esse potest, locus non
potest.

Lege p. 10, 3: ἵνα τοῦτο πισεύσῃς et p. 18, 22: τίς —
τοῦτο πισεύσει; Utroque male τούτῳ scribitur. Emendata
lectio aetatem tulit p. 128, 24: ταῦτα μὲν πισεύσομεν.

Non reperio veram lectionem p. 11, 5: πρώτη τοῦ ἀνδρὸς
ἦσθετο τὴν ἀναπνοὴν καὶ χαίρουσα αὐτῷ προσέδραμεν. Ad-
esse virum sensit, non spirare, ut opinor. Eadem mirifica
scriptura comparet p. 137, 13: θεασάμενος — ἐγκεκαλυμμένην
εὐθὺς ἐκ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ σχήματος ἐταράχθη τὴν ψυ-

χὴν, quod quid sit exspecto qui me doceat. Post paucos vs. recurrit ἀναπνοή p. 11, 10: ὁ ποῦς κατὰ τοῦ καταφράγματος ἐνεχθεῖς ἐπέσχε τῆς παιδὸς τὴν ἀναπνοήν, hoc demum quid sit intelligimus.

Pag. 11, 20: scribe ἐπεὶ δέ pro ἔτι δέ et locum ita constitue: ἐπεὶ δὲ καομένων καὶ τεμνομένων αὐτῶν ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν, τότε ἔλεος αὐτὸν εἰσῆλθε κτέ. Utiliter hos locos comparabis p. 70, 14: ἐπεὶ δὲ — τὸ ἔργον ἠνύσθη, τότε ἤδη καὶ τὴν ἐκκομιδὴν ἐμιμήσατο, p. 79, 7: ἐπειδὴν μάθῃ — τότε — ἀπαγαγεῖν, p. 88, 15: ἐπεὶ δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἔμελλεν εἰσιέναι, τότε ἤδη καὶ μᾶλλον ἐνεπίμπρατο. Etiam voculae εἰ sic τότε respondet, ut p. 64, 9: τότε ἂν σοι ἠπιστάμην χάριν εἶ μοι Χαιρέαν ἐτήρησας.

Si apud scriptorem veterem legeretur id quod legitur p. 11, 25: οἱ ἄρχοντες ἐκλήρου δικασήριον certum mendum teneremus. Appellatur hoc apud Veteres certo usu πληροῦν δικασήριον, non κληροῦν. Scribae in his titubant: credo, quia apud sequiores κληροῦν erat usitatum pro iudices sortiri, sorte ducere. Apud Veteres κληροῦν est in sortem coniicere, ἀποκληροῦν sorte ducere, sortito constituere, quamobrem δικασήριον κληροῦν absurdum est: poterat quis τοὺς δικάζειν βουλομένους κληροῦν et sic τῶν λαχόντων πληροῦν τὸ δικασήριον. Inclino in eam partem ut existimem Charitonem quoque emendate scripsisse ἐπλήρου. Solet passim Oratores Atticos imitari, in quorum libris antiquioribus, ut opinor, nondum mendosa scriptura κληροῦν occurrebat.

Corrigenda est interpunctio p. 13, 50. sq. in hunc modum: Θήρων γὰρ τις ἦν — ληστὰς ἔχων ἐΦορμοῦντας τοῖς λιμέσιν, ὀνόματι πορθμείου πειρατήριον συγκροτῶν. Οὗτος τῇ ἐκκομιδῇ παρατυχῶν κτέ. Vulgo ὀνόματι — συγκροτῶν cum οὗτος coniunguntur, quod sibi primum locum postulat, ut 14, 31.

Vitiosa et inepta est verborum abundantia p. 15, 7: τὰ δὲ περὶ Καλλιρρόην δευτέραν ἄλλην ἐλάμβανε παλιγγενεσίαν, quasi vero iam semel antea revixisset et nunc revivisceret iterum. Satis erat τὰ περὶ Κ. ἐλάμβανε παλιγγενεσίαν, ut loquitur Philo apud Stephan. ἀμήχανον παλιγγενεσίαν τὸν κόσμον λαβεῖν. Unde autem molestum emblemata nasci potuerit non perspicio.

Expunge accentum p. 15, 27: *τίνα τις ἄγγελον πέμψει*; imo vero *τίνα τις*, ut in tali re usitatum est dicere, ut *ποῖ τις οὖν φύγη*; *τί γὰρ ἂν πάθοι τις*; pro *ποῖ οὖν φύγη*; *τί γὰρ πάθω*; Subridicule, ut vides, ea loquendi forma utitur foemina in sepulcro inclusa, sed hoc Graeculi non sentiunt.

In Codice legitur p. 16, 3: *ἐμβαίνων δὲ πρῶτον ἐπέταξε τὴν ὑπηρεσίαν* (* lacuna 10. litterarum) *τοῦτον. ἐκβαίνων* Reiskius reponit. Editor dubitanter *πρῶτος* commendat. Non debebat dubitare: praesens *ἐκβαίνων* postulat *πρῶτος*. Si *πρῶτον* voluisset *ἐκβάς* scribere debuisset. Recte *τὴν ὑπηρεσίαν τὸν τρόπον τοῦτον* restitutum est, sed superest mendum in *ἐπέταξε*. Corrigendum est: *ἐκβαίνων δὲ πρῶτος διέταξε τὴν ὑπηρεσίαν*. Deinde *τὴν διάταξιν* enarrat, in qua *πέμπτος δ' αὐτός* ubi praececit *τέσσαρας μὲν ἀπέστειλεν* habet vitiosam ambiguitatem, quam paulo melior scriptor sedulo evitasset. Scilicet *ἀττικίζει* Chariton, et ubi vult dicere *ipse cum quatuor aliis* lubenter ponit *πέμπτος αὐτός*, nam sic Thucydides et Attici loquebantur. Deinde suppleverim: *τοὺς δὲ λοιποὺς ζ' (ἐπτά) [ἦσαν γὰρ σύμπαντες ἑκκαίδεκα]*, quod propter *γὰρ* prorsus est necessarium.

Facile qui hoc agel odorabitur fraudem in his: *τοὺς δὲ λοιποὺς μένειν ἐπὶ τοῦ κέλητος ἐκέλευσε καὶ τὰς κώπας ἔχειν ἐπτερωμένας*, namque lembus ipse, ipsa navis recte dicitur *ταῖς κώπαις ἐπτερωμένη* quum est erectis remis veluti pennis ad provolandum *parata*. Ipsi remi quomodo *ἐπτερωμένοι* dici possint non assequor. Multa in hanc rem collegit Dorvillius p. 104, veluti *πτερώσας τὴν ναῦν, κώπαις πτεροῦσι τὴν ναῦν, ἐνέθηκον τῷ σκάφει καὶ πτερώσαντες αὐτὸ ταῖς κώπαις ἔφυγον*. Itaque vehementer dubito an *αὐταὶ αἱ κώπαι* dici possint *ἐπτερωσθαι*. In epigrammate, quod Dorvillius p. 105. frustra tentavit, pro:

ἐξηρέτοις πτέρυξιν ΗΓΑΙΜΕΝΟΣ

emendandum est *ἡγλαϊσμένος*.

Ut saepe alibi excidit *μέν* p. 19, 6: *ἡσθάνετο (μὲν) τὰ καθ' ἑαυτὴν* — *προσεποιεῖτο δὲ μὴ νοεῖν*. Compara simillimum locum p. 55, 8: *συνῆκε μὲν τὴν αἰτίαν, προσεποιεῖτο δὲ ἀγνοεῖν*. Iterum excidit *μέν* p. 65, 4. ubi legendum: *εἰ τὴν (μὲν) θεραπαινίδα τετιμήκαμεν, οὐκ ἀποδώσομεν δὲ τὴν χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ*.

Eodem remedio utendum p. 132, 24: σπουδὴ δ' ἦν τοῦ (μὲν) Αἰγυπτίου καταφυγεῖν εἰς Πηλούσιον, τοῦ δὲ Πέρσου θάττον καταλαβεῖν, et p. 143, 31: ἐβουλόμην (μὲν) μετ' ἐμαυτοῦ σε ἄγειν ἀλλὰ μεγάλης πράξεως ὑπέρετην σε ποιοῦμαι.

Paulo calidius Editor p. 19, 29. pro ὅποι χρῆ τὸν σόλον ὀρμίσαι substituit τὸν σόλον ποιεῖσθαι. Aliquanto lenius corrigas: ὀρμήσαι, vid. Dindorf. ad Cyropaed. VIII. vi. 20.

Quod in Codice est p. 21, 12. κεκλιμένας τὰς θύρας non erat in κεκλεισμένας convertendum, sed lenissime in κεκλήμενας. Atticum κέκλημαι cum compositis sedulo οἱ ἀττικίζοντες retinuerunt: scribae contra suum κέκλεισμαι et iis qui ἀττικισί et qui ἀττικῶς loquuntur pertinaciter obtrudunt.

Corrige p. 21, 18. περίεργον γὰρ ἄνθρωπος φύσει pro ἀνθρώπου φύσις. Passim audies Charitonem illo modo loquentem. Apponam nonnulla, quae omnem scrupulum tibi evelant. Vide p. 37, 16: φύσει γὰρ εὐελπίς ἐστιν ὁ ἔρως, p. 53, 25: φύσει δὲ φιλόζων ἐστιν ἄνθρωπος, 65, 15: φύσει περίεργόν ἐστιν ἔρως, p. 88, 8: φύσει δὲ ἐστὶ τὸ βάρβαρον γυναιμανές. conf. et p. 10, 1: 37, 26. et 38, 14. Recte dicitur περίεργον χρῆμά ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ut apud Theocritum XV. 83. σοφὸν τοι χρῆμ' ἄνθρωπος, sed minus recte ἀνθρώπου φύσις dicetur (χρῆμα) περίεργον esse, quum περίεργος εἶναι dicenda sit.

Dativum pro genitivo revoca p. 21, 24: τέθνηκε γὰρ αὐτῷ ἡ γυνή, ἥς ἦρα. Ipsa sedes vocabuli monstrat emendandam viam, ut statim post recte legitur: τρέφω δ' αὐτῷ καὶ τὴν θυγατέρα. Simillimus locus legitur p. 62, 15: ὁ πρῶτος ἀνὴρ ἐδόκει τεθνηχέναι τῇ γυναικί, et p. 38, 26: ἐτετῆκει δ' αὐτῷ καὶ τὸ σῶμα. Recurrit idem mendum p. 64, 24: σῶζέ μου τὸν ὀρφανόν: requiritur enim *serva mihi sῶζέ μοι τὸν ὀρφανόν*.

Dubitabisne admonitus p. 21, 30: pro τίς καλῆ; Λεωνᾶς. rescribere: τί καλῆ; Numquam aliter quam sic in ea re Graecos loqui ecquis est qui nesciat?

Praecedentem syllabam sequens absorpsit p. 22, 1: εὐκαίρως, Φησίν, ὦ Λεωνᾶ, συνέβαλον, imo vero (σοι) συνέβαλον. Solent σύ et σοι inter se confundi, ut passim υ et ci: hinc syllaba fere eadem bis repetenda semel intercudit. Vitium plane idem sublatum est p. 98, 11: προκαλῆ με πρόκλησιν οὐ-

δαμῶς συμφέρουσαν, recte nunc editur: οὐδαμῶς (σοι) συμφέρουσαν.

Retinenda erat scriptura Codicis p. 24, 5: ἡ δὲ πωλουμένη ἤπισατο, ubi Editor ἤδη γὰρ πωλουμένη substituit, sed inserta vocula sic scribendum: ἡ δὲ πωλουμένη (μὲν) ἤπισατο, τῆς δὲ (πάλαι εὐγενείας) τὴν πρᾶσιν εὐτυχεσέραν ὑπελάμβανεν. Diu et multum quaesivi quid lateat in πάλαι εὐγενείας, quae manifesto mendosa et absurda lectio est. Tandem elicui Charitonis manum ex loco, qui legitur p. 40, 15: διὰ τοὺς κινδύνους καὶ τὴν ταλαιπωρίαν οὐ ταχέως συνῆκεν ἐγκύμων γενομένη. Scriptum erat in vetusto libro: τῆς δὲ ΤΑΛΑΙΠΩΡΙΑΣ τὴν πρᾶσιν εὐτυχεσέραν ὑπελάμβανεν, sed situ et madore expalluerunt litterulae et detritae sunt. Stipes igitur πάλαι sibi videre visus apposuit *vocabulum bene Graecum* (εὐγενε)ίας. Emenda igitur: τῆς δὲ ταλαιπωρίας τὴν πρᾶσιν κτέ.

Evidens mendum inest p. 26, 2. in verbis: οὐδὲ εἰς πόλιν ἤνέχθην. Quantocyus reponamus ἤχθην. Satis certum est, ut opinor, discrimen inter ἄγομαι et φέρομαι. Chariton eodem modo loquitur, quo caeteri omnes. Vid. p. 19, 14: ἐπὶ ξένην ἄγομαι γῆν, et p. 13, 12: ἐφέρετο δὲ καὶ Ἀρίσων ἐτι νοσῶν, et aliis locis. Paene gemellus locus est p. 115, 30: διὰ σὲ εἰς Βαβυλῶνα ἤχθην.

Quod emendandum esse conieceram p. 26, 8. in verbis τοσούτῳ διαζευχθεῖσα πάθει, ab Editore occupatum esse vidi, qui bonam ac plane necessariam correctionem nescio quomodo non recepit. Res enim ipsa clamat rescribendum esse τοσούτῳ διαζευχθεῖσα πελάγει. Vocabulum πέλαγος est in eorum numero quibus impense Chariton delectatur. Nonnullos locos apponere iuvat. p. 57, 30: ἔτοιμος ὢν — εἰς τὸ πέλαγος ἑαυτὸν ἀφείναι, p. 59, 11: ἀποβλέψας εἰς τὸ πέλαγος, p. 146, 18: ἐκδέχεται με φοβερὰ πελάγη. Quo sensu πέλαγος apud Atticos dicatur notum est, et quid sit πλεῖν ἐν τῷ πελάγει, et πελάγιοι ἔπλεον, cui oppositum est πλεῖν παρὰ τὴν γῆν. Appellatur idem πελαγίζειν, unde arguitur error scriptoris vel descriptoris apud Charitonem p. 150, 1: ναῦς ἔχων μεγάλας ἐπελαγίζετο, nam ἐπελάγιζε scriptum oportuit.

Misere mulcatus est locus p. 28, 21: ζητεῖς μὲν, ὦ τέκνον, πάντως τοὺς σεαυτῆς· ἀλλὰ καλῶς καὶ ἐνθάδε νόμιζε σούς.

Ex ipsa loci sententia restituerim: ἀλλὰ καὶ μὲ καὶ πάντας τοὺς ἐνθάδε νόμιζε σούς.

Ubi dicitur Callirrhoe p. 30, 4. suam formam recuperasse, scribendum est τὸ ἴδιον κάλλος ἀπελάμβανε, non ἀνελάμβανε.

Ex Charitonis consuetudine correxerim p. 30, 27: ἵππου ἐπέβη πέμπτος (αὐτός), εἰς δ' ἦν ἐν αὐτοῖς καὶ ὁ Λεωνᾶς. In Codice est ἵππῳ ἐπέβη, πέμπτος δέ. εἰς ἦν κτέ.

Infelix Dorvillii coniectura incaute recepta est p. 31, 2. In Codice est: ψόφου δέ ποθεν αἰσθομένη Καλλιρρόη πρὸς αὐτὸν ἐπεσράφη. Corruptum est ποθεν. Itaque Dorvillius ποδῶν substituit. Frustra. Emenda: ψόφου δ' ὁπισθεν αἰσθομένη — ἐπεσράφη.

Periit iterum vocabulum sententiae plane necessarium p. 31, 26: Ἐσπευδον οὖν πάντες τὴν γυναῖκα ἰδεῖν, προσεποιούντο δὲ πάντες τὴν Ἀφροδίτην προσκυνεῖν. sed non simulabant hoc, nam revera faciebant. Supple: προσκυνεῖν (ἐθέλειν) ut p. 124, 17: προσποιούμενοι ἐθέλειν ἐκείνῳ συστρατεύεσθαι. Velle se adorare Venerem simulabant et sic spectaturi Callirrhoën templum ingrediebantur.

Contra Graecorum usum ὅλος ponitur p. 32, 20: Ὑπνου μὲν οὐκ ἐλάγχανε, ὅλος δ' ἦν ἐν τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ καὶ πάντων ἀνεμιμνήσκετο. Emendandum esse arbitror: ὁ νοῦς δ' ἦν (αὐτῷ) ἐν τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ. Perditte amantium solet ὁ νοῦς παρὼν ἀποδημεῖν et in illis locis versari ubi suos amores spectaverint. Ὅλος εἶναι ἐπὶ τινι et ἐν τινι noto usu is dicitur qui in alicuius rei contemplatione aut cogitatione totus defixus est, ut apud Charitonem p. 73, 6: ὅλος δ' ὦν ἐπὶ τῇ ἐννοίᾳ ἐκείνῃ τὸν οἰκέτην ἀηδῶς ἐθεάσατο, sed plane alienum id est ab huius loci sententia. Quod reposuimus passim apud Comicos occurrit. Aristophanes in Vesp. vs. 93:

ὁ νοῦς πέτεται τὴν νύκτα περὶ τὴν κλεψύδραν.

Anaxippus Athen. p. 404. E:

ὁ γὰρ τοιοῦτός ἐστιν οὐ δειπνητικός

πρὸς τῷ φιλεῖν δὲ τὴν διάνοιαν ἐς' ἔχων.

Menander in Stob. Flor. p. 10, 4:

πρὸς τῷ λαβεῖν γὰρ ὦν ὁ νοῦς τᾶλλ' οὐχ ὀρεᾷ.

Alexis Athen. p. 23. C:

ὁ νοῦς γὰρ ἐστὶ τῆς τραπέζης πλησίον.

et aliis locis.

Post pauca p. 52, 22: πῶς ἐστράφη, lege πῶς ἐπεστράφη ex p. 51, 2.

Exciderunt nonnulla p. 52, 26: καίτοι γὰρ βαπτιζόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας γενναῖος ἀνὴρ ἐπειρᾶτο ἀντέχεσθαι, καθάπερ δὲ ἐκ κύματος ἀνέκυπτε. Desideratur aliquid post ἀντέχεσθαι, quod verbum nunc amisso obiecto videtur idem quod ἀντέχειν significare, quod barbarum est. Recte Chariton p. 56, 19: καόμενος καὶ τεμνόμενος ἀντεῖχεν ἐπὶ πλέον, et 119, 16: ὡς μηχανέτι τὰς πόλεις ἀντέχειν. Praeterea desideratur id cui opponitur ἀνέκυπτε δέ. Qui fluctibus obruitur ἀντέχεσθαι τινος solet ne mergatur, ut in versiculo Menandri naufragium describentis: ἀντέχου τῶν σχοινίων. Dixerat igitur Dionysium quamquam arripuisset aliquid ut enataret tamen obrutum esse sed mox veluti ex undis emersisse.

Syllaba vitiose abundat in his pag. 52, 30: οὐκ αἰσχύνῃ — παιδαρίου πράγματα πάσχων. Genuinum est παιδαρίου πράγμα πάσχων, non πράγματα. Lepidus est Dorvillius annotans: »πάσχων id est ποιῶν." Talia olim faciles concoquebant. Acuti Graeci sentiebant τὸ ἐρᾶν non esse πράξιον, sed πάθος τῆς ψυχῆς. Scite nonnulli ψυχῆς ἀργούσης πάθος appellant amorem. Itaque Dionysius sic dixit: οὐκ αἰσχύνῃ παιδαρίου πράγμα πάσχων; ἅπαξ ἰδὼν ἐρᾶς καὶ ταῦτα πενθῶν. Dicitur παιδαρίου πράγμα ut apud Demosthenem de Corona p. 255, 9: Εὐρυβάτου πράγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων διεπράττεσθε, et saepe alibi. Num tu putas Εὐρυβάτου πράγματα ullo modo dici potuisse? Eodem igitur vitio παιδαρίου πράγματα laborat. Saepe scribae -μα et -ματα confuderunt: in hoc ipso Charitonis libello dederunt p. 18, 19: ἔξῃςιν ἐπὶ τούτοις πλάσασθαι καὶ διηγήματα, recte nunc editur διήγημα.

Ubi reposueris παιδαρίου πράγμα πάσχων tamen vitium in his verbis residet, sed ab ipso Charitone, non a scribis, commissum. Veteres dicebant παιδαριῶδες τι πάσχων, ut γελαστὸν τι, τερπνόν τι, et sim. Nemo umquam verbo πάσχειν nomen addit sed adiectivum. Ostendimus hoc diligenter ad

Xenophontis Anabasin, ubi βλαιο πάσχειν in βλαν πάσχειν abierat, in Nov. Lectt. p. 526.

Rectissime dicitur γελοῖον πρᾶγμα πάσχειν, quia γελοῖόν τι et γελοῖον πρᾶγμα promiscue dicuntur, ut Latine *ridiculum* est, et *res* est *ridicula*. Sed ἀνδρὸς πρᾶγμα πάσχειν absurdum est: requiritur enim pro πάσχειν *agendi* verbum ἐργάζεσθαι, διαπράττεσθαι, ἐπιδείκνυσθαι. Optime dixit Demosthenes in Aristocratea p. 671, 10: πρᾶγμ' ἔπαθε τοιοῦτον οἶον οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν ἡγνόησέ τις εἶναι φάσκων ἀλλ' οὐδ' ὁ τυχὼν ἄνθρωπος, sed vitiose Chariton παιδαρίου πρᾶγμα πάσχων dixit pro πρᾶγμα παιδαριῶδες.

Una litterula vitiose abundat p. 53, 10: τί ἀγρυπνεῖς, ὦ δέσποτα; μή τις πάλιν σε λύπη κατέληφε τῆς τεθνηκυίας γυναικός; Rescribe: μή τι πάλιν κτέ. ut p. 28, 4: μή τι ἡ νεώνητος ἀποδέδρακεν; et alibi. Si Chariton τις ponere voluisset alio loco id collocasset. Sententia loci τις prorsus non admittit.

Verba sunt loco suo mota p. 53, 15: πῦρ ἐκόμισας εἰς τὴν οἰκίαν, μᾶλλον δὲ εἰς τὴν ἐμὴν ψυχὴν, imo vero εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἐμὴν, nam τὴν ἐμὴν ad οἰκίαν quoque referri oportere manifestum est.

Leve est, sed admonendum tamen scribi oportere p. 53, 23: οὐκ εἶδον, ἀλλ' ἤκουσα. et τοῦτ' ἐκεῖνο, non ἀλλὰ ἤκουσα, et τοῦτο ἐκεῖνο. Scribarum ista sunt flagitia, etiam in poetis sexcenties commissa. In his metrum fraudem redarguit, in illis auris.

In terminatione participii peccatum est p. 53, 26: καταλαμβάνουσι δὲ καὶ δαίμονας καιροὶ τινες εἰμαρμένης ἀνάγκην φέροντες ὁμιλίας μετ' ἀνθρώπων. Et sententia et verba ex Platone ducta sunt. Compara locum ex Phaedone p. 115. A. καὶ τινες εἰμαρμένους χρόνους μείναςαι πάλιν ἐκπέμπονται, et in Protagora p. 320. D: ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως. Emenda igitur: καιροὶ τινες εἰμαρμένοι ἀνάγκην φέροντες κτέ.

Pessime habitus est locus p. 53, 28. ubi in Codice est: ἡδέως δ' ἂν ἔπειθεν αὐτὸν ὁ Διονύσιος ἀποσεμνύνειν τὴν γυναῖκα καὶ σεβασμιωτέρας ἢ κατὰ ἄνθρωπον ὁμιλίας, quibus Editor substituit: ἡδέως ἀνέπειθεν αὐτὸν εἰ καὶ σεβασμιωτέρην [ἀποφαίνειν]

ἢ κατ' ἀνθρώπων ὁμιλίαν. Non probō. Retineo ἔπειθεν αὐτόν noto sensu dictum, ut in ἐμαυτὸν πείθω, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω, et sim. Hanc ipsam locutionem iterum usurpaverat Chariton, sed eam scribae obscurarunt, quem locum primum emendare iuvat. Legitur p. 114, 28: μὴ γὰρ οὕτω μαινοίμην ἵνα ἐμαυτὴν ἀξίαν εἶναι πεισθῶ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Quamquam Charitonis dictio multis nominibus est vitiosior, ut hoc loco in ἵνα πεισθῶ pro ὥς πεισθῆναι (et saepe sic particula ἵνα abutitur Latinam magis quam Graecam veterem loquendi consuetudinem secutus) tamen non tam misere balbutit ut scribere possit: οὐ πείθομαι ἐμαυτὴν εἶναι ἀξίαν τοῦ βασιλέως pro οὐ πείθομαι ἀξία εἶναι. Turpis error est dicere οὐ πείθομαι ἐμὲ εἶναι ἀξίαν, sed plane barbarum est pro ἐμέ ponere ἐμαυτήν. Exime unam litterulam et nihil mali supererit. Emenda: ἵνα ἐμαυτὴν ἀξίαν εἶναι πείσω τοῦ μεγάλου βασιλέως. Simillimus est locus Platonis in Gorgia p. 455. B. ὥς ἐμαυτὸν πείθω — καὶ ἐμὲ εἶναι τούτων ἕνα. Compara et locum in Phaedone p. 97. B. οὐδὲ γε διότι ἐν γίγνεται ὥς ἐπίσταμαι ἔτι πείθω ἐμαυτόν. Si perspexeris genuinum esse in altero loco ἡδέως οὖν ἔπειθεν αὐτόν eodem sensu dictum aliqua lux affulgebit reliquis. Cogita modo quid intersit inter πείθειν αὐτόν et ἀναπείθειν. Πείθω σε est induco te ut credas, ἀναπείθω σε impello, permoveo te ad aliquid agendum. Itaque ἔπειθεν αὐτόν ἀποσεμνύνειν τὴν γυναῖκα vitiose dictum est. Intelligi potest: ἔπειθεν αὐτόν — τὴν γυναῖκα εἶναι σεβασμιωτέρας ἢ κατ' ἀνθρώπων ὁμιλίας, quod si verum est ἀποσεμνύνειν in participium ἀποσεμνύνων relictum cum caeteris apte coalescet. In his satis certum est retinendum esse σεβασμιωτέρας ἢ κατ' ἀνθρώπων, quod tritissimum est loquendi genus. Passim legitur μέζων ἢ κατ' ἀνθρώπων, quod Herodoto restituerim VIII. 58: δύο ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατ' ἀνθρώπων ἔπεσθαι σφι. Simillimum est in Xenophontis Memorab. IV. 4. 24: βελτίονος ἢ κατ' ἀνθρώπων νομοθέτου, et passim similia leguntur. Caetera autem sunt huiusmodi ut nihil praestari possit.

Leve vitium sed manifestum obsidet verba p. 54, 28: οὕσης δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον σιωπῆς. Expuncto articulo ἐπὶ πλεῖστον emendandum erit. Dicitur enim ἐπὶ πολὺ, ἐπὶ πλέον et ἐπὶ

πλείστον, ut πρὸς ὀλίγον, πρὸς βραχύ, ἐπὶ πολὺν χρόνον et sim. ubi nullus omnino articulo locus est. Compara 10, 8: ἐπὶ πολὺ ἀχανὲς ἔκειτο, 31, 22: ἐπὶ πλεον ὁμιλεῖν καταιδεσθεῖς, 31, 24: μετ' οὐ πολὺ δὲ ἤκεν, 56, 19: ἀντεῖχεν ἐπὶ πλεον, 126, 14: ἐπὶ πολὺ εὐπλοήσασα, 139, 17: ἐπὶ πολὺ μὲν ἀνεβάλλετο, 42, 2: ὕπνος ἐπῆλθε πρὸς ὀλίγον. Quod in Codice est ἐπὶ τὸ πλείστον nihil significat, cum ὡς coniunctum significat ut plurimum, quod prorsus est aloci sententia alienum.

Scribendum est p. 36, 5: Λεωνᾶ με τουτῶι παρέδωκεν, et p. 38, 32: ἐγὼ Πλαγγόνι ταυτῇ χάριν ἐπίσταιμι. Noto errore Codex τούτῳ et ταύτῃ exhibet. Quoties eundem errorem in Atticis scriptoribus notavimus! Tertium recurrit vitium idem p. 96, 1: ἀνὴρ εἰμι Καλλιρρόης ταύτης, non aliter enim quam Καλλιρρόης ταυτησί dicere potuit.

Novum mendum deprehendes p. 36, 14: τὸν Ἀλκίνοον — Φιλοῦμεν ὅτι εἰς τὴν πατρίδα ἀνέπεμψε τὸν ἰκέτην, non ita, sed ἀπέπεμψε constans omnium loquendi usus requirit. Eodem errore p. 22, 22. scriptum est: ἔπειτα ἐκεῖνον λαβὼν ἀνήγαγεν εἰς τὴν οἶκῃσιν τὴν αὐτοῦ, pro ἀπήγαγεν.

Frustra quaesivi emendatam scripturam p. 36, 22: πεπεισμένη μηδὲν ἄκουσα δύνασθαι παθεῖν. Οὐδὲν παθεῖν pro οὐδὲν κακὸν παθεῖν pervulgatum est, praesertim in futuro οὐδὲν πείσει, sed neque id cum δύνασθαι apte componitur neque cum ἄκουσα. Videant alii.

Manifestum mendum p. 37, 11. inest in his: ἐγὼ τυραννήσω σώματος ἐλευθέρου καὶ — ἄκουσαν ὑβρίῳ ἢν οὐκ ἂν ὕβρισεν οὐδὲ Θήρων ὁ ληστής; Quid sit legendum hi loci monstrabunt: p. 14, 8: τίνα δὲ ἐνταῦθα καλέσω; p. 41, 11: ἀλλ' ἐγὼ τέκω — καὶ προενέγκω παιδίον, οὗ οὐδεὶς οἶδε πατέρα; p. 41, 26: μήτηρ ἀποκτείνει τὸν ἐκ τάφου σωθέντα; p. 49, 19: μέμψωμαί σοι δικαίως ἢ χάριν γινῶ; p. 51, 26: ἐμαυτὸν ἀνέλω; καὶ μετὰ τίνος ταφῶ; p. 86, 6: ποίαν ἔτ' ἐλπίσω ναῦν ἐκ Σικελίας καταπλέουσαν; Satis perspicuum est ex his emendari oportere: ἄκουσαν ὑβρίσω ἢν οὐκ ἂν ὕβρισεν οὐδὲ Θήρων; Perspicuum est etiam τυραννήσω esse coniunctivum, ut στρατολογήσω p. 14, 8: τίνας οὖν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν στρατολογήσω; Saepe videbis scribas -ίσω et -ίσομαι vitiose scriptitare pro -ῶ et -ιοῦμαι: nonnumquam contrario errore peccant.

Duo errores irrepserunt in Codicis scripturam p. 37, 16: οὐ μὴν οὐδ' ἀπεγίνωσκε πείσειν. φύσει γὰρ εὐελπίς ἐστιν ὁ ἔρως, θαρρεῖ δὲ τῇ θεραπείᾳ κατεργάσασθαι τὴν ἐπιθυμίαν. Ex his alter error a Reiskio deprensus est, alter adhuc latet. Recte Reiskius ἐθάρρει δέ dedit et φύσει — ὁ ἔρως monuit διὰ μέσου esse posita, sed eadem opera κατεργάσεσθαι emendare debuerat: quod necessarium esse et res ipsa docet et oppositum πείσειν planissime confirmat. Quoties demonstravimus -εσθαι et -ασθαι in omnibus libris stolide inter se permutari! Recte p. 47, 11. ubi in Codice est οὐκ ἔμελλον σε βιάσασθαι docti homines βιάσεσθαι reposuerunt. Dorvillius concoquere potuit p. 7, 25: ἔμελλεν ἀπελεύσασθαι μόνος. Recte Editor p. 7, 8. correxit ἐπαγγέλλομαι διαλύσειν pro διαλύσαι, summo iure in Charitone non ferens quae alii in Thucydide et Atticis «ferri posse» clamant magis quam demonstrant.

Mendosus locus est p. 37, 27, ubi Codex exhibet: ἀφανῆς δὲ λαβοῦσα πρὸς τὸ πρᾶγμα τὴν διάνοιαν εἶχετο πρὸς τοῦτο. Scitent haec vitiis. αἴφνης δὲ λαβοῦσα restituit Iacobsius: minus feliciter idem εἶδε τὸ πρὸς τοῦτο coniecit, infeliciter Reiske ἔρχετο πρὸς τοῦτο. Nemo umquam Graecorum ita locutus est. In loco tam vexato gravius ulcus subesse videtur. Legerim: εἶχετο τοῦ ἔργου, quod sequentia confirmant: παρρηνομένη τοίνυν πρὸς τὴν Καλλιρρόην κτέ. ubi emenda p. 37, 31: τὸ ἀξιόπιστον ὡς σύμβουλος ἤθελεν ἔχειν, pro σύμβουλον.

Tralaticium mendum exime p. 39, 17. ex verbis: προσαγόμενος αὐτὴν κατεφίλησεν, imo vero προσαγαγόμενος.

Excidit vocula p. 39, 28: τὰ μὲν πρῶτά σοι ἐσρατήγῃται, supple εὖ ἐσρατήγῃται. Apud sequiores satis inepte ερατηγεῖν ponitur pro μηχανᾶσθαι, τέχνην τινὰ ἐξευρίσκειν, ut ερατήγημα sit ἐξεύρημα, μηχανημα. Huius usus et alia apud Charitonem exempla sunt et hoc imprimis idoneum p. 78, 35: ὑπισχνούμενος αὐτὸς ερατηγήσειν ὅπως ἀλλήλους ἀπολάβωσιν. Attici hoc scite et lepide φιλοσοφεῖν appellabant, ut apud Menandrum:

Φιλοσοφεῖ δὲ τοῦθ' ὅπως | καταπράξεταί (σοι) τὸν γάμον.

nain sic legendum apud Harpocrationem v. Φιλοσοφεῖν.

Sequitur in Codice vs. 29: σκόπει ἄν πως, in quo latet

σκόπει δὴ πῶς. Ostendimus alibi quoties ΔΗ et ΑΝ in libris permisceantur.

Divulsa sunt quae olim coniuncta fuerunt p. 40, 8: ἄξιον δὲ ἀκοῦσαι τὸν τρόπον.

4. Ἐπεβούλευσεν ἡ τύχη τῇ σωφροσύνῃ τῆς γυναικός· ἐρωτικὴν γὰρ ποιησάμενοι κτέ. Restitue: ἄξιον δὲ ἀκοῦσαι τὸν τρόπον, (ὄν) ἐπεβούλευσε κτέ. deinde demum narrare incipit: ἐρωτικὴν γάρ κτέ. Notissimus in ea re particulae γάρ usus omnem dubitationem eximit.

Si diligenter audies quid dicat Chariton p. 40, 10. deprehendes eum perridicule sibi ipsum contradicere. Ἐρωτικὴν γὰρ ποιησάμενοι τὴν πρώτην σύνοδον τοῦ γάμου Χαίρεας καὶ Καλλιρρόη παραπλήσιον ἔσχον ὁρμὴν πρὸς ἀπόλαυσιν ἀλλήλων. Admonitus statim senties ποιησάμενοι rei non convenire, et subridebis. Rescribe ποιησόμενοι ac novo exemplo confirmatam habe verissimam observationem hanc: non ex Codicum scriptura sed ex cuiusque loci sententia constituendum esse utrum -συντες an -σαντες, -σόμενοι an -σάμενοι ubique scribendum sit. Non sunt ulli libri Mss. in quibus illa non temere permisceantur.

Confusa sunt iterum ΑΝ et ΔΗ et dittographiae novus error accedit p. 40, 18: συνῆκεν ἡ Πλαγγὼν ὥς ἂν ἤδη πείραν ἔχουσα τῶν γυναικείων. Ridiculum est ἤδη quasi nova nuptia esset: repone: ὥς δὴ πείραν ἔχουσα.

Vitiose abundat praepositio p. 40, 27: ἐν τάφῳ καὶ χερσὶ ληψὼν παρεδόθης, ubi importunum ἐν sine mora expunge. Fieri potest ut τέκνον exciderit et sic locus sit sarcienus: ἄθλιον πρὸ τοῦ γεννηθῆναι γέγονας, τέκνον. τάφῳ καὶ χερσὶ ληψὼν παρεδόθης.

Pessime soloecissat oratio p. 41, 6: καιρὸς ἐπιτήδειος πέφινε — συνήγορον ἔχουσα τὸ κατὰ γαστρός. Requiritur ἐχούση, ut vides.

Terminatio vitiata est, ut sexcenties alibi, p. 41, 27: πόσων ἀκούομεν θεῶν παίδας καὶ βασιλείων — ἀπολαβόντας τὸ τῶν πατέρων ἀξίωμα; An tu diu dubitabis rescribere: πόσους ἀκούομεν θεῶν παῖδας κτέ.?

Verba Charitonis p. 42, 9: θρέψαι τὸ παιδίον ἔκρινεν admo-

nent me epigrammatis, quod Dorvillius attulit in Animadv. p. 208:

ἦν ἐν γαστρὶ λάβης λάβε καὶ τέκε. μὴ θορυβηθῆς.

εὐρήσει πόθεν ἐς' ἐλθὼν ἐς ἡλικίην.

bellissimum est: ἦν ἐν γαστρὶ λάβης λάβε. Vera lectio est: ἦν ἐν γαστρὶ λάβης τέκε καὶ τρέφε.

Sensu vacua verba sunt p. 42, 12: ἡ δὲ τὸ ἄκαιρον τῆς βουλῆς οὐ παρέλαβεν, nam quod Latine vertunt: »*intemperatum non admisit consilium*” neque in Graecis inest neque sententiae satisfacit, quae huiusmodi quid requirit »*Plango oblatam occasionem non omisit*” ἡ δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἐπιβουλῆς οὐ παρήκεν, aut aliud quid eiusdemmodi: sed nihil certi in tam mendosa lectione definiri potest. Post pauca bis Editor sine causa articulum de suo interposuit vs. 13 et 15. Recte scribitur: Callirrhoë θρέψαι τὸ παιδίον ἔκρινε, p. 42, 9. et ἰκέτευεν ὅπως συνεξέρη τινὰ τέχνην, δι' ἧς τὸ παιδίον θρέψει p. 42, 22, nam definitum est: id quod conceperisset. Plango indefinite loquitur: ἀδύνατόν σοι τέκνον θρέψαι παρ' ἡμῖν, et: ὁ δεσπότης θρέψαι παιδίον οὐκ ἐπιτρέψει.

Laborat oratio p. 42, 21: ἐγὼ δέ σε Φιλοῦσα συμβουλεύω τᾶλθῆ. Contra rei naturam est συμβουλεύω τᾶλθῆ vel τὰ ψευδῆ. Consilium aut bonum aut malum est, non verum aut falsum. Correxerim: συμβουλεύω τὰ ἄριστα pervulgato omnium usu dictum.

Iterum in futuri locum aoristus subrepsit p. 42, 28: πρῶτον μὲν αὐτὴν ἐξώρκισε μηδενὶ κατεπειτῆν τὴν τέχνην, ubi necessario requiritur μηδενὶ κατερεῖν. Verba ὀμνυμι et ὀρκίζω et ἐξορκίζω ubi quis aut ipse se facturum aliquid iurat aut alium iureiurando adigit non minus apud Graecos futurum postulant quam apud eos qui Latine loquuntur. Quid diceres si quis apud Livium XXIV. 16. »singulos iureiurando adigam non aliter quam stantes cibum potionemque quoad stipendia facient capturos esse” pro capturos esse vellet cepisse substituere? Nihilominus stultum est ἐξώρκισε μηδενὶ κατεπειτῆν, sed non sentiunt hoc pariter omnes.

Lenius emendare poterat Editor p. 45, 1. verba κλάουσα καὶ συνεχομένη, ubi συγκεχυμένη substituit, sed συγχευμένη

Charitonem scripsisse arbitror, quod verbum saepius cum συν-
έχεσθαι confunditur.

Idem post pauca p. 43, 13. in verbis: ἄπειμι δὲ ἐγὼ τὴν
πρεσβείαν κομίζουσα, supposuit κομιοῦσα. Non probo fa-
ctum, namque habet Chariton certos quosdam scribendi et
componendi errores qui notari debent, corrigi non debent.
Compara modo locum p. 30, 16: ἦκεν ἐπὶ τὸν τάφον χοῶς
ἐπιφέρων, quod vitiosum est sed Charitoni suus error relin-
quendus. Quis Veterum tulisset ἐπεμψέ με πρεσβεῦσαι
p. 46, 17? aut: ἤλθόν σοι χάριν γυνῶναι p. 47, 10? Scatet
talibus, de quibus alius erit dicendi locus.

Repone p. 43, 19: ἐβούλετο μὲν εἰσελθεῖν — διεκώλυε δὲ
αὐτὴν θεράπων pro διεκώλυσε, namque aliquamdiu altercati sunt
donec id herus sentiret: deinde haud scio an αὐτῶν a mala
manu sit in sqq. μαχομένων δὲ [αὐτῶν] πρὸς ταῖς θύραις ἀκού-
σας κτέ. quoniam Chariton in talibus saepissime eleganter pro-
nomen omittit.

Excidit aliquid p. 46, 9: ὥςτε καὶ κείνη Διονύσιον ἔκλαε τὸν
ἄνδρα. Sensu vacuum hoc est: suspicor supplendum τὸν (χρη-
στὸν καὶ φιλόανθρωπον) ἄνδρα, aut aliud quid in eandem senten-
tiam: conf. p. 47, 28.

Articulus elapsus est p. 46, 29. μετὰ φίλων καὶ συγγενῶν,
nam μετὰ (τῶν) φίλων ratio et usus requirunt, ut p. 47, 29:
διὰ τοῦς πολίτας καὶ συγγενεῖς.

Ibid vs. 30. in Codice est: σὺ θρέψεις παιδία ἐκ τῆς ἀργυ-
ρωνήτου καὶ καταισχύναι σου τὸν οἶκον; Repositum est καὶ
καταισχυνεῖς. Mibi καὶ ante καταισχ. vitio natum videtur et
corrigendum: σὺ θρέψεις παιδία — καταισχύνων σου τὸν
οἶκον;

Quod exclamat Dionysius p. 47, 4: τότε μακαριώτερος δόξω
τοῦ μεγάλου βασιλέως non est integrum. Quibus enim Persa-
rum rege beatior videbitur? nempe sibi, non aliis. Ergo sup-
ple: τότε (μοι) μακαριώτερος δόξω.

Non est Graeca oratio p. 48, 26: κἂν πισευθῶ τὴν ἀλή-
θειαν, namque ἐπισευθῆν τι significat aliquid meae fidei com-
missum est, et sententia requirit: etiamsi vera dicere credar.
Legi potest aut πισευθῶ ἀληθεύειν aut λέγειν τὴν ἀλήθειαν.

In praesentis locum insinuavit se aoristus p. 48, 50: ἐγὼ γυναικὰ ἐλευθέραν — ἐκδομένην ἐαυτὴν — κατὰ νόμους ἔγημα. Rei natura ἐκδομένην postulat. Frequens est confusio formarum διδοσθαι, δεδόσθαι et δόσθαι praesertim in compositis.

Unum vocabulum lacuna hausit p. 51, 7: τότε οὖν ἤξιώσε Χαίρεας αὐτὸς * * ἐπιθυμῆναι τοῦ πάλιν Καλλιρρόην ἰδεῖν. Supple: εἰσελθεῖν. Continuo sequitur: πολλοὶ μετ' αὐτὸν εἰσῆλθον.

Ubi dicit Chaereas p. 51, 51: καὶ εἰς αὐτὸν ἀναβῆναι τὸν αἶρα δύνωμαι, mendosum esse ἀναβῆναι suspicor. Recte dicitur εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι, quod multi dixerunt et ipse Chariton p. 48, 2: εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβὰς καὶ ἀψάμενος αὐτοῦ τοῦ Διὸς. Recte dicitur: »Morere nunc, Diagora, non enim in coelum adscensurus es," sed non dicitur in aërem adscendere, sed evolare. Eodem modo Graece dicitur: οὐ γὰρ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσει, sed εἰς τὸν αἶρα ἀναπέτεσθαι. Chariton igitur quemadmodum p. 141, 20. dixerat: οὐ γὰρ δήπου ἀναπτῆναι δυνάμεθα, sic hoc loco dixit: εἰς αὐτὸν ἀναπτῆναι τὸν αἶρα.

Inficetum scribarum genus scitum Charitonis locum maculavit p. 52, 11: πωλήσαντες γὰρ οἱ τυμβωρύχοι τὸ δυσδιάθετον φορτίον [τὴν γυναῖκα] Μίλητον μὲν ἀπέλιπον. Leporem omnem et venustatem loci sustulit qui τὴν γυναῖκα infersit. Flosculum hunc e Menandro decerpit, cuius versiculus exstat in Stob. Flor. 77, 6:

χαλεπὸν γε θυγάτηρ κτῆμα καὶ δυσδιάθετον.

Similem facetiam servavit Hesychius v. Οὐκ εὐδιάθετος: οὐ δυνάμενη εὐχερῶς γήμασθαι, quae verba sine ratione Meinekius Menandro obtrudebat. Multi saepe patres in Comoediis iocose sic conquesti sunt quam esset difficile filiae conditionem reperire. Placuit Charitoni iocus in δυσδιάθετος, vid. p. 20, 21: δυσδιάθετον δ' ἀπέβαινεν· οὐ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα πολλῶν, et p. 21, 11. μηκέτι φορτίον ἐπάγου δυσδιάθετον, ipsam Callirrhoën iterum sic appellans. Quam multos locos et iocos putemus Charitonem sumsisse ex novae Comoediae poetis et ante omnes ex fabulis Menandreis. Satis id apparet vel ex miseris Menandri reliquiis quae ex naufragio fabularum omnium supernatant. Unde cum putas aliunde sumsisse id quod

legitur p. 14, 7: ἀνερρίφθω κύβος, οὐκ ἀφήσω τὸ κέρδος,
quam ex Menandro Athen. p. 359. C:

δεδογμένον τὸ πρᾶγμα, ἀνερρίφθω κύβος.

Quod dixit Menander apud Clem. Alex. Strom. II. p. 502:

παίδων ἐπ' ἀρότῳ γνησίῳν

δίδωμί σοι ὅγ' τὴν ἐμαυτοῦ θυγατέρα.

in rem suam Charito convertit p. 47, 15: ἔξω σε γαμετὴν
παίδων ἐπ' ἀρότῳ κατὰ νόμους Ἑλληνικούς. Casune senarius
esse videtur:

παίδων ἐπ' ἀρότῳ κατὰ νόμους Ἑλληνικούς,

an totus e Comico petitus? Non est ulla dubitatio quin Me-
nandri versiculum teneamus p. 84, 12: μετενόει προπετέστερον
Φαρνάκη ταῦτα μνηύσας

ἔξδ' οὖν καθεύδειν τὴν τ' ἐρωμένην ἔχειν,

de quo versu vide quae collegit Meinek. in Comic. Fragm.
IV. p. 625. Stupidi Graeculi quorum agmen ducit Eustathius,
nullius iudicii homo, vitiosam scripturam hanc nacti:

ἔξδ' οὖν καθεύδειν τὴν ἐρωμένην ἔχων,

excogitarunt commentum se et suis temporibus dignum ἔχων
pro ἔχοντα positum esse κατὰ τὸ ἀρχαῖον σύνηθες, et illam
bellissimam ἀντίπτωσιν exosculantur. Fruantur quod ament:
nos veram lectionem grati a Charitone accipimus. Multi alii
versiculi in Charitone latent. Scio quam sit hoc genus lubri-
cum, sed pauca tamen proferam. Ubi dixerat Chariton pag.
47, 15:

παίδων ἐπ' ἀρότῳ κατὰ νόμους Ἑλληνικούς,

statim subiungit: εἰ γὰρ μὴ ἤρων οὐκ ἂν εὐξάμην τοιοῦτου γά-
μου τυχεῖν, quod vide quam facile in numeros cogatur:

εἰ μὴ γὰρ ἤρων οὐκ ἂν εὐξάμην γάμου

τυχεῖν τοιοῦτου.

Similia leguntur passim veluti p. 81, 6:

καὶ πέπομφε γράμματα

μετὰ χρυσίου πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν ἐμήν.

et p. 125, 15:

εἰς καιρὸν ἤκεις, Φησίν, ὦ νεανία,

σαυτῷ τε κάμοι.

sed lubricus locus est et plura sciens praetereo.

Mirifice confusus locus est p. 54, 3: πλέω δὲ εἰς Ἰωνίαν· ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ ζητῶ στρατευόμενον. Κατελείφθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς νεῶς ἐν Κεφαλληνίᾳ ταχείας δὲ τῆς ἀναγωγῆς γενομένης ἐκεῖθεν ἐπέβην τοῦδε τοῦ κέλητος παραπλέοντος εὐκαίρως. Arena sine calce haec est: sed exigui pulveris iactu quod turbidum est sedari et componi potest in hunc modum: πλέων δὲ εἰς Ἰωνίαν ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ ζητῶν στρατευόμενον κατελείφθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς νεῶς ἐν Κεφαλληνίᾳ ταχείας τῆς ἀναγωγῆς γενομένης· ἐκεῖ δὲ ἐπέβην τοῦδε τοῦ κέλητος κτέ. Quis sine risu vulgatam relegere potest: πλέω εἰς Ἰωνίαν et ἀδελφὸν ζητῶ? Vetus scriptura ΠΛΕΩ et ΖΗΤΩ peperit errorem, quibus semel corruptis reliqua confusa sunt. Eadem sine vitio recurunt p. 55, 25: πρὸς ἐμαυτοῦ ἀδελφὸν πλέων εἰς Ἰωνίαν ἀπελείφθην νεῶς, εἴτα κέλητος ἐπέβην παραπλέοντος, ubi suppleverim: ἀπελείφθην (τῆς) νεῶς.

Semel etiam notabo necessarias elisiones pessime a scribis expletas p. 56, 10: μόνος ἐσώθη διὰ εὐσέβειαν ὁ μόνος σωθεὶς δι' ἀσέβειαν ἵνα ἐπὶ πλέον κολασθῇ. Cuius aures ferre possunt διὰ εὐσέβειαν et ἵνα ἐπὶ πλέον? Si constat scribas talia dare de suo (quemadmodum liquido constat) cur tam ineptis scripturis parcimus?

Duplex in uno vocabulo vitium inest alterum a scribis alterum a Charitone commissum p. 56, 11: ἡσυχῇ πρὸς τοὺς καθέζομένους εἶπε, nam si cogitaveris ὅτι ἅπαντες καθέζοντο et perpenderis quod continuo sequitur: ταχέως ὁ λόγος εἰς πλείονας διεδόθη, dabis mihi necessariam praepositionem periisse et παρακαθεζομένους emendari oportere. Hoc igitur scribarum facinus est: Chariton ipse erravit quum scriberet p. 56, 9: καθεζόμενος ἐν τῷ πλήθει τις, et 56, 11: πρὸς τοὺς παρακαθεζομένους εἶπε. Senties vitium si comparaveris verba Hyperidis ὑπὲρ Εὐξενίππου in prooemio: ὅπερ καὶ πρὸς τοὺς παρακαθημένους ἀρτίως ἔλεγον, et in Theophr. Charact. cap. 29. πρὸς τοὺς παρακαθημένους εἰπεῖν, et passim sic loquuntur Veteres. Chariton igitur καθήμενος et παρακαθημένους debuerat dicere, sed Graeculi quid inter καθέζομαι et κάθημαι interesset non amplius sentiebant.

Vitiosa est oratio p. 57, 2: ἰκέτευε μηδέπω θνήσκειν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μοι, Φησὶν, ἐλθὼν μνηύῃ τοὺς ἀγοράσαντας.

Commode decurrent omnia ubi κτείνειν pro θνήσκειν substitueris.

Editur p. 57, 7: δέομαι δ' ὑμῶν, ἄνδρες Συρακούσιοι, μνησθέντας στρατηγίας τῆς ἐμῆς καὶ τροπαίων ἀποδοῦναι μοι [ταύτην] τὴν χάριν εἰς τὴν θυγατέρα. Male Editor ταύτην de suo inseruit, quod cum ἀποδοῦναι pugnat. Ἀποδοῦναι τὴν χάριν noto usu est *referre gratiam* quam cui debeas. Exemplum est p. 63, 5: ἀποδώσομεν δὲ τὴν χάριν Ἀφροδίτῃ. Gratificari dicitur διδόναι χάριν, ut p. 135, 4: εἰ δὲ Φιλάνθρωπός ἐστι ταύτην μοι δότω τὴν χάριν. Melius in superioribus supplevisset (τῆς) στρατηγίας τῆς ἐμῆς καὶ (τῶν) τροπαίων. Praeterea scriptor Atticus ἀναμνησθέντας dixisset: μνησθῆναι est in oratione soluta *mentionem fecisse*.

In Codice est p. 58, 10: Ἀρίστων δὲ ὁ Χαιρέου πατὴρ ἐσχάτῳ γήρῃ καὶ νόσῳ φερόμενος περιέφυ τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς καὶ ἀνακρεμάμενος αὐτοῦ τοῦ τραχήλου κλαίων ἔλεγε· τίνι με καταλείπεις, ὦ τέκνον, ἡμιθνήτα πρεσβύτην; Substituit Editor ἐσχάτογῆρως καὶ νόσῳ παρειμένους, quorum ἐσχάτογῆρως a Dorvillio sumsit, παρειμένους ipse repperit. Παρειμένους mihi arripet, sed quamquam scio et demonstravi quam facile ἐσχάτογῆρως concipiat labem, tamen retinuerim ἐσχάτῳ γήρῃ — παρειμένους. Recte Editor expunxit inficete repetitum τοῦ τραχήλου in verbis καὶ ἀνακρεμάμενος αὐτοῦ [τοῦ τραχήλου] κλαίων ἔλεγε, sed non debebat sine animadversione corruptum ἀνακρεμάμενος praetermittere. Quod Chariton dicit a Graecis cuiuslibet aetatis appellatur ἐκκρεμάνυσθαι, ἐκκρήμνασθαι et ἐκκρέμασθαι, et difficile est ad ἀνακρεμάμενος non subridere, quod de eo ponitur qui ex alta arbore vel trabe pendet. Compara Thucydidem VII. 75: τῶν ξυοκήνων ἤδη ἀπίόντων ἐκκρεμάνυμενοι, et Euripidem in Hercule Fur. 520:

δεῦρ', ὦ τέκν', ἐκκρήμνασθε πατρῶων πέπλων.

Superest in eodem loco et aliud vitium in: τίνι με καταλείπεις; emenda sodes: τί με καταλείπεις;

Molesta litterula una expungenda est p. 60, 22: ὦ θάλασσα, τί με διέσωσας; ἢ ἴνα εὐπλοήσας ἴδω Καλλιρρόην ἄλλου γυναικα; corrige: τί με διέσωσας ἴν' εὐπλοήσας ἴδω κτέ. ἢ in talibus est coniciantis, quod a loci sententia abhorret. Simillimus locus sine mendo legitur p. 145, 5: εἰς ταύτην με τὴν ἡμέραν, ὦ

τύχη, τετήρηκας ἴν' ἡ βασιλὶς ἴδω κυρίαν. Post pauca requiro: τοῦτ' οὐκ ἤλπισα γενήσεσθαι ποτε pro γενέσθαι ποτέ, quemadmodum recte Editor p. 60, 26. restituit ἤλπιζόν σε κομειῖσθαι pro κομίσασθαι.

Infeliciter cessit Editori emendatio loci p. 60, 29: ubi dedit: πόσω δ' ἂν εὐτυχέστερος ὑπῆρχον εἴ σε πτωχεύουσαν εὐρήκειν. Quod ferre non potuit Codicis lectionem εἴ σε μοιχεύουσαν εὐρήκειν non miror: hoc potius miror quomodo alii non uno nomine absurdam scripturam concoquere potuerint. Ne hoc quidem cogitarunt foeminas μοιχεύεσθαι posse, sed μοιχεύειν non posse, quemadmodum foemina γαμεῖται μέν, γαμεῖ δὲ οὐ. Diligenter discrimen hoc Chariton observat. Quid opus est dicere naturam ipsam et ius illud discrimen peperisse? Vir λαμβάνει γυναῖκα, sed foemina δίδεται ἀνδρί, in cuius manum convenit. Tritum est in connubii iure δοῦναι καὶ λαβεῖν, ut in yersiculo antiqui poëtae apud Hesychium v. Ἐπακτρεῖς.

Δοῦναι μὲν εἰς ἐπακτρέων λαβεῖν δὲ μή.

quod apud Thucydidem VIII. 21. sic dicitur: οὔτε ἐκδίδοσθαι οὐδ' ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' εἰς ἐκείνους οὐδενί ἔτι τοῦ δήμου ἔξην. Quorsum autem haec? Ut appareat quam recte Chariton scripserit p. 50, 15: πάντες οὖν ἀνεβόησαν· ἡ Ἀφροδίτη γαμεῖ: ridiculum enim et absurdum fuisset ἡ Ἀφροδίτη γαμεῖται, quoniam neque in manum illa convenit neque δίδεται ἀνδρί, sed αὐτὴ ἄνδρα λαμβάνει. Callirrhoë contra perpetuo γαμεῖσθαι dicitur, in quo verbo Chariton partim usum Veterum sequitur, partim ab eo desciscit. Non dicit ἐγάμησα, ut sequiores, sed ἔγημα, ut omnes Veteres, sed non cogitavit γαμεῖσθαι et γήμασθαι probum et antiquum esse pro γαμηθῆσθαι et γαμηθῆναι. Μοιχεύεσθαι legitur p. 10, 2: γίνωσκε τοίνυν μοιχευομένην σου τὴν γυναῖκα: γαμεῖσθαι et γαμηθῆναι passim occurrunt. Semel Callirrhoë dixit p. 115, 50. διὰ σὲ ἔγημα μετὰ Χαιρέαν id est ἐκοῦσα ἔλαβον ἄνδρα, quemadmodum dicitur ἐκδίδοσθαι ἑαυτὴν p. 48, 50. Itaque μοιχεύουσαν absurdum est et movet risum, sed infelix admodum coniectura est πτωχεύουσαν: et verbum et res plane a Charitonis sententia et usu abhorrent. Fieri posse ut Callirrhoë, οὐκ ἀνδράπινον κάλλος ἀλλὰ θεῖον, stipem emendicaret neque Cha-

riton in animum inducere potuit, neque Chaereas dicere. Quid igitur dixit? Res est perspicua: nempe: πόσω δ' ἂν εὐ-
 τυχετέρος ὑπῆρχον εἴ σε δουλεύουσιν εὐρήκειν. Hoc ipsum
 exspectari poterat, et hoc ipsum Chaereas exspectabat, ut ipsa
 Callirrhoë p. 19, 14: ἐπὶ ξένην ἄγομαι γῆν καὶ δουλεύειν με
 δεῖ τὴν εὐγενῆ. Sciebat Chaereas uxorem vaenisse, vid. p. 56,
 32 et 57, 4. Itaque eo animo profectus est in Ioniam ut
 diceret p. 59, 15: εἰ μὴ γὰρ δύναμαι τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν
 ἀπολαβεῖν θέλω καὶ δουλεύειν μετ' αὐτῆς. Eodem igitur
 animo dixit: πόσω δ' ἂν εὐτυχετέρος ὑπῆρχον εἴ σε δουλεύου-
 σιν εὐρήκειν.

Frequens scribarum error peperit formam barbaram p. 61,
 15: ἀφιππευσάμενος εἰς τι φρουρίον βαρβάρων. Graeca sunt
 ἱππεύω et ἱππάζομαι cum multis compositis: barbara sunt ἱπ-
 πεύομαι et ἱππάζω cum compositis omnibus. Itaque ἀφιππα-
 σάμενος est emendandum. Scribuntur in Codd. α et ευ tam
 simili figura ut distingui nequeant nisi ab eo qui Graece sciat
 et hoc agat. Scribae qui nec Graece satis sciebant et alias
 res agere solebant perpetuo α et ευ confundunt. Confusa sunt
 p. 73, 20. ἀτυχῇ et εὐτυχῇ, et similia alibi. Apud Iulianum
 p. 204. B. ὑπὸ δεισιδαιμονίας μᾶλλον ἢ διανοίας ἀσεβοῦς vidi in
 Codice Vossiano εὐσεβοῦς scribi, quod verum est. Saepe ἐπί-
 τευγμα in ἐπίταγμα depravatur, de qua re cf. Wyttenb. in
 Bibl. Crit. X. p. 20.

Vitiosa est compositio loci p. 62, 17: παρεμυθεῖτο τοίνυν ὡς
 δυνατὸν μάλιστα τὴν γυναῖκα, namque ὡς δυνατὸν cum imper-
 fecto iungi non potest, quod ὡς δυνατὸν ἦν requirit. Leniore
 medicina locus sic sanandus est: ὡς ἐδύνατο μάλιστα.

Non tam negligenter scribit Chariton ut dare potuerit p. 62,
 51: ἡξίωσεν ἐλευθερωθῆναι Πλαγγόνα quum vellet dicere:
 petiit ut manu mitteretur. Appellatur hoc ἐλεύθερόν ἀφήμι
 etiam apud sequiores, ut in Anacreonteis columba:

καὶ Φησιν εὐθέως με

ἐλευθέρην ἀφήσειν.

itaque corrigendum esse censeo ἐλευθέρην ἀφεθῆναι. Etiam
 ἀπελευθεροῦν eo sensu sequioribus Graeculis usitatum est, ut
 ἀπελεύθερος, sed ἐλευθεροῦν in ea re dicebat nemo. Ἀπελευ-
 θέρωσις occurrit p. 97, 26: ἀναγνώτω τὸ γραμματεῖον τῆς ἀπε-

λευθερώσεως. Regis *liberti* appellantur p. 92, 4: οἱ βασιλέως ἐξελεύθεροι.

Excidit μὲν p. 65, 4: εἰ τὴν (μὲν) θεραπαινίδα τετιμήκαμεν, οὐκ ἀποδώσομεν δὲ τὴν χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ.

Interpone articulum p. 65, 17: σύ μοι πάντων (τῶν) ἀγαθῶν αἰτία. Emendate legitur p. 72, 30: σὺ πάντων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτία.

Interpone pronomen p. 65: 20: ἐμοὶ μὲν ἤρκει Καλλιρρόη, (ἦ) καὶ πατρίδος μοι καὶ γονέων γλυκυτέρα, in quibus verbis, ut passim alibi, subest locus Homeri Odyss. I. 34:

ὥς οὐδὲν γλύκιον ἦς πατρίδος ἢ δὲ τοκῆων.

Non admodum scite sic facit loquentem Dionysium cuius parentes dudum mortui fuisse videntur, sed imitandi Homeri locum etiam minus opportunum noluit Sophista praetermittere. Melius eundem locum expressit p. 44, 9. ex Callirrhoës persona: τοῦτό μοι καὶ γονέων ἥδιον καὶ πατρίδος.

Transponenda vocola est p. 65, 19: ἔδεις δὲ ἄρα μὴ τις λαυθάνῃ, nam illic positum ἄρα ferri non potest. Redeat igitur sic in suam sedem: ἔδεις δὲ μὴ τις ἄρα.

Non esse Graecum quod legitur p. 66, 30: κατ' ὀλίγον παλιν ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, sed ἐν ἑαυτοῦ demonstrare studui in Nov. Lectt. p. 413.

Non satisfacio mihi in emendandis verbis manifesto mendosis p. 67, 4: νέφος ἢ σκότος ἀπεκάλυψε τῆς ψυχῆς Διονύσιον. Requiritur ἀπεσκεδάσεν aut aliquid huiusmodi.

Non satis est p. 67, 12. ubi in Codice est καὶ δεῖ ζητῆσαι τὸν νεκρὸν, rescripsisse ἔδει, resecanda erat simul importuna et molesta copula καί, cui nullus locus est. Est vocolae καὶ compendiolum quoddam, quod facile cum ε confundi potest. Itaque quum ἔδει esset scriptum dormitans scriba καὶ δεῖ substituit.

Nondum emendatus est locus p. 67, 21: εἶτα συγκαλέσας πεισθέντα τοὺς ἀγροίκους, nam quid prodest cum Reiskio πεισθέντας scribere? Utraque scriptura perinde sensu vacua est. Exciderunt nonnulla, in his verbum finitum, sed nihil extando.

Elapsus iterum est articulus p. 67, 27: εἶδομεν αἵματι μεμιγμένον ὕδωρ, imo vero τὸ ὕδωρ, id est τὴν θάλασσαν.

Non plane assentior Editori ubi p. 68, 25: τί δὲ καὶ ἡ τριήρης ἠδίκησε καὶ βάρβαροι κατέκαυσαν αὐτήν; reponit ὡς pro καί. Restituit enim sententiam, sed non Charitonis manum. Chariton solet pro ὥς ex vitiosa Graeculorum συνηθείᾳ substituere ἵνα, ita ut oratio Latinae quam Graecae fiat similior. Etiam hic ita fecerat scribens: τί — ἠδίκησεν ἵνα βάρβαροι κατέκαυσαν αὐτήν; quid commisit ut eam barbari comburerent? Compara locum p. 102, 29: τίνα τῶν ὑποχθονίων θεῶν ἠσέβησα ἵν' εὖρω μοι νεκρὸν ἀντερᾶσῃν; Cur illo loco ἵνα cum indicativo coniungatur explicuimus in Var. Lectt. p. 102 et 359.

Pervulgato errore scribitur in Codice p. 69, 5: μικρὸν δὲ καταδραβεῖσα, et p. 117, 1: τοσοῦτον καταδραθῶν. Librarii solent sic deformare probam formam καταδραθῶν, in quam inepte invehunt Homericam μετάθεσιν scribentes καταδραθῶν, deinde errorem errore cumulantes καταδραθέντος, καταδραθέντα, καταδραβεῖσα scriptitant manifesto et turpissimo mendo, quod tamen sunt qui foveant et tueantur. Bergkiius in Aristophanis Pluto vs. 300. edidit:

εἰκὴ δὲ καταδραθέντα πού.

non cogitans δραθῆναι ex δέρειν formatum esse. Plura dedit Dindorf. ad Steph. Thes., nonnulla ipse adscripsi ad Photii Lexicon. Repetiit errorem Bergkiius in Thesmoph. vs. 795. ubi κἄν καταδραθῶμεν scripsit. In Thucydide IV. 135, ubi legitur: τῆς ἱερείας ἐπικαταδραθούσης, credo, editurus fuisset ἐπικαταδραθείσης. Graeca sunt καταδραθᾶν, κατέδραθον, καταδεδάρθηκα: futurum nusquam mihi lectum. Simplex semel tantum occurrit in Odys. T. 143: Ἐδραθ' ἐνὶ προδῶμφ, quo referendae duae glossae Hesychianae foede corruptae: Ἐδάρθη: ἐκοιμήθη et Ἐδράθη: κατεκοιμήθη. Praeter hunc locum unicum non est verbi Δραθᾶνvola nec vestigium. Quemadmodum nemo Graecorum umquam verbo simplici διδράσκω usus est, sed compositis δια —, ἐκ —, ἀποδιδράσκω, sic constanter omnes utuntur composito καταδραθᾶν et de-compositis ἐπικαταδραθᾶν et συγκαταδραθᾶν. Homerica sunt κατέδραθον, καταδράθω (Odys. E. 471, ubi ante Bekkerum καταδραθῶ legebatur), καδδραθέτην (Odys. O. 495.) et παραδραθείειν (Iliad. E. 165.) Ex sequiorum inscitia nata sunt nova monstra, quale est κατεδάρθην, et κατεδράθην quae non minus

sunt barbara ac si quis ἐλάβην pro ἔλαβον vellet dicere vel ἐμάθην aut ἐλάχην pro ἔλαχον et ἔμαθον et pro ἤμαρτον ἤμάρτην. Foedissimae igitur sunt in Aristophane maculae καταδρύντα et καταδαρθῶμεν. Recte alibi in Comico legitur καταδρβεῖν et ξυγκαταδαρβεῖν et ξυγκαταδαρθῶν in Ecclesiāz. vs. 613. «Sed exstant istae formae, quas tu damnas, in libris optimis,” dixerit aliquis. Nihil est tam absurdum et vitiosum quin legatur in libris optimis et vetustissimis. Inscitia linguae veteris libris vetustissimis est multo vetustior. Ostendi quam nihil sciret Pholius patriarcharum longe longeque eruditissimus. Inspice mihi λέξιν Hesychianam. Servavit formas probas et genuinas: Κατέδαρθεν: ὕπνωσεν, Καταδαρθάνοντα, κατακοιμώμενον, Καταδαρβεῖν: κοιμηθῆναι, Καταδράθαι: καθυπνώσαι, Ἐπικαταδαρβεῖν, ἐφύπνωσαι (Thucyd. IV. 135.) Servavit glossas Homericas: Καδδραθέτην: ἐκοιμηθῆτην, et Παραδραθέειν: παρακοιμηθῆναι et Κατέδραθον: κατεκοιμήθησαν, ubi scribae Κατέδραθεν substituerunt. Sed apud eundem haec monstra et portenta occurrunt: Κατεδάρθαι: κατακοιμᾶσθαι, et Κατεδάρθηκεν: καθύπνωκεν, et Καταδραθέντες: κατακοιμηθέντες: praeterea Ἐδάρθη et Ἐδράθη, ut modo vidimus. Ubi eruditi magistri sic peccant quid indoctos scribas non peccaturos putes? Sed deprensi errores, si sapimus, nil nocebunt. Hoc tantum addo Καταδράθαι apud Hesychium posse ex aliquo poeta olim deperdito sumtum esse, sed non est dissimile veri in tanta copia glossarum e Xenophonte sumtarum hoc quoque esse Xenophonteum ex Agesilao 9, 3: ὅπως γε μὴν καταδάρθοι (rex Persarum) οὐδ' ἂν εἴποι τις ὅσα πραγματεύονται, ut vera glossae forma sit: Καταδάρθοι: καθυπνώσαι. Omnino exquisitior et rarior est verbi καταδαρβεῖν unus: quum καθεύδειν legatur ubique locorum, semel et iterum tantum recurrit καταδαρβεῖν apud elegantissimum quemque antiquiorum. Legitur apud Aristophanem solum Comicorum. Oratorum nemo utitur verbo καταδαρβεῖν praeter Lysiam unico loco. Plato utitur, sed rarissime, utitur Xenophon sed duobus tantum locis. Apud Homerum saepiuscule occurrit, apud Herodotum nusquam, semel et iterum tantum apud Hippocratem. Arripiunt exquisitiora haec Sophistae ἀττικίζοντες, Dio Chrysostomus, Lucianus, Chariton et

scriptores eruditi, Plutarchus et Athenaeus. Sic minus mirabile est tricari Graeculos in formis olim usu exemtis, in quibus si semel perversam opinionem imbibissent, peccabant impune. Reddamus igitur censeo Charitoni suum καταδαρβῶσα et καταδαρβών, et in similibus locis caveamus a librariis.

Saepe mihi notatum vitium recurrit p. 70, 15: προηγγέλλετο μὲν γὰρ ἡμέρα ῥητή, συνῆλθε δὲ εἰς ἐκείνην τὸ πλῆθος, satis manifestum esse opinor προήγγελλετο emendari oportere. Vide quae de illa confusione notavimus in Nov. Lectt. p. 422. et aliis locis.

Rescribe p. 70, 26: λελυμένη (μὲν) τὰς τρίχας, ἀτράπτουσα δὲ τῷ προσώπῳ.

Emenda p. 71, 1: Μιθριδάτης ὁ Καρίας Ὑπαρχος pro ἑπαρχος, comparatis his locis: p. 79, 24. p. 80, 6. p. 80, 32 et p. 81, 23.

Repone p. 71, 10: οἱ μὲν κομίζοντες τὴν κλίνην κατέθηκαν pro ἔθηκαν.

Evidens vitium est p. 71, 19: πάντες οὐχ ὅτι τέθνηκε Χαιρέαν ἡλέουν ἀλλ' ὅτι τοιαύτης γυναικὸς ἀφῆρητο. An tu ferre posses ἀφῆρηται pro ἀφῆρητο? Non opinor. Ergo et ἐτεθνήκει restitue pro τέθνηκε.

Praepositionum siglae confusae sunt p. 71, 32: τὸ δὲ ἴδιον μέτρον αὐτοὶ ἀποδώσομεν πρὸς ἡμέραν. Animadvertant mihi iuniores quam certo usu distinguantur πρὸς ἡμέραν, μεθ' ἡμέραν, καθ' ἡμέραν, παρ' ἡμέραν, ἐφ' ἡμέραν et δι' ἡμέρας quae omnia certam habent significandi potestatem quam nullo modo mutare vel exuere possunt. Scin' quid sit πρὸς ἡμέραν? Lysias docebit in Orat. I. 14: ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς ἡμέραν ἦκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνέωξεν. Ne putes lapsu temporis mutatam esse significandi potestatem compone locum Charitonis p. 18, 31: ἤδη γὰρ ἐστὶ πρὸς ἡμέραν. Vides quam abhorreat a sententia illius loci et corrige: ἀποδώσομεν καθ' ἡμέραν, quotidie.

Non una labe inquinatus est locus p. 72, 3: τὰς δύο μοίρας αὐτὸς σχεδὸν εἰργάζετο μόνος, male σχεδόν divulgum est a verbis τὰς δύο μοίρας et αὐτὸς non fert incommode additum μόνος: quamobrem emendaverim: τὰς δύο μοίρας σχεδὸν αὐτὸς εἰργάζετο expuncto μόνος, quod ex interpretatione natum est, ut aliis locis.

Non est Graecum quod legitur p. 72, 16: δρασμὸν ἐπεχειρῶν, nam ἐπιχειρεῖν cum dativo coniungitur et apud reliquos omnes et apud Charitonem, ut p. 10, 25: λαθραίοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν. Subest locutio Herodotea, apud quem saepius legitur δρασμὸν βουλεύειν et δρασμῶ ἐπιχειρέειν. Sed δρασμὸν ἐβούλευον a loci sententia aberrat: occiso enim custode sine mora se dederant in pedes. Itaque δρασμῶ ἐπεχειρῶν repone. Deinde emendandum, ut supra indicavimus: οἱ γὰρ κύνες ὑλάσσουντες (non φυλάσσουντες) ἐμήνυσαν αὐτούς. Post pauca vs. 21. corrige οὗτ' ἰδὼν αὐτούς οὗτ' ἀπολογουμένων ἀκούσας. Codex vitiose, ut aliis locis, bis οὐδέ exhibet.

Quod sequitur vs. 25. προήχθησαν οὖν πῶδας τε καὶ τραχήλους συνδεδεμένοι καὶ ἕκαστος αὐτῶν τὸν σταυρὸν ἔφερεν et vs. 28: Πολύχαρμος δὲ τὸν σταυρὸν βασάζων, et p. 76, 11: ἐγὼ διὰ σέ — καὶ σταυρὸν ἐβάσασα, cui non revocat in mentem locos in Sacra Scriptura, ubi de eadem re verba eadem leguntur? Recte Dorvillius admonuit non esse hinc argumentum ducendum, quo Charitonem Christianum fuisse aut Christianorum libros legisse colligas, namque ita moris fuisse. Recte apponit idem locum Artemidori II. 56. p. 257. Reiff. Βασάζειν τινὰ τῶν δαιμόνων — κακούργῳ μὲν ἰδόντι σταυρὸν βασάσαι σημαίνει· ἔοικε γὰρ ὁ σταυρὸς θανάτῳ καὶ ὁ μέλλων αὐτῷ προσηλωθῆαι πρότερον αὐτὸν βασάζει. Simile Plutarchi testimonium attulit Lipsius *de Cruce* II. 5. ex libro *de Sera Numinis vindicta* p. 554. B. τῷ σώματι τῶν κολαζομένων κακούργων ἕκαστος ἐκφέρει τὸν ἑαυτοῦ σταυρὸν. Eodem igitur modo loquitur Iohannes in Euang. XIX. 17. καὶ βασάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν. Eodem sensu et ἄραι et φέρειν τὸν σταυρὸν legitur. Matth. Euang. XVI. 24. ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι, et XXVII. 32: τοῦτον ἡγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ: de eadem re Lucas XXIII. 26. ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπίσθου τοῦ Ἰησοῦ. Βασάζειν recurrit apud Lucam XIV. 27: ὅστις οὐ βασάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Apud eosdem et καταβῆναι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ legitur, Matth. XXVII. 40. κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ et vs. 42: καταβήτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Similiter Chariton loquitur p. 75, 19. κατέβαινε τοῦ σταυροῦ, ubi κατέβαινε (ἀπὸ) τοῦ σταυροῦ requiro, et contra p. 78, 24: ἐπὶ

σαυρόν ἀνέβην, quod dicitur p. 73, 15. ἐπιβαίνειν τοῦ σαυροῦ. Haec et talia legenti mihi saepe cogitare et quaerere subiit quid tandem esset βασάζειν τὸν σαυρόν. Sexcenties omnes in tabula depictum vidimus Iesum ingentem trabem cum ligno transverso innixam humero post se trahentem et succumbentem oneri, quod ne robustior quidem aliquis paulo diutius sustineat. Crux enim est ingens ingentis ponderis, in quam quis ἀναβῆναι, de qua quis καταβῆναι recte dici possit. Sed non est hoc βασάζειν τὸν σαυρόν. Sic non φέρειν et ἐκφέρειν τὸν σαυρόν bene diceretur, neque ἀράτω τὸν σαυρόν, neque ἐπέθηκ' αὐτῷ τὸν σαυρόν φέρειν. In tali re σύρειν vel ἐπισύρειν haberet locum, non φέρειν vel βασάζειν. Praeterea quomodo hoc facere potuissent damnati sedecim, quorum colla et pedes una praelonga catena colligati fuisse dicuntur: προήχθησαν πόδας τε καὶ τραχήλους συνδεδεμένοι καὶ ἕκαστος αὐτῶν τὸν σαυρόν ἔφερεν, et mox p. 73, 2: τὸν Πολύχαρμον ἀπορρήξας τῆς κοινῆς ἀλύσεως πρὸς Μιθριδάτην ἤγαγεν. Si quisque eorum longam trabem humero innixam traxisset, non poterant sic colligari. Quid sit βασάζειν vel φέρειν τὸν σαυρόν discendum est a Romanis. Romanum enim est hoc supplicii genus, Graecis perinde ac Iudaeis priusquam Romanis servirent inauditum. Quis autem Latine dixit umquam *ferre crucem*? Nemo hercle. Quid igitur dicebant? nam ex verbis recte intellectis ad rei quam quaerimus intelligentiam pervenimus. *Cruce* dicitur *poni, statui, figi, erigi*, damnati *in crucem aguntur, tolluntur, cruci affiguntur, defiguntur, suffiguntur*. Quid autem *ferebant* quum traherentur ad supplicium? Respondeto Plautus apud Nonium Marcellum p. 220:

Patibulum feral per urbem, deinde affigatur cruci 1).

1) Sic restituo sententiam et numeros: editur enim: *deinde affigat cruci*. In loco Licinii haec est vulgata scriptura: *deligat ad patibulos; deligantur et circumferuntur, cruci defiguntur*. Eiusdem monetae ea scriptura est atque illa quam supra vidimus: ἤν ἐν γαστρὶ λαβῆς λαβὲ καὶ τέκε. Nemo tam perditie amare potest pleonasmos et lacteam ubertatem, ut ista ei non aliquam certe moveant fraudis suspicionem. Nonii editione utor quam Gerlach et Roth ita curarunt ut omnia librorum Mss. monstra et portenta exhibeant palmariis et manifestis Criticorum emendationibus in imam paginam ablegatis. Acquissimo animo eos ferre soleo qui Criticam artem non amant et *vetus*

et Licinius Macer ibidem: »*Deligati ad patibulos circumferuntur et cruci defiguntur.*» Audi et haec testimonia, quae conquirit Lipsius *de Cruce* III. 3. Macrobius *Saturn.* I. 10. »*servum suum verberatum patibuloque constrictum per Circum agit.*» deinde in crucem actus est, ut aliunde constat. Firmicus Lib. VI. Mathes. cap. 31: »*severa animadvertentis sententia patibulo suffixus in crucem crudeliter erigitur.*» emenda: *crudeliter agitur*, ER male repetitum errorem peperit. Qui *patibulum fert* aut *deligatus est ad patibulum* aut *patibulo constrictus* aut *patibulo suffixus* dicitur uno verbo *patibulatus*, ut in Plauti *Mostellaria* II. 1. 52:

o carnificium cribrum quod credo fore!
ita te forabunt *patibulatum* per vias
stimulis.

Quid autem in illis omnibus *patibulum* esse putemus? Audi iterum Plautum in *Milite* II. iv. 7:

Credo ego istoc exemplo tibi esse eundum actutum extra
(portam

dispressis manibus patibulum quum habebis.

Senecam audi *ad Marciam* c. 20: »video istic cruces non unius quidem generis sed aliter ab aliis fabricatas: capite quidam conversos in terram suspendere, alii per obscoena stipitem egerunt, alii *brachia patibulo explicuerunt.*» Compone mihi cum his versiculum Plautinum:

Patibulum ferat per urbem, deinde affigatur cruci,
et res erit manifesta. Graece idem sic dixeris: βασιζέτω
σαυρὸν διὰ τῆς πόλεως εἴτ' ἀνασαυρούσθω, et quod est in
Milite: »*eundum tibi extra portam dispessis manibus patibulum quum habebis.*» significat: ἐξιτητέον σοι τῶν πυλῶν τὸ χεῖρε διαπεπταμένῳ καὶ σαυρὸν βασάζοντι. *Patibulum* est lignum illud transversum, in quo damnati dispessis manibus affigebantur cruci. Cruces (id est *stipites erecti*) stabant eo loco, ubi sumebatur supplicium, *patibulum* quo quisque suf-

sum *κρυβήτης*» malunt suo more interpretari quam *summus* ab aliquo Critico accipere. Solent esse boni homines et quam inepte agant quia iudicio carent ipsi iudicare non possunt. Pervelim tamen, quia nonnumquam sunt petulantiores, eos poenae nomine cogi posse legere scriptores Latinos illo modo editos, quo Nonium Marcellum Gerlach et Roth ediderunt.

figeretur, *ferebat* ipse. Hic igitur est ὁ *σαυρός* ἐν *Φέρει* sive *βασάζει ἕκαστος*, id quod vetere loquendi usu Graecorum stabilitur. *Σκόλοπες* antiquo nomine et *σαυροί* Graecis sunt *valli*, acuti stipites, quibus et alia et castra muniebantur, unde *περισυρουῦν* dicitur et *σαύρωμα* *vallum*. Idoneum exemplum est in Xenophontis *Anabasi* VII. iv. 14: αἱ οἰκίαι κύκλῳ περιεσφύρωντο μεγάλοις *σαυροῖς* τῶν *προβάτων* ἕνεκα, et § 17. Φεύγουσιν ὅπισθεν περιβαλλόμενοι τὰς πέλτας. καὶ ὑπεραλλομένων τοὺς *σαυροὺς* ἐλήφθησάν τινες κρεμασθέντες ἐνίσχονμένων τῶν *πελτῶν* τοῖς *σαυροῖς*. Itaque *σαυρός* utrumque significat et *lignum transversum crucis* (*patibulum*), quod damnati *ferebant* quum ad supplicium raperentur, et *stipitem erectum*, cui affigebantur, unde *ἀνασκολοπίζειν* et *ἀνασαυροῦν* est *agere in crucem* sive *in crucem tollere*. *Σταυροῦν* enim Graeculorum est, Graeci *ἀνασταυροῦν* dicebant. Hi igitur *σαυροί* erant *ὑψηλοί*, quod etiam e Charitone colligas ubi scribit p. 57, 20: ἀνεσκολοπίσθη δὲ καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ τοῦ *σαυροῦ* τὴν θάλασσαν. Sed appellantur *σαυροί* quoque *ligna transversa*, ut vidimus, atque hi sunt quos *Φέρειν* aut *βασάζειν* damnati solebant. Ad hos *alligari*, his *constringi* Latine dicuntur. Relege ad hanc lucem locos quos apposuimus omnes: perspicua omnia esse videbis, nihil difficultatis aut molestiarum superesse. Vides quam recte sic dicatur: ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν *σαυρόν* *Φέρειν*, et: ἕκαστος τὸν ἴδιον *σαυρόν* ἐκφέρει similiaque omnia, namque *ad patibulos alligati* aut *patibulis constricti* humeris τὸν *σαυρόν* sustinebant vel sic tamen sat grave onus miseris.

Quo minus mireris *σαυρόν* Graece dici *patibulum*, dabo locum ubi *palum* significat, ad quem deligatus quis more Romano flagris caeditur et securi percutitur. Scribit Dio Cassius XLIX. 22. Antonium in Antigonom Iudaeae Regem animadvertisse more maiorum, id est *deligatum ad palum* flagris cecidisse et securi percussisse: τὸν δ' Ἀντίγονον ἐμαστῆρωσε *σαυρῷ* προσδήσας καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέσφαξεν. Vides *σαυρῷ* προσδεῖν esse id ipsum quod sexcenties apud Romanos legitur *ad palum deligare* sive *alligare* (vid. Cicer. in Verr. V. § 10—12). Vides *σαυρόν* (*vallum*, *stipitem*) plane referre Romanorum *palum*. Simul vides quam recte *σαυρόν* *Φέρειν* sive *βασάζειν* ponatur pro *ferre patibulum*. Absurdum est *ferre*

crucem, et quod Latine dicitur *in crucem agi* et *in crucem tolli* Graece sonat ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἀναβαίνειν, atque id est ἀνασταυρῶσθαι sive ἀνασκολοπιζέσθαι. Quod Latine dicitur *crucem ponere* vel *figere* Graecis est τὸν σταυρὸν πηγνύναι et καταπηγνύναι, quod promiscuo usu et de vallo et de cruce usitatum est. De vallis Thucydides VII. 25: ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὗς οἱ Συρακόσιοι κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσῃ, et post pauca: χαλεπωτάτῃ δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρίσις. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὗς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν. De cruce ipse Chariton p. 103, 31: ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἀνέβαινον ὃν ἔπηξέ μοι κατηγορία ψευδής. Ut nihil omittam legitur et καθαιρεῖν τοῦ σταυροῦ apud Charitonem p. 135, 8: καθαιρεθῆναι με τοῦ σταυροῦ ἐκέλευσε, sed necessarium in tali re praepositionem desidero: καθαιρεθῆναι με (ἀπὸ) τοῦ σταυροῦ. Facile perit ἀπό propter siglam veterem, quam sequiores quia non intelligunt omittere solent. Pulchre emendavit Wyttenbach. in Bibl. Crit. X. p. 99. locum Libanii: φίλον μὲν οὖν ἦν ἀφθονία μοι δικαίων οἱ δ' ὥς ἓνα λάβοιεν ἔμελλον reponens: οἱ δὲ ὁσέιν ἃ λάβοιεν. Perfice emendationem scribendo: οἱ ἀποδώσειν ἃ λάβοιεν ἔμελλον.

Quod in Codice est p. 72, 30: τοσοῦτον δὴ τὸν λόγον ὁ οἰκνῆμος ἀκούσας male refingunt homines docti in τοῦτον δὴ: corrige τοσοῦτον δὴ τοῦ λόγου. Nil enim nisi extrema verba audiverat.

Infelix est Reiskii coniectura ab Editore calidius recepta p. 75, 8: τὴν πηγὴν ἀνέυρηκα τοῦ μεγάλου λήματος. Quod in Codice est αἵματος absurdum esse vides: sed λήματος rei non convenit. Suspicio τολμήματος verum esse, quod et rei egregie convenit et stabilitur loco vicino p. 72, 52: γυναῖκα τὴν συνευθῆσαν τοῖς τε τολμημένοις.

Non inseruisset articulum Editor p. 75, 21. in verbis: καὶ ἐτυχῇ τινα ἔδοξεν ὁμωνυμίαν ἔχειν ἐκείνη [τὴν] γυναῖκα, si vidisset ἀτυχῇ τινα γυναῖκα coniungenda esse.

In vicinia p. 75, 2. in Codice est: τὸν Πολύχαρμον ἡρώτων τῆς ἐπὶ καὶ πόθεν ἄγουσιν αὐτήν. Ferri non potest ἄγουσιν: itaque Editor ἄξουσιν reposuit. Lenius emenda: καὶ πόθεν ἄγουσιν αὐτήν. Ipsi ita quaesiverant: πόθεν ἄγωμεν αὐτήν; Scribae in huiusmodi locis imperite indicativum substituunt,

cuius rei multa exempla sunt: in ipso Charitone iterum sic peccarunt p. 44, 30. ubi in Codice est: τί σοι δέδοκται; τί ποιοῦμεν; sed optime emendavit Editor: τί ποιωμεν; Eodem modo emendaverim p. 141, 17: πῶς τοίνυν ἀπίωμεν; pro ἀπιμεν. In Aristophanis *Avibus* vs. 172. emenda:

τί οὖν ποιωμεν; B. οἰκίσσατε μίαν πόλιν.

ubi in libris est: τί ἂν οὖν ποιοῖμεν.

Desideratur pronomen p. 75, 5: ὁ μὲν οὖν φίλος οὐδὲ ἀπονήσκων ἐνεκάλει τῇ γυναικί, προήχθην δὲ αὐτῆς μνημονεύσαι. Oppositio flagitat: (ἐγὼ δὲ) προήχθην αὐτῆς μνημονεύσαι.

Reseca molestum articulum p. 75, 27: τοὺς γνωρίμους ἐς [τὸ] συμπόσιον παρεκάλει. Possumus amicos ἐπὶ δεῖπνον καλεῖν, non possumus eos καλεῖν ἐπὶ τὸ δεῖπνον.

Facile senties subesse vitium p. 76, 23: καὶ αὐτὰς μὲν ἀνεπαύετο καθάπερ ἔθος ἦν αὐτῷ, τοῖς δὲ Συρακουσίσις νεανίσκοις — οἶκον ἐξαίρετον ἀπέδειξεν. Quam inficetum est ut solebat, quasi vero non unusquisque noctu quiescere soleat, aut alio modo quam quo soleret potuisset quieti se dare! Requiritur ubi solebat: ἔνθα περ ἔθος ἦν αὐτῷ emendaverim.

Ostendimus supra quae menda et emblemata obsiderent locum p. 76, 29: ἐλπίζων ὅτι καθάπερ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμνικοῖς ἔφεδρος μένων [μεταξὺ Χαιρέου τε καὶ Διονυσίου] αὐτὸς ἀκονιτὶ τὸ ἄθλον [Καλλιρρόην] ἀποίσεται. Quod autem putat Chariton *subsessorem* ἀκονιτὶ τὸ ἄθλον auferre, fugit eum ratio, aut (ut solet omnia augere in maius) quum vellet dicere *facili negotio, nullo labore* pro ἀπόνως ornatius ἀκονιτί ponere maluit. Quanto melius eadem comparatione utitur Xenophon in *Anabasi* II. v. 10.

Quoniam noto usu dicitur προτιθέναι γνώμην, λόγον et sim. non τὴν γνώμην, dele importunum articulum p. 76, 32: προτεθείσης [τῆς] γνώμης ὁ μὲν Χαιρέας ἡξίου κτέ. Ne dubites compara mihi hos Charitonis locos p. 98, 20: αἰρέσεως αὐτῷ προτεθείσης, p. 100, 8: εἰ χρὴ διαδικασίαν προθεῖναι, p. 155, 8: σκέψις προὔκειτο. Ab Atheniensibus sumtum est γνώμην προτιθέναι, vid. Var. Lectt. p. 352. sq. Imitatur Iulianus in *Caesaribus* p. 318, A: τίνα χρὴ τρόπον αὐτοὺς ἀμιλλᾶσθαι γνώμῃ προὔτεθῃ.

Mithridates ab irato Dionysio appellatur p. 81, 4: Μιθριδάτης ὁ κάκιστος ἀνδρῶν, sed nemo iratus sic loquitur. Amanter dicitur ἀνδρῶν βέλτιστος ἐγένετο περὶ ἐμέ et ἀνδρῶν ἄριστος, κράτιστος, λῶστος, sed in oratione iracunda κάκιστος ἀνθρώπων dici assolet. Lepidissime Antiphanes Athenaei p. 338. F.

ἀνδρῶν τ' ἄριστον κωβιδὸν πηδῶντ' ἔτι
πρὸς Πυθιονίχην τὴν καλὴν πέμψαι με δεῖ.
ἄδρὸς γὰρ ἐσιν.

Frequens est confusio inter ΑΝΩ̄Ν et ἀνδρῶν. Sine mendo legitur p. 126, 30: οὐχ ὁ Πέρσης ὁ κάκιστος ἀνθρώπων. Latine quoque amanter virorum optimus dicitur, odiose hominum pessimus.

Corrige leve vitium, sed vitium tamen, p. 81, 5: ξένος μου γενόμενος ἐπιβουλεύει μου τῷ γάμῳ, imo vero ξένος μοι γενόμενος, ut post pauca de eodem p. 81, 22: ξένος αὐτῷ γενόμενος διαφθείρει αὐτοῦ τὴν γυναῖκα. Eadem opera exime idem vitium p. 98, 12: Φίλος εἰμί σου καὶ ξένος, imo vero σὺ, et p. 115, 16: σὺ δὲ μνημόνευέ μου τῆς εὐεργεσίας, ubi μοι repone. Recte p. 28, 2. correxit Editor: ἀπολώλεκά σοι, ὃ δέσποτα, τάλαντον, vitiose Codex σου, ut solet.

Scribarum errorem arguit vitiosa compositio p. 81, 9: τάχα μὲν καὶ διὰ Μιθριδάτην — τὸ δὲ πλεον διὰ τὸν ἔρωτα. Quae, quaeso, est ista oppositio inter τάχα μὲν et τὸ δὲ πλεον. Emenda τὰ μὲν καὶ ἕτε.

Iterum μὲν excidit p. 82, 20. ubi scribe: γράφει δὲ πρὸς (μὲν) Φαρνάκην — πρὸς δὲ Μιθριδάτην.

Non est Graecum quod editur p. 82, 25: καταπλαγέντος δὲ τοῦ Μιθριδάτου καὶ ἀποροῦντος τὴν αἰτίαν τῆς διαβολῆς. Verum esse suspicor ΑΓΝΟΟΤΝΤΟΣ: καὶ ἀγνοοῦντος τὴν αἰτίαν. Tritum est ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν. Post pauca vs. 31. suppleverim: Διονύσιον ἀνελεῖν τὸν (τούτων) αἰτίαν.

Ut passim alibi desideratur articulus p. 85, 6: Ἐντάφιον ἔδοξεν ἢ ἡγεμονία καὶ (δ) μετὰ Καλλιρρόης θάνατος ἡδύς. Poterat et sic dicere: καὶ τὸ μετὰ Κ. ἀποθανεῖν ἡδύ, sed neque hic neque illic articulus abesse potest. Quod autem dicit: ἐντάφιον ἔνδοξεν ἢ ἡγεμονία adumbratum est ex nobili dicto, quod et Dionysium tyrannum a desperatione rerum suarum revocavit et Amyntam Macedoniae regem: καλὸν ἐντάφιον ἢ τυ-

ραννίς, de quo nuper diximus ad Philostratum περί γυμνασικῆς p. 48. Idem dictum servavit ab exitio Iustinianum teste Procopio de bello Persico I. 24. Tom. I. p. 126. Dind. ubi Theodora in consilio ita dicit: μὴ γὰρ γενοίμην τῆς ἀλουργίδος ταύτης χωρὶς μηδὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην βιοίην, ἐν ᾗ με δέσποιναν οἱ ἐντυχόντες οὐ προσεροῦσιν. — ἐμὲ γὰρ τις καὶ παλαιὸς ἀρέσκει λόγος ὡς καλὸν ἐντάφιον ἢ βασιλεία.

Non satisfacio mihi in emendanda foeda corruptela p. 83, 3: τάχα δὲ κρατήσεις — εἰ δὲ καὶ ἄλλως ἀθετήσεις οὐδὲν δυνήσῃ χειρὸν παθεῖν. Non credo in αλλωσαθετησεις antiquae scripturae vestigia superesse. Requiritur: εἰ δὲ καὶ τῷ πολέμῳ σφαλείης vel ἡττηθείης vel aliud quid huiuscemodi. Scriptor Atticus futurum posuisset εἰ — σφαλήσει, οὐδὲν δυνήσει. Chariton non item, ut p. 83, 15: εἰ δὲ καὶ ἀποθανεῖν δεήσειε, πάλιν ὄφομαι Καλλιρρόην, et aliis locis.

Dittographia inest p. 83, 15. in verbis: καὶ ἐν τῇ κρίσει Χαιρέαν ἔξω — μάρτυρα, corrige καὶ τῇ κρίσει. Plures alias crases apud Charitonem scribae oblitterarunt ut apud multos alios Atticorum imitatores, cuius generis unum exemplum quia satis lepidum est proferam. In Iuliani Caesaribus p. 314, D. Silenus ad Bacchum ita dicit: οὐκ οἶσθα ὅτι καὶ ὁ Σωκράτης ἔοικώς ἐμοὶ τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἀπηνέγκατο τῶν καθ' ἐαυτὸν ἀνθρώπων εἰ τῷ Δελφῷ πισεύεις ὅτι ἐστὶν ἀψευδής. Noli credere Apollinem Pythicum appellari τὸν Δελφόν. Silenus dixerat: » si fratri tuo credis" εἰ τᾶδε Δελφῷ πισεύεις. Diserte scriptum est in vetusto Codice Vossiano: εἰ τᾶδε Δελφῷ πισεύεις servata crasi sed Graeculorum more vitiosa. Crebro confundi Δελφός et ἀδελφός demonstravimus in Nov. Lectt. p. 405.

Insere articulum p. 84, 21: τὸν Χαιρέου τάφον (τὸν) ἐκεῖ.

Misere laborat locus p. 85, 31: οὐκέτι γὰρ εἰς Ἰωνίαν με Φυγαδεύεις. Ξένην μὲν, πλὴν Ἑλληνικὴν ἐδίδως γῆν — νῦν δὲ ἔξω με τοῦ συνήθους ῥίπτεις ἄερος. In his unum vocabulum corruptum est, quod quum deprehenderis vera loci compositio apparebit et proba lectio reperiri poterit. Vocabulum corruptum statim apparet, nam formam quoque habet barbaram. Credisne ἐδίδως esse Graecum? Cave facias, nam ἐδίδουν, ἐδίδους et ἐδίδου omnes constanter dicebant. Apud Charitonem

ipsum habes p. 31, 21: ἀπεδίδου τὸν ἦχον, p. 86, 18: παρεδίδου τῷ μεθ' αὐτόν, et p. 147, 18: σύνθημα πολεμικὸν ἐδίδου. Restituamus igitur ἐδίδους, dixerit aliquis. Non multum profeceris: inspicie locum omitta vitiosa interpunctione: οὐκέτι εἰς Ἰωνίαν με Φυγαδεύεις ξένην μὲν πλὴν Ἑλληνικὴν (ἐδίδως) γῆν — νῦν δὲ ἔξω με τοῦ συνήθους ῥίπτεις ἀέρος. Sentisne haec uno tenore continuata esse et coniungi oportere Ἰωνίαν ξένην μὲν πλὴν Ἑλληνικὴν γῆν? itaque pro ἐδίδως non verbum aliquod requiritur, sed adverbium Quid plura? emendandum est: ξένην μὲν πλὴν Ἑλληνικὴν ὁμῶς γῆν. Chariton solet πλὴν in oppositione pro δέ ponere, veluti p. 103, 6: παιδίον μὲν εἰ πλὴν οὐ παντελῶς ἀναίσθητον ὣν ὁ πατὴρ δυσυχεῖ, et p. 146, 18: πολλὰ μὲν ἐν μέσῳ θάλασσα — πλὴν οὐ φοβοῦμαι, et aliis locis. Itaque quum vellet dicere ξένην μὲν Ἑλληνικὴν δ' ὁμῶς dedit id quod restituimus.

Mallem reliquisset editor vulgatam lectionem p. 86, 25: ἐπειέτο τὴν πορείαν σφοδρότεραν, ubi σφοδρότερον substituit comparans locum p. 102, 25: ἐξεκάετο γὰρ σφοδρότερον. Nollem factum: dicitur enim ἀναχωρεῖν ταχέως sed ταχεῖαν τὴν ἀναχώρησιν ποιεῖσθαι, dicitur ζητεῖν ἀκριβῶς sed ἀκριβῆ τὴν ζήτησιν ποιεῖσθαι, dicitur κατηγορεῖν πικρῶς sed πικρὰν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι, et sic passim in illa frequentissima verborum periphrasi per ποιεῖσθαι, quam diligenter exposuimus in Nov. Lectt. p. 257. sqq., videbis non adverbia verbo, sed adiectiva nomini apponi. Itaque Graecum est πορεύεσθαι σφοδρότερον, sed σφοδρότεραν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. Fac inter legendum experimentum: non dubito quin σφοδρότεραν statim revocaturus sis et intellecturus male comparari ἐξεκάετο σφοδρότερον. Apud ipsum Charitonem peridoneum exemplum reperies p. 57, 6: βέλτιον ποιήσασθαι τὴν ζήτησιν ἐπιπονωτέραν, dicitur enim ζητεῖν ἐπιπόνως sed ἐπίπονον τὴν ζήτησιν ποιεῖσθαι. Hoc iterum luculenter Chariton ipse demonstrabit si comparaveris p. 100, 7: λαμπρῶς γὰρ ἀπελογήσατο, et p. 91, 20: ἵνα λαμπρότεραν τὴν ἀπολογίαν ποιήσῃται.

Verissime emendatum est p. 87, 9: κρινεῖ δὲ iudicabit pro lectione Codicis κρίνη in iudicium adduceris. Res est manifesta. Simul manifestum est apud Charitonem quoque scribas -ει in -η refingere, ubi secunda persona verborum in

-ομαι occurrit. Atticistae in ea re Atticos imitabantur: non tantum in futuris contractis *δμεῖ*, *χαριεῖ*, *ψηφιεῖ*, *βαδιεῖ*, *ἀπολεῖ*, *ἀγωνιεῖ* et sim. omnibus constanter -εῖ scribebant, quas formas plane amiserat Graeculorum vitiosa *συνήθεια*, quibus *ἀγωνίσομαι*, *ψηφίσομαι*, *χαρίσομαι* erant usitata, sed in omnibus secundis personis praesentium et futurorum in -ομαι ei -σομαι exemplo Atticorum formis in -ει utebantur, in quibus ubique oblitterandis scribarum natio coniuravit. Tenentur autem manifesti ubi tertiam personam in -EI exeuntem, ut h. l. aliud agentes in suum -ῆ vel -ῃ depravant. Similes fraudes in Alciphronē et Luciano deprensas in Var. Lectt. notavimus. Terminatio secundae personae in -ει restituenda est ubique omnibus qui *ἀττικισί* et qui *ἀττικῶς* scripserunt, et in his Charitoni quoque: fidem facient, si quis hoc aget, quum alia indicia et argumenta tum vetustissimi scribarum errores in quibus antiqua lectio pellucet, quale est KPINH ubi tertia persona *κρινεῖ* requiritur. Saepe vetus -EI depravatur in -εις, quae fraus manifestis indiciis deprensa palam facit quae fuerit antiqua scriptura. Huius rei luculentum exemplum est apud Charitonem p. 106, 27: *τίς εἶ; Καλλιρρόης ἐρασῆς ἢ δικασῆς; μὴ ἐξαπάτα σεαυτόν. ἀγνοεῖς μὲν ἀλλ' ἐρᾷς*. Pulchre restituit loci sententiam Editor reponens: *ἀρνῆ μὲν ἀλλ' ἐρᾷς*, sed non restituit manum Charitonis quae haec est: *ἀρνεῖ μὲν*. Vides quam facile APNEI in *ἀγνοεῖ* et *ἀγνοεῖς* potuerit abire. Addo locum Iuliani in *Μισοπάγωνι* p. 345. C: *οὐ γὰρ οἶμαι διενόηθης ὅπως ἀρμόσεις τῶν ἀνδρῶν οὔτε τοῖς ἐπιτηδεύμασιν οὔτε τοῖς βίοις οὔτε τοῖς ἡθεσιν*. Facile intelligitur *ἀρμόσει* verum esse. Compone cum his ea quae exposuimus in Var. Lectt. p. 40 sqq. et dabis mihi *τοὺς ἀττικίζοντας* omnes illis formis in -ει semper esse usos.

Vitiosum est quod legitur p. 88, 9: *διέβαινε δὲ ἡ Φήμη μέχρῃς αὐτοῦ βασιλέως*. Fama et rumor *διατρέχειν* possunt, *διαβαίνειν* non possunt. Quid est igitur scribendum? Chariton ipse docebit p. 70, 22: *ἀνέβαινεν ἤδη μέχρῃ τοῦ μεγάλου βασιλέως ὄνομα Καλλιρρόης*. Hoc ipsum restitue: *ἀνέβαινε δὲ ἡ Φήμη*. Saepe ΔΙ — Ν et ΑΝ in libris confusa videbis.

Importunum pronomen pessime corrumpit locum p. 89, 2:

ὦ δέσποινα, γύναιον Ἑλληνικὸν ἐπιστρατεύεται ταῖς ἡμετέραις οἰκίαις, [ὅ] καὶ πάλαι μὲν πάντες ἐθαύμαζον ἐπὶ τῷ κάλλει, κινδυνεύει δὲ ἐφ' ἡμῶν ἢ δόξα τῶν Περσίδων γυναικῶν καταλυθῆναι. O ineptam lectionem! Emenda: — ταῖς ἡμετέραις οἰκίαις· καὶ πάλαι μὲν πάντες (ἡμᾶς) ἐθαύμαζον ἐπὶ τῷ κάλλει, κινδυνεύει δὲ ἐφ' ἡμῶν κτῆ. Quid certius est quam πάλαι et ἐφ' ἡμῶν sibi inter se respondere et utrumque ad Persicarum formam referri? Quid igitur absurdius est quam istud ὅ, quod ad γύναιον Ἑλληνικόν trahit id quod nihil ad eam pertinet?

In vicinia novum mendum latet p. 89, 15: καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐξ ἐνδὸς εἰκόματος ἀνεβόησαν — εἴτα διεχέθησαν αἱ γυνῶμαι. Mendosum est διεχέθησαν. Partem veri reperit Reiskius διεσχίσθησαν reponens. Perlicies emendationem si reposueris: εἴτα δ' ἐσχίσθησαν αἱ γυνῶμαι, ut apud Xenophontem in Sympos. IV. 59: ἐνταῦθα μέντοι ἐσχίσθησαν, et apud Herodotum VII. 219. cuius verba Charitoni obversabantur: καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γυνῶμαι. Eodem modo Chariton loquitur p. 91, 3: ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, et p. 152, 23: ποτὲ μὲν ἐσχίζοντο, quae omnia dicuntur de contrariis sentiis studiisque, ut apud Virgilium:

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

Verbum compositum διεσχίσθησαν per se nihil habet reprehensionis et usurpatur a Charitone p. 105, 6: διέσχις δὲ ἡ πόλις, sed reliquiae veteris scripturae εἴτα διεχέθησαν quoniam εἴτα δ' aperte requiritur, demonstrat simplex ἐσχίσθησαν olim fuisse scriptum. In Codd. non antiquissimis δ, δ' et δι ita scribuntur ut oculis distingui non possint nisi ab eo qui hoc agat et quid quoque loco requiratur probe intelligat. In libris neque hoc est neque illud: itaque passim δι — pro δ' aut δ — scribunt, aut contrario errore peccant; unde sequitur nostri esse ubique arbitrii constituere utrum δ' an δι — scribendum sit, δ — an δι, et contra. Ob oculos haec ponet Bastius in Comment. Palaeogr. p. 711. Exempla ubique obvia, etiam apud Charitonem, ut p. 87, 7. ubi in Codice est: μετ' οὐ πολὺ διεξελθὼν ὁ εὐνοῦχος ἀπεκρίνατο, sed verum vidit Reiskius δ' ἐξελθὼν emendans. Fugit omnes evidens mendum p. 140, 20: Χαίρεας — σύνθημα τοῖς τριηράρχοις δέδωκεν ἐπὶ Κύπρου πλεῖν, ubi quis obiter admonitus non statim

videt διέδωκεν esse verum? Quid sibi vult in tali re *perfectum* δέδωκεν? Saepe vidi δέδωκεν et διέδωκεν ea de causa inter se permisceri. Dabo luculentum exemplum ex Demosthene. Editur in Orat. XVII. § 10. (p. 214, 10.) ἐν Πελλήνῃ νῦν καταλέλυκε τὸν δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλείους, τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε, Χαίρωνα δὲ τὸν παλαίστην τύραννον ἐγκατέστησεν, ipsa rei natura et aoristum postulat et verbum *dividendi*, itaque διέδωκε genuinum est. Notavimus saepius alibi quam crebro δι et ἐξ confundantur aut male copulentur: saepe διεξ- occurrit pro ἐξ, peccatur et in contrariam partem. Charitonis causa id moneo apud quem vitiose et sine sensu legitur p. 111, 25: διὰ τῆς πόλεως ἀπάσης ἐξιὼν περιέβλεπεν. Sentisne quam ridicule dicatur quis ἐξιέναι *per totam urbem*? Emenda igitur διεξιὼν et omnia habebunt optime.

Inutilis est Editoris coniectura suppletis p. 89, 18. 'Ροδὺνῃ — μέγα τι χρῆμα [κάλλους] καὶ περιβόητον. Nihil opus supplemento est: μέγα τι χρῆμα et μέγα πρᾶγμα cum magna admiratione dicuntur, ut apud Demosthenem in Orat. XXXV. 15. (p. 928, 6): οὗτοσὶ δὲ Λάκριτος Φασηλίτης, μέγα πρᾶγμα, Ἰσοκράτους μαθητής. Eubulus Athenaei p. 559 B.

εἰ δ' ἐγένετο

κακὴ γυνὴ Μήδεια, Πηνελόπη δὲ γε
μέγα πρᾶγμα.

Polybius XII. 15: ἄρ' οὐκ ἀνάγκη μέγα τι γεγονέναι χρῆμα καὶ θαυμαστὸν τὸν Ἀγαθοκλέα; Praeterea notandum Graece dici καλὸν τι χρῆμα, πάγκαλόν τι χρῆμα, σοφόν τι χρῆμα παρθένου, γυναικὸς, ἀνδρός et sim. sed neminem dixisse umquam μέγα τι χρῆμα κάλλους aut σοφίας aut alius cuiusdam rei *abstractae* quam appellant. Revocabimus igitur sine mora unici Codicis sanam scripturam.

Nescio an quis ferre possit p. 90, 5. scripturam καταπηδήσας ἐκ τοῦ ἵππου, mihi quidem movet risum, nisi si quis ex equo Troiano sic desiluisse dicetur. Recte apud Homerum dicitur Iliad. Θ. 492: ἐξ ἵππων ἀποβάντες id est ἐκ τοῦ ἄρματος, sed manifesto mendosa apud Charitonem lectio est. Quid cessamus reponere quod Graeci constanter omnes in ea re dicere solent: καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου. Sine mendo legitur

p. 31, 1: ἀποπηδήτας ἀπὸ τοῦ ἵππου. Sigla praepositionis ἀπό huiusmodi errores parere solet.

Confusionem siglarum, quibus ἀπό, κατά, πρὸς notari solent, saepius multis exemplis aperuimus. Est Codex quidam Anabaseus Xenophontis, Laurentianus Z apud Dindorfium, cuius scriba ubicumque compendium praepositionis ἀπό occurrebat ἐκ substituit. Itaque *mori* in illo libro est ἐκθανεῖν (II. 1. 10.) et passim leguntur absurdae scripturae qualis est III. iv. 29: δεδουκότες μὴ ἐκτμηθεῖσαν, IV. v. 12: οἱ τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἐκσεσηπότες, IV. iv. 9: τῶν δὲ ἐκσκεδανυμένων τινὲς ἐκ τοῦ στρατοπέδου, V. iv. 17: ἐκτεμόντες τὰς κεφαλὰς, et passim alibi. Istas tamen quisquiliās ex libro nullius prorsus pretii sedulo Critici colligunt et Xenophonti apponunt ἀκρίτως πάνυ, ut mihi quidem videtur. Quam faceret operae pretium is qui et in caeteris scriptoribus Graecis et in Anabasi discerneret *veram* lectionis discrepantiam et τὴν φαινομένην, id est *manifestos* scribarum errores et hallucinationes, quae nullum omnino habent usum, sed fastidium ac nauseam legentibus pariunt, et acutam et ingeniosam iuventutem ab excutienda vera scripturae discrepantia cum taedio deterrent.

Scribe p. 90, 9: ἀλλὰ Διονύσιος μὲν pro ἀλλ' ὁ, nam sic ὁ μὲν Διονύσιος scriptum oportuit et tolle τὸ ἀσύνδετον vs. 22. sic: ἡ μὲν (οὖν) ἀρμάμαξα προΐει κτέ.

Insere articulum p. 90, 29: ὅτι μετὰ (τῆς) γυναικὸς ἐβάδιζες, nam *cum uxore* non aliter quam sic dici potest.

Paulo ante aut excidit aliquid aut negligentius locutus est Chariton p. 90, 25: βασιλεὺς δὲ ὡς ἤκουσεν ἀφ᾽ ἵχθαι Διονύσιον, quae ita dicuntur quasi ab alio advenisse Dionysium accepisset. Sed Dionysius quemadmodum Mithridates p. 87, 1: ἐπὶ θύρας ἦλθε τὰς βασιλέως, ut apparet ex p. 90, 32: προσκυνήσας ὁ Διονύσιος ἀπηλλάγη, cuius rei necessariam mentionem non a Charitone praetermissam sed a scribis omissam esse suspicor.

Concinnitas postulat ut p. 91, 4. scribatur: προσετίθετο (non προσέθετο) — εὖνουν εἶχεν. Non facile peccant in talibus, ne sequiores quidem: magnum est intervallum inter *faverunt* et *favebant*, et sic inter προσέθετο et προσετίθετο, quod qui

sentiunt non possunt tam diversa miscere.

Et alia mendosa sunt p. 92, 1 sqq. quibus non sum emendandis et ὑπάρχουσιν, in quo latere suspicor ὑπερέχουσιν. Nemo dixerit qui sint ἡγεμόνες ἡγεμόνων. Diversissimum certe est Thucydideum V. 66. ἄρχοντες ἀρχόντων. Facilius intelligitur p. 119, 26: συγκαλέσας οὖν βασιλεὺς τοὺς ὁμοτίμους καὶ ὅσοι παρήσαν ἡγεμόνες τῶν ἐθνῶν, quo nomine Graeci appellare solent *Praesides provinciarum* imperii Romani. Paulo ante p. 91, 52. requiro μέσος μὲν ὁ θρόνος κεῖται ὁ βασιλεὺς. pro κεῖται βασιλεῖ.

Insere iterum articulum p. 92, 9: ὑπὸ (τῶν) φίλων καὶ συγγενῶν, et p. 92, 30: οὐ θέλοντος τῶν ἀνδρῶν pro ἀνδρός.

Bis ex Codice revoca imperfectum p. 95, 20: οὐ μὴν ἀδικοῦντί γε ἤκουεν et vs. 22: πρὸς τὴν δίκην ἐδυσχέρανε, pro ἤκουσεν et ἐδυσχέρανε. Contra repono p. 92, 14: ἐκέλευσε τὰ ἐπιστολὰς ἀναγνῶναι pro ἐκέλευε. Foedo errore p. 94, 22. Dorvillius ediderat ἐνέδου καὶ ἐκόσμει τὴν Καλλιρρόην, pro ἐνέδου, de quo annotavi in Nov. Lectt. p. 786.

Non minus foedus error a scribis commissus est p. 94, 1: κάλλος ἐπίβουλον, εἰς τοῦτο μόνον ὑπὸ τῆς φύσεως δοθὲν ἵνα μου πλησθῇ τῶν διαβολῶν. Barbarum est πλησθῆσθαι, praeterea in tali re ἀναπλησθῆναι et ἀνάπλεως requiritur, non πλέως et πιμπλάναι. Denique utrum τὸ κάλλος an ipsam Cal-lirrhoën putas τῶν διχβολῶν ἀναπλησθῆναι dici? Equidem Cal-lirrhoën arbitror. Itaque emenda: ἵν' ἀναπλήσῃ με τῶν διαβολῶν. De re immunda et sordida et turpi ac foeda ἀναπιμπλάναι dici, non πιμπλάναι, frequenti omnium usu satis constat. Iuvat obiter emendare locum Iuliani, ubi illud verbum labem concepit. Legitur in Misopog. p. 544. C: ὑμεῖς ὀλιγάκις εἰς τὰ τεμένη συνέρχεσθε, συνδραμόντες δὲ δι' ἐμὲ πολλῆς ἀκοσμίας ἀναπίμπλανται τὰ ἱερά, luce clarius est ἀναπιμπλατε emendari oportere.

Contra loci sententiam γὰρ scribitur p. 94, 3: οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι — εὐνοίαν εὐχονται. Corrige: οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κτέ.

Recte suspicatus est Editor p. 94, 22. καὶ esse inducendum in verbis: [καὶ] ταῦτα ἅμα λέγουσα. Mira est Charitonis in talibus constantia.

Non assentior Editori p. 95, 5. in verbis: ὥσπερ ἐπὶ τι

τραῦμα ἐρωτικὸν τὴν παλαιὰν ἐπιθυμίαν σφοδροτέραν αὐθις ἐλάμβανε πληγὴν, transponenti: ὥσπερ ἐπὶ τι τραῦμα παλαιὸν τὴν ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν. Interpolatum esse suspicor ἐρωτικόν, prae-
tereā τι expunge. Impense delectantur Sophistae et sequiores omnes in comparationibus hac orationis forma ὥσπερ ἐπὶ τραῦμα τὴν παλαιὰν ἐπιθυμίαν. Multa sunt apud Charitonem exempla, vide Dorvill. Animadv. p. 158: ὡς ἐκ θαλάμου τοῦ τάφου, καὶ ἄλλοι ἐκ τρικυμίας τοῦ πάθους, ὥσπερ ὑπὸ ξίφους τοῦ λόγου et apud alios: ὥσπερ ἐκ συμποσίου τοῦ βίου, ὥσπερ ἐκ λόχου τοῦ ἐλέφαντος, ὥσπερ ἀπὸ σκοποῦ τοῦ πύργου. Similia his multi multa collegerunt, nam sequiores scriptores saepissime sic loquuntur, Veterum Plato utitur sed non abutitur. Addam quaedam ex Stobaei Florilegio ut apud alios veram scripturam restituam. Sine mendo legitur in Floril. 4, 64: ὡς ἐν Φωτὶ τῇ βασιλῇ, et 38, 34: ὥσπερ ὑπὸ νόσου τοῦ φθόνου, et 1, 39: καθάπερ εἰς ἄστυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν ὀρμητέον, et 58, 14: οἷον ὑπὸ μαγείρων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι χρειῶν διαπεποικιλιμένους. Ex his igitur emenda duos alios locos: 3, 73: ὁ Φρόνιμος ὥσπερ εἰς ὁδὸν [εἰς] τὸν βίον — συντίθησι τὰ ἀναγκαῖα. Viden importunam praepositionem sine mora expungi oportere? Alter locus est 5, 67: ῥαδίως ἀπαλλάττεσθαι ὥσπερ ἐκ πανηγύρεως [οὕτω καὶ ἐκ] τοῦ βίου, ubi facile alienae manus additamentum arguitur. Ioculari errore lapsus est Interpres qui verba Iuliani in Misopog. p. 364. B: τὴν εὐδαίμονα ταύτην ἀποκναῖσαι πόλιν ὥσπερ ὑπὸ δυσωδίας τῆς ἐμῆς μετριότητος, sic reddidit: » hanc beatam civitatem tamquam foetore meae modestiae conficere." Nemo umquam τις aut τι in tali orationis forma addidit, quamobrem τι expungendum est. Dedimus in Variis Lectt. p. 163. locos quosdam Platonicos, ubi hanc dicendi elegantiam scribae aut scioli obscurarunt, in his locum ex Phaedone p. 67. D. ἐθίσαι τὴν ψυχὴν οἰκεῖν [μόνην] καὶ αὐτὴν ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν [ἐκ] τοῦ σώματος, ubi et μόνην et ἐκ delenda esse docuimus. Reperi huius emendationis idoneum fideiussorem, non vetustum Codicem, nam hoc mendorum genus Codicibus quamvis vetustis est aliquanto vetustius, sed philosophum. Iamblichus in vita Pythagorae § 266. ubi scribit: τοῖς δ' ἄλλοις ἔθος εἶναι γηραιοῖς σφόδρα γινόμενοις ὥσπερ ἐκ δεσμῶν τοῦ σώματος ἀπαλλάττεσθαι,

quid tibi videtur in suo Platonis exemplo olim legisse? Lubenter Iamblichus verba Platonis solet suis verbis intexere, ut in ipso initio operis ubi Kiesslingius edidit: ἐπὶ πάσης μὲν Φιλοσοφίας ὁρμῇ θεὸν δήπου παρακαλεῖν ἔθος ἅπασι τοῖς γε σώφροσιν, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ θεοῦ Πυθαγόρου δικαίως ἐπωνύμῳ νομιζομένη πολὺ δήπου μᾶλλον ἀρμόττει τοῦτο ποιεῖν. Sumta haec sunt e Platonis Timaeo p. 27. C: τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν ἐπὶ παντὸς (alii πάσῃ) ὁρμῇ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν αἰεὶ που καλοῦσιν, Iamblichus redde πάσῃ pro πάσης et θεὸν αἰεὶ που παρακαλεῖν pro δήπου. Praeterea corrige ἐπωνύμῳ ὀνομαζομένη: sed ad Charitonem redeo.

Et mendo et vitiosa interpunctione laborat locus p. 95, 15, quem facile est emendare si τὰ διὰ μέσου posita exemeris et reliqua ex se ipsis spectaveris. Dixerat: μείζονος δὲ τιμωρίας ἄξιον τὸ ἔργον καὶ διὰ τὸν ποιήσαντα: deinde hoc ita demonstrat: Μιθριδάτης γὰρ — ἐπίβουλος μοι —, ὃν ἐχρῆν, εἴ τις ἄλλος ἐπλημμέλησεν εἰς ἡμᾶς, αὐτὸν βοηθεῖν. Emenda: ἐπεβούλευσέ μοι et uno tenore continua quae nunc dissecta sunt, et nihil molestiarum supererit.

Elapsa vocula καὶ pessumdedit locum p. 95, 23: τὰς μὲν οὖν δεήσεις τὰς Μιθριδάτου καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν παρασκευὴν ὅση χρῆται πρὸς τὸν ἀγῶνα (καὶ) ὅτι οὐκ ἐξ ἴσου καθεσθήκαμεν οὐδ' αὐτὸς ἀγνοῶ. Intelligi ea verba non possunt nisi καὶ addideris. Colorem duxit Chariton ex notissimis Demosthenis et Aeschinis locis.

Exciderunt paucae syllabae p. 96, 2: γήμας οὐ παρθένον ἀλλ' ἀνδρὸς προτέρου γενομένην Χαιρέου τοῦνομα πάλαι τεθνεῶτος, ubi supplendum est ἀνδρὸς πρότε(ρον ἐτέ)ρου γενομένην. Ridicule enim dicitur priori viro nupta fuisse pro prius alteri viro.

Perdidi operam p. 96, 16. in emendandis verbis: ἡ δὲ σὴ τύχη ἄξιον ὄντα κατέστησε, quae sensu vacua sunt, ut vides.

Ridicule οὖν pro δέ legitur p. 97, 7. Rex Persarum audī accusatione θυμωθεὶς εἰς Μιθριδάτην πικρὸν — ἀπέβλεψεν. ἔquitur: μηδὲν οὖν καταπλαγείς ἐκεῖνος κτέ. ridicule, quasi res homini animum addidisset: imo vero: μηδὲν δὲ καταπγείς κτέ. Tum supple vs. 9. πρὶν (ἂν) ἀκούσῃς.

Lenius quam fecit Editor emendari potest locus p. 98, 27: οὐδὲ γὰρ ἐξαπατήσεις με σοφίσματι καὶ ἀξιόπιστα ἀπειλαῖς. Requiritur plane contrarium: itaque Editor (οὐκ) ἀξιόπιστα substituit. Malim: ἀναξιόπιστα ἀπειλαῖς. Apud Cyrillum contra Iulianum p. 208, B. ubi Timaeus historicus dicitur esse διὰ δυσμείνεια ἀξιόπιστος vel caecus videat ἀναξιόπιστος verum esse. Paulo ante Cyrillus ex Porphyrio haec de Socrate dicta describit: εἰ δὲ δὴ ἔρμουγλύφος ἦν — καθάρσιος ἡ τέχνη καὶ οὐ πρὸς ἐνείδους, tu vero καθάρσιος repone, quam solam formam Graecam esse, non καθάριος, satis alibi demonstravimus.

Non est sana lectio p. 98, 29: Φωνὴν ἐπήρε καὶ ὥσπερ ἐπὶ βίαισιν. Θεοί, Φησί, βασιλῆες — βοηθήσατε. Intelligerem ὥσπερ ἐπιθειάσας, quod apud sequiores valet θεοφορηθείς.

Periit verbum p. 100, 2: ταῦτα πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι, supple: πρὸς ἀλλήλους (ἐλεγον) μαχόμενοι.

Laborat oratio p. 102, 12: ἐπέμπετο δὲ Καλλιρρόη δῶρα πολυτελῆ καὶ παρ' οὐδενὸς ἐλάμβανε φυλάττουσα τὸ σχῆμα γυναικὸς ἀτυχούσης. Apparet sic esse rescribendum: — δῶρα πολυτελῆ. ἡ δὲ παρ' οὐδενὸς ἐλάμβανε.

Multipli mendo infectus est locus p. 103, 10: τὴν μὲν πρώτην δίκην νενίκημαι. Μιθριδάτης μου κατηγορεῖ. περὶ δὲ τῆς δευτέρας μᾶλλον φοβοῦμαι. οὐδὲ γὰρ μείζων ὁ κίνδυνος. Haec et male composita sunt et in fine sensu vacua. Itaque Editor infelicem Dorvillii coniecturam recepit: οὐδὲ γὰρ μείων ὁ κίνδυνος pro μείζων. Sed neque μείων pro ἐλάττων Chariton dicere potuit neque μείων sententiae satisfacit. Inapte enim dicitur μᾶλλον φοβοῦμαι. οὐ γὰρ ἐλάττων ὁ κίνδυνος. Omnes difficultates removebis ubi emendaveris: τὴν μὲν πρώτην δίκην νενίκημαι, (ἦν) Μιθριδάτης μου κατηγορεῖ. περὶ δὲ τῆς δευτέρας μᾶλλον φοβοῦμαι. ὅδε γὰρ μείζων ὁ κίνδυνος.

Turpi errore scribitur p. 103, 20: οὐδεὶς ὑμᾶς ἔῃ τοῖς βασιλεῖς εἰσελθεῖν; pro οὐδεὶς ὑμᾶς ἔῃ εἰς τὰ βασιλεία εἰσελθεῖν;

Vis vocula ἄν intercidit p. 103, 29 et 31, ubi supple: μὲν (ἄν) ἀπέβνησκον εἰ μὲν γὰρ (ἄν) ἀπηλλαττόμην.

Non caret mendo scriptura p. 104, 10: καὶ τῆς Ἰωνίας ἀπό-
νε πολυτελείας. Requiritur aut τῆς Ἰωνικῆς aut τῆς ἐν Ἰω-

νία — πολυτελείας. Post pauca ruentem sententiam sic optime fulcies ut scribas: Οἷχει, Χαιρέα· νῦν ἀληθῶς ἀπέθανες· ἐγὼ δ' ἔμελλον ἐπὶ βασιλείῳς αἰρεῖσθαι σέ. Quod in Codice est ἐγὼ γὰρ ἔμελλον prorsus corrumpit loci sententiam. Inserere δέ et in sqq. ἀναβαίνοντος (δ') αὐτοῦ — ἐπέση Πολύχαρμος.

Emenda p. 105, 9: πατὴρ ἐξέδωκε, πατρὶς ἔθαψε, τοὺς γάμους οὐκ ἀπέλιπεν, ἀλλ' ἀπελείφθη, et post pauca: Διονύσιος δ' ἠγόρασεν — οὐκ ἔξεσι δὲ τὴν ἐλευθέραν ἀγοράσαι. In Codice legitur: ἐξέδωκεν αὐτῷ, πατρὶς ἔθαψε et οὐκ ἀπέλιπεν οὐκ ἀπελείφθη et οὐκ ἐξὸν δὲ τὴν ἐλευθέραν ἀγοράσαι.

Non perfecit Editor emendationem loci p. 105, 21, ubi dedit: μὴ προῆς τὸν παρθένιον pro Codicis lectione μὴ παρῆς, nam quoniam προῖσθαι frequentissimo omnium usu dicitur, non προῖέναι, consequitur μὴ πρόη τὸν παρθένιον emendam scripturam esse.

Scribe p. 105, 28. ὅλην (τὴν) Βαβυλῶνα, ut recte Editor p. 106, 14. scripsit: δι' ὅλης (τῆς) νυκτός.

Faex Graeculorum Charitoni suas sordes affricuisse videtur p. 107, 3: ἔργον προμνηστίας γραῖδος. Graecum est γραῦς, γραῖα et γράδιον, non γραῖς.

Dissentio a Reiskio, cuius coniecturam Editor recepit pag. 107, 12. Codex exhibet: ὥσπερ δὲ ἐν Ὀλυμπίαις τοὺς ἀθλητὰς ἔδει θεάσασθαι παραγινόμενους ἐπὶ τὸ εἰδίδιον μετὰ παραπομπῆς. Manifesto mendosum est ἔδει. Itaque nunc editur quod Reiskius coniecit: ἔσι θεάσασθαι. Correxerim: ὥσπερ — ἔθος θεάσασθαι, nam quid fieri soleret Olympiae commemoratum oportuit, non quid posset vel liceret. Tritissimum est ὥσπερ ἔθος, ut nemo nescit.

Desidero duo verba p. 107, 18: ἦν δὲ τὸ ἄθλον οὐ κότινος, οὐ μῆλα, οὐ πίτυς, ἀλλὰ κάλλος τὸ πρῶτον, ὑπὲρ οὗ δικαίως ἂν ἤρισαν καὶ θεοί. Apponam locum Luciani unde colligas quid necessario Charitonis verbis addendum esse videatur. Legitur in *Anacharside* cap. 9. ubi roganti Anacharsidi: τὰ δὲ ἄθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; respondet Solon: Ὀλυμπίᾳσι μὲν σέφακος ἐκ κοτίνου, Ἴσθμοῖ δ' ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνων πεπλεγμένοι, Πυθοῖ δὲ μῆλα. Inserendum erit verbis Charitonis οὐ σέλιος, nam manifesto respicit quatuor celebratissimorum Iudorum praeimia. Suppleverim equidem: οὐ κότινος, (οὐ σέλι-

ος,) οὐ μῆλα, οὐ πίτυς, et suspicor ὁμοιοτέλευτον in -ΙΝΟΣ scribam induxisse in fraudem.

Rex Persarum dicitur p. 107, 21. ad se vocasse τὸν εὐνοῦ-
χον Ἀρταξάτην, ὃς ἦν αὐτῷ μέγιστος. Ridicule dictum erit nisi
praepositio accesserit: ὃς ἦν (παρ') αὐτῷ μέγιστος. Noto usu
dicitur quis μέγιστος εἶναι παρὰ τινι pro μέγιστον παρὰ τινι δύ-
νασθαι, ut in Xenophontis Hellenicis VII. 1. 44: βουλόμενος
ὡς περ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις μέγιστος ἦν τῶν πολιτῶν οὕτω
καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν πρωτεύειν. Reddidimus Xeno-
phonti in Hellen. III. 1. 10. τοῖς δυναμένοις μέγιστον (pro μά-
λιστα) παρὰ Φαρναβάζῳ, et sic omnes loquuntur et ipse Char-
iton alibi, ut p. 109, 26: ἡπίσθουν δὲ ὁμῶς ὅτι δύναται τις
παρ' ἐμοὶ ἐμοῦ γενέσθαι δυνατώτερος.

Iterum σου pro σοι irrepsit p. 108, 13. ubi rescribe: τὸ
τῆς ψυχῆς σοι τιμιώτερον κτῆμα. Eodem modo corrige p. 108,
29: πόσους μοι καιροὺς εὐτυχίας ἀπολώλεκας, pro μου.

Non successit Editori emendandi periculum p. 108, 17. ubi
de sua coniectura dedit: τί δικάζῃ, ἀνόητε; Χαιρέαν ἀντιδικον
ἔχεις· κατεσκεύασας σεαυτῷ δεσπότην ἀντερασήν: ex quibus ver-
bis quae sana sententia extundi possit non video. In Codice
est τί δοκεῖς, ἀνόητε. Equidem emendaverim: τί δοκεῖς, ἀνόη-
τε, Χαιρέαν ἀντιδικον ἔχειν; κατεσκεύασας σεαυτῷ δεσπότην
ἀντερασήν. Quam bene haec loci sententiae convenient nihil
opus est demonstrare.

Dubito p. 108, 26. utrum Chariton an scribae peccaverint
in verbis: πάντων πολεμιώτατος ὑπάρχεις Φίλου σχήματι, re-
quiritur enim veterum exemplo: ἐν Φίλου σχήματι.

Obiter corrigo p. 108, 30: μακάριος (ἂν) ἦν, et p. 109, 3:
ἐκείμην ἂν τὰ μετὰ ταῦτα κερδήσας.

Si hoc ages audies sciolum Charitoni obstrepentem p. 110,
8. Callidus eunuchus dissimulat se intelligere quam rex de-
pereat et veluti admirabundus quaerit: ποῖον κάλλος δύναται
τῆς σῆς κρατῆσαι, δέσποτα, ψυχῆς, ὃ τὰ καλὰ πάντα δου-
λεύει; — καλὰ μὲν μυρία γυναικες ἀλλὰ καὶ Στάτειρα καλ-
λίστη τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἧς ἀπολαύεις μόνος. Deinde ita per-
git: πλὴν εἰ μὴ τις [ἐξ οὐρανοῦ] καταβέβηκε τῶν ἄνωθεν ἢ ἐκ
βαλάτης ἀναβέβηκεν ἄλλη θεῖς, in quibus ἐξ οὐρανοῦ sciolo
deberi arbitror: adeo male copulantur ἐξ οὐρανοῦ et τῶν ἄνω-

θεν. Praeterea pro ἀναβέβηκεν Veteres ἀναδέδυκε dixissent, ut Ἐφροδίτῃ ἀναδυομένη dicebatur. Quod autem inter ἡς ἀπολαύεις μόνος et πλὴν εἰ μή τις in Codice interponitur ἐξουσία δὲ ἔρωτα καταλύει, non est ulla dubitatio quum ab otioso lectore olim in ora libri adscriptum deinde in Charitonis orationem stulte receptum fuerit. Quid multis verbis opus est?

τὸ πρᾶγμα Φανερόν ἐστιν. αὐτὸ γὰρ βοᾷ.

vide an sine risu vulgatam relegere possis: Ἐξουσία δὲ ἔρωτα καταλύει, πλὴν εἰ μή τις καταβέβηκε τῶν ἄνωθεν. Itaque si qua descendisset de coelo, ἐξουσία τὸν ἔρωτα οὐ καταλύει. Vides haec esse ἀσύγκλωσχα. Reddamus igitur censeo sciolo suum emblemata et omnia rectissime procedent. Vulgo eruditorum non persuadetur quantum sit ubique in libris etiam vetustissimis interpolationum et additamentorum. Relegebam nuper Valckenaerii annotationes ineditas ad librum II. Maccabaeorum. Vide mihi manifestum emblemata in cap. XII. 45. a summo viro deprensam: ἐμβλέπων τοῖς μετ' εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαριστήριον· [ὅσια καὶ εὐσεβῆς ἡ ἐπίνοια]. Putasne haec ab ipso libri auctore profecta sibi plaudente? Eodem modo in Platonis Rep. VI. p. 504. E. interpolatum est [ἄξιον τὸ διανόημα], sed audi Editorem: »mirum est codices manuscriptos ne tantillum quidem a vulgata lectione recedere." Eodem iure dixeris: »mirum est in Codicibus Mss. vitiosas lectiones et sciorum emblemata inesse." Hi igitur δέονται βιβλίου καὶ νοῦ et ne suspicantur quidem quam mendosi sint libri venerandae vetustatis, quorum fide stari posse credunt magis quam intelligunt. Unus omnium Veterum Thucydides maxime illa additamentorum labe infectus est. Accepi nuper ab Editore Donaldson Cantabrigiensi Thucydidem multis locis emendatum et emblematis liberatum, sed plurimum operis superest. Complura alia summo iure expungentur ubi semel inter omnes constiterit quam sublesta sit in talibus librorum omnium fides. Unum nunc e Thucydidem exemplum afferam ex libro IV. 15: ὡς εἶδον ἀδύνατον ὃν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλῆθους βιάσθῃντας [κρατηθῆναι] ἔδοξεν αὐτοῖς κτέ. Habebis Thucydidis manum quum importunum κρατηθῆναι, id est ἡττηθῆναι, deleveris. Nolebant κινδυνεύειν αὐτοὺς ἀπολέσθαι

ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, sed pro ἀπολέσθαι Thucydides εὐφημώτερον Ἀλλικorum more dixerat τι παθεῖν, quo retulit et ὑπὸ λιμοῦ et ὑπὸ πλήθους βιασθέντας. Sed haec obiter: redeo ad Charitonem.

Inserto articulo et praepositione et coniunctis quae Editor minus recte divisit lege p. 110, 25: εὕρηται, Φησί, (τὸ) Φάρμακον, βασιλεῦ, καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ (παρὰ) βαρβάροις τοῦτο, ὅπερ ζητεῖς. Post pauca vs. 28. verum videtur: τὸ ἀδόμενον λόγιον ὅτι ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται, pro ὁ τρώσας αὐτὸς ἰάσεται. Proverbium est ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται, et Τήλεφον ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται et sim., de quibus vide quos laudant Interpretes ad Platonis verba in Gorgia p. 447. B: οὐδὲν πρᾶγμα, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι.

Miror neminem addidisse copulam p. 110, 51: μέμνημαι νόμον οὗς αὐτὸς ἔθηκε (καὶ) δικαιοσύνης ἣν ἐν ἅπασιν ἄσκῶ, nullus enim asyndeto locus est et apparet cur exciderit.

Non probo Editoris correctionem p. 111, 15: πάντων δὲ ὄντων ἀξιοθεάτων διαπρεπέστατος ἦν (ἐν) αὐτοῖς βασιλεύς. In Codice est ἦν αὐτοῖς; nihil additum oportuit sed unam litterulam exemptam ut legatur: διαπρεπέστατος ἦν αὐτὸς βασιλεύς. Reliquis omnibus rex ipse optime opponitur.

Μή in μήτε refingendum est p. 115, 1: δύο δέ σοι προστάται μὴ ἄκουσαν μήτε φανεῶς, imo vero μήτ' ἄκουσαν.

Sensu vacuum est quod legitur p. 115, 7: ἔχαιρε νομίζων πρὸς ὑπηρεσίαν ὑπεσχῆσθαι: loci sententia requirit νομίζων φαύλου πράγματος ὑπηρεσίαν, vel simile quid, ὑπεσχῆσθαι: rei minime difficilis ministerium in se recepisse se putabat.

Δί in μέν abiit p. 114, 22: Καλλιρρόη μὲν τὸ μὲν πρῶτον ἔρμησεν κτέ. repone: Καλλιρρόη δὲ τὸ μὲν πρῶτον κτέ. Post paucā p. 114, 52. emenda: καὶ γὰρ ἐν τῷ παραυτίκα μηδὲν ἰγνισθῆ, pro καὶ γὰρ ἂν ἐν τῷ παραυτίκα.

Transpone voculam p. 115, 16: ἐδεδοίκει δὲ μὴ καὶ πρὸς ἑαίην Καλλιρρόη κατείπῃ τοὺς λόγους, imo vero δὲ καὶ μὴ κτέ.

Vitium alit locus p. 115, 20: ἐσκέπτετο πῶς ἂν ἀπαγγείλῃ βασιλεῖ, nam aut coniunctivus sine ἂν in talibus ponitur aut ἂν cum optativo. Qui secum deliberat πῶς ἐπαγγείλω; dicit

aut πῶς ἂν ἐπαγγείλαιμι, idque in oratione indirecta retinetur. Rescribe igitur: πῶς ἂν ἐπαγγείλῃς.

Corrige p. 116, 1: πάντων δέ μοι βαρύτατον ὁ ἔρωσ ὁ βασιλέως pro βαρύτατος. Res est manifesta. Tum scribe: ἔσαι pro ἐσι p. 116, 8: ἂν δὲ βιαιότερόν τι γένηται τότε ἔσαι σοι καιρός κτέ.

Tralaticio errore scribitur p. 116, 24: εἴ πως ἀποστρέψαι δύναίτο βασιλέα τοῦ ἔρωτος. Vera lectio est ἀποτρέψαι.

Male legitur p. 117, 12. »Κἄν σοι δοκῇ — μετὰπεμφθαι Στάτειραν,» nam nullus copulae locus est. Corrige: ἔτρεψε τὴν αἰτίαν — εἰς τὴν φυλάττουσαν καὶ »Ἄν σοι δοκῇ κτέ.

Frigide Graeculi αὐταῖς addiderunt de suo p. 118, 18: ὥς μηκέτι τὰς πόλεις ἀντέχειν ὥσπερ χειμάρρου τινὸς ἢ πυρὸς αἰφνίδιον ἐπιρρύντος [αὐταῖς].

Ineptissime legitur p. 120, 8: ἐκβᾶς γὰρ τὸν Εὐφράτην pro διαβάς, quemadmodum et caeteri omnes et saepissime Chariton ipse in tali re loquitur veluti p. 86, 10: ἄπαξ, Εὐφράτα, μέλλω σε διαβαίνειν, p. 124, 8: πρὸ τοῦ διαβῆναι τὸν Εὐφράτην, vid. et p. 113, 23. p. 124, 18 et p. 130, 11.

Perturbatus et confusus locus est p. 119, 23: πάντα μὲν τὰ εἰωθότα συνέβαινε καὶ ὅσα εἰκὸς ἐν ἀπροσδοκῇτῳ πολέμῳ καὶ ἐλέγετο καὶ ἐγίνετο. Numquam expedies rationem copularum καὶ — καὶ — καὶ in hac scriptura. Repone τὰ εἰωθότα συμβαίνειν pro συνέβαινε et nihil supererit difficultatis. Prius καὶ coniungit τὰ εἰωθότα συμβαίνειν et ὅσα εἰκὸς, et sic reliquarum copularum ratio constat.

Revocandum est p. 120, 10. κελεύοντα in verbis: διαπέμψαι δὲ πανταχόσε κελεύοντα τὴν στρατιὰν — ἀθροίζεσθαι: quod enim reponit Editor κελεύοντας duplici errore laborat: requiritur sic articulus et futurum τοὺς κελεύοντας. Graecum est ἔπεμψε λέγων et ἔπεμψε τοὺς ἐροῦντας sive ἔπεμψεν αἰτῆς ἐροῦσιν. Nota res est, de qua ad Xenophontem nonnulla annotavimus. Pro ἀθροίζεσθαι Graeci veteres ἀθροίζειν dixissent. Latine dicitur congregari iussit, iussit interfici et sim. Graecum est ἐκέλευσεν ἀποκτείνειν, sed miscent omnia Graeculi sequiores. Eodem modo dixit p. 125, 15: ἐκέλευσεν αὐτοῖς δπλα δοθῆναι, pro δοῦναι, et passim alibi.

Intercidit ἂν p. 120, 20: ὅσω καὶ εἰς ἀνὴρ παρσκευάσεν.

emenda: καὶν εἰς ἀνὴρ παρεσκευάσατο. Vide quam absurda sententia insit in vulgata scriptura παρεσκευάσεν.

Nullo negotio ex Charitonis loquendi usu arguitur mendum p. 121, 6. in verbis: ὡς δῆτα μὴ θαρρῶν — παιδιᾶς ἐρωτικῆς μνημονεύειν. Vera lectio est ὡς δῆθεν, ut hi loci monstrabunt: p. 59, 16: ὡς δῆθεν ἀπαξιῶν τὴν χεῖρα δοῦναι, p. 80, 19: ὡς δῆθεν βουλόμενος, p. 89, 25: ὡς δῆθεν εἰς ἀπάντησιν Καλλιρρόης, p. 102, 11: ὡς δῆθεν πρὸς Στάτειραν. Ubi quid simulato agitur ponit suum ὡς δῆθεν. Eadem opera emenda locum p. 140, 21: ὡς δῆτα ἀναγκαῖον ἔτι ἀφύλακτον οὔσαν προκαταλαβεῖν. Haec quoque erat simulatio, quamobrem corrige: ὡς δῆθεν ἀναγκαῖον (ὄν) — προκαταλαβεῖν.

Duplex vitium insidet p. 121, 52. in his verbis: πολλὰ μὲν οὖν φέρειν καὶ πόλεμον ἄδηλα καὶ μεταβολὰς τοῖς δυσυχοῦσι βελτίονας. Emenda: φέρειν τὸν πόλεμον εἰ μεταβολὰς τοῖς δυσυχοῦσιν ἐπὶ τὸ βέλτιον. Non sunt enim αἱ μεταβολαὶ ipsae βελτίους sed fiunt aut in peius ἐπὶ τὸ χεῖρον, aut in melius ἐπὶ τὸ βέλτιον, πρὸς τὸ βέλτιον. Quis non dixit ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβάλλειν, ἢ ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολή et sim.? Vide Charitonem ipsum p. 53, 26: ἀπελπίζει τὴν πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολήν.

Eis in πρὸς corruptum est p. 123, 25: φέρει — πρὸς τὸ μέλλον αἰσχύνην. Quis ita loquitur? eis τὸ μέλλον dicebant omnes. Audi Charitonem ipsum p. 128, 13: εἰς τὸ μέλλον ἵνα καταλείψετε τῆς ἀρετῆς ἀθάνατον.

Non est sanum quod legitur p. 123, 50: πῶς οὖν — δυνάμεθα; repone id quod quisque in tali re dicit: πῶς ἂν οὖν — δυναίμεθα;

Latet vitium in his p. 124, 24: ὑπωπτεύοντο κατάσκοποι μάλλον. Ἐνθα καὶ παρεκινδύνευσαν εἰ μὴ εἰς γέ τις Ἕλληνα — τινὰ τῆς Φωνῆς. Restituendum arbitror: ὑπωπτεύοντο κατάσκοποι μάλλον εἶναι καὶ παρεκινδύνευσαν (ἂν) εἰ μὴ κτέ.

Insere articulum p. 124, 52: εἴ τινα Ἑρμοκράτην ἀκούεις τραπεζὸν (τὸν) Ἀθηναίους καταναυμαχῆσαντα.

Mendosam esse intelligo lectionem p. 125, 19. in verbis καὶ παιδείας οὐκ ἀπρονόητος. Requiritur *expers*, ἄπειρος, ἄγνος, ἀμελέτηςτος aut aliquid huiusmodi. Sic dixit p. 154, 18: οὐκ ἀμελέτηςτος κακῶν.

Tyrus dicitur p. 126, 6. situ et natura munitissima urbs esse, cui facile sit πανταχόθεν τὸν πόλεμον ἀποκλείσαι. Pe-destres copias arcere dicitur ἐκ τῆς θαλάττης, τὸν δὲ ἐπίπλουν τῶν τριήρων τεύχεσιν, ὀχυρῶς ὠκοδομημένης τῆς πόλεως καὶ λιμέσι κλειομένης ὥσπερ οἰκίας. Scribae antiquum obtinent: participium mutata terminatione ad alienum nomen retulerunt. Intelligisne quid sit ἡ πόλις κλείεται λιμέσιν ὥσπερ οἰκία? Non opinor. Itaque emenda καὶ λιμέσι κλειομένοις ὥσπερ οἰκίαις. Hi sunt κλειστοὶ λιμένες nolissimi, quibus ἀκλειστοὶ oppo- nuntur. Cf. Var. Lectt. p. 249. Rectissime dicitur οἱ λιμένες κλείονται ὥσπερ οἰκίαι. Esse aliquid veri in his Charitonis ver- bis Strabo demonstrat XVI. p. 757: Τύρος δύο ἔχει λιμένας τὸν μὲν κλειστὸν τὸν δὲ ἀνεκκλειόμενον ὃν Αἰγύπτιον καλοῦσιν.

Pag. 127, 15. ubi legitur: καταμίξας ἑαυτὸν εἰς τὸ στρατό- πεδον καὶ Πολύχαρμον κελεύσας τὸ αὐτὸ πρῶτον ἀνηρεύνα κτέ. corrige: κελεύσας τὸ αὐτὸ πράττειν.

Quamquam nondum poenitet correxisse p. 129, 3: πᾶν μᾶλλον ἢ πολεμίους εἶναι προσδοκῶντες pro scriptura Codicis ὅτι μᾶλλον πολεμίους videndum tamen an non sit Charitonis ma- nus: ὅτι οὖν μᾶλλον ἢ πολεμίους, ut exciderit syllabae οὖν compendiolum.

Ioculare in modum perturbatus est locus p. 154, 27: μα- θὼν δὲ προνοήσεται σου Φιλανθρώπως· οὐ μόνον γὰρ ἀνδρεῖος ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ποιήσεται· φύσει γὰρ ἐστὶ Φιλογύναιος. Quis sine risu haec legere potest? et haec praesertim: οὐ μόνον γὰρ ἀν- δρεῖος ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ποιήσεται quae aptissime connectun- tur, ut vides. Audendum est aliquid in loco tam mirifice corrupto. Transposuerim: μαθὼν δὲ προνοήσεται σου Φιλανθρώ- πως, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ποιήσεται· φύσει γὰρ ἐστὶν οὐ μόνον Φι- λάνθρωπος ἀλλὰ καὶ Φιλογύναιος. Nunc demum haec conve- niunt cum iis quae leguntur p. 155, 3: εἰ δέ, ὡς λέγεις, Φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ στρατηγός. Caeterum in ipsa rei narratione magna est confusio nec satis quid agatur ubique apparet. Con- funduntur regina Persarum et Callirrhoë, et alia quaedam im- pedita sunt. Hic illic vehementer laborat oratio, veluti p. 154, 24: εἰς δὲ παρὰ τῇ θύρᾳ κεκλεισμένη· »θάρρει, δέσποινα» εἴ- πειν, et p. 155, 11: ὁ δὲ ἰδὼν· τοῦτο ἄλλο, φησὶν, ἦν. Intelligisne quid dicat? Miles quoque quid agat non est per-

spicuum, et multo etiam minus quid sibi velit πάλιν in his p. 135, 9: πείσαι δὲ πάλιν οὐκ ἐδύνατο. Misere depravata sunt haec quoque p. 135, 15: τὴν γὰρ γυναικα ἦν εὖρον ἐν πλαταίαις τεταγμένην οὐ βούλεται ἐλθεῖν. Deposita haec sunt et conclamata. Deinde Chaereas militem docere incipit πῶς μεθιδεύεται γυνή, quibus artibus animus muliebris deleniri et capi possit, παρακλήσεσιν, ἐπαίνοις, ἐπαγγελίαις. Deinde σὺ δὲ βίαν ἴσως προσῆγες, inquit: ubi προσήνεγκες malim, ut recte legitur paulo ante p. 135, 9: βίαν μὲν γὰρ οὐκ ἐτόλμα προσφέρειν, et p. 135, 28: μηδεὶς αὐτῇ προσφερέτω βίαν. Miles respondet: οὐ, δέσποτα. πάντα δὲ ταῦτα ὅσα λέγεις πεποίηκα ἐν διπλῷ μᾶλλον. Haecine ab Editoribus pro Graecis haberi potuisse! πεποίηκα ἐν διπλῷ μᾶλλον! Emendandum esse censeo: πάντα δὲ ταῦτα — πεποίηκα καὶ ἔτι διπλῷ μᾶλλον, quod quid sit statim ipse interpretatur: καὶ γὰρ σου κατεψευδάμην ὅτι ἔξεις αὐτὴν γυναικα.

Elapsa est syllaba p. 135, 25. in verbis: ἐπαφρόδιτος ἄρα εἰμὶ καὶ ἐράσμιος εἰ καὶ πρὶν ἰδεῖν ἀπεσράφη με. Supple ex omnium Graece loquentium usu: ἐπαφρόδιτός (τις) ἄρα εἰμί. ut apud Theocritum est I. 85:

ἄ δὺσερώς τις ἄγαν καὶ ἀμήχανός ἐστι.

Eodem modo revoca p. 135, 50. articulum: καὶ αὐτὴ γὰρ ἴσως (τὸν) ἄνδρα πενθεῖ, et voculam μὲν p. 136, 10: τὰς (μὲν) ἀλλοτριὰς γυναικάς — μόνην δὲ τὴν ἰδίαν.

Contra alienae manus emblemata onerat locum p. 136, 16: δῶρον παρ' αὐτῆς λαβὼν [τὸ κάλλισον] οἶον οὐδὲ Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις.

Quanto melius etiam δύο abesset p. 136, 21: ὅπερ ἐξ ἀρχῆς [δύο] τῶν καλλίσων ἤρμοσε ζεύγος!

Medii forma vitiose pro activa supposita est p. 137, 5: Χαιρέας ἀνίσταται ἵνα διατάξῃται τὰ πρὸς τὸν πλοῦν. genuinum est: ἵνα διατάξῃ τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, ut Chariton alibi emendate scribit, velut p. 49, 9: πάντα διατάξας ἐπιμελῶς, et p. 121, 26: τᾶλλα διατάξας ὡς ἔκασον ἔδει γενέσθαι.

Violatur Graecitas p. 138, 11. in verbis: ἄνθη καὶ σεφάνους ἱβαλλον αὐτοῖς, nam βάλλειν τινὰ λίθοις dicitur et τοξεύμασιν et ἄνθεσι, non βάλλειν τινὲ λίθους, τοξεύματα, ἄνθη. Lepide Iulianus in Misop. p. 344. A: βάλλοντές σε τοῖς σκώμμασιν

ὥσπερ τοξεύμασιν, et quis non ita loquitur? Itaque corrigendum: ἀνθή καὶ τεφάνους ἐπέβαλλον αὐτοῖς.

Non scripsit Chariton p. 139, 26: τὴν δὲ λοιπὴν στρατιὰν ἄγει πᾶσαν ἐνθάδε καὶ ὅσον οὖπω παρέσαι, sed πάρεισι, secutus Thucydidem VI. 34. ὅσον οὖπω πάρεισιν, et IV. 125: ὅσον δ' οὐδέπω παρεῖναι, et VIII. 26: ὅσον οὐ παρεῖναι, et Xenophontis Anab. VII. 11: 5: ἐλέγετο δὲ ὅτι ὅσον οὐ παρήν ἤδη, et aliis locis. Vehementer mihi suspecta scriptura est loci Euripidei in Hecuba vs. 139:

ἤξει δ' Ὀδυσσεὺς ὅσον οὐκ ἤδη

πῶλον ἀφέλξων σὼν ἀπὸ μαστῶν,

et ἤκει requiro: ipsa enim natura locutionis ὅσον οὐκ ἤδη prae-sens postulat. Quis ferre posset in Xenophontis Hellen. VI. 11. 16: ἐνόμιζεν ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν, pro ἔχειν substitutum futurum ἔξειν? atqui plane eadem est Euripidei loci ratio.

Post pauca p. 139, 30: ἀγωνιᾷ δὲ μάλις περὶ [τῆς Στατείρας] τῆς γυναικός, Editor prius τῆς delevit. Exime emblemata, quo nihil est frequentius.

Suspiciosum admodum est ἀναίρειν ἀγκύρας quod legitur p. 140, 17: ἔλυον τὰ ἀπόγεια καὶ (τὰς insere) ἀγκύρας ἀνῆ-ρουν: reposuerim quod in tali re solemne est ἤρουντο, namque αἶρεσθαι τὴν ἀγκυραν et ἀράμενος τὴν ἀγκυραν omnium usu tritum est: nemo ἀναίρειν de anchora dixit multoque minus ἀναίρειν. Ἀραμένους τὰς ἀγκύρας recte legitur p. 25, 16.

Redde sciolo pronomem p. 140, 27. in verbis: ἐξέπεμψε τοὺς κήρυκας εἰρήνην καὶ σπονδὰς τοῖς ἐπιχωρίοις καταγγεῖλαι. Δε-ξαμένων δὲ [αὐτῶν] ἐξεβίβασε τὴν δύναμιν.

Pro εἴτε οὖν συμβουλευεῖ τις p. 141, 12. Editor εἴτα οὖν substituit. Satin manifestum est ΕΙΤΟΤΝ olim fuisse scriptum et librarium nihili elisionem inepte explevisse?

Errantem Reiskium sequitur Editor p. 142, 3. ubi est in Codice: τοὺς δὲ Αἰγυπτίους, πολλοὶ γὰρ εἰσιν, οὓς οὐ προσή-κεν ἄκοντας βιάζεσθαι, Reiskius οὓς expunxit, sed sic nemo exputet quid sibi velit πολλοὶ γὰρ εἰσιν, quasi si pauci fuissent, inviti fuissent in Siciliam avehendi. Quamobrem verum esse suspicor: τῶν δὲ Αἰγυπτίων πολλοὶ παρέεισιν, οὓς οὐ προσήκει ἄκοντας βιάζεσθαι, Saepe alibi ΠΑΡ et ΓΑΡ con-

fundantur: προσήκει et προσῆκεν inter se crebro mutare locum ostendimus in Nov. Lectt. p. 535.

Corrige accentum p. 142, 14: οὐκ ἐμαυτοῦ ἔνεκα ἀλλὰ σοι, imo vero ἀλλὰ σοί. Adde praepositionem p. 142, 16: μὴ ποιήσαιαν οἱ θεοὶ τοσαύτην ἐμοὶ ἐγγενέσθαι μανίαν pro γενέσθαι. Irrepsit τίς pro τί p. 143, 7: καὶ τότε ἔμαθε τί αἰχμαλωσία σωμάτων ἐλευθέρων. Contra excidit καὶ p. 143, 10: περιπλάκη τῇ Στατείρᾳ (καὶ) »χαῖρε» Φησίν.

Ridiculus error maculat locum p. 146, 30: ἔντι δὲ αὐτῷ περὶ Χίον καὶ Τύρον καὶ θύοντι τῷ Ἡρακλεῖ τὰ ἐπινίκια προσῆλθέ τις ἀγγέλλων ὅτι Ἀραδος ἐκπεπόρθηται. Quid audio? Erat Rex περὶ Χίον καὶ Τύρον. An ergo haec vicina sunt Chios et Tyrus? Puerilis error est. Nil facilius quam vicinae urbis nobilissimae nomen reponere: περὶ Σιδῶνα καὶ Τύρον. Quam vicinae fuerint Strabo docet XVI. p. 757: διέχει δὲ τῆς Σιδῶνος ἡ Τύρος οὐ πλείους τῶν διακοσίων σταδίων. Commemorat illam urbem ipse Chariton p. 150, 15: πυθόμενος γὰρ Τύρον ἐαλωμένοι περὶ Σιδῶνος ἐφοβεῖτο, et cui non dicta Sidon? Una tantum est difficultas: dicitur enim rex Persarum ὦν περὶ Σιδῶνα καὶ Τύρον accepisse nuntium de Arado capta θύων τῷ Ἡρακλεῖ τὰ ἐπινίκια. Quum enim ob rem bene gestam Herculi sacrificaret apparet eum fuisse ἐν τῷ τοῦ Τυρίου Ἡρακλέους ἱερῷ, quod nobilissimum templum in media Tyro constat fuisse. Quomodo autem is, qui Tyri rem divinam facit, dici potest a sobrio scriptore εἶναι περὶ Σιδῶνα καὶ Τύρον? Superest igitur ut statuamus hanc esse Charitonis manum: ἔντι δὲ αὐτῷ περὶ φοινίκην καὶ Τύρον καὶ θύοντι τῷ Ἡρακλεῖ τὰ ἐπινίκια.

Sententia est imperfecta p. 147, 6: ἐκπεπλευκότων δὲ τῶν πολεμίων ἄγνωστον ἦν διὰ ποίας θαλάττης. Eduntur haec sine ullo lacunae indicio sed manifesto in fine quaedam desiderantur. Simplicissimum est: ἄγνωστον ἦν διὰ ποίας θαλάττης (δέοι δάειν).

Inepte legitur p. 147, 12: σημεῖον βασιλικόν, ὅπερ εἴωθεν εἰσθῆαι μόνου πλέοντος βασιλέως, id est quum Rex navigaret soli, quod raro accidisse arbitror. Emendaverim: μόνον συμπλέοντος βασιλέως.

More Attico Chariton dixerat p. 147, 19: πᾶν τὸ πλῆθος — παρεσκευασμένον (ὥς) εἰς μάχην, sed scribac ὥς male omisc-

runt. Contrario errore peccatum est p. 10, 14: προσποιήσαι [ώς] εἰς ἄγρὸν ἀπιέναι, expunge molestum ὡς. Recte post pauca p. 10, 19; ἄπειμι, φησὶν, εἰς ἄγρὸν.

Ex ipsa rei natura intelligitur nonnulla excidisse p. 148, 12: καὶ χάριν δὲ αὐτῷ πάλιν ἠπίεστο ὅτι Καλλιρρόην μηκέτι δύναιτο θεάσασθαι. Adversis frontibus haec pugnare certum est. Sententiam verborum amissorum huiuscemodi fuisse probabile est: χάριν δὲ αὐτῷ πάλιν ἠπίεστο (διὰ τὴν τῆς γυναικὸς σωτηρίαν, ἅμα δὲ ἠνιᾶτο) ὅτι Καλλιρρόην κτέ.

Latet error p. 148, 27. in verbis: Ὡσπερ γὰρ τις κεραυνῷ πεσόντος πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ μὴ ταραχθεῖη (οὕτω) ἀκείνος — εὐσταθῆς ἔμεινεν. Ex Charitonis consuetudine emendandum esse: ὥσπερ γὰρ τις — μὴ ταραχθεῖς hi loci demonstrabunt: 4, 5: ὥσπερ τις ἀριεὺς ἐν πολέμῳ τρωθεῖς καιρίαν (μόλις ἀπήει), et p. 71, 1: ἀχανὲς κατέπεσεν ὥσπερ τις ἐξ ἀπροσδοκῆτου σφενδόνῃ βληθείς.

Codicis lacunam p. 149, 32. εἰσῆκει γὰρ αἰὲ κατὰ πρύμναν explevit Editor addendo (ὁ ἄνεμος). Ego suspicor excidisse ΤΟΠΝΑ id est τὸ πνεῦμα. Perinde esse dixeris, neque infitior et assero ipsum Charitonem testem p. 19, 4: πᾶς ἄνεμος οὖριος αὐτοῖς ἐδόκει καὶ κατὰ πρύμναν εἰσῆκει. Cur igitur non acquiescis Editoris supplemento? quaesiverit aliquis. Dicam. Thucydidis locum subesse suspicor II. 97: ἣν αἰὲ κατὰ πρύμναν ἰσῆται τὸ πνεῦμα. Hinc enim locutionem minime vulgarem Sophista de more sumsit. Simul intelligitur vetus compendium ΠΝΑ scribas sefellisse.

Mendosum est p. 151, 6: αἰφνίδιον εἰλκυσθῇ τὰ παραπετάσματα, nam ratio et usus ἀφειλκυσθῇ requirunt. Contra resca praepositionem in vicinia p. 151, 18: Πολύχαρμος ἐπικαταπλεῖ [σὺν] ταῖς ἄλλαις τριήρεσιν. Non debebat addere Editor praepositionem quam Graeci in talibus omnes constanter omittunt.

Editor molestum vocabulum inseruit caetera recte constituens p. 152, 1: ἔδξε δὲ [ἔτι] καλλίων ἑαυτῆς γεγόνεσθαι nam καλλίων ἑαυτῆς non fert ἔτι additum.

Similiter abundat vitiose vocabulum in his p. 153, 22, κατὰ [τὴν] ζήτησιν τῆς γυναικὸς ἐξελθών, namque exento articulo κατὰ ζήτησιν corrigendum. Frequenti usu dicitur κατὰ

ζήτησιν ἰέναι pro ζητήσων, ut καθ' ἰσορίαν, κατ' ἐμπορίαν pro ἰσορήσων, ἐμπορευσόμενος, et χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα pro δειπνήσων in noto Homeri loco, ubi olim inepte μετὰ δαῖτα legebatur. Miror quomodo idem vitium Critici neglexerint apud Theocritum VII. 24:

ἢ μετὰ δαῖτα κλητὸς ἐπείγεται;

cui κατὰ δαῖτα tandem aliquando reddamus. Nihil horum fert additum articulum: recte legitur apud Herodotum I. 94: ἀποπλῶειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν, et eodem modo Chariton κατὰ ζήτησιν τῆς γυναικὸς scripserat.

Revoca p. 154, 8. Codicis lectionem: μὴ φοβηθῆτε, οὐκ ἰδοῦλευσεν, ubi Editor ἰδοῦλωσεν reponens non satis memor fuit de quibus verbum δουλοῦν et καταδουλοῦσθαι dicatur. Urbem, regionem, rempublicam, civitatem dici quis solet δουλοῦν, sed hominem quem quis servire cogit δοῦλον ποιεῖν dicitur. Ridebatur olim versiculus ambiguus:

ἐγὼ σ' ἔθηκα δοῦλον ὄντ' ἐλεύθερον,

quia non satis apparebat utrum diceretur ἐγὼ σε δοῦλον ὄντα ἔθηκα ἐλεύθερον, an ἐλεύθερον ὄντα δοῦλον ἔθηκα. Recte autem eo sensu ἔθηκα vel ἐποίησά σε δοῦλον dicitur, non item ἰδοῦλωσά σε.

Duos tantum his locos addam, quorum ex altero vocabulum eximam, alteri addam. Exime participium p. 154, 31, ἐκέλευσε σκάπτειν [ὄντας] πεπεδημένους, et adde verbum necessarium p. 156, 25: τὴν πατρίδα εὐηργέτηκας· ἄξιος (εἶ) Ἑρμοκράτους καὶ Χαϊρέου: sequens syllaba EP praecedentem EI absorbserat

Dicam alio tempore de Charitonis oratione et stilo καὶ περὶ τῆς παρεφθορίας αὐτοῦ λέξεως.

C. G. COBET.

PROCOPIUS EMENDATUS.

Editur apud Procop. de Bell. Goth. III. 32. p. 401. ζώνας ἢ οἱ πολλὰς κατὰ νώτου δεξάμενον ἐπόμπευσε καμήλῳ ἀνὰ τὴν πόλιν ὀχούμενον.

Emenda ξήνας pro ζώνας, expunge δεξάμενον et compara Demosthenem de F. L. p. 403, 4.

C. G. C.

ATAKTA.

(Continuantur ex VIII. pag. 228).

§ 11.

G. Grotius, cuius eruditione et prudentia in primis delectari soleo, in *Historia Graeciae* Vol. VIII. p. 235. sq. not. 2, reprehendit Lysiam, qui (Contr. Agoratum) iudicium eorum, quos Agoratus denunciaverat in Senatu, posuerit factum esse ante quam Lysandri pax accepta, ipsique Athenae traditae essent iis conditionibus, quas Theramenes Spartâ attulerat: contra, inquit, post traditam urbem et Trigintaviros constitutos factum fuerit necesse est, siquidem ea gesta sunt post reditum Theramenis e secunda legatione, et, ut auctor est Xenophon *Hellen.* II. 2. 22, postridie, quam rediisset, Theramenes in concione retulit de pacis conditionibus, quae tum paucis renitentibus acceptae sunt. Addit hoc argumentum, fieri non potuisse ut Nicias Agorato aufugiendi opportunitatem obtulerit, duabus naviculis comparatis Munychiae, quum Lysander classe portum obsideret. Mihi contra videtur, et in ipsa rerum gestarum diligenti explicatione, quam sane nemo contendet comminisci voluisse Oratorem, adeo perspicua indicia contineri veritatis affirmo, ut nullo modo evertatur illa Xenophontis auctoritate, qui et brevitatem secutus est, et quum illam historiam scriberet maiori etiam temporis intervallo ab illis temporibus aberat quam Lysias.

Principio animadvertendum, per totam orationem hoc demonstrari ab Oratore, Agoratum, qui ad Senatum nomina detulisset praetorum multorumque aliorum optimorum civium,

eo ipso causam exstitisse omnium malorum quae post accidissent, Lysandro traditae urbis, moenium eversorum, proditarum navium, et constituti Trigintavirorum imperii: conf. § 50. 53. 43. 48. et passim: quodque dicitur § 2, τοὺς ἀνδρας ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε, μηνυτῆς κατ' αὐτῶν γενόμενος, illud ipsum indicat, μήνυσιν ante factam, iudiciumque institutum esse, damnationem demum sub Trigintaviris. Nec minus hoc confirmatur iterata mentione populi psephismatis in illo iudicio constituendo, § 53 et 55; siquidem satis manifestum est ἐπὶ τῶν τριάκοντα neque ἐκκλησίαν convocatam esse, neque psephisma condi potuisse. Quo loco necessaria correctione verba Oratoris ad sanam sententiam revocanda sunt. Quum enim recte et ordine commemorasset, § 54, viros illos ex indicio Agorati in vincula coniectos esse (quam potestatem Senatus habebat in crimine evertendae rei publicae, quaque, modo ante, in Archestrato quoque usus erat: Xenophon Hellen. II. 2. 15), tum autem Lysandrum portum Piraei invasisse, et Trigintaviros constitutos esse, haec subiicit § 55: ἐπειδὴ τοίνυν οἱ τριάκοντα κατεσάθησαν, εὐθέως κρίσιν τοῖς ἀνδράσι τούτοις ἐποιοῦν ἐν τῇ βουλῇ, ὃ δὲ δῆμος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐν δισχιλίοις ἐψηφίσατο, καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα. Sed in Trigintavirorum imperio neque δήμου ulla auctoritas quae crebatur, neque Athenis ὁ δῆμος dicebatur ἐν δικαστηρίῳ ψηφίζεσθαι. Una vocali detracta legatur ἐψηφισο· populus, inquit, nempe in illa concione in qua illorum virorum nomina delata fuerant (§ 52. sq.), decreverat τὴν κρίσιν instituendam esse ἐν δικαστηρίῳ ἐν δισχιλίοις· quo neglecto nunc Trigintaviri κρίσιν ἐποιοῦν ἐν τῇ βουλῇ. Et sic interpretatur Grotius quoque l. c. p. 240. Igitur sic tenendum est, iudicium ipsum et causae disceptationem et damnationem factam esse post traditam urbem, sed reliqua omnia et statim post reditum Theramenis, et ante concionem facta esse, in qua pacis conditiones acceptae sunt.

Quod porro Grotius obiicit de fuga Agorati, quam comparari potuisse dubitat, quum Lysander portum obsideret, non negligendum est Lysandrum tum sane magna classe δρμίσασθαι πρὸς τὸν Πειραιᾶ, ut est apud Xenophontem l. c. § 9, sed nullam vim in animo habuisse, praeterquam ut arcendo commeatu Athenienses fame ad deditionem cogeret (τὰ πλοῖα

i. e. *σιταγωγὰ, εἶργε τοῦ εἰσπλου.* *ibid.*); nihil autem, ut mihi videtur, curavit singulos qui parvo navigio e portu excederent.

Postremum quaerit Grotius, quid sibi velint verba *ἕως τὰ πράγματα κατασαιή*, (apud Lysiam § 25.) si ista ante traditam urbem facta sint. Suspicio eum ista sic intelligere, quasi Nicias se quoque exulare velle dixisset, donec e Triginta-virorum tyrannide libertatem civitas recuperavisset. Ego nihil aliud Niciam voluisse arbitror nisi hoc, *donec* ex ea trepidatione et anxietate, quae omnium animos suspensos tenebat propter tum Lysandri, tum novarum rerum metum, ad certam, quamcunque demum, conditionem res rediissent: quemadmodum § 61. appellatur *ἡ τότε πολιτεία καθισταμένη*.

In harum rerum explicatione diligentiam omnino requiri in Xenophonte, palam sit e collatione Lysiae Contr. Eratosth. § 68 sqq.

Non dimittam illam Contr. Agoratum orationem sine paucorum locorum correctione. Sic in § 6, *νομίζοντες — μάλιστα ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὰ πράγματα, ὥς αὐτοὶ ἠβούλοντο, κατασῆσασθαι*, legam potius et *μάλισ' ἂν ἐν τ.*, et *ἠβούλοντο*, sicut editur § 51.

In § 9. difficile est probare ὥς *μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν*, quoniam et verbum illud improprium est, nec genitivus explicari potest. Corrigan, si quidem de moenium eversione *ἐπὶ δέκα σάδια* sermo fuerat, τῶν τειχῶν *τι καθελεῖν*, idemque verbum restituendum § 14, ubi recte Bekkerus *διασκάψαι* mutari iubet in *κατασκάψαι*.

Non intercedam si quis defendet recte dici in § 15, *ὁρῶντες δὲ οὗτοι οἱ ἄνδρες ὀνόματι μὲν εἰρήνην λεγομένην, τῷ δ' ἔργῳ τὴν δημοκρατίαν καταλυομένην*· sed praeferam *εἰρήνην ἀπαγγελλομένην*. — Statim post corrigendum, *οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι*, pro *ἐπιτρέψαι*, eodemque modo in § 47.

Ἐναντιοῦσθαι περὶ τῆς ἐλευθερίας, § 17. minus probandum quam *ὑπὲρ τ. ἐ.*, sicuti mox *ὑπὲρ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀντιλέγειν* editur.

De Senatoribus, quibus mandatum erat ut Agoratum prebenderent et in Senatum adducerent, dicitur § 25. *κατέρχονται εἰς τὸν Πειραιᾶ*· mox, § 25. sponsorum intercessione frustrati

dicuntur iidem, ἀπιόντες ᾤχοντο εἰς ἄστυ, ubi, credo, postulatur ἀνιόντες.

Quum ex Agorato quaesivisset quam ob causam sponsoribus illis non obtemperasset, fugamque cum iis capessivisset, fieri enim tum hoc potuisse, quum nondum ipse in Senatus potestate esset, subiicit hoc § 27: ἀλλὰ μὲν δὴ οὐχ ὅμοιά γε σοὶ καὶ ἐκείνοις ὑπῆρχε, ubi requiro ἀλλὰ μὴν. Hoc enim vult, «tamen minori incommodo tu excederes quam illi.»

In § 32. corrigendum erit ἔξαρκον γενήσεσθαι, pro γενέσθαι. Diligentius in § 50. ubi haec eduntur: πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ψηφίσματα τὰ ἐκ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καταμαρτυρεῖ, sic enuncianda sunt: πρ. μ. γ. τ. ψ. τὰ τε τῆς βουλῆς καὶ τὰ τοῦ δήμου. Primum praepositio ἐκ in ista locutione abhorret a perpetua consuetudine. Tum, non per se quidem vitiosum est ψηφίσματα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, et plurima condi solebant psephismata hac formula, ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, sed, quod ex antecedd. intelligitur, hac in causa alia exstiterunt Senatus, alia populi psephismata.

In § 52. necesse erit corrigere, εἴτα δὲ καὶ ἐκείνων μέμνησθε, pro μεμνήσθαι. conf. § 76.

In § 55, res ipsa clamat legendum esse περὶ τῶν ἀπογραφῶν τούτων, pro γραφῶν.

Ubi genus Agorati explicatur, esse eum δοῦλον ἐκ δούλων, § 64. (sicut § 18.) et patrem habuisse Eumarem, additur: ἐγένετο δὲ ὁ Εὐμάρης οὗτος Νικοκλέους καὶ Ἀντικλέους. Sed indignus mihi videtur esse Eumares iste pronomine οὗτος. Contra necesse fere est ut legatur δοῦλος Νικοκλέους, id quod omitti non licet.

Falso contendere Agoratum se, ex eo quod Phrynichi caedis socius fuisset, civitate donatum esse, demonstrat Orator ex psephismate condito in honorem eorum qui Phrynichum occidissent, quod de more in lapide inscriptum fuerat: nusquam, inquit, exstat Agoratum Atheniensem esse, quemadmodum Thrasybulum et Apollodorum: καίτοι εἴπερ ἀπέκτεινε Φρήνικον ἔδει αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ σήλῃ ἵνα περ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον Ἀθηναῖον πεποιημένον τὰ μέντοι ἐνόματα διαπράττονται σφῶν αὐτῶν δόντες ἀργύριον τῷ ῥήτορι προσγραφῆσαι εἰς τὴν σήλην ὡς εὐεργέτας ὄντας. Sic editur a Bekkero in

§ 72. Facile est lacunam explere eo verbo quod requiritur, ἀναγραφήναι. Sequentia autem quo consilio ab Oratore addita fuerint, nondum assequi potui. In verbis ipsis non apparet quod subiectum sit istius διαπράττονται· nec minus haereo in verborum constructione, quum dicitur ὀνόματα προσγραφῆναι ὡς εὐεργέτας ὄντας. Non tamen difficile est conficere, qui ista scripserit hoc monere voluisse, nonnullos aliquando pretio impetrare ut honoris sui causa aliquid addatur psephismati, quum in lapide inscriberetur. Omitto nunc istud referri ad oratorem, qui hoc consilio pretio corrumpi dicitur, quum ex innumerabilibus exemplis constet σήλης curandae negotium non oratori, i. e. psephismatis auctori, sed aliis ministris mandari solitum fuisse. Sed quorsum spectare potest tota haec observatio? Dixerat modo Orator de Agorati nomine, οὐδαμοῦ ἐστὶν ἐν τῇ σήλῃ. quid igitur opus erat illam inscriptionum corruptelam et fraudem commemorare? Fingamus Oratorem aliquid addere voluisse huius generis: »igitur ne hoc quidem obtinuit »Agoratus, quod nonnulli pretio impetrare solent, ut nomen »suum adscriberetur:” sed non tantum insulsa, verum etiam indigna oratore fuisset haec observatio. Praeterea id, quod statim sequitur, καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τοῦτο (l. αὐτὸ) τὸ ψήφισμα ἐλέγξει, perquam incommode refertur ad illum fraudandi abusum, sed necessario pertinet ad ea, quae ante dixerat. Reliquum est ut dicamus videri nobis totum illud (τὰ μέντοι — ὄντας) scholion esse idque mutilatum, in quo nonnihil de isto fraudum genere diceretur.

In § 73. tollenda est partic. ἂν ex his verbis, μέγα τεκμήριον ὡς οὐκ ἂν ἀπέκτεινε Φρύνιχον. In Graecorum rhetorica τεκμήρια ponuntur in rebus facti, argumenta quae probabilitatem attingunt dicuntur εἰκότα.

Quod recte legebatur § 73. ἐδίκαζε, restituendum est § 76, ubi edi video ἐδικάζετο.

In § 79, ubi editur, velut absolutum, ἀλλ' ἕτερον, necessario nonnulla excidisse statuendum est, fortasse hoc modo supplenda: ἀλλ' ἕτερον μέγα τεκμήριον πῶς διέκειτο πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ.

Non satis perspicua sententia prodit ex his quae sic eduntur in § 86: δοκοῦσι δ' ἔμοιγε οἱ ἑνδεκα οἱ παραδεξάμενοι τὴν

ἀπαγωγὴν ταύτην, οἰόμενοι Ἀγοράτῳ συμπράττειν τότε καὶ διισχυριζόμενοι σφόδρα ὀρθῶς ποιῆσαι Διονύσιον, τὴν ἀπαγωγὴν ἀπάγειν ἀναγκάζοντες, προσγράψασθαι τότε ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἢ ὅπου ἂν ᾖ· πρῶτον μὲν ἐναντίον πεντακοσίων ἐν τῇ βουλῇ, εἴτα πάλιν ἐναντίον Ἀθηναίων ἀπάντων ἐν τῷ δήμῳ· ἀπογράφας τινὰς ἀποκτείνεις καὶ αἴτιος γένοιτο τοῦ θανάτου. Nihil in his iustam syntaxin redolet. Quid est ἀπαγωγὴν ἀπάγειν ἀναγκάζοντες? Polestne cogitari Undecimviros, apud quos illa actio instituebatur, coëgissee actorem ut ius persequeretur? Quid porro ἢ ὅπου ἂν ᾖ? in quo subiectum cogitare difficile est, quum praesertim in hac interpunctione sententiam claudere videatur: praeterea vitiosum est προσγράψασθαι, pro activa forma προσγράψαι· neque in ea, quae servatur, interpunctione optativi ratio apparet in ἀποκτείνεις et in γένοιτο. In ipsa sententia ridiculum fere est si dicantur Undecimviri putare se opem ferre Agorato. Ut paucis dicam, nihil aliud spectare puto Oratorem, nisi ut aliunde quoque auctoritatem quaerat interpretationi istius ἐπ' αὐτοφώρῳ, quo in defensione utebatur Agoratus. Itaque verisimile est eum sic sententiam enunciasse: δοκοῦσι δ' ἔμοιγε οἱ ἔνδεκα οὐ παραδέξασθαι ἂν τὴν ἀπαγωγὴν ταύτην οἰόμενοι Ἀγοράτῳ συμπράττειν τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ διισχυρίζομαι σφόδρα ὀρθῶς ποιῆσαι Διονύσιον προσγράψαντα τοῦτο, ὅπου ἐνῆν ὅτι πρῶτον μὲν κτέ. Itaque reseui ea quae ne dici quidem posse mihi videbantur, τὴν ἀπαγωγὴν ἀπάγειν ἀναγκάζοντες. Et conficiendum est ex iis quae subiiciuntur (ὃ γὰρ δήπου —) ista, πρῶτον μὲν — τοῦ θανάτου, non adscripta fuisse in ἀπαγωγῇ, nec nisi interpretationem hanc esse istius ἐπ' αὐτοφώρῳ, et hoc demonstrari, sicuti Menestratum, (§ 56.) condemnandum esse Agoratum ὡς ἀνδροφόνον εἶναι. Ut tandem ab hac Oratione discedamus, nihil in sqq. nunc quidem corrigam praeter ἀνεῖναι in § 93, quod mutandum in ἀφεῖναι.

I. B A K E.

THEOPHRASTI

CHARACTERES

E CODICE PALATINO-VATICANO CX.

ACCURATISSIME EXPRESSI.

Delata nuper ad me est nova Characterum Theophrasti editio, quam curavit H. E. Foss, qui ante hos XXV annos in Theophrasteo aureo libello explicando emendandoque plurimum operae et studii posuit. Non fugit Fossium *»nova codicis Palatini collatione opus esse, nec posse quemquam, hac qui careat, Theophrastei libri emendationem ita instituere et absolvere, ut peritis satisfaciat»* (in Praef. p. xi.). deinde narrat se nactum esse scripturae discrepantiam e Codice Palatino enotatam a Carolo Badhamo, qui eam Ludovico Prellero describendam commisisset, ex cuius apographo se ipsum lectiones discrepantes quam posset accuratissime exscripsisse. Deinde haec refert: *»Easdem praeterea lectiones I. G. Sheppardus Anglus, qui Characteres amplo commentario explicatos Londini anno 1852 edidit a Badhamo ipso acceptas in exemplo a se publicato pag. 280—288. typis exscribendas curavit.»* Ex utroque igitur apographo Prelleri et Sheppardi Palatini Codicis lectiones Fossius expromsit *»adscriptis fideliter iis, quae apud Sheppardum et Siebenkeesium discrepant.»*

Diligenter excussa omni *Varietate Scripturae*, quam ut ex Palatino Codice Fossius attulit, nullo negotio intellexi non posse me melius de Theophrasti Characteribus mereri quam

sic ut Theophrastea omnia, quae in Palatino libro contineantur, quam accuratissime expressa in omnium notitiam proferrem et sic prorsus omnem dubitationem de cuiusque lectionis fide et auctoritate removerem. Diu et multum in Theophrasteis Characteribus explicandis emendandisque elaboravi, et quum Romae essem egregium Palatinum librum quanta maxima potui cura ac diligentia cum pulvisculo excussi, probe intelligens omnem crisin Characterum Theophrasti tribus tantum Codicibus niti: omne enim emendandi praesidium et fundamentum in capitibus XV prioribus esse in duobus vetustissimis Codicibus Parisinis, in posterioribus capitibus XV crisin pendere totam a Codice Palatino-Vaticano: reliquos autem libros ad unum omnes flocci non esse faciendos et criticam rem impedire tantum et quisquiliis nil profuturis onerare. Saepe de Theophrasti Characteribus scribere aliquid in animum induxi, sed semper me continui et novis semper curis aureolum libellum pessimis exemplis vitiatum et corruptum expendere et omnia prius explorare malui, si forte plura et meliora et certiora excogitando reperire possem. Plurima sunt apud Theophrastum conclamata et deposita et prorsus ἀνιάτως ἔχοντα, quae a multis video malesanis correctiunculis vexari, sed nondum spem omnem abiicio. Quamquam manifestae et palmariae emendationes propter Codicum conditionem rarissime eliciuntur, sat multa tamen admodum probabilia ac paene certa possunt proferri, quibus et sententia sanior et Atticae dictionis nitor in lucem vitamque revocentur. Dum autem haec omnia pervestigare et meditari pergami, interea quam fieri possit accuratissime exhibebo omnia Theophrastea quae in Palatino Codice continentur. De ipso Codice multa dicere nihil attinet: chartaceus est foliis 559 constans, descriptus a variis sed omnia circa eadem tempora saeculo XIV. Plurimae insunt tachygraphorum notae et siglae et compendia, plurima vocabula sunt tachygraphorum more decurtata, sed omnia sunt harum rerum peritis expedita et aperta: compendia scripturae sunt pervulgata et omnium usu trita. *Non est unum vocabulum, de cuius vera scriptura aliqua dubitatio inter legendum oboriri possit, et certa ubique est lectio*, quamquam passim omnibus modis mendosa et vitiis omne genus obsita. Factum est autem ut

homines duo Graeci sermonis pariter et palaeographiae imperitissimi Amadutius et Siebenkeesius illotis manibus Codicem contrectarent, quorum socordia quam multos et quam foedos errores fuderit et ex Badhami mei collatione intellectum est, et si quid ille erravit aut dubitationem aliquam reliquit ipse nunc demonstrabo descriptis summa cura et diligentia omnibus sicut in Codice Palatino scripta sunt: in qua re non tam serviliter secutus sum Codicem Ms. ut male sanam interpunctionem retinerem et subscriptum *fere semper* omissum non adscriberem et nomina propria litera unciali non distinguerem. Neque retinui duo puncta, quibus *ubique* ï et ü notantur, sed reliqua omnia fidelissime ut in Codice scripta sunt exhibui, etiam ridiculos errores, quos in accentuum ratione Graeculi quantitatis syllabarum *incipitum* prorsus imperiti passim commiserunt. Insunt autem in Palatino Codice inde a folio 255. haec:

ἀπὸ τῶν τοῦ Θεοφράστου χαρακτήρων.

ις'. χαρακτήρ δεισιδαιμονίας: —

- ἀμέλει ἡ δεισιδαιμονία δόξειεν εἶναι δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. ὁ δὲ δεισιδαίμων τοιοῦτός τις οἷος ἐπιχρώνῃν ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας καὶ περιρρανάμενος ἀπὸ ἱεροῦ δάφνην εἰς τὸ σῶμα λαβὼν οὕτω τὴν ἡμέραν περιπατεῖν. καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν περιδράμῃ
- 5 γαλῇ μὴ πρότερον πορευθῆναι ἕως διεξέλθῃ τις ἢ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαβάλλῃ. καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐὰν παρῇαν σαβάδιον καλεῖν ἐὰν δὲ ἱερὸν ἱερῶν εὐθὺς ἰδρύσασθαι. καὶ τῶν λιπαρῶν λίθων τῶν ἐν ταῖς τριοδοῖς παριῶν ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον καταχεῖν καὶ ἐπὶ γόνατα πεσὼν καὶ προσκυ-
- 10 νῆτας ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ἐὰν μῦς θύλακον ἀλφίτην διαφάγῃ πρὸς τὸν ἐξηγητὴν ἐλθὼν ἐρωτᾷν τί χρὴ ποιεῖν. καὶ ἐὰν ἀποκρίνηται αὐτῷ ἐκδοῦναι τῷ σκυτοδέψῃ ἐπιρράψαι μὴ προσέχειν τούτοις ἄλλ' ἀποτραπείας ἐκλύσασθαι. καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθάραι δεῖν ὡς ἐκάτης φάσκων ἐπαγωγὴν γεγονέναι. καὶ
- 15 γλαυῆες βαδίζοντος αὐτοῦ ταράττεται καὶ εἴπας Ἀθηνᾶ κρείττων παρελθεῖν οὕτω. καὶ οὔτε ἐπιβῆναι μνήματι οὗτ' ἐπὶ νεκρὸν οὗτ' ἐπὶ λεγῶν ἐλθεῖν ἔβελῆσαι, ἀλλὰ τὸ μὴ μαίνεσθαι συμφέρον αὐτῷ φήσας εἶναι. καὶ ταῖς τετράσι δὲ καὶ ταῖς ἐβδομάσι προσάξας οἶνον ἔψειν τοῖς ἔνδον ἐξελθὼν ἀγοράσαι
- 20 μυρίνας λιβανωτῶν πίνακα καὶ εἰσελθὼν εἴσω τεφραῶν τοὺς

έρμαφροδίτους ὅλην τὴν ἡμέραν. καὶ ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ πορεύε-
 σθαι πρὸς τοὺς οὐνειροκριτὰς πρὸς τοὺς μάντεις πρὸς τοὺς ὀρ-
 νιθοσκόπους ἐρωτήσων τίνι θεῶν ἢ θεᾷ προτεύχεσθαι δεῖ. καὶ
 τελεσθῆσόμενος πρὸς τοὺς ὀρφεοτελετὰς κατὰ μῆνα περεύεσθαι
 25 μετὰ τῆς γυναικός. ἔαν δὲ μὴ σχολάζῃ ἡ γυνὴ μετὰ τῆς
 τίτθης καὶ τῶν παιδίων. καὶ τῶν περιρραϊνομένων ἐπὶ θαλάτ-
 τῃς ἐπιμελῶς δόξειεν ἂν εἶναι. κἂν ποτε ἐπίδῃ σκορόδῳ ἐξεμ-
 μένων τῶν ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἀπελθόντων κατὰ κεφαλῆς λού-
 σασθαι καὶ ἱερείας καλέσας σκύλλη ἢ σκύλακι κελεῦσαι αὐτὸν
 30 περικαθάραι μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον Φρίξας εἰς κόλ-
 πον πτύσαι: —

SIEBENKEESII ERRORES ¹⁾.

Siebenkees: (Περὶ δεισιδαιμονίας). Codex Palatinus χαρχκτῆρ
 δεισιδαιμονίας: — (δειλεία) δειλία: (ἐπὶ κρήνην) ἐπιχωρήν:
 (περιῤῥανόμενος) περιρρανόμενος et sic constanter: (δάφνης)
 δάφνην: (ἢ λίθους τρεῖς) ἢ λίθους τρεῖς: (ἔαν δὲ ἱερὰν ἐνταῦθα
 ἱερὸν) ἔαν δὲ ἱερὸν ἐνταῦθα ἱερῶν: (ἰδρύσασθαι) ἰδρύσασθαι:
 (ἀλφίτων) ἀλφί supra την: (ἐξεγῆτην) ἐξηγῆτην: (ἐκδύσα-
 σθαι) ἐκλύσασθαι: (καθῆραι δεῖν, ὡς Ἑκάτης) καθάραι δεῖν ὡς
 ἐκάτης: (κ' ἂν γλαῦκα) κἂν γλαῦκες: (ταράττεται καὶ εἰ-
 πὼν) ταράττεται καὶ εἶπας correctum εἶπου: (ἐπὶ λέχῳ) ἐπὶ
 λεχῶ: (καὶ ταῖς τετάρταις δὲ καὶ ταῖς ἐβδομάταις) καὶ ταῖς
 τετράσι δὲ καὶ ταῖς ἐβδομάσι: (τίνι θεῷ ἢ θεᾷ) τίνι θεῶν ἢ
 θεᾷ: (μετὰ τῆς τίτθης καὶ τῶν παιδῶν) μετὰ τῆς τίτθης καὶ
 τῶν παιδίων: (καὶ περιῤῥαινομένων) καὶ τῶν περιρραϊνομένων:
 (κ' ἂν ποτὲ) κἂν ποτε: (ἐπελθόντων) ἐπελθόντων correctum
 ἀπελθόντων: (περικαθῆραι) περικαθάραι: (πτύσαι) πτύσαι: —

Accentus apud Siebenkeesium vitiose positos in τῇν ὁδὸν,
 παρεῖαν, λιθῶν, παρίων, μῦς, ὅταν, δοξειεν, μαινόμενόν τε et
 similia passim, et interpunctionem praeposteram notare non
 est operae pretium. Dabo ubique id quod in Palatino scriptum
 est: ubi nihil admonuero omnes istiusmodi errores silentio
 meo redargui puta.

1) Vitiosam Siebenkeesii scripturam ubique uncinis includam, genuinam
 Codicis lectionem sine uncis ubique apponam.

In Codicis scriptura haec notanda sunt: in quo genere maius nimis multa potius describere quam ea omittere quae aliquem fortasse usum habere possent: et facient haec utique ad confirmandam lectionum fidem, quas ex Palatino producam.

δειλία πρὸς τὸ δακιδόνιον: Codex Palatinus δειλί supra α. πρ supra δ.

Diserte in Codice scriptum est ἐπιχρωνῆν.

ἐνταῦθα ἱερῶον: ἱερῶ cum compendio syllabae ον.

ἐν ταῖς τριόδοις: τριο supra δ et acutus.

ἐρωτᾶν τί χρῆ ποιεῖν: ἐρω supra τ cum circumflexo.

δεῖν ὡς ἐκάτης: δ cum compend. syll. ειν et circumfl.

κῆν γλαῦκες: γλαῦκ cum comp. syll. ες.

εἶπας ἀθηνᾶ κρείττων: εἶπ cum comp. syll. ας, corrector substituit comp. syll. ου.

τὸ μὴ μαινέσθαι: μ supr. αἰ tum νε supr. σθ cum comp. syll. αι.

ἐβδομάσι: ἐβδομ cum ductu longiore aliquid omissum esse significante, supra ᾰ.

τοὺς ἐρμαφροδίτους: ἐρμαφρο supra δτ, inter δ et τ acutus.

καὶ τῶν παιδίων: παι supra δ iuxta acutus, quod significare παιδία, παιδίων (non παιδες, παιδων) multi alii loci docebunt, de qua re alias.

κατὰ κεφαλῆς λούσασθαι: Cod κε cum signo omissionis et compend. syll. ης et circumflexo.

περικαθάραι: π supra ε cum duobus punctis (..) καθάρ supra αι.

In Codice sequitur caput XVII:

μεμφιμοιρίας: ιζ': —

ἔσιν ἡ μεμφιμοιρία ἐπιτίμησις παρὰ τῶν προσηκόντων δεδομένων. ὁ δὲ μεμφίμοιρος τοῖσδε τις οἷος ἀποσεύλαντος μερίδα τοῦ φίλου εἰπεῖν πρὸς τὸν φέροντα· ἐφθόνησάς μοι τοῦ ζωμοῦ καὶ τοῦ οἰναρίου οὐκ ἐπὶ δεῖπνον καλέσας. καὶ ὑπὸ τῆς ἐταίρας
 6 καταφιλούμενος εἰπεῖν· θαυμάζω εἰ σὺ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς οὕτω με φιλεῖς. καὶ τῷ Διὶ ἀγανακτεῖν οὐ διότι ὤει ἀλλὰ διότι ὕσερον. καὶ εὐρὼν ἐν τῇ ὁδῷ βαλλάντιον εἰπεῖν· ἀλλ' οὐ θησαυρὸν εὕρηκα οὐδέποτε. καὶ πριάμενος ἀνδράποδον ἄξιον καὶ πολλὰ δεθηεῖς τοῦ παλοῦντος· θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅτι ὑγιὲς οὕτω
 10 ἄξιον ἐώνημαι. καὶ πρὸς τὸν εὐαγγελιζόμενον ἔτι υἱός τρι

γένονεν εἰπεῖν ὅτι ἂν προσθῆς καὶ τῆς οὐσίας τὸ ἥμισυ ἀπέ-
στην ἀληθῆ ἔρεῖς. καὶ νίκην νικήσας καὶ λαβὼν πάσας τὰς
ψήφους ἐγκαλεῖ τῷ γράψαντι τὸν λόγον ὡς πολλὰ παραλε-
λοιπότι τῶν δικαίων. καὶ ἑράνου εἰσενεχθέντος παρὰ τῶν φίλων
15 καὶ Φήσαντός τινος ἱλαρὸς ἴσθι. καὶ πῶς, εἰπεῖν, ὅτι δεῖ
τὰργύριον ἀποδοῦναι ἐκάσῳ καὶ χωρὶς τούτων χάριν ὀφείλειν
ὡς εὐεργετημένον: —

ERRORES SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ μεμψιμοιρίας). Codex Palatinus μεμψιμοι-
ρίας ιζ': (περὶ τῶν προσηνῶς) παρὰ τῶν προσηκόντων: (τοῖος
ἢ τις) τοῖοςδὲ τις: (εἰ τὸ καὶ ἀπὸ ψυχῆς με φιλεῖς) εἰ σὺ
καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς οὕτω με φιλεῖς: (βαλλάντιον) βαλλάντιον:
(εὐαγγελιζόμενον, υἱός σοι γέγονεν) εὐαγγελιζόμενον ὅτι υἱός σοι
γένονεν: (τὸ ἥμισυ ἄψεν) τὸ ἥμισυ ἀπέστην: (καὶ δίκην
νικήσας) καὶ νίκην νικήσας: (πᾶσας τοὺς ψήφους) πάσας τὰς
ψήφους: (ἐγκαλεῖν) ἐγκαλεῖ: (ἱλαρὸς ἔσω) ἱλαρὸς ἴσθι: (τὸ
ἀργύριον ἀποδοῦναι) τὰργύριον ἀποδοῦναι: (εὐεργετημένον) εὐερ-
γετημένον.

Scripturae notabiles hae sunt:

παρὰ τῶν προσηκόντων: Codex π cum compend. significante
αα et acuto, τ cum compend. syll. ων et circumfl. προση su-
pra κτ, iuxta acutus. Apparet igitur veram lectionem hanc
esse: ἐπιτίμησις παρὰ τὸ προσῆκον τῶν δεδομένων.

ὑπὸ τῆς ἐταίρας φιλούμενος: correctum a priina manu κα-
ταφιλούμενος.

βαλλάντιον: Cod. βαλλάν supra τ.

οὐδέποτε: Cod. οὐδέ supra πτε.

ἀνδράποδον: Cod. ἀνδρά supra πδ.

τῆς οὐσίας: Cod. οὐ supra σ cum comp. syll. ας et iuxta
acutus.

πάσας τὰς ψήφους ἐγκαλεῖ τῷ γράψαντι: Cod. πᾶς cum
comp. syll. ας, τ cum comp. syll. ας, ψήφ cum comp. syll.
ως, ἐγκαλ supra εῖ, τ supra ῶ iuxta ι.

In Codice sequitur caput XVIII:

ιη'. ἀπιστίας: —

ἔστιν ἀμέλει ἀπιστία ὑπόληψίς τις ἀδικίας κατὰ πάντων. ὁ δὲ

- ἄπιστος τοιοῦτός τις οἷος ἀποστείλας τὸν παῖδα ὁψωνήσοντα ἕτερον παῖδα πέμπειν πεισόμενον πόσου ἐπρίατο. καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον καὶ κατὰ τὰ δίδιον καθίζων ἀριθμεῖν πόσον ἐστὶ.
- 5 καὶ τὴν γυναῖκα τὴν αὐτοῦ ἐρωτᾶν κατακείμενος εἰ κέλκει τὴν κιβωτὸν καὶ εἰ σεσήμανται τὸ κυλιούχιον καὶ εἰ ὁ μόχλος εἰς τὴν θύραν τὴν αὐλείαν ἐμβέβληται. καὶ ἂν ἐκείνη Φῆ μὴδὲν ἦττον αὐτὸς ἀναστὰς γυμνὸς ἐκ τῶν σρωμάτων καὶ ἀνυπόδητος τὸν λύχρον ἄψας τεύχεα πάντα περιδραμὼν ἐπι-
- 10 σκέψασθαι καὶ οὕτω μόλις ὕπνου τυγχάνειν. καὶ τοὺς ὀφείλοντας αὐτῷ ἀργύριον μετὰ μαρτύρων ἀπαιτεῖν τοὺς τόκους ὅπως μὴ δύναιντο ἔξαρνοι γενέσθαι. καὶ τὸ ἱμάτιον δὲ ἐκδύναι δεινὸς οὐχ ὥς βέλτισα ἐργάσεται ἀλλ' ὅταν ἢ ἄξιος ἐγγυητὴς τοῦ κναφέως. καὶ ὅταν ἦκη τις αἰτησόμενος ἐκπώματα μάλιστα
- 15 μὲν μὴ δοῦναι, ἂν δ' ἄρα τις οἰκεῖος ἢ καὶ ἀναγκαῖος μόνον οὐ πυρώσας καὶ σήσας καὶ σχεδὸν ἐγγυητὴν λαβὼν χρήσει. καὶ τὸν παῖδα δὲ ἀκολουθοῦντα κελεύειν αὐτοῦ ὀπισθεν μὴ βαδίζειν ἀλλ' ἐμπροσθεν ἵνα φυλάττηται αὐτῷ μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποδράσῃ. καὶ τοῖς εἰληφόσι τι παρ' αὐτοῦ καὶ λέγουσι πό-
- 20 σου, κατὰθου. οὐ γὰρ σχολάζω πω πέμπειν. μὴδὲν πραγματεύου. ἐγὼ γὰρ ἂν σὺ σχολάσης συνακολουθήσω: —

SIEBENKEESII ERRORRES.

Siebenkees: (ποσοῦ ἐπρίατο). Codex Palatinus: πόσου ἐπρίατο: (ἀριθμεῖν) ἀριθμεῖν πόσον ἐστὶ: (τὴν αὐτοῦ ἐρωτᾶν) τὴν αὐτοῦ ἐρωτᾶν: (καὶ ἂν ἐκείνη Φῆ) καὶ ἂν ἐκείνη Φῆ: (τὸ ἱμάτιον ἐκδύναι) τὸ ἱμάτιον ἐκδύναι: (ὥς βέλτισα ἐργάσεται) ὥς βέλτισα ἐργάσεται correctum ἐργάσεται: (ἂν δ' ἄρα τις οἰκεῖος ἢ καὶ ἀναγκαῖος) ἂν δ' ἄρα τις οἰκεῖος ἢ καὶ ἀναγκαῖος: (μόνον ἐπυρώσας) μόνον οὐ πυρώσας: (αὐτοῦ ὀπισθεν) αὐτοῦ ὀπισθεν: (οὐ γὰρ σχολάζω πέμπειν) οὐ γὰρ σχολάζω πω πέμπειν.

Quod Fossius ex Palatino affert ἕτερον παῖδα πέμπειν (τὸν) πεισόμενον neque in Codice legitur et orationem soloecam faceret si legeretur.

Quod idem μόνον οὐ πυρώσας non credit in Palatino esse fallitur: perspicue οὐ noto nexu scriptum sequenti participio de more affixum est.

In caeteris nihil est memorabile, nisi quod βέλτις in verbis οὐχ ὡς βέλτις ἐργάσεται in Codice scriptum est βέλτῃ supra γ.

Sequitur in Codice caput XIX :

ιβ' δυσχερείας.

ἔσιν ἡ δυσχέρεια ἀθεραπευσία σώματος λύπης παρασκευασ-
κή. ὁ δὲ δυσχερὴς τοιοῦτός τις οἷον λέπραν ἔχων καὶ ἀλφὸν
καὶ τοὺς ὀνυχας μεγάλους περιπατεῖν καὶ Φῆσαι ταῦτα εἶναι
αὐτῷ. συγγενικὰ ἀρρωστήματα. ἔχειν γὰρ αὐτὸν καὶ τὸν πα-
5 τέρα καὶ τὸν πάππον καὶ οὐκ εἶναι ῥάδιον αὐτὸν εἰς τὸ γένος
ὑποβάλλεσθαι. ἀμέλει δὲ δεινὸς καὶ ἔλκη ἔχειν ἐν τοῖς ἀντι-
κνημίοις καὶ προσπταίσματα ἐν τοῖς δακτύλοις καὶ μὴ θερα-
πεῦσαι ἀλλ' ἐάσαι θηριώθῃναι. καὶ τὰς μασχάλας δὲ θηριώδεις
καὶ δασείας ἔχειν ἄχρι ἐπὶ πολὺ τῶν πλευρῶν, καὶ τοὺς ὀδόν-
10 τας μέλανας καὶ ἐσθιομένους ὥς δυσέντευκτος εἶναι καὶ ἀηδής.
καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐσθίων ἀπομύττεσθαι θύων ἅμα δ' ἄρξασθαι
προσλαλῶν. ἀπορρίπτειν ἀπὸ τοῦ στόματος. ἅμα πῖον προσερυγ-
γάνειν. ἀνακλίπτοντος ἐν τοῖς εἰσώμασι μετὰ τῆς γυναικὸς αὐ-
τοῦ κοιμᾶσθαι. ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν βαλανεῖῳ χρώμενος σφύζε-
15 σθαι. καὶ χιτανίσκον παχὺν καὶ ἱμάτιον σφόδρα λεπτὸν καὶ
κηλίδων μεσθὲν ἀναβαλλόμενος εἰς ἀγορὰν ἐξελθεῖν. καὶ εἰς
ἐξ ὀρνιθοσκόπου τῆς μητρὸς ἐξελθούσης βλασφημηῆσαι. καὶ εὐ-
χομένων καὶ σπενδόντων ἐμβαλεῖν τὸ ποτήριον καὶ γελάσαι
ὡς τεράσιόν τι πεποικώς. καὶ αὐλούμενος δὲ κροτεῖν ταῖς
20 χερσὶ μόνος τῶν ἄλλων καὶ συντερετίζειν καὶ ἐπιτιμᾶν τῇ αὐ-
λητρίδι τί οὐ ταχὺ παύσαιτο. καὶ ἀποπτῦσαι δὲ βουλόμενος
ὑπὲρ τῆς τραπέζης προσπτῦσαι τῷ οἰνοχόῳ : —

ERRORES SIEBENKEESII.

Siebenkees : (Περὶ δυσχερείας). Codex Palatinus : ιβ'. δυσ-
χερείας : — (ἔσι ἡ δυσχέρεια) ἔσιν ἡ δυσχέρεια : (οἷος λέπραν
ἔχων) οἷον λέπραν ἔχων : (οὐχ εἶναι ράδιον εἰς τὸ γένος) οὐκ
εἶναι ῥάδιον αὐτὸν εἰς τὸ γένος : (καὶ ταῦτα μὴ θεραπεῦσαι)
καὶ μὴ θεραπεῦσαι : (μασχάλας θηριώδεις) μασχάλας δὲ θηριώ-
δεις : (ἄχρις ἐπὶ πολὺ) ἄχρι ἐπὶ πολὺ : (ἀναβαλλόμενος) ἀνα-
βαλλόμενος : (εἰς ὀρνιθοσκόπου) εἰς ἐξ ὀρνιθοσκόπου : (ἐκβα-
λεῖν τὸ ποτήριον) ἐμβαλεῖν τὸ ποτήριον : (ὡς τεράσιόν τι) ὡς
τεράσιον τι.

Scripturae notatu digniores hae sunt :

καὶ οὐκ εἶναι βῆδιον αὐτὸν εἰς τὸ γένος: Cod. ρα supra δ, iuxta ", αὐτ cum gravi duplici.

ἀντικνημίσις: Cod. ἀντικνη supra μ, iuxta acutus.

θηριαθῆναι: Cod. θηριω supra θν cum circumfl. et compend. syll. αι.

ἀναπίπτοντος: Cod. ἀναπίπτον supra τ. pulchre emendavit Badhamus ἀναπόνιπτος.

σαπρῶ ἐν τῷ βαλαυνείῳ χρώμενος: Cod. σαπρ supra ῶ, βαλα supra ν, iuxta acutus, χρώ supra μν.

ἀποπτῦσαι — προσπτῦσαι a pr. manu correctum scilicet ἀποπτῦσαι — προσπτῦσαι.

Sequitur in Codice caput XX :

ἀηδίας κ' : —

ἔστιν ἡ ἀηδία ὡς ὄρω λαβεῖν ἔντευξις λύπης ποιητικὴ ἄνευ βλάβης. ὁ δὲ ἀηδὴς τοιοῦτός τις οἶον ἐγείρειν ἄρτι καθεύδοντα εἰσελθὼν ἵνα αὐτῷ λαλῇ. καὶ ἀνάγεσθαι δὴ μέλλοντας κωλύειν. καὶ προσελθὼν δεῖσθαι ἐπισχεῖν ἕως ἂν περιπατήσῃ. καὶ
 5 τὸ παιδίον τῆς τίθης ἀφελόμενος μασώμενος σιτίζει αὐτόν. καὶ ὑποκορίζεσθαι πομπύζων καὶ πανουργιῶν τοῦ πάππου καλῶν. καὶ ἐσθίων δὲ ἅμα διηγέσθαι ὡς ἐλέβορον πιὼν ἄνω καὶ κάτω καθαρθεῖη καὶ ζωμοῦ τοῦ παρακειμένου ἐν τοῖς ὑπεχωρήμασιν αὐτῷ μελαντέρᾳ ἢ χολῇ. καὶ ἐρωτῆσαι δὲ δεινὸς ἑναν-
 10 τίον τῶν οἰκείων εἴπου (correctum εἴπερ)· μάμμη ὅτ' ὤδινες καὶ ἔτικτές με τίς ἡμέρα. καὶ ὑπὲρ αὐτῆς δὲ λέγειν ὡς ἡδύ ἐσι καὶ ἀμφοτέρᾳ δὲ οὐκ ἔχοντα οὐ βῆδιον ἄνθρωπον λαβεῖν. καὶ ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ἔστι παρ' αὐτῷ λακκαῖον. καὶ ὡς κῆπος λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἀπαλὰ ὥς εἶναι ψυχρὸν. καὶ μά-
 15 γειρος εὖ τὸ ὄψον σκευάζων. καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ πανδοκεῖον ἐστὶ, μετ' ἡ γάρ ἐστι, καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ εἶναι τὸν τετρημένον πίθον, εὖ ποιῶν γὰρ αὐτοὺς οὐ δύνασθαι ἐμπληῆσαι. καὶ ξενίζων δὲ δεῖξαι τὸν παράσιτον αὐτοῦ ποῖός τις ἐστὶ τῷ συνδειπνοῦντι. καὶ παρακαλῶν δὲ ἐπὶ τοῦ ποτηρίου εἰπεῖν ὅτι τὸ
 20 τέρψον τοὺς παρόντας παρεσκεύασαι. καὶ ὅτι αὐτὴν, ἐὰν κελύσωσιν, ἡ παῖς μέτεισι παρὰ τοῦ πορνοβοσκοῦ ἤδη πῶς πάντες ὑπ' αὐτῆς αὐλώμεθα καὶ εὐφραινώμεθα : —

ERRORES SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ ἀηδίας). Codex Palatinus: ἀηδίας κ': —
 (ἔστι ἡ ἀηδία) ἔσιν ἡ ἀηδία: (οἶος ἐγείρειν) οἶον ἐγείρειν: (μασ-
 σόμενος) μασώμενος: (πανοῦργον τοῦ πάππου) πανουργιῶν τοῦ
 πάππου: (ἐσθίων ἄμα) ἐσθίων δὲ ἄμα: (ἐλλέβορον πιὼν) ἐλέ-
 βορον πιὼν: (εἰπὲ μάμμη) εἶπου (correctum εἶπερ) μάμμη:
 (ἔτικτες μὲ) ἔτικτές με: (ἁμφότερα οὐκ ἔχοντα) ἁμφότερα δὲ
 οὐκ ἔχοντα: (ἡ οἰκία αὐτοῦ) ἡ οἰκία αὐτοῦ: (εὐποιῶν) εὖ
 ποιῶν: (παρασκευάσαι) παρεσκεύασαι.

Animadvertenda scriptura Codicis in hisce:

οἶον ἐγείρειν: Cod. οἶ cum comp. syll. ον.

τὸ παιδίον τῆς τίτθης ἀφελόμενος: Cod. τὸ παι supra δ,
 iuxta acutus. ἀφελόμενος scriptum est ἀφelo supra μν iuxta
 acutus.

καὶ πανουργιῶν τοῦ πάππου: Cod. πανουργι supra compend.
 syll. ων et circumflexus.

εἶπου μάμμη: Cod. εἶπου, supra ου scriptum ερ a prima
 manu.

παρὰ τοῦ πορνοβοσκοῦ ἤδη. πῶς πάντες: Cod. π cum com-
 pend. syllab. ως et circumfl. πάντ cum compend. syllab. ες.

Caeterum quod Siebenkees refert λαβεῖν in verbis οὐ βῆδιον
 ἄνθρωπον λαβεῖν » a recentiore manu subscriptum et in mar-
 gine infinitivo εὔρεῖν explicatum esse" verum non est, et quod
 de scripturae nominis ποτηρίου compendio Fossius retulit nil
 quidquam habet novi. Scribitur de more πο supra τρ, inter
 utramque consonantem acutus. Sic solent nomina omnia in —
 τήριον a tachygraphis exarari, veluti δεσμωτήριον. Hinc intel-
 ligitur cur ποτήριον et πότερον confundantur.

Sequitur in Codice caput XXI:

μικροφιλοτιμίας κα': —

ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξει εἶναι ὄρεξις τιμῆς ἀνελεύθερος. ὁ
 δὲ μικροφιλότιμος τοιοῦτός τις οἶος σπουδάζει ἐπὶ δεῖπνον κλη-
 θεὶς παρ' αὐτὸν τὸν καλέσαντα κατακείμενος δειπνήσαι. καὶ
 τὸν υἱὸν ἀποκεῖραι ἀγαγὼν εἰς Δελφούς. καὶ ἐπιμεληθῆναι δὲ
 ὅπως αὐτῷ ὁ ἀκόλουθος Λιθίος ἔσαι. καὶ ἀποδιδούς μνᾶν ἀρ-
 γυρίου καὶνὸν ποιῆσαι ἀποδοῦναι. καὶ κολοῖω δὲ ἔνδον τρεφομένω

- δεινὸς κλιμάκιον πρίασθαι καὶ ἀσπίδιον χαλκοῦν ποιῆσαι ὃ
 ἔχων ἐπὶ τοῦ κλιμακίου ὁ κολιδὸς πηδῆσεται. καὶ βοῦν θύσας
 τὸ προμετωπίδιον ἀπαντικρὺ τῆς εἰσόδου προσπατταλῶσαι γέμ-
 10 **μασι** μεγάλους περιδήσας ὅπως οἱ εἰσιόντες ἴδωσιν ὅτι βοῦν
 ἔθυσε. καὶ πομπεύσας μετὰ τῶν ἱππέων τὰ μὲν ἄλλα πάντα
 δοῦναι τῷ παιδὶ ἀπενεγκεῖν οἴκαδε, ἀναβαλλόμενος δὲ θοιμά-
 τιον ἐν τοῖς μύωψι κατὰ τὴν ἀγορὰν περιπατεῖν. καὶ κυναρίου
 δὲ Μελιταίου τελευτήσαντος αὐτῷ μνημα ποιῆσαι καὶ σπηλίδιον
 15 ποιήσας ἐπιγράψαι κλάδος. Μελιταῖος. καὶ ἀναθεῖς δακτύλιον
 χαλκοῦν ἐν τῷ ἀσκληπιείῳ τοῦτον ἐκτρίβειν σεφانوῦντα ἀλεί-
 φειν ὁσημέραι. ἀμέλει δὲ καὶ συνδιοικίσασθαι παρὰ τῶν πρυ-
 τάνων ὅπως ἀπαγγεῖλῃ τῷ δήμῳ τὰ ἱερὰ καὶ παρεσκευασμέ-
 νος λαμπρὸν ἱμάτιον καὶ ἐσεφανωμένος παρελθὼν εἰπεῖν· ὦ ἄν-
 20 **δρες** Ἀθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῶν
 θεῶν. τὰ γὰρ ἄξια καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ ὑμεῖς δέχεσθε τὰ
 ἀγαθὰ. καὶ ταῦτα ἀπαγγείλας ἀπὼν διηγῆσασθαι οἴκαδε τῇ
 αὐτοῦ γυναικὶ ὡς καθ' ὑπερβολὴν εὐημερεῖν: —

ERRORES SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ μικροφιλοτιμίας). Codex Palatinus: μικρο-
 Φιλοτιμίας κα': — (ἀναγὼν εἰς Δελφούς) ἀγαγὼν εἰς Δελφούς:
 (ὅπως αὐτῷ) ὅπως αὐτῷ: (ἐν ταῖς μύωψι) ἐν τοῖς μύωψι. Scri-
 bitur τ cum compend. syllab. οἰς et circumflexo: (μνημα
 καὶ σπηλίδιον ποιήσας) μνημα ποιῆσαι καὶ σπηλίδιον ποιήσας: (συν-
 διοικήσασθαι) συνδιοικίσασθαι: (καὶ μὲν ἄξια καὶ τὰ ἱερὰ) τὰ
 γὰρ ἄξια καὶ τὰ ἱερὰ: (τῇ αὐτοῦ γυναικὶ) τῇ αὐτοῦ γυ-
 ναικὶ:

Est operae pretium animadvertere scripturas hasce:

μικροφιλοτιμία: inter κρο et φι infra versum est nota ὕφ'
 ἔν, quae saepius in Palatino Codice apparet.

προμετωπίδιον: Cod. προμετωπι supra δ.

κυναρίου: Cod. κυ supra νρ, inter ν et ρ acutus.

δακτύλιον: Cod. δακτυ supra λ, iuxta acutus.

ἀσκληπιείῳ: diserte in Cod. scriptum est, non ἀσκληπίῳ.

ἀθηναῖοι: Cod. ἀ supra θν cum circumflexo et compend.
 syllab. αι.

τὰ γὰρ ἄξια; Cod. γ pronomi cum compend. syllab. αρ et

acuto. Facile credideris μὲν esse scriptum, quae res subinde Siebenkeesium fefellit.

In Codice sequitur caput XXII.

ἀνελευθερίας κβ': —

ἡ δὲ ἀνελευθερία ἐστὶ περιουσία τις ἀπὸ Φιλοτιμίας δαπάνην ἔχουσα. ὁ δὲ ἀνελεύθερος τοιοῦτός τις οἷος νικῆσαι τραγῳδοῖς ταινίαν ξυλίνην ἀναθεῖναι τῷ Διονύσῳ ἐπιγράψας μὲν αὐτοῦ τὸ ὄνομα. καὶ ἐπιδόσεων γινομένων ἐκ τοῦ δήμου ἀναστὰς
 5 σιωπᾶν ἢ ἐκ τοῦ μέσου ἀπελθεῖν. καὶ ἐκδιδούς αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ μὲν ἱερείου πλὴν τῶν ἱερέων τὰ κρέα ἀποδόσθαι, τοὺς δὲ διακονοῦντας ἐν τοῖς γάμοις οἰκοσίτους μισθώσασθαι. καὶ τριηραρ κυβερνήτου σῶμα ταυτὸν ἐπὶ τοῦ κατασρώματος ὑποσφεννύσθαι τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποτιθέναι. καὶ τὰ παι-
 10 δία δὲ δεινὸς μὴ πέμψαι εἰς διδασκάλου ὅταν ἢ τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παῖδιά μουσία ἀλλὰ Φῆσαι κακῶς ἔχειν ἵνα μὴ συμβάλωνται. καὶ ἐξ ἀγορᾶς δὲ ὀψωνήσας τὰ κρέα αὐτὸς φέρειν καὶ τὰ λάχανα ἐν τῷ προκολπίῳ καὶ ἔνδον μένειν ὅταν ἐκδῷ θοιμάτιον ἐκπλύναι. καὶ Φίλου ξρανον συλλέγοντος καὶ
 15 διειλεγμένου αὐτῷ προσιόντα προῖδόμενος ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ τὴν κύκλῳ οἶκαδε πορευθῆναι. καὶ τῇ γυναικὶ δὲ τῇ αὐτοῦ (correctum ἑαυτοῦ) προῖκα εἰσενεγκαμένη μὴ πρίασθαι θεραιπαινα ἀλλὰ μισθοῦσθαι εἰς τὰς ἐξόδους ἐκ τῆς γυναικείας παιδίον τὸ συνακολουθῆσαν. καὶ τὰ ὑποδήματα πάλιν πῆξει
 20 κεκαττυμένα φορεῖν καὶ λέγειν ὅτι κέρατος οὐδὲν διαφέρει. καὶ ἀναστὰς τὴν οἰκίαν καλλύναι καὶ τὰς κλῖνας ἐκκορῆσαι καὶ καθεζόμενον παρασρέψαι τὸν χιτῶνα ὃν αὐτὸς φορεῖ: —

ERRORS SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ ἀνελευθερίας). Codex Palatinus: ἀνελευθερίας κβ': — (περιουσία τις ἀποΦιλοτιμίας) περιουσία τις ἀπὸ Φιλοτιμίας: (ἐκδιδούς αὐτοῦ θυγατέρα) ἐκδιδούς αὐτοῦ θυγατέρα: (πλὴν τῶν ἱερέων) πλὴν τῶν ἱερέων: (τὰ κρέα ἀποδίδοσθαι) τὰ κρέα ἀποδόσθαι: (καὶ τριηραρχῶν τὰ τοῦ κυβερνήτου) καὶ τριηραρ in extremo versu et cum lacunae indicio in vs. sq. κυβερνήτου: (σῶματα αὐτοῦ) σῶμα ταυτὸν: (ὑποσφεννύσθαι) ὑποσφεννύσθαι: (τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποτιθέναι) τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποτιθέναι: (πέμψαι εἰς διδάσκαλον) πέμψαι εἰς διδασκάλου: (ὅταν ἢ τοῦ

ἀποτιθέναι καὶ τὰ παιδιμουσία) ὅταν ἡ τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παιδία μουσία: (συμβάλλωνται) συμβάλλωνται: (αὐτὸς Φέρειν — καὶ τὰ λάχανα) αὐτὸς Φέρειν τὰ λάχανα: (ἐν τῷ προκαλπῖω) ἐν τῷ προκολπίω: (ὅταν ἐκδῶ θοιμάτιον ἐκπλῦναι) ὅταν ἐκδῶ θοιμάτιον ἐκπλῦναι: (ἀνακάμψας) ἀποκάμψας: (ἐκ τῆς ὁδοῦ τῷ κύκλῳ) ἐκ τῆς ὁδοῦ τὴν κύκλῳ: (τῇ ἐαυτοῦ προῖκα) τῇ αὐτοῦ (correctum ἐαυτοῦ) προῖκα: (πρίασθαι θεραπαίνας) πρίασθαι θεραπαίνας (sic): (παιδίον συνακολουθήσαν) παιδίον συνακολουθήσαν: (ὁποδήματα πάλιν πῆξει) ὑποδήματα πάλιν πῆξει: (καλλῦναι) καλλῦναι: (καθεζόμενος) καθεζόμενον: —

Scripturae ad cognoscendum non inutiles hae insunt:

ἐκδιδούς αὐτοῦ θυγατέρα: Cod. αὐ supra τ cum circumflexo, θυγα supra τρ, inter τ et ρ acutus.

πλὴν τῶν ἱερέων: Cod. ἱερέ supra ων.

εἰσῶμα ταυτὸν: Cod. ταυτ cum duplici gravi.

ἐπὶ τοῦ κατασρώματος: Cod. κα supra τ, tum ερω, supra μτ, iuxta acutus.

ἀποτιθέναι καὶ τὰ παιδία μουσία: Cod. παι supra δ, iuxta acutus, μουσί supra α. Manifestus igitur est scribae error, quem sagaciter Meierus (apud Fossium ad h. l.) deprehendit. Scriptum erat in vetustiore libro:

ὑποστορένυσθαι τὰ δὲ αὐ
τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παιδία
δὲ δεινὸς μὴ πέμψαι εἰς
διδασκάλου ὅταν ἡ
μουσεῖα ἀλλὰ Φῆσαι κακῶς.

Librarius quum recte descripsisset usque ad ὅταν ἡ alias res agens repetiit secundum versiculum:

τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παιδία
et tum quintum subiecit:

μουσεῖα ἀλλὰ Φῆσαι κακῶς
ἔχειν ἵνα μὴ συμβάλλωνται.

ἐν τῷ προκολπίῳ: Cod. προκολ supra π, iuxta acutus.

θοιμάτιον ἐκπλῦναι: Cod. θοιμα supra τ cum acuto.

θεραπίαινα: Cod. θεραίπ supra αι, tum ν supra α.

συνακολουθήσαν: Cod. συνακολουθῆσ cum compend. syllab. αν.

κέρτος: Cod. κέρα supra τ.

καθεζόμενον: Cod. καθεζό supra μν cum compend. syll. ον.

In Codice sequitur cap. XXIII:

ἀλαζονείας κγ': —

ἀμέλει δὲ ἡ ἀλαζονεία δόξει εἶναι προσδοκία τις ἀγαθῶν οὐκ ὄντων. ὁ δὲ ἀλαζὼν τοιοῦτός τις οἷος ἐν τῷ διαζεύγματι ἐξηκὼς διηγείτο ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτοῖς ἔσιν ἐν τῇ θαλάσῃ. καὶ περὶ τῆς ἐργασίας τῆς δανειστικῆς διεξιέναι ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε καὶ ἀπολώλεκε καὶ ἅμα ταῦτα πλεθρίζων πέμπειν τὸ παιδάριον εἰς τὴν τράπεζαν δραχμῆς αὐτῷ κειμένης. καὶ συνοδοιπόρου δὲ ἀπολαῦσαι ἐν τῇ ὁδῷ δεινὸς λέγων ὡς μετὰ εὐάνδρου ἐσρατεύσατο καὶ ὡς αὐτῷ εἶχε καὶ ὅσα λιθοκόλλητα ποτήρια ἐκόμισε. καὶ περὶ τῶν τεχνιτῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὅτι βελτίους εἰσὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀμφισβητῆσαι καὶ ταῦτα ψηφῆσαι οὐδαμοῦ ἐκ τῆς πόλεως ἀποδεδημηκῶς. καὶ γράμματα δὲ εἰπεῖν ὡς πάρεσι παρ' Ἀντιπάτρου τριττὰ δὴ λέγοντα παραγίνεσθαι αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελοῦς, ὅτι ἀπείρηται ὅπως μὴ δ' ὕψ' ἐνδὲς συκοφαντηθῇ. περαιτέρω φιλοσοφεῖν προσῆκε Μακεδόσι. καὶ ἐν τῇ σποδιᾷ δὲ ὡς πλείους ἢ πέντε τάλαντα αὐτῷ γένοιτο τὰ ἀναλώματα διδόντι τοῖς ἀπύροις τῶν πολιτῶν. ἀναγεύειν γὰρ οὐ δύνασθαι. καὶ ἀγνώτων δὲ παρακαθημένων κελεῦσαι θεῖναι τὰς ψήφους ἕνα αὐτῶν καὶ πόσων καθ' ἑξακοσίας καὶ κατὰ μίαν καὶ προσθεῖς πιθανῶς ἐκάστοις τούτων ἑνόματα ποιῆσαι καὶ δέκα τάλαντα καὶ τοῦτο φήσας εἰσενήγχεαι εἰς ἑράνους αὐτῶν καὶ τὰς τριηραρχίας εἰπεῖν ὅτι οὐ τίησιν οὐδὲ τὰς λειτουργίας ὅσας λελειτούργηκε. καὶ προσελθὼν δ' εἰς τοὺς ἵππους τοὺς ἀγαθοὺς τοῖς πωλοῦσι προσποιήσασθαι ὠνητιᾶν. καὶ ἐπὶ τὰς κλῖνας ἐλθὼν ἱματισμὸν ζητῆσαι εἰς δύο τάλαντα καὶ τῷ παιδὶ μάχεσθαι ὅτι τὸ χρυσίον οὐκ ἔχων αὐτῷ ἀκολουθεῖ καὶ ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν φῆσαι ταύτην εἶναι τὴν πατρώαν πρὸς τὸν μὴ εἰδῶτα καὶ διότι μέλλει πωλεῖν αὐτὴν διὰ τὸ ἐλάττω εἶναι αὐτῷ πρὸς τὰς ξενοδοχίας: —

ERRORES SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ ἀλαζονείας). Codex Palatinus: ἀλαζονείας:

κγ' : — (διηγείσθαι ξένοις) διηγείτο ξένοις : (χρήματα αὐτῶ
 ἔσιν) χρήματα αὐτοῖς ἔσιν : (ἐν τῇ θαλάττῃ) ἐν τῇ θαλάσσῃ :
 (ἀπολαῦσας ἐν τῇ ὁδῷ) ἀπολαῦσαι ἐν τῇ ὁδῷ : (δεινὸς λέγειν)
 δεινὸς λέγων : (ὡς μετ' Εὐάνδρου) ὡς μετα εὐάνδρου. μετα
 sine accentu : (τριττὸν δὴ λέγοντα) τριττὰ δὴ λέγοντα : (ἐν
 τῇ σποδίᾳ) ἐν τῇ σποδιᾷ : (τάλαντα γένοιτο αὐτῷ) τάλαντα
 αὐτῷ γένοιτο : (καὶ ἀγνώσων δὲ) καὶ ἀγνώτων δὲ : (καὶ πόσων)
 καὶ πόσων : (Φήσας εἰσενηνοχέιναι) Φήσας εἰσενηνέχθαι : (αὐτῷ
 ἐξαγωγῆς) αὐτῷ ἐξαγωγῆς : (ἀτελοῦς, εἰπεῖν ὅτι) ἀτελοῦς ὅτι :
 (εἰς ἑράνους αὐτὸν) εἰς ἑράνους αὐτῶν : (λιτουργίας) λειτουργίας :
 (ὅτι τὸ χρύσιον) ὅτι τὸ χρυσίον : (καὶ ὅτι μέλλει) καὶ διότι
 μέλλει :

Scripturae notabiles hae sunt :

τὸ παιδάριον εἰς τὴν τράπεζαν δραχμῆς : Cod. παι supra δρ
 cum compend. syllab. ον. inter δ et ρ acutus : τρά supra πζ
 cum compend. syllab. αν.

ποτήρια : Cod. πο supra τρ, inter τ et ρ acutus.

πόλεως ἀποδεδημηκῶς : Cod. πόλεως δεδημηκῶς corrector supra
 scripsit ἀπο.

εἰς μακεδονίαν : Cod. μακε supra δν. inter δ et ν acutus.
 Scriba male accentum posuit, nam quod dedit μακεδόνα vel
 μακεδόνας significat. Debebat acutum iuxta apponere ut esset
 μακεδονίαν.

Sieb. (μῆδ' ὕφ' ἑνος) Cod. μῆ δ' ὕφ' ἐνός :

ἀγνώτων : Cod. ἀγνω supra τ cum compend. syll. ων. iuxta
 acutus.

καὶ πόσων : Cod. καὶ πο supra σων, iuxta acutus.

ξενοδοχίας : Cod. ξενοδο supra χ, accentus nullus.

In Codice sequitur caput XXIV :

ὑπερηφανίας κδ' : —

ἔσι δὲ ἡ ὑπερηφανία καταφρόνησίς τις πλὴν αὐτοῦ τῶν
 ἄλλων. ὁ δὲ ὑπερήφανος τοιόσδε τις οἶος τῷ σπεύδοντι ἀπὸ
 δειπνου ἐντεύξεσθαι φάσκειν ἐν τῷ περιπατεῖν. καὶ εὖ ποιήσας
 μεμνησθαι φάσκειν καὶ βιάζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς τὰς διαίτας κρί-
 νειν ἐν τοῖς ἐπιτρέψασιν. καὶ χειροτονουμένοις ἐξόμνυσθαι τὰς
 ἀρχὰς οὐ φάσκων σχολάζειν. καὶ προσελθεῖν πρότερος οὐδενὶ
 θελήσας. καὶ τοῦς παλοῦντάς τι ἢ μεμισθωμένους δεινὸς κε-

λεῦσαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ' ἡμέρα. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πο-
 10 ρευόμενος μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι κάτω κεκυφώς ὅταν
 αὐτῷ δοκῇ ἄνω πάλιν. καὶ ἐσιῶν τοὺς φίλους αὐτὸς μὴ
 συνδειπνεῖν ἀλλὰ τῶν ὑφ' αὐτόν τινι συντάξαι αὐτῶν ἐπιμε-
 λεῖσθαι. καὶ προαποσέλλειν δὲ ἐπ' αὐτὸν πορεύεται τὸν ἐροῦντα ὅτι
 προέρχεται. καὶ οὔτε ἐπαλειφόμενον αὐτὸν οὔτε λουόμενον οὔτε
 ἐσθίοντα ἐάσας ἂν εἰσελθεῖν. ἀμέλει δὲ καὶ λογιζόμενος πρὸς
 15 τινὰ τῷ παιδὶ συντάξαι τὰς ψήφους διωθεῖν καὶ κεφάλαιον
 ποιήσαντι γράψαι αὐτῷ εἰς λόγον. καὶ ἐπιστέλλων μὴ γράψειν
 ὅτι χαρίζοιο ἂν μοι ἀλλ' ὅτι βούλομαι γενέσθαι, καὶ ἀπέσταλκα
 πρὸς σὲ ληψόμενος, καὶ ὅπως ἄλλως μὴ ἔσαι, καὶ τὴν ταχι-
 σην: —

ERRORS SIEBENKEESII.

Siebenkees: (Περὶ ὑπερηφανίας). Codex Palatinus: ὑπερηφα-
 νίας κδ': — (Ἔστι δὲ ὑπερηφανία) ἔστι δὲ ἡ ὑπερηφανία: (πλὴν
 αὐτοῦ) πλὴν αὐτοῦ: (τοῖος δὲ τις) τοιοῦτός τις: (κρίνειν καὶ
 ἐν ταῖς ἐπιτρέψασι) κρίνειν ἐν τοῖς ἐπιτρέψασι: (προελθεῖν πρό-
 τερος) προσελθεῖν πρότερος: (οὐδενὶ θελήσει) οὐδενὶ θελήσας:
 (πάλιν. Ἐσιῶν) πάλιν καὶ ἐσιῶν: (τῶν ὑφ' αὐτόν τινι) τῶν
 ὑφ' αὐτόν τινι: (προσταποσέλλειν) προαποσέλλειν: (οὔτε ἐπ'
 ἀλειφόμενον οὔτε λουόμενον) οὔτε ἐπαλειφόμενον αὐτὸν οὔτε λουό-
 μενον:

Scripturae ad cognoscendum utiliores hae insunt:

οὔτε ἐπαλειφόμενον αὐτὸν οὔτε λουόμενον: Cod. ἐπαλειφο su-
 pra μν cum comp. syllab. ον, iuxta acutus; αὐτ cum duplici
 gravi; λουο supra μν cum comp. syll. ον, iuxta acutus.

ἐάσας ἂν εἰσελθεῖν: Cod. ἐάσ cum comp. syll. ας; ἂν cum
 duplici gravi. Saepissime in Codd. μὲν, δὲ et ἂν habent ac-
 centum duplicem.

τῷ παιδὶ: Cod. τ supra ω iuxta ι.

κεφάλαιον ποιήσαντι: Cod. ποιη supra στι, iuxta acutus.

μὴ γράψειν: Cod. γράψ cum compend. syll. ειν.

πρὸς σὲ ληψόμενος: Cod. πρ supra ὀ; σ supra ἐ; ληψο su-
 pra μν.

In Codice sequitur caput XXV:

δελίας κέ': —

- ἀμέλει δὲ ἡ δειλία δόξειεν εἶναι ὑπείξίς τις ψυχῆς ἔμφο-
 βος. ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος πλέων τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας
 εἶναι καὶ κλύδωνος γενομένου ἔρωτᾶν εἴ τις μὴ μεμύηται τῶν
 πλεόντων καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακύπτων μὲν πυνθάνεσθαι εἰ
 5 μεσοπορεῖ, καὶ τί αὐτῷ δοκεῖ τὰ τοῦ θεοῦ. καὶ πρὸς τὸν πα-
 ρακαθήμενον λέγειν ὅτι φοβεῖται ἀπὸ ἐνυπνίου τινός. καὶ ἐκ-
 δὺς διδόναι τῷ παιδί τὸν χιτωνίσκον καὶ δεῖσθαι πρὸς τὴν
 γῆν προσάγειν αὐτόν. καὶ στρατευόμενος δὲ πεζοῦ (correctum
 πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν κελεύων πρὸς αὐτὸν πάντας
 10 πρῶτον περιῖδεν καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαγινῶναι εἰς πότερον
 εἰσὶν οἱ πολέμιοι. καὶ ἀκούων κραυγῆς καὶ ὄρων πίπτοντας
 εἶπε (correctum εἶπου) πρὸς τοὺς παρεστηκότας ὅτι τὴν σπά-
 θην λαβεῖν ὑπὸ τῆς σπουδῆς ἐπελάθετο τρέχειν ἐπὶ τὴν σκη-
 νὴν τὸν παῖδα ἐκπέμψας καὶ κελεύσας προσκοπεῖσθαι πῶ
 15 εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀποκρύψαι αὐτὴν πρὸς τὸ προσκεφάλαιον
 εἶτα διατρίβειν πολὺν χρόνον ὡς ζητεῖν. καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὄρων
 τραυματίαν τινὰ προσφερόμενον τῶν φίλων προσδραμῶν καὶ
 θαρρεῖν κελεύσας ὑπολαβὼν φέρειν καὶ τοῦτον θεραπεύειν καὶ
 περισπογγίζειν καὶ παρακαθήμενος ἀπὸ τοῦ ἔλκουσ τὰς μυῖας
 20 σοβεῖν καὶ πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. καὶ τοῦ
 σαλπιστοῦ δὲ τὸ πολεμικὸν σημήναντος καθήμενος ἐν τῇ σκηνῇ
 ἄπαχ' ἐς κόρακας οὐκ ἑάσει τὸν ἄνθρωπον ὑπνοῦ λαβεῖν πυκνὰ
 σημαίνων. καὶ αἵματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τοῦ ἄλλοτρίου τραύ-
 ματος ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπανιοῦσι καὶ διηγεί-
 25 σθαι ὡς κινδυνεύσας ἔνα σέσωκα τῶν φίλων. καὶ εἰσάγειν πρὸς
 τὸν κατακείμενον σκεφομένους τοὺς δημότας τοὺς φυλέτας
 καὶ τούτων ἅμ' ἐκάστῳ διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς ἑαυτοῦ
 χερσὶν ἐπὶ σκηνὴν ἐκόμισεν: —

SIEBENKEESII ERRORES.

Siebenkees: (Περὶ δειλίας). Codex Palatinus: δειλίας κέ: —
 (ἡ δειλία δοξειεν ἂν εἶναι) ἡ δειλία δόξειεν εἶναι: (ὁ δὲ δειλὸς
 τοιοῦτός τις, οἷος) ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος: (κλύδωνίου γενομένου)
 κλύδωνος γενομένου: (πρὸς τὴν παρακαθήμενον) πρὸς τὸν παρα-
 καθήμενον: (πεζῇ ἐκβοηθοῦντος τε προσκαλεῖν) πεζοῦ (correc-
 tum πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν: (πρὸς αὐτὸν πάντας)
 πρὸς αὐτὸν πάντας: (εἶπεῖν πρὸς τοὺς παρεστηκότας) εἶπε (cor-

- ἀμέλει δὲ ἡ δειλία δόξειεν εἶναι ὑπείξίς τις ψυχῆς ἔμφο-
 βοῦς. ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος πλέων τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας
 εἶναι καὶ κλυδωνος γενομένου ἐρωτᾶν εἴ τις μὴ μεμύηται τῶν
 πλεόντων καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακύπτων μὲν πυθάνεσθαι εἰ
 5 μεσοπορεῖ, καὶ τί αὐτῷ δοκεῖ τὰ τοῦ θεοῦ. καὶ πρὸς τὸν πα-
 ρακαθήμενον λέγειν ὅτι φοβεῖται ἀπὸ ἐνυπνίου τινός. καὶ ἐκ-
 δὺς διδόναι τῷ παιδί τὸν χιτωνίσκον καὶ δεῖσθαι πρὸς τὴν
 γῆν προσάγειν αὐτόν. καὶ τρατευόμενος δὲ πεζοῦ (correctum
 πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν κελεύων πρὸς αὐτὸν πάντας
 10 πρῶτον περιῖδεῖν καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαγινῶναι ἐς πότερον
 εἰσὶν οἱ πολέμιοι. καὶ ἀκούων κραυγῆς καὶ ὄρων πίπτοντας
 εἶπε (correctum εἶπου) πρὸς τοὺς παρεστηκότας ὅτι τὴν σπά-
 θην λαβεῖν ὑπὸ τῆς σπουδῆς ἐπελάβετο τρέχειν ἐπὶ τὴν σκη-
 νὴν τὸν παῖδα ἐκπέμψας καὶ κελεύσας προσκοπεῖσθαι πῶ
 15 εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀποκρύψαι αὐτὴν πρὸς τὸ προσκεφάλαιον
 εἶτα διατρίβειν πολὺν χρόνον ὡς ζητεῖν. καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὄρων
 τραυματίαν τινὰ προσφερόμενον τῶν φίλων προσδραμῶν καὶ
 θαρρεῖν κελεύσας ὑπολαβὼν φέρειν καὶ τοῦτον θεραπεύειν καὶ
 περισπογγίζειν καὶ παρακαθήμενος ἀπὸ τοῦ ἔλκουσ τὰς μυίας
 20 σοβεῖν καὶ πᾶν μάλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. καὶ τοῦ
 σαλπιστοῦ δὲ τὸ πολεμικὸν σημήναντος καθήμενος ἐν τῇ σκηνῇ·
 ἄπαγ' ἐς κόρακας οὐκ ἔασει τὸν ἄνθρωπον ὕπνου λαβεῖν πυκνὰ
 σημαίνων. καὶ αἵματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου τραύ-
 ματος ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπανιοῦσι καὶ διηγεί-
 25 σθαι ὡς κινδυνεύσας ἔνα σέσωκα τῶν φίλων. καὶ εἰσάγειν πρὸς
 τὸν κατακείμενον σκεψομένους τοὺς δημότας τοὺς φυλέτας
 καὶ τούτων ἅμ' ἐκάσῳ διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς ἑαυτοῦ
 χερσὶν ἐπὶ σκηνὴν ἐκόμισεν: —

SIEBENKEESII ERRORER.

Siebenkees: (Περὶ δειλίας). Codex Palatinus: δειλίας κε': —
 (ἡ δειλία δόξειεν ἂν εἶναι) ἡ δειλία δόξειεν εἶναι: (ὁ δὲ δειλὸς
 τοιοῦτός τις, οἷος) ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος: (κλυδωνίου γενομένου)
 κλυδωνος γενομένου: (πρὸς τὴν παρακαθήμενον) πρὸς τὸν παρα-
 καθήμενον: (πεζῇ ἐκβοηθοῦντος τε προσκαλεῖν) πεζοῦ (correc-
 tum πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν: (πρὸς αὐτὸν πάντας)
 πρὸς αὐτὸν πάντας: (εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρεστηκότας) εἶπε (cor-

rectum εἶπου) πρὸς τοὺς παρεσηκότας: (ἐπελάθετο· καὶ εἰπεῖν τρέχειν ἐπὶ τὴν σκηνήν) ἐπελάθετο τρέχειν ἐπὶ τὴν σκηνήν: (ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι· καὶ ἀποκρύψας αὐτήν) ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι. ἀποκρύψαι αὐτήν: (οὐκ ἔασεις) οὐκ ἔασει: (σκεψαμένους) σκεψομένους: (τοὺς δημότας καὶ φυλέτας) τοὺς δημότας τοὺς φυλέτας: (ἅμα ἐκάσῳ) ἅμ' ἐκάσῳ:

Insigniores quaedam scripturae sunt:

ἡ δειλία δόξειεν εἶναι: Cod. ἡ δει supra λ, iuxta acutus.

ἀνακύπτων μὲν: Cod. ἀνακύ supra πτων; μ cum comp. syll. en et acuto.

πεζοῦ ἐκβοηθοῦντος τὲ: Cod. πεζοῦ supra οῦ scriptum ῆ; ἐκβοηθοῦντ supra ο; τ supra ἐ.

πρὸς αὐτὸν τάντας: Cod. πρ supra δ; αὐτ cum duplici gra. ti; ταν supra τ cum compend. syll. ας, iuxta acutus.

διαγνώναι ἐςὶ πότερον εἰσιν: Cod. διαγνώ supra ναι; πο supra τρ cum compend. syll. ον, iuxta acutus.

εἶπε πρὸς τοὺς παρεσηκότας: Cod. εἶπ supra ε, manus secunda supra scripsit ου; πρ supra δ; τ cum compend. syll. ου; et accentu gravi.

πρὸς τὸ προσκεφάλαιον: Cod. πρ supra δ.

ὡς ζητεῖν: Cod. ζητ cum comp. syll. ειν et circumflexo.

ἵνα σέσωκα: Cod. σέσω supra κα.

In Codice sequitur caput XXVI:

ὀλιγαρχίας κς': —

δόξειεν δ' ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία. τὶς ἰσχυρῶς κέρδους χλιχομένη. ὃ δὲ ὀλίγαρχος τοιοῦτος οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι προαιρήσονται τῆς πομπῆς τοὺς συνεπιμελησομένους παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει ὡς δεῖ αὐτοκράτορας τοῦ-
 5 τοὺς εἶναι, καὶ ἄλλοι προβάλλωνται δέκα λέγειν· ἱκανὸς εἰς ἐστὶ. τοῦτον δὲ ὅτι δεῖ ἄνδρα εἶναι. καὶ τῶν Ὀμήρου ἐπῶν τοῦτο ἐν μόνον κατέχειν ὅτι οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ εἰς κοί-
 10 ρανος ἔσῳ, τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιοῦτοις τῶν ὀλίγων χρήσασθαι· ἀμέλει δὲ δεινὸς
 τοῖς τοιοῦτοις τῶν ὀλίγων χρήσασθαι ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἡμᾶς
 συνελθόντας περὶ τούτων βουλευσάσθαι καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ
 τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζοντας
 καὶ ὑπὸ τούτων αὐτοὺς ὑβριζομένους ἢ τιμαμένους. ὅτι ἡ τού-
 τους δεῖ ἢ ὑμᾶς οἰκεῖν τὴν πόλιν. καὶ τὸ μέτρον δὲ τῆς ἡμέρας

- ἀμέλει δὲ ἡ δειλία δόξειεν εἶναι ὑπείξίς τις ψυχῆς ἔμφο-
 βοσ. ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος πλέων τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας
 εἶναι καὶ κλυδωνος γενομένου ἐρωτᾶν εἴ τις μὴ μεμύηται τῶν
 πλεόντων καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακύπτων μὲν πυνθάνεσθαι εἰ
 5 μεσοπορεῖ, καὶ τί αὐτῷ δοκεῖ τὰ τοῦ θεοῦ. καὶ πρὸς τὸν πα-
 ρακαθήμενον λέγειν ὅτι φοβεῖται ἀπὸ ἐνυπνίου τινός. καὶ ἐκ-
 δὺς δίδόναι τῷ παιδί τὸν χιτωνίσκον καὶ δεῖσθαι πρὸς τὴν
 γῆν προσάγειν αὐτόν. καὶ σρατευόμενος δὲ πεζοῦ (correctum
 πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν κελεύων πρὸς αὐτὸν πάντας
 10 πρῶτον περιιδεῖν καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαγινῶναι ἐς ἴπτερον
 εἰσὶν οἱ πολέμιοι. καὶ ἀκούων κραυγῆς καὶ ὄρων πίπτοντας
 εἶπε (correctum εἶπου) πρὸς τοὺς παρεστηκότας ὅτι τὴν σπᾶ-
 θην λαβεῖν ὑπὸ τῆς σπουδῆς ἐπελάθετο τρέχειν ἐπὶ τὴν σκη-
 νὴν τὸν παῖδα ἐκπέμψας καὶ κελεύσας προσκοπεῖσθαι τοῦ
 15 εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀποκρύψαι αὐτὴν πρὸς τὸ προσκεφάλαιον
 εἶτα διατρίβειν πολὺν χρόνον ὡς ζητεῖν. καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὄρων
 τραυματίαν τινὰ προσφερόμενον τῶν φίλων προσδραμῶν καὶ
 θαρρεῖν κελεύσας ὑπολαβὼν φέρειν καὶ τοῦτον θεραπεύειν καὶ
 περισπογγίζειν καὶ παρακαθήμενος ἀπὸ τοῦ ἔλκουσ τὰς μυῖας
 20 σοβεῖν καὶ πᾶν μάλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. καὶ τοῦ
 σαλπιστοῦ δὲ τὸ πολεμικὸν σημήναντος καθήμενος ἐν τῇ σκηνῇ·
 ἄπαχ' ἐς κόρακας οὐκ ἔασει τὸν ἄνθρωπον ὕπνου λαβεῖν πυκνὰ
 σημαίνων. καὶ αἵματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου τραύ-
 ματος ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπανιοῦσι καὶ διηγεί-
 25 σθαι ὡς κινδυνεύσας ἕνα σέσωκα τῶν φίλων. καὶ εἰσάγειν πρὸς
 τὸν κατακείμενον σκεφομένους τοὺς δημότας τοὺς φυλέτας
 καὶ τούτων ἅμ' ἐκάσῳ διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς ἑαυτοῦ
 χερσὶν ἐπὶ σκηνὴν ἐκόμισεν: —

SIEBENKEESII ERRORES.

Siebenkees: (Περὶ δειλίας). Codex Palatinus: δειλίας κε': —
 (ἡ δειλία δόξειεν ἂν εἶναι) ἡ δειλία δόξειεν εἶναι: (ὁ δὲ δειλὸς
 τοιοῦτός τις, οἷος) ὁ δὲ δειλὸς, τίς. οἷος: (κλυδωνίου γενομένου)
 κλυδωνος γενομένου: (πρὸς τὴν παρακαθήμενον) πρὸς τὸν παρα-
 καθήμενον: (πεζῇ ἐκβοηθοῦντας τε προσκαλεῖν) πεζοῦ (correc-
 tum πεζῇ) ἐκβοηθοῦντος τὲ προσκαλεῖν: (πρὸς αὐτὸν πάντας)
 πρὸς αὐτὸν πάντας: (εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρεστηκότας) εἶπε (cor-

rectum εἶπου) πρὸς τοὺς παρεσηκότες: (ἐπελάθετο· καὶ εἰπεῖν τρέχειν ἐπὶ τὴν σκηνὴν) ἐπελάθετο τρέχειν ἐπὶ τὴν σκηνήν: (ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι· καὶ ἀποκρύψας αὐτήν) ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι. ἀποκρύψαι αὐτήν: (οὐκ ἔασεις) οὐκ ἔασει: (σκεψαμένους) σκεψομένους: (τοὺς δημότας καὶ φυλέτας) τοὺς δημότας τοὺς φυλέτας: (ἅμα ἐκάσῳ) ἅμ' ἐκάσῳ:

Insigniores quaedam scripturae sunt:

ἡ δειλία δόξειεν εἶναι: Cod. ἡ δει supra λ, iuxta acutus.

ἀνακύπτων μὲν: Cod. ἀνακύ supra πτων; μ cum comp. syll. εν et acuto.

πεζοῦ ἐκβοήθουντος τὲ: Cod. πεζοῦ supra οῦ scriptum ῆ; ἐκβοήθουντ supra ο; τ supra ἐ.

πρὸς αὐτὸν ζάντας: Cod. πρ supra δ; αὐτ cum duplici gravi; ζαν supra τ cum compend. syll. ας, iuxta acutus.

διαγνῶναι ἐς πότερον εἰσιν: Cod. διαγνῶ supra ναι; πο supra τρ cum compend. syll. ον, iuxta acutus.

εἶπε πρὸς τοὺς παρεσηκότες: Cod. εἶπ supra ε, manus secunda supra scripsit ου; πρ supra δ; τ cum compend. syll. ους et accentu gravi.

πρὸς τὸ προσκεφάλαιον: Cod. πρ supra δ.

ὡς ζητεῖν: Cod. ζητ cum comp. syll. ειν et circumflexo.

ἔνα σέσωκα: Cod. σέσω supra κα.

In Codice sequitur caput XXVI:

ὀλιγαρχίας κς': —

δόξειεν δ' ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία. τὶς ἰσχυρῶς κέρδους χλιχομένη. ὃ δὲ ὀλιγαρχος τοιοῦτος οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῶ ἄρχοντι προαιρήσονται τῆς πομπῆς τοὺς συνεπιμελησομένους παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει ὡς δεῖ αὐτοκράτορας τοῦ-
 5 5 τοὺς εἶναι, κἂν ἄλλοι προβάλλωνται δέκα λέγειν· ἱκανὸς εἰς ἐσι. τοῦτον δὲ ὅτι δεῖ ἄνδρα εἶναι. καὶ τῶν Ὅμηρου ἐπῶν τοῦτο ἐν μόνον κατέχειν ὅτι οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ εἰς κοί-
 ρανος ἔσω, τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. ἀμέλει δὲ δει-
 νὸς τοῖς τοιούτοις τῶν ὀλίγων χρήσασθαι· ἀμέλει δὲ δεινὸς
 10 τοῖς τοιούτοις τῶν ὀλίγων χρήσασθαι ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἡμᾶς συνελθόντας περὶ τούτων βουλευσασθαι καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζοντας καὶ ὑπὸ τούτων αὐτοὺς ὑβρίζομένους ἢ τιμωμένους. ὅτι ἡ τοῦ-
 τους δεῖ ἢ ὑμᾶς οἰκεῖν τὴν πόλιν. καὶ τὸ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας

- 15 ἐξίων καὶ τὸ ἱμάτιον ἀναβεβλημένος καὶ μέσῃν κουρᾷν κεκαρ-
 μένος καὶ ἀκριβῶς ἀπωνυχισμένος σοβεῖν τοὺς τοιοῦτους λό-
 γους τὴν τοῦ ὠδίου· διὰ τοὺς συκοφάντας οὐκ οἰκήτωρ ἐστὶν ἐν
 τῇ πόλει, καὶ ὡς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πάσχομεν ὑπὸ τῶν
 δικαζομένων, καὶ ὡς θαυμάζων τῶν πρὸς τὰ κοινὰ προσιόντων
 20 τί βούλονται, καὶ ὡς ἀχάριστόν ἐστι τοῦ νέμοντος καὶ διδόντος,
 καὶ ὡς αἰσχύνεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅταν παρακάθηται τις αὐτῷ
 λεπτός καὶ αὐχμῶν καὶ εἰπεῖν· πότε παυσόμεθα ὑπὸ τῶν λει-
 τουργιῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν ἀπολλύμενοι, καὶ ὡς μισητὸν τὸ
 τῶν δημαγωγῶν γένος, τὸν Θησέα πρῶτον Φήσας τῶν κακῶν
 25 τῇ πόλει γεγονέναι αἴτιον. τοῦτον γὰρ ἐκ δώδεκα πόλεων εἰς
 μίαν καταγαγόντα λυθείσας βασιλείας καὶ δίκαια αὐτὸν πα-
 θεῖν. πρῶτον γὰρ αὐτὸν ἀπολέσθαι ὑπ' αὐτῶν. καὶ τοιαῦτα
 ἕτερα πρὸς τοὺς ξένους καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμοτρόπους καὶ
 30 ταυτὰ προαιρουμένους: —

SIEBENKEESII ERRORES.

Siebenkees: (Περὶ ὀλιγαρχίας). Codex Palatinus: ὀλιγαρχίας
 κς': (δόξειεν ἂν εἶναι) δόξειεν δ' ἂν εἶναι: (ἡ ὀλιγαρχία, Φι-
 λαρχία τις) ἡ ὀλιγαρχία. τις: (γλιχομένη) χλιχομένη: (ὁ δὲ
 ὀλιγαρχικός) ὁ δὲ ὀλιγαρχος: (βουλομένου τῷ ἄρχοντι τινὰς
 προαιρεῖσθαι) βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι προαίρησονται: (λέ-
 γειν ἱκανὸς εἰς ἐστίν. καὶ τῶν Ὀμήρου ἐπῶν) λέγειν ἱκανὸς εἰς
 ἐστίν. τοῦτον δὲ ὅτι δεῖ ἄνδρα εἶναι. καὶ τῶν Ὀμήρου ἐπῶν: (δεινὸς
 τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων χρήσασθαι) δεινὸς τοῖς τοιοῦτοις τῶν ὀλί-
 γων χρήσασθαι ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιοῦτοις τῶν ὀλίγων χρήσα-
 σθαι. octo verba alias res agens scriba bis descripsit. Descri-
 psit, credo, iterum versiculum eundem, ut supra in cap. XXII
 dormitans iteravit verba:

τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παῖδια.

(περὶ τοῦτο βουλευσασθαι) περὶ τούτου βουλευσασθαι: (ὑπὸ
 τούτων αὐτὸς ὑβριζόμενος [ἡ] ἡτιμώμενος) ὑπὸ τούτων αὐτοὺς
 ὑβριζομένους ἢ τιμωμένους; (ὅτι ἡ τούτους δεῖ ἢ ἡμᾶς) ὅτι ἡ
 τούτους (corrector supplevit δεῖ supra versum) ἢ ἡμᾶς: (σο-
 βεῖν τοὺς τοιοῦτους λόγους· Διὰ τοὺς συκοφάντας) σοβεῖν τοὺς
 τοιοῦτους λόγους τὴν τοῦ ὠδίου. διὰ τοὺς συκοφάντας: (οὐκ οἰκη-
 τέον ἐστὶ ἐν τῇ πόλει) οὐκ οἰκήτωρ ἐστὶν ἐν τῇ πόλει. Scriptum

est οἰκη supra τ iuxta acutus, supra τ legitur ωρ a manu secunda scriptum ut videtur. Supra οἰ est nota crucis (†) vitiosam lectionem esse indicans. (δικαστερίοις) δικαστηρίοις: (ὅταν τις παρακάθῃται αὐτῷ) ὅταν παρακάθῃται τις αὐτῷ: (ὑπὸ λειτουργίῳ) ὑπὸ τῶν λειτουργιῶν: (ἐκ δώδεκα πόλεων καταγαγόντα) ἐκ δώδεκα πόλεων εἰς μίαν καταγαγόντα: (λυθεῖσαι βασιλείαν) λυθείσας βασιλείας: (καὶ δίκαια παθεῖν) καὶ δίκαια αὐτὸν παθεῖν: (ταῦτα προαιρουμένους) ταυτὰ προαιρουμένους.

Animadversione dignae sunt hae scripturae:

ἰσχυρῶς κέρδους χλιχομένη: Cod. ἰσχυρ cum compend. syll. ως et circumfl., κέρδ cum comp. syll. ους.

ὁ δὲ ὀλίγαρχος: Cod. ὀλίγαρ supra χ.

προαιρήσονται: Cod. προαιρήσον supra ται.

τοῖς τοιοῦτοις τῶν ὀλίγων: Cod. ὀλί supra γ cum compend. syll. ων.

περὶ τούτου βουλευσασθαι: Cod. π cum duobus punctis (..) et gravi accentu, του supra τ, iuxta acutus. Sic τούτου scribi solet. In vicinia καὶ ὑπὸ τούτων scribitur του supra τ cum compend. syll. ων, iuxta acutus.

αὐτοὺς ὑβριζομένους ἢ τιμωμένους: Cod. αὐτ cum compend. syll. ους et gravi accentu; ὑβριζομ cum compend. syll. εν, quod in participiis solemne est, supra ους, iuxta acutus. Eodem modo τιμωμένους scriptum est.

σοβεῖν τοὺς τοιοῦτους λόγους τὴν τοῦ ὠδῶ: Cod. σοβ compend. syll. ειν et circumfl.; τ cum compend. syll. ους et gravi; τ supra οι, ου supra τ cum comp. syll. ους et acuto; λο supra γ cum comp. syll. ους et acuto; τ cum comp. syll. ην et gravi; τ supra οῦ; ὠδῖ (ι et υ ubique duo puncta habent) supra ω, iuxta acutus.

οἰκήτωρ ἐστίν: Cod. οἰκη supra τ, iuxta acutus. Supra τ manus secunda, ut videtur, scripsit ωρ. Addita est, ut iam diximus, nota †.

ἐκκλησίᾱ: Cod. ἐκκλ cum nota omissionis; supra η et super η scriptum α cui adhaeret acutus. Iuxta adscriptum ι.

δώδεκα πόλεων: Cod. πο supra λ cum comp. syll. ων, iuxta acutus.

λυθείσας βασιλείας: Cod. λυθει supra σ cum comp. syll. ας.

iuxta acutus; βασι supra λ, iuxta acutus. Haec sigla ponitur pro βασιλεύς et βασιλεία cum omnibus casibus obliquis. Quid sit quoque loco explendum numquam dubium est praeterquam ubi vicina vitium conceperunt.

In Codice sequitur caput XXVII:

ὀψιμαθίας κζ': —

ἡ δὲ ὀψιμαθία Φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν.
ὁ δὲ ὀψιμαθὴς τοιοῦτός τις οἷον ῥήσεις μανθάνειν ἐξηκονταέτης
γεγονώς καὶ ταῦτα λέγων παρὰ πότον ἐπιλανθάνεσθαι. καὶ
παρὰ τοῦ υἱοῦ μανθάνειν ἐπὶ τὸ δόρυ καὶ ἐπὶ ἀσπίδα καὶ
5 ἐπ' οὐραν, καὶ εἰς ἥρωα συμβάλλεσθαι τοῖς μειρακίοις λαμ-
πάδα τρέχειν. ἀμέλει δὲ κἄν που κληθῇ εἰς ἡράκλειον ῥίψας
τὸ ἱμάτιον τὸν βοῦν αἰρεῖσθαι ἵνα τραχηλίσῃ καὶ προσανατρί-
βεσθαι εἰπὼν εἰς τὰς παλαιστράς καὶ ἐν τοῖς θαύμασι τρία ἢ
τέτταρα πληρώματα ὑπομένειν τὰ ἄσματα ἐκμανθάνων. καὶ
10 τελούμενος τῷ Σαβαζίῳ σπεῦσαι ὅπως καλλιεύσῃ παρὰ τῷ
ἱερεῖ. καὶ ἐρῶν ἱέρας καὶ κριοὺς προσβάλλων ταῖς θυ + πληγὰς
εἰληφώς ὑπ' ἀντεραστοῦ δικάζεσθαι. καὶ εἰς ἀγρὸν ἐφ' ἵππου
ἀλλοτρίου κατοχοῦμενος ἅμα μελετᾶν ἱππάζεσθαι, καὶ πεσὼν
τὴν κεφαλὴν κατεαγένοι. καὶ ἑνδεκα λιταῖς συνάγειν τοὺς μετ'
15 αὐτοῦ συναύξοντας. καὶ μακρὸν ἀνδριάντα πέζειν πρὸς τὸν ἐαυ-
τοῦ ἀκόλουθον, καὶ διατοξεύεσθαι καὶ διακοντίζεσθαι τῷ τῶν
παιδίων παιδαγωγῷ καὶ ἅμα μανθάνειν παρ' αὐτοῦ ὡς ἂν
καὶ ἐκείνου μὴ ἐπισαμένου. καὶ παλαιὸν δ' ἐν τῷ βαλανείῳ
πυκνὰ ἔδραν σρέφειν ὅπως πεπαιδευθῇ δοκῇ. καὶ ὅταν ὥσι
20 . . . γυναικ . . . μελετᾶν ὀρχεῖσθαι αὐτὸς αὐτῷ τερετίζων: —

SIEBENKEESII ERRORRES.

Siebenkees: (Περὶ ὀψιμαθίας). Codex Palatinus: ὀψιμαθίας
κζ': — (ἐξηκοντα ἔτης γεγονώς) ἐξηκονταέτης γεγονώς: (καὶ
ἐπ' οὐρανόν) καὶ ἐπ' οὐραν sine compendio diserte et perspicue
scriptum: (εἰς ἥρωα) εἰς ἥρωα: (εἰς ἡράκλειον) εἰς ἡράκλειον:
(τὰ ἄσματα) τὰ ἄσματα: (ἐρῶν ἱέρας) ἐρῶν ἱέρας correctum
ἱεράς. Egregium correctorem tenemus, qui ne hoc quidem
perspexit ἐρῶν ἑταίρας verum esse: (ταῖς θυ — — — πληγὰς)
ταῖς θυ + πληγὰς: (τῷ τῶν παιδίων παιδαγωγῷ) τῷ τῶν παι-
δίων παιδαγωγῷ: (πυκνὰ (τὴν) ἔδραν) πυκνὰ ἔδραν: (ὅταν

ἔσι γυναῖκες μελετᾶν) ὅταν ὥσι γυναῖκ . . . μελετᾶν :
(αὐτῷ τερετίζων) αὐτῷ τερετίζων :

Scripturae non inutiles ad cognoscendum hae sunt :

ῥῆσεις μανθάνειν : Cod. μαν supra θν cum compend. syll.
ειν, inter θ et ν acutus.

καὶ ἐπ' οὐρὰν καὶ εἰς ἥρωα : Cod. οὐρὰν perspicue sine compendio. Siebenkees aliud agens dedit οὐρανόν.

εἰπὼν εἰς τὰς παλαίστρας : Cod. εἰπ supra ὦν.

πληρώματα : Cod. πληρω supra μτ cum duobus punctis (:) et significantibus, iuxta acutus.

ἐφ' ἵππου ἀλλοτρίου κατοχοῦμενος : Cod. ἄλλο supra τρ cum compend. syll. ου, iuxta acutus.

τὴν κεφαλὴν κατεαγέειν : Cod. κε cum nota omissionis, supra ἦν ; κατε tum αγ noto nexu, deinde ἐν solemnī more implexa, supra αι.

ἔνδεκα λιταῖς συνάγειν : Cod. λιτ cum compend. syll. αῖς et circumflexo ; συνα supra γ cum compend. syll. ειν, iuxta acutus.

τῷ τῶν παιδίων παιδαγωγῷ : Cod. παι supra δ, iuxta acutus.

Sequitur in Codice caput XXVIII :

κακολογίας κη' : —

ἔσι δὲ ἡ κακολογία ἀγὼν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ χειρόν ἐν λόγοις. ὁ δὲ κακολόγος τοιοῦδ' εἰς τις οἷος ἐρωτηθεὶς ὁ δεῖνα τίς ἐστιν. οὐκοῦνδε καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες πρῶτον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀρξομαι τούτου. ὁ μὲν πατήρ, ἐξ ἀρχῆς Σωσίας ἐκαλεῖτο. ἐγένετο δὲ ἐν τοῖς στρατιώταις, Σωσίφρατος. ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφη. ἡ μέντοι μήτηρ εὐγενῆς θράττα ἐστὶ. καλεῖται γοῦν ἡ ψυχὴ κρινοκόρακα. τὰς δὲ τοιαύτας Φασὶν ἐν τῇ πατρὶδι εὐγενεῖς εἶναι. αὐτὸς δὲ οὗτος ὡς ἐκ τοιούτων γεγονὼς κακῶς, καὶ μαστιγίας. καὶ κακῶν δὲ πρὸς τινα, εἰ-
10 πῆν· ἐγὼ δὴπου τὰ τοιαῦτα οἶδα ὑπὲρ ὧν σὺ πλανᾷς πρὸς ἐμέ. καὶ τούτοις διεξιὼν· αὐταὶ αἱ γυναῖκες ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παρόντας συναρπάζουσι. καὶ οἰκία τις αὕτη. τὰ σκέλη ἡρκυῖα. σὺ γὰρ οἶον λῆρος ἐστὶ τὸ λεγόμενον. ἀλλ' ὥσπερ αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ὁδοῖς συνέχονται καὶ τὸ ὅλον ἀνδρόγαλοι τινὲς καὶ αὐ-
15 τὰὶ τὴν θύραν τὴν αὐλειὸν ὑπακούουσι. μέλει δὲ καὶ κακῶς λεγόντων ἐτέρων συνεπιλαμβάνεσθαι εἴπας· ἐγὼ δὲ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πλεον πάντων μεμίσηκα. καὶ γὰρ εἶδεχθῆς τις ἀπὸ

τοῦ προσώπου ἐστίν. ἡ δὲ πονηρία οὐδὲν ὁμοία. σημεῖον δέ. τῇ γὰρ αὐτοῦ γυναικὶ τάλαντα εἰσενέγκαμεν, ἡ προῖκα. ἐξ ἧς
 20 παιδίον αὐτῷ γεννᾷ (in margine γέγονε) τρεῖς χαλκοὺς εἰς
 ὄψον δίδωσι καὶ τῷ ψυχρῷ λούεσθαι ἀναγκάζει τῇ τοῦ Ποσει-
 δῶνος ἡμέρᾳ. καὶ συγκαθήμενος δεινὸς περὶ τοῦ ἀναστάντος εἰ-
 πεῖν. καὶ ἀρχὴν γε εἰληφότος μὴ ἀποσχέσθαι μὴ δὲ τοὺς
 οἰκείους αὐτοῦ λαιδορεῖσθαι καὶ πλείεα περὶ τῶν φίλων καὶ
 25 οἰκείων κακὰ εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν τετελευτηκότων κακῶς λέ-
 γειν ἀποκαλῶν παρρησίαν καὶ δημοκρατίαν καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ
 ἡδίστα τοῦτο ποιεῖν. οὕτως ὁ τῆς διδασκαλίας ἐρεθισμὸς μανι-
 κοὺς καὶ ἐξεσηκώτας ἀνθρώπους τοῖς ἡέσεσι ποιεῖ: —

SIEBENKEESII ERRORES.

Siebenkees: (Περὶ κακολογίας). Codex Palatinus: κακολογίας
 κη': — (τοῖος δέ τις) τοιόσδε τις: (ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἄρ-
 ξομαι τούτου; ἔστι δὲ ἡ γενεαλογία ἡδε. Ὁ μὲν πατὴρ ἐξ ἀρχῆς
 Σωσίας ἐκαλεῖτο). Incredibili socordia Siebenkees de suo in-
 fersit putidissima verba: ἔστι δὲ ἡ γενεαλογία ἡδε, quorum in
 Palatino libro nec vola est nec vestigium. Quod quamquam
 mihi ex meis Schedis satis constabat tamen rogavi veterem
 meum discipulum et amicum T. I. Halbertsma in Vaticanis
 Codicibus explorandis nunc cum maxime versantem, ut mihi
 hanc partem Palatini Codicis quam accuratissime describeret.
 Misit mihi apographum singulari cura peritissime scriptum,
 unde describam tres versiculos, qui leguntur in Cod. fol. 255.
 a: Primus est:

κακολογίας κη': — Ἔστι δὲ ἡ κακολογία ἀγὼν τῆς ψυχῆς εἰς
 τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. ὁ δὲ
 secundus est: κακολόγος τοιόσδε τις. οἷος ἐρωτηθεὶς ὁ δεῖνα
 τίς ἐστιν· οὐκοῦνδε καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες πρῶτον ἀπὸ τοῦ
 γένους

et tertius: αὐτοῦ ἄρξομαι τούτου. ὁ μὲν πατὴρ, ἐξ ἀρχῆς
 σωσίας ἐκαλεῖτο. ἐγένετο δὲ ἐν τοῖς στρατιώταις, σωσίστρατος. ἐπει-
 δὴ δὲ εἰς τοὺς δημότας

addam et quartum: ἐνεγράφη. ἡ μέντοι μήτηρ εὐγενὴς θράττα
 ἐστὶ. καλεῖται γοῦν ἡ ψυχὴ κρινοκόρακα, τὰς δὲ τοιαύτας Φασὶν
 ἐν τῇ.

Ex eodem apographo indicavi speciminis causa Codicis malesanum interpunctionem. Itaque certum est spuria esse et a Siebenkeesio supposita verba *ἔστι δὲ ἡ γενεαλογία ἥδε*, quae verba Fossio *»sic comparata esse videntur ut Siebenkeesii ingenium superent.*” Apparet igitur plus fuisse in Siebenkeesio ingenii quam quis putaverit. Simul apparet Theophrasti locum sic esse constituendum: *καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες πρῶτον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἄρξομαι. τούτου ὁ μὲν πατήρ ἐξ ἀρχῆς Σωσίας ἐκαλεῖτο κτέ.*

Praeterea notandum οὐκοῦνδε in Codice scriptum esse et scribam supra primam syllabam posuisse crucem (†) ut locum mendosum esse significaret.

(ἔπειδ᾽ ὃ εἰς τοὺς) ἐπειδ᾽ ὃ εἰς τοὺς, ut paullo ante ἐγένετο δὲ ἐν τοῖς. Scriptum est utrobique δὲ notissima sigla. (γεγονῶς κακῶς, καὶ μασιγίας) γεγονῶς κακῶς καὶ μασιγίας: (καὶ κακῶς δὲ πρὸς τινὰ) καὶ κακῶν δὲ πρὸς τινὰ: (διεξιὼν φησὶν, αὐταὶ αἱ γυναῖκες) διεξιὼν. (correctum διεξιὼν.) αὐταὶ αἱ γυναῖκες. Siebenkees φησὶν addidit de suo: (οἰκία τις αὕτη· τὰ σκέλη ἡρεῖσθαι) οἰκία τις αὕτη. τὰ σκέλη ἡρκυῖα: (οὐ μὲν οἶον λῆρον ἔστι) οὐ γὰρ οἶον λῆρος ἔστι: (ἀνδρόλαλοι τινες, καὶ αὐταὶ τὴν θύραν τὴν αὐλείαν) ἀνδρόλαλοι τινες καὶ αὐταὶ τὴν θύραν τὴν αὐλείαν: (κακῶς ἐτέρων λεγόντων) κακῶς ·|·. ἐτέρων et in margine ·|·. λεγόντων. voluit igitur κακῶς λεγόντων ἐτέρων: (εἶπων, ἐγὼ δὲ τοῦτον) Codex a prima manu εἶπας (correctum εἶπου!) ἐγὼ δὲ τοῦτον: (ἀπὸ προσώπου) ἀπὸ τοῦ προσώπου: (ἡ δὲ πονηρία· οὐ ὅμοιον) ἡ δὲ πονηρία οὐδὲν ὁμοία: (τάλαντα εἰσενεγκαμένη, ἢ προῖκα) τάλαντα εἰσενέγκαμεν, ἢ προῖκα: (ἀποσχέσθαι) ἀποσχέσθαι: (μήδε τοὺς οἰκίους αὐτοῦ λειδορεῖσθαι) μὴ δὲ τοὺς οἰκίους αὐτοῦ λοιδορεῖσθαι: (τελευτηκότων) τελευτηκότων: (ἐρεθισμένος) ἐρεθισμός:

Scripturae notabiles hae insunt:

κακολογίας κη': Cod. κακολο supra γ cum compend. syll. ας, iuxta acutus.

κακολόγος τοιόσδε τις: Cod. κακολο supra γ, accentus nullus.

ἐνεγράφη: Cod. ἐνεγρχ cum nota omissionis, supra η, iuxta acutus. Scribae in γράφειν, τρέφειν, φέρειν et λαβεῖν omitunt mediam consonantem. Itaque λα cum comp. εἶν est λα·

βεῖν (non λαχεῖν): τρέ cum comp. εἰν est τρέφειν (non τρέχειν). Eadem ratione scribuntur λαβή, γραφή, τροφή, Φορά cum compositis ac derivatis.

καὶ κακῶν δὲ πρὸς τινα: Cod. κακ cum compend. syll. ων et circumflexo.

οἰκία τις αὕτη. τὰ σκέλη ἤρκυα: Cod. οἰκῖα supra α scriptum τ, supra τ compend. syll. ις; σχε supra λη, iuxta acutus; ἤρκυι supra α: υι scriptum est nexu solito et circumflexus cum littera α connexus est. Mirum est quomodo haec scriptura deluserit eos qui Codicem contulerunt. Quid Siebenkeesio facias qui inde ἡρεῖσθαι, nibili vocabulum, effinxit?

οὐ γὰρ οἶον λῆρος ἐστὶ: Cod. γ cum compend. syll. αρ et gravi: λῆρ supra ο, deinde solita sigla verbi ἐστὶ.

συνέχονται: Cod. συνέχον supra ται.

ἀνδρόλαλοι τινές; καὶ αὐταὶ τὴν θύραν τὴν αὐλειον: Cod. αὐλει supra ον.

εἴπας ἐγὼ δὲ: Cod. εἴπ cum comp. syll. ας, quod corrector expunxit et substituit ου.

ἀπὸ τοῦ προσώπου: Cod. προ supra σπου, inter σ et που acutus.

οὐδὲν ὁμοία: Cod. ὁμοι supra acutus connexus cum littera α.

τάλαντα εἰσενέγκαμεν, ἢ προῖκα: Cod. εἰσενέγκαμ (εγ solito nexu) supra comp. syll. εν, quod in hoc Codice simillimum est litterae η, ut facillime nisi has agas pro μὲν tibi videaris μὴ videre.

παιδίον αὐτῷ γεννᾷ: supra γεννᾷ tria puncta, quibus in margine repetitis adscribitur γέγονε.

ἐρεθισμὸς: Cod. ἐρεθισμ supra δ.

Φιλοπονίας κθ': —

ἔστι δὲ ἡ Φιλοπονία ἐπιθυμία κακίας. ὁ δὲ Φιλόπονός ἐστι τοιοῦτός τις οἷος ἐντυγχάνειν τοῖς ἡττημένοις καὶ δημοσίους ἀγῶνας ὠφελήκοσι καὶ ὑπολαμβάνειν ἐὰν τούτοις χρῆται ἐμπειρότερος γενήσθαι καὶ φοβερώτερος. καὶ ἐπὶ τοῖς χρηστοῖς εἰπεῖν ὡς γίνεται, καὶ Φησὶν ὡς οὐδεὶς ἐστὶ χρηστός καὶ ὁμοίους πάντας εἶναι καὶ ἐπισκῆψαι δὲ ὡς χρηστός ἐστὶ καὶ τὸν πονηρὸν δὲ εἰπεῖν ἐλεύθερον ἐὰν βούληται τις εἰς π καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁμολογεῖν ἀληθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἔνια δὲ ἀγνοεῖν. Φῆσαι γὰρ αὐτὸν εὐφυῆ καὶ Φι-

- 10 λέταιρον καὶ ἐπιδέξιον. καὶ διατείνεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς οὐκ ἐντετύχηκεν ἀνθρώπῳ ἱκανωτέρῳ. καὶ εὖνους δὲ εἶναι τῷ ἐν ἐκκλησίᾳ λέγοντι ἢ ἐπὶ δικαστηρίῳ κρινομένῳ, καὶ προσκαθήμενος δὲ εἰπεῖν δεινὸς ὡς οὐ δεῖ τὸν ἄνδρα ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα κρίνεσθαι. καὶ Φῆσαι αὐτὸν κύνα εἶναι τοῦ δήμου. Φυλάττειν γὰρ
- 15 αὐτὸν τοὺς ἀδικοῦντας. καὶ εἰπεῖν ὡς οὐχ' ἔξομεν τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν συναχθεσθαισόμενους ἂν τοὺς τοιοῦτους προώμεθα. δεινὸς δὲ καὶ προσατῆσαι φαύλων καὶ συνεδρεῦσαι ἐν δικαστηρίοις ἐπὶ πονηροῖς πράγμασι καὶ κρίσιν κρίνων ἐκδέχεσθαι τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων λεγόμενα ἐπὶ τὸ χεῖρον. καὶ τὸ ὅλον Φιλο-
- 20 πονίᾳ ἀδελφὴ ἐστὶ τῆς πονηρίας καὶ ἀληθὲς ἐστὶ τὸ τῆς παροιμίας τὸ ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον πορεύεσθαι: —

SIEBENKEESII ERRORES.

Siebenkees: Περὶ Φιλοπονηρίας). Codex Palatinus: Φιλοπο-
νίας κθ': — (ἡ Φιλοπονηρία ἐπιθυμία) ἡ Φιλοπονία ἐπιθυμία:
(Φιλοπόνηρός ἐστι τοῖος δὲ τις) Φιλόπονός ἐστι τοιόσδε τις: (ὠφλη-
κόσι) ὠφεληκόσι: (οὐθείς ἐστι) οὐδείς ἐστι: (ἐὰν βούληται τις
εἰς πονηρὸν, καὶ τὰ μὲν ἄλλα) ἐὰν βούληται τις εἰς π
καὶ τὰ μὲν ἄλλα: (Φῆσαι μὲν αὐτὸν εὐφυῆ) Φῆσαι γὰρ αὐτὸν
εὐφυῆ: (καὶ Φιλαίτερον καὶ ἐπιδόξον) καὶ Φιλέταιρον καὶ ἐπι-
δέξιον: (Φιλοπονηρία ἀδελφὴ ἐστὶ τῆς πονηρίας) Φιλοπονία ἀδελφὴ
ἐστὶ τῆς πονηρίας:

Scripturae animadversione dignae hae sunt:

Φιλοπονίας κθ': Cod. Φιλοπο supra ν cum compend. syll.
αζ, iuxta acutus.

ἐστὶ δὲ ἡ Φιλοπονία: Cod. Φιλοπο supra ν cum acuto.

ὁ δὲ Φιλόπονός τοιόσδε τις: Cod. Φιλόπον supra ο, τ supra
αι, ὅσδε supra τις, iuxta acutus.

ὠφεληκόσι: Cod. ὠφελ (ελ solito nexu scriptum) ηκο supra
σι, iuxta acutus.

εἰς π καὶ τὰ μὲν: spatium vacuum sex septem
litterarum capax.

Φῆσαι γὰρ αὐτὸν: Cod. Φῆσ supra αι, γ cum compend. syll.
αρ et acuto.

Φιλέταιρον καὶ ἐπιδέξιον: Cod. Φιλέταιρ cum comp. syll. ον,
ἐπιδέξι supra ον. Scriptum est δεξ solemnī nexu, in quo im-

periti modo δοξ modo δουξ sibi videre videntur.

ὥς οὐχ' ἔχομεν: scribae solent οὐχ' exarare, nam putabant Graeculi voculam in οὐχὶ elisam esse. A prima manu scriptum est ἔχομ supra αι, quod corrector in εν mutavit.

Φιλοπονία ἀδελφή: Cod. Φιλοπονι supra α, iuxta aculus.

In Codice sequitur caput ultimum XXX:

αἰσχροκερδείας λ': —

- ἡ δὲ αἰσχροκερδεῖα ἐστὶ περιουσία κέρδους αἰσχροῦ. ἐστὶ δὲ τοιοῦτος ὁ αἰσχροκερδὴς οἷος ἐσθίων ἄρτους ἱκανοὺς μὴ παραθεῖναι καὶ δανείσασθαι παρὰ ξένου παρ' αὐτῷ καταλύοντος. καὶ διανέμων μερίδας Φῆσαι δίκαιον εἶναι διμοίρῳ τῷ διανέμοντι
 5 διδοσθαι καὶ εὐθὺς αὐτῷ νεῖμαι. καὶ οἶνοπωλῶν κεκραμένον τὸν οἶνον τῷ φίλῳ ἀποδόσθαι. καὶ ἐπὶ θέαν τηνικαῦτα πορεύεσθαι ἄγων τοὺς υἱοὺς ἥνικα προῖκα Φασὶν ἐπὶ θεάτρων. καὶ ἀποδημῶν δημοσίᾳ τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐφόδιον οἶκοι καταλιπεῖν παρὰ δὲ τῶν συμπρεσβευτῶν δανείσασθαι. καὶ τῷ ἀκ-
 10 λούθῳ μεῖζον φορτίον ἐπιθεῖναι ἢ δύναται φέρειν καὶ ἐλάχιστα ἐπιτήδεια ἄλλων παρέχειν. καὶ ξένον δὲ μέρος τὸ αὐτοῦ ἀπαιτήσας ἀποδόσθαι. καὶ ἀλειφόμενος ἐν τῷ βαλανείῳ καὶ εἴπερ σαπρὸν γε τὸ ἔλαιον παιδάριον, τῷ ἄλλοτρίῳ ἀλείφεσθαι. καὶ τῶν εὕρισκομένων χαλκῶν ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐν ταῖς ὁδοῖς δεινός
 15 ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος κοινὸν εἶναι φήσας τὸν Ἑρμῆν. καὶ ἰμάτιον ἐκδοῦναι πλύναι καὶ χρησάμενος παρὰ γνωρίμου ἐφελκῦσαι πλείους ἡμέρας ἕως ἂν ἀπαιτηθῇ. καὶ τὰ τοιαῦτα. Φειδόμενῳ μέτρῳ π . . . δακ κεκρου μένῳ μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἔνδον σφόδρα δὲ ὑποσπῶν τὰ ἐπιτήδεια. ὑποπρίασθαι φίλου
 20 δοκοῦντος πρὸς τρόπου πωλεῖσθαι. καὶ χρέη δὲ ἀποδιδούς τριάκοντα μνῶν ἔλαττον τέτταρσι δραχμαῖς ἀποδοῦναι. καὶ τῶν υἱῶν δὲ μὴ πορευομένων εἰς τὸ διδασκαλεῖον τὸν μῆνα ὅλον διὰ τὴν ἀρρωσίαν ἀφαιρεῖν τοῦ μισθοῦ κατὰ λόγον. καὶ τὸν ἀνθεστηριῶνα μῆνα μὴ πέμπειν αὐτοὺς εἰς τὰ μαθήματα διὰ
 25 τὸ θέας εἶναι πολλὰς ἵνα μὴ τὸν μισθὸν ἐκτίγῃ. καὶ παρὰ παιδὸς κομιζόμενος ἀποφορὰν τοῦ χαλκοῦ τὴν ἐπικαταλλαγὴν προσαπαιτεῖν. καὶ λογισμὸν δὲ λαμβάνων παρὰ τοῦ χειρίζοντος φράτορας τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψον, τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπὸ τῆς τραπέζης ῥαφανίδων ἡμίσεια
 30 ἀπογράφεσθαι ἵνα οἱ διακονοῦντες παῖδες μὴ λάβωσι. συναποδημῶν δὲ μετὰ γνωρίμων χρήσασθαι τοῖς ἐκείνων παισὶ, τὸν

δὲ ἑαυτοῦ ἔξω μισθῶσαι καὶ μὴ ἀναφέρειν εἰς τὸ κοινὸν τὸν μισθόν. ἀμέλει δὲ καὶ συναγόντων παρ' ἑαυτῷ ὑποθεῖναι τῶν παρ' ἑαυτοῦ διδομένων ξύλων καὶ φακῶν καὶ ὄξους καὶ ἄλλων 55 καὶ ἐλαίου τοῦ εἰς τὸν λύχνον. καὶ γαμοῦντος τινὸς τῶν φίλων καὶ ἐκδιδομένου θυγατέρα πρὸ χρόνου τινὸς ἀποδημῆσαι ἵνα προπέμψῃ προσφοράν. καὶ παρὰ τῶν γνωρίμων τοιαῦτα κυχρᾶσθαι ἃ μὴτ' ἂν ἀπαιτῆσαι μὴτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἂν τις κομίσαιτο: —

SIEBENKEESII ERRORER.

Siebenkees: (Περὶ αἰσχροκερδείας). Codex Palatinus: αἰσχροκερδείας λ': — (δανείσασθαι περὶ ξένου) δανείσασθαι παρὰ ξένου: (διμοῖρον τῷ διανέμοντι) διμοῖρῳ τῷ διανέμοντι: (εὐθύς αὐτῷ νεῖμαι) εὐθύς αὐτῷ νεῖμαι: (ἡνίκα προῖκα φανερὰ ἐπὶ θεάτρων) ἡνίκα προῖκα φασὶν ἐπὶ θεάτρων: (καταλειπεῖν) καταλιπεῖν: (καὶ ξενίων δὲ μέρος) καὶ ξένον δὲ μέρος: (τὸ αὐτοῦ ἀπαιτήσας) τὸ αὐτοῦ ἀπαιτήσας: (καὶ εἴπερ σαπρὸν γε) Cod. supra εἴπερ habet notam crucis corruptelae indicium. Non viderunt εἴπας veram lectionem esse: (τὸ ἔλαιον παιδαρίῳ) τὸ ἔλαιον παιδάμον: (πλῦναι) πλῦναι: (χρησάμενος περὶ γνωρίμου) χρησάμενος παρὰ γνωρίμου: (ἐφελκύσαι) ἐφελκῦσαι, correctum scilicet in ἐφελκῦσαι: (μέτρῳ τὸν πύνδακα κεκρουμένῳ) μέτρῳ π. . . δακ κεκρου. μένῳ: (καὶ χρέος δὲ) καὶ χρέη δὲ: (ἐλαττων τέτταρσι) ἐλαττον τέτταρσι: (περὶ παιδὸς κομιζόμενος) παρὰ παιδὸς κομιζόμενος: (φράτορας ἐσθίων αἰτεῖν τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν) φράτορας τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν: (τῶν παρ' ἑαυτῷ correctum ἑαυτοῦ: (ἐκδιδομένου θυγατρὸς) ἐκδιδομένου θυγατέρα: (ἵνα μὴ προπέμψῃ) ἵνα προπέμψῃ:

Siebenkees errorum seriem ad novissimum usque vocabulum perduxit: dedit enim ταχέως ἀντικομίσαι quum in Codice perspicue scriptum sit ταχέως ἂν τις κομίσαιτο: —

Scripturae memorabiles hae insunt:

παρὰ ξένου: Cod. π cum comp. syll. αρα et gravi.

διμοῖρῳ τῷ διανέμοντι: Cod. διμοῖρ supra ω, iuxta adscriptum ι.

ἡνίκα προῖκα φασὶν ἐπὶ θεάτρων: Cod. Φ cum nota omissionis, supra α, iuxta gravis; θεα supra τρων, iuxta acutus.

οἴκοι καταλιπεῖν: Cod. καταλιπ cum compend. syll. ειν et circumfl.

καὶ ξένον δὲ μέρος: Cod. ξέν cum comp. syll. ον.

ἐν τῷ βαλανεῖω: Cod. βαλα supra ν, iuxta acutus.

καὶ εἴπερ σαπρὸν γε: Cod. εἴπ et noto nexu ερ, supra crux (†).

τὸ ἔλαιον παιδάριον: Cod. παι supra δρ inter δ et ρ acutus.

τῷ ἄλλοτριῳ: Cod. ἄλλο supra τρ, iuxta acutus.

παρὰ γνωρίμου: Cod. π cum compend. αρα significante et gravi.

Φειδομένῳ π . . . δακ κεκρου. μένῳ: Cod. Φειδομ cum compend. syll. εν, supra ω, iuxta acutus: eadem ratio est in κεκρου. μένῳ. Manifestum est periisse hanc veram lectionem πύνδακα ἐγκεκρουσμένῳ.

σφόδρα δὲ ὑποσπῶν τὰ ἐπιτήδεια: Cod. ἐπιτη supra δ, iuxta acutus.

χρέη δὲ ἀποδιδούς: Cod. χρε supra η, iuxta acutus.

καὶ παρὰ παιδός: π cum compend. αρα et gravi.

παρὰ τοῦ χωρίζοντος correctum χειρίζοντος.

Φράτορας τοῖς ἑαυτοῦ παισίν: Cod. Φράτορ cum comp. syll. ας. Lacuna sex litterarum capax. In margine: Φράτωρ: ὁ συγγενής.

συναγόντων παρ' ἑαυτῷ ὑπο in extremo versu, tum in sq. θεῖναι τῶν παρ' ἑαυτῷ correctum ἑαυτοῦ.

ἐκδιδόμενου θυγατέρα: Cod. θυγα supra τρ, inter τ et ρ acutus.

ὁ μήτ' ἂν ἀπαιτῆσαι μήτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἂν τις κομίσαιτο: in Cod. ἂν in μήτ' ἂν bis duplici gravi notatum est, id quod saepe in ἂν, μέν et δὲ fieri solet. Admodum perspicue scriptum est ἂν τις et in κομίσαιτο ultima syllaba scripta per nexum longiore ductu extracta est, quemadmodum in ultimo vocabulo scribae facere assolent.

Tum longo spiramine sine ulla subscriptione addita est ἡ κορωνίς, quae librum de more claudit.

C. G. COBET.

BABRII FABULAE FRAUDULENTER A MINOIDE

MYNA SUPPOSITAE.

Mynas ex itinere in Graeciam non unum Babrii Codicem, sed duos retulisse narratur a F. Dubnero (*Revue de l'Instruction Publique en Belgique*. Mai 1859. p. 145), qui alterius apographum a Boissonadio editum refert, alterum centum circiter fabulas ineditas continentem in Britanniam esse delatum ibique nunc illas fabulas ad editionem parari. Vidisse se quasdam ex illo libro fabulas Dubnerus refert, quarum duas l. l. protulit. En alteram:

Αἰώπων εἶπε καὶ τόδ' ἐν παλαιφάτοις
 ὄρνιθα πρώτην τὸν κόρυδον γεγενῆσθαι,
 καὶ γῆς μὲν αὐτῆς εἶπέ μιν προὔπαρχειν.
 ταύτης δὲ συμβέβηκεν ἔκ τινος νούσου
 φίλον γενήτην τέρμα βιότου πλήσαι.
 μήπω δὲ γαίης τηνικαῦθ' ὑπαρχούσης
 οὐκ εἶχε (ποῦ γάρ;) τὸν νεκρὸν καταθάπτειν.
 ὁ δ' ἀκτέριςος προὔβέβλητο πεμπταίη.
 ὅλως δ' ἀμηχανοῦσαν ἐν κάρη θάψαι.

Ambigit Dubnerus utrum haec esse dicat *une altération stupide* an *une imitation impuissante du poète*, suspicatur tamen in istis quisquiliis disiecti membra poëtae aut certe aliquas lacinias inesse, quales e Bodleiano libro Tyrwhitti acumen elieuit. Mihi et argumentum et verba non Babrio tantum sed quolibet scriptore Graeco non infimae aetatis indignissima esse videntur. Non est enim haec fabula, sed Αἰσώπου τι γέλοιον, quod Aristophanes aut ipse finxit aut ex ore populi acceptum scite ornavit. Attulit locum lepidissimum Galenus de Simplic. Medicam. Temperam. ac Facult. Vol. X. p. 360. Kuhnii: ἔχει δὲ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦτο τὸ ζῶον (ὁ κορυδὸς) ὥσπερ τινὰ λόφον ἐκ τῶν τριχῶν αὐτοφυῆ, δι' ὃν καὶ ὁ μῦθος ὃν Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς ἔγραψεν ἐπλάσθη, λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ τόνδε τὸν τρόπον· ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς καὶ πολυπράγμων οὐδ' Αἰώπων μεμάθηκας,

ὅς ἔφασκε λέγων κορυδὸν πρῶτην πάντων ὀρνίθων γενέσθαι πρότερον τῆς γῆς κᾶπειτα νόσῳ τὸν πατέρα αὐτῆς ἀποθνήσκειν, γῆν δ' οὐκ εἶναι, αὐτὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον, τὴν δ' ἀποροῦσαν ὑπ' ἀμυχανίας τὸν πατέρα αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξει. τοῦτο δὲ φασὶ καὶ τὸν Θεόκριτον αἰνίττεσθαι λέγοντα·

οὐδ' ἐπιτυμβίδιαι κορυδαλλίδες ἡλαίνονται.

Aristophanis locus nullo mendo deformatus exstat in Avibus vs. 470:

ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς κοῦ πολυπράγμων οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας,
ὅς ἔφασκε λέγων κορυδὸν πάντων πρῶτην ὀρνίθα γενέσθαι
προτέραν τῆς γῆς, κᾶπειτα νόσῳ τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθνήσκειν,
γῆν δ' οὐκ εἶναι· τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον· τὴν δ' ἀπο-
(ροῦσαν

ὑπ' ἀμυχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξει.

Theocriti locus legitur in Idyll. VII. 23. Vides unde argumentum sumtum sit: oratio quam sit absurda et inepta fuit, ut opinor, neminem.

Quid, quaeso, putidius est quam γενήτην pro γεννητὴν ponere, idque pro τὸν πατέρα? Bellum est πλῆσαι τέρμα βιότου, vitae terminum explevisse. Pulchellum est γῆς προὔπαρχειν, et τηνικαῦτα et ἀκτέριστος. Quam proprie dixit προὔβελητο quum προὔκειτο dicere debuisset. Quam exquisite *Vele-res παλαιφάτους* appellavit, et in eo vocabulo penultimam produxit, ut secundam in προὔπαρχειν et primam in βιότου. Sic solet saex Graeculorum ancipites vocales (διχρόνους appellant) suo arbitratu aut producere aut corripere. Tolle, si tanti est, duo menda. Dixerat Graeculus προὔβελητο πεμπταῖος, non πεμπταίη, et τέλος δ' ἀμυχανοῦσαν, non ὅλως δ' ἀμυχανοῦσαν.

Fieri potest ut abiectissimae aetatis Graeculus ista paene βαρβαρισὶ conscribillaverit, fieri potest ut impostor aliquis nostrae aetatis credulam eruditorum turbam ludificari et emungere voluerit, sed ut ex genuinis Babrii carminibus quidquam in istis sordibus insit id vero fieri non potest.

G. G. C.

ANNOTATIONES
CRITICAE ET PALAEOGRAPHICAE

AD

IULIANUM.

Est in Bibliotheca Lugduno-Batava Codex vetus et bonae notae, in quo Libanii Epistolae et multa Iuliani scripta continentur. Fuit olim Isaaci Vossii et notatur nunc in Vossianis numero LXXVII. Scriptus est in charta bombycina circa saeculum XIII. totus ab eadem manu tachygraphi, qui per multis uti solet more illius aetatis scripturae compendiis siglisque, in quibus tamen nihil est quod harum rerum peritum in errorem aut in dubitationem inducere possit. Certus est omnium compendiorum usus, certa significandi potestas, nusquam dubia vel ambigua scriptura est, dummodo hoc agas et Graece scias et in Codd. illius aetatis legendis expediendisque multum versatus sis. Deerant haec (dicam enim candide quod sentio) Ezechieli Spanhemio, per quem huius eximii libri notitia ad Philologos omnes pervenit, cuius viri variam et diffusam eruditionem multi praesertim apud patres nostros admirabantur et stupebant, mihi istam pereruditam farraginem evolventi in mentem venire solet dicti Heraclitei: *πουλυμαθὴν νόον οὐ διδάσκει*, et Timonis τοῦ σιλλογράφου versiculi: *πουλυμαθημοσύνη τῆς οὐ κενεώτερον οὐδέν.*

Incredibile dictu est quantum plus bonae frugis insit in pauculis ad Iulianum annotationibus Dionysii Petavii, acutis-

simi viri et optime Graece scientis, qualem utinam vel unum hodie ostendere posset illa societas Iesu, cuius ille fuit, quae olim litterarum laude inclyta nunc aut obmutuit aut παραληρεί aut Iuliani exemplo (quid non mutabitis, anni?) Christianos prohibet quo minus in legendis et interpretandis antiquorum Graecorum monumentis intelligendi iudicandique facultatem insitam exerceant et acuant: sed plus est in uno Petavio quam in istorum catervis. Petavii laudes feliciter aemulatus est Daniel Wytttenbachius, qui in brevi *Epistola Critica super nonnullis locis Iuliani Imperatoris ad D. Ruhnkenium* scripta plura felicitis Critices et εὐστοχίας specimina edidit quam in multis aliis quae aetate provector et doctrina refertior protulit in lucem. In his hoc quoque εὐστόχως iecit Wytttenbachius quod p. 6. scribit Vossianum Codicem *non debita attentione* a Spanhemio excussum esse, quod quam sit vere ab illo coniectum, qui Codicem quum haec scriberet numquam oculis suis usurpasset, mox diligenter demonstrabo. Equidem veterem Codicem, qui bonam partem scriptorum Iuliani solus nobis servavit, saepe perscrutatus sum: nuperrime omnia quae in eo continentur cum pulvisculo excussi, unde ea nunc expromere in animo est, quibus Iuliani oratio multis adhuc mendis erroribusque obsita integrior emendatiorque reddi possit.

Primum omnium referam ordine omnia quae in Vossiano libro leguntur, nam hoc quoque indiligenter fecit Spanhemius in Praefat. p. 42 sq.

Priorem partem Codicis, in qua sunt Libanii Epistolae, non attingam. In secunda parte exstat p. 1.

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν βασιλέα ἥλιον πρὸς σαλούσιον: —

Προσέκειν ὑπολαμβάνω τοῦ λόγου τοῦδε μάλιστα μὲν

ἅπασιν, ὅσα τε γαῖαν ἐπιπνεῖει τὸ καὶ ἔρπει καὶ

quae leguntur apud Spanhemium p. 130. Continuantur usque ad finem p. 14. ἀξύνετον ἴσως λέγω τοῖς Ἕλλησιν. ὥσπερ δέν μόνον τὰ συνήθη καὶ γνώριμα λέγειν (Spanhem. p. 146. D. 147. A). Sequitur pag. Cod. 15: εἰσὶς ἐστὶ τῆς ἀπειρίας ἡ θυλλουμένη παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐκτομή, apud Spanhem. p. 168. D. deinde continuatur in Codice oratio V. ad finem p. 24: μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος τῆς ἐπὶ τῇ παρ' ὑμᾶς πορείᾳ: — apud Spanhem. p. 180. C. Quae in Codice nunc desiderantur non a librario

omissa sunt, sed folia quaedam interciderunt. Eadem est ratio reliquarum lacunarum omnium.

In Cod. sequitur p. 24:

Ἰουλιανοῦ Καίσαρος περὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος πράξεων ἢ περὶ βασιλείας: —

Τὴν ἀχιλλέα Φησὶν ἡ ποιήσις ὁπότε ἐμήνισε καὶ διηνέχθη πρὸς τὸν βασιλέα, apud Spanhem. p. 49. Explicit Codicis p. 65: ἀλλ' ὦρα λοιπὸν πρὸς ἔργον τρέπεσθαι: — apud Spanhem. p. 101.

Sequitur in Cod. p. 65:

Ἰουλιανοῦ καίσαρος ἐγκώμιον εἰς τὸν αὐτοκράτορα κωνσάντιον: —

Πάλαι με προθυμούμενον ὧς μέγιστε βασιλεῦ τὴν σὴν ἀρετὴν καὶ πράξεις ὑμνήσαι, apud Spanhem. p. 1. Explicit pag. Codicis 104. οὕτω σοι πρὸς ἐπιείκειαν ἢ πράξεις ῥέπουσα τελείας ἀρετῆς ὑπάρχει γνώρισμα: — apud Spanhem. p. 49.

Sequitur in Cod. p. 104:

Ἰουλιανοῦ καίσαρος εὐσεβίας τῆς βασιλίδος ἐγκώμιον: —

Τί ποτε ἄρα χρὴ διανοεῖσθαι περὶ τῶν ὀφειλόντων μεγάλα καὶ ὑπὲρ μεγάλων, apud Spanhem. p. 102. explicit pag. Codicis 127: πολλοὺς ἔχει τὲ ἤδη καὶ ἔξει τοὺς ἐπαινέτας: — apud Spanhem. p. 130.

In Codice sequitur p. 127:

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ: —

Πολλῶν εἰργασμένων τοῖς προγόνοις ὑμῶν ἀγαθῶν, apud Spanhem. p. 268. Explicit pag. Codicis 142: καὶ τοιοῦτους σχεῖν ἵσται τοὺς αὐτοκράτορας, οἳ μάλιστα καὶ διαφερόντως αὐτὰ εἴσονται καὶ ἀγαπήσουσιν: — apud Spanhem. p. 287.

Sequitur in Cod. p. 142:

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους κύνας: —

Ἄνω ποταμῶν τοῦτο δὴ τὸ τῆς παροιμίας ἀνὴρ κυνικὸς διογένη Φησὶ κενόδοξον, apud Spanhem. p. 180. explicit Codicis pagina eadem in verbis: ὥσπερ ὑπὸ κωνείου τῆς τροφῆς διαφθαρέντα. οὕτω πόρρω που σοφίας ἐλαύνει, apud Spanhem. p. 181. A.

Sequitur pag. Codicis 143:

ἔργα κρυπτόντων ἐν σκότῳ. Φημὶ δὲ τῶν περιττωμάτων τὰς ἐκκρίσεις. ἐν μέσαις δὲ ταῖς ἀγοραῖς καὶ ταῖς πόλεσιν ἐπιτηδεύοντων τὰ βιαιότατα, quae leguntur apud Spanhem. p. 202. B. deinde continuatur in Codice oratio VI. ad finem pag. Co-

dicis 144: ἡμῖν δὲ οὐ μεταμελήσει τῆς εἰς τὸν ἄνδρα εὐφροσύνης: — apud Spanhem. p. 203.

In Cod. sequitur p. 144:

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος θεμιστίῳ φιλοσόφῳ: —

Ἐγὼ σοι βεβαιῶσαι μὲν ὥσπερ οὖν γράφεις τὰς ἐλπίδας καὶ σφοδρὰ εὐχομαι, apud Spanhem. p. 253. Continuatur haec epistola usque ad pag. Codicis 146. ubi ita legitur:

τῇ τύχῃ πιστεύειν καὶ τοὺς ἐν πολιτείᾳ ζῶντας οὐκ ἔνεστιν ἀνευ ταύτης ἀναπνεῖν τὸ δὴ,

λεγόμενον. πλὴν εἴ τις τὸν βασιλέα ἐπιδώσειεν ἀτακτοῦντας τινὰς αὐτίκα μάλα κολάζουσιν.

ἐπὶ δὲ τοὺς οὐ προσιόντας τοῖς θεοῖς, ἐς τὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων τεταγμένον Φῦλον κτέ. quae non sunt ex epistola ad Themistium sed ex alia ad nescio quem pontificem de ordinandis sacris et sacrorum antistitibus data. Continuatur haec nova epistola usque ad pag. Codicis 158. in cuius fine ita legitur: διὰ τῆς λεγομένης παρ' αὐτοῖς ἀγάπης καὶ ὑποδοχῆς καὶ διακονίας τραπεζῶν· ἐξὶ γὰρ ὥσπερ τὸ ἔργον, οὕτω δὲ καὶ ὅσοι παρ' αὐτοῖς πολλοὶ· πιστοὺς ἐνήγαγον εἰς τὴν ἀθεότητα· καὶ πεποιήκασιν καὶ τρατηγὸν λόγοι. καθάπερ οἱ τὰς ἰδέας εἴτε ἀληθῶς θεωροῦντες εἴτε καὶ ψευδῶς ξυντιθέντες ἐν τοῖς (incipit Codicis pag. 159.) ἀσωμάτοις καὶ νοητοῖς ἰδρύσθαι τοὺς τῶν τυχαίων ὑπεράνω κτέ. Non latuit fraus Petavium, qui fragmentum hoc novae epistolae ex epistola ad Themistium exemit et seorsim edidit pag. Spanhemii 288—305. inde a verbis: πλὴν εἴ τις τὸν βασιλέα ἐπιδώσειεν ἀτακτοῦντάς τινὰς αὐτίκα μάλα κολάζουσιν usque ad πιστοὺς ἐνήγαγον εἰς τὴν ἀθεότητα * * *, reliqua epistolae ad Themistium tribuens inde a verbis: καὶ πεποιήκασιν καὶ τρατηγὸν λόγοι κτέ. in qua re non multum fallitur. superest tamen aliquid dubitationis quoniam absurda et sensu vacua verba sunt: πλὴν εἴ τις τὸν βασιλέα ἐπιδώσειεν ἀτακτοῦντάς τινὰς, quae Petavio significare videntur: Verum si quos in Principem tumultuantes viderint, quorum nihil in Graecis esse vides, et ἐπιδώσειεν barbaries mera est ac nihili forma.

Continuatur deinceps in Codice epistola ad Themistium, quae explicit pag. Codicis 166. in verbis: αὐτός τε εἴσομαι καὶ ὑμᾶς προτρέπω τὴν χάριν εἰδέναι: — apud Spanhem. p. 267.

In Cod. sequitur p. 166 :

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος ἀντιοχικὸς ἢ μισοπώγων : —

Incipit (p. 167) :

Ἀνακρέοντι τῷ ποιητῇ πολλὰ ἐποιήθη μέλη χαρίεντα. τρυφᾷ γὰρ ἔλαχεν ἐκ μοιρῶν, apud Spanhem. p. 357. Explicit pag. Codicis 195 : ὑμῖν δὲ οἱ θεοὶ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας καὶ τιμῆς ἦν ἐτιμήσατε δημοσίᾳ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοῖεν : — apud Spanhem. p. 371.

In Cod. sequitur pag. 195 :

Ἰουλιανοῦ καίσαρος ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τοῦ ἀγαθωτάτου σαλυσίου παρραμυθητικὸς εἰς ἑαυτόν : —

Ἄλλ' εἰ μὴ καὶ πρὸς σὲ διαλεχθεῖν ὅσα πρὸς ἑμαυτὸν διελέχθην ἐπειδὴ σε βαδίζειν ἐπυθόμην χρῆναι, apud Spanhem. p. 240.

Explicit pag. Codicis 205.

νοσῆσαι οἶκον δὲ Φίλῃν ἐς πατρίδα γαῖαν : —

apud Spanhem. p. 252.

Sequitur in Cod. p. 205 :

Ἰουλιανοῦ αὐγούστου πρὸς ἡράκλειον κυνικὸν περὶ τοῦ πῶς κυνίσειν· καὶ εἰ πρέπει τῷ κυνὶ μύθους πλάττειν : —

Ἡ πολλὰ γίνεται ἐν μακρῷ χρόνῳ. τοῦτο ἐκ τῆς κωμωδίας ἀκηκότι μοι πρῶν ἐπῆλθεν ἐκβοῆσαι, apud Spanhem. p. 204. Explicit pag. Codicis 235 : τί πέρας ἡμῖν ἔσαι τῶν λόγων εἰ τῷτα μήπω σε πείθει : — apud Spanhem. p. 239.

Sequitur in Cod. p. 235 :

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος συμπόσιον ἢ κρόνια : —

Ἐπειδὴ δίδωσιν ὁ θεὸς παίζειν. ἔσι γὰρ κρόνια, γελοῖον δὲ οὐδὲν οὐδε τερπνὸν οἶδα ἐγὼ, apud Spanhem. p. 306. Continuat ad finem pag. Codicis 256 : πολλὰ εἶπε κτησάμενον πολλὰ χαρίσασθαι. ταῖς τε ἐπιθυμίαις ταῖς ἑμαυτοῦ, apud Spanhem. p. 335. B.

Deinde interpolatum est in Codice folium recentius, in quo reliqua continuantur : καὶ τῶν φίλων ὑπουργοῦντα usque ad ἐλίσθω δ' ἕκαστος ἑαυτῷ τὸν προσάτην τὲ καὶ ἡγεμόνα μετὰ, apud Spanhem. p. 335. D. tum lacuna (ad quam in margine adscriptum est ζήτει τὸ λεῖπον ἕως ὧδε), deinde ἐπέτριβον δ' αὐτὸν (p. 336. B.) tum brevis lacuna ὡς αἴτιον τῆς ἀθεότητος οἱ παλαμναῖοι δαίμονες usque ad finem ἡγεμόνα θεὸν εὐμενῇ καθι-
σᾶς σεαυτῷ : — apud Spanhem. p. 336. C.

Sequuntur in Codice

τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ ἰουλιανοῦ: —

Ἐχρῆν τὸν ἐξελαθέντα usque ad ἀθανάσιον δὲ πυνθάνομαι τὸν τολμηρότατον ὑπὸ τοῦ συνήθους ἐπαρθέντα caetera desunt. Notatur epistola in margine α, prima. Deinde est magna lacuna et sequitur γ *tertia* epistola: Ἡλυθες τηλέμαχε Φησὶ τὸ ἔπος. ἐγὼ δέ σε καὶ ἰδὼν ἤδη τοῖς γράμμασιν usque ad οὗ τὸ μέτρον ἐστὶ πᾶν ἐνυχοῦς lacuna οὕτω δ' ἐφ' ἐκάστῳ τῆς τέχνης ἔχεται, in quibus verbis explicuit folium recentius, redit charta et manus antiquior pag. Codicis 259. in verbis: ὥστε ὁ μὲν ἀλέξανδρος ἤδη τὸ θηρίον βάλλει, quae continuantur ad finem epistolae ὁ μὲν τὸν λέοντα τῷ μισθῷ σώσας ἀρχοῦντως δείκνυσιν: — Harum Epistolarum prior est apud Spanhemium XXVI. p. 398, altera VIII. p. 376.

Sequitur in Codice epistola quarta (δ')

Ἰουλιανὸς ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ αἰγύπτου: —

Ἡ μὲν παροιμία Φησὶν ἐμοὶ σὺ διήγει τοῦτον ἔναρ usque ad παρ' ἡμῶν ἀκούων εὐφραίνου: — quae est apud Spanhem. L. p. 432.

Sequitur quinta: Ἰουλιανὸς τῷ αὐτῷ: —

Εἰ καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα μὴ γράφεις ἡμῖν usque ad ἐτόλμησεν ἐλληνίδας ἐπ' ἐμοῦ γυναικας τῶν ἐπιστήμων βαπτίσαι. διωκέσθω: — quae est Spanhemii VI. p. 376.

Sequitur sexta: Ἰουλιανὸς τῷ αὐτῷ: —

Ἄλλοι μὲν ἵππων ἄλλοι δὲ ὀρνέων usque ad καὶ ταῦτα ἔλαβε πάλιν: — quae est Spanhemii IX. p. 377.

Sequitur: Ἰουλιανὸς ἐρμογένει ἀπουπάρχῳ (sic) αἰγύπτου: —

Δός μοι τί κατὰ τοὺς μελητάς εἰπεῖν ῥήτορας usque ad ἤκειν παρακελεύομαι: — quae Spanhemii est XXIII. p. 389.

Sequitur: Ἰουλιανὸς ἰουλιανῷ θείῳ: —

Η. τρίτης ὥρας νυκτὸς ἀρχομένης usque ad ὅπερ ἂν αὐτῶν τῇ Φιλανθρωπίᾳ δόξῃ: — quae est Spanhemii XIII. p. 382.

Sequitur: Ἰουλιανὸς λιβανίῳ σοφιστῇ καὶ κοιαίτωρι (sic): —

Ἀνέγων χθὲς τὸν λόγον usque ad ὧ ἀρμονία ὧ συνθήκη: — Spanhem. XIV. p. 382.

Sequitur: Ἰουλιανὸς μαξίμῳ Φιλοσόφῳ: — Ἀλέξανδρον μὲν τὸν μακεδόνα usque ad τοῖς παρὰ σοῦ γραφομένοις ἐντυχεῖν ἔξουσιν: — Spanhem. XV. p. 383.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς τῷ αὐτῷ: —

'Ο μὲν μῦθος ποιεῖ τὸν αἰτὸν usque ad τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν ἀντιδωρούμενος: — Spanhem. XVI. p. 383.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς ὀριβασίῳ: —

Τῶν ἐνειράτων δύο πύλας εἶναι φησὶν ὁ θεὸς ὁ μῆρος usque ad τοῖς ἐγνωσμένοις ἐμμένειν: — Spanhem. XVII. p. 384.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς εὐγενίῳ φιλοσόφῳ: —

Διδαλὸν μὲν ἱκαρίῳ φασὶν ἐκ κηροῦ πτερὰ συμπλάσαντα. usque ad ἣ τοὺς ἐταίρους μεταθεῖναι δύνασθαι καὶ πανταχόθεν ὡς παρὼν εὐφραίνειν: — Spanhem. XVIII. p. 386.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς ἐκηβόλῳ: —

Πινδάρῳ μὲν ἀργυρέας εἶναι δοκεῖ τὰς μούσας usque ad οὐχ ὥσπερ ὁ 'χρυσὸς ἐπὶ τῆς γῆς κρυπτόμενος ἢ φεύγων αὐτῶν τὴν ἔψιν, in quibus verbis explicat pag. Codicis 264. Leguntur haec in Epist. apud Spanhem. XIX. p. 386.

Sequitur in pag. Codicis 265: διότι καὶ μόνον γλυκὺ τῶν ἄλλων ἐστίν· καὶ μέλι μὲν ἱπποκράτης, quae leguntur apud Spanhem. p. 393, A. in epistola XXIV. Continuatur in Codice epistola ad finem πρὸς τὴν τῆς θέας ἡδονὴν ἀπολαῦσαι: —

Sequitur pag. Codicis 269: 'Ιουλιανὸς ἰουδαίῳ τῷ κοινῷ: — Πάνυ ὑμῖν φορτικώτερον γεγένηται usque ad καὶ ἐν αὐτῇ δόξαν δάσω μεθ' ὑμῶν τῷ κρείττονι: — apud Spanhem. XXV. p. 396.

Sequitur: 'Ιουλιανοῦ νόμος περὶ τῶν ἱατρῶν: —

Τὴν ἱατρικὴν ἐπισήμην σωτηριώδη τοῖς ἀνθρώποις τυγχάνειν usque ad ἀνενοχλήτους ὑμᾶς τοὺς λοιποὺς χρόνους διάγειν: — apud Spanhem. p. 398.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς θεοδώρῳ τῇ αἰδεσιμωτάτῃ: — Τὰ πεμψέντα παρὰ σοῦ βιβλία usque ad γράφοις αἰεὶ τοιαῦτα: — apud Spanhem. V. p. 373.

Sequitur: 'Ιουλιανὸς λιβανίῳ σοφιστῇ καὶ κοιαίῳ (sic): —

Μέχρι τῶν λιτάρβων ἦλθον usque ad καὶ ἐν αὐτῷ μικρὸν ἄλλως πάνυ κυπαρίττων μέσων (sic) καὶ τῷ τριγλίῳ δὲ πολλὰ τοιαῦτα quibus explicat pag. Codicis 272. Leguntur haec apud Spanhem. in Epist. XXVII. p. 399. et ultima pagina 401. A.

Sequitur in pag. Codicis 273:

τῶν πῶποτε γεγονότων ἄμοιρον οἰκείου πάθους ἔχων εὐρεῖν, quae leguntur apud Spanhem. in Epistola XXXVII. p. 415. C. Continuatur in Codice epistola ad finem: αἰσχύνῃ τοῦ λογισμοῦ

γένοιτ' ἂν εἰ μὴ ταυτὸν γένοιτο χρόνῳ: — Editur: εἰ μὴ ταυτὸν δύναιτο τῷ χρόνῳ, quae lectio e nescio cuius correctiuncula profecta esse videtur. Ex antiqua scriptura ταυτὸν γένοιτο χρόνῳ elicio εἰ μὴ ταυτὸν σθένει τῷ χρόνῳ. Plurima Iulianus sumsit a Tragicis, multa ex Euripidis Phoenissis, cuius fabulae nota verba αὐτὸς οὐ ταυτὸν σθένει ei haec scribenti obversari potuerunt; sed haec obiter. In Codice sequitur:

Ἰουλιανὸς ἀλυπίῳ ἀδελφῷ καίσαρι:

Ὁ συλοσὼν ἀνῆλθε Φησὶ παρὰ τὸν δαρεῖον usque ad ὅς σε τότε καίπερ οὐπω γινώσκειν ὅσος εἶ δυνάμενος ὅμως περιεῖπον: — apud Spanhem. XXIX. p. 402.

Sequitur: Ἰουλιανὸς τῷ αὐτῷ: —

Ἦδη μὲν ἐτύγχανον ἀνειμένος τῆς νόσου usque ad ἀδελφεὶ ποθεινότητε καὶ φιλικώτατε: — apud Spanhem. XXX. p. 403.

Sequitur: Ἰουλιανὸς ἀετῷ ἐπισκόπῳ: —

(Λοιποῖς μὲν) ἅπασιν τοῖς ὁπωσοῦν usque ad καὶ ἐνὶ παρίπῳ: — apud Spanhem. XXXI. p. 404. .

Sequitur: Ἰουλιανὸς λουκιανῷ σοφιστῇ: —

(Καὶ) γράφω καὶ ἀντιτυχεῖν ἀξιώ τῶν ἴσων usque ad τῶν ὁμοίων παθῶν: — apud Spanhem. XXXII. p. 404.

Sequitur: Ἰουλιανὸς δοσιθέῳ: —

(Μι)κροῦ μοι ἐπῆλθε δακρύσαι usque ad σαυτῷ δὲ ὅτι μὴδὲν ὀφελος μέμψῃ: — apud Spanhem. XXXIII. p. 404.

Sequitur: Ἰουλιανὸς ἱαμβλίχῳ φιλοσόφῳ: —

Ὅδυσσεῖ μὲν ἐξήρκει τοῦ παιδὸς τὴν ἐφ' αὐτῷ φαντασίαν ἀναξέλλοντι usque ad ἐπ' εὐδαιμονίᾳ τῶν ὅλων παραπεμφθῆναι: — apud Spanhem. XXXIV. q. 405.

Sequitur: Ἰουλιανὸς ἀργείοις: —

(Ἵπ)ερ τῆς ἀργείων πόλεως πολλὰ μὲν ἂν τις εἰπεῖν ἔχῃ σεμνύνειν αὐτὴν ἐθέλων usque ad εἴρηται φασὶν οἱ ῥήτορες ὅγ' ἐμὸς λόγος * κρίνοις (δ' ἂν) αὐτὸς τὰ δέοντα: — apud Spanhem. XXXV. p. 407.

Sequitur pag. Codicis 281: Ἰουλιανὸς καίσαρ (sic) θεοδώρῳ ἀρχιερεῖ: —

Ἐμοὶ πρὸς σὲ πεποίηται παρὰ τοὺς ἄλλους ἰδιαιτέρον ἐπιστολῆς εἶδος. Continuatur eadem epistola usque ad finem paginae 282, cuius haec sunt ultima verba: ἀλλ' ἡμῖν οἴονται τοῖς

ἔνεσιν ἀποκεκλη(ρῶ)σθαι μόνοις αὐτοὺς ἀλαζονείᾳ βαρβαρικῇ πρὸς ταυτηνὴ τὴν ἀπόνειαν ἐπαρθέντες * ἐκ τῆς γαλιλαίας δυσσεβεῖς ὥσπερ τι νόσημα τῷ βίῳ τὴν ἐαυτῶν. reliqua Codicis folia perierunt. Leguntur haec apud Spanhemium in Epist. LXIII. p. 452.

Haec igitur insunt in Codice Vossiano, qui si integer superesset nihil ex Iulianeis scriptis, quae quidem aetatem tulerunt, in eo desideraremus. Quae desunt olim non deerant sed temporum hominumque iniuria perierunt. Praeterea complures loci sunt in quibus antiqua scriptura situ et madore expalluit, charta subinde detrita est et nonnumquam perrosa. Quae nunc in Iuliani oratione lacunae conspiciuntur eae ad unam omnes ex optimae notae libro sarciri poterunt, ubi vetus lectio chemicae artis ope refocillata et in lucem revocata fuerit. Sunt quae etiam sine illo auxilio, ubi aciem oculorum diu ac multum intenderis, tandem videas pellucere, sed alia sunt olim chemicorum venenis oblita et nunc densa caligine obscurata, unde oculis nihil umquam extundas. Praeterea continet Vossianus liber multas egregias lectiones a Spanhemio in Codicibus huiusmodi legendis non satis exercitato oscitanter neglectas: quibus addam correctiones quasdam locorum, ubi inveteratum est in libris mendum, addam identidem observationes palaeographicas, quibus mendorum origo patefiat et novis correctionibus aut reperiendis aut stabiliendis certum praesidium paretur. Libero pede quemadmodum soleo Iuliani scripta percurram ea delibans undique ubi me operae pretium facere posse sperem. Plurima sunt apud Iulianum foede corrupta, in quibus complura mihi quidem videntur ἀνιάτως ἔχειν, nisi forte libri multo meliores quam Vossianus liber est ex aliquo angulo protrahantur, cuius rei perexigua apud me spes est. Quum ante multos annos sedulo Italiae bibliothecas nobilissimas et Codicibus Graecis instructissimas perscrutarer et quidquid bonae frugis reperissem cupide colligerem, duo tantum Iuliani Codices Mss. in manus meas inciderunt quos conferendi labore non indignos esse intellexi, nam quid attinet ex apographis minimi pretii acervos discrepantium scripturarum extruere, quae nemini prosint? Sunt duo Marciani notati numeris

CCLI et CCCLXVI. Cum illo contuli orationem IV, quae legitur in eo libro Fol. 91. rect. et inscribitur:

Ἰουλιανοῦ καίσαρος εἰς τὸν βασιλέα ἥλιον πρὸς σαλουστίνον (sic): —

et orationem, quae ibid Fol. 100. rect. scripta est et inscripta: Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος καίσαρος (sic) ἀντιοχικὸς ἢ μισοπῶγων. Cum Marciano Codice CCCLXVI. contuli orationem I. Fol. 238. vers.: τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καν-
σάντιον, et II: τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος πράξεων ἢ περὶ βασιλείας Fol. 225. rect. et III: τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον πρὸς τὴν βασιλισσαν εὐσεβίαν Fol. 251. vers. et Iuliani *Caesares*: qui liber Fol. 215. rect. inscribitur ut in Vossiano: Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος συμπόσιον ἢ κρόνια.

Vossianum Codicem notabo V, Marcianum 251. Ma et 366. Mb.

Ac primum quidem probe animadvertendum est in nonnullis Iuliani scriptis Vossianum Codicem *archetypum esse reliquorum librorum omnium*, utpote ex illo ipso aut eius apographis descriptorum, quod ubi semel erit compertum patet nullam reliquorum librorum rationem haberi oportere ubi de archetypi lectione liquido constet. Habebunt reliqui libri tum demum aliquem usum, ubi Vossianus Codex iniuria temporis detritus vel commaculatus non servat amplius antiquae lectionis vestigia, quae olim quum apographa conficerentur in illo libro apparebat. Dabo exemplum. Epistola apud Spanhemium LXIII. p. 452. non aliunde quam ex Vossiano libro ad nostram notitiam pervenit. Legitur in Codicis folio ultimo pag. 281 sq. quod folium multis modis est corruptum, detritum, perrosusum et maculatum. Quo tempore apographa confecta sunt pleraque satis commode poterant expediri: sed quanta fuerit eorum qui descripserunt socordia et imperitia, et quam sit propterea utile etiamnunc archetypi Codicis scripturam indagare paucis ostendam. Editur p. 452. B. χρόνος δὲ οὐ βραχὺς ὅτε διατρίβων ἔτι εἰς τὴν ἐσπέραν ἐπειδὴ σε λίαν ἀρέσκειν ἐπυθόμην αὐτῷ φίλον ἐνόμισα. Ecquis est qui concoquere possit: διατρίβων ἔτι εἰς τὴν ἐσπέραν? Non opinor. In Codice est ἔτι κ * * in fine versus et in sq. τὴν ἐσπέραν, itaque satis certum est ἔτι κατὰ τὴν ἐσπέραν, id quod loquendi usus postulat, olim

ibi recte scriptum fuisse. Quod continuo sequitur: apud Spanhem.: καίτοι συμβαίνειν ἔχον ἐκεῖνο καλῶς εἴωθεν ἐμοὶ διὰ περιττὴν εὐλάβειαν· τὸ σοῦ γὰρ εἶδος οὐδὲ εἶδον καὶ ὡς ἡγεῖσθαι χρὴ Φιλίας μὲν γινῶσιν, γνώσεως δὲ πείραν, non est sic in antiquo libro scriptum sed: καίτοι * * tribus litterulis perrossis, deinde ἔχον — εὐλάβειαν. Τὸ, οὐ γὰρ ἔγω * * ἦν * * * in fine versus et in sq. vs. οὐδὲ εἶδον· καὶ ὡς ἡγεῖσθαι κτέ. In priore lacuna quid lateat non exputo: συμβαίνειν a nescio quo temere fictum de nihilo est. Secunda lacuna certa emendatione sarciri potest, nam τὸ, indicat nobilem aliquam sententiam aut poetæ verba omnibus nota a Iuliano laudari. Ecce ipsa eius manus emicat: τὸ, οὐ γὰρ ἔγωγε ἦν τῆς οὐδὲ εἶδον, καὶ ὡς ἡγεῖσθαι χρὴ κτέ. ex Homeri Iliad. Δ. 374:

ὡς φάσαν οἳ μιν ἴδοντο πονεύμενον· οὐ γὰρ ἔγωγε
ἦν τῆς οὐδὲ ἴδον· περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι.

Res manifesta est: quid igitur eo facias qui nobis impudenter obtrudit τὸ σοῦ γὰρ εἶδος οὐδὲ εἶδον, quod credunt significare » *tuum enim vultum haud equidem vidi* " quasi esset haec Graeca et Iuliano digna oratio et compositio. Sed nihil attinet νεκρὸν ἐπισφάττειν, ad reliqua transeo. A quo sumserit Iulianus: ἡγεῖσθαι χρὴ Φιλίας μὲν γινῶσιν, γνώσεως δὲ πείραν, suspicor magis quam certo scio. Vide autem quae continuo sequantur: ἀλλ' ἦν τις ὡς ἔοικεν οὐκ ἐλάχιστος παρ' ἐμοὶ λόγος. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἔφη. Haud vidi magis. Petavius comminiscitur aliquid in versione, quo nihil proficimus. In Vossiano libro una tantum litterula discrepat: legitur enim perspicue καὶ τοῦτο αὐτὸς ἔφας, non ἔφη: scriptum est ἔφ cum notissimo compendio syllabae ας. Scin quid Iulianus scripserit? nempe: ἀλλ' ἦν τις ὡς ἔοικεν οὐκ ἐλάχιστος παρ' ἐμοὶ λόγος καὶ τοῦ αὐτὸς ἔφα. Ego te non novi, inquit, sed plurimum apud me valet communis nostri doctoris auctoritas. Itaque tibi quamquam ignoto sacerdotium mando illius commendatione fretus. Scripserat enim paulo ante: ἔτι γὰρ ἡμῖν ὁ κοινὸς καθηγεμὼν οὐ μικρὰ. καὶ μέμνησαι δήπου, in quibus verbis οὐ μικρὰ καὶ mendosa esse et τοῦ καθηγεμένου nomen in se continere suspicor. Dubitanter conicio ὁ κοινὸς καθηγεμὼν Ὁριβάσιος. μέμνησαι δήπου. Qui dixerat: ex quo te illi vehementer placere intellexi habeo te in amicorum

numero, rectissime pergit dicere se tantum ei tribuere atque olim praeceptorī suo tribuebant illi quibus αὐτὸς ἔφαρ esset in ore. Solent τοῦ et τοῦτο inter se permisceri: ἔφαρ pro ἔφα sciolus substituit. Etiam quae continuo sequuntur egregie nostram rationem confirmant: διόπερ ἐγὼ καὶ τότε σε τοῖς γνώριμοις ᾧμην δεῖν ἐγκαταλέγειν καὶ νῦν ἐπιτρέπω πρᾶγμα κτέ. Quid est enim διόπερ? nempe propterea quod illi places, cuius ego auctoritatem securus sequor. Simillimus locus est in Epistola eiusdem argumenti ad alium Pontificem p. 298. B. εἰ μὴ ἡπιστάμην ἅμα μὲν τοῦ καθηγεμόνος ἅμα δὲ τῶν μεγίστων θεῶν μαρτυρούντων ὅτι τὴν λειτουργίαν ταύτην διαθήσῃ καλῶς — οὐδ' ἂν ἐτόλμησά σοι μεταδοῦναι τοσούτου πράγματος, ubi vide quam negligenter haec vertantur: *partim ducis ipsius partim maximorum deorum testificatione.* Nemo nescit quo sensu quis et in aliis studiis et in philosophia praesertim καθηγεμών aliquis fuisse dicatur. Sequitur p. 452. C: σὺ δὲ καλῶς, ὥσπερ ἦν ἄξιον ἐλπίζειν, αὐτὸ μεταχειρίσαιο πολλὴν μὲν εὐφροσύνην ἐνταῦθα παρέξων, ἐλπίδα δὲ ἀγαθὴν μερίζονα τὴν εἰς τὸ μέλλον. In Codice est σὺ δὲ * καλῶς. [perroso folio periit εἰ cuius vculae tenuia quaedam vestigia supersunt: deinde ὥσπερ οὖν ἄξιον ἐλπίζειν, ut Iulianus scribere assolet. Risum movet ἦν pro ἐστὶ positum. In caeteris nihil variat, sed manca est sententia: requiro (ἴσθι) πολλὴν μὲν εὐφροσύνην ἐνταῦθα παρέξων aut aliquid huiusmodi. Post pauca in Codice est οὗς δὲ καὶ μάλισα, vulgo δὲ omittitur. Sequitur locus pessime mulcatus et in apographis temere expletus. Perspicue legitur ἄρχειν τῶν περὶ τὴν ἀσίαν ἱερῶν ἀπάντων — — — πόλ * * ἱερ * * καὶ ἀπονέμονται τὸ πρέπον ἐκάσῳ. πρέπει δὲ ἐπιείκεια μὲν πρῶτον ἄρχοντι χρηστότης τε ἐπ' αὐτῇ καὶ Φιλανθρωπία πρὸς τοὺς ἀξίους αὐτῶν τυγχάνειν. Inter ἀπάντων et πόλ * * perierunt litterae circiter viginti. Sententia, credo, huc redierat: προσεστῶτι τῶν κατὰ χώραν καὶ πόλεις ἱερῶν καὶ ἀπονέμονται τὸ πρέπον ἐκάσῳ. Statim addit: ὡς ὅστις γε ἀδικεῖ μὲν ἀνθρώπους, ἄνομος ἐστὶ πρὸς θεοὺς, θρασὺς δὲ πρὸς πάντας ἢ διδακτέος μετὰ παρησίας ἐστὶν ἢ μετ' ἐμβριθείας κολαζέος. In his turpe mendum latet quod absque librorum auxilio corrigi ab unoquoque potest. Quis audivit umquam ἄνομος πρὸς θεοὺς? Audivit autem? Quis non statim intelligit illud neque cogitari neque

dici umquam potuisse? Ut *ius* et *fas* sic Graece *δίκη* καὶ *θέμις* certo usu ubique distinguuntur. Quemadmodum Latine nomini *fas* respondet *pium*, et *iustum* *piumque* duellum appellatur quod secundum *ius* ac *fas* susceptum est, sic Graece quoque *θέμις* habet sibi respondens *ὅσιον*, nam *θεμιτός*, *ἀθέμιτος* et *ἀθέμιτος* sunt Ionica. Itaque *δίκαιος* καὶ *ἄδικος* περὶ τοὺς ἀνθρώπους, *ὅσιος* καὶ *ἀνόσιος* περὶ τοὺς θεοὺς perpetuo omnium usu trita sunt. Plane eodem sensu quo *ῥσιος* dicitur *εὐσεβής*, et *ἀσεβής* quo *ἀνόσιος*. Sic pro *εὐσεβεία* apud Euripidem noto loco appellatur *Ὁσία*, *πτόνα* θεῶν. Saep̄ coniuncta leguntur *ὅσιος* μὲν περὶ θεοὺς, *δίκαιος* δὲ περὶ ἀνθρώπους. In Xenophontis Apologia § 22. ubi editur: Σωκράτης τὸ μήτε περὶ θεοὺς ἀσεβῆσαι μήτε περὶ ἀνθρώπους ἄδικος φανῆναι περὶ παντὸς ἐποιεῖτο, verissime R. B. Hirschig *ἀσεβής* emendavit. Iulianus itaque poterat dicere: *ἄδικος* μὲν πρὸς ἀνθρώπους, *ἀνόσιος* δὲ πρὸς θεοὺς, maluit autem orationem sic variare ut diceret: *ὅστις ἄδικεῖ μὲν ἀνθρώπους, ἀνόσιος δ' ἐστὶ πρὸς θεοὺς, θρασὺς δὲ πρὸς πάντας*. Inspiciamus nunc veterem Codicem: liquido apparet *ἀνό* * * *ὅς ἐστι πρὸς θεοὺς*, ut nulla sit dubitatio quin olim *ἀνόσιός ἐστι* male ommissa vocula *δέ* fuerit scriptum. Satis apparet iterum describentium oscitantia. Caeterum in Codice vitiose μετὰ ἐμβριθείας legitur. Post pauca conspirat liber vetustus in absurda lectione ἐντελέφερον αὐτίκα μάλα σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσὶ· μικρὸν δὲ τέως ὑποθέσθαι σοι βούλομαι. Verum vidit Wyttlenbachius in Epist. Crit. p. 58. pro εἰσὶ reponens εἴση, scies. Leviter tamen errat, nam εἴσει more Attico Iulianum scripsisse et ΕΙΣΕΙ a scribis in εἰσὶ deformatum esse mox demonstratum dabo. Apparet statim novus error in verbis p. 455. B: οἰόμενος χρῆναι ἂν πατρίους ἐξ ἀρχῆς φυλάττεσθαι νόμους, nam quid sibi vult, quaeso, importunum et ineptum ἂν in tali loco? Diu et multum rimatus Codicis scripturam vidi sic emendate scriptum esse: οἰόμενος χρῆναι τοὺς πατρίους ἐξ ἀρχῆς φυλάττεσθαι νόμους. Quanto melius qui Codicem sic descripserunt voculam ἂν revocassent in vicinia ubi liquido scriptum est in Codice οὐ γὰρ ἂν ἦσαν οὕτω καλοί, sed vulgo ἂν necessarium omissum est. Quod addit παρὰ ἀνθρώπων ἀπλῶς γενόμενοι dictum est Iuliani more qui παρὰ perperam sexcentis locis pro ὑπό ponere consuevit.

Deinde pro τῆς ἀκαθάρτου τρυφῆς in Codice est τῆς ἀκαθάρτου * * * τρυφῆς quinque fere litterulis deletis, fortasse ταύτης: tum αἰὲ μὲν οὖν ὠδυράμην habet, vulgo οὖν abest: deinde τοὺς μὲν — — ων — εἰας σχολῇ προσέχοντας οὕτω διαπύρους et post pauca μὴ γεύσαιντο μὴ δὲ * * * τοῦ μὴ παρὰ * * * ἀποθλιβέντος. Nil iuvat liber scriptus in sqq. ἐπεὶ περ ὃν τιμῶσιν * * * ἀλλ' ἀληθῶς ὄντα δυνατώτατον. In ON latet ΘΝ id est θεόν, quae sic scripserim: ἐπεὶ περ θεὸν τιμῶσι τὸν ὡς ἀληθῶς ὄντα δυνατώτατον. Etiam in novissimis verbis titubatum est: impedita est verborum compositio in ἐκεῖνο μόνον ἀμαρτάνειν, ubi ἀμαρτάνοντες vel καὶ ἐκεῖνο μόνον ἀμαρτάνειν locum expedit. Pro ὅτι μὴ καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς ἀρέσκοντες αὐτῷ μάλισα τῷ θεῷ θεραπεύουσιν requiritur: ἀρέσκοντες τούτῳ μάλισα τὸν θεὸν θεραπεύουσιν. Sequitur: ἀλλ' ἡμῖν οἴονται τοῖς ἔνεσιν ἀποκεκληῖσθαι μόνοις, in Codice est ἀποκεκλη in fine versus, tum * * * σθαι μόνοις. Exciderunt duae litterulae et accentus. Non est igitur ulla dubitatio quin olim lectum fuerit: ἀποκεκλη(ρῶ)σθαι μόνοις. Denique pro ἐκ τῆς γαλιλαίας δυσσεβεῖς, quod liquido in Vossiano legitur reponere δυσσεβείας. Reliqua perierunt.

Percurram nunc duos alios Iuliani libellos, quorum similiter omnis emendatio uno Codice Vossiano nititur, ex quo solo in nostras manus pervenerunt. Duas dico Epistolas, alteram ad Themistium datam, alteram ad nescio quem Pontificem, quae in Codice Vossiano librarii socordia mirum in modum implexae sunt et in unum mixtae, deinde a Petavio diremtae. Utramque diligentissime in Codice relegam et si quid incidet animadversione dignum paucis animadvertam.

Pag. Spanhem. 253. A. ὥσπερ οὖν γράφεις, solet in talibus, ut iam vidimus, οὖν apud Iulianum ineleganter παρέλκειν. Eodem modo, id est perinepto, Aelianus ὅσπερ οὖν solet scribere pro ὅς vel ὅσις vel ὅσπερ.

(Pag. 253. B. Φρίκη τις προσείη: sic Codex et Edd. pro προσήει tralaticio errore. Caeterum melius Iulianus ὑπῆει scripsisset: non adire aliquem Graecis horror dicitur, sed subire (ὑπιέναι). Infelix est Wyttenbachii suspicio in Epist. Crit. p. 25. Φρίκην τε προσείεις reponentis: neque enim Φρίκην προσείειν Graecum est, ut φόβον vel ἐλπίδα, nam *spem* aut

metum alicui intentare possumus, *horrorem* non magis quam *febrim* aut aliud quodlibet morbi genus: praeterea haec cura olim Iuliani animum remordebatur, non ex recentibus Themistii litteris erat iniecta.

Non est Graccum p. 253. B: τῆς τελείας ἀρετῆς οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον ἀφίκωμαι. Quis a me docendus est ἐφικέσθαι in tali re necessarium esse? In Codice prima manus quum ἀφίκωμαι dedisset statim supra ἀ scripsit ἐ manifestum errorem corrigens.

Pag. 254. A: πᾶσαν ἀποσεισάμενον σχολῆς ἔννοιαν καὶ ῥαζώνην: sic Codex quoque exhibet, ῥαζών cum compendio syllabae ην. Emenda: καὶ ῥαζώνης.

Ibid. τῶν νομοθετῶν [ἀπάντων] μέμνησαι — καὶ τούτων ἀπάντων μείζονα χρῆναι — λέγεις νῦν περιμένειν: resecta prius ἀπάντων. Ridiculum est Solonem, Pittacum et Lycurgum appellare τοὺς νομοθέτας ἄπαντας.

Pag. 254. B. ἕως ἐπὶ νοῦν ἤγεν ὁ θεός: Codex ἤγαγεν, quod verum est.

Pag. 254. C. ὥσπερ εἴ τις — ἀκούει: nil mutat Codex. Lege ἀκούοι, ut recte λέγοι in sqq. editur. Post pauca recipe προσεῖπεν τοὺς ἐμπλέοντας pro ἐπιπλέοντας. Hostes infesti dicuntur ἐπιπλεῖν.

Pag. 255. A. καὶ τοὺς ἐμπλέοντας ἀπαθεῖς τοῖς οἰκείοις κακῶν παραῆσαι: sic iterum Codex ἐμπλέοντας pro ἐπιπλέοντας; sed nunc quidem mendose, nam συμπλέοντας requirit loquendi usus. Qui mecum eadem navi vehitur dicitur σύμπλους μοι εἶναι vel συμπλεῖν. Vectores igitur si in alia navi sunt οἱ ἐμπλέοντες appellantur, si in eadem οἱ συμπλέοντες. Notum est ἐν et σύν in vetusta scriptura vix oculis discerni posse. Praeterea transpone ἀπαθεῖς κακῶν τοῖς οἰκείοις. Vide nunc mihi quantum mali perversa interpunctio afferat. Num tu intelligis: τοῦτο δὲ ἐσόμενον ἴσως, ἄδηλον ἔσαι σοι μέχρι τῆς τελευταίας ἐκείνης ἡμέρας? non crediderim. Petavius certe non intellexit, sed perplexa versione fere dixerim Iesuiticῶς et per ambages occultavit labem: tu dele virgulam et ἴσως cum ἄδηλον ἔσαι coniunge. In Codice passim, ut in plerisque libris Mss., praepostera et absurda interpunctio est, ut continuo: γυναικῶν πολλῶν · ξενικῆς Φιλίας · ἰσορίας · ἐθνῶν καὶ πόλεων

ὑπεριδόντα, scriba non sensit ἰσορίας ἐθνῶν καὶ πόλεων coniuncta esse.

Duplex mendum est in sqq. σοφὸν ἀποφαίνειν τὸ τοῦ Νεοκλέους ὃς κελεύει λαθεῖν βιώσαντα: emenda ἀποφανεῖν τὸν τοῦ Νεοκλέους, id est Epicurum Neoclis F. Tralaticium mendum est ἀποφαίνειν pro ἀποφανεῖν, ut saepe alibi ostendimus. Non minus frequens error librorum conspicitur in vicinia: προεξαίρειν τὴν τοιαύτην γνώμην: rescribe sodes προεξαίρειν.

Quod legitur pag. 255. C. πειρασθῆναι μὲν ἐπισχεῖν vitiosum est. Graeculi pro πειρᾶσθαι dicebant πειράζειν, non πειράζεσθαι. Codex servat veram lectionem πειραθῆναι. Post pauca exhibet ὑπὲρ τηλικούτων ἔργων κελεύοντες, vulgo ἔργων omittitur. Vitiosiora sunt quae sequuntur: ὥς οὖν οὐκ ἀρετὴ μόνον ἐστὶν οὐδὲ προαίρεσις κυρία καὶ ὀρθή, πολὺ δὲ πλεόν ἢ τύχη κτέ. Quid multa? Rescribe: ὑπὲρ τηλικούτων ἔργων —, ὧν οὐκ ἀρετὴ μόνον ἐστὶν οὐδὲ προαίρεσις κυρία ὀρθή, πολὺ δὲ πλεόν ἢ τύχη. Stuporem mihi vide hominis, qui inter κυρία et ὀρθή copulam credidit poni oportere. Iterum duplex mendum expelle e verbis: Χρύσιππος δὲ ἐφάκει τὰ μὲν ἄλλα σοφὸς εἶναι καὶ νομισθῆναι δίκαιος, imo vero: Χρύσιππος δὲ δοκεῖ et νομισθῆναι δικάίως.

Interstrepit sciolus p. 256. B. εἰ μὲν εὐσχημόνως ἔφερον — τὴν τύχην [οὐκ ὀδυνώμενοι] παραμυθίαν ἔσχον ἐκ τῆς ἀρετῆς οὐ μικράν. Facile apparet non sat recte composita haec esse: namque, ut opinor; ὁ εὐσχημόνως φέρων τὴν τύχην sentit ille quidem animi dolorem, sed dissimulat, praeterea ὁ μὴ ὀδυνώμενος solatio non indiget. Expungendum est emblemata οὐκ ὀδυνώμενοι, sive ita magistellus in ora libri annotaverit sive οὐκ ὀδυρόμενοι, quod esset paulo melius, sed utrumque perinde Iuliano indignum est et una litura delendum.

Pag. 256. C. κρεῖττον εἶναι τὸ κατ' ἐκείνην μακαριστὸν τέλος τοῦ κατ' ἀρετὴν ἐπαίνου μαντευόμενον: Codex ἐπαινετοῦ μαντευόμενον. quorum ἐπαινετοῦ probum est ac recipiendum: quid faciam participio μαντευόμενον non reperio.

Est in vicinia locus ubi repente alia epistola diversissimi argumenti epistolam ad Themistium interrumpit, ut supra indicavimus. Seponemus eam nunc primum et absolvemus id quod instituimus. Et priora quidem p. 256. C. καὶ πεποιήκασι

καὶ ἐρατηγὰν λόγοι prorsus sunt ἀδιανόητα. Paulatim aliqua sententiae lux affulget. Exponitur quam sit molesta res imperare, in qua adversus fortunae inconstantiam nihil sit praesidii, nam regem non esse illum quem fingant philosophi, neque quem dicat Diogenes, fortunae non obnoxium οὐκ ἔχοντα μὲν εἰς ὃ τι παρ' αὐτῆς (sic solet Iulianus pro ὑπ' αὐτῆς) εὖ πάθῃ καὶ τοῦναντίον ἐπὶ τίνι (lege ἐν τίνι) σφαλῇ, sed illum regem ὃν ἡ συνήθεια καλεῖν εἴωθε, quem (inquit) πῶς ἂν τις ἔξω τύχης ἀπαγαγὼν μὴ θέσιν φυλάττοι, πάλιν δὲ αὐτὸν ὑποτίθῃς ταύτῃ πότῃς αὐτῷ δεῖν οἰήσεται τῆς παρασκευῆς, in his hoc solum video pro ὑποτίθῃς participium ὑποτιθείς esse reponendum: πάλιν δὲ αὐτὸν ὑποτιθείς ταύτῃ πότῃς αὐτῷ δεῖν οἰήσεται κτέ. quid lateat in μὴ θέσιν φυλάττοι quaerant alii. Post pauca scribe: θαυμαστὸν — πολὺ δὲ θαυμαστότερον pro θαυμασιώτερον, nam in huiuscemodi comparatione idem adiectivum retineri debet. Corrige ex Codice foedum mendum p. 257. C: εἰ γὰρ ᾧφειλεν ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἀπορεῖν κτέ. recte ᾧφειλεν habet Vossianus.

Mendosum est p. 259. A. ταύτην τὴν ῥῆσιν — ὅλην παρεγραψάμην μὴ με κλέπτειν ὑπολάβῃς, emenda παρέγραψα μὴ, quae male iuncta παρεγραψάμην pepererunt, quo facto μὴ repetitum est. In tali re παραγράφειν usitatum est dicere, non παραγράφεσθαι. Est in vicinia exemplum p. 257. D. παραγέγραψα σοι τὴν ῥῆσιν, et p. 260. D. Ἀριστοτέλους παραγράψω λόγον, et p. 263. D. ἐξ ὧν παραγέγραφας, et passim ita loquuntur.

Vitiosa forma legitur p. 259. B. καὶ τὸ Σωκράτους δομάτιον: recte Codex δωμάτιον servat, quod Iulianus ponit pro οἰκίδιον, aedicula, parvae aedes, quum apud Veteres ubique sit cubiculum, id est pars aedium in qua somnum capere solebant.

Conspirat Codex in stulto errore p. 259. B. τὰ ἐπικρεμασθέντα — δείγματα pro δείματα; apparet quam nihil isti cogitent. Mendo caret in sqq. ἄκλητος ὑπὲρ αὐτοῦ δεησόμενος ubi editur ὑπὲρ δὲ αὐτοῦ.

Stulte abundat praepositio p. 259. D. πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα διαγενομένης ἡμῶν ἀφίξεως. Codex nil iuvat, sed nil opus libris ut vincam legendum esse: εἰς τὴν Ἑλλάδα γενομένης.

Optime Codex omittit articulum p. 260. A. ὁποίας ἔγραφον ἐπιστολὰς πρὸς σέ exhibens, non τὰς ἐπιστολάς.

Qui aegre ferunt vocales quasdam a Criticis resecari propter intolerabiles hiatus a solis librariis importatos retineant scripturam Codicis p. 260. C:

ἔρδοι δὲ ἕκαστος ἥντινα εἰδεῖν τέχνην.

Tria menda insunt in his verbis p. 260. D: οὐ γλαῦκα Ἀθηναίοις ἄγων, ἀλλ' ὅτι μὴ παντάπασιν ἀμελῶν τῶν ἐκείνου λόγων δεικνύμενος, repone Ἀθήναζε ἄγων et ἀμελῶ, et a Codice recipe ἐπιδεικνύμενος, et mox ex eodem τὰ περὶ τῶν τέκνων pro παρὰ.

Pag. 261. C. scribe Φησὶ γὰρ τῷ ῥήματι οὕτω λέγων pro οὕτω ῥήματι τοῦτο. Compara locum Demosthenis in Prooemiis p. 1457, 17: Ἰφικράτης ἔφη δεῖν οὕτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγὸν ὅπως μὴ τὰ καὶ τὰ γενήσεται ἀλλ' ὅπως τὰ οὕτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι. Deinde scribe: πρὸς τοσαύτην τύχης ὑπεροχὴν, non τοσαύτης.

Pag. 262. B. καὶ ποταπὸν τᾷδίκημα τεθεαμένος, Codex ποταπὸν ἐστὶ τᾷδίκημα.

Pag. 263. B. καὶ περὶ μὲν τούτων εἴτε ὀρθῶς ἔγνωκα νῦν, εἴτε — σφάλλομαι — διδάξεις αὐτός τε καὶ μάλα, nullo negotio vera scriptura eruitur e Codicis lectione αὐτός τῷ καὶ μάλα, in quo laet αὐτός αὐτίκα μάλα. Saepe apud Iulianum αὐτίκα μάλα recurrit, ut in loco, quem supra emendavimus: αὐτίκα μάλα εἴσει, et alibi passim.

Non est sana scriptura p. 263. C. ἔφησθ' ἅπαν τὸν ἐν τῇ πράξει παρὰ τὸν φιλόσοφον ἐπαινεῖς βίον, Codicis lectio vix apparet. Videor tamen mihi ἔφησθα ὅτι τὸν videre, quae optime se habent et locum restituunt. Mox Codex διαπορεῖν ἄττα pro ἄττα: indocti scribae titubant in ἄττα et ἄττα et ὁποῖ' ἄττα et sim. quae omnia olim obsoleta erant et a Iuliano ex Platonis potissimum frequentissimo usu recocta.

Post pauca corrige: οὐδαμοῦ κατὰ τὴν ὑπὸ σοῦ προσθεῖσθαι λέξιν: pro κατὰ in Cod. et Edit. est καὶ, sine sensu.

Leve sed non negligendum p. 264. B. τοῦτ' ἀληθές in Cod. esse pro τοῦτο ἀληθές similiterque p. 266. A. εἰ τοῦτ' ᾤετο pro τοῦτο.

Reseca ἐκεῖνος ineptissime repetitum p. 264. C: ἄρ' οὐν οὐκ

ἢ ἐκεῖνος πρακτικὸς, ἐπεὶ μηδενὸς ἦν [ἐκεῖνος] κύριος;

Recte Codex τὴν ἀντισθένους ἀνδρείαν pro ἀνδρίαν. Emendate scribitur p. 265. A. νικᾶν μὲν γὰρ ἀνδρείας ἐςὶ μάλιστα καὶ τῆς τύχης, κείσθω δὲ εἰ βούλει καὶ τῆς ἐντρεχοῦς ταύτης φρονήσεως, sed in his κείσθω vitium concepit. Elapsa est vetus praepositionis sigla, quam sic revoca: προσκείσθω δὲ εἰ βούλει κτέ.

Nou iuvat Cod. p. 265. D. εἰ μὴ διὰ τῶν — λόγων ἀπελογήσατο — ὥφειλεν ἂν εἰς τέλος αἰσχύνῃν ἀναπάλλακτον. Iam olim in verbis ὀφλισκάνειν, ὀφλεῖν et ὀφείλειν impingebant eruditi. Fieri potest ut ipse Iulianus peccaverit: si culpa caret ὥφλεν ἂν dederat et scribae in permiscendis ὀφλεῖν et ὀφείλειν antiquum obtinuerunt.

Post pauca turpi errore scribitur: Μουσώνιος ἐξ ὧν ἔπαθεν ἀνδρείως καὶ μὴ διήνεγκεν ἐγκρατῶς τὴν τῶν τυράννων ὠμότητα γέγονε γνώριμος. Docti homines μὴ eliminarunt, sed nil prodest, nam Graecum est ἐγκρατῶς φέρειν non διαφέρειν. Emendandum esse arbitror: καὶ νῆ Δί' ἤνεγκεν ἐγκρατῶς.

Nonnulla male habita sunt p. 266. A: σὺ δὲ αὐτὸς ἡμῶν ἀπρακτος εἰ (Cod. recte εἶ) μήτε στρατηγῶν μήτε δημηγορῶν — ἀλλ' οὐκ ἂν φαίην νοῦν ἔχων ἀνὴρ. ἔξεσι γὰρ σοι φιλοσόφους ἀποφάναντι εἰ δὲ μὴ τρεῖς ἢ τέτταρας μεῖζονα τὸν βίον εὐεργετήσαι — πολλῶν ὁμοῦ βασιλέων. Mendosum est φαίην. Tricatur Petavius: » nequaquam id sapiente viro dignum esse dixerim." tu scribe οὐκ ἂν φαίη νοῦν ἔχων ἀνὴρ. Iisdem verbis Iulianus utitur p. 84. C: τούτους δὲ οὐδὲ ἰσχυροὺς ἂν φαίην νοῦν ἔχων ἀνὴρ. Praeterea facile senties aliquid desiderari in verbis: φιλοσόφους ἀποφάναντι εἰ δὲ μὴ τρεῖς ἢ τέτταρας. Concedentis est εἰ δὲ μὴ et aliquid remittentis. Itaque maiorem numerum prius posuisse Iulianum patet, deinde tribus vel quatuor contentum esse se dixisse. Sine dubitatione suppleo: ἀποφάναντι δέκα, εἰ δὲ μὴ τρεῖς ἢ τέτταρας. In huiuscemodi re Graeci decem ponere assolent, ut Agamemnon:

αἱ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων,
τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν.

et ipse poëta:

οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ σώματ' εἴη.

Accedit quod sic liquido apparet cur interciderit numerus.

Praecedentis participii ΑΠΟΦΗΝΑΝΤΙ vocalis ultima numeri denarii notam I. absorpsit, quod saepius apud alios factum esse alibi demonstravimus, et apud Iulianum saepius ita peccatum esse in sqq. ostendemus.

Violatur loquendi usus p. 266. D. in verbis δεδιώς μὴ φιλοσοφίαν, ἥς ἐρῶν οὐκ ἐφικόμεν, εἰς τοὺς νῦν ἀνθρώπους οὐδὲ ἄλλως εὐδοκιμοῦσαν διαβάλλω, nam constanter omnes διαβάλλειν πρὸς τινὰ dicebant, ut κατηγορεῖν πρὸς τινὰ, et similia. Itaque repone: πρὸς τοὺς νῦν ἀνθρώπους.

Semel eximendum est τε ex sqq. ἔκ τε τοῦ κρείττονος τὸ [τε] πλέον καὶ παρ' ἡμῶν τῶν φιλοσοφούντων.

Excidit copula p. 267. A. εἰ δέ τι μεῖζον ἀγαθὸν τῆς ἡμετέρας παρασκευῆς, ἥς ὑπὲρ ἑαυτοῦ γνώμης ἔχω τοῖς ἀνθρώποις δι' ἡμῶν ὁ θεὸς παράσχοι. Scriptum olim in Codice recte erat: παρασκευῆς καὶ ἥς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, cuius lectionis in charta perrosa tenuissima quaedam sed certa vestigia supersunt.

Pervulgatus error obsidet locum p. 267. B. τῶ θεῷ — προανατεθεικῶς ἅπαντα, imo vero προσανατεθεικῶς, quo composito sequiores in tali re uti solent. Προανατιθέναι in hac sententia sensu vacuum esse facile senties.

Venio nunc ad illam Epistolam, quam ad Pontificem nescio quem scriptam soli Codici Vossiano debemus. Initio et fine truncata librarii oscitantia mediae Epistolae ad Themistium implexa est, ut supra ostendimus.

Prima pars opprobria et maledicta in Christianos continet, unde mirificum quemdam errorem eximamus. ἐπὶ δὲ τῶν οὐ προσιδόντων τοῖς θεοῖς, inquit, pag. Spanhem. 288. A: ἐστὶ τὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων τεταγμένον Φῦλον, ὃν ἂν οἱ πολλοὶ παροισρούμενοι τῶν ἀθέων ἀναπείθονται θάνατον, ὡς ἀναπτησόμενοι πρὸς τὸν οὐρανὸν ὅταν ἀπορρήξωσι τὴν ψυχὴν βίαιως. In his intelligi non possunt et mendosa sunt verba ἀναπείθονται θάνατον. Comminiscitur aliquid Petavius: »mortem appetendam esse persuadent sibi." Quid id, quaeso, est aliquid appetendum esse sibi persuadere? Fortius aliquanto et acrius Iulianus scripserat sed librarii una vocali corrupta perdiderunt omnia. Quod in antiquo libro scriptum erat ΘΑΝΑΤΑΝ isti in θάνατον stulte refinxerunt, quum dare debuissent: ἀναπείθονται θανατᾶν. Noto omnium usu ponitur θανατᾶν de iis, qui ultro

ad mortem ruunt, quod quam recte de Christianis Iulianus posuerit perspicuum est. Scribae θανατῶν aut in θανατιῶν depravant, quae non est forma Graeca, aut aliis modis vitiant. Plane idem vitium alibi exemimus ex Antiphanis versiculo, qui dixerat:

τίς δ' οὐχὶ θανατᾶ μισθοφόρος, ὦ Φιλτάτῃ,

ὅς ἔνεκα τοῦ ζῆν ἔρχετ' ἀποθανούμενος;

sed θανάτου pro θανατᾶ legitur in libris scriptis et editis Stobaei Floril. 53, 9. Quod affertur ex Luciano de morte Peregrini cap. 52; μακρὰν χαίρειν φράσας θανατιῶντι σοφιστῇ, tam vitiosum est θανατιῶντι quam μακρὰν χαίρειν. Rescribe et θανατῶντι et μακρὰ χαίρειν. Dicebant veteres πολλὰ χαίρειν et μακρὰ χαίρειν. Graeculi sequiores, sexcentis locis inensum suum μακρὰν veteribus obtrudunt, non raro impune. Sed ad Iulianum revertor.

Revoca necessariam particulam p. 288. C: ὅθεν (δ') ἐξέβην εἰς τοῦτο ἐπανήξω.

Fugit Petavii acumen manifestus error p. 289. A. ἐπεὶ δὲ τὸν ἱερατικὸν βίον εἶναι χρὴ τοῦ πολιτικοῦ σεμνότερον ἀκτέον ἐπὶ τοῦτον καὶ διδασκτέον. ὁψονται δὲ ὡς εἰκὸς οἱ βελτίους. Acute vidit Wyttenbachius Epist. Crit. p. 24. »pro ὁψονται legendum ἔψονται, sequentur.» Liquido ἔψονται in Vossiano Codice scriptum exstat, sed ἔψ noto nexu complexa sunt, qui videtur homunciones fugisse. Spanhemius quam nihil in hoc genere videat in multis aliis deinde apparebit.

Conspirat Codex in vulgatae vitio p. 289. B: οἱ τοῖς ἑαυτῶν δεσπόταις συνδιαθέμενοι περὶ τε Φιλίας καὶ σπουδᾶς καὶ ἔρωτας ἀγαπῶνται πλέον τῶν ὁμοδούλων, nam ferri non potest medium συνδιαθέμενοι, necessario requiritur passivum, quamobrem συνδιατιθέμενοι est reponendum. Equis est qui in talibus θέσθαι et τεθῆναι inter se permutari posse existimet? Praeterea θέσθαι et τίθεσθαι tam saepe confunduntur atque βάλλειν et βαλεῖν, λείπειν et λιπεῖν, φεύγειν et φυγεῖν et sim., in quibus omnibus libera datur optio contemta futili librorum et librariorum auctoritate. Continuo istiusmodi error apparet p. 290. B. ὑποβαλλόμενοι τοὺς οἰκέτας καὶ προθέντες πανταχοῦ τὰ ἀγγεῖα, imo vero ὑποβαλλόμενοι, ut tu vides.

Peccat cum editis Codex p. 290. B. θαυμάσειε δ' ἂν τις εἰ

τοῦτο μὲν ἀξιοῦμεν — τὰ δυνατὰ δὲ μὴ πράττωμεν, rescribe: πράττομεν. Post pauca Codex verum servat p. 290. C: βασιλικαῖς παραβάλλεσθαι χορηγίαις pro vulgata παραβαλέσθαι.

Animadvertit errorem Petavius sed non sustulit p. 290. D: ἀπεσώθη μοι τέλειος ὁ κλῆρος τῆς τίτθης «naviae meae hereditas» vertit, sed Graeca sonant «meae nutricis.» Emenda τῆς τήθης et tralatitium hunc scito esse in permultis libris errorem.

Non satis est p. 291. A. διὰ τοὺς ἀναιτίους οἰκτόν τινα νέμειν [ἐν] τοῖς πονηροῖς, molestam praepositionem ἐν expungere: requiritur νέμειν καὶ τοῖς πονηροῖς, quemadmodum recte in vicinis legitur: τῶν πονηρῶν ἕνεκα καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἡδίκηκότας ἀνηλεῶς διακεῖσθαι.

Quod sequitur: Φοιτᾷ πρὸς τὸν νεῶν — ἐπιλαθόμενός τε
πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες

πτωχοί τε ξεῖνοί τε,

emenda: ἐπιλαθόμενος τοῦ, ut supra vidimus: τὸ οὐ γὰρ ἔγωγε ἦντησ' οὐδὲ ἴδον, et passim τό in talibus usurpari ecquis est qui nesciat?

Emenda ex Codice vulgatam lectionem p. 290. C: πῶς δὲ ὅταν ἑταῖριον θεραπεύων Δία — οἶεται τὸν Δία καλῶς θεραπεύειν; quamquam Codice nihil opus est ut intelligas pro ὅταν corrigi oportere ὁ τὸν ἑταῖριον θεραπεύων Δία, nam manifestum est et ὁ et τὸν necessario requiri. Eadem opera ἑταῖριον rescripsi: Codex ἑταῖριον servat, ut solent scribae in vocabulis omne genus propter linguae imperitiam EI et I susque deque habere.

In sqq. recipe μὲν ex Codice: τὰς μὲν ἐπωνυμίας τῶν θεῶν —, ἔργῳ δὲ κτέ.

Neglecta tenuis lineola exemit N necessarium et corruptum locum p. 292. A: ὃν τρόπον τότε ἓνα καὶ τὴν μίαν τὸν αὐτὸν τρόπον τοὺς πολλοὺς τε καὶ τὰς πολλὰς. Repone τὸν τε ἓνα καὶ τὴν μίαν.

Iterum deprensam vitium intactum reliquit Petavius p. 292. D. ubi ex Codice editur: κακείνο δεξιὸν ἐννοεῖν ὅσοι παρὰ τῶν ἐμπροσθεν ἀνάλωνται λόγοι περὶ τοῦ φύσει κοινωνικὸν εἶναι τὸ ζῶον τὸν ἄνθρωπον. Nihil plane est δεξιόν. Petavius quum verteret «consideratione est dignum» probe perspexit κακείνο

δ' ἄξιον ἐννοεῖν genuinum esse, sed nescio quomodo scribarum hallucinationem incorrectam reliquit. Saepiuscule eum ita vidi facientem etiam in apertissimis vitiis, cuius rei luculentum exemplum apponere iuvat. Edidit in Orat. III. p. 115. C. ubi enumerantur beneficia ab Eusebia in multos collata: ὁδε μὲν τὸν πρῶτον δι' ἐκείνην νέμεται κλῆρον, ἐκεῖνος δὲ ἀπηλλαγὴ τιμωρίας, ἄλλος συκοφαντίαν διέφυγε κτέ. Dubius haerebis si quis ex te quaeret quid sit τὸν πρῶτον κλῆρον νέμεσθαι. Sensit vitium Petavius et emendavit quum verteret *quod hic illius beneficio paternam hereditatem oblineat.* Scilicet vera lectio est τὸν πατρῶον κλῆρον, quae sine mendo elapsa est p. 290. A. οἷς πατρῶος μὲν κλῆρος οὐ γέγονεν, sed saepius a scribis in πρῶτος depravata fuit. Quemadmodum enim in libris vetustis pro πατήρ scribitur ΠΗΡ, eodem modo ΠΡΙΣ, ΦΙΛΟΠΡΙΣ, ΠΡΙΟΣ, ΠΡΩΙΟΣ et similia passim occurrunt pro πατρίς, Φιλόπατρις, πάτριος et πατρῶος, et saepius viri docti, ubi in libris nostris πρῶτος legitur, verissime πατρῶος emendarunt. ΠΡΩΙΟΣ et ΠΡΩΤΟΣ nihil propemodum differunt et vix oculis discernuntur. Exempla passim obvia: apud Dionem Chrysost. in Orat. XII. p. 394. Reisk. in libris est: πρῶτον διακαλοῦμεν pro πατρῶον Δία καλοῦμεν. Duplici errore apud Hesychium v. Ἐννήης pro πρῶος scriptum est πατρῶος. Notabilis in paucis error est commissus apud Aelianum in H. A. p. 168, 16, ubi libri habent:

ὅσοι κατὰ τὸ πατρῶον καὶ μύρων ἐπιστάται,

pro:

ὅσοι κατόπτρων καὶ μύρων ἐπιστάται,

ex Euripidis Oreste vs. 1112, ubi vide notam Porsoni. Redibo mox ad illud mendorum genus, quorum correctione nihil potest esse certius et evidentius. Petavius tamen, ut vides, manifestam fraudem certis indiciis a se deprehensam intactam relinquere maluit. Redi nunc ad locum ubi δεξιὸν pro δ' ἄξιον imperiti Graeculi descripserunt: sciendum est autem αξ et εξ in libris paullo vetustioribus oculis quidem vix discerni posse, sed in talibus quoque νοῦς ὀρθῇ et nulla umquam potest esse ambiguitas et optio incerta, veluti hoc ipso loco quis ambigat utrum ἀκχεῖνο δεξιὸν ἐννοεῖν an ἀκχεῖνο δ' ἄξιον ἐννοεῖν sit Iuliani manus? Adscripsi et reliquam loci partem

ut novum ex ea mendum eluam. Non est enim sanum: λόγοι περὶ τοῦ φύσει κοινωνικὸν εἶναι τὸ ζῶν τὸν ἄνθρωπον, sed expuncto molesto articulo legendum: φύσει κοινωνικὸν εἶναι ζῶν τὸν ἄνθρωπον, ut emendate legitur p. 201. C: ξυνίεσαν φύσει κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ζῶν τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ex quibus locis nullo negotio revocabis veram scripturam p. 288. B. ἐντος τῶν ἀνθρώπων φύσει πολιτικοῦ ζῶν, ubi nunc male omisso articulo ἀνθρώπων scribitur. Saepe apud Iulianum antiquas crases Atticas a Graeculis oblitteratas esse alio loco diligenter ostendam. Nunc institutum iter perficiam.

Quae lacuna est p. 294. C: ὅστις οὖν ἐστὶ * * βασιλεὺς ἡδέως ὁρᾷ τὴν τοῦ βασιλέως εἰκόνα nata est ex Codicis scriptura situ et madore corrupta. Quatuor litterulae perierunt, sed quid lateat luce clarius est et a Petavio olim repertum, nempe ὅστις οὖν ἐστὶ φιλοβασιλεὺς ἡδέως ὁρᾷ κτέ. dubitationem omnem vicina eximent. Notissima est omnibus haec nominis forma ex Alexandri dicto: Κράτερος μὲν γὰρ φιλοβασιλεὺς, Ἡφαιστῖον δὲ φιλαλέξανδρος, nec dubito quin eadem forma Plutarcho reddenda sit in Aemilio Paulo cap. 24. φιλοβασιλεῖς Μακεδόνες pro φιλοβασιλῆοι, nec me movet Lobeckii auctoritas Graecitatis aetates omnes in unum confundere soliti, cuius patrocinio formam φιλοβασιλῆοι munivit Dindorf. ad Steph. Thes. Scilicet φιλοβασιλείος, si esset Graecum, non significaret φιλῶν τὸν βασιλέα, sed τοὺς βασιλεῖους.

Non est Graecum quod p. 296. A. legitur βοῶσι μεγάλα, sed μέγα. Dominatur in talibus usus, qui certus est et stabilis et innumerabilibus locis compertus labefactari non potest paucis scribarum erroribus aliena de more permiscentium. Fac inter legendum periculum, videbis clamandi verba omnia βοᾶν, κεκραγέναι, γεγωνέναι, φθέγγεσθαι caet. coniungi cum μέγα, ὀξύ, τραχύ, τωρόν, λαμπρόν, οὐράνιον ὅσον et sim. neque quemquam in talibus plurali numero uti.

Excidit vocabulum prorsus ad sententiam necessarium p. 296. D. ἄξιον εἶναι μοι διελθεῖν ἐφεξῆς ὁποῖός τις ᾧν ὁ ἱερεὺς αὐτὸς τε δικαίως τιμηθήσεται. Supplendum esse apparet ἄξιον εἶναι μοι (δοκεῖ) διελθεῖν. Desiderantur complura in fine, nam αὐτὸς τε arguit alteram sententiae partem a Iuliano fuisse additam. Nisi forte liberiore orationis compositione Iulianus usus est.

qui ubi dixerat se expositurum qualem esse oporteat sacrorum antistitem ut propter se ipsum merito colatur, statim ita perrexil: τὸ γὰρ ἡμέτερον οὐ χρὴ σκοπεῖν οὐδὲ ἐξετάζειν, quibus satis perspicue hoc dicit nemini *sua causa*, ut sibi gratum faciat, sacerdotes esse colendos et honore prosequendos, sed ipsos sacerdotes suis meritis virtutibusque dignos qui colantur esse oportere, sin minus sacrorum ministerio arcendos. Satis superque vel ex ipso Iuliano intelligitur sacrorum Romanorum antistites illis temporibus tales fuisse, quales posthac Christiani multi sacerdotes et monachi, praesertim in Italia, fuerunt κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Istos igitur sacerdotio movendos scribit p. 297. A: εἰ δὲ εἷη πονηρὸς ἀφαιρεθέντα τὴν ἱερωσύνην ὡς ἀνάξιον ἀποφανέντα περιορᾶν (χρῆ), in quibus verbis ἀποφανέντα mendosum est. Una literula inserta scribe ἀποφανθέντα: dicebant enim ἀνάξιον φανῆναι et ἀνάξιον ἀποφανθῆναι, quorum hoc de iis dicitur qui in iudicium adducti sunt et iudicum sententiis absoluti sunt aut damnati, probati aut reiecti. Idoneum exemplum est in hac ipsa Epistola p. 291. A. πολλῶν ἀποκεκλεισμένων ἐπὶ κρίσει καὶ τῶν μὲν ὀφλησύντων τῶν δὲ ἀθώων ἀποφανησομένων. Num tu putas bene Graece ἀποφανησομένων ibi scribi potuisse? Eadem igitur de causa ἀνάξιον ἀποφανέντα dici non potuit.

His scriptis oculos in Codicem coniicio, in quo liquido scriptum esse video ἀνάξιον ἀποφανθέντα. Hoc igitur recipiamus censeo, quod et ex se spectatum et propter testium fidem unice verum esse intelligitur.

Post pauca p. 297. B. sacrorum antistitem appellat ἄνδρα καθοσιούμενον τοῖς θεοῖς, sed tu rescribe καθωσιωμένον. Ferresne paulo ante: διὰ τὸ καθιερωῦσθαι τοῖς θεοῖς pro vulgata καθιερωῦσθαι? Non opinor: prorsus enim necessarium sentis esse perfectum. Eadem plane est ratio loci ubi nunc καθοσιούμενον aquis animis Editores tulerunt.

Scribae iterum minime coniungenda stulte coniunxerunt p. 297. C: οὐδὲ γὰρ εὐλογον — οὐ τούτων μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιτηδείων τιμᾶσθαι [καὶ] τὴν τιμὴν προσαφαιρεῖσθαι. Duos infinitivos alias res agentes per copulam iunxerunt, ne hoc quidem intelligentes τῶν ἐπιτηδείων τιμᾶσθαι esse τῶν τιμῆς ἀξίον et hoc dicere Iulianum: ἄλογον γὰρ τὴν τιμὴν προσαφαιρεῖ-

σθαι οὐ μόνον τῶν ἀναξίων τιμῆς ἀλλὰ καὶ τῶν ἀξίων.

Δέ in δὴ convertendum est et aliis locis et p. 297 C: ὥσπερ ἄρχων οὕτω δὴ καὶ ἱερεὺς πᾶς αἰδέσιμος. Saepissime Iulianus ὥσπερ — οὕτω δὴ coniungit, etiam alibi eodem modo depravatum.

Codex explet lacunam p. 298. B: τοῦτο μὲν γὰρ εἰ μὴ τὸ * ἡπιστάμην liquido exhibens εἰ μὴ τονῦν ἡπιστάμην. per nexum implexa ὦν homuncionibus imposuerunt.

Scribarum socordia fudit mendum p. 298. C: οὐκ αὐτόθεν αὐτὸ νοεῖς καὶ πράττεις μόνος, ἔχειν δὲ καὶ ἐμὲ σύμψηφον σεαυτῷ, pro ἔχειν, quod diserte in Cod. scriptum est, ἔχεις substituendum esse apparet.

Elapsa praepositio orationem obscuravit p. 299. A. (οἱ θεοὶ) οἱοί τε ὄντες καὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ γενέσθαι ταραχῆς καὶ τὸ ἄτακτον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἐπανορθοῦν: ita demum haec verba intelligi poterunt ubi rescripseris: τῆς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ περιγενέσθαι ταραχῆς. Quis non saepe περιγίγνεσθαι eo sensu positum legit, quo πρωκτὸς λουτροῦ περιγίγνόμενος pro-verbio dicitur? Contra περιγενέσθαι vitio circumfertur in alio quodam Iuliani loco, quem obiter emendare iuvat: Legitur in Orat. III. p. 128. D. historia de Pericle, quam Iulianus, ut permulta alia, ex Plutarchi Vitis sumsit. Periclis amici res praeclaras ab illo domi militiaeque gestas illo audiente inter se concelebrant: ὁ δὲ τοιούτοις μὲν οὐδὲ ἀχθόμενος οὔτε γαννύμενος δῆλος ἦν, ἐκεῖνο δὲ ἡξίου τῶν αὐτῷ πεπολιτευμένων ἐπαινεῖν, ὅτι τοσοῦτον ἐπιτροπεύσας τὸν Ἀθηναίων δῆμον οὐδενὶ θανάτου αἴτιος γέγονεν οὐδὲ ἰμάτιον μέλαν τῶν πολιτῶν τις περιβαλόμενος περιγενέσθαι ταύτης αἰτίον αὐτῷ τῆς συμφορᾶς ἔφη. Ex his primum minora quaedam menda sic eximie ut scribas: ὁ δὲ τούτοις μὲν οὔτε ἀχθόμενος οὔτε γαννύμενος δῆλος ἦν, et inseras χρόνον negligenter omissum ὅτι τοσοῦτον (χρόνον) ἐπιτροπεύσας κτέ. Nunc vide an περιγενέσθαι concoquere possis. Scin quid Iulianus dederit? nempe Περι(κλέα) γενέσθαι ταύτης αἰτίον αὐτῷ τῆς συμφορᾶς ἔφη,

Revoca ex Codice fugitivam voculam p. 299. B: ὁρῶσι μὲν ἡμᾶς οὐχ ὁρωμένοις (δὲ) ὑφ' ἡμῶν.

Negligenter relata est scriptura Codicis in veteri oraculo p. 299. D. ubi editur:

καὶ διὰ κυανέης ἀλὸς ἔρχεται · οὐδ' ἐλελήθει
πλήθους ἀσερῶσσα

et ex Vossiano pro ἐλελήθει assertur ἐληθει (sic). Codicis scriptura haec est: οὐδ' ἐ ἐ λήθει πλήθους^α σερῶσσα. Vera lectio est, ut vides, οὐδέ ἐ λήθει, quid lateat in πλήθουςα σερῶσσα quaerendum. Non diu quaerere opus erit: in ΠΑΗΘΟΥΣΑ-ΣΤΕΡΩΕΣΣΑ una litterula vitiose abundat quam si exemeris veram lectionem habebis, quae haec est: οὐδέ ἐ λήθει πληθὺς ἀσερῶσσα. Producit πληθὺς ultimam, ut constat: Hom. Iliad. B. 278:

ὧς φάσαν ἡ πληθὺς · ἀνὰ δ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
ἔση σκῆπτρον ἔχων.

Librarius veterem librum describens, in quo ΠΑΗΘΟΥΣΑ-ΣΤΕΡΩΕΣΣΑ legeretur, visus est sibi participium πλήθουςα videre, quo recepto addidit σερῶσσα nihili vocabulum et sic loci sententiam pessumdedit funditus.

Idem homo in ultimo oraculi versiculo sic dedit metri securus:

εὐτεβέσιν δὲ βροτῶν γάννυμαι τόσσον ὅσσον Ὀλύμπῳ,
pro γάνυμαι τόσον. Eodem modo librarii omnes passim grassantur et consonantes contra rationem et usum stulte geminant, unde plurimi errores inveterarunt, qui vix hodiequē radicitus evelluntur. Multum delectatur Iulianus verbo γάννυμαι pro ἡδομαι, χαίρω, ut supra de Pericle vidimus: ὁ δὲ τούτοις μὲν οὔτε ἀχθόμενος οὔτε γανύμενος δῆλος ἦν, sed constanti errore Graeculi γάννυμαι substituunt de suo. Antiqua et genuina forma est γάνυμαι, ἐγανώθην et γεγάνωμαι (namque haec usus loquendi coniunxit, quod diligenter notandum) neque tantum χαίρω vel γέγηθα significat sed dicitur de ea laetitia quae in vultu renidet: γανύμενος est (ut Aristophanis verbis utar) Φαίδρῳ λάμπουντι μετώπῳ. In consonantibus inepte et stulte geminandis nihil est quod scribae non committant. Nihil est frequentius, ut hoc utar, quam ut μέλλει μοι pro μέλει scribatur. In Iuliani vetusto Codice legitur locus ex p. 256. A. sic scriptus: οἷς τοῦ μὲν ἀποθανεῖν ἔμελλεν Ἰσως ὡδέν, τοῦ δὲ μὴ λείπειν ἀτελεῖς τὰς πράξεις ἐφ' ὧς ἐξ ἀρχῆς ἄρμηςαν καὶ σφόδρα ἔμελλεν, et ubique talia recurrunt, sive

longa vocalis praecedit ut in ἐριννύς, Κηφισός, Ἀλικαρνασ-
σός, sive correpta ut in τιθασσός, τιθασσεύειν et θρυλλεῖν,
τεθρύλληται, διατεθρύλληται et sim. Sic Νισαῖοι Ἴπποι dicebant
Veteres, iidem a Graeculis νισσαῖοι appellantur. Addam ex Iu-
liano insigne huiusmodi erroris exemplum. ΑΛΗ sicubi in
vetustis libris occurrebat a stolidis scribis in ἄλλη converti-
tur, iugulata loci sententia. Duo haec habe ex Iuliano exem-
pla: p. 58. B: ὥσπερ δὲ ἐκ τινος ταλαιπωρίας καὶ ἄλλης δυ-
συχοῦς τῆς σὺν τῷ τυράννῳ βιοτῆς κατάγειν σφᾶς ἐπ' ἀνεραίοις
τοῖς πρόσθεν ἡξίου. Intelliges locum ubi emendaveris καὶ ἄλλης
δυσυχοῦς. Proprie ἄλη et ἀλᾶσθαι dicuntur de iis qui patriā
extorres miseri et inopes vagantur. Saepius sic et alii et Dio
Chrysostomus suum exilium appellat. Imposuit error Petavio
qui locum non intellectum sibi utcumque interpretatur. Acu-
tius vidit p. 439. B. in verbis: καθάπερ τὸν Ὀδυσσεά φασὶν
ὅτε ἐκ τῆς ἄλλης τὴν Ἰθάκην εἶδεν, nam quum ita verteret:
»cum post diuturnos errores Ithacam revisit” satis ostendit se
ἄλλης, non ἄλλης, interpretari. Quum igitur sint menda id
genus in omnibus libris frequentissima, futile est ista omnia
ex libris cum pulvisculo expromere. Imo vero sic habendum
nostri ubique esse arbitrii ex linguae ratione et usu et ex cu-
iusque loci sententia constituere utrum geminanda sit consonans
an non sit, spretis ac derisis librariis, qui neque Graece sciant
neque quid quoque loco legatur intelligant. Cui, quaeso, non
absurdum esse videbitur utrum ἐβαλον an ἐβαλλον, ἐβαλόμην
an ἐβαλλόμην scribendum sit, quaerere ex libris, in quibus
ἐμελε et ἐμελλε et sim. perpetuo confundantur? Editur p. 58.
A. ὃς πρῶτος ἐπὶ νοῦν ἐβάλετο — ἀφελέσθαι τοῦ γέρωσ ἡμᾶς.
Apparet dici »qui consilium cepit” non capiebat: itaque invi-
tis libris omnibus ἐβάλετο verum esse satis apud nos con-
stabit.

Barbara scriptura commaculat locum p. 300. B. Θέα δὲ
τὴν Φιλανθρωπίαν τοῦ θεοῦ, quantocyus restitue θεῶ, specta,
vide.

Si hoc ages facile odoraberis mendum in his p. 301. A:
(οἱ θεοὶ) ἐργάζονται οὐδὲ ἐν κακὸν οὐδὲ ἀνθρώπους οὐδὲ ἄλ-
λους φθονοῦντες καὶ βασκαίνοντες καὶ πολεμοῦντες. ὅποια γρά-
φοντες μὲν οἱ παρ' ἡμῖν ποιηταὶ κατεφρονήθησαν, οἱ δὲ τῶν

Ἰουδαίων προφῆται διατεταγμένως κατασκευάζοντες — θαυμάζονται. Intelligisne quid sit οὐδὲ ἄλλους? Petavio nihil suboluit quum verteret » *nihil mali neque hominibus neque caeteris inferre.*” Enumerantur ipsa mala Φθόνος, βασκανία, πόλεμος, atque ea commisisse Dii a poëtis Graecis (ut Iulianus scribit) arguebantur. Quibus igitur *invidere*, quibuscum *bellum gerere* Dii praeterquam cum hominibus dici potuerunt? Vel caecus videat: nempe *ipsi inter sese*: idque, si fides Poëtis, fecere saepius. Itaque emenda οὔτε ἀνθρώπους οὔτε ἄλλήλους, ac memento, si forte adhuc nesciveris, perpetuo in libris ἄλλων et ἀλλήλων, ἄλλοις et ἀλλήλοις, ἄλλους et ἀλλήλους ridiculum in modum inter se permutari. Quantum ea res sententiae afferat detrimenti facilis coniectura est ac habes exemplum, cui alterum ex Iuliano addam. In Orat. VIII. p. 244. D. ad Sallustium amicorum carissimum ita scribit: κκχδν μὲν δοῦναι τῶν πολιτῶν τινι τοσοῦτον δέω λέγειν ἀπέσχομεν ὥστε οὐδὲ ἐβουλεύσάμεθ' ἄ ποτε μετ' ἀλλήλων· χρησδν δὲ εἴ τι γέγονεν ἢ τι βεβούλευται κοινῇ παρ' ἡμῶν τοῦτο ἀλλήλοις εἰπεῖν μελήσει. Alibi animum habebat occupatum Petavio quum verba τοῦτο ἀλλήλοις εἰπεῖν μελήσει sic verteret: » *de hoc privatum inter nos agebatur.* Non potuit *agetur* scribere et tantum absurditatis concoquere: itaque verbis Graecis vim attulit ut nihil diceret. Videamus autem quid Iulianus dixerit, qui, praeterquam ubi de rebus theologicis edisserit, ineptire non solet. Nempe idem dixit quod unusquisque paulo modestior de iis quae ipse recte honesteque fecerit in tali re dicere consuevit. » *Nemini quidquam mali fecimus, et, si quid fecimus boni, non nostrum est id praedicare, aliorum ea cura erit.*” Restituamus igitur locum in hunc modum: χρησδν δ' εἴ τι γέγονεν ἢ βεβούλευται κοινῇ παρ' ἡμῶν τοῦτο ἄλλοις εἰπεῖν μελήσει. Satis est perspicuum ἄλλοις pro ἀλλήλοις verum esse: praeterea δὴ in δ' refingi postulante sententia oportuit et importunum τι ex praecedente H natum expungi. Redeo nunc ad locum unde huc digressus sum, nam duo in eo scripturae vitia supersunt. Primum μὲν transponendum est οἱ μὲν παρ' ἡμῶν ποιηταί, ut quibus opponuntur: οἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων προφῆται. Si quid Iuliano credimus, Graecorum poëtae qui Diis humana vitia odium, livorem, invidiam, bella

intestina tribuebant contemnebantur, sed in magna admiratione erant Iudaeorum prophetae eadem διατεταγμένως συγκατασκευάζοντες. Vehementer mihi de mendo suspectum est adverbium διατεταγμένως. Petavius colorem aliquem his calide magis quam perite quaesivit. Exime unam litterulam et manu in Iuliani habebis: διατεταγμένως ενίξε, summo studio. Solemne est librariis τέταμαι, praesertim in compositis, refingere in τέταγμαi, et διατεταγμένως praeterquam quod ab huius loci ratione abhorret omnino non videtur Graecis fuisse in usu.

Admonet Iulianus sacrorum antistites ut historiam rerum gestarum diligenter legant sed abstineant a fabulis et commentis ad historiae speciem fictis et libellis amatorii argumenti et si quid est eiusdemmodi. Ea omnia veluti in haec tempora scripta sunt. Sed mendosa oratio est: nullo autem negotio deprensam vitium sanabis. Πρέποι δ' ἂν ἡμῶν ἱστορίαις ἐντυγχάνειν ὁπόσαι συνεγράφησαν ἐπὶ πεπονημένοις τοῖς ἔργοις· ὅσα δὲ ἐσιν ἐν ἱστορίαις ἤδη παρὰ τοῖς ἔμπροσθεν ἀπηγγεμένα πλάσματα παραιτητέον ἐρωτικὰς ὑποθέσεις καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ τοιαῦτα. Memorabilis locus est de scriptoribus Eroticis apud antiquiores (παρὰ τοῖς ἔμπροσθεν): qui hodie circumferuntur Iuliano recentiores sunt omnes. Memorabile est etiam quod de iis addidit: ἐγγίνεται γὰρ τις τῇ ψυχῇ διάθεσις ὑπὸ τῶν λόγων καὶ κατ' ὀλίγον ἐγείρει τὰς ἐπιθυμίας, εἴτα ἐξαίφνης ἀνάπτει δεινὴν φλόγα, πρὸς ἣν οἶμαι χρὴ πόρρωθεν παρατετάχθαι, quae et ipsa veluti in haec tempora prudentissime scripta sunt. Sed mendum me dixi esse patefacturum. Latet in verbis ἐν ἱστορίαις ἤδη, tu emenda ἐν ἱστορίας εἶδει, vel potius a Petavio emendationem hanc accipe, qui non poterat »historiae specie» vertere nisi prius vulgatam sic correxisset.

Remove barbarismum p. 301. C. μήτε Ἐπικούρειος εἰσιέτω λόγος, faex Graeculorum ita loquebatur, quos duriter increpat Phrynichus. Iulianus εἰσίτω dederat. Recte scribitur p. 304. C. ἐξίτω et πρόστω, et similia his alibi. Notandum est quod refert Iulianus in sqq. Deorum beneficio iam tum plerosque libros Epicureorum et Scepticorum intercidiisse: ἤδη γὰρ καλῶς ποιοῦντες οἱ θεοὶ καὶ ἀνθρώκασιν ὥς ἐπιλείπειν καὶ τὰ

πλεία τῶν βιβλίων. Fanatici homines omnium temporum inter se sunt simillimi.

In vicinia scribae antiquam loquendi formam, quia non satis eius rationem intelligebant, impudenter interpolaverunt. Legitur p. 301. C: οὐδὲν καλύει τύπου χάριν ἐπιμνησθῆναι μὲν καὶ τοῦτων ὁποίων χρὴ μάλιστα τοὺς ἱερέας ἀπέχεσθαι λόγων. Qui recte cogitat in τούτων haerebit. Iulianus enim non sic scriperat, sed Platonem et Atticos imitatus καὶ τοῦ ὁποίων χρὴ — ἀπέχεσθαι λόγων. Saepius scribae eadem chorda oberrant articulis τοῦ, τῶν cet. pronomina τοῦτο, τούτων et sim. substituentes. Supra vidimus p. 452. B. sine sensu edi καὶ τοῦτο αὐτὸς ἔφη pro καὶ τοῦ αὐτὸς ἔφα. Eadem medicina et alium Iuliani locum sanabis, qui legitur p. 248. C: ἐγὼ δὲ γεγωνὼς ἐκ τούτων οἷοι νῦν βροτοὶ εἰσιν ἀνθρωπικωτέροις ἐμαυτὸν θέλω καὶ παράγω λόγοις, nam Iulianus Veterum more recte scripserat ἐκ τῶν οἷοι νῦν βροτοὶ εἰσιν, cui formae apud Iulianum et alibi pepercerunt et pag. 103. C: οὔτε τοῖς ὑπὲρ ὧν γέγονεν οὔτε αὐ τοῖς ἄλλοις.

Iterum pronomine in articulum reflecto lux obscuris verbis clara affulgebit p. 302. B. τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς ὅσα πάτριος διαγορεύει νόμος φυλάττειν πρέπει. καὶ οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττόν τι ποιητέον αὐτόν. αἰδία γάρ ἐσι ταῦτα τῶν θεῶν. ὥς καὶ ἡμᾶς χρὴ μιμεῖσθαι τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἵν' αὐτοὺς ἱλασκώμεθα διὰ (τοῦτο) πλέον. Inserui τοῦτο e Cod. incuria, ut videtur, Editoris omissum. Sed quid est: αἰδία γάρ ἐσι ταῦτα τῶν θεῶν? Infeliciter Petavius ἰδία coniecit et vertit: «haec enim Deorum propria sunt.» Quid multa? Corrige οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττόν τι ποιητέον αὐτῶν. αἰδία γάρ ἐσι τὰ τῶν θεῶν. quae ad Deorum cultum pertinent sempiterna esse scribit, quibus nihil addi nihil demi oportere.

Absurda vulgata scriptura p. 303. A. βαδίζειν εἰς οἰκίαν Φίλων Editoris cuiusdam errore nata videtur, quasi vero amicorum domus una fuisset. Sine mendo Codex εἰς οἰκίαν Φίλου. Deinde lege: πρέπει δέ, οἶμαι, pro πρέπει, et expunge ἢ in his: ἀφεκτέον ἡμῖν ἐσθῆτος πολυτελεστέρας ἐν ἀγορᾷ καὶ κόμπου [ἢ] καὶ πάσης ἀπλῶς ἀλαζονείας.

Miror quomodo doctos homines vera scriptura fugere potuerit p. 303. D: πάντων γοῦν τῶν ἐπιστρατευσάντων ταῖς Θήβαις ἐπὶ

τῶν ἀσπίδων — σύμπαντα γραφόντων — ὁ τῶν θεῶν ὁμιλητῆς ἄσημα ἐπεστράτευεν ἔχων ὄπλα. Adumbrata haec sunt ex Euripidis verbis Phoeniss. vs. 1118.

ὁ μάντις Ἀμφιάρακος οὐ σημεῖ ἔχων

ὑβρισμέν', ἀλλὰ σωφρόνως ἄσημ' ὄπλα.

quae apponens Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 24. pro σύμπαντα substituebat σύμβολα vel σημεῖα. Neutrum horum Iulianus dederat, sed id quod ex ἄσημα (id est σῆμα οὐκ ἔχοντα) intelligitur σήματα γραφόντων. Clypeorum insignia Attici τὰ τῶν ἀσπίδων ἐπίσημα appellare solent, sed Tragici nonnumquam τὰ σήματα, quos Iulianus, ut saepe alibi, secutus est.

Lacunis hiat oratio quamquam in Codice dissimulatis p. 303. D. sqq. Apertissima omnium est prima: διόπερ οἶμαι χρῆ καὶ τοὺς ἱερέας ἵνα τυγχάνωμεν εὐμενῶν τῶν θεῶν. Sic uno tenore sine ullo lacunae indicio locus in Codice scribitur. Manifestum est tamen post τοὺς ἱερέας complura excidisse, quorum summa huc fere redierat: χρῆ καὶ τοὺς ἱερέας (ἡμᾶς τὰ περὶ τὰς ἐσθῆτας σωφρονεῖν) ἵνα τυγχάνωμεν εὐμενῶν τῶν θεῶν. Certum est enim Iulianum sacerdotibus modestiam in cultu ornatuque corporis commendavisse, quamquam verba ipsa quis praestiterit?

Mutata una vocali caligo premit haec Iuliani verba p. 304. A: τὸ δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς οὐχ ἱερατικῶς ζῶντας ἱερέων ἐσθῆτα περικεῖσθαι πάσης ἐστὶ παρανομίας καὶ καταφρονήσεως εἰς τοὺς θεούς. Ferri nullo modo potest neque intelligi πάσης ἐστὶ παρανομίας. Quomodo quaeso πᾶσα παρανομία dici potuit? Sed salva res est. Genuinum est πάσης ἐστὶ παρανομίας, quod et analogia loquendi et multorum usus confirmant. Quemadmodum enim ἡ ἐσχάτη παρανομία, τηλικαύτη παρανομία et παρανομία τοσαύτη, et similiter in caeteris nominibus vitiorum et flagitiorum et rectissime et saepissime dicitur, sic πάσης ἐστὶ παρανομίας optime sese habet et ab ipso Iuliano profectum est.

Quae continuo sequuntur male divisa sunt et excidit aliquid, quod sic sarcendum esse censeo: Εἰρήσεται μὲν οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων δι' ἀκριβείας (ἐν ἑτέροις), νῦν δὲ ὡς τύπῳ πρὸς σὲ γράφω περὶ αὐτῶν. Τοῖς (δ') ἀσελγέσι τούτοις θεάτροις ἱερέων μηδεὶς μηδαμοῦ παραβαλλέτω. Vulgo ἐν ἑτέροις et δ' omissa

sunt, et a verbis νῦν δὲ ὡς τύπῳ novae sententiae initium constituitur, ut sit haec arena sine calce et plane ἀσύγκλωστος.

In iis quae sequuntur οὔτε in εἴτε depravatum orationis sensum plane conturbavit. vide modo: νυνὶ δὲ οἰόμενος τοῦτο οὔτε δυνατὸν εἴτε ἄλλως, εἰ καὶ δυνατὸν φανείη, συμφέρον αὐτὸ γενέσθαι ταύτης ἀπεσχόμεν πᾶντάπασιν τῆς φιλοτιμίας. Nihil omnino supererit molestiarum ubi pro εἴτε ἄλλως restitueris οὔτε ἄλλως — συμφέρον αὐτὸ γενέσθαι. Verba εἰ καὶ δυνατὸν φανείη glossam sapiunt. Id ipsum iam inest in ἄλλως. Εἴτε et οὔτε saepius confusa vidi et apud alios: unum exemplum ex ipso Iuliano depromptum adiciam. Editur in *Misopogone* p. 358. B: τὸ γὰρ εἰς ἑαυτὸν γράφειν ἐπαίνους ἢ ψόγους εἴργει νόμος οὐδεὶς. Codices Vossianus et Marcianus exhibent: οὔτε ἐπαίνους οὔτε ψόγους, quod ipsum probari non potest, sed servat intus hanc verissimam lectionem: εἴτε ἐπαίνους εἴτε ψόγους.

Quemadmodum supra vidimus vitiosam formam ἐπειράσθην e Codice emendari, sic et p. 304. B. Vossianus recte exhibet πάντως ἂν ἐπειράσθην pro ἐπειράσθην.

Maculato Codice non amplius comparet vetus lectio p. 304. C. μηδεὶς οὖν ἱερεὺς εἰς θέατρον, * * τῷ μὴ δὲ * * * Φίλον θυμελικὸν μὴ δὲ ἀρματηλάτην. Editur εἰς θέατρον ἐξίτω, quod risum movet: reponere εἰσίτω et lacunam cum Petavio sic sarci: μηδὲ (ἐχέτω) Φίλον θυμελικὸν, quae literae hians spatium accurate explent. Deinde scribe αὐτοῦ τῇ θύρᾳ προσίτω pro αὐτῶν. Codicis scriptura in μῆμος αὐτῶν oculis cerni non potest.

Mendosum est p. 305. A. διάκρισις ἔσω πρὸς τοῦτο μηδέ τις οὖν, sed in promptu est vera scriptura μηδ' ἥτισοῦν. Etiam alibi μηδ' ὅστισοῦν labem vitiumque concepit. Pag. 187. D: αὕτη γὰρ ἡ φιλοσοφία κοινή πως ἔοικεν εἶναι καὶ δεῖσθαι οὐθ' ἢ: τινος οὖν πραγματείας, imo vero οὐδ' ἡστινοσοῦν. Post pauca insere articulum ἔχων ἐν ἑαυτῷ (τὰ) δύο ταῦτα τό τε φιλόθεον καὶ τὸ φιλάνθρωπον, et ἢ pro ἣν reponere in sqq. εὖ ποιῶν ἐπιχειρῶν ὅσους ἂν οἴος τε ἦ.

Sensu vacuum est quod legitur p. 305. C. διὰ τοῦ δοκοῦντος τῶν ἐπιτηδευμάτων, non prorsus mihi satisfacit διὰ τοῦ

εὐδοκιμοῦντος τῶν ἐπιτηδευμάτων, requiritur tamen aliquid eiusmodi.

Scribarum error, quo non est alius frequentior, obsidet hunc locum p. 303. C: ὥσπερ οἱ τὰ παιδία διὰ τοῦ πλακοῦντες ἐξαπατῶντες — πείθουσιν ἀκολουθεῖν ἑαυτοῖς. εἴθ' ὅταν ἀποστήσωσι πόρρω τῶν οἰκιῶν ἐμβάλλοντες εἰς ναῦν ἀπέδοντο. Si Iulianus dicere voluisset *procul ab aedibus* abductos esse pueros πόρρω τῆς οἰκίας scripsisset, sed scripserat *procul ab suis πόρρω τῶν οἰκειῶν*. Incredibile dictu est quam saepe EI a scribis in I vel contra depravatum sit idque iam in vetustissimis Codicibus. Παιδεία et παιδιά, ut hoc utar, in omnibus libris pueriliter confunduntur. Platonicum παιδιά οὐκ ἄμουσος solet passim in παιδεία οὐκ ἄμουσος abire, quasi vero aliud genus doctrinae alienum a Musis apud Graecos cogitari potuerit. Legitur in Iuliani Codicibus p. 124. D. παιδείαν οὐκ ἄμουσον ἐν αὐτοῖς ποιοῦμαι, cui παιδιάν reddidit Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 13. Cyrillus contra Iulian. p. 272. A. e Platone assert: σπουδῇ τε ἅμα μὴ ἀμούσω καὶ τῆς σπουδῆς ἀδελφῇ παιδείᾳ, quod aliud agentes vertunt: »ac studii sorore doctrina. Quid opus est dicere verum esse τῇ σπουδῆς ἀδελφῇ παιδείᾳ. Longe omnium ineptissimus error te ludificatur p. 79. C. δέος οὐ φαῦλόν με ἔχει περὶ τῶν ἐμπροσθεν λόγων καὶ ἑμαυτοῦ· μήποτε ἄρα τοὺς μὲν παῖδας ἀποφύνητε, σοφιστὴν δὲ ἐμὲ γελοῖον καὶ ἀμαθῆ. Pro παῖδας ἀποφύνητε in Codice Vossiano est παιδείας ἀποφύνηται. Spanhemius ἀποφύνηται, quod nihili est, ex Codice attulit: παιδείας non attulit, in quo latet ipsa Iuliani manus παιδιάς ἀποφύνητε. Omnino dici potest in omni genere verborum scribas contemta et turpiter ignorata linguae Graecae ratione et usu et pessumdata locorum sententia ubique EI et I permiscere. Scies, εἴσει, mutant in sunt εἰσί, ut supra vidimus, permutantur ubique inter se στρατιά et στρατεία, λῖαν et λείαν, ἀφίη et ἀφείη, χρυσία et χρύσεια et similia alia sexcenta, quae non tantum ex Codicibus constitui non possunt, sed non debent amplius ista omnia ex Codicibus in discrepantium scripturarum farraginem recipi. Quid attinet scire si quis se omnia in praedam minatur daturum, ut legitur p. 37. A. καὶ λείαν ἅπαντα προβήσιν ἡπείλει, in aliis λῖαν scribi? Tantundem, ut opinor, attinet, ac si pro μηδὲ

λίαν ἀγανάκτει ex aliis λείαν afferretur. Constat enim EI et I ubique stulte misceri: constat Graece *praedam* λείαν dici, nimis λίαν, quae si forte inter se permutata fuerit (vid. Wyttenb. *Epist. Crit.* p. 64.) ecquis tam demens erit ut librorum fidem appellet? Ubi Iulianus Callimachi verba affert p. 403. D: οὐ μάχην ἀείδοντας τὴν Βουπάλιον dubitabisne recipere:

οὐ μάχην ἀείδοντας | τὴν Βουπάλειον?

Quis enim est qui non fateatur in his omnibus liberam Graece scientibus optionem ubique dari et satis esse semel diligenter vitiosam scribarum consuetudinem notavisse? Scribae eadem perseverantia IEI depravare solent saepissime in EI, ὑγεία scribentes et ταμεῖον et sim., sat saepe in I, ut in Ὀλύμπιον pro Ὀλυμπείον, quod passim recurrit. Sunt qui ista menda ob fidem veterum membranarum exosculentur. Sunt qui pro πιεῖν, quoniam in Codd. vetustissimis nonnumquam ΠΙΝ comparet, serio credant πῖν esse recipiendum. Illi fruuntur quod ament: nos contra librorum fidem quidquid vitiosum esse constabit audacter emendabimus, ἀφείεις reponentes p. 57. A. pro ἀφείεις ἐλεύθερον et p. 156. C: τοῖς Κρονίοις — εὐθύς συνάπτει τὰ Ἑλεία pro τὰ Ἑλῖα. Solis enim *seriae* non possunt alio nomine quam τὰ Ἑλῖα appellari, et in insula Rhodo τὰ Ἀλῖα τὰ μεγάλα dicebantur, ut apud Comicum est Rhodios deridentem:

τὰ γὰρ Ἀλῖα τὰ μεγάλ' εἰς χολὴν μ' ἄγει.

Quod autem supra diximus αὐτίκα μάλα εἰς non cum Wyttenbachio in εἶσῃ, sed in εἴσει, refingi oportere, huius rei rationes nunc reddere placet. Iulianus enim, ut reliqui omnes αἱ Ἀττικῶς γράφοντες, verborum in — ομαι secundam personam in — ει (non in — η) terminabat. Demonstravi hoc in Aleiphrone, in Luciano, in Philostrato, in Charitone, nunc etiam in Iuliano demonstrabo, si forte tandem secus sentientes in meam sententiam pertrahere possim. Demonstrabo autem sic, (quia nonnulli *coniecturas*, quas contemtim appellant, oderunt ac reformidant, quasi vero ullo alio modo quam *recte coniiciendo* amissa veritas in vitam revocari posset) ut nunc quidem *coniecturis* plane abstinenceam et utar sola librorum Mss. auctoritate, quam illi rationi suae ac iudicio anteponunt. Qui tandem id facere poteris, inquis? Dicam. Quia

olim in melioribus libris secundae personae, de quibus agimus, omnes in — EI exhibant, factum est ut uno alteroque loco antiqua et emendata lectio elaberetur et ad nos intacta perveniret, cuius rei haec exempla apud Iulianum habet: p. 377. D: εἰ δὴ τι καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ κατὰ σὲ Φιλικοῦ καπνοῦ δέει φθόνος οὐδεὶς, diserte δέει et in Editt. et in Codice scriptum est. Similiter p. 200. B. evasit δεήσει pro δεήσῃ. In aliis Codex solus servat veterem lectionem, ut p. 432. B. ἐμοὶ σὺ δὴ διηγῇ τοῦμόν ὄναρ, Codex διήγει τοῦμόν, volebat διηγεί, et in eadem forma p. 25. B. ἴσως τὸ μηδέποτε τῶν πολεμίων ἦττον ἔχοντα ἀπελθεῖν εὐτυχὲς καὶ εὐδαιμον ἡγῇ τὸ δὲ ἀντιστῆναι τῇ τύχῃ βωμαλεώτερον, in utroque Codice V. et Ma legitur ἡγεῖτο δέ: scriba HGEITO male coniunxit, Iulianus ἡγεῖτ, τὸ δὲ voluerat. In *Misopogone* p. 345. C: οὐ γὰρ διανοήθης ὅπως ἀρμόσεις τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, manifestum est pro ἀρμόσεις passivum requiri: Marcianus ἀρμόσῃ servat, Vossianus ἀρμόσει, quod verum est. Tanta est in his negligentia ut etiam βούλῃ legatur p. 377. A. εἰ δὲ βούλῃ, sed βούλει est in Vossiano. Fieri potest ut aliquis nunc quidem fidem librorum contemnendam esse putet et casu dicat esse factum ut in locis paucissimis — EI legatur ubi — HI genuinum sit. Negare non poteris, inquiet, quum HI, H et EI sexcenties inter se permutari saepe contendis, fieri potuisse ut in illis quoque EI pro HI vitio nasceretur. Non nego fieri potuisse, sed factum esse nego. Caeterum etiam hoc pertinaciter repugnantibus concedo: superest mihi aliud indicium ex libris. Factum est nonnumquam ut Graeculi formis antiquis in — EI parcerent quia secundam personam hanc esse non intelligebant et tertiam esse inepti putabant. Vide mihi huius rei luculentum exemplum apud Iulianum p. 52. D. ἀφέντας χρὴ τὰ τοιαῦτα — ἐπὶ τὰ τούτων ἐγγυτέρω πρὸς ἀρετὴν καὶ ὧν μείζονα ποιεῖ προμήθειαν σώματος βώμης — θαρρούντως ἰέναι. Miror quo pacto Pelavius verba: ὧν μείζονα ποιεῖ προμήθειαν vertere potuerit: »quae apud illum maiori in pretio sunt." quid? ποιεῖν προμήθειάν τινος Graecum esse putabimus? Quis nescit pro προμηθεῖσθαι dici posse ποιεῖσθαι προμήθειαν, et solere ita dici, sed προμήθειαν ποιεῖν non posse. Praeterea Iulianus ad ipsum Constantium orationem perpetuo convertit.

Praecedit: μή ποτε ἄρα ἔλασσον ἔχειν δοκῆς, sequitur: σέ δῆτα ἰθεασάμην, ὧ φίλε βασιλεῦ, κτέ. Quid pluribus opus est? POIEI secundam personam esse perspicuum est: »ad ea transeo, inquit, quae apud te maiori in pretio sunt quam divitiae.” Quae res Petavio imposuit quanto facilius minimi pretii Graeculum potuit in fraudem erroremque impellere, et sic secundae personae forma antiqua ποιεῖ intacta ad nos pervenit.

Haec igitur causa est cur in εἰσι putem ΕΙΣΕΙ latere, et ubicumque nunc apud Iulianum secundae personae indicativi in -η exeant, antiquam formam Atticam restitui oportere.

Quemadmodum EI et I tam saepe imperite confunduntur, ut non sit operae pretium scire utrum EI an I in Codicibus legatur, sic H et EI, sic AI et E tam frequenter inter se locum mutant ut nihil attineat in unoquoque loco quaerere ultra scriptura in libris Mss. circumferatur. Ridiculum est ex libris constituere velle utrum ἤδη an εἶδη an εἶδει sit scribendum, utrum πλήν an πλεῖν, παριείς an παρήεις et alia eiusdemmodi quam plurima. Inepte et ridicule librarii dare se solent in confundendis ἑταίρα et ἑτέρα, καινός et κενός, ἐπὶ κέρως et ἐπικαίρως, κε et καί, οἶμαι et οἷ με, οἶόν τε et οἶονται aliisque de genere hoc sexcentis. Expromam ex Iuliano pauca. Recte Wyttenbachius in *Biblioth. Crit.* p. X. 1. pag. 39. emendavit locum in Orat. I. p. 31. B. ubi vitiose editur παριείς ἐπὶ τὸ βῆμα, pro παρήεις prodiisti ad dicendum. Recte nunc quidem in tali re Iulianus locutus est, nam dicebant Veteres ἐπὶ τὸ βῆμα παριέναι et ποιεῖσθαι πάροδον: praeterea ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα et ἀπὸ τοῦ βήματος καταβαίνειν. Peccavit Iulianus alibi ubi pro ἀναβαίνειν et καταβαίνειν substituit ἀνιέναι et κατιέναι et ἀπιέναι. Locus est p. 76. D: ἀνῆει τε ἐπ’ αὐτὸ (τὸ βῆμα) βασιλεύς, et p. 77. C: ἀπὸ τοῦ βήματος κατῆλθεν. Eadem negligentia dictum est p. 32. C: ἀπῆεσαν ἀπὸ τοῦ βήματος pro κατέβησαν. Notum est κατὰβα, quo populus malos oratores solebat καταθορυβεῖν. Nunc igitur recte παρήεις dixerat, quod in παριείς abiit, ut p. 253. B. προσῆει depravatum est in προσείη. Felix est Wyttenbachii emendatio p. 190. D. ubi in libris est: εἷς μὲν ἢ δύο ἐπῆνει τότε. πλήν γοῦν ἢ δέκα μυριάδες ὑπὸ τῆς ναυτίας διεσφάφησαν

τὸν σόμαχον. Perspexit enim in πλὴν latere veterem formam Atticam πλεῖν, quam alibi diligenter demonstravimus in Atticorum scriptis tantum non ubique scribarum fraude oblitteratam esse. Apud Iulianum in antiqua corruptela ΠΑΗΝ tuto delituit. Ubi semel hoc indicio compertum est Iulianum Attica forma πλεῖν ἢ usum esse consequitur eandem formam reponendam esse ubi nunc πλέον ἢ legatur, veluti p. 321. A: πλεῖν ἢ τριακοσίας ὑπαγαγόμενος πόλεις pro lectione Cod. et Editt. πλέον ἢ. Caeterum nondum est persanatus locus ubi Wytttenbachius πλεῖν restituit, nam εἷς ἢ δύο ἐπὶ ἕναι non est Graeca oratio. Emenda εἷς ἢ δεύτερος ἐπὶ ἕναι, quod usitatissimum est Graecis loquendi genus. Numerorum notae saepe turbas dederunt: Ἀ ponebatur pro εἷς et πρῶτος, Β pro δύο et δεύτερος et sic deinceps, unde factum est ut ea inter se facillime confunderentur. Praeterea illae notae a scribis alias res agentibus saepius omitti prorsus solent cum insigni sententiae detrimento, sed si quis hoc agit facile sarcitur damnum. Vidimus supra ἀποφύναντι pro ἀποφύναντι Ι (δέκα), nunc duos alios errores eiusdemmodi e Iuliano eluemus. Alter latet p. 13. B. in verbis: πυνθάνομαι δὲ Ἀλκιβιάδην μόνον ἐξ ἀπάντων Ἑλλήνων οὕτως εὐφυῶς μεταβολὰς ἐνεργεῖν ὥς καὶ μιμήσασθαι μὲν τὴν Λακεδαιμονίων ἐγκράτειαν — εἶτα Θηβαίους καὶ Θερῆκας ὕστερον καὶ ἐπὶ τέλει τὴν τῶν Περσῶν τρυφήν. Excidit manifesto post μιμήσασθαι nota α' et legendum est: μιμήσασθαι (πρῶτον) μὲν — εἶτα κτέ. Alter error commissus est p. 19. B: εἴ τις τὴν πατρίαν οὐσίαν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς νεμόμενος ἑκατὸν ταλάντων — εἶτα ἔχων μνᾶς ἑλαττον ἡγάπησεν. Excidit post ἔχων nota numeralis Ν̄ et reponendum est: εἶτα ἔχων πεντήκοντα μναῖς ἑλαττον ἡγάπησεν. Graecitatis ratio requirebat dativum, (ut apud Theophrastum ὁ βδελυρὸς in Charact. cap. XI. χρέος ἀποδιδούς τριάκοντα μνῶν ἑλαττον τετράσι δραχμαῖς ἀποδιδόναι dicitur) itaque μνᾶ ἑλαττον utique scribendum fuerat ut esset „unica mina minus caeteris acceperit,” sed dabis mihi tenuius hoc esse quam pro iis quae adduntur: ἐπαίνων ἃν ἐδόκει καὶ τιμῆς ἄξιος ὡς χρημάτων κρείττων. Tanta laus, ut opinor, apud Iulianum minime avarum hominem non tam vili pretio erat parabilis. Sed redeo ad illos locos ubi EI et H inter se permutata ver-

borum sententiam obscuraverunt. Luculentum huius rei exemplum reperi p. 197. A. ubi Diogenis Cynici dictum legitur, non, qualia sunt alia sexcenta quae eius nomine circumferuntur, scurrile et philosopho indignum, sed magnum ac sapientem virum arguens. Ἐπειδὴ τις τῶν νέων ἐν ὄχλῳ παρόντος καὶ τοῦ Διογένηος ἀπέπαρδεν ἐπάταξεν ἐκεῖνος τῇ βακτηρίᾳ Φάσ· Εἴτα, ὦ κάθαρμα, μηδὲν ἄξιον τοῦ δημοσίου τὰ τοιαῦτα θάρσει πράξας· ἐντεῦθεν ἡμῖν ἀρχὴ δόξης καταφρονεῖν. Philosophus dixerat sic: Εἴτα, ὦ κάθαρμα, μηδὲν ἄξιον τοῦ δημοσίου ταῦτα θαρσεῖν πράξας ἐντεῦθεν ἡμῖν ἀρχεῖ δόξης καταφρονεῖν; Velus lectio APXEI de more in APXHI abierat, deinde, quum I adscriptum coeptum esset omitti, quod supererat APXHI scriptum est ἀρχὴ iugulata dicti sententia, ut vides. Egregium illud Diogenis dictum nusquam alibi me legere memini, quum tot eiusdem insulsi ac pueriles ioci ubique circumferantur. Dicam unde illud sumsisse Iulianum suspicer. Nempe ex illo Plutarchi libro, quem in eadem oratione laudat p. 200. B. Adscribam locum ut obiter emendem: ἐντυχὼν δὲ τῷ Χαιρωνεῖῳ Πλουτάρχῳ τὸν Κράττηος ἀναγράψαντι βίον οὐδὲν ἐκ παρέργου τοῦ μανθάνειν δεήσει τὸν ἄνδρα. Turpissimum mendum est Χαιρωνεῖῳ pro Χαιρωνεῖ, deinde expunge τοῦ post παρέργου. In vicinia eiusdem loci EI in H depravatam agnoscas in his p. 200. C: ἐξετάζειν αὐτὸν ἀκριβῶς — εἰ τοῦτο ζηλοῖ τὸ περιβλέπεσθαι καὶ εἰ κενὸν εἴη τίμιον ὅμως νομίζει, μηδὲ εἰς συμπεριφορὰν ὄχλων καθήσθω. Adumbrat in his notissimum ex Phoenissis versiculum:

περιβλέπεσθαι τίμιον. κενὸν μὲν οὖν.

et vocula apud Iulianum sic supplenda est: εἰ (καὶ) κενὸν εἴη *nametsi vanum sit* ut recte Interpres. Sed quid est: καθήσθω εἰς συμπεριφορὰν ὄχλων? Duo vitia pro uno tolle et sic emenda: εἰς συμπεριφορὰν ὄχλῳ καθείσθω.

Est et alia quaedam ratio palaeographica cur, ubi -ειν scriptum sit, describentibus -η scriptum esse videatur. Scilicet notum compendium syllabae -ειν, duo acuti, nonnumquam oculos fallunt properantes et litterae η speciem et figuram mentiuntur. Sic δὴ ex δεῖν nascitur, λαβὴ ex λαβεῖν, γραφὴ ex γράφειν, ὁρμὴ ex ὁρμεῖν et alia similia apud alios: nunc solis Iuliani locis utar. Primum omnium vide p. 100. A.

σφῶδρα ἐπίστυεν ἀσφαλῶς μὲν οἱ τὰ τοῦ παιδὸς βεβαίως δ' ὀρμῇ τὰ τῶν φίλων, nulla omnino est dubitatio quin verissime emendatum sit ὀρμεῖν pro ὀρμῇ: natum est autem η ex duplici acuto εἰν significante. Eadem est evidentia in altero loco p. 213. C: in Cratetis παιγνίοις, ubi in libris est:

Ἄλλὰ δικαιοσύνης μετέχειν καὶ πλοῦτον ἄσινῃ
εὐφορον εὐκτητον τρίμιον εἰς ἀρετήν.

mendosum est ἄσινῃ, sed verior lectio exstat in Orat. VI. p. 200. A. καὶ πλοῦτον ἀγινεῖν, quae quomodo labem conceperit patet. Ἀγινεῖν pro ἄσινῃ veriore esse dico lectionem, sed nondum est vera et ipsa Iuliani manus. Quid enim est πλοῦτον ἀγινεῖν? Ἀγινέω vetus forma Ionica pro ἄγω, κομίζω, προσφέρω asserre, advehere (praesertim navibus) quomodo cum πλοῦτον iunctum significabit: divitias colligere? Ἀγινεῖν quia secundam producit ἀγινεῖν olim scribebatur. Egre in Hippocratis Epistola 27. pro γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἄγειν ἐδόντες Wesseling emendavit ἀγινέοντες indicante Schaefero ad Steph. Thes. In πλοῦτον ΑΓΕΙΝΕΙΝ facile agnoscitur id quod Crates dixerat, nempe πλοῦτον ἀγείρειν. Hoc vero est divitias colligere, ut βίον ἀγείρειν, ἀγείρειν χρήματα et sim. Sed redeo illuc unde digressus sum alio exemplo demonstraturus - εἰν in η abiisse. Eadem enim observatione usus certa medicina emendabis locum p. 402. B: τούτων ἕκαστον ὅπως ἐπράχθη καὶ τίνες ἐφ' ἑκάστω γεγόνασιν λόγοι πόσου μήκους ἐστὶ συγγραφὴ ἢ ἐννοεῖς: in his συγγραφῇ intelligi nullo modo potest. Dixerat Iulianus: »quam longum sit ea omnia scribere intelligis." πόσου μήκους ἐστὶ συγγράφειν ἐννοεῖς.

Dabo nunc locos complures ubi AI et E stulte confusa sunt. Scita est Wytttenbachii correctio duorum locorum eadem labe affectorum in Epist. Crit. p. 7. Alter legitur p. 36. A: ἐτάττοντο μὲν ἐπικαίρως ἱππεῖς ἑκατέρου πεζοὶ τε ἐν μέσῳ, alter p. 57. B. τότε δὲ βασιλεὺς τοὺς τε ἱππεῖς ἐπικαίρως τάττει χωρὶς ἑκατέρους. Certa emendatione utrobique ἐπὶ κέρως restituit, sed fallitur quod in priore loco emendate scripto ex altero corrupto reponit ἱππεῖς ἑκάτεροι. Utrobique legendum est in utroque cornu ἐπὶ κέρως — ἑκατέρου. Est haec igitur elegans et certa correctio, sed eadem perfacilis, nam solet ἐπὶ κέρως passim in libris stolidissime in ἐπικαίρως depra-

vari, cuius rei multa exempla indicavit Wytttenbachius, quibus complura alia aliunde addi possent. Ex his unum, quia lepidum est, proferam. In Athenaei Codice Marciano p. 568. F. et 569. A. idem senarius apud Eubulum et Xenarchum occurrit sic scriptus:

γυμνάς ἐφεξῆς ἐπικαιρῶς τεταγμένος,

ubi Musurus ἐπὶ κέρως emendavit.

Verissima est eiusdemmodi emendatio item a Wytttenbachio reperta loci qui legitur p. 197. B. τοῦτο γὰρ πολλοὶ τοῦ Διογένους ζηλώσαντες ἐγένοντο παντοράτκται καὶ μιανοὶ καὶ τῶν θηρίων οὐδὲ ἐνδὲς κρείττους. Optime demonstravit in *Epist. Crit.* p. 17. unice veram lectionem esse παντορέκται, quod novicium nomen est παρὰ τὸ πάντα ῥέζειν, id est δρᾶν, formatum et in Cynicos pro maledicto coniici solitum. Itaque nihil causae est cur Wytttenbachio credamus Iulianum quum Cynicos παντορέκτας appellaret respexisse ad Porphyrium de *Abstin.* I. 42: τοῦτο καὶ τῶν Κυνικῶν τινὰς παντορέκτας ἐποίησεν. Porphyrius non primus hoc nomen finxit sed usitato apud omnes usus est. Sequiores ut ex ῥέζειν ipsi ῥέκτης et ῥεκτήριος formarunt pro δραστήριος, sic et παντορέκτης composuerunt, quod est et in Anacreonteis X. 11:

ἀλλ' οὐ θέλω συνεῦδειν

Ἐρωτι παντορέκτα.

Addam nunc ipse locos quosdam ubi AI et E confusa caliginem offuderunt. Vide primum p. 116. A: τοσούτων δὲ ἔργων μηδὲν παρασχέσθαι — τεκμήριον καὶ νόον πως εἶναι δοκεῖ καὶ εἰς ἀπιστίαν ἄγειν τὸν ἔπαινον. Quomodo tandem »novum prorsus et inusitatum» videri potest id quod multi saepe fecerunt? Non novum hoc est sed vanum, quamobrem κενόν πως rescribe, et mox εἰς ἀπιστίαν ἄγει, non ἄγειν, nam non videtur id minuere fidem, sed sine ulla controversia minuit.

Sequatur locus multiplici labe contaminatus p. 210. C: τὰς ἀναφερομένας δὲ εἰς τὸν Διογένη τραγωδίας οὔσας μὲν καὶ ὁμολογουμένας, Κυνικοῦ τινος συγγράμματα· ἀμφισβητουμένας δὲ κατὰ τοῦτο μόνον εἴτε τοῦ διδασκάλου τοῦ Διογένους εἰσὶν εἴτε τοῦ μαθητοῦ Φιλίσου, τίς ἐπελθὼν βδελύξαιτο καὶ νομίσαιτο ὑπερβολὴν ἀρρητουργίας οὐδὲ ταῖς ἐτέραις ἀπολελεῖσθαι. In his emenda primum οὔσας μὲν ὁμολογουμένως Κυνικοῦ τινος

συγγράμματα, ἀμφισβητούμενας δέ κτέ. tum scribe Φιλίσκου pro Φιλίσου, deinde corrige et supple: τίς (οὐκ ἂν) ἐπελθὼν βδελύξαιτο καὶ νομίσαι ὑπερβολὴν κτέ. Ultima sic vertunt: „nec ullum execrandorum flagitiorum ullis aliis relictum arbitretur.” Bellum est et facetum illud ullis aliis pro ταῖς ἐτίραις. Tu scribe ταῖς ἐταίραις, et quid Iulianus dixerit perspicies. Ne scorta quidem spurciora hisce ac magis flagitiosa perpetrare posse Iuliano videbantur. Ἐταῖραι ab illo eodem contemptu et fastidio appellantur quo Veteres πόρνας dicebant. Simillimum est quod dixit in *Caesaribus* p. 322. D. de bello servili: τὸν δουλικὸν δὲ ἐκείνον πόλεμον οὐδὲ πρὸς ἄνδρας γενόμενον ἀλλὰ πρὸς τοὺς χειρίστους τῶν οἰκετῶν, ubi debuerat dicere τὰ χειρίστα τῶν ἀνδραπόδων, nam οἰκέτης apud Veteres benigne et amanter servus appellatur. Sed in permultis aliis et caeteri omnes ἀττικίζοντες et Iulianus in antiquam dicendi proprietatem vehementer peccant, de qua re alias dabitur dicendi locus, nunc ad propositum redeo.

Κε et καὶ confusa sunt p. 432. A.

ἄνδρας, οἱ καὶ θεοῖσιν ἀπέχθωντ' ἀθανάτοισιν.
nihil isti sentiunt, ut vides.

Simile mendum exime p. 35. A: τίς δὲ ἡ πειθὼ τοῖς χεῖλεσιν ἐπικαθημένη — τὸ κέντρον ἐναπολιπεῖν ἰσχύσαι ταῖς ψυχαῖς. Ludit in Eupolidis versiculis decantatis de Pericle:

πειθὼ τις ἐπεκάθητο τοῖσι χεῖλεσιν.

οὕτως ἐκήλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων

τὸ κέντρον ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκρωμένοις.

Palam est ἰσχυσε pro ἰσχύσαι emendari oportere.

Soloeca forma ex eadem observatione removebitur p. 216. A: εἰ τὰς ἡμέρας λογίσεσθε. Faex Graeculorum dicebat λογίσομαι, ψηφίσομαι, χαρίσομαι, ἀγωνίσομαι, et νομίσω, χρονίσω, ἀφανίσω, et sim. omnia, quae vitia ex plebis συνηθείᾳ saepiuscule in Veterum Atticorum et Atticistarum orationem irrepserunt. Iuliano redde λογίσαισθε. Futurum βαδιεῖ pro βαδιῇ restituendum est p. 382. A. et ἀγωνιουμένους p. 24. B. et ἀφανιεῖ p. 88. C. et χρονιῶν p. 374. C, ubi exstant formae vitiosae ἀγωνισομένους et ἀφανίσει et χρονίσων.

Factum est in nonnullis ut AI in E depravato vel contra error errorem novum pareret, cuius rei luculentum exemplum

habes p. 78. C. ubi Iulianus dixerat: εἰσὶ γὰρ αἱ τούτων ὑπολήψεις ἀγαθῶν περὶ καὶ φαύλων ταῖς ὑμετέραις συγγενεῖς, sed peccavit scriba in ΚΑΙΦΑΤΛΩΝ substituens KE pro ΚΑΙ, unde nata est portentosa Codicum omnium scriptura: ἀγαθῶν περὶ κεφαλῶν. Substituunt enim homunciones nihili vocabulum bene Graecum, sententiam loci nihil curant. Ex huius rei animadversione emendari poterit locus p. 278. B: αὐτὸς ζῶν ὀλίγοις ἀποκεκλεισμένος εἴτα παρὰ τῶν πλησίον πόλεων ἐπιθίς ἐπικουρίαν ὧν εἶχον τὸ πλεῖστον ἐκείνοις δοὺς αὐτὸς ἀπελείφθην μόνος. In his manifesto inendosum est ἐπιθίς, sed res est tam perspicua ut manifesta emendatione locus in integrum restitui possit. Scribe AI pro E et nullo negotio ex ΑΙΠΙΘΕΙΣ erues Iuliani manum. Petavius reddidit: «vicinis urbibus auxilium petentibus» et luce clarius est huiusmodi sententiam depravatae scripturae subesse. Ecce emicat vera lectio: παρὰ τῶν πλησίον πόλεων αἰτηθεῖς ἐπικουρίαν. Notum est passivum αἰτεῖσθαι, αἰτηθῆναι τι ὑπὸ τινος, ut ex Plutarcho affertur in Themist. cap. 5: αἰτηθεῖς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους πῶλλον, et saepius iam ostendimus Iulianum παρὰ τινος pro ὑπὸ τινος lubentissime usurpare. De sexcentis locis paucos adscribam: p. 102. A: ὃ τι ἂν τύχοι τις παρὰ τοῦ πέλας εὖ παθεῖν, p. 118. A. τὴν οἰκίαν καταληφθεῖσαν παρὰ τοῦ τῶν δυναστῶν, p. 228. C: ἀποσυληθέντα τῶν ἀναθημάτων ἃ τέθειτο παρὰ πολλῶν, vitiose admodum pro ἃ ἀνέκειτο ὑπὸ πολλῶν, et paulo ante p. 228. B: πατρῷα μὲν ἱερὰ κατεσκάπτετο παρὰ τῶν παίδων, pag. 255. A: παρὰ μὲν τῶν ἐπεικῶν μὴ φιλεῖσθαι, παρὰ δὲ τῶν νομιζομένων φίλων εἰς τὰ μέγιστα ἀδικεῖσθαι, quibus similia in Iuliani scriptis omnibus frequenter occurrunt.

Percurram nunc Iuliani *Epistolam ad Senatum Populumque Atheniensem* datam et non uno nomine lectu utilissimam. Huius quoque Epistolae emendata scriptura e solo Codice Vossiano aut constituta est aut constituenda: itaque totam ordine recognoscam.

Ubi Vossiani libri lectiones a Spanhemio recte et diligenter enotatae sunt nihil admonere opus est. Admonebo omnibus locis ubi quid ab eo peccatum esse videro.

In Codice est p. 268. B. ἵνα μὴ μεμνημένος ἔπειτα ἀντι-

παραβάλλων ἢ προτιμᾶν ἐτέρας ἐτέραν ἐν αἷς διαμφισβητοῦσι νομισθεῖν, recte omnia et meliora vulgatis ἀντιπαραβάλλειν et ἐτέρας ἐτέrais et ἀμφισβητοῦσι. Spanhemius supersedit enotare ἐτέρας ἐτέραν, quae unice vera lectio est, pro ἐτέρας ἐτέrais. Scriptum est perspicue ἐτέρ cum compendio syllabae αν.

Conspirat Vossianus in mendo vulgatae p. 268. C: τοῦτο ἐθέλω φράσαι μόνον ὑπὲρ ὑμῶν ὃ μὴ δὲ ἀντίπαλον ἔχομεν ἐξευρεῖν παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ubi emenda: ὃ μὴ δὲ ἀντίπαλον. Omnino utrum οὐδὲ an οὐδέν, μηδέ (libri fere semper μὴ δὲ) an μηδέν legendum sit nostri est ubique iudicii. Codices omnes in talibus perpetuo fluctuant.

Pag. 269. A. Codex ἐν ὑπερβοραίοις, in quo latet Ὑπερβορείς, quae est genuina huius nominis forma. Post pauca pro οὐ ῥᾶδιον εἰπεῖν requiro id quod in tali re solemne est οὐ ῥᾶδιον εὐρεῖν. Loquitur enim non de ea re quae vulgo ignoretur, sed de ea quae rara sit *admodum* et singularis.

Repone p. 269 C. in verbis προὔβάλλετο μὲν ὁ δῆμος τὸν Ἀριεῖδην, aoristum προὔβαλετο. Caeterum notabis quam negligenter *populus ipse* dicatur προβαλέσθαι τινά, quasi id verbum ἐλέσθαι significaret. Sed non est Iulianus in talibus diligentior et rerum atque verborum antiquorum peritior quam reliqui sequiores. Ostendimus in *Variis Lectt.* quanta sit Plutarchi, quanta Luciani in huiusmodi rebus ac verbis incuria et ἀκυρολογία. In eo quoque Iulianus fallitur quod scribit Themistoclem volvisse in animo λάθρᾳ καταφλέξει τὰ νεώρια τῶν Ἑλλήνων. Nihil ille minus cogitabat quam *in* navalia Graecorum ignes conicere." ipsas *navales copias* sociorum flammis delere parabat, ut nemo nescit. Fefellit Iulianum sententia verborum Plutarchi, quem in talibus auctorem habere solet, in vita Aristid. cap. 22.

Reddet nobis Iuliani manum liber Vossianus p. 270. A. ubi editur: οὐδέν γὰρ οὕτως ἐστὶν ὡς τὸ δίκαιον ἀδελφὸν ἀγαθὸν φρονήσει. Codex exhibet τὸ δίκαιον ἀγαθὸν φρονήσει, sed scriba ἀγαθὸν punctis circumdedit, (περιέγραψεν) et sic expungendum esse ostendit ac supra scripsit ἀδελφὸν. Scribae apographorum fecerunt quod assolent, utramque lectionem stolidè con-

iunxerunt. Nos nunc dittographia manifesto deprehensa ἀγαθὸν delebimus.

Indignabundus scripserat Iulianus p. 270. C. non quod editur: ὁ Φιλανθρωπότατος οὗτος βασιλεὺς ἂ εἰργάσατο, sed οἷα εἰργάσατο.

Impeditissimus locus est p. 270. D. ubi de Constantio ita dicit: »patrem meum occidit, inquit, et fratrem meum natu maximum: me quoque et alterum fratrem meum occidere constituerat, sed tandem relegavit: τέλος δὲ ἐπέβαλε Φυγὴν· ἀφ' ἧς ἐμὲ μὲν ἀφῆκεν, ἐκείνον δὲ ὀλίγω πρότερον τῆς σφαγῆς ἐρρύσατο τὸ τοῦ Καίσαρος ὄνομα. Haec quidem perspicua admodum verba sunt sed id significant quod historiae apertissime repugnat et plane contrarium quam id quod Iulianum dixisse apparet. »Servavit eum a caede nomen Caesaris" inquit: sed constat inter omnes eum postquam esset Caesar appellatus crudeliter esse interfectum. Audi modo ipsum Iulianum de illa caede flebiliter eiulantem p. 272. D: (Constantius) τὸν ἀνεψιὸν, τὸν Καίσαρα, τὸν τῆς ἀδελφῆς ἄνδρα γενόμενον, τὸν τῆς ἀδελφιδῆς πατέρα — κτεῖναι παρέδωκε τοῖς ἐχθρίοις. Quid igitur faciemus? Inseramus censeo negationem sic: ἐρρύσατο (οὐδὲ) τὸ τοῦ Καίσαρος ὄνομα. Videbimus etiam alibi non raro apud Iulianum οὐ et μή cum sententiae exitio a scribis alias res agentibus omissa esse.

Legitur in Codice ad p. 271. B. compendium scripturae quod expedire non possum. Scriptum est: τὸν μὲν ἀπὸ τρα^λ (et supra α acutus) Φυγῆς ἀνακαλεσάμενοι. Quaerant acutiores. Deinde scribe: πῶς ἂν ἐνταῦθα φράσαιμι περὶ τῶν ἐξ ἐνι-αυτῶν, οὓς ἐν ἀλλοτρίῳ κτήματι διαγαγόντες ὥσπερ οἱ παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐν τοῖς Φρουρίοις τηρούμενοι — διεζῶμεν: Codex et Editt. ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ et ὥσπερ ὃν παρὰ τοῖς Πέρσαις exhibent sine sensu.

Adverbium in adiectivi locum surrepsit p. 271. D: δίκαιως οὖν οἶμαι καὶ ταύτην ἔχειν τὴν αἰτίαν ὃ ταύτης ἡμῖν πρὸς βίαν μεταδοὺς τῆς τροφῆς. Ecquid potest esse certius quam sic legendum esse: δίκαιος οὖν — ταύτην ἔχειν τὴν αἰτίαν ὃ μεταδοὺς κτέ. quomodo et Veteres omnes et ipse Iulianus saepissime loqui solent. Adscribam unum tantum locum Demo-

sthenis ex oratione περὶ τοῦ σεφάνου p. 227, 2: τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνσησάμενος. Utiliter notabis quam saepe apud Iulianum, ut apud reliquos quoque, librarii soleant adiectivis adverbia substituere, cuius rei lubet exempla complura sub uno conspectu ponere. Primum omnium inspicie mihi locum ex *Misoprogone* p. 338. D: ὑμεῖς δέ φατε δεῖν καὶ σχοινία πλέκειν ἐνθένδε (ἐκ τοῦ πάγωνος) καὶ ἐτοίμως παρέχειν ἔχω ἢν μόνον ἔλκειν δυνήσῃτε. In Vossiano est: καὶ ἐτοίμως παρέχειν (omisso verbo ἔχω) ἢν μούνον, in quibus haec latet genuina scriptura: καὶ ἔτοιμος παρέχειν ἢν μόνον. Imitatus manifesto est Iulianus Atticus, qui lubenter ἔτοιμος pro ἔτοιμός εἰμι dicebant noto et frequenti usu, de quo diligenter annotarunt Heindorf. ad Platonis Phaedr. p. 252. A. et Valckenaer. ad Euripidis Phoenissas vs. 976. Postquam igitur ἔτοιμος in ἐτοίμως abierat sciolus nescio quis de suo ἔχω addidit idque alieno loco.

Pag. 38. C: πάλιν ἐφεισθήκεις δεινῶς τῷ τυράνῳ, quis admonitus dubitabit δεινός substituere? idque ipsum in Vossiano Codice exstare video.

Pag. 197. A: ἔχουσι γὰρ ἄνθρωποι φύσει πρὸς ἀλήθειαν οἰκεῖον, imo vero οἰκείως. Si quis forte non meminit Graece dici πρὸς τινα vel πρὸς τι οἰκείως ἔχειν hos mihi Iuliani locos inspicito: p. 185. A: ἅπαντα ταῦτα φαίνεται πρὸς ἄλληλα καὶ μάλα οἰκείως ἔχοντα, et p. 250. B: καὶ γὰρ εἶχεν οἰκείως πρὸς αὐτόν, et p. 300. A: ἡ τῶν ἀνθρώπων ψυχὴ οἰκειότερον ἔχει πρὸς τοὺς θεούς.

Pag. 259. B: τούτοις μὲν οἷς ἀξίως τοῦ μυηθῆναι βεβίωται καὶ μὴ μυηθεῖσιν οἱ θεοὶ τὰς ἀμοιβὰς ἀκεραίως φυλάττουσι, non sic, sed ἀκεραίως Iulianum scripsisse certus loquendi usus demonstrat, et diserte in Vossiano ἀκεραίως (ous noto compendio) scriptum est.

Rescribe p. 241. C: πάντων γὰρ ἀθρόως εἰσέηι με μνήμη, pro librorum lectione πάντως.

Tralaticium scribarum mendum obsidet locum p. 272. B: τοὺς ἀφαιρεθέντας τιμὰς — ἀκρίτως φησὶ δεῖν ἀναιρεῖσθαι, unice verum est ἀκρίτους. Ubicumque legitur ἀκρίτως ἀποθανεῖν vel ἀποκτεῖναι vel simile quid, scito eiusdemmodi mendum subesse, quod saepius sustulimus etiam ex scriptoribus

Atticis. Emendate legitur apud Iulianum in eadem oratione p. 270. C: πατέρα δὲ ἐμὸν — ἀδελφὸν τε πρεσβύτατον ἀκρι-
τους κτείνας.

Recte emendarunt viri docti p. 306. B. λέγοις ἂν καὶ μάλα
ἀσμένως pro ἀσμένως, quod sententiam loci corrumpit.

Egregiam opem tulit Codex Vossianus loco, qui legitur
p. 327. D: οὐ γὰρ ἀποθνήσκειν ἀλλὰ μετοικίζεσθαι νομίζοντες
ἐτοιμοτέρους αὐτοὺς ποιοῦσιν ἢ τὰς ἀποδημίας ὑπομένουσιν,
rectissime enim Codex exhibet: ἐτοιμότερον αὐτὸ ποιοῦσιν,
unde vides etiam contrario errore peccari et adverbia perpe-
ram in adiectiva refingi: quod iterum factum est p. 222. A:
ἴσως μὲν καὶ ζῶντες, πάντες δὲ καὶ ἀπαλλαγέντες τοῦ σώμα-
τος, imo vero: πάντως δὲ καὶ κτέ. quod Codex Vossianus
confirmat. et tertium p. 248. C: μεγαλόφρων ἀνὴρ καὶ τραφεὶς
ἐλευθέρος ἐν ἐλευθέρῳ τῇ πόλει, nam facile dabis mihi τρα-
φεὶς ἐλευθέρως reponi oportere.

Affine mendum est p. 309. C: σεμνὸς τὰ πρόσωπα καὶ βλο-
συρὸς σώφρων τε ἄμα καὶ πολεμικὸν βλέπων, nam σώφρον
τε ἄμα καὶ πολεμικὸν verum esse quis admonitus negabit?

Turpiter adiectivum in adverbium depravatum est p. 329. C:
τῷ δὲ ἦν οὗτος προεκτήσατο χώραν ἀναλαβεῖν ἴσως οὐκ ἂν
ἀπεικότως νομιζοίμην. Recte Petavius: »*haud abs re par iudi-
carer*” et quantocyus ἴσως pro ἴσως revoca. Praeterea emenda
προεκτήσατο pro vulgata προεκτήσατο. Certam in talibus se-
dem habent προσκτᾶσθαι et ἐπικτᾶσθαι: itaque verbum προκτᾶ-
σθαι ex hoc solo loco vitiatum notum obiter e Lexicis exime.
Utrum προ — an προσ — in verbis compositis scribendum sit
ex libris Mss. sciri non posse neminem nunc esse suspicor
qui nesciat.

Addo unum locum quia iocularis admodum in eo commis-
sus error est p. 375, C: οἶμαι δὲ σε καὶ νυμφῆς ἐρωτικῆς
περίχεσθαι καὶ πειρᾶσθαι μόλις ὅποσα δύναται πόθος. Mirifice
Petavius: »*credo te a Nympha quapiam amica detineri*.” Nihil
in talibus vident monachi etiam acutiores. Fortasse credidit
homo νύμφην ἐρωτικὴν scortum esse. Sponsus erat is cui Iulia-
nus scribebat et iamiam uxorem ducturus, quamobrem Prin-
ceps iocans addidit: καὶ σε θᾶττον προσείποιμι καὶ παιδῶν πα-
τέρα. Emendemus igitur: οἶμαι δὲ σε καὶ νύμφης ἐρωτι-

κῶς περιέχεσθαι. Nunc illuc unde digressus sum redeo.

Foedum soloecismum Editores invexerunt p. 272. A. ἐπειδὴ δ' ἂν πρῶτον αὐτῷ περιέθηκεν ἀλουργὲς ἱμάτιον, recte Codex ἐπειδή.

Post pauca inserta copula legendum: ἀκρατέστερον μὲν (καὶ) ἤκιστα βασιλικῶς ἐφῆκε τῷ θυμῷ, et in sqq. sic distinguendum: πῶς γάρ; οὐχ οὗτός ἐστιν κτέ.

Quod addit Iulianus p. 272. C: τὸν γὰρ ἐχθρὸν ὑπ' ὀργῆς εἰκὸς τι καὶ ποιεῖν, εἴρηται καὶ πρόσθεν, intelliges ubi meminere-
ris Demosthenis eam sententiam esse in *Midiana*.

Vitiosa verborum compositio scioli cuiusdam emblemata arguit p. 273. A: εἰ μὴ θεῶν τις ἐβελήσας με σωθῆναι τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν (scrib. κάγαθὴν) τηνικαυτὰ (Codex recte τοτηνικαυτα, ut Iulianus solet) μοι παρέσχευ εὐμενῇ [τὴν τούτου γαμετήν] Εὐσεβίαν οὐδ' ἂν ἐγὼ τὰς χεῖρας αὐτοῦ διέφυγον. Interposita τὴν τούτου γαμετήν inepte verborum compositionem perturbant. Perspicuum est Iulianum τὴν καλὴν κάγαθὴν Εὐσεβίαν coniunxisse. Scilicet opus erat Athenienses admonere illam Eusebiam fuisse Constantii uxorem! Graeculis fortasse erat opus: habeant igitur sibi servantque sepulchro: nos his ineptiis non ulimur.

Litterae unciales male lectae monstrum lectionis pepererunt p. 273. B: πατρῶον γὰρ οὐδὲν ὑπῆρχέ μοι οὐδ' ἐκεκτῆμην ἐκ τοσοῦτων θεῶν εἰκὸς ἦν πατέρα κεκτῆσθαι τὸν ἐμὸν οὐκ ἐλαχίστην βῶλον. Aestimari potest quantum sit in scribis inscitiae atque stuporis, qui pro ΟCΩΝ dare potuerunt ΘΕΩΝ. Emen-
da enim ἐκ τοσοῦτων ὅσων εἰκὸς ἦν. Etiam alibi OCOC et ΘEOC confusa vidi, nusquam autem absurdius quam in frag-
mento Timoclis apud Athen. p. 570. F:

θεὸν τὸ μεταξὺ μετὰ κορίσκης ἢ μετὰ

χαμαιτύπης τὴν νύκτα κοιμᾶσθαι.

ubi tandem intellectum est: ὅσον τὸ μεταξὺ a Comico pro-
fectum esse. Sunt apud Iulianum etiam alii foedissimi erro-
res eodem modo nati confusis inter se litterarum uncialium
formis propemodum iisdem, cuius rei unum luculentum exem-
plum statim expromere iuvat. Absurde legitur pag. 59. B.
ἔμελλε δὲ βραχείας ἀνακωχῆς τυχῶν οὐδὲν τι μεῖον τῶν ἔμπρο-
σθεν δράσειν. οὕτως οὐδὲν πρὸς πονηρίαν ψυχῆς ἀνθρώπου, ἀλλ'

ὁ θεὸς ἐξεῦρε καθάρσιον διὰ τοῦ σώματος. Manifesto mendosum est ἀλλ' ὁ θεός, sed non memini me videre infeliciorem correctiunculam, quam quae in ora libri apponitur: ἀλλ' οὐ θεός. Tu vero emenda: ἄνθρωπος ANOCIOC: hoc ipsum Iulianus dicere debebat: οὐδὲν πρὸς πονηρίαν ψυχῆς ἄνθρωπος ἀνόσιος ἐξεῦρε καθάρσιον διὰ τοῦ σώματος. Praeterea redde Iuliano Atticam formam ἀνοκωχῆς, quae cum reliquis compositis διοκωχῆ, κατοκωχῆ, συνοκωχῆ, παροκωχῆ, μετοκωχῆ caett. perpetuo a Graeculis sic solet vitari. Obiter redde Hesychio: Περιοκωχῆ: περιοχῆ, pro περιωπῆ.

Pergit Iulianus sic p. 275. B: »mihi praeclarus ille Constantius patrimonium omne eripuit ἐμοί τε, ὅπερ ἔφην, οὔτε γρὺ μετέδωκεν αὐτῆς. Emenda: οὐδὲ γρὺ et animadvertite Iuliani errorem, qui iocosam locutionem Atticam ad ea transtulit quibus per naturam suam accommodari non potest. οὐδὲ γρὺ λέγειν, dicitur ut οὐδὲ γρύζειν, et οὐδὲ γρὺ ἀποκρίνεσθαι et sim. In quibus multitendi significatio servatur. Sed quam improprie quis τῆς πατρῴας οὐσίας dicatur οὐδὲ γρὺ μεταλαμβάνειν vel μεταδιδόναι quid attinet multis ostendere? Licuit Antiphani semel in comica scurrilitate ὅψου μηδὲ γρὺ dicere apud Athenaeum p. 542. F. non licebat Iuliano in gravi ac seria oratione idem ponere. In animo est alio loco complura exempla colligere similis ἀκυρολογίας, quam si hoc ages frequenter in Iuliani scriptis deprehendes. Deinde scribe καὶ τὰ δελφῶ τῶ μῶ τῶν πατρῶων μετέδωκεν ὀλίγα, pro τῶ ἀδελφῶ τῶ μῶ: de crasi Attica a scribis apud Iulianum saepe oblitterata alio loco dicam.

Triplex vitium inquinat vicina p. 275. C: ὅσα μὲν οὖν ἔπραξε πρὸς με πρὶν ὀνόματος μεταδοῦναί μοι τοῦ σεμνοτάτου, ἔργῳ δὲ εἰς πικροτάτην καὶ χαλεπωτάτην ἐμβάλων δουλείαν εἰ καὶ μὴ πάντα τὰ πλεῖστα γοῦν ὅμως ἀκούσατε. Restitues simul et sententiam loci et veteris compositionis nitorem sic scribendo: πρὶν ὀνόματος (μὲν) μεταδοῦναί μοι τοῦ σεμνοτάτου, ἔργῳ δὲ εἰς πικροτάτην καὶ χαλεπωτάτην ἐμβάλεῖν δουλείαν. In tam acri oppositione inter ὄνομα et ἔργον vocula μὲν omitti nullo modo potest. Iuvabit comparasse locum in Misopogone p. 343. D: ὦ τὰ μὲν ὀμματα πραότατε, πικρότατε δὲ τὰ ἔργα, ubi res ipsa hanc esse veram lectionem indicat: ὦ τὰ μὲν ὀνό-

ματα πρώτατε. Ubi semel in δνόματος μέν et ἔργω δέ oppositio clare apparet, continuo sequitur μεταδοῦναι et ἐμβαλεῖν esse exaequanda. Sed tertium superest vitium ridiculum prorsus ac ioculare: ἡκούσατε Iulianus dederat, scribae ἀκούσατε substituerunt. Relege modo locum et non dubitabis. Pergit enim ea narrare Iulianus quae *postquam est Caesar appellatus* acciderunt. Itaque ineptissime nunc de quibus dicendi finem fecerat, de iis se dicit dicturum.

Post pauca pessime mulcatus locus conspicitur p. 273. C: συκοφάντης τις ἀνεφάνη περὶ τὸ Σίρμιον, ὃς τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν ἔρραψεν ὡς νεώτερα διανοοῦμενος. Emendandum esse censeo: ὃς τοῖς ἐκεῖ πράγματα ἔρραψεν ὡς νεώτερα διανοοῦμένοις. Dixit Iulianus πράγματα ῥάπτειν, ut alii olim δόλον ῥάπτειν, φόνον ῥάπτειν et sim. Eodem modo Iulianus locutus est p. 285. A: ἐπιβουλὴν μοι ῥάπτουσιν αὐτίκα. Scribae, ut solent, vicina vicinis accommodarunt et τοῖς ἐκεῖ πράγματα in πράγμασιν stolide converterunt, quo facto nihil aliud supererat quam ut διανοοῦμένοις in διανοούμενος depravarent: itaque sic fecerunt.

Frustra quaesivi quid lateat p. 273. D. in his: ἡγγεilen ὅσον οὐπω τοῦ Νείλου καὶ ἐν αὐτῷ πόλεμον ἀναφανεῖσθαι, sed neque sensum ullum probabilem nedum verba Iuliani indagare potui praeter hoc unum πολέμιον pro πόλεμον esse corrigendum. Bellum enim non ἀναφαίνεται, sed quem quis amicum fidum ac certum esse credidisset is saepe necopinato πολέμιος ἀναφαίνεται. Sic legitur p. 274. B: ὤκνει γὰρ μὴ — πιστὸς ἀναφανεῖς ἐπιτραπεῖν τι, nam Iulianus adhuc Constantio erat suspectus.

Pag. 274. A. recipe ex Codice: οὐπω πρότερον τεθεαμένος pro οὐ πρότερον, et invito Codice rescribe: ὑπέσχετό με θεάσθαι pro θεάσασθαι. Bis in ea re verbo θεᾶσθαι Iulianus abusus est, quasi in se conspiciendo Constantius oculos pascere potuisset. Nihil minus cogitavit, sed ἐορακῶς et ἔψεσθαι volebat dicere. Praeterea Codex servat: τὴν αὐτὴν αὐτῷ πόλιν ἐξ ὄψης μηνῶν (pro μῆνας), quod quamquam est vitiose dictum tamen recipiendum est, quoniam Iulianus et sequiores in ea re saepissime ita peccant. Multis id exemplis in Philostrato declaravimus: Iuliani vel hoc unum inspice ex hac

ipsa Epistola suntum p. 272. D: ἐμὲ δὲ ἐπὶ τὰ μηνῶν ὅλων ἐλαύσας τῇδε κακέϊσε.

Fallitur Spanhemius p. 274. B. in verbis τὸ κεφάλαιον ἐκεῖνος ἦν, pro ἐκεῖνος tamquam e Vossiano asserens ἐκεῖνο. In Codice est ἐκεῖν, et o superscriptum ubique pro -ος ponitur, unde multi errores suscepti. Sic natum vitium est p. 120. A: ἄτε αὐτὸ οἶμαι ξὺν τέχνῃ τοῦτο δρῶν, nam αὐτὸς οἶμαι necessarium esse vides.

In sqq. Codex dedit: τὰ περὶ σιλουανὸν ἐπέπρακτο λοιπὸν, non τὸ λοιπὸν, et οὐδὲν γάρ μοι — ἤρμοζεν pro οὐδὲ. Recte.

Recte etiam οὖν interponit p. 274. D: τότε μὲν (οὖν) αὐτοῖς παρέσχον γέλωτα.

Alia vocula in vicinia videtur excidisse ubi editur: ὑπώπτειον δὲ οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιβουλεύσοντας καὶ ἐμοί. Ne enim soloece coniungantur ὑπώπτειον ἐπιβουλεύσοντας emenda: ὑπώπτειον δὲ (ὥς) — ἐπιβουλεύσοντας.

Inepte scribae pro ἰκέτης nescio quomodo οἰκέτης dare solent. Hinc legitur p. 273. A. in Codice et Editt. σώζειν τὸν οἰκέτην et οὐ προὔδωκεν ἡ θεὸς τὸν οἰκέτην. Petavius nil suspicatur mali et vertit: »ut me famulum servaret suum" et »servum illa suum non dereliquit." Tu bis ἰκέτην emenda ac scito saepissime idem mendum in libris Mss. occurrere.

Difficile est non subridere ad ea quae addidit homo superstitiosus et fanaticus: »non destituit me supplicem Minerva nec prodidit, namque se ducem mihi ubique praebuit καὶ παρέσκηκεν ἀπανταχόθεν τοὺς φύλακας ἐξ Ἡλίου καὶ Σελήνης ἀγγέλους λαβοῦσα. Dixit aliquis: si ipsa Dea praesens adfuit (παρέσκηκεν), ut olim Ulyssi ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίστατο, quid erat aliis custodibus opus? Removebit hanc difficultatem Codex, in quo diserte παρέσκηκεν est scriptum, rectissime, ut vides.

Vocabula quaedam transposita obscurant et vitiant loci sententiam p. 273. B: »degebam, inquit, Mediolani in suburbano quodam: ἐνταῦθα ἔπεμπεν Εὐσεβία πολλάκις πρὸς με φιλοφρονουμένη καὶ γράφειν κελεύουσα καὶ θαρρεῖν ὑπὲρ ὅτου ἂν δέωμαι. Res ipsa hunc verborum ordinem verum esse docet: καὶ θαρρεῖν κελεύουσα καὶ γράφειν ὑπὲρ ὅτου ἂν δέωμαι. Saepissime

in libris Mss. verborum ordo mutatur, in poëtis ruente metro. Saepe scribae perturbatum ordinem supra scriptis notis numeralibus α , β , γ , restituant ipsi. Dabo luculentum exemplum verborum disiectorum, quoniam evidenti emendatione verus ordo ibi potest revocari. Legitur in *Caesaribus* p. 528. D: ἔδοξε δὲ οὖν ὁ Μάρκος — σοφὸς διαφερόντως ἅτε οἶμαι διαγινώσκων λέγειν θ' ὅπῃ χρὴ καὶ σιγαῖν ὅπου καλόν. In his igitur λέγειν et σιγαῖν sedem inter se debent permutare, ut legatur: σιγαῖν θ' ὅπου χρὴ καὶ λέγειν ὅπου καλόν. Cur? inquires: quasi vero non plane eodem redeat hoc an illo modo ea verba constituentur. Rediret plane eodem si Iuliani haec esset oratio et metro soluta, sed Euripidea oratio est versu senario ligata:

Σιγαῖν θ' ὅπου χρὴ καὶ λέγειν ὅπου καλόν.

itaque vides non esse perinde utrum constant an non numeri, nam σιγαῖν priorem producit, ut opinor. Notissimus locus est ex Euripidis *Inone* apud Stob. *Floril.* 89, 9:

Ἐπίσταμαι δὲ πάνθ' ὅσ' εὐγενῇ χρεῶν
σιγαῖν θ' ὅπου δεῖ καὶ λέγειν ἵν' ἀσφαλές.

Iulianus locum memoriter asserens in exitu verba poëtae nonnihil mutavit. In iis, quae apud Iulianum continuo sequuntur p. 275. B. inserta vocula οὖν et coniunctis quae male diremta sunt sic legendum: γράψας (οὖν) ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἐπιστολὴν — ἐκεῖνο ὑπειδόμην ὥς οὐκ ἀσφαλές κτέ. Deinde pro πέμπειν — τὸ γραμματίον, quae inepta scriptura est, mittere litterulas, rescribe τὸ γραμματεῖον, tabellas. Tum δέ pro δὴ repone in verbis: ὥς δ' ἀληθῆ ταῦτα γράφω καλῶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας μάρτυρας, quae adumbrata sunt ex Oratorum Atticorum locis apud quos saepe legitur: ὥς δ' ἀληθῆ ταῦτα λέγω κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

Pag. 276. C. pro ἔτοιμος οὖν εἰ καὶ θεωπεῦσαι καὶ κολακεῦσαι. repone γοῦν pro οὖν ex Codice et scribe εἰ pro εἰ.

Contra sententiam p. 277. C. Cod. et Editt. exhibent καὶ μάλα ἐκῶν, repone καὶ μάλ' ἄκων ἐκώλυον. Misere cupiebat Iulianus amicos ad se admittere, sed malum iis metuens convenire se volentes invitissimo animo prohibebat.

Mirum est fugisse Criticos vitium quo obscuratur locus p. 278. C: οὐ γὰρ ἄμην δεῖν ζυγομαχεῖν οὐδὲ παρατρατηγεῖν εἰ

μή πού τι τῶν λίαν ἐπικινδύνων ἐώρων ἢ δέον γενέσθαι παρρωμέ-
ου ἢ καὶ τὴν ἀρχὴν μηδὲ γενέσθαι γιγνόμενον. In Codice est
μή δέ (cum accentu gravi) γενέσθαι, id est μή δέον γενέσθαι,
quod etiam absque Codicis auxilio facile reperiri ac restitui
potuisset. Compendium syllabae ου accentus gravis est, unde
sexcenties factum est ut ου vel oscitanter omitteretur vel stolide
pro gravi adderetur: sic δέ et δέον et alia permulta confundi
solent. Sic apud Suidam v. Περίθετος legitur: ἡδίου μὲν οὖν
pro ἡδὲ μὲν οὖν, et apud Dionem Chrysost. II. p. 115. ἐναν-
τίον πάντων pro ἐν ἀντὶ πάντων, et in Bekkeri Anecd. p. 476, 11. ἁώριον pro ἁωρὶ. Ridicule apud Hesychium legi-
tur Αἶγαρον: εἶθε γάρ, pro Αἶ γάρ ex Homero, et in v. Ἐξε-
σίην non minus inepte ἐκπομπήν pro ἐκπομπήν. Similia pas-
sim colligas. Contra in Euripidis Rheso vs. 527. libri dant
τοῦπὶ θυπέλας pro τοῦπιὸν θεοῦ σέλας. Pro πατρὶ recte πάτριον
reponit Theod. Canterus in Var. Lectt. I. 10. Hic quoque
pervulgatus scribarum error est.

Post pauca lege τούτων — κύριος pro τούτῳ.

Pap. 279. C. pro ἐπὶ τὰδε δὲ τοῦ Ῥήνου in Codice est ἐπὶ-
τὰδε τοῦ ῤήνου, verum est: ἐπὶ τὰδε τοῦ Ῥήνου: mox invito
Codice emenda καὶ τεῖχος Ἀργεντόρατον πλησίον pro vulgata
Ἀγέντορα, et quod sequitur: πρὸς ταῖς ὑπαρείαις αὐτοῦ τοῦ
Βαρσέγου item manifesto mendosum est, nam requiritur id
quod Petavius dedit „ad Vosegi radices” τοῦ Βοσέγου.

Pag. 279. C. expunge scioli emblemata οὐδεὶς ἐκώλυε, nam
quae praecedunt διὰ πάσης αὐτὸν ἄγων τῆς Κελτίδος ταῖς πόλε-
σι ἐπιδεικνύειν pendere a κύριος ἢ demonstrat nominativus
ἄγων. Si οὐδεὶς ἐκώλυεν addidisset, ἄγοντα legeretur. Sciolus
qui loci compositionem non perspexerat dum vult subvenire
ac fulcire, compositionem prorsus pervertit. In fine paginae
lege ἀπὸ τῆς Βρεττανίδος, pro γῆς.

Frequens error commissus est p. 281. A. ubi scribe ἐγκα-
λῆ μοι et ἀναπλάττει pro ἐγκαλεῖν μοι et ἀναπλάττειν, deinde
e Codice recipere κατέσχεσ pro κατέσχευ.

Exciderunt p. 281. D. quinque verba, quae ex Codice re-
voca: ὁ μὲν εἰς ὁ πονηρότατος καὶ μάλα ἀσμένως ὑπήκουσεν (οὐ-
δεὶς δὲ ἡξίου τῶν ἄλλων) ἄνδρα δίδωσιν ἄκων ἐμοί κτέ. Verba
quae supplevimus in Codice et expalluerunt et detrita sunt,

ut admodum difficulter legantur. Itaque qui apographa confecerunt ea omiserunt nec Spanhemius animum vel oculos intendit. Habebat igitur Iulianus duos viros in consilio Pentadium et Sallustium, quorum hunc faciebat maximi, illum pessime oderat. Constantius (ut poterat exspectari) plane contra. Audi nunc quid scribat Iulianus p. 281. D: καὶ βλέπων τῷ μὲν (Pentadio) ἄγειν αὐτὸν (Constantium) πισεύοντα τῷ δὲ (Sallustio) οὐδ' ὅλως προσέχοντα, in his quid sibi vult, quaeso, ἄγειν? Ridicule Petavius: *illum quidem a quo regeretur fidentem.* Quin tu emendas: τῷ μὲν ἄγαν αὐτὸν πισεύοντα: in utroque Constantius excedebat modum: illi *nimum* tribuebat, huic nihil.

His scriptis iterum Codicem inspicio ac video non ἄγειν sed ἄγαν in eo scriptum esse. Nisi diligenter hoc ages videberis tibi videre ἄγ cum duobus acutis, quae est pervulgata nota syllabae ειν. Sed in ἄγ non additur accentus et quos putaveris duos acutos esse eorum alter est compendium *λαν* significans. Itaque recte Codex ἄγαν servavit, quod etiam invito Codice reponi debuerat.

Vitiose abundat praepositio p. 282. A: οὐ μὴν δίκαιον ἐν τούτοις ἐπιτετράφθαι τὰ ἐμὰ ἢ τὰ τούτων ἡμῶν συγκινδυνεύσαι. Emendaverim: οὐ μὴν δίκαιον ἢ τούτοις κτί.

Post pauca lege μηδέν α ἀπειθήσειν pro μηδέν. Causa in aprico est.

Pro Λουκιανὸν p. 282. C. Codex habet. Λουκιλιανὸν, quod recipiendum. Idem liber mox διὰ τὰς πλεονεξίας ὥς ἐναντιούμην pro αἷς. Legerim: (πρὸς) ὥς ἡναντιούμην, ut mox recte editur: ὥς ἂν πρὸς μηδέν ἐναντιωθῇν. In fine paginae Codex exhibet εἴποιμι ἂν pro εἴποιμι ἂν, recte.

Scribere non potuit Iulianus ut editur p. 283. C: ἔλεγον πάντες τοῦναντίον ὃ δεῖ ποιεῖν: dederat, credo, τοῦναντίον δεῖν ποιεῖν. Tum scribe: οὐ σοὶ τοῦτο ἀλλ' ἐκείνοις λογίζεται, pro οὐ σοι. Multo gravius mendum latet in vicinia p. 283. D. ἐσκοποῦν μὲν ἐνταῦθα ποίαν ὁδὸν αὐτοὺς χρὴ βαδίζειν διττῆς οὐσης. Sensus postulat: ἐσκοποῦμεν ἐνταῦθα, vide modo quae sequuntur: ἐγὼ μὲν ἡξίουں ἐτέρων τραπήναι, οἱ δὲ αὐθις ἀναγκάζουσιν ἐκείνην ἵέναι. Deinde corrige μὴ — ταραξῶσιν pro ταραξουσιν, et insere articulum in his: αὐτίκα (τὰ) βασιλεία κατελήητο. In

sqq. pag. 284. B. inepte ἐπὶ legitur pro ἔτι in verbis: ἔτυχον γὰρ ἐπὶ τῆς γαμετῆς ζώσης μοι ἀναπαυόμενος ἰδίᾳ. Recte Petavius: «vivente adhuc coniuge» ἔτι τῆς γαμετῆς ζώσης μοι.

Diligenter considera lectionem Codicis p. 284. C. ubi editur: ἡτέομην τὸν θεὸν δοῦναι τέρας αὐτὰρ ὅγε ἡμῖν ἔδειξε καὶ ἠνώγει πεισθῆναι καὶ μὴ προσεναντιοῦσθαι, sed in Codice est: αὐτὰρ ὅγ' ἡμῖν δεῖξε. Leve esse dices ac vix memorabile. Minime esse contemnendum docebit Homerus Odyss. Γ. 173:

ἡτέομεν δὲ θεὸν Φῆναι τέρας· αὐτὰρ ὅγ' ἡμῖν
δεῖξε καὶ ἠνώγει πέλαγος μέσον εἰς Εὐβοίαν
τέμνειν.

vides enim Iulianum, ut alibi sexcenties, prisca verba Poëtae suis admiscere. Reddiderim Iuliano ex Homero Φῆναι τέρας pro δοῦναι, quod egregie confirmatur verbis Iuliani huc respicientis p. 285. A: χρῆν δῆπουθεν πισεύοντα τῷ Φήναντι θεῷ τὸ τέρας θαρρεῖν.

Etiā ἡτέομεν ex Homero reddendum Iuliano est pro ἡτέομην, nam ἡμῖν δεῖξε requirit praecedentem pluralem ἡτέομεν, non ἡτέομην, et si quid Iulianus mutasset non esset forma Ionica et HomERICA ἡτέομην usus. Quod scribit Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 29. «*Homericas etiam allusiones Doctissimos viros latere posse.*» compluribus aliis Iuliani locis comprobari possit. Duos nunc expromam. Quod legitur p. 59. A: οὐ γὰρ δὴ ἴσμεν ὅ τι ποτὲ παθὼν ἢ δράσας ὥχετο ἄϊσος ἄφαντος, sumtum est manifesto ex Odysseae A. 242:

οἶχετ' ἄϊσος ἄπυσος, ἐμοὶ δ' ὀδύνας τε γόους τε
κάλλιπεν.

ubi haud scio an ἄφαντος melior scriptura sit quam ἄπυσος, quod praeter hunc locum bis apud Homerum legitur pro μὴ πεπυσμένος Odyss. Δ. 673. et E. 127. Ἄφαντος cum exitii mentione coniungitur Iliad. Z. 60:

Ἰλίου ἐξαπολοίαιτ' ἀκήδεσσι καὶ ἄφαντοι,
et T. 505:

ἔφρα μὴ ἄσπερμος γενεὴ καὶ ἄφαντος δληται.

Alter Iuliani locus, ubi allusio HomERICA viros doctissimos latuit, legitur in *Caesaribus* p. 335. B: ἀλλ' ἢ τραπεζίτης θέλων εἶναι ἐλελήθεις σεαυτὸν ὀψοποιοῦ καὶ κομμωτρίας βίον ἔχων. ἡνίττετο δὲ αὐτὰ πάλα μὲν ἢ τε κόμη καὶ τὸ εἶδος ἀτάρ

νῦν καὶ ἡ γνώμη σου κατηγορεῖ. Petavius vertit: „olim tua coma et vultus satis indicabant,” sed quis non mirabitur τὸ εἶδος eo sensu positum? Vossianus fert opem exhibens: ἡ τε κόμη τό τε εἶδος, nam Homeri haec sunt ex notissimo loco Iliad. Γ. 85:

οὐκ ἄν τοι χραίσμη κίθαρις τά τε δῶρ Ἀφροδίτης
ἡ τε κόμη τό τε εἶδος ὅτ' ἐν κονίησι μιγείης.

Praeter hos locos alii sunt plurimi, ubi Iulianus versibus Homericis scite et eleganter utitur ac ludit, cuiusmodi est quod scribit p. 227. C. fabellam narrans: πλουσίῳ ἀνδρὶ πρόβατα ἦν πολλὰ καὶ ἀγέλαι βοῶν καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν, ἵπποι δὲ αὐτῷ πολλάκις μυρία ἔλος καταβουκολέοντο. Agnoscisne Homerica αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν Iliad. Β. 474, Α. 678. et Odys. Ξ. 101, 105. et locum Iliad. Τ. 221:

τοῦ τρισχίλιαι ἵπποι ἔλος κάτα βουκολέοντο.

Plura daturus alias nunc ad reliqua pergo.

Duae vocales transponendae sunt p. 284. D: οὐκ εἶξα ἐτοίμως ἀλλ' ἀντέσχον εἰς ὅσον ἡδυνάμην καὶ οὔτε τὴν πρόσρησιν οὔτε τὸν σέφανον προσιέμεν. Pro imperfecto aoristus requiritur προστείμεν.

Ut saepe alibi οὐδέ et οὔτε confusa sunt p. 284. D. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ εἰς τῶν πολλῶν ἡδυνάμην κρατεῖν οἳ τε τοῦτο βουλόμενοι γενέσθαι θεοὶ τοὺς μὲν παρώξυνον ἐμοὶ δὲ ἔβελγον τὴν γνώμην, nam certum est dedisse Iulianum: ἐπεὶ δὲ οὔτε εἰς — εἴτε κτέ. ut solent omnes Graeci et Romani orationem bipartito divisam, in qua alterum negatur, affirmatur alterum, per οὔτε — τε vel οὔτε — καί, neque — et connectere. Scriba qui οὔτε εἰς coniuncta esse ineptus putavit communem formam οὐδὲ εἰς de suo substituit.

Soloecismus inquinat orationem p. 285. B: βοῶν ἤρξατο κατὰ τὴν ἀγοράν. Ἄνδρες στρατιῶται καὶ ξένοι καὶ πολῖται, μὴ πρόδοτε τὸν Αὐτοκράτορα. Graecum et genuinum est: μὴ πρόδωτε. Saepe Graecis in ore est μὴ προδῶς. Idem mendum exime ex Demosthenis Orat. XXV. p. 786. fin. μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δότε νῦν, imo vero δῶτε. Recte editur in Midiana p. 566. ὑβρίζειν δὲ μὴ δῶτε. Soloecce in oratione de Fals. Legat. p. 565: μὴ δότω δίκην, ubi μὴ διδότω emendandum.

Insere consonantem p. 285. C: ἄλλος ἄλλοθεν περιέβαλον

καὶ περιέπλεκον καὶ ἐπὶ τῶν ὥμων ἔφερον. Satin certum est περιέβλλον a Iuliano scriptum esse? Quod continuo sequitur καὶ ἦν ἴσως τὸ πρᾶγμα θέας ἄξιον, ἐνθουσιασμῷ γὰρ ἔφκει. Nil vidi magis importunum quam est in hoc loco vocula ἴσως, fortasse. Sedulo cavit Petavius ne eam retineret, nam si vertisset: »Erat fortasse digna spectaculo res et divini cuiusdam afflatus ac furoris similis." quis risum tenere potuisset? Nunc Graeca oratio est tam inepta, cui subveniendum. Confundi solent in libris Mss. antiquioribus ICΩC, TΕΩC et ΠΩC, idque nunc quoque factum esse suspicor et emendandum: καὶ ἦν πως τὸ πρᾶγμα θέας ἄξιον, quae oratio colorem quemdam habet Platicum, id quod Iulianus sedulo venatur. Vidimus ΠΩC in ICΩC depravatam in Xenophontis Memorabilibus I. iv. 13, de quo loco diximus in Nov. Lectt. p. 651. Τέως et ἴσως confusa sunt apud Lucianum XLI. 10. Similiter ICΩC et TΕΩC confusa sunt apud Iulianum p. 45. B: ὅσῃν εὐνοίαν τοῖς ὑπηκόοις ἐνεργάσω βραχέα διεληθέην τέως οὐκ ἄτοπον. Nihil enim significat τέως sic positum; contra ἴσως in tali re prope solemnem sedem habet, ut p. 76. B: ἐνὸς δὲ ἴσως ἐπακούειν οὐ χαλεπόν, p. 110. A: τοσοῦτον δὲ ἴσως οὐτ' εἰπεῖν οὔτε ἐπακούσαι πολὺ καὶ ἐργῶδες, p. 205. C: μικρὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ μύθου — ἴσως οὐκ ἀνάρμοστον ἐμοὶ τε φάναι ὑμῖν τε ἀκοῦσαι, et multis aliis locis.

Male composita oratio est p. 285. D: πέπεικα τοὺς στρατιώτας ὁμόσαι μοι μηδεὶς ἐπιθυμήσειν εἴπερ ἡμῖν ἐπιτρέψειεν ἀδελῶς οἰκεῖν τὰς Γαλλίας τοῖς πεπραγμένοις συναίνεσαι. Petavius copulam inseruit de suo: »et rata quae gesta erant haberet." Tu scribe: τοῖς πεπραγμένοις συναίνεσας.

Praepositiones quae assolent inter se permutatae sunt pag. 286. B: καὶ γὰρ ἄς γέγραφεν ἐπιστολὰς ὑπὲρ τῶν βαρβάρων κομισθείσας ἐδεξάμην, emendandum esse apparet: ὑπὸ τῶν βαρβάρων κομισθείσας.

Emblema nos ludificatur p. 286. C: ἐγὼ δὲ τοὺς μὲν ὄρκους αὐτοῦ τὸ τῆς παροιμίας εἶμαι δεῖν εἰς τέφραν γράφειν. [οὕτως εἰς πύριον]. Multum delectati sunt Graeci senario quodam Comici poetae, qui cum plurimis aliis in proverbium abiit:

ὄρκους ἐγὼ γυναικὸς εἰς ὕδωρ γράφω.

quod alius iocans sic extulit:

ἄρκους ἐγὼ γυναικὸς εἰς οἶνον γράφω.

alius :

ἄρκους δὲ μοιχῶν εἰς τέφραν ἐγὼ γράφω ,

vide quae de ea re scripsit Photius in Biblioth. p. 550, 15. sed nemo umquam illo proverbio usus frigide addidit quidquam ut diceret huiusmodi iurisiurandi fidem *levem* sibi ac *sublestam* videri. Satis superque id ipsum iam in iocosis proverbii verbis inerat. Sciolus aliquis addidit de suo οὕτως εἰς πίσις, quod eum sibi habere iubemus. Caeterum non admodum facete Iulianus Constantii fidem elevans illius iurairanda dixit εἰς τέφραν γράφειν oportere, quod in *moechos* salse dicitur (vide Aristophanem in *Nubibus* vs. 1085), in *perfidis* non item.

Articulus in pronomen relativum depravatus mirifice perturbavit locum p. 287. A: ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Κελτῶν ἔθνους, ὃ δις ἤδη τοῖς πολεμίοις ἐξέδωκεν, οὔτε τῶν προγονικῶν Φεισάμενος τάφων, ὃς τοὺς ἀλλοτρίους πᾶνυ θεραπεύων. Emenda: ὃ δις ἤδη τοῖς πολεμίοις ἐξέδωκεν οὐδὲ τῶν προγονικῶν Φεισάμενος τάφων ὃ τοὺς ἀλλοτρίους πᾶνυ θεραπεύων: in quibus quanta sit acrimonia latet neminem. Gallias bis hostibus prodidit, inquit, in qua re ne maiorum quidem suorum monumentis pepercit *is qui aliena sepulchra studiose colit ac veneratur*. Aculeus est in Christianum. Vulgata nullo modo ferri potest.

Pecuniam se collegisse scribit Iulianus p. 287. A. ἐξ ἀργυρίων καὶ χρυσίων. Auri argentique metalla appellantur Graece ἔργα ἀργύρεα καὶ χρύσεια. Saepe ἔργα omittitur: librarii autem de more — EIA in -ia depravant. Redde igitur Iuliano: ἐξ ἀργυρείων καὶ χρυσείων.

Perineptus librariorum error imposuit et caeteris et Petavio p. 287. B: φήθην δεῖν — ὃ τι ἂν ἦ τοῖς θεοῖς Φίλον παρασχεῖν ἢ πράττειν ὡς αἰσχροὺς ἀνανδρίας ψυχῆς καὶ διανοίας ἀμάρτιας ἢ πλῆθει δυνάμειος ἀσθενέστερον αὐτοῦ φανῆναι. Miror quomodo Petavius acuto vir ingenio vertere potuerit: „statui — id omne *agere* vel *praestare* quod Diis libitum fuerit.” Sed παρασχεῖν non est *agere*, et nihil interest in tali re inter *agere* et *praestare*, et male copulantur aoristus et praesens παρασχεῖν ἢ πράττειν, et oppositio quaedam requiritur. Quid multa? Iulianus dederat: πάσχειν ἢ πράττειν, quae in tali

re perpetuo inter se opponi solere quis tandem est qui nesciat? Ostendimus iam alibi *πάσχειν* et *παρσχεῖν* in libris confundi. Sed res est manifesta nec pluribus verbis opus. Etiam in vicinis manifestum mendum tenemus in *αἰσχρόν*, nam clamat sententia *αἴσχιον* esse verum, quod nisi restitueris nunquam te expedies. Hoc quoque est solemne in libris vitium ut AICXION in *αἰσχρόν* abeat.

Novum statim mendum in vicinia diligenter legentem advertet in verbis: *εἰ δὲ ἐν ταῖς Γαλλίαις περιμένοντά με καὶ τὸ ζῆν ἀγαπῶντα καὶ διακυλίωντα τὸν κίνδυνον ἀπανταχόθεν περικύβας κατέλαβε κτέ.* ubi caetera omnia expedita et plana sunt, sed quid est tandem *διακυλίωντα τὸν κίνδυνον*? Nihil est, mihi crede, aliud quam dormitantis Graeculi hallucinatio, et nihil minus rei convenit quam *διακυλίνδω*, sive sequiorum forma *διακυλίω*. Quid igitur scripsit Iulianus? Nempe id quod significat periculo *se subducere*, periculum *evitare*, *διακλίνοντα τὸν κίνδυνον*. Dabo duos Plutarchi locos, qui dubitationem omnem ac scrupulum evellant. Plutarchus in Antonio cap. 12. postquam narraverat Antonium in Lupercalibus Caesaris capiti diadema imposuisse addit: *ἐκείνου δὲ θρυπτομένου καὶ διακλίνοντος ἡσθεῖς ὁ δῆμος ἀνεκρότησεν*, et in vita Pauli Aemilii cap. 10: *ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθρύπτετο πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ διέκλινε τὴν σπουδὴν ὥς μὴ δεόμενος τοῦ ἄρχειν*. Viden simillima esse *διακλίνων τὸν σέφανον*, *τὴν σπουδὴν*, *τὸν κίνδυνον*? *Διακλίνειν* in his est *ἐκκλίνειν*, *φεύγειν*, *subducere se* alicui rei, eamque *recusare* vel *evitare*. Hoc igitur Iuliano reddamus censeo. Pro *διακλίνειν* et alii omnes et Iulianus saepissime utitur verbo *ἐκκλίνειν*. Pauca haec ex Iuliano exempla vide: p. 25. C: *ἐκκλίνειν τὸν χειμῶνα*, p. 239. A: *εἰ μὴ ἐξέκλινε τὸ ὑποθεῖναι νόμοις ἑαυτόν*, p. 416. C: *τὴν μέμψιν ἐκκλίνειν*.

Eleganter admodum et ingeniose ad Athenienses scribit Iulianus p. 287. C: *τὸ παθεῖν τε οἶμαι τὰ ἔσχατα προσῆν καὶ ἐπὶ ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σφόδρσι*. Nemo enim etiamtum, credo, vivebat Athenis paullo humanior et eruditior, qui non statim veteris civis nobilissimam et generosi animi sententiam agnosceret depromptam ex prima Olynthiaca pag. 17, 5: *καὶ πρόσθε ἡ ὕβρις καὶ ἔτι ἡ*

τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ οὐδεμιᾷ ἐλάττων ζῆμιζ τοῖς γε σάφροσι, unde Iuliano redde ζῆμιζ pro ζημίς. Non poterat Iulianus venustius et ingeniosius quam sic verba Demosthenis suis intexere, neque erat olim quisquam elegantiorum, quem allusiones et imitationes huiusmodi fugerent. Scatet talibus Iulianus, quem nemo nescit ex optimo quoque scriptore antiquo sic flosculos decerpere, quibus suam orationem exornet. Multi multa de genere hoc indicaverunt et appositis locis, quos Iulianus sic expresserit, clara luce eius scripta illustrarunt. Supersunt etiam nunc multa, quibus tamquam gemmulis quidquid scripsit distinxit, et lumina sunt illa orationis, quae sic optime splendent, ubi commode memineris unde quodque sit sumtum et a Iuliano praesenti rei accommodatum. Ut quisque plurima legit ac meminit ita frequentissime has imitationes deprehendet, sed est in ea re scopolus quidam multorum naufragiis infamis, cui multi praesertim mei populares, eruditissimi viri, adhaeserunt, qui quidquid simile et affine aut sententia aut verbis apud duos scriptores legatur continuo de industria factum esse clamant ut alter alterum fuerit imitatus. Itaque quandoquidem, ut ille ait,

nihil est iam dictum quod non sit dictum prius,
fieri non potest quin quidquid attigeris imitatio esse videatur. Nemo nescit qui sint, quos in ea re modum excessisse dicam. Meros Litterarum principes dico, quos etiam nunc me Deus fidus

μωμήσεται τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Satis etiam notum est in quam invidiam et contemptum illi modum omnem excedendo et veras imitationes falsis permiscendo illud observationum genus adduxerint. Et hercle difficile est nonnumquam risum continere, ubi Iulianum nescio quos locos Libanii aut Themistii imitatum esse asseverant. *Iulianus solos antiquos scriptores imitatur:* scatet locis Tragicorum, Lyricorum, Comicorum: innumerabiles sunt loci Homerici, quos in suam rem converterit: passim Platonis vestigia clara cernuntur, multa habet Isocratis, plura etiam Demosthenis, compluscula Xenophontis. Nonnumquam Herodoteae imitationes pellucunt et complures Thucydideae. Ex minus antiquis Callimachum et Theocritum saepiuscule in rem suam lepide cou-

vertit. Haec omnia sic comparata sunt ut ab erudito lectore statim animadvertantur ac sentiantur. Loci sunt noli ac nobiles, insunt sententiarum lumina et verborum, quae saepius antea admiratus fueris, namque omnino quicumque luculentum antiqui scriptoris locum imitatur *hoc agit, hoc cupit, ut ea res aliqua pelluceat*. Ne intelligi quidem possunt loci nonnulli nisi ab eo qui meminerit quorsum tandem respiciatur: in aliis multis non satis senties quantum insit leporis ac venustatis nisi cognoveris quae verba cuius antiqui scriptoris vel poetæ a Iuliano scite suis intexta sint. Nobilis est et notus omnibus locus Demosthenis περὶ σεφάνου p. 269, 26: Σοὶ δὲ ἀρετῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσίᾳ; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; κτέ. cuius loci qui non recordatur intelligere non potest verba Iuliani p. 253. D: Σοὶ δὲ ἀρετῆς ἢ τοῖς σοῖς ἀδελφοῖς . . . ἀφελῶν δὲ τὸ δύσφημον (id est ὦ κάθαρμα) τὸ λειπόμενον (id est τίς μετουσίᾳ;) αὐτὸς ἀναπλήρωσον. Vides Iulianum verba Demosthenis ut omnibus nota ac statim unicuique occurrentia adhibere. Et norant haec omnia et in promptu habebant eruditiores, quemadmodum hodieque haec facile agnoscimus qui in Veterum scriptis diu multumque versati sumus. Iuvabit inter se componere veram imitationem et fictam ab iis qui ubique imitationes somniant. Ubi Iulianus scribit p. 246. C: τὸν ἄριστον τῶν ἐταίρων οὐκ ὀφόμεθα δι' ἐν ἡχθρόμην μὲν τῇ νυκτὶ ὅτι μοι τὸν Φίλον οὐκ ἐδεῖκνυνεν, ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ χάριν ἡπιστάμην ὅτι μοι παρεῖχον ὄραν οὗ μάλιστα ἤρων, agnoscel unusquisque flosculum e Xenophontis Symposio IV. 12: ἄχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ ὅτι ἐκεῖνον οὐχ ὄρῳ, ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσιν. Res est manifesta, sententia minime vulgaris verbis iisdem e Xenophonte translata est; fortasse paullo ineptius Iulianus adolescentuli amore insanientis inflammata verba ad Periclem et Periclis erga Anaxagoram caritatem transtulit, sed transtulit. Haec igitur est vera imitatio, rectissime a Wyttenbachio indicata in *Epist. Crit.* p. 22. sed vide quid addat: »*Ceterum idem imitatus est Longus* Pastor. II. p. 30: ἐπίθυμοῦμεν ἀλλήλους ὄραν καὶ διὰ τοῦτο θᾶπτον εὐχόμεθα γενέσθαι τὴν ἡμέραν." Si hoc est Xenophontem imitari, omnes qui ubique sunt Xenophontis imitatores erunt, etiam qui

Xenophontem ne natum quidem esse norunt. Non satis reputarunt docti homines, qui in his modum omnem excesserunt, alia esse in verbis sentiis singularia, alia omnibus communia. Qui ita dicit: »*nemo natus mortem effugere potest*” aut »*hominibus omnibus moriendum est*” aut quidquid est eiusmodi ut id omnes perinde et sciamus et sentiamus, stulte videbitur id ex alterius imitatione dixisse, nisi quid addiderit quod novum sit ac singulare et noto loco a nobili scriptore dictum, veluti καὶ ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ, quae verba Demosthenis in ea re multorum imitatione celebrata sunt. Tenendum in genere hoc omnino id est quod paulo ante diximus, *eum qui sic aliena verba admisceat suis et cupere et dare operam ut ea imitatio aliqua appareat et pelluceat et agnoscat*; haud secus atque is qui ποῦτλα versiculum παρωδεῖ perdit operam apud eum qui τὸν παρωδούμενον εἶχον aut ignorat aut non meminit. Quantum igitur venustatis et leporis (ut redeam illuc unde digressus sum) peribit ei, qui non commode meminerit Demosthenis esse verba: καὶ ἐστὶ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ οὐδεμιᾷ ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσιν, quibus nil ingeniosius et elegantius Iulianus in illa praesertim fortuna sua, in tanto discrimine, ad Athenienses scribens excogitare potuit.

Caeterum non est illud novum ac recens eruditorum vitium. Unum ex antiquioribus γεύματος χάριν apponere iuvat. Archinus dixerat: Πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὀφείλεται ἀποθανεῖν ἢ πρότερον ἢ εἰς ὕστερον. Arguitur furti a Clemente Alexandrino Stromat. VI. p. 749. Potter. quia Homerus dixerat prior:

Μοῖραν δ' οὐτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν.

In idem crimen rapitur ab eodem Demosthenes, qui ab Homero *furatus est*, si Musis placet, hanc sententiam: Πᾶσι μὲν γὰρ ἀνθρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος. I nunc et quidquid dixeris cave ne id, ut caeteris placet, *imitatus*, ut Clementi videtur, *furatus* esse videaris.

In fine Epistolae unus locus superest qui labem concepisse videtur p. 287 D: ταῦτα τοῖς τε στρατιώταις τοῖς ἑμοῦ διήλθον καὶ πρὸς κοινούς τῶν πάντων Ἑλλήνων πολίτας γράφω. Nihil esset quod reprehenderes in hac scriptura: καὶ πρὸς (ὁμᾶς ὡς πρὸς) κοινούς τῶν πάντων Ἑλλήνων πολίτας γράφω, vel: καὶ

πρὸς κοινούς — πολίτας (ὕμᾱς) γράφω, sed ὕμᾱς omitti nullo modo potest: »et apud milites meos disserui et ad vos scribo, qui communes Graecorum omnium cives estis." Quod eodem sensu dictum est atque id quod ab initio scripserat p. 270. B: Βούλεται ὑμῖν τὰ κατ' ἐμαυτὸν ἀπαγγεῖλαι, ὅπως ὑμῖν τε καὶ δι' ὑμῶν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι γένοιτο γνώριμα.

Transeo ad alium Iuliani librum, quem et ipsum soli Codici Vossiano debemus. Est in Editis Oratio VII, quae in Codice pag. 205. sic inscribitur:

Ἰουλιανοῦ αὐγούτου πρὸς ἡράκλειον κυνικὸν περὶ τοῦ πῶς κυνίσεν καὶ εἰ πρέπει τῷ κυνὶ μύθους πλάττειν: —

Gravi mendo laborat locus p. 204, B: τῶν συνειλεγμένων χάριν ὑπέμεινα· μᾶλλον δὲ ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῦ δοκεῖν ὑπὸ δεισιδαιμονίας μᾶλλον ἢ διανοίας ἀσεβοῦς καὶ λελογισμένης ὥσπερ αἱ πελειάδες ὑπὸ τῶν ῥηματίων σοβηθεῖς ἀναπτῆναι. In Codice est διανοίας εὐσεβοῦς, non ἀτεβοῦς, sed eu scriptum noto nexu, nisi hoc agis, α esse videtur, ut visum est illis qui apographa confecerunt et Codicem conferenti Spanhemio. Saepissime ita peccatum est et apud alios et in ipso Iuliano. Nihil est tam absurdum quod scribae non concoquant, veluti p. 17. D. ubi Iulianus clades commemorat quas Romani in bellis Parthicis acceperunt: postquam Antonium et Crassum nominasset ita pergit: τί δὲ χρὴ τῶν δευτέρων ἀτυχημάτων ἡμενησθαι καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς τοῦ καιροῦ (egregie Petavius τοῦ Κάριου) πράξεων, ὥσπερ (leg. ὅσπερ) μετὰ τὰς συμφορὰς ἡρέθη στρατηγός. Quid igitur eo facias qui illo loco pro ἀτυχημάτων dare potuerit εὐτυχημάτων, quod Spanhemius affert? Omnino ubi α et εὐ confunduntur ubique necessario sententia fit absurda et in contrarium vertitur praeter scriptoris mentem. Itaque confidenter ubicumque sententia eu pro α requirit contemnes librorum testimonia. Sed residet in iisdem verbis alterum mendum: iterum Iulianus contrarium quam quod dixerat a scribis coactus est dicere. Emenda enim: ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα τοῦ (μὴ) δοκεῖν — ὑπὸ τῶν ῥηματίων σοβηθεῖς ἀναπτῆναι, deleta vocula καὶ post ἕνεκα et inserta negatione μὴ, quam et alibi saepius intercidisce sententia clamat. Bis in versione verum restituit Petavius, »nostra potius causa — ac ne superstitione magis quam pia et cogitata ratione commotus viderer — evo-

lasse." qui tamen vitiosum καὶ in ἔνεκα καὶ retinuit, quasi non una causa sed duae redderentur. Continuo sequitur in Editt.: ἔμελλον δὲ ἐκεῖνο πρὸς ἑμαυτὸν εἰπεῖν, ridicule. Vera lectio in Codice est: ἔμενον — εἰπών. Spanhemius εἰπὼν vidit, ἔμενον pro ἔμελλον non vidit. Deinde e Codice recipe: ἀνάσχει (καὶ) κυνὸς ληροῦντος, sed nil iuvat liber in verbis mendosis: οὗ πρῶτον ἀκούεις τῶν θεῶν βλασφημουμένων. Repone: οὗ νῦν πρῶτον ἀκούεις.

Pag. 205. B. editur ὁποίας καὶ τίνας χρὴ ποιεῖσθαι τὰς ὑποθέσεις τῶν μύθων, sed in Codice est τὰς διασκευὰς τῶν μύθων, sed prope evanida scriptura est, quam quum non expedit is, qui olim Codicem descripsit, ὑποθέσεις de suo supposuit. Tum corrige: εἴ τι ἄρα καὶ φιλοσοφία προσδεῖται τῆς μυθογραφίας, pro εἴ τις, quod in Codice liquido scriptum est. Trita sunt προσδεῖσθαι τι et προσδεῖσθαι οὐδέν.

Lepide excogitavit Iulianus quod legitur p. 205. C: οὐ μᾶλλον εὖροι τις ἂν ἢ εἴ τις ἐπιχειρήσειε τὸν πρῶτον σπαρέντα ἢ χρεμψάμενον ἀναζητεῖν. Quam multa eruditi sedulo indagant quae non minus frustra quaeruntur. Manifesto mendosum est σπαρέντα, et ridiculus est Spanhemius qui sanum esse credens ita vertit: »quis primus sementem fecerit" pueriliter confundens ὁ σπαρείς et ὁ σπείρας. Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 17. πτάραντα apud Suidam repertum veriorē lectionem esse scribit. Est certe aliquanto verae lectioni propior sed non vera, quia πτάρας barbarum est pro πταρῶν, quod repone: τὸν πρῶτον πταρέντα ἢ χρεμψάμενον. Graeca sunt πτάρνυμαι et ἑπταρον et ἐπιπτάρνυμαι, ἐπέπταρον, sed multae sunt formae vitiosae a Graeculis et semidoctis formatae πταίρω, πτάρομαι, πτάρνομαι, πτάρνυμι et sim. quae omnia non sunt unius assis. Saepissime peccatur in participio. Solum Graecum est πταρῶν, sed depravatur in παρῶν, πταρέντος, πτάραντος et σπαρέντος, quae merae sunt scribarum hallucinationes aut Graeculorum antiquam formam ignorantium παραδιορθώσεις. Lepidum est Diogenis dictum qui superstitioso homini minitanti: μὴ πληγῇ τὴν κεφαλὴν σου διαρρήξω, respondit: ἐγὼ δὲ γε πταρῶν ἐξ ἀριστερῶν τρέμειν σε ποιήσω, apud Diog. Laërt. VI. 48. ubi libri tantum non omnes παρῶν habent sine sensu.

Ineptam lectionem p. 205. D: ἡμεῖς ἐν Θράκῃ pro ἰππεῖς docti homines castigarunt. Quam nihil cogitat qui pro ἰππεῖς in tali loco ἡμεῖς dare potest. Post pauca Codex τό γε ἐξ ἀρχῆς servat pro τότε. Recte. Deinde εὔρημα dederat Iulianus, non εὔρεμα. Graeculi sic grassantur, ut in Bekkeri Anecd. p. 58, 5. dederunt Παλαμηδικὸν τοῦξεύρεμα, sed Eupolis, unde haec sumta sunt, recte dederat:

Παλαμηδικόν γε τοῦτο τοῦξεύρημα καὶ σοφόν σοι, apud Athenaeum p. 17. D.

Nondum explere possum lacunas loci p. 206. C. quoniam nunc Chemicorum venenis oblita verba nullo modo dispici possunt: sed ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται et futurum esse spero ut eadem arte vetus scriptura in lucem revocetur. Hoc solum video ἀντὶ τῆς θεοῦ pro ἀντὶ τοῦ θεοῦ liquido scriptum esse, praeterea τὰ ὑπ(ηνέμια) quodammodo pellucet.

Quum haec scriberem cum paucis libris rusticans Suidae inspiciendi non erat copia. Suidas huius orationis locos complusculos servavit integriores, in his hunc quoque in v. Ὑπ(ηνέμια). Recte vidi ὑπ(ηνέμια) in Codice Vossiano latere: reliqua sic supplenda sunt: γίγνεται γὰρ ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ ὑπ(ηνέμια καὶ τερατώδη) ταυτὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης οἷον εἶδωλα ἄττα καὶ σκιαι. (πράττουσι γοῦν) πρὸ τῆς τῶν ἀληθῶν ἐπιστήμης τὰ ψευδῆ. Reliqua ex ipso Codice aliquando resarcientur.

Expunge praepositionem praepostere insertam p. 207. A: τῷ μὴ πρὸς παῖδας ἀλλὰ πρὸς ἄνδρας πεποιῆσθαι καὶ μὴ [πρὸς] ψυχᾶγωγίαν μόνον ἀλλὰ καὶ παραίνεσιν ἔχειν τινά.

Appellatur Aesopus p. 207. C: δοῦλος οὐ τὴν τύχην μάλλον ἢ τὴν προαίρεσιν. Nil mali suspicatus Petavius vertit: *non fortunae conditione magis quam ingenio servus.* Res ipsa tantum non clamat Iulianum *plane contrarium* debuisse dicere. Quis fuit umquam minus ingenio servus quam Aesopus? Exime quantocyus absurdam negationem et sic locum refinge: δοῦλος τὴν τύχην μάλλον ἢ τὴν προαίρεσιν. Deinde lacunas duas ex Codice sic exple: οὐκ ἄφρων μὲν οὐδὲ κατ' αὐτὸ (τοῦτο) ἀνὴρ. ὃ γὰρ ὁ νόμος οὐ μετεδίδου παρρησίας τούτῳ προσῆκον ἦν (ἐσκιαγραφημένως) τὰς συμβουλάς καὶ πεποικιλμένως ἡδονῇ καὶ χάριτι παραφέρειν. Scriptura Codicis olim sic expalluerat ut

ἐσκιαγραφημέναις vix appareret et a describentibus omissum etiam a Spanhemio negligetur.

Hic quoque locus apud Suidam v. Αἰσωπος servatus est integer. Σάμιος δοῦλος οὐ τὴν τύχην μᾶλλον ἢ τὴν προαίρεσιν usque ad κολακεύειν ἅμα καὶ θεραπεύειν τὸν δεσπότην ἀναγκάζομενος. Suidae lectiones omnes ad amussim cum Codice Vossiano conveniunt.

Novum socordiae specimen videbis p. 208. A. in verbis τοῦ προσλαβεῖν τι παρὰ τοῦ ὠνησαμένου καχόν. Petavius τὸν ὠνησάμενον herum esse putavit, qui suis sibi nummis servum emisset, namque apud sequiores ὠνήσασθαι ponitur pro πρίασθαι, ἀγοράσαι. Non cogitavit sic perfectum requiri ὁ ἑωνημένος, ut hera appellatur ἡ κεκτημένη. Aristophanes Pluti initio:

τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἔῃ τὸν κύριον
κρατεῖν ὁ δαίμων ἀλλὰ τὸν ἑωνημένον.

In Vossiano est παρὰ τοῦ ὀνηναμένου, quod stulte nescio quis in ὠνησαμένου depravavit. Emenda παρὰ τοῦ ὀνιναμένου, id est παρὰ τοῦ ὠφελουμένου, ab eo cui prosit. Infelix in libris verbum est ὀνίνημι et ὀνίναμαι et multis corruptelis obnoxium.

Dele articulum p. 208. C: ἴσως ὁ μὲν λόγος οὗ Φησι δεῖν — [ἡ] συνήθεια δὲ αὐτῶ (lege αὐτῶν) γέγονεν. Et ratio et usus loquendi articulum respuunt.

Supple lacunam p. 209. A: Εἰ δ' Ἀντισθένης — ἔνιχ διὰ τῶν μύθων ἀπήγγελλέ (μή τοι) τοῦτό σε ἐξαπατάτω. Vix apparet in Codice μήτοι: lege μή τι.

Pessima scriptura est p. 209. D: ἄρ' οὐ τοὺς ταῦτα ἐπαινοῦντας — ἐχρῆν οὐ θύσθλοις πολεμουμένους — λίθοις δὲ βαλλομένους ἀπολωλέναι; Quis in tali re ferre potest πολεμεῖσθαι? Unum tantum est verbum Graecum huic rei appositum, quod sic reposuerim: οὐ θύσθλοις παιομένους — λίθοις δὲ βαλλομένους.

Novum et inauditum est quod legitur p. 210. B: οἱ δ' ἀναπατοῦσιν ἐν τῷ μέσῳ. Credisne ἀναπατεῖν pro περιπατεῖν, περινοσεῖν poni posse? Mira et portentosa narrant Grammatici: ἀναπατεῖν esse ἄνω που οἰκήματος ἀργοῦντα κεῖσθαι, itaque nihil minus quam ambulare: alii ἀναπατεῖν idem quod

καταπατεῖν narrant significare. Vid. Dindorf. ad Steph. Thes. in v. Merae hae nugae sunt. Apud Iulianum excidisse quaedam suspicor in hunc modum supplenda: οἱ δ' ἀνα(ερέφονται καὶ περι)πατοῦσιν ἐν τῷ μέσῳ.

Locum vicinum pessime mulcatum tractavimus supra p. 381.

Quod Spanhem. p. 211. A. e Vossiano affert ἐπ' ἐκείνοις fallitur: conspirat cum vulgata sed ἐν ἐκείναις, nempe ταῖς τραγωδίαις, verum est.

Intelligi non possunt verba p. 211. C: καὶ τρόπον εἰρῆσθαι τὸ παραχαράξον τὸ νόμισμα διὰ τῆς τοῦ γνῶθι σαυτὸν ἀποφάνσεως. Intelligam locum sic scriptum: τρόπον εἰρῆσθαι τοῦ παραχαράξαι τὸ νόμισμα et (deleto τοῦ) διὰ τῆς γνῶθι σαυτὸν ἀποφάνσεως i. e. ὁ θεὸς ἀποφηνάμενος Γνῶθι σεαυτὸν εἴηκε τίνα τρόπον δεοὶ παραχαράξαι τὸ νόμισμα.

Post pauca p. 211. D. scribe: ὅς γε αὐτῷ πεισθείς, pro ὅς γε.

Pro ἐρρέθη p. 212. C. in Codice etiam peius ἐρέθη scriptum est. Unice verum et Graecum est ἐρρήθη. Faex Graeculorum ἐρρέθην coepit dicere. Decepit istos, credo, fallax quaedam analogiae species in ἡρέθην et εὔρέθην. Post pauca pro: Ἀλέξανδρον δὲ καὶ ἡκεῖν κέλευε παρ' ἐαυτὸν εἰ οὕτω ὁ Δίῳν, in Codice scriptum est: ἀλέξανδρον δὲ ἡκεῖν ἐκέλευε παρ' ἐαυτὸν εἰ τῷ πιστὸς ὁ Δίῳν, sed verba εἰ τῷ πιστὸς vix amplius apparent: deinde pro: ἃ δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον γέγραφε in Codice perspicue scriptum esse video: ἃ δὲ πρὸς Ἀρχίδαμον γέγραφε. Tum expunge γάρ in verbis: ἀλλὰ [γὰρ] καὶ ἐν τοῖς ἔργοις.

Manifesto mendosum locum infeliciter homines docti tentarunt p. 215. D: πᾶσαι γὰρ ἑκατόμβαι τῆς ὀσίας εἰσὶν ἀντάξιαι, ἣν καὶ ὁ δαιμόνιος Εὐριπίδης ὀρθῶς ὑμνησεν εἰπών.

Ὅσια ποτνία θεῶν, ὀσία.

quid enim prodest scribere: (οὐκ) εἰσὶν ἀντάξιαι, quum non sit illa Graeca oratio: πᾶσαι ἑκατόμβαι τῆς ὀσίας οὐκ εἰσὶν ἀντάξιαι pro »nullae hecatombae cum sanctitate comparandae sunt" ut vertit Petavius. Correcta una litterula lege: πόσαι γὰρ ἑκατόμβαι, quemadmodum et supra vidimus πόσης in πάσης depravatum. Euripidis locus exstat in Bacch. 370:

Ὅσια πότνα θεῶν, Ὅσια δ' ἃ κατὰ γὰν

χρυτέαν πτέρυγα Φέρεις κτέ.

Lincola omissa turpe vitium peperit p. 214. A: τοιούτω δὲ τῷ ἄνδρῃ τῷδε γενομένῳ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς οὐκ ἀκροατήρια συνεκροτεῖτο οὐδὲ — δι' εἰκόνων — τοῖς φίλοις συνεγίγνεσθον. Vera lectio est ΣΤΝΕΚΡΟΤΕΙΤΩ, id est συνεκροτεῖτον, ut statim συνεγίγνεσθον. Ne dubites memento συγκροτεῖσθαι pro συγκροτεῖν non minus esse barbarum quam τῷ ἄνδρῃ τῷδε συγκροτεῖ pro συγκροτεῖτον. Restituta iam Iuliani manu gravis error notandus est quem adversus antiquae linguae Atticae usum Iulianus commisit. Videtur sibi Iulianus quum frequentissime *dualibus* utitur purus putus Atticus. Dualium usus olim apud Atticos frequentissimus, apud reliquos Graecos praeterquam in paucissimis formis plane ignotus, lapsu temporis prorsus erat intermissus. Nemo de populo has formas usurpabat aut noverat. Eruditi ex scriptis Veterum dualium usum *recoquebant*, et Iulianus ubi dicit: τῷ ἄνδρῃ τῷδε γενομένῳ τοιούτω utitur oratione dudum intermortua καὶ ὡς ἐπὶ Περικλέους διαλέγεται. Istiusmodi lingua artificialis et ex antiquorum sedula lectione conflata non semper sibi cavet ab erroribus quibusdam nonnumquam perineptis, ubi seri imitatores priscae linguae, quam referre satagebant, usum ac rationem non satis perspexissent. Ostendimus istiusmodi errores saepe apud alios, ostendemus alio tempore complures apud Iulianum, nunc hunc ipsum errorem animadvertē. Dicebant Attici in praesenti tempore Φατόν, Φατόν: συγκροτεῖτον, συγκροτεῖτον: λέγετον, λέγετον, et similiter in futuris et perfectis: ὀλεῖτον, ὀλεῖτον: ἴσον, ἴσον: τέθνατον, τέθνατον. Utriusque personae una et eadem forma est in — τον exiens. Eodem modo in imperfectis, aoristis et plusquamperfectis una est atque eadem utriusque personae forma exiens in — την. ἔλεγετην, ἔλεγετην: εἰχέτην, εἰχέτην: εἰπέτην, εἰπέτην: ἤτην, ἤτην et sim. Huius rei notio et observatio per multa saecula intermissa perierat, et nata erat opinio perversa, quam pueri omnes imbibimus, secundas personas in imperfectis, aoristis et plusquamperfectis in — τον exire, tertias in — την. Antiquior etiam est opinionis error eorum qui utrique personae terminationem utramque — τον et — την communem esse putabant, in quem errorem Iulianus ipse est implicitus, quum scriberet: τῷ ἄνδρῃ τῷδε — συνεκροτεῖτον καὶ συνεγίγνε-

σθον, quae formae sunt (quod cum Iuliani pace dictum esto) prorsus barbarae et a Graecorum usu alienae. Athenienses dicebant συνεκροτεΐτην et συνεγιγνέσθην, non tantum in *tertia* persona sed etiam in *secunda*, ut primus omnium acutissime animadvertit et luculenter demonstravit Petrus Elmsleius ad Aristophanis *Acharnenses* vs. 735.

Ne quid tamen dissimulem, est aliquid rationis cur credamus non semel sed bis Iuliani scripturam depravatam esse et olim ΣΤΝΕΚΡΟΤΕΙΤΗΝ et ΣΤΝΕΓΙΓΝΕΣΘΗΝ fuisse in libris, deinde invectum — ΕΙΤΟΝ et — ΕΣΘΟΝ, et sic demum neglecta lineola συνεκροτεΐτο esse natum. Nam primum caeteris omnibus locis apud Iulianum occurrit terminatio *tertia* personae in — την et — σθην, veluti p. 229. B: ἀλλὰ τούτου μὲν εἰπέτην (ἢ Ὀσιότης ξὺν τῇ Δίκη), ὦ πάτερ, αὐτὸς εἰ κύριος, et p. 255. C: ἐν ἧ πρότερον Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος ἐγενέσθην, et p. 518. C: τοῦ ὑμετέρου πόματος ἐρασαὶ τῷ ἄνδρι ἐγενέσθην, ubi emenda πόματος et ἐρασαί. Similiter p. 107. A: Φίλιππος καὶ ὁ τούτου παῖς ἀρετῇ διηνεγκάτην πάντων, et p. 535. D: τὸν Καίσαρα ὁ μέγας Ἄρης ἢ τε Ἀφροδίτη παρ' ἑαυτοὺς ἐκαλεσάτην. Praeterea et in *Caesaribus* p. 308. A. ubi editur χρυσοθρόνῳ δὲ παρ' ἐκάτερον ἐκαθίζετην, in Vossiano est, non quod Spanhemius narrat ἐκάθεζον, sed ἐκαθέζετον. Itaque probabile esse iure dixeris etiam illo loco sic esse erratum et Iulianum dedisse τῷ ἄνδρι — συνεκροτεΐτην καὶ συνεγιγνέσθην.

Emenda p. 214. B: αὐτοὶ πρῶτοι ἐφαίνοντο pro πρῶτον. Sine vitio legitur statim: πρῶτοι τὴν εὐτέλειαν ἥσκουν, et: ὥκουν αὐτοὶ πρῶτοι τὰς ἀγοράς, et omnino in talibus quamquam necessario requiritur adiectivum, librarii πρῶτον supponere assolent.

Non est in Codice p. 215. B. τῇ προαιρέσει τὸ συνεχές, ut Spanhem. refert, nam scriba suprascriptis notis numeralibus β, α correxit errorem.

In iis quae continuo sequuntur duplex vitium inest. Editur: περὶ τοῦ ποδαποῦς εἶναι χρὴ τοὺς πλαττομένους τὸν μῦθον ἐφεξῆς σκοπῶμεν. Nil suboluit Petavio quum verteret: «consideremus cuiusmodi illos esse deceat qui fabulam comminiscuntur.» Ne dicam non esse hoc considerandum, sed quales

esse *fabulas* oporteat *quae fingantur*, duplex gravis error contra dicendi usum ea verba obsidet. Non enim *πλάττεσθαι μύθους* sed *πλάττειν* Graece dicitur, et *fabulam fingere* Graece sonat *πλάττειν μῦθον*, non *τὸν μῦθον*. Lenissima medicina utrique malo medebitur: emenda *τοὺς πλαττομένους τῶν μύθων*, *fabulas quae fingantur*, id ipsum enim postulat loci sententia. Praeterea *ποδαπούς* non est sanum. Sequiores pro *ποῖος* dicebant *ποταπός*, quod passim scribae in veterem formam *ποδαπός* refingere consuerunt. *Ποδαπός* summa constantia dicitur ubi de patria quaeritur unde quis sit oriundus, *cuius*? *Ποταπός* est plane idem quod *ποῖος*, sed non est illud vocabulum antiquum et apud solos sequiores frequentissime occurrit. Pauca ex Iuliano exempla haec inspicie: p. 59. C: *ποταπὴν γνώμην εἶχεν ὑπὲρ τῶν παρόντων*; p. 96. A: *ποταπὸν δὲ χρῆμα λοιδορία*; p. 232. A: *ποταπὸς οὖν τίς σοι ὁ κληρονόμος φαίνεται*; *ποταποὶ δ' αὖ οἱ ποιμένες τε καὶ βουκόλοι*; p. 240. C: *ποταπούς εἶναι χρὴ τοὺς λόγους οἱ τὰς ἀληθόνας ἀφαιρῆσουσι τῶν ψυχῶν*; p. 262. C: *ποταπὸν ἐς τὰ δίκῃμα τεθεαμένος*. p. 291. B: *Φοιτᾷ πρὸς τὸν νεῶν. μετὰ ποταποῦ συνειδότος*; Idem in *ποδαπός* depravatum est p. 236. D: *ποδαπὸς δ' ἦν ἐν τούτοις Ἀριστοτέλης*; et in *Caesaribus* p. 306. C: *τίς δὲ καὶ ποδαπὸς ὁ μῦθος*; et in Iuliani fragmento apud Cyrillum p. 86. A: *ποδαπῇ τινι φήσομεν χρῆσθαι διαλέκτῳ*; ἄρα ἀνθρωπεύει; et ibid. p. 57. E: *τίνα καὶ ποδαπὴν ποιεῖται δημιουργίαν ὁ θεός*. Caeterum vide Phrynichum verissima praecipientem p. 56. Lob., ex cuius reprehensione apparet in vitiosam Graeculorum *συνήθειαν* irrepsisse *ποδαπός* pro *ποῖος*; id quod ex Codicum vitiis confirmatur. Cavendum est autem diligentissime ne Graeculorum errores affricentur antiquioribus, quorum scripta isti ad suum loquendi genus relingebant. Parum cavisse videri Lobeckium lecta eius annotatione non dubitabis pronuntiare.

Scio esse qui nuper demonstrare satergerint *ποδαπός* pro *ποῖος* *τίς* recte dici et etiam apud Veteres eo sensu positum occurrere. Quando Latine *cuius* pro *qualis* dici potuisse demonstratum erit, Graece quoque *ποδαπός* εἶ; pro *ποῖός τις* εἶ; credam a sano scriptore esse dictum. Non cogitarunt qui hanc perversam opinionem exemplis quibusdam munire conati sunt in

nonnullis genus et indolem ex patria cognosci, veluti in *vinis* quaeri solet: ποδαπός ὁ Βρόμιος; Χῖος ἢ Λέσβιος; cuius rei exemplum est apud Alexidem Athenaei p. 451. A.

ἡδύ γε τὸ πῶμα. ποδαπός ὁ Βρόμιος; Τρύφη.

— Θάσιος.

Nemo unquam esset abusus loco ex oratione I. κατ' Ἀριστείδην (quae mihi semper Hyperidis oratio esse visa est) p. 782, 8, si huius rei memor fuisset. Verba Oratoris haec sunt: τί οὖν οὗτός ἐστι; κύων νῆ Δία, Φασί τινες, τοῦ δήμου. ποδαπός; οἷος οὗς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι μὴ δάκνειν, ἃ δέ φησι φυλάττειν πρόβατα αὐτὸς κατεσθλῆιν. Scilicet ut in *vinis* sic in *canibus* quoque apud Graecos indoles e patria cognoscatur. Luculenter hoc intelligitur e ioco Diogenis, qui interrogatus: ποδαπός εἰ κύων; respondisse fertur: πεινῶν Μεληταῖος, χορτασθεῖς δὲ Μολοττικός, apud Diogenem Laërtium VI. 55. Praeterea quis tam hospes est in Graecorum litteris ut nesciat certos mores, certa vitia certis regionibus, oppidis et in Attica certis δήμοις popularibus iocis attribui solere, et quia quisque patriam resipere creditur ποδαπός εἰ; vel ποδαπός οὗτος ἄνθρωπος; et similia passim ita quaeruntur ut ex patria mores et ingenium colligantur. Scatent exemplis Comici, sed satius est haec verba Dicaearchi apponere ex *Descriptione Graeciae* (Tom. I. p. 104. in Mulleri Geogr. Minor.) ἰσοροῦσι δ' οἱ Βοιωτοὶ — τὴν μὲν αἰσχροκέρδειαν κατοικεῖν ἐν Ὀρωπῷ, τὸν δὲ Φθόνον ἐν Τανάγρα, τὴν Φιλονικίαν ἐν Θεσπιαῖς, τὴν ὕβριν ἐν Θήβαις, τὴν πλεονεξίαν ἐν Ἀθηδόνι, τὴν περιεργίαν ἐν Κορωνείᾳ, ἐν Πλαταιαῖς τὴν ἀλαζονείαν, τὸν τυρετὸν ἐν Ὀγχησῷ, τὴν ἀναισθησίαν ἐν Ἀλιάρτῳ. Hinc igitur iam saepe ποδαπός τὸ γένος; vel ποδαπός εἰ; cum irrisione quadam quaeritur. Audi modi Alexidem apud Athen. pag. 586. A:

τί λέγεις σύ; ποδαπός οὗτος;

ἄνθρωπος; οὐκ ἐπίσασαι ζῆν.

quibus similia apud Aristophanem occurrunt. Perspicuum est in his omnibus ποδαπός naturam suam non exuere sed ubique primitivam significandi potestatem retinere.

Post pauca p. 215. B. scribe ὁποῖα τινὶ Φιλοσοφία προσήκει ἢ μυθολογία pro προσῆκεν.

Editorum incuria excidit negatio p. 215. B. *ὀλίγοι δὲ καὶ τῶν μετ' ἐκείνων*, Codex *οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ*. Expalluit *οὐκ*, sed nullo negotio tamen cernitur.

Excidit προσήκει p. 216. D: *Φανεροῦ δὲ ἤδη γενομένου τίνι καὶ ποίῳ Φιλοσοφίας εἶδει καὶ μυθογραφεῖν ἔσθ' ὅτε * **. πρὸς γὰρ τῷ λόγῳ μαρτυρεῖ κτέ. Nullum est in Codice lacunae indicium, sed facile senties ad sententiae integritatem προσήκει addi oportere.

Recipe ex Codice p. 217. A. *μετὰ τινος ἐμμελείας pro ἐπιμελείας* et *ἐχρῆν pro ἔχρην*. Vitiose, ut passim alibi, in Cod. et Editt. scribitur *ἡρακλέος* pro *ἡρακλέους*.

Flosculus ex Homero periit p. 217. B. *ὃν ἐγὼ μετὰ τοὺς θεοὺς ἐξίσσης Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτῳ ἄγαμαι τέθηπά τε*. Ex Odys. Z. 168:

ὥς σε, γύναι, ἄγαμαί τε τέθηπά τε δεῖδιά τ' αἰνῶς.
emenda: *ἄγαμαί (τε) τέθηπά τε*.

In explicandis fabulis oportere scribit Iulianus p. 217. C: *μὴ τοῖς αὐτόθεν γενομένοις πιστεύειν ἀλλὰ τὰ λεληθότα περιεργάζεσθαι*. Non dices facile quae sint in fabulis *τὰ γεγόμενα*, quibus non sit credendum. Si non statim reperis quid corrigendum sit facile id expiscaberis ex p. 219. A: *ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ λεγομένων τῷ μύθῳ διδασκόμενοι κτέ*. nempe *τοῖς αὐτόθεν λεγομένοις πιστεύειν*.

Revoca ex Codice particulam p. 218. A. *ἀλλὰ μοι θεοὶ μὲν ἐκείνων καὶ ὑμῶν (δὲ) τοῖς πολλοῖς κτέ*.

Eximia lectio a Spanhemio neglecta est p. 219. A: *ὥς ἂν — ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ λεγομένων τῷ μύθῳ διδασκόμενοι τὸ λανθάνον μυοῦσθαι καὶ πολυπραγμονεῖν — προθυμηθεῖν*. Nibili est *μυοῦσθαι*. Liquido in Codice scriptum est *μῶσθαι*, quod verbum priscum et cascum pro *ζητεῖν* et aliunde satis notum est et e Platonis Cratylo p. 406. A. Vera lectio exstat apud Suidam v. *Μῶσθαι*.

Ut saepius alibi reponendum est p. 219. B: *ὥσπερ — οὕτω δὴ pro οὕτω δέ*. Eadem medicina utendum p. 225. C. et p. 237. C.

Pag. 220. A. recipe ex Cod. *ἐμοί τε καὶ ὑμῖν ἴλεως Ἡρακλῆς εἴη*, pro *ἐμοιγε* — *Ἡρακλῆς ἴλεως*.

Pag. 220. B. Codex *τεμὼν τὸν αὐτοῦ μῆρὸν * * ράπτει*, in

qua lacuna laet *ἐρράπτει*, *insuit*. Deinde ita scriptum est: τὸ λιθύραμμα (sic) δὲ αὐται προσεπῆδουσαι τὸν διθύραμβον ἡμῖν εἰς Φῶς προήγαγον. Tum: εἶποντο γοῦν οὐ ναῦς αὐτῷ καθάπερ ἡρακλεῖ οὐδὲ ἰλεὺς οὐδ' ὁ τελαμὼν οὐδ' ὕλλας οὐδ' ἄβδηρος ἀλλὰ σάτυροι κτέ. quae sic leviter emendanda sunt: οὐδὲ Ἰδλεως — οὐδ' Ὑλας. Nihil vidit in his Spanhemius, qui pro προσεπᾶ | δουσαι sibi visus est προσκυε | δουσαι videre, nec reliqua expedire potuit.

Nonnihil video pellucere p. 221. C: nempe τὴν κύησιν pro τὴν κύουσαν, et: τὸ ἀκριβὲς τυχὸν δὲ καὶ οὐκ ἐθέλοντα τὸν κρύφιον ἄμα καὶ φανερόν θεὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ προβάλλειν ἀκοαῖς ἀνεξετάστοις καὶ διανοαῖς κτέ. Deinde p. 221. D: τὰς τε ἡμᾶς καὶ (τὰς) ὑμετέρας ἐκβακχεῦται φρένας. Vix apparet τὰς in extremo versu. Necessarium esse evincit loquendi usus.

Conspirat Codex cum vulgatae vitio p. 222. C: ἀλλὰ με πάλιν οὐκ οἶδ' ὅστις θεῶν ἐπὶ ταῦτ' ἐβάκχευσεν οὐ προειδόμενον. Vera lectio est οὐ προσελόμενον.

Pag. 223. A. in Codice apparet: τὴν τελεστικὴν καὶ μυσαγωγὸν φιλοσοφίαν τὰ * * * παντὸς μᾶλλον κτέ. nullo negotio expleri lacuna potest τὰ (μὲν ῥήματα) παντὸς μᾶλλον κτέ. Recte etiam servat Codex p. 223. D: οἱ δι' ὑμᾶς pro οἱ δ' ὑμᾶς.

Emenda p. 224. A. νυνὶ δὲ αὐτὸ ἔοικα καὶ γράψειν pro γράφειν. In ἀποτακτιζᾶς macula obscurat quatuor ultimas litterulas: ἀποτακτ tantum liquido legitur.

Errore perridiculo scribitur p. 224. C: τί χρηστὸν ἐκ τούτων ὑμῖν ἐγένετο, μᾶλλον δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις; quod ita dicitur quasi isti non essent et ipsi homines. Emenda: καὶ ἡμῖν τοῖς ἄλλοις; Facile ἄλλοις in ἀνοῖς id est ἀνθρώποις abire alibi non semel ostendimus.

Misere laborat interpunctio et egregia Codicis lectio a Spanhemio est praetermissa p. 225. B. ubi sic lege: Πῶς δὲ καὶ γέγονεν ὑφ' ὑμῶν εὐκαταφρόνητος ἢ φιλοσοφία; Τῶν ῥητορικῶν οἱ δυσμαθέστατοι καὶ οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ἑρμοῦ τὴν γλῶτταν ἐκκαθαρθῆναι δυνάμενοι, φρενωθῆναι δὲ οὐδὲ πρὸς αὐτῆς τῆς Ἀθηνᾶς σὺν τῷ Ἑρμῇ. Pro φρενωθῆναι editur nullo sensu φανερωθῆναι. Diserte et liquido scriptum est in Codice φρενω supra θν cum circumflexo.

Pag. 225. B. pellucet θράτος * * της * * ἀπλῶς τὰ τοιαῦτα,

deinde ἐπὶ τὴν ἀρετὴν * * ὄφελον καὶ ὑμεῖς. Quod editur ἐπὶ τὴν ἀρετὴν (εἰσιούσιν) de nihilo fictum est. Deinde apparet: ῥᾶον ἂν δι' ἐκείνης ἢ * * * ἤλθετε, excidisse patet διὰ ταύτης.

Pag. 226. B: ἐπιβλέπει τοὺς ἄλλους

Ἄτης ἐν λειμῶνι κατὰ σκότον ἡλάσκονται.

nil mutat Codex, sed manifesto requiritur: ἡλάσκοντας, id est πλανωμένους. Versus est Empedocleus apud Karstenium p. 88.

Pag. 226. C. pellucet καὶ νομίζειν αὐτὸ κατὰ τὸν ἡράκλειτον * * * ἐκβλητότερον, nihil aliud excidit quam κοπρίων. Notum est omnibus Heracliti dictum: νέκυες κοπρίων ἐκβλητότεροι, quod Iulianum in suam rem convertisse ex reliquiis scripturae manifestum est. In sqq. haec tantum elicio: ἀποπληροῦν ἕως ἂν * * * ὥσπερ ὀργάνῳ τῷ σώματι κτέ. Tum liquido scriptum est: ἐπανάξω (δὲ) ὅθεν ἐξέβην, deinde non difficulter elicui: ἐπειδὴ γὰρ τοὺς μύθους προσήκει πρὸς παιῖδας ἥτοι τῷ Φρονεῖν κἂν ἄνδρες ὦσιν.

His demum scriptis Suidam inspicere licuit qui in v. Ἠράκλειτος locum Iuliani integriorem attulit: ὅτι Ἠράκλειτος ἔφη ὀλιγωρεῖν πάντη τοῦ σώματος καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητότερον, ἐκ τοῦ ῥάψου δὲ αὐτῷ τὰς θεραπείας ἀποπληροῦν ἕως ἂν ὁ θεὸς ὀργάνῳ τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτάτῃ, unde et reliquam loci labem resarcias.

Pag. 227. D: ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκες πολλαὶ καὶ [παιῖδες] ἐξ αὐτῶν καὶ θυγατέρες: nullo modo παιῖδες in Codice cerni potest. Res ipsa loquitur υἱοὶ — καὶ θυγατέρες veram lectionem esse. Post pauca recte Codex exhibet: ὅπως ἂν τις δύναιτο τὰ τοιαῦτα κτᾶσθαι, sine sensu editur ὅπου ἂν τις.

Verum vidit Wyttenbachius p. 228. A. ubi editur: προσάβλαβον δὲ καὶ οἱ ξυγγενεῖς — τῆς τῶν παιδῶν ἀνοίας καὶ ἀμαθίας ἀνέχεσθαι. Nil iuvat Codex, sed verissimum est quod Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 20. docuit προσάπέλαυον pro προσάβλαβον restitui oportere, quo facto ultro excidit ἀνέχεσθαι, quod corrector nihili ad fulciendam sententiam de suo supposuit. Scribitur β in Codd. antiquioribus ea forma (u) ut β et υ vix nisi hoc agas distinguere possis, quae res plurimos peperit errores, etiam in Iuliani Codice in quo saepis-

sime β illa forma scribitur, ut in hoc ipso verbo προσάπελα-
βον. Deinde in Codice recte legitur ἐπίμπλατο Φόνων πάντα
pro Φόνου, et vitiose θνητῷ σιδήρῳ διελάγχανον pro θνητῷ,
quod sumtum esse ex Euripidis Phoenissis vs. 68:

θνητῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τόδε.

primus monuit Wyttenbachius. In Codicibus paulo antiquiori-
bus η et κ simillimo ductu scribuntur, unde magna errorum
multitudo nata est. Ex uno Hesychio vis exemplorum colligi
possit. Inspice mihi Valckenaerii *Observationes ad aliquot He-
sychii λέξεις Ὀμηρικάς* in *Miscellan. Observatt. Crit.* Tom. VIII.
p. 157. sqq. ubi pro Ἐνιῆλαι: ἐμποδίζειν emendavit Ἐνικλᾶν
et multa similia collegit. Hesychius in littera H suo loco po-
suit: Ἥρινε: χώριζε pro κρίνε. Non miraberis amplius μυ-
ρίηαι pro μυρίηαι et δάηε pro δάκε scribi potuisse, et ἐνίημον
pro ἐνικμον v. Ἐρσήεντα, et Κρυερὸν: Φριχτόν pro Φρικτόν,
et multa eiusdemmodi menda ab iis commissae qui quae legunt
non intelligunt, nam oculis quidem ineruditae η et κ distingui
non possunt. Iuvat his unum ex ipso Iuliano addere. Legi-
tur p. 132. B: ποιησόμεθα τῷ θεῷ τὰ ἐγκώμια. ῥητέον δ' ἔν-
θεν, sed legendum ἀρχτέον δ' ἐνθένδε. Recte Petavius:
„hinc igitur dicendi sumamus exordium.” hoc ipsum nunc Iu-
liano reddidimus.

Pag. 228. C. legitur quidem in Codice, ut Spanhem. refert
μνημάτων δεήσει sed non vidit notas numerales β et α a libra-
rio supra scriptas, quibus ea verba transponenda esse monuit.
Post pauca emenda: βεβηλουμένων ὁμοῦ τοῖς θεοῖς τῶν ἀν-
θρωπίνων, inale Codex et Editt. τοῖς θεοῖς exhibent. Deinde
corrigere: ὅς σε ἀπολιπὼν pro ἀπολείπων.

Non expedio scripturam Codicis p. 229. A. ubi editur: ἔλατ-
τον εἶναι ταύτης αἰτίον αὐτοῦ τῆς ξυμφορᾶς, sed in Codice est:
ἔλαττον εἶναι * * τε αἰτίον κτέ. duae vel tres litterulae in ma-
cula latent, τε liquido apparet.

Saepe in accentuum ratione peccavit scriba in vicinis pag.
229. B. nam ὑπεικάθειν dedit et ὦ πότνια Φάτον. Editores ὦ
ποτνία, Φατόν, correxerunt, sed retinuerunt ὑπεικάθειν, quia
nemo ante Elmsleium intellexit ἡμύναθον, ἐδιώκαθον, ὑπείκαθον,
παρείκαθον, ἡλκαθον aoristos esse. Iulianus ipse id non nescie-
bat, ut liquido apparet ex p. 254. A: μήτε ἑαυτοῦ μήτε ἐκεί-

νων ταῖς ἐπιθυμίαις δουλεύων ὑπείκαθης, quod esset soloe- cum ni ὑπείκαθης esset aoristus, ut vitiosum est μὴ πρῶ pro μὴ πρίη. Itaque rescribe: ἐκέλευσας ὑπείκαθεῖν, et post pauca: ἐρέσθαι pro ἔρεσθαι.

Exemta litterula scribendum p. 230. D. προῆγεν εἰς τὸ πρόσω, non προσῆγεν. Requiritur enim *progredi*, non *prope accedere*.

Difficile est non subridere p. 231. A. ubi quum Iulianus solemniter Iovem invocasset: ὦ Ζεῦ πάτερ, ἡ ὅ τι σοι φίλον ὄνομα καὶ ὅπως ὀνομάζεσθαι, perridicule additur: τουτὶ γὰρ ἔμοιγε οὐδὲν διαφέρει, sed sunt haec verba huiusmodi ut ab aliquo scurra Christiano addita esse videantur. Quo animo Veteres in Deorum invocationibus solerent verba sic concipere et quae esset eorum εὐλάβεια περὶ τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα unus omnium optime docet Platonis locus ex *Philebo*, quo Iulianus ipse utitur in sqq. p. 237. A. similia de Pythagora et Aristotele memorans. Quid igitur potest esse absurdius quam istud: τουτὶ γὰρ ἔμοιγε οὐδὲν διαφέρει, ex ipsius Iuliani persona dictum?

Sequitur in Codice: περιβάλλων δὲ τοῖς γόνασι τοῦ ἡλίου τὰς χεῖρας * * * εἶχετο σῶζειν ἑαυτὸν δεόμενος. Altra caligo abscondit veterem scripturam, in qua nihil aliud latere suspicor quam (ἀπρίξ) εἶχετο. Praeterea scribe περιβαλὼν. Ἀπρίξ ἔχεσθαι omnium usu tritum est. Recurrit apud Iulianum p. 417. D: ἀπρίξ εἰχόμην ὥσπερ δεδιὼς μὴ λάθῃ με ἀποπτάν, et iterum p. 335. D: ἀπρίξ εἶχετο τοῦ Διός. In sqq. vera lectio ex Codice emersit. Editur: ἐκέλευσε πρῶτον διακρίνειν αὐτόν, sed diu rimatus tandem vidi ἀνακρίνειν scriptum esse, quod unice verum est.

Iterum emergit vera lectio ex Codice p. 233. D: ubi editur: ἡμεῖς γὰρ σοι πανταχοῦ συνεσόμεθα — ὡς τὰ τε πρὸς ἡμᾶς ὅσιος ἦς, sed recte Codex: ὥς ἂν τὰ τε πρὸς ἡμᾶς κτέ.

Supra p. 233. B: τὸ λίαν [ἄγαν] εἶναι καταπλήγῃ inepte abundans ἄγαν resea.

Pag. 234. A. in Codice est: μῆτε ταῖς ἑαυτοῦ μῆτε ἐκείνων ταῖς ἐπιθυμίαις δουλεύων ὑπείκαθης. Editur μῆτε μὲν ἑαυτοῦ: obscuratum est ταῖς, sed liquido tamen apparet. Post pauca emendandum: ταυτησὶ δὲ Ἀθηνᾶς pro ταύτης.

Consentit Codex p. 235. C. in turpi errore ἀπηλαύσαμεν pro ἀπελαύσαμεν, quod pervulgatum est librorum vitium. Forma ἀπήλασα Graeculos in istum errorem induxit. Deinde Codex vitiose: σὺ δὲ ἀρετῆς ἢ τοῖς σοῖς ἀδελφοῖς pro σοὶ δὲ ἀρετῆς ἢ κτέ. quae ex Demosthene sumta esse supra vidimus. Non minus saepe υ et οι permiscuntur in libris atque ει et ι, αι et ε et sim. Hinc apud Iulianum mendose scribuntur δοιοῖν, συνδοιάζειν, alia.

Nil iuvat Codex p. 236. D. in verbis: καὶ γὰρ οὐ τὸ ὄνομα θεῶν ἐν τῇ σφραγίδι φορεῖν ἐπέτρεπεν οὐδὲ τῷ ὄρκῳ χρῆσθαι προπετῶς τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν, sed facile apparet sic esse scribendum: οὔτε τὸ ὀνόματα θεῶν — οὔτε τὸ ὄρκῳ χρῆσθαι κτέ. Graeculi non concoquunt τὸ ὀνόματα et τὸ ὄρκῳ, ita corrigunt mortalium ineptissimi τὸ ὄνομα et τῷ ὄρκῳ. Lepidum imprimis est τὸ ὄνομα θεῶν, nomen Deorum, ut vides.

Excidit aliquid p. 237. C. inter βούλει et τὸ μετὰ τοῦτο, quod nullo modo expedire possum. Suspisor δῆτα latere. Deinde si legeris (τὸν τῷ ἀπόλλωνι καὶ ταῖς μούσαις φίλον melius hians spatium expleveris quam si cum vulgata omiseris τῷ. Tum liquido scriptum est: εἰ δὲ ἀνεγνώκεις τὸν ἀσατικὸν αὐτοῦ * * * ὥσπερ τῆς πλάτωνος οὕτω δὲ (lege δὴ) καὶ τῆς ἐκείνου διατριβῆς προὔεγραπτο. Inter αὐτοῦ et ὥσπερ septem circiter litterulae atra macula absconduntur. Pro ἀσατικόν, quod nihili est, suspisor συσατικόν verum esse et excidisse (λόγον ὅς) ὥσπερ κτέ. Inscribebant olim talia auditoriis suis philosophi, ut impares et imparatos arcerent, cuiusmodi est nota auditorii inscriptio:

Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος ἐνθάδ' εἰσίστω.

Idem vitium quod multis aliis locis eluimus obsidere videtur locum p. 257. D: ἔγνωσ ἂν ὅτι — διὰ πάντων τῶν μαθημάτων ἡχθαι τοῖς εἶσω τοῦ περιπάτου βαδίζουσι προηγ.ορεῖτο, nam una litterula exemta προηγόρευτο a Iuliano scriptum esse probabile est.

Et frequens et certum mendum deprehenditur p. 239. A: ὅπως μὴ — προσβαλὼν ὥσπερ τι μορμολύκειον ἐκφοβήσης, nam ὅπως et ὅπως μὴ sic posita futurum postulant, quare ἐκφοβήσεις scribendum. Sexcenties talia in libris confunduntur. Recte editur p. 250. D: ὅπως αὐτὸν ὡς εὐαγέστατα προ-

κυνήσεις, sed in Codice vitiose προσκυνήσης legitur. Diligenter alibi de hoc genere mendorum exposuimus.

In vicinia est vitiorum seges: οὐ γὰρ ἐμυθή (ὁ Διογένης) ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν τρεπόμενον ἐκμυθῆναι. Γελοῖον, εἶπεν, ὦ νεανίσκε, εἰ τοὺς μὲν τελώνας οἶε ταύτης ἕνεκα τῆς τελετῆς κοινωνῶσιν τοῖς θεοῖς τῶν ἐν ᾧδου καλῶν, Ἀγησίλαον δὲ καὶ Ἐπαιμινώνδην ἐν τῷ βερβόρῳ κεῖσθαι. In Codice nihil est praesidii: fideliter enim servat vitiosa omnia praeter unum: κοινωνῶσιν recte dedit pro κοινωνῶσιν. Iure offenderunt homines docti in τρεπόμενον, cui προτρεπόμενον substituerunt. Plane assentior: sed quid est ἐκμυθῆναι? Quis Veterum dixit umquam vel dicere potuit ἐκμυεῖσθαι pro μυεῖσθαι? Faex Graeculorum, ut docent Lexicorum Conditores, potuit dicere figurate ῥητορεῖν ἐκμυθῆναι pro ἐκδιδαχθῆναι, sed nihil hoc ad nostrum locum. Nihil aliud superest quam ut expuncta praepositione legamus πρὸς τὸν προτρεπόμενον μυηθῆναι. In frequentissimo usu et rei et verbi nemo umquam aliter dixit quam μυηθῆναι, et Iulianus passim verbo simplici utitur. Magis etiam absurdum est quod Diogenes ipse dicit: οἶε τοὺς τελώνας κοινωνῶσιν τοῖς θεοῖς τῶν ἐν ᾧδου καλῶν. Quid? an Deos ipsos bonorum quae apud inferos sunt participes fuisse putemus? Petavius callide in versione τοῖς θεοῖς omisit. Sed longa dies callidorum hominum commenta refutat et delet: nil durare potest quod non sit verum. Quid igitur hoc loco verum sit quaeramus. Nempe θεοῖς, ut saepius alibi apud Iulianum, natum est ex θείοις, et in θείοις latet ipsa Iuliani manus quae haec est: κοινωνῶσιν τοῖς ὁσίοις τῶν ἐν ᾧδου καλῶν. Quam facile OCIOC et ΘΕIOC confundantur in Variis Lectt. plurimis exemplis demonstravimus. Quam bene οἱ ὅτιοι hoc loco commemorentur demonstrare nil opus est. Piorum animas post mortem aeterna felicitate frui communis omnium hominum semper fuit et erit sententia: οἱ ὅτιοι igitur ex Graecorum opinione τῶν ἐν ᾧδου καλῶν ἀπολαύουσι, non οἱ θεοί, ut opinor. Sed ut in re manifesta verbis et exemplis parco. Unum mendum restat: ut κοινωνῶσιν sic κείσθαι Iulianus scripserat, non κεῖσθαι. Superstites erant, credo, Agesilaus et Epaminondas, duo Graeciae lumina, quum haec Diogenes dicebat. Compara idem dictum apud Diog. Laërt. VI. 39: Γελοῖον. ἔφη, εἰ Ἀγησίλαος

μὲν καὶ Ἑπαμεινώνδας ἐν τῷ βορβόρῳ κείσονται, εὐτελεῖς δὲ τινες μεμυημένοι ἐν ταῖς μακάρων νήσοις ἔσονται.

Caeterum frustra Iulianus aculeum dicti Diogenis retundere nititur et comminiscitur rationes quasdam absurdas, quales fanatici homines solent, ne is qui hoc dictum iecerit mysteria Eleusinia contempsisse videretur. Scilicet Diogenes *noluit civis Atticus fieri* quoniam se *mundi civem* esse arbitrabatur. Est in verbis Graecis vitium: συνεῖς ὅτι τὸν μνούμενον ἐχρῆν πολιτογραφῆναι πρότερον καὶ Ἀθηναῖον — γενέσθαι, τοῦτο ἔφυγεν οὐ τὸ μυηθῆναι, νομίζων αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου πολίτην. Barbarum plane est πολιτογραφῆναι. Codex Iuliani manum servat πολιτογραφηθῆναι, quod scriptum est πολιτογραφῆ supra cum circumflexo, ut supra φρενωθῆναι scriptum esse vidimus, ac passim in iis formis scribi assolet. Πολιτογραφεῖν nemo umquam dixit veterum ac probatorum scriptorum, sed sequiores in ea re non alio quam hoc verbo utuntur.

Non Iuliano sed scribis imputaverim formam quae legitur p. 259. B: ἐπὶ δὲ τῷ μεμυῆσθαι μεγαλοφρονοῦντα, nam Veterum exemplo Iulianus μέγα φρονεῖν et μεῖζον φρονεῖν usurpare solet, idque Graeculi, ut etiam in Atticis scriptoribus ostendimus, depravant in μέγала φρονεῖν et μεῖζω φρονεῖν et μεγαλοφρονεῖν. Eadem opera corrige locum p. 409. D. παραιτησόμεθα μετρίως αὐτοὺς μὴ τῶν πατέρων φρονεῖν μεῖζονα, imo vero μεῖζον. Sine vitio legitur p. 45. D: τίς γὰρ ἔγνω μεῖζον ὑπὸ τῆς εὐτυχίας φρονήσαντα; et aliis locis.

(Continuabitur).

C. G. COBBET.

MISCELLANEA.

FRAGMENTA COMICORUM APUD ORIGENEM CONTRA CELSUM LATENTIA.

Fugerunt Meinekii diligentiam quum quidquid ubique est fragmentorum Comoediarum Graecarum colligeret hi duo loci apud Origenem contra Celsum: p. 310: εἰ δ' ἄρα μηδὲν νοήσας Μανσῆς ἀνέγραψε ταῦτα ἀλλὰ παραπλήσιόν τι ποιῶν οἷς παίζοντες οἱ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ποιηταὶ ἀνεγράψαντο:

Προῖτος ἔκτεινε (al. ἔγῃμε)

Βελλεροφόντην, ὁ δὲ Πήγασος ἦν ἐξ Ἀρκαδίας (ἐπίκουρος).
 ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν γελωτοποιεῖν ἐθέλοντες τοιαῦτα συνέταττον κτέ.
 De meo inserui ἐπίκουρος propter Hermippi versiculum apud
 Athen. p. 27. E :

ἀνδράποδ' ἐκ Φρυγίας, ἀπὸ δ' Ἀρκαδίας ἐπικούρους.

Alter locus est p. 329. ex Celso descriptus: εἴπερ ἐβούλετο
 ὁ θεὸς ὥσπερ ὁ παρὰ τῷ κωμῳδῷ Ζεὺς ἐκ τοῦ μακροῦ ὕπνου δι-
 πνίσας ῥύσασθαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐκ κακῶν, τί δήποτε εἰς
 μίαν γωνίαν ἔπεμψε τοῦτο ὃ φατε πνεῦμα; — ἀλλ' ὁ μὲν κωμ-
 ὁδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ γελωτοποιῶν συνέγραψεν ὅτι Ζεὺς ἐξυπν-
 σθεὶς Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις τὸν Ἑρμῆν
 ἔπεμψε, σὺ δὲ οὐκ οἶει κτέ. quae verba sic repetit Origenes
 p. 350: ὁ μὲν οὖν κωμῳδὸς γελωτοποιῶν τὸν Δία κοιμώμενον πε-
 ποίηκε καὶ διυπνιζόμενον καὶ πέμποντα πρὸς τοὺς Ἑλληνας τὸν
 Ἑρμῆν.

ANTIPHONTIS LIBRI Περὶ Ἀληθείας.

In eodem Origenis libro est testimonium de Antiphontis li-
 bris Περὶ Ἀληθείας haud contemnendum, sed omissum ab iis
 qui Antiphontis fragmenta composuerunt. Legitur p. 176:
 Ἀντιφῶν ῥήτωρ νομιζόμενος εἶναι καὶ τὴν πρόνοιαν ἀνδρῶν (lege
 ἀναιρῶν) ἐν τοῖς ἐπιγεγραμμένοις Περὶ Ἀληθείας παραπλησίως
 τῇ Κέλσου ἐπιγραφῇ. Non aliunde constabat Antiphontem in
 illis libris Providentiam sustulisse.

Πρόρρησις IN SACRIS.

Nota est in Graecorum mysteriis Praefatio, πρόρρησις, qua
 Hierophanta indignos arcebat. De ea sic Iulianus p. 259. C:
 ὁ ἱεροφάντης προαγορεύει ὅσις χεῖρα μὴ καθαρὸς καὶ ὄντι-
 να μὴ χρῆ τούτοις ἀπαγορεύων μὴ μυεῖσθαι. Reliquis de ea
 praefatione testimoniis accedat locus Celsi apud Origenem p. 147:
 οἱ μὲν εἰς τὰς τελετὰς καλοῦντες προκηρύττουσι τάδε· Ὅσις
 χεῖρας καθαρὸς καὶ φωνὴν συνετός. καὶ αὐθις ἕτεροι·
 Ὅσις ἀγνός ἀπὸ παντὸς μύσους καὶ ὅτῳ ἢ ψυχῇ οὐ-
 δὲν σύννοιδε κακὸν καὶ ὅτῳ εὖ καὶ δικαίως βεβίωται.

C. G. C.

ATAKTA.

(Continuantur ex VIII. pag. 309).

§ 12.

Ad Xenophontis Hellenica redituro, ante vindicare mihi lubet Aeschinis orationem. Etenim quum exquisitas Hamakeri mei observationes de corrigenda Ctesiphontea percurrerem (Mnemos. VIII. 1.) incidi in § 21, in cuius verbis (ἀρχὴν ὑπεύθυνον, φησὶ, μὴ ἀποδημεῖν) ideo interpolatum putat voc. ἀρχήν, quod eo servato, »lex ad eos tantum pertineret qui munere etiam fungerentur,» quum contra complecteretur eos quoque, qui dudum magistratu abiissent. Aliquanto liberius hoc postremum dici mihi videtur; si quidem et ratio suadet, et historia docet rationes gesti muneris profiteri debuisse τοὺς ἄρξαντας intra breve tempus, ex quo magistratu abiissent: nec dubito affirmare legem illam spectasse annuos magistratus, quorum et illa, et aliis cautionibus, non tantum οὐσίας, sed personas quoque ἐνεχυριάζει ὁ νομοθέτης, ἕως ἂν λόγον ἀποδῶσι τῇ πόλει. Si ad extraordinarias quoque potestates, verbi causa ad legatos aut ad praetores ea lex pertinuisset, quorum εὐθύναι non nisi extraordinaria actione exigi solebant, satis ridicule istud ἐνεχυριάζειν in infinitum tempus prolatum esset. Difficile adeo est concedere Meiero, qui, Lit. Att. p. 221. sq., suspicatur ὑπεύθυνον mansisse quem per integrum annum, a quo tempore munere abiisset. Sed falli videtur mihi Hamakerus, quum putat ὑπεύθυνον, apud Aeschinem, adiectivum cum subst. ἀρχήν iungendum esse, ut esset magistratum ὑπεύ-

θυνον, quod ipsum ne Graecum quidem est, sed postulatur ἀρχὴν ἄρχοντα, et diversi generis est id, quod deprehenditur in Platonis Epist. VIII. p. 355. E, ἀρχὴ ὑπεύθυνος βασιλική. Nam exacto demum munere quis sit ὑπεύθυνος eius potestatis quam tenuerit, aut eius pecuniae quam tractaverit (διαχειρίσῃ): itaque recte apud Demosthenem (quamquam in dubiae fidei ἔρκω ἡλιασῶν) Timocrat. p. 747, 1. dicitur ὑπεύθυνος ὦν ἐτέρας ἀρχῆς, i. e. qui nondum rationes reddidisset. Estne propterea delendum istud ἀρχήν, quoniam et statim post, sine illo substantivo, et multis aliis locis simpliciter ὑπεύθυνος appellatur? Non est: neque istud ἀρχήν quidquam aliud est nisi *ominino*, quod cum negatione coniungi solet, ut h. l. μὴ ἀποδημεῖν. Vix operae pretium est istius adverbii, quo Aeschines utitur quoque § 117, exempla colligere post Hermannum ad Vigerum: accedant tamen haec duo, alterum Platonis Apolog. Socrat. p. 29. C, alterum Xenophontis Anab. VII. 7. 28. ἀρχὴν μὴ πλουτῆσαι. Video nunc hanc interpretationem iam Taylora placuisse, frustra dissentiente Orellio, qui dubitabat an hoc loquendi genus legis formulae aptum esset, neque attendebat istam asseverandi formam Oratoris esse, non e legis verbis sumtam, idemque valere in § 31, ubi lex dicitur ἀπαγορεύειν ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ τεφانوῦν.

Alterum, de quo dubitationem meam Hamakeri prudenti iudicio proponere lubet, illud est, quum in his verbis § 62. μετὰ ταῦτα ἐπῆει ὁ χρόνος, Θεμιστοκλῆς ἄρχων, ineptissime interpolata esse dicit verba ἐπῆει ὁ χρόνος. Primum quaero, rectene dici potuerit, istis sublatis, μετὰ ταῦτα Θεμιστοκλῆς ἄρχων, de quo vehementer dubito, neque eo referri poterat ἐνταῦθα. Tum, in illa temporum computatione, quam istic persequitur Orator, postquam notasset quid Ol. 108, 1. (Theophilo arch.) factum esset, nihil aliud subiungere voluit nisi id, quod Latine diceretur *secutus est annus, archonte Themistocle*: sed Graeci in eiusmodi definitione uti solent appositione, non tantum in hoc, ἡ βουλή οἱ πεντακόσιοι, et ἐν δικαστηρίῳ ἐν δισχιλίοις, apud Lysiam, similibusque, sed in temporis quoque accurata designatione, ex quo genere memini me nonnulla explicuisse Scholic. Hypomn. IV. p. 23. — In Thucydide VIII. 67. novimus ἐπεὶ δὲ ἐφῆκεν ἡ ἡμέρα.

Ne hoc quidem reticendum est, dubitare me an satis diligenter attenderit Hamakerus locum, qui est § 193, cuius verba sic eduntur apud Bekkerum: Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στειριέα γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους, [σεΦανοῦν] ἔνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ Φυλῆς. In his suspicatur interpolata esse verba γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους, quae, inquit, ridicule subiiciuntur post illa ἐγράψατο παρανόμων. Sed ita magis ridiculum hoc oritur, ut Thrasybulus nunc appelletur εἰς τῶν συγκατελθόντων ἀπὸ Φυλῆς. Hoc, puto, si attendisset, vix dubito quin agnovisset et τι secundum nonnullos Codd. delendum, et σεΦανοῦν retinendum esse.

§ 13.

Sed veniamus aliquando ad Hellenica. Primum incido in locum nobilissimum ubi Trigintaviri creati commemorantur, II. 3. 2: ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι καθ' οὓς πολιτεύσουσι. Ex ipsa rerum gestarum serie nihil magis perspicuum est, quam Trigintaviros novam civitatis disciplinam ac descriptionem condere voluisse, quae sublata τοῦ δήμου nimia potestate, magis cum Spartanorum ingenio congrueret, itaque recte accepit Grotius Histor. Graec. Vol. VIII. p. 237. Simile quid factum erat, septem annis ante, quum Quadringenti rerum potiebantur, sicut auctor est Thucydides VIII. 67. cuius verba attendenda sunt: καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἐλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, καθ' ὃ τι ἄριστα ἢ πόλις οἰκήσεται. Neque ullo alio exemplo opus est ut demonstrum istud συγγράφειν de novarum legum auctore et inventore dici, sicut Hellen. I. 7. 12. παράνομα συγγράφειν dicitur (id quod disputavi Scholic. Hypomn. IV. p. 11), totumque diversum esse ab eo, quod ἀναγράφειν νόμους est, cognitum e Nicomachi causa apud Lysiam et e Tisameni psephismate apud Andocidem Myster. § 83. Hinc efficio ridiculum esse, quum dicitur Trigintaviris commissum esse τοὺς πατρίους νόμους συγγράφειν, tum quod ita evertitur istius verbi potestas,

tum quod totum hoc adversatur historiae: restitutis demum exsilibus Thrasybulus auctor esse poterat populo τοῖς ἀρχαίοις νόμοις χρῆσθαι (ibid. II. 4. 42.) qua in re nullo opus erat συγγραφεῖ. Nec Thucydides πατέριους νόμους appellans VIII. 76, quidquam intelligit praeter democratiam. Et hoc postremum dicitur πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ πάτρια, in illo Tisamenī psephismate, et Solon apud Aristotelem Polit. II. 12. dicitur δημοκρατίαν καταστῆσαι τὴν πάτριον. Sed quid opus pluribus? In illo Hellenicorum loco manifestum est delendum esse τοὺς πατέριους. Diserte καινοὶ νόμοι a Critia appellantur § 51. conf. Lysias Eratosth. § 75. Sed apud eundem, Ergocl. § 5, ἀρχαῖοι νόμοι videntur ad oligarchiam pertinere.

Offendor II. 5. 15. quum Theramenes dicit, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρέσκειν ἔνεκα τῇ πόλει καὶ εἵπομεν καὶ ἐπράξαμεν. In talibus constans usus requirit τῷ πλήθει, pro τῇ πόλει. Tamen idem recurrit ibid. 35, ἔδοξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν· quamquam in ipso illo certamine I. 7. 12. πλήθος quoque appellatur.

Ubi Theramenes Critiae criminationibus respondet II. 3. 57. de hoc, inquit, ei assentior, qui praesens imperium tollere velit, eosque qui nobis insidientur validos reddere, hunc extremo supplicio multandum esse: ὅσις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων ἐστὶν οἶομαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κρίνειν τὰ τε πεπραγμένα καὶ ἃ νῦν πράττει ἕκαστος ἡμῶν εἰ κατανοήσετε. Perspicua demum erit oppositio quae requiritur, si corrigetur τὰ τότε πεπραγμένα. Conf. supra § 27. sq. — Aliquanto post § 42. haec dicit: non sibi placuisse praesidiarios mercede conducere, ἐξδὼν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν ἕως ῥαδίως οἱ ἄρχοντες ἐμέλλομεν τῶν ἀρχομένων κρατῆσειν. Corrigendum suspicor primum τῶν ὀπλιτῶν. conf. 4. 6. et 9: tum ὅσοις ῥαδίως.

Omitto inconstantiam in minutis, quum v. c. modo πολιτεύειν, modo πολιτεύεσθαι editur, et modo λυμαίνεσθαι τι, modo λ. τινι, tum modo ἄρξαι, modo ἄρξασθαι. Sed quum alia complura colligi possunt, quibus quis utatur ut ostendat Hellenicorum orationem non ad eam ἀκρίβειαν esse elaboratam, quam in reliquis voluminibus Xenophonteis deprehendamus, tum eius negligentiae, qualem supra § 11. in II. 2. 7. indicavi, subiecti mentio ut omitta esset, innumerabilia sunt

exempla. Veluti III. 4. 8: ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησιλάῳ ὁ Λύσανδρος, πάντας οἷς γνῶνι αὐτὸν συμπράττοντά τι ἡττωμένους ἀπέπεμπεν, addendum erat ὁ Ἀγησίλαος. — Sic IV. 2. 10. ἐπεὶ δ' ἐξήεσαν μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι, συνελεγμένοι δ' ἦσαν οἱ ἐναντίοι, συνελθόντες ἐβουλεύοντο, in quo postremo requiritur οὔτοι, nempe adversarii. — In V. 4. 25. aliquanto durius omittitur ὁ Σφοδρίας, post δεινὰ γὰρ ἰδοὺ κεποιήκηναι. — Manifesto VI. 4. 3. post ἐπεὶ οὖν ἤσθετο, requiritur ὁ Κλεόμβροτος. — Nec minus VI. 4. 20, in verbis ἐνῆα δὲ ἀναμείνας, abest significatio subiecti, nempe Archidami. Atque ita VI. 5. 49. subiecto caret verbum παρήγγειλεν sc. ὁ Ἰφικράτης. Sed non attinet plura excitare: tantum dico, istam negligentiam aut numquam, aut perraro in aliis voluminibus deprehendi.

Non eiusdem generis quidem, sed tamen vitium brevitatis notandum in his, quae legimus III. 1. 1. ubi narratur Cyrus legatos misisse Lacedaemonem, et a Lacedaemoniis petivisse, οἷόςπερ αὐτὸς Λακεδαιμονίοις ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, τοιοῦτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γίγνεσθαι, post quae diligens scriptor addidisset ἐν τῷ πρὸς βασιλέα πολέμῳ. — Mox, ibid. κἀκείνος μέντοι, corrigendum κ. μὲν, eodemque modo § 22, tum V. 4. 63.

Aliquid excidisse manifestum est in his III. 1. 5: καὶ σὺν μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ὄρῳν Θίβρων τὸ ἵππικόν εἰς τὸ πεδίον οὐ κατέβαινεν. Nullum equitatum is habebat praeter illos trecentos equites Athenienses, de quibus dicitur § 4. Igitur Tisaphernis magno equitatu impar erat, sicuti postea Agesilaus, de quo III. 4. 15, idem sensit. Propterea credibile est Xenophontem scripsisse οὐχ ἱκανὸν ὄρῳν τὸ ἵππικόν.

Ubi narratur de Lysandro III. 4. 2. voluisse eum in Asia τὰς δεκαρχίας τὰς κατασθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐκπεπτωκυίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἱ τὰς πατρίους πολιτείας παρήγγειλαν, πάλιν κατασῆσαι, non immerito Schneiderus dixit sibi durum videri verbum παραγγέλλειν. Sed voluisse videtur Xenophon κατὰ τὰς πατρίους πολιτείας πολιτεύεσθαι παραγγείλαν.

Iphicratis nobile facinus morae Spartanorum caesae, narratur IV. 5. 11. sqq. De consilio eius dicitur § 15. εἰ μὲν γὰρ

πορεύοιντο (Spartani) τῇ ὁδῷ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνὰ ἀπόλλυσθαι, εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥαδίως ἂν ἀποφυγεῖν πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοὺς ὀπλίτας. Notandum in his ἀποφυγεῖν, contra constantem sermonis consuetudinem, dici pro *effugere*: sollemni potestate verbum usurpatur infra V. 4. 24. Sed constructio laborat per illum dativum πελτασταῖς, et infinitivus postulat accusativum; tum artic. τοῖς hinc alienum est. Ut brevi comprehendam, locus sic videtur corrigendus esse, — ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνὰ ἀπολέσθαι, εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥαδίον αὖ ἀποφεύγειν πελτασταῖς ἐλαφροτάτοις οὔσι τοὺς ὀπλίτας. conf. § 15. init. — In fine § 14. vix verum videtur τοὺς προειρημένους.

Agesilaus, traiectione copiis in Acarnaniam, minabatur Acarnanibus IV. 6. 4. ὥς εἰ μὴ παυσάμενοι τῆς πρὸς Βοιωτοὺς καὶ Ἀθηναίους συμμαχίας ἑαυτοὺς καὶ τοὺς συμμαχούς αἰρήσονται, δηώσει πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν κτέ. Deleam καὶ τοὺς.

Quid sibi velit conī. τοίνυν, in his VI. 1. 6. assequi non possum: καὶ τοίνυν τῶν παρ' αὐτῷ πεῖραν λαμβάνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Polydamantis Pharsalii verba sunt, de Iasone, quem is modo praedicaverat ipsum εὖρωσον et φιλόπονον esse. Scripsisse credo Xenophontem καὶ ξένων τῶν παρ' αὐτῷ.

Ubi Iason suadere conatur Thebanis, ne, victoria reportata, porro aggrediantur Lacedaemonios, VI. 4. 25. οἶσθαι οὖν χρή, inquit, καὶ Λακεδαιμονίους ἂν, εἰ ἀναγκάζοιντο ἐκγενέσθαι τοῦ ζῆν, ἀπονοηθέντας διαμάχεσθαι. Absonum est istud ἐκγενέσθαι, mutandum in ἔχεσθαι.

Recte quidem Dindorfius vidit, in his verbis VII. 2. 6. ἐξαλλόμενων κατὰ τοῦ τείχους τοῦ εἰς τὸ ἄστυ ὁράντων τῶν ἡμεροφυλάκων, corrigendum esse ὁρῶντος. Sed praestabat totum hoc delere, quum, nisi me omnia fallunt, in ea formula quodvis participium omitti soleat, sicuti supra VII. 1. 18. ἰόντι iure deletur.

§ 14.

Quum nuper in Academia Scientiarum demonstrarem Madvigium quamvis acutis observationibus nihil prorsus obtinere in dirimenda controversia de Orationibus Catilinariis, utrum

verae essent an mentirentur Ciceronis nomen, et quum alia frustra ab eo defendi, tum imprimis in eo labi virum praestantissimum, quum doceret e diligentiore Codicum collatione ita emendari textum posse, ut omnia faciem et speciem vere Tullianam prae se ferrent; hoc contendebam, fracta et exclusa, quaecumque afferretur, externa auctoritate, totius rei iudicium pendere ex accurata exploratione ipsius orationis tam in singulis verbis loquendique formis quam in sententiarum comprehensione. Itaque non nisi methodum disputandi in hoc quaestionis genere tum attingebam, quo mihi aditum pararem ad eam demonstrationem, quam absolvere destinabam, in ipsa quoque prima Catilinaria, de qua nemo hucusque palam dubitasset, ne unam quidem periodum indicari posse, in qua non vel linguae ingenium verborumque proprietas iugularetur, vel perpetua Tulliani sermonis consuetudo turpiter negligeretur. Sed in illa, quae mihi cum Madvigio contentio erat, (quem ne opportunis quidem Mureti aut Ernestii — at, quam admirabilis sagacitatis virorum! — dubitationibus de pertinacia deiectum esse miror qua usus est in defendenda vetusta sane et antiqua sententia), exemplis nonnullis usus sum e tribus postremis Catilinariis, in quibus prorsus caecutiisse mihi ille videretur. Non attinebat tum singula cum pulvisculo explorare, quum affluerem exemplis depravati et perversi sermonis quae ei obicerem. Nunc, animi causa, unum alterumque eorum, quae tum digito tantum monstrabam, enucleatius exponere lubet.

Veluti in his, Catilin. III. § 26: *quibus pro tantis rebus, Quirites, nullum ego a vobis praemium virtutis, nullum insigne honoris, nullum monumentum laudis postulo, praeterquam huius diei memoriam sempiternam*, postrema quam inepte dicerentur, tum exposui: sed videamus singula inde ab initio. *Quae tantae res* Latinum est: sed in praepositionis anastrophe statim huic substantivum subiici oportere, non interposito adiectivo, et ratio monet, et, nisi me omnia fallunt, nullo contrario exemplo evertitur. Si eiusmodi ἀξίως requireretur, dicendum fuisset *quibus pro rebus tantis ac tam admirabilibus*. — Praeterea ferri non potest in Cicerone, ut *res* simpl. dicatur pro *res gestae*, quas tamen hic intelligendas esse con-

stat: quamquam de historia *res* dicuntur, sed addito pronomine, ut *res nostrae*, ad Div. V. 12. 1. et in Bruto § 262, Caesar dicitur commentarios scripsisse *rerum suarum*, et *res populi Romani* apud Livium, et *res gestas meas* appellat Sull. § 27 et 67 et 83. Sed ne *tantas* quidem appellare eas res hominis est non stolide arrogantis: modestius certe ipse Cicero in Epistola ad Pompeium, ad Div. V. 7. 3, *res eas gessi* cet. — Porro, si recte dicitur *praemium postulare pro rebus gestis*, ut *pro pietate* Tusc. I. § 113, inepte tautologum est si additur *praemium virtutis*, quo uno defungitur v. c. ad Div. X. 13. 1. Cf. Orat. II. § 347. Sed consulere voluisse videtur huius Orationis scriptor concinnitati: sequitur enim, *insigne honoris, monumentum laudis*: de quorum utroque nunc dicamus. Primum, *insigne* quum sit signum externum quo quid illustratur et ornatur, quod sine eo minus conspicuum esset, recte quidem tum *dignitati* aut *potentiae* conceditur, sicut in fascibus et securibus, ad Quint. fr. I. 1. 13, tum *summo imperio*, ut Sest. § 17. Sic ad Plancum scribens, appellat tum *splendoris* tum *gloriae insignia*, ad Div. X. 12. 3 et 13. 2. Quid igitur reprehendendum in eo, quod dicitur *insigne honoris*? Adscribam locum e Sullana § 26, opportune cum illo conferendum: *ego, tantis a me beneficiis in re publica positis, si nulum aliud mihi praemium a Senatu populoque Romano, nisi honestum otium postularem, quis non concederet? Sibi haberent honores, sibi imperia, sibi provincias, sibi triumphos, sibi alia praeclaræ laudis insignia: mihi liceret eius urbis, quam conservassem, conspectu, tranquillo et quieto animo frui! Quid? si hoc non postulo, — si me non modo rerum gestarum vacatio, sed neque honoris, neque ætatis excusatio vindicat a labore* cet. In his primum *tanta* beneficia appellantur propter moderationem praemii quod postulabat; sicut iure suo gloriari poterat ad Quint. fr. scribens I. 1. § 43. Tum, *beneficiorum* facta mentione, simpliciter appellat *praemium* nullo adiecto Genitivo. *Insignia laudis*, i. e. virtutis, ea dicuntur, quæ praemii loco a Senatu aut populo decernuntur. Sed *insigne honoris* nihil aliud est nisi id, quod necessario et ex lege et instituto cum ipso honore coniunctum est, itaque non opus erat a populo postulare. Apparet hoc ex alio loco Sullanae

§ 88: *omnia haec amissa sunt; omnia generis, nominis, honoris insignia atque ornamenta unius iudicii calamitate occiderunt*; amiserat haec Sulla iudicio ambitus damnatus, atque ea antea praemii loco obtinuerat: conf. ibid. § 50; eodemque modo *ornamenta* dicuntur ibid. § 81. In Cicerone igitur *insigne honoris*, aut melius *insignia* h. tum nihil aliud erant nisi ea ornamenta quae cum consularis viri dignitate per se coniuncta erant, quaeque ideo nullo modo *postulare a populo* cogitare poterat. *Monumentum laudis* per se quidem recte dicitur: sed, primum, quum *laus* h. l. eadem sit quae *virtus*, putida eius sit mentio post *praemium virtutis*; tum alio modo inter se permutantur *insignia* et *monumenta*, Invent. II. § 70, in primis Pison. § 92, quam in his, quae isto Catilinae loco subiiciuntur, in *animis ego vestris omnes triumphos meos, omnia ornamenta honoris, monumenta gloriae, laudis insignia condi et collocari volo*. Si quis putet scriptorem *monumentum* appellasse quod literis constaret, verbi causa aliquo honorifico decreto Senatus, qualia commemorantur Sull. § 85. conf. in primis Sest. § 129. (nam a populo huiusmodi quid exspectare non licebat), respuunt eam interpretationem ea quae sequuntur, *nihil me mutum potest delectare, nihil tacitum* (quorum etiam adiectivorum prorsus nova et sine ratione coniunctio est;) et quamquam per figuram dicebatur *legem esse mutum magistratum*, Legg. III. § 2, tamen *literarum monumenta* minime omnium muta habebantur, ideoque ad Luceium scribens Cicero septem post consulatum annis, ad Div. V. 12. 1. *cupio*, inquit, *res nostras monumentis commendari tuis*, additque § 9. *ut nosmet ipsi vivi gloriola nostra perfruamur*. Quale igitur *monumentum laudis* a populo Romano vel exspectare, vel postulare poterat Cicero? aut quomodo quodvis *monumentum* seiungi poterat a *sempiterna memoria*, quum et saepe alia, et in Sest. § 27. Senatus decretum vestis mutandae dicat sibi esse *ad posteritatis memoriam gloriosum*?

Donec mihi quis demonstraverit ista omnia et prudenter cogitata, et sana ac diligenti oratione propriisque verbis enunciatum esse, tuebor sententiam meam talia a Cicerone proficisci nullo modo potuisse, sed ab aliquo, qui eius volumina, ut sit, pervolutasset, indeque verborum turbam retinisset qua sine

delectu uteretur, ignarus quo fundamento niterentur admirabiles illae sermonis Tulliani virtutes.

Nihil attinet delectum facere: sunt cuncta eiusdem generis, et ex eadem inscitia verique sermonis ignorantia profecta. Forte incido in Orationis Tertiae § 3, ubi narrare instituit Orator ea, quae modo in Senatu exposuisset. *Principio*, inquit, *ut Catilina paucis ante diebus erupit ex urbe, — semper vigilavi et providi, quemadmodum — salvi esse possemus.* In paucorum dierum intervallo manifestum est per insignem abusum usurpari adv. *semper*: nec minus ridiculum, quod paullo post in eadem re dicitur § 4, *in eo omnes dies noctesque consumsi.* Quanto aptius Muren. § 78. *totos dies atque noctes de re publica cogitare.* Quis autem hoc probare potest, ut Catilina dicatur *erupisse ex urbe*? quo eodem verbo perquam ridicule utitur in principio Secundae Orationis. Constat enim (neque opus est exemplis) ea *erumpere* dici, vel quae vi retinebantur, quo minus prodirent, vel mala quae hucusque latuissent. Quid igitur hoc est, in Muren. § 51. *de Catilina, tum erupit e Senatu*? Ideo scilicet recte dictum, quod Cicero addit eum *omnino vivum illinc exire non oportuisse.* Quo verbo in ea re utendum esset, nosse poterat scriptor e Sull. § 17: *eieclo sive emisso iam ex urbe Catilina*, (quod quamquam inscite secutus est scriptor Catilin. II. 1 et 15.) Pison. § 5. *Catilinam — egredi ex urbe iussi.* Philipp. XIV. § 14. *Catilinam — sustuli, everti, afflixī*: Flacc. § 5. *de se, qui Catilinam ex urbe expulit.* Tam igitur improprium est si dicitur Catilinam *erupisse ex urbe*, quem consul nullo modo retinere studebat, quam quum in I^a Catilin. § 30. *se eicere* dicitur, quod quo sensu proprie dicatur novimus ex Coel. § 75. Nec latebat scriptorem proprium verbum, qui I^a Catilin. § 27. dixerit *emissus ex urbe.* Sed, quod in multis aliis animadvertere licet, ut verbis quibusdam stolide delectetur, eaque ubique inculcet, ita hoc eodem verbo *erumpendi* inscite utitur ibid. § 27.

Sed progredi non licet nisi hoc eventu, ut ubique in luto et sordibus stupidae ignorantiae pes haereat. Sequitur enim hoc: *quum sceleris sui socios, huiusce nefarii belli acerrimos duces Romae reliquisset.* Post *sceleris* imperite inculcatum est pronomen. Quam saepe haec, *scelus*, *furor*, *audacia*, *coniura-*

tio, in harum rerum historia dicantur, cognitum est, sed erant ea omnium sociorum, non propria unius, itaque *societas sceleris*, (non *Catilinae sceleris*) intelligenda Sull. § 16 et § 2. et rectius Catilin. I. § 8. *eiusdem amentiae scelerisque socii*. Sed, ubi nulla facta sociorum et coniuratorum mentione, de uno Catilina sermo est, recte pronomen additur, ut Muren. § 85: *petunt illius rationes — ut minuatur contra suum furorem imperatorum copia: et concedi potest furor tuus* in I. Catilin. init. et § 13. — Porro non dicam nunc ridicule omnes istos, quos Catilina socios sceleris Romae reliquisset, *belli duces* appellari: sed *acerrimos duces* appellari non patitur Latinitas. Neque *imperator*, neque *dux*, neque *auctor*, neque *princeps* (conf. Catilin. I. § 27.) cuiuscumque rei *acer* appellari potest, propterea quod istud adiectivum non nisi iis tribui solet, in quibus vis quaedam et intentio ad agendum inesse cogitari possit: igitur et *acre ingenium*, et *acres oculi* dicuntur et *acer hostis*, aut *inimicus*, et *acris pugna*, non item ii *acres* dicuntur qui designantur dignitatis vocabulis, ut Consul, ut imperator, ut belli dux. Hinc defendi potest id, quod fortasse miretur quis, Sull. § 52. *noctem acerrimam* dici (non tantum *acerbissimam*, ut ad Att. X. 8. 7.) si quidem *noctis* vocabulo istic consilia et decreta intelliguntur de quibus convenisset inter coniurationis socios ad rem publicam evertendam, quorum ea nocte animi certe acerrimi fuissent. —

Ex Ciceronis consuetudine perpetua dici poterit quis *providere quid*, aut *alicui rei*, aut *ut et ne quid fiat*; non item *quemadmodum*, quod apte demum coniungitur cum verbis *videndi*, *intelligendi*, *consulendi*, *deliberandi*, similibusque. — Nec probari posse puto *in insidiis salvum esse*. Dici poterat *ex insidiis salvum evadere*, quoniam *salvus* in ipso eventu dicitur: sed requiritur *inter insidias tutum esse*. — Postremo, ut aliquando finem quaerendi faciamus, quis umquam aut *tantas*, aut *tam absconditas insidias* dici audivit? *Tot insidias* novimus, non *tantas*, quoniam non cernuntur magnitudine. Neque *absconditae* ut dicantur probari potest, quasi insidiator non per se operam det ne appareant, ne emineant insidiae. Dixit sane Cicero de Rulli consilio, Leg. Agrar. II. § 49, *pa-*

tefacio vobis, quas isti penitus abstrusas insidias se posuisse arbitrantur contra Cn. Pompeii dignitatem. Sed lex ipsa patebat, nec abscondebatur: interpretando tantum eo pervenerat Orator, ut ostenderet, quod fortasse plerosque latuisset, quodque propterea *abstrusum* appellat, id lege contineri, quo isti tamquam *insidiari* Pompeii dignitati dicendi essent.

Sequitur: *nam tum, quum ex urbe Catilinam eiiciebam* (non enim iam vereor huius verbi *invidiam*, quum illa magis sit timenda, quod *vivus exierit*.) *sed tum, quum illum exterminari volebam, aut reliquam coniuratorum manum simul exituram, aut eos, qui restitissent, infirmos sine illo ac debiles fore putabam.* De *eiiciendi* verbo modo vidimus: sed error notandus est quum id permutatur cum verbo *exterminandi*, quod in abusu potestatis usurpari solet, sicut cognita exempla eviuncunt; ne dicam inepte in hoc quoque variari, quod *exterminari* volebam ponitur pro *exterminabam*. Utrumque autem quum facto constet, quid est hoc, quod dicit se non vereri verbi *invidiam*? quae nulla alia esse potest praeter eam, quam quis verbo pronunciando concitet; conf. Planc. § 75. Pison. § 72: contra, rei gestae *invidiam* timere poterat, sicut harum Orationum scriptor ipse significat Catilin. I. § 28, quam istic tamen inscite *invidiam potestatis* appellat. Sed magis etiam ridicula illa *invidia, quod vivus exierit*: quasi *invidia* cui nasci posset ex eo, quod alius faciat: debuisset saltem dicere, se inde *invidiam* timere, quod vivum exire passus esset, qualem Catilin. I. § 29. *inertiae invidiam* appellat. Neutrum tamen recte nec verbi ingenio convenienter. Omnium sane factorum et viti-
orum reprehensio est: sed *invidia* non nisi in nimia potestate eiusque abusu ponitur, tum in superbia et audacia et severitate, quod servare videtur scriptor in Catilin. I. § 25; contra, aliena est ab inertia aut modestia aut lenitate aut negligentia. Tum *reliqua coniuratorum manus* in primis improprie dicitur de *reliquis coniuratis* qui in urbe manserant, quoniam *manus* non nisi de copiis comparatis ad vim et ad impetum faciendum usurpari solet, quo nomine Sest. § 42, de illis temporibus recte dicitur, *coniuratorum veteres copias, et fusam illam Catilinae manum importunam — esse renovatam*, nempe quae proelio illo fusa et exstincta fuerat: recteque

ibid. § 79. *manus Clodiana* appellatur. Omitto reprehendere, quod *reliquam* manum dicit: et concedendum Suetonio, qui Octavian. 3. scripsit *residuam Spartaci et Catilinae manum*. Sed damnanda certe Lambini correctio est in Sest. § 11, ut legatur *reliquaeque coniurationis impetus et conatus*, pro *reliquaeque*. Quorsum deinde pertinet illa disiunctio, ut a *reliqua manu* distinguantur *ii qui restitissent?* quos quum dicit *infirmos fore* se tum putavisse, quid attinebat, quod statim subiicit, *in eo omnes dies noctesque consumere, ut quid agerent — sentiret?* Sed in his ipsis verbis est, quod iure quis reprehendat. Nolo hoc urgere, in tam exiguo temporis intervallo inde a Catilinae discessu usque ad suspicionem de Allobrogum legatis, aliquanto liberius commemorari *omnes dies noctesque*: sed ipsum istud *omnes* et usui et rationi repugnat, et de continuo vel labore, vel molestia, non nisi *dies atque noctes* perferri eam dicitur: exempla attulit Madvigius ad Fin. I. 51. p. 102: quique locus ab eo omissus est, Planc. § 99. quod huc non pertinebat, multum diversam rationem habet, quoniam istic de certo numero dierum noctiumque sermo est, quibus Plancius Ciceronem Dyrrhachio Thessalonicam perduxerat, igitur commemorato die, quo primum Plancius in eum inciderat, recte subiicit, *o reliquos omnes dies noctesque*.

Notabilis porro error hic est, quod ista, *omnes dies noctesque consumpsi*, subiicit his, *ut vidi*; quoniam, ut constare arbitror, post eiusmodi loquendi formam, unius aut facti aut capti consilii mentio requiritur, non eiusmodi actionis quae non statim absolvatur.

Sed taedet continuo in illo luto volutari: quamquam hoc etiam notemus, iugulari Latinitatem quum dicat, *coniuratos nobiscum esse*: si quidem *esse cum aliquo* constanter apud Ciceronem usurpatur in sententiarum consiliorumque communiione et societate, aut in quacunque necessitudine animorum, quemadmodum, ut uno exemplo defungar, Rabir. Perd. § 24. *cum Saturnino, cum bonis, cum consulibus esse*: et alio modo, Brut. § 509, *eram cum Stoico Diodoto*, i. e. utebar eius disciplina.

I. B A K E.

A D G A L E N U M.

Dittographiae in Codicibus antiquis. — Μέτωπα et μετώπια margines Codicum. — Antiquissimi Hippocratis Codices aetate Galeni. — Correctorum levitas. — διφθέρι et διάφοροι confusa.

Duo sunt apud Galenum loci admodum memorabiles ubi docet quomodo dittographiae in Veterum libris nasci soleant. Alter legitur in Commentario ad Epidem. libr. I. Tom. IX. p. 50. Charter. his verbis: μία μὲν αὕτη παραμυθία τῆς κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν ἐπαναλήψεως —, ἑτέρα δὲ, ἣν ἴσμεν πολλάκις γιγνομένην ἐπὶ πολλῶν συγγραμμάτων· ἐνίστε γὰρ ὑπὲρ ἐνὸς πράγματος διττῶς ἡμῶν γραψάντων εἶτα τῆς μὲν ἑτέρας γραφῆς κατὰ τὸ ὕφος οὐσης, τῆς δ' ἑτέρας ἐπὶ θάτερα τῶν μετώπων ὅπως κρίνωμεν αὐτῶν τὴν ἑτέραν ἐπὶ σχολῆς δοκιμάσαντες, ὁ πρῶτος μεταγράφων τὸ βιβλίον ἀμφοτέρα ἔγραψεν εἶτα μὴ προσσχόντων ἡμῶν τῷ γεγονότι (vitiose editur παρασχόντων ἡμῶν τὸ γεγονὸς) μηδὲ ἐπανορθωσαμένων τὸ σφάλμα διαδοθὲν εἰς πολλοὺς τὸ βιβλίον ἀνεπανόρθωτον ἔμεινεν. De eadem re scribit in Commentario ad Hippocratis librum κατ' ἰητρεῖον Tom. XII. p. 91. Charter.: συμβαίνει δὲ ἐν τοῖς βιβλίοις — ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνίστε τὸν γραφέα (auctorem libri sic appellat) τὰ αὐτὰ πράγματα γράφειν (καθ') ἑαυτὸν σκοπούμενον ἢ τινι λέξει χρήσεται μάλλον, εἴθ' εὐρόντα τὸν βιβλιογράφον ἐνίας μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς μετώποις γεγραμμένας, ἐνίας καὶ κατὰ τοῦ μετώπου πάσας ἐγγράψαι (vitiose editur ἔγραψε) τῷ ἐδάφει τοῦ συγγράμματος ἐν ᾗ κάλλιπα τάξει δόξουσιν εὐλόγως κεῖσθαι. Quem usum habeat huius rei observatio, quam Medicorum eruditissimus scire se scribit in multis libris saepe usu venire (ἣν ἴσμεν πολλάκις γιγνομένην ἐπὶ πολλῶν συγγραμμάτων), alias ostendam et in aliis quibusdam et in Dione Chry-

soslomo, qui saepe in Codicis sui marginibus rem eandem alio atque alio modo formavit, postea optimam orationis formam (ut Galeni verbis utar) ἐπὶ σχολῆς δοκιμάσων, sed qui Codicem descripserunt ἀμφότερα ἔγραψαν et quod in textu et quod in margine erat scriptum. Notum est *textum* appellari τὸ ὕφος et τὸ ἔδαφος τοῦ συγγράμματος: *margines* librorum μέτωπα et μετώπια appellantur, cuius rei duo exempla e Galeno proferam. In Commentario ad Epidem. lib. III. Tom. IX. p. 349. Chart. ita scribit: δῆλον ὅτι παρεγγέγραπται τοῦτο πρῶς τινος, οὐχ ὕφ' Ἱπποκράτους αὐτοῦ γέγραπται. Τάχα δέ τις καὶ προσέγραψεν ἕνεκεν ἑαυτοῦ καθάπερ εἰώθαμεν ὑπόμνησιν ἐν τοῖς μετωπίοις τὰ τοιαῦτα προσγράφειν. εἰτά τις τῶν μεταγραφόντων τὸ βιβλίον ὡς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ὃν εἰς τὸ ὕφος αὐτὸ μετέθηκεν, ubi suppleverim: εἰώθαμεν (εἰς) ὑπόμνησιν — τὰ τοιαῦτα προσγράφειν. Alterum exemplum est in Commentario ad Epidem. lib. IV. Tom. IX. p. 499. Chart.: ἀλλ' οὔτε τῶν ἄλλων ἀντιγράφων εὔρον ἐν τινι ταύτην τὴν γραφὴν οὔτε τις τῶν ἐξηγητῶν οἶδεν αὐτὴν πλὴν ὅτι Διοσκορίδης αὐτὸς ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ βιβλίου προσέγραψεν ἐν δύο μόνοις ἀντιγράφοις εὕρηκώς (εὕρηκέναι) ὥδι πως ἔχουσιν τὴν λέξιν. Est operae pretium videre in iis quae continuo sequuntur quanti laboris esset illis temporibus cognoscere quae esset in scriptura controversa et incerta librorum auctoritas. Sic enim pergit Galenus: οὐ μὴν ἡμεῖς γε ἐν δυοῖν ἀλλ' ἐν πᾶσιν οἷς ἀνέγνωμεν οὕτως ἔχουσιν εὔρομεν τὴν λέξιν ἐξεπίτηδες ἅπαντα μὲν ἰδόντες τὰ κατὰ τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, ἅπαντα δὲ τὰ παρὰ τοῖς φίλοις. Permulta leguntur apud Galenum testimonia unde discas quam parum fidei iam tum Codicibus haberi potuerit utpote neque antiquissimis neque diligenter descriptis sed omni genere oscitantiae et temeritatis aut corruptis aut interpolatis. Passim apud Galenum de interpolatorum impudentia ac levitate querelae leguntur, ex quibus unam audi ex Comment. ad Epidem. lib. VI. Tom. IX. p. 521. Chart.: Ἀνυγματωδέτερον ἢ λέξις σύγκειται καὶ διὰ τοῦτο καὶ γραφὰς αὐτῆς πλείονας ἐποίησαντο καὶ ταῖς γραφαῖς οἰκείας ἐξηγήσεις· ἀληθέτερον δ' ἂν εἴποι τις ὅτι οὐ ταῖς γραφαῖς τὰς ἐξηγήσεις ἀλλὰ ταῖς ἐπινοηθείσαις ἐξηγήσεσι προσαναπεπλάκασιν τὰς γραφάς. Quamquam hoc omnes Critici in loco pessime depravato faci-

mus ut excogitata prius necessaria verborum sententia, sic ipsam scriptoris manum ex vitiata lectione indagemus, sed aliud est sollerter et acute id facere, aliud impudenter quodlibet comminisci.

De antiquis Hippocratis Codicibus luculentum est Galeni testimonium in Commentario ad Hippocratis librum κατ' ἡ-
τρεῖς Tom. XII. p. 2. Chart.: τινὲς καὶ πάνυ παλαιῶν βί-
βλίων ἀνευρεῖν ἐσπούδασαν πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα τὰ
μὲν ἔχοντες ἐν τοῖς βιβλίοις, τὰ δὲ ἐν τοῖς χάρταις, τὰ δὲ ἐν
διαφόροις Φιλύραις, ὥσπερ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Περγᾶμῳ, quem
locum insigni errore liberare iuvat. Non enim illi antiquis-
simi libri scripti erant ἐν διαφόροις Φιλύραις, neque ea verba
significant: »in tiliaceis membranarum" ut Interpreti visum est,
quod mihi quidem novum et inauditum membranarum genus
esse videtur. Nihil huc facit vetus mos scribendi in tabellis
tiliaceis, quae apud Dionem Cassium 72, 6. appellantur γραμ-
ματεῖα οἷα ἐκ Φιλύρας ποιεῖται; vide Fabricium ad Dionem
Cassium 67, 15. ubi legitur: καὶ σφῶν τὰ ὀνόματα εἰς σανίδιον
Φιλύρινον διθυρον ἐγγράψας. Scripti erant Hippocratis vetusti
libri in membranarum, ut opinor, id est in pellibus, quod dubi-
tare non sinunt verba Galeni ὥσπερ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Περγᾶμῳ.
Quid igitur scripsit? Nempe τὰ δὲ ἐν διφθέραις ὥσπερ τὰ
παρ' ἡμῖν. Ubi semel διφθέραις corruptum est in διαφόροις,
sciolus de suo Φιλύραις inseruit. Διφθεραὶ libri in membranarum
scripti et olim in Ionia appellabantur, teste Herodoto V. 58,
et notum est vetus proverbium:

ὁ Ζεὺς χρόνιος κατεῖδεν εἰς τὰς διφθέρας.

et post Cratetis tempora pervulgatus est usus, ut apud Cice-
ronem ad Att. XIII. 24: Quatuor διφθεραὶ sunt in tua potes-
tate.

Haec igitur erant antiquissima Hippocratis volumina, quae
multo studio tum reperiri potuerunt, πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γε-
γραμμένα, ut Galenus testatur. Longe longeque antiquiora
suspiciatus fueris tum superesse, sed secus esse vides.

(Continuabitur).

C. G. C.

VERISIMILIA.

CAPUT I.

Ciceronis Orationes, quas summa cum voluptate legere soleo, multorum et magnorum virorum curis et lucubrationibus aliquanto nunc minus corruptas in manibus nostris esse, quam Aldi temporibus circumferrentur, non est qui negare sustineat. Multa in novissima editione, quam Orellii morte interruptam continuarunt Baiterus et Halmius recte emendata sunt; pluraque recte cognitis et bene digestis novis subsidiis ab iis collatis, corrigi poterunt; at alia etiam multa supersunt emendanda, ubi contra scriptoris usum sermonisque rationem peccatum est et peccatur, membranarum omnibus amice conspirantibus.

Utriusque errorum generis exempla non pauca deprehendisse mihi videor; nonnulla nunc expromere in animo est; quae si non prorsus displicuisse harum rerum iudicibus idoneis cognovero, huic tirocinio propediem plura addam.

Initium faciam ab duobus locis in Orat. pro S. Roscio Amerino, qui adhuc interpretes et editores luserunt, sed qui lenissima medicina ex codicum scriptura emendari posse videntur. Alter est c. 5. § 11. ubi Cicero haec verba ad M. Fannium, qui quaestioni praeerat, facit:

» Te quoque magnopere, M. Fanni, quaeso ut qualem te iam antea Populo Romano praebuisti, cum huic eidem quaestioni iudex praeesses, talem te et nobis et reipublicae hoc tempore impertias. Quanta multitudo hominum convenerit ad hoc iudicium vides; quae sit omnium mortalium expectatio,

quae cupiditas, ut acria et severa iudicia fiant, intelligis. Longo intervallo iudicium inter sicarios hoc primum committitur, cum interea caedes indignissimae maximaeque factae sunt; omnes hanc quaestionem te praetore manifestis maleficiis quotidianoque sanguine dimissius sperant futuram," —

Quo loco monstrum ali sub vocabulo *dimissius* editores, ni fallor, omnes agnoverunt. Quid mutare voluerint vide sis apud Halmium. Unius Madvigii, quem honoris causa nomino, quique mihi in his rebus primo fere loco est, sententiam proferam; ex eo quod ille divinavit, colligatur quid ceteri peccaverint. Coniecit vir eximius in editione tertia Orationum Selectarum: »Omnes hanc quaestionem te praetore *e* manifestis maleficiis quotidianoque sanguine *dimissui* sperant futuram."

Mitto quod huius dativi *dimissui* apud Ciceronem nec vola est nec vestigium; sed illud quaero, quid significare possit et debeat. Etenim sententia postulat ut Orellii verbis utar: »Omnes hanc quaestionem te praetore manifestis maleficiis quotidianoque sanguini suem et modum tandem sperant futuram." Madvigius interpretatur illud *dimissui* ita ut sit *liberationi*, igitur active. At age nunc converte te ad analogia huius dativi in *ui* exempla et in alia omnia te devenire senties, non solum apud Ciceronem (cuius in scriptis admodum rarus huius formae usus est) sed apud quoslibet auctores Latinos. Exemplo esto Caesar de B. C. II. 15: »Suam virtutem *irrisui fore* doluerunt." — Favorinus apud Gellium N. A. III. 1. »Quorum avaritia animam tenuit et corrumpit, quique sese quaerundae undique pecuniae dederunt eos plerosque tali genere vitae occupatos videmus, ut sicut alia in his omnia prae pecunia ita labor quoque virilis exercendique corporis studium *relicui* sit." — Sallustius Bell. Jug. c. 46: »Neque Metellus idcirco minus sed pariter ac si hostes adessent munito agmine incedere, late explorare omnia, illa deditionis *signa ostentui credere* et insidiis locum temptari." — Tacitus (ut ex multis apud eum exemplis unum adscribam) in vita Agricolae c. 39: »Inerat conscientia *derisui fuisse* nuper falsum ex Germania triumphum", et ut tandem ad Ciceronem revertamur, in Orat. p. Flacco 27. § 65: »Quid porro in Graeco sermone tam tritum atque celebratum est, quam si

quis *despicatur ducitur* ut Mysorum ultimus esse dicatur." — Haec omnia indicant dativum in *ui* fere sic cum verbo *esse* coniungi ut passive de subiecto intelligantur (Madvig. praef. ed. III^{ae} Oratt. Select.). At loco nostro a Madvigio mutato active de subiecto intelligendum hoc est, deficiente obiecto plane necessario, quo indicetur, quinam liberentur vel dimittantur. Quod in codicibus est: *dimissius, dimissm, demissm* similia, natum est ex *demfine* vel *demfin* coniunctim scriptum. Legendum autem est: »Omnes hanc quaestionem te praetore manifestis maleficiis, quotidianoque sanguini *demum finem* sperant *facturam*." Huiusmodi dictionem apud Ciceronem saepius inveniri apparebit ex Oratt. in Verr. II. ii. 48 § 118. »Nos modum aliquem et *finem orationi nostrae criminibusque faciamus*;" II. iii. 7. § 14: »Difficile est enim *finem facere* pretio, si *libidini non feceris*; II. iv. 40. § 87. »Neque tamen *finis huic iniuriae crudelitatiue fiebat*."

Alterius loci in Rosciana ratio si fieri potest etiam facilior est. Legitur enim c. 37. § 107: »At qui venit ei (Chrysogono) in mentem praedia concupiscere hominis ignoti, quem omnino numquam viderat? Soletis cum aliquid huiuscemodi auditis, iudices, continuo dicere: necesse est aliquem dixisse municipem aut vicicum; ii plerumque indicant, per hos plerique produntur. Hic nihil est quod + *suspicionem hoc* putetis. Non enim ego ita disputabo, verisimile est Roscios istam rem ad Chrysogonum detulisse; — ipsos certo scio non negare ad haec bona Chrysogonum accessisse impulsu suo."

Vitium non latet in voc. *suspicionem*, ut multis visum est. Neque opus est eorum coniecturis qui voluerunt *suspicioni esse locum putetis*, vel *suspicione niti hoc putetis*, ut Halmius, quod, ut ait, ad litterarum ductus proxime accedit, vel *suspicioni esse opus putetis*, ut Baiterus quod § 114. legitur: »inque eam rem fidem suam, si quid opus esse putaret, interponeret" vel *suspicione occupetis* ut Madvigius; multo facilius et certius Ciceronis manus restitui potest. Etenim in codicibus *habet* scribitur *ht*, *habemus*, *hemus*, *habuisset huisset*, *habere hre*, quod siglum non intellectum ab eo qui locum describebat, mutatum est in *hoc*. Itaque Cicero scripsit: Hic nihil est quod *suspicionem habere putetis*," ut scripsit

pro Cluentio 62. § 174: »Tamen ea res propter multorum eiusmodi casum minime *firmam veneni suspicionem haberet.* et ibid. § 175: »Mortis ratio, iudices, eiusmodi est ut aut *nihil habeat suspicionis*, aut *si quid habet* id intra parietes in domestico scelere versetur.”

In Ciceronis oratione pro P. Quinctio 17. § 54, quo in loco orator exponit quam multa Naevio facienda fuissent antequam honeste possessionem bonorum Quinctii a praetore postulare posset, vitiose nunc editur: »Postulone a praetore ut eius bona mihi possidere liceat, an cum Romae domus eius, uxor, liberi sint, domum potius denuntiem? Quid est quod hac tandem de re vobis possit videri? Profecto si recte vestram bonitatem atque prudentiam cognovi, non multum me fallit, si consulamini, quid sitis responsuri: primum expectare, deinde si latitare ac diutius ludificari videatur, amicos convenire, quaerere quis procurator sit, domum denuntiare. Dici vix potest, quam multa sint, quae respondeatis ante fieri oportere, quam ad hanc rationem extremam *necessariam* devenire.”

Varie locum tentando medicinam asferre conati sunt critici. — Pluygersio placuit *necessario*; ni fallor rem acu non tetigit. Nam si necessario ad eam rationem deveniebat Naevius, quid quaeso erat quod Cicero hoc ei obiiceret? Quid enim minus alicui vitio verti potest, quam fecisse id, quod necessarium esset?

De eo quod Halmius proposuit: *necessarium sit*, ne verbum quidem dicendum esse arbitror nisi quod non sit necessarium. Etenim quid magis a Ciceronis usu abhorrere potest quam eiusmodi sententia: »Dici vix potest quam multa sint quae respondeatis ante fieri oportere, quam ad rationem extremam *necessarium sit* devenire? At levis mutatio est. Non oppugnodummodo *πειθανάγκη* insit. Illud commendat quidem emendatiunculam: proxime accedit ad litterarum ductus, sed eam non probat. Legendum vero h. l. est:” Dici vix potest quam multa sint, quae respondeatis ante fieri oportere, quam ad hanc rationem extremam *inimicissimamque* devenire.” — Quo vocabulo Cicero utitur de eadem re 21. § 66: »ne quid atrocius in P. Quinctium absentem sine causa conetur (Naevius),

sin autem inimicissime et infestissime contendere perseveret" cett. et 15. § 48: «Illicone ad praetorem ire convenit? continuone verum fuit postulare ut ex edicto bona possidere liceret? ad haec extrema et inimicissima iura tam cupide decurabas," eodem etiam hoc loco usus est.

Requiritur obiectum verbo *dicendi* initio c. 2. orationis pro Quinctio ubi haec nunc leguntur: «*Non eo dico*, C. Aquilli, quo mihi veniat in dubium tua fides et constantia aut quo non his, quos tibi advocasti viris lectissimis civitatis, spem summam habere P. Quinctius debeat." Etenim *non eo dico* esset: «non eo verba facio pro P. Quinctio", sed *non eo id dico* (id quod ex coniectura facillimo negotio reponendum esse censeo) est: «non eo dico ea quae praecedunt: «Quod si tu iudex nullo praesidio fuisse videbere contra vim et gratiam solitudini atque inopiae, quo mihi in dubium veniat tua fides et constantia," eodem modo ut scriptum est in oratione pro S. Roscio Amerino: 18. § 51: «Neque ego haec eo profero, quo conferenda sint cum hisce de quibus nunc quaerimus." Quae quum ita sint facile obtinebo orationem pro Coelio c. 9. § 21. vitium contraxisse. — Legitur enim eo loco: «Neque id ego dico ut invidiosum sit in eos, quibus gloriosum etiam hoc esse debet" pro: «Neque id ego eo dico ut invidiosum sit" cett., quam emendatiunculam nunc video a Schuetzio mihi esse praereptam.

Frequentes si animum attendas sunt errores ex dittographia orti. Exemplum praebet Oratio in Pisonem c. 27. § 65: «Fac huius odii tanti ac tam universi periculum, si audes. Instant post hominum memoriam apparatissimi magnificentissimique ludi, quales non modo nunquam fuerunt, sed ne quo modo fieri quidem posthac possint, possum ullo pacto suspicari. Da te populo, committe ludis. Sibilum metuis? Ubi sunt vestrae scholae? Ne acclametur times? Ne id quidem est curare philosophi. Manus tibi ne afferantur? Dolor enim est malum ut tu disputas; existimatio dedecus, infamia, turpitudine verba atque ineptiae." Ubi altero de voc. *dedecus* eiecto tu scribe: «existimatio, decus, infamia, turpitudine", ut existimatio infamiae, decus turpitudini opponatur. Totum locum idecirco adscripsi ut eodem negotio egre-

giam Ernesti emendationem in memoriam revocarem, quae, nescio cur, ab editoribus, sine causa, contempta esse videatur. Correxerit enim: da te populo, *committe te ludis*. Licet res certa sit, nemo adhuc quod sciam recte monenti obtemperavit. Iuvat hic etiam alio apud Ciceronem loco syllabam fugitivam ex fuga retrahere, in libro de Officiis I. c. 11. § 37: «Popilius imperator tenebat provinciam, in cuius exercitu Catonis filius tiro militabat. Cum autem Popilio videretur unam dimittere legionem, Catonis quoque filium, qui in eadem legione militabat, dimisit. Sed cum amore pugnandi in exercitu remansisset, Cato ad Popilium scripsit, ut si eum pateretur in exercitu remanere, secundo eum obliget militiae sacramento: quia, *priore amisso*, iure cum hostibus pugnare non poterat.”

At sacramentum militare neque ab imperatore, si quid video, neque a milite *amittitur* — qui enim hoc fieri potest? — sed remittitur ab imperatore i. e. miles ab eo solvitur sacramento illo, quo se obligavit. Ex vocabulo *priore* ultima syllaba repetita scribendum est: «Cato ad Popilium scripsit, ut si eum pateretur in exercitu remanere, secundo eum obliget sacramento, quia, *priore remisso*, iure cum hostibus pugnare non poterat.”

Sed ad Quinctianam redeo. Ridiculum et absurdum glossema est in c. 11. § 37. quod a nullo adhuc deprehensum esse satis mirari non possum. Causa enim in tres partes divisa, initium facit orator demonstrando, quod primo loco posuerat, non fuisse causam cur Naevius postularet possessionem bonorum Quinctii; nam P. Quinctium neque ex societatis ratione neque privatim quidquam Sex. Naevio debuisset. Demonstraturus igitur nihil deberi Naevio narrat quid ab initio in societate factum sit (societatem autem inierat cum C. Quinctio): «Annum et eo diutius *post mortem C. Quinctii* fuit in Gallia tecum Quinctius. Doce te petisse ab eo istam nescio quam innumerabilem pecuniam. Moritur C. Quinctius, qui tibi, ut ais, certis nominibus grandem pecuniam debuit. Heres eius P. Quinctius in Galliam ad te ipsum venit” cett. Quis igitur est ille Quinctius quocum Naevius annum et eo diutius in Gallia fuit? Caius, ni fallor, quocum societatem iniit, quocum

aliquamdiu in Gallia fuit, non opinor, *post eius mortem.*" Etenim sedulus interpolator non de Caio sermonem esse, sed de P. Quinctio eius herede putabat. Qui error infelici additamento, quod nunc quidem, ut spero, relegabitur, ansam dedit. Fuisse autem Naevium cum Caio Quinctio in Gallia efficitur ex iis quae leguntur c. 4. § 14: »Moritur in Gallia Quinctius cum adesset Naevius et moritur repentino." In flagranti igitur, ut dicitur,prehendimus interpolatorem et si adhuc argumentis in hac re opus est, (quamquam non credo quemquam inveniri qui semel admonitus vitium non perspiciat) legat mihi haec verba ex c. 12. § 41. ubi paucis repetit orator, quae supra exposuit: »Debit tibi C. Quinctius; numquam petisti; mortuus est ille. Res ad heredem venit. Cum eum quotidie videres, post biennium denique appellas."

Ipse se prodit interpolator in eadem oratione c. 5. § 12. loco, quo additamentum invexit: »Quinctius fecit ut dixi societatem earum rerum, quae in Gallia comparabantur. Erat ei pecuaria res ampla et rustica sane bene culta et fructuosa. Tollitur ab atriis Liciniis atque a praeconum consensu in Galliam Naevius et trans Alpes usque transfertur." Videsne verba in Galliam Ciceroni non deberi?

Inscite itidem interpolatum est initium c. 37. orationis pro Sex. Roscio Amerino, ab eo qui alios non intelligere arbitraretur, quid praepositio *ad* significet nominibus urbium apposita. Ponuntur autem *ad urbem esse, ad urbem venire* similia, alio sensu quam *in urbem venire, in urbe esse*, eodem discrimine, quo dicitur *ab urbe discedere et ex urbe exire.* — *Ad urbem*, id quod nos diceremus *ante urbem*, erant v. c. in coniuratione Catilinae Q. Marcius Rex et Q. Metellius Creticus, imperatores impediti ne triumpharent, calumnia paucorum (Sall. Bell. Catil. 30.) et Cato a Cicerone inducitur in Catone Mai. 4 § 10. haec dicens: »Adolescentulus miles profectus sum *ad Capuam* i. e. in castra quae circa Capuam erant. Sic apud Caesarem Bell. Gall. VII. 59. »Caesar a Gergovia discessit" non indicat eum ex illa urbe discessisse, sed eum fuisse circa eam urbem, quippe quam obsessisset. »Hanc praepositionum vim non perspicuens interpolator ad Ciceronis l. l. *Ad Volaterras* mors Sex. Roscii quadriduo, quo is occisus est, Chrysogono nuntia-

tur," adscripsit: *in castra L. Sullae*, quae verba quantocius reiicienda sunt, ut simile glossema apud Livium VII. 16: »Ab altero consule (Cn. Manlio, cui provincia obvenerat ut cum Faliscis bellum gereret, quod non reddidissent eos, qui Falerios perfugerant, repetentibus Fetialibus Romanis) nihil memorabile gestum; nisi quod legem novo exemplo *ad Sutrium in castris* tributim de vicesima eorum, qui manumitterentur tulit."

Multa leguntur in oratione pro Sex. Roscio Amerino, quae ex rhetorum potius scholis Caesarum temporibus, quam ex Ciceronis optimi artificis officina profecta esse videantur, quod neminem fugit qui, ut uno exemplo utar, vel leviter inspexerit c. 26. de parricidarum supplicio; nam omnia hic expromere longius foret, nec opus est ea indicare, quae unicuique in promptu sunt. Plurimae inveniuntur comparationes, multaque de L. Sulla leguntur, quae vel temporum causa dicta sunt, vel oratoris aetati sunt condonanda, quibusque Tullius postea abstinuit. — In ipso enim Cicerone factum est quod de alia re dicit pro Caelio: »ut ea quae ratione antea non perspexerat, satietate abiicisse, vel experiendo contempsisse videatur."

Ex eo genere est quod scripsisse mihi videtur in oratione pro Sex. Roscio 8. § 22. ubi dicit Sexti Roscii patris nomen in proscriptorum tabulas relatum, bonaque eius quae sexagies erant, Chrysogono empta duobus millibus nummum, imprudente L. Sulla, haec subiungens: »Neque enim mirum cum eodem tempore et ea quae praeterita *sunt et* ea quae videntur instare praeparet, cum et pacis constituendae rationem et belli gerendi potestatem solus habeat, cum omnes in unum spectent, unus omnia gubernet — si aliquid non animadvertat" cett. quo loco *praeparet* vehementiore zeugmate, quod dicunt, referri *ad ea quae praeterita sunt*, perspexerunt editores; quomodo vero vulnus sanandum esset non viderunt. Etenim quid sententia postulet, recte vidit Ravius, quem multa docte et eleganter in »Variis Lectionibus" adnotasse, omnes agnoscimus, inserens *curet* post voc. *tempore*, mihi tamen non probans sic Ciceronis manum esse restitutam. Verbum excidisse apparet; sedes huius verbi ni fallor fuit post

sunt ante et; neque a vero aberrare mihi videor rescribens: Neque enim mirum cum eodem tempore et ea quae praeterita sunt sanet et ea quae videntur instare praeparet, cum et pacis constituendae rationem et belli gerendi potestatem solus habeat — si aliquid non animadvertat” cett. Hic si mihi aliquis existit, qui praeterita sanari non posse contendat, eum exemplis certe non obruam; nullum enim ad manum est; sed ea “quae videntur instare praeparare” eiusdem monetae est, et aequae bene, vel si malis, aequae vitiose dicitur. A Cicerone autem scriptum esse Sullam praeterita sanare ut significaret: Syllam mederi vulneribus quae reipublicae bello civili essent inflicta, nullus dubito. Quomodo autem Sulla praeterita sanare et quae videbantur instare praeparare posset indicatur iis, quae statim sequuntur: “Cum et pacis constituendae rationem et belli gerendi potestatem solus habeat.”

Quae loco de quo diximus copiose exponit de Sulla multis et magnis negotiis districto, ita ut omnibus rebus ipse vacare non possit, immo multa aliis relinquere et committere debeat, (haec autem ita narrat ut potenti viro parcat neque in eum pessimorum facinorum illius nomine perpetratorum culpam transferat) ea repetit c. 45. § 130. his verbis: “Quae omnia si quemadmodum solent liberti nequam et improbi facere in patronum suum voluerit conferre (Chrysogonus) nihil egerit. Nemo est enim, qui nesciat propter magnitudinem rerum multa multos partim imprudente Sulla commisisse:” — quo loco pro partim, quod certe huius loci non est, rescribendum esse arbitror: praesertim. “Non enim agitur h. l. nisi de iis, quae “indigna et intolerabilia” videbantur; quae etiam partim L. Syllae adscribere et adspargere abhorret ab ea prudentia, qua semper de Sylla in hac oratione Cicero loquitur. In codicibus inter utriusque vocabuli scripturam si quod, certe perparvum discrimen intercedere neminem fugit.

Itidem in codicibus nihil quidquam interest utrum scribatur bona an hominum; certe tam parvo discrimine depinguntur ut ab eo qui aliud agit facile confundi immo ne distingui quidem possint. Utrum vero eodem redeat quid in editionibus scriba-

tur non est difficile diiudicare. Legitur v. c. in Oratione pro Q. Roscio Comoedo 14. § 44: » Quid exspectas quam mox ego Luscium et Manlium dicam ordine esse senatores, aetate grandes natu, natura sanctos et religiosos, copiis rei familiaris locupletes et pecuniosos? Non faciam: nihil mihi detraham, cum illis exactae aetatis severissime fructum, quem meruerunt, retribuam. Magis mea adolescentia indiget illorum *bona* existimatione, quam illorum severissima senectus desiderat laudem meam.” Audacter rescribe: » Magis mea adolescentia indiget illorum *hominum* existimatione, quam illorum severissima senectus desiderat laudem meam.”

Non dissimili errore aliud in eadem oratione natum est vitium, siglo quodam male intellecto. — Cicero enim expositurus, quid intersit inter iudicium et arbitrium c. 4. § 10. scribit: » Ad iudicium hoc modo venimus ut totam litem aut obtineamus aut amittamus; ad arbitrium hoc animo adimus ut neque nihil, neque tantum quantum postulavimus consequamur. Eius rei ipsa verba formulae testimonio sunt. Quid est in iudicio? Directum, asperum, simplex. SI PARET HS. 1000 DARI [OPORTERE]. Hic nisi planum facit HS. 1000 ad libellam deberi causam perdit. Quid est in arbitrio? Mite, moderatum. QUANTUM AEQUIUS ET MELIUS SIT DARI. Ille *tamen* (l. *autem*) confitetur plus se petere, quam debeatur, *sed* satis superque habere dicit quod sibi ab arbitro tribuatur.” Quae in ultima sententia sit oppositio non video. Nam Cicero dicit Fannium plus petere quam debeatur; venit enim ad arbitrium. Sic recte illud quod voluit, si quid video orator potuit demonstrare; non autem hoc modo: » confitetur Fannius plus se petere quam debeatur; *sed* satis superque habere dicit, quod sibi ab arbitro tribuatur.” Pro *sed*, vel ut in codicibus vulgo est: *set*, reponendum est *scilicet* quod in libris manuscriptis saepe sic scribitur: *set*, *slt*, (vide Io. Nicolai Tractatus de Siglis Veterum p. 73.) nonnunquam etiam *s*. — Nostri igitur arbitrii et iudicii est, non scribarum dormitantium et titubantium, diiudicare quid scribendum sit. *Scilicet* autem saepe initio sententiae legi apparebit ex Cic. Or. p. Sylla 24. § 67. Philip. X. 8. § 17. in Verr. II. 1. 54. § 142. 58. § 153. II. 11. 58. § 142. ad Fam. X. 26. § 2.

In eodem verbo peccatum est in contrariam partem apud Ciceronem ad Fam. VII. 23. § 5: »Quod tibi destinaras *τραπεζοφόρον*, si te delectat habebis; sin autem sententiam mutasti ego habebō *scilicet*. Ista quidem summa nae ego multo licentius emerim diversorium Tarracinae ne semper hospiti molestus sim.” Sententia loci, nisi omnia me fallunt, haec est: Si te non delectat illud *τραπεζοφόρον*, ego emam, at minore pretio, quam tu. Ista summa, i. e. quam tu licitus es non emam, nam possum emere tanta pecunia diversorium Tarracinae, quod libentius faciam ne semper hospiti molestus sim. Non scripsit igitur Tullius »ego habebō *scilicet*,” quod quid hoc loco significare possit alii videant, verum: »Quod tibi destinaras *τραπεζοφόρον*, si te delectat habebis; sin autem sententiam mutasti ego habebō. Sed ista quidem summa nae ego multo libentius emerim diversorium” cett.

In nobilissimo et notissimo loco de mandatu apud Cicero- nem pro S. Roscio Amerino c. 38. § 112. sic editur: »Quid recipis mandatum si aut neglecturus aut ad tuum commodum conversurus es? cur mihi te offers ac meis commodis officio simulato officiis et obstas? Recede de medio, per alium transigam. Suscipis onus officii, quod te putas sustinere posse; quod *minime* grave videtur iis, qui minime ipsi leves sunt.”

Zumptius suspicatus est *maxime* grave legendum esse, quod Klotzius recepit, aliis v. c. Halmio, Freudenbergio vulgatam defendentibus. Quod Zumptio placuit, id iam Dobraeus proposuit in Advers. II. p. 375. — At *maxime* grave vereor, ut defendi possit pro *gravissimum*; praeterea, id quod a Freudenbergio observatum est, lusum inter *grave* et *leve* maximam partem perit illa coniectura, »quod iam grave non proprio sed translato intellectu pro *magnum*, non *contemnendum* esset accipiendum.” Id vero quod Halmius excogitavit, loci sententiam hanc esse: »onus officii non grave videbitur iis, qui ipsi graves et constantes sunt” melius opinor tacuisset. — Roscius mandatum recipiens et fidem fallens iure opinor levis dicitur; eo ipso quod levis erat, putabat se onus illud sustinere posse; nam onus illud iis solum grave videtur, qui minime ipsi leves sunt. Quod si mihi dederis, nec est quod repugnes, etiam dabis in voc. *minime* esse peccatum. Repo-

nendum autem est: »Suscipis onus officii, quod te putas sustinere posse, quod *nimirum* grave videbitur iis, qui minime ipsi leves sunt.»

Infeliciter cessit Halmio emendatio eius loci in Orat. p. S. Roscio ubi Cicero disputat de Roscii servis in quaestionem postulatis; sed recusatis. »Servos ipsos» dicit orator, »quod ad me attinet neque arguo neque purgo; quod a vobis oppugnari video, ne in quaestionem dentur, suspiciosum est: quod vero apud vos ipsos in honore tanto sunt, profecto necesse est sciant aliquid, quod si dixerint perniciosum vobis futurum sit. »In dominos quaerere iniquum est.» At non quaeritur. Sex. enim Roscius reus est. Neque enim cum de hoc quaeritur [in dominos quaeritur]; vos enim dominos esse dicitis. »Cum Chrysogono sunt. Ita credo,» cett.

Varias multorum coniecturas exhibet Orelliana ed. altera. Halmius de suo invexit et Ciceroni obtrusit verba; *in dominos quaeritur*, quae codices omnes omittunt. — Mihi quidem locus hoc modo constituendus videtur: »In dominos quaeri de servis iniquum est.» At non quaeritur; Sex. enim Roscius reus est. Cum Chrysogono sunt. Ita credo» cett. eiectis iis, quae in editionibus interponuntur et quae ego supra interposui. Etenim in fictis illis altercationibus Cicero solet brevissimis uti sententiis ab utraque parte, ut est v. c., ut unum exemplum laudem in Oratione pro Murena in celeberrimo loco c. 50. § 62. de Stoicorum praeceptis. Hic contra interpositis verbis: »Neque enim cum de hoc quaeritur, vos enim dominos esse dicitis» tota loci vis perit, praesertim quum haec vocabula plane idem contineant quae superiora: »At non quaeritur. Sex. enim Roscius reus est.» Novae porro et inauditae elegantiae est ista particulae *enim* repetitio in eodem responso: »Sex. *enim* Roscius reus est; neque *enim* cum de hoc quaeritur, vos *enim* dominos esse dicitis.» Praeterea gravissimum vitium suppositis verbis inest contra constantem Ciceronis scribendi dicendique usum. Legitur enim saepe: *quaestionem habere de servis, de servis quaeri, ex servis quaeri, quaestio est de servis, quaeritur ex servis de aliqua re, quaestio habetur de servis mortis paternae, in dominum, in reum, in filii caput*; vide exempli causa: Cic. p. Sex. Rosc.

Am. 28. § 77. 78. 41. § 119. 42. § 125. p. Milone 22. § 59. pro Deiot. 1. § 3. pro Cluent. 63. § 176. 64. § 181, 65. § 182. 185. et alibi; sed *quaeri de aliquo* eo sensu ut significet: *quaestionem habere de servis in aliquem*, nusquam quod sciam apud Ciceronem legitur. Neque est quod miremur hanc dictionem non inveniri; nam quaestio non est de persona sed de facto, ut Cicero ipse ait pro Milone 21. § 57. *»facti in eculeo quaestio est;»* de re igitur quaeritur. Omisso igitur inutili et futili additamento legamus apud Ciceronem illud quod supra scripsi.

Lenissima medicina auxilium ferendum est iis, quae leguntur p. S. Roscio 53. § 155: *»Cavete per deos immortales, iudices, ne nova et multo crudelior per vos proscriptio instaurata esse videatur. Illam priorem, quae facta est in eos, qui arma capere potuerunt, tamen senatus suscipere noluit, ne quid acrius, quam more maiorum comparatum est publico consilio factum videretur,»* ubi requiritur *comparatum esset*, quia non ex sua persona rationem addit Cicero, sed quid Senatui visum fuerit refert. Ponuntur igitur haec in oratione, ut aiunt, obliqua et necessario in coniunctivo.

Non deterreor verbis C. A. Schmidtii scribentis ad Ciceronis orationem pro Q. Roscio Comoedo, se, *»codicibus quoad id quidem fieri potest, delectari magis quam coniecturis,»* quin auxilium feram depravato loco in Oratione laud. l. 18. § 56, ubi Fannius petit a Roscio dimidiam partem eius pecuniae, quam hic a Flavio acceperat; respondetur, eam partem non deberi videri quoniam Roscius sibi, non ex societate petierit et Fannio integram actionem reliquerit, ut is quoque, si ita videretur alteram partem dimidiam, sibi debitam, posset petere. Fannius autem a Roscio petebat, ut quod ille a Flavio abstulisset, secum partiretur; commune enim factum esse societatis, quod Roscius sibi exegisset. Inter ea quae de hac re a Cicerone disputantur haec leguntur § 56: *»Quemadmodum suam partem Roscius suo nomine condonare potuit Flavio ut eam tu non peteres; sic cum exegit suam partem et tibi integram petitionem reliquit, tecum partiri non debet, nisi forte tu perverso modo, quod huius est ab alio extorquere non potes huic cripere potes.»* Haec, si quid intelligo non Da-

vus, sed ne Oedipus quidem expediet, sicuti nunc editur. At si perspexeris quid Orator velit, (neque hoc admodum difficile est intellectu) cum explicatione eodem fere negotio emendationem habebis. Nempe dicit Cicero perverso more a Fannio id agi ut quum quod suum esset a Flavio non posset extorquere, id conaretur Roscio eripere. — Rescribe igitur: »Tecum partiri non debet, nisi forte tu perverso modo *si quod tuum est ab alio extorquere non potes, id huic eripere potes.*» De re ne verbum quidem addendum videtur; dictionis exemplum unum et alterum ex infinita copia, quae apud Ciceronem invenitur, commode potest subiungi. Legitur v. c. in Verr. II. II. 18. § 45. Neque enim permissum est ut impune nobis liceat, *quod* alteri eripimus, *id* alteri tradere, 44. § 109: »*Quod* illi iudices multo in leviori causa statuerunt aequitatem secuti, vos *id* statuere in gravissima causa, praesertim aliorum auctoritate iam confirmatum, dubitabitis? et 61. § 150. Verum esto: alio loco de aratorum animo et iniuriis videro: nunc, *quod* mihi abs te datur, *id* accipio.» In Graeco sermone idem dicendi usus est.

Vitium contraxisse videntur quae leguntur in Orat. p. Q. Roscio 5. § 14: »Pecunia petita est certa; *cum* tertia parte sponsio facta est.» Sponsionem facimus *cum* eo, quem contra ad iudicem venimus, non opinor *cum* pecunia. Correctionem, petas ex c. 4. § 10. huius orationis: »Pecunia tibi debebatur certa, quae nunc petitur per iudicem; *in* qua legitimae partis sponsio facta est» nostroque loco legas: »Pecunia petita est certa: *in* tertia parte sponsio facta est.»

Quam relegavimus praepositionem *cum* ex Rosciana, eam introducendam esse censemus in Divin. in Caecilium c. 15. § 50. ubi Cicero disputat de adiutoribus quos secum Caecilius esset in iudicium adducturus, si accusatio ad eum esset delata. »Quartum quem sit habiturus non video, nisi quem forte ex illo grege moratorum, qui subscriptionem sibi postularunt, cuicumque vos delationem dedissetis. *Ex* quibus alienissimis hominibus ita paratus venis, ut tibi hospes aliquis sit recipiendus.» Quomodo Caecilius veniat *ex* illis hominibus alienissimis, ipse videat; non absurdum mihi videtur ipso, Tullio auctore, reponere, »*Cum* quibus alienissimis hominibus ita

paratus venis" cett., quemadmodum de eadem re initio huius capitis 15 legitur: »Esto, ipse nihil est, nihil potest; at *venit paratus cum subscriptoribus exercitatis et disertis.*» »Ex quibus verbis ineptum et si verborum significationem attendas subobscoenum additamentum *nihil potest* (qua de re castus interpolator ne cogitavit quidem) eiicias. Etenim *nihil est*, quid sit, non opus est ut iis explicetur qui praecedentem sententiam inspexerint, ubi legimus: »Sin mecum in hac prolu- sione *nihil fueris*, quem te in ipsa pugna cum acerrimo ad- versario fore putemus?" Age nunc linge tibi aliquem re- spondentem his verbis: »*Esto. ipse nihil est; nihil potest,*» et gloriare vetustissimis tuis membranarum fide dignissimis! In § 49. eadem ratione est: »Iam hoc considerate cuiusmodi ac- cusatores in tanto iudicio simus habituri, cum et ipse Alie- nus ex ea facultate, si quam habet, aliquantum detracturus sit et Caecilius tum denique *se aliquid futurum* putet si Alie- nus minus vehemens fuerit." cett.

Prava interpunctione pessumdata est oratoris manus pro Q. Roscio 15. § 46. »Relictum est ut Cluvium falsum dixisse Luscio et Manlio contendat: quod si facit, qua impudentia est, *cumne* testem improbabit, quem iudicem comprobarit? ei negabit credi oportere, cui ipse crediderit? eius testis ad iu- dicem fidem infirmabit, cuius propter fidem et religionem iu- dicis testes compararit? quem ego si ferrem iudicem, refugere non deberet *cum* testem producam, reprehendere audebit?" quae omnia affirmantis sunt, nequaquam interrogantis. Po- suit enim Orator conditionem, *quod si facit;*" qua condi- tione accepta qui locus interrogationi esse potest? Importu- num *ne* post *eum* ex dittographia litterae *m* ortum est. In ultima sententiae parte obtemperatum oportuit Lambino certa emendatione corrigenti: »Quem ego si ferrem iudicem, refu- gere non deberet, *cum cum* testem producam, reprehendere audebit."

Miserum in modum depravata est § 14. c. 4. Divinationis in Caecilius: »Omnium civitatum totius Siciliae legationes adsunt, praeter *duas civitates*, quarum *duarum* si adessent, duo crimina vel maxima minuerentur, quae cum his civi- tatibus C. Verri communicata sunt."

Quid enim absurdius cogitari potest quam illud, quod nunc omnes edunt et concoquant: »Omnium civitatum legationes adsunt, sed duae civitates non adsunt.” Scilicet bonus interpolator non capiens genitivum post *praeter* positum, inseruit *duas civitates*, quod praeterquam quod absurdum est, etiam ingratissimum auribus accidit. Fuit autem antea et erit ut spero etiam postea hoc in editionibus: »Omnium civitatum totius Siciliae legationes adsunt *praeter duarum, quarum* si adessent, duo crimina vel maxima minuerentur” cett.

Genitivum post *praeter* a praepositione non regi intellexit interpolator: quomodo genitivus explicandus esset nesciebat: ventum igitur est ad solemne remedium: neque indocti solum in istiusmodi locis haerebant. Sic v. c. Sallustii verba in Bell. Catil. 36: »Senatus Catilinam et Manlium hostes iudicat; ceterae multitudini diem statuit ante quam sine fraude liceret ab armis discedere, *praeter rerum capitalium condemnatis*,” grammaticorum pravis interpretationibus locum dederunt. Priscianus enim annotavit l. XVII. 21. 161. p. 85. Kr. »Diversi quoque casus, vel casus pro casibus figurate tam a nostris quam a Graecis saepissime ponuntur ut Sallustius in Catilinario: *praeter rerum capitalium condemnatis* pro *condemnatos*, et Cledonius Grammaticus ap. Putsch. p. 1935. *Praeter* vero lecta est et ablativo iuncta ut Sallustius; *praeter rerum capitalium condemnatis*. Maxime miror ex iis locis ubi praepositiones ut *praeter* apud auctores Latinos adverbialiter usurpantur, hunc Livii locum sedulorum correctorum manus evasisse, salvumque ad nos pervenisse, in l. III. c. 15: »Exsules, servique *ad quatuor millia hominum et quingenti* duce Ap. Herdonio Sabino, nocte Capitolium atque arcem occupaverunt.”

Vitio laborat ut mihi videtur initium huius Divinationis cuius § 3. haec habet: »Cum quaestor in Sicilia fuisset iudices, itaque ex ea provincia decessissem, ut Siculis omnibus iucundam *diuturnamque* memoriam quaesturae nominisque mei relinquerem, factum est” cett.

Qui enim fieri potuit ut Cicero decedens relinqueret *diuturnam* memoriam nominis sui? Futuro certe opus est, quod habebis si reposueris: »itaque ex ea provincia decessissem ut

Siculis omnibus iucundam *duraturamque* memoriam quaesturae nominisque mei relinquerem" cett.

Nomen proprium interpolatum est in eadem oratione c. 2. § 5: »Quo in negotio tamen illa me res, iudices, consolatur, quod haec quae videtur esse accusatio mea non potius accusatio, quam defensio est existimanda. Defendo enim multos mortales, multas civitates, provinciam *Siciliam* totam." Quae omnia cum in universum dicuntur, demonstrant *Siciliam* a nescio quo explicandi gratia additum esse.

Orationi pro Caelio prodesse poterunt quae leguntur in Divinat. in Caec. 6. § 22. »Nam te actore quem eorum adfuturum putas, quos intelligis, non ut per te alium, sed ut *per alium aliquem* te ipsum ulciscantur, laborare." In Caeliana, eo loco quem volebam, Cicero disputat de L. Lucceii testimonio, cuius servi ut hospitem suum interficerent subornati dicebantur a M. Caelio; deinde sic pergit: c. 22. § 55. Sed cur diutius vos, iudices, teneo? Ipsius iurati religionem auctoritatemque percipite atque omnia diligenter testimonii verba cognoscite. RECITA L. LUCCEII TESTIMONIUM. Quid exspectatis amplius? An *aliquam vocem* putatis ipsam pro se causam et veritatem posse mittere? Haec est innocentiae defensio, haec ipsius causae oratio, haec una vox veritatis." Si quid video ea quae disputantur ab oratore post testimonium recitatum L. Lucceii, ad testimonium illud pertinent; nec quidquam magis absurdum et ineptum cogitari potest quam illa rogatio, utrum causa et veritas vocem aliquam mittere possint. Hoc agendum est oratori ut iudices et auditores quam faveat L. Lucceii sanctissimi hominis gravissimique testis testimonium M. Caelio perspiciant. Idcirco dixit testimonio recitato: »An *aliam aliquam* putatis ipsam pro se causam et veritatem posse mittere? Haec est innocentiae defensio, haec ipsius causae oratio, haec una vox veritatis."

Scripsi Lugduni Batavorum
mense Quinctili MDCCCLIX.

S. H. RINKES.

Qui aegre ferunt Criticos ex Veterum libris remove-
tamenta olim a sciolis in margine adscripta, deinde a libra-
riis oscitanter in textum recepta, perpendant verba Galeni in
Commentario ad Hippocratis Epidem. libr. VI. (Tom. XI. p. 397.
Charter.) ubi docet verba οἶον ἐδύνη ἐδύνην παύει olim a nescio
quo *exempli causa* (ἐν παραδείγματος μοίρᾳ) in margine adscri-
pta, deinde a librario in textum recepta esse. Φαίνεται μὲν
γάρ, inquit, ὡς ἐπ' ἐξηγήσει προσγραφέν ὑπὸ τινος, αὐθις δὲ
εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. Vides non
heri aut nudius tertius eam librorum fraudem esse natam.
Lubet me nunc indicare emblemata quaedam, quae Ciceronis
ad Atticum Epistolis ὡς ἐπ' ἐξηγήσει προσγραφέντα αὐθις ὑπὸ
τοῦ βιβλιογράφου εἰς τοῦδαφος μετατέθη. In libro VIII. Epist. 7.
§ 2. »Quod enim tu meum laudas et memorandum dicis,
malle [*quod dixerim*] me cum Pompeio vinci quam cum istis
vincere, cett." valde frigidam ἐξήγησιν vides et alieno loco
insertam. In libro I. Epist. 16. § 5: Quorum Catulus quum
vidisset quemdam: »Quid vos, inquit, praesidium a nobis pos-
tulabatis? an, ne nummi vobis eriperentur [*timebatis*]»? Non
hoc Catulus volebat, sed *praesidium postulabatis*. In eadem
epistola § 12: »Atque in eo neque auctoritate neque gratia
pugnat, sed quibus Philippus omnia castella expugnari posse
dicebat [*in quae modo asellus onustus auro posset ascendere*].
Apertum est quibus cett. esse nummis. Adscriptum est in
margine: *Philippus omnia castella — ascendere*, quorum ver-
borum pars stulte Tullianis agglutinata est.

In sequenti Epistola I. 17. § 10. legitur: »Lucceium scito
[*consulatum*] habere in animo statim petere: duo enim soli
dicuntur petitori." Potuitne insulsius quidquam et alieniore
loco interponi quam illic *consulatum*?

Etiam magis absurdum est IV. 5. § 3: »Ex Anniana [*Mi-*

[onis] domo Q. Flaccus eduxit viros acres." An tu aequo animo ferre posses *ex Tulliana Ciceronis epistola*?

Facile deprehenditur interpolatio in libro VIII. Epist. 11. § 3. »affertur litterarum tuarum exemplum quas tu ad Lentulum misisses. Hae scriptae sic erant: Litteras tibi a L. Domitio a. d. xiii. Kal. Mart. allatas esse (earumque exemplum subscripseras) magnique interesse reip. [*scripseras*] omnes copias primo quoque tempore in unum locum convenire." Quoniam manifestum est verba *earumque exemplum subscripseras* διὰ μέσου posita fuisse, ultro excidit *scripseras*.

In Epistolis ad Familiares I. 9. § 20. ecquis est qui ferre possit: »repentinam eius defensionem Gabinii, quem proximis [*superioribus*] diebus acerrime oppugnasset"?

Elegantem Ciceronis locum scioli foeda macula inquinaverunt in Epist. ad Famil. III. 12. § 3. »Vides sudare me iamdudum [*laborantem*] quomodo ea tuear quae mihi tuenda sunt et te non offendam." Comparari possunt et alia et Aristophanis verba in Nubibus vs. 1591:

οἶμαι γε τῶν νεωτέρων τὰς καρδίας
πηδᾶν ὅ τι λέξει.

Praeterea inserta copulam: »quo modo (*et*) ea tuear" cett.

In libro IV. Epist. 4. initio: »Accipio excusationem tuam [*qua usus es*] cur saepius ad me litteras uno exemplo dedisses." ablega in marginem puero dignam annotationunculam.

Magis etiam puerile est emblemata in Caelii Epistola VIII. 13. § 2. »Stomacho est scilicet [*Pompeius*] Magnus nunc ita languenti ut vix id quod sibi placeat reperiat." Editores etiam admoniti a Lambino nil sentiunt.

Redde magistello nomen proprium in libro XII. 10. § 3: »Praeclare viceramus, nisi spoliatum, inermem, fugientem Lepidus recepisset [*Antonium*]." vel hoc unum cogita quam importuno loco sit illud nomen positum.

Eiusdemmodi emblemata est in libro eodem Epist. 14. § 4. *Dolabellam* in verbis: »spero etiam confectum esse iam et oppressum [*Dolabellam*]. Lege modo quae praecedunt.

Cicero creditur Bruto scripsisse Libro XIII. Epist. 11. init.: »non dubito quin scias — quam diligenter soleam meos municipes [*Arpinates*] tueri." Tu non credes, sat scio.

Multa sunt sciorum additamenta in libris Tusculanarum Quaestionum olim ab acutioribus deprensa et magnam partem nunc ab Editoribus omnibus eiecta. In alia quaedam veluti digitum intendam. In libro I. 8. § 16. »Iam istud quidem nihil negotii est: [*sed*] etiam maiora molior,” sine mora particulam adversativam expunge, cui nullus hic locus est.

Post pauca haec leguntur: »Quia, quoniam post mortem nihil est mali, ne mors quidem est malum; cui proximum tempus est [*post mortem*] in quo mali nihil esse concedis.” Miror quomodo quis verba *post mortem* sine risu legere possit.

In vicinia insulsum fulcrum scioli de suo orationi, quae nihil istiusmodi desiderabat, supposuerunt I. 12. § 26: »Expone igitur, nisi molestum est, primum animos [*si potes*] remanere post mortem: tum, si minus id obtinebis (est enim arduum) [*docebis*] carere omni malo mortem.” Spurium esse *docebis* et verba *carere omni malo mortem* perinde atque *animos remanere post mortem* pendere a verbo *expone* perspicue docet loci compositio. Graece pro *primum* et *tum si minus id obtinebis* dici solet *μάλιστα μὲν* et *εἰ δὲ μή*, quae ex uno eodemque verbo, quod praeponitur, suspendi solent. Simul intelligitur *si potes* insititium esse.

Quaeritur adhuc vera lectio in Tusculanarum libro II. 18. § 42. »Ego illud — tantum esse quantum videatur non puto — doloremque *eius* omnem esse tolerabilem.” Mihi verum esse videtur: »doloremque *viro* omnem esse tolerabilem.” Conf. II. 21. § 40: »haec ut imperet illi parti animi, quae obedire debet, id videndum est *viro*.”

Oneret et corrumpit orationem male repetitum *pluribus* II. 20. § 46: »Hisce ego [*pluribus*] nominibus unam rem declarari volo, sed utor ut quam maxime significem pluribus.”

Non premam suspicionem quae mihi in mentem venire solet quoties relego locum in Tusculan. III. 1. § 1. »Quidnam esse causae putem cur — corporis curandi tuendique [*causa*] quaesita sit ars.” Interpolatum est *causa*, et *corporis curandi tuendique ars* coniungenda sunt.

Plura addere volentem non me dies, sed charta deficit.

C. G. C.

M N E M O S Y N E.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA.

SCRIPSERUNT ET COLLEGERUNT

C. G. COBET, T. J. HALBERTSMA, H. G. HAMAKER, H. VAN
HERWERDEN, E. J. KIEHL, E. MEHLER, S. A. NABER,
W. N. DU RIEU, S. H. RINKES.

VOLUMEN NONUM.

1860.

LUGDUNI BATAVORUM,

E. J. BRILL.

1860.

0 24. 163.

I N D E X

VOLUMINIS NONI.

DISPUTATIONES.

Annotationes Criticae et Palaeographicae ad IULIANUM.

SCR. C. G. COBET. Pag. 1—21.

ARISTAENETI (ad), quem vocant, Epistolas.

SCR. C. G. COBET. » 148—170.

ΑΤΑΚΤΑ. SCR. I. BAKE. p. 171—224, 225—243, 299—308.

DABRII Fabulae. Impostoris Graeculi fraus deprensa.

SCR. C. G. COBET. p. 278—287.

GALENUM (ad). SCR. C. G. COBET. p. 21—48.

HERODOTEA. SCR. C. G. COBET. p. 287—298.

HIPPOCRATEM (ad). SCR. C. G. COBET. » 68—86.

ISAEI oratio I. nonnullis locis emendata.

SCR. C. G. COBET. p. 438—443.

IULIANI (ad) Συμπόσιον ἢ Κρόνια, vulgo *Caesares*.

SCR. C. G. COBET. p. 249—278.

Lectiones Tullianae. SCR. W. G. PLUYGERS. p. 323—333.

Observationes Criticae in CORNELII TACITI libros.

SCR. W. G. PLUYGERS. p. 49—67.

PROTH (ad) Lexicon. SCR. C. G. COBET. p. 399—437.

PLATONICA. SCR. C. G. COBET. » 337—389.

STOBAEI (ad) Florilegium. SCR. C. G. COBET. p. 86—112. 113—148.

THEMISTI loci aliquot emendantur. SCR. C. G. COBET. p. 243—249.

I N D E X.

M I S C E L L A N E A.

ARISTOPHANES. Pax vs. 15—20. Scr. W. G. PLUYGERS.	p. 67.
CICERO pro Murena XIII, 29. XIII, 40 et XXII, 46.	
Scr. C. G. C.	p. 356.
DIONYSIUS Halicarnassensis aliquoties emendatus.	
Scr. C. G. C.	p. 315—323.
Emblema e DEMOSTRENE sublatum. Scr. C. G. C.	p. 394.
Emendatur locus XENOPHONTIS in Hellen. VI. 3, 39.	
Scr. C. G. C.	» 393.
Epigramma vetus emendatur. Scr. C. G. C.	» 314.
HERACLITI Ephesii locus restitutus. Scr. C. G. C.	p. 457.
HOMERI locus in Iliad. IX. 240. correctus. Scr. C. G. C.	p. 592.
Interpunctio in libris Mss. et editis vitiosa. Scr. C. G. C.	» 448.
IOHANNIS CHRYSOSTOMI locus correctus. Scr. C. G. C.	» 48.
ISAEI locus restitutus. Scr. C. G. C.	p. 596.
LIVII nonnullis locis emendatus. Scr. C. G. C.	p. 298.
Loci aliquot apud THEMISTIUM emendati. Scr. C. G. C.	p. 170.
Locus in Actis Apostolorum VII, 20. tentatus.	
Scr. C. G. C.	» 389.
PAULI Apostoli locus in Epistola ad Hebraeos IX. 4. tentatus. Scr. C. G. C.	p. 308.
PAULI locus in Epistola I. ad Cor. II. 4. ex Origene restitutus. Scr. C. G. C.	» 315.
Ridiculus error e PLATONE remotus. Scr. C. G. C.	p. 598.
SOPHOCLES locus in Oedip. Colon. vs. 578—581. tentatus.	
Scr. C. G. C.	» 445.

ANNOTATIONES
CRITICAE ET PALAEOGRAPHICAE

AD

IULIANUM.

(Continuantur e Vol. VIII. pag. 419).

Percurram nunc Epistolam ad Sallustium datam, cuius emendatio, ut reliquorum librorum quos adhuc recensuimus, tota pendet a Codice Vossiano, cuius apographa sunt reliqui Codices omnes, quorum salvo archetypo nulla prorsus ratio est habenda.

Inscribitur in Codicis pag. 195:

Ἰουλιανοῦ καίσαρος ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τοῦ ἀγαθωτάτου σαλουστίου παραμυθητικὸς εἰς ἑαυτὸν: —

Omiserunt apographa et Spanhemius verba εἰς ἑαυτὸν, quae in Codice expalluerunt, sed tamen nullo negotio legi possunt. Eadem de causa omiserunt σε p. 240. A. in verbis ἐπειδὴ σε βαδίζειν ἐπυθόμην χρῆναι παρ' ἡμῶν.

Vitiosum est quod editur p. 240. B: εὐρίσκεσθαι χρὴ — παιωνικὸν ἄκος. Vitiosius etiam Codex: παιονικὸν ἄκος. Veram scripturam παιώνιον restituit G. Dindorf. ad Steph. Thes.

Post pauca recte Codex: καὶ γὰρ πῶς ἔοικεν ἡδονὴ καὶ λύπη τῆς αὐτῆς κορυφῆς ἐξῆφθαι. Editur καὶ γὰρ πῶς. Notissima haec sunt verba Platonis in Phaedone pag. 60. B.

Pag. 241. B. corrige invito Codice τὸν πάντα χρόνον νοσηλευόμενοις pro νοσηλεύόμενοι.

Sequens lacuna ex Codice explenda est in hunc modum: ὅσοι μὲν οὕτως ἐπεμελήθη(σαν ὥς τε οὐ παντάπασι πονήρως) ἔχουσιν ἀλλ' ὑγιαίνειν μετρίως. Deinde pro absurda scriptura μηδὲ τὴν Πολέμωνος εὐπάθειαν accipe a Codice veram lectionem ἀπάθειαν, quam etiam absque hoc auxilio unusquisque ex ipsa loci sententia excogitare potuisset. Quo sensu apud philosophos ἀπαθής et ἀπάθεια dicatur optime docebit Iulianus ipse p. 192. A: Ἀπάθειαν γὰρ ποιοῦνται τὸ τέλος. τοῦτο δὲ ἴσον ἐστὶ τῷ θεῷ γενέσθαι. vide et quae illic sequuntur.

Recte Codex p. 241. C. pro πάντως γὰρ ἀθρόως εἰσῆκει με μνήμη exhibet πάντων.

Mendosum est p. 241. D: τῆς πρὸς τοὺς πονηροὺς ἰσορρόπου τε καὶ ἀμεταμελήτου προθυμίας τε καὶ ῥώμης: quamquam nil iuvat Codex audacter restituere ὁρμῆς pro ῥώμης. Scire pervelim quae sit ῥώμη ἀμεταμέλητος.

Latet Homeri flosculus p. 241. D: μετ' ἀλλήλων ἔξημεν πολλάκις Ἴσον θυμὸν ἔχοντες, quod sumtum est ex Iliad. N. 704:

ἀλλ' ὥς τ' ἐν νειῷ βόε οἶνοπε πηκτὸν ἄροτρον
Ἴσον θυμὸν ἔχοντες τιταίνετον.

unde Iuliano, qui ipsa verba poetae servare solet, ἔχοντες rediderim.

Recte Codex p. 242. D: αἰ ταῦτ' αὖ νοοῦντες καὶ προαιρούμενοι, ubi editur ταῦτα. Post pauca dedit: χρησδὸν δὲ εἴτι πτέ. quem locum supra emendavimus. In vicinia pro: εἰ μὲν οὖν εἰκότως ἀλγῶ optime servat Codex ὡς μὲν οὖν, sed vix multo labore ὡς agnovi in macula absconditum. Continuo sequitur: οὐ Φίλου μόνον ἀλλὰ καὶ συνεργοῦ πεισῶ οἶδεν ὁ δαίμων καὶ πρὸς ὀλίγον ἀπαλλαττόμενος. Quid significet οἶδεν ὁ δαίμων ne Apollo quidem intellexerit. Noli quaerere: reperi in Codice veram lectionem: δοίη ὁ δαίμων. Praeterea Codex non ἀπαλλαττόμενος servat sed ἀπαλαττόμενος. Quid id nostra refert? dixerit aliquis. Tu ipse in superioribus contendebas perinde esse utrum consonans in libris geminaretur nec ne. In loco corrupto nihil oportet contemni quod in Codice archetypo legatur. Quid hoc, quaeso, est: ἀλγῶ Φίλου ἀπαλαττόμενος? Num tu putas esse, »doleo quod ab amico divellor'' ut visum est Petavio? Fieri non potest, nam ἀπαλλάττομαι

est liberor aut re molesta aut homine importuno, itaque absurdum est φίλου ἀπαλλαττόμενος. Scin quid Iulianus scripserit? non est admodum difficile ad inveniendum, nam nulla datur optio, unicum tantum verbum est huic rei accommodatum, quod sic reponere: εἰκότως ἀλγῶ φίλου — ἀπολειπόμενος. Utitur iterum hoc ipso verbo Iulianus in eadem Epistola p. 245. C: καὶ ὁ Σκηπίων ἤχθετο μὲν ἀπολειπόμενου τοῦ φίλου οὐ μὴν ἀπαραμύθητον αὐτῷ τὸ πάθος ᾤετο. qui locus alio quodam genere erroris laborat, quem unusquisque statim deprehendere poterit. Laelius Romam proficiscitur Scipione in Africa remanente. Uter igitur ἀπολείπεται? Res est perspicua. Itaque emenda: ἤχθετο μὲν ἀπολειπόμενος τοῦ φίλου, planissime ut illo loco: ἀλγῶ οὐ φίλου μόνον ἀλλὰ καὶ συνεργοῦ πιστοῦ — ἀπολειπόμενος.

Duo vocabula exciderunt p. 243. B: τί χρὴ προσδοκᾶν ἡμᾶς τοὺς πλεόν ἀπολειπόμενους τῆς ἐκείνου συνέσεώς τε καὶ γνώμης ἢ ἐκεῖνος τοῦ θεοῦ. In Codice est προσδοκᾶν ἡμᾶς (ὑπὲρ αὐτοῦ) τοὺς πλεόν κτέ. Praeterea ἢ 'κεῖνος habet pro ἢ ἐκεῖνος. Noli putare hanc esse vetustissimam crasin per scribarum manus feliciter ad nos propagatam. Saepe in Vossiano Codice κεῖνος legitur aut 'κεῖνος etiam ubi praecedit consonans et crasi nullus est locus. Fefellit in talibus scribas uncinus pro ε sequenti consonanti adhaerens, cuius erroris multa exempla sunt, quorum unum proferam ut eadem opera Iuliani locum inepto errore liberem. Editur p. 194. C: ἥρκει λοιπὸν ὥσπερ τὰ λοιπὰ ζῶν τοῖς σωματικοῖς ἀρκεῖσθαι πλεόν κτήμασιν. In κτήμασιν uncinus ille negligenter omissus turpe mendum peperit, nam luce clarius est πλεονεκτήμασιν Iulianum scripsisse, ut recte legitur p. 235. B: ἐγὼ δὲ καίπερ, ὥς οἶσθα, τοῖς ἔξωθεν πλεονεκτήμασιν ἐπτερωμένος ὑπέταξα ὁμῶς ἑμαυτὸν τῷ καθυγεμόνι, ubi obiter emenda: τοῖς ἔξωθεν πλεονεκτήμασιν ἀνέπτερωμένος. Noto usu differunt πτεροῦν et ἀναπτεροῦν. Apud Atticos et Atticorum imitatores πτεροῦν proprie dicitur alas addere, ἀναπτεροῦν et saepissime ἀνεπτερωῖσθαι figurate clatum esse.

Impeditus et male compositus locus est p. 243. B: ἐμοὶ δὲ — δάκνομαί τε καὶ δέδηγμαι τὴν ἑμαυτοῦ καρδίαν. Videntur excidisse nonnulla: vitiosa sunt manifesto καὶ τῆς μονῆς.

ἀεὶ δέ μοι θαλπωρῆς κτέ. Nihil est in Codice praesidii. Ultima verba sumta sunt ex Aristophanis Acharnensibus vs. 1:

ὅσα δὴ δέδηγμαι τὴν ἐμαυτοῦ καρδίαν.

Verba quae leguntur p. 245. D: ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐκ τῆς σῆς Φιλίας τὸ ὄνειδος ἐκαρπώσάμην si sana sunt, non intelligo, si mendosa, emendare non possum. Nullo autem negotio emendari possunt ea quae sequuntur, quibus perridiculus scribarum error caliginem offudit. Editur: τοσούτων δὲ ὁμῶς ἐξερημένος τίνων ἂν εὐπορήσαιμι λόγων; οἶμαι διὰ τὸν σὸν πόθον σά τε μήδεα σὴν τ' ἀγανοφροσύνην αὐτὴν προέσθαι τὴν ψυχὴν κινδυνεύοντα πείσουσιν ἀτρεμεῖν καὶ φέρειν ὅσα δέδωκεν ὁ θεὸς γενναίως. Pro OIMAI scribe OIME, ut passim οἶονται pro οἶόν τε in libris scribitur, et nihil difficultatis supererit: τίνων ἂν εὐπορήσαιμι λόγων, οἷ με — πείσουσιν ἀτρεμεῖν. Simillimus locus est in Epistolae initio p. 240. C: ἀλλὰ ποταποὺς εἶναι χρὴ τοὺς λόγους, οἳ τὰς μὲν ἀλγηδόνας ἀφαιρήσουσι τῶν ψυχῶν, εὐφροσύνης δὲ καὶ γαλήνης αἵτιοι καταστήσονται; Lepide Iulianus suis intexuit Homericam ex Odys. A. 202:

ἀλλὰ με σὸς τε πόθος, σά τε μήδεα, Φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
σὴ τ' ἀγανοφροσύνη μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα.

eodem modo in extremis verbis pellucet celebratissimus Demosthenis locus plurimorum imitatione decantatus ex oratione περὶ τοῦ τεφάνου p. 258, 25: δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ὅ τι ἂν ὁ θεὸς διδῶ γενναίως. quem locum iterum expressit p. 459. D: ἡμεῖς δὲ ὅ τι ἂν ὁ θεὸς διδῶ γενναίως οἴσομεν.

Incuria Editoris excidit οὕτω p. 245. D: ταῦθ' (οὕτω) νυνὶ βουλεύεσθαι.

Pag. 244. A. ubi editur: τί ποτε οὖν ἄρα χρὴ καὶ τίνας ἐπ' ὧδ' εὐρόντα πείσαι, in Codice inter χρὴ et καὶ τίνας verba quaedam in atra macula latent, quae nullo modo oculis dispici nunc possunt. Chemica ars dabit aliquando lucem. Sententia postulat: τί ποτε — (φάρμακον τεμόντα) καὶ τίνας ἐπ' ὧδ' εὐρόντα κτέ. Statim post editur: καὶ ἐκθρυλλεῖν τὰς ἐπ' ὧδ' ὥς Ἀθήναζε φέρων ὁ Σωκράτης κτέ. Quamquam expulit scriptura tamen nullo negotio in Codice legitur: καὶ τὰς ἐκ Θράκης ἐπ' ὧδ' pro καὶ ἐκθρυλλεῖν ἐπ' ὧδ'. Qui apogra-

pha confecerunt quum non satis evanidam scripturam assequerentur temere et stolide τάς omiserunt et ἐκθρυλλεῖν de suo commentum sunt. Spanhemius, ut solet, nil vidit. Caeterum locus nunc male compositus sic constituendus esse videtur: Ἄρ' ἡμῖν οἱ Ζαμόλξιδός εἰσι μιμητέοι λόγοι, λέγω δὲ τάς ἐκ Θράκης ἐπιδάς κτέ. quemadmodum Iulianus scripsit p. 243. A: ἐξ ὧν ἐκεῖνον γνωρίζομεν, λέγω δὲ τῶν Πλάτωνος λόγων, et saepe multi alii dixerunt. Vulgo pro λόγοι λέγω δὲ legitur λόγοι καὶ.

Quod continuo sequitur p. 244. B: ἀλλ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἔργων ὧν ἐπυθόμεθα τὰ κλέα sumtum est ex Homeri Iliad. I. 324:

οὕτω καὶ τῶν πρόσθεν ἐπυθόμεθα κλέα ἀνδρῶν,
quamobrem Iuliano redde formam Homericam ἐπυθόμεθα pro ἐπυθόμεθα.

Pag. 245. A: ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται λέγων ἀντὶ τοῦ νοήσει πάνθ' ἑαυτῷ. In Codice est πείθηται manifesto errore. Sic passim scribae solent aoristum πιθέσθαι in praesens πείθεσθαι depravare, etiam apud poetas iugulato metro. Praeterea ipsa Hesiodi verba reposuerim ἀντὶ τοῦ αὐτῷ πάντα νοήσῃ.

Pag. 245. D. unice vera est Codicis Vossiani lectio ἐπεπαίδευτο γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ pro ὑπ' ἐκείνου. Saepe legitur ὑπὸ τινι τρέφεσθαι vel παιδεύεσθαι. Peridoneum exemplum est p. 107. B: ὁ τούτου δὲ αὐτοῦ παῖς ὑπὸ τῷ Σταγειρίτῃ σοφῷ τρεφόμενος κτέ.

Pervulgato errore legitur p. 246. A. ἔφερε — τὴν ἄγνοιαν τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν pro τὴν ἄνοιαν, quod recte docti viri repouendum censuerunt.

In sqq. conspicitur ridiculum et manifestum scioli additamentum: [ἀκούειν δὲ χρῆ τῶν ἐξῆς ὡς τοῦ Περικλέους αὐτοῦ], de quo memini me alio loco annotasse. Emblemata sunt evidens, si quod aliud usquam. Non erat magnopere metuendum ne quis in tali loco: (ὁ Περικλῆς) τῇ πατρίδι — εἴκειν ᾗτο χρῆναι ταῦτα ὡς εἰκὸς λογιζόμενος. Ἐμοὶ πόλις μέν ἐστι καὶ πατρίς ὁ κόσμος, ultima verba et quae deinceps sequuntur legens non intelligeret ipsum Periclem haec dicentem induci. Complura alia sciorum emblemata Iuliani libros obsident. Aperuimus iam nonnulla, alia in sqq. aperiemus. Nonnumquam

Graeculi, qui Iulianum pessime oderant et maledicis annotationibus insectari solebant τὸν ἀποστάτην, τὸν μικρόν, τὸν κατάρχαιον, odiose et petulanter adscripserunt nonnulla, quae nunc in ipsam Iuliani orationem invecta quam putas mirifice sententiam onerant et perturbant. Huiusmodi est quod interpolarunt p. 251. A: ὦ Ζεῦ πάτερ ἢ ὃ τι σοι φίλον ὄνομα καὶ ὅπως ὀνομάζεσθαι [τουτὶ γὰρ ἔμοιγε οὐδὲν διαφέρει], quae verba scurriliter adscripta esse ad deridendum Iulianum unusquisque admonitus intelliget. Addam aliud ex *Misopogone* p. 337. B: ubi dixerat Iulianus: „Alcaeus et Archilochus eos a quibus iniuriam acceperant maledictis proscindebant, ἐμοὶ δὲ ἀπαγορεύει ὁ νόμος ἐπ’ ὀνόματος αἰτιᾶσθαι τοὺς ἀδικουμένους μὲν οὐδὲν, εἶναι δ’ ἐπιχειροῦντας δυσμενεῖς. Annotavit nescio quis in margine: ὥσπερ οἶμαι καὶ ἅπασι τοῖς ἄλλοις, quae nunc sic in Iuliani orationem irrepserunt ut vulgo legatur: ἐμοὶ δὲ ἀπαγορεύει ὁ νόμος ἐπ’ ὀνόματος (ὥσπερ οἶμαι καὶ ἅπασι τοῖς ἄλλοις) αἰτιᾶσθαι κτλ. quae verba dubites utrum a proposito Iuliani alieniora an ineptiore loco posita dicas. Caeterum ea quae Iulianus Periclem ipsum inducit loquentem, ut vere dicam, parum Pericle digna sunt neque satis eius personae conveniunt: veluti quod primum dicit: Ἐμοὶ πόλις μὲν ἐστὶ καὶ πατὴρ ὁ κόσμος, quantum est a Periclis ingenio et temporibus alienum! Fractis Graeciae viribus, quum omnes bonae artes in tristi servitute languerent et consenescerent, ista nata oratio est et ab exsulibus potissimum, qui sine lare inopes vagabantur. Diogeni erat πόλις καὶ πατὴρ ὁ κόσμος ex quo nullo amplius civitatis iure tenebatur quum patriam philosophiae ineptam et infestam contemnere coepisset, essetque, ut ipse dictitabat:

ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐξερημένος,

πτωχὸς, πλανήτης, βίον ἔχων τοῦφήμερον.

et, ut Iulianus ipse loquitur p. 195. B: οὐκ ὀβολὸν οὐδ’ ἀρχμὴν οὐκ οἰκέτην ἔχων. Sed ridiculum est Socratem κόσμου πολίτην facere velle, magis etiam est ridiculum Pericli istam noviciam sapientiam obtrudere. Verum Iulianus non quid Pericli conveniret potissimum spectabat, sed quid ipse sentiret ex Periclis persona pronuntiare malebat. Admodum ridicule, ut dicam quod sentiam, inducit Periclem p. 246. C. ita dicentem: νῦν ἀπαλλάττεσθαι τὸν Ἀναξαγόραν ἀφ’ ἡμῶν κελεύει

καὶ τὸν ἄριστον οὐκ ὀφόμεθα (lege οὐκέτ' ὀφόμεθα) τῶν ἐταίρων, δι' ὃν ἡχθόμεν μὲν τῇ νυκτὶ ὅτι μοι τὸν φίλον οὐκ ἐδείκνυνεν, ἡμέτερά δὲ καὶ ἡλίω χάριν ἡπιστάμεν ὅτι μοι παρεῖχεν ὁρᾶν ὃν (Codex recte οὐ) μάλιστα ἤρων. Ne dicam ineptum esse Periclem utentem facere verbis Xenophontis (ex *Sympos.* IV. 12), qui natus est eo ipso anno quo Periclem pestilentia absumpsit, quantum abhorret a Periclis ingenio oratio adolescentuli perditae amantis et ex eo amore tantum non insanientis. Non sic Anaxagoram Pericles amabat. Saniora et veriora ex Plutarchi vita Periclis Iulianus didicerat, quae argumento serviens nunc sciens ignorat.

Sciendum est ὁρᾶν οὐ vix in Codice legi posse: itaque in apographis omissa sunt et Spanhemius soloece ὁρᾶν ὃν recepit.

Mirum est quod Pericles dicens inducitur p. 246. C: εἰ μὲν θυματά σοι δέδωκεν ἢ φύσις μόνον ὥσπερ τοῖς ὄρνιθιν, quasi vero solae aves oculos haberent, sed ratione carerent. Debuerat dicere: ὥσπερ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις vel aliud quid eiusdemmodi.

Exstat vera et genuina scriptura in Codice ubi male editur p. 247. C: οὐχὶ σαρκία καὶ νεῦρα καὶ μορφῆς τύπωμα σέρνων τε ἐξείκασμα πρὸς ἀρχέτυπον σώματος. In Parisino Codice, qui ex Vossiano descriptus est, legitur * * * ἐξείκασμα, Spanhemius tamquam e Vossiano edidit σέρνων τε ἐξείκασμα, temere et imperite. Quamquam enim maculatus locus est tamen pellucet haec scriptura: σέρνω τὸ ἐξείκασμένον. Scribitur ἐξείκασμα cum compendio syllabae εν, supra α, iuxta acutus. Itaque de huius lectionis fide liquido constaret etiam absque Euripidis auxilio, apud quem in Phoenissis legitur vs. 163:

ὁρῶ δῆτ', οὐ σαφῶς. ὁρῶ δὲ πως
μορφῆς τύπωμα σέρνω τ' ἐξείκασμένον.

Itaque ἐξείκασμα ut ex errore natum obiter e Lexicis eximemus.

Latet Tragici cuiusdam, Euripidis ut opinor, versiculus p. 248. A: τυχὸν οὐκ ὀνειρών νυκτερινῶν ἰνδάλμασι προσέξομεν οὐδὲ κενὰ καὶ μάταια προσβάλλει τῷ νῶ τὰ φαντάσματα κτέ. Si composueris cum his locum Diogenis Laërtii VI. 95:

(Μητροκλής) τὰ ἐαυτοῦ συγγράμματα κατακαίων ἐπέλεγε·

τα δ' ἔς' ἐνείρων νυκτέρων φαντάσματα,

agnosces eundem senarium a Iuliano respici, nisi quod uno vocabulo mutato sic conceptus erat:

τάδ' ἔς' ἐνείρων νυκτέρων ἰνδάλματα.

Itaque Iuliano redde νυκτέρων pro νυκτερινῶν. Adscripsi et reliquam loci partem quo melius appareret προσβαλεῖ, non προσβάλλει, esse scribendum.

Et mendosus est et nonnullorum omissione laborans locus p. 249. A: ἡ τοῦτο μὲν ἐστὶ * * ἤδη καὶ προσόμοιον τῷ γράφειν ἐφ' ὕδατος καὶ τὸν λίθον ἔψειν καὶ τῶν * * * ὀρνίθων ἐρευνᾶν ἴχνη τῆς πτήσεως. Videor mihi videre καὶ τῶν πτηνῶν ὀρνίθων, sed non est satis certa haec scriptura. Hoc vero sat certum est scribi oportere: καὶ τῷ λίθον ἔψειν καὶ τῷ * * ὀρνίθων ἐρευνᾶν ἴχνη.

Homerica verba insunt in his p. 249. B: ἀλλ' αὐτοῦ καὶ ὁ θεὸς χεῖρα ἐὴν ὑπερέσχε καὶ θάρσος ἔδωκε καὶ μένος ἐμπνεῖ. cui non nota ex Homero: χεῖρα ἐὴν ὑπερέσχε εἰ δῶκε μένος καὶ θάρσος?

Non est Graecum quod editur p. 250. B: ἀπείρω γὰρ αἱ οἱ Λαισυρόνες καὶ Κύκλωπες ἦσαν αὐτοῦ κρείττους. Nil iuvat Codex: emenda: ἀπείρω γὰρ ὅσω — κρείττους.

Facile emendari potest locus p. 251. C: ἡμεῖς δὲ τοῖς παροῦσιν ἀγαπῶντες αἰεὶ καὶ τῶν ἀπόντων ἡκιστα μεταποιούμενοι τεργόμενοι ὁπόταν ὁ κήρυξ ἐπαινῇ. Pro τεργόμενοι reponere τέργομεν, contenti sumus, et omnia habebunt optime.

Post pauca pro ἀρκεῖ δὲ ἡμῖν καὶ φίλον ὁμολογεῖν μόνον in Codice est καὶ φίλοι ὁμολογεῖν, in quo quid lateat haud diffi-culter eruas: nempe hoc: ἀρκεῖ δὲ ἡμῖν καὶ φιλεῖν ὁμολογῶν μόνον, ἐς δὲ τᾶλλα σιωπηλότερος ὢν καὶ τῶν Πυθαγόρα τελεσθέντων. Quod sequitur σιωπηλότερος ὢν demonstrat participium ὁμολογῶν praecessisse. Deinde recte Codex dedit: ἐκείνων ταῖς ψυχαῖς ἐναπολέλειπται ἔρως ἡμῶν pro ἀπολέλειπται. Saepe in talibus ἐν neglectum periiit.

Unum superest p. 252. D: τὴν οἴκαδε πορείαν ἀσφαλῆ παρασκευάσοι καὶ ταχεῖαν. Nil mutat Codex, sed perspicuum est παρασκευάζοι requiri.

Accedo ad Orationem III, quae in Codice pag. 104. inscribitur:

Ἰουλιανοῦ καίσαρος εὐσεβίας τῆς βασιλίδος ἐγκώμιον: —

In ipso exordio haerebis. Orditur p. 102. Spanh. his verbis: Τί ποτε ἄρα χρὴ διανοεῖσθαι περὶ τῶν ὀφειλόντων μεγάλα καὶ ὑπὲρ μεγάλων. Haec ita dicuntur quasi quis etiam ὑπὲρ μικρῶν posset μεγάλα ὀφείλειν, quod non est sanum nec recte cogitatum. Equidem ὑπὲρ vitiosum esse suspicor et Iulianum exquisitè et concitate dixisse μεγάλα καὶ πέρα μεγάλων, ut apud Demosthenem et alios: δεινὰ καὶ πέρα δεινῶν, et sim. Etiam alibi πέρα apud Iulianum legitur, veluti p. 210. D: ἀρρήτων ἀρρητότερα καὶ κακῶν πέρα, et in *Misogone* p. 350. C: τὸ γὰρ καὶ ἰχθύων καὶ ὀρνίθων λόγον ποιῆσθαι πέρα τρυφῆς εἶναι, ubi Marcianus vitiose πέρας τρυφῆς exhibet.

Salutem avertit Codex Vossianus loco, qui legitur p. 103. A: ἡ γὰρ οὐ συνιέντες ἀναίσθητοι λίαν εἰσὶν ὧν οὐδαμῶς ἀναίσθητον εἶναι ἐχρῆν· ἡ συνιέντες ὧν ἐχρῆν εἰς ἅπαντα μεμνησθαι τὸν χρόνον. Nil mutat Codex Marcianus 366, quocum hanc orationem contuli, sed locus mutilus est et propterea intelligi non potest. En veram lectionem a solo Vossiano servatam: ἡ συνιέντες (ἐπιλήσμονες) ὧν ἐχρῆν εἰς ἅπαντα μεμνησθαι τὸν χρόνον. Nunc demum recte tertium additur hoc: μεμνημένοι δὲ καὶ ἀποκνοῦντες δι' ἧς δὴ ποτ' οὖν αἰτίας. Aut non intelligunt, inquit, aut non recordantur, aut servant beneficii memoriam tardi sunt ad referendam gratiam. Perspicue ἐπιλήσμονες in Codice legitur, neque expalluit neque charta perrosa est aut maculata, sed alias res, ut videtur, Spanhemius in conferendo Codice agebat. Praeterea notandum a prima manu in Codice scriptum esse δι' ἀσθηποτοῦν, deinde veterem Correctorem οἰασθηποτοῦν substituisse. Deinde e Voss. recipe: ἀκουσμά τέ ἐστιν pro ἀκουσμά τί ἐστιν, et ex utroque πειθοῖ καὶ βία pro πείθει, et τῶν προλαβόντων pro τῶν παραλαβόντων. Lubenter Iulianus participio οἱ προλαβόντες utitur pro οἱ πρότεροι. Tum unice vera est Vossiani scriptura: τοὺς δὲ ἐπὶ τὸ ζηλοῦν (editur ἐπιζηλοῦν: tacet Spanhemius) ἐκεῖνα πειθοῖ καὶ βία παρώρμησεν. Post pauca scribe p. 103. D: ἀλλ' οὐδὲ ὑποσχὼν τῷ χεῖρε ὑποδέξαιτ' ἂν τις ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων, quo-

rum ὑποσχών pro ὑποσχεῖν Vossianus dedit, in vitiosa lectione vulgata ὑπεδέξατο ἂν τις uterque liber conspirat.

Gravissimo errore legitur p. 104. A: Ξενοφῶν δὲ (ἐπὶ) κῦρον τὸν Πέρσην, οὐχὶ τὸν ἀρχαῖον ἐκείνον μόνον ἀλλὰ καὶ ὃ συνεστράτευετο ἐφ' Ἑλλάδα. Ferri non posse vides imperfectum συνεστράτευετο, sed quid est facilius quam veram scripturam συνεστράτευτο reperire? Contra nullis machinis ἐφ' Ἑλλάδα tueri ac defendere poteris. Callide Petavius: » quocum ex Graecia profectus expeditionem susceperat, » sed nihil nos callida commenta iuvant. Nihil aliud admittit sententia quam ὃ συνεστράτευτο ἐπὶ βασιλέα.

Multis modis corrupta sunt quae sequuntur pag. 104. B: Ἐμοὶ δὲ θαυμαστὸν εἶναι δοκεῖ εἰ τοὺς ἄνδρας γε τοὺς καλοὺς ἐπαινεσόμεθα, γυναικα δὲ ἀγαθὴν τῆς εὐφημίας οὐκ ἀξιώσμεν, nam necessarium plane est ita scribere: εἰ τοὺς μὲν ἄνδρας τοὺς καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐπαινεσόμεθα: est enim γε in tali re tam absurdum atque viros praeclaros appellare ἄνδρας καλοὺς. In sqq. hoc solum video ἐκείνη pro ἐκείνην corrigendum esse et εἴτα inserendum sic: πάντα ὥς ἔπος εἰπεῖν ὑπάρχειν ἐκείνη οἰόμενοι χρῆναι τὰ τοιαῦτα (εἴτα) τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἐγκωμίων ἀφαιρεσόμεθα;

Pag. 103. A. pro Ὀδυσσεῖ ἡγήσασθαι τῆς περὶ τὰ βασιλεία φερούσης ὁδοῦ recte uterque Codex exhibet Ὀδυσσεῖ (μὲν) ἡγήσασθαι, sed male servat uterque: περὶ τὰ βασιλεία. Manifesto enim requiritur: τῆς ἐπὶ τὰ βασιλεία φερούσης ὁδοῦ. Alio modo in iisdem verbis peccatum est p. 114. A: τῶν μεираκίων τῶν ἐπὶ τῇ βασιλίδι κωμαζόντων ἐκράτει, ubi Vossianus habet veram lectionem ἐπὶ τὰ βασιλεία κωμαζόντων. Praeterea

Marciani scriptura σύμβουλον δὲ αὐτῷ explenda est αὐτῷ et demonstrat quomodo vitiosum αὐτοῦ in Vossiano nasci potuerit.

Expunge molestum articulum p. 103. A: καθάπερ τινὰ ξύνην ξὺν [τῇ] τέχνῃ τέλειον ἔσαι βασιλίδος ἐγκώμιον, nam et ratio docet et usus confirmat ξὺν τέχνῃ verum esse, vide Iulianum ipsum in hac ipsa oratione p. 111. D, p. 113. A, p. 120. A, p. 124. B.

Mendosa et sensu vacua scriptura circumfertur p. 103. C: ἥδη δὲ φρονήσει καὶ διαλύειν τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐγκλήματα. Pro verbis

nihili ἤδη δὲ φρονήσει in Marciano est ἤδη δὲ εὐφροσύνη et in Vossiano ἥσειν δὲ εὐφροσύνη. Scribitur: ἥσ cum compendio syllabae ειν. Nil opus est diu te torquere ad eliciendam ex his Iuliani manum: satis est meminisse verborum Homericorum, quae Iulianus suis intexuerit ex Odys. H. 74:

οἷσιν τ' εὖ φρονέησι καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει,

Itaque apertum est verba οἷσιν δ' εὖ φρονέησι corrupta esse in ἥσειν δ' εὐφροσύνη primum, deinde in ἤδη δὲ εὐφροσύνη, denique in ἤδη δὲ φρονήσει.

Pag. 106. C. pro ὀλίγον δὲ εἰπεῖν τῶν πᾶσι γνωρίμων, recte Codex uterque ὀλίγα δὲ εἰπεῖν servavit. Praeterea ex utroque recipe οὐδ' ἄπο τοῦ παρόντος λόγου pro ἀπὸ τ. π.

Sine Codicum auxilio redintegrandus nobis erit locus p. 107. D: θυγάτηρ γὰρ ἐστὶν ἀνδρὸς ἀξίου νομισθέντος τὴν ἐπάνυμον τοῦ ἔτους ἀρχὴν πάλαι μὲν ἰσχυρὰν καὶ βασιλείαν ἀτεχνῶς νομιζομένην μεταβαλοῦσαν δὲ διὰ τοὺς οὐκ ὀρθῶς χρωμένους τῇ δυνάμει τὸ ὄνομα. Vehementer ea verba Petavium exercuerunt. »Perplexe et implicate dictum, inquit. Hoc enim sibi vult: regiam apud Romanos potestatem commutato dumtaxat nomine penes Coss. resedissee. At illud verba ipsa significant: Consulari potestati nomen aliud inditum. Quod falsum est." Emendata scriptura dabit lucem et omnem difficultatem removebit. Hanc tu ita mecum quaere: unde pendet τὴν ἐπάνυμον — ἀρχὴν? Nempe ex infinitivo, qui ex ἀξίου νομισθέντος suspensus fuerat sed oscitantia scribarum intèrcidit. Nihil est autem facilius quam eum revocare in lucem quoniam unum tantum est in Graecitate verbum huic rei accommodatum, nempe ἄρχειν. Nonne tu statim perspicis sic locum suppleri oportere: ἀξίου νομισθέντος τὴν ἐπάνυμον τοῦ ἔτους ἀρχὴν (ἄρχειν)? Eadem opera perspicis cur exciderit. Consideremus nunc reliqua. Non potuit umquam Iulianus dicere: Consulari potestati nomen aliud esse inditum. Namque falsum hoc esse num tu Iulianum nescisse putas? Nugae hae sunt. Indagemus sanam ac veram lectionem. Opponuntur nunc inter se: πάλαι μὲν βασιλείαν ἀτεχνῶς νομιζομένην et μεταβαλοῦσαν δὲ τὸ ὄνομα. Estne haec, quaeso, sana oppositio? Ubi sequitur μεταβαλοῦσα δὲ τὸ ὄνομα, certum est et evidens in praecedentibus pristinum nomen commemoratum fuisse. Nihilne etiam animadvertis? Cor-

ruptum est νομιζομένην. Emenda βασιλείαν ἀτεχνῶς ὀνομαζομένην et locus erit luce clarior. Iulianus Consulatum extollens illud ipsum dixerat quod Petavius requirebat: Regiam apud Romanos potestatem *mutato dumtaxat nomine* penes Consules resedisse, quod verum est. Itaque non Consulari potestati nomen aliud inditum, sed Regiae potestati, idque διὰ τοὺς οὐκ ὀρθῶς χρωμένους, id est propter Tarquinius. Nihil quidquam in his inest quod perplexe et implicate dictum sit. Nemo mirabitur veram scripturam ὀνομαζομένην in νομιζομένην esse depravatam qui meminerit in libris Mss. sexcenties ὀνομάζειν et νομίζειν inter se permutare locum, cuius rei et ipsi alibi complura exempla expromsimus, quibus aliunde alia per multa addere facile est. Ex hac copia unum proferre iuvat ex Aristophane. In *Nubibus* vs. 847. Strepsiades filio gallum gallinaceum ostentans quaerit:

Φέρ' ἴδω, σὺ τοῦτον ἢ τί νομίζεις; εἰπέ μοι.

an dubitabis praesertim admonitus emendare: σὺ τοῦτον τί ὀνομάζεις; ut statim recte legitur:

ἀλλὰ τήνδε μὲν καλεῖν

ἀλεκτρύαιαν, τοῦτον δ' ἀλέκτορα.

Pag. 108. C. e Vossiano recipe: οὔτε ἰδιώτης οὔδεις οὔτε βασιλεύς, pro οὐδὲ βασιλεύς. Idem liber eximiam lectionem servat in sqq. ubi editur: λίαν ἐξαπατάμενος οὐ λανθάνει, sed οὐ μανθάνει lubenter e Voss. restituemus. Uterque Codex consentit in lectione: ἢ λαβεῖν παρὰ τῶν προγόνων, pro vulgata παραλαβεῖν.

Destituunt nos Codices in loco depravato p. 108. D: πόλεως μεγίστης οἰκισὴν γενέσθαι κρεῖττον ἢ πολίτην· καὶ λαβεῖν ὅτι οὐν ἀγαθὸν ἢ τὸ πάντῃ καταδεέσερον. Spanhemius, qui tot bonas lectiones in Codice liquido scriptas neglexit, nunc tamquam e Vossiano affert διδόναι, cuius verbi in Codice non est vola nec vestigium. In Vossiano legitur: ὅτι οὐν ἀγαθὸν ἢ τὸ πάντῃ καταδεέσερον, in Marciano: ὅτι οὐν ἀγαθὸν ἢ τῷ παντὶ καταδεέσερον. Equidem locum sic in integrum restituerim: καὶ τὸ λαβεῖν ὅτι οὐν ἀγαθὸν (τοῦ δοῦναι) τῷ παντὶ καταδεέσερον, quod et optime Graece dictum est et sententiae unice convenit.

Articulum bene dant Codd. in sqq. καὶ (οἱ) πολῖται παρὰ πόλεων.

Duo vocabula mirifice transposita sunt p. 108. D: οὗτος οὐδενὶ καταλείπει πρὸς εὐγενείας ἄμιλλαν λόγον, imo vero πρὸς εὐγενείας λόγον ἄμιλλαν. Dictum est πρὸς εὐγενείας λόγον eodem modo quo p. 195. B: οὐδὲ τῶν θεῶν φησιν εἰς εὐδαιμονίας λόγον ἐλαττοῦσθαι, et p. 14. C: καὶ οὐδὲν διάφορον προσῆν εἰς παιδείας λόγον τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἄλλων, ad quem locum plena manu exempla attulit Wyttenbachius in Biblioth. Crit. X. p. 8 sqq.

Pag. 109. C. ἐν μὲν γὰρ τούτων οὐδὲν ἐξαρκεῖν δοκεῖ, Vossianus οὐδὲ ἐν habet, Marcianus ἐξαρκεῖ.

Pag. 110. A. recte uterque Codex καὶ omittit in verbis: φαίην ἂν εἰκότως [καὶ] πολλάκις βουλευσάμενον ἐλέσθαι τὸν γάμον. Deinde Vossianus ὅσα ἐχρῆν exhibet, non ἔχρην.

Non est Graecum quod legitur p. 110. A: καθάπερ οὐκ ἔχοντας ἴδιον ἐγκώμιον ὑπὲρ ἧς ὁ λόγος διελθεῖν. Graeca tum demum erit oratio si articulum inserueris in hunc modum: ἐγκώμιον (τῆς) ὑπὲρ ἧς ὁ λόγος διελθεῖν.

Contra expunge pronomen p. 110. C: τῇ δὲ ἀνὴρ οὐδεὶς καλὸς καὶ μέγας — καὶ πλούσιος [ὅς] ὑπὲρ τούτων εἰς λόγους ἐλθεῖν ὑπέμεινέ ποτε. Deinde scribe: τὴν θυγατέρα δὲ — ἄξιαν ἔκρινε pro ἄξιον.

Pag. 111. C. lege cum utroque Codice: εἰ τοὺς τρόπους τῆς μουσικῆς διαφθείροι pro εἴ τις τοὺς τρόπους, et ὁρῶν δὲ ἐμμένοντα pro τε.

Pag 112. A. lege cum Marciano ἀντιπαττόμενον τῇ Φειδίου τέχνῃ pro ἀντιπραττόμενον, quae barbara scriptura diserte in Vossiano legitur. Deinde cum utroque expunge copulam in verbis: ὕμνων τε καὶ σεφάνων [καὶ] κατάλογον — ἄδοντες. Eandem post pauca p. 112 B. ex utroque Codice revoca: (καὶ) πολλὰ δὲ μάλα τὸ ἐντεῦθεν. Recte Vossianus servat in sqq. ὅσα ἐκείνῃ φρόνησιν — ἐξεμαρτύρησε pro ἐκείνης, et recte ambo omittunt καὶ p. 112. D. in verbis; τὸν ἄνδρα λίαν [καὶ] ἐπειθε σέργειν καὶ ἀγαπᾶν.

Pag. 113. A. καὶ ἐτεθήλει περὶ τὴν οἰκίαν ἡμερὶς ἡβῶσα σαφυλῆς οἶμαι τῆς γενναίας βριθομένη τοῖς βότρυσι, repone formam Homericam ἡμερὶς ἡβῶωσα ex Odys. E. 69:

ἡμερὶς ἡβῶωσα, τεθήλει δὲ σαφυλῇσι,

non enim extra linguam Homericam usitatum erat ἡβᾶν ita usurpare.

Post pauca p. 113. C. ubi editur: σὺ δὲ — τοσούτους αὐτῷ προστέθεικας πόνους οὐδὲ ἐν τῇ δὴ Σχερίᾳ καταμεῖναι ἐθέλησας, in Vossiano est: ἐν τῇ δυσχερείᾳ καταμεῖναι ἐθέλησας, in Marciano: ἐν τῇ σχεδία καταμείνας ἐθέλησας, sed supra δι in σχεδία scriptum est ρι, quae est unice vera lectio: οὐδὲ ἐν τῇ Σχερίᾳ καταμεῖναι ἐθέλησας. Haeserunt olim imperiti Graeculi in antiqua scriptura ENTHISXEPHIAI neque agnoscetes Homericam Σχερίην, ἔθι Φαίηκες γεγάασιν (Odys. N. 160.), male sanis correctiunculis ludere coeperunt. Quid esse potest insulsius quam ἐν τῇ δυσχερείᾳ, quod sciolus de suo substituit? Verum vidit Petavius nisi quod δὴ otiosum et iners addidit.

Pro τοσούτους αὐτῷ προστέθεικας πόνους in Vossiano est σαν-τῷ. Apud Iulianum autem parum refert hoc an illo modo scribatur. Caeterum referunt haec verba versiculum Menandri quem nullo labore elicies ex *Misoprogone* p. 342. A: οὕτω μὲν οὖν ἐγὼ κατὰ τὸν τοῦ Μενάνδρου Δύσκολον αὐτὸς ἐμαυτῷ πόνους προσετίθουν. Ipse Δύσκολος sic dixisse videtur:

αὐτὸς δ' ἐμαυτῷ προστίθιμι τοὺς πόνους.

Ridicula lectio p. 114. A: τῶν μεираκίων τῶν ἐπὶ τῇ βασιλίδι κωμαζόντων e Vossiano emendanda, in quo recte ἐπὶ τὰ βασίλεια scriptum est. Natus est stolidus error ex compendio βασι^λ male expleto, quum in articulo de more sola consonans τ praecedenti praepositioni superimposita fuisset.

Iterum articulus concepit vitium p. 115. A: πείθει τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δέησιν προσθεῖσα — ἀφεῖναι πάντως τὰς αἰτίας, imo vero τῆς αἰτίας. Iudex qui reum absolvit non τὴν αἰτίαν ἀφίησι, sed τὸν φεύγοντα ἀφίησι τῆς αἰτίας. Sed quid ego haec conicio, inspecto iterum Codice video liquido τῆς αἰτίας in eo scriptum esse: τ cum compend. syllabae ης, quod de more coaluit cum circumflexo. Deinde in Vossiano est: καθάπερ ὁμηρος φησὶν ἐκβιαζόμενον παρὰ τῆς γαμετῆς ὁμολογεῖν ὅτι ξυγχωροίη pro vulgatis ἐκβιαζόμενος et ὁμολογεῖ. Recipendam esse Codicis lectionem vel solum ξυγχωροίη arguit, quod si vulgatam retinebis loci compositionem vitiabit et soloecam

reddet: sed ut recipi possit revoca fugitivum nomen et sic supple: "Ομηρός Φησι (τὸν Δία) ἐκβιαζόμενον παρὰ τῆς γαμετῆς κτέ. Locus Homeri Iliad. Δ. 43. dubitationem omnem eximet.

In sqq. uterque Codex servat veram scripturam πατρῶν pro πρῶτον. In Vossiano est πατρῶν, in Marciano compendium πρῶτον.

Dormitavit Petavius p. 115. D. in verbis: καὶ ταῦτα οὐκ ἔστιν ὅσις ἐμὲ ψεύδεσθαι τῶν ἀπάντων φήσει εἰ καὶ ὀνομασί τοὺς ἄνδρας καταλέγοιμι. Vertit enim: »tametsi nominatim singulos enumerem," sed plane contrarium sententia manifesto postulat: »Nemo omnium me mendacii insimulabit etiamsi neminem nominavero." Hoc ipsum est in Marciano: εἰ καὶ ὀνομασί τοὺς ἄνδρας (μὴ) καταλέγοιμι, itaque parco pluribus.

In sqq. p. 116. A. κενόν pro καινόν reponendum et ἄγει pro ἄγειν supra iam admonuimus.

Excidit vocabulum p. 116. A. ἐπὶ μειζόνων ἄγουσα πράξεων, requiro enim accusativum ex ἐπὶ suspensum, unde genitivus μειζόνων πράξεων regatur. Petavius recte vertit: »ad maiorum munerum administrationem provehens." Itaque aut sic explendum est ἐπὶ μειζόνων ἄγουσα πράξεων (διοίκησιν), aut aliud quid eiusdemmodi interponendum.

Misere corruerunt Graeculi locum exquisita elegantia ad Atticorum exemplum a Iuliano compositum, sed fraus perpluit et antiquae compositionis venustas certa emendatione potest in integrum restitui. Haec est vulgata scriptura p. 116. C: καὶ οὐ τοῖς ξυγγενέσι μόνον τοσαῦτα ἔδρασεν ἀγαθὰ, ξενίαν δὲ ὅτῳ πρὸς τοὺς ἐκείνης πατέρας ὑπάρξασαν ἔγνω οὐκ ἀνόητον ἀφῆκε τοῖς κτησαμένοις, τιμῇ δὲ οἶμαι καὶ τούτους καθάπερ ξυγγενεῖς. Aliquid iuvant libri, sed compositionis vitium neque arguunt neque sanant. In utroque Codice est οὐ τοὺς ξυγγενεῖς μόνον τοσαῦτα ἔδρασεν ἀγαθὰ, pro τοῖς ξυγγενέσι, deinde ἀνόητον pro ἀνόητον: rectissime utrumque. Graeculi, qui solebant ipsi dicere δρᾶν s. ποιεῖν τινὶ ἀγαθόν τι pro τινά, saepius illam loquendi formam antiquioribus affricuerunt, cuiusmodi menda multis adhuc Atticorum locis corrigenda supersunt. In his est Aristophanis locus apud Athenaeum p. 372. B:

καὶ ἄγωγε ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρῶ ταῦτα πλὴν Ἀθηνῶν.

cui redde τὰς ἄλλας πόλεις. Apud Iulianum scriptura οὐκ ἀνόητον ipsa ἀνόητος est et stulta ac stolidi, si qua alia, sed saepius impingunt sequiores in ἐνὶ νημι, ἀνόητος celt. quoniam haec omnia olim usu populi exemta in desuetudinem abierant. Receptis igitur τοὺς ξυγγενεῖς et ἀνόητον animadvertamus reliquam loci labem. De sententia verborum nulla potest esse dubitatio. Iulianus hoc dixerat: οὐ μόνον τοὺς ξυγγενεῖς τοσαῦτα ἀγαθὰ ἐποίησεν ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐκείνη πατρικὸς ξένος ἐγένετο ὠφέλησεν, sed pro εἴ τις ἐκείνη ἐγένετο ξένος πατρικὸς venuste et exquisite dixit: ὅτῳ πρὸς τοὺς ἐκείνης πατέρας ξενίαν ὑπάρξασαν ἔγνω, et pro ὦν ἤσσε sive ὠφέλησεν eleganter substituit: τὴν ξενίαν τοῖς κτησασμένοις οὐκ ἀνόητον ἀφῆκεν. Quomodo autem haec composuit? Si praemisisset: καὶ οὐ τοὺς ξυγγενεῖς μόνον τοσαῦτα ἔδρασεν ἀγαθὰ, non potuisset addere ξενίαν δὲ ὅτῳ κτέ. Si οὐ μόνον genuinum est pro δέ necessario requiritur ἀλλὰ καί. Contra si ξενίαν δὲ ὅτῳ a Iuliano scriptum est, praecedere debuit non οὐ — μόνον, sed οὐ — μέν. Hoc ipsum est verissimum. Iuliani manus est: οὐ τοὺς ξυγγενεῖς μὲν τοσαῦτα ἔδρασεν ἀγαθὰ, ξενίαν δὲ ὅτῳ πρὸς τοὺς ἐκείνης πατέρας ὑπάρξασαν ἔγνω [οὐκ] ἀνόητον ἀφῆκε τοῖς κτησάμενοις, τιμᾷ δὲ οἶμαι καὶ τούτους καθάπερ ξυγγενεῖς. Agnoscimus Atticam componendi formam οὐ — μέν — δέ cum negatione, cuius permulta exempla attulimus ad Philostrati libellum περὶ Γυμνασικῆς p. 50, et luce clarius est οὐκ in [οὐκ] ἀνόητον a stolido Graeculo esse interpolatum. Quam facile et quam saepe μόνον in hac loquendi forma pro μέν irrepat diligenter ostendimus ad Hyperidis λόγον ἐπιτάφιον p. 35. Quum constet denique Atticistas illa antiqua compositione οὐ (οὐ γάρ, οὐ γὰρ δὴ) μέν δέ — οὐ impense delectari et locus ipse sic restitutus clara veritatis specie niteat non attinet verbum amplius addere. Hoc tantum non abs re erit adiacere eiusdem compositionis duo alia exempla apud Iulianum exstare p. 128. A: οὐ γὰρ δὴ τείχους μὲν αἵρεσιν — ἐπεισάγειν διενοεῖτο τῇ ποιήσει —, τοῦτο δὲ ὀλιγώρως οὕτω παρέλιπεν, et p. 272. B: οὐ γὰρ δὴ τοὺς μὲν ληστὰς ὁ νόμος ἀπαγορεύει τῷ δῆσαντι κτείνειν, τοὺς ἀφαιρεθέντας δὲ τιμὰς — ἀκρίτως (L. ἀκρίτους) Φησὶ δεῖν ἀναιρεῖσθαι.

Non uno modo vitiatu est et perturbatus locus p. 116. D.

ubi ὑπειδόμενοι, quod barbarum est, in ὑπιδόμενοι refinge et ex Codice Vossiano recipe ὅπως — μήποτε — διαταράττησθε pro διαταράττοισθε. Ipsius Iuliani vitium est ὁμνυμι ὑμῖν ὥς — ἔρῳ pro ὁμνυμι ὑμῖν ἔρεῖν. Saepe in libris scriptis et editis recurrit forma ὑπειδόμενος, quae non minus est vitiosa ac si quis ὑπειδῶν pro ὑπιδῶν vellet dicere. Continuo sequitur: ὑμεῖς δὲ καὶ ἀνωμότῳ πιστεύετε πάντα οὐ κολαχείας ἕνεκα λέγοντι, ubi in Vossiano est πιστεύσατε. Sana erit sententia ubi sic correxeris: ὑμεῖς δὲ καὶ ἀνωμότῳ ἐπιστεύσατε πάντα — λέγειν. Qui modo fidem iureiurando obstrinxerat dicere non potuit: » credetis mihi etiam iniurato." sed » credidissetis." Deinde ἐπιστεύσατέ μοι λέγειν quid sit mirantes Graeculi contra sententiam λέγοντι substituerunt. Diligenter ostendimus alibi quam saepe hoc loquendi genus in libris interpolatum sit.

In iis quae continuo sequuntur p. 117. A. Vossianus exhibet: αὐτῆς τὲ οἶμαι (pro αὐτοῦ τε οἶμαι) καὶ αὐτῆς ταύτης ξυμπροθυμουμένης. Marcianus cum vulgata conspirat, sed ταύτης omittit. Aliquid vitii latet in αὐτῆς τε, nam αὐτοῦ τε ferri non potest, sed nihil extundo quod plane satisfaciat. Post pauca pro ἅπαντα ἀφίη (sic Voss. ἀφίει Marc.) ῥήματα, emenda ἀφείη.

Recte articulum omittit Vossianus p. 117. A. [τῆς] εὐγνωμοσύνης μὲν ἑμαυτοῦ σημείον.

Quamquam uterque Codex p. 117. D. tuetur vulgatam: τί ποτε οὖν ἐγὼ τοιοῦτον εὖ παθεῖν Φημι, tamen pro τοιοῦτον requiri apparet τοσοῦτον, id est οὕτω μέγα.

Duplex mendum obsidet Codicem Vossianum p. 118. B: μὴ πρότερον πρόσεσθαι μὴ δὲ ἐνδείξασθαι ψευδῇ καὶ ἄδικον διαβολήν. Recte editur προσέσθαι, tum pro ἐνδείξασθαι accipe a Marciano veram lectionem ἐνδέξασθαι.

Male legerunt Codicem qui dederunt p. 120. A: ἄτε αὐτὸ ἐν τέχνῃ τοῦτο δρῶν, nam scriptum in eo est αὐτὶδ id est αὐτὸς. Deinde pro πρῶτος γέγονεν, quod in Vossiano est, recte Marc. προσγέγονεν servat. Post pauca μὲν pro δὲ repone in his: ἀγαπήσαντι μὲν εὖ μάλα τὸ ἔργον — ἀπολειφθέντι δὲ κτέ.

Male Spanhemius enotavit Vossiani scripturam p. 120. C.

ubi edidit: οὐ τὸν ὑπὸ γῆν καὶ ἐπὶ γῆς χρυσὸν ἀντάξιον, et in Vossiano esse narrat ἐπὶ γῆν καὶ ὑπὸ γῆς. Liquido scriptum est οὐ τὸν ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσόν, quae verissima scriptura est ex notissimo Platonis loco sumta de Legibus V. p. 728. A: πᾶς γὰρ ὁ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος, quae ipsa verba ex Platone affert Iulianus p. 81. A. Hinc facile est emendare verba Iuliani p. 387. B: ὁ χρυσὸς ἐπὶ γῆς κρυπτόμενος ἢ Φεύγων τὴν ὄψιν, ubi manifesto requiritur ὑπὸ γῆς. Eadem opera corrige dictum Aristidis apud Plutarchum in vita Arist. cap. 10: οὐκ ἔστι χρυσοῦ τοσοῦτον πλῆθος οὐθ' ὑπὲρ γῆν οὐθ' ὑπὸ γῆν ὅσον Ἀθηναῖοι δέξαιντο ἀντὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ubi reponere ὑπὲρ γῆς et ὑπὸ γῆς.

Accusativus necessario in genitivum convertendus est ut recte procedat sententia p. 121. C: μήτε — ἀτιμάσαι τὸν τοσαῦτα ἐργασάμενον ἀγαθὰ τὴν ἀναγκαίαν αἴτησιν. Omnia erunt expedita ubi rescripseris: τοῦ τοσαῦτα ἐργασαμένου.

Non est in Vossiano p. 122. A, ut Spanhemius refert, καὶ εἶτα ἀναγκαζομένῳ, sed κα εἶτα, in quo latet κατὰ, quod reponendum. Exhibet deinde ἐγκρατῶς πάντων, sed supra scriptis notis numeralibus β, α.

Unice verum est p. 122. C: διὰ τέλους χαλεπαῖνον, ut in Vossiano est, pro χαλεπαίνοντα quod editur et χαλεπαίνων, ut Marcianus habet. Deinde scribe σολὴν γοῦν ἡνιοχικὴν pro οὔν.

Pag. 123. A. pro περισκοποῦμενος non est in Vossiano ἐπισκοπῶν, ut refert Spanhemius, sed ἐπισκοπούμενος. Idem habet Marcianus. Deinde p. 123. C. pro διηγησόμεθα coniunctivo opus est διηγησώμεθα, et p. 123. D. ipsa Homeri verba reponere: δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα αἶθωνας δὲ λέβητας εἰλκροσι, tum in fine paginae ex utroque Codice scribe ξυγγραφέων pro συγγραφέων.

Pag. 124. B. corrige οὐκ ἔστιν ὅπως ἐπιλανθάνωμαι pro ἐπιλανθάνομαι et ab utroque Codice accipe optimam lectionem ἐν γέ τι pro ἐν γέ τοι.

Scite Iulianus suis verbis intexuit senarium Euripideum ex Phoenissis p. 124. C: τὴν ἐμπειρίαν δι' ἣν ὁ πρεσβύτης ἔχει τι λείξει τῶν νέων σοφώτερον.

Fallitur Spanhemius p. 124. C: οἶον ἀρχέτυπα προτιθέμενος δημιουργῶς e Vossiano enotans δημιουργὰ. Scriptum est in Codice δημιουργ. Saepius factum est ut ò et α sic confunderentur.

Recte uterque Codex p. 125. B. καὶ οἱ βότρυες ἐπηρτημένοι servat ἐξηρτημένοι. Conspirant ambo in vulgatae vitio p. 125. C: ὅφ' ὧν αὐτῷ διεσώθη ἀπολλύμενα ἂν ἄλλως τὰ θρέμματα. Necessario requiritur aoristus ἀπολόμενα ἄν. Passim et in aliis libris et in Vossiano permiscentur ἀπολόμενος, ἀπολλόμενος (sic) et ἀπολλύμενος.

Triplex mendum eluendum est p. 125. D. ex verbis: ὅσις οὖν — δεόμενος τροφῆς πολλῆς καὶ καθαρᾶς τῆς ἐκ τῶν παλαιῶν γραμμάτων εἶτα ἀθρόως πάντων δεηθείη, ἄρα ὑμῖν μικρὰς δεῖσθαι βοηθείας δοκεῖ ἢ μικρῶν αὐτῷ γέγονεν ἄξιος ὁ πρὸς ταῦτα συμβαλλόμενος; Pro δεηθείη facile apparet emendandum esse σερηθείη. Praeterea pro γέγονεν sine ulla dubitatione γεγενέσθαι rescribi oportere clamat loci compositio. Et δεῖσθαι et γεγενέσθαι pariter ex verbis ἄρα ὑμῖν δοκεῖ suspensa esse perspicuum est. Denique pro συμβαλλόμενος Vossianus συλλαμβανόμενος exhibet, quod verum esse videtur.

Retrahe fugitivam praepositionem p. 126. A: οὐδ' ὑμᾶς δὴ ὑπὲρ τούτων ἡδέως ἂν ὀχλήσαιοιμι, imo vero ἡδέως ἂν ἐνοχλήσαιοιμι ex constanti omnium usu. Statim post ubi legitur: λόγον δὲ ὑμῖν εἰπεῖν ἐθέλω μάλα δὴ τινος ὑμῖν ἀκοῆς ἄξιον, emenda μάλα δὴ τι, nam ridicule coniunguntur τινὸς ἀκοῆς ἄξιον. Magis etiam ridicula coniunctio est verborum τῶν ῥηθέντων ἀκροᾶσθε p. 126. B. ubi in utroque Codice est: τυχὸν γὰρ (vulgo δὲ) οὐδὲν (Marc. οὐδὲ) τῶν ῥηθέντων ἀκροᾶσθε ξὺν (vulgo σὺν) ἡδονῇ. Ex ipsa rei natura sequitur dicendum esse τῶν λεγομένων ἀκροᾶσθαι s. ἀκούειν, sed τῶν ῥηθέντων ἀκοῦσαι (ἀκηκοέναι) sive ἀκροάσασθαι (ἡκροᾶσθαι). Quis sine risu legere potest ἀκούετε τῶν ῥηθέντων, auditis quae dicta sunt? Itaque perfectum reponamus: τυχὸν δὲ οὐδὲ τῶν ῥηθέντων ἡκροάσθε ξὺν ἡδονῇ. Recipiendum est e Marciano οὐδέ pro οὐδὲν, quoniam sic inter se τὰ ῥηθέντα et τὰ ῥηθησόμενα componuntur.

In una litterula tralaticio errore peccatum est p. 126. C: ὅτι ἄρα μικρὰ καὶ φαῦλα πράγματα ἀναδεξάμενος ὡς δὴ

τι σεμνὸν ὑμῖν ἀπαγγέλλω. Alienum prorsus abs re est verbum ἀναδέχομαι. Emenda ἀναλεξάμενος. Criminabantur eum quod quum res quasdam exiles ac parvi pretii collegisset deinde eas auditoribus pro magnificis venditaret.

Pag. 127. A. sine mora e Vossiano recipe optimam lectionem βασιλεια ὑποδόμησεν ὑπὸ γῆς πάγκαλα pro ἐπὶ γῆς. Hoc ipsum erat admirabile regiam *subterraneam* a Semiramide aedificatam esse derivato flumine et post absolutum aedificium in veterem alveum iterum immisso.

Pag. 128. A. recte Vossianus ἀνδρός τε (pro δὲ) ἐπ' αὐτῇ καὶ ποταμοῦ μάχην, et uterque Codex ἐπὶ σμικρὸν (vulgo σμικρῶν) μνημονεύειν. Post pauca p. 128. B. pro ἄτε δὲ οἶμαι σοφὸς καὶ θεῖος ποιητής in Vossiano legitur: ἄτε δὲ οὖν σοφός, in quo laetetur: ἄτε δὲ ὦν σοφός κτέ. Mox pro τοιοῦτον ἡγεμόνα ποιουμένους Vossianus τοσοῦτον habet et uterque ποιουμένοις. recte. Tum p. 128. C. Vossianus: ὁ δὲ τούτοις (vulgo τοιούτοις) μὲν κτέ. Reliqua supra emendavimus.

In verbis οὐδὲ ἱμάτιον μέλαν τῶν πολιτῶν (τις om.) περιβαλόμενος explicit Codex Marcianus.

Recte viri docti p. 129. C. pro εἵχου τῶν Γαλατίας ὀρίων coniecerunt ἀγχοῦ. Scribuntur in Codicibus αγ et εγ et ει nexu tam simili ut oculis discerni non possit utrum αγ an εγ an ει sit scriptum. Sententia dat lucem et Graecitatis scientia, verum quid facias homuncionibus minimi pretii qui serio εἵχου τῶν Γαλατίας ὀρίων scribere potuerunt?

Necessarium pronomen periit p. 129. D. in verbis: καίτοι οὐ λέληθεν ἡ τῶν χρημάτων ἐλευθέριος δαπάνη μετέχουσά τινος ἀρετῆς, ubi supplendum καίτοι με οὐ λέληθεν. Sic enim loqui solent pro καίτοι οὐκ ἀγνοῶ et alii et Iulianus ipse saepius, veluti p. 161. B. et 445. D: καίτοι με οὐ λέληθεν ὅτι, et p. 215. B: ἢ τοῦτό σε λέληθεν ὅτι, et aliis locis.

G. G. COBET.

(Continuabitur).

AD GALENUM.

(Continuantur ex Volum. VIII. pag. 436).

Vidimus antiquissimos Hippocratis Codices (τὰ παλαιότατα τῶν Ἱπποκράτους ἀντιγράφων), qui Galeni aetate superessent, ante annos trecentos fuisse scriptos (πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα). Horum librorum scripturas tantum non omnes Galenus vidit conspirare cum iis, quas antiquissimi Hippocratis ἐξηγηταί afferrent, quo magis se mirari scribit eorum temeritatem, qui recentissima memoria Hippocratis libros ita edidissent ut passim veteres lectiones ex sua lubidine interpolarent. Ipsa Galeni verba audí, quae leguntur in Commentario ad Hippocratis librum κατ' ἰητρεῖον Tom. XII. pag. 2. Charter.: συμφωνοῦντα γὰρ ἅπαντα ὀλίγου δεῖν εὔρον ἀλλήλοις τὰ τε συγγραμματα καὶ τὰ τῶν ἐξηγητῶν ὑπομνήματα, ὥς τε θαυμάζειν ἐπὶ τῇ μοι τὴν τόλμῃ τῶν χθὲς καὶ πρῶν τὰ ὑπομνήματα γραψάντων ἢ πάντων τῶν Ἱπποκράτους βιβλίων ἰδίαν ἑκδοσιν πεποιημένων, ἐξ ὧν εἰσι καὶ οἱ περὶ Διοσκορίδην καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν ἐπικληθέντα Καπίτωνα πολλὰ περὶ τὰς ἀρχαίας γραφὰς καινοτομήσαντες. Deinde Galenus enumerat antiquos Hippocratis ἐξηγητάς, quem memorabilem locum et ipsum adscribam. Proferam, inquit, illas lectiones, ἐκείνας τὰς γραφὰς, ὅσαι περὶ (L. παρὰ) τοῖς ἔμπροσθεν ἐξηγησαμένοις τὸ βιβλίον ὠμολογηνται. τέτταρες δὲ εἰσιν. αὐτῶν δύο μὲν εἰς ἅπαντα τὰ βιβλία Ἱπποκράτους γράφοντες Ζεῦξίς τε καὶ Ἡρακλείδης, οὐκ εἰς πάντα δὲ Βακχεῖος καὶ Ἀσκληπιάδης. Ex his Bacchius Aristarcho aequalis fuit, unde de reliquorum aetate coniectura non levis fieri potest, quoniam eorum, quos Galenus sic coniunxit, non

admodum dispar aetas fuisse videtur. De ea re disertum est Galeni testimonium in Praefatione Lexici Hippocrat. p. 404. apud Franzium: τὰς γλώττας ἂν ἐξηγήσαιο μόνας, ὥσπερ ὁ Ἡρόφιλος ἐποίησε καὶ Βακχεῖος Ἀρισάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὸ πλῆθος αὐτῶ τῶν παραδειγμάτων ἀθροίσαντος, ὡς Φασιν, ubi emendandum, est: ὥσπερ ὁ Ἡροφίλειος ἐποίησε Βακχεῖος. Satis enim constat fuisse Bacchium ex Herophili schola, sed ipsum Herophilum τὰς Ἱπποκράτους γλώσσας ἐξηγήσασθαι cui credibile est, tacente de ea re Erotiano ubi ordine antiquissimos glossarum Hippocraticarum Interpretes enumerat p. 6? Erotianus Xenocritum ex insula Co primum omnium explicuisse Hippocratis glossas scribit, μεθ' ὃν Φασὶ τὸν Ταναγραῖον Βακχεῖον ἐπιβαλεῖν τῇ πραγματείᾳ καὶ διὰ τριῶν συντάξεων πληρῶσαι τὴν προθεσμίαν πολλὰς παραθέμενον εἰς τοῦτο μαρτυρίας ποιητῶν. Hos ei poëtarum locos, ut modo vidimus, Aristarchus suppeditavit, qui et ipse scripta Hippocratis non neglexit, ut diserte testatur Erotianus p. 12. postquam dixerat: τῶν δὲ γραμματικῶν οὐκ ἔστιν ὅστις ἐλλόγιμος Φανείς παρῆλθε τὸν ἄνδρα. Recurrit idem vitium Ἡρόφιλος pro Ἡροφίλειος etiam manifestius in Galeni Comment. ad Aphorism. Tom. X. p. 353. Chart.: οἱ πρῶτοι τῶν ἐξηγησαμένων τοὺς ἀφορισμοὺς, ἂν ἔστιν Ἡρόφιλος ὁ Βακχεῖος, Ἡρακλείδης τε καὶ Ζεῦξις οἱ Ἑμπειρικοί κτέ. ubi vel caecus videat scribendum esse ἂν ἔστιν ὁ Ἡροφίλειος Βακχεῖος. Horum igitur Commentarios nactum Galenum et Codices trecentorum annorum cum illis ad amussim conspirantes egregiis subsidiis instructum fuisse facile dixeris ad textum Hippocratis certa fide constituendum et ad redarguendas lectiones vitiosas, quas passim queritur Dioscoridis et Artemidori Capitonis temeritate receptas circumferri. Et horum quidem καινοτομίας ut plurimum admodum inscitas et levissimas passim Galenus acriter reprehendit et refutat, sed (ut verum fatear) plurimum abest ut ipse in Hippocratis scriptura constituenda vel diiudicanda vel emendanda boni Critici mereat laudem famamque qua floret apud eos qui eius scripta non legunt satis tueatur apud eos qui legerunt. Newinam vidi qui Galeni merita in emendandis libris Hippocratis magis extulerit quam fecit vir doct. Gräfenhan in *Historia Philol. Class.* Part. III. pag. 334. cuius ipsa verba apponam: »Bei

Handhabung der Textkritik des Hippocrates stützte er sich einerseits auf die Tradition der besten Handschriften, die er mit der grössten Genauigkeit verglich, sowie ihn andererseits die vollkommenste Kenntniss der Sprache seines Autors bei der Emendazion des Textes unterstützte. Galen wurde für Hippocrates was Aristarch für Homer gewesen." Huic igitur opinioni meam plane contrariam opponam, nam fateor horum me nihil credere. Me iudice, Galenus neque antiquos Codices diligenter contulit neque Hippocratis dictionem satis intelligebat. Itaque nedum cum Aristarcho comparandus est, sed emendationem Hippocratis et olim et nunc impedivit magis quam adiuvit.

Laetus vidi novum Hippocratis Editorem, quo nemo melius Hippocratem et Galenum novit, F. Z. Ermerinsium in Prolegomenis ad Hippocratem de ea re quid sentiat dixisse; nemque ille est non tantum rei, qua de agitur, bene gnarus et intelligens, sed etiam (quod in huiusmodi controversia optimum est) *παρησιασῆς* et, ut est apud Comicum, *τὴν σκάφην σκάφην λέγων*. Illius igitur de Galeno sententiam referam, deinde quam recte ita sentiat luculentis quibusdam exemplis confirmabo simul demonstraturus in reliquis *ἐξηγηταῖς* si non eandem inscitiam ac levitatem quam in Galeno, saltem talem incuriam et antiquae linguae Graecae ignorantiam deprehendi, quae paene incredibilis videretur nisi eam certissimis indiciis argumentisque teneremus manifestam.

Audiamus igitur Ermerinsium de Galeni opera in Hippocraticis libris explicandis corrigendisque collocata magna cum libertate sententiam dicentem. In Prolegomenis ad Hippocratem p. cxv. lepide et verissime ita pronuntiat: »Mirum est, antiquos maxime videri delectatos esse scribendo commentarios in libros, quos nemo umquam intellexit, nec propter corruptellam umquam intelliget. Testes sunt commentarii Galeni in ipsum hunc librum (Epidem. VI.), cuius partes tantum illustrari possunt, et in libellum *de Humoribus*, in quo vel maior corruptorum copia." Non potuit apertius quam sic quid sentiret dicere. Qualem vero tu Interpretem et Criticum esse censes eum qui commentarios scribat in librum, quem nemo umquam intellexit neque umquam intelliget? Lacinae sunt la-

cerae ac mutilae plerumque sine sensu, saepe nullo inter se nexu iunctae olim amissis et quae proxime praecesserant et quae sequebantur, quae nunc uno tenore continuatae decurrunt ἀδιανόητοι. Iure queritur Ermerins l. l. »taedium parere talia typis excudenda curare, quae nemo intelligit et unde ad animi fructum nihil proficias.” Galenus tamen sedulo in ista spissos commentarios scriptitavit, quos multi cum admiratione non legunt sed spectant. Ea tamen »*quae nemo intelligit*” sedulo explicantur, et Gallice vertuntur et laudantur et commendantur. Scilicet quid sit *aliquid intelligere* non omnes qui eruditi sunt aut haberi volunt perinde intelligunt, unde fit ut istiusmodi librorum fraudes per tot saecula tuto delitescant. Nihil est facilius quam verba sensu vacua interpretari aut Gallice vertere, etiam scite et eleganter, dummodo liceat Graecitatis usum et rationem contemnere et leges nihil curare, quibus verborum Graecorum significatio, proprietas et compositio olim apud Graecos perpetuo omnium usu definitae constitutaeque fuerunt. Mirabuntur, sat scio, pluri si dixerō eandem in Galeno levitatem saepe apparere, qui quum vulgo φιλολογώτατος esse existimatur et in antiqua Graecorum lingua et litteris versatissimus, illa fama indignus esse deprehenditur ab iis qui sibi quam aliis credere malunt et ipsi illius commentarios diligenter inspicere et explorare. Quod quum diu et multum fecisset Ermerins non dubitavit in Prolegom. p. xviii. palam sic pronuntiare: »Galenus, ut plerique alii sive eiusdem sive recentioris aevi, *linguam Graecam antiquam non satis accurate novit*, in iudicio de verborum singulorum descriptione, significatione, de vocabulorum inter se nexu saepissime est negligens, nonnumquam adeo lapsus, ut fidem illi habere sic demum liceat si in te ipse habeas doctrinae copiam et iudicandi facultatem, ad quam perpetuo eius monita exigas, quod nisi facias persaepe una cum illo nubem pro Iunone amplecteris; sunt enim saepius eius observationes aut tam putidae, aut *tam certo falsae, ut ne dignae quidem sint quas serio refutes.*”

Alio loco (in Prolegom. p. xxxiv.) Ermerins demonstrat quam parum instructus necessariis subsidiis ad commentarios scribendos Galenus accesserit. Scriptitabat Romae *libris omnibus*

in Asia relictis. Itaque, ut ipse faletur, veterum ἐξηγητῶν scripta, quae sibi ad manum non erant, non adhibebat, neque adeo eos redarguebat nisi ubi memoria teneret graviolem aliquem errorem ab iis esse commissum. Ipsius verba haec sunt: σπανιάκις ἐν αὐτοῖς (in Commentariis ad Hippocratem) εἶπον τι πρὸς τοὺς ἐξηγουμένους αὐτά. τὴν ἀρχὴν γὰρ οὐδ' εἶχον αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ τὰ ὑπομνήματα, πάντων ὧν ἐκεκτὴμην βιβλίων ἐν Ἀσίᾳ μεινάντων. εἴ που τοίνυν ἐμεμνήμην ὑπὸ τινος αὐτῶν πάνυ τι μοχθηρῶς εἰρημένον — ἐπεσημνᾶμην τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην εἶπον ἄνευ τοῦ μνημονεῦσαι τῶν ἄλλως ἐξηγουμένων. Scripsit haec in libro περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων cap. 6.

Hic igitur ille est quem praedicant ita de Hippocrate emendando meritum ut de Homero Aristarchum. Fide dignior Ermerins ibid. sic iudicat: »Fit interdum ut ipse (Galenus) deteriorem lectionem non solum ab aliis traditam sequatur, sed vel de suo illatam cupiat: itaque *criticam facultatem in Galeno omnino desidero* nec nisi prudenter eius de textu ipso monitis obsequendum est.”

Quod autem scribit Galenus: πάντα κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην εἶπον, est operae pretium de iis quoque Ermerinsii iudicium audire (Proleg. p. xlviii). »Quae e sua sententia (Galenus) describit saepe parvi sunt pretii; sed praeterea rogantibus, ut ait, amicis obsecutus saepius aliorum sententiam redarguit, eamque talem, quae vix digna sit quam respicias, vel iisdem rogantibus nugae extricat tanto molimine prorsus indignas quasque ipse contemnit adeo ut operam in his positam esse perditam fateatur ultro,” quibus post pauca haec addit: »commentarios illos (Galenus) magis propter antiquitatem quam propter praestantiam suam esse pervolvendos nec nisi raro eos vestigia referre acutae illius, quam vulgo Pergameno tribuunt, mentis; scilicet *potius viri garrulitatem in his me advertisse fateor*, quam aut ingenii acumen insigne aut accuratam doctrinam.”

Haec omnia plane ex animi mei sententia scripta sunt. Quoties Galeni commentarios pervolvo prorsus eadem mihi solent venire in mentem. Non est illa in Galeno antiqui sermonis Graeci cognitio et intelligentia, ut possit genuina a spu-

riis, antiqua a recentioribus secernere, quamquam toto coelo antiqua (Ionica praesertim) cogitandi scribendique simplicitas et, ut ita dicam, serenitas distat a sequiorum fuco et pigmentis. Ne illa quidem in Galeno est linguae Graecae antiquioris scientia ut vocabula prisca et γλώσσας plane intelligat earumque usum ac potestatem ex Veterum lectione ita collegerit ut ea in tanta librorum Veterum copia certo sciat quae etiam nunc nullo negotio ex paucis qui supersunt certo sciri possint. Nempe ut nunc est sic olim quoque fuit res magni laboris *animum et mentem penitus linguae antiquioris et obsoletae intelligentia imbuere*. Non minus quam hodie vivo Galeno erat hoc πολλῆς πείρας τελευταῖον ἐπιγένημα, et quoniam plerique in Graecia languente ac senescente laborem illum indefessum fugiebant et levi opella defungebantur factum est ut plumbei sint in illis studiis illi ipsi, qui vulgo soli sapere et potuisse et debuisse videantur. Praeterea sequiores Graeci ne sentiebant quidem rei difficultatem, ut sunt in Gallia nonnulli, quibus si bene Gallice scias facillima res videtur esse Latine scire: tantam enim esse utriusque linguae necessitudinem et cognationem. Itaque ut Galli exiguo labore Latina discunt eodem modo Graeculi antiquam Graecitatem discebant, et quemadmodum interdum difficile est ad Latinam Gallorum orationem non subridere, sic ubi Graeculi antiquum dicendi usum aut interpretantur aut imitantur nonnumquam vix tenebis risum, adeo omnia, et saepe diversissima, iocularem in modum confundunt permiscuntque aut in ridiculos errores se implicant quoniam in iis quae vix ingenti labore obtineri poterant levi ac desultoria opella defungebantur. Multum abest ut solus Galenus et (ut Ermerins loquitur Prolegom. p. xviii.) »plerique alii sive eiusdem sive recentioris aevi linguam Graecam antiquam non satis accurate noverint,» nam longe antiquiores ἐξηγγηταί et λέξεων conditores et Critici saepius eodem modo impingebant in iis, quae nemo paullo antiquior in Graecia natus et educatus nunc plerisque nostrum videtur ullo modo ignorare potuisse. Vix me contineo quin huius levitatis exempla quaedam statim proferam, sed satius est quod de Galeno eram dicturus continuo addere, quibus exempla et indicia certissima horum veluti criminum subiiciam. Galenus igitur

non tantum critica facultate destitutus est et interiore anti-
 quae Graecitatis cognitione, sed etiam in linguae communis
 et ab omnibus intellectae usu locum mendosum et sensu va-
 cuum ab incorrupto et integro non semper discernit. Certam
 et evidentem emendationem non tantum non invenit sed ne
 opus quidem esse emendatione sentit, et quae propter scri-
 pturae labem ac vitium intelligi et explicari non possunt ea
 sibi intelligere videtur et iis aliquam explicationem commi-
 niscitur. Deinde quoniam eiusdem est hominis corrupta ut-
 cumque interpretari et sana sed sibi non intellecta in cor-
 ruptelae suspicionem vocare, sic Galenum saepe videbis et ea
 quae commode intelligi non possunt confidenter sic afferre
 quasi nihil omnino haberent difficultatis, et contra subinde
 ea vitiata esse aut interpolata (παρεγγεγραμμένα) affirmare in
 quibus nulla est vitii aut interpolationis iusta suspicio. Ita-
 que nil prodest in loco impedito et mendoso demonstrare Ga-
 lenum loco sic scripto usum esse, namque nil mali suspicatur
 etiam ubi manifesto aliquid monstri alitur. Lacunas (pestem
 illam librorum etiam vetustissimorum) vel evidentissimas Gale-
 nus non animadvertit, quamquam nihil est quod citius homi-
 nis paullo acutioris et hoc agentis feriat animum. Derepente
 enim verborum sententia interrumpitur, deficit et te relinquit
 hiantem. Non est huius rei aliud luculentius exemplum quam
 in aureo libello *Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων* pag. 266. Ermer.
 ubi ingentem lacunam cum exitio sententiae in antiquissimis
 libris nescio quo casu natam alias res agens non animadver-
 tit, quem locum nunc satis habeo indicasse. Ex Asia repente
 in Libyam et Aegyptum delatus quasi eodem loco constitisset
 nil sensit neque omnia post aliquam caliginem necopinato mu-
 tata esse animadvertit. Nae ille non solet inter legendum hoc
 agere et intendere animum cui in tali loco nihil suboluit.

Quod autem unum omnium gravissimum crimen in Criti-
 cum coniici potest, ut locum sanum praepostera correctionu-
 cula ultro depravet inque ea re in Graecitatis ingenium gra-
 viter peccet ne eo quidem crimine Galenum vacare primum
 omnium demonstrabo. Locus est in libro II. *τῶν Ἐπιδημίων*
 § 20. apud Ermerins I. p. 478. mutilus et corruptus, ubi
 haec leguntur: καὶ ἐρυθρὰ ἤει μέχρι τοῦ ἔκτου μηνὸς ἔπειτα

λευκὰ κάρτα πάντα ἤδη τὸν χρόνον. πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ οὐ-
 ραὶ ἔβλεπον καὶ οἱ ἄκρητα ἐρυθρὰ ἰκνεύμενα ἦει. Haec omnia
 sunt huiusmodi ut ea nemo umquam intellexerit neque um-
 quam sit intellecturus. Lacinae sunt lacerae verborum et
 sententiae olim deperditae nulloque inter se nexu iunctae.
 Quidquid ex libro vetusto mutilato et perroso legi potuit uno
 tenore continuatum est dissimulatis lacunis. Vivo Galeno ea-
 dem erat loci facies, cuius unam particulam hanc mihi dili-
 genter considera. * * * πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ οὐραὶ ἔβλεπον
 * * *. Quod praecedebat periit, periit et quod sequebatur.
 Quod superest absurdum est. Fuerunt tamen olim qui haec
 quocumque tandem modo interpretarentur, quum Heraclides,
 quem Galenus (ut vidimus) in antiquissimis Hippocratis ἐξη-
 γηταῖς nominat, de lectionis integritate dubitare coepit. Vitii
 sedem in ΑΙΟΤΡΑΙ inesse iudicavit, in quo coniecit ΑΙΘΤΡΑΙ
 latere, itaque antiquam et sanam lectionem hanc esse αἱ θύ-
 ραι ἔβλεπον pro αἱ οὐραὶ ἔβλεπον. Deinde demonstravit quam
 facili errore Θ in Ο abire potuerit aut erasa aut omissa tenui
 lineola, quae sola utramque litteram dirimat. Cautè admo-
 dum et propemodum anxia diligentia certam emendationem
 undique munivit. Sed ipsa Galeni verba est operae pretium
 audire, qui bis evidentem correctionem commemoravit: pri-
 mum in Commentario ad hunc ipsum locum Tom. IX. p. 141.
 Charter. ubi scribit: ἡ δὲ αὐτὴ λέξις παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐξη-
 γηταῖς ποικίλως γέγραπται. Διοσκορίδης γὰρ οὕτω γράφει πρὸς
 δὲ τ' ἀφροδίσια (sic) αἱ οὐραὶ ἔβλεπον. Ἡρακλείδης δ'
 οἶεται τοῦτο ἀπίθανον εἶναι. διὸ νομίζει ὅτι θύραι ἦν γεγραμ-
 μένον διὰ (τοῦ) Θ, τῆς μέσης γραμμῆς ἐν αὐτῇ (L. αὐτῷ) ἢ τῷ
 χρόνῳ διαφθαρείσης ἢ τοῦ βιβλιογράφου σφαλέντος. Redit ad
 eandem rem in Prooemio Commentarii ad librum VI. Epide-
 miorum Tom. IX. p. 354. Chart. ubi questus de Editorum le-
 meritate veteres scripturas ex sua libidine interpolantium ita
 pergīt: ὥς ἐν ἡναγκάσθην ἐγὼ διὰ τοῦτο τὰ τε παλαιότατα (inepte
 editur τὴν τε παλαιότητα) τῶν ἀντιγράφων ἐπιζητῆσαι τὰ τε
 ὑπομνήματα τῶν πρώτων ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον, ἐν οἷς καὶ
 Ζεῦξίς ἐστιν ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ Ἐρυθραῖος Ἡρακλείδης καὶ πρὸ
 αὐτῶν Βακχεῖδης τε καὶ Γλαυκίας. Deinde eos carpit ut qui
 nonnumquam veterem scripturam malis coniecturis inutiliter

refinxerunt. Itaque sibi satius esse visum scribit antiquam lectionem retinere et semper studiosè dare operam ut eam interpretetur, quod ubi fieri nullo modo possit probabilem loci correctionem instituere: πολὺ βέλτιον ἔδοξέ μοι, inquit, φυλάττοντι τὴν ἀρχαίαν γραφὴν αἰεὶ μὲν σπουδάζειν ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι, μὴ δυνηθέντι δὲ ποτε τοῦτο πράξαι πιθανὴν τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῆς ποιεῖσθαι. Quis non assentietur recte haec et prudenter a Galeno dici? Audi nunc quid statim addat: καθάπερ ὁ Ἡρακλείδης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἐπιδημίων ἐποίησατο κατὰ τὴν λέξιν ἐκείνην ἐν ᾗ γέγραπται· πρὸς δὲ τὸ Ἀφροδίσιον αἰοῦραι ἔβλεπον. Ἐπειδήπερ τοῖς ἐξηγησαμένοις τὴν οὔραι γραφὴν ἀπιθάνως εἴρηται, τάχα, Φησὶ, θύραι μὲν ἦν γεγραμμένον διὰ τοῦ Θ, τῆς μέσης δὲ γραμμῆς ἐν αὐτῷ διαφθαρῆσης ἔδοξεν ὁ βιβλιογράφος ΟΥΡΑΙ γεγράφθαι. δυνατόν γὰρ δὴ οὕτω καὶ λεπτῆς ἰνὸς ἀπολωλυίας συναπόλλυσθαι (L. συναπολέσθαι) τὴν γραμμὴν ταύτην καὶ μιᾶς αὐτὴν ἐκφυγείσης (sic) καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς αὐτὴν ἀμυδρὰν γραφεῖσαν ἐξίτηλον αὐτὴν ὑπὸ τοῦ χρόνου γενέσθαι. Vide mihi quantum verborum homo garrulus effundat in re simplicissima. Probat, ut vides, et laudat Heraclidis emendationem, quae scripturam absurdam plane sanavit. Ergo iam illis temporibus in libris vetustis menda tam absurda circumferebantur, ut quum dixisset scriptor: *ad templum Veneris fores spectabant*, scriba dederit: *ad templum Veneris οὔραι* (caudae) *spectabant*. Ergo non erant complures olim Codices, quibus inter se collatis ridiculus error ab uno scriba commissus pateret, sed haud secus atque nunc ex uno libro manaverat lectio πάντων τῶν ἀντιγράφων. Ergo fuerunt ante Heraclidem Interpretes, qui οὔραι in illo loco interpretarentur, quique Heraclidi ἀπιθάνως εἰρηκέναι videbantur, quod facile credimus. Praeterea vide quam caute, quam anxie Heraclides traditam in libris scripturam tentaverit et argumentis palaeographicis simplicem et evidentem correctionem ab omni parte muniverit. Itaque Galeno quidem plane persuasit (ut ex eius verbis certo colligas) qui hoc ipso exemplo manifestae emendationis utitur. Ita videtur, sed ostendam statim Galeni levitatem et inconstantiam ubi prius emendavero eius locum quem priorem apposui ex p. 141: ἡ δὲ αὐτὴ λέξις παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐξηγηταῖς ποικίλως γέγραπται. Διοσκορίδης γὰρ οὕτω

γράφει πρὸς δὲ τ' Ἀφροδίσια αἱ οὐραὶ ἔβλεπον. 'Ηρακλειδης δ' οἶεται τοῦτο ἀπίθανον εἶναι. Quid? Heraclidi scriptura Dioscoridis non videbatur probabilis? Sed Heraclides vixit *saeculis* aliquot ante Hadrianum, cui suam Hippocratis editionem Dioscorides dedicavit. Locus est et mendosus et mutilus, quem in hunc modum corrigo et suppleo: Διοσκορίδης γὰρ οὕτω γράφει· πρὸς δὲ τὰ Ἀφροδίσια αἱ οὐραὶ (ἔβλεπον. ἐν δὲ τοῖς παλαιότατοις τῶν ἀντιγράφων ἐγγράπτε· πρὸς δὲ τὸ Ἀφροδίσιον αἱ οὐραὶ) ἔβλεπον. Repetitum οὐραὶ, quo describentis oculi aberrarunt, peperit lacunam. Duplex erat lectio, altera vetus et librorum testimoniis nixa, altera his temere a Dioscoride interpolata qui pro τὸ Ἀφροδίσιον (templum Veneris) ut 'Ηραϊον, 'Αθήναιον, Διονύσιον, 'Αρτεμίσιον, substituit *rem Veneream* (τὰ Ἀφροδίσια) et ἔβλεπον de suo reſinxit in ἔβλεπον. Ista impudens interpolatio nunc libros omnes obsidet, quamquam prorsus est sensu vacua. Qualem eum Criticum fuisse putes, qui servatam ab antiquis libris scripturam temere ac proterve ita reſinxit ut verba daret absona et absurda. Vel hic solus locus demonstrat quam iustae sint Galeni querelae passim repetitae de Dioscoridis et Capitonis in edendo Hippocrate temeritate et impudentia, veluti in Commentario ad librum VII. Epidem. p. 354. Chart.: πάντων δὲ τῶν ὑπαλλαξάντων τὰς παλαιὰς γραφὰς τολμηροτάτους (Lege τολμηρότατα) τοὺς περὶ Καπίτωνα καὶ Διοσκορίδην εὐρίσκω πράξαντας τοῦτο. Huius levitatis exemplum apud Galenum continuo sequitur quod notasse iuvabit. Apponit p. 355. verba Hippocratis: 'Οκόσῃσι ἐξ ἀποφθορῆς, et de scriptura haec monet: τινὲς μὲν ὅσῃσι διὰ τριῶν συλλαβῶν, ἔνιοι δὲ ὁκόσῃσι διὰ τεσσάρων ἔγραψαν, ἔνιοι δὲ οὐ διὰ τοῦ Κ γράφουσιν ὁκόσῃσι ἀλλὰ διὰ τοῦ Π τὴν δευτέραν συλλαβὴν, καθάπερ ὁ Καπίτων, οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. Capito igitur suo Marte non tantum antiquas et probas formas Ionicas sustulit, sed etiam alias substituit *non bonas* et nullius dialecti, veluti ὁκόσῃσι. Quis mirabitur in antiqua sylloge Medicorum dialectum Ionicam in Codicibus nostris pessime interpolatam ac deformatam esse, ubi videt iam tum imperante Hadriano doctos Hippocratis editores illo modo grassari? Non potuerunt tamen sic delere consuetudinis Ionicae

vestigia omnia ut non hic illic e vitiosis Codicum lectionibus pelluceant et si perile admoveris manum veluti renascantur. Luculentum huius rei argumentum et exemplum nuper mihi oblatum est quum in nova Ermerinsii editione relegerem libellum, qui satis insulse inscribitur: *Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων*. In eo libro cap. 26. p. 274. Ermer. de Scythis haec leguntur: Ἡρ κατέχει πουλὺς τῆς ἡμέρης τὰ πεδία καὶ ἐν αὐτοῖσι διαιτεῦνται, ὥς τε τὸν μὲν χειμῶνα αἰεὶ εἶναι τὸ δὲ θέρος ὀλίγας ἡμέρας καὶ ταύτας μὴ λίην. Pro καὶ ἐν αὐτοῖσι διαιτεῦνται in libris est καὶ ἐν νότοισι διαιτεῦνται. Ermerins recepit id quod Littréus, infelix coniectior, excogitaverat. Nolle factum, nam quis sic loquitur? Vera lectio est τὰ πεδία ἐν ὅτοισι διαιτεῦνται, quod ubi stupide depravatam est in ἐν νότοισι non defuit praeclarus corrector qui καὶ adderet. In vetusta corruptela igitur manus Hippocratis tuta latebat donec eam aliquis eliceret foras. Ni ita factum esset olim aut ἐν οἷσι aut ἐν τοῖσι substituissent Veteris dialecti depravatores. Saepe Hippocrates ὅσις Ionum more ponit ubi caeteri ὅς dare solent. Formae antiquae Ionicae ἄσσα, ὅτων et ὅτοισι non facile elabuntur ex correctorum manibus. Ὅσις pro ὅς legitur in hoc ipso libello cap. 6. p. 249: ὁ ἡρ — ὅσις τῷ ὕδατι ἐγκαταμιγνύμενος τὸ λαμπρὸν ἀφανίζει. Bis in eodem libro forma ὅτων ambusta est ea quidem sed incolumis tamen evasit. Locus est in cap. 28. p. 276. ubi exhibent libri: διὰ τὴν μαλθακότητά τε καὶ τὴν ψυχρότητα ἀπὸ τῶν ἥκιστα εἰκὸς εἶναι ἄνδρα οἶόν τε λαγνεύειν, verum vidit Coraëus ἀπ' ὅτων reponens, nec dubitare debebat Ermerins in cap. 23. p. 270. ubi edidit: ἐκπλήξεις τῆς γνώμης — ἀφ' ὅτων εἰκὸς τὴν ὀργὴν ἀγριοῦσθαι, quin vera esset Corais emendatio: ἀπ' ὅτων. Utrobique ex aliis libris ἀφ' ὧν affertur, quod quibus debeatur manifestum est. Ἄσσα ex vetustissimo Codice reponendum est in libro περὶ διαίτης ὁξέων § 51. p. 316. Ermer. καλὰ δὲ ταῦτα τεκμήριά ἐσι — ὁκόσα ἀκαταμάθητα ἦν τοῖσι ἐμεῦ γεραιτέροισι, ubi quum sententia non ὅσα sed ἄ requirat oblatum ab optimo teste ἄσσα receptum oportuit. Praeterea quis veterem formam Ionicam ἄσσα de suo vulgatae substituisset? Itaque quandoquidem sic satis constat ΑΠΟΤΩΝ, ἀπ' ὅτων, ab ipso Hippocrate profectum esse etiam mi-

nus dubitabis ei reddere ἀπίκηται, ἀπικνεόμενον, ἀπ' ὕδατος, ἀπέψεσθαι, κατίσεται, ὑπίσασθαι, ἀπίησι, ἀπ' ὧν, ἀπικνέονται, μετίσεται, quae passim in hoc libro in communem formam reficta occurrunt. Sunt et alia multa eiusdemmodi apud Hippocratem certa ac manifesta scribarum et correctorum flagitia, de quibus alias dabitur dicendi locus: nunc ad Galenum revertor, qui quam Heraclidis emendationem certam et evidentem, ΘΤΡΑΙ pro ΟΤΡΑΙ, ut vidimus, laudasset eandem temere alibi ita reiicit ut lectionem perineptam et male Graecam ei ἀκρίτως πάνυ substituat. Nempe in Commentario ad hunc ipsum locum quum Heraclidis emendationem commemorasset ita pergīt (Tom. IX. p. 141. Chart.): ἀλλὰ οὐδέτερά γραφὴ διδάσκει τι τῆς γνώμης ἐχόμενον τοῦ παλαιοῦ, διὸ ἡγησάμην ἐγὼ μᾶλλον ἀπὸ (L. ὑπὸ) τοῦ συγγραφέως οἱ ῥόοι γέγραπται (L. γεγράφαι) ἢ τι ἄλλο, ἵνα λόγος εἴη (L. ἤ) περὶ τῶν ῥύσεων τῶν γυναικείων —. αὗται μὲν γὰρ καὶ πάνυ ἐν ταῖς συνουσίαις τὰς γυναικας ἐνοχλοῦσιν. Ex novissimis verbis certum est Galenum quum οἱ ῥόοι coniiceret simul probare τὰ ἀφροδίσια pro τὸ ἀφροδίσιον et ἐβλαπτον pro ἐβλεπον, quas lectiones a Dioscoride invectas esse supra me dixi suspicari. Quod si hae quoque sunt ipsius Galeni *correctiones* vel ob hoc egregium criticae facultatis specimen assentiri quis poterit Ermerinsio ad Hippocrat. p. 511. dicenti: »Nolim affirmare Dioscoridem illum, πολλὰ licet καινοτομήσαντα, non fuisse multo meliorem criticum quam Galenum.» Nam primum credidit se locum caetera sanum tenere neque vidit et ea quae praecedunt et ea quae continuo sequuntur lacinias esse verborum nihil significantes: deinde (quod etiam peius est) antiquo scriptori affricuit verba et dicendi genus a Graecitatis ratione et usu plane abhorrens. Cautē Ermerins: »non credo structuram esse Graecam τοῦτο βλάπτει πρὸς τι.» nam poterat dare iusiurandum non esse eam Graecam orationem, sed talem qualem Trillerus, et si qui alii sunt id genus Critici, antiquis scriptoribus invitissimis obtrudebant. Caeterum notandum est absque Galeno fuisset antiquam lectionem sine vestigio fuisse interituram. In omnibus libris Mss. fideli concordia nunc legitur: πρὸς δὲ τὰ ἀφροδίσια οἱ ῥόοι ἐβλαπτον, quae est ipsa, ut vides, inutilis Galeni conjectura inconsulto ab omnibus recepta. Miror denique quo

pacto Ermerins refutata Galeni correctiuncula addere potuerit, «Quid vero in corruptis lateat non assequor.» Nempe id ipsum quod Heraclides reperit: *πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ θύραι ἔβλεπον*, ad templum Veneris fores spectabant, quae verba olim in alicuius loci ubi aeger decumberet indicatione posita fuerunt, quorum locorum significationes nihil ad seros posteros pertinentes mirificas pepererunt Interpretum opiniones, quas vix sine risu aut fastidio apud Galenum legas.

Constituta igitur sic vera lectione animadvertamus eorum, qui pro Criticis haberi solent, imperitiam. In antiquorum librorum scriptura:

πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ οὐραι ἔβλεπον

quae sit vitii sedes non intelligunt et duo vocabula sanissima temere convellunt. Pro *ἔβλεπον* de suo substituunt *ἐβλαπτον* et τὰ ἀφροδίτια pro τὸ ἀφροδίσιον. Vocabulum corruptum non attingunt. Ex ista duplici παραδιορθώσει nascitur sententia nihilo sanior. Accedit Galenus qui servatis verbis interpolatis αἱ οὐραι confidenter in οἱ ῥόοι mutavit et sententiam qualemcumque extudit e verbis cum Graecitatis usu pugnantibus. Vera lectio *θύραι* pro *οὐραί* olim sagaciter reperta a Galeno commemoratur, laudatur et . . . inconsulto abiicitur. Recipitur in Codices omnes lectio male Graeca tribus locis impudenter vitiosa

πρὸς δὲ τὰ ἀφροδίτια οἱ ῥόοι ἐβλαπτον

deletis omnibus antiquae lectionis vestigiis. Componat nunc mihi qui volet Galenum cum Aristarcho.

Dabo alterum locum unde manifesto colligas quam nihil Galeno credi possit in vocabulorum Graecorum interpretatione. Legitur in Epidemiorum libro VI. apud Ermer. p. 563 sq.

Εὐρῦναι σενυγρῶσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

Λεπτῦναι, παχῦναι τεῦχος δέρμα σάρκας καὶ τᾶλλα [καὶ ex-punge] τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

Λειγῦναι τριχῦναι, σκληρῦναι μαλθάσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

Ἐπεγεῖραι ναρκῶσαι [καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα]

Dederat nescio quis, cui illa debentur: *Ἐπεγεῖραι ναρκῶσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.* sed scribam (ut recte Ermerins iudicat) laedere coepit et ut finem aliquando faceret illa formula usus est. Continuo sequitur:

Παροχετεύειν, ὑπείξαντα ἀντισπᾶν αὐτίκα, ἀντιτείναντα (l. ἀντιτείναντι ut oppositionis ratio constet) ὑπεῖξαι.

Ἄλλον χυμὸν μὴ τὸν ἰόντα ἄγειν, τὸν δὲ ἰόντα συνεχυμοῦν.

Ἐργάσασθαι τὸ ὅμοιον [οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει] τὰ ἀνόμοια.

De his omnibus idem dicendum est quod vulpes ad personam tragicam dixisse fertur:

O quanta species, inquit, cerebrum non habet.

Magna est verborum pompa omni sensu et significatione destituta. Non potest sat magna gratia Ermerinsio haberi, qui primus omnium ausus est hoc palam profiteri. «Manifesto, inquit, qui haec et similia his scripsit affectatae gravitati operam dedit;» et post pauca: «Equidem his verbis sanum sensum non inesse contendo; frustra in eorum interpretatione operam consumi.» et iterum: «de reliquis non dicam eum non ita scripsisse sed ipsum non intellexisse quod scriberet.» Duriter reprehendit Galenus Interpretes Hippocratis, qui scripturae Codicum credentes ea laudabant, quorum partem ne intelligebant quidem, ad Epidem. VI. p. 377. Charter.: ἅπαντες ὁμοίως πιστεύοντες τοῖς γεγραμμένοις οἱ ἐξηγησάμενοι μετὰ τοῦ μηδὲ νοεῖν ὧν ἐπαινοῦσιν ἕνια. Nesciebat mutato nomine de se eadem dici posse. Nota est venustissima fabula de simia animalibus ex vicinia spectacula optica exhibente, quorum nihil a quoquam spectari poterat, quoniam (ut apud poetam est)

il avait oublié d'allumer sa lanterne.

Considebant tamen taciti et admirabundi donec acutior unus non satis se cernere dixit ea quae spectanda proponerentur. Tum demum intellectum est ab omnibus sedere se in tenebris et nihil a quoquam cerni potuisse. Ecquid prodesse putas praeceptum huiuscemodi:

Ἐπιτεῖναι, ἀνεῖναι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

vel:

Εἰπεῖν, σιωπῆσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

satius est, ut opinor, tacere quam talia dicere. Nonne sunt eiusdem farinae: Εὐρῦναι στενυγρῶσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή? aut: Λειψῦναι τρηχῦναι, σκληρῦναι μαλαλάξαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή? Qui ita scribit aut ludit aut te legentem deludit. Nihil horum Galeno subolet, qui magna gravitate complura commemorat

in quibus τὸ εὐρῦναι et τὸ στενυγρῶσαι usum habet, similiterque in caeteris. Hoc modo in illud praeceptum quod ioco finximus:

Εἰπεῖν σιωπῆσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

facile est longos commentarios scribere. Sed volebam ostendere quam sit Galenus in vocabulorum interpretatione plumbus. In verbis: ἄλλον χυμὸν μὴ τὸν ἰόντα ἄγειν τὸν δὲ ἰόντα συνεκχυμοῦν ἐργάσασθαι τὸ ὅμοιον οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει τὰ ἀνόμοια, neque de lectione neque de compositione inter doctos Interpretes constabat. In tenebris sedere se et nihil dispici posse nemo suspicatur. Comminiscuntur igitur alius aliud. Lectio erat triplex ὀργάσασθαι, ἐργάσασθαι et ὀργίσασθαι. Galenus legebat ὀργάσασθαι, ut manifestum est ex iis quae scribit pag. 397: καὶ τινες μὲν τὴν δευτέραν συλλαβὴν διὰ τοῦ Γ καὶ Ι γράφουσιν ὀργίσασθαι, τινὲς δὲ τὴν πρώτην διὰ τοῦ Ε καὶ Ρ, τὴν δὲ δευτέραν διὰ τοῦ Γ καὶ Α ἐργάσασθαι τὸ ὅμοιον. Paulo ante dixerat: ἐπεὶ δὲ ἑκατέρως λεγόμενον (quod quid sit statim dicam) οὐδετέρως ἐστὶ πιθανὸν ἐπὶ τὸ μεταγράφεῖν αὐτὸ παρεγένοντο πολλοὶ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα καθ' ἓν ὄνομα τὴν ἀσάφειαν ἔχει. quos quum dicit aut ὀργίσασθαι reposuisse aut ἐργάσασθαι perspicuum est antiquam lectionem esse ὀργάσασθαι, quam Galenus ipse in praecedentibus posuit et interpretatus est, non ἐργάσασθαι, quod in eius libris vitio circumfertur. Nempe ita scripsit: τὸ δὲ ὀργάσασθαι (non ἐργάσασθαι) μεμάθηκας ἐπὶ τοῦ μεταλλάττειν (apparebit ex iis quae infra proferam μαλάττειν a Galeno scriptum esse) ἢ μιγνύναι λεγόμενον. Ermerins, qui non animadvertit hunc scribae errorem, exclamat ad haec p. 564: »*Equidem me non μεμαθηκέναι profiteor.*» Simul fallitur et non fallitur: nam ubi reposuerit Galeni manum ὀργάσασθαι statim recordabitur Galenum ἐν τῇ τῶν Ἰπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσει ex hoc ipso loco recepisse pag. 536. Franz.: Ὀργάσασθαι: ἀναμῖξαι, συγκεράσαι, sed iure negabit vel sic se illud μεμαθηκέναι, quia Galenus vehementer fallitur et formae vitiosae interpretationem commenticiam nobis venditat, qua uti non possumus: de qua re statim dicam. Galenus autem ubi τὸ ὀργάσασθαι arbitratu suo interpretatus est ita pergit: ἄδηλον οὖν εἴτε τῷ προειρημένῳ συντακτέον εἴτε τῷ ἐξῆς εἰρημένῳ αὐτὸ (τὸ ὀργάσασθαι) προσακ-

τέον (L. προτακτέον). ἑκατέρως γὰρ οὐκ οἰκείως φαίνεται λέγεσθαι. Facile credimus; in quamcumque se dat partem nusquam exitum reperire potest. Deinde ita pergit: Διὸ καὶ τινες μὲν ὡς ἐπόμενον αὐτὸ τοῖς προειρημένοις ἐκείνοις συνῆψαν εἴτ' ἄφ' ἑτέρας ἀρχῆς. Τὸ ὁμοιον οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει. Illi igitur sic legebant: τὸν δὲ ἰόντα συνεκχυμοῦν ὀργάσασθαι. Τὸ ὁμοιον οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει. I nunc et haec interpretare! Pergit sic: τινὲς δὲ ἀρχὴν ἐποιήσαντο τῶν ἐφεξῆς τὸ. Ὅργασασθαι (vitiose editur ἐργάσασθαι) τὸ ὁμοιον. Ἐπεὶ δὲ, ὡς ἔφην, ἑκατέρως λεγόμενον οὐδετέρως ἐς πιθανόν et caetera, quae supra descripsimus, de mutatione scripturae ὀργάσασθαι in ὀργίσασθαι et ἐργάσασθαι. Priusquam de his lectionibus quid statuendum sit dicam, proferre iuvat e Galeno exemplum antiquissimae interpolationis, quales plurimas recentiorum temporum Critici ex Veterum libris expulerunt et expellunt. Nempe verba οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει veteres Critici iudicarunt olim a nescio quo in margine adscripta deinde in textum irrepsisse. De ea re Galenus sic scribit: γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο (id est οἶον ὀδύνη ὀδύνην παύει) κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων (inepte editur ἀντιγραφέων), ὁρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται. Φαίνεται μὲν γὰρ ὡς (ἐπ' adde) ἐξηγήσει προσγραφὴν ὑπὸ τινος αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. Quam vellem haec Galeni verba diligenter perpenderent illi qui Criticis irasci solent eiusdemmodi additamenta eodem modo a scribis e margine in textum invecata expungentibus idque ex Codicibus scriptorum Hippocrati aequalium exaratis post Galenum annis mille aut paullo minus. Si vivo Dioscoride et Hadrīano istiusmodi emblemata in libris deprehendebantur et coarguebantur, quantum novae fraudis commissum esse putes sequioribus saeculis decrescente semper antiquae Graecitatis intelligentia et aucta identidem annotationum copia aut inter versus aut ἐν τοῖς μετωπίοις adscriptarum.

Videamus nunc quantopere caecutiant (dicam enim libere quod sentio) in antiquae Graecitatis ratione et usu et Galenus et alii eruditi Hippocratis glossarum explanatores. Notemus primum omnium turpem errorem istius qui ὀργίσασθαι pro ἐργάσασθαι leviter et inconsulto substituit. Credidit homo ine-

plus ὀργίσασθαι χυμούς esse οἶον εἰς ὀργὴν αὐτοὺς προτρέψαι καὶ ἐπεγεῖραι πρὸς τὴν ἔκκρισιν, teste Galeno p. 397. Est igitur quasi humorum iram movere et efficere ut *veluti irati prorumpant foras*. Nugae! Vide autem mihi quam sit vetus hominum imperitorum consuetudo abutendi voculis *quasi, veluti, tamquam, ut ita dicam*, ut suas ineptias quodammodo velent et obumbrent. Non audet dicere homuncio ὀργίσασθαι τοὺς χυμούς esse iram humorum concitare vel movere, nam risum moveret si humores irasci et excandescere dicerentur: quid igitur? οἶον addidit, οἶον εἰς ὀργὴν αὐτοὺς προτρέψαι, deinde confidenter addit καὶ ἐπεγεῖραι πρὸς τὴν ἔκκρισιν. Praestigiarum haec similia sunt, nam singulari dexteritate alterum alteri substituitur sic ut ea res et oculos fallat et mentem. Sed Galenus, dicet aliquis, istam scripturam cum fastidio et contemptu abiicit his verbis: ἀλλὰ ταῦτα μὲν εὐκαταφρόνητα καὶ σμικρὰ καθάπερ καὶ πάνθ' ὅσα περὶ τῆς λέξεως (ὀργίσασθαι) ἐξήγεται. Audio, sed his ipsis verbis arguitur illa linguae antiquioris imperitia, quam Galeno obicimus. Quo pacto? inquis. Nempe ὀργίσαι quid sit scimus, ὀργίσασθαι nemo mortalium aut dixit umquam aut legit, et foedus est barbarismus non minus turpis quam χαίρωμαι pro χαίρω, quod rident omnes. Quum sit ea res certa et manifesta homines docti aliud quid excogitarunt: nempe verbum olim fuisse » ὀργίζω idem quod ὀργάζω id est incito, unde ὀργίσασθαι apud Hippocratem." Dindorf. ad Steph. Thes. Dicam primum quid sentiam, deinde id demonstrare conabor. Nulla umquam fuit forma ὀργίζω pro ὀργάζω. Numquam ὀργάζω (ὀργίζω) significat incito. Ὀργίσασθαι apud Hippocratem est vitiosa scriptura temere et imperite a nescio quo Graeculo ficta. Galenus ipse de forma commenticia ὀργίζω pro ὀργάζω ne cogitavit quidem, et retulit ὀργίσασθαι ad notissimum ὀργίζειν iram movere, ut manifesto apparet ex eius interpretatione οἶον εἰς ὀργὴν αὐτοὺς προτρέψαι. Manifesto igitur confudit ὀργισα et ὀργισάμεν, quemadmodum Datis χαίρω et χαίρωμαι, et appellat εὐκαταφρόνητον id quod appellare debebat ἀντικρυς βάρβαρον. Unde autem natum est ὀργίζω = ὀργάζω? Ex duobus locis manifesto corruptis, ad quos statim veniam. Dialectus Ionica et ἡ παλαιὰ Ἀττικὴ habebant olim verbum ὀργάζω (cum duobus

compositis ἀνοργάζω et ὑποοργάζω) et nomen ὀργασμός. Quam rarus fuerit huius verbi usus sic optime apparebit si dixerō quam paucis locis legatur in omnibus antiquis litterarum Graecarum monumentis et reliquiis, unde nunc antiquae Graecitatis notitiam sedulo colligimus. Ὀργάζειν bis occurrit apud Sophoclem, *semel* apud Aristophanem, Eupolidem, Herodotum, Hippocratem et Platonem. Reliquorum omnium *nemo umquam eo verbo utitur*, nisi quod in Hipponactis fragmento misere corrupto apud Erotianum v. Τράμις legimus: Ἰππῶναξ· ἐκτίλλοι τις αὐτοῦ τὴν τράμιν ὑποοργάσαι, et in Euripidis loco, de quo post dicemus, restituendum esse videtur. Itaque *septem* sunt omnino loci apud veteres et probatos scriptores unde antiqui verbi notitiam et intelligentiam haurire et colligere possimus. Ὀργασμός ex illo formatum apud solum Hippocratem *semel* legitur. Accedunt his locis testimonia veterum Criticorum et Atticistarum et eruditorum omne genus, quos caute admodum esse audiendos et aliunde satis constat et in hoc ipso exemplo apparebit. Verbum tam priscum, tam rarum vix umquam e scribarum manibus illaesum evasit. Omnibus modis pessime corrumpitur. Ruhnkenius ad Tim. v. Μετρίως ὠργασμένος exclamat: »quis non miretur fatalem librariorum in hoc verbo errorem?» Saepissime ostendimus vocabula vetusta et obsoleta et Graeculis inaudita ubicumque occurrant male mulcata ex scribarum manibus exire. Videbis igitur ὠργασμένος *constanter* depravari in εἰργασμένος, ὠργισμένος, ὀργασμένως, ὠργισμένος et ὠργημένος, ut fere mirabile sit quo pacto ex his sordibus vera lectio emergerit umquam. Ὀργάζειν depravatur in ὀράζειν, ὀργάσας in ὀργίσας et ὀργήσας, ἀνωργασμένον in ἀνωργισμένον et οὖν ὠργισμένον, ὑπώοργασμαι in ὑπείργασμαι, et sunt alia complura, quorum nonnulla infra proferam. Dicam primum quid sit ὀργάζειν. Iudice Ruhnkenio ad Tim. l. l. ὀργάζειν est »quamlibet materiam subigere, macerare, mollire.» Veteres Critici esse dicunt μαλάττειν, praelerea δεύειν, τὰ ὑγρά τοῖς ξηροῖς μῖξαι καὶ ἀναφυᾶσαι καὶ οἶον πηλὸν ποιεῖν, alii βρέξαι et διαβρέχειν et ὑγραίνειν et ἀναδεῦσαι, alii παρὰσκευάζειν, ἑτοιμάσαι, ἑτοιμον παρασχεῖν, alii ἀναμῖξαι, συγκεράσαι, alia. Equidem ex Veterum locis diligenter perpensis et inter se comparatis quid compererim di-

cam. Ὀργάζειν proprie est subigere et mollire et macerare non quamlibet materiam, sed τὸν πηλόν, non lutum, sed argillam aut caementum aut calcem, quod in aedificando fieri solet, ut apud Aristophanem in Avibus v. 839. ubi nova urbs aedificatur:

χόλικας παραφόρει, πηλὸν ἀποδὺς ὄργασον,
ad quem locum a Scholiasta apponitur Εὐπολὶς ἐν Προσπαλ-
τοῖς.

ἢ πηλὸν ὀργάζειν τινά.

Sic Sophocles dixit ἐν Πανδώρα apud Erotianum v. Ὀργασ-
μός (de quo loco infra dicam).

καὶ πρῶτον ἄρχου πηλὸν ὀργάζειν χεροῖν.
et apud Etymol. Magnum p. 629, 35:

θέλοιμι πηλὸν ὀργάσαι.

Hinc Phrynichus in Bekkeri Anecd. p. 55, 10. Ὀργάζειν πηλόν interpretatur τὸ διαβρέχειν. οὕτω γὰρ τὸ ὑγραίνειν οἱ ἄρ-
χαῖοι λέγουσιν, et Suidas (Photium describens, cuius Lexici illa pars interiit) in v. Ὀργασμένος: — Ὀργάζειν δὲ κυρίως τὸ ταῖς χερσὶ τὸν πηλὸν ἀναδεύειν καὶ φυρᾶν, et Hesychius v. Ὀργάσαι: ἐτοιμάσαι καὶ τὸν πηλὸν ὀργάσαι φασίν, ὃ ἐστὶν ἐτοιμάσαι, φυρᾶσαι, βρέξαι, ἀναδεῦσαι, et vitiose apud eundem v. Ὀργάσαι πηλόν: ἔτοιμον παρασχεῖν; stulte, ut vides, ὀργάσαι in ordinem recepit pro ὀργάσαι. Eadem inscitia ad-
misit Ὀράζειν: δεύειν, μαλάσσειν, pro Ὀργάζειν. Intelligis cur dicat ὀργάσαι πηλόν esse ἐτοιμάσαι sive ἔτοιμον παρα-
σχεῖν, nempe ὀργασμένος ὁ πηλός est idoneus ad usum. Re-
ctius Herodianus post Moerin p. 468. statuit: Ὀργάσαι ἐπὶ πηλοῦ, μάξαι ἐπὶ μάξης. Recte Pollux VII. 165: κηρὸν τή-
κειν — ὀργάζειν, μαλάττειν. λέγεται δὲ καὶ πηλὸν ὀργάζειν, qui κηρὸν ὀργάζειν sumsit a Platone in Theaeteto p. 194. C: ὅταν ὁ κηρὸς — λεῖος καὶ μετρίως ὀργασμένος ᾖ, ubi libri omnes εἰργασμένος exhibent, sed vera lectio servata est ex Timaei antiqua λέξει Πλάτωνος duobus locis in v. Ὀργασμέ-
νος et Μετρίως ὀργασμένος, ex qua vetus γλῶσσα descripta fuit ab Hesychio, et Photio, quem deinde Suidas, ut solet, descripsit. Quod enim apud hos omnes legitur Ὀργασμέ-
νος: μεμαλαγμένος ex eodem fonte manavit et ad illum Pla-
tonis locum referendum est, ubi vitio εἰργασμένος scriptum

est in omnibus libris Mss. qui supersunt. Eadem est ratio alterius glossae Ὀργάσας: μαλάξας, quae ex Ἡροδότου λέξει manavit et refertur ad Herodoti locum nunc similiter in omnibus libris corruptum IV. 64: σαρκίσας βοῶς πλευρῇ δέφει τῇσι χερσὶ, ὀργίσας (alii ὀργήσας) δὲ αὐτὸ ἅτε χειρόμακτρον ἔκτεται. Herodotus scripserat ὀργάσας δὲ αὐτό, unde in Herodoteam λέξιν receptum est Ὀργάσας: μαλάξας, quae glossa cum multis aliis Herodoteis irrepsit in Timaei Lexicon p. 162. et hinc in Photii farraginem. Indidem sumsit Hesychius. Hi omnes sine errore ὀργάσας dederunt. In λέξει Herodotea Erotiano subiecta, mendose scribitur: Ὀργίσας: μαλάξας, quem errorem repetit Suidas post v. Ὀργιάζων continuo subiiciens Ὀργίσας: μαλάξας, quum paulo ante ex Photio emendate Ὀργάσας: μαλάξας recepisset. Plus damni attulit Ruhnkenii error (ad Tim. p. 180.) suspicantis ὀργίσας natum esse ex ὀργήσας, ab ὀργᾶω, quam formam agnoscit Hesych. v. Ὑποργηθεῖσα et Ὀργημένον." Ruhnkenii auctoritatem secuti sunt omnes, perperam, ut mihi quidem videtur. Nihil quidquam ὀργάζειν cum ὀργᾶν habet commune praeter fortuitam formae convenientiam. Verbi ὀργᾶν praeter praesens et imperfectum nihil usitatum est, et Hesychii auctoritas bis Ruhnkenio imposuit. Ὑποργηθεῖσα librarii error est, ὠργημένον ipsius Hesychii mendosis Hippocratis Codicibus decepti. Inspice modo paulo diligentius Hesychii locum:

Ὑπορίνου: —

Ὑποργηθεῖσα: ὑποχρίσθεῖσα.

Ὑπὸ ῥιπῆς: —

violatur enim litterarum series in ὑποργηθεῖσα, quae glossa inter Ὑπορίνου et Ὑπὸ ῥιπῆς media collocari non potuit. Nota est enim Hesychii in ea quidem re cura et diligentia. Glossa igitur est corrupta, quam qui poterit emendato, sed nemo ea abuti debet ut ὑποργᾶν pro ὑποχρίειν Graecum esse doceat. Corrupta est altera quoque glossa, unde ὀργῆσαι pro μαλάξαι dici posse Ruhnkenius collegit. Apud Hesychium legitur:

Ὀργατο: κατήπειγε καὶ ἐν ἐτοίμῳ ἦν.

Ὀργημένον: παρσκευασμένον, ἔτοιμον.

Ὀργητο: ὤριστο, ἔχρηζεν.

Ὀργιᾶται: χρῆζει, ὀρίζει.

quae ad unum omnia pessime corrupta sunt et stuporem Hesychii palam faciunt, ut paulo ante Ὠργάσαι πηλόν, pro ὀργάσαι, et Ὠργᾶ: οἰσεῖ pro ὀργᾶ. Est autem ὠργημένον glossa mendosa Hippocratis e libro περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν pag. 545, 51. Foes. ubi sic legitur: πινέτω δὲ χλιαρὸν μελίκρητον ἀλφίτων ἐπιπάσσαν ὀλίγα ἵνα γοῦν ὠργισμένον τὸ σῶμα ἢ πρὸς Φαρμακοποσίην. Est autem scriptura duplex, vitiosa utraque, ὠργισμένον et ὠργημένον quam arbitraria et commenticia interpretatione significare statuunt παρεσκευασμένον, ἔτοιμον. Scilicet huiusmodi quid locus Hippocratis postulare videbatur, sed quomodo ὠργημένον eam notionem admittat et omnino unde ea forma orta sit ne cogitant quidem. Veram lectionem Galenus in glossis Hippocratis servaverat, sed scribae eius manum vitiarunt in hunc modum: Ἀνωργισμένον τὸ ἀναμεμαλαγμένον, ἐπεὶ καὶ τὸ μαλάξαι ὀργάσαι, sed fraus perpluit et vel caecus veram lectionem dispiciat. Nempe si τὸ μαλάξαι est ὀργάσαι, manifestum est τὸ ἀναμεμαλαγμένον esse ἀνωργασμένον, non ἀνωργισμένον, ac tenemus pervulgati erroris novum exemplum. Confidenter igitur cum Foesio Hippocrati reddemus: ἵνα ἀνωργασμένον τὸ σῶμα ἢ πρὸς Φαρμακοποσίην. Absonium plane est γοῦν in vulgata lectione, contra quam recte ἀνωργασμένον, id est ἀναμεμαλαγμένον, in tali re corpus dicatur docent verba Foesii in Oecon. Hippocr. v. Ἀνωργισμένον: «Praeparatur corpus ad medicamentum si prae-humectetur ut pharmacis obediat, quod προὔργῃναι dicit Hippocrates libro περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν p. 547, 9.” Itaque destructo utroque Hesychii testimonio verbum ὀργῆσαι pro ὀργάσαι ut fumus tenuous dilabitur in auras.

Manifestum est autem verbum ὀργᾶν gestire, ardentem cupere, οἰσεῖν, nihil cum ὀργάζειν commune habere, et Herodotus aliquando suum ὀργάσας recuperabit. Est sane λέξις Hesychiana inexhaustus antiquae Graecitatis thesaurus, sed non est Hesychio testis levior ubicumque aut suo aut alieno vitio lectiones profert portentose corruptas, quod ei sexcenties accidit. Hesychius, qui se Hippocraticas quoque γλώσσας collegisse in Epistola ad Eulogium scribit, quum incidisset in mendosum Codicem ubi ἵνα γοῦν ὠργημένον legeretur, levissime e verbis vicinis collegit ὠργημένον esse παρεσκευασμένον,

ἔτοιμον πρὸς Φαρμακοποσίην. Non esse eam formam Graccis usitatam non venit ei non mentem. Sed quid in mentem venire potuit homini, qui (ut supra vidimus) ὠργᾶ pro ὄργᾳ et ὠργάσαι pro ὄργάσαι securus dare potuerit? Idem homo nil suspicatus mali potuit describere Ὠρσαι: παρορμησαι pro Ὀρσαι, et Ὠπιζόμενος: ἐπισρεφόμενος pro ὀπιζόμενος, et Ὠκείλαντες: ὀρμήσαντες duplici errore pro Ὀκείλαντες: ὀρμίσαντες, et Ὠκαχήμεναι pro Ἀκαχήμεναι, et Ὠλιγγιᾶν pro Ἰλιγγιᾶν, et Ὠνησάμην: ἐμεμψάμην pro Ὠνυσάμην, et Ὠνησις: πρᾶσις, μέμψις, ὠφέλεια, ubi stupide confundit ὠνησις, ὄνοσις et ὄνησις, et praeterea emtionem (ὠνησιν) interpretatur esse venditionem (πρᾶσιν). Contrario errore scribit Ὀρύεται: ὑλακτεῖ pro Ὠρύεται, et Ὀμοβόρος: ὠμοφάγος pro Ὠμοβόρος. Nonne est incredibilis stupor hominis qui serio scribat: Ὀλερόν: βορβορῶδες pro Θολερόν, et Ὀλχον: ἐνέδραν pro Λόχον, et Ὀθριζε: διελέγετο pro Ὀάριζε, et Ὀθῶς: ταχέως, si Musis placet, pro Θοῶς, et Οἰσθλά: ἀγαθά pro Ἐσθλά, et Οἰχητηγός: ὑδραγωγός pro Ὀχητηγός, et Ὀρυγγάνει: ἐρεύγεται pro Ἐρυγγάνει et pro nostro ὄργάζειν, ut vidimus, Ὀράζειν: δεύειν, μαλάσσειν. Inter Μίσχος et Μίτρα apud Hesychium legitur Μιτίτριζον: ἐθρήνουν. Bellissimum verbum vides Μιτιτριζω et Hesychio dignum, qui confudit N et TI et pro T ut saepe alias T substituit, nam glossa est Homericā, ut viri docti viderunt, ex Odys. Δ. 719:

οἴκτρ' ἔλοφυρομένη. περὶ δὲ δμῶαί μιν ὑρίζον.

Quid denique eo homine facias, qui tribus locis serio scribere potuit:

Ἀρίχεται: γλίχεται, ἐπιθυμεῖ.

Ἀρόχεται: γλίχεται, ἐπιθυμεῖ.

Ὀριχᾶται: γλίχεται, ἐπιθυμεῖ.

quum semel scribere debuisset Ὀριγνᾶται. Admonet me huius verbi mentio opinionis Dindorfii, qui ad Stephani Thesaurum v. Ὀργῶ ita tuetur ὠργημένον, ut afferat praesens ὄργῶμαι pro ὄργῶ. Posset profecto Datis apud nos bene Graece loqui videri, qui ὄργῶμαι pro ὄργῶ concoquimus, et (ut alibi ostendi) ἐπιθυμοῦμαι, γηράσκομαι, ἀπέχομαι pro ἀπέχω, aliaque quae non sunt minus ridicula quam illius χαίρομαι. Dindor-

fius Photio credit Ὀργωμένοις esse ἐπιθυμοῦσιν, et Suidae obtrudit Ὀργωμένοις, ἐκτεταμένοις, ἐπιθυμοῦσι pro scriptura Codicum ὀργιωμένοις et ὠργιωμένοις. Sed facile Dindorfio persuadebo emendari oportere Ὀριγνώμένοις: ἐπιθυμοῦσιν, est enim ὀριγνᾶσθαι tam sanum atque ὀργᾶσθαι vitiosum est. Emendate Suidas alio loco: Ὀριγνηθῆναι ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμῆσαι. Vide nunc mihi aliud Hesychii flagitium qui bona fide recepit Ὀριγνώμενον: δρεγόμενον pro Ὀριγνώμενον. Sed redeo ad verbum ὀργάζω, quod Euripidi restituendum esse censeo in Hippolyto vs. 504. ubi editur:

καὶ μὴ σε πρὸς θεῶν, εὖ λέγεις γάρ, αἰσχρὰ δέ,
πέρα προβῆς τῶνδ', ὥς ὑπείργασμαι μὲν εὖ
ψυχὴν ἔρωτι.

Quid, quaeso, est εὖ ὑπείργασμαι ψυχὴν ἔρωτι? Respondet vetus Interpres in Scholiis ὑπείργασμαι esse ἐνθάλλομαι. Nullius pretii commentum vides. Quemadmodum Platonis Codices ad unum omnes conspirant in μετρίως εἰργασμένος pro ὠργασμένος, quod quid esset Graeculi nesciebant, plane eodem errore Euripidi ὑπείργασμαι obtrudunt quum poëta dedisset:

ὥς ὑπώργασμαι μὲν εὖ | ψυχὴν ἔρωτι,

id est ὑπομεμάλαγμαi, quo verbo nihil est rei accommodatius.

Satis nunc verbi ὀργάζειν, ἀνοργάζειν et ὑποργάζειν rationem et usum aperuisse videor ut Galeni et Erotiani gravem errorem redarguere possim. Uterque enim ὀργάζειν et ὀργᾶν imperite confuderunt, et novo errore ὀργάσασθαι pro ὀργάσαι dici posse opinati sunt. Erotianus ita scribit: Ὀργίσασθαι (alii ὀργήσασθαι, sed ὀργάσασθαι ab eo scriptum esse eius interpretatio demonstrat) τὸ ὀρμὴν ἔχειν πρὸς τι καὶ ὀργᾶν τὴν γῆν πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ καρποῦ. ὀργίσασθαι (L. ὀργάσασθαι) οὖν εἶπε τὸ εἰς παράστασιν ἀγαγεῖν τὰ ὑγρά καὶ πρὸς ἐκκρίσιν ἐτοιμάζειν. Primum supple pauca verba, quae excidisse apparet, in hunc modum: καὶ ὀργᾶν, (ὥσπερ εἰώθαμεν λέγειν ὀργᾶν) τὴν γῆν κτέ. Repetitum ὀργᾶν, ut vides, peperit errorem. Est autem illa Erotiani interpretatio plane cominenticia et de nihilo impudenter ficta. Excogitavit aliquid quod in locum Hippocratis quodam modo quadrare videretur. Locum esse conclamatum et sensu vacuum ne cogitat quidem. Ni-

hil huc facere ἡ γῆ ὀργᾶ πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ σίτου non sentit. Eodem iure haec verba composueris cum locutione πηλὸν ὀργάζειν. Tum vide mihi quam lepide rationem concludat: »ὀργάσασθαι, inquit, est ὀρμὴν ἔχειν πρὸς τι καὶ ὀργᾶν. Ergo ὀργάσασθαι dixit pro εἰς παράσσειν ἀγαγεῖν (quae verba sunt sensu vacua) et πρὸς ἔκκρισιν ἐτοιμάζειν." Haec certe verba intelligimus, sed quae tandem necessitudo esse potest inter τὸ ὀρμὴν ἔχειν πρὸς τι et τὸ πρὸς ἔκκρισιν ἐτοιμάζειν? Ineptiae hae sunt et commenta, qualia multa apud eos deprehenduntur, qui vulgo eruditissimi Graecitatis interpretes esse existimantur. Multum vereor ut mihi credatur, sed tot exempla incitiae et temeritatis et impudentiae congeram ut secus sentientibus ad illud Aristophanis confugiendum sit: οὐ γὰρ πείσεις οὐδ' ἦν πείσης. Sat scio neminem esse caeciolem quam eum qui oculis suis uti nolit, sed non deterrebtor quo minus id quod verum sit et aperte dicam et omnibus, quibus possim, argumentis confirmem. Compara nunc mihi Erotiani interpretationem cum Galeni qui ita scribit: Ὀργάσασθαι: ἀναμῖξαι, συγκεράσαι. Haec quoque commenticia sunt et de nihilo ficta. Erotianus et Galenus ὀργάσασθαι numquam legerant praeterquam in libro VI. Epidemiorum loco mendoso ac deposito. Unde igitur scire poterant quo sensu diceretur? Nesciebant hercle, sed excogitarunt aliquid quod reliquis loci verbis quodammodo accommodari posset. Quam sit haec interpretandi ratio sana et solida et quam certa pariat unusquisque videt. Ex verbo ὀργάζειν nascitur nomen ὀργασμός: analogia tam certa quam frequenti, ut turpissimus sit Galeni error nomen hoc ab ὀργᾶν repetentis. Ὀργασμός uno tantum loco occurrit apud Hippocratem περὶ χυμῶν II. 2. ad quem locum optima Erotiani annotatio ex eius λέξει olim elapsa in multis Hippocratis Codicibus reperta est et saepius edita. Ipse olim in Bibliotheca Vaticana reperi Hippocratis Codicem, in quo Erotiani λέξεις mendosissime scripta ut in reliquis omnibus praemissa esset, et praeterea complures Erotiani annotationes in ipsa λέξει nescio quomodo omissae in libri ora ad eum Hippocratis locum quo quaeque pertineret essent adscriptae. Easdem postea a se repertas edidit Daremberg in *Notices et Extraits des Manuscrits Médicaux des principales Bi-*

bibliothèques de l'Europe, p. 198. sqq. Rectissime igitur Erotianus ad haec verba Hippocratis p. 47, 56. Foes.: ὀργασμός, ἀνοιξις, κένωσις, θάλασις, annotavit:

Ὀργασμός: μαλαγμός. μέμνηται τῆς λέξεως καὶ Σοφοκλῆς ἐν Πανδάρῳ (Πανδῶρα) λέγων·

καὶ πρῶτον ἄρχον (ἄρχου) πηλὸν ὀργάζειν χεροῖν.

καὶ Ἀττικοὶ δὲ ἰδίως λέγουσιν ὀργάσαι τὸ τὰ ὑγρὰ τοῖς ξηροῖς μῖξαι καὶ ἀναφυρᾶσαι καὶ οἶον πηλὸν ποιεῖν. Compone nunc mihi cum his Galeni opinionem ὀργασμός ab ὀργᾶν repententis, quod neque per analogiam ullo pacto fieri potest neque per diversissimam utriusque verbi significationem. Deinde reputa quam sit inscitum pro ὀργίσαι velle ὀργίσασθαι substituere et ex ὀργάσαι colligere ὀργάσασθαι quoque recte dici, et fateberis recte iudicasse Ermerinsium quum scriberet: «Galenum et plerosque alios sive eiusdem sive recentioris aevi *linguam Graecam antiquam non satis accurate novisse.*” Simul vides eum ista omnia imperite comminisci ac de nihilo fingere ut interpretetur locum pessime corruptum et lumine cassum, quem nemo umquam intellexit et nemo umquam est intellecturus.

O curas hominum! o quantum est in rebus inane!

Idem locus Hippocratis, de quo agimus, patefacit et in alio vocabulo prisco levitatem et inscitiam eorum, qui Hippocratis γλώσσας explanaverunt. Erat in antiquis libris:

Εὐρῦναι στενυγρῶσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μῆ.

Quaesitum est quid esset στενυγρῶσαι. Facile apparet, namque in his contraria contrariis opponuntur λεπτῦναι παχῦναι, λειῶναι τρηχῦναι, σκληρῦναι μαλθαῶναι, ἐπεγεῖραι ναρκῶσαι. Quemadmodum igitur inter se opposita sunt λεπτός — παχύς, λεῖος — τρηχύς, σκληρός — μαλθακός, sic et εὐρύς — στενυγρός, latus — angustus. Στενυγρός est forma Ionica vetus ex στενός producta ut πενιχρός ex πένης. Iones dicebant στενυγρός, στενυγρῶσαι, στενυγροχωρή pro στενός, στενῶσαι et στενοχωρία, ut verissime Galenus docuit et ad hunc ipsum Hippocratis locum et ad librum *de Articulis* Tom. XII. p. 525. Chart. ubi pro ἐν ταύτῃ τῇ στενοχωρίῃ in suis libris reperit antiquam et probam scripturam ἐν ταύτῃ τῇ στενυγροχωρίῃ, quam recte et ordine interpretatus est. Factum est tamen nescio quo-

modo ut falsa opinio, quam iure Galenus reprehendit, et antiquioribus ἐξηγηταῖς praeplacuerit et ipsi Ermerinsio. Adscribam Galeni nunc quidem verissima monentis annotationem: τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ σενυγρῶσαι ψιλοῦντας οὐ δασύοντας ἀναγνωσέον ἐσίν. οὐ γὰρ ἔγκειται τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ λέξει καθάπερ ἂν τις οἰηθείη μὴ γιγνώσκων ὑπὸ τῶν Ἰώνων τὸ σενὸν ὀνομάζεσθαι σενυγρὸν. ἀλλὰ τούτου γε μαρτύριόν ἐστιν αὐτάρκες τὸ παρὰ τῷ Σιμωνίδῃ γεγραμμένον·

οὐκ ἂν τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν

ἀνὴρ λέαντ' ἔδεισεν οὐδὲ πάρδαλιν

μοῦνος σενυγρῇ συμπεσὼν ἐν ἀτραπῷ.

Haec ad Epidem. VI. notavit. Similia his ad librum de Articulis: οὐκ ἔστι σύνθετον ὄνομα τὸ σενυγροχωρήν ἐκ τε τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ σενοῦ καὶ τῆς χώρας γεγονός, ὥς τινες νομίζουσιν. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σενυγρὸν ὅπερ οὐδ' αὐτὸ πλέον σημαίνει τοῦ σενοῦ κατὰ παραγωγὴν τινα γεγενημένης σενυγροχωρίας μηδὲν πλέον δηλούσης τῆς σενότητος. εὐδελον δὲ τοῦτο καὶ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν ὧδέ πως ἐχόντων·

οὕτω τις οὕτω κτέ.

apponit eundem locum nisi quod συντυχῶν pro συμπεσὼν substituit. Non placet haec interpretatio Ermerinsio; cuius haec verba sunt: «Mibi non persuadet Galenus σενυγρός idem esse quod σενός. Simonidis locus omnino admittit notionem semitae angustae simul ac madidae, ita ut in coeno viator pedem figere difficulter possit.» Non dicam in Graecia fieri non solere ut in angusta calle δασκίοις ἐν οὔρεσι viatoris pes in luto haereat: utilius demonstrabo σενυγρὸν nihil aliud quam arctum et angustum significare. Proferam, ut hoc vincam, pervetustum Apollinis oraculum, quod eadem opera veteri mendo liberabo. Pertinet ad antiquam Heraclidarum historiam reditum in Peloponnesum molientium, et ab Ephoro (ut satis certum est) sumtum ab Oenomaio Cynico nobis servatum est in eo libro, quo oracula derisit, unde excerpserit Eusebius Praepar. Euang. V. 20. Aristomacho Heraclidae oraculum consulenti respondit Apollo:

Νίκην σοι φαίνουσι θεοὶ δι' ὁδοῖο σενυγρῆς.

Aristomachus si accepisset ea verba quemadmodum Ermerins fortasse Peloponneso potiri potuisset. Nunc autem, quo-

niam ὁδὸς στενωγὴ nihil aliud significabat quam *via angusta*, per angustas Isthmi fauces irrumpens in proelio cecidit: καὶ ὅς διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ὤρμησε καὶ μάχῃ τελευτᾷ. Filius Aristomachi novam spem inchoans consulto Apolline idem responsum tulit:

Νίκην σοι φαίνουσι θεοὶ δι' ὁδοῖο στενωγῆς,

sed queri coepit et Deo obiicere patrem suum eodem oraculo fretum misere periisse, cui Apollo: οὐ κατὰ γῆν λέγω στενωγῆν (ut unusquisque ex usu loquendi id vocabulum accepisset) ἀλλὰ κατὰ τὴν εὐρυάτωρα, teste Oenomao l. l. vel, ut apud Apollodorum legitur in Biblioth. II. 8. § 6. Apollo respondit eos τοὺς χρησμοὺς οὐ συμβάλλειν. λέγειν γὰρ στενωγᾶν τὴν εὐρυάτωρα. Iure Oenomaus Apollinem increpat his verbis: εἴτ' οὐκ ἠπίεσσο ὅτι διαμαρτήσεται τῆς στενωγῆς ὃ τὴν στενωγῆν ἀκούσας; Satis apparet ex his quo sensu ὁδὸς στενωγὴ a Graecis acciperetur, nempe plane eodem quo ἀτραπὸς στενωγὴ auctore Galeno apud Simonidem accipiendum est. Simul apparet recte me in oraculo reposuisse δι' ὁδοῖο στενωγῆς pro vulgata lectione δι' ὁδοῖο στενώγων, quod sensu vacuum est, nam στενωγῆς verum esse verba Oenomai et Apollodori liquido demonstrant. Est igitur στενωγὸς Ionica paragoge pro στενός, et στενωγοχωρίη idem quod στενοχωρία, et στενωγῶσαι idem quod στεῶσαι, id quod vel sola oppositio in Εὐρύναι στενωγῶσαι satis ostendere poterat. Ad hanc lucem nunc mihi spectata levitatem eorum, qui de suo commenti sunt in adiectivo Ionico τὸ ὕγρον ἐγκαῖσθαι. Diserte eam opinionem commemorat Galenus in Gloss. Hippocr. p. 566: Στενωγῶσαι: στεῶσαι. τινὲς δὲ τὸ συναγαγεῖν τῶν ὕγρων τὰς διεξόδους καὶ ξηραῖναι. Audi nunc Erotianum p. 530: Στενωγῶσαι: ἀποστεγῶσαι καὶ πυκνῶσαι τόπον τινὰ ἐν ᾧ ἡ ὕγρασία ἐστίν. Vides haec omnia arbitraria et commenticia esse et ex levi suspitione profecta. Referuntur ad *unicum* locum Hippocratis, quem nemo intelligit. Numquam στενωγὸς aut στενωγοῦν eo sensu positum apud quemquam legerant; est enim adiectivi στενωγὸς tam rarus usus ut praeter oraculum, quod attulimus, et Simonidis senarium a Galeno laudatum nusquam alibi occurrat nisi in Hesychii glossa corrupta: Στένυτρον: εὐρυπῶδέσπερον καὶ συριγγῶδες, quam optime emendavit Bentleius: Στενωγρόν: εὐριπῶδες, στενὸν καὶ

συριγγῶδες. Itaque in vocabulo tam raro et paucissimis noto homines eruditi ludebant, ut Cicero alicubi quum temere vocabuli originem finxisset suaviter addit: «luisse putemur, si nihil sit.” Est idem genus praestigiarum, quo etiam nunc multi interpretes abutuntur. Magna dexteritate substituunt alteri alterum, deinde quasi sit idem quidvis ex quovis nullo negotio efficiunt. Στενυγρῶσαι, inquit, est συναγαγεῖν τῶν ὑγρῶν τὰς διεξόδους: hoc vero est ξηρᾶναι: ergo στενυγρῶσαι est ξηρᾶναι. Eodem modo eos audivimus dicentes: ὀργίσασθαι τοὺς χυμούς est οἶον εἰς ὀργὴν προτρέψαι, hoc vero est πρὸς ἔκκρισιν ἐτοιμάσαι: ergo ὀργίσασθαι nihil aliud est quam πρὸς ἔκκρισιν ἐτοιμάσαι. Non est hoc interpretari, sed de nihilo aliquid comminisci et ludere spretis et interpretandi legibus et Graecitatis usu. Sint igitur quantumvis veteres et in media Graecia nati et docti, nos eorum auctoritatem iure aspernabimur et eorum testimoniis si sapimus nihil credemus. Alias plura daturus nunc quidem Galeni Commentarios depono de manibus.

C. G. COBET.

(Continuabitur).

IOHANNIS CHRYSOSTOMI LOCUS CORRECTUS.

In oratione Iohannis Chrysostomi in laudem Pauli Apostoli praemissa Hemsterhusii et Valckenaerii Orationibus selectis p. xlii. de Paulo haec leguntur: μὴ γὰρ μοι πόλεις εἴπῃς καὶ ἔθνη καὶ βασιλεῖς καὶ στρατόπεδα καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ σατραπείας καὶ δυναστείας· οὐδὲ γὰρ ἀράχνην ταῦτα εἶναι ἐνόμισεν. Ultima vetus Interpres Ananias ita vertit: Haec enim ille aranearum fila reputavit, et aliquid de aranearum telis Editor annotavit. Non memini me videre bestiolam molestiorem quam haec est apud Chrysostomum aranea. Quamquam οὐδὲ pro καὶ accipitur et ἀράχνης pro ἀράχνια tamen sententia exit absurda. Si coniecturas non reformidas lege mecum: οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ταῦτα εἶναι ἐνόμισεν.

C. G. C.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

CORNELII TACITI LIBROS.

SCRIPSIT W. G. PLUYGERS.

Vit. Agric. c. 22. »Nec Agricola umquam per alios gesta avidus intercept; seu centurio seu praefectus incorruptum facti testem habebat.” Agricolae Tacitum eandem laudem attribuisse suspicor quam Cicero Lucullo in Or. pro Murena § 20. ubi extollitur Luculli virtus, qui legato tantum laudis impertiverit »quantum neque ambitiosus imperator neque invidus tribuere alteri in communicanda gloria debuit.” Corrigo: »Nec Agricola umquam per alios gesta *invidus* intercept.”

Hist. I. 4. »Finis Neronis ut laetus primo gaudentium impetu fuerat, ita varios motus animorum non modo in urbe apud patres aut populum aut urbanum militem, sed omnes legiones ducesque conciverat.” Non multum differt utrum dicas: haec res laeta mihi accidit, an: gaudeo hanc rem ita evenisse. Itaque principium huius loci significat: qui primo impetu gaudebant Neronem esse mortuum gaudebant eum esse mortuum. Suspicio Tacitum scripsisse »primo *audientium* impetu” Pari audacia dicitur Hist. I. 76. »Longinquae provinciae penes Othonem manebant, non partium studio, sed occupaverat animos prior auditus.”

Hist. I. in capite 76, cuius partem modo adscripsi, expontur copiae et vires partium initio belli Vitelliani. »Ne Aquitania quidem quamquam a Iulio Cordo in verba Othonis obstricta diu mansit. nusquam fides aut amor: metu ac necessitate huc illuc mutabantur.» Incerti ac suspensi animi provincialium significantur, qui »huc illuc *nutabant*.» Hist. II. 98. »primo Valerius Festus legatus studia provincialium cum fide iuvit; mox nutabat palam epistolis edictisque Vitellium, occultis nuntiis Vespasianum fovens.» Hist. III. 49. Medicei »*nutatione*» apud ceteros abiit in »*mutatione*.»

Hist. II. 5. »Vespasianus acer militiae anteire agmen, locum castris capere, noctu diuque consilio ac si res posceret manu hostibus obniti.» In belli duce strenuo atque industrio laudari solet quod curam loci castris idonei eligendi ipse suscipit, non praefecto aut centurioni mandat. Lege: »locum castris *ipse* capere.» Vit. Agric. 20. »loca castris ipse capere, aestuaria ac silvas ipse praetentare.»

Hist. II. 7. Vespasiano Mucianoque consultantibus placuit belli Othoniani expectare exitum. »Victores victosque numquam solida fide coalescere, nec referre Vitellium an Othonem superstitem fortuna faceret. rebus secundis etiam egregios duces inolescere: discordiam his, ignaviam, luxuriam; et suis met vitiis alterum bello alterum victoria periturum.» Egregis ducibus quos tamen secundae res corrumpant opponuntur Otho et Vitellius vitiis nunc iam dissoluti. At discordia non est vitium. Lego: »*socordiam* his ignaviam luxuriam.»

Hist. II. 26. »Caecina non simul cohortes sed singulas acciverat.» Facile excidere potuit vocula necessario revocanda: »non *omnes* simul cohortes.»

Hist. II. 29. Milites seditiosi Valentem invadunt, saxa iaciunt, fugientem sequuntur, »spolia Galliarum et Viennensium aurum et pretia laborum suorum occultare clamitantes. direptis sarcinis tabernacula ducis ipsamque humum pilis et lanceis rimabantur.» Spolia Galliarum et aurum Viennense

ipsa sunt praemia laborum suorum quae ducem intervertisse querebantur milites. Ergo dele et ante »pretia.”

Hist. II. 56. Post prosperas apud Bedriacum res Vitelliani per municipia et colonias dispersi spoliare rapere vi et stupris polluere. »ipsi milites regionum gnari refertos agros dites dominos in praedam aut, si repugnatum foret, ad excidium destinabant. »Dites domos” ad excidium milites destinabant, nempe in oppidis cuius agri vexabantur.

Hist. II. 76. Vespasiani incertum ac dubium animum ad bellum impellit Mucianus. Cuius orationis initium est: »omnes qui magnarum rerum consilia suscipiunt aestimare debent an quod inchoatur rei publicae utile ipsis gloriosum aut promptum effectu aut certe non arduum sit.” Sive haec in duas partes distribuuntur — quod dupliciter fieri potest prouti »rei publicae utile” et »ipsis gloriosum” una sententia comprehendas, aut »ipsis gloriosum” cum sequentibus coniungas —; sive tria sunt quae considerata proponuntur, salus rei publicae, gloria hominis et rei gerundae facultas, sententia requirit ut legatur »ac promptum effectu.”

Hist. III. 1. Duces Flaviani in Pannonia de ratione belli deliberant. Placuit nonnullis cunctando ducere bellum, »superesse Vespasiano mare, classes, studia provinciarum, per quas velut alterius belli molem cieret. ita salubri mora novas vires adfore et praesentibus nihil perituum.” An »et ex praesentibus?”

Hist. III. 64. Vitellium ad pacem cum Flavianis inclinantem monent amici nullam umquam cum aemulo imperii sinceram fore concordiam nec posse principatum nisi cum vita deponi. »Fabium illis Valentem captivum et casibus dubiis reservatum praegravem fuisse: nedum Primus ac Fuscus et specimen partium Mucianus ullam in Vitellium nisi occidendi licentiam habeant.” Specimen partium per se satis intelligitur, sed non perspicitur quam ob rem hac in causa Mucianus eo nomine indicetur. In mentem mihi venit Tacitum

scripsisse »et *regimen* partium Mucianus.” Et vero erat hoc tempore Mucianus Flavianorum rector, cuius opera in partibus insignior adeo fuerat quam ipsius Vespasiani. In certo quodam scribendi genere vix dignoscitur *PECIMEN* et *REGIMEN*. Ea scriptura archetypum Medicei fuisse compositum partim constat ex Ann. XIII. 3. ubi Neronis nomen abiit in *ne pro*, partim ex Ann. XI. 7. Med. »et postquam annuit *tacere* incipiunt,” pro: »annuit ita *agere*.” Eiusdem generis est Ann. IV. 24. Med. »excito cum popularibus *recepto* lameo;” pro: »*rege* Ptolemaeo,” et Ann. IV. 30. Med. »Serenus *amor* cum reportatur” pro: »*Amorgum*.” Ita in loco nostro librarius ante oculos habens *regimen*, *pecimen* videre sibi visus, necessario ad scripturam *specimen* adductus est, quippe unicum vocabulum latinum quod prope ad *pecimen* accederet.

Hist. IV. 32. »Caesorum eo die in partibus nostris maior munus et imbellior; e Germanis ipsa robora.” Mihi quidem hoc loco sententia opponendi particulam flagitare videtur: »maior numerus *sed* imbellior.”

Hist. IV. 49. »Claudius Sagitta praefectus alae Petrinae prospera navigatione praevenit Papirium centurionem a Muciano missum, adseveravitque mandata interficiendi Pisonis centurioni data.” Legerim »*propera* navigatione praevenit.” Hist. IV. 79. »Simul Cerealis propero agmine subvenit.” Quid mirum hoc loco aut aliis quibuscunque locis *prospera* et *propera* confundi, si apud Festum p. 255. invenimus »*properam* pro celeri ac strenua dixisse antiquos testimonio est Cato cum ait in libro de re militari: *tertia e castris eductio celeris prosperaque est.*”

Hist. IV. 57. Vocula de Gallis: »melius divo Iulio divoque Augusto notos eorum animos: Galbam et infracta tributa hostiles spiritus induisse.” Induendi verbum ridicule ad spiritus transfertur. Lege: »hostiles spiritus *indidisse*,” ut c. 54: »ac forte Civilis lapsu equi prostratus, credita per utrumque exercitum fama vulneratum aut interfectum, immane quantum suis pavoris et hostibus alacritatis indidit.” Erunt fortasse

qui induendi verbi translationem defendere conabuntur loco ex Ann. III. 7. »Tum exuto iustilio redditum ad munia.» Sed iustitium Tacito est pro luctu et per comprehensionem pro insignibus luctus, vestibus pullis. Hinc Ann. II. 82. »ante edictum magistratuum ante senatus consultum *sumpto* iustitio deserebantur fora, claudebantur domus.»

Ann. I. 2. Postquam »interfecto Antonio ne Iulianis quidem partibus nisi Caesar dux reliquis posito triumviri nomine consulem se ferens et ad tuendam plebem tribunicio iure contentum, ubi militem donis populum annona cunctos dulcedine otii pellexit, insurgere paulatim.» Se ferre eam habet potestatem ut cum substantivis non cum adiectivis coniungi possit. Legendum est »tribunicio iure *contentus*.»

Ann. I. 5. »Ut Agrippa vita concessit L. Caesarem euntem ad Hispanienses exercitus, Gaium remeantem Armenia et vulnere invalidum mors fato propera vel novercae Liviae dolus abstulit.» Latinum est »senecta ac debilitate pedum invalidus» (Hist. I. 9), sed *ex* vulnere invalidus, ut »truncato ex vulneribus corpore» (Ann. I. 17); nam affecta aetate et debilitate pedum continetur infirma valetudo, sed gignunt eam corporis conditionem vulnera. Ergo hoc loco restituendum est »et *ex* vulnere invalidum.» Error facilis ac frequens. Ann. XIV. 60. Med. »vulgus cui minor sapientia ex mediocritate fortunae pauciora pericula sunt;» pro »et ex mediocritate.» Ann. XVI. 8. Med. »Silanus intentior metu et etio patrui ad praecavendum exterritus erat» pro: »et *exitio* patrui.» Hist. III. 1. Med. »novas vires adfore et praesentibus nihil perituum;» pro »et *ex* praesentibus.» Hist. III. 15. Med. »et Brittannia auxilia Vitellius acciverat;» pro: »et *ex* Brittannia.» Contra *et* per dittographiam infertur Ann. XVI. 32. Med. »Egnatius habitu et ore ad exprimendam imaginem honesti et exerciti;» pro »ad expr. im. honesti exercitus.»

Ann. I. 10. Post mortem Augusti multus de eo sermo aut laudantium aut vituperantium. Hi inter alia disserebant »si-

mulatam Pompeianarum gratiam partium: mox ubi decreto patrum fasces et ius praetoris invaserit caesis Hirtio et Pansa, sive hostis illos seu Pansam venenum vulneri adfusum sui milites Hirtium et machinator doli Caesar abstulerat, utrimque copias invasisse." Haec omnia aliorum non scriptoris oratione proponuntur. Ergo legendum est »*abstulerit*» ut supra legitur »*invaserit*» et mox in eadem oratione »*arma quae in Antonium acceperit.*»

Ann. I. 13. »Augustus supremis sermonibus cum tractaret quinam adipisci principem locum suffecturi abnuerent aut impares vellent, vel iidem possent cuperentque, M. Lepidum dixerat capacem sed aspernantem, Gallum Asinium avidum et minorem, L. Arruntium non indignum et, si casus daretur, ausurum." Arruntio utrumque conceditur et dignitas et voluntas, ceteris duobus alterum tribuitur alterum denegatur. Itaque si orationis compositionem ad sententiam Augusti accommodare voluit Tacitus usus est particula exceptiva »*Gallum Asinium avidum sed minorem.*»

Ann. I. 34. Germanicus seditiosorum militum »*adsistentem contionem*, quia permixta videbatur, discedere in manipulos iubet: sic melius audituros responsum; vexilla praeferri, ut id saltem discerneret cohortes: tarde obtemperavere." In hac compositione »*id saltem*» artissime cohaerentia hanc sententiam efficiunt: ut quamquam milites diversarum cohortium permixti manerent praelata saltem vexilla cohortes discernere. Verum nisi sunt discreti milites, etiamsi proponuntur vexilla, cohortes permixtae sunt. *Id* delendum est et *saltem* ad totam sententiam referendum, »*ut saltem discerneret cohortes*» scil. Germanicus.

Ann. I. 40. Milites exasperati aegre retenti sunt quominus legatis a senatu atque a principe missis vim et caedem afferrent. »*Eo in metu arguere Germanicum omnes, quod non ad superiorem exercitum pergeret, ubi obsequia et contra rebelles auxilium.*» Obsequia sunt facta obsequiosorum hominum, ut Ann. III. 65. »*primores civitatis quibus claritudo*

sua obsequiis protegenda erat." Hoc loco sententia requirit *obsequium*.

Ann. I. 41. Germanicus amicorum precibus resistens ipse in castris permansit, sed uxorem gravidam et parvulum filium a se dimisit. »Incedebat muliebre et miserabile agmen, profuga ducis uxor parvulum sinu filium gerens, lamentantes circum amicorum coniuges quae simul trahebantur; nec minus tristes qui manebant. Non florentis Caesaris neque suis in castris, sed velut in urbe victa facies gemitusque ac planctus etiam militum aures oraque advertere." Qui hoc loco vulgatam lectionem tuentur verba »neque suis in castris" cum Caesare coniungunt in hunc modum: facies Germanici quae non erat florentis Caesaris neque in suis castris agentis etc. Durissima sane verborum constructio. Equidem illa verba ad faciem referens pronomen *quae* post *neque* restituo, »neque *quae* suis in castris, sed velut in urbe victa facies."

Que et *quae* deinceps posita ubique varios errores pepererunt. Ann. VI. 55. (51) pari errore atque in loco nostro Mediceus alterum omittit: »pro ingenio cuius quaesiti decretique in principem honores;" pro: »cuiusque quaesiti." Ann. XII. 62. Med. »memorabantque quae," pro »memorabant *quaeque*; Ann. XIII. 8. Med." aliis *quaeque* Cappadocia hiemabant, »pro *alisque quae* in C. h.;" Ann. XIV. 61. Med. »mutata *quaeque*," pro »mutataque *quae*." etc.

Ann. I. 51. Germaniam Caesar ferro flammisque pervastat sine vulnere militum »qui semisomnos inermes aut palantes ceciderant. Excivit ea caedes Bructeros, Tubantes, Usipetes, saltusque per quos exercitui regressus insedere. quod gnarum duci incessitque itineri et proelio. pars equitum et auxiliae cohortes ducebant" etc. Ad »incessitque itineri et proelio" Orellius haec: »Nota hunc Dativi usum simillimum huic Ann. XIII. 40: *qui viae pariter ac pugnae composuerat exercitum*. Cf. Curt. III. 8. *itineri simul paratus et proelio*." Mihi vero in his locis Dativi usus dissimillimus videtur loco nostro. Crebro apud Tacitum veniendi et mittendi verba cum Dativo coniunguntur sed numquam absque participio rem gerundam sig-

nificant; velut: mittere distrahendo hosti, Ann. I. 60; venire augendis stipendiis, Ann. I. 26; venire reddendae dominationi, Ann. VI. 42. (49). Sed quae supra leguntur sine exemplo dicta sunt. Emendationis viam monstravit eiusdem Orellii industria qui ipsos locos attulit unde discimus quibus verbis sententia scriptoris sit comprehendenda. Dedit Tacitus nisi fallor: »incessitque itineri et proelio *pariter paratus*. pars equitum" etc. Librarius scilicet oculos a *pariter* ad *pars* traiecit.

Coniecturam meam litteramque labialem quater deinceps ab initio vocabulorum repetitam Orellio certe non probassem, qui Hist. I. 10. Mucianus »in secretum Asiae repositus tam prope ab exule fuit quam postea a principe" certissimam Acidalii emendationem *sepositus* reiecit, partim quod »στυματισμὸν efficeret prorsus ingratum." Ergo iudicat non scripsisse Tacitum »in secretum Asiae sepositus" quia insuavis sit tot litterarum sibilantium concursus. Itane vero. Num igitur aliter iudicandum est de vit. Agric. 16: et seditio sine sanguine stetit" de Hist. I. 26. »rem publicam foedare principis sui sanguine sobrii parabant;" de Hist. II. 18: »mox velle simulans quo plus auctoritatis inesset consiliis si seditio mitesceret;" de Hist. III. 66. »ipsum sane senem et prosperis adversisque satiatum;" de Hist. IV. 42. »raptis consularibus spoliis septuagies sestertio saginatus et sacerdotio fulgens;" de Hist. V. 5. »quippe Liber festos laetosque ritus posuit, Iudaeorum mos absurdus sordidusque;" et de aliis compluribus locis, in quibus omnibus littera s crebrius etiam auditur quam in »in secretum Asiae sepositus." Ergone omnes hos locos Tacito abiudicavit Orellius?

Mihi totum hoc disputandi genus, utpote in sermone cuius sonum penitus ignoramus, lubricum videtur admodum et subineptum, et leve prorsus aut nullum momentum in diiudicandis veterum scriptorum lectionibus afferre aures nostrae. Romanorum Taciti aequalium aures an eiusdem litterae saepius deinceps repetitae sonum fastidiverint nescio; hoc affirmare ausim ipsum Tacitum ad eam rem prorsus non attendisse. Ita statuendum esse de littera s vidimus supra; nec aliter eum in ceteris literis fecisse demonstrant loci quales sunt Hist. I. 25. »com-

mune omnes metu mutandae militiae terrebantur;" Hist. I. 29. *»adfertur rumor rapi in castra;* Hist. II. 76. *»vero nobilitate natalium;*" Hist. III. 29. *»et superiacta tela testudine laberentur."* Hist. IV. 34. *»incendiis flagrantium villarum venire victorem exercitum intelligebatur"* et mox *»in conspectu castrorum constitui signa — Vocula iubet."* Nec quidquam peculiare habuisse litteram *p* ut eius repetitio diligentius a Tacito sit evitata quam ceterarum omnium apparet ex Germ. 17. *»proxima pars pectoris patet;*" ex Hist. I. 48. *»legioni post praeturam praepositus probatusque,"* et ex multis aliis locis.

Hoc iam me obtinuisse spero: si *»incessitque itineri et proelio pariter paratus"* sententiae satisfacit et latinitati, si scribentis error quem suspicatus sum facilem habet demonstrationem, non reiiciendam esse coniecturam meam, si orationem efficit quae nonnullorum auribus minus grata accidat.

Ann. I. 63. In expeditione Germanica Caecinae imperat Caesar ut pontes longos quam maturrime superet, *»angustus is trames vastas inter paludes et quondam a L. Domitio aggeratus; cetera limosa, tenacia gravi caeno aut rivis incerta erant."* Distinguuntur a Tacito loca in paludibus ubi aquae fluitabant, ab iis quae inter aquas eminebant *»limosa tenaci ac gravi caeno."*

Ann. II. 63. Maroboduus Marcomannorum rex seditione popularium regno expulsus se fortunasque suas Tiberio permisit. *»et Maroboduus quidem Ravennae habitus ne si quando insolescerent Suevi quasi rediturus in regnum ostentabatur: sed non excessit Italia."* Particulam *ne* retinent alii, quamquam nullam loci probabilem interpretationem afferentes, alii abiciunt, sine ulla demonstratione unde orta sit interpolatio. Equidem legerim: *nisi quod* si quando insolescerent Suevi quasi rediturus in regnum ostentabatur *»i. e. Ravennae quidem solebat haberi Maroboduus; sed si Suevi insolescerent tamquam reducturus in regnum Tiberius eum Germaniae finibus admoveri iubebat. Librarius imprudens post prius si*

ea verba continuavit quae in archetypo post alterum *si* posita erant.

Ann. III. 3. In luctu ob mortem Germanici »Tiberius atque Augusta publico abstinere inferius maiestate sua rati si palam lamentarentur, an ne omnium oculis vultum eorum scrutantibus falsi intelligerentur. matrem Antoniam non — reperio ullo insigni officio functam — seu valetudine praepe-
diebatur, seu victus luctu animus magnitudinem mali prae-
ferre visui non toleravit. Facilius crediderim Tiberio et Au-
gusta, qui domo non excedebant, cohibitam, ut par maeror,
et matris exemplo avia quoque et patruus attineri viderentur.”
In postremis verborum structura facili emendatione ad sen-
tentiam scriptoris accommodari potest legendo: »ut pari mae-
rore et matris exemplo” etc. Ita quoque tollitur dura syn-
taxis nominativi »par maeror” ad verbum »viderentur”
relati. Vulgata lectio significat operam dedisse Tiberium et
Liviam ut ne minus graviter Antonia Germanici mortem ferre
videretur quam ipsi ferrent. Sed plane contrarium efficere
studebant, nempe ut ipsorum maeror falsus vero Antoniae
maerori par videretur.

Ann. III. 5. Fuerunt qui Germanico mortuo ne solitos qui-
dem et cuicumque nobili debitos honores contigisse quereren-
tur: »non fratrem nisi unius diei via, non patrem saltem
porta tenus obviam.” Ciceronis est II. de divinat. § 27:
»quum iam progressus esset multorum dierum viam;” et Ta-
citi II. Hist. 57: »paucorum dierum iter progressus.” Uter-
que opinor in alia re dixisset: paucorum dierum viam, sive
iter, obviam itum est. Cur igitur Tacitum in elliptico dicendi
genere aliter locutum esse putemus, et hoc loco posuisse
»unius diei via” pro *viam*?

Ann. III. 12. In oratione Tiberii apud senatum quum
quaestio de morte Germanici haberetur leguntur haec: »id
solum Germanico super leges praestiterimus quod in curia po-
tius quam in foro, apud senatum quam apud iudices, de

morte eius anquiritur" In quibus nisi curiae et fori appellatione senatores et iudices comprehenduntur inepta sane est loci ubi quaestio haberetur commemoratio: sin vero non locus dumtaxat, sed in curia senatores, in foro iudices cogitandi sunt, qua de causa eadem res bis proponitur, »in curia" et »apud senatum, »in foro" et »apud iudices? Equidem »apud senatum et apud iudices" delerem, si certa et indubitata interpolationis huius generis vestigia in Annalibus deprehendissem. Alterum tautologiae exemplum deprehendimus Ann. XIV. 27. »veterani neque coniugiis suscipiendis neque alendis liberis sueti orbas sine posteris domos relinquebant," ubi »sine posteris" nihil sententiae addit quod non in adiectivo *orbis* insit.

Ann. III. 28. Principium huius capituli ita lego: »Tum Cn. Pompeius tertium consul corrigendis moribus delectus; *sed* gravior remediis, quam delicta erant, suarumque legum auctor idem ac subversor quae armis tuebatur armis amisit." Med. »et gravior."

Ann. III. 33. »Proximi senatus die Tiberius per literas — M. Lepidum et Iunium Blaesum nominavit ex quis pro consule Africae legeretur." Ex quo senatus certis diebus haberi coeptus est invaluit usus ut senatus dies esset pro sessione senatus. Sed haec locutio tam prope a nomine composito abest ut quidquid additur cum nomine dies congruere debet. Nec usquam me aliter legere memini quam: »proximo senatus die," »eo senatus die" Hist. IV. 6. etc.

Ann. III. 54. De renovanda lege sumptuaria cogitabant Aediles. Senatus rem ad principem reiecit. Tiberius maiorum rerum curam sustinere principem respondet; sed, inquit, »si quis ex magistratibus tantam industriam ac severitatem pollicetur ut ire obviam queat hunc ego et laudo et exonerari laborum meorum partem fateor." Qui mecum sentiunt fatendi verbum minime sententiae Tiberii accommodatum esse iis fortasse persuadebo ut legant: »exonerari laborum meorum parte *me* laetor." Postquam semel E pronomini *me* in

F abiit scripsit, librarius »partem fateor.” Idem vitium contraxit Mediceus in Hist. IV. 71. ubi FRIGERET pro ERIGERET. Contra F in E depravatum est Ann. III. 21. EVSTI pro FVSTI: Aliud exemplum eiusdem erroris protulit Bezzenbergeri sagacitas, cui viro in emendandis Taciti scriptis praefero neminem, paucissimos pares esse existimo. Is igitur correctionem ab aliis inchoatam perficiens Ann. XIV. 16. pro Medicei scriptura: »etiam sapientiae doctoribus tempus impertiebat (Nero) post epulas, utque contraria adseverant tum discordiae rueretur” restituit »utque contraria adseverantium discordia fructetur.”

Ann. III. 58. »Provincia Africa Iunio Blaeso prorogata Servius Maluginensis flamen Dialis ut Asiam sorte haberet postulavit.” Numquid potest postulari stultius quam ut sorte habeas? Scripsit Tacitus: »ut *Asiae sortem* haberet postulavit,” sicut cap. 32: »Sex. Pompeius Marcum Lepidum ut socordem inopem et maioribus suis dedecorum eoque etiam Asiae sorte depellendum incusavit.” et cap. 71: »ita sors Asiae in eum qui consularium Maluginensi proximus erat conlata.”

Ann. III. 73. Tacfarinas regulus Numidiae »quamquam saepius depulsus, reparatis per intima Africae auxiliis huc arrogantiae venerat ut legatos ad Tiberium mitteret sedemque ultro sibi atque exercitui suo postularet, aut bellum inexplicabile minitaretur.” Non novi alterum veteris scriptoris locum in quo bellum dicatur inexplicabile. Spectata verbi potestate est bellum exitum finemque non habiturum propter locorum longinquitates et difficultates, vel propter hostium numerum ac ferociam, denique propter aliquam causam quae in ipsa belli ratione posita sit non in voluntate hominis. Minitantur autem homines ea quae ipsi perficere se posse putant aut videri se posse sperant. Hanc ob rem non credo Tacitum induxisse regulum Numidicum bellum inexplicabile, minitantem, sed *inexpiable*.

Quae modo dixi neminem posse minitari bellum impeditum sive inexplicabile, ea non convelluntur loco Ann. IV. 46. Thraeces »castella rupibus indita conlatosque illuc parentes et con-

iuges ostentabant, bellumque impeditum arduum cruentum minitabantur." Hic enim minitandi verbum improprie positum significat Thraces ostendisse bellum fore impeditum; supra est minaciter denunciare.

Ann. IV. 27. » Eadem aestate mota per Italiam servilis belli semina fors oppressit." Semina nec proprie nec translate dicuntur moveri. Legendum est » *moti* per Italiam servilis belli semina.

Ann. IV. 45. L. Piso praetor Hispaniae citerioris a quodam agresti nationis Terrestinae interficitur. Is ex latebris protractus ne tormentis quidem adigi potuit ut conscios ederet. » Sed Piso Terrestinorum dolo caesus habetur, qui pecunias e publico interceptas acrius quam ut tolerarent barbari cogebat " Bezenbergerus: » quippe pecunias." Tum probabilius esse videtur exposuisse Tacitum eorum opinionem qui factae caedis aequales fuerant, quam qui sub Traiano vixerunt, quos in caedem Pisonis eiusque causas inquisivisse vix mihi persuadere possum. Suspicio olim scriptum fuisse » Piso Terrestinorum doli caesus *habebatur*."

Ann. IV. 62. Apud Fidenam amphitheatrum privatis opibus exstructum corrui » immensamque vim mortalium spectaculo intentos aut qui circum adstabant praeceps trahit atque operit. et illi quidem quos principium stragis in mortem afflixerat ut tali sorte cruciatum effugere. miserandi magis quos abrupta parte corporis nondum vita deseruerat, qui per diem visu per noctem ululatibus et gemitu coniuges aut liberos noscebant." Rupertius » ut tali sorte" explicat: ut tali in casu fieri solet; Orellius: pro tali sorte. Utrum sequi eligas, commotam et miserabilem narrationem mirum in modum frangi ac debilitari senties. Tacitus qui afflictis statim perierunt beatos praedicat prae iis qui ruina oppressi vitam cum cruciatu traxerunt. Itaque comparisonem quam in » miserandi magis" orationis quoque forma proposuit, supra iam eum instituisse suspicio et scripsisse; » et illi quidem quos principium stragis

in mortem addixerat *optabili* sorte cruciatum effugere: miserandi magis" etc. Sequentia »qui — noscebant." non puto ad debilitatos esse referenda. Potius de iis dicta esse arbitror qui incolumes evaserant vel leviter saucii, sed lignorum strage implicati aut ad ruinam adstantes corpora carissimorum ante oculos habebant vocesque audiebant quiritantium. Tacitus id ipsum mihi dedisse videtur quod Orellius reperit sed repertum abiecit: »miserandi magis quos abrupta parte corporis nondum vita deseruerat, quique per diem visu per noctem ululatibus et gemitu coniuges aut liberos noscebant."

Ann. XI. 3. Asiatico immissis a Messalina Vitellioque accusatoribus Claudius liberum mortis arbitrium permittit. »Hortantibus dehinc quibusdam inedia et lenem exitum remittere beneficium Asiaticus ait; et usurpatis quibus insueverat exercitationibus lauto corpore hilare epulatus, cum se honestius calliditate Tiberii vel impetu G. Caesaris periturum dixisset quam quod fraude muliebri et impudico Vitellii ore caderet, venas exsolvit." Ipsa Asiatici verba fuere: honestius calliditate Tiberii, impetu G. Caesaris periissem, quam fraude muliebri et impudico Vitellii ore cado. In quibus nullus locus est particulae *quod*. Itaque delenda videtur.

Ann. XI. 22. Gn. Nonius eques Romanus ferro accinctus reperitur in coetu salutantium principem. »postquam tormentis dilaniabatur de se non infatus conscios) non edidit incertum an occultans." Quae in loco parum integro supplevit I. Gronovius uncinis inclusi. Sed reliqua: »conscios non edidit incertum an occultans" eiusmodi sunt ut in re gravissima ludere scriptorem diceret. Fortasse dederat: »incertum *carens* an occultans."

Ann. XI. 23. Cum de supplendo senatu ageretur primoresque Galliae Comatae civitatem Romanam pridem assecuti ius adipiscendorum in urbe honorum expeterent studiis diversis apud principem de ea re certatum est, »fruerentur sane vocabulo civitatis: insignia patrum decora magistratuum ne vul-

garent." Non vulgant qui accipiunt sed is qui sine discrimine tribuendo vulgaria reddit. Legendum est »ne *vulgarentur*."

Ann. XI. 31. Cum Messalina iustas nuptias cum adultero eo ipso tempore celebraret quo maritum ab Ostia liberti in urbem pertrahebant, »ferunt Vettium Valentem lascivia in praealtam arborem connisum interrogantibus quid aspiceret respondisse tempestatem ab Ostia atrocem, sive coeperat ea species, seu forte lapsa vox in praesagium vertit." Species per se non constat, sed in aliqua re cernitur. Itaque »ea species" nihil significat nisi intelligitur cuius rei species sit. Praeterea species certum quoddam est et absolutum cuius neque finis observatur neque initium; potest incipere tempestas et in coelo esse species incipientis tempestatis, tempestatis species incipere non potest. Ergo »coeperat" vitiosum est. Lego: »sive *coeli erat* ea species, seu forte lapsa vox in praesagium vertit."

Ann. XII. 24. Exponit Tacitus quae apud veteres scriptores de pomerio urbis invenerat. »Forum Romanum et Capitolium non a Romulo sed a Tito Tatius additum urbi credere, mox pro fortuna pomerium auctum." »Credidere" ponitur de fama rerum dudum explosa et ad veriora versa. Tacitus »tradidere" scripsisse videtur. Tum suspicor ante pomerii vocabulum excidisse populi Romani appellationem: »mox pro fortuna *po. ro.* pomerium auctum."

Ann. XII. 32. »Silurum gens non atrocitate non clementia mutabatur quin bellum exerceret castrisque legionum premeda foret, id quo promptius veniret colonia Camulodunum valida veteranorum manu deducitur in agros captivos." Conferendi sunt duo alii loci ex Annalibus, alter XIV. 43. ubi de caede praefecti urbis agens in senatu Cassius se antea novis senatus decretis non adversatum esse commemorat partim quod quidquid in senatu auctoritatis esset crebris contradictionibus destruendum non existimaret »ut maneret integrum si

quando res publica consiliis eguisset. quod hodie venit consulari viro domi suae intersecto." Rhenanus correxit: »quod hodie evenit." Alter locus est Ann. XVI. 24: Thrasea codicillos ad Neronem composuit requirens quid sibi obiceretur; eos »Nero properanter accepit spe exterritum Thraseam scripsisse per quae claritudinem principis extolleret suamque famam dehonestaret, quo dubie non venit — vocari patres iubet." Correxit idem Rhenanus: »quod ubi non evenit." In utroque loco novissimi editores Rhenanum secuti sunt, tertium locum Ann. XII. 32. intactum reliquerunt. Vellem maiori constantia ibi quoque scripsissent aut »id quo promptius eveniret," aut iterata praecedentis vocabuli parte extrema et prima littera verbi *veniret* »id quo promptius »usu veniret."

Ann. XII. 40. A. Didius in Britanniam adveniens adversa legionis pugna res Romanas adfectas invenit »aucta aequae et apud hostes eius rei fama quo venientem ducem exterrerent, atque illo augente audita, ut maiore laus compositi vel si duravissent venia iustior tribueretur." Lipsius »compositis." Equidem suspicor ante »vel" excidisse *velli* sive *belli*. Frequens permutatio litterarum *v* et *b* etiam in Mediceo. In libro Annalium XIV. c. 34. caterbas pro catervas; c. 45. Cingontus Barro pro Cingonius Varro; c. 54. iuvere pro iube rem; c. 58. labore pro favore. In Ann. XV. 15. Bovillae audiunt Vobillae, in Hist. I. 78. Flavius Sabinus est Flabius Sabinus etc. etc. Caeterum nondum mihi constat utrum scribendum sit »ut maior laus compositi *belli*, vel si duravisset" an »duravissent." Nam pluralis quoque in Tacito ferendus videtur.

Ann. XIV. 7. Neroni nuntius affertur evasisse matrem ex insidiis quas ei struxerat; statim Burrum et Senecam accessivit ut de re praesenti consultaret. »Igitur longum utriusque silentium ne irriti dissuaderent, an eo descensum credebant ut nisi praeveniretur Agrippina pereundum Neroni esset. Post Seneca hactenus promptius respiceret Burrum ac sciscitaretur an militi imperanda caedes esset." Locum variis modis in Mediceo corruptum partim restituerunt viri docti. Ad-

huc medicinam poscit: »Post Seneca hactenus promptius” etc. Mihi in mentem venit Tacitum scribere potuisse. »Post Seneca *sententiam* hactenus *prompsit ut* respiceret Burrum” etc. i. e. Seneca non claris et perspicuis verbis declaravit tollendam esse Agrippinam, sed hactenus *sententiam* suam aperuit ut Burrum interrogaret an caedes tuto posset militi mandari.

Ann. XIV. 11. Nero parricidium apud senatum excusavit oratione quam ei scripserat Seneca. »Ergo non iam Nero cuius immanitas omnium questus anteibat, sed Seneca adverso rumore erat quod oratione tali confessionem scripsisset.” Haec significant fere Senecam contraxisse invidiam quod confessionem scripsisset qui scelus abscondere debebat. Puto crimini esse datum quod ingenium et facultates confesso parricidae commodasset. Lego quod *orationem* tali *confessioni* scripsisset.”

Ann. XV. 5. Corbulo misit ad Vologesen qui circumsessa Tigranocerta expostularent.” omitteret potius obsidionem, aut se quoque in agro hostili castra positurum.” »Potius” mirae lenitudinis est in tali nuncio et in imperatore Romano. Legendum est »omitteret *prolinus* obsidionem.”

Ann. XV. 6. Proprius dux tuendae contra Parthos Armeniae missus est Caesennius Paetus qui cum parte copiarum Corbulonis provinciam obtineret. »Iamque aderat copiis ita divisus ut quarta et duodecima legiones addita quinta quae recens e Moesis excita erat, simul Pontica et Galatarum Cappadocumque auxilia Paeto obedirent, tertia et sexta et decuma legiones priorque Suriae miles apud Corbulonem manerent, cetera ex rerum usu sociarent partirenturve.” In hac partitione malim » ut — legiones — auxilia Paeto *obvenirent*.” praesertim cum obediendi verbum fortasse in singulos milites cadat, sed de legionibus et auxiliis adversus imperatorem imperium et in re militari inauditum esse videatur.

Ann. XV. 16. Exercitus Romanus in Armenia a Parthis

obsessus foeda pactione ante adventum Corbulonis castra egreditur. »Ceterum obsessis adeo suppeditavisse rem frumentariam constitit, ut horreis ignem iniicerent contraque prodiderint Corbulo Parthos inopes copiarum et pabulo attrito relicturos oppugnationem, neque se plus tridui itinere afuisse. Adicit" etc. Haec ratio parum constat: tantam copiam frumenti suppeditavisse Romanis ut Corbulo prodiderit Parthis vix superfuisse quo vitam sustentarent. Scriba orationem suspensam perperam continuavit: hinc pluralis »prodiderint." Lego — »iniicerent. *Contra prodidit* Corbulo — afuisse. Adicit" etc.

Ann. XV. 41. Domuum et insularum et templorum quae Neronis incendio amissa sunt numerum inire haud promptum fuerit: »sed vetustissima religione quod Servius Tullius Luinae, et magna ara fanumque, quae praesenti Herculi Arcas Evander sacraverat — exusta." Suspicio *fanum* olim omissum nec suo loco restitutum esse. »sed *fanum* vetustissima religione — et magna ara *quam* praesenti Herculi" etc.

Ann. XV. 45. Missi in Asiam et Achaiam Acratus et Secundus Carinas, »ille libertus cuicumque flagitio promptus, hic Graeca doctrina ore tenus exercitus animum bonis artibus non induerat." Imo »*imbuerat*."

Ann. XV. 46. »Certum ad diem in Campaniam redire classem Nero iusserat non exceptis maris casibus. Ergo gubernatores quamvis saeviente pelago a Formiis movere et gravi Africo dum promontorium Miseni superare contendunt Cumanis litoribus impacti triremium plerasque et minora navigia passim amiserunt." Idem naufragii locus maioribus et minoribus navigiis litora Cumana. Scripsitne Tacitus »et minora navigia *partim* amiserunt."

Ann. XV. 51. Cunctantibus qui in Neronem coniuraverant prolatantibusque spem inter ac metum »Epicharis quaedam — accendere et arguere coniuratos." Utrum arguere an urgere scriptum sit saepe oculis vix dignoscitur. Hoc loco sententia

flagitat *urguere* i. e. ad agendum impellere. Cf. Ann. XI. 26. Hist. I. 22, II. 30. Mox in eodem capite »erat navarchus in ea classe Volusius Proculus occidendae matris Neronis inter ministros" malim »*Neroni* inter ministros." Et paulo inferius »nec leve auxilium in classe crebras occasiones quia Nero multo — maris usu laetabatur" sine dubio legendum est »in classe *et* crebras occasiones."

Ann. XV. 60. Cum Senecae caedes pararetur defert Natalis quidam mandata se Pisonis ad Senecam pertulisse, adiicitque quid is respondere iussisset. »Haec ferre Gavius Silvanus tribunus praetoriae cohortis et an dicta Natalis suaeque responsa nosceret percunctari Senecam iubetur." Rogatur Seneca an confiteretur talia se audivisse et respondisse i. e. »an dicta Natalis suaeque responsa *agnosceret*." Verbum per vulgatum apud omnes scriptores a Tacito crebro usurpatur. Vide Ann. VI. 8. (14), Hist. I. 52, 75.

ARISTOPHANES PAC. VS. 15—20.

Aristophanis PACIS versus xv. priores G. Dindorfium rectius inter duorum servorum personas distribuissse in altera editione Poetarum Scenicorum Graecorum video. Sed neque in sequentibus scenica ratio constat. Namque non potest idem histrio intro auferre mortarium et spectatores de scena alloqui. Locus ita constituendus est:

15. A. αἰβοῖ, Φέρ' ἄλλην χᾶτέραν μοι χᾶτέραν
καὶ τριῖβ' ἔθ' ἐτέρας. B. μὰ τὸν Ἀπόλλω γὰρ μὲν οὐ.
οὐ γὰρ ἔθ' οἶός τ' εἶμ' ὑπερέχειν τῆς ἀντλιάς.
A. αὐτὴν ἄρ' οἶσω συλλαβὼν τὴν ἀντλίαν;
B. νῆ τὸν Δί' ἐς κόρυκός γε, καὶ σαυτόν γε πρός.
ὁμῶν δέ γ' εἴ τις οἶδ' ἐμοὶ κατεπάτω κτέ.

W. G. PLUYGERS.

* *

MISCELLANEA

PHILOLOGICA ET CRITICA.

I.

AD HIPPOCRATEM.

Quum nuper in nova ac splendida Hippocratis editione, quam procuravit Ermerinsius, praeclarum Hippocratis librum *Περὶ Ἀέρων, Ὑδάτων, Τόπων* diligenter relegerem, complusculae mihi inter legendum aut veteres de textu emendando suspensiones confirmatae sunt aut novae subnae, quarum partem in medium proferre et cum eruditis communicare iuvat. Sequar editionem Ermerinsii, qui post Coraën multos locos praeclare restituit.

Hippocrates quum dixisset cap. I: *ἐς πόλιν ἐπειδὴν ἀφίκηται* (L. ἀπίκηται) τις ἥς ἀπειρός ἐστι διαφροντίσαι χρὴ τὴν θέσιν αὐτῆς ὅπως κέεται καὶ πρὸς τὰ πνεύματα καὶ πρὸς τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου, post pauca haec subiungit: εἰ γὰρ ταῦτα εἶδῃ τις καλῶς — οὐκ ἂν αὐτὸν λανθάνει ἐς πόλιν ἀφικνεόμενον (L. ἀπικνεόμενον) ἥς ἂν ἀπειρός ἦ οὔτε νοσήματα ἐπιχώρια οὔτε τῶν κοινῶν ἢ φύσις ὁκοίη τις ἐστὶ ὥστε μὴ ἀπορέεσθαι — μηδὲ διαμαρτάνειν ἃ εἰκὸς ἐστὶ γίνεσθαι ἢν μὴ τις ταῦτα πρότερον εἰδὼς πρόφρων τις ἦ. Ultima verba corrupta sunt et eorum emendatio praeclare instituta est sed non perfecta. Heringa enim, medicorum acutissimus, in *Observatt. Crit.* p. 44. sagaciter perspexit in ΠΡΟΦΡΩΝΤΙΣΗΙ latere verbum *προφροντίσῃ*. Palmariam emendationem Ermerins recepit „etiamsi ignorem,”

inquit, «an alibi προφροντίζειν legatur.” Mihi quoque nusquam alibi προφροντίζειν lectum est, sed ea res scrupulum non iniiciet ubi memineris verbum Graecum quodlibet ab unoquoque cum praepositionibus πρό, πρός et σύν pro re nata componi posse ac solere haud secus ac si adverbia ea essent. Quis umquam audivit aut legit προμίνυμι? Homerus pro re nata illud verbum finxit in Iliad I. 452:

ἡ δ' αἰὲν ἐμὲ λισσέσκετο γούνων

παλλακίδι προμιγῆναι, ἴν' ἐχθήρειε γέροντα.

quam multa alia sint sic composita quae semel tantum legantur docebunt Lexicorum conditores. Idem est προμιγῆναι atque πρότερον μιγῆναι, προεῖναι atque πρότερον εἶναι, προγενέσθαι atque πρότερον γενέσθαι, et sic pro ἦν μή τις πρότερον ταῦτα φροντίσῃ bene et exquisite dicitur ἦν μή τις ταῦτα προφροντίσῃ. Sed quid, quaeso, sibi volunt verba stulte addita πρότερον εἰδώς? Adversis frontibus concurrunt εἰδέναι et φροντίζειν, προφροντίζειν et πρότερον εἰδέναι. Quae quis antea probe novit ea neque φροντίζειν opus est neque potest quis ullo modo προφροντίζειν. Scin unde πρότερον εἰδώς natum sit? Nempe ex antiqua corruptela ἦν μή τις ταῦτα πρόφρων τις ἦ. Sciolus nescio quis ad πρόφρων adscripsit πρότερον εἰδώς. Vehementer homo fallitur, sed si verba sana fuissent πρόφρων nihil aliud quam hoc significare potuisset. Habet igitur aliquid excusationis error e corruptae scripturae interpretatione natus. Nemo enim potest locum corruptum interpretari quin certum loquendi usum violet verbisque depravatis affingat significationem commenticiam a reliquorum omnium loquendi consuetudine alienam. Hoc ipso certo indicio Critici librorum menda deprehendunt ubi caeteri quodlibet de suo fingunt. Tenemus igitur manifestum vetus additamentum, qualia ex hoc libro complura et alii et Ermerins expulerunt, et hanc veram lectionem habebimus ἦν μή τις ταῦτα προφροντίσῃ.

Iuvat eiusdemmodi interpolationis alterum exemplum ex eodem libro statim subiungere. Editur ab omnibus cap. 25. pag. 275. Erm. de Scythis: ἐν ταύταις μὲν οὖν ταῖς ἀμάξαις καὶ γυναικες διακτεῦνται ξὺν τοῖσι παιδίοισι· αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἵππων ἔχονται οἱ ἄνδρες. Dabunt mihi qui Veterum lectione aurem subactam habent et antiquae compositionis bene gnari sunt

expuncto emblemate οἱ ἄνδρες legendum esse: αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἵππων ὀχεῦνται. Putidum est exemplis quibusdam pervulgatum loquendi genus confirmare velle. Hoc potius admoneo, si quis in tali re αὐτοὶ οἱ ἄνδρες voluisset dicere, ea verba sic disiici et dissecari non potuisse. Graecum est in tali oppositione aut οἱ δὲ ἄνδρες ponere aut αὐτοὶ δέ, quorum illud omnibus scriptoribus commune est, hoc antiquis proprium ac solenne, in quorum numero est Hippocrates.

Simile additamentum commaculat verba Hippocratis in cap. 50. pag. 278: Τοῦτο δὲ πάσχουσι Σκυθέων [οἱ πλούσιοι] οὐχ οἱ κάκιστοι ἀλλ' οἱ εὐγενέστατοι καὶ ἰσχυρὸν πλείστην κεκτημένοι. Est autem hoc emblemata huiusmodi, ut possit inter legendum etiam acutum lectorem alias res agentem aut rei ipsi intentum fugere, sed nemo paulo perspicacior semel admonitus fraudem non statim agnoscat.

Obiter exime articulum ex loco vicino: ἐνδύονται φορὴν γυναικείην καταγνόντες [τὴν] ἑωυτῶν ἀνανδρείην. Paulo calidius Ermerins de suo τὴν interposuit. Et ratio et constans omnium usus docent articulo in talibus locum non esse. Eleganter dicitur μωρίαν, εὐήθειαν, πονηρίαν, ἀσέβειαν, et quidquid turpe ac vitiosum est, καταγιγνώσκειν τινός pro μωρὸν, εὐήθη, πονηρὸν, ἀσεβῆ ἡγεῖσθαι τινά. Sic igitur Hippocrates dixerat: καταγνόντες ἑωυτῶν ἀνανδρείην, non ἀνανδρείην.

Addam et aliud emblemata, quo deturpatur locus Hippocratis cap. 29. pag. 277: ὅταν δὲ ἀπορρυῇ τὸ αἷμα ὕπνος ὑπολαμβάνει ὑπὸ ἀσθενείας καὶ καθεύδουσι· ἔπειτα ἀνεγείρονται οἱ μὲν ὑγιεῖς ἔντες οἱ δ' οὐ. Pro ὕπνος ὑπολαμβάνει Coraëus ἐπιλαμβάνει substituit, quod Ermerins recepit. Nollem factum: passim ὕπνος dicitur λαμβάνειν τινά, cuius rei plura exempla composui in Nov. Lectt. p. 558. Quid sit ὕπνος ἐπιλαμβάνει τινά nemo facile dixerit; ὑπολαμβάνειν paullo melius est, sed nemo sic loquitur, quantum scio, quamobrem aut ὕπνος λαμβάνει ὑπ' ἀσθενείας emendandum esse censeo, aut certe ὑπολαμβάνει retinendum. Sed longe melius simplex λαμβάνει reponetur, quod non tantum de somno dicitur, sed de aliis multis, φόβος με λαμβάνει, θαῦμά με λαμβάνει, ἐπίθυμία με λαμβάνει ac similia multa, in quibus quis ὑπολαμβάνει dixit umquam? Ubi autem ὕπνος λαμβάνει reposueris vide mihi an

insulsum additamentum καὶ καθεύδουσι concoquere possis. Ubi pueruli sic ad patrem garrulum dicunt: πάππα, λαλεῖν τι ἡμῖν ἔπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ (Theophr. *Charact.* vii), num tu putas καὶ καθεύδωμεν addi potuisse? Seri Graeculi talia in ora libri annotabant, si qua locutio antiqua in desuetudinem abiisset.

Eadem chorda oberrantem video Coraēn in loco vicino, ubi rectissime scribitur: ὑπὸ τῆς ἱππασίης αὐτοῦς κέδματα λαμβάνει, sed invito Hippocrati Coraēs ἐπιλαμβάνει vel καταλαμβάνει obtrudit.

Contra optime in reliquis docti homines pro lectione omnium librorum ἔπειτα ἀναγείρονται correxerunt ἀνεγείρονται. Quia in Codicum scriptura αἱ et εἱ distingui vix possunt, factum est ut ἀγείρω et ἐγείρω perpetuo inter se locum mutent.

Bis in eodem libello recurrit vitium, quod et apud alios mihi est subinde notatum. Legitur p. 242: καὶ τὴν γῆν πότερον ψιλή τε καὶ ἄνυδρος ἢ δασεῖα καὶ ἔφυδρος, et p. 267: εἰσὶ γὰρ φύσεις αἱ μὲν ὄρεσι ἐοικυῖται δενδρώδεσσι τε καὶ ἐφύδροισι, αἱ δὲ λεπτοῖσι τε καὶ ἀνύδροισι. In his et multis aliis locis idem mendum inest quod optime patefaciet Galeni glossa in *Lex. Pipp.* p. 586: Ἐφύδρους: τοὺς ὑδερῶντας, pro qua libri scripti et editi ἐφύδρους passim substituunt manifesto errore. In iis qui aqua intercute laborant aqua non ἔπеси sed ὕπесιν, itaque ὕφυδρος sanum est (ut ὑπόξυλος et sim.), ἔφυδρος vitiosum. Sic in quo monte aquarum latices ac venae intus sunt hic illic erumpentes et scaturientes ὄρος est ὕφυδρον, non ἔφυδρον. Manifestus tenetur scribarum error ubi οἱ δύται, urinatores, stulte appellantur κολυμβηταὶ ἔφυδροι. Non minus ineptum hoc est ac si quis ἐπιχθόνιος et ὑποχθόνιος confunderet, vel ἐπουράνιος et ὑπουράνιος, vel ἐπίγειος et ὑπόγειος. Itaque Herodoto reddiderim IV. 199: μελάγγαιός τε γὰρ ἐστὶ καὶ ὕφυδρος πίδαξι pro ἔφυδρος. Apud Suidam v. Ἐφυδρος videbis Graeculos opinari ἀλύσεις ἔφυδροι et κολυμβηταὶ ἔφυδροι recte dici, sed nemini imposuerunt. Imposuit Dindorfio ad Steph. Thes. scriptura loci apud Philostr. in *Imagg.* p. 776: ὁρᾷς γὰρ ποὺ τὰς νήττας ὡς ἔφυδροι διολισθαίνουσιν. Quicumque vidit anates in aqua lascivientes revocabit ὡς ὕφυδροι διολι-

σθάνουσιν. Similiter in alio Philostrati loco vicino p. 775. ἰπ-
πόκαμποι — ἕφυδροι τὰς ὀπλάς ipsa natura rei ἕφυδροι re-
quirit: natabant enim pedibus sub undas demersis. Suspicio
ἕφυδροι a Graeculis Thucydidi invito obtrusum esse IV. 26:
ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ [ἕφυδροι], nam
quum Attici quos Iones δύτας appellant κολυμβητὰς appellare
soleant, quid est inutilius et putidius quam ἕφυδροι additum?
Sequiores qui ipsi urinatores κολυμβητὰς ὑφύδρους dicebant
antiquo historico suam loquendi consuetudinem de more affri-
cuerunt. Itaque et caeteris ἕφυδρος restituerim et bis apud
Hippocratem rescripserim δασεῖα καὶ ἕφυδρος et δενδρώδεσι
τε καὶ ὑφύδροισι.

Mirifico errore mihi laborare videtur locus p. 243: εἰ δὲ
δοκέοι τις ταῦτα μετεωρολόγια εἶναι εἰ μετασαιή τῆς γνώμης μά-
θοι ἂν ὅτι οὐκ ἐλάχισον μέρος ξυμβάλλεται ἀστρονομίῃ ἐς ἡττρικὴν
ἀλλὰ πολὺ πλεῖσον. Nempe in his praeter naturam verus re-
rum ordo inversus est: praecedit quod ex rei natura sequi-
tur, et quod debebat praecedere a tergo venit. Ex iis enim
qui ab aliquo dissentiunt nemo prius *mutat sententiam* et de-
inde *meliora edoctus agnoscit*, sed praecedit, ut opinor, τὸ
μαθεῖν τὰ βελτίω, sequitur τὸ μετασῆναι τῆς γνώμης. Quod
quum certum et manifestum sit, nihil aliud superest quam ut
duo vocabula sedem inter se permutent et locus in hunc mo-
dum constituatur: μετασαιή ἂν τῆς γνώμης εἰ μάθοι ὅτι οὐκ
ἐλάχισον μέρος ξυμβάλλεται ἀστρονομίῃ ἐς ἡττρικὴν, quae scri-
ptura omnem difficultatem remouet.

Comici quum saepe philosophos et medicos audirent as-
tronomiam sic laudantes, ut facit h. l. Hippocrates, rem se-
riam ludicre in lusum iocumque converterunt. Coquus apud
Sosicratem Comicum Athen. p. 578. B. artis coquinariae prae-
cepta tradens ita dicit:

δεῖ τὸν μάγειρον εἰδέναι πρῶτισα μὲν
περὶ τῶν μετεώρων, τὰς τε τῶν ἄστρον δύσεις
καὶ τὰς ἐπιτολάς.

et post pauca:

τὰ γὰρ ὅσα πάντα καὶ τὰ βρώματα σχεδόν
ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς ὅλης συντάξεως
ἐτέρων ἐν αὐτοῖς λαμβάνει τὴν ἡδονήν.

Similia his Nicomachus iocatur, quem vide apud Athen. p. 290. E.

Tralaticium mendum mihi deprehendere videor p. 245. in verbis: καῦσοι καὶ ὀκόσα δέξαι νοσήματα νομίζονται οὐκ ἐπὶ γίνονται πολλά, et iterum p. 246: πλευρίτιδες τε πολλαὶ αἵ τε δέξεται νομιζόμεναι νοῦσοι. Quid? an hi morbi acuti esse putantur? Imo vero illo nomine appellari solent, quamobrem ὀνομάζονται et ὀνομαζόμεναι emendandum esse censeo, ut legitur p. 247: τὰ τε ἱερὰ (L. ἰρὰ) νοσεύματα καλεούμενα. Eo facilius sic corrigendum esse vincam quo saepius verba νομίζειν et ὀνομάζειν inter se permisceri constat, de qua confusione supra nonnulla annotavimus ad Iulianum p. 12. Perperam legitur ὀνομάζειν pro νομίζειν apud Stobaeum in Zaleuci personati Prooemio Legum (Floril. 44, 20.) καὶ πολίτην ἀμείνονα ὀνομάζειν τὸν τὴν οὐσίαν προϊέμενον τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου, imo vero ἀμείνονα νομίζειν. Contra apud Plutarchum de Malignitate Herodoti p. 868. B. ubi historiae patrem carpit καὶ ταῦτα Θούριον μὲν νομιζόμενον, αὐτὸν δὲ Ἀλικαρνασέων περιεχόμενον, facile intelliges ὀνομαζόμενον verum esse.

Imposuit Ermerinsio p. 247. Hermannii philosophema grammaticum ex locis corruptis vitiosa subtilitate collectum. Solent in omnibus libris ἀπὸ et ὑπὸ passim oscitanter permu-
tari. Saepe passivis ἀπὸ τινος pro ὑπὸ τινος appositum occurrit, quod ex ipsa Graecitatis natura fieri non potest, sed scribarum vitio speciem habet inanem, ut in his verbis Hippocratis: τὸ γὰρ γάλα ἀποσβέννυται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος καὶ ἀτερχμνίης. Sensit vitium Coraēs et ὑπὸ reponerat. Opponit Ermerins Hermannii placitum ad Sophocl. Electr. vs. 65: «ὑπὸ de ipsa causa per quam quid fiat dicitur, ἀπὸ autem de eo quod occasionem vel opportunitatem praebet ut aliquid fieri possit.” Ferax Hermannii ingenium solebat pro re nata huiusmodi placita et decreta fundere, quae si quis diligenter exploraverit et ad Graecorum scripta diu et multum exegerit vana et inania esse deprehendet. Nihil est tritius apud Graecos quam ut quis ὑπὸ λύπης, ὑπ’ ὀργῆς, ὑπὸ θυμοῦ et sim. aliquid fecisse dicatur. Saepe scribae ἀπὸ pro ὑπὸ in talibus substituunt hallucinantes. Libri meliores saepe erro-

rem arguunt, subinde in illo mendo omnes fideliter conspirant. Nihil negotii est: ὑπ' ὀργῆς, ὑπὸ λύπης ponuntur de ipso dolore, de ipsa ira, per quam quid fiat, ἀπ' ὀργῆς, ἀπὸ λύπης de ira et dolore quae *occasionem* vel *opportunitatem* praebent ut aliquid fieri possit. Quam sit hoc subtile discrimen vides, vel potius non vides, nam fugit aciem et dispici plane non potest. Poterat Hippocrates dicere ἡ τῶν ὑδάτων σκληρότης τὸ γάλα ἀποσβέννυσι, maluit forma passiva uti τὸ γάλα ἀποσβέννυται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος. An tu sic plane idem dici negabis? An tu sic ὑπό necessarium esse non intelligis? Si quis serio contendet ἀπό recte poni posse sic ut aquarum durities *occasionem* vel *opportunitatem* praebuisse dicatur ut lac exstinguatur, nonne subridebis et pertinacius agentem deridebis? Quin tu igitur Coraëñ optime mentem sequeris et ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος reponis. Video apud Eunapium *de Vit. Sophist.* p. 108. edi Χρυσάνθιος δὲ αὐτὸς νέος ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀπολειφθεὶς, quasi a patre suo remotus fuisset. Sed pater moriens filium adolescentem reliquerat, itaque contemne libros et ὑπὸ τοῦ πατρὸς rescribe.

Evidens mendum male defenditur p. 248. in verbis: λαμπρόφωνοι τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ὀργὴν τε καὶ ξύνεσιν βελτίους εἰσὶ τῶν πρὸς βορέην εἶπερ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐμφυόμενα ἀμείνω ἐστὶ. Mendosum est εἶπερ. Quemadmodum εἶπερ ἄρα, sic εἶπερ est incertum ponentis et cum dubitatione assumentis. Qui εἶπερ dicit id quod addit verumne sit nec ne in medio relinquit, veluti is, qui apud Euripidem ita loquitur:

εἶπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν.

Nam si violandum est ius, regnandi gratia
violandum est.

Itaque qui ita dicit εἶπερ καὶ τὰ ἄλλα ἀμείνω ἐστὶ reliqua praestantiora esse neque ait neque negat sed ut incertum ponit: quod quum sit a Hippocratis animo ac sententia prorsus alienum pro εἶπερ reponere ἐπεὶ περ et omnia erunt expedita aperta.

Latet vitium p. 249. in verbis: τὸ δὲ λοιπὸν ὁ ἥλιος ταδύνων ὥστε μάλισα διέψει τοὺς ἀνθρώπους. Quid sit δύνων non satis assequor. Pro ὥστε μάλισα, quod s

cum est, suspicor ἐς τὰ μάλιστα emendari oportere.

Levem errorem sed non contemnendum neglexit Ermerins p. 250. quum ederet: τοὺς δὲ ὤμους — καὶ τὸ πρόσωπον καταλελεπτύνθαι, nam καταλελεπτύνθαι certa analogia et omnium usus postulant.

Pessime corruptus est, si quid iudico, locus, qui legitur p. 254: ἀλλὰ γὰρ ψευδάμενοι εἰσι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων περὶ δι' ἀπειρίην γε ὅτι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι τὰ ἀλυκά. Pro γε in omnibus libris est καί, et verba εἶναι τὰ ἀλυκά vulgo absunt. Ermerins et hoc loco et duobus aliis p. 277 et p. 279. de coniectura γε recepit, ubi nemo Graecorum istam vocolam usurpasset. Sic olim Brunckius et alii apud Aristophanem et Tragicos πρὸς τὸ κεχηγὸς τοῦ μέτρου solebant γε interponere, perinde ac si παραπληρωματικόν esset sensu aut nullo aut prope nullo. Sed alia inest in his difficultas: quomodo coniungi poterunt umquam ψευδάμενοι εἰσι et ὅτι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι? Poterant *mentiri* (nam ψεύσασθαι dixit, non ψεύσθῆναι ut lenius dixisse videretur *fugit* eos ratio) ὅτι διαχωρητικὰ ἐσι, non ὅτι διαχωρητικὰ εἶναι νομίζεται. Praeterea quomodo coniungi poterunt ψεύσασθαι et δι' ἀπειρίην? Qui de iis quae nesciunt secus iudicant non *mentiuntur*, sed *falluntur*. Etiam ψευδάμενοι εἰσι pro ἔψευσαντο suspiciosum est. Nullum ex his exitum reperio. Quae- rant acutiores.

Certus et stabilis loquendi usus liquido demonstrat γὰρ ex- cidisse p. 255. in his: τεκμήριον δὲ μέγιστον· ὅταν ἄνθρωπος ἐν ἡλίῳ βαδίζῃ κτέ. nam inserta vocola legendum esse ὅταν (γὰρ) ἄνθρωπος non dubitabis quando animadverteris quam constanter Graeci omnes praemisso σημεῖον δέ, vel μαρτύριον δέ, vel τεκμήριον δέ, uno vocabulo interposito γὰρ addant. Locutionis apud omnes tritissimae nullum exemplum apponerem nisi hic ipse libellus haec exhiberet p. 258: τεκμήριον δὲ ὅτι οὕτως ἔχει· τὸ γὰρ οὖρον λαμπρότατον οὐρέουσι οἱ λιθίωντες, ubi verba ὅτι οὕτως ἔχει melius abessent, et p. 271: μέγα δὲ τεκμή- ριον τούτων· ὁκόσοι γὰρ ἐν τῇ Ἀσίῃ κτέ. et p. 275: μέγα δὲ τεκμήριον ἐς τὴν ὑγρότητα παρέξομαι· Σκυθῶν γὰρ τοὺς πολ- τοὺς κτέ. Adde et locum p. 276: μέγα δὲ τεκμήριον αἱ οἰκετι- ες παρέχουσι. οὐ γὰρ φθάνουσι παρὰ ἄνδρα ἀφικνεύμεναι (ἀπ.

κνεύμεναι) καὶ ἐν γαστρὶ ἴσχωσι, qui locus immunis mansit tralaticii erroris, quo librarii solent εὐθύς vel εὐθέως in talibus interponere, ut apud Xenophontem *de re equestri* V. 10: οὐ φθάνει ἐξαγόμενος (ὁ ἵππος) καὶ [εὐθύς] ὁμοίως ἐστὶ τοῖς ἀκβαρτοῖς, et aliis locis.

Necessariam praepositionem excidisse suspicor pag. 256. in verbis: ὁκόταν γὰρ ἅπαξ παγῇ οὐκέτι ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν καθίσταται, nam quidquid ad *pristinam naturam redit* et in *pristinum statum* sive in *integrum restituitur* summo consensu a Graecis omnibus dicitur ἀποκαθίστασθαι, et in *integrum restitutio ἀποκατάστασις* constanter appellatur. Solet in illo verbo augmentum duplicari: ἀπεκατέστησα et ἀπεκατέστην saepe recurring, ut in Tabulis Heracleensibus II. 22, ταύταν ἀπεκατέστασάμεες τῇ Ἀθανᾷ κατὰ ἀρχαίᾳ, et apud Hippocratem (in Foes. Oecon. Hippocr. in v.): ἡ γλῶσσα μόγις ἀπεκατίσθητο ἐς ταῦτό, et: ἕως τὰ οὖρα ἀπεκατέστη. Hippocrates illi verbo etiam praepositionem πρό addidit in *Coacis Praenot.* p. 151. E. Foes.: τὰ πολλὰ δὲ τῶν τοιούτων οἰδημάτων προαποκαθίσταται, quod verbum Lexicorum conditores non receperunt. Haec ipsa satis usum loquendi ostendunt, a quo nostro loco descivisse Hippocrates non videtur sed dedisse: οὐκέτι ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν ἀποκατίσθαι.

Repone p. 258. formam veterem κυλινδόμενον γὰρ ὑπὸ τοῦ οὐρου pro κυλινδεύμενον. Veteres enim κυλινδεῖσθαι dicebant. sed κυλίνδω et κυλίνδομαι, quibus sequiores suam συνήθειαν in Codd. supponere solent. Recte Meinekios Simonidi apud Stobaeum Floril. 73, 16. reddidit:

ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλίνδεται χαμαί.

pro κυλινδεῖται. Photius in Lex. non scripsit Κυλινδεῖ: κυλίει, sed Κυλίνδει.

Locum vitiosum in vicinia Ermerins interpretando expedire conatus est, sed frustra, nam verba corrupta omnem sanam interpretationem respuunt. Editur p. 258: τὸ δὲ παχύτατον καὶ θολωδέστατον — κωλύει οὐρέειν καὶ ὀδύνην παρέχει ἰσχυρὴν ὥστε τὰ αἰδοῖα τρίβουσι καὶ ἔλκουσι τὰ παῖδια τὰ λιθιῶντα· δοκέει γὰρ αὐτοῖσι τὸ αἷτιον ἐνταῦθα εἶναι τῆς οὐρήσιοις. Infelix est admodum Corais coniectura τῆς οὐκ οὐρήσιοις. Fallit Ermerinsium opinio τῆς pronomen esse et δεικτικῶς poni lo-

num more et Hippocratis. Nam neque τῆς pro ταύτης poni potest multoque minus pro ταυτησί, neque ullo modo fert locus ut ea verba δεικτικῶς ponantur, quasi vero ea res legentium oculis subiecta esset. Simplicissimum est rescribere: δοκέει γὰρ αὐτοῖσι τὸ αἴτιον ἐνταῦθα εἶναι τῆς ὀδύνης, quia paullo ante dixerat καὶ κωλύει οὐρέειν καὶ ὀδύνην παρέχει ἰσχυρήν.

Miror γε perinepte pro τε suppositum tamdiu tolerari potuisse p. 262: ὁκόσαι μὲν τῶν πόλεων κέαται γε καλῶς τοῦ ἡλίου — ὕδασί τε χρῶνται ἀγαθοῖσι. Repone κέαται τε et χρέονται.

Ipsa dialectus arguit vitium p. 266: περὶ δὲ τῶν ἐν δεξιᾷ τοῦ ἡλίου τῶν ἀνατολῶν, nam ἐν δεξιᾷ certe scriptum oportebat. Sed sanissimum est ΕΝΔΕΞΙΑ modo recte legatur. Est enim vetus Ionicum ἐνδέξια, quod Thucydidi I. 24. perperam nonnulli obtrudebant, vide Hesychium v. Ἐνδέξια, sed apud Hippocratem habet optime.

De Sauromatarum virginibus haec scribit Hippocrates p. 272: οὐκ ἀποπαρθενεύονται δὲ μέχρι ἂν τῶν πολεμίων τρεῖς ἀποκτείνωσι καὶ οὐ πρότερον ξυνοικέουσιν ἢ περὶ τὰ ἱερὰ (L. ἱερὰ) θῦσαι τὰ ἐν νόμῳ. Ἡ δ' ἂν ἄνδρα ἐαυτῇ ἄρῃται παύεται ἱππαζομένη. De iisdem Herodotus IV. 117: οὐ γαμέεται παρθένος οὐδεμία πρὶν ἂν τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀποκτείνῃ. Etiam sic satis dura lex erat puellis quamvis bellicosas, et facile Herodoto credimus narranti: αἱ δὲ τινες αὐτέων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι. In Hippocratis verbis manifestus error inest, quem eadem opera deprehendes ac tolles. Intelligisne quid sit ἡ δ' ἂν ἄνδρα ἐαυτῇ ἄρῃται? Quis unquam in tali re dixit aut dicere potuit ἄνδρα ἐαυτῇ ἄρασθαι vel αἵρεσθαι? Interpres nil mali suspicatus ita vertit: «Quod si qua sibi virum delegerit» cet. quasi illae viragines quum tres hostes occidissent suo arbitratu sibi virum legerent. Sed ridiculum est ἄρασθαι pro ἐλέσθαι accipere. Vitiosum est ἄρῃται, unde vera lectio elicienda est, quam non diu frustra quaeres. Nempe manifesto requiritur: «si qua virum invenierit.» ἡ δ' ἂν ἄνδρα ἐαυτῇ εὗρηται. Noto usu εὕρισκομαι ponitur pro adipiscor, nanciscor, aut obtineo, impetro, cuius nihil opus est exempla ubique obvia apponere. Quo modo ἐν in

α abierit unusquisque intelligit. Scribitur enim $\epsilon\upsilon$ per nexum tam similem litterae α ut in multis Codd. utrum α an $\epsilon\upsilon$ scriptum sit oculis discerni non possit, unde complures errores suscepti, quos cognita vitii origine omnes confidenter tol- limus. Librarii $\alpha\tau\upsilon\chi\epsilon\iota\nu$ et $\epsilon\upsilon\tau\upsilon\chi\epsilon\iota\nu$, $\alpha\pi\omicron\rho\omicron\varsigma$ et $\epsilon\upsilon\pi\omicron\rho\omicron\varsigma$ similia- que omnia, perinde ac si nihil interesset, confundunt, vid. Jacobs. ad Aelian. de N. A. p. 61, 11 et 132, 10. Sciendum est autem vetus admodum hoc genus vitiorum esse, quia iam olim $\omicron\iota$ $\epsilon\iota\varsigma$ $\tau\acute{\alpha}\chi\omicron\varsigma$ $\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ usi sunt iisdem nexibus littera- rum compendiisque, quae nunc fere in Codicibus non anti- quissimis reperiuntur. Apud Thucydidem III. 104. versiculus affertur ex Homeri hymno in Apollinem :

‘Τμεῖς δ’ εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ’ ἀφήμῳς

ubi plerique libri conspirant in $\epsilon\upsilon\pi\omicron\kappa\rho\iota\nu\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ $\alpha\phi\eta\mu\omega\varsigma$ et $\epsilon\upsilon\pi\omicron\kappa\rho\iota\nu\alpha\sigma\theta\epsilon$ $\alpha\phi\eta\mu\omega\varsigma$ cum scholio $\alpha\phi\eta\mu\omega\varsigma$: $\eta\sigma\acute{\upsilon}\chi\omega\varsigma$, $\sigma\iota\gamma\eta$. Bellissi- mum est $\sigma\iota\gamma\eta$ respondere, sed istos nihil moratur. Constat inter omnes Thucydidem dedisse : $\epsilon\upsilon\pi\omicron\kappa\rho\iota\nu\alpha\sigma\theta’$ $\epsilon\upsilon\phi\eta\mu\omega\varsigma$, sed quam sit vetus corruptela Hesychius palam facit, qui plurimas $\gamma\lambda\acute{\omega}\sigma\sigma\alpha\varsigma$ Thucydideas recepit et in his hanc quoque :

’Αφήμῳς : ἐν κόσμῳ, ἡσυχῇ.

Itaque iam tum $\epsilon\upsilon$ in α abierat eodem modo, quo apud Hippocratem $\epsilon\upsilon\rho\eta\tau\alpha\iota$ in $\alpha\rho\eta\tau\alpha\iota$ pessumdata loci sententia de- pravatum est. Non semel alibi vidi $\epsilon\upsilon\rho\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$, $\epsilon\upsilon\rho\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ et $\alpha\rho\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ oscitanter confusa. In Xenophontis quae fertur epistola apud Stobaeum Floril. 124, 42. male editur : $\alpha\lambda\lambda’$ $\omicron\upsilon\tau’$ $\epsilon\pi\iota$ $\theta\alpha\nu\acute{\alpha}\tau\omega$ $\pi\rho\sigma\eta\kappa\epsilon\iota$ $\tau\omicron\sigma\omicron\upsilon\tau\omicron\nu$ $\pi\acute{\epsilon}\nu\theta\omicron\varsigma$ $\epsilon\upsilon\rho\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$. Manifestum est $\alpha\rho\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ reponi oportere. Apud Strabonem X. p. 477. Cas. vitiose scribitur : $\alpha\iota\rho\epsilon\theta\epsilon\iota\varsigma$ $\delta\epsilon$ $\tau\rho\alpha\tau\eta\gamma\omicron\delta\varsigma$ $\kappa\alpha\iota$ $\kappa\alpha\tau\omicron\rho\theta\acute{\omega}\sigma\alpha\varsigma$ $\delta\iota\alpha$ $\tau\alpha$ $\chi\epsilon\omega\upsilon$ $\eta\rho\alpha\tau\omicron$ (alii $\eta\rho\epsilon\tau\omicron$) $\tau\iota\mu\acute{\alpha}\varsigma$ $\tau\acute{\alpha}$ $\mu\epsilon\gamma\acute{\iota}\varsigma\alpha\varsigma$, requiritur *consecutus est*, $\epsilon\upsilon\rho\epsilon\tau\omicron$, pro quo Graeculi suum $\epsilon\upsilon\rho\alpha\tau\omicron$ supponere solent, ut $\alpha\phi\epsilon\iota\lambda\alpha\tau\omicron$ pro $\alpha\phi\epsilon\iota\lambda\epsilon\tau\omicron$. Fefellit ea res Kramerum libr. XII. p. 538. ubi $\epsilon\upsilon\rho\alpha\tau\omicron$ pro $\epsilon\upsilon\rho\epsilon\tau\omicron$ recepit.

Pag 274. ubi in Codd. est $\eta\eta\rho$ $\tau\epsilon$ $\kappa\alpha\tau\acute{\epsilon}\chi\epsilon\iota$ $\pi\omicron\upsilon\lambda\acute{\upsilon}\varsigma$ $\tau\eta\varsigma$ $\eta\mu\acute{\epsilon}\rho\eta\varsigma$ $\tau\acute{\alpha}$ $\pi\epsilon\delta\acute{\iota}\alpha$ $\kappa\alpha\iota$ $\epsilon\upsilon$ $\nu\acute{\omicron}\tau\omicron\iota\sigma\iota$ $\delta\iota\alpha\iota\tau\epsilon\upsilon\upsilon\tau\alpha\iota$, supra ad Galenum ad- monuimus in verbis ENNOTOISΙ latere $\epsilon\upsilon$ $\delta\tau\omicron\iota\sigma\iota$ et deleta importuna copula emendandum esse : $\tau\acute{\alpha}$ $\pi\epsilon\delta\acute{\iota}\alpha$, $\epsilon\upsilon$ $\delta\tau\omicron\iota\sigma\iota$ $\delta\iota\alpha\iota\tau\epsilon\upsilon\upsilon\tau\alpha\iota$.

Intercidit pronomen relativum p. 274. in his : $\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\theta\acute{\iota}$ $\kappa\alpha\iota$

τὰ θηρία οὐ γίνεταί μεγάλη ἀλλ' οἷά τέ ἐσι ὑπὸ γῆν σκεπά-
ζεσθαι. Recte vertunt: »sed quae sub terra abscondi possunt.”
Ergo legendum: ἀλλ' ἂ οἷά τέ ἐσι κτέ.

In iis quae continuo sequuntur: καὶ τὰ εἶδεα ὁμοῖα αὐτὰ
ἐωυτοῖσι εἰσι· σίτῳ τε χρεόμενοι αἰεὶ ὁμοίῳ ἐσθῆτί τε τῇ αὐτῇ
κτέ. mira est ἀσυνταξία. Non est enim verbum finitum unde
χρεόμενοι suspensum sit et quae sequuntur participia τὸν τε
ἡέρα ἔλκοντες et τὰ τε ὕδατα πίνοντες. Sed nullo negotio pote-
ris malo mederi, ubi senseris non *formas* inter se similes esse
dici oportere, sed *homines* inter se simili forma esse. Re-
pone igitur τὰ εἶδεα ὁμοῖοι αὐτοὶ ἐωυτοῖσι εἰσι σίτῳ τε χρεό-
μενοι ὁμοίῳ κτέ. et omnia, ut vides, commode et apte decur-
runt.

Eadem loquendi forma restituenda est p. 275: τὰ τε εἶδεα
ἔοικε ἀλλήλοισι τὰ τε ἄρσενα τοῖσι ἄρσεσι καὶ τὰ θήλεα τοῖσι
θήλεσι. Nempe τὰ εἶδεα accusativus est et hoc dicit: τὰ εἶδεα
ὁμοῖοι εἰσι ἀλλήλοισι οἳ τε ἄνδρες τοῖσι ἀνδράσι καὶ αἱ γυναῖκες
τῇσι γυναῖξί. Quod si mihi dederis simul hoc dabis importu-
nam voculam τε in τὰ [τε] εἶδεα expungi oportere.

Notavimus supra ἐπέπερ in εἴπερ corruptum. Contrario er-
rore peccatum est p. 278: καίτοι ἐχρῆν, ἐπεὶ θεϊότερον τοῦτο
τὸ νόσευμα τῶν λοιπῶν ἐσι, οὐ — τοῖς πλουσιωτάτοις προσπί-
πτειν μούνοις ἀλλὰ τοῖς ἅπασιν ὁμοίως. Qui ita dicit ἐπεὶ
θειότερον τοῦτο τὸ νόσευμα τῶν λοιπῶν ἐσι, fatetur et concedit
divinilus hunc morbum praeter caeteros hominibus immitti. Sed
Hippocrates istam superstitionem redarguit sapienter statuens
θεῖα καὶ ταῦτα εἶναι ὁμοίως τοῖς ἄλλοις· γίνεσθαι δὲ κατὰ φύ-
σιν ἔκασα p. 279. et paullo ante p. 277: ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ
δοκέει ταῦτα τὰ πάθεα θεῖα εἶναι καὶ τᾶλλα πάντα καὶ οὐδὲν
ἕτερον ἐτέρου θεϊότερον οὐδὲ ἀνθρωπινώτερον, ἀλλὰ πάντα ὁμοῖα
καὶ πάντα θεῖα· ἔκασον δὲ ἔχει φύσιν τῶν τοιούτων καὶ οὐδὲν
ἄνευ φύσιος γίνεταί. Non alio consilio haec disputat quam
ut eam opinionem inanem esse demonstret. Itaque sic dixe-
rat: καίτοι ἐχρῆν, εἴπερ θεϊότερον τοῦτο νόσευμα τῶν λοιπῶν
ἐσι, κτέ. Redarguentis haec oratio est »si esset is morbus cae-
teris divinius, omnes pariter invadere debebat, atque adeo
pauperes magis quam divites, εἰ δὲ τιμώμενοι χαίρουσι οἱ θεοὶ
καὶ θαυμαζόμενοι ὑπ' ἀνθρώπων καὶ ἀντὶ τούτων χάριτας ἀποδι-

δοῦσι." Popularem hanc opinionem scite Hippocrates ipsis verbis Euripideis enunciauit ex Hippolyto vs. 7, quem locum Coraëus et Ermerins apposerunt:

ἔνεστι γὰρ δὴ καὶ θεῶν γένει τόδε
τιμώμενοι χαίρουσιν ἀνθρώπων ὑπο.

Omnino praeclare hunc Hippocratis locum restituit Coraëus in libris pessime mulcatum. Lepidus est Littreus «prenant τιμώμενοισι dans le sens actif, quem incaute Ermerins sequitur: τιμᾶσθαι transitive sumi probe scio." Et ego scio, sed mutata verbi significatione. Αἰρεῖσθαι transitive sumitur, sed non pro αἰρῶ. Ἀπέχομαι optime habet sed non pro ἀπέχω. Dicitur λαμβάνω et λαμβάνομαι, λανθάνω et λανθάνομαι, εὐρίσκω et εὐρίσκομαι, sed numquam haec inter se permutantur. Sed reperta vera lectio et ab Ermerinsio recepta facit ut illi errores nemini noceant.

Quod reposuimus καίτοι ἐχρῆν εἶπερ θεϊότερον τοῦτο τῶν λοιπῶν ἐστὶ, duobus locis simillimis apud Aristophanem confirmatur. Legitur in *Pluto* vs. 586:

καίτοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχρῆν εἶπερ ἐπλούτει.

et ne scrupulum iniiciat εἶπερ ἐστὶ pro εἶπερ ἦν, compara mihi hunc locum ex *Equitibus* vs. 848:

οὐ γὰρ σ' ἐχρῆν, εἶπερ φιλεῖς τὸν δῆμον, ἐκ προνοίας
ταύτας ἑὼν αὐτοῖσι τοῖς πόρπαξιν ἀνατεθῆναι.

Melius recepisset Ermerins p. 279. Coraëus emendationem διὰ (ταύτας) τὰς προφάσις, ut Hippocrates dicere solet, quam vulgatam sic explicuisset ut τὰς pronomen demonstrativum esse diceret et haec δεικτικῶς sumi. Quasi vero Hippocrates illas morborum causas digito vel oculis designare potuisset.

Iterum confusa manifesto sunt ἀπό et ὑπό p. 280. in verbis: ἀπὸ μὲν ἡσυχίης καὶ ῥαθυμίας ἡ δειλίη αὖξεται, ἀπὸ δὲ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τῶν πόνων αἱ ἀνδρεῖται, nam quoniam alia orationis forma idem sic dici poterat: ἡ μὲν ἡσυχίη τὴν δειλίην αὖξει, ἡ δὲ ταλαιπωρία τὰς ἀνδρείας, consequitur bis necessario ὑπό pro ἀπό restitui oportere.

Soloecca oratio est p. 281: τὸ δὲ ἀνδρεῖον — ἐν τῇ ψυχῇ φύσι μὲν οὐκ ἂν ὁμοίως ἐνείη, νόμος δὲ προσγενόμενος ἀπεργάσσοιτ' αὖν. Futurum enim cum αὖν coniungi non potest, neque satisfacit ἀπεργάσσαιτ' αὖν, sed omissa vocula αὖν sententia praesens

requirit: νόμος δὲ προσγενόμενος ἀπεργάζεται. Quod fieri aut esse negat in eo ἄν cum optativo ponit, quod esse affirmat in eo indicativo utitur. Verissime Hippocrates paullo ante: οἱ νόμοι οὐχ ἦκιστα τὴν εὐψυχίην ἐργάζονται. Compara cum his verba Demarati ad Xerxen (Herod. VII. 102): τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἐπακτός ἐστι ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ, cui redde obiter ὑπὸ τε σοφίης, nam si, ut Hippocrates loquitur, νόμος προσγενόμενος τὸ ἀνδρεῖον ἐν τῇ ψυχῇ ἀπεργάζεται, consequitur passive dici oportere ἀρετὴ ὑπὸ νόμου ἰσχυροῦ κατεργασμένη, non ἀπὸ νόμου.

In ultimo libelli vocabulo peccatum est: ἀπὸ δὲ τούτων τεκμαιρόμενος τὰ λοιπὰ ἐνθυμέσθαι καὶ οὐχ ἀμαρτῆσθαι. Forma ἀμαρτήσθαι saeculis aliquot post Hippocratem nata est. Athenienses ἀμαρτῆται dicebant, Iones et Hippocrates ἀμαρτήσται. Vidimus supra formas Ionicas ab ipsis Hippocratis editoribus olim Hadriano imperante in communes fuisse refictas: deinde scribae in ea re antiquum obtinent et formis antiquis vulgares passim substituunt. Antiquum loquendi genus in vetustis mendis tutissime latuit, a quibus scioli manum abstinebant. Vidimus ἐν ὅτοις evasisse quia ἐν νότοις in libros irreperat, et ἀπ' ὅτων quoniam Graeculi ἀπὸ τῶν scripserant. Verbum Hippocrateum προφροντίσθαι ad nos pervenit in πρόφρων τις ἢ mutatum. Elapsum est vetus verbum ἰδίει pro ἰδροῖ, quoniam a scribis felici errore in διίει conversum est p. 235. ὁκόταν δὲ εἰς σκίην ἀφίκηται (ἀπικήται) ἅπαν τὸ σῶμα ὁμοίως διίει. Requiritur sudorem emittit, unde Heringa sagaciter, ut solet, ἰδίει elicuit. Si quis olim ἰδροῖ substituisset sine vestigio ipsa Hippocratis manus periisset. Quis umquam potuisset apud Hippocratem περὶ φύσιος παιδίου Tom. I. p. 246. Foes. εἴ τις ἐθέλει ᾗ εἴκοσι — ὅπως ἐκλεπίσῃται ὑποθεῖναι ἀλεκτορίσι εἴτε δυσὶ ἢ καὶ πλείοσι κτέ. reperire pro ἐκλεπίσῃται antiquam et probam lectionem ἐκλαπήσεται nisi Erotianus v. Ἐκλαπήσεται servasset manum Hippocratis, cuius sedes tantum erat quacrenda, quam mihi illo loco reperire contigit. Vetus forma Ionica ζῶειν e scribarum manibus ambusta evasit p. 261, ubi in libris est: ἀκρατέα τὰ παιδία τίκτειν ὥς ἢ ἀπόλλυσθαι ἢ ζῶσι λεπτά τε ἔοντα καὶ ἀσθενέα. Acute vidit Coraë in ΖΩCI

latere ΖΩΕΙ, id est ζῶειν λεπτά κτέ. Qui eum locum in Aphorismos transtulit Ionicam formam in vulgarem mutavit et ζῆν substituit. Ionicum σφίσι pro αὐταῖς servatum est p. 278. sed non sine errore, est enim in libris: ἐπειδὴν ἀφίκωνται (ἀπίκωνται) παρὰ γυναικας καὶ μὴ οἱοί τε ὥσι χρῆσθαι σφίσι αὐταῖς, sed optime interpretamentum αὐταῖς Coraëis delevit. Ionicum ἀναγκέων non ad nos pervenisset p. 276. nisi turpem errorem in libris concepisset hunc: ὑπὸ τούτων τῶν ἀναγκαίων οὐ πολύγονόν ἐστι τὸ γένος τὸ Σκυθικόν, quod tralaticio errore pro ἀναγκέων scriptum esse viri docti rectissime admonuerunt. Passim similia emendate scribuntur ὠρέων, δυσμέων, πετρέων, πηγέων, ἀνατολέων, μεταβολέων, Σκυθίων, sed peccatur in aliis δυσμῶν, κοιλιῶν cet. In Ionico scriptore ferri non potest quod legitur p. 271. ὑπὲρ τῶν δεσποτέρων. Constanter omnes dicebant τοῦ δεσπότεω et τῶν δεσποτέρων, quod repone. Semel recte legitur forma Ionica ἡλιωθένσι p. 245, similes omnes male contractae sunt. Sexcenties recurrit Ionicum η, sed συπτηρία tamen et ἀλέων et κῆσις tolerantur. Summo iure Ermerins reiecit barbaram formam p. 265: ἡμεροῦντες ἐξ ἀγρίων καὶ εἰς ἐπιτήδειον μεταφυτεύοντες, sed quod ipse reponit μεταφυτεύοντες non est Ionicum nec Hippocrateum. Iones et Attici veteres dicebant Φῖτυ, Φιτύω, Φίτυμα prima longa pro Φυτεύω et Φύτευμα prima correpta, et sedulo Graeculi iugulato metro vetus Φιτύω: Φιτύσας et sim. apud Tragicos in Φυτεύω et Φυτεύσας corrumpunt. Bis corrupte apud Hesychium legitur Φυτεύει: — γεννᾷ et Φωτεύει: γεννᾷ. Portentoso errore, quales apud Hesychium pullulant, Φωτεύει scriptum est, et Φυτεύει non est glossa. Utrobique repone Φιτύει: γεννᾷ ex Ionico scriptore vel Tragico Lyricove sumtum. Similiter Hippocrates μεταΦιτύοντες dederat, quod a scribis vitiatum est ut vidimus.

Addam unum locum olim apud Veteres misere corruptum et malesanis interpretationibus vexatum, cuius nunc sententia reperta dudum est, sed scriptura, me iudice, nondum est sat bene et firmiter constituta. Legitur apud Ermerins p. 244. correctus, sed proponam lectionem Codicum omnium quae haec est: τοῖσι δὲ παιδίοισι ἐπιπίπτειν σπασμοὺς καὶ ἄσθματα ἃ νομίζουσι τὸ παιδίον ποιεῖν καὶ ἰρὴν νοῦσον εἶναι. Alio modo le-

gebat Galenus, cuius duo testimonia apponam quoniam in hac ipsa re mendum conceperunt. In Commentario ad libr. VI. Epidem. p. 363. Chart. ita scribit: τὸ τῆς ἐπιληψίας πάθος — γίνεται ὅταν ὑγρὸς ὁ ἐγκέφαλος ἱκανῶς ἢ καὶ τηνικαῦτά γε καὶ παιδίων ὀνομάζεται τὸ νόσημα, καθάπερ αὐτὸς ἐδήλωσεν ἐν τῷ Περὶ ὑδάτων καὶ ἀέρων καὶ τόπων ὡδέπως γράψας· τοῖς παιδίοις συμπίπτειν σπασμούς τε καὶ ἄσθματα ἃ νομίζουσι τὸ παιδίον ποιέειν καὶ ἱερὴν νοῦσον εἶναι, quibus continuo addit: κατὰ ταύτην τὴν ῥῆσιν εὐδηλον ὅτι προσυπακούσαι δεῖ τὸ παιδίων πάθος, ὥς εἶναι τὴν λέξιν ταύτην· ἃ νομίζουσι τὸ παιδίων πάθος ποιέειν καὶ ἱερὴν νοῦσον εἶναι. Iterum de eadem re scribit in Commentario ad librum eundem p. 352. Chart. his verbis: οὐ μὴν φαίνεται γε παισὶ (inepte editur τε πᾶσι) τὰ πάθη ταῦτα γινόμενα πλὴν τῆς ἐπιληψίας ἣν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο πρὸς τῶν παλαιῶν ὀνομασθῆναι συνέβη παιδίων πάθος. Manifestum est ea sic a Galeno scribi non potuisse: εὐδηλον, inquit, ὅτι προσυπακούσαι δεῖ τὸ παιδίων πάθος. Ut in re certa et evidente εὐδηλὸν ἐστιν inquit. Quid igitur in suo Hippocrate legebat? Utrum τὸ παιδίον an τὸ παιδίων? Confidenter respondeo Neutrum. Num tu putas in τὸ παιδίον subaudiri posse (utar enim verbo grammaticorum) πάθος? Absurdum est. An igitur τὸ παιδίων? Mira et ridicula profecto scriptura esset: ἃ νομίζουσι τὸ παιδίων ποιέειν καὶ ἱερὴν νοῦσον εἶναι. Sed ne sic quidem εὐδηλον est subaudiri πάθος. Quis, ut hoc utar, non subrideret si in Aristophanis versiculo:

τὸ τοῦ Φερεκράτους κύνα δέρειν δεδαρμένην.

diceretur πάθος subaudiri? Praeterea sic τὸ τῶν παιδίων Graece dicendum fuisset. Quid igitur legebat Galenus? Nempe ἃ νομίζουσι τὸ παιδικὸν ποιέειν, et sic iure statuebat πάθος subaudiri et integram orationem hanc esse: ἃ νομίζουσι τὸ παιδικὸν πάθος ποιέειν. Sic τὸ ἀνθρώπινον et alia dicuntur. Omnem dubitationem Erotianus eximet, apud quem legitur p. 304: Παιδικὸν πάθος: παιδίαν νῦν τὴν παιδοτροφίαν, ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Περίᾳ Φησί·

λευκὸν αὐτὴν ὅδ' ἐπαιδεύσε γάλα.

quam glossam rectissime Foesius ad Hippocratis locum, de quo agimus, retulit. Erotiani verba integra non sunt. Παι-

δικόν est Hippocratis, πάθος ab Erotiano ut a Galeno suppletum de suo est. Interpretatio depravatae lectionis sana esse non potest. Fecit Erotianus quod potuit. Commentus est παιδείαν (nam sic legendum) significare τὴν παιδοτροφίαν, namque verbum παιδεύειν nonnumquam poni pro τρέφειν sive ἐκτρέφειν, quod verum est, et satis apparet e versiculo Sophocleo quem sic restituerim:

λευκὴν γὰρ αὐτὴν ὧδ' ἐπαιδευσεν γάλα.

quod manifesto significat ἐξέθρεψεν. Eodem modo Nausicrates Comicus lepidissime παρατραγῶδων ita dixit apud Athen. pag. 525. E:

αἱ ξανθοχρῶτες ἄς κλύδων Αἰξωνικὸς,
 πασῶν ἀρίστας ἐντόποις παιδεύεται,

id est τοῖς ἐν τῷ τόπῳ sive τοῖς ἐκεῖ οἰκοῦσιν ἐκτρέφει, nam nulla est dubitatio quin vulgata lectio ἐν τόποις debeat in Sophocleum ἐντόποις coalescere. Eodem modo Iuvenalis dixit noto versiculo:

Terra malos homines nunc educat atque pusillos,
 quod Graece sic sonaret: ὁ βίος

μοχθηρὰ παιδεύει τὰ νῦν ἀνθρώπια.

Sed quamquam παιδεύειν pro ἐκτρέφειν concedimus σεμνῶς πάνυ καὶ τραγικῶς dici posse, tamen minime inde sequitur τὴν παιδοτροφίαν commodè et ita ut intelligi possit παιδείαν appellari, et etiam minus quid sit τὸ παιδικόν sive τὸ παιδικὸν πάθος ita ullo modo explicari. Sed etiam si haec omnia (id quod fieri non potest) Erotiano dederis, ut τὸ παιδικόν sit aetas puerilis, vel sic tamen nihil sani e vulgata lectione extunditur. Quamquam multo etiam absurdior est Galeni suspicio dicam an fictio τὸ παιδικόν apud Veteres significare τὴν ἐπιληψίαν. Vix oculis nostris credimus ubi istud commentum bis a Galeno confidenter affirmatur et pro certo ponitur. Paulo inclementius sed vere Ermerins p. 244. Galenum increpat his verbis: «semper absurdissima quaeque arripit et lectoribus venditat.» Nam fac, fac, inquam, τὸ παιδικόν apud Veteres appellatam fuisse τὴν ἐπιληψίαν, qualis tandem e verbis Hippocratis sententia exhibit? τοῖς παιδίοις σπασμοὶ καὶ ἄσθματα ἐπιπίπτει, ἃ νομίζουσι τὴν ἐπιληψίαν ποιεῖν. Ergo ἡ ἐπιληψία putabatur ἐπιληψίαν ποιεῖν! Nugatoria haec esse vides. Et

tamen id quod Hippocrates dixerat ex ipsa loci ratione tam perspicue pellucet, ut ab unoquoque facile indagari possit et a multis olim sit repertum. *Morbum sacrum* esse vulgo opinabantur et a *Divino numine immitti*. Putabatur τὸ θεῖον id facere, quam superstitionem Hippocrates et sapienter contempsit et in hoc ipso libro semel et iterum refutavit, ut supra ostendimus. Etiam alibi eandem vulgi opinionem commemoravit, et diu ea superstitio tenuit etiam apud Romanos. Itaque quum sit perspicuum hoc ipsum dicere debuisse Hippocratem, dubitari non potest quin pro τὸ παιδικόν posuerit *Numen divinum*. Olim hoc perspexit nescio quis qui pro τὸ παιδικόν ποιέειν reposuit τὸ τε θεῖον ποιέειν, namque esse hanc incerti auctoris coniecturam nullo Codice Ms. nixam satis compertum est: sed plane assentior Corai, ubi dicit: *«peu importe que ce soit une correction ou une ancienne leçon des mss. elle est d'une telle évidence cet. Evidens est ipsam sententiam Hippocratis repertam esse, sed in scriptura superest aliquid dubitationis. Ermerins rem palaeographice expediri et demonstrari posse putat sic: «τε θεῖον, ταιθεῖον, παιδίον.» Sed non habent haec palaeographicam evidentiam: non sic similes litterarum ductus proclivi errore permutantur, sed diversa diversis T — Π, Θ — Δ substituntur, quod saepe fieri non nego, sed sic palaeographica περιθλάγη omnis dilabitur. Praeterea non τὸ παιδίον vetus lectio est, sed τὸ παιδικόν. Equidem sic statuo: id quod sententia loci requirit aut τὸ θεῖον ποιέειν Graece sonat aut τὸ δαιμόνιον ποιέειν. Quoniam autem τὸ δαιμόνιον nusquam apud Hippocratem legitur, sed τὸ θεῖον nonnumquam apud eum occurrit, facilis optio esse videtur. Sed copula τε importuna est et eliminanda. Si ita dicitur: ἃ νομίζουσι τὸ τε θεῖον ποιέειν καὶ ἰρὴν νοῦσον εἶναι, et alio modo ratio syntactica laborat, et duae res diversae inter se arcto vinculo copulari videntur, id quod non est. Una res et eadem duobis modis enunciat, namque eodem redit τὸ θεῖον ποιέει τὴν νοῦσον et ἰρὴ ἢ νοῦσός ἐστι. Itaque coniunctio per τε — καὶ locum non habet et expuncta molesta vocula locus sic est constituendus: ἃ νομίζουσι τὸ θεῖον ποιέειν καὶ ἰρὴν νοῦσον εἶναι. Quomodo τὸ θεῖον in τὸ παιδικόν olim abierit mihi quidem non liquet. Indicia palaeographica prorsus deficiunt, sed instar omnium est ipsa loci*

sententia, quae tam lucida et clara est ut concludam iisdem verbis quibus Erimerins in ea re utitur: *«Sunt haec ita in luce posita ut quomodo quis dubitare de veritate possit non intelligam.»*

II.

AD STOBAEI FLORILEGIUM.

Verissime Meinekios quum nuper Stobaei Florilegium ederet in Praefatione Tom. IV. p. LXXXIV. ita scripsit: *«Etsi sexcentis minimum locis Stobaeus nunc emendatior editus sit, quam antea edebatur, tamen haec pauca existimanda sunt prae ingenti vitiorum multitudine, quae adhuc medelam exspectant.»* In his multi sunt errores insanabiles, in reliquis τὸ ζητούμενον ἀλωτόν. Insanabiles errores esse dico eos, ubi scribae librorum veterum lacunas impudentia incredibili de suo utcumque sarcire et explere aggressi sunt, idque tam imperite et stulte, ut neque quid loci sententia postularet neque quid Graecitatis ratio requireret neque in poëtis quid metrum exigeret ullo modo curarent, sed confidenter quidquid in buccam venisset amissae veteri lectioni supponerent. Istam librorum pessime interpolatorum fraudem saepius in hac BIBLIOTHECA PHILOLOGICA commemoravi et appositis luculentis exemplis demonstravi: vide *Mnemos.* IV. p. 253 et 367. sqq. V. p. 252. VI. p. 30. sq. Deprehenduntur istae fraudes aut ex aliorum testimoniis, qui veras scripturas integras servaverunt, quas sciolus nescio quis in Stobaei Florilegio stultissime interpolasset, aut ex ipsa rei natura intelligimus, et e Graecitatis ratione mirifice corrupta, et ex metro misere iugulato, nos non antiqui scriptoris aut poëtae verba tenere, sed stulti Graeculi temerariam et sensu vacuam interpolationem. Pauca haec exempla vide: Floril. 36, 12:

Αἰσχρόν γ' ὅταν τις ἐπὶ γλώσσῃ Φυεῖς
γλώσσῃ ματαίους ἐξακοντίσῃ λόγους.

Interpretare mihi, si poteris, ἐπὶ γλώσσῃ Φυεῖς, et induc in animum Φυεῖς ab antiquo poëta scribi potuisse. Erat olim in libris:

Αἰσχρόν γ' ὅταν τις * * * *

reliqua pars senarii expediri non poterat, aut quacumque de causa interciderat. Nihili Graeculus quod in buccam venit substituit fraude manifesta, nam neque sententiam adiuvit et Graecitatem violavit et pessumdedit metrum. Duce loci sententia ad hanc scripturam devenies:

Αἰσχρὸν γ' ὅταν τις ἀξίωμ' ἔχων μέγα
γλώσση ματαίους ἐξακουτίσῃ λόγους.

Legitur in Floril. 63, 3:

οἱ γὰρ Κύπριν Φεύγοντες ἀνθρώπων ἄγαν
νοσοῦσ' ὁμοίως τοῖς διώκουσιν ἄγαν.

bellissima lectio est, ut vides. Euripidis manus apud Plutarchum servata haec est:

νοσοῦσ' ὁμοίως τοῖς ἄγαν θηρωμένοις.

Expleverat scilicet Graeculus lacunam. Creditur Euripides dixisse Floril. 43, 20:

ἂ δ' οἱ πλουτοῦντες οὐ κεκτήμεθα
τοῖσιν πένησι χρώμενοι τιμώμεθα.

quod absurdum est: in aliis est *πειθόμεθα* nihilo sanius. Paucae litterulae perierant et restabat * * ΩΜΕΘΑ. Isti suppleant verbum quodcumque sententiae securi. Latebat verbum *θηρώμεθα*. Tamquam Euripidea apponuntur Floril. 64, 6:

σὺ δ' ὦ κάκις θεῶν κἀνθρώπων
ἢ μὴ δίδασκε τὰ καλὰ φαίνεσθαι καλὰ
ἢ τοῖς ἐρῶσιν εὐμενὲς παρίσασο.

Dederat Euripides:

σὺ δ' ὦ θεῶν τύρηνε κἀνθρώπων Ἔρω
ἢ μὴ δίδασκε τὰ καλὰ φαίνεσθαι καλὰ
ἢ τοῖς ἐρῶσιν ὧν σὺ δημιουργὸς εἶ
μοχθοῦσι μὲν ἄλλοις εὐτυχῶς συνεκπύνει.

Quam perite et eleganter explevit homo lacunam in verbis ΣΤΔΩ * * * * ΑΝΘΡΩΠΩΝ * *! Plura exempla expromsimus locis supra indicatis. Ubi autem scribae tam impudenti interpolatione grassati sunt, nisi aliunde aliqua lux affulgeat omnis fere emendandi opera luditur. Hoc solum recte cogitando assequeris, ut intelligas locum, in quo haereas, neque intelligi posse neque emendari; id quod certe aliquanto melius est quam aut absurda quaedam comminisci aut verbis vitiatibus abuti ut alia perinde vitiosa defendas. Fit tamen nonnum-

quam ut ex ipso sententiae fundo antiqua et vera scriptura emergat, si quis in eadem cogitandi vestigia inciderit, quibus olim scriptor aut poeta in loco nunc interpolato institerit; et sententiam dicti semel repertam ex accurata Graecitatis intelligentia iisdem quibus ille verbis vestiverit. Ut cuiusque scriptoris cogitandi dicendique genus diligentissime perspexeris ac penitissime imbiberis, ita tibi ea res subinde felicissime cesserit: itaque quamquam libri prorsus te destituunt, et e vulgata lectione nil extundi potest, tamen nondum est spes omnis abiicienda, sed lacuna male stolidaeque olim a Graeculo expleta felicius ipsis scriptoris verbis sarciri nonnumquam poterit. Ex Euripide haec afferuntur Floril. 22, 14:

σιγαῖν Φρονοῦντα κρεῖσσον εἰς ὁμιλίαν
 πετόντα· τοῦτῳ δ' ἀνδρὶ μὴτ' εἶην φίλος
 μήτε ξυνεῖην, ὅστις αὐτάρκη φρονεῖν
 πέποιθε δούλους τοὺς φίλους ἡγούμενος.

in his verba εἰς ὁμιλίαν πετόντα sensu cassa sunt, haud secus atque ἐπὶ γλώσση Φυεῖς, de quibus modo diximus. Requiritur post κρεῖσσον de more ἢ cum infinitivo. Requiritur τοιούτῳ δ' ἀνδρὶ pro τοῦτῳ. Sana pars loci facem praefert et praelucet. Non desunt etiam nunc illi qui sibi αὐτάρκη φρονεῖν videntur, et amicorum sententias superbi contemnunt et suam ut qui soli sapiant pertinaciter usque tuentur. Dicebantur illi in Graecia αὐθάδεις et illud molestissimum vitium a populo αὐθαδία, a Tragicis αὐθαδία dicebatur. Quin igitur repōninus:

σιγαῖν Φρονοῦντα κρεῖσσον ἢ 'ς αὐθαδίαν
 ~ πεσεῖν. τοιούτῳ δ' ἀνδρὶ μὴτ' εἶην φίλος κτέ.

Nec caput nec pes constat sententiae Sophocleae Floril. 41, 5:

μή μοι κρυφαῖον μηδὲν ἐξείπῃς ἔπος.
 κληῖθρον γὰρ οὐδέν· ὥς δ' ἂν εὐπετὲς λάβοις,
 γλώσσης κρυφαῖον οὐδὲν οὐ διέρχεται.

hic quoque est inanis vocabulorum tinnitus, quibus nulla est subiecta sententia. Si Sophoclis sententiam indagaveris eadem opera indagari poterit quibus eam verbis enunciaverit. Multum te adiuvarē poterit in huius rei investigatione Apollodori Comici locus in Floril. 6, 28:

καὶ κλείειθ' ἡ θύρα μοχλοῖς · ἀλλ' οὐδὲ εἷς
τέκτων ὀχυρὰν οὕτως ἐποίησεν θύραν
δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

Eiusdemmodi quid in re seria dixerat Sophocles. Ut Comicus ὀχυρὰν οὕτως θύραν dederat, sic Tragicus κληθρον ᾧδε εὐπαγές scripserat, et quemadmodum Apollodorus δι' ἧς — οὐκ εἰσέρχεται posuerat, sic dixerat Sophocles δι' οὗ — οὐ διέρχεται. Iam clara lux illis tenebris affulget:

κληθρον γὰρ οὐδὲν ᾧδ' ἂν εὐπαγές λάβοις
γλώσσης δι' οὗ κρυφαῖον οὐ διέρχεται.

Patent nunc scribarum flagitia, qui tragicum ΕΥΠΑΓΕΣ in εὐπετές depravarunt, et ΩΔΑΝ in ὥς δ' ἂν, et caetera mul-
taverunt, ut vides. Ut θύρα οὕτως ὀχυρά splendore eloquii
tragici dicatur, quae verba aptiora reperiri possunt quam κλη-
θρον ᾧδ' εὐπαγές? sed ut in re perspicua parco verbis.

Addo locum Sophoclis in Floril. 54, 21:

δοκῶ μὲν οὐδεὶς · ἀλλ' ὅρα μὴ κρεῖσσον ἦ
καὶ δυσσεβοῦντα τῶν ἐναντίων κρατεῖν
ἢ δοῦλον αὐτὸν ὄντα τῶν πέλας κλύειν.

quam sit haec scriptura absurda unicuique statim erit mani-
festum: τῶν πέλας κλύειν nihil aliud est quam δουλεύειν tra-
gica pompa dictum. Itaque Sophocles putatur dixisse ἢ δοῦ-
λον ὄντα δουλεύειν. Auget etiam ineptias additum αὐτόν, unde
nascitur fallax oppositionis species inter αὐτόν et τῶν πέλας.
Quomodo hanc caliginem dispellemus? Reddamus stulto Grae-
culo sua supplementa ἢ δοῦλον αὐτὸν ὄντα et videamus an ipsi
veterem lacunam feliciter sarcire possimus. Superest igitur:

* * * * * τῶν πέλας κλύειν.

Non est, me iudice, admodum difficile elicere illud quod
olim periit. Ubi enim contraria contrariis opponuntur, quili-
bet non plane hebes si alteram partem audiverit reliqua ipse
nullo negotio excogitabit. Ubi ita legitur:

ἐν γῇ πένεσθαι κρεῖττον ἢ * * πλεῖν,

unusquisque statim πλουτοῦντα abesse sentiet. Ubi audiveris:

γυναικα θάπτειν κρεῖττόν ἐστιν ἢ * * *

et Graecos noveris continuo addes γαμεῖν. Namque illi sic
solent iocari, ut in lepidio fragmento:

δύ' ἡμέραι γυναικός εἰσιν ἥδιστα
 ὅταν γαμῇ τις κακΦέρῃ τεθνηκυῖαν.

Ubi supersunt haec verba: κρεῖττόν ἐστι
 μὴ πόλλ' ἀηδῶς * * * * ἔχειν,

certain est intercidisse verba *λίγα δ' ἡδέως*. Namque in talibus non datur optio: certum est et certo nomine id quod cuique oppositum est. Considera nunc mihi diligenter Sophoclis verba et sententiam. *Satius est*, inquit τῶν ἐναντίων κρατεῖν καὶ δυσσεβοῦντα ἢ τῶν πέλας κλύειν * *, quid igitur requiritur? Nempe εὐσεβοῦντα, namque opponuntur inter se τῶν ἐναντίων κρατεῖν et τῶν πέλας κλύειν, vincere et vinci, eodem modo quo δυσσεβοῦντα et id quod amissum est. „Satius est *vel cum impietate* vincere quam *cum pietate* vinci.” Quomodo igitur sententia sic reperta numeris aptabitur? Facillime, nempe sic:

ἀλλ' ὅρα μὴ κρεῖττον ἢ
 καὶ δυσσεβοῦντα τῶν ἐναντίων κρατεῖν
 ἢ τοὺς θεοὺς σέβοντα τῶν πέλας κλύειν.

Quid est enim Tragicis usitatus quam τοὺς θεοὺς σέβειν?

Eodem modo subveniri potest Euripidi misere laboranti in Floril. 74, 10:

μοχθοῦμεν ἄλλως θῆλυ φρουροῦντες γένος·
 ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκεν ἔνδος
 τί δεῖ φυλάσσειν κάξαμαρτάνειν πλέον;

sic Meinekius edidit. Luculento indicio is locus est quanto opere nos libri Mss. deludant et quam vanum sit illis quidquam credere in locis interpolatis. Parisinus A. exhibet μὴ πέφυκεν ἔνδον, quae festivissima lectio est. Parisinus B, qui passim a levissimo Graeculo *correctus* est scilicet, μὴ πέφυκεν ἔνδικος obtulit. Sciolus senarium utcumque explevit: ἔνδικος nil facere ad rem et ridicule γυνὴ ἔνδικος, id est *δίκαιος*, pro *casta* et *pudica* dici non venit homini in mentem. Liber Vindobonensis a Gaisfordo collatus pro ἔνδον habet ἐνδοσ, unde Meinekius ἔνδος recepit; Nauckius in *Trag. Graec. Fragm.* p. 540. ex ἔνδος elicuit ἔννομος, quod eiusdem farinae est atque ἔνδικος. Paene irascaris futilissimis Graeculis qui viros doctos tam proterve ludificati sint. Auferant modo suum ἔνδον et ἐνδοσ, quod ubi nobis imponere desierit non difficulter

omnes manum Euripidis revocabimus. Superest enim :

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκε * * *

τί δεῖ φυλάσσειν ;

quid dixerit poëta perspicuum est : *quid custodire attinet quae non sit suapte ingenio pudica ?* Quomodo autem hoc Graece dicendum est eloquio Tragico et versu senario ? Non aliter quam sic :

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκε σωφρονεῖν

τί δεῖ φυλάσσειν ;

Quis in re tam nota et tam frequenti usu verbi exempla a me requiret ?

Est Euripidis fragmentum in Floril. 88, 8. nunc quidem pessime corruptum, sed quod resectis verbis interpolatis lacunaque veterum librorum sanius suppleta in integrum restitui poterit. Editur nunc :

τὸν σὸν δὲ παῖδα σωφρονοῦντ' ἐπίσταμαι

χρηστοῖς θ' ὁμιλοῦντ' εὐσεβεῖν τ' ἡσκηκότα.

πῶς οὖν ἂν ἐκ τοιοῦδε σώματος κακὸς

γένοιτ' ἂν ; οὐδεὶς τοῦτό μ' ἂν πίθοι ποτέ.

Dabis mihi σώματος absurdum esse. Ex litterarum ductibus et apicibus nihil expiscaberis. Lacuna est : vide quo te sana ratio et ipsa loci sententia ducat. De quo haec dicantur incertum est. De Hippolyto cogitari potest, de Phoenice, de aliis. Placatur pater filio ob aliquod scelus infestus. Qui filii causam agit ila necessario dicere debuit : « ego filium tuum frugi esse scio et probis amicum et colere Deos. Fieri non potest ut *repente* ex probro *tam* improbus factus sit. » Omitte mihi *repente* et *tam*, et non est amplius oratio probabilis. Quamobrem hanc esse antiquam lectionem suspicor :

πῶς οὖν ἂν αὐτίκ' ἐκ τοιοῦδ' οὔτω κακὸς

ἐγένετ' ἂν ; οὐδεὶς τοῦτό μ' ἂν πίθοι ποτέ.

Pro optativo γένοιτ' ἂν requiritur ἐγένετ' ἂν, quoniam haec ab eo dicuntur, cui id videtur omnino factum non esse.

Subiungam locos quosdam, quorum sententia in libris adeo deformata est ut prorsus nequeant intelligi, quale est hoc Menandri in Floril. 6, 25 :

οὐκ ἔστι μοιχοῦ πρᾶγμα * * *

ἀτιμότερον. θανάτου γὰρ ἔστιν ὦνιον.

Dubites utrum sit ineptius dicere nihil esse moechno ἀτιμότερον an rei absurdae causam reddere etiam absurdiorum. Quid sit θανάτου ὄνιον obscurum esse non potest. Ab Horatio dicitur Augustus

morte venalem petisse laurum.

quod a Graecis sumtum est τρέφον θανάτου ὄνιον appellantibus coronam quam quis de salute dimicans sive cum capitis discrimine petat. Menander plane contrarium dixerat. Emendato uno vocabulo restitues sententiam et metrum et non illepidum iocum. Reponendum est enim:

οὐκ ἔστι μοιχοῦ πρᾶγμα τιμιώτερον.

θανάτου γὰρ ἔστιν ὄνιον.

nihil potest carius quam sic emi, ut vita et capite constet. Vere hoc dici Atheniensibus sat notum erat, apud quos multae in adulterio deprensae poenas capite luerunt.

Choerili versiculus est ioculariter corruptus in Floril. 27, 1:

Ὅρκον δ' οὐτ' ἄδικον χρεὼν ἔμμεναι οὔτε δίκαιον.

intelligisne quid dicat? Ecquid igitur superest si neque iustum neque iniustum esse iusiurandum oportet? Nihil prorsus, nam, ut loquuntur dialectici, *tertium non datur*. Superest ut locum emendemus in hunc modum:

Ὅρκον δ' οὐτ' ἄδικον χρεὼν δμνύναι οὔτε δίκαιον.

Haec quidem plana et perspicua sunt: παντάπασιν οὐ χρὴ δμνύναι οὐτ' ἄδικως οὔτε δικαίως, quae et olim fuit et nunc est multorum sententia, quibus nunc Choerilus accessit.

Vetus mendum in omnibus Plutarchi et Stobaei libris obscuravit et pessumdedit sententiam dicti Plutarchei, quod Stobaeus recepit in Floril. 29, 79: καίτοι κακὸν μὲν ἀναισθησία σώματι φάρμακον ἀπονοίας. Eadem scriptura in Plutarchi libris circumfertur περὶ εὐθυμίας p. 465. C. quam Stobaeus securus descripsit neque sensit illis verbis sententiam sanam non subesse. Optime senties vulgatae labem ubi veram lectionem cognoveris. Unam ex ἀπονοίας litterulam exime ut fiat φάρμακον ἀπονοίας, ac memento φάρμακόν τινος dici τὸ παρσκευάζον τι καὶ ἐμποιοῦν noto usu, ut apud Comicum:

λιμὸς γὰρ ἔστιν ἀθανασίας φάρμακον,

id est ἀθανάτους ποιεῖ. Aperta igitur et plana est Plutarchi sententia κακὸν εἶναι τῷ σώματι ἵνα μὴ πονῇ ἀναισθητον γε-

ἰένθαι, id est *ne dolorem sentiat sensu omni carere*. In eandem sententiam Crantor dixerat (apud Plutarch. in *Consolat. ad Apollon.* p. 102): τὸ γὰρ ἀνῶδυνον τοῦτο οὐκ ἄνευ μεγάλων ἐγγίγνεται μισθῶν τῷ ἀνθρώπῳ· τεθριῶσθαι γὰρ εἰκὸς ἐκεῖ μὲν σῶμα τριούτον, ἐνταῦθα δὲ ψυχὴν, quae Cicero sic Latine convertit in *Tuscul. Quaest. III. 6*. Nam istuc nihil dolere non sine magna mercede contingit immanitatis in animo, stuporis in corpore. Quum manifestum sit de eadem indolentia Plutarchum dicere certum est eum non ἀπονίας scripsisse sed: καὶ ἀναισθησία φάρμακον ἀπονίας.

In Eusebii votis, quae leguntur in *Floril. 1, 83*. pleraque iam emendate scripta sunt, pauca tantum supersunt emendanda. Miror non recepisse Meinekium ἐλαφρύνοιμι ἡπίῳ καὶ ἐν αἰσίμῳ λόγῳ τὰς ἀνίας pro vulgata scriptura ἀκείμῳ, quae non est unius assis. Nondum emendata sunt haec verba: μύνων δὲ τῶν ὠφελεόντων τὴν ψυχὴν μαθημάτων ἐθέλοισι ἃ δεῖ ἔτεσθαι. Pessime corrupta sunt ultima et a scribis profecta. Vera lectio e sententia loci investiganda est, quae requirit: »nil scire cupiam praeter ea quae animo prosint." Itaque ἐθέλοισι ἱδρὶς γενέσθαι ab Eusebio scriptum esse suspicor.

Tralaticium librorum Stobaei vitium conspicitur in iis verbis quibus Eusebius sua vota orditur: Ἐχθρὸς γενοίμην μηδενὸς, φίλος δὲ τοῦ αἰὲ καὶ παραμενέοντος. Sine mora expunge importunam copulam καὶ ac scito passim eam in Stobaei Codd. tamquam de coelo delapsam importune adventu suo sententiam onerare et turbare, cuius rei exempla compluscula subiungam. *Floril. 2, 22*: Δημοσθένης ἔλεγεν ὡς πολλάκις ἐπὶδὼν αὐτῷ εὐξασθαι τοὺς πονηροὺς ἀπολέσθαι [καὶ] φοβοῖτο μὴ ἔρημον ἄρδην ἐκ τῆς εὐχῆς ποιήσῃ τὴν πόλιν, et *2, 36*: πολύβουλον εἶναι καὶ πολύτροπον, ἐνθα δεῖ [καὶ] τέχνης κατ' ἄλλοφύλων πολεμίων, χρήσιμον, et *3, 71*: ἂν μὲν εὐκαιρον ἦ [καὶ] ἐπίπληξον τῷ αἰσχρολογήσαντι, et *3, 94*: τὰς σιτήσεις ποιοῦ μὴ πολυτελεῖς καὶ σκυθρωπὰς ἀλλὰ [καὶ] λαμπράς καὶ εὐτελεῖς, et *40, 9*: ὁπότε γε μήτε μαθήσεως μήτε ἀσκήσεως [καὶ] ὧν χρὴ εἴργεται τις διὰ τὴν φυγὴν, et *34, 30*: ἡλίκον θηρίον [καὶ] κεφαλὴν οὐκ ἔχει. Quanta bellua caput non habet, dixerat Epaminondas. Potuitne importunius copula interponi? Similia complura si hoc ages inter legendum colliges. Contra revocandum est καὶ

in Dorico fragmento Hipparchi Pythagorei Floril. 108, 81. ubi editur: πάντα γὰρ τὰ κατὰ τὸν βίον ἄθεσμα κακά, παράνομα καὶ ἀσεβήματα ἐκ τῶν κατὰ τὰν ψυχὰν παθημάτων ἐντί, sed scribendum esse patet sic: ἄθεσμα καὶ παράνομα καὶ ἀσεβῆ ἐκ τῶν κτέ.

Reddamus igitur censeo Eusebio: φίλος δὲ τοῦ ἀεὶ παραμένοντος, et sicubi alibi dat turbas molesta particula audacter expungamus.

Praeterea Eusebio redde ἦτοι τι εἶπας ἢ πρήξας pro πράξας, et ἀπ' ὧν οἶόν τε pro ἀφ' ὧν, ut recte paulo ante scriptum est ἐπησθείην. Denique ubi optat: εἴη μοι ἀεὶ προδικάλεγεσθαι παρ' ὧν ἔστι τι πάντως ἀπελθεῖν χρησὸν προσλαβόντι, non hoc dedisse videtur sed προσμαθόντι. Sophocles in Append. Florent. sive in Excerptis e Floril. Ioh. Damasceni apud Meinek. IV. p. 189. pro προσμαθάνειν dixit παιδεύμα προσλαμβάνειν, in his verbis:

παιδεύμα γὰρ
προσλαμβάνειν δεῖ καὶ καθ' ἡμέραν ἀεὶ,
ὥς ἂν ἐξῇ, μαθάνειν βελτίονα.

sed in soluta oratione non προσλαβεῖν τι χρησόν in tali re dici potest sed προσμαθεῖν.

Multa sunt in Stobaei codicibus, quemadmodum in caeteris omnibus, sciorum additamenta et interpretamenta, quorum multa iam deprensa sunt, alia adhuc latent et lectores ludificantur. Unum est in primis mirificum in verbis Corneliani nescio cuius in Floril. 4, 47. Dixerat Orator in accusatione Beronices: τοῦτο γὰρ αὐτῶν καὶ μόνον τῇ προαιρέσει πρόσεσιν ἀγαθόν, ὅτι περὶ ὧν πράττουσι κακῶς καὶ παρρησιάζονται. Adscripsit aliquis in margine [ὅπερ ἐστὶ μέγιστον τῶν κακῶν]. Itaque nunc legitur: μόνον πρόσεσιν ἀγαθόν ὅπερ ἐστὶ μέγιστον τῶν κακῶν, quod si tu sine risu legere poteris, non facile sciolorum emblemata indagabis. Praeterea alio vitio locus laborat, nam περὶ ὧν πράττουσι κακῶς significat de suis calamitatibus aut miseriis. Nisi credere mavis hominem Romanum impigisse et πράττειν κακῶς pro improbe agere dixisse, lenissime emendari poterit περὶ ὧν πράττουσι κακῶν.

Aliud emblemata sententiae verborum officit in Floril. 10, 56: εἰ Μίδεω πλουτοίῃ μᾶλλον πένητα καλέω καὶ Ἰερῷ [ἣν ἐκεῖνος ἐξ

ἀνάγκης εἶχε] τύχην κεκτῆσθαι. Satin perspicuum est Graeculum repente interstrepere? Sine mora ista in marginem releganda.

Scire pervelim quid tandem Democritus dicere videatur iis, qui aequo animo legunt in Floril. 10, 43: Δημοκρίτου.

Χρυσῷ τὸν οἰόμενον νόον ἔχειν ὁ νοουητέων τί ματαιοπονέει.

Incipiet aliquid dicere Democritus ubi expunxeris χρυσῷ et τί. Verum unde haec nata esse putemus? Meinekius et ipse χρυσῷ expungens ex — κρίτου quod praecedit ortum suspicatur: mihi subnata suspicio est notam siglam, qua χρησόν in ora libri a lectore admirabundo adscribi solet, istud emblemata peperisse. Inutile et molestum TI prodiit ex N praecedenti. Dixerat igitur Democritus verissime, si quid aliud:

Τὸν οἰόμενον νόον ἔχειν ὁ νοουητέων ματαιοπονέει.

Quod Meinekius additum volebat οὐκ ἔχοντα δέ, non meminit οἶσθαι: et οἷσις in talibus de vana et inani opinione poni solere. Itaque ὁ οἰόμενος νοῦν ἔχειν statim ab omnibus intelligitur esse ἀνόητος, ut Latine si quis dicitur sibi solus sapere videri apparet eum sibi soli, non aliis, ita videri. Sed magna difficultas superest. Ea Democriti sententia cum huius tituli argumento nihil commune habet, ut recte admonet Meinekius. Dicam quid mihi venerit in mentem. Stobaeus ipsos Democriti libros non evoluit, illius aetate, ut opinor, olim perditos. Sumsit locos Democriti, ut plurimos aliorum, quorum scripta non amplius superessent, ex eruditissimis scriptoribus, a quibus olim excerpti laudatique essent, ut nos hodieque e Plutarcho, Athenaeo, Clemente Alexandrino et aliis antiquiorum ῥήσεις sumimus. Habebat Stobaeus, ne alios commemorarem, Iunci libros et Teletis et elegantissime scriptos et omni eruditione repletos, unde quis dicat quantum excerpserit locorum ex antiquis philosophis et poetis descriptorum? In vicinia laudari video 10, 34:

Προδίκου. Δός τι καὶ λάβοις τι.

Videtur tibi Stobaeus id ex ipso Prodicto sumsisse? Imo vero ex Aeschinis Socratici, qui fertur, dialogo de Morte cap. 6. διὰ παντὸς δὲ ἔθος ἐστὶν αὐτῷ (τῷ Προδίκῳ) Φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμειον· ἃ δὲ χεῖρ τὰν χεῖρα. νίξει. δός τι καὶ λάβε (alii λάβοις) τι.

Num tu putas Stobaeum legisse Hyperidis orationes et in his τὸν ἐπιτάφιον λόγον? Attulit tamen ex eo et alia et quae leguntur in Floril. 74, 53. sic scripta:

Τοῦ αὐτοῦ (ἽΠερειδοῦ).

Φοβητέον οὐκ ἀνδρὸς ἀπειλὴν ἀλλὰ νόμου Φωνήν.

Τοῦ αὐτοῦ.

Κυριεύειν δεῖ τῶν ἐλευθέρων.

In Hyperidis oratione funebri, quae insperato fortunae beneficio nuper veluti ex Orco rediit in lucem, sic legitur: Οὐ γὰρ ἀνδρὸς ἀπειλὴν ἀλλὰ νόμου Φωνὴν κυριεύειν δεῖ τῶν εὐδαιμόνων, οὐδ' αἰτίαν φοβερὰν εἶναι τοῖς ἐλευθέροις ἀλλ' ἐλεγχον κτέ. p. 6. vs. 140. meae edit. Quam dicit Orator ἀνδρὸς ἀπειλὴν importunam ac saevam dicit Antipatri dominationem, cur igitur haec Stobaeus ad Γαμικὰ παραγγέλματα retulit? Nempe legerat apud nescio quem Hyperidis locum ex illa oratione excerptum et ἀνδρὸς ἀπειλὴν credidit esse *mariti* minas uxorem duriter increpantis, itaque oscitanter, ut solent isti consarcinatores, verba male sibi intellecta cum aliis quibusdam locis Hyperideis retulit ad argumentum, quocum nihil quidquam commune haberent. Simili modo et alibi impegit aliquoties et illo loco, quo de agimus, Democritea quaedam nescio unde sumta in suam farraginem ita recepit, ut minime coniungenda imprudens coniungeret.

Saepe proderit meminisse Stobaeum non ipsum locos Veterum suo arbitratu ex integris eorum scriptis delegisse, sed ab aliis certo consilio delectos fideliter descripsisse. Meinekius haud ita pridem Moschionis fragmenta collegit, disposuit et de cuiusque fabulae argumento nonnulla dissernit. In undecim fragmentis quinque sunt, in quibus agatur de caesorum cadaveribus non violandis sed sepulturae mandandis. Modo audies Moschionem dicentem:

κενὸν θανόντος ἀνδρὸς αἰκίζειν σκιάν.

modo:

ζῶντας κολάζειν οὐ θανόντας εὐσεβές.

tum iterum:

τοὺς θανόντας ὥρισεν νόμος | τύμβοις καλύπτειν.

et alio loco:

τί κέρδος οὐκέτ' ἔντας αἰκίζειν νεκρούς;

et alibi :

ἑάσται' ἤδη γῆ καλυφθῆναι νεκρούς.

Nihil aliud quam hoc in fabulis egisse videatur. Causae quid sit iam suspicaris. Stobaeus ipse Moschionis fabulas numquam vidit, sed eos locos sumsit ex nescio cuius philosophi aut sophistae dissertatione vel declamatione περὶ ταφῆς, ubi Moschionis ῥήσεις complusculae in eam rem laudatae essent. Anceps igitur et lubricum negotium est ex locis istiusmodi eo consilio delectis de fabularum argumentis aut colligere aliquid aut coniicere.

Quoniam Moschionis fragmenta mihi sunt in manibus unum ex iis mendum obiter eximere iuvat. Ante fruges repertas, auctore Moschione in Stobaei *Eclog. Physic.* I, 8, 38. homines ruebant in caedes mutuas carnibusque humanis vescebantur. Illis temporibus, inquit,

ἦν ὁ μὲν νόμος
ταπεινός, ἡ βία δὲ σύνθρονος δίκη,
ὁ δ' ἀσθενής ἦν τῶν ἀμεινόνων βορά.

in his σύνθρονος δίκη est infelix admodum Canteri coniectura: in libris est σύνθρονος νηϊ sine sensu. Cur δίκη ferri non possit perspicuum est. In tali hominum rerumque statu τῇ δίκη nullus locus relictus est. *Pisces* scribit Hesiodus

ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐν αὐτοῖς.

Sic ne inter homines quidem, ubi ὁ ἀσθενής est τῶν ἀμεινόνων βορά. Praeterea ἡ βία et ἡ δίκη duae res sunt suapte natura prorsus dissociabiles. Sed quid cesso veram lectionem aperire quae haec est:

ἡ βία δὲ σύνθρονος Διί.

Postea repertis frugibus legibusque ἡ Δίκη ἦν τῷ Διὶ σύνθρονος, ut Graecis solemne est dicere, qui saepe τὴν Δίκην τῷ Διὶ σύνεδρον vel πάρεδρον appellant, ut Sophocles in *Oedipo Coloneo* vs. 1381:

εἴπερ ἐστὶν ἡ παλαίφατος

Δίκη ξύνεδρος Ζηνὸς ἀρχαίοις νόμοις,

ad quem locum plura similia Interpretes adscripserunt. Luculentus est locus Hyperidis κατ' Ἀριστογείτονος p. 772, ubi commemorat τὴν ἀπαράιτητον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν ὁ τὰς ἀγιά-
τάτας ἡμῖν τελετὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ Διὸς θρό-
7

νον Φησὶ καθημένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾶν. Vide et Plutarchum πρὸς ἡγεμόνα ἀπαιδευτον p. 781. B. Itaque ut postea τῷ Διὶ ἡ Δίκη σύνοδρος et σύνθρονος facta est, sit antehac in illa morum feritate et immanitate quum sine iure, sine legibus agerent, ἡ βία ἦν σύνθρονος Διὶ quod et venuste et significanter dictum est. Mendi origo patet: ΔΙI noto errore in ΝΙ abierat, deinde vocabulum bene Graecum νηὶ substituit Graeculus corrector sententiae, ut isti solent, securus.

Multa emblemata lectoris admirabundi (ut redeam illuc unde digressus sum) irrepserunt in suavissimum Teletis fragmentum quod nemo sine admiratione in Floril. 5, 67. perleget, nam prudentissima praecepta sale et leporibus exquisitissimis condita sunt. Continere se non potuit lector aliquis quin ea quae inter legendum exclamaverit in ora libri adscriberet, quae nunc in Teletis orationem non admodum salse recepta sunt. Sunt autem haec pag. 127. Meinek. [ὄρα σχολὴν καὶ παιδείαν. Ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλον ἰδωμεν πεφρίκαμεν.], et post pauca [ταχύ γ' ἂν καὶ ἡμῶν τις ἂν κοιμηθεῖη], et in fine [ὄρα παιδείαν]. Nemo admonitus dubitare poterit quin haec omnia in libri marginem exulatum ire debeant.

In vicinia aliud additamentum mihiprehendere videor in verbis: εἰ δὲ μὴ, ῥαδίως ἀπαλλάττεσθαι ὥσπερ ἐκ πανηγύρεως οὕτω καὶ ἐκ τοῦ βίου. Mihi Teles scripsisse videtur verbis οὕτω καὶ ἐκ resectis: ὥσπερ ἐκ πανηγύρεως τοῦ βίου, de qua forma orationis complura notavimus in Var. Lectt. p. 164. sq. Occurrit hoc loquendi genus saepius apud Veteres, sequiores eo impense delectantur et usque inculcant. Omnino Veteres in talibus quod Socrates de sale praecepit τῷ ἀλλ' πεφεισμένως χρῆσθαι, servant modum iisque non nisi parce utuntur, recentiores iis ad fastidium usque abutuntur. Pauca ex ipso Stobaeo exempla componam. Floril. 1, 59: καθάπερ εἰς ἄστυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν ὁρμητέον, 48, 64: ὡς ἐν φωτὶ τῇ βασιλῆα, 59, 34: ὥσπερ ὑπὸ νόσου τοῦ φθόνου, 58, 14: οἶον ὑπὸ μαγείρων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι χρεῖων διαπεπικιλμένους. Ad hanc lucem non dubitabis in Floril. 3, 73: ὁ φρόνιμος ὥσπερ εἰς ὁδὸν εἰς τὸν βίον οὐ τὰ πολλοῦ ἀξία συντίθησιν ἐφόδια ἀλλὰ τὰ ἀναγκαιότατα, molestam praepositionem eximere et ita scribere: ὥσπερ εἰς ὁδὸν τὸν βίον.

Quod apud Stobaeum continuo praecedat 3, 73. Socratis dictum, nunc sensu vacuum est, sed ex eiusdem rei observatione redintegrari poterit. Σωκράτους·

Ὡςπερ εἰς κενὸν σκάφος τὸ ἀπὸ τῆς Φρονήσεως ἔρμα δεῖ προσεμβάλλειν.

Corrige primum προσεμβάλλειν, deinde cogita quid exciderit et, ne ineptiat Socrates, necessario sit supplendum. Manifesto enim in illa comparatione altera pars desideratur. προσεμβάλλειν δεῖ εἰς * * Φρόνησιν ὥςπερ ἔρμα εἰς κενὸν σκάφος. Vel caecus videat nihil aliud expleri posse quam τὸν ἄνθρωπον, qui solus est Φρονήσεως δεκτικός. Quin igitur emendas: ὥςπερ εἰς κενὸν σκάφος (τὸν ἄνθρωπον) τὸ ἀπὸ τῆς Φρονήσεως ἔρμα δεῖ προσεμβάλλειν.

In venustissimo Teletis loco etiam alia quaedam male habita sunt, quibus quantum potero medebor. Pag. 123. Mein. sic scribe: οὐκ ἂν εἴποι πρῶτον ἢ πενία, ὥςπερ οἰκέτης πρὸς κύριον ἐφ' ἱερὸν καθίσας δικαιολογεῖται· Ἀνθρώπε, τί μοι μάχει; μὴ τι σοι κέκλοφα; — οὐ τὴν ἀποφορὰν εὐτάκτως σοι φέρω; καὶ ἢ πενία (ἂν) εἴποι· Τί μοι μάχει; κτέ. Vulgo verba ἄνθρωπε τί μοι μάχη; subiecta sunt verbis πρῶτον ἢ πενία, et post δικαιολογεῖται repetitur τί μοι μάχη; Inserui ἂν et μάχει reposui. Tum lege: μὴ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεής εἶ; pro εἷς, quod Homericum est. Praeterea corrige p. 124: καὶ μέσου τοῦ ὄψεως ἐπιλαμβάνη δηχθήσει, ἐὰν δὲ τοῦ τραχήλου οὐδὲν πείσει. Miror quomodo soloecum ἐπιλαμβάνης Criticorum aciem fugerit. Post pauca expunge ineptam dittographiam e verbis: κατὰ ναῦν ὁ ἄνεμος; ἐπῆραν τὰ ἄρμενα. ἀντιπέπνευκεν; ἐσείλαντο [μεθείλαντο]. Eodem modo animose scripserat p. 125: ὡς πρὸς τὸν αἶρα φράττει (εὐδία; διεσείλω. ψῦχος; συνεσείλω.) οὕτω καὶ πρὸς τὰ ὑπάρχοντα. εὐπορία; διάσειλον. ἀπορία; σύσειλον. Vulgata lectio est εὐδία καὶ διεσείλω et δι' ἀπορίαν διάσειλον, ἀπορίαν καὶ σύσειλον, inepte depravata, ut vides.

Quae sequuntur pessime mulcata sunt et lacunis hiant. Nil prodest Meinekii coniectura τὸ ἐργάζεσθαι (ζημί)αν κρίνωμεν. Nemo sic loquitur aut cogitat. Tum male irrepsit τι in verba: καὶ τὸν θάνατον ἔσχατόν τι τῶν κακῶν. Corrige, ut Graeci solent dicere, ἔσχατον τῶν κακῶν. Importunum ΤΙ peperit praecedens N, ut saepe alibi. Etiam vicina mendosa sunt:

ἔαν δὲ ποιήσῃ — καταφρονούντά τινα. Sententia postulat: «*Quando te ipsum ita comparaveris ut et voluptatem contempnas*» cel-
tum vero ὅ τι ἂν θέλῃς ἐξέσαι σοι ἀναδύνω ὄντι ποιεῖν.

Iterum laborat sententia p. 126. in verbis: ὃν τρόπον οὖν τῷδε οὐχ ἡ πόλις εὐτελής καὶ πολυτελής, ἔαν μὲν γὰρ οὕτω τις ζήσῃ πολυτελής, ἔαν δὲ οὕτως εὐτελής κτέ. namque manifesto Teles contrarium dixerat eaque quae nunc negat affirmaverat, et delendum est οὐχ, ut dicatur ἡ πόλις simul esse εὐτελής καὶ πολυτελής, quemadmodum in iis quae continuo sequuntur τὰ πράγματα quoque dicuntur esse prout iis quisque utatur et εὐπετῇ et δυσχερεῇ. Deinde repente alius loqui incipit et Teleti sic obloqui: 'Ἄλλ' ὁμῶς δοκεῖ μοι — ἡ τὸν μετὰ πλούτου, quae verba a Teletis oratione distingui debuerant. Deinde vitium est in verbis; οὐ Κράτης καὶ Διογένης πένητες ἦσαν; καὶ πῶς ῥαδίως διεξήγαγον; Iam alibi admonuimus resecta altera praepositione emendandum esse: διήγαγον, nam ῥαδίως et ῥᾶρον διάγειν dicebant omnes, διεξάγειν in ea re nemo dixit umquam. Post pauca excidit aliquid in verbis: καὶ ὥστε τοῖς πολλοῖς δύναται κατὰ τρόπον οὕτω καὶ τοῖς ἀνάπαλιν, tu supple: καὶ τοῖς (ὀλίγοις) ἀνάπαλιν. Denique unum errorem levio- rem exime e fine loci p. 128. Alcibiades συγκαλυψάμενος ἐκάθητο, imo vero ἐγκαλυψάμενος, ut paulo aute emendate scriptum est. Est haec pervulgata in libris confusio.

Scribarum erroribus ipsius Teletis gravissimum errorem subtexam. De Socratis morituri constantia ita scribit: εὐθαρσῶς καὶ, ὥς Πλάτων Φησίν, οὐδὲν τρέψας οὔτε τοῦ προσώπου οὔτε τοῦ χρώματος, ἀλλὰ μάλα ἱλαρῶς τε καὶ εὐκόλως λαβὼν τὸ ποτήριον ἐξέπιε καὶ τὸ τελευταῖον ἀποκοτταβίσας «*τουτί*» Φησίν «*Ἀλκιβιάδῃ τῷ καλῷ.*» In his simul optimum tes- tem Platonem sequitur ac describit et apertissimo errore labitur. Quid enim cogitari potest absurdius quam quod Teles de Alcibiade addidit? Quid a Socrate alienius quam sic Alci- biadi necem et exitium cum acerba ironia imprecari? Alci- biadi, inquam, quem dilexerat et amaverat, et (quod etiam multo gravius est) *quinque annis ante interfecto*. Teles alias res agens Socratem et Theramenem, Alcibiadem et Critiam confudit et neque rei naturam satis reputans neque temporum rationem oscitanter ad Socratem et Alcibiadem ea transtulit

quae legerat in Xenophontis Hellenicis de Theramene II. 3. 56. Ἐπεὶ τὸ κᾶνειον ἔπιε τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· »Κριτίᾳ τοῦτ' ἔσω τῷ καλῷ." Manifestus est, ut vides, Teletis error. Eiusdem farinae sunt quae se Xanthippe retulit commenta et signimenta Graeculorum ingenio luxurianti indulgentium, quae miror etiam nunc a nonnullis serio tractari, quasi non essent merae fabulae ac nugae ἐκ τῆς κατεψευσμένης ἱστορίας.

Quantum ineptiarum non dico de Xanthippe sed de ipso Socrate luxurians in talibus Graeculorum ingenium quidlibet audentium de nihilo finxit! Vel ex uno Stobaeo longa fabularum series contexi possit. Levissime Socrates ea dixisse aut fecisse fingitur quae neque dixit umquam neque fecit. De multis duo arponam. Socrates δημοσίᾳ λοιδορηθεὶς ὑπ' Ἀριστοφάνους οὐχ ὅπως ἡγανᾶκτησεν ἀλλὰ καὶ ἐντυχὼν ἡξίου αὐτὸν εἰ καὶ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον βούλοιτο χρῆσθαι αὐτῷ. Quis haec sine risu legere potest? Cum magna gravitate tamen ea narrat Musonius in Floril. 19, 16. Lepidus est, ut nihil supra, philosophus cum Comico de ea re sic agens, et tam bene id cum Socratis persona convenit quam cum comoediae Atticae ratione. Socratem nihil scripsisse constat inter omnes. Cur nihil scripserit causam reddidit Stobaeus tam mirificam ut eam nemo praeter Graeculos excogitare potuisset. Stobaeus auctorem ac testem neminem producit: accipe causam ab ipso in Floril. 21, 9: Σωκράτης ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ συγγράφει »ὅτι" εἶπεν »ὅρῳ τὰ χαρτία πολὺ τῶν γραφισομένων τιμιώτερα." Aliter sentiebant qui haec sutilia commenta in chartas coniecerunt. Sunt alia minus inepta et Socratis ingenio digniora, verum haec fere incertis auctoribus volitant et modo ad hunc modo ad illum referuntur. Et lepida sunt et naturae veritatem habent quae narrat Teles fecisse Diogenem πρὸς τὸν πολυτελεῆ Φάμενον πόλιν εἶναι τὰς Ἀθήνας p. 125. Sed plane eadem suavissime de Socrate narrantur a Plutarcho περὶ Εὐθυμίας p. 471. A: ὁ Σωκράτης ἀκούσας τινὸς τῶν Φίλων λέγοντος ὡς πολυτελεῆς ἡ πόλις· Μυᾶς ὁ Χῖος οἶνος, ἡ πορφύρα τριῶν μνῶν, τοῦ μέλιτος ἡ κοτύλη πέντε δραχμῶν· λαβὼν αὐτὸν προσήγαγε τοῖς ἀλφίτοις Ὁβολοῦ τὸ ἡμέκτον, εὐτελεῆς πόλις κτέ. ubi lege εὐτελεῆς ἡ πόλις, ut in sqq. et apud Stobaeum. Est

igitur haec non inepta et absurda, sed tamen ἀδέσποτος καὶ πεπλασμένη παράδοσις, ut appellatur in libello περὶ παίδων ἀγωγῆς inter Plutarchea p. 6. D. Ea quae a solis aequalibus et familiaribus sciri poterant seri posterius aliquot saeculis post confidenter fingebant. L. Calpurnius Piso Censorius apud Gellium N. A. XI. 14. serio memoriae prodidit: »*Romulum ad coenam vocatum ibi non multum bibisse quia postridie negotium haberet. Ei dicunt: Romule, si istuc omnes homines faciant, vinum vilius sit. Is respondit: imo vero carum, si quantum quisque volet bibat: nam ego bibi quantum volui.*» Qui in animum inducere potest vera haec esse, credat Teleti Socratem Alcibiadi de uxore dixisse: εἰ μὲν ὅς ἀνέτρεψεν οὐκ ἂν ὠργίζου. εἰ δὲ γυνὴ ὑάδης; Adscripsit Graeculus admirabundus: ἔρα παιδεύαν! alia omnia adscripserint illi qui vera a falsis possunt distinguere.

Est locus Hieroclis in Floril. 84, 20. pessime habitus qui certa medicina sanari potest, si quis perite adinoverit manum. Editur: οὐ γὰρ δὴ ζῶα μὲν ἄγρια — τιθασὰ γίνεται καὶ κημερούμενα ποιαῖς τημελείαις καὶ τῇ καθ' ἡμέραν τροφῇ· οὐχ ὅπως δὲ ἄνθρωπος ἀδελφὸς ἀλλὰ καὶ μὴδὲν προσήκων τύχη, οὕτω παντὶ μᾶλλον ἐπιμελείας ἀξιούμενος μεταβάλλει πρὸς τὸ ἡμερώτερον. Clara luce splendebunt omnia ubi emendaveris: — τροφῇ, ἄνθρωπος δὲ οὐχ ὅπως ἀδελφὸς ἀλλὰ καὶ μὴδὲν προσήκων τύχη οὐ τῷ παντὶ μᾶλλον κτέ. Transposuimus tantum verba οὐχ ὅπως δὲ ἄνθρωπος et οὕτω παντὶ in οὐ τῷ παντὶ prope sine ulla mutatione refleximus. Est enim haec nota compositio οὐ γὰρ δὴ — μὲν — δὲ οὐ, cuius complura exempla attulimus ad Philostrati libellum περὶ Γυμναστικῆς p. 50. et supra ad Iulianum p. 16. Eadem compositionis forma occurrit in Teletis loco, de quo modo dicebamus, Floril. 5, 67. p. 123: οὐ γὰρ — ἐκείνοις μὲν ἔστι μετ' ὠφελείας χρῆσθαι, τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ εὐτελέσι μετὰ σωφροσύνης οὐκ ἔστι. Praeterea pro μεταβάλλει res ipsa monet futurum μεταβαλεῖ esse restituendum. »Si feracē benigne tractatae mansuescunt, an non hominem, non dico fratrem, sed etiam nulla cognatione coniunctum lenitate et mansuetudine placatum iri putemus?» In talibus solemus ex iis quae fieri constat colligere quid sit in aliis futurum.

In eodem fragmento vitiose p. 127: πολλὰ γοῦν διὰ ταύτην (τὴν Φιλαυτίαν) οἱ κακίους σφᾶς αὐτοὺς προκρίνουσι τῶν κατὰ πολὺ βελτιόνων. Intelligi non potest πολλά. Scriptum erat olim πολλ, id est πολλάκις, quo recepto nihil superest difficultatis. Tum scribe: καὶ οὕτως τοιοῦτος ἢ ἀδελφός, id est, *tuus* frater, non ἀδελφός. In talibus Graece articulus omitti non potest. In sqq. narratur Socrates ei qui diceret: ἀποθανοῦμαι εἰ μὴ σε τιμωρησάμεν, respondisse: ἀποθανοῦμαι εἰ μὴ σε φίλον ποιήσω. Ipsa rei natura docet id, quod frequens multorum usus confirmat, *optativo* in talibus esse utendum: ἀποθάνοιμι, μὴ ζῶην, ἀπολοίμην et sim. εἰ et εἰ μὴ. Si ita sit vel ni ita sit aut *futurum sit* exitium sibi imprecantur. Itaque ἀποθάνοιμι bis est reponendum. Socrates ipse more Attico dixisset: Ἐγὼ δέ γε εἰ μὴ κτέ. Post pauca p. 128. si pro δέ correxeris δεῖ locus sanus erit: οὕτως δεῖ καὶ ἡμᾶς — μηδὲν παρίεναι σπουδῆς κτέ.

Subiiciam his alium Hieroclis locum e Floril. 59, 56: τὸ μὲν ἔθος ἄγραφός τις εἶναι βούλεται νόμος — ἴσως δέ που καὶ τοῖς φύσει δικαίοις ἐγγύς βάλλων. Factum est hoc loco id quod saepe alibi; interpretamentum expulit antiquam γλῶσσαν, cui olim fuerat superscriptum. Sic apud Galenum *adversus Iulianum* Tom. IX. p. 579. e libris editur: Θεοσίτης δέ τις μῦθος ἀμετροεπὴς ἐλάλει, sed nulla est dubitatio quin Galenus scripserit:

Θεοσίτης δ' ἔτι μῦθος ἀμετροεπὴς ἐκολόφα.

adscripta interpretatio ἐλάλει veterem scripturam sua sede expulit. Sic igitur Hierocles dixerat: τοῖς φύσει δικαίοις ἴκταρ βάλλων. Graeculi ad ἴκταρ apposuerunt ἐγγύς, quod deinde alienam sedem occupavit. Sumsit Hierocles illud loquendi genus a Platone e noto loco *Reip.* IX. p. 575. C: καὶ ταῦτα δὴ πάντα — τὸ λεγόμενον οὐδ' ἴκταρ βάλλει. Solet Hierocles exquisita venari. Sic dixit 59, 55. ἰμείρων ἀδυνάτων, et mox τοῖς λογισμοῖς ἀραρώς, et νεοχμοῦν τοὺς νόμους, et τὰ γε χθιζὰ ταῦτα καὶ πρωῒζα [τὰ νῦν] εἰς ἄπασαν εἰσηγμένα πόλιν 59, 56. ubi rectissime Meinekius τὰ νῦν resecuit. Volebat dicere χθές τε καὶ πρωῒζα sed scite usus est Homericis χθιζὰ τε καὶ πρωῒζα ex *Iliad.* B. 503. Supervenit sciulus qui

τὰ νῦν addidit ne intelligens quidem verba quae explicare volebat. Rectius in fine loci ἵκταρ vidit esse ἐγγύς: nam uno ore omnes Hesychius, Moeris, Erotianus, Galenus, alii, ἵκταρ apud Atticos dici pro ἐγγύς docent; sed malum factum quod scribae vocabulo prisco Platonico novicium supposuerunt.

Percurram nunc ordine Florilegium et si quid animadversione dignum occurreret paucis annotabo.

Multa apud Stobaeum leguntur insulse ac pueriliter a Graeculis enunciata, quae vix operae pretium est attingere. Potuitne inficelius quidquam dici quam quod legitur 1, 25: τέκνα μάθε τίκτειν — τὰ τὴν ψυχὴν θρέφοντα τῇ αἰδίῳ τροφῇ. Ne tangam caetera, quam bellum est μάθε τίκτειν.

In Dorico fragmento Theagūs Pythagoreae 1, 67. scribe ὅκκα ὦν ἐς τὸ ἐν τὰ τρία ταῦτα μόλη, pro ὅκκαν et μόλῃ, et passim ὅκκα pro nihili forma ὅκκαν repone. Ut in caeteris scriptis Doricis sic in istis fragmentis ὅκα ponitur pro ὅτε, ut ποκά et ἐνίοκα pro ποτέ et ἐνίοτε; sed pro ὅταν et Homérico ὅτε κεν illi ὅκκα dicebant α producto pro ὅκα κα. Itaque scribe 1, 75. ἔσι δ' ὅκα pro ὅκκα. Post pauca emenda ἐν τῷ νικῆσθαι τῶν ἀδέων pro νικᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀδέων. Aliquanto post pro τῷ μὴ δέοντος ἐπίπτωσις verum est ἐκπτώσις.

Multa turbant scribae in formis Doricis et Ionicis aut ad communem usum refingendis aut omni modo vitiandis. Mira est ubique inconstantia a scribis invecta. Modo 1, 68. συναρμόξασθαι legitur, modo συναρμοσμένων. Illud Doricum et genuinum est, hoc non item. Modo παρήτι, ἐντίθητι et sim. recte scribuntur, modo formae vulgares redeunt. Saepissime πρᾶτον, semel et iterum πρῶτον legitur. Modo κρατέν, ποιέν et sim. modo κρατεῖν et ποιεῖν. Gravius peccatum est in Archytæ loco 1, 71: Μὴ ὦν ἄνοσον καὶ ἀνάληχτον τολμῶντι τὸν ἀγαθὸν εἰπὲν μηδὲ ἄλυπον θρασυνέσθωσαν λέγειν: restitue primum legitimam imperativi formam θρασυνέσθων; deinde cum Cantero revoca et alterum imperativum τολμῶντων τὸν ἀγαθὸν εἰπέν. Barbara forma in fine conspicitur ποττὰν μετριοπαθίαν ἰέμεν, sine mora ἴμεν restitue: ἰέμεν eiusdem monetæ est atque ἰέτω. Miror quomodo Dindorfius ad Steph. Thes. III. p. 271. sibi persuadere potuerit in vetusto proverbio apud Strabonem IX. p. 408:

εἰς Σκῶλον μῆτ' αὐτὸς ἵναι μῆτ' ἄλλῳ ἔπεσθαι.

sanum esse ἵναι. Faex Graeculorum ἵναι, ἀπίναι, κατίναι, ἐξίναι coepit dicere multum indignante Phrynicho. Veteres istas sordes ignorant. Revocandum est velus αὐτὸς ἴμεν, et Graeculis relinquenda ἵναι, ἰέμεν et ἰέτω.

Praeterea apud Archytam scripserim: ὡς γὰρ σώματι ἀλγεῖν ὅτῳ καὶ ψυχῇ (non ψυχᾷ) ἐπώδυνα, et ἀλόγιστοι πέλοντι pro πέλονται.

In 1, 76. scribe ἐπιγεννάματα ἤμεν pro ἐπιγένναμα.

Apud Archytam 1, 80. corrige ἐν ἀτυχίᾳ μὲν ὄντες pro μένοντες et mox ἐν δ' εὐπραγίᾳ pro εὐπραγίαις, et inserto articulo: δεινὰ γὰρ (ἀ) ἀτυχία συναγαγὲν κτέ.

Bona lectio Aeschinis latet 2, 48. in mendosa scriptura: ἡ καὶ σφόδρα ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. Emenda ἡ καὶ σφόδρα ἄξιος, idque ipsi Aeschini reddendum, apud quem nunc vitiose legitur in Ctesiphontea § 99: διὸ καὶ μάλιστα ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. Quod sequitur διαφέρει tralatitius error est pro διαφθείρει, quod reponi debuerat.

Insigne exemplum interpolationis, quales complures supra redarguimus, est in Floril. 5, 18. ubi haec ut Euripidea leguntur:

ὁμιλίας τε τὰς γεραιτέρους θέλε.

βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίττει λύπην.

dixerat Euripides, ut aliunde constat:

ὁμιλίας τε τὰς γεραιτέρας φίλει,

ἀκόλαστα δ' ἦθη λαμπρὰ συγγελαῶν μόνον

μίσει. βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς κακῆς.

Tenemus iterum falsarium manifestum. Perierant verba φίλει — μίσει et in fine κακῆς. Itaque θέλε de suo commentus est et bellissimum hunc senarium procudit:

βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίττει λύπην.

Hoc vero est emendare! In λύπη produci priorem isti Graeculi nec sciebant nec scire curabant. In fine fragmenti vs. 16. legendum est.

ἀλλ', ὦ τέκνον, δός μοι χεῖρ', ὡς θίγη πατήρ.

pro μοι δός, quae non est Graeca compositio.

Claudicat sententia in loco Menandri 3, 25:

ὅταν ἔτερός σοι μηδὲ ἐν πλέον διδῷ,

δέξαι τὸ μέρος. τοῦ λαβεῖν γὰρ μηδὲ ἓν
τὸ λαβεῖν ἑλάττων πλείον ἔσαι σοι πολὺ.

sensu cassum est μηδὲ ἓν πλέον. Sententia manifesto haec fuit: »si *totum* auferre non potes accipe partem." Itaque correxerim: μηδὲν ἔμπλεων διδῶ.

Democriti sententia cui lumen ademptum est exstat 5, 58 :
Δημοκρίτου.

Ὁρος γὰρ συμφορέων καὶ ἀσυμφορέων τέρψις καὶ ἀτερπία.

Hic locus ipse nunc quidem est συμφορῇ Interpretibus et Editoribus. Restitui poterit si memineris scribas, qui tam saepe formas Ionicas et Doricas obscurare solent, nonnumquam easdem stulte ac temere invehere de suo. Esse aliquid inter αὐτῶν et αὐτέων, τούτων et τουτέων nemo istorum animadvertit. Itaque qui sexcenties formas Ionicas in — ἑων exeuntes suo Marte in - ῶν contraxerunt, ut paulo ante apud Hippocratem vidimus, iidem subinde - ἑων dederunt ubi - ῶν esset verum ac necessarium. Democritus dixerat: ὅσα μὲν τερπνὰ σύμφορα, ὅσα δὲ ἀτερπῇ ἀσύμφορα. Prout quodque homini iucundum est aut iniucundum, ita ei prodest aut non prodest. Non hercle indigna Democriti ingenio sententia est. Usus autem erat his verbis: Οὐρος γὰρ συμφόρων καὶ ἀσυμφόρων τέρψις καὶ ἀτερπία. Graeculi, qui saepe apud Iones συμφορέων legerant, intempestive Ionicam formam vulgatae, ut putabant, substituerunt, et errare pergentes barbarum ἀσυμφορέων addiderunt. Melius servassent συμφορέων in Floril. 98, 64. ubi συμφορῶν dederunt. Istiusmodi formas pseudo-ionicās a librariis fictas in Hippocrate notavit Ermerins, plures e libris Mss. Herodoti conquiri possent. Paucas in ipso Stobaeo indicabo. Iubet Democritus 1, 40. cum, qui animo placido et tranquillo esse velit, respicere aliorum infortunia et miserias καὶ μακαρίζειν ἑαυτὸν ἐνθυμούμενον — ὅκως αὐτέων βέλτιον πρήσσει τε καὶ διάγει. Ridicule nunc earum pro eorum legitur, nam αὐταὶ habet αὐτέων et apud Homerum αὐτάων, sed αὐτοὶ apud omnes αὐτῶν. Eodem errore scribitur 5, 74: τὰ δὲ περαίνοντα ἐξ αὐτέων pro αὐτῶν. Eiusdem monetæ est in Floril. 10, 33. Φειδεύμενοι, et 28, 15: τῆς ὀφειλευμένης τιμωρίας, et 43, 145: ἡ ὀφειλευμένη αἰδώς, et 107.

*9. τῆς ὀφειλουμένης ἑωυτῷ εὐπρηγίας, ubi paulo ante legitur: ἄρχουσι καὶ τιμῶνται pro τιμέονται. Manifestum est Φειδόμενοι verum esse, et ὀφειλομένη. Nihilò sanius est 22, 15. ἀληθομυθεύειν pro ἀληθομυθεῖν. Contrario errore scribitur 48, 61: τὸ ἀγεμονέον ὑπὸ τοῦ ἀγεμονέοντος pro ἀγεμονεῖον et ἀγεμονεύοντος.

Non esse credo locum ubi -ῶν et -έων magis ridicule confusa sint quam in fragmento Iunci ἐκ τοῦ περὶ Γήρων Floril. 115, 26. p. 74. Mein. Loquens de formae dignitate, quae in multis senibus conspicitur, ita dicit: μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἱεροῖς θύοντες ἐξεφαναμένοι περιβλεπτότεροι τῶν ἱερῶν γίνονται. Subridens, credo, περιβλεπτότεροι τῶν ἱερέων emendabis. Omnium oculos in se convertere dicuntur non — magis quam ipsa templa, sed magis quam ipsi sacerdotes.

Πρὸς et εἰς confusa sunt 3, 40. ubi editur: εἰς τὰς τῶν πνευμάτων μεταβολὰς ἀρμόσασθαι, sed πρὸς τὰς verum est, ut statim emendate scriptum est πρὸς τὰς τῆς τύχης.

In 3, 46. dele σοφοὶ in οἱ σοφοὶ μὲν et inserte ἄν in verbis: ἐπεὶ μᾶλλον (ἄν) σοφίας ἢ χρημάτων ἐπεμελοῦντο.

In Plutarchi fragmento 3, 49. alia quaedam vitiosa sunt, quibus non sum emendandis, sed unum est quod nullo labore restituam in his: ὁ γὰρ ἐγκαθήμενος αἰεὶ καὶ οἰκουρῶν γραμματεὺς [ἐν μίνῳ] ὥς Φησι Πλάτων, οὗτός ἐστι. Meinekius verba ἐν μίνῳ secluserit et delenda censuit. Non assentior: lege γραμματεὺς ἐν ἡμῖν ὥς Φησι Π. Male legerunt scribae ΕΗΜΙΝΩΣΦΗΣΙ. Falluntur etiam qui ἐν Μένωνι coniecerunt. Platonis locus, quem Plutarchus respiciebat, legitur in *Philebo* p. 59. A: ψευδὴ δ' ὅταν ὁ τοιοῦτος παρ' ἡμῖν γραμματεὺς (id est ἡ μνήμη) γράψῃ τὰναντία τοῖς ἀληθέσιν ἀπέβη.

Theophrastus 3, 50. dixerat Φρονιμωτέρου γὰρ ἀνδρὸς — ἀπολαβεῖν Φιλικῶς ἢ — κομίσασθαι Φιλαπεχθημόνως. Male editur: Φρονιμωτάτου.

Sequitur sententia Democriti: Φρονήσιος ἔργον μέλλουσιν ἀδικίην φυλάσσειν, ἀναλγησίης δὲ τὸ γενόμενον μὴ ἀμύνασθαι. Facile senties pro τὸ γενόμενον corrigendum esse γενομένην.

In Critonis fragmento 3, 75. scribe τούτων τῶν Φυσίων pro ταυτῶν, quod ne Graecum quidem est. Tum αἱ δὲ κα

τὸ ἐν τούτων ἐνδυναστεύῃ, pro εἰ δὲ καὶ — ἐνδυναστεύοι. Sole^r Doricum καὶ in καὶ depravari. Satis erit inspexisse Thucydidis libr. V. cap. 77 et 79. ubi multa corrigenda supersunt, veluti cap. 77: αἱ δὲ καὶ μὴ ἐκβῶντι pro εἰκῶντι, tum supple: αἶ τινά (κα) τοῖ Λακεδαιμόνιοι ἔχωντι, et in fine αἱ δὲ τί κα ἄλλο δοκῇ. Similiter cap. 79. scribendum: αἱ δὲ ποί (κα) στρατιᾶς δέη κοινᾶς, et: αἱ δὲ τινί (κα) τῶν πολλῶν ἢ ἀμφίλογα, et: αἱ δὲ τίς (κα) — πόλις πόλει ἐρίζῃ. Recte apud Theocritum II. 128. pro vulgata lectione:

παντῶς καὶ πελέκεις καὶ λαμπάδες ἦνθον ἐφ' ὕμεας,

Ahrensius καὶ reposuit, praeterea ἐφ' ὕμέ pro ὕμεας reposuerim.

Apud Archytam 3, 76. lege εὐθὺς ἐκ νέω pro νέων. Iocularis error latet in vicinis. »Sic maxime,» inquit Archytas, vir prudens evadat, si ab ineunte aetate (ἐκ νέω) ἐν λογισμοῖς τε καὶ μαθημάτεσσι καὶ ταῖς κατ' ἀκρίβειαν θεωρίαις γυμνάται: τὴν διάνοιαν — μετὰ δὲ ταύτας θεῶν τε καὶ νόμων καὶ βίαν ἀνθρωπίνων ἐμπειρίαν λάβοι. Vide an intelligas quid sit θεῶν ἐμπειρίαν λαβεῖν. Non sine risu, ut opinor, agnosces veram lectionem, quae haec est: μετὰ δὲ ταῦτα ἐθῶν τε καὶ νόμων καὶ βίαν ἀνθρωπίνων. Adiectivum ἀνθρωπίνων pariter refertur ad ἔθῃ τε καὶ νόμους καὶ βίους, ut vel τε καὶ demonstrat, quo absurdior est, ut vides, lectio θεῶν. Saepe solent in tali re ἔθῃ καὶ νόμοι coniungi. vid. Floril. 43, 40. Unde μετὰ δὲ ταύτας θεῶν natum sit perspicuum est. Confusa sunt C et E de more, et quoniam ΘΩΝ pro θεῶν scribitur factum est ut TATTAEΘΩΝ in TATTACΘΩΝ id est ταύτας θεῶν abierit.

In sqq. scribe τὸ μὲν ἐντι ἔξιν — γνωσικὰν λαβέν, τὸ δὲ — πράγματα πολλὰ ἐπελθέν, τὰ μὲν κτέ. In libris est male repetita sequente syllaba: πολλὰ ἐπελθόντα, τὰ μὲν. Tum dele importunam copulam in verbis: τὰ μὲν [καὶ] αὐτὸν ἰδόντα κτέ. Tum bis molestam praepositionem expunge in his: ὁ μὲν [ἐν] τῷ καθ' ἑκάστα κρίνειν τυφλὸς ἐγένετο τὰν διάνοιαν, ὁ δὲ [ἐν] τῷ καθόλω θεωρεῖν αἰεί. Quae sequuntur emendare non possum.

Multos vidi mirificos errores a Graeculis commissos, sed non memini me videre alium ineptiorem quam qui conspiciatur in Floril. 3, 79, ubi τῶν ἐπτά σοφῶν ἀποφθέγματα quae-

*dam leguntur ex Diogene Laërtio fere desumpta. In his est Cleobuli sententia:

Οἰκέτας μεθύοντας μὴ κολάζειν· εἰ δὲ μὴ δόξεις καὶ αὐτὸς παροινεῖν.

Utrum tibi praeceptum ipsum an causa cur ita praecipiat videtur ineptior? Sumsit a Diogene Laërtio I. § 92. Οἰκέτην πάροινον μὴ κολάζειν· δοκεῖν γὰρ παροινεῖν. Stulte Interpres, ut solet: »*Famulum vino hilarem non puniendum: videri enim id dementius esse.*” Salva res est, ut alibi ostendimus. Male legerunt ΠΑΡΟΙΝΟΝ, quod non est πάροινον, sed παρ’ οἶνον, inter pocula, ut dicitur παρὰ κρητῆρα. Vera igitur lectio est: οἰκέτην παρ’ οἶνον μὴ κολάζειν· δόξεις γὰρ παροινεῖν. Sic et praeceptum sanum est ac prudens, et causa idonea redditur. Ridebis nunc eum qui pro οἰκέτην πάροινον substituit οἰκέτας μεθύοντας, quae essent insanabiles ineptiae nisi origo erroris nunc omnium oculis pateret.

In Chaeremonis senario 4, 15:

πρὶν γὰρ Φρονεῖν καταΦρονεῖν ἐπίσασαι,

eadem opera et sententiam restitues et metrum scribendo:

πρὶν γὰρ Φρονεῖν (εὖ) καταΦρονεῖν ἐπίσασαι.

In vetere nescio cuius hexametro, quod in proverbium abiit 4, 21. scribendum est:

πολλάκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπεν.

pro κατακαίριον. Καίρια λέγειν quid sit nemo nescit, κατακαίρια novit nemo.

Nondum poenitet correxisse in Sophoclis Aiaee vs. 964:

οἱ γὰρ κακοὶ γνώμῃσι τὰ γὰθ’ ἐν χερσὶν

ἔχοντες οὐκ ἴσασι πρὶν τις ἐκβάλῃ.

Stobaeus 4, 25, servat vulgatam τὰ γὰθὰν χερσὶν: non convenire tali loco τὰ γὰθόν, sed τὰ γὰθά requiri et praepositionem abesse non posse in verbis ἐν χερσὶν ἔχειν periti fatebuntur. Homines a Diis αἰτεῖν τὰ γὰθά et Diī διδόναι τὰ γὰθά passim dicuntur. Num tu putas τὰ γὰθόν substitui posse? Exempla ubique sunt obvia. Proferam unum locum ut ex eo mendum eximam. Antiphon in Floril. 17, 29. putatur dixisse: ὅταν γὰρ ὁ θεὸς μὴ παντελῶς βούληται ἀγαθὰ διδόναι ἀνδρὶ, sed dixerat τὰ γὰθά διδόναι. In loco Demosthenis, quem Stobaeus attulit in Floril. 21, 18: καὶ τὰ ἀγαθὰ μὲν

προσδεκᾶν καὶ τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι διδόναι, *corrigere τὰγαθά*.

Contra τὰγαθὸν sensu morali dicitur, ut apud Euripidem in Floril. 5, 6:

Αἰαῖ. τὸδ' ἤδη θεῖον ἀνθρώποις κακόν
ὅταν τις εἰδῇ τὰγαθὸν χρῆται δὲ μή.

Saepe Comici rident philosophos quaerentes τί ποτ' ἐστὶ τὰγαθόν, ut Philemon in Stob. Floril. 55, 5:

οἱ φιλόσοφοι ζητοῦσιν, ὡς ἀκήκοα,
τί τὰγαθόν ἐστὶ κοῦδὲ εἰς εὖρηκέ πω.

et Hegesippus Athen. p. 279. D:

Ἐπίκουρος ὁ σοφὸς ἀξιώσαντός τινος
εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν ὅ τι ποτ' ἐστὶ τὰγαθόν
ὁ διὰ τέλους ζητοῦσιν, εἶπεν· ἡδονή.

sic alii τὸ Πλάτωνος ἀγαθὸν derident et sim., in quibus si τὰγαθά diceretur aequè vitiose dictum esset atque nunc apud Sophoclem τὰγαθὸν dicitur.

In Rhiani fragmento 4, 54. legerim vs. 16:

ὥς κε μετ' ἀθανάτοις ἐναρίθμιος εἰλαπινάξῃ.

pro ἀθανάτοισιν ἀρίθμιος. Paulo ante vs. 7. verum videtur:

ἐρριγῶς ὅθι κ' ἄνδρες ἐχεκτέανοι παρέωσιν.

id est ὅπου ἄν. Editur ὅθι τ' ἄνδρες.

Apud Eusebium 4, 102: πολλοὶ οὐκ αἰδέονται καὶ κατὰ τῶν σπουδαιεστάτων καὶ τῶν οὐ χρὴ τῷ χεῖρονι λόγῳ νικᾶν, νικῶντες ἀξίην κεκληθῆσαι νίκην Καδμήϊην, expedies constructionem impositam corrigendo: τῷ χεῖρονι λόγῳ νίκην νικῶντες.

Sicubi Stobaeus non alium describit sed suis ipse verbis utitur apparet quam male et vitiose Graece loquatur, veluti in Floril. 5, 48. ubi Persarum legati venisse dicuntur βουλόμενοι δωροδοκῆσαι τὸν Ἐπαμεινώνδαν pro δεκάσαι, tum εἰς ἄριστον εἰσεδέξατο posuit pro ἐπ' ἄριστον ἐκάλεσεν, et ἡδεῖ γὰρ ἐφ' ᾧ τινι ἦκον pro ἐφ' ὅ τι. Epaminondas dixisse fertur legatis: »Ite et domino vestro nuntiate οἷα ἄριστα ἀριστῶ καὶ συνήτει ὅτι ἐγώ γε οὐκ ἂν προδοίην [τι] ὁ τούτοις ἀρκούμενος. Expunge τι scribae errore additum. Veteres dixisset: ὅτι οὐκ ἂν προδοίην ὁ τούτοις ἀρκούμενος.

Non dixit Iamblichus, ut legitur 5, 66: τὸ πᾶν τοῦτο διὰ τὴν κοσμιότητα τῶν καλλίστων μέτρων κόσμος ἐπικαλεῖται, sed τῶν καλλίστων μερῶν.

Duplex vitium maculat verba Diotogenis Pythagorei Floril. 5, 69. αἶκα τις — μὴ ταχὺ ἐπὶ τὰς δίκας ὀρμῇ ἀλλὰ πολὺν χρόνον ἀμβαλλόμενος αὐτός τε προσκαλούμενος ἄνευ δίκας ὥς ὁ ἀντίδικος προεκαλέσατο ἐμμένων. Scribendum est προκαλούμενος, nam προκλήσεις et προκαλεῖσθαι in ea re usitata verba sunt, ut statim emendate legitur προεκαλέσατο. Tum pro ὥς perspicuum est οἷς τε reponi oportere. Praeterea Dorice scribe δαιτιῆσθαι et ὀδυνῆσθαι pro δαιτεῖσθαι et ὀδυνᾶσθαι.

Recte Valckenaerius Eusebio reddidit Floril. 6, 14. Γαστριμαργίη — ἀλογίην ἐγείρει pro αἰερεί, in sqq. insere articulum: ψυχῆς δὲ τὸ κάλλιστον (τὸν) λογισμὸν κοιμίζει. Miror cur Meinekius ἐγείρει non receperit: manifesto enim inter se opponuntur ἐγείρει — κοιμίζει. vid. Xenoph. Sympos. II. 24.

Qui bis recte δ' inseruerunt 6, 30. in Phoenicidis fragmento vs. 6 et 11. debuerant idem facere vs. 7 et 9: δωρεάν (δ') ἔφη τινά et διὰ ταύτην (δ') ἣν λέγω τὴν δωρεάν. In vs. 19. sententia optime constabit si sic legeris:

ὁπότε δ' αἰτοίην ἔφη | οὐκ ἀγαθὸν εἶναι τὰργύριον.

Male correxerunt homines docti locum Plutarchi in Floril. 6, 43 = Θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ ἀλλ' οὐκ ἄγριον. εἶθε γὰρ ἦν, Φαενερῶς ἂν πολεμοῦσα ταχέως ἐάλω. Abest ἂν in optimo codice A: qui addiderunt debuerant simul γὰρ de suo interponere; sed non est haec Plutarchi manus, qui dederat: εἶθε γὰρ ἦν ἵνα Φαενερῶς πολεμοῦσα ταχέως ἐάλω. Noto usu ἵνα cum indicativo ponitur ubi pendet ex ἐβουλόμην ἂν, ἐχρῆν, εἶθε γάρ et sim., de qua re diligenter notavimus in Mnemos. Vol. III. p. 100. Aliud huius compositionis exemplum est in Floril. 13, 30: τί γὰρ τὰ μικρὰ ἐκλεπτες ἀλλ' οὐ τὰ μεγάλα ἵνα καὶ σὺ ἄλλους ἀπῆγες;

Praepositio excidit in loco Euripidis Floril. 7, 2:

"Ἔστι καὶ πταίσαντ' ἀρετὰν ἀποδείξασθαι θανάτῳ.

nam restituendum esse arbitror:

ἐναποδείξασθαι θανάτῳ.

saepius ἐν in verbis decompositis scribae neglexerunt.

Misere laborat sententia in Mimnorni carmine Floril. 7, 12:

Οὐ μὲν δὴ κείνου γε μένος καὶ ἀγῆνορα θυμὸν

τοῖτον ἐμεῦ προτέρων πεύθεμαι οἷ μιν ἴδον.

intelligi poterunt sic scripta:

Τοῖον δὲ κείνου γε — τῶν ἐμέθεν προτέρων κτέ.
 abesse non potest articulus in τῶν — προτέρων, et τοῖον ex
 priore versiculo in secundum migravit. In fine ubi nunc le-
 gitur sine sensu :

ὅτ' αὐγαῖσιν φέρετ' ὠκέος ἡελίοιο.
 verum esse suspicor :

ὅτ' αὐγαῖσιν φλέγετ' ὀξέος ἡελίοιο.
 quemadmodum absurdum est ἡλίου αὐγαῖς φέρεσθαι, sic φλέ-
 γειν et φλέγεσθαι de solis aestu proprie dicuntur.

Apud Cleanthem Floril. 7, 54: ὁ ἱατρὸς αὐτῷ τροφὴν προσ-
 ἤγαγεν, rescribe sodes προσήνεγκεν. Lepidum est alicui
 cibum προσάγειν.

In Diphili fragmento 10, 5:

εἰ μὴ τὸ λαβεῖν ἦν, οὐδὲ εἰς πονηρὸς ἦν.
 corrigendum est: οὐδ' ἂν εἰς πονηρὸς ἦν.

Levissimus error iugulat metrum in fragmento Menandri
 Floril. 10, 21:

Οὐδεὶς ἐπλούτησε ταχέως δίκαιος ὦν.
 noli credere dactylum in tertia sede sic poni posse ut non
 sit eius prima syllaba in caesura aut totus eodem vocabulo
 contineatur. Fac periculum ubi voles, non aliter quam sic
 videbis dactylum aut in tertiam sedem senarii tragici et co-
 mici admitti aut in quintam apud Comicos. Emendandum
 est:

Οὐδεὶς ἐπλούτησεν ταχέως δίκαιος ὦν.

Non sunt hi numeri suavissimi, sed numeri tamen, quales
 Menander et aequales pangebant, ut in hoc ipso titulo Me-
 nander 10, 24:

δεόμενον. αἰτεῖσθαι γὰρ ἅμα τι προσδοκᾷ.
 et Diphilus 10, 5:

τὰ δίκαια τοῦ κέρδους διαπαντὸς δοῦλος ἦς.
 caverunt sibi scribae ab hoc vitio in Menandri versu Floril.
 107, 8:

ὅταν ἀτυχήσωσιν γεγονότας οὐ φύσει.

In Floril. 10, 62. pro Σιμωνίδης — ἐσχατοῦ γήρως ὦν
 emendandum esse ἐσχατογήρως ὦν alibi iam admonuimus.

(Continuabitur).

C. G. COBET.

MISCELLANEA
PHILOLOGICA ET CRITICA.

(Continuantur e pag. 112).

III.

AD STOBÆI FLORILEGIUM.

Pergam, quemadmodum institui, Stobæi Florilegium a Meinekio nuper editum diligenter relegere et si quid animadversione dignum occurrerit paucis animadvertere.

In iocoso Nicolai fragmento Floril. 14, 7. miror quo pacto Meinekios non correxerit:

τί γὰρ παθὼν, ἄνθρωπε, πρὸς τῶν δαιμόνων,
βούλει παρασιτεῖν;

pro vulgata lectione τί γὰρ μαθὼν, quod tralaticium librorum vitium esse non semel diligenter ostendimus. Μαθὼν et alibi a sententia prorsus est alienum, et hoc loco plane contra rei naturam poni perspicuum est. Rectius Meineke apud Eupolidem Floril. 4, 53, recepit:

ὃ τι παθόντες τοὺς ξένους μὲν λέγετε ποιητὰς σοφούς.
ubi in libris est de more μαθόντες. Deinde vs. 56.

πρὸς χάριν ὁμιλεῖ τοῦ τρέφοντος ἐπ' ὀλέθρῳ.

nihil aliud est quam irati lectoris indignabunda exclamatio olim in ora libri adscripta, deinde, uti fit, in textum recepta: ubi quum pessime turbaret omnia, docti homines mutato accentu ὁμιλεῖ dederunt, quasi hoc ipse parasitus praeci-

peret. Qui non statim intelligit quam sit hoc prorsus a parasi personae et ingenio et oratione alienum, quique parasitum Atticum ludentem et iocantem a tristi ac moroso monacho Graeculo non facile discernit, retineat ac sibi habeat inficetum versiculum, quem caeteri furcellis expellant. In vs. 43. Meinekios si cognovisset eximiam Badhami correctionem: λιμὸς, ἀπόνοια, τόλμα, γαστριμαργία, non retinuisset vulgatam γαστήρ, ἀργία.

Male etiam spreta est optima Bentleyi correctio in Menandri versiculis Floril. 13, 1:

τοὺς τὸν ἴδιον δαπανῶντας ἀλογίως βίον
τὸ καλῶς ἀκούειν ταχὺ ποιεῖ πάσχειν κακῶς.

Oppositio inter καλῶς ἀκούειν et πάσχειν κακῶς inanem tantum speciem habet, nam πάσχειν κακῶς absolute positum nihil significat, quemadmodum nec ποιεῖν κακῶς per se positum intelligi potest. Res ipsa satis perspicua est et olim a Bentleyo perspecta, qui πεινῆν κακῶς emendavit. Laudantur primum, deinde male esuriunt, qui suas opes stulte et inconsulto profundunt.

In Menandri fragmento Floril. 16, 13. spuria sunt et a Graeculo supposita verba vs. 5. αὐτὸς ὢν δὲ κύριος. Explevit lacunam eo more, quem nosti.

Philemonis locus Floril. 18, 6. sic videtur redintegrari posse:

τί δὲ | ζῆν ὀφελός (ἐσθ') ᾧ μὴ ἔστι τὸ ζῆν εἰδέναι.
solebant tum nepotes et luxuriosi ζῆν dicere pro ἡδέως ζῆν, vita frui. Sic apud Batonem Comicum Athen. p. 105. C. servus nequam quum herilem filium corrupisset ad iratum patrem ita dicit:

εἴτ' εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν ἐγκαλεῖς;

B. ζῆν δ' ἔστι τὸ τοιοῦθ'; A. ὥς λέγουσιν οἱ σοφοί.

ὁ γοῦν Ἐπίκουρός φησιν εἶναι τὰγαθὸν

τὴν ἡδονὴν δῆπουθεν.

Suspisor in Euripidis loco Floril. 18, 20. pro νῦν δ' οἶνος ἐξέσησέ με verum esse νοῦ δ' οἶνος κτέ. nam ἐξισάναι νοῦ, φρενῶν, τοῦ φρενεῖν dicebant Veteres, non simpliciter ἐξισάναι.

Mirifice grassati sunt Graeculi in lepido Aristippi dicto Floril. 19, 6. Dixerat philosophorum lepidissimus ad hominem

maledicum: τοῦ μὲν λέγειν κακῶς σὺ κύριος εἶ, τοῦ δὲ μὴ ἀκούειν ἐγώ. Eodem iure hodieque in maledicos utuntur quotquot sunt homines lepidiores. Editur τοῦ δὲ δικαίως ἀκούειν ἐγώ, quod videtur aliquid significare, sed nil sani significat. Δικαίως ἀκούω ταῦτα significat δικαίως ταῦτα κατ' ἐμοῦ λέγεται, quod cum κύριός εἰμι non satis commode iungitur, quoniam suapte natura κύριος cum verbo *actionem* significante coniungendum est. Dixit maledico Aristippus quod in garrulos Archilochus: πόδες κεῖθι τιμιώτατοι, utrumque genus non audire optimum est.

Non debebat dubitare Meinekius in Floril. 20, 13. ubi edit e libris:

Ὁργῆς ματαίας εἰσὶν αἵτιοι λόγοι.

quin Graeculi sic stulte interpolaverint Aeschyli senarium:

Ὁργῆς νοσοῦσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι.

errore ΙΑΤΡΟΙ in αἵτιοι abiit, ματαίας homo nihili ad explendam Codicis lacunam de suo dedit.

Corruptus est et interpolatus locus Antiphontis in Floril. 20, 44: οὐκ ἔστιν ὃ τι ἂν ὀργιζόμενος ἄνθρωπος εὖ γνῶι. αὐτὸ γὰρ ὃ βουλευέται τὴν γνώμην διαφθείρει τοῦ ἀνθρώπου. Emenda ὃ βουλευέται, et sic τὴν γνώμην expunge. Eadem opera emendari poterit locus Ciceronis in *Tuscul. Quaest.* III. 1: »Ita fit ut animus de se ipse tum iudicet, cum id ipsum quo iudicatur aegrotet.” Imo vero »quo iudicat,” αὐτὸ ὃ κρίνει. Ad-ditum τὴν γνώμην tam inficetum et putidum est ac si in Ciceronis loco legeretur: »id ipsum, quo iudicat, iudicium.”

Passim confundi videbis εἰδῶ, εἰδῆς, εἰδῆ cet. et ἴδω, ἴδης, ἴδῃ cet. quoniam in omnibus libris etiam antiquissimis EI et I scribarum arbitrio permiscuntur. Res ipsa docet utrum *sciat* an *viderit* verum sit, ut apud Menandrum in Floril. 21, 2:

τὸ γνῶθι σαυτὸν ἔστιν ἂν τὰ πράγματα

ἴδῃς τὰ σαυτοῦ καὶ τί σοι ποιητέον.

dubitasne εἰδῆς corrigi oportere?

Vitiosa Plutarchi lectio apud Stobaeum repetitur in Floril. 21, 16: οἶνός τε καὶ σαρκῶν ἐμφορήσεις σῶμα μὲν ἰσχυρὸν ποιοῦσι καὶ ῥωμαλέον, ψυχὴν δὲ ἀσθενῆ. Non sumus homines σαρκοφάγοι sed κρεοφάγοι, ut opinor. Confidenter igitur re-pone καὶ κρεῶν ἐμφορήσεις.

Agnosco Graeculorum manum in Sophoclis anapaestis Floril.
22, 22:

Θνητὰ Φροεῖν χρὴ θνητὴν Φύσιν
τοῦτο κατειδὼτας ὥς οὐκ ἔστιν
πλὴν Διὸς οὐδεὶς τῶν μελλόντων
ταμίας ὃ τι χρὴ τετελέσθαι.

quod pro θνητὴν Φύσιν Meinekius reponebat θνητοὺς Φύντας haberet aliquam speciem si, ut in caeteris libris Mss., litterarum vestigiis esset insistendum. Sed Graeculorum supplementum est ΘΝΗΤὴν Φύσιν, cui nihil tribuendum. Itaque rescribendum esse censeo quod in ea re assolet: θνητοὺς ὄντας.

Confusa sunt duo verba quae solent in Sophoclis loco Floril.
24, 2:

κλέπτων δ' ὅταν τις ἐμφανῶς ἐφευρεθῇ
σιγαῖν ἀνάγκη καὶ καλὸν φέρη σόμα.

ubi φορῇ pro φέρῃ emenda. Namque de omnibus partibus corporis φορεῖν, non φέρειν, dicitur, ut et de corporis cultu ornatuque. Φέρειν dicimur onera et quidquid pondus habet. Itaque γλῶσσαν φορεῖν Graecum est, et σόμα φορεῖν, ut apud Alexidem Athen. p. 568. C:

ἵνα θεωρῶσ' οἱ παρόντες τὸ σόμ' ὥς κομψὸν φορεῖ.
contra dicitur Pericles δεινὸν κεραυνὸν ἐν γλώσσῃ φέρειν apud Plutarchum in vita cap. 8.

Et alibi saepe καί et καὶ confusa sunt et in Sophoclis verbis Floril. 26, 4:

Ὡς τοῖς κακῶς πράσσουσιν ἡδὺ καὶ βραχὺν
χρόνον λαθέσθαι τῶν παρεσώτων κακῶν.

ubi καὶ βραχὺν χρόνον genuinum est.

Pervulgatus error nondum deprensus est apud Antiphanem in Floril. 27, 8: in verbis:

Ὁ διδοὺς τὸν ὄρκον τῷ πονηρῷ μαίνεται.
τοῦναντίον γὰρ νῦν ποιοῦσιν οἱ θεοί.
ἂν γὰρ ἐπιорκήσῃ τις αὐτοὺς εὐθὺς
ὁ διδοὺς τὸν ὄρκον ἐγένετ' ἐμβρόντητος.

imo vero ὁ δοὺς τὸν ὄρκον, ut ipsa rei natura docet. Solent sic δοὺς et διδοὺς inter se contra sententiam confundi.

Verborum Euripidis in Floril. 28, 12. sententiam levi errore scribae perverterunt. Editur:

Συγγνώμονάς τοι τοὺς θεοὺς εἶναι δοκεῖς
 εἰάν τις ὄρκους θάνατον ἐκφεύγειν θέλῃ
 ἢ δεσμὸν ἢ βίαια πολέμων κακὰ.

Qui ita apud Euripidem loquebatur hoc agebat ut ostenderet illud ipsum quod est in Iphig. Aulid. 394. in Floril. 28, 10:

οὐ γὰρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι
 τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμένους.

nempe Deos iis faciles ignoscere qui necessitate coacti de capite aut de libertate dimicantes peierassent. In fine loci, qui integrior superest in Eclog. Physic. I. 3, 40, in eandem sententiam dicitur:

ἤτάρ α θνητῶν εἰσὶν ἀσυνετώτεροι
 ἢ τὰ πειρικῇ πρόσθεν ἡγοῦνται δίκης.

quae satis perspicua sunt. Sed pugnat cum hac verborum sententia verbum *δοκεῖς*. Accipiuntur nunc haec interrogative, ut sit redarguentis oratio: *an tu putas* — *ignoscere Deos?* quod perinde est atque *noli putare*. At plane contrarium dicere poeta volebat. Est in libris optimis *δοκεῖ* pro *δοκεῖς*. Emenda accentum et salva res erit. Lege:

Συγγνώμονάς τοι τοὺς θεοὺς εἶναι δόκει,

id est νόμιζε, ἡγοῦ, quo sensu *δοκεῖν* apud Tragicos poni solet, et omnis est remota difficultas.

Mendum manifestum est in verbis Eusebii Floril. 28, 13: *Φημι πάντα τὸν προαίρεσιν τοῦ ἐπιορκῆσαι ἀναδεξάμενον* — *εἰ καὶ μὴ πέλας ἦ τὸ ἔργον τῆς ἐπιορκίης* — *ὅμως αὐτὸν ἔχειν γνώμην τὴν τοῦ ψευδορκου*. Evidens vitium est in *πέλας ἦ*. Mira est Meinekii coniectura *περάσῃ*. *Περαίνειν* certe locum haberet, *περᾶν* non item. Suspisor ΤΕΛΕΣΗΙ, *τελέσῃ*, olim scriptum fuisse, nam *τελεῖν* aut *ἐπιτελεῖν* locus postulat. Confer Cleanthis locum vicinum Floril. 28, 14. et sequentem Chrysippi.

In suavissima Ecloga Ionica incerti auctoris Floril. 28, 18. multa corrigenda supersunt. Statim ab initio offendes in verbis: *Χρυσὸν μὲν ἄνθρωποι βαναύσῳ τέχνῃ προσθάψαντες ἔγνωσαν τὸ κρήγυον*, nam quid sibi vult *θάλπειν* in ea re aut *προσθάλπειν*? Ex ipsa rei natura dicebant *χρυσὸν ἐτέρῳ χρυσῷ παρατρίβειν*, ut apud Herodotum VII. 10: *ἐπεὰν χρυσὸν*

τὸν ἀκήρατον παρατρίψωμεν ἄλλω χρυσῷ διαγιγνώσκομεν τὸν ἀμείνω, et alibi. Quod autem dicit ἐγνώσαν τὸ κρήγυον indicio est non antiquum scriptorem nos tenere sed recentiorem aliquem linguae Ionicae imitatore, qualis Arrianus fuit et Eusebius et Aretaeus Cappadox et Quadratus et alii. Veteres non utebantur nomine κρήγυος, quod semel apud Homerum non satis certa significatione occurrebat noto loco in verbis: οὐπώποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας. Arripiunt cupide velus vocabulum qui veterem dialectum Ionicam et Doricam recoquunt, apud quos κρήγυος et τὸ κρήγυον et γυνή κρηγύη et κρηγύως et κρηγυότης et κρηγυότας saepius recurrunt. Plerumque κρήγυος apud istos ἀγαθός, χρηστός significat ut in noto scazonte:

γυναικὸς ἔστι κρηγύης φέρειν πάντα.

et sic noster ἐγνώσαν τὸ κρήγυον posuit. Theocritus contra τὸ κρήγυον pro τάληθές dixit XX. 19:

ποιμένες, εἵπατέ μοι τὸ κρήγυον· οὐ καλὸς ἔμμι;

secutus veterem errorem eorum qui apud Homerum τὸ κρήγυον sic accipiebant. Diserte Helladius in Photii Biblioth. p. 532, 25: κρήγυον τὸ ἀληθές εἴρηται, et mox: οἱ δὲ κρήγυον οὐ τὸ ἀληθές ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν σημαίνειν φασίν, et utramque notionem absurda etymologia confirmat scilicet. Aristarcho debetur doctrina sanior quae exstat in Scholiis Venetis ad Iliad. A. 106: ἄπαξ εἴρηται τὸ κρήγυον, καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθές ἀλλ' ἀγαθόν. Fallitur igitur Erotianus p. 234. annotans: Κρήγυον: ἀληθές. οἱ δὲ ἀγαθόν. Miror quo pacto dubitare potuerit, nam semel tantum apud Hippocratem legi constat loco perspicuo Coac. Praenot. p. 121. G: ἀλλ' οὐδὲ γυνάτων πόνος κρήγυον. Melius Galenus in Gloss. p. 506: Κρήγυον: τὸ ἀγαθόν. Et sic plerique acceperunt, ut in Theocriti epigrammate XXI:

εἰ μὲν πονηρὸς μὴ ποτέρχεν τῷ τύμβῳ·

εἰ δ' ἔσσι κρηγυός τε καὶ παρὰ χρηστῶν

θαρσύνων καθίζεν κῆν θέλης ἀπόβριξον.

recte Meinekius pro παρὰ χρηστῶν coniecit καὶ πατρὸς χρηστῶ, bonus bono patre prognatus. Praeterea scripserim: μὴ πόθερπε τῷ τύμβῳ. Sic igitur sequiores κρήγυος, ἀνὴρ κρήγυος (vid. Albert. ad Hesych. v. Κρήγυον) et γυνή κρηγύη solent dicere. Inepte is, qui Platoni supposuit dialogum Ἀλκιβιάδην

πρῶτον inscriptum, vocabulum priscum recoxit in his p. 111. E: οὐκ ἐπίσανται οὐδὲ κρήγυοι διδάσκαλοι εἰσι τούτων. Eodem ferme modo noster dixit ἐγνωσαν τὸ κρήγυον, quo vocabulo et illi delectantur qui fragmenta Dorica Pseudo-pythagorea scriptitarunt apud Stobaeum servata. In fine fragmenti vitium unum eluam. Editur: βαρυνθεῖς ἐπὶ τοῖς λελεγμένοις Ἀρχέτιμος ῥήσσει πρὸς ἔδαφος νάρθηκα πληγῇ βαρεῖη, τοῦ δὲ ἀραχθέντος ἐκτὸς ἐρρύη παραθήκης ὄγκος, sed res ipsa docet duo verba inter se sedem mutare oportere, quoniam verus naturae ordo turbatus est. Repone: ἀράσσει πρὸς ἔδαφος pro ῥήσσει, et τοῦ δὲ ῥαχθέντος pro ἀραχθέντος. Caeteri ῥαγέντος vel διαρραγέντος dixissent, sed amant talia antiquae Ἰάδος imitatores, qualia sunt πληχθῆναι, θρεφθῆναι, τρεφθῆναι et ἀναστρεφθῆναι, et sim.

In Floril. 29, 14.

οὐκ ἔσιν ὅστις ἡδέως ζητῶν βιοῦν

εὐκλειαν εἰσεκτῆσται, ἀλλὰ χρὴ πονεῖν.

nihili verbum est εἰσεκτᾶσθαι. Supererat ET * * * * EKTHEAT, quod stulte explevit Graeculus. Admōnuimus iam ante εὐδοξίαν ἐκτῆσται esse supplendum, et apud Sophoclem Floril. 29, 25. pro:

Οὔτοι ποθ' ἤξει τῶν ἄκρων ἄνευ πόνου,

corrigendum esse: Οὐδέ ποτ' ἐφίξει τῶν ἄκρων. Simillima de causa εὐδοξίαν 29, 32. in εὐανδρίαν abiit et τὴν πόλιν 46, 4. in τὴν τύχην, et similia alibi.

In Bionis fragmento 29, 53:

Οὐ καλὸν, ὦ Φίλε, — ἐπὶ πάντ' ἄλλω χρέος ἰσχύμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτός

τεχνᾶσθαι σύριγγα, πέλει δέ τοι εὐμαρὲς ἔργον.

emendaverim ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τέχνασαι σύριγγα, nam prorsus necessarius imperativus est.

Non satis est 29, 55. pro οὐ γὰρ cum Porsono scribere:

Οὐ τᾶρ' Ὀδυσσεύς ἐστιν αἰμύλος μόνος.

scribendum est Οὐτᾶρ' ex οὔτοι ἄρα contractum. Saepe in talibus scribae peccant, qui crases Atticas et Doricas plane ignorabant. Repositum nunc fere ubique id est quod olim in usu fuisse constat. Gravius etiam corruptus est Platonis locus de Rep. III. p. 588. E. a Stobaeo laudatus 5, 127: Οὐτε

ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλωτος ἂν τις ποιῇ ἀποδεκτέον. Vetus et proba scriptura ΟΤΤΑΡΑ, id est οὐτᾶρα, in οὐτ' ἄρα abiit, deinde ita uti fit adscripta est vocalis quam elisam esse putabant.

In Musonii fragmento 29, 78. expunge puerile additamentum Graeculi p. 14: ἀνάγκη — ἐπιμελεῖσθαι τοῦ μὲν κρείττονος μᾶλλον ὥσπερ ἄξιον [τουτέσι τῆς ψυχῆς]. Emblema esse vel ipsa sedes arguit.

In Philemonis loco 30, 4. scribendum videtur:

ἂν ὀκνῆς γὰρ μαυθάνειν

ἀνεπικούρητον σε αὐτῷ τὸν βίον λήσεις ποιῶν.

editur ὀκνῆς τὸ μαυθάνειν et λήσει ποιῶν soloece utrumque. Tum pro σεαυτοῦ loquendi usus σεαυτῷ postulat.

Praepositio intercidit in versu Menandri 30, 7:

ἀθλιώτερος, διπλάσια γοῦν ἐσθίει μάτην,

restituε κατεσθίει, quod et metro convenit et sententiae, nam κατεσθίειν in malam partem accipitur et cum contemtu fastidioque dicitur, quoniam voracitatis notio ei verbo inest.

Sensu vacuum est quod Platoni exprobrat Diogenes 36, 21: ἀπεκρίνει ἐρωτηθεὶς μυρία, emenda: (ἐν) ἐρωτηθείς.

Eusebii verba 36, 30: αὐτὰ τὰ ἔπεα κατηλογήσαντα τοσούτου ἔρκεος ἄκριτα προεκθρόσκει, admonent me loci Herodotei a scribis depravati III, 121: τὸν Πολυκράτεα — κατηλογέοντα τὰ Ὀροίτεω πρήγματα. Nempe verbum Ionicum κατηλογέειν pro οὐδένα λόγον ποιεῖσθαι, οὐδὲν φροντίζειν suapte natura genitivum postulat et ubicumque occurrit recte cum genitivo coniungitur praeterquam in illo solo loco, ubi reponere κατηλογέοντα Ὀροίτεω expunctis caeteris. Articulum τὰ peperit male repetita syllaba praecedens, deinde sciolus nomen addidit.

Et corrupta et male dissecta sunt verba Menandri 37, 18 et 19. Μενάνδρου Ὑμνίς.

τούτῳ λαλήσας ἡμέρας σμικρὸν μέρος

εὖνους ἐγὼ νῦν εἰμί. Πεισιχδὸν λόγος,

πρὸς τοῦτ' ἂν εἴποι τις μάλιστα τῶν σοφῶν.

τί οὖν ἐτέρους λαλοῦντας εὖ βδελύττομαι;

Μενάνδρου Ὑμνίς.

Τρόπος ἐστ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος.

Vivo Menandro λαλεῖν nondum exuerat veterem notionem garriendi, ut in:

λαλεῖν ἄριστος, ἄδυνατώτατος λέγειν.

Itaque λαλεῖν εὔ absurde dicitur. Necessarium est ἑτέρους λέγοντας εὔ βδελύττομαι. Deinde coniunge quae in libris male dissecta sunt. Menander sic redarguit philosophi dictum Πεισιππὸν λόγος, ut quaerat:

τί οὖν ἑτέρους λέγοντας εὔ βδελύττομαι;

et statim ipse respondeat:

τρόπος ἐστ' ὃ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος.

Pessime corruptus est incerti Comici locus 58, 5:

Ἐγὼ δ' ἐν ἀνθρώποισι μέχρι τοῦ δοκῶ

εὔ πράττειν μέχρις ἂν Φθονεῖσθαι μοι δοκῶ.

sed in integrum restitui potest in hunc modum:

Ἐγὼ δ' ἐν ἀνθρώποισι μέχρι τούτου δοκῶ

πράττειν καλῶς μέχρις ἂν Φθονεῖσθαι μοι δοκῶ.

senarius alter a Graeculo male expletus est quum solum πράττειν superesset.

Eiusdem hominis talpa caecioris supplementum tenemus 58, 10. in Nicomachi Comici fragmento:

Ἐργῶδες ἐσιν ἐν βίῳ βεβιωκότα

τοὺς τῶν Φθονούντων πάντας ὀφθαλμοὺς λαθεῖν.

Quid tandem sibi vult ἐν βίῳ? Nemo potest ἐν ᾧδου dici βεβιωκέναι. Sine mora aufer stolidum emblemata. Lacuna est: ἐν * * βεβιωκότα. Quid igitur supplendum? Nempe ἐν πόλει βεβιωκότα, nam qui in urbe vivunt invidorum oculos nullo modo possunt effugere.

Apud Epicharmum 58, 21. reposuerim:

τυφλὸν ἤλεθ' ἰδὼν τις, ἐφθόνησε δ' οὐδὲ εἷς.

pro ἤλεθ' τις ἰδὼν.

Suavissimam Teletis disputationem περὶ Φυγῆς Floril. 40, 8. compluscula adhuc vitia maculant, quorum nonnulla indicabo. Commemoratur p. 66: Ἰππομέδων ὁ Λακεδαιμόνιος ὁ νῦν ἐπὶ Θράκης καθιστάμενος ὑπὸ Πτολεμαίου, sed manifesto mendosum est praesens καθιστάμενος. Repone perfectum καθεσταμένος, qua forma utuntur sequiores omnes, ut qui transitive καθέστακα, συνέστακα, πρόεστακα cet. dicere solebant. Non minus ineptum praesens legitur p. 67: ἢ ἐμὸν ὕνειδος ἀλλ' οὐ τῶν ἐμὲ ἐκβαλ-

λόντων ἐπεικῇ καὶ δίκαιον ὄντα; pro ἐκβαλόντων. Post pauca alius commemoratur, qui a Ptolemaeo ἐπὶ σόλου τοσούτου ἑξαπ-
 εσάλη καὶ χρημάτων τοσούτων πιεσνόμενος καὶ τὴν ἐξουσίαν
 ἔχων ὡς βούλοιο χρῆσθαι, quod in his impeditum est expedie-
 tur si rescripseris: καὶ χρημάτων τοσοῦτον πλῆθος πιεσνόμε-
 νος, nam χρημάτων τοσούτων non habet unde pendeat et πι-
 εσνόμεναι accusativum requirit. Pag. 68. a Teletis oratione di-
 stinguenda sunt verba et importunum καὶ delendum: 'Ἄλλ'
 ὅμως μέγα μοι δοκεῖ τὸ ἐν ἧ ἐγένετό τις καὶ ἐτράφη [καὶ] ἐν
 ταύτῃ καταγενέσθαι. Obiicit haec Teleti aliquis: cui ille: πότε-
 ρον καὶ ἐν οἰκίᾳ ἐν ἧ ἐτράφης — κἄν ἢ σαπρὰ καὶ ῥέουσα καὶ
 καταπίπτουσα, ubi σαθρὰ pro σαπρὰ corrige, nam οἰκία οὐ
 σήπεται. In vicinia: οὐδ' εἰ κωπηλατοῦντα ἀπορρήγνυσθαι
 δέοι, nullo modo ferri potest ἀπορρήγνυσθαι, quod prorsus a
 loci sententia alienum est. Ne διαρραγῆναι quidem in tali re
 locum habet: τέτρυμαι et ἀποτέτρυμαι rei convenit, quamob-
 rem κωπηλατοῦντα ἀποτετρυῖσθαι δέοι Teletem scripsisse
 suspicor. Comparandus est locus Hieroclis περὶ Γάμου in
 Floril. 67, 24. pag. 9: πρῶτον μὲν γὰρ ἀποτετρυμένους
 τοῖς θυραίοις καμάτοις ὑποδέχεται θεραπευτικῶς. Sequitur: ὄντι
 δίζουσι μὲν ὅτι Κύπριος, ὅτι Μυκόνιος ἢ ὅτι Βελβινήτης. Vi-
 tiosum est Κύπριος, enumerat enim μικροπολίτας, patriam ob-
 scuram, tenuem, inopem habentes, οἷς ἡ πατρίς ὄνειδος, qualis
 est ὁ Σερίφιος, ὁ Φολεγάνδριος, ut in Solonis carmine:

Εἶην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης
 ἀντί γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος.

Huiusmodi quid quum pro Κύπριος requiratur Valckenaerius
 Κύθνιος coniecit, Meinekius Σκύριος. Ego Valckenaerium se-
 quor, etiam in Βελβινήτης pro βελβινουσίτης vel βελβινθείτης,
 pro quo Meinekius Λεβινθιήτης hariolatur. Optime in tali re
 commemoratur ἡ Βέλβινα, perexigua insula et Atticis omni-
 bus propter viciniam notissima. Ambigitur in libris utrum
 βελβινίτης an βελβινήτης sit verius. Lepida est lectio apud
 Stephanum Byzant.: Βελβινίτης ὡς Αἰγινίτης, imo vero Βελ-
 βινήτης, ut tu vides: ut enim ex Αἰγίνα producitур Αἰγινί-
 της, sic e Βέλβινα Βελβινήτης, quae forma et Herodoto red-
 denda est VIII. 125. οὗτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινήτης ἐτιμῆην
 οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, ubi vulgatur Βελβινίτης, quod quum

propter i productum in libris βελβινείτης scribi soleat, nata est ea scriptura quam Valckenaerius emendavit.

Post pauca Teles ita scribit: *ὄνειδίζουσι δὲ πολλοὶ λέγοντες «μέτοικε.»*

Σὺ δ' ἐγγενὴς ὢν τήνδε δουλώσας ἔχεις.

καὶ Κάδμον μὲν τὸν κτίσιν Θηβῶν θαυμάζει, ἐμὲ δὲ εἰ μὴ πολίτης ὄνειδίζει. Lepide haec et scite dicta sunt, sed non apparet quis sit qui θαυμάζειν et ὄνειδίζειν dicatur. Nemo alius haec fecisse potuit praeter Thebanum aliquem, quorum Cadmus conditor esse credebatur. Itaque emendaverim: καὶ Κάδμον μὲν τὸν κτίσιν ὁ Θηβαῖος θαυμάζει. Pergit philosophus iocari: καὶ Ἡρακλέα μὲν ὡς ἄριστον ἄνδρα γεγονότα ἐπαινοῦμεν· τὸ δὲ μέτοικον εἶναι ὄνειδος ἡγούμεθα· Ἡρακλῆς δ' ἐξ Ἀργούς ἐκπεσὼν Θήβαις κατῴκει. Perit iocus et acumen dicti, perit tota sententia. Sine mora repone: Ἡρακλῆς δ' ἐξ Ἀργούς ἐκπεσὼν ἐν Θήβαις μετῴκει. ut apud Lysiam est in Orat. 23, 15: μετασὰς ἐντεῦθεν Θήβησι μετῴκει. καίτοι οἶμαι εἰδέναι ὡς ὅτι εἴπερ ἦν Πλαταιεὺς πανταχοῦ μάλλον ἢ Θήβησιν εἰς αὐτὸν μετοικήσας, et sic saepe alii loquuntur. Nunc demum dicti acumen intelligitur. «Hercules ipse, inquit, quum patria pulsus Thebas habitatum concessit μέτοικος fuil.»

In sqq. bis ἧ male abest et supplendum est: καὶ ξένος (ἧ) καὶ ἐξ εἰλωτός et καὶ (ἧ) ἐξ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. Quis nescit ἧ in talibus omitti non posse? Tum καὶ a scribis neglectum est in his: τίς τιμὴ αὐτῇ ἥτις (καὶ) τοῖς κακίοις περιγίγνεται; In tali re καὶ ὁ κακίος dici solet, ut in Euripideo:

μὴ Πλούτον εἶπης. οὐχὶ θαυμάζω θεόν,

ὅν ᾧ κακίος ῥαδίως ἐκτίσαστο.

et aliis locis. Tum pro ὁμοίως δὲ manifestum est ὅμως δὲ requiri et excidisse ἡγοῦνται, νομίζουσιν aut simile quid, nam Teles ita disputat: «Quamquam Socratis dictum laudant — tamen publice sepeliri magnificum esse arbitrantur.» Exciderunt et alia quaedam veluti p. 69: εἰ δὲ μὴ κρυφθείης ἀλλ' ἄταφος, τί τὸ δυσχερές; supple: ἀλλ' ἄταφος (εἰφείης), ut Graecis solemne est dicere ἄταφον ῥίπτειν. Similiter in fine loci nomen intercidit quod nullo negotio potest e fuga retrahi in his: καὶ ἡμεῖς μὲν καὶ ἰδεῖν καὶ ᾤψασθαι ἐκνούμεν (mortuo-

rum cadavera), οἱ δὲ σκελετεύσαντες ἔνδον ἔχουσιν ὡς καλὸν τι καὶ ἐνέχυρα τοὺς νεκροὺς λαμβάνουσιν. Nulla est enim dubitatio quin scribendum sit: οἱ δὲ (Αἰγύπτιοι) σκελετεύσαντες κτέ. conf. Herod. II. 136. et imprimis Diodorum Siculum I. 95. ubi vide Wesselingium.

In Musonii loco Floril. 40, 9. pag. 71: ἄλλοις δὲ κακῶς τὸ σῶμα διακειμένοις ὑπὸ μαλακίας καὶ τρυφῆς ἔρρωσεν ἢ φυγή, vitium est. Coniungenda sunt τὸ σῶμα — ἔρρωσεν ἢ φυγή, quod ut fieri possit, emenda διακείμενον pro διακειμένοις. Ibid. p. 75. remove insulsum emblemata in verbis: ἤδη τινὲς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες ἐξηλάθησαν — ὥσπερ Ἀθήνηθεν μὲν Ἀριστείδης ὁ δίκαιος, ἐξ Ἐφέσου δὲ Ἑρμοδώρος, ἐφ' ᾧ καὶ Ἡράκλειτος [ὅτι ἔφυγεν] ἠβηδὸν ἐκέλευεν Ἐφεσίους ἀπάγξασθαι. Qui addidit ὅτι ἔφυγεν non intellexit ἐφ' ᾧ: neutrum est ᾧ et significat ἐφ' ᾧ, quamobrem, ut verbis ὅτι ἔφυγεν nullus locus relinquitur.

Leve vitium non leve damnum attulit in fragmento Eupolidis 45, 9:

ἡμεῖς γὰρ οὐχ οὕτω τέως ᾧκοῦμεν, ᾧ γέροντες.

quoniam Chori haec verba sunt cum spectatoribus agentis vitiosum est ᾧ γέροντες. Emenda ἡμεῖς — οἱ γέροντες. Constabat chorus senibus temporis acti laudatoribus et veterem remp. extollentibus. Relege totum locum nec dubitabis.

Fugitivum vocabulum retrahe in loco Democriti 43, 55: νόμος βούλεται μὲν εὐεργετέειν βίον ἀνθρώπων, δύναται δὲ ὅταν αὐτοὶ βούλωνται εὖ πάσχειν· τοῖσι γὰρ πειθομένοισι τὴν ἰδίην ἀρετὴν ἐνδείκνυται. Supple τοῖσι γὰρ πειθομένοισι (μόνοισι) κτέ. perspicuum est quomodo necessarium μόνοις exciderit.

Assentior Meinekio apud Democritum 43, 44. reponenti; εἰ δὲ ἀμελέει τις τῶν δημοσίων κακῶς ἀκούειν γίγνεται, pro ἀμελέοιτο τῶν δ. Etiam reliqua non sunt integra: τοῖσι χρηστοῖσι οὐ ξυμφέρον ἀμελέοντας τῶν ἑαυτῶν ἄλλα πρήσσειν, nam pugnant haec cum sequentibus et non bene Graece dicta sunt. Boni scriptores τὰ ἑαυτῶν dicebant et τοῖς ἑαυτῶν, sed vitabant genitivum τῶν ἑαυτῶν. Medebitur utrique malo haec scriptura: οὐ ξυμφέρον ἀμελέοντας τῶν δημοσίων τὰ ἑαυτῶν πρήσσειν. Sic demum recte addit causam, cur non sit a republica abstinentum.

Vitiosum est ἀνακηδέες in verbis Democriti 45, 45: Οἱ κακοὶ ἰόντες ἐς τὰς τιμὰς ὁκόσω ἂν μᾶλλον ἀνάξιοι ἔοντες ἴωσι τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀνακηδέες γίνονται, in libris est ἂν ἀκηδέες, quod inutiliter in ἀνακηδέες refictum est. Verum esse videtur: «quo sunt honoribus indigniores, eo sunt impudentiores,” quamobrem emendaverim: τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀναιδέες γίνονται.

In sacramento epheborum Floril. 45, 48. labem conceperunt haec verba: καὶ εὐηκοήσω τῶν αἰὶ κρινόντων ἐμφρόνως. Non esse antiquum hoc monumentum vel verbum εὐηκοεῖν satis demonstrat positum pro dicto audientem esse, πειθαρχεῖν, nam Veteres ἀκούειν eo sensu dicebant, ut Solon:

Εἰπεῖν μοι Κριτὴν ξανθότριχιν πατὴρ ἀκούειν.

Manifesto mendosum est κρινόντων. Sententia postulat τῶν ἐν τέλει, quare κραινόντων reponendum esse censeo. Apud Hesygium II. p. 346. pro Κρατῆρας: τοὺς κρατοῦντας correxerim Κραντῆρας, qui alia forma κράντορες appellabantur.

Recte Meinekios 45, 49. reposuit: τοῖς τῆς πόλεως ἔθεσί τε καὶ νόμοις ἐγγυμνάζεσθαι, pro γυμνάζεσθαι. Sine vitio statim legitur: τοὺς δὲ πρεσβύτας ἐνθυμήσεσι καὶ κριτηρίοις καὶ συμβουλίαις δεῖν ἐναντίας ρέφεσθαι, sed in his συμβουλίαις in συμβουλίαις mutandum. Aristoxenus verborum novator est et Φιλάρχοντας appellavit, ut Φιλοβασιλέας, τοὺς τὸν ἄρχοντα φιλοῦντας; deinde ut dicitur νεκνιεύομαι, sic παιδαριεύομαι finxit pro τὰ παιδαρίων πράττειν. Quoniam Pythagorea haec instituta et praecepta sunt, verba τοῖς τῆς πόλεως ἔθεσί τε καὶ νόμοις ἐγγυμνάζεσθαι planissime confirmant emendationem, quam supra verbis Archytae de hac ipsa re agentis adhibuimus: μετὰ δὲ ταῦτα ἐθῶν τε καὶ νόμων — ἐμπειρίαν λάβοι, pro ταύτας θεῶν.

Iterum ἐν excidit in dicto Zenonis 45, 88. «non donariis ornari urbes oportere sed incolarum virtutibus,” non enim haec Graece sonant: ἀλλὰ ταῖς τῶν οἰκούντων ἀρεταῖς, sed τῶν ἐνοικούντων.

Nonnulla emendanda supersunt in longioribus excerptis ex Hippodamo Pythagoreo 45, 92. sqq. De tribus civium ordinibus agens duos ordines τῶν ἐλευθέρων βιοτῶν ἔχόντων ὀρπονit tertio τῶν βιοπόνων sive βαναύτων, qui quum liberi ta-

men sint, pro ἐλευθέραν emenda ἐλευθέριον, *liberalem*, non *liberam*. Pag. 99. de iisdem ita scribit: Τουτᾶν δὲ τῶν μοι-
 ρᾶν ἐκάςα πάλιν ἐς τρία τέτακται, ubi pro ridicula forma
 τουτᾶν reponere τούτων, et pro τέτακται, quia requiritur *divisa*
est in promptu est corrigere τέτματα. In verbis: τὸ ἄλλο
 πλᾶθος τὸ παραδεχόμενον τὰ προσυνηδρευμένα καὶ ἐπιψαφίζόμενα
 καὶ ἐπικυροῦν τὰ ἐπὶ κρίσει, reponere primum προσυνηδρευμένα,
 id est τὰ ὑπὸ τῶν προέδρων προβεβουλευμένα, deinde fac in
 unum coalescant τῇ ἐπικρίσει s. ἐπικρίσι. Senatorii or-
 dinis pars προβουλεύει, caeteri Senatores τὰ προβεβουλευμένα
 τῇ ἐπικρίσει ἐπικυροῦσιν. Quod dicit Hippodamus oportere
 decreta Senatus per Praetores (διὰ τῶν στρατῶν) ferre ἐπὶ
 τὰν ἐκκλησίαν, argumento est neque genuina neque admo-
 dum antiqua haec Pythagoreorum fragmenta esse, nam ipsi
 Ἰταλιῶται comitia populi non ἐκκλησίαν appellabant, sed ἀλίαν.
 Enumerans genera τῶν βιοπόνων postquam agricolas et opifi-
 ces nominavit ita pergit: τὸ δὲ μεταβατικὸν καὶ ἐμπορικόν,
 ὃ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει περιουσιάζοντα ἐπὶ τὰν ξέναν διάγεται,
 ubi miror neminem vidisse μεταβλατικόν pro μεταβατικόν, et
 ἐξάγεται pro διάγεται emendari oportere. Lepidum est impri-
 mis μεταβατικόν, quum manifestum sit de mercium permula-
 tione agi, cui nomen ἡ μεταβλητική, ut apud Aristotelem in
 Polit. I. 7: τῆς δὲ μεταβλητικῆς μέγιστον μὲν ἐμπορία. Forma
 Dorica μεταβλατικός alibi in μεταβλασιτικός depravata est, an-
 notante Dindorfio ad Steph. Thes. in v. Pag. 100. scribe
 πλάσσει καὶ καροχυτεῖ τὰν ψυχάν pro κηροχυτεῖ, tum re-
 cipe Meinekii coniecturam προτετιμῆσθαι, quod cum praece-
 denti συντετάχθαι convenit; male editur προτιμῆσθαι. In sqq.
 ποιὲν τὰν πόλιν ὅπως ὁμολογήσῃ καὶ σύμφωνος (ἢ) τοῖς αὐτῶν
 μέρεσιν, Meinekios ἢ inseruit, melius rescribes: ὅπως ὁμόλο-
 γος ἢ καὶ σύμφωνος, ut apud Archylam 43, 132. recte legi-
 tur: ἃ ἁρμονία ποιεῖ ὁμόλογον τὰν φωνάν. Post pauca le-
 gendum est: ἔχωντι τὰν πόθοδον pro πρόσδοον. Deinde verba
 in hunc modum constitue: καὶ τούτοις πᾶσι κατὰ τρόπον ἄρ-
 ξασι τὰς καταξίας διανέμονται τιμάς. Vulgata lectio est: ἄρξασι
 τὰς ἀρχὰς κατ' ἀξίας διανέμονται τὰς τιμάς.

Male repetitum adverbium est p. 102. in verbis: δεῖ τῶν
 ἀγγελάρχας ἐπιμελέως παρατηρὲν εἰ [ἐπιμελέως] συνασκεῖται τὰ

ἔθεα καὶ ὁμαλῶς πορεύεται διὰ πάντων. Et sententiae et auri repetitum ἐπιμελέως molestum est.

Inserere articulum in Archytæ loco 43, 152: καὶ τούτῳ πα-
ραβάσει (ὁ) μὲν βασιλεὺς τύραννος κτέ.

Ferri non potest in Dorico scriptore quod legitur apud Archytam 43, 155. καττὰν γεωμετρικάν, nam constanter omnes γαμέτρας, γαμετρέν et sim. dicebant, ut γάπωνος, γαβερ-
γός, γάμοροι pro γεώμοροι, γαφάγας cell.

Sensu vacua sunt Archytæ verba 43, 154: ἐφ' ὃ γὰρ ἂν
ῥέφωντι τοὶ πλεονεκτέοντες τῶν ἀρχόντων οὗτοι τοῖς ἄλλοις ὑπο-
τίθενται, sed perspicua loci sententia veram lectionem mon-
strat. Regibus, inquit, apud Spartanos oppositi sunt Ephori,
Ephoris τοὶ γέροντες. medii sunt inter illos τοὶ κόροι καὶ τοὶ
ἱππαγρέται. Itaque si illorum alterutri impotentes esse et
nimium sibi arrogare voluerint, hi alteri parti se adiungunt.
Itaque emendandum esse apparet: οὗτοι τοῖς ἄλλοις ποτιτί-
θενται.

In sqq. p. 159: οὐ πολλῶν ποτιδεόμενα ποτὶ τὰν διαμονάν,
ὀλιγῶν δὲ καὶ εὐπαρακομίσεων, mendosum est εὐπαρακομίσεων.
Requiritur facile parabilia, itaque quod eo sensu poni solet
εὐπορίσεων repone. Statim sequitur: οὕτω γὰρ — ὁ γυμνα-
στὰς τῷ ῥίγεας περιγίνεται, sed tu rescribe ὁ γυμνάς, id est
ὁ γυμνὸς μαχόμενος, teste Hesychio. In fine expelle barbaris-
mum corrigendo τὰ τῶν κιθαρῳδῶν ἀείσματα pro κιθαρῳδᾶν.

Eusebio redde 43, 142. ὅπως μὴ — ὀλιγωρή — ἐμφύη
pro ἐμφυῇ. Diligenter ostendimus alibi φῦναι et δῦναι habere
φύοιμι et φύω (non φυῶ), et δύοιμι, δύοω. In hoc librarii non
peccant, sed semper peccant in illo, quoniam ipsi ἐφύην,
φυῆναι, Φυεῖς dicebant, et sic φυῶ, φυῆς, φυῇ, φυῶσιν, ut
ῥυῶ cell. a ῥυῆναι.

Non credo Menandrum dixisse 44, 8:

καλὸν οἱ νόμοι σφόδρ' εἰσὶν, ὃ δ' ὄρων τοὺς νόμους

λίαν ἀκριβῶς συκοφάντης φαίνεται,

sed συκοφάντης γίγνεται, nam qui hoc faciunt non videri
calumniatores, sed esse solent.

In praeclaro Theophrasti fragmento e libro περὶ συμβολαίων
Floril. 44, 22. mendosa lectio est in his p. 167: ὁμνύειν —
ἢ μὴν ὠνεῖσθαι δικαίως μηδὲν συγκακουργοῦντα μήτε τέχνη

μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. Quomodo quis in tali re dici potest συγκακουργεῖν? Suspicio intercidisce priscum verbum Atticum, quod vix evasit unico loco Aristophanis in *Nub.* vs. 994, ubi omnes libri servant scripturam metro adversantem hanc:

καὶ μὴ περὶ τοὺς σαυτοῦ γονέας κακουργεῖν.

sed unus omnium optimus Ravennas poëtae manum σκακουργεῖν servavit intactam. Eodem modo suspicio Theophrastum dedisse μηδὲν σκακουργοῦντα, sed scribas inauditum sibi vocabulum in formam sibi notiozem convertisse.

Interstrepit Graeculus apud Nicolaum περὶ ἐθῶν Floril. 44, 40. pag. 189. πυρρίχην — πρῶτος εὔρε Πύρριχος Κυδωνιάτης [Κρής] τὸ γένος. Similia vidimus in Anabasi, ubi si qui ci-ves oppidorum Arcadiae commemorantur, veluti Μεθυδριεύς, Graeculi Ἀρκάς adscribunt.

Nihil dicit Menander ubi dicit Floril. 46, 7:

ὁ προκαταγιγνώσκων δὲ πρὶν ἀκοῦσαι σαφῶς,
αὐτὸς πονηρὸς ἐστὶ πισεύσας κακῶς,

nam qui hoc facit non male credit, sed malis, πισεύσας κακοῖς, et sic demum recte αὐτὸς πονηρὸς dicitur esse. Αὐτὸς enim stare non potest nisi alii improbi opponantur.

Superest mendum in Apollodori Comici fragmento Floril. 46, 15:

Δεῖ τὸν ἀκροατὴν καὶ συνετὸν ὄντως κριτὴν
πρὸ τοῦ λεγομένου τὸν βίον διασκοπεῖν,
ποῖός τις ὁ λέγων.

emenda πρὸ τῶν λεγομένων, quod perinde est atque πρὸ τῶν λόγων, quod postulat loci sententia. Τὸ λεγόμενον nihil aliud est quam id quod proverbio dici solet.

Revoca apud Eusebium 46, 28. ἐπισατέοντα et ἐπισατέειν pro ἐπισατεύοντα et ἐπισατεύειν. Graeca sunt παρασατεῖν, συμ-παρασατεῖν et ἐπισατεῖν. Similes scribarum errores notavit Dindorf. ad Steph. Thes. v. ἐπιφοιτεύω et ἐπιφρονεύω et ἐγκυρσεύω, ubi e Clemente Alexandr. Strom. II. p. 452. tamquam e Heraclito sumta haec affert: οὐ γὰρ φρονέουσι τοιαῦτα πολλοὶ ὀκόσοι ἐγκυρσεύουσιν οὐδὲ μαθόντες γινώσκουσιν ἑαυτοῖσι δὲ δοκέουσι κατὰ τὸν γενναῖον Ἡράκλειτον, non sunt autem priora Heracliti, sed Archilochi e decantatis versibus:

Τοῖος ἀνθρώποισι θυμός, Γλαῦκε Λεπτίνεω παῖ,
γίνεται θυητοῖς ὀκοίην Ζεὺς ἐπ' ἡμέρην ἄγῃ,
καὶ Φρονεῦσι τοῖ' ὀκοίοις ἐγκυρέωσιν ἔργμασιν.

quae olim disiuncta bene composuit Bergkii in Poët. Lyr. p. 481. Itaque vides Clementem scripsisse: οὐ γὰρ Φρονέουσι τοιαῦτα — ὀκοίοις ἐγκυρέωσιν, et apparet ἐγκυρτεύειν nihili formam esse, quemadmodum et ἐπισατεύειν.

Male secutus est Meinekii Codicem A caeteris meliorem sed scatentem erroribus in Eusebii verbis 43, 29: παραδείγματα τῶν περ χρὴ πρήσσειν τοῖσι ὑποτεταγμένοις ἐαυτῷ παρεχόμενος. Credidit, ut opinor, ἐαυτῷ e praecedenti participio pendere, sed nemo Graecorum huiusmodi participiis inutile pronomen addere solet, et postulat sententia, ut ipse aliis recte faciendi exemplum esse dicatur, non exempla praebere. Revoca igitur veterem lectionem: παράδειγμα — ἐαυτὸν παρεχόμενος.

Iterum caecum ducem secutus est Meinekii quum ederet 43, 31: οὕτω κρινέτω ἐπ' ὀκοτέραν τῶν ὀδῶν καὶ τὴν ἐπ' ὀκοτέραν τῶν μνημέων ἄγουσαν τρέψηται. In his optime emendavit κρινέτω pro κυρέτω, sed lapsus est quum pro τρέπηται ex duobus libris reciperet τρέψηται. Emendandum est τράπηται. Quid inter τραπέσθαι et τρέψασθαι intersit neminem melius scire arbitror quam Meinekium, sed non semper homines hoc agimus. Graeculi pro τραπέσθαι nonnumquam vitiose τραπήναι usurpant, sed qui τρέψασθαι eo sensu diceret vidi neminem. Superest et aliud vitium. Possumus enim ὀδὸν τινα τραπέσθαι dici, non ἐπὶ τινα ὀδόν: res nota est et certa. Exime igitur importunam praepositionem e verbis κρινέτω [ἐπ'] ὀκοτέραν τῶν ὀδῶν — τράπηται.

Ineptire videtur Hyperides 46, 63, ubi dicit: ὅταν ἄπαξ ῥιζωθῇ (ἡ) κακία — χαλεπὸν αὐτὴν κατασβεσαι. Quomodo quis extinguere potest id quod radices egerit? Numquam veteres et probati scriptores talia putide et incogitanter miscent. Locus pessime interpolatus esse videtur et insana-bilis.

Ut τιμῆσθαι et τετιμῆσθαι saepius apud Stobaeum confunduntur, sic in fragmentis Doricis νικῆσθαι et νενικῆσθαι. Apud Diotogenem Floril. 48, 62: δεῖ τὸν βασιλέα μὴ νενικῆσθαι

ὕφ' ἄδονᾶς, ἀλλ' αὐτὸν νικῆν ταύταν, perspicuum est νικῆσθαι et νικῆν olim inter se opposita fuisse.

In eodem fragmento laudatur rex κοινωνατικὸς περὶ τὰ χρήματα, sed κοινωνατικὸς non est vetus et emendata lectio.iores dicebant κοινανός, κοινανέν et κοινανικός pro κοινωνός celt. Ut μετάρορ, μετήρορ, μετέωρορ ex μεταίρειν nascuntur, sic ex παραιίρειν παράρορ, παρήρορ et πάραρορ. Similiter vetus ξυνά-ονες Ionice ξυνήονες et ξυνένες sonabat, Attice ξυνῶνες, Dorice ξυνᾶνες. Sic et κοινῶνες Atticum est et κοινωνός, κοινωνία, κοινωνεῖν, Dorica sunt κοινᾶνες, κοινανός, κοινανία et κοινανέν. Eadem est ratio inter πρῶτος et πρᾶτος, θεωρός et θεαρός, et alia quaedam. Nemo mirabitur formas illas pervetustas vix usquam e librariorum manibus illaesas evadere potuisse. Antiqui scribarum errores ut plurimum veteris lectionis certa vestigia impressa servaverunt, quibus indagari et in lucem revocari aliquando potuerunt. Insigne exemplum est apud Thucydidem V. 79. ubi numquam genuina lectio κοινωνανέοντων τῶν σπονδᾶν ad nos pervenisset nisi pervetustum mendum κοινᾶν έόντων sciorum manus continuisset. Archytæ olim reddidimus κοινανικάν felici errore in κοινὰν νίκαν depravatam et sic a correctoribus tutum, vid. Var. Lectt. p. 17. Idem Diotogeni reddendum κοινανικὸς περὶ τὰ χρήματα, idem Ecphantο 48, 66. ubi nunc editur: ὅτι δίκαιος έσεῖται κοινωνανικὸς ἂν παντί τῷ δήλῳ, nam ille quoque κοινανικός dixerat.

Eadem observatione usus Meinekius perite Archytæ manum restituit in Stobæi Ecl. Physic. I. 40. p. 787, ubi editur: τυγχάνοντι δὲ τὰ μὲν αἰσθατὰ τῶν πραγμάτων κινάσιος μεταλαμβάνοντα κοινὰ έόντα, τὰ δὲ νοατὰ εἰσιος, sed optime Meinekius κινάσιος κοινανέοντα, expuncto glossemate μεταλαμβάνοντα, docuit esse legendum.

Utar hac occasione ut Eupolidis versiculum ridicule in libris corruptum restituam in integrum. Legitur in Stobæi Floril. 4, 35: «Poëtas peregrinos admiramini» inquit:

ἦν δὲ τις τῶν ἐνθάδ' αὐτοῦ μηδὲ ἐν χεῖρον Φρονῶν
έπιτιθῆται τῇ ποιήσει πάνυ δοκεῖ κακῶς Φρονεῖν
μαίνεται τε καὶ παραρρεῖ τῶν Φρενῶν τῷ σῷ λόγῳ.

Nemo intelligit quid sit παραρρεῖν τῶν Φρενῶν, vel potius (nam quid dicere debeat poëta perspicuum est) quomodo ea

verba possint significare id quod locus postulat, nempe *παρ-
νοεῖν* sive *παρὰφρονεῖν*. *Παραρρεῖ* mendosum est. Videor mihi
antiquam lectionem reperisse, nempe exemta una litterula
παρρεῖ corrigendum esse censeo. *Pervertere mentem, demen-
tem reddere* dicebatur olim *παρὰειρειν τὰς Φρένας*, ut in noto
Archilochi loco:

πάτερ Λυκάμβη, ποῖον ἐφράτω τόδε;

τίς σὰς παρήειρε Φρένας;

in Bergk. Poët. Lyr. p. 486. Similiter *demens, mente captus*
νόου παρήορος appellatur ab eodem poeta:

καὶ βίου χρήμῃ πλανᾶται καὶ νόου παρήορος.

apud Bergk. p. 478. e Stob. Floril. 103, 24. Antiquum *παρ-
άορος*, quod Ionice *παρήορος* sonabat, in *πάραρος* contractum
est, ut *θεάορος*, *θεωρός* in *θεαρός*, et apud Hesychium *Αὐλα-
ρός*: *αὐλωρός*, *οἰκοφύλαξ*. Apud eundem *Πυλαυρός*: *πυλωρός*
videtur in *Πυλαρός* emendandum. Legitur *πάραρος* eo sensu
apud Theocritum notissimo loco:

ταῦθ' ὁ πάραρος τῆνος ἐπ' ἔσχατα γᾶς ἔλαβ' ἐνθῶν

ἰλεὸν οὐκ οἴκησιν.

Ex *πάραρος* igitur formatum *παραρρεῖν* Eupolidis manus esse
videtur, et *παραρρεῖν* τῶν Φρενῶν tam egregie convenit cum
νόου παρήορος, et τίς σὰς παρήειρε Φρένας; praeterea tam bene
in Eupolidis locum quadrat, ubi manifesto *παρὰφρονεῖν* requi-
ritur, ut vel ex se ipsum spectatum *παραρρεῖ* sat certam fidem
habere possit videri. Ne ulla dubitatio haerere possit fideius-
sorem dabo Hesychium, cuius glossa nescio quomodo a Lexi-
cographis omissa *Παραρρεῖν*: *Φληναφεῖν* correctionem loci Eu-
polidei novo pondere stabiliet.

Dittographia manifesta est in verbis Diotogenis 48, 62.
p. 264: *ἐντι γὰρ ἁ δικαιότας κοινωνίας [συνακτικὰ καὶ] συνε-
κτικά*. Verbo *συνάγειν* in tali re locus non est, sed *συνέχειν*
et *συνεκτικόν* propriam in argumento huiusmodi sedem habent.
Compara cum his verba *Φίντυος τῆς Πυθαγορείας* in Floril. 74,
61. p. 64: *συνεκτικώτατον τᾶς σωφροσύνας τὸ περὶ τὰν
εὐνὰν ἤμεν ἀδιάφθορον καὶ ἄμικτον θυραῖω ἀνδρί*.

Auctore Sthenida 48, 63. Rex est *ἀντίμιμος καὶ ζαλωτὰς*
τῷ πρῶτῳ θεῷ, sed pro *πρῶτῳ* videtur scripsisse *ὑπάτῳ*,
summi Dei.

Miraberis quomodo *cantandi* verbum possit habere locum in Euripidis fragmento τῆς Ἀντιόπης Floril. 56, 13:

τοιαῦτ' ἄειδε καὶ δόξεις Φρονεῖν
σκάπτων, ἀρῶν γῆν, ποιμνίων ἐπισατῶν,
ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφείς σοφίσματα,
(ἐξ ὧν κενοῖσιν ἐγκατοικήσεις δόμοις).

Zethus, qui fratrem fodere et arare et pascere iubet, quomodo tandem de ea re dicere potuit τοιαῦτ' ἄειδε? Suspicio poetam dedisse: τοιαῦτα δ' ἔρδε, pro δρᾷ, ποίει, et ΔΕΡΔΕ a negligente scriba in ἄειδε esse conversum.

Grave vulnus acceperunt lepidi versiculi Diphili in Floril. 57, 2:

Ἐν ἰνάριον καταβαίνει μοῦξ ἀγροῦ
καθ' ἑκασον ἐνιαυτὸν ἀγαπητῶς ὥσπερ
κανοῦν ὁμοῦ τι πάντ' ἐνεσκευασμένον,
σπονδῆν, ὀλὰς, ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι.

quos sic non difficulter restituas:

ἐν ἰνάριον κατέβαινε μοῦξ ἀγροῦ φέρον
καθ' ἑκασον ἀγαπητῶς ἐνιαυτὸν ὥσπερ κτέ.

transpositio numeros restituit tolerabiles, nam vulgata lectio est plane ἄμετρος. Verbum φέρειν necessarium sententiae non alibi melius quam in fine senarii collocari potuit. Comparo locum vicinum 57, 7 a:

ὁ γὰρ φέρει νῦν οὗτος εἰς ὄνος φέρει.

Apud Hipparchum Comicum Floril. 60, 2:

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα καὶ πόλεμος καὶ μεταβολὴ
τύχης ἀνήλωσεν, τέχνη δὲ σώζεται.

adiuvabis et sententiam et numeros scribendo:

τύχης ἀνήλωσ', ἡ τέχνη δὲ σώζεται.

Interpolator loci Euripidei duas lacunas sic explevit ut sanam sententiam omnem exturbaret in Floril 62, 18:

ὦ παγκάκις καὶ τὸ δοῦλον οὐ λόγῳ
ἔχοντες ἀλλὰ τῇ τύχῃ κεκτημένοι.

Duriter increpat nescio quis pessima mancipia ad servientium nata, sed si quis τὸ δοῦλον τῇ τύχῃ κέκτηται caret omni crimine. Quid est τὸ δοῦλον λόγῳ ἔχειν aliud quam λόγῳ οὐκ ἔργῳ δουλεύειν? Sed nihil hoc facit ad Euripidis sententiam, quam fuisse suspicor huiusmodi:

ὃ παγκάκις καὶ τὸ δεῦλον οὐ τύχη
ἔχοντες ἀλλ' ἐν τῇ φύσει κεκτημένοι.

Rubricator imposuit et aliis omnibus et Meinekio 62, 48, ubi edidit: Πόλλις ὁ Ἀκραγαντίνος — μετὰ δεῖπνον συνεκάλει τὰ παιδία τῶν οἰκετῶν κτέ. In libris est Πολλίας, sed Π olim ab indocto Graeculo perperam est praepositum, et ΕΛΛΙΑC non ΟΛΛΙΑC olim in libris fuit, in qua scriptura male latet Agrigentinorum nobilissimus Γελλίας, de quo multa a Timaeo sumta scribit Diodorus Siculus XIII. 85, ubi appellatur τῶν Ἀκραγαντίνων σχεδὸν πλουσιώτατος Γελλίας. Alia de eodem Athenaeus refert p. 4. A, ubi novo errore Τελλίας libri exhibent, quos Suidas et Eustathius incauti sequuntur.

Caeterum ad Archytam, non ad Gelliam, idem refert Athenaeus p. 519. B. ubi legendum: Ἀρχύταν τὸν Ταραντίνον πλείους οἰκέτας ἔχοντα ἀεὶ τοῖς τούτων παισὶ (editur ἀεὶ τούτοις) — ἤδεσθαι.

Novum exemplum sententiae ab interpolatore prorsus psumdatae est in fragmento Diogenis 64, 1:

Ὅταν δ' ἔρωτος ἐνδεθῶμεν ἄρκυσι
θᾶττον θυραίοις τὴν χάριν ποιούμεθα
ἢ τοῖσιν ἄγχισ' ἐν γένει πεφυκόσιν.

remoto stulto emblemate χάριν ποιούμεθα sententia loci ex ipsa rei natura et hominum usu non difficulter eruitur. Nempe qui amant alienis citius quam proximis cognatis *fatentur amorem*. Cum amicis rem communicant, suos celant. Itaque sic emendaverim:

θᾶττον θυραίοις τὴν νόσον μηνύομεν κτέ.

saepe in tali re legitur τὸν ἔρωτα sive τὴν ἐπιθυμίαν κρύπτειν et μηνύειν. Amorem νόσον dici haberique non est opus monstrare, neque id omnino attigissem nisi in vicinia apud Plutarchum Floril. 64, 30. stulte legeretur: Οἱ μὲν νοῦν τὸν ἔρωτα, οἱ δ' ἐπιθυμίαν, οἱ δὲ μανίαν —, οἱ δ' ἀντικρυς θεὸν ἀναγορεύουσιν, nam dabis mihi pro νοῦν nihil aliud quam νόσον emendari oportere. Plutarchus ipse in vicinia 64, 31. ita loquitur: δεῖ τοῖς ἐρῶσιν ὥσπερ νοσοῦσι συγγνώμην ἔχειν.

Scitum Aristotelis dictum scioli corruerunt 65, 14: Ἀριστοτέλης ἐρωτηθεὶς διὰ τί τῶν καλῶν ὁ ἔρως; «Τυφλοῦ» εἶπεν ἢ ἐρώτησις. Corrige: διὰ τί τῶν καλῶν ἐρῶμεν;

Duplex vitium superest in verbis Dii Pythagorei Floril. 66, 16: ὑμεῖς δέ γ', οἳ ὀρίγνεσθε σωματικᾶς ἀδονᾶς — μέμψιος ποτὶ κολάσει δικαίως ἐς ἐξ ἄξιοι τυγχάνεν. Barbarum est ὀρίγνεται, namque ὀρίγνεσθαι Graeci omnes dicebant, et repositum oportuit Doricam formam ὀρίγνησθε. In caeteris inepte copulantur δικαίως ἄξιοι. Emenda: δίκαιοι ἐς ἐξ τυγχάνεν. Corruptelam interpolatio secuta est. Ubi ΔΙΚΑΙΟΙ in δικαίως abierat, corrector minimi pretii de suo ἄξιοι addidit.

In sqq. § 17. rescribe: διό κα θέλωμι — οἶνον πιέν ἄδὺν καὶ πολύωρον ἢ αὐτὸς εἶμεν οἶνος. Editur καὶν θέλωμι et εἶμεν βουνός, quod in οἶνος mutandum Meinek. iam admonuit. Notandum est πολύωρον (ex ὥρος annus) pro πολυετῇ.

In Pseudo-Xenophontis epistola 66, 8. pro σώματος γὰρ ἄνθρωποι ἡγάσθησαν, corrigendum esse facile apparet ἡράσθησαν.

Subiiciam his verba incerti poëtae, quae nescio quo modo suo loco tractare neglexi. Legitur in Floril. 57, 15: Πειρίθου.

τρόπος δὲ χρηστὸς ἀσφαλέςτερος νόμου.

τὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἂν διατρέψαι ποτὲ

ρήτωρ δύναιτο, τὸν δ' ἄνω τε καὶ κάτω

λόγοις ταρασσὼν πολλάκις λυμαίνεται.

Euripidis haec esse putantur ἐκ τοῦ Πειρίθου, quod mihi non videtur esse probabile. Et verba et sententia socco propiora sunt quam cothurno. Aculeus est in Oratores leges arbitrato suo distortantes. Sed impedita est oratio, nam verbi λυμαίνεται quod subiectum esse debet ῥήτωρ λόγοις ταρασσὼν non nisi dura et molesta traiectione illuc retrahi potest. Duo vocabula transposita sunt, quae si in suam sedem reduxeris plana et expedita videbis esse omnia. Corrigendum enim sic esse arbitror:

τὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἂν διατρέψαι ποτὲ

λόγοις δύναιτο, τὸν δ' ἄνω τε καὶ κάτω

ρήτωρ ταρασσὼν πολλάκις λυμαίνεται.

Recte enim sic pro rei diversa natura inter se opponuntur οὐδεὶς et ῥήτωρ. Ingenium bonum nemo verbis pervertere potest, leges Orator distortando pervertit.

Apud Hieroclem περὶ γάμου in Floril. 67, 24. (III. p. 10. Meinek.) vitiose scribitur: οὐ μὲν δὴ πολυτελεῖς οἴκοι καὶ ὀρθοί.

ερωτοι τοῖχοι — κάλλος ἐστὶν οἰκίας, nam nemo dixerit quales sint parietes ὀρθόερωτοι. Lux affulgebit e Musonii loco Floril. 1, 84: τί δ' αἱ πολυτέλειαι τῶν λίθων τῶν μὲν χαμαὶ συνηρμοσμένων, τῶν δ' εἰς τοίχους ἐγκειμένων, unde nullo negotio colliges apud Hieroclem olim ΛΙΘΟCTPΩΤΟΙ scriptum fuisse, καὶ λιθόερωτοι τοῖχοι, et duabus litterulis ΛΙ detritis vel obscuratis sciolum de suo ὄρ — supplevisse.

Facilis est emendatio loci Antipatri 67, 25. pag. 12: τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ πρὸ τῶν καθηκόντων νομίζουσι τὸ συγκραθῆναι εἰς γάμον, nam quis admonitus non videt in πρὸ τῶν latere πρώτων?

Expelle emblemata ex eodem fragmento p. 13: νῦν δ' ἐν ἐνίαις πόλεσι — τῇ ἐπὶ τὸ καταφερὲς [ῥάθυμον] ἐπικλίσσει καὶ τὸ γαμεῖν τῶν χαλεπωτάτων εἶναι δοκεῖ. Coniungi non possunt sic τὸ καταφερὲς ῥάθυμον, sed resecandum est alterutrum. Dubites utrum retineas, nam utrumque in luxuriosa civitate etiam nunc apparet, et ἡ ἐπὶ τὸ καταφερὲς ἐπικλίσσις, ut sint illic homines ad libidines prони, et ἡ ἐπὶ τὸ ῥάθυμον, nam molli otio et inertia delectantur. Argumentum loci suadet ut ἐπὶ τὸ καταφερὲς retineamus, namque hoc potissimum Antipater demonstrat homines (Romanos eum dicere perspicuum est) a re uxoria abhorrere, quo facilius libidinibus indulgeant. Agnoscas notum dictum: *Coelibes coelites* in iis, quae continuo adduntur: τὸν δ' ἡθεὸν (βίον) ἐξουσίαν διδόντα πρὸς ἀκολασίαν — ἰσόθεον νομίζουσι, sic enim palmaria emendatione restituerunt Iacobsius et Meinekios vulgatam: τὸν δὲ θεὸν ἐξουσίαν κτέ. Quum esset in libris vetustis ΤΟΝΔΗΘΕΟΝΒΙΟΝ pro ΔΗΘΕΟΝ stulti scribae δὲ θεὸν dederunt et βίον omiserunt. *Ἡθεὶν βίον* nominat Alexis in Floril. 68, 2. vs. 2. a Meinekio pulchre emendatus pro *ἡθιον βίον*.

Recipere debuerat Meinekios optimam Gaisfordi emendationem 68, 4. in Menandri versiculo:

τῶν ἀνιερῶν ἔχων

τὸ μέρος ἀπάντων, τῶν δ' ἀγαθῶν οὐδὲν μέρος.

pro τῶν δ' ἀγαθῶν οὐ δυνάμενος.

Miror etiam cur punctum temporis dubitaverit Meinekios recipere in Epicharmi verbis 69, 17. certam correctionem hanc:

τρὶς ἔξ ἢ τρεῖς κύβους | ἀπὸ τύχης βαλεῖν,
 quae nota aleatoribus verba sunt et in proverbium abierunt.
 Sine sensu nunc editur ἢ τρεῖς μόνους, quod Graeculi sup-
 plementum est veterem lacunam temere de more sarcientis.

In Nicostrati loco 70, 12. multa corrigenda supersunt, quo-
 rum nonnulla attingam. Pro διδοῦσαν ὥσπερ ἐπὶ λύρας p. 30.
 hoc certe video ΑΙΔΟΥΤΑΝ verum esse, ἄδουσας ὥσπερ ἐπὶ
 λύρας, sed vicina commode emendare non possum. Tolle in-
 sipidum additamentum in fine p. 30: ὅσις δὲ μαρία εὐήθη:
 [τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ] ταῖς κόραις ἀναπέπταται. Nicostratus enim
 exquisita quaedam et poetica venatur, ut paulo ante: παρα-
 βλέπει καὶ δεινὸν δέδορκεν. Dixerat igitur ταῖς κόραις pro
 τοῖς ὀφθαλμοῖς. Eadem observatione usus nullo negotio emen-
 dabis vicinum locum p. 51. κοινότερον τῷ κάλλει καταχρήσασθαι
 συμβουλεύων αὐτὸ μεταθεῖναι. Mendosum est et sensu va-
 cuum μεταθεῖναι. Nicostrati manus est μεταθεῖν, id est μετα-
 διώκειν, ut olim emendasse video Wyttenbachium. Eidem de-
 betur certa et evidens eiusdem erroris emendatio apud Iulia-
 num in Epistol. 18. p. 26. Heyl. Ἰση γὰρ δήπου σοι τῶν λό-
 γων — πτέρωσις, ἣ τοῦς ἐταίρους μεταθεῖναι δύνασαι. Grati-
 a Wyttenbachio μεταθεῖν accipimus et Heylero lubenter suum
 μεταθεῖναι relinquimus, cui «*licet in Iuliano nullus occurrat
 locus ubi μεταθεῖναι eo quo hic sensu gaudeat*» (quasi vero
 apud alios μεταθεῖναι sic ponatur aut poni potuerit) «*nihilominus apte dici videtur ad linguae rationem.*» Quid dicam?
 non multum videt in linguae ratione et usu qui ita pronun-
 tiat.

Est in Iuliani Epistolis alius locus tam mirifice ab Heylero
 tractatus et tam simplici emendatione restituendus ut eum
 animi causa statim subiungere placeat. In fine Epistolae 27.
 ad Libanium scribens de mole curarum, quam sustineat ad
 bellum Persicum profectus ita dicit: Ἐπιστολαῖς δὲ ὅσαις ὑπέ-
 γραψα καὶ βιβλοῖς ἐπόμενα ὥσπερ αἰτιά μοι καὶ ταῦτα συμπερι-
 νοσεῖ πανταχοῦ. Editor multum, ut ait, de hoc loco meditat-
 us suspicatur ἐπόμενα esse glossema, quo resecto Iulianum dixisse
 intelligi: «*Quantis autem epistolis et quasi libris consigna-
 rem fausta mihi omnia.*» Quam inepta res est sine ratione et
 iudicio rem criticam attingere! Quamquam haec malis omni-

bus scripto consignata sunt, tamen non dubitavit haec addere: » *Interea coniecturas meas improbare minus operosum erit quam iis probabiliores excogitare.* » Videamus an hoc tanti sit operis. Unum vocabulum AICIA corruptum est, reliqua distinctione iuvanda. » *Quot epistolis, inquit, et libellis subscripsi! Sequuntur me haec ut AICIA quocumque eam.* » Nihilne tibi subolet? quae est ea res quae quia nos pertinaciter usque sequitur venit in proverbium? Nempe *umbra*, σκιά. Emenda igitur: ἐπόμενα ὥσπερ σκιά μοι καὶ ταῦτα συμπερινοσεῖ πανταχοῦ. Confusa K et IC hunc quoque errorem pepererunt. Sed ad Stobaeum revertor.

Fieri non potest ut Euripides in κακίων paenultimam corripuerit, quod nunc fecisse videtur in Floril. 75, 28. si scripsit:

κακίων ἄλοχος κᾶν ὁ κάκιστος
γῆμη τὴν εὐδοκίμοῦσαν.

Locus capite truncatus e Clemente Alexandrino redintegrandus est, qui in Stromat. IV. p. 592. ex Euripide affert:

πᾶσα γὰρ ἀνδρὸς κακίων ἄλοχος κτέ.

vitiosum esse κακίων manifestum est. Itaque Nauckium video μείων substituere velle, quod sententiae non convenit, quae poscit *peior, deterior*, et κακίων si metro non noceret haberet optime. Reponamus igitur id quod idem significat et restituit metrum:

πᾶσα γὰρ ἀνδρὸς χείρων ἄλοχος κτέ.

Nobile nomen obscurarunt librarii 74, 54. ubi dederunt ἡ Φίλωνος γυνή. Supererat: ΗΦ * * ΩΝΟC, quod sic erat corrigendum: ἡ Φωκίωνος γυνή.

Sunt quaedam male habita in Nicostrati fragmento 74, 62, ubi pro ἄχθος ἂν εἴη μᾶλλον περ ἢ κῶσμος emenda: μᾶλλον ἢ περ κῶσμος, tum lege: περὶ γυμνάσια ἔχειν pro γυμνασίας. Emendate scribitur in vicinia: τά γε μὴν γυμνάσια ἅλλα μὲν ἂν ἔξω γένοιτο κτέ. Ridicule legitur post pauca: πόρρω δ' ἂν εἴη καὶ τοῦ δεηθῆναι γυνὴ ὑγιαίνουσα καὶ ψιμυθίου καὶ ὑπ' ὀφθαλμῶ ὑπογραφῆς, sed statim pellucet emendata lectio καὶ ὀφθαλμῶν ὑπογραφῆς. Dicitur enim in re nota et pervulgata certo usu ὑπογράφεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς et ὀφθαλμῶν ὑπογραφή, ut in Cyropaedia I. iii. 2: ὁρῶν δὲ αὐτὸν κεκοσμημένον καὶ ὀφθαλμῶν ὑπογραφῆ καὶ χρώματος ἐντρίψει.

Videtur scriba υπογραφῆς ὀφθαλμῶν daturus fuisse, sed quum ΤΠ scripsisset animadverso errore ΟΦΘΑΛΜΩ scripsit, quod in ὀφθαλμῶ corruptum a praepositione ὑπ' pendere visum est.

Apud eundem 74, 65. docetur quomodo uxor ab adulterio deterreatur, λεκτέον οὖν πρὸς αὐτὴν — ὡς ὃ τι δῆποτε ἔστιν ἡ πίσις ἢ ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτο οἴχεται ἀπὸ σοῦ. Quaerendum erit quae sit illa inaudita πίσις ἢ ἐξ ἀνθρώπων. Sed tu quaerere noli: melius locum male habitum sic resitues in integrum: ὃ τι δῆποτε ἔστιν ἡ πίσις, ἐξ ἀνθρώπων τοῦτο οἴχεται ὑπὸ σοῦ. Quis non novit in talibus hoc dicendi genus: οἴχεται ἐξ ἀνθρώπων? Ἀπό necessario in ὑπὸ mutandum erat. Mox sequitur φοβείσθω τὸ ὄνομα τῆς μοιχείας εἶγε ταύτῃ μέλλει ζῆν καὶ μὴ ἀποσφάττεσθαι. Molestum est ταύτῃ et sanam interpretationem nullam admittit, sed tu corrige: εἶγε αὐτῇ μέλλει ζῆν.

Apud Pempelum Pythagoreum 79, 52. p. 95. ubi editur σεμνὸν γὰρ τι καὶ θείας φύσιος πεπαμμένον non est integram πεπαμμένον, id est κεκτημένον, quod cum genitivo iungi non potest. Transpositis duabus litterulis scribe: θείας φύσιος ἐπαμμένον. Nota est forma ἐπαμμένος ex Herodoti locis I. 199: εἶδεός τε ἐπαμμέναι καὶ μεγάλθους, et VIII. 103. εἶδεις ἐπαμμένους, forma praeditos. Sic igitur Pempelus divina natura praeditum optime dixit θείας φύσιος ἐπαμμένον.

Barbara forma conspicitur in vicinis: πᾶς δὴ νόον ἔχων — δεδιέτω γονέων εὐχὰς ἢ κατάρας, diligenter alias ostendimus solum δεδίθι, δεδίτω Graecum esse.

Eusebius ubi monet 80, 8: Θεοὶ ὅτι ἔασιν οὐ χρὴ δίξασθαι, ut bene Graece loquatur redde ei: θεοὶ εἰ ἔασιν οὐ χρὴ δίξασθαι.

Quod Carneades de dialecticis dixerat 82, 13. scribarum errore nunc de ipsa dialectica dixisse videtur. Καρνεάδης τὴν διαλεκτικὴν (L. τοὺς διαλεκτικούς) ἔλεγε πουλύποδι εἰκέναι. Sic demum recte in sqq. dicitur: — καὶ τούτους — τὰ σφέτερα ἀνατρέπειν.

Numquam dixit Menander quod ei tribuitur 83, 10:

ἡδὺς πατήρ Φρόνησιν ἀντ' ὀργῆς ἔχων,

sed ἡδὺ γε πατήρ, non enim pater ipse ἡδὺς esse dicitur, sed pater Φρόνησιν ἀντ' ὀργῆς ἔχων filio est ἡδὺ (πρᾶγμα). Ut in

exclamatione admirabunda γε additur. Exempla passim obvia. Statim praecedat versiculus Philemonis:

ἡδὺ γε πατὴρ τέκνοισιν εἰ σοργὴν ἔχοι.

et ubi non talia leguntur? Eadem opera emendari potest versus Menandri 84, 1:

ὦς ἡδὺ γ' ἐν ἀδελφοῖς ἐστὶν ὁμονοίας ἔρως.

expunge ὥς et locus sanus erit. Dicitur ἡδὺ γε et ὥς ἡδὺ, ut apud Menandrum 85, 13:

ὦς ἡδὺ πρῶτος καὶ νεάζων τῷ τρόπῳ | πατὴρ.

et saepissime alibi: sed nemo ὥς ἡδὺ γε coniungit umquam.

Non est Graecum quod dicit Callias 84, 8: αὐτῷ γὰρ ἐπεῖ-
ναι ἡλικίαν. Dicebant ἡλικίαν ἔχω et ἔτι μοι ἡλικία: tam ri-
diculum est ἔπεσι μοι atque ἡλικίαν ἐπέχω. In ΕΠΕΙΝΑΙ la-
tel ἔτι εἶναι.

In versu Euripideo 85, 2:

τοιιάσδε χρὴ γυναικὶ προσπολεῖν ἔαν,

viri docti quod sanum erat tentaverunt, vitiosam scripturam intactam reliquerunt. In libris est πρόσπολον ἔαν, quorum ἔαν
a Graeculis est lacunam stulte explentibus. Verum olim re-
perit Dobraeus πρόσπολον νέμειν.

In Perictyones fragmento 85, 18. p. 146. vitiose scribitur:
κῆν ἔη δὲ Φαῦλα τάπερ λελάχεται, nam mera est barbaries
λελάχεται pro λελέχεται, id est εἴρηνται, ut paulo ante
p. 145: καὶ ταῦτα μὲν ἄχρι τῶνδε λελέχθω.

Quod bis apud Hieroclem 85, 21. recurrit σιτοπονία p. 150.
τὰ περὶ τὴν θαλασίαν καὶ σιτοπονίαν, et p. 151. σιτοπο-
νίας ἄψασθαι sine ulla dubitatione mendosum est. Σιτοποιός
Graecum est et σιτοποιία, quod est utrobique reponendum.

Corruptis numeris elumbis incedit Euripidis senarius 86: 9:

Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως δὴ σκοπεῖν χρεῶν
τὴν εὐγένειαν.

facile tamen numeros in hunc modum correxeris:

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδ' ὅπως σκοπεῖν χρεῶν.

Semel et iterum ἐκ πάλαι contra loci sententiam in ἐκπαλαι
coaluit 86, 25. in Aristotelis dialogo περὶ Εὐγενείας, ubi edi-
tur p. 159: εὐγενεῖς τοὺς ἐκπαλαι πλουσίαν, sed divisim
scribendum esse demonstrant haec verba: οὐ τοὺς εὐγενεῖς εἶ-
ναι τοὺς ἐκ πάλαι πλουσίαν ἀλλὰ τοὺς ἐξ ἀγαθῶν πάλαι.

Saepius recurrit idem mendum 88, 13. Post pauca corrige: Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. pro ὀρθῶς ἔφη λέγειν.

Violatur metrum in Euripidis versiculo 91, 8:

Οὐ γὰρ παρὰ κρητῆρα καὶ θοίνην μόνον,
nam fieri non potest ut in παρὰ ultima syllaba positione producat. Verum esse suspicor: Οὕτ᾽ ἄρα παρὰ κρατῆρα. Eccillime οὕτ᾽ ἄρα vitium labemque concipit. Ionicum κρητῆρα tamdiu apud Euripidem tolerari potuisse mirabile est.

Manifesta tenetur fraus interpolatoris in Floril. 93, 6, ubi ex Euripide profertur:

κέκτησο δ' ὀρθῶς ἂν ἔχῃς ἄνευ ψόγου,
καὶ σμικρὰ σώζων τοῦνεχ' ὃν σέβειν πρέπει.

sed idem locus in Floril. 9, 5. sic sonat:

καὶ μικρὰ σώζου τῇ δίκῃ ξυνοῦς' αἰ.

ex utraque scriptura homines docti tertiam concinnarunt hanc:

καὶ σμικρὰ σώζου τοῦνδικον σέβουσ' αἰ,

quae magnam habet veritatis speciem. Ergo supererat in illo loco: TOTN * * ONCEB * * * * EI, in hoc: T * * ΔΙΚ * * * * OTCAEI, et utrobique corrector sciolus commentus est aliquid de suo. Potuitne infelicius divinare quam τοῦνεχ' ὃν σέβειν πρέπει, quae nihil significat?

Impune Graeculus nobile nomen corrumpit 93, 10. ubi dedit: Ἀριστείδης ὁ Νικομάχου. Supererat * * * MAXOT, verum isti quis esset Aristidis pater iuxta cum ignarissimis nesciebant. Emenda ὁ Λυσιμάχου.

Ubi paupertas dicitur esse 93, 17. γυμνάσιον ἀρετῆς ἐμπρακτον, multum vereor ut ea verba intelligi possint. Corrige ἀρετῆς ἐμπράκτου.

Triplex mendum obsidet Hipponactis versiculos 97, 12:

Εἴ τις καθείρξει χρυσὸν ἐν δόμοις πουλὺν
καὶ σῦκα βαιὰ καὶ δὺ' ἢ τρεῖς ἀνθρώπους
γνοίη χ' ὅσον τὰ σῦκα τοῦ χρυσοῦ κρείσσω.

syntactica ratio postulat καθείρξεις, non καθείρξει. Nihil est facilius quam id revocare quum versus in dispondeum exire debeat, ut appareat legi oportere:

Εἴ τις καθείρξει' ἐν δόμοις χρυσὸν πουλύν.

tertium mendum est in γνοίη, requiritur enim γνοίης, nam generalis sententia est » si quis ita fecerit omnes intelli-

gent" cel. Huius scripturae manifesta sunt in libris vestigia: exhibent enim γνώη σχάσσοντας σύκα, quod natum est ex ΓΝΩΗΧΟCONTACTKA, nam γνώης et γνώης pro γνοίης scribere pervetus est librariorum consuetudo. Simili modo secunda persona tertiae substituenda esse videtur in Mimnermi loco 98, 13. vs. 9:

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὥρης,
imo vero παραμείψεται.

Suavissimo Menandri fragmento inficeti Graeculi pannum assuerunt 97, 13:

ᾧμην ἐγὼ τοὺς πλουσίους — οὐ ζένειν,
— — — ἡδὺν δὲ καὶ πρᾶόν τινα
ὑπνον καθεύδειν [ἀλλὰ τῶν πτωχῶν τινά].
νυνὶ δὲ καὶ τοὺς μακαρίους καλουμένους
ὑμᾶς ὄρω πονοῦντας ἡμῖν ἐμΦερῇ.

quicumque complura vidit apud Stobaeum additamenta huiusmodi, summo iure et ab aliis et a Meinekio expuncta v. c. 68, 1, non dubitabit quin et nunc fraudem de genere hoc teneamus.

Nescio quis apud incertum Tragicum 97, 17. ita loquitur:
"Si sapuisset meus pater

ἡπιστάμην ἂν μουσικὴν παρεῖς πονεῖν
ὥς εὐτυχῆσων καὶ κακῶς πράσσω· ποτέ,

sed necessario κακῶς πράξων debuit dicere.

Uti non potuit Philemon forma ἀπολείψας, qua pro ἀπολιπών faex Graeculorum utebatur. Editur tamen 97, 19:

εἶτα μετὰ ταῦτ' εὐθύς τις εὐρέθη θανάων,
ἄλλοις καταλείψας εἰς τρυφὴν τὴν οὐσίαν.

Lacuna, credo, erat ΚΑΤΑΛΕΙ * *, quam tu melius explebis καταλείπων.

In Teletis pereleganti fragmento 97, 31. p. 216. pro λιτότερον ἐξάγουσι legendum esse διάγουσι, tum pro ἀναγκάζονται πολλὰ ὧν βούλονται plane contrarium requiri ὧν οὐ βούλονται iam alias admonuimus.

In Sophoclis senario 98, 1. scribendum:

ὥς οὐδὲν ἐσμέν πλὴν σκιαῖσιν εἰκότες,

pro σκιαῖς ἐικότες. Solent Graeculi formas Atticas εἰκώς, εἰκέναι, προσεικέναι sic depravare.

Levissimus error tollendus est e versiculo Philemonis 98, 3:

εὐφραϊνόμεσθ' ἔλαττον ἢ λυπούμεθα.

dicitur Graece πολλά, ὀλίγα χαίρω, ἡδομαι, εὐφραίνομαι et sim. ut in Acharnensibus

ὅσα δὴ δέδηγμαι τὴν ἑμαυτοῦ καρδίαν.

ἦσθην δὲ βαίᾶ.

et alibi passim. Itaque scribendum ἔλάττον' ἦ.

Male abest articulus in Philemonis senario 98, 14:

ἡμεῖς δ' ἀβίωτον ζῶμεν ἄνθρωποι βίον.

non aliter quam ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι Graece dici potest, quod et ratio docet et perpetuus omnium usus confirmat. Supra Eupolidi reddidimus ἡμεῖς οἱ γέροντες, et similia passim occurrunt. Itaque lenissime emendandum est ἄνθρωποι.

Non reperio quid tandem dicere potuerit Dionysius 98, 30, ubi nunc mendose editur:

Εἰ δ' ἀξιότις σοι μηδὲν ἀλγεινὸν ποτε

μηδὲν ἔσεσθαι, μακαρίως ἔχεις Φρενῶν.

hoc solum video μηδὲν ἔσεσθαι impudentis Graeculi supplementum esse et sententiae inimicum et metro. Lepide et urbane dicitur μακαρίως ἔχεις Φρενῶν et μακάριος εἶ τῶν Φρενῶν pro ἀνόητος εἶ.

Facilius Graeculi supplementum et arguitur et corrigitur in Euripidis loco, 98, 40:

οὐκ οἶδ' ὅτῳ χρὴ κανόνι τὰς βροτῶν τύχας

ὀρθῶς ἀθρήσαντ' εἰδέναι τὸ δρασέον.

vitiosum esse arbitror ἀθρήσαντα, quod cum κανόνι per ipsam rei naturam coniungi nullo modo potest. Supererat, ut opinor, ΟΡΘΩΣ * * PHCANT, quod equidem sic expleverim:

ὀρθῶς μετρήσαντ' εἰδέναι τὸ δρασέον.

κανόνι μετρεῖν et κανόνισι ἀναμετρεῖσθαι legitur apud Euripidem in *Hecuba* vs. 602. et in *Electra* vs. 52.

In Hippodami Pythagorei fragmento 98, 71. et emblemata expungendum est et lacuna explenda. Graeculi additamentum est in his: γερόμενα γὰρ ἀέξεται τὰ πράγματα καὶ ἀεξηθέντα ἀκμάζει καὶ ἀκμάσαντα γηράσκει καὶ [τέλος] ὕστατα φθείρεται. Res est manifesta. Lacuna certo supplemento sarciri potest in hunc modum: τοὶ μὲν γὰρ πρᾶτοι ἀτυχέες εἶοντες ἐκτῆσαντο,

τοὶ δὲ δεύτεροι εὐτυχέες (γενόμενοι ἀπέλαυσαν, τοὶ δὲ τρίτοι ἄφρονες) γενόμενοι διέφθειραν. Cur illa exciderint apertum est.

Peccarunt scribae in Philemonis dicto 99, 5 :

οὕτως ὅταν ἐμπέσῃ τις εἰς τὸν νοῦν φόβος

καὶ τοῦ καθεύδειν οὗτος οὐκ ἐξέρχεται.

non est sanum καὶ τοῦ καθεύδειν, non enim in somno formido inest, neque ἐκ τοῦ ὕπνου dici potest abire, sed ἐκ τῆς τοῦ καθεύδοντος διανοίας. Emendandum est igitur: καὶ τῷ καθεύδειν, dum somnum capimus.

Ut supra docuimus Φύη, ἐμφύη cet. non Φυῇ et ἐμφυῇ scribi oportere, sic redde Aristoteli 101, 25: ὅταν ἐκδύῃ τὸ γῆρας pro ἐκδυῇ, quod tam vitiosum est ac si quis δμνυῇ vel δεικνυῇ vellet scribere.

Philemonis fragmentum in Floril. 102, 4. multis modis corruptum ad nos pervenit. In vs. 1. pro

ἄνθρωπον ὄντα ῥάδιον παραινέσαι.

optime Bentleius ἄλλω πονοῦντι substituit. Quum nil nisi ΑΛ * ΩΠΟΝ * NT * ΡΑΔΙΟΝ in vetusto libro superesset Graeculus leviter contra loci sententiam supplevit. In vs. 3:

τεκμήριον δέ· τοὺς ἰατροὺς οἶδ' ἐγώ,

inserta necessaria vocola legendum est τοὺς (γὰρ) ἰατροὺς οἶδ' ἐγώ, nam γὰρ in talibus abesse omnino non potest, ut saepius alibi ostendimus. Sequentes litterae ΙΑΤ non multum dissimiles ΓΑΡ, quae praecedebant, facile absorbere potuerunt. Denique in vs. 7. pro:

ἕτερον τό τ' ἀλλεῖν καὶ θεωρεῖν ἕς' ἴσως,

ubi Meinekios καὶ τὸ θεωρεῖν dedit, ut sententia habeat Graecum colorem ac formam sic corrigendum est:

ἕτερόν τι τ' ἀλλεῖν τοῦ θεωρεῖν ἕς' ἴσως.

confer simillimum Philippiidis locum in Floril. 113, 17, ubi in fine legitur:

ἕτερόν τι τὸ λέγειν ἐς τὸ πεπονθέναι.

Saepe τό et τι confunduntur. Creditur Philemon dixisse Floril. 108, 1:

ἡ λύπη δ' ἔχει

ὥσπερ τὸ δένδρον τοῦτο καρπὸν τὸ δάκρυον.

at tu corrige: ὥσπερ τι δένδρον.

Quater omissa tenuis litterula quadruplici mendo affecit Euripidis sententiam 105, 11:

τοιόςδε θνητῶν τῶν ταλαιπώρων βίος
οὐτ' εὐτυχεῖ τὸ πάμπαν οὔτε δυσυχεῖ,
εὐδαιμονεῖ δὲ καὶ οὐκ εὐδαιμονεῖ.

Facile senties vitium: non enim ὁ βίος εὐτυχεῖ vel δυσυχεῖ, sed ipsi homines in vita. Repone infinitivos εὐτυχεῖν, δυσυχεῖν et εὐδαιμονεῖν. Scriptum erat ΕΥΤΥΧΕῖ celt. Praeterea inserte articulum τοιόσδ' ὁ — βίος. Haec demum Graeca oratio est: τοιοῦτός ἐστιν ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ποτὲ μὲν εὐτυχεῖν ποτὲ δὲ δυσυχεῖν.

In Moschionis loco 105, 22:

ὥς τὰ λαμπρὰ τῆς τύχης
τὴν κτῆσιν οὐ βέβαιον ἀνθρώποις νέμει,
apparet pro νέμει emendari oportere ἔχει.

Latet mendum in Sophoclis sententia 108, 51:

Στέργειν δὲ τὰ κπεσόντα καὶ θέσθαι πρέπει
σοφὸν κυβευτὴν ἀλλὰ μὴ σένειν τύχην.

Hesychius, apud quem v. Κυβευτὴν lacerae reliquiae huius loci exstant, annotavit: ἐπιστήμην γὰρ τινα ἐδόκειν τὸ δεξιῶς χρῆσθαι· ἐπιστημονικωτέρην τὴν πεττεῖαν τῆς κυβείας ἐνόμιζον. Animadvertite quod dicit τὸ δεξιῶς χρῆσθαι et senties dixisse Sophoclem κεῖ θέσθαι pro καὶ θέσθαι. Hinc sumtum est quod omnibus in ore est τὰ παρόντα εὖ sive καλῶς θέσθαι, ut apud Cratinum est in Photii Lex. v. Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν.

Ἄνδρας σοφοὺς χρὴ τὸ παρὸν πρᾶγμα καλῶς εἰς δύνανμιν τί-
(θεσθαι,

ubi haud scio an choriambus ἄνδρα σοφόν reponi oporteat.

Hipparchus Pythagoreus ubi docet 108, 81. nihil esse in rebus humanis stabile et ita dicit: οὐδὲν αὐτῶν μένον οὐδὲ ἀκίνητον οὐδὲ βέβαιον οὐδ' ἀδιάρητον, ultimum vocabulum labem concepit. Repone ἀναφαίρετον, quod saepe in tali re praesertim de virtute poni solet, quemadmodum de doctrina dicitur in noto versiculo:

ἀναφαίρετον κτῆμα' ἐστὶ παιδεία βροτοῖς.

Apud Maximum Tyrium 18, 4. editur de Davisii coniectura: ὁ χρηστὸς ὑπὸ τοῦ μοχθηροῦ (ἀδικεῖται) καὶ ἔχῃ μὴ ἀφαίρετον τὸ ἀγαθόν. Quod in libris est δὴ ἀφαίρετον veram

hanc lectionem intus continet: καὶ ἔχῃ ἀναφαίρετον τὸ ἀγαθόν. Passim sic ΔΗ et ΑΝ confunduntur. Emendate legitur paulo ante: ἡ δὲ ἀρετὴ ἀναφαίρετον.

In eodem Hipparchi loco p. 48. ubi editur: καὶ ἀντιπαράβαλλοντες τὸν ἑωυτῶν βίον πρὸς τὸν τῶν πρασσομένων φαυλότερον καὶ τὰ προσπίπτοντα ἀνθρώπινα νομίζοντες καὶ μὴ μόνοις συμβαίνοντα, duo vitia tollenda sunt: barbarum πρασσομένων in πρασσόντων refingendum est, et pro καὶ μὴ μόνοις inserto pronomine legendum καὶ μὴ (ἀμῖν) μόνοις συμβαίνοντα. Nota consolantium oratio οὐ σοὶ μόνῳ, non tibi soli. Scitissime Theocritus Chius mortalium dicacissimus usus est illis verbis τοῦ πενθοῦντος ἐν περιδείπνῳ λαιμάργῳ ἐσθίοντος. O bone, inquit, θάρρει, οὐ σοὶ μόνῳ ταῦτα γέγονεν, teste Stobaeo in Floril. 124, 54. Tum scribe οἱ δὲ κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι pro κατοδυρόμενοι, praepositio ex praec. ΚΑΙ adhaesit. Post pauca sine sensu legitur: μεταποιούμενοι τοῖς παρεοῦσι, requiritur contenti, σέβοντες, ἀγαπῶντες, ἀρκούμενοι, quorum hoc reponendum esse videtur. Pronomen ἀμῖν, quod modo Hipparcho reddidimus, tam importunum et molestum est in Lacaenae dicto apud Teletem 108, 83. p. 51, ut aliquo modo eximendum esse videatur. Mater ad filium, qui ex acie fugisse dicebatur, ita scribit: Κακὰ φάμα τευ κακκέχεται· τὸ ὦν ἢ ταύταν ἀπότρισψαι ἢ μὴδ' ἀμῖν φάνευ. Intelligi non possunt verba μὴδ' ἀμῖν φάνευ. Pro φάνευ, quod ne Graecum quidem est, rescribe certe φαίνευ. Num haec putas significare: noli in conspectum meum venire, vel cave nobis in conspectum venias? Quis umquam vidit φαίνεσθαι τινι positum pro εἰς ὄψιν ἔλθειν? Praeterea quid sibi vult μὴδὲ in tali re? Legitur idem dictum apud Plutarchum in Lacaenarum Apophth. p. 241. D: κακὰ τοι φάμα κακκέχεται· ταύταν ἀπόθευ ἢ μὴ ἔστο, ubi τευ pro τοι emendandum est et ἀπωθεῦ pro ἀπόθευ, ut apud Tragicum est:

ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τόνδ' ἀπωθεῖται ψόγον.

et saepius alibi. Haec quidem perspicua verba sunt ἢ μὴ ἔστο, et aliquid in eandem sententiam apud Teletem olim scriptum fuisse apparet ex ipsius interpretatione ἢ μὴδ' ἀμῖν φάνευ, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀπαγξαί. Scilicet latet aliquid in verbis ΜΗ-ΔΑΜΙΝΦΑΝΕΤ, quod significet μὴ ἔστο vel ἀπαγξαί vel ali-

quid huiusmodi. Neque id videtur longe quaerendum esse; emenda μηδαμοῦ φαίνεω. Noto usu οὐδαμοῦ et μηδαμοῦ φαίνεσθαι est ἀφανίζεσθαι, φροῦδος γίνεσθαι et sic ἀπόλλυσθαι. Sic μηδαμοῦ φαίνεω idem ferme est ac μὴ ἔσο, et sic Teles interpretari potuit τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀπαγξαι.

In Epigrammate, quod affert Teles p. 52. duo prima verba interciderunt, quae e Plutarcho Pelopid. 1. sic supplenda sunt:

(οἱ θάνον) οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλὸν κτέ.

Corrige accentum in Archytac loco 113, 27: καὶ ποιεῖ ἂ μὲν νεότας ἐγχειρητικῶς, τὸ δὲ γῆρας προνοατικῶς, sine mora duo adiectiva repone ἐγχειρητικῶς et προνοατικῶς.

Pessime corruptus est locus Euripidis 119, 9:

τερπνὸν τὸ φῶς μοι τὸδ' ὑπὸ γῆν "Αἰδοῦ σκότος
οὐδ' εἰς ὄνειρον οὐδ' εἰς ἀνθρώπους μολεῖν.

prior senarius sic constituendus videtur:

τερπνὸν τὸ φῶς μοι, τὸ δ' ὑπὸ γῆς "Αἰδοῦ σκότος.

in altero non sunt antiquae scripturae vestigia et reliquiae. praeter paucas fortasse, sed Graeculorum supplementa ἀδιανόητα.

Non dixit Ion Tragicus 119, 16:

κακῶν ἀπέσσω θάνατος ἴν' ἴδῃ κακά,

sed ἴν' εἰδῇ, ut sentiat miseras.

Nollem Editores ubi de vera lectione constat absurdas Codicum scripturas pertinaciter retinuissent, veluti 119, 26: τοὺς τεθνεώτας δὲ οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἀτιμήσει. Pro ἀτιμήσει in A est σε τιμήσει, in aliis ἀτιμάσει et ἀτιμίσει: haec omnia ex οὐδεὶς ἔτι μισεῖ corrupta esse luce clarius est. Cur igitur absurdo verbo ἀτιμήσει parcimus?

In Themistii fragmento περὶ ψυχῆς 120, 28. p. 107. ubi dicit: οὕτως κατὰ τὴν εἰς τὸ ὅλον μεταβολὴν καὶ κατακόσμησιν ὁλωλέναι τὴν ψυχὴν λέγομεν ἐκεῖ γεγονέναι, manifestum est emendandum esse ἐκεῖ γεγενυῖαν: »animum postquam εἰς τὸ ὅλον pervenit ὁλωλέναι dicimus." Pulchellam etymologiam vides. Non minus mirifica sunt quae praecedunt θάνατος παρὰ τὸ θεῖν ἄνω, γένεσις veluti νεῦσις ἐπὶ γῆν, γενέθλιος ἡμέρα ὡς ἄθλων καὶ πόνων ἀρχὴ γενομένη. Qui moritur, iudice Themistio, οἷον τελεταῖς μεγάλαις κατοργιάζεται. Διὸ καὶ τὸ ῥῆμα τῷ ῥήματι καὶ τὸ ἔργον τῷ ἔργῳ τοῦ τελευτᾶν καὶ τελεῖ-

σθαί προσείκεν. Fuerunt tamen olim qui ista deliramenta hiantē ore admirarentur, nec desunt hodie qui similia stupeant. Habeamus gratiam Aristophani, qui olim docuit ea imitando deridere quum scriberet in Nubibus vs. 594:

ταῦτ' ἄρα καὶ τῶνόματ' ἀλλήλοιν βροντὴ καὶ πορδὴ δμοίω.
nam negari non potest inter βροντὴ et πορδὴ tantumdem cognationis et necessitudinis intercedere atque inter ὄλον et ὀλωλέναι.

Miro sensu θνητός ponitur in Sophoclis anapaestis 121, 3:
Vita brevis est, inquit,

κρυφθεὶς δ' ὑπὸ γῆς | κεῖται θνητὸς τὸν ἅπαντα χρόνον.

Quis sanus eum, qui mortuus sit, θνητόν appellaverit? Melius Comicus:

ἀθάνατος ὁ θάνατός ἐστιν ἣν ἅπαξ τις ἀποθάνη.

sed non est difficile ad intelligendum scribas impegisse, non poëtam. Emendandum esse censeo:

κεῖται τεθνεὼς τὸν ἅπαντα χρόνον.

ubi semel praecedens ΤΑΙ sequentem syllabam ΤΕ absumsisset, quod supererat in θνητός depravatum est.

In Menandri octonario 121, 6:

ἡδὺ τ' ἀποθνήσκειν ὅτῳ ζῆν μὴ πάρεσθ' ὥς βούλεται,
scribendum esse ἡδὺ γ' ἀποθνήσκειν sequitur ex iis, quae paulo ante annotavimus.

Nondum perfecta est emendatio lepidissimi fragmenti Aristophanis 121, 18. Leve est sed necessarium tamen in vs. 4. scribere ὅταν γὰρ ἰσῆς pro ἰσῆς, quod invexerunt Graeculi ἰσᾶν pro ἰσάναι dicere assueti. Sed gravius ulcus est reliquum in verhis:

οὐ γὰρ ἂν ποτε οὕτως ἐξεφανωμένοι
προὔκείμεθ' οὐδὲ βακκάρει κεχρημένοι
εἰ μὴ καταβάντας εὐθέως πίνειν ἔδει.

Videor mihi in ΤΕΟΤΤΩCΕΤΕΦΑΝΩΜΕΝΟΙ pelluentem videre hanc scripturam ΤΕΘΝΕΩΤΕC ἐξεφανωμένοι, ita ut omissis in medio nonnullis poëta dixerit: οὐ γὰρ ἂν ποτε |

* * * * τεθνεῶτες ἐξεφανωμένοι.

Unum locum addo Stesichori ex Floril. 124, 15:

Ἄτελέσατα γὰρ καὶ ἀμήχανα τοὺς θανόντας κλαίειν.

In ἀτελέσατα scribae eundem errorem commiserunt queni

in θριπιδέσατα pro θριπήδεσα. Emenda: ἀτέλεσα γὰρ καὶ ἀμήχανα. Excerpta ex Nicolao Damasceno et Stobaei Eclogas Physicas alio tempore recognoscere in animo est.

IV.

AD ARISTAENETI, QUEM VOCANT, EPISTOLAS.

Mirabilem scribarum fallaciam nuper in Aristaeneti, quem falso nomine vocamus, Epistolis mihi deprensam aperire iuvat. Editur in libri II. Epistola 5. p. 141. Boissonadii: εἰ μὴ τοιοῦτος ἦν Ἀχιλλεύς, ὃν ἔμαθον ἐκ τῶν οἰκοπινάκων, οὐκ ἦν ἄρα ὧτως καλός. Si quid interpretibus credimus, »οἰκοπίνακες dicuntur — *picturae*, quas Veteres *domi* — habere solebant." Mirum est neminem offendisse in tam absurda compositione: οἰκοδεσπότης quomodo dicantur intelligimus, οἰκοπίνακες non item. Periit tenuis litterula, quae revocata a longo exilio Graecitatem inepto commento liberabit. Antiqua lectio erat ΟΙΚΟΠΙΝΑΚΩΝ, id est: ὃν ἔμαθον ἐκ τῶν οἴκοι πινάκων, quam indicasse satis erit.

Prorsus idem vitium, quod ex Aristaeneto sustulimus, adhuc commaculat locum Flavii Iosephi in libro II. κατὰ Ἀπίωνος cap. 11. pag. 242. Bekkeri, ubi refutat Apionis criminationes qui dixerat Iudaeos propter gentis iniustitiam et impietatem μὴ ἄρχειν, δουλεύειν δὲ μᾶλλον ἔθνεσιν (καὶ delendum) ἄλλοτε ἄλλοις. Postquam dixerat paucis gentibus contigisse ut imperarent, sed plerasque in servitutem esse redactas, subsannans et deridens Aegyptiorum omnium vanissimum Apionem ita pergit: Αἰγύπτιοι δ' ἄρα μόνοι — ἐξαίρετον γέρας εὕροντο τὸ μηδενὶ δουλεύειν — οἱ μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐλευθερίας οὐ τυχόντες φαίνονται ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν. Docti homines φαίνονται, quod in nullo Codice legitur, de suo addiderunt: pessime, nam satis erat οἱ pro οἱ reponere in hunc modum: Αἰγύπτιοι δ' ἄρα μόνοι — οἱ μίαν ἡμέραν ἐλευθερίας οὐ τυχόντες ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν. Miraberis οἰκοδεσπότης in tali re dici, quum *pater familias* et esse et dici soleat *dominus aedium*, sed iam intelligis veterem lectionem ΟΙΚΟΙΔΕΣΠΟΤΩΝ hanc labem concepisse et scri-

psisse Iosephum: ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἴκοι δεσποτῶν, quo nomine recte Ptolemaeos indicat *domesticos Reges ac dominos* et sic Persis et Romanis oppositos.

Quamquam incertus Sophista, quem Aristaenetum appellare solemus, multorum eruditorum curis expolitus est, multum tamen abest ut omnes maculae, etiam quae facile abstergeri potuissent, ex eius Epistolis abstersae sint. Quamquam, ut verum fatear, vix dignus est levis ac inutilis auctor in argumento nugatorio non venuste et festive sed insulse et inficete versatus et oratione non tersa, non eleganti, sed vitiosa sordidaque usus, quamquam vix, inquam, talis scriptor dignus est in quo diligentem operam ponas et ingenium intendas et sanae eruditionis copiam explices, tamen factum est ut plurimi, et in his nonnulli summi viri, in istius interpretatione et emendatione summa ope intentis omnibus ingenii viribus elaborarent. Bastius narratur a Boissonadio „per annos quindecim Aristaenetum numquam fere e manibus deposuisse.” Omnino una omnium gentium venustissima nescio quomodo delectari videtur scriptoribus Graecis fatuis et inficetis. Ne dicam de caeteris, quantum ingenii et leporis et elegantiae in P. L. Courierio fuit, qui bonas horas in Longi Pastoralibus absumsit? Quin tandem resipiscimus philologi et istius farinae auctores palam contemnere et fastidire nos audacter profiteamur. Est in talibus quoque scriptoribus emendandis saluberrima et iucundissima mentis agitatio: in istis quoque suavissimum est verum videre et dispulsis tenebris lucem repente claram affulgentem non intueri tantum, sed ipsum afferre. Sed diligenter cavendum est ne propter illum ingenii fructum ea probemus aut etiam admiremur quae fatua sint et putida et sanioribus contemnenda. Stultus et ineptus Sophista est qui istas amatorias epistolas conscribavit pannis quibusdam purpureis undique collatis et rudi artificio contextis suam cogitandi scribendique ieiunitatem male tegens, et sic demum non prorsus legentibus inutilis, ut animadvertas quantum sit in Veteribus sanitatis et veritatis, ubi eos composueris cum sequiorum ligmentis commentisque insulsis et prorsus a naturae rerum hominumque veritate abhorrentibus. Epistolas amatorias conscribere, amores etiam lasciviores, libidines etiam

foediores describere et paullo obscoeniis verbis depingere olim Poëtis et Sophistis et quibuslibet eleganter scribendi artificibus licuit et semper licebit, modo ne luxurians ingenium in nugas et quisquilias delabatur et pro hominibus moribusque humanis animorumque humanorum motibus et cupiditatibus *νευρόσπασα* quaedam nobis ostentent, quae puerilem in modum ea agere et loqui videantur, quae numquam homo natus in simili re aut egerit aut dixerit. Puerulis propter imbecillitatem ingenii mirifica omnia praeplacent quamdiu ea fieri posse inepti credunt: ubi omnis naturae veritas sublata est et ne *ὑπόνοια* quidem vitae et indolis humanae subest, quid aliud quam fastidium et nausea paritur puerilem aetatem egressis? Delirabat Graecia et tristi senio desipiebat et repuerascebat quum talia legebantur et placebant. Consenuit Graecia statim post amissam libertatem. Cordatiores et antiquum ingenii et animi vigorem retinentes acerrimis verbis istam pestem signaverunt. Hyperides quum Graeciam *θριπήδεσον* appellaret potuitne significantius dicere de antiqua virtute esse actum? Demadi Graecia merito anus decrepita dicitur, *γρῦς σανδάλια ὑποδεδεμένη καὶ πτισάνην ῥοφῶσα*. Mansit tamen diu lepor ingenii et festivitas et elegantia nequam illa quidem sed urbana admodum et faceta, imprimis Athenis, ubi quamquam nemo unus superesset *μέγας καὶ ἄδρὸς τὴν ψυχὴν*, iudice Demetrio Poliorceta apud Athenaeum p. 255. A. tamen antiqua dicendi scribendique laus et vena poëtica diu tenuit ac sero demum defecit plane exaruitque. Alexandriae potissimum litterae Graecae desipere et repuerascere coeperunt. Linguae quoque puritas et serenitas et sanitas illic maxime languebat et magis magisque corrumpebatur et vitiis omne genus inquinabatur in illa colluvie hominum ad serviendum adulandumque natorum. Argumenta et scribendi genus *puerile*, ut dicam candide quod sentiam, in Aegypto nata sunt, et superest de genere hoc specimen insigne in ipsis Aristaeneti epistolis. Sophista enim nonnumquam scribendi materiem aliunde sumit, quam ipse suis verbis et oratione si non exornet at certe vestiatur veluti stili exercendi causa. In his notum Callimachi carmen *τὴν Κυδίππην* metro ac numeris solutum in pedestrem orationem transtulit totum ac *παρὰφράζει* in libri I.

Epistola 10, quae tota e Callimacheo carmine expressa est servato sententiarum ordine sed orationis poeticae pompa ἐς τὸ πεζόν conversa. Argumentum igitur et res ipsae supersunt verborum ornamentis et luminibus spoliatae. Apud Callimachum igitur (nam pergam audacter dicere quod sentit animus) et argumentum carminis erat futile ac *puerile* et oratio. Apud Aristaenetum oratio est humi repens et protrita ac vulgaris nullam in partem insignis, nisi quod hic illic Callimachi tumores erumpunt, solum argumentum puerile et fatuum est prorsus a naturae veritate abhorrens, nihil habens quod verum sit, quod simile veri, quod ex rerum hominumque usu sumtum sit, quod senseris ipse, quod videris, quod ex aliorum usu cognoveris, nihil denique quod sit in rerum hominumque natura et in quo homo hominem agnoscere possit. Tinnitus est verborum inanis, figmenta sunt puerilia commentaque cum ipsa vita rebusque hominum pugnancia. Inepte tument omnia et exaggerantur: tenuissima quaeque molem habent propemodum giganteam, et quum omnia pariter verbis extolluntur, nihil eminet. Pleraque sic comparata sunt ut aurem mulceant, animum non feriant: tinnitus verborum ad aures accidit, sed nihil in iis inest quod expendere animo et ad rerum veritatem exigere possis. Non solum ista οὐδεμίαν ἔχει ἀναθεώρησιν, sed νοῦν ἔχει οὐδέναν. Audienda haec sunt ut Sophocles alicubi iucundum esse dixit

ὕπὸ τέλει | πυκνῆς ἀκούειν ψακκάδας εὐδούσῃ Φρενί,

nam si quando mens ex illo sopore excitata fuerit et collegerit sese et hoc agere coeperit et quid dicatur perpendere taedium futilissimae sententiae devorare non poterit. Scio aliis aliter visum esse, in quorum numero Hemsterhusius est, qui epistolam hanc *nobilem praeter caeteras et auream* appellavit, indicante Boissonadio. Nempe saeculum tum erat ista mirari. Si Bentleius admirabatur Callimachum facile est in caeteris nil admirari. Inspicito mihi aliquis diligenter illam *auream* epistolam et sic iudicato. Formosum puerum in ludum itantem (εἰς διδασκάλου προϊόντα) agmine facto formarum spectatores undique contemplantur et conferti inter se trudentur. Satis haec turgent, sed levia sunt prae iis quae continuo adduntur: καὶ ἦν ὁρᾶν πρὸς τούτων πλεθούσας μὲν ἀγοράς,

σenoχωρουμένηας δὲ λαύρας. Quam sanum, quam venustum est in ea re ἀγορὰς πληθούσας commemorare! Densa amatorum agmina *lota fora* opplevisse et itinera per urbem coarctasse quam bellum est et naturae congruens! In talem igitur puerum Amor arcum intendit, sed οὐ μετρίως ἐνέτεινε τὴν νεύραν, ὅτε καὶ τερπνὴ πέφυκεν ἡ τοξεία, ἀλλ' ὅσον εἶχεν ἰσχύος προτελκύσας τὰ τόξα, summa virium intentione connixus, ut non esset amplius iucunda res sed dura et molesta arcu uli. Itaque tam graviter ictus est adolescentulus ut statim de nece sibi consciscenda cogitare coeperit: εὐθέως δυοῖν θάτερον ἢ γάμον ἢ θάνατον διελογίζετο. Sed ne tam formosus puer misere periret Amor ipse, αὐτὸς ὁ τρώσας, mirificum ipsi suggessit consilium et puerilem fallaciam, qua virginis animum inani religione obstringeret. Interea misero corpus contabescit, nec mirum, nam somnum oculis non videbat et quia interdum flere non audebat totis flebat noctibus. Confectus igitur macie et τὴν χροιάν καὶ τὸ βλέμμα δεινῶς ὠρακιῶν (quid esset ὠρακιῶν, nempe λιποψυχεῖν, non commode Sophista haec scribens ineminit) patris conspectum fugiens rure se abdere coepit.

Ἀγρόσε τοι πάσῃσιν ἐπὶ προχάνησιν ἐφοῖτα,
ut est in Callimachi fragmentis, unde apud Sophistam est: καὶ εἰς ἀγρὸν ἐπὶ πάσῃ προφάσει ἐφοῖτα, ubi nihil aliud quam cum arboribus conquerebatur in hunc modum: εἶθε, ὦ δένδρα, καὶ νοῦς ὑμῖν γένοιτο καὶ φωνή, ὅπως ἂν εἴπητε μόνον Κυδίππῃ καλῇ· ἢ γοῦν τοσαῦτα κατὰ τῶν Φλοιῶν ἐγκεκολαμμένα φέροίτε γράμματα ὅσα τὴν Κυδίππην ἐπονομάζει καλὴν. Exstant ipsa Callimachi verba apud Scholiast. Aristoph. Acharn. vs. 144:

ἀλλ' ἐνὶ δὴ Φλοιοῖς κεκολαμμένα τόσσα φέροίτε
γράμματα Κυδίππην ὅσ' ἐρέουσι καλὴν,

unde Sophistae reddiderim ἐπονομάσει pro ἐπονομάζει. Poterat ipse puer eas litteras amatorum more in corticibus arborum inscribere, sed flebiles querelas fundere maluit. Quod dixerat Callimachus:

λίτρος ἐγώ, τί δέ σοι τόνδ' ἐπέθηκα φόβον;
apud Hesychium v. Λειριόεντα, non recte cepit Sophista quum poneret: ὦ δυσυχῆς ἐγώ, τί δέ σοι τοῦτον ἐπήγον τὸν φόβον.

nam λῆρος esse aiunt θρασύς, ἀναιδής. Iterum sui interficiendi consilium capit: μαθήσομαι μόνον, inquit, ὡς μεμέληκας (corrige μεμέληκέ σοι) τῶν γραμμάτων — καὶ οὐχ ἥττον αἵματος ἀφειδήσω τοῦ ἡμετέρου ἥπερ ὕδατος εἰκὴ χρομένου, quae perelegans, ut vides, comparatio est. Facturus hoc erat, ut ipse amicae affirmat, τοῦ σοῦ πρηνῆρος τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἀπαλλάττων, quod non significat, ut Interpreti videtur: *animam amittens tuo fulmine.*” sed πρηνῆρα appellat magnifice, ut sibi quidem videtur, *flammam* amoris quae sibi torreat iecur. Prius tamen scire laborat an arbores quoque tantam amoris violentiam sentiant. Μὰ Δί, οὐκ οἶμαι, inquit, nam solae comae et decus defluunt, non ad truncum et radices usque penetrat desiderium. Insanientis hanc esse orationem poëta ipse ultro fateri videtur, ubi addit: τοιαῦτα μὲν [Ἀκόντιος expunge manifestum emblemata] τὸ παιδίον διελέγετο πρὸς τῷ σώματι μαραινόμενος καὶ τὸν νοῦν, id est: contagione corporis mens quoque laborabat et desipiebat. Facile apparet, sed non est boni poëtae tam fatua ληρήματα versibus pangere. In talibus quoque κρεῖττον σιωπᾶν ἐστὶν ἢ οὐδὲν λέγειν. Tandem ὁ μαντῶος θεὸς ἐχρησεν et celebrantur nuptiae. Sponsus insperato rei eventu laetus dicitur sponsam suam Midae auro non fuisse permutaturus, quod vehementer probat Callimachus, καὶ σύμφηφοι πάντες ἐμοί, inquit, ὅσοι μὴ καθάπαξ τῶν ἐρωτικῶν ἀμαθεῖς. τὸν γὰρ ἀνέρασον οὐκ ἀπεικὸς ἀντίδοξον εἶναι. Talia igitur Graecorum omnium litteratissimus poëta ludebat. Ista Ptolemaeus et aulici mirabantur θαύματα μωροῖς καὶ παιδαριοῖς. Ista sequiores Sophistae arripiebant sine exemplo inficeta et insulsa et ἀναληθῆ. Etiam ineptiora sunt quae ipsi comminisciebantur de suo, cuiusmodi est argumentum Epistolae 10. libri II. Pictor puellae imaginem a se pictam deperiens cum tabula picta amatorios sermones confert, admovet aurem ὠτακουσῶν τί ποτε ἄρα βούλεται ψιθυρίζειν. Nihil plane audiens oscula figit tabulae et maiora molitur: audi ipsum: πεφίληκα τὸ σῶμα —, ἐπέθηκα τῇ κλίνῃ, ἠγκαλισάμην, ἐπιβέβληκα τῷ στήθει ἵνα τυχὸν τὸν ἔνδον ἔρωτα θεραπεύῃ κτέ. Nescias utrum pictorem illum insaniorem dicas esse an scriptorem qui talia pueriliter finxerit.

Illuc igitur devenerunt Graecae litterae, quibus olim nihil

fuit sanius. Utemur sic istis Graeculis ut ex eorum comparatione quantum sit in Veteribus boni melius animadvertamus, et quemadmodum linguae sinceritatem et nitorem lapsu temporis minui et depravari videmus, sic sentiendi quoque et cogitandi antiquam serenitatem ac sanitatem longa die veluti contabuisse et extinctam esse deprehendamus. Multos esse scriptores Graecos inficetos et nullius pretii neminem fugere potest: unum ex omnibus nomino Aelianum, quem qui cum antiquioribus diligenter volet comparare et verborum et sententiarum ineptias multas magnasque nullo negotio reperturus est. Aliquanto etiam peior est incertus Sophista, de cuius Epistolis amatoriiis haec scribimus, quae ne sunt quidem epistolae, nisi quod in fronte gerunt duo nomina propria eorum a quo et ad quem missae esse videantur. Callimachi Κυδίππῃ nihil minus erat quam epistola: itaque Sophistae παράφρασις nulli rei minus quam epistolae est similis, nisi quod praelixa sunt nomina Ἐρατόκλεια Διονυσιάδι. Mirum sane est epistolae principium: Ἀκόντιος τὴν Κυδίππην καλὸς νεανίας καλὴν ἔγχετο κόρην, et sic deinceps τὸ ἐρωτικὸν διήγημα ad finem pertexitur, ubi si solenne ἔρρωσο subiicies ridicula res erit. Eadem est reliquarum fere omnium epistolarum ratio: insunt διηγήματα aut ex antiquiorum libris sumta aut ab ipso auctore frigide excogitata, qualia nemo ad amicum aut scripsit unquam aut scripturus est. Ista igitur omnia eruditi viri magna cura et studio olim et interpretati sunt et sicubi unicus liber Ms. labem concepisset (quod saepissime factum est) acutissimis correctionibus veras scripturas restituerunt. Atque hoc quidem nihil habet admirationis, nam suavissima res est verum videre etiam in levi ac futili scriptore. Ubicumque e corruptae lectionis caligine ac fumo repente veritatis flamma emicat, ea res iucundissimo sensu animum et mentem perfundit. Itaque facile intelligimus cur etiam summi viri non fuerint dedignati in Aristateni Epistolis experiri ingenium, et ex unico Codice passim vitiato probas et genuinas scripturas sagaciter coniectando elicere, et locos Veterum, quos Sophista suis verbis intexuit, indagare et omnibus modis pessime mulcato libro prodesse. Verum hoc minus probamus quod talem scriptorem, tam insipidum, tam ineptum, tam contemnen-

dum, tot viri docti commentariis eruditis illustrandum ornandumque susceperunt, et in libro nugatorio plus curae operaeque posuerunt quam in optimo quoque antiquorum positum esse videmus. Futile mihi esse videtur tale argumentum vilioso admodum et sordido sermone expositum operose interpretari et annotationum acervis obruere et eruditae copias accumulare ad auctorem istiusmodi, qui neque dignus est ut accurate legatur et nonnisi ab illis lectitatur, qui diu ac multum Graecos libros triverunt, et ista tam commode legunt ac si Latine aut vernacula cuiusque lingua conscripta essent. Puerile est hoc annotandi genus si quis verba aut locutiones Graecas pervulgatas et omnibus notas laboriose explicat et inutili exemplorum copia munit scilicet et confirmat, quae apud quemlibet scriptorem Graecum nullo labore reperiri conquirique possunt. Si quis locos communes et ea quae omnibus in mentem venire solent apposisis poetarum Gallicorum, Anglicorum, Italicorum exemplis onerat magis quam ornat et sic mentem legentium obtundit magis quam acuit et enecat magis quam erigit animum, futile illud interpretandi genus et puerile non dubitaverim dicere. Praeclara res est vetustos Codices Mss. diligenter excutere, et bonas lectiones inde expromere, et nova et nemini cognita proferre in lucem, sed in his acri et severo delectu opus est, et nugae et quisquiliae minimi pretii vel potius nullius prorsus pretii melius aeterna oblivione et tenebris premendae sunt quam in lucem quam ferre non possunt proferendae. Dici vix potest quam multa futilissima et nugatoria in Codicibus Mss. contineantur, quae conquirere et evulgare (quoniam semel *παρρησιάζεσθαι* coepi, dicam aperte quod sentiam *οὐδὲν ὑποσειλόμενος*) est hominis intemperanter abutentis et otio et litteris. Farrago autem annotationum ad Aristaenetum congestarum alio etiam et graviore incommodo te legentem afficiet. Facillimum est ea quae tibi inutilia esse videantur et ab imi subsellii philologis (Abreschios dico et Pauwios et si qui alii sunt de genere eodem) infeliciter coniecta et excogitata negligere et seponere, sed in mediis hisce subinde latent optinae et acutissimae aliorum animadversiones, qui quum verum vidissent et rem acu tetigissent ab istis aut ab Editore Boissonadio levi ratione

et futilibus argumentis repelluntur. Multis locis factum est ut vitiosa unici Codicis scriptura in textu male haereat, quamquam ipsa Sophistae manus ab ingenioso Critico, Mercero, Hemsterhusio, Koenio, Wyttenbachio sagaciter olim sit indagata, unde fit ut post fruges dudum repertas glandibus adhuc sit tibi vescendum. Indicabo nunc paucis eos Epistolarum locos, ubi nondum antiqua et genuina lectio mihi reperta esse videatur, et interponam subinde eos ubi reperta est dudum, sed inconsulto sprete et abiecta.

In ipso limine sic offendes: editur in Epistolae primae initio, ubi scriptor satagit eximiam foeminae pulchritudinem εἰς δύναμιν διαγράφειν τοῖς λόγοις (nam sic iste loquitur pro ἐρμηνεύειν τῷ λόγῳ) in hunc modum: χεῖλη δὲ λεπτὰ καὶ ἡρέμα διηρημένα καὶ τῶν παρειῶν ἐρυθρότερα. Olim Mercerus verum vidit, qui ἡρέμα διηρημένα reponendum docuit certa et evidenti emendatione. Διαίρειν τὸ εἶμα et τὰ χεῖλη Graecum est pro os et labra diducere, non διαιρεῖν quod scindere et dividere significat. In Codicibus Mss. vetus — ΗΡΜΑΙ et — ΗΡΜΕΝΟC solent in — ἡρημαι et — ἡρημένος depravari, quominus dubitationis superesse potest. Semel ostendam quolibet rationibus et argumentis reperta veritas repellatur. Paulius ita pronuntiat: »διηρημένα vi sua non peccat." Bastio διηρημένα »defendi posse et propterea frustra mutari" videtur. Scilicet locos quosdam reperit eodem mendo laborantes, et quamquam probe gnarus διαίρειν et διαιρεῖν saepissime confundi, quemadmodum et διηρημένος et διηρημένος, tamen nil mali suspicatur ubi ea confusio revera facta est testibusque utitur manifesto corruptis. Peius etiam Editor qui quom in Anglico poeta reperisset verba *the parted lip* pro labrum diductum ex eo collegit Graece quoque optime διηρημένον χεῖλος dici posse. Eodem iure Latine *divisum labellum* dici posse contenderis. Dic idem sic Gallice et ridebis. Sed nihil facile eum in talibus movet, namque ex Eumathio sine suspitione assert: τὸ εἶμα συμμέτρως διέρρηκται. Est iste, si fieri potest, etiam ineptior auctor quam Aristaenetus, miror tamen quo pacto Hercherus in novissima editione διέρρηκται potuerit concoquere et non statim διῆρται viderit esse emendandum. Apertum est et semel iuvat dicere quae res doctos homines in huiusmodi

rebus transversos agat. Quaerunt non id quod debebant: pos-
sintne ex ipsa Graecitatis ratione et usu dici id de quo ambi-
gatur, sed an alicubi legatur. Ubi unum et alterum locum
similem repperint, quasi res confecta esset amplius quaerere
desinunt. Ubi testes habent, eorum fidem explorare nihil cu-
rant et eos depravatos et corruptos esse posse non cogitant.
Bastius et Boissonadius multis exemplis ipsi docuerunt con-
fundi in libris διαίρειν — διαίρεῖν et διηρμένος — διηρημένος,
sed ea observatione ubi opus est ipsi non utuntur. Idem de
Schaefero dicendum est, qui quum multis exemplis docuisset
διηρμένος in διηρημένος depravari in *Melet. Crit.* p. 10 sq. vi-
tiosam Aristaeneti scripturam defendit p. 80. argumento quod
quale sit dicere nolo. Vide id apud ipsum. Constat inter om-
nes διαίρειν τὸ σῶμα, διῆρε τὸ σῶμα, διηρμένος τὸ σῶμα Graece
dici: constat διαίρεῖν esse dividere, findere, diffindere, scin-
dere: constat διηρμένος et διηρημένος saepe inter se permutari.
Ergo si quando in libris διηρημένος τὸ σῶμα et χεῖλη διηρημένα
occurrunt, apparet esse in scriptura vitium et vera lectio est
in promptu. Nil prosunt alii loci ubi eadem scriptura recur-
rit, namque idem mendum est locis pluribus recurrens. Quo-
ties scriptores veteres θριπῆδεςα dederant, toties fere librarii
θριπηδέσατα substituerunt. Ἀνέδην ab iisdem saepissime in
ἀναίδην refingitur. Ubi ἐσθῆσι scribendum erat scribae passim
ἐσθήσεται supposuerunt, et plurima sunt alia eiusdemmodi. Sunt
tamen haec monstra et portenta θριπῆδεςα, ἀναίδην, ἐσθή-
σεται sim. etiamsi sexcentis locis recurrunt. Non ex librorum
testimoniis haec omnia diiudicanda sunt, sed ex Graecitatis
intelligentia et usu. Esse autem omnia perinde mendosa ubi
os vel labella διηρημένα dicantur, ex ipsa verbi διαίρεῖν notione
recte intellecta et penitus perspecta certo colligitur. Ut quis-
que Graece est imperitissimus ita saepissime verbis Graecis
tribuit significationes, quas numquam habuerunt. Pauwius
imperite affirmat »διηρημένα vi sua non peccare." Idem fere
narrat Abreschius, quibus cave quidquam credas. Διαίρεῖν re-
cte ponitur de capite Iovis, quod Vulcanus securi diffidit, et
χεῖλος διηρημένον est labellum aut vulnere aut naturae vitio
scissum fissumque. Quod quum ita sit qui in formosa puella
laudat χεῖλη ἡρέμα διηρημένα nescit quid dicat et intelligenti-

bus risum debet. Laudat Bastius Luciani locum in Toxari II. p. 516. ubi in libris est: τοῖς κενοῖς τούτοις καὶ καφοῖς πρωπείοις εἰκότας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἃ διηρημένα τὸ εἶμα καὶ παμμέγεθες κεχρηνότα οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεται, sed omnium consensu nunc recepta est Corais emendatio διηρμένα. Mercero igitur obtemperatum oportuit similiter Aristaeum emendenti et reliqua annotandi opera erat compendificiendi. Unum addo: Coraes et Mercerus διηρμένα scribebant vetere opinionis errore, in quem multos etiam nunc video implicari, qui ἤρα, ἤρακα, ἤρμαι scribunt ut ἔφηνα, ἐσήμηνα, sim. Video Maium quum venerandae antiquitatis Codicem Novi Foederis Vaticanum ederet passim de suo dedisse ἔραι, ἔρας sim. Eodem errore διᾶραι τὸ εἶμα scribunt et διήρατο, διάρασθαι et alia multa eiusdemmodi, quae manifesto mendosa sunt, namque in his omnibus α in η producitur, non αι in η. Itaque ut ἔφηνα ex ΦΑΝΩ producitur et nullo modo ι additum admittit, sic in reliquis quoque formas omnes eadem analogia formatas fieri non potest ut ι recipiatur. Ergo ἤρα, διᾶρα, διάρας, διηρκώς, διᾶρμαι et διηρμένος scribendum est, et in reliquis ad unum omnibus eadem ratio tenenda.

Manifestam dittographiam tenemus I. 2. p. 10. in verbis: μόλις κατέβημεν καιρὸν εὐκαιρον εὐροῦσαι λαβοῦσαι, nam alterutrum participium inepte abundat. Ego deleto priore λαβοῦσαι servaverim, quod scriba addidit postquam per errorem εὐροῦσαι scripsisset.

Indocte Editor in sqq. retinuit: οὐκ ἀφετέος εἴ οὐδὲ καταβάλλης ἡμᾶς ἀπ' ἐλπίδος μεγάλης et annotavit καταβαλεῖς esse obviam coniecturam non certam, et apposuit locos ex semibarbaris Graeculis, ubi indicativi futurum cum coniunctivi aoristo copulatur, quod sequioribus omnibus tritissimum est. Sed non cogitavit particulam οὐδέ hanc suspicionem prorsus evertere: sic enim necessario requirebatur οὐδὲ μὴ καταβάλλης. Quod in Codice legitur manifesto soloecum est.

Infelix admodum est Editoris coniectura quam calidius recepit pag. 13: τῇ Λειμώνη χαριέντως ἐν ἐρωτικῷ συνέσημεν παραδείσω. Mirificum illud συνέσημεν de coniectura invecum est pro Codicis scriptura συνεσίameν, in qua latet συνεσιώμεν, id est συνευωχούμεν. Solum fuisse cum suis amoribus qui

haec scripsisse fingitur argumentum epistolae satis declarat. Idem verbum aliam labem concepit in Isaei Orat. III. 70. ubi editur: ἄλλως τε καὶ παραγενέσθαι φάσκοντες — ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ δεκάτῃ — συνεσιᾶσθαι. In optimo Codice A legitur συνίστασθαι, in quo I ex EI natum est, namque loci sententia palam facit antiquam scripturam συνεσιᾶσθαι fuisse.

Mendosum est κατεδεξάμην p. 14. in his verbis: μήλου γὰρ ἀμφοῖν μεταξὺ τοῖς ὕδασι διανηχομένου τῇ χειρὶ κατεδεξάμην, sed nullo negotio vera lectio potest revocari. Quod eum apparet voluisse dicere » apprehendi manu » cogita modo quo verbo Graeco dicatur ac statim reperiēs: τῇ χειρὶ κατεδραξάμην.

Aves quasdam describens p. 17: ὁ δὲ ἤρέ τι ἐκ τοῦ ὕδατος, inquit, ὁ δὲ εἰς τὴν γῆν κατανένευκεν ἀποσιτίσασθαι τι ἐκείθεν, at tu repone ἐπισιτίσασθαι.

Quamquam vitiosa admodum compositione Sophista utitur, non videtur tamen commisisse foedissimum barbarismum, qui legitur p. 17: ὅπως μὴ ἀποπτήσωνται, namque futurum, ut opinor, dederat ἀποπτήσονται.

Expelle emblemata p. 18: κύλικα συνεπίνομεν ἴσον ἴσῳ κεκραμένῳ [μετρίως]. Aliquando melius μετρίως in ora libri legetur.

Pag. 50. scribendum est: χαλεπώτατον μὲν τὸ δυσύχημα — πλὴν ἐπεὶ τὸ πραχθὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι κτέ. pro χαλεπώτατον μέντοι δυσύχημα.

Obiter eximendum est e Lexicis verbum καταγυμνοῦν ex unico Aristaei loco, qui manifesto mendosus est, incaute receptum. Editur p. 55: οἷα δὲ μέλλων αὐτὴν καταγυμνωθεῖσαν ὁρᾶν. Compositum καταγυμνοῦν cum Graecitatis ingenio et natura pugnat. Ἀπογυμνοῦν dicendum esse docet ratio, quam omnium perpetuus usus confirmat. Quum igitur constet ἀπό et κατά propter veterem siglam inter se frequenter permutari, non dubitabimus quin ἀπογυμνωθεῖσαν antiqua et proba sit lectio.

Usus erat Sophista p. 58. antiqua loquendi forma, quam ei Editores eripuerunt. Editur: εἶπεν ἄττα δήπου καὶ ἔφη· ἡ δὲ ὥσπερ ἀλγοῦσα κτέ. Si εἶπεν ἄττα scripsit nemo facile

excogitabit quid sibi velit καὶ ἔφη additum. Emenda: εἶπεν ἄττα δὴ καὶ ἔφη, quod dictum est eodem sensu quo:

ἔγραψεν ἄσσο' ἔγραψ', ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα.

et apud Euripidem in *Orest.* vs. 79. ἔπλευσ' ὅπως ἔπλευσα, ubi vide Interpretes. Loquuntur sic qui se apertius dicere aut nolle significant aut non posse. In talibus autem δὴ non δήπου locum habet, ut apud Heliodorum: ἔδρασεν ὃ τι δὴ καὶ ἔδρασεν, et apud Aristidem: προείλετο διδάσκαλον ὄντινα δὴ καὶ προείλετο, quae apposuit Matthiae ad Euripidis l. 1.

Ipsius Sophistae vitio peccatum esse videtur p. 42. in verbis: Μὰ τὴν Ἄρτεμιν Ἀκοντίῳ γαμοῦμαι. Scribere debuerat aut Νὴ τὴν Ἄρτεμιν aut Νὰ μὰ τὴν Ἄρτεμιν, sed sero nati Graeculi antiquum loquendi usum non tam probe tenebant ut non subinde impingerent et diversa miscerent.

Olim repertam veram lectionem Boissonadius non agnovit p. 58. ubi recipere debuerat εἰ δὲ μήλων ἢ ῥόδων — ἀπόζει Φιλήσας ἐρεῖς, pro ἢ δέ et ἀπόζειν, et post pauca: τοσοῦτον Φίλος ὅσον ὁρᾷ τις ἐναντίον pro absurda scriptura ἐρᾷ, quam sic Editor defendit: »Codex ἐρᾷ optimo sensu.» Tu vide an ullo modo excogitare possis quid sit ἐναντίον ἐρᾷν. Emenda obiter similem sententiam apud Theognidem vs. 93:

ἦν τις ἐπαινῆσθαι σε τόσον χρόνον ὅσον ὁρῶης
νοσφισθεῖς δ' ἄλλη γλῶσσαν ἰῆσι κακὴν,

ubi verum est:

ἦν τις ἐπαινῆσίν σε τόσον χρόνον ὅσον ὁρῶης.

exaequanda enim sunt ἐπαινῆσιν et ἰῆσι, et requiritur tertia persona ὁρῶης pro ὁρῶης, ut apud Sophistam ὅσον ὁρᾷ τις ἐναντίον.

Adhuc vitiose p. 65. editur ὅλως τῆς φύσεως γεγονώς pro ὅλος, quod olim repertum spreuit Editor. Pervulgatus est scribarum in talibus error saepe alibi correctus, nonnullis locis adhuc corrigendus.

Corrigendum est p. 69. ἢ ταῦτα μὲν ἴσε που πάντες pro ἢ et πάντως, quod cum που coniungi non potuit.

Pag. 75. scribe πολλὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν pro συσκευὴν, et recipe τὴν δεξιὰν ἀκονιτὶ προσανατείνας pro ἀκοντί, quam verissimam emendationem esse Editor non perspexit. Graeculi ἀκοντί ponunt pro ἄνευ μάχης. Recipienda fuerat

etiam Merceri bona correctio φύσει τε καλὴ (pro τε καὶ κάλλει) καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐπισημότερον κοσμηθεῖσα.

Abiecta temere est p. 74. eximia Koenii emendatio, ubi editur: ἀλλ' εἰς γῆν ἐώρας τὸ πρόσωπον ὥσπερ τις συννοούμενη· εἶτα ἔφη. Optime Koenius restituit: εἰς γῆν ἐώρας τὸ πρῶτον, deinde revoca antiquam lectionem ὥσπερ τι συννοούμενη, quae Platoni sublegit Sophista, ut solet, ex Alcibiade II. p. 138. A: φαίνει γέ τοι ἐσκυθρωπακέναι τε καὶ εἰς γῆν βλέπειν ὥς τι ξυννοούμενος. In talibus τις cum adiectivis, non cum participiis, componitur, et συννοεῖσθαι additum τι requirit.

Bene emendatum est p. 77. Φιλοπάτριδος pro Φιλόπαιδος. Scriptum erat de more ΦΙΛΟΠΡΙΔΟΣ. Eadem de causa Φιλόπαις pro Φιλόπατρις legitur in Codd. Aeliani V. H. III. 26, ubi viri docti verum viderunt, sed erroris originem non perspexerunt. ΦΙΛΟΠΡΙC scriptum erat.

Iterum pag. 78. frustra reperta est ipsa Sophistae manus, nam retinetur absurda Codicis lectio: οὐ δύναμαι γὰρ οὐδὲ γυναιξίν, οὐρανὲ, τοῦμὸν διηγῆσθαι πάθος. Dixerat amator: οὐδὲ γῆ τε κοῦρανῶ τοῦμὸν διηγῆσθαι πάθος. Notus est iocus a Medae nutrice sumtus, quae narrabat

coelo atque terrae Medaei miseras.

unde coquus apud Philemonem verba Euripidea ioculariter in suam rem sic convertit apud Athen. p. 288. D:

ὥς ἡμέρος μ' ὑπῆλθε γῆ τε κοῦρανῶ
λέξαι μολόντι τοῦψον ὥς ἐσκεύασα.

Haec igitur Sophistae animo obversabantur, ut olim Koenio animadversum est, qui οὐδὲ γῆ οὐδ' οὐρανῶ reponi iussit ad Gregor. Corinth. p. 136. Bast. sed verba Euripidea γῆ τε κοῦρανῶ moveri non debent, quemadmodum et apud Theognetum Athenaei p. 671. C. recte servata sunt:

πεφιλοσόφηκας γῆ τε κοῦρανῶ λαλῶν,
οἷς οὐδέν ἐσιν ἐπιμελὲς τῶν σῶν κακῶν.

Similiter amator, qui amorem nemini aperire audebat, queritur ne hoc quidem sibi licere ut coelo atque terrae suas narret miseras: οὐ δύναμαι γὰρ οὐδὲ γῆ τε κοῦρανῶ τοῦμὸν διηγῆσθαι πάθος. Factum est ut Codice lacero detritoque Γ * * * ΟΤΡΑΝ * superesset, itaque futilis Graeculus quod in buccam venit de suo supplevit.

Excidit vocabulum p. 82. ubi scribe καὶ (πολλὰ) πολλὰ-
χοῦ — ἕξῃτα τρόπαια. Componi haec solent ut πολλὰ πολλὰ-
κίς et sim.

Ineptissima lectio retinetur pag. 86. δι' ὁμοιότατον pro δι'
ὁμοιότητα. Notum est haec iisdem literis scribi, supra ὁ po-
sito τ duplici in hunc modum τ. Sententia loci sola demon-
strat utrum -τατος, -τατον legendum sit an -τητος, -τητι,
-τητα. Plurimi hinc errores nati sunt, qui ubique certa me-
dicina corrigi possunt, ut in hac ipsa pagina recte emenda-
tum est ἐμμετρότατα ἔχειν pro ἐμμετρότητα, quod ne Grae-
cum quidem est. Eo minus veniae haberi potest iis qui ὁμοι-
ότατον retinuerunt, quia haec omnia totidem verbis e Platone
descripta sunt, ubi emendate scribitur: δι' ὁμοιότητα φιλίαν
παρέχεται.

Negligenter, ut alia permulta, et improprie Sophista usur-
pavit verbum ἐκβέβηκε p. 90. in verbis: οὐπάποτε γὰρ κατὰ
μνήμην ἐμὴν ἐκβέβηκε τῆς σκηνῆς. Volebat dicere exacta
est foras sibilis spectatorum explosa, et verbo ἐκπέπτωκε de-
buerat uti. Inepte etiam in sqq. repente Ionice loquitur: οὐκ
ἐξέρχεται οἱ παντάπασιν ἡ γονή, et ἥσθετο οὐκ ἐξιούσαν οἱ
τὴν γονήν. Scilicet ex Hippocrate haec descripta sunt περὶ
Φύσιος παιδίου pag. 236. Foesii: μουσοεργὸς ἦν πολύτιμος παρ'
ἄνδρας φοιτέουσα, ἦν οὐκ ἔδει λαβεῖν ἐν γαστρί, ὅπως μὴ ἀτιμω-
τέρη ἔη. Ἠχηκοί δὲ ἡ μουσοεργὸς, ὅκοῖα γυναῖκες λέγουσι παρ'
ἀλλήλας et reliqua, quae Sophista ad verbum descripsit, unde
utriusque scriptura nonnihil adiuvare potest. Hippocrati redde
οὐκ ἐξέρχεται (οἱ) ἡ γονή et ὥς ἥσθετο οὐκ ἐξιούσαν (οἱ) τὴν γο-
νήν: utrobique enim excidit pronomen a Sophista servatum.
Tum corrige ex eodem: καὶ ὁ λόγος ἦλθεν ὥς ἐμέ, pro ἔως
ἐμέ. Contra Sophistae restitue ex libris Hippocratis ἀλλ' ἐν-
δον μένει pro ἐμμένει, et καὶ ἐφύλαττεν αἰεὶ pro διεφύλατ-
τεν: apud Hippocratem est ξυνῆκε καὶ τοῦτο ἐφύλασσε αἰεὶ.
Qua arte abortum fecerit ancilla Aristaeonetus narrare super-
sedit ita scribens: ταύτη διαπράξασθαι ἅπερ ἤδειν ἐγκλευστα-
μένη, sed Hippocrates diserte narraverat olim, nunc autem
scribarum oscitantia factum est ut verbis corruptis res intel-
ligi non possit. Contigit mihi ut antiquam lectionem reperi-
rem quam paucis exprimere iuvat. Editur: καὶ ἐγὼ ἀκούσαι

ἐκελευσάμην αὐτὴν πρὸς τὴν γῆν πηδῆσαι καὶ ἐπταίῃ ἤδη ἐπεὶ ἐπεπῆδητο ἡ γονὴ κατερρύη ἐπὶ τὴν γῆν. Repone primum ἐνεκελευσάμην αὐτῇ, namque ἐκελευσάμην mera est barbaries. Deinde cogita quid sit emendandum pro verbis manifesto corruptis πρὸς τὴν γῆν πηδῆσαι. Vitii sedes est in ΤΗΝΓΗΝ. Locus Aristophanis, cuius commode recordabar, lucem mihi attulit et veram lectionem indicavit. Legitur in Lysistrata vs. 82. ubi valida et robusta Lacaena ita dicit :

γυμνάδδομαί γα καὶ ποτὶ πυγὰν ἄλλομαι.

Hoc ipsum medicus ancillam iusserat πρὸς πυγὴν πηδῆσαι, et nemo mirabitur vocabulum paulo rarius ΠΤΓΗΝ ab inepto Graeculo in τὴν γῆν cum exitio sententiae mutatum fuisse. Sed ad Graeculum meum redeo, apud quem in eodem loco levis macula eluenda est. Editur enim : καὶ ὥς ἤσθετο τὸ συμβὰν οὕτως οὐκ ἐξιοῦσάν οἱ τὴν γονὴν, sed tu exemto articulo ita lege : καὶ ὥς ἤσθετο συμβὰν οὕτως.

Superest in eadem epistola aliud mendum, quod eximere iuvat. Legitur p. 93 : αὐτίκα τῆς αἰσχρᾶς αὐτὴν ἀπέσχησεν ἐργασίας καὶ ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων τὴν ἐρωμένην ἡγάγετο γαμετήν. Sumita haec sunt e scriptoribus Atticis, quo facilius scribendi error deprehenditur. Mendosum est ἀπέσχησεν. Solebant olim Athenis adolescentuli νεόπλουτοι scortum, cuius amore deperirent, suis sibi nummis liberare et nonnumquam uxorem eam ducere. Saepe in tali re legitur ἐταίραν λύεσθαι, λύσασθαι πορνίδιον et sim. unde Isocrates in *Antidosi* § 288. urbane dicere potuit : τοῖς μὲν λυομένοις εἴκοσι καὶ τριάκοντα μνῶν τὰς μελλούσας καὶ τὸν ἄλλον οἶκον συναναιρήσειν οὐχ ὅπως ἂν ἐπιπλήξειαν ἀλλὰ καὶ συγχαίρουσι ταῖς ἀσωτίαις αὐτῶν, ubi inficete admodum Graeculi post λυομένοις de suo addiderunt τὰς ἐταίρας, quod scite Isocrates omiserat, et optime ab Urbinatē Codice omittitur. Quoniam autem istae dicuntur proprie ἐπ' οἰκήματος καθῆσθαι, propterea is qui meretricem ab eo quaestu revocat a Veteribus dicitur ἀνασῆσαι αὐτὴν, et sic Sophista dederat ἀπὸ τῆς αἰσχρᾶς αὐτὴν ἀνέσχησεν ἐργασίας, non ἀπέστησεν. Quomodo tandem verbum ἀφιστάναι locum habere possit ubi quis a turpi quaestu aliquam abduxisse et revocasse dicitur? Ἀνιστάναι in re non infrequenti saepius apud Atticos recurrit, veluti in *Timarchea*, ubi quum dixisset Ae-

schines § 40. ἐπειδὴ ἀπηλλάγη ἐκ παίδων ἐκάθητο ἐν Πειραιῇ, post pauca addidit § 41. ὁ Μισγόλας ἀργυρίον τι προαναλώσας ἀνέστησεν αὐτὸν καὶ ἔσχε παρ' ἐαυτῷ. Sed imprimis huc facit locus Demosthenis περὶ τοῦ σεφάνου § 129. quem Sophistae illa scribenti obversatum esse suspicor. Ubi matrem adversarii olim corpore quaestum fecisse dixisset addidit: ἀλλ' ὁ Φορμίων ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας. Iisdem igitur verbis Aristanetum scripsisse arbitror: αὐτίκα ἀπὸ τῆς αἰσχροῦς αὐτὴν ἀνέστησεν ἐργασίας, quemadmodum a Menandro sumsit reliqua; καὶ ἐπ' ἀρότω παίδων γνησίων τὴν ἐρωμένην ἡγάγετο γαμετὴν, nisi quod scriptor Atticus non γαμετὴν dixisset, sed γυναῖκα.

Incertum scriptoris an scribarum vitio confunduntur nonnumquam ἐν γειτόνων et ἐκ γειτόνων, veluti p. 94: ἄπιθι καὶ σὺ παρ' ἐκείνην ἐκ γειτόνων οἰκοῦσαν. Multum placuit Attica locutio ἐν γειτόνων et ἐκ γειτόνων sequioribus omnibus. qui saepissime ea utuntur: vide exempla apud Interpretes Aristophanis ad *Plut.* vs. 455 et Davisium ad Maxim. Tyrium. p. 726. Apud Veteres numquam haec confunduntur, nam unus locus, in quo erat peccatum, Antiphanis apud Athen. p. 571. F:

ἐκ γειτόνων αὐτῷ κατοικούσης τινός
ἰδὼν ἑταίρας εἰς ἔρωτ' ἀφίκετο.

a Meinekio correctus est. Facilis error est quia ΕΓΓΕΙΤΟΝΩΝ in antiquis Codd. scribebatur. Sequiores Graeculi, ut in aliis permultis, sic in hac quoque locutione diversa confundebant. Idem vitium recurrit p. 10: κόρη ἐκ γειτόνων οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα καλή.

In loco, qui legitur p. 98: ἐπεὶ σεαυτὸν ἀνιάσεις καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων ἐκπίπτων, mendosum esse videtur ἀνιάσεις, quod parum apte cum sequentibus quadrat. Reponendum esse censeo σεαυτὸν αἰτιάσει an αἰτιάσῃ »tibi imputabis, ubi concessis quoque excideris." Nota est locutio σεαυτὸν αἰτιῶ, αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιάσει, αὐτὸς ἐαυτὸν αἰτιάσεται. Facile N et IT confunduntur, et haec ipsa αἰτιάσῃ et ἀνιάσῃ in Codd. permu-
tari inter sese ad h. l. Boissonadius ostendit.

Reperit verum Wytttenbachius p. 102. sed bonam correctionem abiecit Editor, qui retinuit: ὧν κατεφρόνουν ὑπ' ἐξουσίας

quamquam Graece non aliter dicitur quam ἐπ' ἐξουσίας, id est ὅτε ἦν ἐξουσία, quemadmodum dicitur ἐπὶ νεότητος, ἐφ' ἧβης, ἐπὶ γήρως, τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης similiaque multa. Itaque optime monenti Wyttenbachio obtemperatum oportuit.

Repone p. 103: ὁ μανικὸς ἐγκείμενος ἔρως pro μανικῶς.

Levissimus describentium error atram caliginem offudit verbis, quae leguntur p. 106. ubi perinde infelix amator et aleator ita queritur: οἱ γὰρ εὐτυχεῖς ἀντερᾶσαι ἄτε δὴ μετὰ τοσαῦτα νενικηκότες Φιλοτιμότερον δωροῦνται τῇ ποθουμένῃ. Vera lectio, quae in METATOCATTA inest, diu a viris doctis reperta est: ἄτε δὴ μετὰ τοσαῦτα νενικηκότες. Habet enim νικᾶν duplicem accusativum et personae et rei, et verbum est aleatorium, ut vincere apud Romanos. Notum est epigramma in Augustum:

Postquam bis classe victus naves *perdidit*,
aliquando ut *vincat* ludit assidue aleam.

et νικᾶν τοσαῦτα sic dictum est ut ipse Augustus dixit in Epistola apud Sueton. in Aug. 71: »Forum aleatorium calfecimus. — Ego *perdidi* viginti millia nummum. — Si retinuissem quod cuique donavi *vicissem* vel quinquaginta millia." In iis, quae continuo sequuntur praepositio intercidit quam sic cum Reiskio revoca: (ἀπὸ) τῶν ἐμῶν με πολεμοῦσιν. Saepius in unico Codice ἀπό propter siglam aut omissum est aut in κατὰ mutatum: nonnumquam ἀπό et ὑπό inter se confusa sunt. Vidimus supra ἀπογυμνοῦν in καταγυμνοῦν depravatum, vidimus ἀπό periisse in verbis (ἀπὸ) τῆς αἰσχρᾶς ἀνέστησεν ἐργασίας. Iterum periit p. 97. ubi editur: ἐμοὶ δίκαιον μισθὸν τῆς Φιλανθρωπίας διδούς pro ἀποδιδούς, nam quemadmodum quis χάριν ἀποδιδόναι dicitur, non δίδοναι, sic μισθὸν ἀποδιδόναι quoque dicendum est ubi μισθός figurate pro χάρις vel ἀμοιβή ponitur. Ἀπό et ὑπό confusa sunt p. 122. ἐκλύομαι νῆ τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῆς ἀπορίας, imo vero ὑπὸ τῆς ἀπορίας.

Excidit vocabulum sententiae necessarium p. 110. e verbis: ἐλάνθανον δὲ οὐ τὸ τυχὸν ἐμαυτῇ προξενούσα. Commode supplēbis: οὐ τὸ τυχὸν (κακόν), ut dudum viri docti admonuerunt, quibus indocte Editor obloquitur. τὸ τυχόν est *elevantis* aliquid et *extenuantis* et significat μικρὸν καὶ εὐτελές, quod sententiae non convenit.

Curiosius ornata puella p. 112. ἀφῆκε τοῦ αὐχένος ὄρους πολυτελεῖς. Vitiosum esse ἀφῆκε τοῦ αὐχένος perspicuum est. Repone καθῆκε, unde καθήματα appellantur monilia de collo in pectus demissa.

Ad pantomimam scribens aliquis pag. 114. ita dicit: ἀντιχρωμάτων καὶ γλώττης χειρὶ πολυσχήμῳ καὶ ποικίλοις ἤθεσι κεκρημένῃ. Pro πολυσχήμῳ verum reperit Wytttenbachius πολυσήμῳ reponens, quod Editor sprexit.

Iterum reperta veritas ab Editore non est agnita p. 126. ubi dedit ex Codice: μὴ Φόνου τις τὸ σὸν αἰτιάσθαι κάλλος μηδὲ ταῖς σαῖς Χάρισιν ἐπικωμάσωσιν Ἑρωτες, imo vero Ἑρυνύες, ut res ipsa clamat. Occides adolescentem, inquit, caedis insimulaberis, Furiis agitaberis, ni eius preces audiveris. Hoc postulat loci sententia: hoc ipsum dudum repertum est, sed inconsulto reiectum.

Non est verbum Graecum, quod legitur p. 129. ταχυπτερορρυεῖν, sed dissecandum est in ταχύ πτερορρυεῖν. Ubi enim adiectivum est ex ταχύ compositum ex eo verbum recte formatur, ταχυπλοεῖν, ταχυδρομεῖν et sim., sed verbum nullum componitur nisi per praepositionem.

Pag. 134. ἵνα μοι τῶν πραγμάτων μὴ μεταδοίῃ, expuncta negatione scribendum: ἵνα μοι τῶν πραγμάτων μεταδῶ. Saepe in libris δῶ, δοῖ et δοίῃ vel δῶῃ inter se confundi solent.

Appellatur p. 145. puella ἀνομίλητος παιδείας ἐρωτικῆς, sed aliquanto melius, ut opinor, παιδιᾶς rescribetur.

Barbarum est quod servavit Editor p. 146. ὄνοισθέ γε pro ὄναισθε. Sic in Aristophanis Vesp. vs. 398. optimus liber Ravennas κρέμοισθε exhibet pro κρέμαισθε, et saepius sic peccant in formis antiquis et obsoletis.

Scribendi compendium peperit errorem p. 194. ubi legitur: ταύτην ἔλαχε τοῦ ἔρωτος ἀφορμήν. Legendum est ἔλαβε pro ἔλαχε. Scribitur in Codd. ἔλαβεν, λαβεῖν, λαβών cet. sic ut λ longiore cauda protrahatur et supra scribatur α cum terminationis compendio. Omittitur igitur β et quum legatur ἔλαβ cum sigla syllabae εν, Graeculi ubi ἔλαβεν debebant scribere scribebant ἔλαχεν. Eadem de causa τρέχειν legebant pro τρέ cum sigla syllabae ειν, id est τρέφειν, aliaque similia.

Novum exemplum omissae praepositionis ἀπό occurrit p. 154:

ὕμεις τοίνυν, ὦ θεοί, ἀποτρόπαιοί γε ὄντες τὸ δυσσεβὲς τρέψετε. Luce clarius est requiri ἀποτρέψαιτε. Manifestum est optativo utendum esse. Quod praecedit ἀποτρόπαιοί γε ὄντες necessario ducit ad ἀποτρέψαιτε, et quid tandem significaret τὸ δυσσεβὲς τρέπειν *vertere pro avertere?*

Auctor Epistolae p. 154. mendoso nomine Διονυσιδῶρος appellatur. Nomina in — δῶρος et — δοτος ex deorum nominibus componuntur, ut Διόδῶρος, Ζηνόδῶρος, Ἡρόδῶρος, Ἀπολλοδῶρος, Ἀρτεμίδῶρος, Ἑρμοδῶρος, et in Boeotia Ἴσμηνίδῶρος, in Sicilia Ἀδρανίδῶρος, in Phrygia Μαννίδῶρος, in Aegypto Τριφιδῶρος, Ἰσίδῶρος, similiaque complura. Itaque Διονυσιδῶρος Graecum nomen est, Διονυσιδῶρος non est.

Pictor stolidus ac demens, qui puellam a se pictam depingere coepit, ad amicum scribit p. 157: ἐκ τῆς ἐμῆς ἐγὼ κατατοξέομαι δεξιᾷς. Suspicio eum non sic dixisse sed κατατετόξευμαι, ut recte legitur p. 133: τῷ σῷ τετόξευμαι κάλλι, et aliis locis in re simili.

Pag. 175. in verbis Φεύζεται παρ' ἐμὲ καὶ γὰρ τὸν ἄνδρα — ἐξαποσέλλω, apparet futurum ἐξαποσελῶ legi oportere. Paulo ante vocula periit sic supplenda: τὸν σὸν μὲν οἰκέτην, ἐμὸν (δὲ) δεσπότην ἐρωτικόν.

Intelligi non possunt verba, quae leguntur p. 174: καίτοι γε τεττάρων ὀβολῶν ἀξία ἡ Θαῖς ἢ πάνυ πολλοῦ. Rem acu tetigit Wyttenbachius in *Epist. Crit.* p. 54. reponens εἰ πάνυ πολλοῦ, sed quam esset haec bona correctio nemo animadvertisse videtur. Dicitur Graece δραχμῆς εἰ πολλοῦ ἄξιον, τριωβόλου εἰ πολλοῦ πωλεῖται et sim. ut dicatur: *ea res si quando cara est denario constat, si denario emitur cara est et magno constat.* Dabo exemplum unum ex Platone, quem ipsum locum suspicio Sophistae quum illa scriberet obversatum esse. Legitur in *Apologia Socratis* p. 26. D: ἂ ἔξεσιν ἐνίοτε εἰ πάνυ πολλοῦ δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήσρας πριαμένοις Σωκράτους καταγελαῶν. Sic igitur perspicuum est quomodo dicatur ἡ Θαῖς εἰ πάνυ πολλοῦ τεττάρων ὀβολῶν ἀξία εἶναι.

Frustra admonuit Reiskius p. 177. corrigendum esse οἷε με τὸν αὐτὸν ἀεὶ τρόπον ἔξειν, pro τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον. Passim in libris δεῖ, δὴ et ἀεὶ videbis inter se permisceri.

Rescribe p. 177: οὐ πῶποτε ἡράσθης ἀφ' ὧν λέγεις, pro οὐπω τε.

Pag 181. corrige ἐπηγγείλατο — καταδουλώσαι pro καταδουλοῦσαι, Graeculi enim aoristos pro futuris solent cum verbis pollicendi coniungere, et post pauca νῦν πρῶτον ἔρωτος πειραθεῖσα restitue pro πειρασθεῖσα: hoc enim *tentata* significat, illud *experta*. Praeterea notandum περιέρχους dici τοὺς γόητας, qui *magicas artes versabant* et philtrea et incantationes peragebant, ut ex hac ipsa Epistola luculenter apparet. Idem homo p. 182. Φιτροποιός appellatur.

Non dubito quin p. 185. pro ἄωρὶ νύκτωρ recipiendum sit ἄωρὶ νυκτῶν sumtum ab Atticis, qui saepe ita loquuntur pro *intempesta nocte*.

Una litterula elapsa est p. 189. ubi amator excanduit ira ἐφύσα τε καὶ ταχύτατα διελοιδореῖτο τῇ ποθουμένῃ. An tu admonitus dubitabis τραχύτατα substituere?

Nequidquam viri docti p. 189. veram lectionem excogitarunt in verbis: ἐξ ὑμῶν δὲ ζωγρηθῆτω (τὰ θηρία) — μανθάνει καὶ θυμὸν ἀγριαίνειν. Receptum olim oportuit ζῶγρηθέντα. Scribitur in Codd. ζωγρη supra scriptis litteris θτ inter utramque apposito acuto. Itaque male expleverunt ζωγρηθῆτω quum ζωγρηθέντα deberent. In vicinis bis reponere optativum ἡνίκα — ἀποπληρώσαιτε et ποιήσαιτε pro ἀποπληρώσετε et ποιήσετε.

Satis lepide mulierecula ad amatorem ita dicit p. 190: μηκέτι ἅλει θηρία τὰς φυλαττομένας αὐτοῖς περιπεσεῖν τοῖς θηρίοις, sed mendum in his verbis inest manifestum. Emenda αὐτάς pro αὐτοῖς. Cavebant ipsae ne feris praedae forent.

Amator ubi ad amores suos ita dixisset p. 195: προσέλκει: καινότερον τρόπον οἶον οὔτε ἰχθύν ἄλιεύς εἵλκυσεν οὔτε ὄρνιν θηρευτής, ita pergīt: ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἢ ἀπὸ δελεάτων ἢ τῶν ἰξῶν ἄγουσιν. Mirus est numeri pluralis usus οἱ ἰξοί et vitio natus. Corrige ἢ τῶ ἰξῶ ἄγουσιν.

Triplex mendum obsidet locum vicinum: ζώοις ἐπιμήκισον, εὖ ζώοις! ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐγὼ φέρομαι μόνῃ. Primum corrige ζῶης ἐπὶ μήκισον, εὖ ζῶης! Formae ζῶω, ζώοις, ζῶοι Homero et poetis Epicis relinquendae sunt. Ostendimus ad Lucianum et Euripidem formas Atticas ζῶης et ζῶη a Graeculis in hunc modum vitiari solere. Habemus igitur pervulgati erroris novum exemplum. Vide nunc an ea intelligas quae sequuntur ἐπὶ τοῖς φέρομαι μόνῃ. Interpres: »ad te unam feror" quod

neque in Graecis est neque rei appositum. Mendosum est *Φέρομαι*. Antiqua scriptura elicienda est ex ipsa loci sententia, in qua re te multum adiuvabit palaeographica observatio, quae passim in Codd. confundi docet *Φέρομαι*, *Φθείρομαι*, *Φθέγομαι* et *Φλέγομαι*, quarum formarum pro re nata ad sanam sententiam constituendam ubique libera optio est. Itaque quum constet *Φλέγεσθαι ἐπὶ τινι* de *perdite amantibus* Graece dici, quemadmodum et *μαίνεσθαι ἐπὶ τινι*, non multum ambiges quin *ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐγὼ Φλέγομαι μόνῃ* reponi debeat. Laudant in hanc rem viri docti Aeliani locum apud Suidam v. *Ἐφλέγετο*, quem vide. *Φλέγετο* et *Φέρετο* confusa vidimus et supra in Stobaei Florilegio apud Mimnernum.

In omnium ultima Epistola unum mendum deprehendi, in quo indicando finem faciam. Omnium ultimam dico quae legitur p. 195, namque ea, quam a Polyzoë in Graecia recens repertam scilicet in ordinem Editor recepit, ab aliquo falsario stulte composita et impudenter supposita mihi quidem videtur. Quod igitur legitur p. 195: *ἔξανέστη τῆς εὐνῆς καὶ τὴν ἐρωμνὴν ἐνετάραξεν* in ultimo vocabulo vitium concepit et *συνετάραξεν* ab ipso Sophista profectum est.

Satis superque vel ex hac sola Epistola apparet quanto iure scriptorem istiusmodi contemnamus ac fastidiamus. Ecquid insulsius et puerilius esse potest et a veritate naturae alienius quam est huius Epistolae argumentum? Adultera *ἔτι προσεμβατεύοντα τὸν μοιχὸν ἔχουσα* repente viri peregre redeuntis vocem audit fores cum magno clamore pulsantis. Surgit de lecto, componit stragulas, moechum bono animo esse iubet ei-que vincula iniicit. Tum vero aperit ostium et marito narrat se hunc nocturnum furem prehensisse et vinculis constrinxisse. Ad haec maritus excandescit et furem obtruncare parat. Cui illa: Satius est, inquit, hominem crastino mane tradere Undecimviris capitalibus (*τοῖς ἑνδεκά*, unde haec Athenis geri colligimus): et si tu forte times, mi vir, inquit, *ἐγὼ συναγρυπνοῦσα τοῦτον φυλάξω* * * * *. Caetera perierunt, sed perinde est, namque, ut est apud Ovidium, *Caetera quis nescit?* Si tam absurdum argumentum multo sale conditum multisque verborum et sententiarum leporibus veneribusque exornatum distinctumque esset (qualia nunc multa nihilo saniora

ob orationis suavitatem non illubenter lectitantur) vel sic tamen nemini placere posset, adeo omnia a rerum hominumque natura et ingenio abhorrent, et tam puerilia haec commenta sunt ut nullo orationis lenocinio redimi compensarique possint. Nunc futilissima materies ieiuna ac sordida oratione vestita nil nisi taedium et nauseam cordatioribus omnibus parit, qui non vana mirantur et quidquid Graece quacumque tandem aetate scriptum est antiqua Graeca venustate imbutum esse inepti credunt. Hi omnes causa diligenter cognita non dubitabunt ea quae de insulsis iocis et facetiis inficetis dixit Aristophanes:

ἔταν τι τούτων τῶν σοφισμάτων ἴδω

πλεῖν ἢ ἵναυτῷ πρεσβύτερος ἀπέρχομαι,

in Sophistae Epistolas amatorias sine exceptione omnes iure dici concedere, vel potius fatuum scriptorem suis ipsius verbis notabunt, quae leguntur in Epistolarum lib. II. 17. p. 178: Ἐκείνων οὖν ἀπόσχου τῶν λόγων. λῆροι γὰρ εἰσι καὶ φληναφοὶ παντελῶς.

C. G. COBET.

LOCI ALIQUOT APUD THEMISTIUM EMENDATI.

In Themistii Orat. 26. p. 531. C. editur: οὗτοι κακῶς σοι κείσεται, Φησὶ Σωκράτης, ὅτ' ἂν ἡμᾶς τοσούτου δέοντας εὐεργετήσης. Miror quomodo haec Petavius et Harduinus concoquere potuerint, nam Socrates si haec dixit profecto nihil dixit. Vera lectio est ΤΟCΟΥΤΑΔΕΟΝΤΑΣ τοσούδε ὄντας, qua semel reperta facile est emendare reliqua in hunc modum: ὅτι ἂν ἡμᾶς τοσούδε ὄντας εὐεργετήσης. Nemini suaserim ut mihi contradicat propter locum Platonis de Rep. I. p. 343. A.

Legitur p. 261. B: πλεισιηριάζειν τε καὶ ὑπερωνεῖσθαι. Nihil verbum est ὑπερωνεῖσθαι. Emenda ὑπωνεῖσθαι, cuius verbi aoristus ὑποπρίασθαι in Theophrasti Characteribus occurrit.

Qui de rege Philippo scripturus est caveat ne utatur loco Themistii Orat. 27. p. 535. B: τὸν Φίλιππον οὐκ αἰσθάνη ὅτι πάντα ἵππον ὁμοίως τὸν ἀπανταχόθεν ἀσπάζεται; nam Φίλιππον reponendum esse apparet.

C. G. C.

ATAKTA.

(Continuantur ex VIII. pag. 433).

§ 15.

Quadringentorum imperium in Atheniensium civitate quomodo exstiterit, quemque exitum habuerit, admirabili diligentia persequitur Thucydides VIII. 47—97, easque res ea, qua solet, prudentia et sagacitate interpretatur G. Grotius Histor. Graec. Vol. VIII. Cap. LXII, qui nihil omittit quo aliunde quoque illorum temporum vicissitudines hominumque voluntates et ingenia quantum fieri potest efferantur et illustrentur.

Erat ea prorsus κατάλυσις τοῦ δήμου i. e. δημοκρατίας. Struxerant eam sane complures imperii cupiditate ducti, tum etiam privato odio, quibus facile adiunxerant se alii, quorum eadem sententia rerum publicarum erat, quam profitebatur postea Theramenes, apud Xenophontem Hellen. II. 3. 48: ἐγὼ δ', ὦ Κριτία, ἐκείνοις μὲν αἰεὶ ποτε πολεμῶ, τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι πρὶν ἂν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι' ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν, δραχμῆς μετέχοιεν· καὶ τοῖς δὲ γ' αὖ αἰεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οἳ οὐκ οἴονται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγαρχίαν πρὶν ἂν ἐς τὸ ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. Sed maxime commendabantur consilia tollendi, aut certe frenandi popularis imperii postremis belli eventibus, et callidis Alcibiadis, etiam tum exsulis, machinationibus. Non certe eo res pervenire passi essent Athenienses nisi ex insigni illa clade Siculae ex-

peditionis complures animadvertere coepissent tantas calamitates haud iniuria tribuendas esse perditissimae multitudinis levitati et infinitae cupiditati simul et vanitati, quae consilii capiendi in rebus gravibus prudentiam et moderationem omnem excludere soleret. Igitur in illa deliberatione suscipiendae expeditionis nihil valuerat Niciae dehortantis sapientia, et, ut loquitur Thucydidis VI. 13, οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρήνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δὲ τινες καὶ ἀντέλεγον. Quantum animi et patientiae et omnis generis copiarum expromserint ac propemodum effuderint in illo bello Athenienses, nihil attinet commemorare. Tanto magis animadvertenda est consternatio quae Athenis omnium animos invasit, quum totius exercitus interitus nunciaretur: quodque maxime ex istius democratiae ingenio explicandum est, sic enunciat Thucydidēs VIII. 1: ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς συμπρόθυμοις τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι. (Cicero Muren. § 35, *ut nonnumquam ita factum esse etiam populus admiretur; quasi vero non ipse fecerit.*) Acerba his verbis castigatio τοῦ δήμου continetur; et ne diu ante quidem, stante re publica, defuerant quibus levitas illa ecclesiastarum vehementer displiceret, in quo genere praeclara verba sunt Cleonis, in causa Mytilenaeorum, apud Thucydidem III. 37. sq. Omnino nefaria prorsus erat istius summi imperii, quo populus Athenis utebatur, impotentia et libido, praecipue in rebus adversis, quippe cum vindictae effrenata cupiditate coniuncta. Huic cupiditati quo promptius indulgerent, inventa erat γραφὴ παρανόμων, quae legis aut psephismatis cuiuscumque auctorem in ius et in gravissimum discrimen vocare poterat, quamquam penes populum erat, sicut φυλάττειν, ita λύειν τοὺς νόμους. Sed in illa actione popularis ira vindictam quaerebat; itaque metus iniiciebatur iis, qui quidquid novare vellent, nec sine causa, qui Quadringentorum imperium constituere in animo habebant, hoc primum obtinebant, ne quis ea uteretur (Thucydid. VIII. 67.) planeque intelligimus quare in ea actione primum democratiae praesidium positum esse dixerit Aeschines Ctesiph. init. Sed inane fuisset illud studium, nisi hoc perpetuo valuisset, ut formula cuiusque legis aut psephismatis non tantum inchoaretur

a verbis ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, sed ipsius suasoris quoque nomen adderetur, ὃ δεῖνα εἶπε.

Ne illo quidem telo contenti erant Athenienses; sed adversus quæcumque, qui aliquam sententiam in populi concione commendasset, quamquam suffragiis acceptam et confirmatam, si eius postea poeniteret eos, inventum erat crimen ἀπατήσεως τοῦ δήμου, ipsum quoque cum summo τοῦ Φεύγοντος discrimine coniunctum. Igitur crebro Oratores convertere solent culpam in τοὺς ἀπατήσαντας τὸν δῆμον, sicut apud Lysiam qui dicitur pro Polystrato § 16. et § 20, ubi dicitur, οὐδὲ γὰρ εἴ τις τῶν ἐνθάδε μὴ τὰ ἄριστα λέγων πείθει ὑμᾶς, οὐχ ὑμεῖς ἐς τὴν αἰτίαν, ἀλλ' ὁ ἐξαπατῶν ὑμᾶς. Hinc aliquoties poenitebat Athenienses eius quod modo decrevissent, facileque patiebantur, ante perfectam rem, ut iterum de ea in suffragium mitterentur; sicut in illa causa Mytilenaeorum apud Thucydidem III. 36. sqq.: neque tum quemquam in ius vocari attinebat. Sed ubi illa poenitentia invadebat eos re iam perfecta, quo iustior ea erat, tanto acerbius in auctores saeviebant, sicuti post damnatos et morti traditos praetores, qui victoriam apud Arginusas reportarant. Xenophon quidem Hellen. I. 7. 59. ita: οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι. Nihil attinet alia exempla conquirere. Sed illis temporibus, de quibus dicere instituebam, post cladem Atheniensium apud Syracusas, mirum non est et invidiam crevisse eorum qui expeditionem illam decernere populo suasissent, et in sycophantis numeratos esse, qui Alcibiadi capitis iudicium comparassent, si quidem haud immerito malorum omnium, quibus nunc premeretur civitas, causa maximam partem tribuebatur Alcibiadis discessui ad Lacedaemonios. Tanto facilius, quum multos pertaesum esset istius levitatis et temeritatis et libidinis, quae rei publicae opes et fortunam pessumdedisset, eorum consilia audiri et probari coeperunt qui perpetuo multitudinis imperium odio habuissent, sibi que potentiam quaesivissent, quique, quo melius praepararent quae in animo habebant, primum commendabant ea sodalitiis (ξυνωμοσίαις), quae pridem erant iu civitate δημοκρατουμένη, quorumque ingenium necessario τοῖς πολλοῖς erat ad-

versum, quamquam in praesenti civitatis forma valebant tantum ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς (Thucyd. VIII. 54).

Igitur Pisander reliquique legati, quum Samo Athenas venissent, in populi concione praedicare potuerunt, ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην κατὰγουσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατούμενοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν, καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι· quumque nemo non agnovisset in quam insigni beneficio haec ponenda essent, τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ὑμῖν γενέσθαι, subiiciebat Pisander, εἰ μὴ πολιτεύσομεν τε σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πισεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεόν βουλευώμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας, (ὑστερον γὰρ ἐξέσαι ἡμῖν καὶ μετατίθεσθαι, ἢ μὴ τι ἀρέσκη,) Ἀλκιβιάδην τε κατὰξομεν, ὅς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι (Thucyd. VIII. 53). Nihil tum perferebatur: sed apparet oligarchicae factionis principes utilitatis commendatione praeparare tantum multitudinis animos voluisse, et hoc obtinere, ut inanis existimaretur cavillatio de forma reipublicae, ubi salutis ratio habenda esset, (in quo eadem sunt verba quae Lysiae, ubi Lysander quid in concione dixisset refert, Eratosth. § 74.) Hanc eorum fraudem perspicue perstringit Aristoteles Polit. V. 3. 8, qui de iis sic concludit, ψευδάμενοι δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν. Non statim fortasse, sed quum aliorum commodorum spes evanisset, hoc quoque demonstrabant, fieri non posse ut cum Lacedaemoniis de pace conveniretur nisi firmo magis et stabili imperii genere ipsi uterentur: quod quum Theramenes in eadem illa defensione adversus Critiam explicat, (apud Xenoph. ibid. II. 3. 45: τὴν μὲν γὰρ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς δὴπου ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάσῃ πολιτείᾳ μᾶλλον ἂν ἢ δημοκρατίᾳ πισεύσειαν.) minus recte erroris eum accusare ac levitatis mihi videiur Grotius l. c. pag. 13. not. Certe Quadringenti, simul atque imperii potiti erant, statim ad Agidem, qui Deceleam tenebat, caduceatores miserunt, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι, καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δῆμῳ, μᾶλλον ξυχωρεῖν. Thucyd. VIII. 70. 71. et quo modo principes tum, oligarchiae obtinendae causa, quam remitti aliquantum censebat Theramenes alique, conciliare sibi Lacedaemonios stude-

rent, satis constat ex eodem historico *ibid.* 89. sqq.

Nihil attinet nefaria consilia eorum persequi, qui in utraque sententia, vel oligarchica, vel democratica, nullis finibus circumscribi se patiebantur; sed certe haud pauci tum Athenis erant prudentes et honesti rei publicae existimatores, qui, tyrannidis osiores, tamen populi et multitudinis libidinem et inconstantiam bonorum auctoritate quadam temperandam censerent, potestatisque aequam distributionem quaerendam. Hoc Thucydidi quoque vehementer probabatur, qui descripta nova quadam civitatis et imperii disciplina, quae τὸς τετρακοσίους excipiebat, nec tamen vetus illa democratia erat, haec subiicit (VIII. 97.) καὶ οὐχ ἤκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπὶ γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἢ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο. De huius eventus interpretatione non plane assentior Grotio, qui (*l. c.* pag. 77—80.) contendit non novam disciplinam hanc fuisse, nec nisi leviter a vetere forma discessisse, quam tamen haud ita multo post integram restitutam esse, idque constare e Demophanti psephismate, condito anno post sublato Quadringentos. Non difficile foret demonstrare satis grave discrimen esse inter illam reipublicae formam, et veterem democratiam: et, si nihil nisi hanc instaurare voluissent, indicandum fuerat illa formula, quae nunc servatur in Tisameni psephismate (apud Andocid. *Myster.* § 83.) πολιτεύεσθαι Ἀθηναίους κατὰ τὰ πάτρια. Quid enim magis simplex aut civium animis accommodatius quam abrogare ea decreta, e quibus Quadringentorum imperium crevisset? Sed primum Alcibiadis, quem simul ab exilio revocandum censebant, voluntati gratificandum erat, qui, sicuti Quadringentorum legatis in castris apud Samum declaraverat, non intercessurus erat si res τοῖς πεντακισχιλίοις traderentur, sed sublatis Quadringentis Senatui Quingentorum instaurari volebat (Thucyd. VIII. 86. med.). Simul aliquantum multitudinis arbitrio subtractum videtur, institutis Nomothetis, quodque additur apud Thucydidem, καὶ τὰλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν, nullo modo explicari potest nisi hoc, reliqua quoque, sicut institutum Nomothetarum, tum decreta esse quae pertinerent ad disciplinam rei publicae et ad fundamenta potestatis exercendae.

Quae si attendimus, maiore etiam iure dissentiendum apparet a Grotio, cui duo tantum leviora tum in civitatis formam recepta esse videntur.

Quaeri tamen poterit, quam vim habuerit illud τοῖς πεντακισχιλίοις τὰ πράγματα παραδοῦναι, ita ut vere illa κρᾶσις exsisteret ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλούς, quae tam placebat Thucydidi. Neque enim, quod Quadringenti putaverant, τῶν πεντακισχιλίων imperium plane democratia fuisset, (ἀντικρὺς δῆμος Thucyd. VIII. 92. fin.) si quidem τοῦ δήμου et τοῦ πλήθους, et τῶν πολλῶν appellatio et cuiusvis, quamvis magni, numeri circumscriptionem respuit, et facultatum modum, qui continetur illa definitione, εἶναι αὐτῶν (τῶν πεντακισχιλίων) ὅσοι ὅπλα παρέχονται (Thucyd. ibid. 97.). Quoniam ipse Thucydides nihil explicat, quae fuerint illa τὰ ἄλλα quae tum ἐς τὴν πολιτείαν ἐψηφισμένα commemorat, concedatur nobis id coniicere, quod maxime illorum ipsorum temporum necessitati, et Thucydidis verbis respondeat. Itaque suspicor τοῦ δήμου ius potestatemque restitutam sane fuisse, quantum ea continebatur τῷ ἐκκλησιάζειν et τῷ δικάζειν, (nisi quod novarum legum disceptatio et διαδικασία reservabatur τοῖς νομοθέταις) sed ad sortitionem τῶν ἀρχῶν, in quibus ipse Senatus Quingentorum censebatur, non nisi ii accederent qui in catalogum relati essent, quum praeterea μισθὸς ademptus omnibus magistratibus hoc efficere exspectari poterat, ut χειροτονητοὶ quoque ἀρχαὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς reservarentur, qui, ut apud Thucydidem ibid. 48, τῷ δήμῳ solebant opponi. Sed alia praeterea decreta tum fuisse suspicor, de quibus mox dicendi locus erit. Tantum novimus, ipsos Quadringentos principio non in animo habuisse illos πεντακισχιλίους constituere et rerum publicarum consilia cum iis communicare; sed tandem in notissima illa trepidatione ex Eetionae eversione, ut hoplitarum animos continerent, prae se tulisse τοὺς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι (Thucyd. ibid. 95). Ea res tamen eventum non habuit. Nam quum concessissent stato die se concionem convocaturos esse, in qua ageretur περὶ ὁμοιοῖας (ibid.), id est, in qua ea disciplinae publicae moderatio decerneretur quae duas adversas factiones in concordiam vindicaret, ipsa illa comitia turbavit

tumultus ex repente superveniente classe Spartana: quae quum, contra quam timebatur, Sunium circumvecta Oropum tenderet, Athenis naves bellicae magna festinatione ornatae duce Thymochari mittebantur Eretriam, quae Euboeam tuerentur, praecipuum Atheniensibus commeatus praesidium (de quo Thucydides VII. 28), quum praesertim ipsa Attica undique obsideretur. Etenim verba Thucydidis VIII. 95. ἀποκεκλεισμένης τῆς Ἀττικῆς, explicanda sunt non tam propter Deceleam, quam Agis teneret, quam propter Oropum, quam paulo ante Boeoti ceperant (Thucyd. VII. 60.), ita ut Attica facili ac terrestri cum Euboea commeatu privata fuerit.

Cum horum temporum vicissitudinibus et eventibus arctissime coniuncta sunt complura, quae commemorantur in Lysiae Oratione pro Polystrato. Non satis apparet quae illa Polystrati causa fuerit; sed hoc videmus, ex quocumque crimine in iudiciū vocaretur, tum alias κατηγορίας adversus eum prolatas esse, tum, ut solet, ὅτι οὐκ εὖνους ἦν τῷ δήμῳ, idque eo demonstratum, quod unus de Quadringentis fuisset.

Fuit profecto, inquit defensor causae, Polystratus in Quadringentis, sed unus eorum, qui non nisi bene mereri de civitate vellent eamque bono animo complecterentur: quibus haec subiunguntur § 2: οὗτος γὰρ ἡρέθη μὲν ὑπὸ τῶν Φυλετῶν ὡς χρηστὸς ὢν ἀνὴρ καὶ περὶ τοὺς δημότας καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον. Quod in his prorsus novum erat, non explicat satis Grotius l. c. p. 68. Quomodo Quadringenti initio per cooptationem delecti fuissent, tradit Thucydides VIII. 67: nunc Polystratum a tribulibus creatum fuisse commemoratur, ut bonum virum et popularem: idque iteratur ab Oratore, creatum a tribulibus, οἱ ἄριστα διαγνοῖεν ἂν περὶ σφῶν αὐτῶν ὁποῖοί τινες εἰσίν.

Sed nusquam traditur, ne apud Thucydidem quidem, Quadringentos ab illo instituto cooptandi discessisse. Quoniam tamen istius Oratoris auctoritatem nihil est cur suspectam habeamus, concedetur, spero, ut sumamus eos extremis illis diebus, quum multitudinis, in primis hoplitarum, voluntatem aliquantum sibi conciliandam viderent, hoc iis tribuisse ut tribules ipsi, in defuncti locum qui eiusdem tribus fuisset, alium suffragiis crearent, quum praesertim iam recepissent se

τοὺς πεντακισχιλίους designaturos esse.

Quod autem ad illarum rerum seriem ordinemque bene interpretandum pertinet, quaerendum est quando istius negotii, catalogi τῶν πεντακισχιλίων conficiendi, munus susceptum fuerit. Perperam mihi statuere videtur Grotius l. c. pag. 69, ipsos iam Quadringentos hoc instituisse et mandasse Polystrato, qui recens ad illorum collegium accessisset; hunc autem nonnisi invitum suscepisse, sed quum aggressus esset, non πεντακισχιλίους, sed ἑννακισχιλίους legisse, adfertque defensionem Polystrati § 14. Aliquanto melius pronuntiabitur diligenter illo loco considerato. Principio hoc crimen defenderat Orator, fuisse Polystratum unum de Quadringentis, quo scilicet arguebatur οὐκ εὖνους ὦν τῷ πλήθει fuisse. Tum explodebatur illud, de Polystrati cum Phrynicho familiaritate. Sed praeterea obiecerant οἱ κατήγοροι, ut suspicor, adiuvisse Polystratum τοὺς πεντακισχιλίους eorumque adeo καταλογία fuisse. Quae suspicio egregie firmatur hoc loco eiusdem orationis § 16: καὶ κατηγοροῦσι μὲν τῶν τετρακοσίων ὅτι ἦσαν κακοί (leg. κακόννοι). καίτοι ὑμεῖς αὐτοὶ πεισθέντες ὑπὸ τούτων παρέδωκε τοῖς πεντακισχιλίοις, καὶ οἷς αὐτοὶ τοσοῦτοι ὄντες ἐπέσθητε, ἕνα ἕκασον τῶν τετρακοσίων οὐ χρῆν πείθεσθαι; Igitur socius fuit Polystratus eius consilii, quo tum, Quadringentis sublatis, imperium ad τοὺς πεντακισχιλίους transferebatur, quos per illud breve temporis intervallum, quod describitur apud Thucydidem VIII. 93. neque ἀποδεικνύναι, neque ἀποφαίνειν ullo modo potuerant Quadringenti. Post demum pactio illa περὶ ὁμονομίας iniri potuit, sicut describitur apud Thucydidem ibid. 97: τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι. Sed ut ea res eventum haberet, necesse erat istos ἀποφαίνεσθαι. Igitur nihil magis aequum est quam ut sumamus, tum demum, vel pluribus vel Polystrato certe, psephismate decretum fuisse munus istius catalogi conficiendi secundum ea, quae recens descripta disciplina postulasset. Et hoc est, quo pertinent haec verba eius Orationis § 15: πῶς δ' ἂν γένοιτο δημοτικώτερος, ἢ ὅσις, ὑμῶν ψηφισαμένων πεντακισχιλίοις παραδοῦναι τὰ πράγματα, καταλογεὺς ὢν ἑννακισχιλίους κατέλεξεν κτέ. Igitur tum demum Polystratus καταλογεὺς potuit creari, eoque munere tam po-

pulariter fungi. Illis autem, quae modo apposui, alia statim subiiciuntur, quae et vitium mihi contraxisse videntur, et nullo modo huius loci erant: οὗτος δὲ οὔτε ὁμῶσαι ἤθελεν, οὔτε καταλέγειν, ἀλλ' αὐτὸν ἡνάγκαζον ἐπιβολὰς ἐπιβάλλοντες καὶ ζημιοῦντες· ἐπεὶ δὲ ἡναγκάσθη καὶ ὤμοσε τὸν ὅρκον, ὁκτῶ ἡμέρας εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον ἐξέπλει εἰς Ἑρέτριαν κτέ. In antecedentibus § 10. mentio facta erat illorum octo dierum, per quos Polystratus h. l. εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσελθεῖν dicitur, ut necessario haec accuratior explicatio praecedere debuerit, quoniam ea requirebatur in prima causae expositione. Hoc quoque arguit ista non suo loco posita esse, quod tribus versibus post iterum dicitur οὔτε πλέον ὁκτῶ ἡμερῶν ἐλθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον, tam brevi intervallo nullo modo ferendum, si ista praecessissent. Quanto melius Polystrati iurare detrectantis mentio fieret initio § 5, ante verba καὶ κατηγοροῦσι μὲν —, quum prius hoc commemoratum esset cum creaturum fuisse tribulium suffragiis, tum nullam ei causam fuisse cur oligarchiae studiosus esset: quae, ut mihi videtur, apte confirmarentur mentione iurisiurandi, quod non nisi coactus praestitisset. Porro, vitio laborat illud καταλέγειν, quod unum in errorem induxit Grotium. Quaenam, quaeso, est ista coniunctio, οὔτ' ὁμῶσαι οὔτε καταλέγειν, tamquam si haec non divellenda simul exigerentur? Ὅρκον praestari debuisset ab eo qui modo εἰς βουλευτήριον εἰσελθοί, convenit cum ὅρκῳ βουλευτικῷ, quem sine dubio Quadringenti imitari voluerunt. Aliud est praeterea quo istud καταλέγειν vehementer suspectum redditur. Subiicitur enim, ἐπεὶ δὲ ἡναγκάσθη καὶ ὤμοσε τὸν ὅρκον, nihil addito de altero. Hinc magis credibile cui videatur verba illa καὶ καταλέγειν, nescio quo casu, inserta esse quam corrigenda.

Ex illa igitur Polystrati defensione (quam equidem non facile affirmem Lysiae esse) hoc necessario conficiendum videtur, quod ad existimationem attinet illarum vicissitudinum, quibus Atheniensium res publica agitabatur, translationem imperii ad τοὺς πεντακισχιλίους perfectam esse sine seditione aut tumultu, pacto ὁμονοίας composito inter Quadringentos et multitudinem: tum in forma oligarchica civitatis tunc non nisi hoc mutatum esse, ut Quadringenti locum cederent Senatui

Quingentorum, qui ante fuisset, utque οἱ πεντακισχίλιοι non nomine tantum, sed re ipsa essent, iique non intra definitum illum numerum continerentur, sed facultate potius et existimatione censerentur. Quo loco attendendum est ad Thucydidis verba l. c. 97: εἶναι δὲ αὐτῶν ὅποσοι ὅπλα παρέχονται. Grotius, ubi de huius loci interpretatione disputat p. 75. not. 1, sequitur eos, qui ediderunt ὅποσοι καὶ ὅπλα παρέχονται. Copula illa assumpta efficitur hoc, ut certi quidam πεντακισχίλιοι cogitandi sint, quibus accederent quotquot arma praestarent. Sed primum ita carebimus ipsorum πεντακισχιλίων definitione, quam tamen eiusmodi esse oportebat, ut opponeretur τῷ δήμῳ, aut τῷ πλήθει. Neque credibile est tum recessum esse ab eo, quod initio iam probatum fuerat, ut οἱ πεντακισχίλιοι essent οἱ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. Thucyd. VIII. 65. Tum in illa sententia alio ordine postularetur istud dici, nempe καὶ ὅποσοι ὅπλα παρέχονται. Apparet autem Grotium sic intellexisse, primum, hoplitae qui essent, iure in catalogum τῶν πεντακισχιλίων referri, sed praeterea eos quoque, qui, quamquam non ipsi in hoplitis mererent, tamen arma suppeditarent quibus scilicet illi uterentur, quam rationem commendat auctoritate loci Xenophonteī Hellen. III. 15. Non animadvertit vir eruditissimus, quod istic traditur longe diversissimum esse. Sermo istic est de Agesilao, qui, quo par esset Tissapherni, omni opera equitatum comparabat: igitur non tantum ditissimos ἵπποτροφεῖν κατέλεξε, sed qui ἵππον καὶ ὅπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον παρέχοιτο, huius militiae immunitatem concedebat. Athenis, in illa nova constitutione rei publicae, non agebatur de equitatu, neque de militia, sed de censu: fictus hucusque numerus ille fuerat τῶν πεντακισχιλίων. nunc autem, quum designandi erant, quaerebatur definitio quae delectum regeret, ideoque sic sumebatur illa τῶν πεντακισχιλίων appellatio, ut nulla istius definiti numeri habita ratione cunctos ea contineri statueretur ὅποσοι ὅπλα παρέχονται, id est, non tantum qui iam essent hoplitae, quorum potissimum studio haec omnia obtinebantur, sed quotquot eundem censum praestare possent, siquidem non quaerebatur qui hoplitae futuri essent, sed qui cives essent optimo iure imperii et suffragii. Hinc Ora-

tor in Polystрати defensione, occurrens crimini, quasi illo catalogo conficiendo δήμου κατάλυσιν firmasset, quum commemorasset eum ἐννακισχιλίους καταλέξει, addit: καίτοι οὐχ οἱ ἂν πλείους πολίτας ποιῶσιν οὗτοι καταλύουσι τὸν δῆμον, ἀλλ' οἱ ἂν ἐκ πλειόνων ἐλάττους, in quibus verbis nemini, opinor, in mentem veniet πολίτας mutare in ὀπλίτας. (Tanto magis ita corrigendus est Lysias Philocrat. § 3. ut legatur, τῶν μὲν ὑμετέρων ὀπλιτῶν ἐξήγαγε. quis umquam dixit ὑμέτεροι πολῖται;) Invidiam conflari potuisse Polystrato ex illo catalogo, intelligimus ex alia Lysiae oratione Δημ. καταλ. § 16, ubi reus se defendens dicit, οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον τῶν Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι. In harum rerum expositione non satisfacere Boeckhium, iure significare mihi videtur Grotius, longe etiam a vero aberrare virum praestantissimum fidenter affirmo. Ubi enim e Thucydide VIII. 97. novam illam formam rei publicae attingit (Oecon. Civ. Athen. I. p. 373.), numerum τῶν πεντακισχιλίων primum refert ad τοὺς ὀπλιτεύοντας, ideoque tam exiguum fuisse explicat, quod post illam cladem in Sicilia maior esse non potuisset: tum non reputavit, sub Quadringentis fuisse sane hoplitas, nescimus quo numero, item ἱππέας, sed nihil illos pertinuisse tum ad illud numerum, quem Quadringenti cogitabant tantum, necdum indicaverant e quibus constaret.

Sed novam illam formam rei publicae, quae sublati Quadringentis constituebatur, diligentius interpretari oportet, quam a Grotio fieri videmus. Non fuit illa, inquit, nova disciplina, sed instauratio veteris democratiae (l. c. p. 77) ¹⁾. Mihi contra videtur, confirmatam tum fuisse oligarchiam, nec nisi Quadringentorum libidini et tamquam dictaturae finem factum esse. Ostendere conatur Grotius duo illa, in quibus a veteri democratia distaret illa tum introducta constitutio, non ita magni fuisse momenti; id, de quo nunc explicandum est quid nobis videatur.

1) Additque haec: »Putting an end to the oligarchy, and to the rule of the Four Hundred, they restored the old democracy seemingly with only two modifications, first, the partial limitation of the right of suffrage; next, the discontinuance of all payment for political functions.»

Etenim si haec tam levia fuissent, quam Grotio videntur, non tanto studio veterem formam rei publicae, quae nulum definitum civium numerum patiebatur, restituissent: et non tantum e Demophanti psephismate (sicut ceteroquin recte arguit Grotius p. 80—82.), sed ex ipsis Thucydidis verbis conficiendum erat illam simulatam libertatem brevi intervallo post verae cessisse. Quod enim hic dicit, καὶ οὐχ ἦκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπὶ γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες, necessario sic interpretandum est: »principio, i. e. per breve tempus (diversum esset τότε πρῶτον, ut initio huius capitis, sed ut h. l. ita VII. 87. loquitur, τοὺς πρῶτους χρόνους) Athenienses apparet eam formam civitatis habuisse, quae, quantum mea memoria fert, non certe in minime bonis habenda est.” Modesta sane laus quae istis tribuitur: et non perstitisse illam πολιτείαν satis indicat illud πολιτεύσαντες, nec dixit historicus (quemadmodum Xenophon. Hellen. II. fin. in simili re) καὶ τούτοις ἐμμένουσιν.

Perperam in primis aestimat Grotius pag. 79 sq. istud μὴ μισθοφορεῖν, tamquam si ita διωβελία non sublata fuisset. Iudicum certe merces ipsa quoque ad μισθοφορὰν referebatur, ut est apud Lysiam Epicrat. § 1. Etenim illud διωβελίας institutum, quo theorica pecunia intelligebatur, si quod aliud maxime erat δημοτικόν, et cum extrema democratia ortum, de quo ne attinet quidem commendare accuratam Boeckhii disputationem Oecon. Civ. Athen. II. cap. 15: et, sicut ex Alcibiadis opinione manifestum est, hoc praeter alia bonos offendisse credibile est in illa democratia, quod (sicut postea Demosthenes locutus est Olynth. III. p. 31.) τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διένεμον θεωρικά, et vere iis iam olim eandem libidinem exprobrari potuisse, quam castigabat idem Orator Olynth. I. p. 14. quum dicebat, χρήματα ὑμῖν ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων [στρατιωτικά], ταῦτα δὲ ὑμεῖς ὡς (leg. οἷς) βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου.

Hinc explicandum vehemens studium multitudinis, quo Sicilia expeditio commendabatur, spe tantarum copiarum, ὅθεν αἰτίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν, Thucyd. VI. 24 fin.: et apud Theopompum (Athenaei IV. p. 166 E.) dicitur ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆ-

μος τὰς προσόδους καταμισθοφορεῖν. Tum statim initio haec sententia commendabatur, ὡς οὐ μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς ἐρατευομένους. Thucyd. VIII. 63. Vix opus est monere eam disciplinam civitatis, per quam iste abusus frenabatur, non diu stare potuisse, quum multitudo clamaret, sicut in iudicio praetorum ex proelio apud Arginusas, δεινὸν εἶναι εἰ μὴ τις ἐάσει τὸν δῆμον πράττειν, ὃ ἂν βούληται. Xenoph. Hellen. I. 7. 12.

Alterum, quod non ita magni momenti esse existimat Grotius, hoc est, quod ius suffragii non nisi iis concedebatur, qui in illum catalogum recepti essent. Quantum hoc vel ipsi vel nobis videatur, nihil refert; sed Athenis gravissimum visum fuerit necesse est non amplius aequali iure omnes cives uti, tolli τοῦ πλῆθους auctoritatem, verbo, τὸν δῆμον καταλύεσθαι.

Polystрати defensor, ubi occurrit isti crimini, quum primum dixisset multo maiorem numerum ab eo in catalogum relatum esse, tum eius instituti rationem reddit hanc, § 13: ἵνα μηδεὶς αὐτῷ διάφορος εἴη τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἵνα τὸν μὲν βουλευόμενον γράφοι, εἰ δὲ τῷ μὴ οἶόν τ' εἴη χαρίζοιτο. Duo in his facile est corrigere. Quoniam, primum, nihil huc pertinent δημότῃ, neque Polystрати, neque cuiusquam, legatur τῶν δημοτικῶν, quos ille sibi et novae civitatis ordinandae formae conciliare voluerit. Tum corrigatur ἐγγράφοι, sicut apud Isocratem Callim. p. 574, εἰς τὸν μετὰ Λυσάνδρου κατάλογον ἐγγράψας, quoniam ista in re diversa dicebantur; conf. Grotius l. c. p. 247. not. 2. Postrema verba mutilata sunt, nec video quomodo resarcienda sint.

Constitutis iis quae maxime cum illorum temporum intelligentia coniuncta videbantur, quaeramus de aliis in eadem pro Polystрато oratione explorandis. Universe verissime dicit Grotius l. c. p. 89. not. obscuram esse hanc orationem: addi poterat, eam minime disertam esse. Quid veteribus Criticis visum sit, non memini: ipse sere pronunciare ausim non esse Lysiae hanc orationem, et tamen veram, sed in qua ne umbra quidem deprehendatur eius simplicitatis et venustatis et ordinis, quibus Lysiacae oratio perpetuo insignis esse solet. Ita vel sine exceptione verum erit id, quod Taylorus sentiebat in vita Lysiae p. 55, omnes Lysiae orationes scriptas esse post Trigintaviros sub-

latos. Sed omissa illa quaestione, ne hoc quidem quemquam affirmaturum esse opinor, orationem integram nobis relictam esse, adeo capite caret, et causae expositione. Hoc tantum probabiliter conficere licet, complures e Quadringentis, alium alia in causa, quam facile reperirent oligarchiae adversarii, in ius vocatos fuisse, et in omnibus illis iudiciis multum valuisse hanc κατηγορίαν, quod in Quadringentis fuissent. Et Polystratus quidem, ut conficitur e § 18, absens condemnatus gravi pecunia mulctatus videtur, qua nondum persoluta ἀτιμίαι esset, eamque ἀτιμίαν moriens filiis relicturus: conf. § 55. Quodque dicitur § 22. de Polystrato, ὑμῖν δίκην δέδωκεν εὐθὺς μετὰ τὰ πράγματα, sic interpretor, statim in ius vocatum fuisse eum, postquam τῶν πεντακισχιλίων imperio sublato vetus democratia restituta fuisset: et fortasse ex eodem oligarchiae odio fluxit haud ita multo post notissimum illud Demophanti psephisma. Complures autem de Quadringentis, eos imprimis, qui μετὰ τὰ πράγματα solum vertissent, e simili iudicio mansisse aerarii debitores, apparet e Patroclidis psephismate apud Andocidem Myster. § 78. (καὶ ὅσα ὀνόματα τῶν τετρακοσίων τινὸς ἐγγέγραπται κτέ.)

Non est in animo dicendi genus ipsum, quod in hac oratione dominatur, aut inventionem, aut argumentorum dispositionem arguere quam longe distent ab artificio Lysiaci: sed tamen in monumento quippe vero, nec ficto, operae pretium est singula quaedam explorare.

Quamobrem, inquit § 3, ille oligarchiam appetivisset? πότερον ὥς ἡλικίαν εἶχε λέγων τι διαπράττεσθαι παρ' ὑμῖν, ἢ τῷ σώματι πιστεύων, ἵνα ὑβρίζοι εἰς τῶν ὑμετέρων τινά; ἀλλ' ὁρᾶτε αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν ἢ καὶ τοὺς ἄλλους ἱκανὸς εἶναι ἀποτρέπειν τούτων. Nihili est in his ὥς ἡλικίαν εἶχε, quum ne Graece quidem dicatur ἡλικίαν ἔχειν: et ne cui in mentem veniat corrigere ὥς ἡλικίας εἶχε, mox suo loco ἡλικία in excusatione ponitur. Sed quum alterum, cuius fiducia fieri potuisset ut Polystratus oligarchiam appetivisset, positum dicatur in corporis viribus, quibus is careat propter aetatem; aequum erat ut prius dixisset, quae esset alia facultas qua fretus aliquid obtinere potuisset, itaque addidisset quomodo ei ista facultas deesset. Eo nomine igitur laborat prior pars eius sententiae. Sed ne pos-

trema quidem vitio caret. Quid est enim τοὺς ἄλλους? Non affirmo verum me reperisse; sed sententiae vis postulat τοὺς ἀνιδεσάτους, aut τοὺς ὑβριστικωτάτους, aut simile.

Sed progrediens vix quidquam offendo in quo non vel orationis compositio laboret, vel apta sententia frustra quaeratur; concinnitas quidem et elegantia verborum et sententiarum, qua Lysiacae orationes commendari solent, prorsus desideratur. Operam perdat qui ista omnia indicare velit, nedum corrigere conetur. Complura non suo loco dicuntur, fortasse e scribarum socordia, cuius vitii exemplum supra monstravi, cui nunc accedat alterum. Nam quum dixisset defensor » nos » quoque pater ita comparavit ut quam maxime prodessemus » rei publicae (§ 24) καὶ ἐμὲ μὲν εἰς Σικελίαν ἐξέπεμψεν, ὑμῖν δ' οὐκ ἦν, ὥς' εἰδέναι [κατειλεγμένον εἰς] τοὺς ἱππέας, οἷος ἦν τὴν ψυχὴν. ἕως τὸ στρατόπεδον σῶν ἦν. ἐπειδὴ δὲ διεφθάρη καὶ ἀνεσώθην εἰς Κατάνην, ἐλγίζομην ὀρμώμενος ἐντεῦθεν καὶ τοὺς πολέμους κακῶς ἐποιοῦν, ὥςτε τῇ θεῷ τε τὰς δεκάτας ἐξαιρεθῆναι πλέον ἢ τριάκοντα μναῖς, καὶ τοῖς στρατιώταις εἰς σωτηρίαν, ὅσοι ἐν τοῖς πολέμοις ἦσαν. καὶ ἐπειδὴ Καταναῖοι ἠνάγκαζον ἱππεύειν [ἱππεύον καὶ] οὐδενὸς οὐδ' ἐνταῦθα κινδύνου ἀπελιπόμην, ὥς' εἰδέναι ἅπαντας οἷος ἦν τὴν ψυχὴν ἱππεύων τε καὶ ὀπλιτεύων. Statim initio ridicula animadvertitur oppositio: » me quidem pater misit in Siciliam, vos autem scire non poteratis quo » animo essem: » quod postremum adeo absurdum est, si quidem istud iudices, quos alloquitur, scire nullo modo potuerant, et, ut ex sequentibus apparet, in testium fide ponendum erat qui adfuerant (§ 25. 28. 29). Nihil prodest Bekkeri suspicio, verba κατειλεγμένον ἐς τοὺς ἱππέας aptius poni post ἐξέπεμψε et dubitari potest an h. l. recte fiat equitatus mentio, quoniam post demum ipse commemorat se a Catanaeis coactum esse ἱππεύειν, itaque omnibus constare potuisse quo animo fuisset tum ἱππεύων, tum ὀπλιτεύων, unde quis merito conficiat eum in ipsis Atheniensium castris non ἱππεύσαι, sed ὀπλιτεῦσαι. Quod autem necessario requirebatur, interuisse videtur, nempe » militiae muneribus se abunde satisfacisse quamdiu salvus exercitus esset, tum non minus, postquam, deleto propemodum exercitu, ipse Catanam evasisset: » (Conf. Thucyd. VII. 85.) quibus nunc recte subiiceretur ὥς' εἰδέ-

ναι ἅπαντας (itaque non ὑμᾶς, sed tum commilitones antea in castris, tum Catanaeos) οἷος ἦν τὴν ψυχὴν ἰππεύων τε καὶ ὀπλιτεύων. Propterea suspicor verba illa, initio posita, ὑμῖν δ' οὐκ ἦν — τὴν ψυχὴν, nescio quo errore conficta et translata esse ex postrema huius loci parte. Quod autem ita orditur, καὶ ἐμὲ μὲν —, his respondet hoc in § 28, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν νεώτατον, et § 29. τὸν δὲ πρεσβύτατον —.

Sed taedet alia multis modis turbata et corrupta persequi.

§ 16.

Nec tamen longe discedam ab illis rebus, quas modo illustrare conabar. Veluti Thucydidis locus VIII. 86. ad illa tempora pertinet, ubi narratur Quadringentorum legatos Samum venisse, qui exercitui commendarent oligarchiam et explicarent, addentes, τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν. De hoc loco disputat Grotius l. c. p. 53. nol., ubi contendit, in μεθέξουσιν ex antecedd. intelligendum esse τῆς πόλεως, tum eorum verborum sententiam eandem esse dicit quam post enuntiavit Thucydides c. 93. ἐκ τούτων (τῶν πεντακισχιλίων) ἐν μέρει τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι. Neutrum horum, pace viri acutissimi dicam, probari ullo modo potest. Primum ne per syntaxin quidem licebit intelligere τῆς πόλεως ex antecedentibus. Tum cum recto verborum usu pugnat, si dicitur πόλεως μετέχειν, quandoquidem hoc verbum adiunctum postulat vocabulum quo alicuius rei facultas aut potestas aut consilium significatur: igitur recte dicitur apud Lysiam de Bonis Niciae § 1. δημοκρατουμένης τῆς πόλεως μετεῖναι (non μετέχειν), quoniam, addito illo participio, iuris et conditionis significatio oritur: contra, in eadem oratione § 6. τῆς πολιτείας μετέχειν significat participem esse summi in re publica imperii, (sicut ἔχειν τὴν πολιτείαν est apud Thucydidem VIII. 74.) Rursus ibid. § 19, ubi exstat οὐ πρότερον τῶν ὑμετέρων κινδύνων μετέχοντες (l. μετασχόντες), κίνδυνοι sunt suscepta audacia et plena periculi: atque ita Ergocl. § 13. Et sicut modo πολιτείας μετέχειν, ita πολιτείας μετεῖναι, de eodem imperii iure dicitur apud Lysiam περὶ τοῦ μὴ καταλ. § 3. Porro πραγμάτων μετέχειν et ibid. dicitur § 2, et apud Thucydidem

VIII 89. tum hoc dicitur, tum μετέχειν τῆς ὀλιγαρχίας. Postremo ibid. 75. in τοὺς μετασχόντας, intelligendum vel τῆς ὀλιγαρχίας, vel τοῦ ποιεῖν τὴν ὀλιγαρχίαν.

Quid igitur esse necesse est τῶν πεντακισχιλίων μετέχειν? Nihil aliud nisi participem esse eius vel imperii vel potestatis, quae τοῖς πεντακισχιλίοις tribuatur. Neque attendit Grotius, nisi hoc staret, oriturum esse πάντες τῶν πεντακισχιλίων, quod ne Graecum quidem est pro πάντες οἱ πεντακισχιλίοι. Apparet, opinor, perperam eum deseruisse Arnoldi interpretationem, et repudiandam esse hanc verborum illorum explicatio- nem, quasi idem diceretur quod cap. 93. sic enunciatur, ἐκ τούτων (τῶν πεντακισχιλίων) ἐν μέρει — τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι. Erant ista prorsus diversa inter se, quod operae pretium est explicare, quo melius Quadringentorum inconstantia et versa- tile ingenium intelligatur. Iam antequam oligarchiam consti- tuissent, in omnium ore fuerat quid secuturi essent, primum de abroganda mercede, tum οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείεσιν ἢ πεντακισχιλίοις iisque qui opibus et viribus pro- desse possent: Thucyd. VIII. 65. fin. Nihil eo continebatur praeter hoc, ut ius suffragii dicendique in concione infinitae multitudini auferretur et certo tantum civium numero conce- deretur qui eo iure digni censerentur. Tum in concione lex ipsa de constituendo imperio lata et perlata est, ex qua Qua- dringenti potestatem summam tenerent, sine intercessione aut correctione (ἄρχειν αὐτοκράτορες), et τοὺς πεντακισχιλίους con- vocarent: ibid. 67—69. Nihil igitur dum definitum erat prae- ter numerum eorum qui in concionem, si videretur, convo- cari possent. Interea latebat quinam isti Quinque mille fu- turi essent. neque eorum catalogus edebatur, pergebantque Quadringenti omnia pro imperio gerere. Sed placandus erat exercitus qui apud Samum erat, quique libertatis studiosissi- mus nihil magis spectabat quam τὴν τῶν τετρακοσίων τιμωρίαν (Thucyd. ibid. 82). Igitur legati illi qui missi erant παραμυ- θησόμενοι καὶ ἀναδιδάξοντες τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, quo facilius iis persuaderent non plane tolli τὴν πολιτείαν, nec prorsus exclu- di multitudinem, sic tum defenderunt illud τῶν πεντακισχιλίων imperium, ut dicerent, omnes per vices istius numeri parti- cipes fore, quo scilicet hoc contineretur ut, non sublata de-

mocratia, hoc tantum innovaretur, ut non omnes simul in concionem vocarentur, sed per vices πεντακισχιλίοι tantum. Hoc quamquam nihil sedare poterat exasperatos militum animos, maxime, ut suspicor, quod ita mansuri erant Quadringenti αὐτοκράτορες, erat tamen astute excogitatum, quoniam ita ratio haberi videbatur τοῦ δήμου et τοῦ πλήθους. Sed stupidi isti legati fuissent, si id proposuissent, quo ducit Grotii interpretatio illorum verborum, τοὺς πεντακισχιλίους omnes per vices participes fore imperii Quadringentorum. Igitur quum irata multitudo nihil nisi violentum cogitaret, moderatior Alcibiades cum hoc tamen responso dimittebat legatos, se non impedire quo minus potestas esset penes τοὺς πεντακισχιλίους, sed tollendos esse Quadringentos αὐτοκράτορας et instaurandum Senatum Quingentorum, qui ante fuisset, i. e. qui quotannis sortitione constitueretur, cum eadem potestatis circumscriptione. Nihil tamen illa praecepta curaverunt; et quum aliquanto post (sicut apud Thucydidem l. c. 93. narratur) hoplitarum animos sibi conciliare cuperent, primum nihil aliud receperunt quam designationem τῶν πεντακισχιλίων, tum ex his, per vices, Quadringentos futuros; in quo fortasse acquiescebant illi hoplitae, sed tamen permultum distabat ab eo, quod legati Sami praedicaverant: tandem, sed gravate, ut opinor, concesserunt de concione habenda in Dionysio περὶ ὁμονοίας. De reliquis vidimus supra in causa Polystrati.

§ 17.

E Quadringentis complures diu mansisse ἀτίμους ex quocumque demum iudicio, id quod supra attigi, apparet e Patroclidis psephismate condito post cladem apud Aegos Potamos, quo psephismate illae ἀτιμίαι remittebantur, cum exceptione tamen eorum, qui solum vertissent. Verba apud Andocidem Myster. § 78. haec sunt: καὶ ὅσα ὀνόματα τῶν τετρακοσίων τινὸς ἐγγέγραπται. tum additur, ἢ ἄλλο τι περὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πραχθέντων ἐστὶ που γεγραμμένον, πλὴν ὅποσα ἐν τῇ δημοκρατίᾳ γέγραπται τῶν μὴ ἐνθάδε μεινάντων —. Perspicuum esse puto in his non nisi de ipsis Quadringentis agi; neque probare possum Grotium, qui l. c. p. 89. not. intelligit ἄλλο

τι (ὄνομα), vultque ita significari, verbi causa, milites qui in Quadringentorum fide mansissent, quos Andocides appellet ibid. § 75. Fieri enim non potest ut probetur ὄνομα περί τινας ἐγγράφεσθαι. Potius credam plura genera ἐγγραφῆς significari, legendumque esse ἢ ἄλλοθι ὑπὲρ τῶν κτέ. id est, «aut alicubi alibi propter gesta in oligarchia nomen cuiusque inscriptum est.» Requiritur in talibus praepositionem ὑπέρ, probatur v. c. e Lysia Δημ. καταλ. § 28. ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων.

§ 18.

Lysiae Orationes iterum pervolutans, offendo hic illic aliquanto rectius edenda. Veluti in ipsa illa Δημ. καταλ. § 7. quum legitur πειράσσομαι δ' ὑμᾶς διδάξαι οὓς ἡγοῦμαι τῶν πολιτῶν προσήκειν ὀλιγαρχίας ἐπιθυμεῖν καὶ δημοκρατίας, in hoc postremo postulatur, καὶ οὓς δημοκρατίας. Et sic relativum iteratur in Orat. de Invalido § 15.

Ibid. § 14: ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὔτε ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην, ἢ τῶν κατηγόρων ὁ βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγξάτω. οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἱ δέκα κατέστησαν κτέ. In postremis incongruum est τοίνυν, rectius positum in alia sententiarum consecutione § 16. Hinc necesse est corrigere οὗτ' οὖν οὐδέ —.

Ibid. § 22. quum dixisset imperium tenentibus Trigintaviris concordiam eorum, qui in urbe essent, nocuisse causae exsulum quo minus redirent, addit: ἐπειδὴ δὲ πυθθάνοισθε τοὺς μὲν τρισχιλίους ἑστιάζοντας ἐκ τοῦ ἄσσεος κτέ. In his non dicam vitium indicari verbis ἐκ τοῦ ἄσσεος, quamquam sine articulo dicitur ἐξ ἄσσεος, infra § 28. et passim, sed apud Xenophontem tamen aliquoties ἐκ τοῦ ἄσσεος, contra ἐν ἄσει perpetuo sine articulo dicitur. Sententia postulat ut legatur ἑστιάζοντας τοὺς ἐξ ἄσσεος, sicut de eadem re dicitur apud Xenophontem Hellen. II. 4. 23, τῶν δὲ τρισχιλίων — πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

In Oratione pro Invalido § 15. dixerat Orator, discernendum esse quos homines conveniat esse ὑβριστάς, quos non conveniat. Non, inquit § 16, pauperes ὑβρίζειν εἰκός, neque

invalidos, neque iam aetate proveclos, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ νέαις ταῖς διανοαῖαις χρωμένους. In loco pereleganti, pro νέαις, requiro νεανικαῖς.

In Oratione contr. Epicratem § 7. legitur, ὥς· εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαμαρτήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι. Apparet, nisi fallor, excidisse praepositionem legendumque esse εἰς ὑμᾶς ἐξαμ.

In Orat. contr. Philocratem § 5. ferri non potest, quod de Ergocle dicitur, qui modo ante, quum classis praefectus fuisset, ex peculatus iudicio condemnatus fuerat. Quem, inquit, pluris fecit quam hunc Philocratem? Ecquo familiarius utebatur? οὐ τῶν μὲν ὑμετέρων πολιτῶν αὐτὸν ἐξήγαγε, τῶν δ' αὐτοῦ χρημάτων ταμίαν ἐποίησε; Ineptissimum est, e civibus vestris educere. Nihil aliud Ergocles quam solvit Philocratem militiae onere; legendumque ὀπλιτῶν pro πολιτῶν.

In Orat. contr. Philonem § 15. haec eduntur: ὑπολείπεται τοίνυν αὐτῷ λέγειν ὡς τῷ μὲν σώματι — ἀδύνατος κατέστη βοῦθῆσαι εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐπαγγεिलाμένοι αὐτὸς ἢ χρημάτων εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ἢ ὀπλῆσαι τινὰς τῶν ἑαυτοῦ δημοτῶν —. Reiskius sensisse videtur claudicare syntaxin, qui coniecerit εἰσενέγκειεν. Equidem Oratorum in his nullam rationem agnosco, corrigamque εἰσένεγκεν et ὥπλισε. Ἐπαγγεिलाσθαι in simili re usurpat Xenophon Hellen. I. 6. 12.

Hoc quoque vitium ex eadem oratione tollendum est, quum legitur § 33. de Philone, — ὅτε οὐκ ἠξίωσεν, ὥσπερ νῦν προθύμως κληρωσόμενος ἦλθε, καὶ τότε διαμαχόμενος περὶ αὐτῆς καταστῆναι μεθ' ὑμῶν. Postulatur διαμαχοόμενος ὑπὲρ αὐτῆς —.

Ut tandem haec minuta dimittamus, in Orat. Ἀπολ. δωρεῶν § 10. extr. vitiose ponitur Lysimachi nomen: legendum est κάλεσον δὲ καὶ Ναυσίμαχον —. Tum in eadem Oratione § 21, ubi est, ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι — μὴ καταγνῶναι δωρεοδοκίαν ἐμοῦ, μηδ' ἠγήσασθαι τσαῦτα χρήματα εἶναι, ἃ ἐγὼ βουληθῆην ἂν τι κακὸν τῇ πόλει γενέσθαι, non difficile est agnoscere, propter praecedens ΑΙ excidisse ΔΙ, legendumque — εἶναι, δι' ἃ ἐγώ —.

§ 19.

Eorum, quae Xenophon Hellen. I. 7. narrat de iudicio praetorum qui victoriam reportaverant apud Arginusas, particulam attigi in Epistola ad Hermannum, quum mihi videretur, si recte memini, non diligentissime exponi a Xenophonte quae istuc pertinerent. In ipso principio eius narrationis Grotium quoque haerere video l. c. p. 180. Sed operae pretium est singula excutere. Quum initio dixisset Xenophon duo de illis praetoribus, Protomachum et Aristogenem, non rediisse Athenas, ita pergit: τῶν δὲ ἐξ καταπλευσάντων — Ἀρχέδημος τότε προεσηκῶς ἐν Ἀθήναις. καὶ τῆς Δεκελείας ἐπιμελούμενος, Ἐρασινίδη ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ, Φάσκων ἐξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα ὄντα τοῦ δήμου. κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στρατηγίας. καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ δῆσαι τὸν Ἐρασινίδην. Nihil in his convenit cum iis, quae aliunde cognita et indubitata sunt. Inutile est quaerere quis fuerit iste Archedemus: sed quum dicitur προεσηκῶς ἐν Ἀθήναις, unumquemque qui Graece noverit et hoc adiectum offendant necesse est, et quod desideratur genitivus cum illo participio iungendus. Androcles quidem appellatur τοῦ δήμου μάχιζα προεσῶς, apud Thucydidem VIII. 65, et quid sit προεσᾶναι τοῦ δήμου intelligitur ex eodem VI. 28, sicut τοὺς τοῦ δήμου προεσηκῶτας appellat Lysias Agorat. § 7, qui προσάται τοῦ δήμου appellantur Thucydidi VIII. 89. VI. 35; absolute quidem hoc usurpari non puto. Scribere potuit Xenophon προεσῶς τοῦ δήμου ἐν εὐθύναις. — Difficilius aliquanto est de eo pronunciare, quod statim de eodem Archedemo additur, καὶ τῆς Δεκελείας ἐπιμελούμενος. Boeckhii (cuius alteram editionem Oecon. Civ. Athen., quum sua ederet, ignorasse videtur Grotius) amplectitur L. Dindorfii correctionem, sic legere iubentis, Ἀρχέδημος ὁ τοῦ δήμου τότε προεσηκῶς καὶ τῆς διωβελίας ἐπιμελούμενος. vid. Boeckh. I. p. 311. In hac correctione primum hoc mihi displicet, quod articulum ὁ praeponit reliquis, quasi illa populi προσασία certum quoddam munus fuisset. Tum, quod omisit ἐν Ἀθήναις, exspectasses aliquam certe rationem redditam esse. Postremam correctionem (διωβελίας) ita defendit et explicat

Boeckhiius, ut dicat, demagogi praecipuum officium esse curam gerere τοῦ θεωρικοῦ, et Archedemum accusasse Erasinidem, quod pecuniam ex Hellesponto haberet, quae aerario deberetur: quid autem magis aequum esse quam ut sumamus Archedemum illam pecuniam et mulctam Erasinidis distribuere voluisse, ideoque tangi eum ex obliquo a Xenophonte, quasi cura διωβελίας aut τοῦ θεωρικοῦ duceretur: tum addit, fieri posse ut ea cura magistratui cuidam mandata fuerit; tum nihil impedire quo minus Archedemus Hellenotamias esset. Hucusque Boeckhiius, cuius argumentationem Latine reddere operam dedi. Quare cuncta ista mirabilia mihi videantur, nihil est cur reticeam.

Non equidem improbo διωβελίας appellationem ad duo obolos referri, qui ex Theorico tribui solebant, quod imprimis confirmatur illo loco περὶ Συντάξεως p. 169. init., quem indicat Boeckhiius: sed quum ὁ ἐπιμελόμενος vix dicatur nisi de certo magistratu, quum praeterea, ut constat, ipsa illa merces ex ea pecunia solveretur, quam tenebant Hellenotamiae, totumque hoc institutum μισθοφορᾶς veteri lege niteretur, quam instauraverant Athenienses post Quadringentos primum, tum τοὺς πεντακισχιλίους, sublato, non intelligo qualis eius rei peculiaris cura cogitari possit, quae scilicet hoc quoque ageret, ut aerarii debitores persequeretur, quale quiddam in Archedemo intelligere videtur Boeckhiius: nihil certe eius generis deprehenditur in eorum magistratuum descriptione qui ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ appellabantur: conf. Boeckh. lib. cit. II. 7. p. 249. sqq. Neque hoc omittendum est, sine exemplo istiusmodi magistratum participio (ἐπιμελόμενος) designari, potiusque, ut in aliis negotiis, ἐπιμελητὴν appellandum fuisse. Fac tamen non contendere Boeckhium, ut magistratus fuerit Archedemus, sed hoc dixerit Xenophon, eum defendere ac tueri tantum voluisse istius aerarii copiam: sed nemo dicat in ea re ἐπιμελεῖσθαι, quemadmodum nemo dicat πολιτείας, aut ἐλευθερίας ἐπιμελεῖσθαι.

Postremo vehementer dubito an διωβελίας vocabulo obiectum curae aut potestatis publicae indicari potuerit, quoniam eo non complexus quidam universi negotii significatur, sed διωβελία nihil aliud est nisi ipsi duo oboli, qui singulis tribue-

bantur, quae eadem ratio valet in ἐπωβελίας vocabulo. Itaque neque apud Aristotelem, neque in Inscriptionibus, quo nos remittit Boeckhius, διωβελία intelligi potest institutum quoddam, a peculiari magistratu regendum, sed ipsum illud est, quod singulis de aerario tribuitur, quemadmodum in Inscriptionibus σίτος commemoratur equitibus tribuendus, neque usquam appellatur σίτου ἐπιμελόμενος. Donec ista expedientur, licebit mihi, spero, Dindorfii coniecturam ut minus consideratam repudiare, et exspectandus est, qui inexplicabili illi Δεκελείας aliud substituendum excogitet. Non reticebo tamen ea, quae Archedemi nomini subiiciuntur fere inepta mihi videri. Quid attinebat huius hominis singularem quamdam potestatem describere? Non solet ita Xenophon, ubi Athenarum res explicat. Quid porro est illud, quod de isto Archedemo dicitur, eum Erasinidi ἐπιβολὴν ἐπιβαλεῖν? Erat ea potestas certorum magistratuum, et plerumque excludebat causas disceptationem in tribunali, quae ipsa tamen h. l. cum illa mulcta coniungi videtur (κατηγόρει ἐν δικαστηρίῳ). Sed, quae crimina in Erasinidem coniiciebat Archedemus, ἐξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα ὄντα τοῦ δήμου, tum περὶ τῆς στρατηγίας, tanta erant ut nullo modo per ἐπιβολὴν vindicari possent. Quo consilio igitur istius ἐπιβολῆς facta mentio est? — Sed ne ea quidem quae sequuntur quo modo expediam reperio. In diligenti verborum interpretatione haec dici videmus: »sex illos praetores Archedemus, Erasinidi multa irrogata, »accusabat in tribunali, contendens eum (igitur Erasinidem, »non sex illos) pecuniam publicam tenere:” et de hoc uno nunc sermonem esse confirmatur sequentibus, in quibus dicitur, »tribunali visum esse in vincula coniicere Erasinidem.” Dicendumne est verba illa τῶν δὲ ἐξ καταπλευσάντων sic interpretanda esse, »ex iis qui domum reverterunt?” Vix probem. Manet autem hoc, ut quaerendum sit, unde et ex qua actione Erasinides in ius vocatus fuerit: quamquam si in εὐθύνης crimen peculatus obiectum esse ponamus, necessario hoc in tribunali disceptandum fuit, neque absonum est ut ibidem περὶ τῆς στρατηγίας accusaverit Archedemus: hoc tantum novum est, quod nullam aliam, praeter δεσμὸν, poenam in eo crimine pronuntiavit tribunal. Tanto magis haec vere mirabilia ap-

pellari possunt, quod ipsa locutio (ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ) non tantum minus solemnis, sed impropria etiam est, quandoquidem istud ἔδοξε de Senatus tantum et populi decretis dicitur, de tribunalis autem sententia dici oportebat δεσμὸς κατεγνώσθη. Nihil horum exploratum est a Grotio l. c. p. 180. seq.: nihilominus non difficile erat demonstrare, δεσμὸν non esse poenam a tribunali pronuntiandam.

Statim sequitur apud Xenophontem, μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ χειμῶνος. Igitur, quum haec fierent, iam factum erat iudicium Erasinidis, isque in carcerem traditus, ita ut nunc quinque tantum praetores in senatu de rebus gestis explicare potuerint. Tamen in illo populi iudicio sex damnati sunt (ut est apud Xenophontem l. c. § 38), et Erasinides ita bis damnatus fuerit necesse est. De ipsis praetoribus, non ut solet, dicitur διηγοῦντο ἐν τῇ βουλῇ. Dicebantur plerumque ἀπαγγέλλειν qui in Senatu aut in concione referrent quae ab ipsis gesta essent, vel in legatione, vel in imperio. Quod autem additur, καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ χειμῶνος, videntur iam tum praetores defendisse id quod omisissent. Sed quum in eodem Senatu decretum, auctore Timocrate, narretur, praetores vinctos populo tradendos esse, necessario prius exstitisse oportet εἰσαγγελίαν quamdam, et κατηγορίας τῶν στρατηγῶν, fierique potest ut Xenophon significare voluerit, harum criminationum in Senatu auctorem fuisse Timocratem: et Τιμοκράτους εἰπόντος tum demum proprie dicitur, si psephisma conditur, sicuti § 9. Καλλιξένου εἰπόντος. Credibile tamen non est Senatum in ea re quidquam decrevisse nisi audita disceptatione inter praetores et eos qui proditum officium iis obiicerent: non fuit illud iudicium (κρίσις), neque praetores ad illam disceptationem citati fuerunt, ut interpretatur Grotius 2).

Timocratis autem illud decretum, ex quo, ut Xenophon tradit, ἡ βουλὴ ἔδωκε quinque praetores, videndum est an cum illorum temporum institutis conveniat. Quae esset Senatus in

2) p. 180. fin. » — before the generals were summoned before the Senate to give their formal exposition etc. — "

istiusmodi negotiis potestas, novimus e iureiurando Senatorio, cuius celebratam particulam exponit Demosthenes Timocrat. p. 745—747. Perspicuum est ex illa disputatione, in carcerem tradendi absolutam potestatem fuisse tributam τοῖς δικαστηρίοις, Senatum autem, quos in custodiam tradi vellet, iis liberum relinquere debuisse fideiussores (ἐγγυητάς) dare, praeterquam si quis deprehensus esset ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ τέλος τι πριάμενος — μὴ καταβάλλῃ. Hinc iure suo, aliquot annis post, Senatus psephisma condidit deprehendendo Agorato: vid. Lysias Agorat. § 22 sq., quamquam missi Senatores eum sponsoribus concesserunt. Et videtur penes Senatum fuisse utrum sponsores admitterentur necne: itaque quum primum in concione causam defendissent praetores, ἐβούλοντο, inquit Xenophon § 7, πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι, quod non alio pertinere potuit, nisi uti iam comprehensi praetores datis sponsoribus solverentur. Sed causa tam gravis videbatur Senatui, ut per interpretationem non dubitaret eam eiusdem generis iudicare atque προδοσίαν τῆς πόλεως. Omnino in gravioribus criminibus facile excogitabant eiusmodi formulam, quae sine ullo negotio dilatarı posset, ut quaevis delicta comprehenderet. Quae enim extraordinaria erant, quaeque nulla certa lex regebat, in iis eam formam iudiciorum plerumque sequebantur, quae definita esset certis quibusdam delictis. Hinc explicandum quod Euryptolemus commendabat, ut secundum Canonı psephisma velent κρίνειν τοὺς στρατηγούς. Sed Canonı psephisma non ipsum illud praetorum delictum indicabat, quum huius esset sententiae, εἴαν τις τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῇ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν τῷ δήμῳ. Xenophon § 21: in quo exemplo participium δεδεμένον arguit, in huiusmodi causis Senatum liberam habuisse potestatem in carcerem tradendi; nec nisi ita esset, potuissent praetores, ex illo psephismate, εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι: Xenoph. § 5. Igitur in praetoribus Senatus usus est ea potestate, quae non nisi in gravissimis delictis concessa erat, nec praetoribus sponsores dare licuit, quod ipsum civibus cautum erat ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζουσιν το ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκεινοι εἶεν. Demosth. Timocrat. p. 745. Hanc igitur iniquam conditionem impositam

fuisse videmus praetoribus. Et e Timocratis psephismate non, ut in aliis causis, iudicium mandabatur Thesmothetis et τῷ δικαστηρίῳ, sed definiebatur ut κρίσις fieret ἐν τῷ δήμῳ, ubi qui vellet accusaret, sicut fieri solebat in iis iudiciis, quae publice suscipiebantur, non per γραφὴν unius cuiusdam actoris instituebantur. Accusatorum princeps erat Theramenes, qui ipse trierarchus fuerat in illo proelio: de quo haec verba attendenda sunt Xenophontis § 4. δικαίους εἶναι (τοὺς στρατηγούς) λέγων λόγον ὑποσχεῖν, διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. i. e. praetores culpam contraxisse, ἀδικεῖν, quod naufragos non servassent. Additur, ὅτι μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο, ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυ μαρτύριον, καὶ (fort. leg. ἦν) ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ ἐς τὴν βουλὴν καὶ ἐς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χειμῶνα. Igitur, quod in controversiam veniebat, cuius dirimendae causa praetores παρεδόθησαν ἐς τὸν δῆμον (non statim ut κρίσις institueretur), utrum in iudicium vocandi essent (λόγον ὑπέχειν, ut § 34.) quod naufragos non sustulissent, quum nihil excusarent praeter vim tempestatis, nec ne, id propterea dirimendum erat, quoniam nulla lex erat, quae hoc delictum ipsis verbis indicaret et comprehenderet, si quidem neque ea προδοσία erat, neque κατάλυσις, neque ἀπάτησις τοῦ δήμου. Non fuisse hanc veri nominis κρίσιν inde quoque coniecere licet, quod praetoribus in ea concione οὐ προϋτέθη λόγος κατὰ τὸν νόμον, nec nisi breviter singulis defendere se concedebatur: § 5. Legitima dicendi forma, si κρίσις spectaretur, fuisset ὅτι χρὴ κρίνεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. Igitur in prima illa concione non nisi altercatio fieri potuit, neque de sententia certa populus in suffragia mitti; ideoque res in aliam concionem relata est, quum hoc tantum Senatui mandaretur, ut προβούλευμα afferret ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνουντο, i. e. ad quam normam huius novae causae iudicium esset instituendum, ita ut primum quaereretur utrum viderentur praetores ἀδικεῖν, tum quae poena esset definienda. Quod autem addit Xenophon § 7, tum sero iam fuisse, ita ut manuum suffragia conspici facile non potuissent, non inepte quidem Grotius p. 191. inde conficit, multorum orationibus tempus absumi debuisse, non tamen negligendum erat

mense Octobri, in quem illa concio incidebat, non adeo sero advesperavisse.

De Apaturiis, quae exceperunt illam priorem concionem, nihil attinet disputare: sed discedo a Grotio quum interpretatur haec verba Xenophontis § 8. οἱ περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤκοιεν, ὡς δὴ ξυγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων 3) —. Non est in istis hominibus ullus simulatus luctus intelligendus, quem argento conduxisset Theramenes, neque hoc inest in verbo παρασκευάζειν, nec quidquam aliud est παρασκευῇ, sicut παράταξις (ut et aliis Oratorum locis, et initio Ctesiphontae) nisi comparatio et excitatio multorum, ut praesentia sua suffragationem praestarent, suscepta a causae actore. Sine ulla corruptionis suspicione intelligimus haec plane dici a Thucydide III. 56, in causa Mytilenaeorum, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥς τε αὐθις γνώμας προθεῖναι καὶ ἔπεισαν ῥᾶον —: eodemque modo de Pisandro in conspiratione tollendae democratiae, παρασκευάσαι ponitur VIII. 54. fin. Theramenes igitur, qui eodem animo erant in praetores, nihil malis artibus usi sunt, feceruntque id quod fieri et solebat et licebat, neque ea παρασκευῇ commemoranda ullam invidiam illis conflare voluit Xenophon, ut perperam Grotius suspicatur. In hoc quoque, nisi vehementer fallor, discedit vir eruditissimus a simplici sententia verborum Xenophontis, quod putat istos homines luctu squalidos comparatos dici a Theramene, ut sic Apaturiis interessent; contra, qui istic cum luctus indicibus essent, hos perduxisse eum dicitur, ut, quod ipsi fortasse omisissent, eo habitu in concionem venirent, itaque reliquorum civium animos et misericordiam commoverent, quasi omnes tanto numero cognati essent eorum qui periissent, quamquam ex iis multi alios lugerent.

Dicitur praeterea Theramenes πεῖσαι Καλλιξενον ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν § 8, in quo abutitur Xenophon verbo

3) Grotius p. 193. »Xenophon in his narration describes this burst of feeling at the Apaturia as false and factitious, and the men in mourning as a number of hired impostors, got up by the artifice of Theramenes.

κατηγορεῖν. Ipsae enim κατηγορίαι, ut statim post in ipso Callixeni psephismate dicitur, iam in prima concione audita fuerant; nunc autem nihil a Senatu postulabatur praeterquam ut auctor esset populo ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνοιντο, quod ipsum vel ita definire licebat, ut iusta, quae lege deberentur, reis concederentur, vel ut iis sublatis ipsi in deteriori conditione essent: postremum hoc, ut apparet, pertulit Callixenus, sed neque hoc erat κατηγορεῖν, neque, quod fortasse cui in mentem veniat, κατηγορεῖν, et exspectasses ἀπολλύναι τοὺς στρατηγούς.

Callixeni psephisma, quo continebatur ἡ τῆς βουλῆς γνώμη ad populum deferenda, recitatur omissa solemnī formula quae perpetuo psephismatis praemitti solebat, in qua fnerat hoc. Καλλιξένος εἶπε. Hoc postremum indicavit Xenophon verbis Καλλιξένου εἰπόντος. Non attendit satis hoc Grotius, quum exponebat »hoc psephisma in concione recitatum et latum esse »ab ipso Callixeno 4).” Primum nullum ferebatur psephisma, nisi praeposito nomine auctoris, sine quo vanum fuisset institutum παρανόμων γραφῆς, cuius metu admodum impedita fuit Athenis dicendi libertas: tum non auctor recitabat in concione, sed recitandum dabatur vel γραμματεῖ, vel uni de προέδρις. Conf. quae dixi supra § 13. pag. 172.

Et quandoquidem semel ingressi sumus Xenophonteae narrationis in hac miserabili causa explorationem, nolo reticere aliquid hoc loco turbatum mihi videri, ubi post recitationem istius psephismatis, haec subiiciuntur, § 11: παρήλθε δὲ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, Φάσκων, ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπισέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, εἰάν σωθῇ, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ, ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλουντο τοὺς ἀρίστους ὑπὲρ τῆς περὶ τριδος γενομένους. Haec ubi reddit Grotius 5), hoc ordine facit, ut videatur factum esse postquam Lyciscus minis deteruisset Euryptolemum, quo minus Callixenum παρανόμων in ius vocaret. Et sane quae de Euryptolemo narrantur, necessario statim post recitatum psephisma facta sunt, omnisque

4) p. 195: »as soon as the assembly met, it was read and moved by Kallixenus himself, as coming from the Senate — .”

5) p. 198 sq.

contentio continuo fuit de eo, utrum psephisma legum severitatem et aequitatem servaret, nec ne. Igitur non tantum istius hominis denuntiatio non erat huius loci, sed omnino nihil attingebat praesentem contentionem. Ideo miror rem ita exponi, quasi iste ad verba facienda ad populum prodiisset, et demonstrari hoc inesse in verbo *παρήλθε*. Non attendit ista, *παριέναι*, *παρελθεῖν*, *παρελθών*, ubi narrentur ea quae concionis essent, (sicut Thucyd., III. 36 et 41.) aut absolute dici solita esse, aut addito *ἐπὶ τὸ βῆμα*, numquam addi potuisse *εἰς τὴν ἐκκλησίαν*. Igitur apud Thucydidem VI. 23. dicitur *παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων*, sed in ipsa deliberatione, quae instituta erat, cum Niciae interpellatione, qui modo verba fecerat. Xenophon autem hoc loco nihil, ut mihi videtur, commemorare potuit, nisi accessisse quemdam in concionem, qui quam plurimos posset excitaret adversus praetores, narrando quid sibi accidisset: accedit quod illud ipsum nunc quidem in controversiam non veniebat, quippe constabat *τοὺς ναυαγούς* non servatos esse a praetoribus, sed utrum hi defendere hoc nec ne possent. Concedo igitur Grotio alios quoque tum fuisse, qui alia eiusdem generis narrent, aut dictitarent; sed erant hae querelae in multitudine sparsae, non orationes ex superiori loco ad populum habitae.

De Canoni psephismate, cuius diligentiam Euryptolemus servari postulabat in hac causa praetorum, ita dissentio a Grotio, ut non putem eius praescriptis contineri illud *δίχα ἕκαστον κρίνεσθαι*. Primum, nihil eius generis apparet in iis verbis, quibus Euryptolemus § 21 eius psephismatis capita describit: quod si fuisset non sane illud omisisset ad suam sententiam commendandam. Tum si quid huiusmodi illo psephismate praeceptum fuisset, non alterutrum fieri posse concessisset Euryptolemus in praecedentibus verbis (§ 20. *τοὺς ἀδικούντας κολάσεσθε ἢ ἂν βούλησθε δίκη, καὶ ἅμα πάντας, καὶ καθ' ἓνα ἕκαστον*). Postremo, ubi brevissime Euryptolemi γνώμη enunciatur § 57. et dicitur *κατὰ τὸ Κανόνου ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας, δίχα ἕκαστον*, perspicuum est, *δίχα ἕκαστον*, addi de ipsius Euryptolemi sententia, nec contineri illo psephismate, quemadmodum supra iam, § 24, post aliarum quo-

que legum mentionem, addiderat de suo καθ' ἓνα ἕκαστον, quum hoc praesertim nulla usquam lege, quantum memini, praeceptum fuerit. Haec igitur Euryptolemi sententia, quam ipse scripto consignatam prytanibus tradidisse putandus est (ἔγραψε γνώμην), ut de ea populus in suffragium mitteretur, adversabatur ei, quam Senatus tulerat, quae praeterquam quod criminis disceptationem tollebat, hoc quoque continebat ut de omnibus μιᾷ ψήφῳ pronuntiaretur.

Hoc postremum igitur, contrarium legibus omnibus, quibus civium iura et libertas defendebantur, in primis tyrannicum, recte noluit Socrates ἐπιψηφίζειν, utpote παρὰ τοὺς νόμους (sicut dicitur in Memor. Socrat. I. 1. 18. conf. IV. 2. 2, ubi corrigendum ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) et, quod eodem redit, negabat se nisi κατὰ νόμον ποιήσειν, ut dicitur Hellen. I. c. § 13. Eodem modo leges violatas esse conqueritur Lysias Contr. Eratosth. § 52, ubi hunc accusat τριακοσίους τῶν πολιτῶν ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ δεσμοτήριον καὶ μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἀπάντων θάνατον καταψηφίσασθαι. Servare solitos esse vel proëdros vel prytanes, quid ex legibus liceret ἐπιψηφίζειν, intelligitur e Demosthen. Timocrat. p. 749. init.

Ceterum non tantum in Canoni psephismate, sed per totam normam iudiciorum Athenis hoc servabatur, κρίσιν eo contineri maxime, ut iusta criminis disceptatio concederetur, ideoque tyrannicum esse ἀκριτον damnare: quod ne everteretur vel negligentia vel pravo studio iudicum, horum iureiurando hoc quoque continebatur, ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀμφοῖν. Demosth. Timocrat. p. 747. a qua norma in uno discedebatur ostracismo, sicuti recte observatur ab Andocide qui dicitur contr. Alcib. § 3.

Quoniam ea disputatio cum hoc loco coniungi solet a viris doctis, verbo dicamus de Aristophane Eccles. 1089—91, quo uno loco, praeter Xenophonteum, Canoni psephismatis memoria servata est. Contra Thirlwallum contendit Grotius⁶⁾, iuvenem illum non cum rei conditione, sed cum tribunali se conferre, ita ut per iocum βινεῖν ponatur pro κρίνειν, dicat-

6) p. 197.

que ille »necesse nunc esse ut in duas partes dividatur, si-
»cut tribunal iudicans ex Canoni psephismate, ut hoc negotio
»fungatur;” utque quaerat, »quomodo fieri possit ut utrique
»simul operam det.” In hac interpretatione statim hoc offen-
dit, quod cum tribunali se confert iuvenis ille, quae simili-
tudo nulla esse potest: quid porro magis aequum est, quam
ut cogitetur de reo, cum cuius conditione suam conferat iu-
venis? qui praesertim prehensus et ἐλκόμενος in diversa non
habeat quo se vertat. Accedit quod illa tribunalis similitudo
nihil magis Canoni psephismati, quam cuivis alii iudiciorum
legi conveniret, quum tamen necesse sit ut similitudo in eo
quaeratur, quod istud psephisma peculiare habuerit. Sed in
ipso illo psephismate, quantum eius nobis cognitum est e
Xenophonte, hoc unum proprium fuisse videtur, oportere
reum δεδεμένον ἀποδικεῖν, quod participium ille ludens mutat
in διαλελημμένον.

Euryptolemi elegans et prudens oratio luculenter exponitur
a Grotio 7), sed pauca quaedam attendenda restant. Statim
ab initio § 16, prae se fert velle se partim accusare Peri-
clem et Diomedontem, partim defendere, partim ea commen-
dare quae utilia sint. Tum pergit § 17. hoc modo: κατηγορῶ
μὲν οὖν αὐτῶν, ὅτι ἔπεισαν τοὺς ξυνάρχοντας βουλομένους πέμ-
πειν γράμματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν, ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηρα-
μένει καὶ Θρασυβούλῳ — ἀνελεῖσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ
ἀνείλοντο. Εἶτα νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν ἔχουσιν ἐκείνων ἰδίᾳ ἀμαρ-
τόντων· καὶ ἀντὶ τῆς τότε Φιλανθρωπίας νῦν ὑπ’ ἐκείνων τε καὶ
τινῶν ἄλλων ἐπιβουλεύμενοι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι. Apparet
Periclis et Diomedontis Φιλανθρωπίαν hanc intelligi, quod no-
luissent eas literas publicas domum mitti, e quibus constaret
negotium a praetoribus mandatum fuisse istis trierarchis, quos
non perfecisse istud. In hac necessaria sententia molestum
est ἔπεισαν, de quo tamen assentire nequeo Grotio p. 184,
accipiendum esse et posse accipi, tamquam si esset ἀνέπεισαν·
nihil efficitur exemplo Thucydidis III. 52, ubi ἐπίεσθι longe
diversam habet rationem, Credo Xenophontem voluisse οὐκ
εἶσαν.

7) p. 201. sq.

In iis quae statim sequuntur, tollenda est prava distinctio, quae divellit in Editionibus ea, quae arctissime cohaerent, hoc modo: οὐκ ἂν ὑμεῖς γ' ἐμοὶ πείθησθε τὰ δίκαια καὶ ὅτι ποιῶντες, καὶ ὅθεν μάλισ' ἀληθῆ πεύσεσθε κτέ.

Quum dixisset velle se ut secundum Canonis psephisma praetores iudicarentur, cuius aequitatem laudaverat, addit: τοῦτο δ' εἰ βούλεσθε, κατὰ τοῦτον τὸν νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προδόταις. Statim absurdum videri debet, si dixisset τοῦτο (i. e. κατὰ τὸ Κανώνου ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας) εἰ βούλεσθε, iudicate eos secundum aliam legem. Suspitor tamen non nisi hoc voluisse Euryptolemum, quum reliquae leges postularent κριθῆναι ἐν δικαστηρίῳ, ideo nunc, quum populus τῇ κρίσει fungi vellet, valere oportere Canonis psephisma, in quo populi iudicium sumeretur, et praescriberetur reum δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν τῷ δήμῳ. Itaque, quum postremo § 57. ipse praeferat Canonis psephisma, nunc autem optionem facere videatur ultra lege uti vellet populus in praetorum crimine, necesse erit corrigere τοῦτο δ' εἰ μὴ βούλεσθε — .

Turbatum est in § 28. Dixerat, si Callixeni psephisma probabit, fieri potest ut insontem condemnnetis, μεταμελήσει δ' ὕστερον. Tum subiicitur, ἀναμνήσθητε ὡς ἀλλογενὸν καὶ ἀνωφελὲς ἤδη ἐστὶ πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ θανάτου ἀνθρώπους ἡμαρτηκότες. Nullo modo haec sibi constare, apertum est. Intelligerem si hoc modo scriptum esset: τότε δ' αἰσθήσεσθε ὡς ἀλλογενὸν καὶ ἀνωφελὲς ἢ μετάνοιά ἐστι, πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ θανάτου εἰς ἀνθρώπους ἡμαρτηκότες. Conf. § 20.

Quum populus in suffragia mitteretur, utram sententiam, Euryptolemi an Senatus probaret, primum accepta est Euryptolemi sententia: sed ὑπομοσαμένου Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης, ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. Non videntur

8) p. 203. »It seems to me here to denote, an objection taken on formal grounds, and sustained by oath either tendered or actually taken, to the decision of the prytanes, or presidents. These latter had to declare on which side the show of hands in the assembly preponderated: but there surely must have been some power of calling in question their decision, if they declared falsely, or if they put the question in a treacherous perplexing, or obscure manner etc.»

consentire viri docti de eo, qualis fuerit illa Meneclis ὑπωμοσία, et quid spectaverit. Postremo Grotius *) sic eam interpretatur, ut fieret obiectio, iureiurando firmata, qua usus esset Meneclis contra id quod prytanes proclamassent, quaque eorum fidem in dubium vocasset, itaque coëgisset eos populum iterum in suffragia mittere. Nihil in omni iudiciorum disciplina, qualem Athenis obtinuisse novimus, reperio quod illam opinionem tueatur. Una et simplex ratio est ὑπωμοσίας, nempe quae continebat denunciationem instituendae παρανόμων γραφῆς adversus psephismatis auctorem. Huius denunciationis tanta erat vis, ut etiam quod suffragiis acceptum et probatum esset irritum redderet, donec de ea causa iudices ἐν δικαστηρίῳ pronuntiavissent, si quidem heliastae erant correctores concionis, et τὸ δικαστήριον ἀπάντων κυριώτατον. Erat igitur ὑπωμοσία quasi provocatio a concione ad iudicum potestatem, et Meneclis nunc eodem auxilio utebatur adversus Euryptolemum, quo hic, modo ante, sed frustra, usus erat adversus Callixenum, § 12. Sed quemadmodum tunc Euryptolemo reclamabat turbulenta multitudo, ita nunc Menecli favebat, eodemque terrore prytanes adductos esse intelligo, ut statim de Senatus psephismate populum in suffragia mitterent (conf. § 15), nec tanto multitudinis studio consentaneum erat ut res in aliam concionem reiiceretur: quin ipsa condemnatio (§ 38. καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο —) in tanta festinatione continuo secuta est.

De postrema parte huius narrationis Xenophontae dixi nonnulla in Epistola ad Hermannum versus finem. Quum dicitur ἐψηφίσαντο προβολὰς εἶναι, disceditur ab ingenio τῆς προβολῆς, quam unusquisque προβάλλεσθαι poterat in quemcumque vellet, quamque si populus probaret dicebatur καταχειροτονεῖν τοῦ προβληθέντος, sicut e Demosthenis Midiana init. cognitum est. Propterea ne cogitari quidem potest psephisma, quo decretum esset in genere ut fierent προβολαί in eos qui populum decepissent, quemadmodum Grotius probare videtur p. 203. Non indigebat προβολῇ concionis auctoritate; sed, quam quis proferret, eam concio χειροτονία probare poterat, ita ut ὁ προβληθεὶς iudicio tribunalis destinaretur, et, ut in Xenophonte videmus, nunc quidem addito, ut statim sponsores daret,

non ἐὰν κριθῶσιν, sicut edi solet, sed ἕως ἂν κριθῶσιν, ut corrigendum est.

Inter eos, quos illae προβολαὶ attingerent, non videtur fuisse Theramenes, quamquam princeps fuerat eorum qui praetores accusarant; sed nullius ipse psephismatis auctor fuerat, neque ὑπωμοσίαν attulerat. Itaque videmus eum sequenti anno, quum numerum praetorum augerent Athenienses, crearentque Menandrum, Tydeum, Cephisodotum πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι (Xenoph. Hellen. II. 1. 16), ipsum quoque suffragiis creatum esse, sed tum ἀποδοκιμασθῆναι, οὐ νομιζόμενον εὖνουν τῇ πλῇθει (Lysias Agorat. § 10), ut tamen quis suspicetur istam praetorum accusationem invidiae causam fuisse.

In unius praetoris nomine turbatum videtur ab ipso Xenophonte, cuius σφάλμα non advertit Grotium p. 139 et 180. Nam decem praetores his appellantur, primum Hellen. I. 5. 16. iterum 7. init.: sed postremo loco Lysias appellatur (ut 6. 50), quem priori loco (ut 6, 16.) Leontem appellaverat. Tum neglexerat commemorare, ante proelium apud Arginusas unum de decem, Archestratum, periisse apud Mytilenam, de quo bello narraverat I. 6. 16. sqq. Archestrati interitum commemorat Lysias Ἀπολ. Δωροδ. § 7.

Tribus annis antea in ius vocatus fuerat Anytus, quem Athenienses triginta triremibus praefectum miserant ut Pylum obsidione liberaret, quique re infecta domum reverterat, neque ulla defensione in iudicio utebatur, praeterquam quod vi tempestatis a Malea reiectus fuisset. In hoc quoque iudicio, utrum ἐν τῇ δῆμῳ an ἐν δικαστηρίῳ ignoramus, iram multitudinis ille expertus esset, nisi primus iudices corrupisset. Haec qui tradiderint, indicantur a Grotio l. c. p. 151: sed de hoc iudicio silet Xenophon Hellen. I. 2. fin.

§ 20.

Interponamus nonnulla ex Latinarum literarum observatione. Quae nuper (Vol. VIII. p. 195.) de Ciceronis Vatinniana disputavi, novis quibusdam inventis cumulanda sunt. Non acriter contendo, sed suadeo ut in § 2. legatur, *nulla me causa impulit* (ab Ernesto commendatum), *nisi ut ferocitatem tuam*

istam comprimerem, ut audaciam frangerem, ut loquacitatem — retardarem, pro et aud. — et loquac.

Non me poenitet in § 8. correxisse *requirebat eius cuius* — (vitiose tum editum est *requirit*): sed ea ratio cogit, ut initio *nemo humanitatem* legatur, omisso, quod adiicitur, *meam*. Vanitatem huius pronomini vitavit Orator ea enunciandi forma, quam restitui.

Quod in § 11. abiicienda censebam verba *in adolescentia*, non, spero, quisquam a me dissentiet propter locum Muren. § 63, ubi *in adolescentia* cum excusatione eius aetatis dicitur, aut Coelianae § 43, ubi *in adolescentia* necessario dicitur. Sed in eadem § 11, ubi editur *quum P. Sestius quaestor sit cunctis suffragiis factus*, tollendum est interpolatum *quaestor*. Qui inseruit, ignorabat *factum* quem dici, cui opponeretur *praeteritus*, sine adiecto nomine honoris, ut Planc. § 14, 16 et 52. et passim. Solet ita, ubi vel nihil interest qui honor intelligatur, vel id ipsum e reliqua oratione apparet. Igitur Muren. § 18. *quum multi pares dignitate fiant*, et ibid. § 45, *aliud faciam*, § 50. *si ille factus esset*. Tum Verr. II. § 121. Eodem iure in § 20. abiiciebam *augur*. Praeterea, Ernestus iure censuit *sit* mutandum esse in *esset*.

Non dissimilem interpretationem irrepsisse suspicor in hunc locum, qui est § 22: *idemque tu quum — M. Bibulum foro, curia, templis, locis publicis omnibus expulisses, inclusum domi contineres*. Neque supra § 10, neque usquam memini, ubi *templa* appellentur, addi *loca publica*, quae recte et suo loco dicuntur v. c. Verr. II. § 66. (*loca communia*, ibid. § 112.) et Agrar. II. § 36. Quare satis erit haec servare, — *templis expulsum inclusum domi contineres*: nam ita quoque tollendum est asyndeton h. l. minime opportunum.

Sunt complura eiusdem generis ab Ernesto commendata, sed spreta a novissimis editoribus. Tanto facilius fero mea saepe negligi, eiusmodi scilicet quorum me post diuturnam considerationem nondum poeniteat: complura enim excidissem mihi fateor, in quibus meum ipse errorem agnoscam, quaeque si otium fuerit retractabo. Sed in Sestiana § 102. fin. vere monuisse mihi videor de emblemate eiiciendo (Schol. Hypomn. I. p. 110): et confirmare lubet suspicionem meam du-

plici observatione. Nam istud, *alio loco*, recte tum dicitur, si refertur ad eiusmodi orationem, quae iustam argumentorum distributionem ordinemque prae se fert, sicuti in Planc. § 8. *sed hoc totum agetur alio loco*, nempe inde a § 27, ubi proprie de laudis et dignitatis contentione inter Plancium et Laterensem disputat: eodemque modo Leg. Manil. § 10, *de Lucullo dicam alio loco*, nempe § 20, quum antea tripartitam orationem fore descripsisset (§ 6), itaque Lucullum in alteram partem inclusurus esset. (Obiter, ne forte effluat, hoc adiiciamus, in illa § 20. ridicule propemodum edi solere, in quo maxime laborandum est, necessario corrigendum elaborandum.) Tum idem valet Flacc. § 55. et in Verr. II. § 15: et quod est in Verr. V. § 58, *quod alio loco ante dixi*, refertur ad Verr. IV. § 15. sqq., siquidem Actionem secundam in certas partes distribuerat: itaque, quod est ibid. § 88. fin., referendum ad Lib. IV. de signis. In Muren. § 4. quod dicit *ostendam alio loco*, pertinet ad § 79. fin. Ideo non assentior Ernesto, qui ad Div. VII. 1. 2, ubi de Aesopo narratur, *is iurare quum coepisset, vox eum defecit in illo loco*, si SCIENS FALLO, censebat loco glossema esse: carmen enim iurantem per Iovem lapidem certis ac distinctis formulis continebatur: Aesopus igitur initium istius carminis pronuntiare potuit, sed vox eum defecit quum ad illum locum pervenisset. Alterum peccatum in illo Sestianae loco est *dixit* (quamquam facile, si necesse est, corrigendum), quoniam in referendis poetarum aut aliorum monumentorum verbis, praesens *dicit* servare solet Cicero, de quo more, si bene memini, alibi notavi. Ex simili observatione recte Madvigius in Verr. IV. § 51. (Epist. Crit. p. 64.) pro vulg. *retulit*, revocat ex Leid. *refert*: idque egregie confirmatur auctoritate loci Flacc. § 55. init. In Offic. II. § 55. interpolatum est illud *dixit*, per se vitiosum, ibique legendum censeo, post commemorata verba ex epistola Philippi, *bene ministrum et praebitorem, quia sordidum regi: melius etiam, largitionem corruptelam esse*. Alia similium interpolationum exempla indicavi ad Oratorem § 15. (p. 39.) Innumerabilia poterant exempla excitari huius formae, ut Fin. III. § 67. *praeclare enim Chrysippus, cetera nata esse hominum causa et deorum, eos autem communitatis*

et societatis suae. conf. V. § 38. Et memini dixit prudenter ab editoribus exclusum esse e loco Offic. III. § 38, post verba *se hortos non habere.* — De Sestianae § 103. init. addam nunc, necessario legendum esse, *praeclara enim ille praecepta dederat iuventuti, non illa:* intelligit poëtam, ut in praeced. inquit.

Sed quum ad Sestianam § 121. (*haec omnia vidi inflammari*) contulerim locum Milonianae § 90, hunc ipsum nunc suspicor Quintiliano obversatum esse XII. 10. 62, cuius locus corruptus describendus est. Exposito enim triplici dicendi characterē, subtili, grandi et medio (sicut in Ciceronis Oratore explicatur), grandis orator quibus artificiis suum locum tueri possit exemplis ostenditur e Ciceronis orationibus delectis: *hic orator et defunctos excitabit, ut Appium Caecum* (Coel. § 33): *apud hunc et patria ipsa exclamabit, aliquandoque Ciceronem in oratione contra Catilinam in Senatu alloquetur* (Catilin. I. 18 et 27). *Hic et amplificationibus extollet orationem, et in superlationem quoque erigetur: quae Charybdis tam vorax? et Oceanus medius fidius ipse* (Philipp. II. § 67). *Nota sunt enim iam studiosis haec lumina. Hic deos ipsos in congressum prope suum sermonemque deducet: vos enim Albani tumuli atque luci: vos, inquam, Albanorum obrutae arae, sacrorum populi Romani sociae et aequales* (Milon. § 83). *Hic iram, hic misericordiam inspirabit: hic dicet, te vidit, et appellavit, et flevit, et per omnes affectus tractatus hic itaque illuc sequetur, nec doceri desiderabit.* Postrema de auditore dicuntur, corrigendumque est *huc atque illuc sequetur.* Sed quae antecedunt, ut illa de Albanis tumultis, videntur mihi ad eandem Milonianam pertinere § 90 sqq., *haec vidimus ut dicat, non te vidit: neque de suo addidit Quintilianus, et appellavit, sed praecipit quid facere oporteat oratorem, et appellabit* (ut Cicero ibid. § 91. *excitate, excitate ipsum, si potestis, ab inferis*) et *flebit* (ibid. § 92. *in nostro omnium fletu, et 93. ut ego nunc flens*).

Sed quoniam ita, nullo destinato consilio, ad praeclaram illam Sestianam revocatus sum, spero fore ut, quantumvis ea nimia sedulitas videatur, ornare nonnulla eorum quae tum disputavi mihi concedatur. Verbi causa, quod § 1, pro *ex hoc tempore*, demonstrabam corrigendum esse *is hoc tempore*,

exemplo firmatur hoc Verr. II. § 143: *quod si quem statuæ magno opere delectant, et si quis earum honore et gloria ducitur; is hæc tamen constituat necesse est* —. Tum Flacc. § 5: *si umquam respublica consilium* — *imploravit, hoc tempore implorat, non ex hoc tempore.*

Nondum repudio id, quod contendebam, in § 2. interpolata videri verba *iis potissimum vox hæc serviat*, ideoque, ut Garatonio visum erat, tollendum esse *quia*, initio huius sententiae. Etiam si verba illa ipsa per se probari possent, nullo modo ferenda esset tautologia, quæ manifesto deprehenditur in his, *mea voce utar ad* —, et *vox mea serviet iis* —. Priori forina contentus in Miloniana § 2. scripsit Cicero, *si quid auctoritatis in me est, ea apud vos utar, qui eam mihi dederunt.* Sed ipsum *servire* ut voci tribuatur, in Ciceronis oratione concedi non potest, quippe, ut *inservire*, Offic. I. § 49, perpetuo de personis, non de rebus dicitur, (veluti Verr. III. § 9 et 94.) et incideret ea prosopopoeia in illud genus, quod notavit Porson. ad Eurip. Hecubam 297. Si tamen liceret, alienum esset *servire* ab huius loci sententia, quoniam ii demum *servire* dicuntur, qui omnia sui animi aut moris libertate alterius imperio aut voluntati se accommodant, id quod omnium minime valet in Cicerone, qui perpetuo instituto amicorum pericula defendebat: aut est *indulgere*, ut in Muren. § 6. *naturæ meae consuetudinique servire.* Ne in Archiana quidem vitiosa illa prosopopoeia usurpatur, ubi § 1. hæc leguntur: *quod si hæc vox — nonnullis aliquando salutis fuit; a quo id accepimus — huic profecto ipsi — opem et salutem ferre debemus.*

Quæ, laudato Madvigio, contra Orellium disputavi ad Sest. § 32. de consecutione temporum et modorum, et nullam haberi rationem eius verbi, quo non nisi forma sententiae enunciandæ utuntur, neque eo primaria sententia continetur, multis exemplis firmari poterant, quorum unum apponam ex Orat. II. § 71: *videris — posuisse quid oporteret, non oporteat propter videris*, quoniam ipsa et primaria sententia est *posuisti quid oporteret.* Non attendit hoc Madvigius in Verr. IV. § 68. (Epist. Crit. p. 71), ut ostendi in Scholic. Hypomn. IV. p. 219. sq.

Quod in Sest. § 124. *consessu gladiatorum* legi volebam,

pro gladiatorio, iisdem rationibus adducor ut in Epist. ad Div. V. 15. 3. *Cratandrianae casus gladiatorum* verum esse existimem, prae vulgato *c. gladiatorii*.

Tum ibid. § 128. e verbis, *in unius mea salute conservanda*, ut interpolatum *eiiciebam conservanda*, recte, opinor, demonstrans *salutem* ita nude a Cicerone appellari. Sed prope stolidum ipsum illud est *salutem conservare*, quae in eo sita erat, quod ab exilio in patriam revocabatur Cicero. Quam intemperantes sint ii, qui olim veteres libros suis scilicet explicationibus complerent, exemplo, de multis, sit locus Muren. § 75: *huius (Africani) in morte celebranda graviter tulit populus Romanus hanc perversam sapientiam Tuberonis*. Reliquos non offendit hoc, quum dicitur *alicuius mortem celebrare*: sed Tullianae orationis intelligentes ferre hoc potuisse miror. Recte modo dictum erat, *Africani mortem honestare*: sed *celebrare* non nisi in re laeta et eventu prospero dicitur; *Huius in morte* i. e. quum talis ac tantus vir exstinctus esset. Abiiciatur illud *celebranda*, ideoque intelligitur quam recte dicatur Flacc. § 95. *Catilinae sepulchrum hominum audacissimorum — conventu epulisque celebratum est*. Sed ita defenditur id, in quo Pluygersius haerebat, quum in Flacc. § 41. diceretur, *quum efferretur magna frequentia consessuque vestro*.

Haud aliena hinc sunt, quae disputavi ad Legg. I, 19, §1. fin. — Sed eiusdem Murenianae alius locus § 68, (*multi obviam prodierunt — quae fuit ista multitudo cet.*) repudiandam persuadet mihi esse interpolationis suspicionem in his verbis Sestianae § 131. fin., *ad urbem accessus incredibili hominum multitudine et gratulatione florebat*. Servanda nunc censeo *multitudine et*.

Quoniam ad complurium locorum rectam interpretationem pertinet, adiiciamus aliquid iis, quae disputabamus ad Sest. § 140, horum verborum opportunitate: *unus in hac civitate, quem quidem ego possum dicere, praeclare vir de re publica meritus, L. Opimius, indignissime concidit*: in quibus Madvigius postulabat *possim*, ego contendebar Indicativum requiri, ubi per pron. relativum, addita coni. *quidem*, sententia compleretur. Huius rationis est hoc exemplum, Orat. II. § 105:

ac nostrae fere causae, quae quidem sunt criminum: in quibus nihil agit nisi ut pressius definiat illud causarum genus, de reliquis mox dicturus. Sic ibid. § 291: habetis ea, quae voluistis ex me audire, de quibus quidem accuratius dicendum et cogilandum fuit. Ex eademque ratione servanda est lectio Stephaniana ibid. § 93, in his: antiquissimi fere sunt, quorum quidem scripta constant, prae vulg. constant: statim definit quos appellaturus sit. Et operae pretium est exempla persequi quibus Madvigius suam disciplinam demonstrare conatur. Veluti in hac ipsa Sestiana § 106. quum dicitur, quae concio fuit, quae quidem non esset conducta, necessario hoc indicatur, modo non esset conducta concio. Ideoque eandem rationem sequitur sermo, ubi non quidem, sed modo usurpatur: ut Pison. § 45: nemo denique civis est, qui modo se civem esse meminerit, qui vos non oculis fugiat. Flacc. § 97. nemo erit tam iniustus, qui me audierit, sit modo liber et civis. In Bruto § 27: ante Periclem — et Thucydidem litera nulla est, quae quidem ornatum aliquem habeat et oratoris esse videatur.

Toto coelo hoc diversum est ab iis, quae nunc erant consideranda, in quibus omnibus *qui quidem* interponebatur ad explicandum; in hoc autem absolvitur et clauditur ita sententia, quam brevissime sic enunciare potuisset, *ante Periclem nihil ornatum et oratorium literis mandatum est: sed in illa forma quam optavit, non coni. quidem, sed ipsum relativum qui postulabat Coniunctivum. Republ. I. 2. § 2: nihil enim dicitur a philosophis, quod quidem recte honesteque dicatur, quod non ab his — partum sit: in quibus iterum haec sententia inest, si modo recte dicatur. Rursus, Legg. I. § 54: quae quidem ad rem pertineat, una: ad alterum illud genus referendum est, quod modo in Bruti loco explicui. Postremo Madvigius, quo planius scilicet indicaret quid vellet, mirum quoddam comminiscitur exemplum. Excitat enim haec e Bruto § 65: Catonem vero quis nostrorum oratorum, qui quidem nunc sunt, legit? Tum adiicit, contra necessario dicendum esse, Catonem unus, qui quidem nunc sit, Caius legit. Quis, quaeso, umquam ita Latine locutus est? Ista per se, qui quidem nunc sit, nihil aliud continent nisi hoc, si modo sit: et sane, nisi esset, legere non poterat. Non attendit, ut in*

illo exemplo *quis*, ita *unus* postulare adiectum genitivum in eiusmodi definitione et circumscriptione: et, quamquam recte dicatur *Catonem unus legit Caius*, ita in illa ampliori forma dicendum fuisse, *Catonem unus, eorum quidem qui nunc sunt, Caius legit*.

Pauca nunc attingamus in *Pisoniana*. Aliquanto melius oratio distinguenda est in his, quum dicitur § 12: *atque haec dicere vix audeo: vereor ne qui sit* —. Intelligi nequit quae sint ista *haec*, quae nulla relativa sententia subiecta explicantur, neque statim commemorantur. Apparet, opinor, oratorem, quum dicere aggrediretur, subito deterreri metu ne forte incredibilia dicere videatur. Distinguamus igitur hoc modo: *Atque haec* — *dicere vix audeo: vereor ne qui sit, qui istius insignem nequitiam frontis involutam integumentis, nondum cernat: dicam tamen: ipse certe agnoscet, et cum aliquo dolore flagitiorum suorum recordabitur: — meministine* —. Sic, novae sententiae forma instituta, omittens id quod dicere instituerat (*atque haec*), plane exponit quod vult. Similem sustinendae sententiae formam animadvertimus in § 32: *quum vero* — *forsitan hoc erit*, tum iterum § 50: *ausus esset* — *mitto cet.*

Vix quisquam dubitabit mecum corrigere hoc in § 13: *meministine* — *excusatione te uli valetudinis, quod diceret cet.* Immo, *quum diceret*, ut perpetua consuetudo sermonis postulat. De usu *Coni. quum* cum imperf. *Coni.*, utilia annotavit *Madvig. Opusc. Acad. alt. p. 8.*

Tum operae pretium est hunc locum considerare, § 46. Quum dixisset, *plura etiam acciderunt, quam vellem. Nam ut amitteretis exercitum, numquam mehercule optavi: statim addit: illud etiam accidit praeter optatum meum, sed valde ex voluntate: mihi enim numquam veniret in mentem furorem et insaniam optare vobis, in quam incidistis. Atqui fuit optandum. Me tamen fugerat deorum immortalium has esse in impios et consceleratos poenas certissimas constitutas. Quum dicitur illud etiam, i. e. praeterea, apparet novum quoddam expectandum esse, quod tamen non simpliciter commemoratur hoc modo, accidit ut in furorem incideretis, sed in novam sententiam conicitur cum *coni. enim*: de quo Graecismo (quoniam ea-*

dem in forma part. γὰρ usurpari solet) et Madvigius monuit Gramm. Latin. § 340. b, et ipse alibi dixi, et exemplum est Offic. II. § 36: *illud absurde* (Theophrastus): *est enim multis* —. Suspensam pronominis *ille* explicationem animadverto in Flacc. § 14. *quanta illa sunt!* Sed in verbis *me tamen fugerat*, non sine causa haeret Ernestus, cui videbatur postulari negatio, ut legeretur *me tamen non fugerat*. Legatur plena prudentiae annotatio. Ego commendaveram *nec me tamen*: nec tamen ita huius orationis ingenio satisfieri existimo. Quod enim antecedit, *atqui fuit optandum*, necessario ita explicandum est, *si optassem recte optassem*; in primis alienum ab ea mente quam nunc explicat Orator. Corrigo: *at quid fuit optandum? mene tum fugerat — constitutas?* quorum sententia haec erit: «ne necesse quidem erat istud a me optari, siquidem certo noveram cet.»

Retractare lubet quae olim disputavi de eo loco, qui est § 81. Quum dixisset, se propter tantas res, quas gessisset, gereretque quotidie, Caesari non amicum esse non posse, haec subiungit, ut nunc edi video: *Cuius ego imperium, non Alpium vallum contra adscensum transgressionemque Gallorum, non Rheni fossam, gurgitibus illis redundantem, Germanorum immo- nissimis gentibus obiiicio et oppono; perfecit ille, ut si montes resedissent, amnes exaruisent, non naturae praesidio, sed victoria sua rebusque gestis Italiam munitam haberemus*. Splendide haec in laudem Caesaris dicuntur, quae tamen, quoniam unum illud quod praecesserat ornari oportebat (*quum tantas res gessisset gereretque quotidie*), una sententiae conformatione absolvi necesse erat, non in duas partes dissecari (*cuius ego — oppono: perfecit ille* —). Recte nunc receptum est *imperium*. Quid alii iudicent, inquit, nescio; sed ego Caesaris imperium obiiicio Gallis et Germanis, non Alpes neque Rhenum. His nunc subiicitur id, quod inde conficere licebat: *ut, si montes cet.*, quibus perperam praepositur, cum alienissimo pronomine, *perfecit ille*, inani studio a nescio quo interpositum. Sed ne *victoria sua* quidem vitio caret. Non movebo controversiam de reflexivo *suus*, de cuius collocatione dubitari potest, nec plane satisfaciunt ea quae explicuit Madvig. Grammat. Latin. § 381. sq. Sed ipsum *victoriae* voc. in

singulari numero non nisi in totius belli extremo eventu usurpari solet, sicuti belli civilis quoque *victoria* appellatur: Caesaris nunc non *victoriam*, sed *victorias* ab Oratore celebrari aequum erat (sicuti Pompeii *victoriae* appellantur Leg. Manil. § 28), *victoria* profligato demum compositoque bello appellari potuisset. Quapropter locum ita ad rectam dicendi rationem revocandum esse censeo, ut, omissis illis *perfecit ille*, legamus, *non naturae praesidio, sed huius victoriis rebusque gestis* —.

In Oratione pro Fonteio § 28, quum ostenderet in optimi cuiusque iudicio saepe multa ab accusatore in reum dici, quamquam falsa, haec subiicit: *quam multa M'. Aquilius audit in suo iudicio! quam multa L. Cotta! denique P. Rutilius, qui etsi damnatus est* cet. Sed ineptum est illud *denique*, etiamsi quis putat esse pro *postremo*: nam post Rutilium L. Pisonis iudicium commemoratur, viri insignis virtutis et integritatis. Quum tamen hoc Rutilii exemplum efficax videretur ad obtinendum id quod volebat, plura de hoc dicere instituit, neque iteravit illud *quam multa*, sed scripsit, *Quid P. Rutilius! qui, etsi damnatus est* —. Ille igitur ipse homo sanctissimus ac temperantissimus multa audit in sua causa.

Adiciamus unum alterumque de Agraria II. Veluti quod dicitur § 10: *nec si qui agros populo Romano pollicentur, sed aliud quiddam obscure moliuntur, aliud spe ac specie simulationis ostentant, populares existimandi sunt*. Statim revocamur ad illud exordium Lib. I. Nat. Deor., ubi § 5. est ipsum illud *in specie fictae simulationis*. Neutro loco intellico, quid sit *species simulationis*. Novimus *speciem utilitatis, honestatis, virtutis, viri boni*, similiaque: sed quid, quae-so, sibi vult *specie simulationis aliquid ostentare*? Et, si quidem *species* et *simulatio*, in huiusmodi sententia, fere synonyma sunt, corrigendum erit certe *specie et simulatione*. Infra § 15. est, *legis agrariae simulatione atque nomine*, et § 16. *simulatio largitionis*, quae eodem redeunt. Sed abii-ciendum est, quod e vitioso conatu sequentis vocabuli exarandi remansisse suspicor, *spe ac*: neque enim quisquam dixerit *spe ostentare*, quasi id esset sic ostentare, ut inde in aliis spes excitetur: sed *dare, ostendere aut ostentare spem*: neque *spe*

ostentare, aut quidquid aliud facere, nisi in ea spe dici potest, quam ipse habeat is qui ostendat. Similiter illa in Nat. Deor. corrigenda erunt, in *specie ficta et simulatione*, quae referuntur ad illam Deorum informationem et descriptionem, qualem Epicurus excogitaverat. *Fictum et simulatum* aequiparari solent, ut Flacc. § 93.

In § 16. haec dicuntur: *si falsa vobis videbuntur esse* (quae exposuero), *sequar auctoritatem vestram, mutabo meam sententiam: sin insidias fieri libertati vestrae, simulatione largitionis, intelligetis, nolite dubitare, plurimo sudore et sanguine maiorum [vestrorum] partem, vobisque traditam libertatem, nullo vestro labore, Consule adiutore defendere.* Istud defendere libertatem nihil aliud est, nisi legem in comitiis reiicere suffragiis: ideo iste *nullus labor* appellatur: qui tamen, si nullus erat, neminem adiutorem postulabat, id quod Orellius, ut ex eius annotatione apparet, non assecutus est, temereque repudiavit Ernesti correctionem, ut legeretur *auctore*. Modo dixerat *sequar auctoritatem vestram*: nunc dicit, repudiatote legem mea auctoritate. Bis modo ante, § 12 et 14. *auctor atque adiutor* coniungebantur: sed apparet quid intersit inter eorum locorum sententiam et praesentem locum.

In § 17. quum dixisset omnes potestates a populo Romano proficisci oportere, de Rullo haec subiicit (quemadmodum hucusque editum est): *hoc tribuno plebis potissimum venit in mentem populum Romanum universum privare suffragiis.* Non puto quemquam explicare posse illum ablativum (*hoc tribuno*): sed non est illa modestia, aut verecundia, sed plane ἀναισθησία, non recipere facillimam Ernesti correctionem, *huic tribuno*. Perpetuo ita Orator in eadem oratione: § 27, *hic autem tribunus plebis*: ut § 30 et § 81. *Rullus exstitit*. Ideo fortasse in Agrar. III. § 11. restituendum *hic tribunus plebis*.

Levi opera corrigendum est hoc, quod constanter editur § 65: *reperietis partem esse eorum —, partem —.* Imo utrobique leg. *partim*: qui dubitant, consulant Grammaticos et Indices.

Non puto defendi posse hoc, quod editur § 70: *Sullanus ager — tantam habet invidiam, ut veri ac fortis tribuni plebis stridorem unum perferre non possit.* Equidem neque unum

stridorem, nec *plures stridores* novi. Aptius sententiae credo fore, *stridorem minimum*.

Curas secundas in Brutum Ciceronis edidi Mnemos. Vol. VI. p. 421. sqq. Quod ad § 40. contendebam, *superiorem Lycurgum* perperam dici, addenda erant haec exempla, quibus proprius istius comparativi usus defenderetur: *Cyrum superiorem* appellari Divin. II. § 136. *Africanum superiorem*. Fin. V. § 70, ex eademque Ciceronis consuetudine ab Asconio p. 23. *Crassum superiorem*.

Ibid. § 56, quum ederetur *ut erat laena amictus*, abiicienda censebam duo postrema vocabula. Incidi postea in viri docti opinionem, qui in his Herodoti I. 24. de Arione, ἤψαλ μιν ἐς τὴν θάλασσαν ἐαυτὸν, ὥς εἶχε, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ, tollendum contendebat illud ὥς εἶχε. Mihi contra retinendum id videtur, ac lubentius carerem verbis, quae adiiciuntur, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. Sed ipsum illud ὥς εἶχε, compluribus locis in Herodoto recurrens, (vid. index Schweighaeuserianus) sic explicandum est, *sine ulla mora*. De Livio pronuntiare non audeo, apud quem XXVII. 51. 11. C. Claudius Consul dicitur iussisse *captivos Afros vinctos, ut erant, ostendi*.

Restituendum dixi in § 57. *ementitum*, prae vulgato *mentitum*. Eodem modo corrigendum in Planc § 72: *nam primum illud fuit asperius, me, quae de Plancio dicerem, mentiri et temporis causa fingere*: imo *ementiri*: alterum non asperum, sed improbum et impudens et prope immane fuisset: et recte servatum *ementior* i. e. *lingo*, ibid. § 75: conf. Fonteii. § 40. Philipp. II. § 85.

Quoniam demonstravi in § 178. corrigendum esse *noverat* pro *cognoverat*, non abs re est indicare locum Pisonianae § 30: *quisquam vos Consules tunc fuisse — putet, qui eius civitatis — non leges, non instituta, non mores, non iura noritis?* Itaque ibid. § 47, *quid est aliud furere, non cognoscere homines, non cognoscere leges, non Senatum, non civitatem?* his corrigendum nosse.

In § 315. notavi perversam Latinitatis interpretationem horum verborum, quae cum vitio edi solebant, *a me Asia peragrata est cum summis oratoribus*. Post Ciceronem, ut in aliis multis, ita in hoc is verborum usus invalescere coepit, quo

dicas fere vim inferri ingenio sermonis. Unum indicabo Livium, in quo haec exempla notanda: XXXV. 12. 11. *peragratus orbis terrarum victoriis regum Macedoniae*: conf. XXX. 17. 5. XXVI. 41 23: *exercitum — traducite in terras cum multis fortibus factis saepe a vobis peragratas*. Contra sine praepositione, VII. 20. 9: *quum populatione peragrati fines essent*. XXXIV. 56. 10, *Ligures agrum Placentinum cum caedibus et incendiis perpopulatos esse*. Nihil horum Cicero probasset, qui tamen Muren. § 11. *Asia a Murena in militari labore peragrata est*.

Quam facile *illudere* corrumpatur in *includere*, (quo nitebatur mea correctio in § 522), apparet ex Orat III. § 202, ubi in aliquot Codd. deprehenditur *inclusio*, pro *illusio*.

§ 21.

Flaccianam nuper relegi adhibitis exquisitis observationibus Playgersii (Mnemos. VI. p. 138. sqq.). Itaque eius acumine excitatus unum alterumque reperisse mihi videor, quorum summam hic expromere lubet, etiamsi fortasse minoris momenti esse videantur. In ipsa prima huius Orationis periodo nomen ipsum *L. Flacci* efferrī necesse erat, facileque patimur in clausula hoc iterum fieri. Sed quum statim subiicitur, *Quod enim esset* (l. *est*) *praemium dignitatis, quod populus Romanus, quum huius maioribus semper detulisset, huic denegaret, quum L. Flaccus veterem Valeriae gentis in liberanda patria laudem prope quingentesimo anno rei publicae retulisset?* nec per se ferendum est ut denuo *L. Flaccus* appelletur, quum praesertim hoc in iis suo loco fiat quae statim sequuntur, nec convenit nomen proprium post *huic denegaret*, quasi *L. Flaccus* diversus esset ab eo, qui illo pronomine indicaretur. Nihil igitur nos moretur quin, abiecto nomine proprio, legamus, — *huic denegaret, qui veterem Valeriae gentis* cet.

Rursus, ut modo dicebam, suo loco nomen proprium ponitur in his verbis § 2: *sed si forte aliquando aut beneficii huius obtrektor, aut virtutis hostis, aut laudis invidus existisset, existimabam L. Flacco multitudinis potius imperitae, nullo tamen cum periculo, quam sapientissimorum et lectissimo-*

rum virorum iudicium esse subeundum. Nihilne igitur offendit, quod iterum nomen proprium infertur post pronomen, si quidem *huius* ad Flaccum ipsum referendum sit? Sane offendit: sed nunc quidem ipsum pronomen in vitio est, quod tum in hac orationis compositione vix ad Flaccum pertinere potest, tum *hoc beneficium* intelligi nequit, quoniam nullum modo beneficium commemoratum est. Quid autem voluit Orator? Hoc fere: fieri potest ut aliis aliquando obtrectatores exstiterint qui eos in ius vocarent, at in Flacco non expectandum erat eo usque progressuram invidiam, ut tam gravi quaestione in summum periculum adduceretur. Me si audire vis, excluso illo pronomine, et alio revocato, quod propter similitudinem praecedentis vocabuli saepius excidissee alibi ostendimus, legas, *sed si forte aliquando alicui aut beneficii obtrector cet.*

Non plane Oratoris sententiam referunt haec, in § 9. Dixerat contemnere se Graecos testes, non quo nationi huic maxime fidem derogaret: *Nam si quis umquam de nostris hominibus a genere isto studio ac voluntate non abhorrens fuit, me et esse arbitror, et magis etiam tum, quum plus esset otii, fuisse: sed sunt in illo numero multi boni, docti, prudentes, qui ad hoc iudicium deducti non sunt, multi impudentes — quos variis de causis video concitatos.* Post ea quae antecedunt, mirum est subiici *sed sunt — boni.* Convenit potius ut hoc concedendi forma dicatur, ita ut firmitus exstet id, quo destinantur haec omnia. Equidem vix dubito, quin *sed* ortum sit ex praeced. syllaba: quo abiecto legam, *sint in illo numero — deducti non sunt; sunt multi impudentes cet.*

Negationem excidissee puto in his § 11: *Graecus testis quum ea voluntate processit ut laedat, non iurisiurandi, sed laedendi verba meditatur: vinci, refelli, coargui putat esse turpissimum: ad id se parat: nihil aliud curat.* Quum dicitur *ad id*, per sermonis morem fieri non potest ut explicetur *ne coarguatur*: necessario est *ad laedendum.* Sed qui nihil nisi hoc curat, quem nulla iurisiurandi religio impedit, quique temere omnia effundit atque ementitur, hic facillime et *convincitur et arguitur*: quod quum isti Graeci testes non curarent, dixit Ora-

tor, *vinci* — *non putat esse turpissimum*. Conf. infra § 22 et 41.

In Laelio accusatore primum hoc reprehenditur. (§ 13.) quod in inquirendo quasi vim adhibuisse videretur: tum obicitur § 14, *sermo est tota Asia dissipatus, Cn. Pompeium, quod L. Flacco esset vehementer inimicus, contendisse a D. Laelio* — *ut hunc hoc iudicio arcesseret, omnemque ei suam auctoritatem, gratiam, copias, opes ad hoc negotium conficiendum detulisse*. Id hoc veri similis Graecis hominibus videbatur, quod paulo ante in eadem provincia familiarem Laelium Flacco viderant. Pompeii autem auctoritas quum apud omnes tanta est, quanta esse debet, tum excellit in ista provincia, quam nuper et praedonum et regum bello liberavit. Adiunxit illa, ut eos, qui domo exire volebant, testimonii denunciatione terreret, cet. Primum, illa, Pompeii autem —, non novam sententiam inchoant, sed iungenda sunt cum praecedentibus: tum illis, *adiunxit illa*, addendum est *Laelius*, quo subiecto vix carere potest sententia. Sed ne domo exire quidem rectum est, quod quid sit ut uno exemplo defungar, intelligitur in Bibulo, ad Div. I. § 7. H. l. dicendum erat *d. abire*, aut *d. abesse*.

Violatur perpetua componendae orationis consuetudo, quum dicitur § 31. *tamen Flacci consilium in remigibus imperandis reprehendetur?* oportebat enim *remigum imperandorum*. Sed totum illud, *in rem. imp.* inutile emblema est. Ut initio huius § *diligentia*, ita nunc *consilium* memoratur, nulla explicatione adiecta.

In illa narratione de teste Dorylensi, quum dixisset § 40, *dubitabitis, iudices, quin ab hoc ignotissimo Phryge nobilissimum civem vindicetis?* Atque huic eidem nuper tres equites Romani — *non crediderunt*. Post illam interrogationem ineptum est inferre coniunctionem *atque*, idemque valet de *Lambiniano atque*. Quum enim ista interrogatione declararet hominem istum nihili esse, neque ullam eius testimonii fidem esse, subiecit, *Itaque equites Romani ei non crediderunt*.

Reperire non potui quo modo interpretandum esset hoc, § 64, ubi de Graecia dicitur, *Asiae maximam oram, bello superatam, cinxit urbibus, non ut munitam coloniis augeret*.

sed ut obsessam teneret. Quae est ista Asiae ora munita? quid est munitam augere? et quid coloniis augere? Sunt haec omnia nihili: corrigendumque, non ut inanem colonis auge-
ret.

Castricio mortuo, primum hoc concessum esse dicitur § 75, *ut in oppidum introferretur: deinde ut ferrent ephebi. Sed requiritur, ut efferrent.*

Corruptissima verba § 77. *Flaccum in curia decrevissent veridicas*, conicio sic ad sanam sententiam, quae argumento conveniat, revocanda esse: *Flaccum iniuriam decrevisse vindicas*. Alloquitur Decianum, ut initio § 70. quaesierat, *quid tibi tandem, Deciane, iniuriae factum est?*

Orellius sanum esse hunc locum putat, et scilicet interpretatur, § 87: *sed tamen Lurconem, quamquam pro sua dignitate moderatus est in testimonio dicendo religioni suae, tamen iratum esse Flacco vidistis. Prava tamen sententia ex istis exit: »vidistis Lurconem iratum quamquam est moderatus:»* tamquam si non videre potuissent iratum, si non esset moderatus. Iungenda haec erant per continuatum accusativum, et hoc modo corrigenda: *sed tamen Lurconem, quamquam pro sua dignitate moderatum et in testimonio dicendo religiosum, tamen* —. Crebro ita loquitur Orator: supra § 23, *natio minime in testimoniis dicendis religiosa*, item Caecin. § 26.

Turbatum est in his, quae de Valeriae hereditate narrantur, quam Flaccum praetorem exigere non oportuisse contendebat testis Lurco. In quo crimine defendendo haec quoque dicuntur § 89: *quid? si ista omnis pecunia huic adolescentulo L. Flacco reddita est? si petita, si redacta per hunc Antiochum, paternum huius adolescentis libertum, seni illi Flacco probatissimum* —? Apparet ex iis quae statim subiiciuntur, hereditatem illam lege venisse non tantum ad Flaccum, sed ad propinquum quoque eius, adolescentem; tum Flaccum eam totam concessisse huic adolescenti. Quid igitur sibi volunt illa, *ista omnis pecunia huic adolescentulo L. Flacco reddita est?* quum praesertim Flacco, praetor qui fuerat anno ante, omnium minime conveniat nomen *adolescentuli*. Retulit igitur hinc Orellius in Onomasticon, istius adolescentis nomen fuisse L. Flaccum. Non credo: et totius loci forma

eiusmodi est, ut non nomine appellatum ab Oratore fuisse putem, quamquam credibile est unum fuisse de Valeriis, si quidem agebatur de Valeriae hereditate. Sed suspicor nomen proprium additum esse a commentatore, qui scilicet explere vellet quod omissum esset. Videtur in iudicio affuisse ille propinquus, quem satis erat indicare *hunc adolescentulum*.

Minutum, nec tamen negligendum hoc est, quod in § 106. dicitur: *cui si patrem conservatis, qualis ipse debeat esse civis praescribetis: sin eripitis, ostendetis bonae rationi — nullum a vobis fructum esse propositum*. Et ratio, et perpetua Ciceronis consuetudo postulat ut utrobique futurum restituatur, *conservabitis et eripietis*. Monuit de ea syntaxi Beierus ad Off. III. § 19. Conf. III. § 89. sq. Maxime servatur hoc in harum causarum peroratione: Muren. § 88: *si hunc vestris sententiis afflixeritis, quo se miser vertat?* Et in ipso exitu Coelianae corrigendum, *quem si vobis — conservabitis*. In simili causa Graeci quoque *εἰ* cum futuro iungunt: Lysias Polystrat. § 35, *εἰ δ' ἡμᾶς ἀδίκως ἀπολεῖτε*. Agorat. § 93, *εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε Ἀγοράτου τουτουῖ*, ut fortasse statim post corrigendum sit *διαπράξεσθε* et *καταψηφιεῖσθε*. Aeschin. Timarch. § 192, *εἰ μὲν δώσει τῶν ἐπιτηδευμάτων Τίμαρχος δίκην, ἀρχὴν εὐκροσμίας ἐν τῇ πόλει κατασκευάσετε*.

§ 22.

Nulla facile reperietur in Tullianis Orationibus quam quis maiore cum voluptate relegat, quam Murenianam, quae ita venustate et omni lepore nitet, ut mireris Ciceronem Consullem, tam difficillimo tempore, necdum Catilina profligato (conf. Flacc. § 98), tantum de severitate remittere potuisse, et omni ingenii festivitati indulgere, ut eos qui audirent necessario ad hilaritatem traduceret. Quid causae fuerit, ut, quum ad Atticum scribens Cicero (II. 1. 3.) consulares orationes enumeraret, hanc pro Murena omiserit, difficile est ad iudicandum, et fortasse coniunctum cum alia controversia de illo loco, quam nunc attingere non vacat. Non tamen reticebo quae mihi suspicio orta sit, quam tamen multum abest ut argumentis idoneis commendari posse existimem. Fieri

potest ut non statim, non certe eodem tempore quo reliquas consulares, ita hanc quoque edendam paraverit: tum satis nunc constat in commentariis relictæ esse ea, quibus nunc caremus post § 57. (conf. Plin. Epp. I. 20. 4. Niebuhr Ciceron. Oration. fragment. Romæ 1820. p. 40. et Rinkes. de Catilin. Prima Introd. p. xiv. sq.) de Postumii criminibus, deque Serv. Sulpicii adolescentis criminibus. Tum ipse introitus, qui § 1. absolvitur, eam continet tautologiam, ut dicas Oratorem, quod edere vellet, diversis modis tentasse quo modo enuntiaret. Nisi tamen edidisset postea, non instaurasset eius memoriam, ut puto, Fin. IV. § 74. Sed, quemadmodum dicebam, non tantum tribuo huic suspicioni, ut rationes conquirere et explorare operæ pretium sit. Videamus potius de uno alteroque loco, in quibus, quemadmodum e libris edi solet, laborare mihi videtur oratio.

Statim § 5. ubi respondet Catoni, qui negaret rectum fuisse Ciceronem Murenæ causam attingere, et alia dicit, et hæc: *quis mihi in re publica potest aut debet esse coniunctior, quam is cui res publica a me uno traditur sustinenda, magnis meis laboribus et periculis sustentata.* Nulla commemoratur varietas, nisi una pro uno. Sed una tradi rem publicam merito sensu cassum visum est. Quid autem est a me uno traditur? Fac ita gloriari Ciceronem, omnia per se gesta esse hucusque, nihili fuisse Antonium, (quamquam ne sic quidem enuntiandum hoc erat, ut diceret *ego unus trado rem publicam*) excluditur huiusmodi sententia ea gloriatione quæ statim subiicitur (*magnis — sustentata.*) Sed ne traditur quidem recte dicitur. Quum Cicero Murenam comitiis centuriatis *renuntiabat* consulem aut *declarabat*, nondum ei *tradebat rempublicam*. Non contendo verum me vidisse, sed tamen coniicio scripsisse Ciceronem, cui *res publica continuo tradetur sustinenda* —. Igitur infra § 80. dicit, cui *rem publicam cupio tradere incolumem*. Frustra certe Halmius coniecit *cuncta*.

Ego, (inquit § 7.) Servi Sulpici, me in petitione tua tibi omnia — præstitisse arbitror. Nihil tibi consulatum petenti a me defuit, quod cet. —. Quum modo præcedat in petitione tua, putidum videtur et molestum iterari hoc statim, verbis *consulatum petenti*, quæ mihi interpolata esse viden-

tur. Nam proximo loco, § 8, ubi est *quum peteres consulatum*, requirebatur hoc, cui opponeretur *quum Murenam ipsum petis*.

Leviter corrigendum mihi videtur in his, § 11; *an, quum sedere in equis triumphantium praetextati potissimum filii soleant, huic donis militaribus patris triumphum decorare fugiendum fuit, ut rebus communiter gestis paene simul cum patre triumpharet?* Aptius videtur, *et rebus — triumphare?* Non placet, quod e Monac. edidit Halmius, *ne rebus*.

Manifesto deprehensam tenemus grammatici cuiusdam interpretationem, quae per errorem in Ciceronis orationem adscita est, § 15, ubi dicitur: *et proavus L. Murenæ, et avus praetores fuerunt, et pater, quum amplissime atque honestissime ex praetura triumphasset, hoc faciliorem huic gradum consulatus adipiscendi reliquit.* Haec plana sunt et eleganter enuntiata. Abiiciamus igitur ea quae adduntur: *quod is iam patri debitus a filio petebatur, quum praesertim inscite composita sint: necessario enim pron. is referendum ad gradum consulatus, et ne ipsum quidem consulatum cuiquam deberi dicendum erat.*

Si ratio valebit, corrigendum videbitur in his, § 18: *neque enim quemquam vestrum fugit — non eundem esse ordinem dignitatis et renuntiationis, propterea quod renuntiatio gradus habeat, dignitas autem sit persaepe eadem omnium: imo, habet, et est: nihil haec attingit praecedens forma accusativi cum Infinitivo.*

Quum Murenam laudasset propter ea, quae legatus Luculli in Asia gesserat, addit § 20: *atque haec, quamquam praesente L. Lucullo loquor, tamen, ne ab ipso — concessam videamur habere licentiam fingendi, publicis literis testata sunt omnia, quibus L. Lucullus tantum laudis impertit, quantum neque ambitiosus imperator neque invidus tribuere alteri in communicanda gloria debuit.* Ridiculum servatur hoc: quibus (i. e. literis publicis) *Lucullus laudem impertit.* Noli dubitare quin *L.* remanserit ex eo quod scriptum fuerit, *legato*, quem ideo significat, quod mox dicitur, *quantum imperator debuit.* Spero hoc probatum iri Halmio, qui de sua coniectura ediderat *tantum huic laudis.* Quod Ernestus *impertit* commendavit, refutari spero iis, quae supra pag. 206. disputavi ad Sest.

§ 102. — Quod statim sequitur § 21, *summa in utroque est honestas*, sic prodit, quasi novum quid dicatur: sed est conclusio e superioribus, et propter extremam syllabam praeced. vocabuli (*debu*) coniunctionem excidisse puto, ut restituendum sit, *ita summa* —.

Vix credibile tam constanter in novissimis editionibus servari potuisse illud in eadem § 21, quum dicitur *de dignitate contendas*; quippe multae veteres editiones illud *de* rectissime omittunt. Contendunt duo *de* eo, quod uterque consequi et obtinere studet; sed contendunt sua virtute uterque, et hic sua dignitate, i. e. utrius dignitas praestantior sit.

Aut fallor, aut in castissimo Ciceronis sermone tolerandum non est, ut dicatur hoc in § 22: *simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostrae conticescunt*. Dicitur *increpare* absolute, ut sonum edere, v. c. Pison. § 99: sed fieri non potest ut *suspicio*, quae sensim in hominum animis oritur, et lente vulgatur, dicatur *increpare*. Aptius erit *increbruit*.

Sulpicio haec dicit § 23: non est id, quod didicisti, praeclarum aliquid: *aliis ego te virtutibus — omni honore semper dignissimum iudicavi. Quod quidem ius civile didicisti, non dicam operam perdidisti, sed* —. Quorsum in his illa coniunctio *quidem*? Non est novum hoc quod dicit, *ius civile didicisti*, sed modo iam dictum erat. Lego, *quodque ius civile didicisti* —.

Dicendi facultatem saepe valuisse dicit in consule deligendo, § 24. *Quaeritur consul, qui dicendo nonnumquam comprimat tribunicios furores* cet. Sed, propter antecedens, *in consule deligendo*, perspicuum est *consul* interpolatum esse.

Non multo post, § 25. *Cn. Flavii* nomen interpolatum est a grammatico, qui scilicet interpretaretur: *inventus est scribe quidam, Cn. Flavius*. Ubi sic per contemtum eum significat, fieri non potest ut honoris causa nomen addiderit.

Corrigendum hoc quoque est, § 26: *quid huic tam loquaciter litigioso responderet ille, unde petebatur, non habebat*. Immo *quod huic* —.

Mithridatici belli magnitudinem demonstraturus, dixerat § 32, *omnibus* regibus, quibuscum populus Romanus bellum gessisset, Mithridatem unum anteponendum esse: ut verba,

hunc regem nimirum antepones, si sententiae convenient, hoc modo sint corrigenda, *hunc regem unum antepones*, quod post omnibus regibus maiori cum emphasi sic enuntiatur. Quod editur, *nimirum*, nihili h. l. est, quod aut in timida affirmatione, aut in dubio etiam usurpari solet: *nimum*, quod ipsum quoque e libris profertur, manifesto prava lectio est, librario debita. Sed continuo subiicit haec: *quem L. Sulla, maximo et fortissimo exercitu, pugnax et acer, et non rudis imperator, ut aliud nihil dicam, cum bello invectum totam in Asiam, cum pace dimisit*. Iure recepta nunc est egregia Niebuhrii coniectura. Sed sollemnis fluctuatio librorum est in hoc, ut vel *eum bello*, vel *cum bello* prae se ferant. Nollem Orellius defendisset *eum*, quod saepenumero repetitur *is* post relativum: "ex eo exemplo, quo nos ablegat, Philipp. II. § 17, conficiendum erat tum hoc fieri, si post relativum integra quaedam sententia cum verbo interponatur. Contra Ernestus *cum* delere iubebat. Tamen servandum est, non tantum quod *bello invehi* Latinum non est, rursus *cum bello invehi*, i. e. invadere ita ut bellum inferas, probatur iis exemplis, quae supra p. 216. indicavi ad Brut. § 315; sed ita quoque servatur, quam quaesivit, oppositio, *cum bello invectum* — *cum pace dimisit*, i. e. quamquam non debellatum, pace composita discedere eum passus est.

Debilitant oratoriam vim ea quae mihi interpolata videntur in his, quae brevi intervallo de Mithridate dicuntur: *qui rex sibi aliquot annis sumtis ad confirmandas rationes et copias belli, tantum spe conatuque invaluit, ut se Oceanum cum Ponto, Sertorii copias cum suis coniuncturum putaret*. Non tantum asyndeton, quo nihil h. l. ineptius est, arguit verba illa, *Sertorii — suis*, ab interprete quodam adiecta esse, sed ipsa tam humilia sunt, ut propemodum insulse splendidis illis *Oceanum cum Ponto* subiiciantur. Non pugnabo cum iis, qui talia non sentiant; demonstrari certe vix possunt. Sertorii nomen ne Leg. Manil. § 9. sq. quidem ponitur, adeoque credibile est istic quoque verba *Sertorianae atque Hispaniensis* interpolatori deberi. Propter sequens *putaret*, retinui *invaluit*, prae altero *valuit*.

(Continuabitur).

I. BAKE.

ATAKTA.

(Continuantur ex VIII. pag. 224).

§ 25.

Quum nuper exponere coepissem nonnulla eorum, quae de-
nuo pervolutata Ciceronis Mureniana invenisse mihi videbar
fortasse non spernenda ad meliorem praestantissimae orationis
interpretationem, meaque accommodarem Halmianae recensio-
ni in 2da Edit. Orelliana, nescio qua senili vel levitate vel
inertia et Addenda istius voluminis consulere neglexeram, ne-
que ullam rationem habueram eius disputationis, qua Bootius
Murenianam ornaverant in 5to volumine Mnemosynes. Huius
igitur et Kayseri simul ac cognovissem disputandi genus ele-
gans et acutum, statim animadverti, si quid inde proficere
vellem, iterum iterumque Orationem illam mihi diligenter
perlegendam esse. Quae ex hoc labore, quem non sine vo-
luptate perfeci, nata sunt, nunc explicare aggredior, nec re-
cusabo quin de uno alteroque loco sententiam mutem, quam
ante explicueram.

Quum in ipso exordio Orator praedicavisset quid sollenni
more a diis immortalibus precatus esset, quum Murenam co-
mitiis centuriatis consulem renuntiavisset, in quibus hoc erat,
*ut iis quoque hominibus, quibus hic consulatus se rogante da-
tus esset, ea res fauste feliciter prospereque eveniret:* convertit
orationem ad iudices (§ 2), ad quos quum deorum immortalium
potestas translata esset, haec loquitur: *idem consul eum ves-
trae fidei commendat, qui antea diis immortalibus commendavit.*

In his neque assentior Kaysero, qui ea pro *eum* legi postulabat, quasi eadem nunc, quae antea, precari voluisset Cicero: neque Bootio, qui corripiebat *idem consulem eum*: necessario enim se *consulem* hac commendatione apud iudices fungi, sicuti consul ista diis immortalibus commendaverat, significandum erat. Tum hanc commendationem nunc ad unum Murenam pertinere, satis declarant ea quae statim subiiciuntur. Nihil videtur in edita lectione mutandum, praeter *qui*, pro quo *quem* legatur, (id in quod video Beneckium quoque incidisse, confirmatum a Zumptio) quod pronomen requiritur post *eum*.

Ubi orator Catonis reprehensioni occurrit, demonstratque rectum esse se *et consulem et legis ambitus latorem et tam severe gesto consulatu causam L. Murenæ attingere*, praeter alia hoc exemplo utitur § 3: *quod si in iis rebus repetendis, quae mancipi sunt, is periculum iudicii praestare debet, qui se nexu obligavit, profecto etiam rectius in iudicio consulis designati is potissimum [consul], qui consulem declaravit, auctor beneficii populi Romani defensorque periculi esse debet* (§ 4). Ac si (ut statim subiicitur), *ut nonnullis in civitatibus fieri solet, patronus huic causae publice constitueretur, is potissime honore affecto defensor daretur, qui eodem honore praeditus non minus afferret ad dicendum auctoritatis, quam facultatis*. In his facile sane erat corrigere *potissimum*: sed quid quaeso adipiscuntur legentes assumpta Madvigii correctione *potissimum summo*? Valeat nonnumquam illa observatio mendorum, quae e superlativi cuiusdam terminatione orta sunt, (qua ipsi quoque subinde usi sumus), sed h. l. nihil ea proficitur. Quid est enim *honore affecto*? in quo omnis difficultas est. *Honore afficere* quem, ut *honore prosequi*, recte sane dicitur, sed sine ulla significatione certae potestatis, aut magistratus, quem populus alicui mandat, ita ut absurdum esset si diceretur *consulatu*, aut *imperio afficere* quem. Tum inscita est illa verborum compositio, qualis hic deprehenditur, ut alterum in ablativo (*honore*,) alterum in dativo ponatur (*affecto*). Postremo, credibilene est Oratorem tam brevi intervallo his *defensoris* verbo usum esse? Quo verbo sublato et verum substantivum refingendum est, et compositio restituenda, et sententia revocanda ad aliquam certe similitu-

dinem eius exempli, quod modo ante excitarat. Legendum censeo: — *is potissimum honoris assertor daretur*, nempe adversus eum, qui alteri eripere eum honorem aggrediretur. Cognitum est in Cicerone *asserere*, pro *vindicare*, quo Velleius Paterculus quoque et Plinius in Epist. utuntur: quumque *assertoris* nomen usurpet Suetonius, pro *defensore*, eiusque frequens usus sit in Pandectis, vix dubitari potest quin Cicero, qui innumerabilia istiusmodi substantiva derivata in *or* formaverit ipse, hoc quoque verbo uti potuerit, quo praesertim eiusmodi iudicii imaginem fingeret, quae sibi hanc causam defendenti utilis esset.

Quod Kaysero videbatur, in § 4. verba *alio loco* nihil huc pertinere, quum paulo post § 6. dicat *alia in parte orationis* sibi dicendum esse, non attendit haec postrema ad aliud argumentum referri: illud *alio loco* explicui nuper p. 206. Neque amplector id, quod ille commendat, ut initio huius § pro *ac si*, substituatur *etenim si*. Non instituitur initium argumentationis, sed idem, quod modo, alio exemplo illustrat.

Difficile est probare id, quod editur § 8, *summam mihi superbiae crudelitatisque famam inussisset*, quoniam, ut suspicor, *fama* illud adiectivum non patitur. Legendum *summa*.

In § 9. haec eduntur: *quod si licet desinere, si te auctore possum, si nulla inertiae nota, nulla superbiae turpitudine, nulla inhumanitatis culpa suscipitur; ego vero libentur desino. Sin autem fuga laboris desidiam, repudiatio supplicum superbiam, amicorum neglectio improbitatem coarguit, nimirum haec causa est eiusmodi, quam nec industrius quisquam nec misericors nec officiosus deserere possit*. Prorsus assentior Bootio, repudiandum esse quod Lambino auctore editum erat, *nota*, tum abiiciendum *turpitudine*: ideoque haec mihi opinio placet, quoniam primum ita liberatur verbum *suscipitur*, (quod ut Planc. § 52. recte cum *culpa* iungitur,) violento zeugmate, tum quod difficile est *turpitudinem* cogitare in *superbia*, quemadmodum ne *nota* quidem *inertiae* recte dicitur. Praeterea suadeo ut corrigatur *desinam*. Tum difficile est probare *quisquam*, Guilielmi auctoritate susceptum, contra Codd., ut videtur, in quibus vel *quem* exstat, vel totum omisum est. Nusquam deprehendi *quisquam* ita iungi cum adiectivo: contra, sicut

nemo, vel cum genitivo plur. componitur, ut *quisquam omnium mortalium*, vel cum substantivo, ut *quisquam vir*. Et omnino, in eiusmodi negatione si *quisquam* ponitur, excluditur magnus numerus, aut potius de omnibus pronuntiatur, ut Verr. IV. § 123. *laetior hic tyrannus Syracusis fuit, quam quisquam superiorum*. Nec tamen cogitari potest *quisquam industriorum*, quorum quippe notatio et definitio incertissima est. Quod scribere potuit Orator, hoc esse suspicor, *nec industrius homo*, sicuti *hominis* subst. saepe in eiusmodi enuntiatione utitur, ut infra § 19. *unum hominem*: § 28, *mihi, homini vehementer occupato*: § 54. *Catoni, homini in omni virtute excellenti*: § 64. *prudentissimum hominem*: § 75. ter recurrit. Dicam fere ista adiectiva usurpari hoc modo non posse sine adiecto illo substantivo.

De Murena dicitur § 11, *huic donis militaribus patris triumphum decorare fugiendum fuit?* Nondum assequor, quo modo patris triumphum decorare potuerit donis militaribus, ita ut propterea dici potuerit *paene simul cum patre triumphare*: et omnino perperam dicitur *triumphus decorari*, qui ipse dici solet *decorare quem*. Alia vitia non effugerunt Bootium, cuius laudo correctionem, ut legatur, *huic donis militaribus decorato fugiendum fuit ne rebus comm. cet.*

Non puto usquam Catonem uno praenomine indicari, et in § 13, pro *Marce*, mallet *M. Cato*. Confirmat Zumptius.

In § 14, ubi editur, *inimicorum confessione virum bonum atque integrum hominem defendimus*. Kayserus requirebat *hominem esse defendimus*, et hoc postremum adeo mutari volebat in *defenditur*. Non puto commendari hanc opinionem collocatione eius, quod exstat § 54, *hoc igitur in bello L. Murenam, legatum fortissimi animi, summi consilii, maximi laboris cognitum esse defendimus*, in quibus abesse non poterat *esse*, quoniam defendebatur id, quod in facto consistebat, in illo loco contra non nisi ad existimationem de Murena attenditur. Igitur et *virum bonum*, et *nocentem defendere* dicitur, neque adsciscere licet *esse*, tamquam si generale quoddam placitum esset de quo ageretur.

In his, § 15: *sin autem sunt amplae et honestae familiae plebeiae, et proavus L. Murenae et avus praetor fuit, et pater*

quum amplissime atque honestissime ex praetura triumphasset, hoc faciliorem huic gradum consulatus adipiscendi reliquit, quod is iam patri debitus a filio petebatur. Non tantum nemo requireret postrema verba (quod — petebatur) si abiicerentur, sed ipsa oratio coarguit interpolatorem. Etenim et is in hac verborum compositione vel ad patrem vel ad gradum referendum erit: tum, si de consulatu dicitur, non puto dici posse cuiquam vel consulatum vel alium quemcumque magistratum deberi, quem libero suffragio populus mandare soleat: postremo vix probandum ut, quod in eo genere patri debitum fuisset, statim filius peteret.

Tua nobilitas, Servi Sulpici, (inquit § 16.) tametsi summa est, tamen hominibus literatis et historicis est notior, populo vero et suffragatoribus obscurior. In his recte homines literati appellantur; sed neque homines historici, neque historici substantive dictum Tullianum est, neque ibi hoc usurpavit Cicero, ubi maxime commodum fuisset, veluti Orat. II. § 51 sqq. Legg. I. § 6 sqq. Praeterea si historiae scriptores intellexisset, difficile erat hos intra praesentem aetatem, ut literatos homines, includere. Igitur ista, et historicis abiiciantur.

In eadem § haec comparatio instituitur inter Q. Pompeium et Aemilium Scaurum: nec mihi umquam minus in Q. Pompeio — virtutis esse visum est quam in — M. Aemilio: etenim eiusdem animi atque ingenii est posteris suis, quod Pompeius fecit, amplitudinem nominis, quam non acceperit, tradere, et, ut Scaurus, memoriam prope intermortuam generis sui virtute renovare. Tum ad ambiguitatem vitandam, tum quod necessario in Scauro designandum erat, quod ipse attulisset, legendum est sua virtute, id quod Halmius quoque commendat.

Non puto defendi posse hoc, quum legitur § 18, quum multi pares dignitate fiant, unus autem primum solus possit obtinere. Quod enim obiectum indicatur illo primum? Sed populus facit aliquem primum (ut Pison. § 2.), ita ut is fiat primus. Ut brevi absolvam, et hoc ex ignorantia librarii ortum est, et inde reliqua deformata. Legendum censeo, unus tantum primum possit obtinere.

Mommsenius non videtur perspexisse, quum ibidem modo

dixisset Orator, *non ad omnia respondendum esse*, mox ubi ad utriusque praeturam explorandam pergit, ei necessario dicendum esse, *sed quaestura* —, quod ille perperam in *et mutari* volebat.

Corrupta esse mihi videntur haec, § 20. ubi explicat quae integritas fuisset Murenae, quum in Asia Luculli legatus esset: *Asiam istam refertam et eandem delicatam sic obiit*, ut in ea neque avaritiae neque luxuriae vestigium reliquerit. Primum enim non simpl. *referta* Asia appellari poterat, nullo addito ablativo: tum in primis improprie eadem dicitur *delicata*. Haec donec quis mihi interpretando solvat, corrigendum censebo *refertam et redundantem deliciis*. — Modo ante recte Kayserus tollit *L. Lucullo*.

Duo, nisi fallor, corrigenda sunt in § 21. Initiò haec eduntur: *summa in utroque est honestas, summa dignitas: quam ego si mihi per Servium liceat, pari atque in eadem laude ponam*. Omitto Mommsenii correctionem scilicet, qui *atque* in *aeque* mutabat. Sed, quemadmodum supra dixerat, § 15, *paria cognosco esse ista in L. Murena*, conf. § 41, ita h. l. scripsit *parem*. — In fine haec sunt: *sed tamen ego mei satietatem magno meo labore superavi, et tu item* (Codd. *idem*) *fortasse*. Utrumque in his molestum est, et *item* et *idem*: tum abest id, quod ad sententiae explicationem nunc desideratur. Legendum existimo *et tu tui fortasse*. *Satietas* et *desiderium* eodem modo inter se opponuntur Att. II. 5. init.

Non miror neminem attendisse ad haec, quae leguntur § 22: — *qui potest dubitari quin ad consulatum adipiscendum multo plus afferat dignitatis rei militaris, quam iuris civilis gloria*. Profecto dubium non est quin rectissime dicatur *ad consulatum adipiscendum*: conf. Orat. III. § 136. Offic. I. § 72. Sed illis locis adiectum *adipiscendum* postulabatur, propterea quod actionis sermo erat; neque omitti poterat participium supra § 15, quoniam *gradus consulatus* per se intelligi non poterat: conf. Planc. § 59. sq. Hoc loco autem malim interpolatione liberare orationem, ut legatur *ad consulatum multo plus* —. Sic § 23 nullam esse in illa disciplina munitam *ad consulatum viam*: § 29. *dicendi consuetudo* — *multum* — *ad honorem antecellit*. § 37. *quae (res) ambae in consulatu Mu-*

renae profuerunt, § 38. *adiumenta et subsidia consulatus*. § 41. *egregia et ad consulatum apta provincia*. Quae si probantur (et poteram per multa alia exempla congerere), eadem interpolatione liberanda est § 34 fin. Rursus retinendum participium § 33 fin. *spem consulatus adipiscendi*, quoniam non satis erat *Catilinam sperare consulatum*.

In eadem § Bootius iure tollendum censebat *instituis*, in his: *tu actionem instituis*, *ille aciem instruit*. Tum iterum laudandus Kayserus, qui in § 23. commendat *quod tanto opere diligis*, prae librorum lectione didicisti.

Ubi § 25. negat dignitatem esse posse in scientia iuris civilis haec addit: *res enim sunt parvae, prope in singulis literis atque interpunctionibus verborum occupatae*. Ipsam *interpunctionem* nusquam appellavit Cicero: neque ea erat huius loci. Scripsisse mihi videtur *interpunctis verborum*, ut Orat. III. § 181. Significat brevissimas clausulas, ut Orat. § 33.

Nondum discedam ab illa §, in qua primum corrigendum censeo, *etiam si quid apud maiores nostros fuerit in isto studio admirationis*, pro fuit: tum, *inventus est scriba quidam [Cn. Flavius]*, qui singulis diebus edendis fastos populo proposuerit, pro ediscendis. Quid enim est *ediscere dies*? sed conf. Orat. I. § 186.

Quod toties corrigere ausi sumus, denuo commendandum est in § 26: *quid huic tam loquaciter litigioso responderet ille unde petebatur*, non habebat: imo quod huic —.

Non per se fortasse vitiosum est quod dicitur § 28, *triduo me esse iureconsultum profitebor*, sed res et veritas postulant ut hinc illud esse absit; quemadmodum Tusc. II. § 12. *si grammaticum se professus quispiam*. conf. Planc. § 102. Hinc diversum est quod legitur in Verr. III. § 217: *quod si suspensiones iniicere velitis, ad plures homines — crimen hoc pertinere; non ego istam defensionem vestram pertimescam, sed me omnium provinciarum defensorem esse profitebor*, id est, quum nunc sim Siciliae defensor, simul ero omnium provinciarum defensor. Perspicuum est in hac sententia Infinitivum illum abesse non posse.

Quod Lambino placebat, ut § 29, ubi similitudo illa explicatur, sententia sic inchoaretur, *Et ut aiunt in Graecis ar-*

tificibus —, idem requirebam in Orat. I. § 73, ut notavi in Scholic. Hypomn. II. p. 66. et aliud exemplum indicavi ad Legg. p. 466: conf. Brut. § 192 et 287. In Planciana quidem § 62. facillime et excidere potuisse intelligitur.

Neque § 29. *magnus dicendi labor, magna res*: neque § 50: *sit denique in civitate ea prima res*: ferendum est *res*. Corrigatur *ars*, quod ipsum, altero loco, in v. l. commemoratur. Perperam igitur, pace viri acutissimi dicam, huius loci commendatione utebatur Kayserus, ut obtineret in eadem § paulo ante, in his verbis, *sed nunc de studiis ad honorem dispositis, non de insita cuiusque virtute disputo*, corrigendum esse *de rebus*, pro *de studiis*. Quumque ibidem *dispositis* mutandum censeat in *potissimis*, (quod nulla commendatione nititur), equidem totum vocabulum interpolatum esse existimo, ex ignorance eius consuetudinis, de quo modo ante ad § 22. dixi.

In § 32. legimus *aliquot annis sumtis ad confirmandas rationes et copias belli*: in quibus non intelligo quales illae *rationes*, sint, et aptius esse credo *opes*, ut § 33, *ut se — novis opibus copiisque renovarit*. Idem vocabulum alio modo corruptum est § 36, ubi ex certissima Hotomani correctione legendum erat *opibus*, pro *opera*.

Vix, opinor, carere possumus nomine proprio, quod per errorem excidisse suspicor, itaque § 33. legendum esse: *expulsus regno tandem aliquando Mithridates, tantum tamen* —.

Nobilis locus hic est § 35: *quod enim fretum, quem Euripum tot motus, tantas tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes et quantos aestus habet ratio comitorum?* Propter nonnullas Codd. discrepantias Halmio videbatur veram fortasse esse lectionem quam servavit Quintilianus I. O. VIII. 6. 49, *agitationes, commutationes, fluctus*: Kaysero, ut video in Addendis, hoc probabatur, *agitationes commutationesque fluctus*. Recte hic quod genitivum servavit, minus quod singularem numerum praetulit, quoniam in tali sententia perpetuo plurale servatur, ut Milon. § 8. et Planc. § 11 et 15: nec Cicero Orat. I. § 3. scripsit se post consulatum *fluctui* obiectum fuisse, sed *fluctibus*. Sed deceptus est ipse Quintilianus interpolatione, quae inseruit illud *commutationes*, quod ideo improprium est, quoniam dicere non licet

commutari inter se fluctus, quasi alii aliis ex ordine succederent, ut in *coeli tempestatibus* dicitur Divin. II. § 89, neque illud intelligendum, quod dicitur apud Horatium Ep. II. 2. 176. *unda supervenit undam*: et, quod indicandum erat, inest in eo quod dicitur *varias agitationes*, i. e. modo in hanc, modo in illam partem; nec credibile est Oratorem nunc de *reciprocando motu* in Euripo cogitasse, de quo Nat. Deor. III. § 24. Accedit quod, quum *tantas agitationes* recte dixerit, concedendum non est ut cogitaverit *tantas commutationes*, quae minime magnitudine censentur.

Quod § 58. recte dicitur *adiumenta consulatus*, commendat, opinor, meam suspicionem in Planc. § 27. corrigendum esse *tanta adiumenta huic honoris fuisse*: sicut ibidem § 23. *quanto adiumento in honore*.

In § 59. haec leguntur, quum modo dictum esset non esse mirandum populum ludis magno opere delectari: *sed si nosmet ipsi, qui et ab delectatione omni negotiis impedimur et in ipsa occupatione delectationes alias multas habere possumus, ludis tamen oblectamur et ducimur, quid tu admirare de multitudine indocta?* Nescio quid alios: me quidem in his offendit primum, quod *delectationis* vocabulum tam brevi intervallo bis ponitur: tum prorsus inaudita syntaxis, ut quis dicatur *negotiis impediri ab aliqua re*: omnium maxime, quod, quum dixisset se ab omni delectatione impediri, tamen alias delectationes se habere posse profitetur, et nihilominus ludis illis delectari. Occurremus his vitiis, si verba *ab delectatione omni*, ut insulsum additamentum, expungemus. Postremo initium ita scribendum, *Et si nosmet ipsi*: continuat institutam argumentationem: et vitii origo in aperto est, quum credibile sit in archetypo fuisse *profuisset si nosmet* —.

Frustra hucusque quaesivi quales *catenae* intelligendae sint in his § 42, ubi quaestionem *peculatus* describit Orator: *ex altera parte lacrimarum et squaloris, ex altera plena catenarum atque indicum*. Credibile est, ut *indicis* appellatio fere convicium erat, ita cum his coniunxisse eum *delatorum* nomen. Sed nihil definio.

Assentior Kaysero ex his in § 43, *in quo meus necessarius fuerit inferior Servius*, tollenti nomen proprium. Sed in ea-

dem §, ubi haec legimus, *et in iis rebus ipsis, quas te magno et forti animo et agere et dicere videbam, tibi solitus sum dicere* —, non tantum quod brevi intervallo bis dicere molestum, sed magis etiam quod *videre Servium dicere* nullo modo ferendum est, omisso inutili additamento legam *forti animo agere videbam*. Quid praeterea *candidatum*, in petitione quidem, *dicere* necesse erat?

In sq. § 44. inter se opponuntur, quae accusatorem, quaeque *candidatum* decent: *non placet mihi inquisitio candidati, praenuntia repulsae, non testium potius quam suffragatorum comparatio, non minae magis quam blanditiae, non declamatio potius quam persolutio*, cet. Sed quorsum et cuius generis *declamatio*? Consilio conveniret potius *denuntiatio*. Conf. § 46.

De § 45: *eiusmodi candidatorum amici intimi debilitantur*, vere iudicat Kayserus, *candidatorum* abiiciendum esse, contra excidisse id, quod cum *eiusmodi* esset iungendum: ipse vult *eiusmodi* vocibus, ego malim *eiusmodi* rumoribus.

In § 48. verum vidit Bootius p. 362, quae initio proponuntur suspendi in verbis *non tacente me, maxima*, et, post longiorem parenthesin, instaurari alia forma eandem sententiam, sollemni formula *sed tamen*: itaque sic distinguendum esse totum hunc locum, ut id appareat. Quum ipse mihi hoc dudum notavissem, addideram ideo quoque necessariam esse hanc interpretationem, si vera essent quae supra p. 7. in loco Pison. § 46. demonstravissem, pron. *ille* ita poni solere, ut novum quid exspectes quod nunc commemorandum sit: igitur statim ab initio quaeri quae sit *illa plaga*, cuius explicationem in his demum proponi, *quum populum Romanum* cet. Sed in ipsa illa parenthesi extrema quoque corrigenda sunt. Dixerat molestum sibi esse quod ante se et Hortensius et Crassus dixissent: *itaque in iisdem rebus fere versor et, quoad possum, iudices, occurro vestrae satietati*. Sic duo dicuntur, et *iudicum* appellatio inepte in altera parte ponitur: tum ipsa illa conclusio (*itaque — versor*) languida est et puerilis. Scripsisse mihi videtur Orator, *itaque quod in iisdem — versor, quoad possum* —.

Aliquanto difficilius est haec sanare in § 49: *etenim te inquirere videbant, tristem ipsum, moestos amicos; observationes,*

testificationes, seductiones testium, secessionem subscriptorum animadvertabant, quibus rebus certe ipsi candidatorum vultus obscurior ei videri solet. Qui Latine scit admonitus concedet, opinor, neque *observationes* neque *testificationes* huius loci esse. Nec dubito quin, quemadmodum praecedit *videbant*, sequitur *animadvertabant*, sic scripserit *moestos amicos observabant*, efficiendumque sit ineptum *testificationes*. Quo modo alius alio modo postrema verba corrigere tentaverit, ex Halmii annotatione intelligere licet, nec mihi singulas coniecturas edisserere lubet, quibus Bootii coniectura accessit p. 358. Appellatur sane *vultus candidatorum* § 44, sed ita, ut tum hinc, tum aliunde (Orat. § 60.) intelligatur *vultum* esse imaginem animi, indicem voluntatis, ideoque non ipsum dici posse *obscurum*, sed *obscurum* esse posse id, quod vultu indicandum erat. Qui libros manuscriptos triverunt minime violentam hanc esse medicinam fatebuntur, si locum sic restituemus, *quibus rebus certe ipsa candidatorum voluntas obscurior [ei] videri solet.* In § 36. est, *nihil obscurius voluntate hominum.*

Advertit me quoque id, quod exstat § 50; *meministis enim, quum illius nefarii gladiatoris voces percrebruissent, quas habuisse in concione domestica dicebatur: sed non statim amplector id quod Kayserus commendabat, ut iactavisse legeretur. pro habuisse, quum praesertim conquestiones habitae in senatu legatur § 72: et Planc. § 58. dicatur aculeos habere in reprehendendo.*

Propterea quod nil nisi voces illae percrebruissent, in § 51. bis tollendum *rebus*, vitio inculcatum, ut postremo subiiciatur, *quae ad me allata essent.* Ibidem, inexplicabile est *si ita de se meritum esset*, et ex v. l. *cum*, efficiendum *quod*. — In eadem §, quum dicitur *partim* — *quia nihil timebant, partim quia timebant*, oppositio melius prodibit, si legemus in postremis, *quia omnia timebant*, sicut *omnia timere* est Sest. § 40.

In campum deduci, nempe multorum comitatu, est, sicuti constat, *candidatorum*: conf. § 44. Quomodo igitur probari poterit hoc, in § 52, *quod homines iam tum coniuratos cum gladiis in campum deduci a Catilina sciebam?* Quidni, transpositis casibus, legamus, *quod ab hominibus cum gladiis in*

campum deduci Catilinam sciebam. Omisi intempestivam annotationem iam tum coniuratos.

Duabus de causis probari non possunt haec, quae leguntur § 53. Modo dixerat, quo modo factum, ut omnes, qui Catilinam ab re publica depellere cuperent, omisso Sulpicio, ad Murenam se contulissent: tum sequitur, *magna est autem comitiis consularibus repentina voluntatum inclinatio, praesertim quum incubuit ad virum bonum et multis aliis adiumentis petitionis ornatum.* Ea forma huius sententiae nunc est, ut dicas generalem ea observationem contineri, quamquam in ea ipsa requireres magna esse solet, aut simile quid. Sed quid est magna est inclinatio? et quid magna repentina inclinatio? Omnino absurdum est tali in re magnam inclinationem appellare, quamquam recte Philipp. V. § 26. dicuntur *magnae inclinationes temporum.* Quum igitur manifestum sit pergere Oratorem in narrando, equidem existimo sic eum scripsisse: *facta est tum comitiis consularibus repentina voluntatum inclinatio, praesertim quum incubuisset ad virum bonum cet.,* quibus postremis Murenam indicari, apertum est e sequentibus. *Inclinationem incumbere in quem,* legimus quoque in Balb. § 53.

Propter similitudinem vocabuli sequentis excidit Infinitivus eiusdem verbi in his § 56: *nam ut omittam Serv. Sulpicium, quem intelligo non iniuria L. Murenae, sed honoris contentione permotum, accusat paternus amicus, Cn. Postumius cet.* Legendum est, — *permotum accusare, accusat* —.

Non sine causa contenderat, non oportere Catonis accusatoris auctoritatem nocere Murenae. Tum § 60. hoc subiicit: *nam si quis hoc forte dicet, Catonem descensurum ad accusandum non fuisse, nisi prius de causa iudicasset, iniquam legem, iudices, et miseram conditionem instituet periculis hominum, si existimabit iudicium accusatoris in reum pro aliquo praeiudicio valere oportere.* Nihil erat metuendum si quis ipse ita existimaret, sed si ita communis opinio et tamquam lex nasceretur. Itaque legendum est *si existimabitur.*

Alia praeterea notanda sunt in eadem § 60. Modo professus erat Orator, se non posse vituperare Catonem, sed *nonnulla forsitan conformare et leviter emendare posse.* Tum subiicit haec e poeta: *non multa peccas; — sed si peccas te regere*

possum. Continuat ipse haec: *at ego verissime dixerim peccare te nihil, neque ulla in re esse eiusmodi ut corrigendus potius quam leviter inflectendus esse videre.* Kaysero non satisfacit illud *at ego verissime*: quumque in compluribus Codd. sit *at ego non verissime*, suspicatur, tamquam si in archetypo fuisset *vere*, corrigendum esse *at ego non temere dixerim.* Corrumpi mihi videtur ista correctione Ciceronis sententiam, cuius, ut ex reliquis omnibus apparet, hoc consilium erat, ut laudaret Catonem quod perfectus Stoicus esset: tum ipsa oppositio vindicat eam lectionem, quam Halmius edidit, quaeque indicatur coni. *at.* Poëtae verba erant *non multa peccas*: contra, inquit, ego verissime dixerim *peccare te nihil*: adeoque mihi videtur Orator poëtae verba premere voluisse, ut fortasse non *corrigendus*, quod lenius aliquanto est, sed *regendus* dixerit, itaque melius servaverit eandem metaphoram, quam secutus est in *inflectendus*. Solet aliquoties Cicero, quae ex poëta citat in aliam sententiam flectere suoque proposito accommodare: conf. Nat. Deor. I. § 12. et Caton. § 1.

Catonis rationem et consilium aggressurus, primum enumerat insitas eius virtutes; tum addit § 60: *accessit istuc doctrina non moderata nec mitis, sed, ut mihi videtur, paulo asperior et durior quam aut veritas, aut natura patiatur.* Prius aut omittunt alii. Sed non tantum perperam aliquando disiunguntur quae coniungenda essent, iterata part. *et* (ut bene disputat Madvigius ad Fin. p. 254), sed ipsa simplex particula disiunctiva aut nonnumquam in vitio est. Hoc quidem loco tantum abest ut *veritas* et *natura* sibi invicem opponantur, ut potius in unam notionem contrahenda sint, et sicut aliquoties apud Ciceronem reperies *res et veritas*, ita nunc dixit *veritas et natura*, i. e. naturae veritas. Aliquanto post, § 65, idem dicit uno *naturae* vocabulo contentus.

In principio huius loci expressi *istuc*, quod Ernestus ediderat ex Cod. Guelph., quum pridem coniecisset *his dotibus*. Hoc autem ipsum nollem ab Halmio susceptum esset, qui frustra suspicatur latere id in plerorumque Codd. vitiosa lectione *his tot*. Scilicet non temere Ciceronitribuendum est, quod ipsius consuetudo repudiat. *Naturae dotes*, i. e. bona aut dona quae quis a natura habet, numquam appellavit Cicero.

neque *ingenii dotes* aut *animi*. Ovidio libuit postea audaciori hac metaphora uti, et aliquanto post Plinius eam usurpavit Epist. I. 24. 8. II. 17. 29. III. 3. 4; itaque in Latinitatem ea forma loquendi paulatim recepta mansit. Semel tantum, sed alio modo, *dotis* vocabulo in figurata oratione usus est Cicero, Orat. I. § 254, ubi dicit Crassum *verborum dote locupletasse et ornasse* ius civile, cuius *artem* Scaevola teneret *indotatam et incomplam*. Sed in *verborum dote* genitivus epexegeticus est, ut sit dos, quae verbis i. e. dicendi facultate constat: contra *naturae dotes* intelligantur necesse est, quas natura tribuat, pro quo Cicero usurpare solet *dona naturae*, ut *dona fortunae*, aut, sicut paulo post, *bona a natura* esse dicuntur. Quapropter praestat (quod Halmio quoque in Ad-dendis probari video) istud *tot*, ortum quippe e vitioso initio sequentis vocabuli, abiicere, et tenere *accessit his doctrina* —. Quod Kayserus excogitaverat, *accessit a Stoicis*, abiiciet, spero, ipse, si reputaverit *Stoicorum* nomen, utpote inauditum in iudicio, primum in seq. demum § appellari.

Catonis propria esse dicit, divina et egregia bona, quae a natura haberet: tum addit, § 61: *quae nonnumquam requirimus, ea sunt omnia non a natura, verum a magistro*. Quid est illud *requirere* eā, quae a magistro habebat Cato? et quare *nonnumquam*? Nihil me in illis offenderet, si probari posset, quod Ernesto videbatur, *requirere* idem esse quod *reprehendere*: in Planciana contra § 62. *reprehendere* poni videtur pro *requirere*.

Nescio quid aliis placeat: equidem non utor additamento quo haec augentur in § 61: *nos autem, qui sapientes non sumus, fugitivos, exsules, hostes, insanos denique esse dicunt*. Abiiciantur haec duo postrema, quemadmodum simili additamento liberare me memini (*putaverunt*) locum Nat. Deor. I. § 2. Diversum est hoc quum dicitur § 63, *nostri autem illi a Platone et Aristotele* — *aiunt*, *apud sapientem valere aliquando gratiam*: nam *aiunt* i. q. affirmant. Sed, quum perspicuum sit h. l. nota illa Stoicorum paradoxa indicari, excludatur hinc *fugitivorum* mentio alienissima ab hac disputatione: non dubito quin *servos* scripserit Cicero: conf. Parad. V.

In fine eiusdem § haec dicuntur: *quod atrociter in Senatu*

dixisti aut non dixisses aut seposuisses aut miliozem in partem interpretarere. Misere haec turbata esse arguit varietas lectionis: itaque viri docti emendare conati sunt. Postremo accessit Kayserus, qui hoc excogitabat, ut pro *aut seposuisses* legeretur *aut si pronuntiasses vel professus esses*, tum Halmius, qui *aut si proposuisses* commendat. Neutra ratione tollitur id, quod vitiosum esse in hac enuntiatione existimo, ut tria distinguantur, quum illud *aut non dixisses*, unum tantum sibi opponi postulare; neque hoc ferendum, ut post *dixisses*, in altero membro, mutato tempore, dicatur *interpretarere*. Equidem suspicor, quod saepe factum, hoc quoque loco accidisse, ut eiusdem vocabuli iteratione neglecta truncata sit oratio et pessumdata sententia. Perspicuum demum erit, opinor, hoc: *aut non dixisses, aut si dixisses potuissemus miliozem in partem interpretari.*

In § 65. non fortasse, ut Bootio videbatur, sed certissime legere praestat *nihil gratiae concesseris*, quod in eadem figura sequitur *resistito*. — Tum in § 67. praestabit *quod id defendam*, prae eo quod editur *quod idem defendam*.

Quum demonstrasset Scto de ambitu nihil decerni contra Murenam, sed incertum relinqui factum sit nec ne, addit § 68: *quare doce a L. Murena illa esse commissa: tum egomet tibi contra legem commissa esse concedam.* Multi obviam prodierunt de provincia decedenti consulatum petenti." Solet fieri. *Eccui autem non proditur revertenti?* Cato, si istud obiecit, inepto illo additamento abstinuit, *consulatum petenti*, quae verba sine mora expungenda sunt, idque tanto magis, quod paulo post a Cicerone respondetur *tali viro advenienti, candidato consulari*, quod de industria ibi additur. Nondum purgatus locus est. Nam ista *Eccui autem* — ipsa inchoant responsum, ipsaque coni. *autem* nullo modo fert ut praecedat *solet fieri*, quo praesertim prorsus idem significatur: itaque illud tollatur. Postremo quis admonitus feret illud *revertenti?* quod verbum, ut subst. *reversio*, non attinet demonstrare in quam sententiam usurpari et possit et soleat, numquam, certo scio, de eo qui de provincia *decedat*. Interpolatum est.

Quum refutat crimen illud, Murenae obiectum, multos obviam prodiisse de provincia decedenti, omniaque ista de more

et consuetudine fieri demonstrat, sic concludit § 69: *hoc dico. frequentiam in isto officio gratuitam non modo dignitati ullius umquam sed ne voluntati quidem defuisse.* In postremis verbis recte intelligimus significari, fieri id semper solere, quod eius, qui decederet, *dignitas* postularet, idque ipsum valere ad illustrandam eius *dignitatem*. cf. Planc. § 21. Similem interpretationem *voluntati* conciliare non licebit, etiamsi (quod vix probandum) sumamus eum qui revertatur *velle* solitum esse hanc frequentiam. Sed sicuti haec satisfaciebat eius *dignitati*, ita si hanc minus curaret, esse poterat *voluptati*, tantum ut ea delectaretur: atque sic istud corrigendum esse arbitror. Ita *dignitas* et *voluptas* distinguuntur supra § 40. init., quemadmodum *praesidium* et *voluptas*, Planc. § 82.

Nondum expeditum est hoc, quod in § 71. editur: *si nihil erit praeter eorum suffragium, tenue est: si ut suffragantur, nihil valent gratia. Ipsi denique cet.* In his recte explicat Bootius, aliud esse *suffragium tribuere*, aliud *suffragari*. Sed non accipio eius correctionem, ut legatur *ipsi enim*: multoque melius (in quod ipse incideram) Kayserus sic distinguit *valent gratia ipsi. Denique* —. Manent tamen illa inexplicabilia, *si ut suffragantur*. Legas mecum, *sine ut suffragentur, si nihil valent gratia ipsi.*

Si qui probant, quod e § 40, Bootio quoque commendante p. 351, scholion eiicitur, non dubitabunt mecum simile scholion tollere e § 71, abiectis verbis *quae est de numero sectatorum*. Sed simile emblemata tollendum e Planc. § 36, *legis Licinia* [*quae est de sodaliciis.*]

Nulla varietas lectionis commemoratur in his, § 73: *haec omnia sectatorum, spectaculorum, prandiorum item crimina a multitudine in tuam nimiam diligentiam, Servi, coniecta sunt.* Nondum assequi mihi licuit, quid sit *crimina sectatorum conicere in Servii diligentiam*. Quid in aliquo libro legerit Camerarius, nescio: sed hanc eius reperio prudentem interpretationem »hoc videtur dicere, crimina a multitudine collecta a »Servio, nimia quadam diligentia et immodico accusandi studio.” Mihi videtur gravius quid Servio exprobrare voluisse Orator, et locum melius intelligerem, si scriptum esset — *crimina e multitudine tua nimia diligentia, Servi, confinxit,*

i. e. quod multi istic prodiissent, quam *multitudinem* appellat supra § 68.

Facile erat, § 77, *quid posteaquam es designatus*, ex ipsa var. lect., quum alii *quid*, alii *quod* exhibeant, conficere id, quod ipsa ratio suadere potuerat, legendum esse, *quid quod posteaquam* —. Sed in iisdem pronomiibus erratur, quum § 81. e libris editur: *atque ad haec mala, iudices, quid accedat aliud, non videtis?* Imo, *quod aliud* sc. malum.

Hoc quoque mirari soleo, tam patienter viros doctos tulisse haec in eadem § 77: *quare nec plebi Romanae eripiendi fructus isti sunt ludorum, gladiatorum, conviviorum, quae omnia maiores nostri comparaverunt.* Res longe diversae comparantur, et absurdum est, si de maioribus scilicet dicitur, eos ludos et convivia comparasse. Corrigendum: *comprobaverunt.*

Ex emendationibus, quibus Madvigius unum alterumque locum Murenianae laborantem curare operam dedit, facillima, credo, videbitur ea, qua verba haec, in § 83. quae edebantur, correxit (ad Fin. p. 224; quamquam Klotzius eam correctionem praeceperat:) *est tuum, M. Cato, qui non mihi, non tibi, sed patriae natus es, videre quid agatur*, ita, ut abiiceret prius *non*, et quod propter similitudinem sequ. voc. aliud excidisse putabat, ut conicio, locum sic expleret, *qui mihi non tibi, sed patriae natus esse videris, videre quid agatur.* Primum deserendum est perversum doctissimorum etiam virorum institutum, qui eiusmodi dictorum auctoritatem a Platone, aut alio quocumque repetunt: satis, nisi fallor, ingenio ipse movebatur Cicero ut talia excogitaret, et apte enuntiaret; id quod Zumptii quoque causa dicendum est, qui, in novissima editione Murenianae, ad hunc locum in eodem versatur errore, nec obliviscor Schaeferi, qui, ante multos annos, in Apparatu Crit. ad Demosthenem Vol. I. p. 753. salutarem mihi castigationem adhibuit, quum in idem vitium incidissem. Sed illa correctio si probatur, aliquanto minus quam decebat Orator diceret, quoniam nihil aliud ex illis verbis oritur nisi hoc «equidem puto te non tibi, sed patriae natum esse.» Non ita solet Cicero talia iudicia attenuare. De Pompeio, Brut. § 259, *vir ad omnia summa natus*: de Metello, Cael. § 59, *qui se natum*

huic imperio putavit. Equidem crediderim ista non mihi ex errore librarii remansisse, qui, ut fit, non deletis illis, statim veram lectionem subiecerit, *non tibi.* Et post tot luculenta iudicii sui testimonia quae Cicero tribuit egregiis Catonis virtutibus, recte nunc mihi dixisse videtur haec: *M. Cato, qui non tibi, sed patriae natus es,* non item, si ita sibi videri dixisset. Catonis esse dicit retinere consulem Murenam, § 83: quibus haec subiunguntur: *quamquam huiusce rei potestas omnis in vobis sita est, iudices: totam rem publicam vos in hac causa tenetis, vos gubernatis.* Ex ipsa huius loci distinctione apparet editorem non agnovisse argumentationem quae istis contineatur: et, quum per se illud *quamquam*, in illa serie sententiarum, alienissimum sit, facile corrigemus, *quumque huiusce rei potestas omnis in vobis sita sit, totam remp. cel.* Simile quid dixerat § 2: *tum tenetis mutandum in sustinetis,* quod in ea re solemne est.

Non aggrediar locum lacunosum § 85. coniecturis explere. Sed in ipso initio particula mihi excidisse videtur: *Sed quid tandem fiet, si haec elapsa de manibus nostris in eum annum, qui consequitur, redundarint? Unus erit consul —.* Immo, si unus erit consul.

Minus eleganter iunguntur haec § 87. *sit apud vos modestiae locus, sit demissis hominibus perfugium, sit auxilium pudori.* Qui destinatus erat habitus huic sententiae, eum recuperabit si legemus *demisso animo.* Sed initio quoque huius § vitium tollendum est, quo oratio deturpatur. Verba haec sunt: *nolite — iudices, hac eum re, qua se honestiorem fore putavit, etiam ceteris ante partis honestatibus — privare.* Nihil est *hac re*, neque id quod voluit Cicero, illo substantivo designare potuit; quare coniectura quoque Orellii, *hac eum cum re*, improbanda est. Illud *re* remansit ex eo vocabulo, quod restituendum est, scripsitque Cicero, *hoc eum cum honore, quo se —:* et conf. Sull. § 90, *quum huic omnia cum honore detracta sint.*

(Continuabitur).

I. BAKE.

THEMISTII LOCI ALIQUOT EMENDANTUR.

Themistii Orationes adhuc editorem exspectant qui Codicum lectionibus perite utatur et, ubi nihil est in libris auxilii, recte coniectando antiquam veritatem restituat. G. Dindorfius festinanter admodum e Codice Ambrosiano modo emendavit Themistium modo ultro corrumpit. Corrupti autem sic ut Ambrosiani libri scripturas permultas aut manifesto mendosas aut vulgatis deteriores calidius reciperet prae festinatione non tantum leviter depravatis pessime depravata subinde substituens, sed etiam sanis et integris vitiosa, absurda aut plane barbara supponens. Istiusmodi errores et aliis multis modis deprehenduntur, si quis Graece scit et hoc agit, et imprimis luculenter arguuntur ubi in Themistii oratione scriptoris antiqui imitatio subest, ut solet Themistius passim et aliorum locos et praesertim Homeri, Demosthenis et Platonis verbis suis non illepide intexere. In talibus enim nulla esse potest de genuina scriptura dubitatio nec librorum dissensiones quemquam a vero possunt abducere. Simul ex his liquido constat libris etiam optimis numquam satis credi posse: qui enim liber MS. passim eximias lectiones solus exhibuisset, eundem in locis huiusmodi solum mendosum esse deprehendes. Si quid dabitur otii Themistii orationes omnes ordine percurram, nunc paucos quosdam locos in integrum restituere iuvat. Editur in Orat. XXIV. p. 309. A: οὐκοῦν οὐδὲ διὰ τῆς ἐτέρας ποιήσεως καὶ θατέρου τοῖν φιλοσόφωιν οὕτω τεταγμένου καὶ καρτερῶς ἀμυνομένου τὴν τύχην ἄλλο τι ἐμοὶ δοκεῖ λέγειν ὁ ποιητής κτῆ. In his Dindorfius quum apud Harduinum legeretur παρατεταγμέ-

νωσ καὶ καρτερῶς e libro Mediolanensi recepit τεταγμένου καὶ καρτερῶς, in qua re quam vehementer erraverit hic Platonis locus demonstrat Rep. III. p. 399. B; ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνομένου τὴν τύχην, quae verba Themistium a Platone sumsisse manifestum est. Eundem Platonis locum in suam rem convertit Iamblichus in vita Pythagorae quum scriberet in § 220: καὶ παντάπασι παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἡμύνετο τὴν τύχην. His locis inter se comparatis singulorum vera scriptura firmiter stabilitur et scribarum vel editorum errores apparent. Themistio reddendum est καρτερούντως pro καρτερῶς, quod Iamblichus male obtrudebat Kusterus quum in suo Codice καρτεροῦντος reperisset. Vera lectio καρτερούντως exstat in Codice Laurentiano, unde reliqui omnes Iamblichi Codices manaverunt, ut alio tempore ostendam. Praeter unum Platonem nemo Veterum adverbio καρτερούντως usus est: itaque librarii inauditum sibi vocabulum refinxerunt in notiores formas. Simul apparet παρατεταγμένως apud Platonem convelli non debere, quod in παρατεταμένως aliquis inconsiderate mutare voluit.

Gravius etiam corruptus est sed et ipse certa medicina sanandus Themistii locus qui legitur in Orat. XV. p. 192. A: οὐδὲ οἱ τοῦ χοροῦ κορυφαῖοι δυσπρόσιτοι τε καὶ συννεφεῖς καὶ τοῖς ῥαδιότεροι ἀτεχνῶς, ὥσπερ τοὺς δράκοντάς φασιν ἐν ταῖς χειρῶν κακὰ φάρμακα βεβρωκότας ζητεῖν ὅτῳ ἂν ἐγγράψαιτο τὴν τοῦ δλέθρου παρασκευὴν κτέ. Iacobsius in his vocabula corrupta non attigit et sanissimum ἀτεχνῶς levi coniectura in ἐντυχῆν mutavit. Profecto verum est Homericas allusiones etiam doctissimis viris latere. Ipsum ἀτεχνῶς tantum non clamat vocabulum aliquod Homericum praecessisse, veluti p. 196. C: κολοβὰ καὶ ἀτελῆ — καὶ ἡλιτόμηννα ἀτεχνῶς, et p. 64 B: ἀτεχνῶς διογενῆ καὶ διοτρεφεῖ, καθάπερ Ὅμηρος λέγει, et alibi saepius. Itaque οὐ ῥαδιότεροι corruptum est et nihil est facilius quam Themistii manum revocare e nobilissimo Homeri loco:

ὥς δὲ δράκων ἐπὶ χειρὶ ὀρέερος ἄνδρα μένῃσι

βεβρωκῶς κακὰ φάρμακ'. ἔδω δὲ τέ μιν χόλος αἰνός.

unde emendandum esse apparet: καὶ ὀρέεροι ἀτεχνῶς, ὥσ-

περ τοὺς δράκοντάς Φασιιν ἐπὶ (non ἐν) ταῖς χεῖαῖς κακὰ Φάρμακα βεβρωκότας κτέ.

Similiter ex Homero vera lectio agnoscitur p. 312. B: μεριμνήσας καὶ πολλὰς νύκτας ἀγρύπνους ἰαύσας, ubi quum ἀϋπνους olim legeretur Dindorfius ex Ambrosiano ἀγρύπνους recepit, non facturus, ut opinor, si meminisset versus Homericū:

ὥς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀϋπνους νύκτας ἴαυον.

non poterat Themistius ἰαύσας aliunde quam ex hoc ipso Homeri loco petere. Similiter p. 50. A: οὐ Πληιάδας ἰστοροῦντι καὶ ὅψε δύνοντα βοώτην, non debebat Dindorfius abiicere vulgatam εἰσορῶντα, sed dativum εἰσορῶντι reponere, quod Graeculus in ἰστοροῦντι depravaverat.

Ioviano blandiens Themistius p. 66. B. ita dicit: ἐξεστράτευσας μὲν αἰχμοφόρος ἐπανήκεις δὲ αὐτοκράτωρ, οὐχ ἵππου χρεμετίσαντος ὥσπερ Δαρειῖος, οὐδὲ κυνὶ σπείσας ὥσπερ Ψαμμήτιχος. Alias res agebat Dindorfius quum spreta vulgata κυνῇ σπείσας e Monacensi libro κυνὶ substituit immemor loci Herodotei II. 151. Ψαμμήτιχος περιελόμενος τὴν κυνέην — ἐπέσχε τε καὶ ἔσπενδε.

In exercitu, inquit p. 69. C: οἱ μὲν ὀπλιτεύουσιν, οἱ δὲ ἱππεύουσιν, οἱ δὲ ὀπλίζονται, οἱ δὲ σφενδονῶσιν. Mirifica est de hoc loco Spanhemii annotatio ad Iulianum p. 112. ubi mendosum ὀπλίζονται primum interpretari satagit ne ab Homericō quidem ὀπλίζειν i. e. παρασκευάζειν abstinens, deinde, ubi vidit sagittarios omnino dici oportere, pro ὀπλίζονται levissima coniectura τοξεύουσιν reposuit. Aliquanto facilius poterat vera scriptura elici, quae haec est: οἱ δὲ τοξάζονται, οἱ δὲ σφενδονῶσιν. Omnem dubitationem eximet locus p. 152. C: ἐν τοῖς πολέμοις σοὶ μὲν — ὁ σφενδονιστὴς σφενδονᾷ, σοὶ δὲ τοξάζεται ὁ τοξότης, ubi Dindorfius nisi summa festinatione esset usus pro barbara forma σφενδονιστὴς reposuisset Graecam σφενδονήτης. Compositum ἐπιτοξάζεσθαι legitur p. 284. A: ὅσῳ περ ἂν πλείω καὶ ἐντονώτερα μοι ἐπιτοξάζωνται. Sunt hae veteres formae Homericæ, quibus Sophistæ impense delectantur, nam populus τοξεύω et ἐπιτοξεύω solebat dicere. Saepe apud Homerum τοξάζεσθαι occurrit et notum est:

τῷ δ' ἐπετοξάζοντο καρηκομόντες Ἀχαιοί.

Cave tamen credas Themistium scripsisse p. 219. A: τοξεύεσθαι ἐπίσκοπα, quia barbarum est τοξεύομαι pro τοξέω. Iterum restitue τοξάζεσθαι. Cave etiam p. 97. D, ne te decipiat scriptura Ἰλας τοξευτῶν, Ἰλας ἱππέων, sed emenda τοξευτῶν, quorum insignem dexteritatem praedicat p. 116. B: τοὺς φερομένους τοξότας ἑορακῶς οἱ τοῖς ἵπποις ἐπιτρέποντες τὰς ἡνίας ἐπισκοπώτερα βάλλουσι τῶν ἐπὶ γῆς ἐσηκόντων. Similiter τοξεύοντα et τοξεύομενον in libris confusa videbis p. 11. D.

Ex Oratoribus Atticis nullo negotio suppleri et emendari possunt Themistii verba quae nunc sensu vacua leguntur p. 315. C: ἐπίτιμον ἑαυτὸν ἀποδείξας καὶ οὐκ ὀφείλοντα κοινωνεῖν τε καὶ βουλευτηρίου καὶ ἐκκλησίας. Dixisset scriptor Atticus ἐπίτιμον ὄντα ἑμαυτὸν ἀποδείξας de eo, qui se optimo iure civem esse probasset. Requiritur igitur in sqq. contrarium, quod sic est restituendum καὶ οὐκ ὀφείλοντα τῷ κοινῷ κοινωνοῦντα καὶ βουλευτηρίου καὶ ἐκκλησίας. Aerarii debitores, ut nemo nescit, ἄτιμοι ἦσαν et Curia et Comitibus arcebantur. In Attica dicebantur οἱ ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ, pro quo Themistius τῷ κοινῷ dixit, ut κοινωνεῖν pro μετέχειν. Sequens ΚΟΙΝΩΝΟΤΗΤΑ absorbsit praecedens ΚΟΙΝΩ, et sic pro ὀφείλοντα τῷ κοινῷ κοινωνοῦντα natum est ὀφείλοντα κοινωνεῖν τε sine sensu. Melius Themistius p. 25. A: Ἀθήνησι τοὺς ὀφείλοντας τῷ δημοσίῳ εἶργει ὁ νόμος μὴ κοινωνεῖν τῆς πολιτείας.

Lubenter Themistius, ut reliqui Sophistae, utitur antiquis Atheniensium verbis formulisque forensibus, sed imperite admodum iis utitur et diversissima aut iungit aut confundit, ut in hac ipsa oratione p. 315. C: ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ τὴν ἀντιμοσίαν ὑμῖν ἀναγνώσειον, ἣν ὑπογράφονται καθ' ἡμῶν οἱ κομφοὶ κατήγοροι οὗτοι. Priora sumsit e Platonis Apologia p. 19. B: ὥσπερ οὖν κατηγορῶν τὴν ἀντιμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν, sed vide mihi quam inepte addiderit de suo: ἣν ὑπογράφονται καθ' ἡμῶν. Intelligis quam absurdum sit dicere γράφεσθαι ἀντιμοσίαν; aliquanto absurdus etiam est ὑπογράφεσθαι.

Quis credit auditores in concione sedentes dici posse κεί-

σθαι ἄνω ἐπὶ τῆς πέτρας, ut hodie editur p. 315. C: οὐδεμία μηχανὴ τὸν τῷ λόγῳ ὁμοπαθοῦντα κεῖσθαι ἄνω ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ τοῦ βάρους ἀκινήτοτερον. Scripserat, ut opinor, καθῆσθαι ἄνω, ut apud Demosthenem legerat πᾶς ὁ δῆμος ἄνω καθῆσο.

Miram lectionem e Cod. Ambros. recepit Dindorf. p. 316. B: Ἀμεινοκλῆς Σαμίας ἦλθεν ὁ Κορίνθου ναυπηγός. Vera lectio est apud Thucyd. I. 13: Ἀμεινοκλῆς Σαμίῳις ἦλθεν.

Barbarum esse quod legitur p. 336. B: τὰ πτερὰ μᾶλλον αὐτὴν κουφιέται καὶ ὑψηλοτέραν ποιήσει. Corrige κουφιέτε καί.

Antiqua forma πλεῖν, quae in Atticorum scriptis ubique oblitterata est, apud Themistium hic illic evasit, ut p. 354. A: ταύτην ἄρχουσι τὴν ἀρχὴν πλεῖν ἑπτακόσια ἔτη, sed tu supple πλεῖν (ἦ) ἑπτακόσια, ut recte legitur p. 87. B: πλεῖν ἢ τριάκοντα. Servata est vetus forma p. 138. A: πλεῖν ἢ χιλίους, et p. 168: πλεῖν ἢ σαδίους χιλίους, et p. 200. B: πλεῖν ἢ τριάκοντα ὅλων ἐνιαυτῶν. Variant libri p. 110. A, ubi deteriores exhibent πλὴν ἢ μυρίους νενίκηκας, Ambrosianus veram lectionem πλεῖν ἢ servavit solus.

Lepida historia legitur p. 358. B. de rege Antigono Persaei Stoici iactationem confutante, ubi editur: ποιεῖται δὴ τινὰς ἡκεῖν ἐμπόρους ἀπὸ Κύπρου, ἃ χρὴ λέγειν ἐπὶ τοῦ Περσαίου προεκδιδάξας. Saepius vidi apud Themistium praepositionis πρὸς siglam veterem a scribis omissam esse. Rescribe προσποιεῖται, simulat.

Tralaticio errore scribitur p. 366. D: ἐὰν μὴ πρὸ τοῦ λόγου ὁμολογήσητε μὴ χαλεπαίνειν μηδὲ θορυβήσιν, pro χαλεπαίνειν.

Infelicem Iacobsii coniecturam Dindorfius recepit p. 3. A: ἄρα ὁμοίως εὐπετὲς καταμαθεῖν αὐτόν τε (τὸν θεόν) καὶ τὰ ποιήματα; ἢ πρὸς ταῦτα μὲν ἢ φύσις ὅμματα ἐξ ἀρχῆς ἔτεκ-τήνατο καὶ πάρεσιν ἀνεωγμένοις ὁρᾶν ἥλιόν τε καὶ σελήνην κτέ. Quid attinebat dicere apertis oculis haec cerni? In libris est εὖ γενομένοις, in quo latet εὐθὺς γενομένοις. Noto usu dicimur homines εὐθὺς γενομένοι id est ab ipsa nativitate alicuius rei sensum aut facultatem habere. Plato Phaedon. p. 75. B: γενομένοι εὐθὺς ἐωρῶμέν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς

ἄλλας αἰσθήσεις εἶχομεν, et post pauca: ἡπισάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθὺς γενόμενοι τὸ ἴσον καὶ τὸ μείζον κτέ. Opponuntur igitur apud Themistium εὐθὺς γενομένοις et eis χρόνον et expedita sunt omnia. Videor mihi ipsum Platonis locum reperisse, quem Themistius haec scribens imitatus est. Legitur in Theaeteto p. 186. B: τὰ μὲν εὐθὺς γενομένοις πάρεσι φύσει αἰσθάνεσθαι, — τὰ δὲ — ἐν χρόνῳ παραγίγνεται οἷς ἂν παραγίγνηται.

De Procopio tyrannidem invadente haec scribit p. 91. D: ἐπέσειε τὰ χαλεπώτερα μηχανήματα — τὰς ἀτόπους φήμας καὶ τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐκ τῶν προαφείων κεκονιαμένους. Noli existimare eos nuncios calce obductos fuisse: pulvere conspersos dixerat Themistius κεκονιμένους, non κεκονιαμένους. Solent Graeculi κονίειν et κονιᾶν stulte inter se permutare, ut apud Hesychium dederunt: Κεκονιαμένος: κεκονιορτωμένος pro κεκονιμένος, quod apud Aristophanem legitur Eccles. 291. ἦκη κεκονιμένος, et saepius apud Lucianum. Dindorfius, qui in Themistio festinans mendum non animadvertit, ad Steph. Thes. complura huius confusionis exempla expromsit.

Quod paulo ante scripsit Themistius p. 91. A: "Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες εὐδον παννύχιοι καὶ οὐδ' ἂν τὸν Δία ἴσας ἢ κωμῳδία τοῦ τηνικαῦτα ἀποδραθεῖν ὑπεξείλετο. in iis respicit antiqui Comici fabulam, de qua ita scribit Celsus apud Origenem VI. p. 329: ὁ κωμῳδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ γελωτοποιῶν συνέγραψεν ὅτι Ζεὺς ἐξυπνισθεὶς Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις τὸν Ἑρμῆν ἐπεμψεν. Duo menda ex Themistio eximenda sunt: scribe οὐδ' αὐτὸν τὸν Δία — ὑπεξείλετο, ei τοῦ τηνικαῦτα ἀποδραθεῖν. De forma HomERICA — ἐδραθον, et ATTICA — ἐδαρθον diligenter egimus ad Charitonem.

In oratione, quam Maius edidit, multa sunt in quibus Editoris aut peritiam desiderem aut fidem. Pro διεξιόντες dedit δικάζονται cap. 24. p. 466. in his: τὰ ἄμαχα παρὰ Ῥωμαίων τὸν Αἴμον ὑπελάμβανον καὶ τὸν Ἑβρον καὶ τὰς Θετταλικὰς δυσχωρίας, ἃς δικάζονται οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ τοῖς θεοῖς ἐρῶμασιν ἐνεσχηθήσαν. Haud vidi magis.

C. G. CORBET.

AD IULIANI

ΣΤΗΜΠΟΣΙΟΝ Η ΚΡΟΝΙΑ

VULGO

CAESARES.

Venio nunc ad Iuliani CAESARES, in quo ludicro libello post multorum curas etiamnunc superest quod aut ex Codicibus aut recte coniciendo melius constitui possit.

Inscribitur in utroque Codice, quocum diligenter libellum contuli, Vossiano et Marciano ccclxvi. eodem modo:

Ἰουλιανοῦ αὐτοκράτορος συμπόσιον ἢ κρόνια: —

Quemadmodum in reliquis Iuliani scriptis ubi recte Spanhemius Vossiani libri scripturas enotavit nihil admonebo: itaque ubicumque de Spanhemii scriptura tacuero sic in Codice scriptum esse scito ut ille retulit.

Peccant cum editis Codices p. 506 C. in verbis: ἀκόλουθα σοί τε καὶ φίλα τῷ σῷ μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ Πλάτῳ διανοούμενος, nam non difficulter concedes mihi pro φίλα emendandum esse φίλῳ τῷ σῷ μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ. Sic demum verba ordine composita decurrunt et apparet quomodo τῷ κοινῷ dici potuerit. Ut enim ὁ σὸς Πλάτων rectissime dicitur, sic ὁ κοινὸς Πλάτων nec dici neque intelligi ullo modo potest.

Pag. 507 A. pro εἴτε ἀληθὲς οὕτως ἔχει recipe ex VM εἴτε καὶ τᾷ ἀληθὲς οὕτως ἔχει. Tum V. exhibet: εἴτε μίξις τίς ἐστιν ἀληθείας ἀμφοῖν καὶ ψευδοῦς, unde emblemata arguitur et sic scribendum esse patet: εἴτε πλάσμα λέγεις . . . εἴτε καὶ

τάληθές οὕτως ἔχει εἴτε μῆξις τις ἐστὶν ἀμφοῖν, expunctis ἀληθείας καὶ ψευδοῦς, quod insulsum additamentum quum olim supra verum esset adscriptum in hunc modum :

ἀληθείας καὶ ψευδοῦς
μῆξις τις ἐστὶν ἀμφοῖν

factum est ut in Vossiano ἀληθείας in locum prorsus alienum irreperet, quo manifesto indicio permultae istiusmodi interpolationesprehenduntur. Solent scioli ἀμφοῖν, ἀμφοτέρων et similia pueriliter ex vicinis interpretari. Sunt istiusmodi interpolationes semper frigidae admodum et insulsae, nonnumquam et prorsus absurdae, ut in Platonis Charmide p. 137 B: τοῦτ' ἔστι τὸ ἀμάρτημα περὶ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι χωρὶς ἐκατέρου [σωφροσύνης τε καὶ ὑγείας] ἰατροὶ τινες ἐπιχειροῦσιν εἶναι. Non vidit homuncio ἐκατέρου esse ψυχῆς τε καὶ σώματος. Lepidi sunt illi ἰατροὶ σωφροσύνης, lepidiores etiam οἱ ὑγείας ἰατροί.

Quod continuo sequitur αὐτὸ ἐπιδείξει τὸ πρᾶγμα non est bene Graecum, nam in tali re Graeci omnes verbo simplici δείκνυμι utuntur, αὐτὸ δείξει τὸ πρᾶγμα, ἀρχὴ ἀνδρα δείκνυσι, δείξω ἔτι ζῶν et sim. Scilicet ἀποδεικνύναι et ἐπιδεικνύναι est verbis et argumentis probare et demonstrare, δεικνύναι factis et re ipsa ostendere. Δείξω ἔτι ζῶν significat: Faciam aliquid unde me adhuc vivere sentiant. Itaque αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐπιδείξει, vel αὐτὸ τοῦργον ἀποδείξει vitiosum est.

In Cod. V. apparet αὐτὸ δείξει τὸ πρᾶγμα, macula abscondit medium spatium. Scribi poterit αὐτὸ, Φασὶ, δείξει τὸ πρᾶγμα, nam proverbium est, aut αὐτὸ τάχα δείξει, sed praepositionem retineri non posse certum est.

Pag. 307 C. non est in V. ἄτε παρετύγχανον, ut refert Spanhemius, sed ἄτεπερ ἐτύγχανον.

Ut parcam operae et simul ut facilius de cuiusque scripturae fide et auctoritate constet, subiiciam ordine Vossiani Codicis lectiones utiles et memorabiles a Spanhemio aut plane omissas aut indiligenter enotatas. Ubi duo Codices conspirant adscribam VM. Deinde de nonnullis locis explicatius agam.

Pag. Spanhem.

Cod. Vossianus

307. C. εὐπρεπεῖς

εὐτρεπεῖς

307. D. προσβλέπει

προσβλέπη. VM.

- Pag. Spanhem. Cod. Vossianus.
308. A. ἐκαθίζετην ἐκαθέζετον. VM.
καὶ ἐπαινῆται. VM.
τῇ τῶν θεῶν ὄψει τῆς τῶν θεῶν ὄψεως.
308. C. δοκῶν μοι μοι δοκῶν. VM.
309. A. ἐρυθρὸς γινόμενος ἐρυθρὸς γινόμενος. VM.
B. εἶπεν ληρῶν εἶπε ληρῶν.
εἶπεν ὁ Ζήνων εἶπεν ὦ Ζήνων.
C. τοῦ ἐμοῦ θρέμματος τοῦμοῦ θρέμματος. M. τοῦμοῦ
θρέμματος.
310. A. προβάλλεσθαι προβαλέσθαι.
αὐτὸν μὲν ἡ Δίκη δίδωσι αὐτὸν δίδωσιν ἡ Δίκη.
ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους ἀντὶ τοῦ δήμου. VM.
Spanh. μικροῦ δεῖ ἄφω- μικροῦ δέω φᾶναι.
νον
- D. γίνεταί μου γίγνεται μου.
τυφούμεθα τυφόμεθα. VM.
311. A. κατασβέσαι κατασβέση. VM.
B. ἡδέσθη τούτῳ ἡδέσθη τούτον.
ναὶ μὰ Δία ἔφη ναὶ μὰ δι' ἔφη.
εἰσάξω εἰτάξω in quo latet ἐπάξω.
C. ἔχων ὑπήνην ἔχων τὴν ὑπήνην.
312. A. μικρολογίας σμικρολογίας.
B. τὸν δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν τῷ δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν.
ἧς ὁ Μάρκου παῖς ἦν ὁ μάρκου παῖς.
Σέβηρος σευῆρος.
ὑπὲρ τούτου ὑπὲρ τούτου δὲ.
λίαν ἀπηνὲς τὸ λίαν ἀπηνὲς.
313. A. Ἐμίσης ἐμέσης. VM.
Spanh. δὲ ἰθεῖα δ' ἰθεῖα.
B. ὑπὸ τῶν θεῶν ὑπὸ τῶν ἀθέων. VM.
ὁ μὲν Σειληνὸς ὁ σειληνός.
εἰκὼν δὲ εἶκων τὲ.
συγχωροῦντα ξυγχωροῦντα.
Spanh. ὦ παπίδιον ὦ παπία.
εἰ τῷ Δελφῷ πιστεύεις εἰ τῷδε Δελφῷ πιστεύεις. M. τῷ-
Δελφῷ.

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus.
315.	τὼ μὲν οὖν δύο
συνεχώρησεν	τοὺς μὲν οὖν δύο.
ξυνεχώρησεν. VM.
316.	οὔσης δὲ τοιαύτης
Spanh. παρακαλεῖς
νὴ μὰ Δία	οὔσης δὲ τοιαύτης.
παρακάλεις.
μὰ Δία.
317. B.	ἐκ τρίτου
γινέσθω τοίνυν ἐπὶ τῶν
προθύρων εἶπεν.	ἐκ τρίτων.
γινέσθω τοίνυν εἶπεν
ἐπὶ τῶν προθύρων.
318.	τίνα γὰρ ἔχρη τρόπον
ἐπιμετρήσαντας ἡμᾶς
εἶτα
τοι γὰρ οὖν
ἀγὼν ὁ τῶν καλλίστων	τίνα χρὴ τρόπον. VM.
ἐπιμετρήσασιν εἶτα.
τοιγαροῦν.
ἀγώνων τῶν καλλίστων.
319.	βασιλεῖς

ἴσατε κρίσιν
θέμενοι βιοτῆς
· νενόμισο καλοῦ · καὶ ὅθ'
ἡδίστην | · βασιλῆες. VM.

ἴσασθαι κρίσιν.
θέσθε βιοτῆς. VM.
· νενόμισο. καλοῦ θ' ἡδίστην. |
| 320. | τὸ τὰ δεύτερα
ἀνδρῶν ἀρξαμένη
ἐν δὲ τῇ τοσαύτῃ | τὸ καὶ τὰ δεύτερα.
ἀρξαμένη ἀνδρῶν.
ἐν δὲ τοσαύτῃ. VM. |
| D. | Ἰταλοῦς
τοῦτο τὸ ἐμὸν
ἐγὼ δὲ πρὸς Ἀριόβισον | omittit.
τοῦτό τε ἐμὸν.
ἐγὼ πρὸς ἀριόξβισον. |
| 321. C. | ἔπαθον οὖν
ὅτι οὖν περὶ τῶν πρω-
τείων
αὐτόθεν σὺ
ἀναγκάζεις
καίτοι ἢ τί τοσοῦτον | ἔπαθον γοῦν.
ἔτι οὖν μοι περὶ τῶν πρωτείων.
VM.
αὐτόθεν καὶ σὺ. VM.
ἀναγκάσεις. VM.
καίτοι, τί τοσοῦτον. |
| 322. C. | ἂ πότε ἀΦῆκας | ἂ τότε ἀΦῆκας. |
| 323. | τί γὰρ τοσοῦτον ἐκείνῳ
Σκιπίῳσι τοῖς δύο
τὰ ἄλλα ἀλώπεκος
καλῶς καὶ Φρονίμως
πανταχοῦ | τί γὰρ ἐκείνῳ τοσοῦτον.
σκηπίῳσι τοῖς δύο.
τᾶλλα ἀλώπεκος.
πανταχοῦ καλῶς καὶ Φρονίμως.
VM. |

Pag.	Spanhem.	Cod. Vossianus.
323.	ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικοὺς πολέμους	ὑπὲρ τῶν ἐλλήνων τοὺς πέρσας δίκην καὶ τοὺς ἐλληνικοὺς πολέμους.
	ἐπικόπτων	ἐπισκώπτων.
324.	πολεμωθέντας	πολεμηθέντας.
	εἰ δὲ πρὸς	οἱ δὲ πρὸς. Recte.
	Spanh. γινωσκομένου	γινωσκομένου.
	ὑπὲρ Τίγρητα	ὑπὲρ τὸν τίγρητα. VM.
	οὐ κατεκρατήσατε	οὐκ ἐκρατήσατε. VM.
	Spanh. ὑπομνηθέντων	ὑπομνησθέντων.
325.	ἔφερεν τοῦ Ποσειδῶνος	ἔφερεν ὁ τοῦ ποσειδῶνος.
	Spanh. περὶ τῶν ἄλλων	περὶ τῶν ἄλλ ** ρι *. Codex perrosus est, sed manifesto habuit ἄλλοτρίων.
	Ἐγὼ, εἶπεν, ὦ Ζεῦ	ἐγὼ δὲ εἶπεν ὦ ζεῦ. VM.
326.	Ἀρεῖον	ἄρειον supra εἰ lineola nomen proprium esse significans.
327.	ἤτιᾱτο δὲ γῆρας	ἤτιᾱτο δὲ τὸ γῆρας.
	ὑπὸ δὲ τῆς οἴκοι	ὑπὸ τε τῆς οἴκοι.
	προσβάλλειν ἔθνη	προσλαβεῖν ἔθνη. VM.
	ἐτοιμοτέρους αὐτοὺς ποι- οῦσιν	ἐτοιμότερον αὐτὸ ποιοῦσιν.
327.	Spanh. εἶσω που	ἴσως που.
328.	τιμᾶσθαι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων	καὶ τιμᾶσθαι πρὸ τῶν ἄλλων.
	τοὺς ὑπηκόους	πρὸς τοὺς ὑπηκόους.
	προσῆκον ἦν ἐμὲ	προσῆκον ἦν ἐμοί.
329.	ἦν αὐτῷ γελοῖα	ἦν γελοῖα αὐτῷ.
	ἔμελλε αὐτῷ	ἔμελε αὐτῷ.
	πονηροτάτοις τυράννων	πονηροτάτοις τῶν τυράννων.
	ἀλλ' ἢ	ἀλλ' ἢ.
330.	ἀγὼν ἡμῖν πρὸς ταῦτα	ἀγὼν ἡμῖν ἐς πρὸς ταῦτα.
331.	ἐξεπόρθουν	ἐξεπόρθησα. VM.
	πῶς σοὶ γε εφέπεσθαι	πῶς οἷ γε ἐφάρεσθε μικροῦ νε- κροῖ. VM.
	μικροῦ νεκρῷ, πῶς οἷ γε φέρεσθαι μικροῦ	

Spanhem.	Cod. Vossianus.
νεκροί; manifesta dit- Pag. tographia.	
331. τὸ πρωτεύειν, ἔφη, τῶν ἑμαυτοῦ πότερον κατὰ σοφίαν	τὸ πρωτεύειν ἔφη τῆς ἑμαυτοῦ. VM. πότερον γὰρ εἶπε κατὰ σοφίαν. VM.
332. προσγεγραμμένον ᾤετο γοῦν καὶ εἶτα, ἔφη, διὰ τί τοῦτο	προσεγγεγραμμένον. ᾤετο οὖν καὶ. VM. εἶτα διὰ τί τοῦτο ἔφη.
333. πρόσεχε δὲ νοῦν	πρόσεχε δὲ νῦν.
334. D. τὰ οὖν περὶ τὴν παισί τε γὰρ	τά τε οὖν περὶ τὴν. VM. πᾶσι τε γὰρ.
335. ἐστὶν οὐκ εὐλογον συγγνώμονες γένεσθε	οὐκ ἔστιν εὐλογον. συγγνώμονες γένοισθε.
B. καὶ ταῖς τῶν φίλων ἔφη θέλων εἶναι ἢ τε κόμη καὶ τὸ εἶδος ἡγεμόσι καὶ βιωσόμενοι	καὶ τῶν φίλων. εἶναι ἔφη θέλων. ἢ τε κόμη τό τε εἶδος. VM. ἡγεμόσι βιωσόμενοι.
336. B. ἐπέτριβον δὲ αὐτὸν κα- κίλους οὐχ ἦττον τῆς ἀθεότητος οἱ παλα- μναῖοι δαίμονες	ἐπέτριβον δ' αὐτὸν ὥς αἴτιον τῆς ἀθεότητος οἱ παλαμναῖοι δαί- μονες.

Hae lectiones tantum non omnes sunt optimae et verissimae et Iuliano reddendae. De nonnullis pauca addam simul de quibusdam locis dicturus, quibus nil remedii Codex attulit.

Pag. 507. C. κλῖναι μὲν οὖν ἔκειντο τέτταρες εὐπρεπεῖς ταῖς μεγίστοις θεοῖς. Cod. recte εὐτρεπεῖς. Tralaticius hic error est: raro εὐτρεπής, quod in desuetudinem abierat, ex scribarum manibus illaesum elabitur. Sexcenties in εὐπρεπής deformatur.

Pag. 508. B. δοκεῖ μοι παρὰ τῶν Μουσῶν αὐτῶν ἀκηκοώς, rescribe δοκεῖν μοι, nolo usu positum pro ὥς μοι δοκεῖ.

Pro ὅρα μὴ — διανοηθεῖν p. 508. D. requiritur διανοηθῆ.

Pag. 509. B. ἐγὼ γὰρ αὐτὸν τούτῳ Ζήνωνι παραδούς, imo vero τουτῷ Ζήνωνι. Pervulgatum vitium hoc est saepe e Vossiano emendatum et alibi nonnumquam emendandum. Quo-

niam in plerisque Codd. antiquis τὸ προσγεγραμμένον ἰῶτα omit-
ti solebat, propterea ΤΟΤΤΩΙ scribebatur pro τούτῳ, nam
pro τούτῳ ponebatur ΤΟΤΤΩ. Facillimum est ubique depre-
hendere hoc vitium, quia in talibus *omisso articulo* non οὗτος
sed οὗτοςί dicendum esse constat. Itaque aut τούτῳ τῷ Ζήνωνι
aut τούτῳ Ζήνωνι Graecum est, τούτῳ Ζήνωνι non est.

Ubi Zenoni dixerat Iupiter: ἴθι, ὦ Ζήνων, ἐπιμελήθητι τοῦ-
μοῦ θρέμματος, sequitur p. 309. C: ὁ δὲ ἐπακούσας κτέ. Etiam
absque Codicis auxilio manifestum est ὑπακούσας esse reponen-
dum. Passim in libris ὑπακούειν et ἐπακούειν ineptum in mo-
dum inter se permiscuntur. Nihil est tamen facilius quam ea
discernere et utri verbo locus sit ubique definire: ἐπακούειν
τινός est *audire*, dicenti aut recitanti *dare operam*: ὑπακούειν
τινί est *dicto audientem esse*, iubenti aut vocanti *obtemperare*.
Zeno Iovi paruit: itaque ὑπακούσας etiam invitis libris emen-
dandum fuisset.

Pag. 339. C: σῶφρων τε ἄμα καὶ πολεμικὸν βλέπων, et
res ipsa et compositio loci demonstrant σῶφρόν τε corrigi opor-
tere.

Vera lectio Spanhemii vitio periit p. 310. B: τοῦ Κλαυδίου
δὲ ἐπεισελθόντος ὁ Σειληνὸς ἄρχεται τοὺς Ἀριστοφάνους Ἰππέας
ἄδειν ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Lo-
cum sic scriptum nemo mortalium intelligere umquam pote-
rit. Vera lectio est ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύ-
διον, quae est in Vossiano Codice, est in Marciano, est in
editis praeterquam apud Spanhemium, qui *ex ingenio* (si Musis
placet) pro ἀντὶ τοῦ δήμου ne admonito quidem lectore sub-
stituit ἀντὶ τοῦ Δημοσθένους. Secutus est, credo, opinionem
Cantoclari, qui initium fabulae a Iuliano respici putans miri-
ficam commentus est huius loci interpretationem, ex qua ani-
mi causa aliquid proferam. Scilicet serio arbitratus est Sile-
num viso Claudio ita cantitare coepisse:

Ἰατταταιᾶξ τῶν κακῶν, Ἰατταταῖ !

κακῶς Παφλαγὸνα τὸν νεώνητον κακὸν

αὐταῖσι βουλαῖς ἀπολέσειαν οἱ θεοί.

Quid haec ad Claudium? dixeris. Nemo hoc umquam pote-
rit excogitare aut reperire nisi ab ipso Cantoclaro edoctus.
νεώνητον eum vocat, inquit, quia boletorum et eiusmodi cibo-

rum erat avidissimus. Graeci καταχύσματα vocant quibus νεότης pascebantur. Vide Ammonium." Ne ipse quidem Claudius istam interpretationem concoquere potuisset. Ne caetera tangam, quomodo ista Silenum cantare potuit κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Sed satis nugarum. Facessat hinc Demosthenes ac videamus quid insit in librorum omnium scriptura: ὁ Σειληνὸς ἄρχεται τοὺς Ἀριστοφάνους Ἰππέας ἄδειν ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Quid est ἀντὶ τοῦ δήμου? Credebant esse ex persona populi, quasi apud Aristophanem ὁ Δῆμος ea loqueretur, quae Silenus subsannans in Claudium convertebat. Sed non est illa sana interpretatio: ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων δῆθεν τὸν Κλαύδιον sic accipiendum est, ut dicatur Silenus ea in Claudii adulationem convertisse quae apud Aristophanem cantantur ab iis qui τῷ Δήμῳ adulantur. Quibus verbis apud Aristophanem ὁ Δῆμος ἐκολακεύετο, iisdem Silenus ἐκολάκευε δῆθεν τὸν Κλαύδιον. Is locus ex Equitibus et olim erat et nunc est notissimus omnibus, qui Aristophanem leclitarunt. Quis enim eorum qui amant Aristophanem ignarus est aut immemor lepidissimae cantilenae, cuius initium est:

ὦ Δῆμε, καλήν γ' ἔχεις
 ἀρχὴν ὅτε πάντες ἄν-
 θρωποι δεδίασι σ' ὥσ-
 περ ἄνδρα τύραννον.

Viden ut nunc clara luce splendeant omnia? Silenus conspecto Claudio cantare coepit:

ὦ Κλαύδιε, καλήν γ' ἔχεις ἀρχὴν κτέ.

In ipsum Claudium et in Claudii vecordiam ac stuporem alias semper res agentis et libertis suis stolidè servientis reliquos versiculos dixeris esse scriptos:

ἀλλ' εὐπαράγωγος εἶ
 θωπευόμενός τε χαί-
 ρεις καὶ ἀπατῶμενος,
 πρὸς τὸν τε λέγουντ' αἰὶ
 κέχνηνας, ὁ νοῦς δέ σου
 παρὼν ἀποδημεῖ.

Simul intelligitur cur haec Silenus ἄδειν dicatur. Sed satis verborum est: sententia Iuliani olim ab Editore temere obscurata nunc de novo reperta neminem posthac fugiet.

In iis quae continuo sequuntur Claudii liberti Narcissus et Pallas et uxor Messalina arcessi iubentur, his verbis: ἀλλ' ἴθι πέμψον ἐπ' αὐτούς· εἰ βούλει δὲ καὶ τὴν γαμετὴν Μεσσαλί-
ναν. In his iteranda praepositio est: εἰ βούλει δὲ καὶ (ἐπὶ)
τὴν γαμετὴν, et inserto articulo (τὴν) Μεσσαλίαν.

Vitiosa forma maculat locum p. 310. D: πόθεν ἐξεύρατε;
pro ἐξεύρετε. Notum est hoc Graeculorum loquendi vitium,
qui εὔρα dicebant (ut ἦρα) et ἔπεσα et ἀφειλάμην, aliaque id
genus.

Atticorum more dixerat Iulianus p. 310. B: καὶ μὰ Δία
μέμφομαι γε ὑμῖν, sed Graeculi γὰρ pro γε substituerunt.
Vossianus veram lectionem servavit, quam Spanhemius cum
multis aliis eiusdem praestantiae relegavit in marginem.

Idem in vicinia ubi editur: εἰσάξω γὰρ ἐπὶ τούτῳ πολλοὺς
καὶ ἀγαθοὺς, ne enolavit quidem Vossiani scripturam εἰτάξω,
quae vitiosa est sed ipsam Iuliani manum intus continet. In
ΕΙΤΑΞΩ enim male latet ΕΠΑΞΩ, ἐπάξω, quod unice verum
est.

Articulus prorsus necessarius periit p. 311. C: Φέρων ἐπὶ
τῶν ὤμων τὰ τρόπαια τό τε Γετικὸν καὶ Παρθικόν, imo vero
καὶ (τὸ) Παρθικόν. Cur sit repetendus articulus quis non vi-
det? Duo enim haec tropaea sunt, non unum et idem. Emen-
date scriptum est p. 327. B: ἐπεδείκνυσεν αὐτοῖς τό τε Γετικὸν
καὶ τὸ Παρθικὸν τρόπαιον.

Noto ioco in sordidos utitur Iulianus p. 312. A: εἷς εἶναι
μοι δοκεῖ τῶν διαπρίοντων τὸ κύμινον. Hi sunt qui pervul-
gato nomine κυμινοπρίσαι dicebantur. Ex Iuliano emendaverim
Theocriti lepidum locum X. 55.

μὴ ῥιπάμῃς τὰν χεῖρα καταπρίων τὸ κύμινον,
qui locus haud scio an Iuliano obversatus fuerit lubenter Theo-
critica lectitare solito, sed quidquid huius rei est, διαπρίων
certe Theocritus, non καταπρίων, scripsisse videtur.

Plane restituit sententiam Iuliani Vossianus liber p. 312, B:
τὸν δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν συναπολλυμένην περιεῖδεν. Verissima enim
est lectio τῷ δὲ ὅτι κτέ. Commodus enim τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας
αὐτὸς συναπόλετο, pater qui talem filium imperii successorem
reliquit recte dicitur τὴν ἀρχὴν τῷ υἱῷ συναπολλυμένην περι-
εῖν.

Pag. 314. B. (Πρόβος) — ἄδικα πεπονθὼς ὑπὸ τῶν θεῶν ἐτιμᾶτο τὰ τε ἄλλα καὶ τὸ τοὺς φονέας αὐτῷ τὴν δίκην ἐκτίσαι. Est aliquid inter vulgatam scripturam et eam quae in Vossiano et Marciano libro est: ὑπὸ τῶν θεῶν et ὑπὸ τῶν ἀθέων, quam Spanhemius ne memoravit quidem. Ἀθέους Iulianus appellavit sceleratos milites, qui optimum principem impia manu occiderunt. Praeterea emenda καὶ τῷ (non τὸ) — ἐκτίσαι. Est enim τὰ ἄλλα in iis accusativis, qui promiscue verbis omne genus apponuntur: sed si quid additur, quod non sit eiusdemmodi, dativo utendum, quod quum Graeculi non caperent diversa exaequaverunt.

Pag. 314. D: τί τοῦτο; — ὦ παππίδιον, φιλόσοφος ἡμῖν ἀνεφάνης; Scriptura Codicis Voss. ὦ παπία indicio est ὦ παπία a Iuliano profectum esse. Praeterea pro ἀνεφάνης ratio et usus loquendi perfectum postulant ἀναπέφνηας.

Post pauca egregiam lectionem servavit Codex uterque in verbis οὐκ οἶσθα ὅτι ὁ Σωκράτης τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἀπηνέγκατο — εἴ τι τῷ Δελφῷ πιστεύεις ὅτι ἐστὶν ἀψευδής. Noli credere Apollinem τὸν Δελφόν umquam esse appellatum. In V. est τῷδε Δελφῷ, in M. τῷδε Δελφῷ, quod leniter correctum in τῷδε Δελφῷ unice verum est: «si quid fratri tuo credis.»

Non scripsit Iulianus p. 315. B: προθέειν αὐτοῦ βουλομένων, sed προθεῖν. Faex Graeculorum πλέειν dicebat et ῥέειν et χέειν et θέειν et πνέειν et δέεσθαι aliaque, quae saepe in antiquiorum scripta irrepserunt. Μεταθεῖν tuto latet in corrupta scriptura apud Iulianum p. 386. D: ἴση γὰρ δήπου σοι τῶν λόγων ἡ πτέρωσις ἢ τοὺς ἐταίρους μεταθεῖναι δύνασαι. Luce clarius est μεταθεῖν emendari oportere, ut dudum Wyttenbachius vidit.

Pag. 315. D. ὅτι μηδὲν ὑγιὲς ἐπεπράγει reponere ἐπεπράχει. Scribae confundere solent πέπραχα et πέπραγα, quae certo discrimine apud Graecos diremta sunt. Πέπραχα est idem atque πεποίηκα, εἵργασμαι, egi: πέπραγα est intransitivum et ponitur de fortuna qua quis usus est. Nesciebant hoc Graeculi, neque hoc mirandum nam eruditi quoque magistri discrimen illud non animadverterant. Phrynichus in Bekk. Anecd. p. 60, 5: Πέπραγεν διὰ τοῦ γ προκρίνουσι τοῦ πέπραχεν.

Moeris pag. 293: Πεπραγῶς ἐν τῷ γ' Ἀττικῶς, πεπραχῶς Ἑλληνικῶς. Manifesto fallitur et Piersonum secum in errorem traxit. Rectissime tamen emendavit Piersonus locum Euripidis Suppl. vs. 647. ubi quum in libris esset:

σῶς καὶ πεπραγμέν' οἱ Ἄδραστος ὤφελε
πρᾶξαι ξὺν Ἀργείοισιν.

verissime πέπραγεν correxit. Admoneo novissimi Editoris causa, qui quum πέπραγμεν substitueret non cogitavit barbaram eam formam esse. Plutarchi Editores in Platonis Comici versiculis de Hyperbolo (in vit. Alcib. c. 13. et Niciae c. 11):

καίτοι πέπραχε τῶν τρόπων μὲν ἄξια
αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν σιγμάτων ἀνάξια.

male tuentur vitiosam scripturam πέπραχε pro πέπραγε, non enim εἰργασαι significat, sed plane contrarium πέπονθεν. Nihil est igitur facilius quam πέπραγα et πέπραχα ubique distinguere, praesertim quum πέπραγα compositionem non admittat, ita ut in διαπεπράχασιν (Anab. V. vii. 29.) et καταπεπραχέναι (Cyropaed. VII. v. 42.) similibusque nulla detur optio. Sed ad Iulianum revertor.

Pag. 316. B. quum in Heroum coetum Alexander ingrederetur οὔτε ὁ Καῖσαρ οὔτε ἄλλος τις ἐπανίστατο, imo vero ὑπανίστατο, namque hoc est alicui honoris causa *adsurgere*. Saepe ὑπανίστασθαι τῶν θάκων et ἀπὸ τῶν θάκων apud Atticos legitur, ut in Aristoph. Nubibus vs. 593:

καὶ τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι,
et in Xenophontis Hierone VII. 2: ὑπανιστῶνται δ' ἀπὸ τῶν θάκων ὁδῶν τε παραχωρῶσιν, et in eiusdem Symposio IV. 31: ὑπανίστανται δέ μοι ἤδη καὶ θάκων καὶ ὁδῶν ἐξίσανται οἱ πλούσιοι. Falluntur qui credunt eandem notionem in verbo ἐπανίστασθαι inesse, auctore Eustathio ad Iliad. B. 85, quo non est in talibus auctor levior. Ἐπαναστῆναι apud Veteres aut nihil differt ab ἀναστῆναι, aut de rebellantibus ponitur deque iis qui eos, quorum potestati vel imperio subiecti essent, vi et armis aggrediuntur. Multis post Iulianum saeculis haec quoque confundi coepta sunt, et h. l. non Iuliani, sed scribae errorem teneamus.

Duplex mendum inest p. 316. D. in verbis: οὐ μὲν ἔτι καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γεγονότων οἶονται (Voss. οἶόν τε) μείζονα τοῦτον

ἴσως μὲν ὑπὸ Φιλαυτίας παθόντες ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχοντες (Voss. οὕτως εἶχον). Primum inserto *τι* ita scribe: ὑπὸ Φιλαυτίας (*τι*) παθόντες. Sequens *Π* ut saepissime alibi praecedens *ΤΙ* absorpsit. Tum quaere quid pro *ἔχοντες*, quod manifesto mendosum est, reponendum esse videatur. Egregiam opem fert Vossianus, nam quod dedit οὕτως εἶχον si unam literulam exemeris ipsa est Iuliani manus, qui sic scripserat: ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχον. Ubi dixerat Romanos Alexandrum ex claris imperatoribus apud se natis nemini antepone, addidit *fortasse quia sua cuique praeplacent, fortasse etiam quia ita se res habet*. Mirantes Graeculi quo pacto *τι παθόντες* et οὕτως ἔχον componi potuerint (quae res Graece scientibus nihil habet admirationis) turbas dare coeperunt: alii *ἔχοντες* correxerunt scilicet, alii *εἶχον*. Stulte utrumque, ut vides.

Evidens mendum tenemus p. 317. B: ἐκήρυττεν οὖν ὁ Ἑρμῆς παρεῖναι Καίσαρα. Sine mora repone *παριέναι*. Recte legitur in vicinia p. 317. C: ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Μάρκος κληθεὶς παρῆλθεν, et p. 313. B: ἐπὶ τούτῳ παρῆλθεν εἰσω Γαλλιῆνος, et p. 315. D: ὁ Κωνσταντῖνος δὲ παρῆλθεν εἰσω. Notum est praesertim in compositis temere -εῖναι et -ιέναι passim confundi.

Pag. 518. B: βουλόμενος δὲ ὁ Ζεὺς — προσάγειν ἐπὶ πλέον αὐτοῖς τὴν συνουσίαν, perspicuum est *προάγειν* (*producere*) ἐπὶ πλέον corrigi oportere.

Non uno vitio inquinata verba sunt, quae leguntur p. 518. C: τοῦ ὑμετέρου πόματος ἐρασαὶ τῷ ἀνδρὶ ἐγενέσθην. Antiquum loquendi usum imitatus Iulianus et πόματος dederat et ἐρασαί. Quis nescit quoties scribae suum πόμα antiquae formae substituerint? In dualium usu multum sibi placebant οἱ Ἀττικῶς γράφοντες. Iulianus quoque illis formis impense delectatur, ut alias ostendimus. Addere iuvat exemplum ex Aeliano, ut eadem opera ridiculum Suidae errorem redarguam. Legitur apud Suidam v. Ἐχετον ἀντὶ τοῦ ἐχέτωσαν διῶκῳς λέγειν τοῦτο Τίμαιος καὶ Ἀναξιμένης, ἔχετον δὲ καὶ Κλείταρχον αὐτοῖς νοοῦντα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτήν. Tumor orationis Aelianum auctorem arguit, qui pro λέγουσιν et εχουσιν sic dicere maluit et mirifice locutum esse se putavit. Quid autem Suida facias qui ἔχετον pro ἐχέτωσαν dictum esse opinatur et Interpretibus persuasit qui *Dicant hoc — habeantque consentientem verbe-*

runt. Certum est neque ἔχετον pro ἐχέτωσαν dici posse, et ἐχέτων, quam formam pueri sedulo edidicimus, in grammaticorum cerebris esse natum, et in Graecorum scriptis nusquam apparere. Suidas igitur de nihilo comminiscitur ἔχετον pro ἐχέτωσαν dici et novo exemplo ostendit Graeculis in tali re credi non debere:

οὕτως αὐτοῖς ἀταλαιπώρως ἡ γραμματικὴ διέκειτο.

Forina ἔρασα a scribis obscurata admonet me versiculi Calimachei apud Benth. Fragm. XXXVI.

Δαίμονες εὐμνότατοι, Φοῖβέ τε καὶ Ζεῦ, Διδύμων γενάρχαι.
ubi in aliis γενάρχα scribitur «numero singulari ut ad solum Iovem referatur», ut scribit Benthleius, qui γενάρχαι probat. Verum est γενάρχα, sed ultima producta numero duali.

Quod Mercurius p. 318. D. pronuntiat κήρυγμα in eo Iulianus non illepide imitatus est carmen antiquum, quo in ludis Olympicis praeco utebatur. Hinc parata emendatio est primis versibus. Editur:

Ἄρχει μὲν ἀγῶν | ὁ τῶν καλλίστων
ἄθλων ταμίας | καιρὸς δὲ καλεῖ
μηκέτι μέλλειν.

in Vossiano est: ἀγῶνων καλλίστων, vera lectio est: ἀγῶν τῶν καλλίστων ἄθλων ταμίας, ut apparebit ex iis quae annotavimus ad Philostrati libellum περὶ Γυμνασικῆς p. 38 sq. Etiam in reliquis passim vitiata antiqua scriptura aut ex indiciis libri Vossiani aut ex ingenio redintegranda est. Primum pro:

ἀλλ' ἀκούοντες | τὰν ἡμετέρων
κήρυκα βοᾶν | οἱ τὸ πρὶν βασιλεῖς

suadente metro rescribe ἀλλὰ κλύοντες et οἱ πρὶν βασιλεῖς, quo ducit librorum scriptura βασιλεῖς. Tum pro:

ἴτ' ἐς ἀντίπαλον ἵστατε κρίσιν,

optime nobis reddidit Vossianus ἵστασθε κρίσιν, quod simul sententiam restituit et metrum. Quod dederat scriba ἵστασθαι κρίσιν statim ipse correxit supra αἰ scribens ε. Nihil horum Spanhemius enotavit. Rectissime autem dicitur ἵστασθαι εἰς κρίσιν, quemadmodum ἵστασθαι εἰς ἀγῶνα, et sim. Caeterum animadvertendum est Iuliani versus anapaesticos esse monometros, non dimetros, in quibus singulis contra antiquam horum numerorum legem Iuliano ignotam ultima syllaba arbi-

tratu poëtae aut producitur aut corripitur. Iulianus igitur pro spondeo trochaeum, pro anapaesto tribrachyn securus ponit et versiculos pangit istiusmodi:

ἔθνεα πολλὰ | δουλωσάμενοι

et: ἴτ' ἐς ἀντίπαλον | ἵστασθε κρίσιν

et: ὄμμασι τερπνὰ | μαλακὰς τε φέρειν

neque se suspicatus est violare legem metricam quam a Veteribus diligenter ubique observatam permultis post Iulianum saeculis animadvertit Bentleii acumen: vid. Epist. ad Millium p. 26, et Respons. ad C. Boyleum p. 75 sqq. Lennepii.

In iis quae continuo sequuntur p. 319. B. pro θέμενος βιοτῆς in Vossiano et Marciano est θέσθε βιοτῆς, quod non est abiiciendum nam continet intus veram lectionem θέσθαι βιοτῆς; sic restituendam:

οἷς τε φρόνησιν | τέλος ὀλβίτης

θέσθαι βιοτῆς | οἷς τ' ἀντιβίους

κακὰ πόλλ' ἔρξαι | καὶ χρηστὰ φίλους

τέκμαρ βιότου | νερόμισο καλοῦ.

Nunc demum omnia optime composita sunt et aptissime coalescunt: οἷς τε — οἷς τε — τέκμαρ βιότου νερόμισο. Ubi prius οἷς τε (scriptum de more οἷσε) in οἷ τε depravatam est, nihili Graeculus θέσθαι (θέσθε) in θέμενοι refinxit nil curans quomodo haec caeteris aptarentur. Eadem sententiae forma in sqq. quoque instauranda est. Vossianus enim exhibet:

νερόμισο καλοῦ θ' ἡδίστην ἀπόλαυσιν ἔχειν: editur: νερόμισο καλοῦ καὶ ὅθ' ἡδίστην, sed tu sic scribe:

νερόμισο καλοῦ. | οἷς θ' ἡδίστην

ἀπόλαυσιν ἔχειν | . . . ἐφάνη

μακαριστότατον.

quae proximis similia commodissime decurrunt, ut in Mercurii praeconio nihil prorsus supersit difficultatis. Quinque priores versiculi et duo ultimi videntur esse antiqui ex ipso vetusto praeconis Olympici carmine deprompti. Caeteri non sunt elegantissimi, sed Iulianus non optimus poëta meliores pangere non poterat.

Non habet Graecum colorem oratio p. 320. A: ὥς τε τὴν μὲν ὄσον οὐ πώποτε ἄλλη πόλις ἐβασίλευσε βασιλεύειν, namque in hac compositionis forma elegans ellipsis perpetua est, quae in

hunc modum restituenda: ὅσον οὐ πώποτε ἄλλη πόλις βασιλευσai, resecto verbo finito ἐβασίλευσε, quod natum esse suspicor ex sq. infinitivo vitioso scripto ΒΑΣΙΑΕΤΣΕ pro ΒΑΣΙΑΕΤΣΑΙ, ex quo quum nescio quis ἐβασίλευσε effinxisset necessarium infinitivum addidit de suo.

Duplici errore edidit Spanhemius p. 320. B: ἐν δὲ τῇ τοσαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ πόλει γεινάμενος, ubi imperite sprexit γενόμενος a Vossiano oblatum (ut paulo ante recipere debuerat: ἐμοὶ μὲν — γενέσθαι συνέβη, pro γείνασθαι) et pro τοσαύτῃ, ne bis idem diceretur, τοιαύτῃ dare debuerat. Non meminit inter γείνασθαι et γενέσθαι tantundem interesse atque inter genuisse et genitum (natum) esse.

Non est sanum quod legitur p. 321. C: Ἀλέξανδρος Αἰγυπτον παρῇ λθε θεωρῶν, requiro περιῇ λθε.

Manifesto errore scribitur p. 320. C: τὰ μαχιμώτατα τῷ Δαρείῳ πρότερον ὑπακουόντων ἐθνῶν, quantocyus corrige: τὰ μαχιμώτατα τῶν Δαρείῳ πρότερον ὑπακουόντων.

Revoca pronomen necessarium pag. 321. D: ἀναγκάσεις με λέγειν ὅπως (σὺ) μὲν ἐχρήσω πικρῶς Θηβαίοις, ἐγὼ δὲ τοῖς Ἑλβετίοις Φιλανθρώπως. Nullo modo in illa oppositione σύ omitti potuit.

Perspicuum est τὸ in τοῦ mutari oportere p. 322. B: ἐχρῆν δὲ μάλις αὐμφοῖν Φεῖδεσθαι — πλέον δὲ τὸ (imo vero τοῦ) τὰμὰ διασύρειν. Simillimus locus est p. 325. D. τοῦ διασύρειν μὲν τὰ τῶν ἄλλων ἔργα ἀφέξομαι, nam plane idem significat in talibus Φεῖδομαι et ἀπέχομαι.

Vide mihi Spanhemii ἀκρισίαν qui p. 322. D. edidit: ἄλλοι μὲν κατειργάσαντο, Κράσσοι καὶ Λούκιος, τοῦνομα δὲ καὶ τὴν ὑπογραφὴν ἔσχε Πομπήιος, quum olim rectissime τὴν ἐπιγραφὴν legeretur, quod diserte in Marciano Codice scriptum est. Etiam si in omnibus libris ὑπογραφὴν legeretur, tamen et ex rei natura et ex certo loquendi usu unusquisque perspicere potuisset ἐπιγραφὴν a Iuliano scriptum esse. Non fugit ea res Wyttenbachium, qui in Epist. Crit. p. 31. ἐπιγραφὴν et aliorum testimoniis munivit et ipsius Iuliani verbis p. 323. B: ἀλλοτρίαις ἐπεγράφησαν πράξειςιν. Natum est hoc dicendi genus ex more Romanorum apud quos nomen illius qui aedem sacram dedicavisset in fastigio inscribatur,

ut perspicuum facit Iulianus ipse p. 323. A. ὥσπερ ἐν πολιτικαῖς οἰκοδομίαις ὑπ' ἄλλων καταβληθείσαις καὶ ἐπιτελεσθείσαις ἕτερος ἄρχων ἐπιγράφῃ μικρὰ κονιάσας τὸν τοῖχον, id quod in Capitolio usu venit: vid. Tacit. Histor. III. 72.

Apud Graecos ἐπιγράμματος τυχεῖν dicuntur quibus statua cum inscriptione ponitur, cuius rei memorabile exemplum est apud Iulianum p. 8. C, qui de Constantio haec refert: βασιλεὺς γὰρ ὢν καὶ κύριος πάντων στρατηγὸς ἐκείνων (τῶν Ἀθηναίων) ἡξίου καλεῖσθαι καὶ τοιαύτης εἰκόνης τυγχάνων μετ' ἐπιγράμματος ἐγάνυτο πλέον ἢ τῶν μεγίστων τιμῶν ἀξιωθείς. Eodem sensu usus est Iulianus verbo ἐπιγράφω p. 267. B: οὐκ ἄλλοτρίοις ἐμαυτὸν ἔργοις ἐπιγράφων, τῷ θεῷ δὲ — προσανατεθεὶς κὼς ἅπαντα.

Spanhemius igitur vitiosum ὑπογραφὴν imperite e Vossiano libro ne admonito quidem lectore recepit: quanto melius ex eodem libro Κράσσοι καὶ Λούκιοι pro vulgatis Κράστος καὶ Λούκιος Iuliano reddidisset.

Quod scribit Iulianus p. 323. B. εἰ κεκράτηκας Πομπηίου δακτύλῳ κνωμένον, qui digito caput scalpebat, sumtum est ex Plutarchi vita Pompeii cap. 48, et quod addit: καὶ τᾶλλα ἀλώπεκος μᾶλλον ἢ λέοντος respicere videtur iocosum dictum vetus in Spartanos:

οἴκοι λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ δ' ἀλώπεκες.

Post pauca p. 323. D. ubi editur: Πέρσαι καὶ καλῶς καὶ Φρονίμως πανταχοῦ παρεσκευασμένοι, recipe e Vossiano: Πέρσαι δὲ πανταχοῦ καλῶς καὶ Φρονίμως π.

Impeditus est locus et lacunosus, ut suspicor, p. 234. B. τούτων δὲ αὐτῶν ὀλίγον ἔθνος, Αἰτωλοὺς λέγω τοὺς παροικοῦντας ὑμῖν, οὓς Φίλους ἔχειν — ἐποιήσασθε περὶ πολλοῦ, πολεμωθέντας δὲ ὑμῖν — οὐκ ἀκινδύνως ὑπακούειν ὑμῖν ἡναγκάσατε. Non sunt haec apte composita, ut vides: pro οὓς Φίλους ἔχειν in Vossiano est: οἱ Φίλους μὲν ἔχειν, quo nihil iuvamur. Aliquid dicet Iulianus si οὓς (vel οἱ) deleveris, sed probabilius est nonnulla desiderari. Praeterea rescribendum τοὺς παροικοῦντας ἡμῖν, nempe Macedonibus. Lepide Interpres: »Aetolos dico, qui vestram Italiam contingunt,» qui non videtur recordatus esse.

ὅτι μᾶλα πολλὰ μεταξὺ

οὐρεᾶ τε σκιοέντα θάλασσά τε ἡχέσσω.

Non intellexit Spanhemius p. 324. B. quum ex Codice Voss. pro εἰ δὲ πρὸς in margine οἱ δὲ πρὸς enotaret, se ipsam Iuliani manum tenere. Sine mora enim recipiendum: Οἱ δὲ πρὸς τὸ γῆρας τῆς Ἑλλάδος — μόγεις ἀρκέσαντες τίνες ἂν ἐγένεσθε εἰ κτέ.

Obiter emenda p. 324. D. ἐγὼ δ' ἐν οὐδὲ ὅλοις ἐνιαυτοῖς δέκα, pro δὲ οὐδὲ ἐν ὅλοις, nam certa et perpetua in talibus haec verborum compositio est, quae saepius et apud alios et apud ipsum Iulianum recurrit. Post pauca corrige: εἴτ' ἐμοὶ τολμᾶς ἀμφισβητεῖν, ὅς — ἔργα ἔπραξα τηλικαῦτα. Editur εἴτά μοι.

Expunge importunum δέ p. 325. A. ὥς τε τὴν μνήμην — ὁμως [δὲ] συμπαραμένειν τῷ βίῳ.

Sine cunctatione p. 325. C: ἐπεὶ δὲ εἴρητο καὶ τοῦτω γραμματικώτερος ὁ λόγος e Vossiano recipiendum adverbium γραμματικώτερον. Deinde expunge τι in verbis: ἀφείς τὸ λέγειν [τι] περὶ τῶν ἀλλοτριῶν. Ἐγὼ δέ, εἶπεν. Tum οὗτοσι pro οὗτος reponē in his: ὥσπερ ὁ γενναῖος οὗτοσι Ἀλέξανδρος.

Expunge unam litterulam p. 326. A: περὶ τὸ Ἀκτικόν, nam Ἀκτιον genuinum est.

Quod modo vidimus pronomen τι moleste abundare, idem incommode abest p. 326. C. ubi supple: ἐπικταῖσθαι (τι) πάντως αὐτῇ διανοήθην.

Ubi dicit Augustus p. 326. C: Ὅρια δὲ διττὰ ὥσπερ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀποδεδομένα Ἱστρον καὶ Εὐφράτην ποταμούς ἐθέμην, offendo in ἀποδεδομένα. Nihil est enim: ἡ φύσις τὰ ὅρια ἀποδίδωσι. Quid ergo requiritur? Nempe ἀποδεδειγμένα. *Natura ipsa fines constituit* Graece sonat ἡ φύσις τὰ ὅρια ἀπέδειξεν, idque ipsum requirit sententia.

Elegans ellipsis inscite a Graeculo expleta est p. 326. D. in verbis: πολέμους ἐκ πολέμων ἑαυτοῖς ὥσπερ οἱ φιλοπράγμονες δίκας [μελετῶσι] κατασκευάζοντες. Alienum est ab huius loci sententia δίκας μελετῶσι. Resecto additamento apparet Iulianum hoc dicere: ὥσπερ οἱ φιλοπράγμονες δίκας [ἐκ δικῶν ἑαυτοῖς παρασκευάζουσιν].

Recipe ex Vossiano articulum p. 327. B: ἤτιᾱτο δὲ (τὸ) γῆρας et post pauca τε pro δέ in verbis: ὑπὸ τε τῆς οἴκοι — τυραννίδος καὶ τῆς τῶν Γετῶν ὕβρεως, et p. 327. D. ἐτοιμότερον αὐτὸ ποιοῦσιν pro ἐτοιμότερους αὐτούς.

Exciderunt nonnulla pag. 329. A. inter φόρους γὰρ ὥστε; ἐτετελέκει et καὶ πρὸς τὴν Τρυφὴν ἀφεώρα, ut unicuique statim perspicuum erit. Tum αὕτη repone pro αὐτοῦ in sqq. πόρρω δὲ εἰσῆκει τῶν θεῶν αὕτη περὶ τὰ πρόθυρα τῆς Σελήνης, et ὅλος pro ὅλως in his: ὅλος πρὸς ἐκείνην βλέπων οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ περὶ τῆς νίκης, quae negligentius a Iuliano composita sunt, qui neque ὅλος — βλέπων cum ἔμελεν αὐτῷ debebat coniungere neque περὶ addere, quam praepositionem nemo veterum verbo μέλειν addidit umquam. Ne ὅλος βλέπων quidem bene habet, nam veteres ὅλος εἶμι vel γίγνομαι πρὸς τι dicebant. Sed de Iuliani vitiosa dictione alibi erit dicendi locus.

Quem locum supra emendavimus ex p. 329. C. ἦν οὗτος προεκτέστατο χώραν, et προσεκτέστατο reponendum esse admonuimus, sciendum est diserte προσεκτέστατο in Marciano Codice exstare. Idem liber pro ἴσως (ἴσος) οὐκ ἂν ἀπεικώτας νομιζοίμην dedit: ἴσως ἂν οὐκ ἀπεικώτως, unde ἂν οὐκ recipiendum pro οὐκ ἂν. Ἴσος enim voculam ἂν trahit ad sese, quoniam in eo vocabulo pondus est. Nihil ponderis est in οὐκ ἀπεικώτως, itaque non est illa particulae ἂν iusta sedes.

Periit manifesto pronomen relativum p. 329. C: τί δέ εἰσιν οὗς λέγεις Ἀδωνίδος κήπους; (οὗς) αἱ γυναῖκες, ἔφη, τῷ τῇ Ἀφροδίτης ἀνδρὶ φυτεύουσι κτέ. Vulgata lectio, in qua οὗς omisum est, quod neque in Codd. comparet, nullo modo intelligi potest. Tum recipe ex Vossiano χλοήσαντα (Marcianus χλοῖσαντα) pro χλωρήσαντα.

Vehementer nos sciolus ludificatur p. 330. D. ubi Silenus ad Alexandrum ita dicit: αὐτὸς οὖν, εἶπεν, ἡττήθης σεαυτοῦ πολλάκις. quem Alexander redarguens scilicet: ἀλλ' αὐτὸν ἐαυτοῦ, εἶπεν, κρατεῖν καὶ ἡττᾶσθαι ὁμωνύμως (λέγεται). Addendum est enim verbum λέγεται, ut loci sententia constet. Lepide traducit in his Alexandrum Περιπατητικῶν παρακουσμάτων γέμοντα, ut paulo ante scite de eo dixerat. Pessumdedit venustatem loci Graeculus, qui post πολλάκις de suo inseruit: [ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τοιούτου τὸν νοῦν ἢ τὰς Φρένας ἡττω καὶ χεῖρω ποιήσας] quae nunc pro Iulianeis leguntur. Vel dicendi genus abiectae aetatis Graeculum arguit: ποιήσας τὸν νοῦν ἢ τὰς Φρένας ἡττω καὶ χεῖρω ὀργῆς ἢ λύπης bellissima sunt, ut

vides. Praeterea si Silenus tam multis explicuisset quid esset αὐτὸς ἑαυτοῦ ἡττήθης, non potuisset Alexander respondere ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτοῦ κρατεῖν ἢ ἡττᾶσθαι ὁμωνύμως λέγεται. Reddamus igitur censeo Graeculo suam interpretationem, qua demum expuncta Iuliani locus intelligi poterit et rectissime procedet.

Uterque Codex recte p. 331. B. pro ἐξεπύρβουν τὴν πόλιν exhibet ἐξεπύρβησα.

Abesse non potest vocula γε p. 331. B. ubi quum Silenus dixisset: σὺ μὲν γὰρ ἔκεις — ὀλιγοδρανέων, οἱ δὲ ἡγωνίζοντο καὶ ἐνίκων, Alexander concitate respondet: ἡγουμένων (γ') ἡμῶν. Tolle voculam restrictivam, quae abest a libris, et Alexander nihil dicet.

Vide mihi quam indiligenter Spanhemius Iuliani orationem constituerit p. 331. B. Ad Alexandri verba, quae modo correximus: ἡγουμένων γ' ἡμῶν subsannans Silenus haec ei occinit: πῶς; εἴγε ἐφέρεσθαι μικροῦ νεκροί; Haec est sana et integra lectio, quae in Vossiano et Marciano servata est. Spanhemius edidit: πῶς σοίγε ἐφέπεσθαι μικροῦ νεκρῶ; πῶς οἷ γε φέρεσθαι μικροῦ νεκροί, bis apponens eadem verba diversis modis vitata: deinde ipsam Iuliani manum omni mendo vacuam in margine apposuit. Hoc vero est boni Editoris officio fungi!

In vicinia iterum pro τὸ πρωτεύειν τῶν ἑμαυτοῦ, quod sensu vacuum est, uterque Codex veram lectionem servavit τῆς ἑμαυτοῦ.

Pag. 332. A. pro ἡδυνήθης et ἐδυνάσθης bis Marcianus ἐδυνήθης exhibet, quod recipiendum esse arbitror. Praeter Xenophontem nemo utitur forma ἐδυνάσθην.

Pag. 332. B: τῶν διαθηκῶν ἀκροασάμενοι μισθὸν ἐώρων τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῖς οὐ τὸν τυχόντα προσγεγραμμένον. Duo Codices consentiunt in οὗτοι τὸν τυχόντα, deinde Vossianus προσεγγεγραμμένον habet, Marcianus ἐγγεγραμμένον, quorum illud rectius.

Post pauca egregia lectio ex utroque Codice recipienda δ κοροπλάθος pro ὁ κοροπλάτης. Haec est enim sequiorum forma, illa veterum Atticorum, de qua Moeris annotarunt et Timaeus, et ad utrumque eruditissimus Editor.

Insere necessarium καὶ p. 333. A: ἡττήθης οὖν (καὶ) σὺ

τῶν ἀγεννεσέρων, et egregiam Vossiani libri lectionem amplectere: ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων εἶχε σοι χάραν τὰ σκώμματα pro: ἀλλ' ἀπ' ἐκείνων ἔχε σὺ κατὰ χάραν τὰ σκώμματα, quae Petavio videbantur significare: »tu ab istis deridendis abstineto." Vera lectio significat: »sed in illis erat tibi iocandi materies, multa erant in illis, quae lepide traducere posses, πρόσεχε δὲ νῦν (sic recte Voss. pro νοῦν) ὅπως ἀντιλήψῃ τοῦ Μάρκου. Facile est ad intelligendum unde vulgatae lectionis vitium natum sit. Confundi solent ΣΤ et ΣΟΙ. Itaque ubi incidit Graeculus corrector in hanc scripturam ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων εἶχε σὺ χάραν τὰ σκώμματα medicinam quaerere coepit, et, ut isti solent, vitii sedem reperire non potuit. Venit ei in mentem locutionis ἔχειν κατὰ χάραν pro ἡσυχίαν ἄγειν, quamobrem ἔχε σὺ κατὰ χάραν dedit, quibus verbis ἀπ' ἐκείνων utcumque accommodavit.

Pag. 334. A. verba ὥσπερ ὑπὸ πύκτου δεξιῷ πληγείς sumta sunt ex Platonis Protagora p. 339. E.

Marcianus solus verum servavit p. 334. C: περὶ δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τοῦ Διδὸς ἀπόφασιν ἔχων, imo vero ἔχω, quod etiam sine Codice facile reperiri potuisset.

Ut solent in libris παῖς et πᾶς, παισὶν et πᾶσιν inter se permutari, sic in Vossiano peccatum est p. 334. D. nam pro: παῖσι τε γὰρ νόμιμον ἐπιτρέπειν τὰς διαδοχάς, inepte ac sine sensu exhibet: πᾶσι τε γάρ.

Pag. 335. A. pro μακρότερα ἀπολογούμενος in Marciano est μακρότερον, vitiose. Notandus error est et alibi apud Iulianum et alios corrigendus. Facile error nascitur in Codd. ^{τῶν} ο' scribitur pro -ότερα vel -ότερον, sed nusquam optio dubia esse potest. Ut enim πολλὰ λέγειν dicitur, sic et μακρά, βραχέα, ἀληθῆ, ψευδῆ, δίκαια, ἄδικα λέγειν, unde consequitur ut πλείω λέγειν, sic μακρότερα, δικαιοτέρα sim. λέγειν dicendum esse.

Post pauca ex utroque Codice legendum: ἀνακαγχάσας οὖν ὁ Σειληνὸς μέγα · Ἄλλ' ἢ τραπεζίτης εἶναι, ἔφη, θέλων ἐλεῆσθαι σεαυτὸν ὀφιοποιοῦ καὶ κομωστρίας βίον ἔχων, nisi quod pro ἔχων ex Graecorum usu requiro βίον ζῶν.

Praeterea uterque liber optime dedit ἢ τε κόμη τό τε εἶδος, quae sunt Homeri verba, ut supra ostendimus.

Pag. 336. A. recte emendant προαγορεύοντα πᾶσι pro προσ-αγορεύοντα. Multis aliis apud Iulianum locis stulte legitur salutare (προσαγορεύειν) pro edicere (προαγορεύειν), quamquam nusquam est dubia optio.

In Codice Marciano omissa sunt ea omnia quae leguntur inter πρὸς τὴν Ἀσωτίαν ἀπήγαγεν et Ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέ-τυχεν αὐτῇ. Cur omissa sicut luce clarius est. Ferre non poterant Christiani convicia, quibus sua sacra Iulianus illo loco insectabatur, itaque eum locum resecurerunt. Haec ipsa causa est cur in Codice Vossiano folium unum rescissum sit: quod qui postea explevit odiosum locum et ipse omisit. Scriba Marciani Codicis ad p. 336. A. ubi Constantinus exagita- tur, iratus adscripsit: ὅρα τὸν ἀλιτῆριον οἶα Φησὶ κατὰ τοῦ με-γάλου κωνσαντίνου, et passim eodem modo in Vossiano libro lectores in margine maledicta in Iulianum evomunt, quae satius est cum risu contemnere. Nondum sciebant illorum tem- porum Theologi quam esset bono viro et Christiano indignum tam intemperanter debacchari et istiusmodi maledicta aucto- ribus suis in capita recidere.

Nos non tantum ista convicia et petulantiam aequissimo animo ferimus, sed etiam si quid in iis a scribis peccatum est quo minus appareat Iuliani in Christianos acerbitas, se- dulo id in integrum restituemus. Ubi Mercurius sic pronun- tiaverat: πορεύεσθε οὖν ὅποι Φίλον ἐκάσῃ ὑπὸ θεοῖς ἡγεμόσι (nam sic e Cod. Voss. scribendum) βιωσόμενοι τὸ ἐντεῦθεν, alius ad alium Deum se applicuit, ὁ δὲ Κωνσαντῖνος — ἐγγύθεν τὴν Τρυφὴν κατιδὼν ἔδραμε πρὸς αὐτήν. Ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα μαλα- κῶς — πρὸς τὴν Ἀσωτίαν ἀπήγαγεν. In mediis, quae omisi, emenda καλλωπίσασα pro καλλωπήσασα. Deinde haec conti- nuo sequuntur: ἵνα καὶ τὸν υἱὸν εὐρὼν ἀναστρεφόμενον καὶ προαγορεύοντα πᾶσιν. "Οἷς Φλορεὺς, ὅστις μαιφόνος — ἴτω θαρ- ρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῷ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθα- ρόν. Creduntur haec significare: »Quo in loco ille etiam fi- lium suum reperit morantem omnibusque haec denunciantem." sed in his gravissimus error a scriba commissus est, quem multis indiciis deprehendere et manifesto deprehensum evi- denti correctione tollere poteris. Quem tandem filium suum Constantinus apud Luxuriam morantem reperire potuit? nam

Constantinus filios tres secum in Deorum coelum adduxerat, vid. p. 315. D. ὁ Κωνσταντῖνος δὲ παρῆλθεν εἴσω — εἶτα μετ' αὐτὸν τὰ παῖδια. et, ne Iulianum sui oblitum esse putes, vide quae continuo sequantur p. 336. B: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας. Non metuo ne quis existimet quartum Constantini filium dici, Crispum, ex Minervina concubina susceptum et ex Faustae novercae calumniis nefario scelere a Constantino interentum. Audiamus autem quid ille Constantini filius palam omnibus edicat, si forte eum agnoscere possimus: Ὅσις Φθορεὺς, ὅσις μισαιφόνος — ἴτω θαρρῶν. ΑΠΟΦΑΝΩ γὰρ αὐτὸν καθαρὸν. καὶ πάλιν ἔνοχος τοῖς αὐτοῖς γένηται ΔΩΣΩ — καθαρῶ γενέσθαι. Cuius haec oratio est? Quis solus ita locutus est? Maledictis Iuliani Φθορεὺς et μισαιφόνος substitue aliud nomen, ἀμαρτωλός: verbi causa, et punctum temporis dubitare non poteris. Nempe Christi haec oratio est omnes ad peccatorum poenitentiam magna voce vocantis. Paratae erant in haec Ethnicorum calumniae paratumque παράκουσμα, quo haec in atrocissimum crimen detorquerentur. Audi ad haec luculentum Celsi testimonium Ethnicorum προρρήσεις in rebus sacris cum Christianorum sacrorum praefatione comparantis apud Origenem contra Cels. III. p. 147: Οἱ μὲν γάρ, inquit, εἰς τὰς ἄλλας τελετὰς καλοῦντες προκηρύττουσι τάδε· Ὅσις χειρὰς καθαρὰς καὶ Φωνὴν συνετόν. καὶ αὐθις ἕτεροι· Ὅσις ἀγνὸς ἀπὸ παντὸς μύστου καὶ ὅτῳ ἢ ψυχῇ οὐδὲν σύνοιδε κακόν. καὶ ὅτῳ εὖ καὶ δικαίως βεβίωται. quibus Christianam hanc προρρήσιν opponit: Ὅσις ἀμαρτωλός, ὅσις ἀσύνητος, ὅσις νήπιος καὶ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσις κακοδαίμων τοῦτον ἢ βασιλεία τοῦ θεοῦ δέξεται. Ex iis quae continuo addit Celsus apparet quibus haec calumniis obnoxia essent apud eos qui novam religionem aut contemnerent aut odissent: τὸν ἀμαρτωλὸν ἄρα, inquit, οὐ τοῦτον λέγετε τὸν ἄδικον καὶ κλέπτην καὶ τοιχωρύχον καὶ Φαρμακέα καὶ ἱερόσυλον καὶ τυμβωρύχον, τίνες ἂν ἄλλους προκηρύττων ληστὰς ἐκάλεσεν; Eodem colore ac specie Iulianus quum Christianam προρρήσιν significare vellet ita dixit: Ὅσις Φθορεὺς, ὅσις μισαιφόνος, ὅσις ἐναγῆς καὶ βδελυρὸς ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῶι τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρὸν. Iterum nunc quaero: cuius tan-

dem haec oratio est? quem tandem Constantinus audire potuit haec προαγορεύοντα πᾶσιν? Non hercle filium suum, sed neminem alium praeter ipsum Christum, qui solus ex omnibus sic προαγορεύειν potuit: ΑΠΟΦΑΝΩ αὐτὸν καθαρὸν καὶ ΔΩΣΩ καθαρῷ γενέσθαι. Ubi hoc mihi dederis videndum erit nobis an veram lectionem ex scriptura librorum elicere possimus. In verbis ἵνα καὶ τὸν υἱὸν εὐρῶν ἀναστρεφόμενον καὶ προαγορεύοντα πᾶσιν vitii sedes est in ΤΟΝ ΤΙΟΝ. Fieri non potest ut Iulianus Christum, de quo eum haec dicere palam est, appellaverit τὸν υἱόν. Ne attigissem hoc quidem, nisi me advertisset Iuliani locus e libro quem contra Christianos scripsit servatus apud Cyrillum c. Iul. V. p. 159. fin. Εἰ γὰρ οὐδένα θέλει (ὁ θεός) προσκυνεῖσθαι, τοῦ χάριν τὸν Τίδν τοῦτον προσκυνεῖτε; ὃν ἐκεῖνος ἴδεν οὗτ' ἐνόμισεν (leg. ὠνόμασεν) οὐθ' ἡγήσατο πῶποτε, — ὑμεῖς δὲ οὐκ οἶδ' ὅθεν ὑποβλητὸν αὐτῷ προστίθετε. Sed in Christianos scribens ita loqui potuit, quibus ita solemne esset dicere, in alio libro si ita dixisset nemo quid diceret intelligere potuisset. Circumspicienda igitur nobis est vocabuli corrupti simplex et evidens emendatio, ut simul appareat quo pacto vulgata scriptura nata sit et olim veram lectionem expulerit. Lucem afferet palaeographica observatio: υἱός scribebatur in libris antiquissimis noto compendio TC, ut ΘC pro θεός, KC pro κύριος, similiaque multa. Itaque TN pro υἱόν scribi solebat, unde factum est ut ὅν et υἱόν per-ridicule inter se permiscerentur, cuius rei exemplum unum expromam. Apud Suidam v. ζωπυρήσεις affertur versus Aristophanis (Lysistr. vs. 682.) sic scriptus in omnibus Codd.:

Εἰ μὴ τὸ θεὸ ζωπυρήσεις λύσω τὸν ἐμαυτῆς υἱόν.

sed verum est:

εἰ νῆ τὸ θεῷ με ζωπυρήσεις λύσω τὴν ἐμαυτῆς ὅν.

tenemus correctorem ἐπ' αὐτοφώρῳ qui quum TN male legisset υἱόν pro ὅν, emendavit, si Musis placet, τὸν ἐμαυτῆς υἱόν, pro τὴν ἐμαυτῆς ὅν. Similes in eadem re errores annotavimus in *Variis Lectt.* Itaque ex antiqua scriptura εὐρῶν ΤΟΝΤΝ una tanta literula leviter mutata ΤΟΝΙΝ emicat vera lectio εὐρῶν τὸν Ἰησοῦν. Perpetuo enim veterum scribarum more IC, IT et IN scribuntur pro Ἰησοῦς, Ἰησοῦ et

Ἰησοῦν. Viden quanta luce nunc locus splendeat: εὐρών τὸν Ἰησοῦν — προαγορεύοντα πᾶσιν. Ὅσις Φθορεὺς, ὅσις μισιφόνος — ἴτω θαρρῶν. ΑΠΟΦΑΝΩ γὰρ αὐτὸν τουτῷ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθαρὸν. Ex ea emendatione statim nova nascitur in iis quae sequuntur: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας, nam quis non videt legendum esse: σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῷ, id est τῷ Ἰησοῦ. Pronomen αὐτῇ neque per loci sententiam neque per verborum compositionem ad τὴν Ἀσωτίαν referri potest. Simul atque constat verum esse εὐρών τὸν Ἰησοῦν προαγορεύοντα πᾶσιν sequitur eodem referri ea quae statim subiiciuntur: ὁ δὲ σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῷ, quibus significanter haec adduntur συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας. Reliqui Principes applicuerunt sese alius ad alium Deum, Constantinus solus οὐχ εὗρισκεν ἐν θεοῖς τοῦ βίου τὸν ἀρχέτυπον (p. 356. A.). Itaque ad Mollitiem (τὴν Τρυφὴν) se convertit, quae cum deliciis multis in victu cultuque diffluentem ad perditam Luxuriam (τὴν Ἀσωτίαν) deduxit, ubi Iesum invenit facinorosis omnibus veniam scelerum ac flagitiorum omnium pollicentem, ad quem se lubentissime applicuit tres secum filios e Deorum coetu abducens. Satis haec, ut opinor, perspicua sunt, et ex Iuliani persona aptissime, ne dicam verissime, dicuntur. Insectatur Iulianus Constantinum non quod luxuriae se dedit, sed quod Christianam religionem amplexus est spretis ac desertis Diis, quibus imperium Romanum stetisset. Non obscure arguit quid eum potissimum ad id faciendum permoverit. Nempe illud ipsum quod in celebrato Zosimi loco scriptum est II. 29. p. 94. sq. Constantinum conscientiae stimulis agitatam a Christianis audivisse πάσης ἀμαρτᾶδος ἀναιρετικὴν εἶναι τὴν τῶν Χριστιανῶν δόξαν καὶ τοῦτο ἔχειν παράγγελμα τὸ τοὺς ἀσεβεῖς μεταλαμβάνοντας αὐτῆς πάσης ἀμαρτίας ἔξω παραχρῆμα καθίστασθαι, idque arripuisse Principem et ad Christianos ea spe transiisse. Planissime idem Iulianus affirmat, cuius testimonium duobus mendis obscuratum nemo adhuc satis diligenter audivit aut intellexit. Magno irarum aestu Zosimum testem plurimi conati sunt destruere, quos prudenti disputatione retudit Reitemeierus in annotat. ad h. l. et Sozomeni testimonio usus et nostro

Iuliani loco, sed nondum emendato, ut quantum haberet ponderis non appareret. Itaque qui cum Zosimo contendunt posthac Iulianum ἐφεδρον habebunt acrem sane ac metuendum adversarium, quem quis impudenter mentitum esse dicere poterit, sed illarum rerum ignarum fuisse et rationes temporum inepte confudisse nemo facile dicet. Molesta res est de Constantino ferre iudicium. Falsi plerique testes sunt et cupidi, tabulae corruptae aut amissae. Stant hinc adulatorum agmina, illinc infestorum hostium manus. Qui Iulianum bene novit non facile in animum inducet eum in tali re impudenter praeter animi sententiam mentiri. Non amabat Constantinum, fateor, sed quis praeter fanaticos sacrificulos Constantinum amat? Ostende, si poteris, Iulianum in alia re scientem dolo malo dixisse mendacium et falsum maledictum vel in eos quos pessime oderat coniecisse, et concedam eum nunc quoque falsi criminis Constantinum insimulare potuisse. Si non poteris, reputa id quod inter omnes constat, facinorosum hominem et superstitiosum Constantinum fuisse. Utere vel ipsis adulatoribus testibus, nihil aliud admitte quam quod isti inviti fatentur. Quam Iulianus dedit Christi πρόρρησιν· Ὅσις Φθορεὺς, ὅσις μισοφόνος — ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν τουτῷ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθάρν, videmus omnes doctrinae Christianae esse παράκουσμα hominum angusti animi et ingenii hebetioris. Quis tamen negabit ipsius Constantini hoc παράκουσμα fuisse, quod ille facto ostendit quum vitae finem exspectarit priusquam illa aqua conspergeretur, callide scilicet existimans illa conspersione omnem simul scelerum suorum ac flagitiorum labem ablui, haud secus ac si ipsa illa verba, quibus Iulianus utitur, audivisset: ἀποφανῶ σε τουτῷ τῷ ὕδατι λούσας αὐτίκα καθάρν. Multos diu eadem superstitio tenuit. Quatuordecim saeculis et amplius post Constantini mortem scriptor Gallicus elegans et diligens, sed paulo infirmior et in superstitionem pronior, de ea re sic scripsit: *La vertu des eaux du Baptême, qu'il reçut à la fin de sa vie, est assez efficace pour en avoir lavé toutes les souillures.*" (Crévier, Histoire des Empereurs Romains XII. p. 180.)

Aliquanto sanius sinciput Graeco philosopho fuit, qui ἰδὼν τινὰ περιρραϊνόμενον εἶπεν· Ὁ κακόδαιμον, οὐκ ἐπίστασαι ὅτι ᾧσ-

περ τῶν ἐν γραμματικῇ ἁμαρτημάτων περιρραινόμενος οὐκ ἂν ἀπαλλαγείης οὕτως οὐδὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ, teste Diogene Laërtio Libr. VI. § 42.

His dudum scriptis cognovi lectionem τὸν ἸΝ pro τὸν υἱόν Codicis Augustani auctoritate confirmari, in quo libro Heusingerus diserte ita scriptum esse vidit. Simul cognovi repletam veritatem temere repudiari ab Heylero ad Iuliani Epistolas p. 403. »Quantumvis enim, inquit, infensus Redemptori censeatur Iulianus, haudquaquam ita scaevus existimandus est, ut iuxta Luxuriam illum finxerit morari, cuius vita praeceptaque luxuriae quam maxime repugnarunt." Itaque τὸν υἱόν retinet et sanissimum esse putat hoc tantum ambigens »utrum cum Spanhemio Constantium, an cum Bleterio Tourletoque Crispum" dici existimet.

Sed, ut vidimus, in Deorum coetum Constantinus tres liberos tenera adhuc aetate secum adduxerat, eosdemque secum ἐκ τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς ἀπήγαγεν. Non potuit igitur, ut opinor, Constantium simul secum adducere et eum apud Ἀσωτίαν commorantem reperire. De Crispo nuperrime interfecto cogitare absurdum est. Quod autem nuperrime interfectum esse dico, vide quo indicio collegerim. Legitur p. 313 D: ὁ Κωνσταντῖνος δὲ παρῆλθεν εἴσω — εἶτα μετ' αὐτοῦ τὰ παῖδια. Quod Constantini liberos παῖδια appellat certo indicio est eum id aetatis induci quum eorum tenera adhuc aetas esset; de Crispo quia nulla mentio sit, apparet eum iam interemtum esse. Quum Crispus annos XXVI natus necaretur maximus natu e Constantini liberis decimum aetatis annum agebat, ita ut ipse cum duobus fratribus παῖδιον adhuc esset. Res est perspicua. Cur autem ea potissimum aetas Constantini in hac veluti fabula Iuliani in scena agitur? Nempe quod circa hanc vitae partem et ipse ad Christianorum sacra transiit et filiolos (τὰ παῖδια) secum abduxit. Itaque brevissime post Crispi caedem, unde stabilitur Iuliani sententia Constantinum conscientiae stimulis ex illa caede agitatam confugisse ad eum, qui ita diceret: Ὅστις μισιφόνος — ἴτω θαρρῶν· ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα καθαρόν. Quomodo igitur Crispus, qui Christianorum sacris initiatus non fuit, statim post caedem patri scelerum veniam potuit polliceri?

Restat igitur quod Heylerus contendit Iulianum non tam inique de Iesu existimare ut eum apud Luxuriam morari fingere potuerit, cuius vita praeceptaque luxuriae maxime repugnaverint. Sed facile unusquisque intelliget in quo errore Heylerus versetur. Iulianus enim non ipsi Iesu luxuriam exprobrat, sed eum cum hominibus una versari criminatur, qui luxuria deperditi et vitiis flagitiisque cooperti essent. Non est hoc novum et inauditum crimen quod in Iesum coniiicitur. Ethnici omnes in ea criminatione conspirant et παράκουσμα est adeo minus mirabile, quoniam ipsius Iesu aequales Iudaei plane idem ei saepius vitio verterunt, quos saepe sapienter redarguit sed frustra. Quamquam igitur vanum et inane crimen hoc est, tamen eam speciem et colorem semper habuit ut etiam homo non maledicus nec mendax illud posset arripere. Audi modi quae Celsus (apud Origenem I. p. 47.) de Apostolis scribat: Δέκα εἶπεν ἡ ἑνδεκά τινες ἐξαρτησάμενον τὸν Ἰησοῦν ἑαυτῷ ἐπιρρήτους ἀνθρώπους τελώνας καὶ ναύτας τοὺς πονηροτάτους μετὰ τούτων τῇδε κάκεισε ἀποδεδρακέναι. Similia his apud Celsum subinde recurrunt et quamquam ab Origene luculenter refutata sunt tamen evelli ex Graecorum animis opinio non potuit faecem esse plebis ac minimi pretii homines et facinorosos plerosque qui avita sacra deseruissent. Sic igitur Iulianus existimare et scribere poterat τὸν Ἰησοῦν παρὰ τῇ Ἀσωτίᾳ ἀναστρέφεσθαι, quemadmodum cum populares olim μετὰ τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν καθῆσθαι καὶ συνεσθίειν solebant criminari.

His igitur de causis probanda et recipienda est lectio εὐρὼν τὸν Ἰησοῦν et ab iis, qui recte cogitant, propter suam ipsius evidentiam, et a caeteris, qui librorum fidem deserere non audent, propter Codicis Augustani auctoritatem. Difficile est persuadere illis, qui libris Mss. addicti sunt, veram lectionem tam certis argumentis sine ullo librorum auxilio reperiri et constitui posse, ut Codicum auctoritas, si forte postea accesserit, repertae veritati nihil addat ponderis aut fidei. Videbo tamen an aliquem eorum manifesto exemplo in hanc sententiam pertrahere passim. Legitur apud Iulianum in Orat. VII. p. 205. D: εἰ δὲ ὥσπερ ἡμεῖς ἐν Θράκη καὶ Θετταλίᾳ, τοξόται δὲ καὶ τὰ κουφότερα τῶν ὅπλων ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κρήτῃ καὶ Καρίᾳ

τῇ φύσει τῆς χώρας ἀκολουθούντων οἶμαι τῶν ἐπιτηδευμάτων κτί. Pro absurdo ἡμεῖς docti homines legendum esse coniecerunt ἱππεῖς. In libris Mss. nihil est auxilii: in Vossiano quoque diserte ἡμεῖς scriptum est. Quis tamen tam plumbeus est ut de restituta vera lectione dubitet? Testem nuper reperi prudentioribus quidem plane inutilem, fortasse etiam reliquis. Apud Suidam v. Ἱππεῖς λευκοθώρακες additur καὶ παροιμία. Ἱππεῖς μὲν ἐν Θετταλίᾳ καὶ Θράκῃ, τοξόται δὲ καὶ τὰ κουφότερα τῶν ὅπλων ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κρήτῃ καὶ Καρίᾳ, ad quae Bernhardy annotavit: » *Locum scriptoris, quem proverbialem esse voluit Suidas, non observavi.*” Vides nunc unde haec sumta sint. Simul vides nihil in iis inesse quod sit proverbii simile. Noli mirari, sed pro παροιμία emenda mecum παρ' Ἰουλί, id est παρ' Ἰουλιανῶ.

Videtur tibi nunc prolato hoc diserto testimonio lectio ἱππεῖς pro ἡμεῖς plus habere fidei quam si ex ipso Iuliani loco recte cogitando excogitata tantum fuisset? Quod per se est evidens certiore fidem neque requirit neque admittit. Sunt autem qui harum rerum ἀναισθήτως ἔχουσιν. Licebit, opinor, eorum qui iudicare non possunt iudicia contemnere. Ratio docet apud Iulianum τὸν ἸΝ (Ἰησοῦν) legendum esse pro τὸν ΤΝ (υῖόν): verum esse non agnoscunt. Liber Ms. veram lectionem offert: non admittunt. Fruantur igitur quod ament, nos post repertas fruges glandibus non vescimur.

Ad extrema usque verba errare pergit Spanhemius, qui edidit p. 536. C: Σοὶ δὲ δέδωκα (Mercurii verba sunt ad Iulianum) τὸν πατέρα Μίθραν ἐπιγινῶναι. Σὺ δὲ αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν ἔχου πεῖσμα καὶ ὄρμον ἀσφαλῆ ζῶντί τε σεαυτῷ παρασκευάζων καὶ, ἡνίκ' ἂν ἐνθένδε ἀπιέναι δέῃ, ἡγεμόνα θεὸν εὐμενῆ καθίστα σεαυτῷ. Loci compositio clamat pro καθίστα emendari oportere καθιστάς, namque manifestum est ζῶντί τε παρασκευάζων et ἡνίκ' ἂν ἐνθένδε ἀπιέναι δέῃ καθιστάς sibi inter se respondere. Quid Spanhemius? Repertum in Vossiano καθιστάς in marginem relegavit quum tot falsas lectiones alibi recepiisset.

Subiiciam his Suidae testimonium de hoc Iuliani libro, ut eius errorem refutem. In v. Ἰουλιανός ita scribit: ἔγραψε τοῦς

καλουμένους Καίσαρας· περιέχει δὲ τοὺς ἀπὸ Αὐγούστου Ῥωμαίων βασιλεῖς· ἑτέραν βίβλον περὶ τῶν τριῶν σχημάτων· καὶ τὰ καλουμένα Κρόνια. In sqq. haec leguntur: περὶ τοῦ Ἐμπεδοτίμου λέγει ὁ παραβάτης οὕτως ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Κρονίοις· Ἡμεῖς δὲ Ἐμπεδοτίμῳ καὶ Πυθαγόρᾳ πισεύσαντες κτέ. Kusterus ad h. l. et aliis obloquitur et Casaubono, qui Saturnalia et Caesares idem opus esse putarunt. »Sed hanc opinionem, inquit, refellit hoc loco Suidas, qui non solum Cronia a Caesaribus distinguit, sed etiam e Croniis de Empedotimo locum affert qui in Caesaribus non reperitur.” Nihil est periculosius quam Suidae quidquam credere, homini indocto et negligentissimo et alias res agere solito. Suidas hunc Iuliani librum ipse oculis non usurpavit. Nihil ex illo libro apud eum enotatum est, quum permulta in eo insint, quae Suidas cupide, si libri copiam habuisset, recepisset in suam farraginem. Itaque duplici errore lapsus est: ex uno libro duos commentus est, et tamquam e Croniis Iuliani locum aliunde sumtum attulit. Quam recte idem liber et Κρόνια et Καίσαρες inscribatur ex ipso satis apparet. Iulianus ipse Κρόνια inscripsisse videtur, reliqui propter argumentum τοὺς Ἰουλιανοῦ Καίσαρας appellaverunt: deinde, uti fit, utraque ἐπιγραφὴ coniuncta est. Eadem est ratio libelli, quo Antiochenses perstrinxit. Ab ipso Iuliano lepide Μισοπῶγων inscriptus est, a caeteris Ἀντιοχικὸς (λόγος) dicebatur. Nunc in libris Mss. inscribitur.

Μισοπῶγων ἢ Ἀντιοχικὸς.

vel inverso ordine, ut in Vossiano libro:

Ἀντιοχικὸς ἢ Μισοπῶγων.

Veteres duplici inscriptione uti solent, veluti Gregorius Nazianz. et Ammianus Marcellinus a Kustero laudati. Ammiani haec verba sunt: in eos (Antiochenses) saeviens ut obtreclatores et contumaces volumen composuit invecivum, quod Antiochense vel Misopogonem appellavit. Quibus addo testimonium Zosimi III. 11. pag. 140. librum hunc sic describentis: ὁ δὲ ἡμύνατο (τοὺς Ἀντιοχέας) λόγον ἀσειδύτατον εἰς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν συνθεῖς, ὃς τσαύτην ἐν ἑαυτῷ μετ' εἰρωνείας ἔχει πικρίαν ὥστε πανταχοῦ γῆς ἤρκεσε τὰ Ἀντιοχέων ὀνειδῆ διενεγκεῖν. Ad illum librum mox veniam.

C. G. COBERT.

BABRII FABULAE.

IMPOSTORIS GRAECULI FRAUS DEPRENSA.

Georgius Cornewall Lewis A. M. nuperrime edidit fabulas quasdam, sumtas e Codice »chartaceo, apographo Codicis cuiusdam, qui paucis abhinc annis a Mina Minoide in Monte Atho repertus huc usque non comparuit.” Eum Codicem »Musei Britannici custodes a Mina Minoide redemptum inter libros Musæ manuscriptos deposuerunt,” ut in Praefatione scribit Editor. Doleo virorum doctorum vicem, quibus Musei Britannici custodia commissa est, namque iis fraudulentus et nequam Graeculus indignissime imposuit. Non facile enim comparebit Codex a Mina Minoide in Monte Atho repertus, nam quidquid Lewis tamquam ex illo libro a Mina descriptum edidit impudentissime ab impostore Graeculo fictum est, idque tam inepte ac stulte ut vehementer mirer quomodo tam manifesta fraus Custodibus Musei Britannici non suboluerit: suspicor enim iis, quibus in Britannia Codicum Graecorum publico aere emendorum negotium datum sit, aliquem certe in Graecorum lingua et litteris usum et facultatem inesse oportere. Sed multo etiam magis miror quo pacto reperiri potuerit homo doctus, qui istas quisquillas pro genuinis Babrii reliquiis serio ederet in lucem. Perpluit enim fraus non tantum in unaquaque fabula, sed in unoquoque versiculo. Minus antiquae linguae Graecae tam imperitus erat, ut ne unum quidem versiculum pangere posset, non dico qui Graecum colorem haberet et antiquae poëseos speciem quamdam refer-

ret, sed in quo non turpiter et absurde Graeci sermonis certa ratio et perpetuus usus passim violaretur. Ne dicam eum in re prosodiaca et metrica plumbeum esse et omnia de genere hoc susque deque habere, nullum est erroris genus contra verborum formam, significationem, compositionem et constantissimam in his loquendi consuetudinem (illam etiam quam abiectissimae aetatis Graeculi diligenter sequuntur) a quo levis homo et indoctus falsarius satis caverit. Qui sequiorum Graeculorum vitiosam scribendi *συνήθειαν* probe noverunt ad primam statim lectionem agnoscent nihil esse ad Minoideam orationem, in qua quidquid attigeris ulcus est. Intexuit hic illic genuinas Babrii reliquias in propatulo positas et omnibus notas, ne quid putes in ea farragine inesse quod Babrianum sit et sic e Minae sterquilinio fortasse aliquid gemmularum erui posse. Tres antiquos choliambos, quos Callimachi esse suspicor, intexuit in exordium ex Apollonii Lex. Hom. v. *ἄειδε*, novem Babrii versiculos notissimos praeposuit fabulae XIII, duos ex Suida v. *Γέρανος* fabulae XLII, unum ex Suida v. *Τιτυβίζετε* recepit in Fabulam L. vs. 4. alterum ex Suida v. *κωμήται* ita recepit falsarius ut sanam lectionem:

Ὅνῳ τις ἐπιθείς ξόανον εἶχε κωμήτης.

depravaret in hanc plane *ἄμετρον*:

ὅνῳ ποτ' ἐπιθείς τι ξόανον κωμήτης.

Praeter has pauculas Babrii lacinias nihil est in Minoideis sanum et genuinum, si exceperis fabulas quasdam, quas Vaticanus Codex olim nobis obtulit, ita ex ipso Babrii opere descriptas, ut exceptis librariorum quibusdam erroribus et sciorum additamentis ipsa poëtae manus fideliter servaretur. Qui primus omnium eas fabulas edidit in lucem Fr. de Furia ne suspicatus est quidem quantum boni in illo Codice inesset, et optima carmina et suavissimos versiculos pro pedestri oratione numerisque soluta et legit et descripsit. Fabula CCCLVIII apud eum sic habet: *Ὅνος τις ἀναβὰς εἰς τὸ δῶμα καὶ παίζων τὸν κέραμον ἔθλα καὶ τις αὐτὸν ἀνθρώπων ἐπιδραμῶν κατήγε τῷ ξύλῳ παίων. ὁ δ' ὄνος πρὸς αὐτὸν ὅς τὸν νῶτον ἤλεγχε· καὶ μὲν ὁ πίθηκος χθές, εἶπε, καὶ πρῶν ἔτερπεν ὑμᾶς αὐτὸ τοῦτο ποιήσας.* Audi nunc ipsum Babrium in his latentem:

“Ονος τις ἀναβὰς ἐπὶ τὸ δῶμα καὶ παίζων
τὸν κέραμον ἔθλα, καὶ τις αὐτὸν ἀνθρώπων
ἐπιδραμὼν κατήγε τῷ ξύλῳ παίων.
ὁ δ’ ὄνος πρὸς αὐτὸν, ὅς τὸ νῶτον ἤλεγχε·
καὶ μὴν πίθηκος ἐχθρὸς, εἶπε, καὶ πρῶην
ἕτερπεν ὑμᾶς ταῦτ’ οὗτο ποιήσας.

Similiter in fabula CCCLI.

Θεοῖς Ἀπόλλων ἔλεγε μακρὰ τοξεύων· οὐκ ἂν βάλλῃ τις πλεῖον
οὐδὲ τοξεύσει. ὁ Ζεὺς δὲ παίζων ἡρίδαινε τῷ Φοίβῳ. Ἑρμῆς δ’
ἔσειεν Ἄρεος ἐν κυνῇ κλήρους. λαχὼν δὲ Φοῖβος τὸ τόξον ἐκκυ-
κλώσας τὸ βέλος ἔπηξεν ἐντὸς ἐσπέρου κήπου. ὁ Ζεὺς δὲ διαβὰς
ταῦτ’ ἔμετρον ἔστη. καὶ ποῦ βάλλω, ναί, Φησὶν, οὐκ ἔχω χώραν.
τόξου δὲ νίκην ἔλαβεν μὴ τοξεύσας.

Babrius sic cecinerat:

Θεοῖς Ἀπόλλων ἔλεγε μακρὰ τοξεύων·
οὐκ ἂν βάλοι τις πλεῖον οὐδὲ τοξεύσει.
ὁ Ζεὺς δὲ παίζων ἡρίδαινε τῷ Φοίβῳ.
Ἑρμῆς δ’ ἔσειεν Ἄρεος ἐν κυνῇ κλήρους.
λαχὼν δ’ ὁ Φοῖβος καὶ τὰ τόξα κυκλώσας
τὸ βέλος ἔπηξεν ἐντὸς Ἑσπέρου κήπου.
ὁ Ζεὺς δὲ διαβὰς ταῦτ’ ἔμετρον εἰσήκει
καὶ· Ποῖ βάλλω, παῖ; Φησὶν. οὐκ ἔχω χώρην.
τόξου δὲ νίκην ἔλαβε μὴδὲ τοξεύσας.

Fabula CCCLXIII. sic e Codice editur:

Νεῶς ποτε σὺν αὐτοῖς ἀνδράσι βυθισθείσης ἰδὼν τις ἀδίκου
ἔλεγε τοὺς θεοὺς κρίνειν· ἐνδὲ γὰρ ἄσεβοῦς ἐμβεβηκότος πλείω
πολλοὺς σὺν αὐτῷ μηδενὸς αἰτίους θνήσκειν. καὶ ταῦτα ὁμοῦ λέ-
γοντος, οἷα συμβαίνει, πολλῶν ἐπ’ αὐτὸν ἐσμός ἦλθε μυρμηκῶν
σπεύδων τὰς ἄχνας πυρίνας ἀποτρώγειν. ὅφ’ ἐνδὲ δὲ δηχθεὶς συν-
επάτει τοὺς πάντας. Ἑρμῆς δ’ ἐπιστὰς τῷ τε βαβδίῳ παίων, εἶπ’
“οὐκ ἔξῃ, Φησὶ, τοὺς θεοὺς ὑμῶν εἶναι δικαστὰς οἷος εἰ σὺ
μυρμηκῶν.

Emergit ex his Babrius ita canens:

Νεῶς ποτ’ αὐτοῖς ἀνδράσιν βυθισθείσης
ἰδὼν τις ἀδίκως ἔλεγε τοὺς θεοὺς κρίνειν,
ἐνδὲ γὰρ ἄσεβοῦς ἐμβεβηκότος πλοῖφ
πολλοὺς σὺν αὐτῷ μηδὲν αἰτίους θνήσκειν.
καὶ ταῦθ’ ὁμοῦ λέγοντος, οἷα συμβαίνει,

πολλῶν ἐπ' αὐτὸν ἐσμὸς ἦλθε μυρμῆκων
 σπεύδοντες ἄχνας πυρίνας ἀποτρώγειν.
 ὕφ' ἐνὸς δὲ δηχθεὶς συνεπάτησε τοὺς πάντας.
 Ἐρμῆς δ' ἐπιστὰς τῷ τε βαβδίῳ παίων·
 εἴτ' οὐκ ἀνέξῃ, Φησὶ, τοὺς θεοὺς ὑμῶν
 εἶναι δικαστὰς οἷος εἶ. σὺ μυρμῆκων.

Unum exemplum addam. E Vaticano Codice sic editur fabula CCCLXIX:

Ὀρνιθοθήρᾳ Φίλος ἐπῆλθεν αἰφνης μέλλοντι θύμβραν καὶ σέλινα
 δειπνήσειν. ὁ δὲ κλωβὸς εἶχεν οὐδὲν, οὐ γὰρ ἡγρεύκει. ὥρμησε δὲ
 πέρδικα ποικίλον θύσων, ὃν ἡμερώσας εἶχεν εἰς τὸ θηρεύειν. ὁ δ'
 αὐτὸν οὕτως ἰκέτευε μὴ κτεῖναι· τὸ λοιπὸν δικτύῳ τί ποιήσεις,
 ὅταν κυνηγῇς; τίς δέ σοι συναθροίσει εὐωπῶν ἀγέλην ὀρνέων Φι-
 λαλλήλων; τίνος μελωδοῦ πρὸς ἥχον ὑπνώσεις; ἀφῆκε τὸν πέρδικα
 καὶ γεννήτην ἀλεκτορίσκον συλλαβεῖν ἡβουλήθη. ὁ δ' ἐκ τοῦ τέ-
 γους κλαγγὴν εἶπε Φωνήσας· πόθεν μαθήσεις πόσον εἰς ἔω λείπει
 τὸν ὠρομαθὴν ἀπολέσας; πῶς γνώσῃ ποτ' ἐννυχεύει χρυσότοξος
 Ὀρίων; ἔργων δὲ τίς σε πρῶϊνῶν ἀναμνήσει, ὅτε δροσώδης ταρσὸς
 ἐσιν ὀρνίθων; ἀκείνους εἶπεν· οἶδας χρησίμους ὥρας· ὅμως δὲ δεῖ
 σχεῖν τί δειπνήσει. ex quibus facile est Babrii cantum agno-
 scere:

Ὀρνιθοθήρᾳ Φίλος ἐπῆλθεν ἐξαίφνης
 μέλλοντι θύμβρα καὶ σέλινα δειπνήσειν.
 ὁ δὲ κλωβὸς εἶχεν οὐδὲν, οὐ γὰρ ἡγρεύκει.
 ὥρμησεν οὖν πέρδικα ποικίλον θύσων,
 ὃν ἡμερώσας εἶχεν εἰς τὸ θηρεύειν.
 ὁ δ' αὐτὸν οὕτως ἰκέτευε μὴ κτεῖναι·
 * * τὸ λοιπὸν δικτύῳ τί ποιήσεις
 ὅταν κυνηγῇς; τίς δέ σοι συναθροίσει
 εὐωπὸν ἀγέλην ὀρνέων Φιλαλλήλων;
 τίνος μελωδοῦ πρὸς τὸν ἥχον ὑπνώσεις;
 ἀφῆκε τὸν πέρδικα καὶ γενειήτην
 ἀλεκτορίσκον συλλαβεῖν ἡβουλήθη.
 ὁ δ' ἐκ πεταύρου κλαγγὸν εἶπε Φωνήσας·
 πόθεν μαθήσῃ πόσον εἰς ἔω λείπει
 τὸν ὠρόμαντιν ἀπολέσας με; πῶς γνώσῃ
 ποτ' ἐννυχεύει χρυσότοξος Ὀρίων;
 ἔργων δὲ τίς σε πρῶϊνῶν ἀναμνήσει

ὅτε δροσώδης ταρσός ἐστιν ὀρνίθων ;
 καὶ κείνος εἶπεν · οἶσθα χρησίμους ὥρας ,
 ὅμως δὲ δεῖ τὸν φίλον ἔχειν τί δειπνήσει .

ad vs. 13. emendandum utilem operam praestitit Suidas v. Πέταυρα , ubi quod legitur τὸν ὠρονόμον θύσας με , mihi quidem longe praeplacet quod dedi :

τὸν ὠρόμαντιν ἀπολέσας με .

quod Hermannō quoque in mentem venisse nunc video. Si ὠρονόμον verum est et θύσας , numeri sic sunt restituendi ut scribatur :

τὸν ὠρονόμον θύσας με ; κῆτα πῶς γνώσῃ
 πότ' ἐννυχεύει χρυσότοξος Ὀρίων ;

Omnino Vaticanus Codex , unde haec omnia desumta sunt , in xxxvii fabulis , quas continet , quindecim habet fabulas ex ipso Babrius sic descriptas , nempe has , quae numerantur in Furiae Editione Lipsiensi 351 , 353 , 358 , 360 , 363 , 364 , 365 , 366 , 367 , 368 , 369 , 371 , 374 , 378 et 379 . In his omnibus , nisi quod multa vehementer depravata sunt et hic illic nonnulla exciderunt , puri puti sunt Babrii scazontes , quos nullo negotio in integrum restituas , veluti in Fab. 367 . ubi editur : ὁ δὲ γ' ὄνος τὴν μὲν νύκτα ἀλήθων πυρὸν Φίλῃ· Δήμητρος ἡμέρας δ' ὕλην ἤγεν ἀΦ' ὕψους ἐξ ἀγροῦ δ' ὅσων χρεῖα , statim apparent hi versiculi :

νυκτὸς ἤληθεν

πυρὸν Φίλῃς Δήμητρος , ἡμέρας δ' ὕλην
 ἤγεν καθ' ὕψους , ἐξ ἀγροῦ δ' ὅσων χρεῖα .

Ex quae sequuntur sic in veteres numeros redeunt :

δηχθεῖς δὲ θυμῷ καὶ περισσὸν οἰμῶξας
 σκύμνον θεωρῶν ἐν ἀβρότῃ τῇ πάσῃ ,
 Φάτνης ὀνείης δεσμὰ καὶ κάλως ῥήξας
 ἐς τὸ μέσον αὐλῆς ἤλθ' ἄμετρα λακτίζων .
 σαίνων δ' ὅποια καὶ θέλων περισκαίρειν
 τὴν μὲν τράπεζαν ἐς μέσον βαλὼν θλάσσειν ,
 ἅπαντα δ' εὐθύς ἡλόησε τὰ σκεύη ,
 δειπνοῦντα δ' εὐθύς ἤλθε δεσπότην κύσσω
 νώτοις ἐπεμβάς .

nihil in his mutavi vulgatam scripturam , nisi quod inserui articulum in ἀβρότῃ (τῇ) πάσῃ , et δεσμὰ καὶ κάλως dedi pro

δεσμούς καὶ κάλους, εἰ ἐς τὸ μέσον pro ἐς μέσον, εἰ θλάσσειν pro θλάσεν, εἰ κύσσω pro κρούσω. Similiter in fabulae exitu in verbis: ἔτλην, ἔλεξεν, οἶα χρή με δυσδαίμων. τί γὰρ παρ' οὔρεσιν οὐκ ἐπολευόμην, βαιῶ δ' ὁ μέλεος κυνιδίῳ παρισούμην; male latent hi suavissimi choliambi:

ἔτλην, ἔλεξεν, οἶα χρῆν μ' ὁ δυσδαίμων.

τί γὰρ παρ' οὔρεῦσιν μὲν οὐκ ἐπωλεύμην,

βαιῶ δ' ὁ μέλεος κυνιδίῳ παρισούμην;

Falsarius igitur has Babrii lacinias adhibuit et ipse, ut inde sua comimenta confingeret, et est operae pretium videre quam perite et eleganter ex genuinis bonorum versuum reliquiis panxerit versus sine exemplo pessimos et ineptissimos. Delegit fabulas quatuor, notatas numeris 365, 364, 366 et 367, quas nova veste indueret. Compone autem mihi haec in fabula 367: Οἷς τις εἶπε πρὸς νομέα τοιάδε·

κείρεις μὲν ἡμᾶς καὶ πόκους ἔχεις κέρσας

γάλα δ' ἀμέλγων ἐστὶ σοι φίλον πῆξαι.

ἡμῶν δὲ τέκνα μῆλά σοι περισσεύει.

Impositor ex primoribus verbis hunc versum nobis procudit: οἷς νομῆα τοιάδε προσεξηύδα, simul novi verbi προσεξηύδα monstrum procudens, deinde de suo commentus est haec:

σὺ δ' οὖν ποδηγεῖς πρὸς μόνην νομῆν ἡμᾶς.

πλέον γὰρ ἡμῖν οὐδὲν ἀλλὰ καὶ φορβὴν

πᾶσαν φέρει σοι γῇ τιθηνὶς ἀπάντων.

κὰν τοῖς ὄρεσιν εὐθαλές τι γεννᾷ σοι

ζεῖδωρος αἴη σῶν ἀπειράτως ἔργων

αὔρας νοτεῖης καὶ δρόσου πεπτωκυίας.

τοσοῦτον δ' ἡμῶν ὠφέλημα λαγχάνων

ὅμως δὲ φέρβεις τὴν κύν' ἐν μέσοις ἡμῖν

τρέφων ὅποῖα σαυτὸν εὐθαλεῖ σίτῳ.

quae quibus scateant viliis sermonis et compositionis et metri nihil attinet Graece scientibus singulatim demonstrare. Unus tantum versiculus sanus est et integer:

τρέφων ὅποῖα σαυτὸν εὐθαλεῖ σίτῳ,

qui ad verbum e Vaticano Codice descriptus est, in reliquis οὐδὲν ὑγιές. Si quis igitur has quatuor fabulas exceperit et pauculos versiculos Babrianos ex Apollonio et Suida sumtos,

quos supra indicavimus, scito nihil prorsus inesse in Lewisii sylloge, quod non ex ipsius Minae penu sit promptum. Quod vir doctus et palaeographiae probe gnarus, quum Simonideum Codicem vidisset et quot annorum ei videretur is liber interrogaretur, fertur dixisse *»ante hos tres an quatuor annos exoratum esse sibi videri,*” idem de Lewisianis fabulis dici potest. Minas ipse pervulgata fabularum argumenta numeris innume-
ris et sermone barbaro illigavit: pleraque omnia hausit ex fabulis Aesopicis, fabulam XXXVIII. ex Achille Tatío sumpsit, sed nihil, plane nihil in istis omnibus inesse video, quod vel abiectissimae aetatis Byzantinae Graeculo quamvis inepto non sit indignum. In eodem Codice Vaticano, in quo insunt eximiae Babrii reliquiae, continentur Graeculorum poemata insulsa et ἄμετρα, in quibus omni syllabarum quantitate neglecta duodenae syllabae versum senarium faciunt: cuiusmodi est fabula 340. his versibus, si Musis placet, concepta:

Ἥλιω ποτὲ γάμος θέρους ὑπῆρχε·
πάντα δὲ τὰ ζῷ' ἔχαιρον ἐπὶ τούτῳ.
οἱ δὲ βᾶτραχοι ἠγάλλοντο μεγάλως
ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ τραπέζῃ τοῦ ἡλίου.
εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν μέγα ἀναστεινάζας
ἀνεκεκράγει καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐβόα·
ὦ ἀνόνητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ,
εἰς τί βοᾶτε μεγάλα κεκραγότες;
ὥς ἐπ' ἀγαθῷ τινι προσδοκωμένῳ;
εἰ νῦν ἥλιος μονώτατος ὑπάρχων
ὕλην ἅπασαν καὶ τὴν γῆν ἀναφλέγει,
εἰ γήμας παιδίον ὅμοιον ποιήσει
τί πάθωμεν ἡμεῖς καλόν; εἴπατέ μοι.

Eiusdem farinae est fabula 352:

Ἰκτίνος ὄφιν ἄνω πετάσας φέρει.
ὁ δ' ἐπιστραφεὶς καὶ δακνὸν τοῦτον αὐθις
εὐθύς ἔκτεινεν. ὁ δ' ὄφιν ἀνεβόα·
ἵνα τί ἄρα οὕτως αὐτὸς ἐμάνης
ὥς τοὺς μηδὲν ὅλως ἠδίκηκότας
βλάπτειν ἐβούλου καὶ θάνατον προσάγειν;
ὅμως πέπονθας ὁ ἐβούλου μοι πρᾶξαι.

similes his quisquiliis deprehendes in fabula 358. inde a verbis:

ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀνεβόα τοιαῦτα.

et in fabula 349:

Ἐρμῆς ποτὲ ψεύσματα καὶ πανουργίας

θεὸς εἰς ἄμαξαν εἰς πᾶσαν γῆν ἀπῆει κτέ.

et in fabula 362:

Λύκος δῆποτε ἄρας ἄρνον ἐκ ποίμνης

ἀπεκόμιζεν εἰς τὴν ἰδίαν κοίτην,

λέων δὲ τούτῳ ἐξαίφνης συναντήσας κτέ.

Eiusdemmodi poemata insulsa et inficeta permulta inesse in fabulis Aesopicis olim in *Variis Lectt.* et in *Mnemosyne* demonstravimus. Quam sint haec fatua et inepta vides: sed erat tum in desipiente et effoeta Graecia saeculum talia effutire. Novimus probe illud homuncionum genus, novimus istorum orationem et vitiosam loquendi *συνήθειαν καὶ λήρους*. Ista tamen, si cum Minoidea Musa componuntur, tolerabilia videri possint: adeo ille monstra et portenta loquitur *σολοικίζων ἅπαντα καὶ βαρβαρίζων καταγελάσας*. Nihil opus est acervos mendorum et vitiorum cumulare, quae iste passim commisit. Video esse qui nihil horum sentiant, nihil quidquam animadvertat. Subindignor ab iis Graecos scriptores tractari et edipriusquam huic rei necessaria doctrinae subsidia sibi comparaverint, et rem difficillimam aggredi homines prorsus impares et immaturos. Ridere solemus Iohannem Clericum, qui quum Graece non satis sciret eruditus risum debere maluit quam ab iis quae ignoraret abstinere manum: sed plures nunc sunt qui Clerico palmam hanc dubiam facere possint. Sed nemo facile eorum, qui Musas severiores colunt et Graecis litteris diu et multum studuerunt, ab impudenti impostore Graeculo in errorem ac fraudem inducetur. Undique enim fraus perpluit. Laetus vidi Dubnerum meum, simul atque syllogen Lewisianam cognovit, falsarii malas artes perspexisse et multis luculentis indiciis patefecisse, cuius rei notitia ad me pervenit ex Diario Belgico *Revue de l'Instruction Publique en Belgique* Mars 1860. pag. 84 sqq. Indidem cognovi esse in Gallia hominem doctum qui fabulas Lewisianas impense admire-

tur et antiquioribus omnibus anteponat. Vidi esse etiam alium qui has fabulas sine mora censuerit iuventuti Graecas litteras discenti in manus esse tradendas.

Ignaris homines in vita mentibus errant.

Quam rideret, sed in sinu, Minoides, si foret in terris, quum videret commentis suis homines eruditos tam ioculariter deceptos. Sed poterat meminisse verissimi dicti, quod Gallis saepe in ore est:

un sot trouve toujours un plus sot qui l'admire.

et si decepit homines quosdam simpliciores et in his Editorem suum, non multum vereor ne diu impune ferat tantam impudentiam cum tanta linguae Graecae ignorantia coniunctam. Concursu facto eruditi omnes asino pellem leoninam detrahent, et qui sarcinam omnibus voluerat imponere male mulcatus ipse ab omnibus et derisus se propripiet. Prae-euntem Dubnerum secuturi sunt, sat scio, complures alii, qui pseudo-Babrii ineptias et stuporem exagitent confutentque. Ipse nunc quidem satis habeo falsarii facinus harum rerum intelligentibus indicasse et patefecisse insidias ne quis simplicior incautus capiatur. Qui ista bona fide pro genuinis Babrii reliquiis edidit admonitus, spero, agnoscet errorem suum et ab edendis scriptoribus Graecis fortasse deterrebit alios, priusquam tam arduo negotio pares sint facti. Diligenter audiant iuniores Menandrum sapientissime monentem:

πολὺ κρεῖττον ἐστὶν ἐν καλῶς μεμαθηκέναι

ἢ πολλὰ Φλαύρως περιβεβλησθαι πράγματα.

Nihil videtur facilius quam Graecum Codicem fideliter descriptum edere in lucem et notulas quasdam adspargere, et hic illic scripturam tentare, et locos similis argumenti apponere, sed nisi haec omnia docte et ingeniose feceris inanis opera perit. Quid sentiam de annotatiunculis, quas Editor Minoideis fabulis adperserit, nil opus est dicere, nam hoc solum nunc ago ut pro virili parte Graeculi commenta explodam. Finem faciam igitur adscriptis ultimis versibus fabulae, quam totam de suo Minas finxit, argumentum pariter et formam. Fabula est 31, in qua inducitur Veritas fame enecta a Mendaciis et Commentis emuncto caupone cibo satiata. Caupo de-

lulus et coenae pretio defraudatus querulus exclamat: *ubi es, Veritas?* quod Minas putavit Graece sic sonare: *ποῦ σύγ' εἶσθ'*, Ἀληθείη, in quatuor verbis *ter* turpiter impingens. Cui Veritas: *adsum*, inquit, *mi homo; sed quid agam? absque illis fuisset perissem fame; idque vestro vitio factum est qui nunc vivitis homines*

οἱ χαίρετε ψεύδεσσι κοῦκ ἀληθείη.

ἀλλ' ἔρρετ' οἰμώζοντες ἐργάται τούτων.

Haecceine de se ipso ac rebus suis auctorem fabulae cogitasse et scripsisse dicamus pertaesum hominum, apud quos, nisi fraudibus ac mendaciis utare, male sit esuriendum? Nescio, sed hoc scio ista convenire in illum ipsum, qui τὰ ψευδῆ ταῦτα conflavit et, ut solet errare in Graecitatis usu, simul futuro Graeco οἰμώξομαι imperite suum οἰμώξω substituit. ἐρρέτω οὖν ὁ τούτων ἐργάτης καὶ ποιητὴς οἰμωξόμενος.

C. G. COBET.

HERODOTE A.

Herodotus in scriptis suis conservandis fortunam non iniquam expertus est. Mendis haud ita multis deformatur, quorum pleraque dictioni aliquid nitoris et elegantiae deterunt, sententiae non magnopere officiunt. Paucos quosdam locos male habitos in libr. VII et VIII. indicabo alias plura daturus.

Mirifico additamento laborat locus VII. 214: εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἐὼν μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἶη. Vertunt: *cognita quidem haec semita Onetae quoque quamquam non Maliensi esse potuit, si hanc regionem saepius adierat: sed statim intelliges minime haec Graecis respondere, si animadverteris optativi usum εἰδείη ἂν, εἰ πολλὰ ὠμιληκῶς εἶη, et ἐὼν μὴ Μηλιεύς pro οὐκ ἐὼν Μηλιεύς. Non possunt haec de Onata dici ante multos annos mortuo: Fieri potest, ut Onatae illa semita cognita sit. Quid multa? Antiqua scriptura haec fuit: ΑΤΡΑΠΟΝΤΙΣ, deinde duabus*

litterulis male repetitis ex ONTIC natus est ONHTHC. Itaque sic legendum est: εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἔων μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν τις, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἴη, quod rectissime dictum est. Tollitur simul alia loci difficultas: non enim in ea argumentatione solus Ὀνήτης ὁ Καρύσιος commemorari debuerat, sed Κορυδαλλὸς quoque ὁ Ἀντικυρεύς, cuius eadem causa est. Herodotus, ut vides, neutrum nominaverat, sed generali sententia usus complexus erat utrumque.

Inanis et fatua verborum est in Laconis dicto VII. 226: ὧς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλαι εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἢ μάχη [καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ]. Sexcenties intrepidi viri lepidum dictum laudatur: quis umquam insulsum illud additamentum aut ipse adiecit aut alium adiicientem audivit?

In eodem libro VII. 234. soloeca oratio est. Editur: κίσσι τινές εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τούτων [ὁ]κόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια; Recta oratio est, in qua ὅσις, ὁπόσος, ὁποῖος, ὅπου, et similia omnia locum nullum habent, quamquam hic illic aliquid in talibus turbant librarii.

Paulo ante pro ὅσα γὰρ εἶπας ἅπαντα ἀνέβη οὕτω, requiro ὧς γὰρ εἶπας, quo nisi οὕτω referatur commode intelligi non poterit.

In libro VIII. duo menda eximenda sunt e cap. 19: Θεμιστοκλῆς συλλέξας τοὺς στρατηγούς — παραίνεε προεῖπαι τοῖσι ἐωυτῶν ἐκάσους πῦρ ἀνακαίειν, ubi corrigendum est τοῖσι ἐωυτοῦ ἑκάσων, et post pauca πυρὰ ἀνακαυσάμενοι, non πῦρ, quia passim ignes ardebant.

In cap. 25. scribae error mendum e dittographia peperit. Editur: πάντες δὲ ἠπιστάτο τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπίεας. Vera et antiqua lectio est ΠΑΝΤΑΔΕ, pro qua quum scriba dormitans πάντες δὲ substituisset adscriptum a correctore πάντας in alienam sedem irrepsit. Emendandum igitur est: πάντας δὲ ἠπιστάτο τοὺς κειμένους εἶναι Λακεδαιμονίους.

Importuna praepositio a Graeculo interposita est VIII. 55: ἔμπροσθε ὦν [πρὸ] τῆς ἀκροπόλεως, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνάδου.

Alio modo turbatum est VIII. 65. in verbis: ἐκ δὲ τοῦ κοριοῦ καὶ τῆς Φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων, in his verbum μεταρσιῶν malae notae est et vitio in Graecitatem invecum. Dicebant Veteres non μεταρσιῶν, sed μετάρσιον, vel Attice μετέωρον, αἶρειν: non μεταρσιῶται, sed μετάρσιος (μετέωρος) αἶρεται, quemadmodum nefmo Veterum dixit Φανεροῦν vel Φανεροῦσθαι, sed Φανερόν ποιεῖν vel γίγνεσθαι, et Latine *sublimem rapere* dicitur, non verbum ex *sublimis* formatur. Sic Aristophanes loquitur in Equitt. vs. 1362:

ἄρας μετέωρον εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλῶ.

et in Pace vs. 80:

ὁ δεσπότης γὰρ μου μετέωρος αἶρεται,

et sic omnes loquuntur. Facile igitur apparet corrigendum esse: καὶ μετάρσιον ἀρθὲν φέρεσθαι.

Expellendum emblemata est ibid. VIII. 67: πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος [βασιλεύς], μετὰ δὲ ὁ Τύριος. Cui non notum est dici ὁ Σιδώνιος pro ὁ τῶν Σιδωνίων βασιλεύς? Sic passim occurrit ὁ Τύριος, ὁ Λυδός, ὁ Μακεδών, et sim. praesertim si quis contemtum Reges commemorat. Sic de Persarum rege apud Xenophanem dicitur:

πηλίκος ἦσθ' ὅθ' ὁ Μῆδος ἀφίκετο;

Alia exempla collegit Wesseling ad Herod. I. 2. Si quis autem βασιλεύς vult addere, dicendum est ὁ τῶν Σιδωνίων, τῶν Τυρίων, τῶν Λυδῶν, τῶν Περσῶν, τῶν Μακεδόνων βασιλεύς. Quis serio credat ὁ Μακεδὼν βασιλεύς dici posse? Itaque in Herodoti loco interpolatorem tenemus manifestum. Sine mendio scriptum est de eodem cap. 68: ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου.

Frequens admodum vitium adhuc Criticorum aciem fugit VIII. 94. in verbis: αὐτὶς τὰδε λέγειν ὡς αὐτοὶ οἱ [τε] εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθυήσκειν ἢ μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. Herodotus scripsit: ὡς αὐτοὶ οἱ εἶεν — ἀποθυήσκειν. Quid intersit inter οἷός εἰμι et οἷός τε εἰμί fugit, ut opinor, neminem. Nemo tamen redarguit scribarum fraudem, qui saepe ubi οἷός εἰμι requiritur substituunt quod solum noverant οἷός τε εἰμί. Verissime docet Harpocratio in v. Οἷος εἶ καὶ οἷός τε εἶ: τὸ μὲν χωρὶς τοῦ τε σημαίνει τὸ

βούλει καὶ προήρησαι, τὸ δὲ σὺν τῷ τε τὸ δύναται. Itaque sicubi οἶός τε εἰμί significare videtur βύλομαι vel προήρημαι vel ἔτοιμάς εἰμι, hoc tenebimus vocolam τε contra Veterum usum a Graeculis interpolatam esse. Rarius οἶός εἰμι intactum evasit, veluti apud Demosthenem pag. 1086, 21: οἶος ἦν ἐπεξιέναι τῷ Λεωκράτει, et p. 1239, 2: οἶος οὖν εἰμί καὶ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἀξιοῦν λαμβάνειν, sed saepius optimi quoque libri τε perperam inserunt, ut apud Demosthenem p. 542, 5: οἶός τ' ἦν πείθειν αὐτόν, et p. 677: 11: οἶός τ' ἦν πολεμεῖν, et p. 1091, 6: οἶός τ' ἦν ἐγγράφειν αὐτόν, et aliis locis. Dudum haec omnia corrigenda esse Dobraeus admonuit, sed Editores non audiunt.

Levis error, sed non contemnendus, commissus est VIII. 101. in verbis: πρὸς Μαρδόνιον βουλευσάμενος ἔφη ἀποκρίνῃ εἶσθαι ὁκότερον ποιήσει τούτων. Ἀποκρίνομαι enim apud Iones significat χωρίζομαι vel ἀφορίζομαι, respondere ὑποκρίνομαι constanter ab iis dicitur, et ὑπόκρισις, et ὑποκριτής ὁ τὸν χρόνον ἀπαμειβόμενος. Itaque emendandum est ὑποκρινέσθαι.

Duplex mendum obsidet VIII. 108. haec verba: ὡς ἄγονται μὲν οἱ ἡσυχίην — οὔτε τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶν τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται. Primum inserenda est necessaria praepositio: κομιδὴ (ἐς) τὸ ὀπίσω φανήσεται. Quemadmodum enim κομίζεσθαι ἐς Σίριν, ἐς Βαβυλῶνα, ἐς Βούβαριν, ἐς Ἡέρα τὰ Σκυθικά apud Herodotum legitur, sic κομιδὴ ἐς τι φανήσεται eandem praepositionem requirit. Deinde emaculanda est forma διαφθαρέεται, quae prorsus est barbara. Attici formam διαφθαρήσομαι usurpant, Iones forma media διαφθερέομαι uluntur cum aoristo διεφθάρην, quemadmodum Atticis usitatum est dicere ἀπεφθάρην, περιεφθάρην, ἀνεφθάρην, sed in futuro ἀποφθεροῦμαι, ut Socrates Strepsiadi intonat in Nub. vs. 789.

οὐκ ἐς κόρακας ἀποφθερεῖ

ἐπιλησμότατον καὶ σκαιότατον γερόντιον.

et Demus Cleoni in Equitt. vs. 892:

οὐκ ἐς κόρακας ἀποφθερεῖ βύρσης κάκιστον ὄζων.

Reddendum igitur Herodoto est: λιμῶν τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθερέεται, quod in multis libris integrum servatum est. Eadem scripturae varietas in libris est IX. 42: εἰρώτα εἴ τι εἰ-

δειν λόγιον περὶ Περσέων ὡς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι, ubi in aliis est διαφθορεῦνται, in aliis διαφθαρέονται errore manifesto. Plane eiusdemmodi vitium Graeculi apud Homerum et Tragicos committere solent in futuro verbi κτείνω et κατακτείνω, barbaras formas κτανέω, κατακτανέουσι, κτανῶ et κατακτανῶ substituentes genuinis κτενῶ κατακτενῶ et κτενέω κατακτενέουσιν. Quod enim Bekkerus edidit in Iliad. Z. 409:

τάχῃ κέν σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοί,

et in Iliad. Σ. 309:

Ξυνὸς Ἐνυάλιος καὶ τε κτανέοντα κατέκτα,

non minus est vitiosum quam apud Herodotum διαφθαρέεται.

Manifesto excidit ἀν VIII. 111: Ἀνδρίους οὐ δώσειν χρήματα· οὐδέποτε γὰρ τῆς ἐωυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω. Quoniam perspicuum est eos dixisse: »numquam enim fore ut Atheniensium potentia suam superet impotentiam,» perspicuum est emendari oportere: οὐδέποτε γὰρ (ἀν) — εἶναι.

Sententia laborat VIII. 112. in verbis: Θεμιστοκλῆς μὲν νυν — χρήματα παρὰ νησιωτέων ἔκτητο λάβρη τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Erravit Dindorfius quum ἔκτητο (possidebat) reponeret, nam requiritur imperfectum, colligebat, cogebat, ἡργυρολόγει, ut in tali re scriptor Atticus dixisset. Revoca igitur veterem lectionem ἐκτέετο.

Errore non infrequenti scribitur VIII. 113: ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἀνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν. Unice verum est in talibus ἅμα δὲ ἀνωρίην εἶναι nempe ἔδοξε. vide quae de ea re scripsimus in *Novis Lectt.* p. 434. ad Xenophontis Anab. III. i. 11, ubi simillimum in libris mendum est: ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσαν, pro πᾶσα. Eadem ratio est in loco Themistii p. 6. A: ταύταις ἀπάσαις τοιούνδε εἶναι μοι δοκεῖ. ἐκάστη μὲν γὰρ αὐτῶν — ἀνθρωπικὸς εἶναι κόσμος, ubi apposite Dindorfius comparavit locum Isocratis p. 165. A. (de Pace § 28.) ἐμοὶ δοκοῦσιν ἅπαντες ἐπιθυμεῖν τοῦ συμφέροντος —. οἱ μὲν γὰρ ἔχειν ἐπιεικεῖς —, οἱ δὲ κτέ. Corrector Graeculus pro ἔχειν imperite ἔχουσιν supposuit, Urbinas Isocratis manum solus servavit. Sunt Herodoti quoque libri ἀνωρίην servantes, quibus obtemperatum oportuit.

In catalogo τῶν Εὐρυπωντιδῶν VIII. 151. nomen ipsum τοῦ ἀρχηγέτου corruptum est, nam editur τοῦ Πολυδέκτεος τοῦ Πρωτάνιος τοῦ Εὐρυφῶντος pro Πολυδέκτεω et Εὐρυπῶντος. Bonum factum quod certa fide constat de forma Εὐρυπῶν, Εὐρυπωντιδαί et Ἀγιάδαί, nam librarii certatim ΕΥΡΥΠΩΝ et ΕΥΡΥΠΩΝΤΙΔΑΙ et ΑΓΙΑΔΑΙ in alia omnia resingunt. ΑΓΙΑΔΑΙ vitiose Ἀγιάδαί appellari solent, aut ΓΙ in Π coalescit, ut ΕΝΑΓΙΑΔΩΝ, id est ἐν Ἀγιάδων, apud Pausaniam III. XIV. 5. κατὰ τοῦτο τῆς πόλεως τάφοι τῶν Ἀγιάδων βασιλέων εἰσίν, — Ἀσκληπιοῦ δὲ οὐ πόρρω ἐστὶν ἱερὸν ἐν Ἀγιάδων καλούμενον. Mirantes Graeculi quid esset ΕΝΑΓΙΑΔΩΝ dederunt ἱερὸν ἐναπαδῶν καλούμενον. Verum vidit Heringa, qui ἐν Ἀγιάδων palmaria emendatione restituit, quod dictum est ut ἐν Κλωπιδῶν, ἐν Ἰφισιδῶν, ἐν Ἐχελιδῶν, similiaque, quae raro ex Graeculorum manibus illaesa evadunt. Vide modo Hesychium in v. Ἐνεχελιδῶν: — ἐστὶ δὲ ὁ Ἀθηναίων ἵπποδρομος. Foedius etiam in Etymolog. M. scribitur Ἐνεχελιδά, et amissa praepositione apud Photium: Ἐχελιδῶν: τόπος ἔχων ἵπποδρομον, quod legitur inter Ἐχέτλη et Ἐχθεζινόν, ne quid a scribis titubatum putes. Paulo ante in Pausaniae Codd. legitur τάφοι τῶν ἀγίπαδων βασιλέων, quod natum est ex
^{ΓΙ}
ΑΠΙΑΔΩΝ, in quo corrupta scriptura cum correctione in unum coaluit. Ut apud Pausaniam ἐν Ἀγιάδων depravatam est in ἐναπαδῶν, sic in Plutarchi Codicibus ἀπάδης vitiose pro Ἀγιάδης scriptum est in Agide cap. 5: Ἀγίς μὲν Εὐρυπωντιδης, — Λεωνίδας δὲ τῆς ἐτέρης οἰκίας ἦν Ἀγιάδης, nam sic docti homines optime emendarunt pro εὐρωτιωνίδης, εὐρυτιάνδης et ἀπάδης. Nusquam fere illa nomina labem effugiunt, sed in mendis vetustissimis tuto latuerunt donec perite elicerentur. Non est usitatum Ἀγίδης sed Ἀγιάδης, quod in ΑΠΙΑΔΗC et ΕΝΑΠΙΑΔΩΝ pellucet. Ἀγιάδαί sicubi apud Strabonem et Pausaniam nominantur, reponendum est id quod Veteres dixisse constat. Vitiose scribitur apud Pausaniam III. II. 1: τὸ γένος τὸ Εὐρυσθένης καλοῦσιν Ἀγιάδας, imo vero Ἀγιάδης, ut et aliunde et ex alio Pausaniae loco confirmatur III. XIV. 5: ἐγγυτάτω δὲ τῶν μνημάτων ἃ τοῖς ἀπαδαῖς πεποιήται, ubi ΑΠΑΔΑΙC manifesto ex ΑΓΙΑΔΑΙC natum est, ut caeteris apud

Plutarchum et Pausaniam locis. Sic et apud Strabonem VIII. p. 566: *καλεῖσθαι τοὺς μὲν Ἀγίδας* — *τοὺς δὲ Εὐρυπωντίδας*, non est ulla dubitatio quin *Ἀγιάδας* emendari oporteat. Emendata lectio aetatem tulit apud Themistium p. 250. A: *Λακεδαιμονίους δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι ἐπὶ τὸν βωμὸν τῆς Ὀρβίας ὁμοίως ἀνάγειν τὸν τε Εἰλωτα, εἰ τύχοι, τὸν τε Εὐρυπωντίδην* (Codd. *ἐρυποντίδην*) ἢ *Ἀγιάδην*, et apud Plutarchum in Lysandro cap. 23: *ἐβασίλευον ἐκ δυοῖν οἰκῶν* (l. οἰκιῶν) *μόνον Εὐρυπωντίδαι* (Codd. *ἐρυποντίδαι*) *καὶ Ἀγιάδαι προσαγορευόμενοι*. Levissime tantum vitiatum idem nomen est apud Plutarchum in Lysandro cap. 50: *ὡς χρὴ τῶν Εὐρυπωντιδῶν* (Codd. *ἐρυτιωντιδῶν*) *καὶ Ἀγιάδων* (Codd. *ἀγιάδων*) *τὴν βασιλείαν ἀφελόμενους εἰς μέσον θεῖναι*. Sed leves hi errores videri possint prae iis, qui in nomine Εὐρυπῶν et Εὐρυπωντίδαι passim et fere constanter committi solent. ΕΤΡΥΠΩΝ primum proclivi errore in Εὐρυτίων depravatur, veluti apud Polyænum II. 15. ΕΤΡΥΤΙΩΝ. Εὐρυτίων βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ubi recte admonet Coraës: *γραπτέον Εὐρυπῶν*, sed evidentem correctionem sine mora recipere debuerat. Recurrit idem in Plutarchi Codicibus in Lycurgo cap. 1 et 2. Emendata scriptura evasit apud Pausaniam II. 36. 4. et IV. 4. 4, utrobique enim sine vitio legitur *τοῦ Πολυδέκτου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πρυτάνιδος, τοῦ Εὐρυπῶντος*. Evasit nomen Εὐρυπῶν illacsum apud Herodianum *περὶ μυνήρους λέξεως* p. 9, 32. enumerantem nomina in -ῶν penultima corrupta: *Εὐρυπῶν ὁ Λακεδαιμόνιος, ὅθεν οἱ Εὐρυπωντίδαι*, nam sic Lehrsii emendationem perficiendam esse arbitror. His igitur locis inter se comparatis satis constat Εὐρυπῶν unice verum esse omnesque in eo nomine (ut et in Εὐρυπωντίδαι) scribendi varietates scribis esse imputandas et undique sedulo expellendas. Simul apparet genuinam scripturam non ex singulis locis et Codicum in quoque loco scripturis indagari oportere, sed collatis in unum omnibus omnium testimoniis reperiri constituique posse, quod vellem fecissent et alii et Clintonus in utilissimo opere, quod Fastos Hellenicos inscripsit, in quo saepissime in nominibus propriis virum eximium scribae fuit ac nihili transversum egerunt. Apud Clintonum enim in Fast. Hellen. I. p. 534. (ubi enumerat quos ipse *Agidas* et *Proclidas* appellat quum *Agidas*

et *Eurypontidas* appellare debuisset) ponitur *EURYPTON* sive *ΕΥΡΥΤΙΟΝ*, quod perinde est ac si quis auctorem operis *CLINTONUM* sive *DINTONUM* vellet appellare. Multo etiam peius peccatur in nomine *Εὐρυπαντίδαι*. Sub uno veluti conspectu ponere iuvat scribarum hallucinationes. Pro *Εὐρυπαντίδαι* dederunt *εὐρυτίαν* δὲ apud Plutarchum in comparat. Agesil. et Pomp. cap. 2: οὐκ ἂν ἠπόρησαν *Εὐρυπαντίδαι* (Codd. *εὐρυτίαν* δὲ) γνήσιον τῇ Σπάρτῃ βασιλέα παρασχεῖν, emendavit locum Valckenærius ad Herod. VIII. 151. Pro *Εὐρυπαντίδης* in Plutarchi Agide cap. 3. in libris est *εὐρυτιωνίδης* et *εὐρυτιωνίδης*. Apud Themistium vidimus *ἐρυποντίδην* scribi. In Plutarchi Lycurgo cap. 2: οὐκ ἀπὸ τούτου (τοῦ Σόου) τὴν οἰκίαν ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ προσηγόρευσαν *Εὐρυπαντίδας*, ὅτι δοκεῖ πρῶτος *Εὐρυπῶν* τὸ ἄγαν μοναρχικὸν ἀνεῖναι τῆς βασιλείας, libri exhibent *εὐρυτιωντίδας* et *εὐρυτιωνίδας* et omnes *εὐρυτίαν*. Vidimus supra in vita Lysandri cap. 30. pro *Εὐρυπαντιδῶν* in libris scriptum esse *εὐρυτιωντιδῶν*. Levius peccatum est in eadem vita cap. 23, ubi libri servant *εὐρυποντίδαι*, sed multo gravius apud Pausaniam III. 7. 1: *Εὐρυπῶντα* δὲ τὸν Σόου Φασὶν ἐς τοσοῦτον ἀφικέσθαι δόξης ὥς καὶ τὴν οἰκίαν ταύτην *Εὐρυπαντίδας* ὄνομα ἀπ' αὐτοῦ λαβεῖν *Προκλείδας* ἐς ἐκείνους καλουμένους, ubi pro *Εὐρυπαντίδας* fuit scribæ *εὐρυπῶντας* et *εὐρυπῶνδας* supposuerunt, similiterque III. 12. 8: ἐγγύστα — *Δικτύνης* ἐστὶν ἱερὸν καὶ βασιλικοὶ τάφοι τῶν καλουμένων *Εὐρυπαντιδῶν*, ubi *εὐρυπῶνδων* et *εὐρυπῶν* substituerunt. Plane idem vitium commaculat luculentum Strabonis locum VIII. p. 366, quem totum apponam ut hic illic emendem. Ἑλλάνικος μὲν οὖν, inquit, *Εὐρυσθένη* καὶ *Προκλέα* Φησὶ διατάξαι τὴν πολιτείαν. Ἐφορος δ' ἐπιτιμᾷ Φήσας *Λυκούργου* μὲν αὐτὸν μηδαμοῦ μεμνῆσθαι, τὰ δ' ἐκείνου ἔργα τοῖς μὴ προσήκουσιν ἀνατιθέναι. μόνῳ γοῦν *Λυκούργῳ* ἱερὸν ἰδρῦσθαι καὶ θύεσθαι κατ' ἔτος, ἐκείνοις δὲ καίπερ οἰκισαῖς γενομένοις μηδὲ τοῦτο δεδῶσθαι, ὥς τε τοὺς ἀπ' αὐτῶν τοὺς μὲν *Εὐρυσθενίδας*, (reliqua exhibebo ut in Parisino Codice A mutilato scripta sunt)

τοὺς δὲ *προκλείδας* καλεῖσθαι ἀ * * * *

ἀγίδας ἀπὸ *ἀγίδος* τοῦ *εὐρυσθένους* τοὺς δ * * *

πὸ *εὐρυπῶντος* τοῦ *προκλέους*. τοὺς μὲν * * *

· σαι *δικαίως*, τοὺς δὲ *δεξαμένους* ἐπ * * *

πους δι' ἐκείνων δυνάσσεσθαι. ὅθι * * *
 νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται * * *
 σανίαν τε τῶν εὐρυποδῶν ἐκπετόν * * *
 οἰκείας ἐν τῇ Φυγῇ συντάξαι λόγ * * *
 γου νόμων ὄντος τῆς ἐκβαλλούσης * * *
 τοὺς χρησμοὺς λέγειν τοὺς δοθέντα * * *
 πλείων.

In his lacunas plerasque aut ex antiquis Excerptis aut ex ipsa loci sententia certo supplemento explere licet, in qua re Kramerum ita sequar ut nonnulla emendatius exhibeam. «*Exciderunt (admonente Kramero) in fine versuum literae nonnullae defectu ita paulatim crescente ut in primo decem, in ultimis quatuordecim fere desint.*» Itaque in primo exciderunt: ἀ(λλὰ τοὺς μὲν) Ἀγιάδας (non Ἀγίδας) ἀπὸ Ἀγίδος τοῦ Εὐρυπῶντος. In secundo, quia decem, non plures, literae amissae sunt, manifestum est excidisse: τοὺς δ' (εὐρυπόδας ἀ)πὸ εὐρυπῶντος τοῦ προκλέους, in quibus idem est vitium, quod in sq. recurrit παυσανίαν τε τῶν εὐρυποδῶν, et quod apud Pausaniam vidimus εὐρυπόδων pro Εὐρυπωντιδῶν. Optime igitur emendatum est: τοὺς δ' Εὐρυπωντίδας ἀπὸ Εὐρυπῶντος. In versu tertio male supplent: τοὺς μὲν (γὰρ δυνάσσεσθαι) δικαίως, nam perspicuum est suppleri oportere: τοὺς μὲν (γὰρ βασιλεῦσαι) δικαίως, et inter se opponi τὸ βασιλεῦσαι δικαίως et τὸ δυνάσσεσθαι, id est τυραννῆσαι. Tum rectissime supplentur: δεξαμένους ἐπ(ήλυδας ἀνθρώ)πους δι' ἐκείνων δυνάσσεσθαι, et ὅθι(ν οὐδ' ἀρχηγέτας) νομισθῆναι, sed minus recte in sq. versiculo Kramerus dedit: ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται(ι οἰκισαῖς. Παυ)σανίαν τε τῶν Εὐρυπωντιδῶν κτέ. nam dare debuerat ἀποδίδοται(ι τοῖς οἰκισαῖς. Παυ)σανίαν. Constat ex antiquis Excerptis: ὅθεν οὐδ' ἀρχηγέτας νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται τοῖς οἰκισαῖς, ὅτι ἐπήλυδας ἀνθρώπους δεξαμένοι δι' ἐκείνων ἐδυνάστευσαν. Non exputo quid exciderit in sq. ἐκπετόντα * * τῆς οἰκείας. Fortasse εἰς Τεγέαν supplendum, sed nihil definire satius est. Quod reliqua sic sarciantur συντάξαι λόγ(ον κατὰ τοῦ Λυκούρ)γου νόμων ὄντος τῆς ἐκβαλλούσης(ς αὐτὸν αἵτου καὶ) τοὺς χρησμοὺς λέγειν τοὺς δοθέντα(ς αὐτῷ περὶ τῶν) πλείων, alia sunt incerta, alia manifesto falsa. Quidnam sibi vult: Λυκοῦργος αἴτιος ὢν νόμων τῆς ἐκβαλλούσης αὐτόν? Meliora quaerenda erunt.

Mihi quidem videtur Pausanias συντάξει λόγον κατὰ τῶν Λυκούργου νόμων, non κατὰ τοῦ Λυκούργου. In ceteris mihi ipse non satisfacio. In praecedentibus quoniam οἰκίας in libris est, non οἰκείας, subnascitur mihi suspicio Strabonem scripsisse Παισανίαν τε τῶν Εὐρυπαντιδῶν ἐκπεσόντα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς ἐτέρας οἰκίας ἐν τῇ Φυγῇ συντάξει λόγον κτέ. Sed superest alia gravior difficultas quam aliis solvendam relinquo. Nemo umquam fuit Spartaе Παισανίας τῶν Εὐρυπαντιδῶν. Pausanias enim, qui Tegeam exulatum abiit, fuit τῶν Ἀγιάδων, Plistoanactis filius et Agesipolidis pater, de cuius exilio Xenophon, Diodorus, Plutarchus et Pausanias memoriae prodiderunt. Vide modo Plutarchum τοὺς Ἀγιάδας inde ab antiquiore Pausania enumerantem in Agide cap. 5. quod quomodo expediendum sit videant alii. Equidem, quod nunc solum ago, satis mihi demonstrasse videor, Reges Spartanorum ἐξ ἐκτέρας τῆς οἰκίας τοὺς μὲν Ἀγιάδας ἀπὸ Ἀγίδος τοῦ Εὐρυσθέους, τοὺς δὲ Εὐρυπαντίδας ἀπὸ Εὐρυπῶντος τοῦ Σόου τοῦ Προκλέους appellatos fuisse. Nomina Εὐρυσθενίδαι et Προκλείδαι ab eruditis ficta sunt, et nomen Ἀγίδαι vitiosum est et Veteribus inauditum. Quod modo audivimus Pausaniam dicentem III. 7. 1: τὴν οἰκίαν ταύτην Εὐρυπαντίδας ἔνομα λαβεῖν Προκλείδας ἐς ἐκεῖνον καλουμένους, facile apparet id eum de suo excogitasse aut coniecisse. Nulla supererant illius aetatis monumenta unde id quisquam, ne Ephorus quidem, colligere potuisset. Supererant ex remota antiquitate nomina τοῖς Ἀγιάδαι et τοῖς Εὐρυπαντίδαι, unde Ἄγεις et Εὐρυπῶν ἀρχηγέται ἐνομισθῆσαν. Vetusta haec nomina pessimis exemplis indocti scribae vitiant. Ἀγιάδης in ἀπάδης abit aut in ἀγίδης, Εὐρυπῶν in εὐρυτίων; τοὺς Εὐρυπαντίδας deformant in εὐρυτιαντίδας, εὐρυτιωνίδας, εὐρυτιώνδας, εὐρυποντίδας, ἐρυποντίδας, ἐρυπώνδας et εὐρύποδας denique, quae omnia non sunt unius assis, quia de vera nominis forma liquido constat, quae utcumque depravata e scripturae reliquiis ubique pellucet. Itaque Herodoto quoque tandem reddatur quod solum verum est τοῦ Πολυδέκτεω τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυπῶντος.

Duo emblemata mala manus inseruit in libro VIII. cap. 158: οἰκίσταν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω —. ἐν τούτοις καὶ ὁ Σειληνὺς [τοῖσι κήποισι] ἦλω, spuria verba esse:

quae uncinis inclusimus, satis ostendit inepta sedes in quam casu ex ora libri irrepserunt.

Post pauca novum emblemata apparet in verbis: ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενοι [ὡς ταύτην ἔσχον] κατεσρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν. Qui adscripsit ὡς ταύτην ἔσχον non satis intellexit quid esset ἐνθεῦτεν (ἐκ Βερμίου τοῦ οὐρεος) ὀρμεόμενοι, id est τοῦτο τὸ οὐρος ἐρημητήριον ἔχοντες, quae frequens admodum locutio est, et e.verbis τὴν ἄλλην Μακεδονίαν elicuit ὡς ταύτην ἔσχον, ineptissime, ut mihi quidem videtur.

Aliud scioli additamentum nos ludificatur in cap. 140. § 4, ubi legitur: ὥς τε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλλησθε [καὶ νικήσητε], τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἶπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Verbum ὑπερβάλλεσθαι significat prorsus idem atque νικᾶν, κρατεῖν, κρείττω εἶναι, sed aliquanto acrius et significantius est quam haec, ita ut qui dixerit ἦν ἡμέας ὑπερβάλλησθε addere non possit frigidum et iners καὶ νικήσητε. Addidit Graeculus aliquis quo tempore ὑπερβάλλεσθαι eo sensu dictum abierat in desuetudinem. Saepe alibi eodem verbo Herodotus utitur in re eadem, veluti VIII. 24: οἱ ἡλπισαν τὴν βασιλείᾳς δύναμιν ὑπερβαλέσθαι, ubi quis aequo animo ferret additum καὶ νικήσειν? Et de Dario V. 124: πρὸς δὲ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλέα Δαρεῖον ὑπερβαλέσθαι, et aliis locis. Sic et apud Aristophanem in Nub. vs. 1055:

εἶπερ τὸν ἄνδρ' ὑπερβαλεῖ καὶ μὴ γέλῳτ' ὀφλήσεις.

et in Equitt. vs. 890:

ἀλλ' οὐχ ὑπερβαλεῖ με θωπεύεις.

et vs. 408:

οὔτοι μ' ὑπερβαλεῖσθ' ἀναιδεῖα μὰ τὸν Ποσειδῶ.

et saepius alibi. Eodem sensu ὑπερκαυτίζειν poni solet, cui verbo quis umquam addidit καὶ νικᾶν?

In fine cap. 140. § 8. tralaticium mendum inest in verbis: ἀλλὰ πείθεσθε, et exemta vocali scribendum est πίθεσθε. Solent formae ἐπιθόμην, πιθοῦ, πιθέσθαι, πιθόμενος cet. sic a Graeculis corrumpi, qui dudum obsoleto aoristo πιθέσθαι solum πείθεσθαι noverant, et etiam apud poëtas iugulato metro πείθου, πειθόμενος et sim. pro antiquo aoristo substituebant. Πείθου et μὴ πείθου apud Veteres ponuntur pro πίττειν et μὴ

πίστευε. Obsequere mihi, obtempera mihi dicebatur πίθοῦ μοι apud omnes. Præiit omnibus Homerus noto versu:

ἀλλὰ πείθεσθ', ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐσθὺν ἐμεῖο.

In animosa Atheniensium oratione VIII. 143: Νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι ἔς' ἃν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴη τῇ καὶ νῦν ἔρχεται μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ, duo vitia insunt, levius alterum τῇ pro τὴν, nam facile mihi dabis emendandum esse τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴη τὴν καὶ νῦν ἔρχεται, quoniam neque ὁδῶ ἔρχεται pro ὁδὸν dicitur, neque τῇ adverbium esse potest. Alterum gravius mendum est. Unde pendere putas verba μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ? An a verbo λέγουσι Ἀθηναῖοι? Fieri non potest, nam sic ἡμέας inepte abundat. Renuncia Mardonio Athenienses dicere numquam nos cum Xerxe societatem iuncturos. Imo vero numquam sese societatem iuncturos dictum oportuit. Pendent autem illa verba ab imperativo ἀπάγγελλε, quod ut fieri possit sciolum sibi habere iube verba quae de suo addidit ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι.

C. G. COBET. -

LIVIIUS NONNULLIS LOCIS EMENDATUS.

Manifesto mendosus est locus Livii XXII. 34: *Habere igitur interregnum eos (Patricios), consulatum unum certe plebis Romanae esse: populum liberum habiturum ac daturum ei, qui magis vere vincere quam diu imperare malit. Veram lectionem huius loci Badhamus reperit et mecum communicavit. Nempe Livius sic scripserat: qui MATURE vincere quam diu imperare malit.*

In libro XXII. 6 fin. scribe: *quae Punica religione servata fides ab Hannibale est, atque in vincula omnes coniecti, pro coniecit. Corrige in cap. 10: si quid rumpet occidetque insciens se fraude esto, pro ne fraus esto. In cap. 14. strepunt aures clamoribus plorantium sociorum saepius nos quam Deorum invocantium opem, reponere nostram pro nos, et post pauca in verbis: media in urbe [qua nunc busta Gallica sunt], expunge additamentum e libr. V. 48. huc invectum.*

C. G. C.

ATAKTA.

(Continuantur ex IX. pag. 242).

§ 24.

In paucis, qui prudenter et eleganter Tullianam orationem interpretantur, Sauppium est numerandus, cuius vidi coniecturas Tullianas (editas cum Indice Scholarum in Academia Georgia Augusta, a. 1837.) e quibus strictim mihi in schedula notavi, quae per otium considerare operae pretium videbatur, tum ea, in quibus a me dissentiret, tum nova quaedam praeclare inventa.

Igitur is non probari sibi dicit, quod in Oratore § 27. tollebam voc. *iocatur*, et *iocos* Demostheni vindicat auctoritate ipsius Ciceronis, qui ibid. § 90. dixerit Demosthene sibi nihil videri urbanius, sed non tam dicacem fuisse quam facetum; tum Quintiliani VI. 3. 2, (qui tamen tradit, plerosque credere eius rei facultatem Demostheni defuisse): postremo Longini π. Ὑ. XXXIV. 3: sed hic, postquam dixisset Demosthenem istorum omnium κατὰ τὸ πλεον ἄμοιρον esse, haec addit: ἔνθα μέντοι γέλοιος εἶναι βιάζεται καὶ ἄπειρος οὐ γέλωτα κινεῖ μᾶλλον ἢ καταγελαῖται. ὅταν δὲ ἐγγίξῃν θέλῃ τῷ ἐπίχαρις εἶναι, τότε πλεον ἀφίσταται. Facile concederem Sauppio, si mihi demonstraret in iis, quae isto loco e Demosthene memorantur, *iocum* contineri, qui solet ludi, et hilaritatis et ironiae affinis esse, nec potius indignationem Oratoris, qui Aeschinis odiosas et prope scurriles criminationes repellat.

Sed difficilior est Sauppio assentiri, quum ibid. § 50. exci-

disse nonnulla putat, eaque de suo supplet. Dixerat modo ante Cicero § 43. *tria videnda esse oratori, quid dicat, et quo quidque loco, et quo modo: eorumque primum illud (quod erat inventionis) explicat dein, usque ad § 49. Statim subiiciuntur haec: Iam vero ea, quae invenerit, qua diligentia collocabit? quoniam id secundum erat de tribus. Vestibula nimirum honesta aditusque ad causam faciat illustres: quumque animos prima aggressionem occupaverit, infirmabit excludetque (correxisset) contraria; de firmissimis alia prima ponet, alia postrema, inculcabitque leviora. Sauppium igitur in his requirit praeceptum de narratione, tum de argumentationis priori parte, et postremo de peroratione. Hinc conficio referre eum illam collocationem ad distributionem cuiusque orationis in quinque sexve partes, qualem ex rhetorum disciplina sic exponit Antonius Orat. II. § 80: iubent enim exordiri ita, ut eum qui audiat benevolum nobis faciamus —: deinde rem narrare —: post autem dividere causam, aut proponere, nostra confirmare argumentis —, deinde contraria refutare: tum autem — perorationem collocant: et ipse quid in quaque harum partium maxime attendendum sit, uberius explicat, rhetorum exilia praecepta corrigens, ibid. § 313—333. Sed nihil horum quidquam commune habere cum altera distributione ipsius artis, perspicuum est inde, quod ante illam quinque-partitam orationis distributionem, hanc quoque commemorat § 79: denique quinque faciunt (rhetores) quasi membra eloquentiae, invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, post memoriae mandare, tum ad extremum agere ac pronuntiare: quorum tria priora ea ipsa sunt, de quibus nunc in Oratore breviter explicat Cicero. Igitur illud secundum de tribus nihil aliud est nisi quod Catulus ab Antonio postulabat, ibid. § 179. fin., qui ordo tibi placeat et quae dispositio argumentorum, in qua tu mihi semper deus videri soles: cui Antonius satisfacit demum § 291—294, quo loco eadem continentur, quae in Oratore, sed pluribus verbis.*

Quid igitur est quod Sauppium ad illam coniecturam movere potuerit? Suspicio eum exordii significationem agnovisse in his verbis: *vestibula honesta aditusque ad causam, et animos prima aggressionem occupare: itaque desiderasse ea, quibus*

significarentur quae contrariorum refutationem praecedere deberet. Sed illa *prima aggressio* ad causam multum abest ut de orationis exordio intelligenda sit: et, quemadmodum Antonius ibid. § 291. dicit, *quum ad causam sum aggressus*, ita h. l. *causa* est ipsa res de qua agitur in iudicio, ipsa controversia, omnino causa quae probanda ac demonstranda argumentis est: tum *vestibula et aditus ad causam* sunt ea, quae in eo quoque *quod proposueris atque agas*, permovendorum animorum causa, saepe utilia esse dicit ibid. § 511.

Huc accedit, quod alteram illam distributionem, cuius disertam significationem requirit Sauppium, de industria e rhetorum schola proponit Cicero in Oratore demum § 122. Sunt autem haec cuncta eiusmodi, ut, si modo bene eruditissimi viri disputationem intellexerim, necessario ab eo dissentiam.

In eodem Oratore § 47. hic locus a Sauppio corrigitur. *Facile igitur hic noster (non enim declamatorem (l. clamatorem) aliquem de ludo aut rabulam de foro, sed doctissimum et perfectissimum quaerimus) quoniam loci certi traduntur, percurrat omnes, utetur aptis, generatim dicet.* Haec igitur sic mutanda censet vir eruditissimus: *faciet igitur hic noster — ut, quoniam loci certi traduntur, percurrat omnes, utatur aptis, generatim dicat.* In primis sane Latinum est et tritum in Cicerone, sive ea periphrasis, sive macrologia appellatur, quum *facio ut* ponitur, pro simplici verbo, quod ab *ut* suspensum additur: nec tamen infinite is loquendi modus usurpatur, cuius, ut mihi videtur, et ratio certa est et finibus circumscripta consuetudo. Omnibus exemplis exploratis hoc conficere mihi videor, non nisi in singularibus factis illam syntaxin usurpari, non item in generali praecepto, quo perpetuum quoddam agendi institutum significaretur. Non excitabo exempla quae prostant in grammaticorum libris, veluti apud Zumptium § 619: sed alia addam. Divin. I. § 7: *faciendum videtur, ut diligenter — argumenta cum argumentis comparemus*: quibus significat id, quod nunc statim suscepturus et perfecturus erat: et eiusdem generis est Legg. II. § 14. *id mihi credo esse faciendum, ut — de eius legis laude dicam.* ad Div. III. 8. § 1: *faciendum mihi putavi, ut tuis literis brevi responderem.* Fin. II. § 53, *fecisset* (i. e. interprete Madvigio, debuit fa-

cere) idem ut voluptatem illam in prima commendatione poneret, in quo agitur de eo, quod semel initio statuendum erat. Nec dissimile hoc est eiusdem formae, quum dicitur Legg. III. § 15: reddes igitur nobis — ut disputes quibus de causis maxime placeat illa descriptio, id cui statim satisfit: sed perperam hoc intelligebatur a Goerenzio, qui interpretatur ita ut. Et hoc quidem valet in Off. I. § 1: ut ipse ad meam utilitatem semper cum Graecis Latina coniunxi, neque id in philosophia solum, sed etiam in dicendi exercitatione feci, idem tibi censeo faciendum, ut par sis in utriusque orationis facultate. Quid enim Cicero faciendum praecipit filio? Non ut par esset in utriusque orationis facultate, ridiculum sane praeceptum, sed ut idem faceret quod ipse fecisset, cuius operae, inquit, hic eventus exspectari potest, ut par sis cet. Hinc diversum est quod dicitur Off. III. § 6. tantum fac ut efficias ut —. Tenemus igitur hoc, quod non metuo ne quis contrario exemplo convellat, ita usurpari illam periphrasin, si de singulari facto sermo sit, et valere hoc in quocumque tempore dicatur, feci, facio an faciam. In hanc rationem non cadere id, quod nunc a perfecto oratore postulat Cicero, satis manifestum est. Operae pretium est periculum facere in uno alteroque praecepto, si cui forte dubium videatur. In § 70. legimus: nam et iudicabit quod cuique opus sit, et poterit, quocumque modo postulabit causa, dicere. Licebitne haec ita enunciare & et faciet ut iudicet —, et ut possit dicere. Stolidum quid evaderet. Aut quod est § 48, iudicium igitur adhibebit, nec inveniet solum quid dicat, sed etiam expendet, mutari posse arbitramur sic, faciet igitur ut iudicium adhibeat, et expendat? Non credo Sauppium talia probaturum esse. Sed hac opportunitate utar ut in Zumptio, ceteroquin prudentis iudicii viro, festinationem notem, per quam accidit ei ut pravo exemplo uteretur. Nam in eadem § 619. Grammaticae Latinae extremum excitat hoc e Catilin. III. § 7: negavi me esse facturum, ut de periculo publico non ad consilium publicum rem integram deferrem. Etenim, etiamsi nihil aliud in istis offenderet quod a terso loquendi genere Ciceroniano discederet, incredibilis propemodum abusus cernitur in his, quum dicitur faciam ut non faciam, quum et ratio iubeat et perpetua consuetudo hoc

unum confirmet, ut ista loquendi forma non nisi in aienti et positiva enuntiatione ponatur.

Neque hoc unum est quod Sauppil coniecturae opponamus. Contendo enim, si ita, ut ipse commendat, legeretur, inepte usurpatam esse coni. *igitur*. Quid enim praecedit? Aristotelem locos, quasi argumentorum notas tradidisse: inde autem non consequeretur quid facere oporteret *hunc nostrum*: recte, contra, § 44, quum dixisset *invenire et iudicare magna esse*, subiicit, *noverit igitur hic quidem orator* —: nam eius praecepti ratio in illorum magnitudine quaerenda erat. Nunc autem, propterea quod traditi essent ab Aristotele illi loci, iure addit *facile igitur* — *quoniam loci certi traduntur, percurreret omnes*.

Alia in eodem Oratore, si quid iudicare possum, egregie animadvertit Sauppius. Verbi causa in § 4. delenda esse verba *aut natura sua*: tum iure tollenda censet haec in § 25, *Graeci autem multo minus*: neutri enim, neque Rhodii, neque Athenienses, a Graecis distinguendi erant. Pulchre quoque demonstrat § 64. corrigendum esse, *quum tristis Calchas esset, tristior Ulixes, maereret Menelaus*. Contra, non protinus accedo ad hanc eius opinionem, in § 68, ubi Orellius edidit, *Ego autem, etiamsi quorundam grandis et ornata vox est poëtarum, tamen in ea quum licentiam statuo maiorem esse quam in nobis faciendorum iungendorumque verborum, tum etiam nonnullorum voluntati vocibus magis quam rebus inserviunt*. Aldinum *voluptati* prae *voluntati* probaverat Ernestus, coll. § 159, *voluptati* autem *aurium* morigerari debet oratio. Et sane in hoc argumento melius dicuntur poëtae inservire aliorum *voluptati* quam *voluntati*: quum in primis § 197. sit *delectationis aucupium*, et § 203. *aurium voluptas* appelletur, eademque *voluptas* commemoretur § 162. Sed prorsus me ignorare fateor, quid in eo intelligi possit quod Sauppius commendat, *nonnullorum voluntate*. Sed aliud manet corrigendum in eodem loco, quod ne Lambinus quidem vidit, quum corripbat *auditorum*, pro *nonnullorum*, qui tamen recte videtur intellexisse absurdum esse, si poëtae dicantur *nonnullorum* tantum *voluptati* inservire. Sed in eius loci syntaxi abesse non potest subiectum verbi *inserviunt*: neque hoc negligendum

est, id quod cum quadam reprehensione coniunctum est, non credibile esse ut de omnibus poëtis dixerit Cicero. Igitur refingendum censeo vitiosum illud *nonnullorum* sic, ut legatur *nonnulli aurium voluptati, et vocibus*; ipsum *nonnulli* continet quamdam reprehensionem: tum inserui copulam, primum quod *inservire* absolute dici solet, nec adsciscit ablativum modi, praetereaque quod aurium voluptati non facile dicatur quis *inservire rebus*, si ablativus in illa syntaxi probaretur. Utile est cum his conferre § 162. ubi dicitur, *quia rerum verborumque iudicium prudentiae est, vocum autem et numerorum aures sunt iudices* cet., et § 163, *duae sunt res, quae permulceant aures, sonus et numerus*: — *verba* (oratori) *legenda sunt potissimum bene sonantia, sed ea non ut poëtae exquisita ad sonum* —: tum, *servire numeris*, quod § 176. dicitur, et § 182. *servire gravitati vocum aut suavitati*.

Tantum de Oratore. Sed quoniam in hoc scribendi et commentandi instituto nulla ordinis lege adstringimur, alia quoque ex Saupprii disputatione deligamus, de quibus nostram opinionem explicemus. Veluti Tusc. V. § 7, ubi editur: *itaque et illos septem, qui a Graecis σοφοί, sapientes a nostris et habebantur et nominabantur, et multis ante saeculis Lycurgum, — etiam heroicis aetatibus Ulixem et Nestorem accepimus et fuisse et habitos esse sapientes*. Non consulto a me praeteritus est hic locus, quum in IV°. volumine Scholicorum Hypomnematum Tusculanas percurrerem, sed fugit me, tantoque magis laudo Saupprium, qui viderit verba haec, *qui a Graecis — nominabantur*, tollenda esse, quibus servatis oritur hoc, ut dixerit, *illos qui sapientes habebantur, habitos esse sapientes*, satis ridiculum. Sed praeterea putida est h. l. illa σοφῶν appellatio; multo etiam minus ferendum hoc, ut illi dicantur *sapientes habiti et nominati esse a nostris*, i. e. a Romanis, qui illam famam plane ignoraverunt. Igitur proprie magis hoc dicitur Orat. III. § 157, *septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes et haberentur et vocarentur*: tum solet *septem illos* appellare Cicero, nihil adiiciens, ut Fin. II. § 7, et *qui septem appellantur*, Amicit. § 7.

De loco Offic. I. § 74. plane assentior, verba et *cupidi bellorum gerendorum* esse delenda, in quibus alii iam haese-

rant. Minus placet, quod ibid. § 119. molitur. Verba haec sunt: nam quod *Herculem Prodicium dicunt*, ut est apud *Xenophontem*, quum primum pubesceret — exisse in solitudinem, atque ibi sedentem diu secum multumque dubitasse, quum duas cerneret vias, — utram ingredi melius esset, cet., quorum initium, reliquis abiectis, sic constituere commendat Saupprius: nam quod *Herculem est apud Xenophontem* cet. Dura sane et vix excusanda verborum compositio. Equidem quum animadverto Ciceronem diligenter interpretari ipsum initium loci celebrati e Xenophontis Memor. II. 1. § 21. (quem adscribere nunc non attinet), sic corrigendum censeo: nam quod *Herculem Prodicus dicit* cet. Illud dicunt propterea ferendum non est, quod ea non popularis fama erat de Hercule, sed a Prodicti ingenio profecta: neque est apud Xenophontem homines ista dicere de Hercule Prodictio, sed Πρῶδικος Φησί. Ut alia multa Beieri, ita hoc quoque explodatur, quum dicunt interpretatur quasi idem esset, quod obiciunt.

Restant alia, de quibus sententiam pronunciavit Saupprius. Sic in Bruto § 191. quum in Codd. esset, *Plato enim mihi unus instar est omnium me illum*, dudum correctum, ut ederet *omnium millium*, Iahnus eiecerat illud *omnium*, Saupprius, motus exemplo loci Att. II. 5. § 1. corrigit, *instar est centum millium*. Sed quum ipse excitaverit proverbiale εἰς ἐμὸν μύριον, quidni corrigebat *decem millium*? — Quod autem probat Iahnii correctionem in his, Orat. § 80, ubi edebatur, *in alienis aut tratatum aut factum aliunde ut mutuo aut factum ab ipso aut novum aut priscum et inusitatum*, ut abiiciantur verba *aut factum aliunde ut mutuo*, et *aut novum*, quae in ipso Cod. Laudensi per errorem addita fuisse iudicat Saupprius, nolo repugnare: sed mea ratio commendari mihi videtur compositionis quadam concinnitate, ut, quum extremum duobus verbis dicatur (*priscum et inusitatum*), idem necessario probandum sit in duobus praecedentibus.

Neque omittamus locum ex Offic. II. § 32, qui sic editur: *ac primum, de illis tribus quae ante dixi, benevolentiae praecepta videamus, quae quidem beneficiis capitur maxime, secundo autem loco benefica voluntate benevolentia movetur, etiam si res forte non suppetit, vehementer autem amor multitudinis*

commovetur ipsa fama et opinione liberalitatis cet. Sauppio videtur, id quod dicitur *benefica voluntate benevolentiam moveri*, idem esse quod subiicitur, *amorem fama et opinione liberalitatis moveri*: tum, *benefica voluntas* quod dicitur, suspicionem ei movet: postremo existimat, parum apte dici, *benevolentiam capi*, mox eandem *moveri*. Ex his primam offensionem remissurum eum esse spero, si reputaverit *famam* illam et *opinionem beneficentiae* eorum esse, qui vere benefici sint, quibusque igitur ad eam rem *res suppetat*; contra, in iis, quibus *res non suppetit*, non nisi *voluntatem* agnosci posse, quam ideo distinguit Cicero ab ipsis beneficiis, quae primum posuerat. Beierum credo hoc intellexisse, qui apposerit locum Xenophontis Cyrop. I. 6. 24. Quod ad *beneficam voluntatem* attinet, nullo modo defendi posse puto, si quidem *beneficus* non nisi is dicitur, qui vere beneficium confert, aut solet conferre, non is, qui *vult* tantum, quum *res non suppetit*. Requiritur *bene faciendo voluntas*. Nonne tamen hoc offendit, quod iteratur substantivum, diciturque *quae* (*benevolentia*) *capitur maxime et secundo loco* — *benevolentia movetur*? Non puto, et suspicor Ciceronem de industria hunc verborum delectum fecisse, ut *benefaciendi voluntati* argute responderet simile, sed diversae significationis compositum, *benevolentia*. Quodam modo ista coniunguntur Att. VI. 7. § 2. *sed plane volo his magistratibus, quorum voluntatem in supplicatione sum expertus*. Denique quam rationem corrigendi commendat Sauppium, ea tum pessumdat sanam sententiam, tum adversatur scriptoris consuetudini. Etenim, quod ad sententiam attinet, efficit ut, *quum res non suppetat* (ad beneficiendum) *amor multitudinis commoveatur ipsa fama beneficentiae*: quae tamen *fama* quo modo exsistere potest, nisi e multis beneficiis in alios collatis, unde constaret *rem suppetere*?

De forma sententiae illud non est negligendum, quod, *secundo loco* quum aliquid ponitur, id longe plerumque aliquanto minoris aestimari apparet; cuius rationis haec exempla praesto sunt: Planc. § 50. *equidem primum ut honore dignus essem laboravi; secundo, ut existimarer; tertium mihi fuit illud, quod plerisque primum est, ipse honos*. ad Div. I. 6: *me in summo dolore* — *maxime scilicet consolatur spes, quod* — : *facile so-*

cundo loco me consolatur recordatio — . Philipp. VII. § 31 fin., *huius industriam maxime quidem vellem ut imitarentur ii, quos oportebat: secundo autem loco, ne alterius labori inviderent.* Sic apparere credo, *secundo loco vehementer* iungi nullo modo posse, minus etiam si verbis interpositis (*etiamsi res forte non suppetit*) distrahuntur: tum istius adverbii (*vehementer*) ea vis est, si insigne quid et excellens significatur, ut inchoare soleat sententiam, nec in mediam partem inculcetur.

Male habet Sauppium locus Bruti § 276, ubi de Calidii genere dicendi haec dicuntur: *non erat ulla vis atque contentio: sive consilio, — sive quod natura non esset ita factus, sive quod non consuesset, sive quod non posset:* censetque vir doctissimus verba postrema (*sive quod non posset*) collocanda esse ante illa, *sive quod natura non esset ita factus.* Mihi tamen Orellius recte interpretari videtur istud *posse*, ita ut ad vires corporis referat. Et pertinet huc id, quod Antonius in futuro oratore postulabat, Orat. II. § 83. Praeterea in illa quadripartita excusatione postremum locum tribui decebat huic ipsi, quod vires et latera deficerent, siquidem in compluribus aliis oratoribus ea, quae actionis sunt, postremo commemorare solet. Alia excusatione tum Isocrates, tum Quintus Cicero utebatur, ut est Orat. II. § 10.

Non dubito quin Sauppium, qua est eruditione et iudicandi facultate, ea, quae indicavi, aliquanto melius expositurus fuisset, si maius otium nactus esset. Rursus contigit ei, quod mihi deesse neque ipse diffiteor, et fieri potest ut multi mihi crimini esse putent, ut cognita habeat et in promptu quae novissime viri docti ad librorum Tullianorum interpretationem contulerunt. De his ego si tacere soleo, intelligitur, spero, multum abesse ut ea contemnam, sed satis grave mihi incommodum esse quod a me ignorantur, itaque fieri nonnumquam ut tamquam meum proponam, quod alii iam occupaverint, aut iis caream praesidiis quibus in hoc interpretandi negotio lubentissime uteretur.

I. BAKE.

Arduum negotium est Sacrae Scripturae locos iam olim in antiquissimis libris depravatos certa et evidenti emendatione in integrum restituere. Multi in genere hoc multa eximia et praeclara excogitarunt, sed quia pauci sunt qui in talibus certo iudicio vera a falsis dignoscunt, et plerique neque vulgatam librorum omnium etiam vetustissimorum scripturam mendosam et vitiosam esse posse intelligunt et propterea veritatem recte coniiciendo repertam non agnoscunt, factum est ut etiam palmariae emendationes tantum non ab omnibus utpote *coniecturas* anxie reformidantibus temere reiicerentur. Ut uno exemplo defungar, ecqua potest esse felicior et praeclarior emendatio quam qua Ioachim Camerarius restituit locum Iohannis in Euangel. XIX. 29, ubi in libris est: οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ ἑόματι, sed verum est, ut ille acutissime perspexit: καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες. Romani enim militis *pilum* scriptores Graeci ὑσσόν appellant, quod quum sequiorum temporum scribae nescirent propterea haerent in veteri scriptura ΤΩΩΠΕΡΙΘΕΝΤΕC, ut solent, notius vocabulum substituerunt sententiae securi, et sic nata est vulgata lectio sensu vacua: ὑσσώπῳ περιθέντες. Qui Graeci scriptores de rebus Romanorum scripserunt saepe *pila* aut commemorant aut describunt eaque certo perpetuoque usu ὑσσούς appellant, ut *logam* τήβεννον et *senatum* σύγκλητον et *consulem* ὑπατον aliaque Romanis propria certis nominibus appellare solent. Exempla

multa sunt apud Polybium, Plutarchum, Appianum, alios. Describit τὸν ὕσσων Polybius V. 23. quibus addo testimonium Dionysii Halicarn. Antiq. Rom. V. 46: ἐκ τῶν καταπεπηγμένων παρὰ ταῖς σκηναῖς ὕσσων· ἔσι δὲ ταῦτα βέλη Ῥωμαίων, ἃ συνιδόντες εἰς χεῖρας ἐξακοντίζουσι, ξύλα προμήκη τε καὶ χειροπληθῆ τριῶν οὐχ ἦττον ποδῶν σιδηροῦς ὀβελίσκους ἔχοντα προῦχοντας κατ' εὐθεΐαν ἐκατέρου τῶν ἄκρων μετρίοις ἀκοντίοις ἴσα σὺν τῷ σιδήρῳ. ἐκ τούτων δὴ τῶν ὕσσων περὶ τοῖς ἄκροις τῶν ὀβελίσκων φλόγες ἀνήπτοντο. Graeculi igitur et rei et nominis ignari pro ΤCCΩ substituerunt ΤCCΩΠΩ, notum sibi vocabulum e libris V. T. et Epistola ad Hebr. IX. 19. Egregiam Camerarii emendationem non tantum imperitum vulgus repudiavit, qui MUMSIMUS propter fidem veterum membranarum maluit legere quam SUMSIMUS de coniectura emendatum, sed acuti etiam et ingeniosi Theologi et Graece scientes non capiunt illius emendationis praestantiam et nescio quas ineptias ex hyssopo nectere malunt. Fortasse in ea emendatione non plane inest illa palaeographica πειθανάγκη, quae etiam pertinacissimos vulgatae scripturae assertores et defensores invitos ac renitentes ad verum agnoscendum trahit. Incidi nuper in locum sic depravatum ut vera lectio ex ipsis litterarum ductibus, si quis hoc agit et perite manum admovet, emicet ultro. Quum in Woidii Editione Codicis Alexandrini Epistolam ad Hebraeos legerem incidi in hunc locum XI. 4:

ΠΙΣΤΕΙ ΠΛΕΙΟΝΑ ΘΥΣΙΑΝ ΑΒΕΛ ΠΑΡΑ ΚΑΪΝ ΠΡΟΣΗΝΕΓΚΕ Τῷ ΘΕῷ

ΚΑΙΝ ΠΡΟΧΝΗΓΕΝΤΩ ΘΝΩ ΔΙΗΚ

ΕΜΑΡΤΤΗΡΗΘΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣ.

Ut vidi, ut scripturae vitium deprehendi et quid esset reponendum intellexi, sed credebam unum esse de multis mendis, quibus Codex Alexandrinus passim deformatur, et genuinam ac sanam lectionem in libris emendatioribus servatam exstare. Fallebar: apud omnes fidei concordia editur: ΠΙΣΤΕΙ ΠΛΕΙΟΝΑ ΘΥΣΙΑΝ Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, quae verba ita accipi video ut Abel MAIOREM HOSTIAM quam frater Deo obtulisse dicatur, quod neque verum est neque in Graecis inest. Cur Abel maiorem Deo hostiam quam frater obtulisse dicatur nemo intelligit, et nihil huiusmodi est in antiqua narratione, unde haec sumpta esse constat, Genes. IV. 3 sq.: καὶ

ἤνεγκε Κάϊν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ Κυρίῳ καὶ Ἄβελ ἤνεγκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων καὶ ἀπὸ τῶν ζεάτων αὐτῶν. καὶ ἐπεῖδεν ὁ θεὸς ἐπὶ Ἄβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ Κάϊν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. *Practerea maiores hostiae ita dicuntur ut victimae victimis opponantur, id est pecudes pecudibus maiores minoribus, quod de aetate accipiendum esse docet locus Livii XXII. 1: Decretum ut ea prodigia partim maioribus hostiis partim lactentibus procurarentur.* Graece autem eo sensu non θυσία sed ἱερεῖον dicitur, neque πολλή θυσία aut πλείων, sed μέγα ἱερεῖον aut μεῖζον. Sed non potest melius mendosa lectio redargui quam sic ut ei veram opponas, et quomodo haec in illam conversa sit luculenter demonstres. In ea re triplici utendum est palaeographica observatione: primum sciendum est in Codicibus antiquissimis Π et Η oculis discerni non posse. Utrum Π an Η scriptum sit non aliunde quam ex Graecitatis notitia et cuiusque loci sententia colligi cognoscique potest. Inspiciat mihi aliquis aut Herculanenses papyros aut Hyperideas orationes scriptas in libro papyraceo aliquanto vetustiore quam aut Vaticanus Codex est aut Alexandrinus aut Frederico-Augustanus, cuius reliquam partem nuper e monte Sinaitico retulit Tischendorfius, quem vehementer fallit opinio, quam semel et iterum professus est, illum Codicem esse unum omnium qui supersint antiquissimum, ut alio tempore demonstrare conabor. Ut in illis libris Π et Η dignosci prorsus nequeunt et propterea temere ubique permiscantur, sic Α, Δ et Λ tam tenui discrimine diremta sunt ut saepissime oculorum aciem fugiat, quamobrem passim Α, Δ et Λ a scribis alias res agentibus mirifice confunduntur. Exempla harum confusionum ubique sunt obvia. Pauca dabo de multis. In Valckenaerii Schedis Criticis ineditis de litterarum in libris Mss. permutatione haec annotata sunt:

- » Π et Η. Apud Gale ad Apollod. p. 5. Πιδνῆ pro Ἡδόνῃ.
- » Gataker II. p. 151. D. πρὸς L. Ἡρὸς Eris.
- » Ad Hesych. p. 1616, 25. Ἡιδόμην L. Πυθόμην.
- » Hesych. Ἡροπῶν ἡμαρ. L. Πρόπαν.
- » Ἡέρι pro περὶ D'Orv. in Charit. p. 171.
- » Ἐμυρέπης ἔφορος apud Plutarch. 2. p. 220. C. L. Ἐμπρέπης.

«Πρόδοτον L. Ἡρόδοτον. Maxim. Tyr. Heins. p. 84.»

Similia his undique plurima congerere poteris. Ex solo Hesychio utriusque generis errorum pauca specimina subtexam, quae apud eum κατὰ σοιχεῖον disposita non scribarum hallucinationes esse sed ipsius Hesychii, Grammaticorum, ut aiunt, eruditissimi, errores esse intelliguntur, ut est illud Ἡροπᾶν ἡμαρ, quod inter Ἡροντο et Ἡρος collocatum est. Sic Ἀέρον dedit pro Δέρον, Αἴται pro Λιταί, Ἀλμήτην pro Ἀδμήτην, Ἀοιγον pro Λοιγόν, Ἀπόδαντο pro Ἀπόλοντο, Ἀρισηραι pro Δρήσειραι, Ἄρτι μάγεν: ἐχωρίσθησαν, quadruplici errore pro Homérico ΔΙΕΤΜΑΓΕΝ

τώγ' ὡς βουλευσάντε διέτμαγεν,

Δείλῃθι pro Δείδιθι, Ἐλένναζεν pro Ἐδένναζεν, Ἰάδος pro Ἰαλός, Λῆται pro Ἀῆται, Λίξαντα pro Αἰξαντα, Λαϊάν pro Ἀλίαν, Πλακάτην: ἐριουργικὸν ἐργαλεῖον pro Ἡλακάτην, Σκιλλεῖον pro Σκιαδεῖον, Ὀμηνήν pro Ὀμπνήν, Κατέκπλησαν: κατεπράϋναν pro Κατεκλήσαν, similiaque complura. Si Grammaticorum eruditissimus potuit Πλακάτην dare pro Ἡλακάτην, et Ἡροπᾶν pro Πρόπαν in Homérico πρόπαν ἡμαρ, quid tandem indoctos scribas commisisse putemus?

Confusionis litterarum Λ et Δ duo lepidissima exempla e Dionysio Halic. afferam. In libro I. 33. Ant. Rom. λέγονται (οἱ Ἀρκάδες) εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι μουσικὴν τὴν δι' ὀργάνων, ἃ δὴ λύρα τε καὶ τρίγωνα καὶ λυδοὶ καλοῦνται. Novum est hoc et ante hunc diem inauditum instrumentum musicum οἱ λυδοί. Ioachim Camerarius pro ΑΤΔΟΙ malebat ΑΤΑΟΙ legere, «non absurde» ut bonus Sylburgius suavissime anpotavit. In libro III. 69. ara Iuventutis posita esse narratur in templo Capitolini Iovis πλησίον τοῦ ἔλους. Sylburgius annotat: «vix est ut credamus in Iovis Capitolini templo fuisse paludem,» itaque ἔδους reposuit. Rectissime: sed quod sacrum opinatur esse fallitur. Iovis signum ἔδος dicitur, ut omnium Deorum. Emenda obiter Callimachi fragm. 103 Ern.

καὶ γὰρ Ἀθήνης

ἐν Ῥίνδῳ Δαναὸς λαῶν ἔθηκεν ἔδος.

imo vero λαῶν ἀνέθηκεν ἔδος.

Etiam tertia palaeographica observatione ad tollendum vul-

gatae vitium utendum erit. Notum est I productum in libris antiquis EI scribi solere, ut in ΝΕΙΚΗ, ΤΕΙΜΗ, ΚΡΕΙΝΩ, ΜΕΙCΩ, ΠΕΙΛΑΤΟC, similibusque sexcentis. Itaque comparativi quoniam I producunt in Codd. exeunt in -ΕΙΩΝ et -ΕΙΟΝ. Apud Hyperidem ΒΕΛΤΕΙΟΝ scriptum est et ΗΔΕΙΟΝ et ΚΑΛΛΕΙΟΝΩΝ et alia similia. In ipso Codice Alexandrino, in quo rarius EI pro I longo scribitur, his tamen in hac ipsa Epistola TAXΕΙΟΝ scriptum est pro τάχιον in cap. XIII. 19 et 23. Itaque ubi ἡδίω and ἡδιον occurrebant scribae veteres ΗΔΕΙΩΝ et ΗΔΕΙΟΝ dare solebant, et confusis duabus literulis quae assolent, ex ΗΔΕΙΩΝ nascitur ΠΛΕΙΩΝ et ΗΔΕΙΟΝ in ΠΛΕΙΟΝ depravatur. Iam apparet quid verum esse arbitrer: nempe locum sic esse emendandum censeo, ut scribatur: Πίσει ἡδίονα θυσίαν. Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ θεῷ, ut Abel non maiorem hostiam sed *gratius acceptiusque sacrificium* quam frater Deo obtulisse dicatur. Quomodo vetus et genuinum ΗΔΕΙΟΝΑ in ΠΛΕΙΟΝΑ abierit paene oculis cernimus. Quam apta et idonea sic sententia exeat nihil attinet pluribus demonstrare. Quid dici debuerit tam manifestum est ut neminem umquam sugerit. Quaesivi ex amico meo erudito Theologo, quomodo tandem Interpretes vulgatam lectionem explicuissent. Respondit Chrysostomo videri πλείονα θυσίαν esse ἐντιμότεραν, λαμπρότεραν, ἀναγκαιότεραν, Theodoro et Theophylacto τιμιωτέραν, verum non est hoc interpretari, sed αὐτοσχεδιάζειν et de suo comminisci aliquid, quod loci sententiae accommodatum esse videatur. Quomodo enim πλείων poterit umquam significare ἐντιμότερος vel τιμιώτερος? Idem mihi narravit Interpretibus recentioribus et novissimis πλείων dici videri pro maior, id est potior, praestantior, et in eam rem laudari Hebr. III. 5, Matth. VI. 25, XII. 41 et 42. qui loci nihil faciunt ad rem, nam quid, quaeso, ad nostrum locum illustrandum haec faciunt: πλείονος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται, ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς, πλείον Σολομῶντος ὧδε, et similia? Nihil prorsus. Si Graece dicitur, ut nemo ignorat, πολλὴ δόξα, τιμή, πολὺς ἔπαινος, sive pro magna gloria, magnus honor, magna laus, et sim. at nemo sic πολλὰ θυσία dicere potuit umquam. Maiorem speciem habet locus ex

Apocalypsi, quem alii afferunt II. 19: καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων, sed speciem tantum. Nemo harum rerum probe gnarus in animum inducet suum πλείονα pro βελτίονα sive ἀμείνονα usurpari posse. Quando *plura* Latine pro *meliora* dici poterit, tum Graece quoque πλείονα pro βελτίονα poni potuisse puta. Peius etiam Vulgātus locum nostrum interpretatus est: *fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit Deo*, quae misere balbutientis oratio est et ne Latina quidem. Hoc solum loci sententia admittit ut Abel Deo *acceptius gratiusque* quam Cain sacrificium dicatur obtulisse, ut est in antiqua narratione ἐπεῖδεν ὁ θεὸς ἐπὶ Ἀβελ — ἐπὶ δὲ Κάιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. Illius sacrificium Deo *placuit*, huius munera ingrata *aspernatus est*, ut apud Menandrum est:

ἔθουν οὐ προσέχουσιν οὐδὲν μοι θεοῖς.

et in carmine ithyphallico, quo Athenienses Demetrio Poliorcetae adulati sunt apud Athen. VI. p. 253. E:

ἄλλοι μὲν ἢ μακρὰν γὰρ ἀπέχουσιν θεοί,

ἢ οὐκ ἔχουσιν ὧτα,

ἢ οὐκ εἰσὶν ἢ οὐ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἐν,

σὲ δὲ παρόνθ' ὀρώμεν.

et saepius alibi ubi sacrificia Diis *accepta non sunt*, οὐδὲν προσέχειν οἱ θεοὶ dicuntur. Praeterea communis est hominum sententia, quam proponam verbis Porphyrii de Abstin. II. 15: ὅτι μᾶλλον τὸ δαιμόνιον πρὸς τὸ τῶν θούτων ἦθος ἢ πρὸς τὸ τῶν θουμένων πλῆθος βλέπει, cuius rei luculenta quaedam ex antiquis scriptoribus et poetis exempla attulit, in his Antiphanis versiculum:

ταῖς εὐτελείαις οἱ θεοὶ χαίρουσι γάρ.

Fac igitur πλείονα θυσίαν esse posse λαμπρότεραν vel μεγαλοπρεπετέραν, repugnabit ea notio et rei veritati et scriptoris sententiae, quae nihil aliud admittit quam μᾶλλον κεχαρισμένην, δεκτὴν, προσδεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ θυσίαν προσήνεγκεν, itaque ἡδίονα, non πλείονα. Superest ut demonstrem alibi idem prorsus vitium in libris Mss. commissum esse. Ex iis quae annotavi de ea re ad Philostrati libellum περὶ Γυμνασικῆς p. 82. unum locum asferre satis esto. Apud Demosthe-

nem ἐν τοῖς Προοιμίοις p. 1434, 8. libri omnes exhibent: ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέροι τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῇ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῶ γὰρ ἂν ΠΛΕΙΟΝ εἶχεν. Sensu vacuum est πλείον εἶχεν. Vera lectio servata est apud Demosthenem p. 55, 4: πολλῶ γὰρ ἂν ΗΔΕΙΟΝ (ἡδιον) εἶπον.

C. G. COBET.

EPIGRAMMA VETUS EMENDATUR.

Ad verba Clementis Alexandrini in Protreptico IV. 49: καθάπερ γὰρ οἶμαι οἱ ναοὶ, οὕτω δὲ καὶ οἱ τάφοι θαυμάζονται, πυραμίδες καὶ μαυσώλεια καὶ λαβύρινθοι, exstat vetus Scholion, quod e Codice Parisino primus protulit R. Klotz in Clementis Editione Lipsiensi, his verbis conceptum: πυραμίδες οἰκοδομήματα ἐν Αἰγύπτῳ, ἅπερ ὠκοδομήθη εἰς μνημάτων χώραν (L. χρεῖαν), ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν αὐταῖς ἐπίγραμμα οὕτως ἔχον.

Μνήματα καὶ Φρηνός τε καὶ ἀντιθέου Μυκερήνου
καὶ Χέοπος κατιδὼν Μάξιμος ἡγεσάμην.

Manifestum est in ΚΑΙΦΡΗΝΟC latere ΚΕΦΡΗΝΟC et scribendum esse:

Μνήματα ΚεΦρηνός τε καὶ ἀντιθέου Μυκερίνου
καὶ Χέοπος.

vide modo Herodotum II. 124, 127 et 134, qui illum regem non ΚεΦρηνα sed ΧεΦρηνα appellat. Superest aliud vitium in ἡγεσάμην, quae forma est prorsus barbara. Maximus nescio quis, qui hos versiculos panxit, dixerat se Cephrenis et Mycerini et Cheopis monumenta cum admiratione spectasse. Itaque emendandum est:

κατιδὼν Μάξιμος ἡγεσάμην.

Ipsi Clementi reddidi μαυσώλεια pro μαυσώλια nihili forma. Nomina monumentorum omnia in — εἰον exeunt, Ἀνακτεῖον. Θησεῖον, Αἰγεῖον, Αἰάντειον, Ἀράτειον, Τιμολεόντειον, cel. quae a scribis de more deformantur. Emenda obiter Hesychium Αἰακόντιον: — τὸ Αἰακοῦ τέμενος, imo vero Αἰακεῖον.

C. G. C.

PAULI LOCUS IN EPISTOLA I. AD CORINTHIOS II. 4. EX ORIGENE

RESTITUTUS.

DIONYSIUS HALICARNASSENSIS ALIQUOTIES EMENDATUS.

Quam corrupti et interpolati sint etiam illi libri, quos ob venerandam antiquitatem homines eruditi suspiciunt, luculento indicio apparet ex Pauli verbis, quae leguntur in Priore ad Corinthios Epistola II. 4. ubi sic praefatus: καὶ γὰρ ἔλθων πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ, post pauca ita pergīt: καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Verba, quae vitium et labem conceperunt, in Codice Vaticano sic scripta sunt:

ΟΤΚΕΝΠΕΙΘΟΙΣΣΟΦΙΑΣΛΟΓΟΙΣ.

in Alexandrino sic:

ΟΤΚΕΝΠΙΘΟΙΣ | ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣΣΟΦΙΑΣΛΟΓΟΙΣ

ubi ΠΙΘΟΙΣ pro ΠΕΙΘΟΙΣ scriptum est, ut solet libri Alexandrini scriba passim I pro ΕΙ dare, ut statim in sqq. ΑΠΟΔΙΞΕΙ, et alibi pro δεικνύναι substituit ΔΙΓΝΤΝΑΙ, similiaque permulta, quae nemini moram facere debent in vera scriptura constituenda, nam certi errores sunt certo ubique remedio sanandi. Itaque locupletissimi testes haec nobis verba:

οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας (vel πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας) λόγοις ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως.

legenda et interpretanda exhibent. Sed non possunt haec intelligi quoniam πειθοῖς nihili vocabulum est et Graeca lingua loquentibus inusitatum et inauditum. Quid viri docti? Com-

menti sunt ex hoc uno loco *πειθός* adiectivum Graecum esse ex *πείθω* formatum, et significare id quod apud reliquos omnes constanter *πιθανός* appellari solet. Sed non tam misere Paulina oratio balbutit, ut spreto vel ignorato vocabulo omnium usu trito vocabulum admittat aut fingat, quod pariter analogia Graecitatis respuit et omnium Graece loquentium consuetudo. Corrupta a sciolo Pauli manus est. Vetus scripturae vitium, ita uti sit, peperit additamentum. Corrector nescio quis nactus mendosam lectionem aliquid inseruit de suo. Tolle vitium et quod interpolatum est, quia locum suum obtinere non poterit amplius, resecandum et expungendum esse manifesto apparebit. Levis error commissus est in ΠΕΙΘΟΙCCOΦΙΑC, bis scripta est littera sibilans, quam semel scriptam oportuit sic ΠΕΙΘΟΙCΦΙΑC, ut inter se opponantur *ἐν πειθί σοφίας* et *ἐν ἀποδείξει πνεύματος*. Quod quum feceris vocabulo interpolato *λόγοις* locus in quo consistat nullus supererit: ~~deat~~ igitur illuc unde male pedem intulit. Ad hanc lucem simul arguitur interpolatio libri Alexandrini ΠΙΘΟΙCΑΝΘΡΩΠΙΝΗCCOΦΙΑC nam qui *ἀνθρωπίνης* (quod prorsus supervacaneum est) de suo interposuit, dissecuit antiquam scripturam ΠΕΙΘΟΙCCOΦΙΑC, quae oriri non potuit nisi ΠΕΙΘΟΙ et CΟΦΙΑC olim uno tenore continuata fuissent. Haec igitur simplex et aperta emendatio olim a multis reperta est, sed officit veritati etiamnunc antiquissimarum membranarum veneratio. Piaculum esse videtur spretis Codicum vetustissimorum testimoniis *coniecturas* suapte natura incertas et fallaces, ut aiunt, recipere. Sed quid si testem produxero, qui et aetate et auctoritate illos libros multum antecedit? Audite diligenter qui membranas nimium veneramini quid dicat Origenes Celsi columnias refutans libr. I. p. 48: *Δοκεῖ δέ μοι, inquit, ὅτι σοφοὺς μὲν τινὰς ὡς πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ὑπόληψιν καὶ ἱκανοὺς πρὸς τὸ νοεῖν ἀρεσκόντως πλήθεσι καὶ λέγειν ἐπιλεξάμενος καὶ χρησάμενος αὐτοῖς διακόνους τῆς διδασκαλίας ὁ Ἰησοῦς εὐλογάει· ἂν ὑπενόηθῃ ὁμοίᾳ φιλοσόφοις κεκηρῦχθαι ἀγωγῇ αἰρέσεώς τινος προϊσαμένοις καὶ οὐκέτι ἂν ἡ περὶ τοῦ θεῖου εἶναι τὸν λόγον ἀπαγγελία ἀνεφαίνετο ἅτε τοῦ λόγου ὄντος καὶ τοῦ κηρύγματος ἐν πειθοῖ τῆς ἐν φράσει καὶ συνθέσει τῶν λέξεων σοφίας, καὶ ἦν ἂν ἡ πῖσις ὁμοίως τῇ τῶν τοῦ κόσμου φιλοσόφων*

περὶ τῶν δογμάτων πίσει ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἐν δυνάμει θεοῦ. In his Origenes, ut tu vides, Pauli verba de quibus agimus suis verbis intexit et emendata lectione utitur ἐν πειθοῖ — σοφίας. quam eum in suis libris reperisse satis apparet. Sunt autem Origenis verba sic comparata ut λόγοις iis nullo modo addi et aptari possit. Vide autem quid scribae designaverint in proximis. Post pauca enim Origenes ipsum Pauli locum, quem supra in suum usum converterat sic apponit: δυνάμει τινὶ θείᾳ, ἥτινα καὶ ὁ Παῦλος παριστὰς, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἰρηκάμεν, (id est illo loco quem modo descripsimus) Φησί· Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις — ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Eundem locum iterum adhibuit libr. VI. p. 276, ubi Platonis splendidam et magnificam orationem cum stili in libris N. T. tenuitate comparat et ita dicit: εἰ χρή γε τολμήσαντα εἰπεῖν, ὀλίγους μὲν ὤνησεν, εἷγε ὤνησεν, ἡ περικαλλῆς καὶ ἐπιτετηδευμένη Πλάτωνος λέξις, πλείονας δὲ ἢ τῶν εὐτελέστερον — γραψάντων. ἔτι γούν ἰδεῖν τὸν μὲν Πλάτωνα ἐν χερσὶ τῶν δοκούντων εἶναι Φιλολόγων μόνον, τὸν δὲ Ἐπίκτητον καὶ ὑπὸ τῶν τυχόντων — θαυμαζόμενον αἰσθομένων τῆς ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ βελτιώσεως. καὶ ταῦτά γε οὐκ ἐγκυλοῦντες Πλάτωνι φάμεν —, ἀλλὰ καὶ δεικνύντες τὸ βούλημα τῶν εἰπόντων τὸ· Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως. Non potuit Origenes ipse illa verba sic mendose scripta laudare qui modo eundem locum emendate scriptum usurpaverat, sed scribae notam sibi lectionem verae substituerunt. Rem per se satis probabilem scripturae in libris Origenis diversitas novo argumento confirmat: nam p. 276. pro ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, in aliis est ἐν πειθοῖ σοφίας λόγοις omisso ἀνθρωπίνης et λόγοις inepte abundante, in quo deprehendimus manum eius qui Origenis lectionem cum pervulgata illius loci scriptura in concordiam redegerit. Utrobique unice verum est: οὐκ ἐν πειθοῖ σοφίας ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος, quod tandem omnes unanimi consensu Paulo reddamus, alii quia in se omnes habet numeros veritatis, alii propter Origenis auctoritatem Codicibus quotquot supersunt omnibus longe anteponendam.

Itaque venerandae antiquitatis libri iisdem generibus vitiorum infecti sunt, quibus recentiores iidemque deteriores, ut plerisque videntur, passim laborant. Ineptum sed levem librarii errorem ΠΕΙΘΟΙCCOΦΙΑC pro ΠΕΙΘΟΙCΦΙΑC futilis corrector interpolando gravissimum reddidit, sed ubi meminere quoties scripturae labem huiusmodi interpolatio sequatur, audacter quod verum est sprete librorum auctoritate revocabis. Exemplorum de genere hoc affatim est. Compara mihi lectiones Urbinatis Isocratis cum vulgatis, compone in Dionysio Halicarnassensi veteres scripturas cum iis quae ex Codicibus Vaticano et Chisiano prodierunt, ac desines quidquam in correctoribus Graeculis mirari, qui in locis male habitis numquam vitii sedem sagaciter indagant eaque reperta demum sollerti coniectura laboranti sententiae succurrunt, sed leviter et incogitanter vitiosa non attingunt et *ὅτ, τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶσσαν ἔλη* adiiciunt de suo, ut in Pauli loco indocte admodum *πειθοῖς* adiectivum esse rati *τὸ ἐπιτυχὸν ὄνομα* nempe *λόγοις* ei agglutinarunt. Iucundissima res est in talibus verum videre: ubi constat in qua parte vitium alatur, si ei mederi potueris, sciolorum additamenta ultro corruunt, cuius rei iuvat exempla quaedam subtexere.

Apud Dionysium Halicarn. A. R. I. 67. editur: *κινδυνεύουσι τε οὐ τὸ αὐτὸ πάντες ὁμῶς γέ πως τὸ αὐτὸ λέγειν*. Corruptum est *ὁμῶς*. Librarii solent ubi in vetustis libris esset *ΑΜΩC ΓΕΠΩC*, aut *ἄλλως γέ πως* aut *ὁμῶς γέ πως* substituere, quia quid esset *ΑΜΩC* nesciebant. Multa huius rei exempla collegimus in *Var. Lectt.* p. 235 et 367, et in *Nov. Lectt.* p. 404. Ubi igitur etiam hic reposueris *ἀμῶς γέ πως τὸ αὐτὸ λέγειν*, futile scioli additamentum οὐ τὸ αὐτὸ ultro excidet. In libro II. 38. legitur: *ὁ τῶν Σαβίνων βασιλεὺς — τὸν στρατὸν ἦγε διὰ τῆς χώρας οὐδὲν οἰόμενος βλάπτειν τοὺς κατὰ τοὺς ἀγρούς*. In vetusto libro erat οὐδὲν *CINOMENOC* τοὺς κτέ. Indoctus scriba pro *σινόμενος* dedit *οἰόμενος* et *βλάπτειν* addidit de suo. Veram lectionem servavit Cod. Vaticanus. In cap. 43. est ἢ αὐτοῖς — ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ καθυψηλοῦ χωρίου, sed *ΚΑΘΨΗΛΟΤ* scribendum erat *καθ' ὑψηλοῦ*, itaque stulte ἀπὸ nescio quis adiecit. In cap. 44. pro *συμβάσεως δὲ περὶ τοῦ* (Vat. τῆ) *διαλέγεσθαι* — οὐχ ἑαυτοῖς ἀρμόττειν ὑπελάμβανον, emendan-

dum est: συμβάσεως δὲ περί διαλέγεσθαι, scioli praepositionem cum sq. verbo coniungendam esse rati τοῦ vel τό inseruerunt. In cap. 55. editur: ὅρος τι — οὐ πολὺν τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων τόπον ἀπέχον, tu corrige πολὺ pro πολύν et τόπον expunge. Mirifice corruptus est locus III. 4: εἰσῆει τε αὐτῶν τοὺς χαριεσάτους εἰς τοὺς λογισμοὺς ὡς τὰ κράτισα βουλευομένοις καὶ καταμέμψεις τῶν ἐν τέλει, quae sic emendanda sunt: εἰσῆει τε αὐτῶν τοὺς χαριεσάτους λογισμὸς ὡς οὐ τὰ κράτισα βουλευομένους καὶ κατάμεμψις τῶν ἐν τέλει. Ubi semel repereris verum esse: εἰσῆει — λογισμός, reliqua nullo negotio restituuntur. Simili modo corrige locum IV. 10. ubi legitur: εἰσπρίπτει γὰρ αὐτοῖς (Val. αὐτοὺς) λογισμός, sed legendum est εἰσῆει γὰρ αὐτούς. Eadem opera emenda locum vicinum IV. 11. ubi pro ἀλλ' ἤδη καὶ περὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς δέος ἐπεισέρχεται, legendum est δέος ἔμ' εἰσέρχεται. In vicinia loci, de quo agimus III. 4. aliud emblemata nos ludificatur in verbis: οἱ δὲ ὑπὸ λύπης τε καὶ ἀμνηχανίας [κρατούμενον] ἐκουσίῳ χρήσασθαι τελευτῇ αὐτὸν ἔφασαν. Reseca importunum participium et Graeca oratio erit. Simillima vitia et alibi apud Dionysium tollenda sunt et III. 10. ubi scribe: ὥς ἐξίτηλον εἶναι ἤδη τὸ ἀφ' ἡμῶν γένος ὑπὸ χρόνου, ubi editur ὑπὸ χρόνων [παλαιωθέν]. Ridiculo errore scribitur III. 6. fin. μῆνυσιν ἐτέραν δεδιδότες — εἴτε ὑποθέσει ἀναγκαζόμενοι γνώμης, apage ineptum ὑποθέσει et reponere ὑπὸ θείας.

Quam scateat vitiis Dionysii oratio in uno capite ostendere iuvat III. 11. ubi rex Romanorum Fufetium Albanum longa oratione refutat. Si naturae lex est, inquit, ut coloniis imperet civitas unde deductae sunt, οὐκ ἂν φθάνοιεν ἀμφοτέροις ἡμῖν Λαουινιάται τὰ δίκαια πράττοντες, imo vero προστάττοντες, nam hoc est iura dare, προστάττειν τὰ δίκαια, non τάττειν, ut Stephanus et Casaubonus volebant, multoque minus πράττειν. Post pauca τὸ μὲν Ἀλβανῶν εὐγενὲς διαμένει, inquit, τὸ δ' ἡμέτερον ἐξέφθαρται ταῖς ἐπιμιξίαις τοῦ ἀλλοφύλου, sed διέφθαρται verum est, ut saepe alibi apud Dionysium δι — et ἐξ — confusa sunt. Tum μάθε καὶ μετὰ τοῦτο ἀμαρτάνων dicit, sed scribae ἡμαρτον καὶ κατὰ τοῦτο, nam genuinum est καὶ κατὰ τοῦτο, et mox τοσοῦτου δέομεν pro τοσοῦτον. Quod Romani facile peregrinos in civitatem recipere, imitari eos

dicit Atheniensium civitatem, ἥς μέγιστον κλέος ἐν Ἑλλήσιν ἐστὶ καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἦκιστα [εἰ μὴ μάλιστα] τὸ πολίτευμα. O lepidum caput Graeculi, qui ista interposuit! Exime praepositionem ex his: τῆς ἡγεμονίας, [ὑπὲρ] ἥς τῶν ἄλλων Λατίνων οὐδεὶς ἀντιποιεῖται πρὸς ἡμᾶς. Tum pro ἡ ὑμετέρα πόλις — εἰς ἐλάττωνα οἶκον συνῆκται, emenda ΟΓΚΟΝ pro ΟΙΚΟΝ, εἰς ἐλάττωνα ὄγκον. Excidit ἄν in sqq. πολλὰ (L. πόλλ' ἄν) εἶχον ἔτι — λέγειν, tum ita pergit vitiosissima oratione: μάταιον δὲ ὄρῶν τὸν λόγον καὶ ἐν ἴσῳ τὰ πολλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐλεγχθῆσόμενα πρὸς ἀντιπάλους ὄντας ὑμᾶς τοὺς δικαίους κριτὰς παύομαι λέγων. Triplex in his vitium est: τοῖς σοῖς λόγοις pro τοῖς ὀλίγοις, quod Stephanus vidit, τοὺς δικαίους pro τοῦ δικαίου, quod Cod. Vaticanus optime servavit. Superest tertium satis manifestum in ἐλεγχθῆσόμενα: itaque sic locus constituendus est: ὄρῶν — ἐν ἴσῳ τὰ πολλὰ τοῖς ὀλίγοις λεχθῆσόμενα πρὸς ἀντιπάλους ὄντας ὑμᾶς τοῦ δικαίου κριτὰς. Si de iure disceptatur apud ipsos adversarios iudices perinde esse dicit utrum pauca an multa dicantur. Sed revertor ad eos locos, ubi si vitii sedem repperis simul vera lectio restituitur et sciorum stulta emblemata deprehenduntur. Peridoneum exemplum est III. 35. in his: παρελθεῖν εἰσω τῶν θυρῶν, ἀποκτείναντα δὲ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοις ἔτυχεν εἶναι πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν ἐμβαλεῖν. Homines docti opinantur: καὶ τῶν ἄλλων ὅτοις ἔτυχεν εἶναι significare » et aliis quotquot ibi aderant." et sic accipiunt ἐνεῖναι, quod pro εἶναι e Cod. Vat. affertur. Non viderunt ἐνεῖναι esse ab ἐνίημι et coniungenda esse ἐνεῖναι πῦρ, iniciessisse ignem, scribendumque esse καὶ τῶν ἄλλων ὅσους ἔτυχεν ἐνεῖναι πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν. Quid igitur verbo ἐμβαλεῖν facias? Reddas censeo Graeculo, qui de suo olim addidit. Unum e Dionysio locum adiciam quia ioculariter a sciolis interpolatus est et res est manifesta. Legitur III. 41: δευτέρῳ δ' ὕστερον ἔτει πάλιν τῶν Οὐγγιεντανῶν καταλυσάντων ἃς ἐποίησαντο πρὸς αὐτὸν ἀνοχὰς καὶ τὰς ἄλλας ἀξιούντων ἀπολαβεῖν πόλεις, ὧν ἐπὶ Ῥωμύλου βασιλείᾳ καθ' ὁμολογίαν ἀπέστησαν. Vitii sedes est in ΑΛΛΑC, in quo latet vera lectio ΑΛΑC. De salinis ad ostium Tiberis Veientes et Romani contendebant. Vetus fama erat Veientes bello victos salinas Romulo cessisse.

Audi Dionysium II. 55: δίκας ὁ Ῥωμύλος αὐτοῖς (Veientibus) ἐπιτίθησι τάδε· χώρην τε παραδοῦναι Ῥωμαίοις τὴν προσεχῇ τῷ Τιβέρει τοὺς καλουμένους Ἑπτὰ πάγους καὶ τῶν ἁλῶν ἀποσῆναι τῶν παρὰ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ. Illic quoque libri omnes conspirant in ἁλλῶν pro ἁλῶν, sed fraus a viris doctis deprensa est Plutarchi indicio, qui in Romul. 25. de eadem re sic scribit: *Veientes cum Romulo pacem composuerunt* χώρην τε πολλὴν προέμενοι τῆς ἑαυτῶν, ἣν Ἑπταπάγιον (L. Ἑπτὰ πάγους) καλοῦσιν [ὅπερ ἐστὶν ἑπταμόριον, Graeculi indocti emblemata est una litura delendum] καὶ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐκστάντες ἀλοπηγίων. Illuc igitur referenda sunt ea, de quibus agimus. Veientes reposcebant salinas, quas Romulo olim ex foedere cesserant. Res est manifesta. Manifesta igitur est loci corrupti emendatio, nam quis non videt legendum esse: καὶ τοὺς ἁλας ἀξιούντων ἀπολαβεῖν, ὧν ἐπὶ Ῥωμύλου βασιλείᾳ καθ' ὁμολογίαν ἀπέσχησαν. Tenemus nunc Graeculos ἐπ' αὐτοφώρῳ. Velus lectio ΑΛΑC de more in ΑΛΛΑC est depravata, quo facto τοὺς ἁλλας correxerunt scilicet in τὰς ἁλλας, quod quia intelligi non poterat, πόλεις addiderunt sic: καὶ τὰς ἁλλας ἀξιούντων ἀπολαβεῖν πόλεις ὧν — ἀπέσχησαν. Eadem opera nunc vicinum locum emenda: τίθεται πρὸς αὐτοὺς μάχην περὶ ταῖς ἁλλαις (Cod. Vat. πρὸς τὰς ἁλλας) — ἣν εὐπετῶς ἐνίκησεν. Perspicuum est περὶ τοὺς ἁλας, circa salinas, scribi oportere, et quod continuo additur: καὶ τὰς ἁλλας πόλεις ἐξ ἐκείνου κατεῖχεν ἀναμφιλόγως luce clarius est emendandum esse in hunc modum: καὶ τοὺς ἁλας ἐξ ἐκείνου κατεῖχεν. Illae urbes in Graeculorum cerebris natae sunt, ut vides. Eandem rem Livius I. 33. sic refert: *hoc rege* (Anco Martio) *crevit ager finesque. Silva Maesia Veientibus adempta, usque ad mare imperium prolatum, et in ore Tiberis Ostia urbs condita. Salinae circa factae. Non factas, sed Veientibus ademptas esse crediderim, et fabulam de Romulo explodendam.* Plinius XXXI. 7. *Ancus Martius Rex salis modia sex millia in congiario dedit populo et salinas primus instituit, usus est certe primus et exercuit eas, quas cum Septem pagis Veientibus eripuisset. Easdem igitur salinas scribae Dionysio ademerunt, sed ita ut ei urbes reliquas pro iis obtruderent.* Ut igitur ex ΠΕΙΘΟΙC C O Φ Ι Α C unius litterulae vitio natum est

πειθοῖς σοφίας (λόγοις), sic ex ΤΟΤΑΛΛΑC item una litterula vitiose abundante τὰς ἄλλας (πόλεις) ortum est. Foedus utrobique error est sed deprehendi etiam sine libris confutarique potuit.

Omnino in unciali scriptura C in vocabulorum exitu et initio positum multos errores parere solet. Aut enim male duplicatur, ut vidimus, aut e duobus alterum omittitur, aut perperam sequenti vocabulo praeponitur. Pauca e Dionysio exempla haec habe. In libro I. 41. laudantur senarii quidam ex Aeschilo sic:

ἤξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατόν,
ἐνθ' οὐ μάχης, εὖ οἶδα, καὶ θεοῦρός περ ὦν
μέμψει.

ubi in Vaticano Cod. est μάχης ἄφοιδα, quod corrector Graeculus in εὖ οἶδα refingendum esse putavit, quum μάχης, σάφ' οἶδα verum esset. In libro IV. 24. vehementer reprehendit Dionysius eos qui flagitiosa et scelerata mancipia temere manumitterent: εἰς τούτους μέντοι, inquit, τοὺς δυσκαθάρτους πύλους ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέποντες οἱ πολλοὶ δυσχεραίνουσιν, id est (ut Interpreti videtur): hos pileos impuros multi ex ipsa urbe spectantes aegre ferunt. Sed triplex mendum ex his eluendum est: extrita est littera C et δυσεκκαθάρτους σπύλους scribendum est, quorum illud Cod. Vaticanus obtulit, hoc reperit Sylburgius apte comparans verba vicina: μὴ περιορᾶν — ἰσχύους δυσεκκαθάρτους εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένους. Sed superest tertius error: deleta praepositione scribendum est σπύλους τῆς πόλεως. Quod in δυσκαθάρτους omissum erat ἐκ in ora adscriptum insinuavit se in alienam sedem.

Male transpositum est C in senariis Sophocleis I. 48:

Συνοπάζεται δὲ πλῆθος οὐχ ὅσον δοκεῖ
Σοί, τοῖς δ' ἐρῶσι τῆς ἀποικίας Φρυγῶν.

ubi in ΔΟΚΕΙCΟI latet δοκεῖς οἱ, non δοκεῖ σοί, quod qui per errorem substituit sequens τῇσδ' inconsulto mutavit in τοῖσδ'. Sophoclis manum restituit Reiskius:

Συνοπάζεται δὲ πλῆθος οὐχ ὅσον δοκεῖς,
Οἱ τῇσδ' ἐρῶσι τῆς ἀποικίας Φρυγῶν.

C. G. CORNET.

LECTIONES TULLIANAE.

SCRIPSIT W. G. PLUYGERS.

CAPUT IX.

ORATIO DE IMPERIO POMPEII.

Orationis Pompeianae § 6. idoneum praebebat firmamentum emendationi, qua olim apud Livium (XXII. c. 41.) pro » *impedimenta* per convallem medium agmen traducit » *ipse* p. c. m. a. tr. » restitui. In hac enim paragrapho idem illud *ipse* eadem de causa in compluribus libris factum est *imperator*. Sed locum apponam. Emendata lectio est » quibus est a vobis et ipsorum et rei publicae causa consulendum »; libri vitiosi » a vobis et imperatoribus rei publicae » Scilicet et apud Livium et apud Ciceronem *ipe* librario erat pro *impe*: vocabulum truncatum videbatur: pro suo quisque ingenio explevit. Apud eundem Livium (XXXVII. c. 45.) pro » quid ipsi dicamus » Vossianus habet » quid tempore dicamus ». Librarius confudit *ipi* et *ipe*. Non prorsus inutile videtur talia proferre, in quibus perspecta corruptelae ratio aliis scriptorum locis saluti esse possit.

§ 15. Ceterarum provinciarum vectigalia vix sufficiunt ad ipsas provincias tutandas, Asia vero omnes terras opibus facile vincit. » Itaque haec vobis provincia, Quirites, — non modo a calamitate, sed etiam a metu calamitatis est defenden-

da. Nam in ceteris rebus, cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur, at in vectigalibus non solum adventus mali, sed etiam metus ipse affert calamitatem. Nam cum hostium copiae non longe absunt, etiam si irruptio nulla facta est, tamen pecua relinquuntur, agricultura deseritur, mercatorum navigatio conquiescit?" Libri omnes »pecora relinquuntur"; quod supra scripsimus ex Servio ad Virg. Georg. III. 64. receptum est. Nec *pecora* nec *pecua* verum esse videtur. Nam relinquendi verbum, qua potestate hoc loco usurpatur, accommodatissime ponitur de ipso opere vel studio quod deponitur, aut de instrumentis operis vel adiumentis studii quae dimittuntur. Velut si agricultura deseritur, aratrum, boves relinqui recte dicuntur; haec enim sunt instrumenta coloni: sic in pace relinquuntur arma, instrumenta belli: sic relinquuntur libri, si studium litterarum conquiescit. Sed quis umquam ita locutus est, ut significans, non amplius quaestui ex pascendis ovibus, capris, suibus operam dari, diceret: »relinquuntur oves, caprae, sues" aut »pecora relinquuntur". Ipsum, ni fallor, verbum quod Cicero scripsisse videtur supeditabit Varro de re r. pluribus locis, velut III. 1. § 9. »(res pastorica) duplex est, tametsi ab nullo satis discreta, quod altera est villatica pastio, altera agrestis, quae et *pecuaria* appellatur et multum homines locupletat et ad eam rem aut conductos aut emtos habent saltus". Ibid. § 9. »Cum putarem esse rerum rusticarum, quae constituta sunt fructus causa, tria genera — tres libros institui, e quis duo scripsi, primum — de agricultura, secundum de *pecuaria*" etc. Ibid. II. 10. § 4. »non omnis (servorum) apta natio ad *pecuariam*". Ibid. II. 5. § 3. »hos in *pecuaria* maxima debet esse auctoritate." Ibid. II. 2. § 2. »dicam de primigenia *pecuaria*". Cicero igitur propriis nominibus duas partes rei rusticae proponit e quibus uberrima vectigalia essent, *pecuariam* et *agriculturam*, scripsitque »*pecuaria* relinquitur, agricultura deseritur, mercatorum navigatio conquiescit". Nam quod ad »mitte in Venerem *pecuaria*" (Georg. III. 64.) in commentariis Servianis legitur: »*Pecuaria* ab eo quod est pecuare venit: nam *pecua*, ut ait in Pompeiana Cicero, ab eo quod est pecu venit, ut genu genua", quis, inquam, Servium ita scripsisse credat? De

vocabulo *pecuaria* disputatur; quid huc pertinet Ciceronem alicubi *pecua* scripsisse? Nonne veri multo similis est Servium locum ex Pompeiana attulisse, in quo idem legebatur *pecuaria*, et exposuisse diversam originem vocabuli apud Virgilium et apud Ciceronem. Sed exspecto quid dabunt libri mss. Serviani his annis, ut audio, summa diligentia a viro docto Germano excussi.

§ 54. »Quae civitas antea umquam fuit, non dico Atheniensium, quae satis late quondam mare tenuisse dicitur, non Karthaginiensium, qui permultum classe ac maritimis rebus valuerunt, non Rhodiorum, quorum usque ad nostram memoriam disciplina navalis et gloria remansit; quae civitas umquam antea tam tenuis, quae tam parva insula fuit, quae non portus suos et agros et aliquam partem regionis atque orae maritimae per se ipsa defenderet.” In hac forma orationis particula *sed* non potest abesse. »*Sed* quae civitas umquam [antea] tam tenuis” etc.

§ 58. »Mea quidem sententia, Quirites, unus A. Gabinus belli maritimi rerumque gestarum Cn. Pompeio socius adscribitur”. Pertinent haec nisi fallor ad laudem Pompeii ad posterorum memoriam transituram, cuius laudis pars Gabinio tribuetur. Itaque lego *adscribetur*.

ORATIO PRO A. CLUENTIO.

§ 27. »Petit Oppianicus ut sibi Sassia nubat —. Illa — quod haberet ille tres filios idcirco se ab iis nuptiis abhorrere respondit. Oppianicus qui pecuniam Sassiae concupivisset, domo sibi quaerendum remedium existimavit ad eam moram quae nuptiis afferebatur”. In *domo* neque rem neque syntaxin facile expedit. Oppianicus autem filios sustulit domumque ita vacuam reddit. Quemadmodum hoc dici possit »domo remedium quaerere” non perspicio. Suspicio in *domo* latere *continuo* vel simile quid.

§ 34. Cn. Magius cum cognovisset uxorem esse gravidam testamentum fecit, qua grandem ei pecuniam legat a filio, si qui natus esset. Moritur Magius. » Quid Oppianicus fecerit cognoscite. — Quae pecunia mulieri legata erat a filio, si qui natus esset, eam praesentem Oppianicus non debitam mulieri solvit, si haec solutio legatorum et non merces abortionis appellanda est”. Quod pecuniam *praesentem* Oppianicus solvisse dicitur, me adducit ut suspicer Ciceronem scripsisse » *nondum* debitam mulieri”; nam post partum demum pecunia debita erat.

§ 42. Crebro in hac oratione interpolatoris manum deprehenderunt viri docti. Eiusdem fraus bis verbum intulit in »Erat huic inimicus Oppianicus: [erat] sed tamen [erat] vitricus; crudelis et huic infesta mater, at mater”. In nonnullis adeo libris prius *erat* ante *sed* omittitur.

§ 56. Condemnato Scamandro reus fit Fabricius oratque Ciceronem ut causam suam suscipere vellet. Cicero causam desperatam repudiat. »Itaque tum ille inopia et necessitate coactus in causa eiusmodi ad Caepasios fratres confugit, homines industrios atque eo animo, ut quaecunque dicendi potestas esset data in honore atque in beneficio ponerent. Iam hoc prope iniquissime comparatum est, quod in morbis corporis, ut quisque est difficillimus ita medicus nobilissimus atque optimus quaeritur, in periculis capitis, ut quaeque causa difficillima est, ita deterrimus obscurissimusque patronus adhibetur”. In altera parte paragraphi explicatius necessitas illa proponitur, quae Fabricium ad Caepasios adduxit. Itaque legendum videtur. »*Nam* hoc prope iniquissime comparatum est”. Idem vitium tollendum est § 67. et legendum »*Nam* hoc non ignoratio” pro »Iam h. n. i.”

§ 107. »Longum est de singulorum virtute ita dicere: quae quia cognita sunt ab omnibus, verborum ornamenta non quaerunt”. Laudes quae praemittuntur Balbi et Considii paucissimis verbis absolutae sunt, ut »sine causa dicatur ita de ceterorum virtute dicere longum esse. Tum non constat quae

ab omnibus cognita esse dicantur. Num ea quae de singulorum virtute orator proferre posset, nisi longus esse nolle? Sed ea suppressa oratio quemadmodum orationis ornamenta quaerere potest? Codex Laurentianus (M.) hoc loco mutilus veram lectionem habuisse videtur, cuius *non quaerit* (sunt haec prima vocabula in M. post lacunam aliquot paragraphorum) certa vestigia retinet. Nam legendum est »Longum est de singulorum virtute [ita] dicere: quae quia cognita est ab omnibus verborum ornamenta non quaerit”.

§ 113. Disputatur litis aestimationem iudicium appellari non oportere »Numquam enim ea diligentia quae solet adhiberi in ceteris iudiciis, eadem reo damnato adhibita est”. Sententia haec est: in ea parte iudicii, qua quaeritur utrum nocens sit reus an innocens, diligentiores sunt iudices quam in litis aestimatione, quae sequitur condemnationem. Ergo legendum est »in cetero iudicio”.

§ 186. Tabellae quaestionis proferuntur, in quibus Cluentius aperte veneni insimulatur. Postquam harum tabellarum fidem orator elevare conatus est ita pergit: »Esto: in tabellis nihil est auctoritatis: quid, ipsa quaestio iudicibus, quid, amicis hospitibusque Oppianici, — quid huic tandem ipsi tempori cur non servata est? quid istis hominibus factum est, Stratone et Nicostrato? Quaeso abs te, Oppianice, servo tuo Nicostrato quid factum esse dicas etc.” Recte repositum est »in tabellis nonnihil est auctoritatis”. Praeterea »Stratone et Nicostrato” delendum esse videtur. Nam appellatio accusatoris de servo suo Nicostrato tam arcte coniuncta est cum praecedentibus »quid istis hominibus factum est”, ut quidquid interponitur orationis cursum frangat.

§ 192. »Iam vero quod iter Romam eius mulieris fuisse existimatis? — quos concursus in his oppidis, quantos et virorum et mulierum gemitus esse factos: mulierem quamdam Larino atque illam usque a mari supero Romam proficisci cum magno comitatu et pecunia, quo facilius circumvenire iudicio capitis atque opprimere filium possit”. »Mulierem quamdam

Larino atque illam" iam aliis corruptum esse visum est. Ernestio spurium videtur *Larino*. Equidem haec inter se dictitasse suspicor qui ut nefariam matrem spectarent concurrerant: »mulier quaedam Larinas hac Romam proficiscitur ad opprimendum filium"! Quae oratio si ab alio refertur ita constituenda est: »mulierem quamdam *Larinatē illa* — Romam proficisci" etc.

ORATIO PRO C. RABIRIO.

§ 5. Id in hac causa Cicero efficere summo opere nititur, ut non Rabirii caput, sed rei publicae salus in discrimen vocari videatur. »Agitur enim nihil aliud in hac causa, Quirites, nisi ut nullum sit posthac in re publica publicum consilium, nulla bonorum consensio contra improborum furorem et audaciam, nullum extremis rei publicae temporibus perfugium et praesidium salutis. Quae cum ita sint, primum quod in tanta dimicatione capitis famae fortunarumque omnium fieri necesse est, ab Iove Optimo Maximo ceterisque dis deabus immortalibus, quorum ope et auxilio multo magis haec res publica, quam ratione hominum et consilio gubernatur, pacem ac veniam peto" etc. Dimicatio igitur, quam dicit orator, non tam est pro salute rei quam contra improborum furorem et audaciam, qui praesidia rei publicae in Rabirio oppugnando evertere tentabant. Idcirco tanta est dimicatio, quia non ad salutem unius hominis, sed ad conservandam rem publicam pertinebat. Propterea etiam invocantur Dii »quorum ope et auxilio *res publica* gubernatur". Equidem non video quemadmodum in hac sententia verba »capitis famae fortunarumque omnium" retineri possint. Illata esse videntur ex § 1. »in hac defensione capitis, famae fortunarumque omnium C. Rabirii"? Sed etiam per se spectata aliquam offensionem habent. Nam si plures dimicationes conferuntur et disceptatur quae sit earum maxima ac gravissima, id ex gravitate rei diiudicandum est de qua est dimicatio. Maior est v. c. dimicatio capitis quam fortunarum; sed pari inter se gravitate et

magnitudine sunt omnes capitis dimicationes. Ergo non potest in ea re cogitari gradatio, aut dici »tanta dimicatio capitis» quasi gravior in hac causa esset dimicatio capitis quam in quacunque alia causa.

§ 7. Defensionem ab inimicis Rabirii semihorae spatium praestitutum erat, quod temporis spatium, quamquam angustum, in tam firma causa satis erat ad reum defendendum. »Nisi forte de locis religiosis ac de lucis, quos ab hoc violatos esse dixisti, pluribus verbis tibi respondendum putas: quo in crimine nihil est umquam abs te dictum nisi a Cn. Macro obiectum esse [crimen] id Cn. Rabirio. In quo ego demiror meminisse te, quid obiecerit C. Rabirio Macer inimicus, oblitum esse quid aequi et iurati iudices iudicarint». *Crimen delendum esse Bakius censuit. Viro clarissimo sententiam meam probare spero, si praeterea nomen proprium ante inimicus abicio. Nam in ea re levitas accusatoris cernitur, quod unicum huius criminis firmamentum inimici malitiam posuisset a religione et aequitate iudicum repulsam. In qua sententia inimici malitia in genere intelligenda est, non ad certum quemdam inimicum referenda. Neque etiam in sequentibus C. Currii nomen, sine offensione interpositum est, quod in hac sententia oratoris eum locum quo nunc legitur obtinere non potest.*

In sequentibus (§ 8.) »An de sororis filio diligentius respondendum est? quem ab hoc neccatum esse dixisti, cum, ad iudicii moram familiaris funeris excusatio quaereretur. Quid enim est tam veri simile, quam cariorum huic sororis maritum quam sororis filium fuisse? atque ita cariorum ut alter vita crudelissime privaretur, cum alteri ad prolationem iudicii biduum quaereretur» a Lambino discedendum esse videtur, cuius auctoritatem secutus in Orelliana editione II *cum* ante *alteri* circumscripsit Halmius. Nam deleta coniunctione vitiosa sit sententia. Cuius rei facilis est demonstratio, si in utroque membro genus cum specie permutamus et sententiam ita proponimus: non est verisimile Rabirium sororis maritum ita cariorum habuisse quam sororis filium, ut alteri maximum incommodum (mortem) afferret, alteri perexiguum commo-

dum (iudicium in diem tertium prolatum). Quis non sentit hanc sententiam pro perexiguo maximum commodum requirere? Verum recte se habet antiqua lectio, quae significat non verisimile esse ita cariores fuisse maritum sororis, ut exiguum eius commodum Rabirius filii sororis perniciem compensaret; ut filium vita privaret, *quamquam* mors eius nihil boni marito erat allatura, nisi ut iudicium proferretur.

§ 21. Quaeritur de Labieno quid Rabirium facere convenit, cum summi in re publica viri ex senatus consulto ad arma vocati consules sequerentur, cum „Q. Scaevola confectus senectute, perditus morbo, mancus et membris omnibus captus ac debilis hastili nixus et animi vim et infirmitatem corporis ostenderet.” Restituenda est propria in tali re locutio hastili innixus.

§ 27. „An non intelligis”, ita pergit orator § 26, „An non intelligis quos homines et quales viros mortuos summi scelere arguas”. Nam si C. Rabirius, quod arma contra L. Saturninum tulit, fraudem capitalem admisit, quid dicemus de Q. Catulo, de M. Scauro, de duobus Mucii, de L. Crasso, de M. Antonio? quid de equitibus patribus nostris et de ceterorum ordinum honestissimis viris, qui omnes in eadem causa reperti sunt in qua Rabirius fuit. „Sed quid ego de iis omnibus, qui consulari imperio paruerunt, loquor? de ipsorum consulum fama quid futurum est? L. Flaccum — nefarii sceleris ac parricidii mortuum condemnabimus? adiungemus ad hanc labem ignominiamque mortis etiam C. Marii nomen? C. Marium, quem vere patrem patriae, parentem inquam vestrae libertatis atque huiusce rei publicae possumus dicere, sceleris ac parricidii nefarii mortuum condemnabimus?” Complura habet hic locus, quae eum impediunt qui sententiam oratoris firmiter tenere conatur. Nam primum quaeret frustra quid sit „labes ignominiaeque mortis”; tum haerebit in verbo „inquam” incommode interposito; postremo dubitabit an in coniunctione verborum qualis est „sceleris ac parricidii nefarii”, in qua alterum nomen in epexegesi est, possit salvis cogitandi legibus illud alterum nomen habere adiectivum

sibi adiunctum, cum primum nomen, quod genus comprehendit, sine adiectivo sit positum. Fortasse etiam Ciceronis ingenio uberrimo et copiosissimo parum dignum videbitur artificium, quo in eadem re post breve spatium iterum iisdemque verbis significanda varietas quaedam orationis verborum transpositione quaesita est. Quae quidem omnia me adduxerunt ut principium huius loci ita constituendum esse suspicarer: »adiungemus ad hanc labem ignominiamque *mortui* etiam C. Marii nomen? C. Marium, *inquam*, quem vere patrem patriae, parentem vestrae libertatis Cetera autem lacunosi libri supplementum esse videtur ad sententiam loci satis inepte confictum. Suspiciosa est locutio »parens rei publicae”; quid in ceteris displiceat supra exposui.

ORATIO PRO P. SESTIO.

§ 10. Recitatur testimonium coloniae Capuae, quam bello Catilinario Sestius virtute sua conservasset. »Non recito decretum officio aliquo expressum vicinitatis aut clientelae aut hospitii, aut ambitionis aut commendationis gratia”. Plura eiusmodi decreti quasi fundamenta cogitari possunt, quam duo ea quae enumerantur, ambitio et commendatio. Nam civitates decretis suis non tantum dignitatem alicuius et commodum adiuvant, sed etiam salutem in iudicio. Itaque particula *aut* ante *ambitionis* deleta legendum est »decretum officio aliquo expressum — ambitionis aut commendationis gratia”.

§ 17. Per se nihil Clodius poterat, sed nactus est consules Pisonem et Gabinium »quorum, per deos immortales! si nondum scelera vulneraque iniusta rei publicae vultis recordari, vultum atque incessum animis intuemini. Facilius eorum facta occurrent mentibus vestris, si ora ipsa oculis proposueritis”. Orator ridicule cohortatur iudices, ut id faciant, quod facilius, i. e. minore et breviori mentis labore, earum rerum memoriam revocaturum est, quas nondum recordari volunt. *Nondum* delendum videtur.

§ 22. Iterum interpolatorem me deprehendisse mihi videor in »Ego autem — vere dicam, iudices — tantum esse in homine sceleris, audaciae, crudelitatis, quantum ipse cum re publica sensi, numquam putavi: nequam esse hominem et levem et falsa opinione, errore hominum ab adolescentia commendatum sciebam”. Nihil interest inter falsam opinionem hominum et errorem: et asyndeton h. l. minime ferendum est. »Errore hominum” Ciceronis esse arbitror, »falsa opinione” magistri. Cf. Or. in Pison. § 1. »Obrepsisti ad honores errore hominum”.

§ 24. »Sed ita est, iudices: ut si gladium parvo puero aut si imbecillo seni aut debili dederis, ipse impetu suo nemini noceat, sin ad nudum vel fortissimi viri corpus accesserit, possit acie ipsa et ferri viribus vulnerare: sic cum hominibus enervatis atque exsanguibus consulatus tamquam gladius esset datus, qui per se pungere neminem umquam potuissent, ii summi imperii nomine armati tantam rem publicam contrucidaverunt”. Inapte hoc loco tamquam diversi generis proponitur senex imbecillus et senex debilis. Legendum est »imbecillo seni ac debili”. In »armati tantam rem publicam contrucidaverunt” *tantam* coniecturae debetur; libri habent: »armati tam rem p.”. Equidem praefero »*totam* rem p.” quemadmodum § 33. »universa” res publica deleta fuisse dicitur, et § 51. »omnis” perdita. Sequitur »Foedus fecerunt cum tribuno pl. palam, ut ab eo provincias acciperent quas ipsi vellent, exercitum et pecuniam quantam vellent, ea lege, si ipsi prius tribuno pl. afflictam et constrictam rem publicam tradidissent: id autem foedus meo sanguine ictum sanciri posse dicebant”. Foedus sanguine ictum, i. e. caesis hostiis consecratum, nullo praeterea modo sanciri potest: nam fusus hostiae sanguis foederis sanctio est. Suspicio »sanciri” interpretamentum esse infinitivi *ici* »id autem foedus meo sanguine *ici* posse dicebant” Cf. Or. in Pison. § 28: »foedus quod meo sanguine — iceras, frangere noluisti”. Orator rem ordine proponit: primum inter consules et tribunum pl. de pactione convenerat, tum de solemnibus foederis deliberant et circumspiciunt quo id sanguine possint sancire.

In vulgata lectione foedus Ciceronis sanguine ictum nova res est, quae subito proponitur cuiusque mentio in superioribus non satis praemunita est.

§ 34. »Isdemque consulibus sedentibus atque inspectantibus lata lex est — . Isdemque consulibus inspectantibus servorum delectus habebatur — . Isdemque consulibus arma in templum Castoris palam comportabantur — : nullus erat senatus, nihil reliqui magistratus; unus omnem omnium potestatem armis et latrocinii possidebat, non aliqua vi sua, sed cum duo consules a re publica provinciarum foedere retraxisset, insultabat, dominabatur, aliis pollicebatur, terrore ac metu multos, plures etiam spe et promissis tenebat”. Quis non sentit temporis indicationem in »isdemque consulibus arma comportabantur” ab hoc loco alienam esse. Excidit participium, quod significabat nihil egisse consules, cum arma comportarentur, vel etiam comprobasse quae contra civium libertatem parabantur, cf. § 35: fortasse legendum est: »isdemque consulibus *conniventibus*”. Vide in Pis. § 11. Sed quaerant alii an ipsum vocabulum reperiant. In sequentibus satis erit ad insulsum additamentum »aliis polliceri” digitum intendisse. Neque enim apparet qui sint »alii” et res ipsa mox recurrit in: »plures etiam spe et promissis tenebat”.

§ 60. Publicavit Clodius regnum Ptolemaei Cyprii cum ipsius bonis omnibus. »At etiam eo negotio M. Catonis splendorem maculare voluerunt, ignari quid gravitas, quid integritas, quid magnitudo animi, quid denique virtus valeret, quae in tempestate saeva quieta est et lucet in tenebris et pulsa loco manet tamen atque haeret in patria”. Nihil est »virtus quae pulsa loco manet atque haeret in patria”. Sententiae accommodatum videtur »manet tamen atque haeret *impavida*”. Sed alii fortasse meliora reperient.

§ 64. »His de tot tantisque iniuriis in socios — consulum querela esse debuit: in eius magistratus tutela reges atque exterae nationes semper fuerunt”. In altera parte sententiae

ratio reddenda est, qua de causa consulum querela esse debuerit. Ergo legendum est »in cuius magistratus tutela”.

§ 69. Nam ex novem tribunis, quos tunc habueram, unus me absente defluxit, qui cognomen sibi ex Aeliorum imaginibus arripuit, quo magis nationis eius esse, quam generis videretur”. Inepte in Aelium iactatur, quod ideo Liguris cognomen arripuerit, ut magis natione Ligur videretur, quam — sed haereo — nam cetera non modo inepta sunt, sed exitum non habent. Pro librorum *quos magis non quo magis sed quod magis* reponendum erat: i. e. Aelius ex multis gentis suae cognominibus id sibi delegit, quod, si mores hominis spectas, magis nationis eius esse quam generis videri possit. Persimilis locus est in Cluentiana § 32: »Quid tu, inquit, Pacte? — hoc enim sibi Staienus cognomen ex imaginibus Aeliorum delegerat, ne, si se Ligurem fecisset, nationis magis quam generis uti cognomine videretur”.

§ 90. »(Milo) perfecit ut quoniam sibi in illum (Clodium) legibus uti non liceret, illius vim neque in suo neque in rei publicae periculo pertimesceret. Quo modo igitur hoc in genere praesidii comparati accusas Sestium, cum idem laudes Milonem”? Nisi fallor »hoc in genere” omnia continent quae orator significare volebat. In oratione vulgatae editionis praesidii comparati mentio eum locum occupat, ut in altero membro eiusdem rei significatio redire debeat: »praesidii comparati accusas Sestium, cum idem laudes in Milone”. »Praesidii comparati” interpolatum esse videtur. .

§ 92. »Atque inter hanc vitam perpolitam humanitate et illam immanem nihil tam interest quam ius atque vis. Horum utro uti nolumus, altero est utendum. Vim volumus extinguere, ius valeat necesse est, id est iudicia quibus omne ius continetur; iudicia displicent aut nulla sunt, vis dominetur necesse est. Hoc vident omnes; Milo et vidit et fecit, ut ius experiretur, vim depelleret. Altero uti voluit, ut virtus audaciam vinceret; altero usus necessario est, ne virtus ab audacia vinceretur”. Iterum interpolationem suspicor. Nam

in locutionibus quales sunt »et dixit et fecit” »et vidit et fecit” faciendi verbum peculiarem habet significationem hanc, ut dicatur aliquis facta adiunxisse et accommodasse ad verba, ad animi sensum. Exemplum est in § 86. »Hoc sentire prudentiae est, facere fortitudinis: et sentire vero et facere perfectae cumulataeque virtutis”. Hanc verbi vim non perspexit qui addidit »ut ius experiretur, vim depelleret”. Si perspexisset, intellexisset faciendi verbi ita nisi absolute poni non posse.

In sequenti § 93. nomina Gabinii et Pisonis interposita vim orationis mirifice frangunt cursumque retardant.

§ 113. »Fuit collegium nuper tribunicium in quo tres minime, duo vehementer populares existimabantur. Ex iis qui populares non habebantur — duo a populo Romano praetores video esse factos —; iam de C. Fannio — quod iudicium populi Romani in honoribus eius futurum sit nemini dubium esse debet. Quid? populares illi duo, quid egerunt? Alter — non tenuit eum locum in quem, nisi popularis esse voluisset, facile pervenisset. Alter — aedilitatem petivit cum bonis viris et hominibus primis, sed non praestantissimis opibus et gratia: tribum suam non tulit, Palatinam denique — perdidit”. Non agitur de actionibus popularium tribunorum, sed de fructu dignitatis quum ex studio populi perceperunt. Itaque suspicor Ciceronem scripsisse: »Quid populares illi duo”? sine »quid egerunt”.

CICERO PRO MURENA XIII. 29. XVIII. 40. ET XXII. 46.

Mendum alitur in verbis Tullianis pro Murena XIII. 29: »Ut aiunt in Graecis artificibus eos auloedos esse qui citharoedi fieri non potuerint, sic nonnullos videmus qui oratores evadere non potuerint eos ad iuris studium devenire.” Vitiosa est ver-

borum compositio *nonnullos* — *qui* — *eos*. Aut enim *nonnullos* pessime abundat aut *eos*: nisi forte putas in iis, quae praecedunt, scribi potuisse: »*eos nonnullos* auloedos esse qui citharoedi fieri non potuerint.” Latinitas enim postulat ut *eorum nonnullos* dicatur, sententia requirit ut nemo excipiat et *nonnullos* prorsus omittatur. Aliquam opem fert Quintilianus VIII. 3. 79. e Cicerone hunc locum sic afferens ut pro *nonnullos* exhibeat *nos*: »sic *nos* videmus qui oratores evadere non potuerint” cet. Perit unum vocabulum quod si restitueris eadem opera et compositionis labem tolles et necessariam oppositionem revocabis. Subiiciam duos locos ubi id ipsum legitur quod Cicero reddendum esse censeo. In praefatione Cornelii Nepotis dicitur: »Laudi in Graecia ducitur adolescentulis quam plurimos habere amatores. — quae omnia apud nos partim infamia partim humilia atque ab honestate remota ponuntur.” Cicero ipse dixit in Tusculanarum initio: »An censem, si Fabio laudi datum esset quod pingeret, non multos etiam apud nos Polycletos et Parrhasios fuisse?” Eodem igitur modo etiam in Mureniana dixerat: »Ut aiunt in Graecis artificibus —, sic *apud nos* videmus qui oratores evadere non potuerint eos ad iuris studium devenire.”

Expunge fatuum additamentum XVIII. 40. e verbis: »Delectant homines, mihi crede, ludi etiam illos qui dissimulant, [*non solum eos qui fatentur*].” Admonitus, spero, mihi dabis, quod Cicero scite dixerat, assuto hoc panno et inficetum factum esse et ne Latinum quidem.

Lenissima medicina subveniri potest loco male habito XII. 46: »Tu quum te de curriculo petitionis deflexisses animumque ad accusandum transtulisses, existimasti, te utrique negotio satisfacere posse? Vehementer errasti.” Lege *EXISTIMASTE* pro *existimasti* te et locum sic constitue: »Tu quum — transtulisses, *existimans* te utrique negotio satisfacere posse, vehementer errasti.”

Lineola de more pro littera *n* posita in vetere scriptura *EXISTIMASTE* pro *existimans* te librarium in errorem impulit.

C. G. C.

PLATONICA.

Si in quo alio scriptore apparet Codices etiam vetustissimos et, si cum caeteris componuntur, diligentissime scriptos mendis erroribusque omne genus scatere, profecto in Platone ea res apparet. Supersunt Platonis Codices Mss. et plurimi et in ea copia nonnulli antiquissimi summa cura et studio in pulcherrimis membranis elegantissima et peritissima manu *κεκαλλιγραφημένοι*, quorum scripturae passim reliquorum testium omnium auctoritatem sua praestantia prorsus obruunt. In unoquoque dialogo passim soli Platonis manum servant in caeteris manifesto errore vel fraude aut vitiatam aut interpolatam, eaque res tam perspicua est et evidens, ut satius sit abiectis reliquorum omnium discrepantibus scripturis nullum omnino usum habentibus Platonis textum, quem vocant, illis solis libris veluti firmissimis fundamentis superstruere. Si quid enim ex reliquis testibus hic illic profertur boni in iis locis, ubi meliores titubant aut hallucinantur, debetur vera lectio non fidelioribus libris antiquis olim deperditis unde illi manaverunt, sed sollerti coniecturae et felici emendationi, quales semper acutior aliquis inter legendum excogitare et reperire solet. Quamquam enim summo iure correctores Graeculos temere et impudenter malesana molientes ridemus et despiciatui habemus, numquam tamen plane defuerunt in Graecia homines ingeniosi qui locum corruptum recte cogitando in integrum restituere valerent. Saepius, quum in Italia magnam Codicum Graecorum multitudinem quotidie sedulo excutirem, sequiorum temporum correctores scite et ingeniose et perite et erudite locis male habitis opem ferentes vidi. Quan-

tum ingenii et eruditionis in Musuro fuerit scimus omnes ex Hesychio, quem passim praeclaris correctionibus emendavit. Vidi in Marciana Plutarchi veterem Codicem a nescio quo Graeculo multis locis elegantissime correctum. Saepe verum vidit qui Lysiae orationes in Codice Laurentiano ita descripsit ut inter scribendum suo arbitrato locos impeditos et mendosos constitueret. Qui ex Athenaei Codice unico, nunc Marciano, olim Constantinopoli Epitomen confecit locos depravatos plerosque omisit, sed nonnullos praesertim levius corruptos dextre restituit. Habent illi quidem correctores Graeculi propemodum omnes hoc, ut saepe inconsulto et festinanter grassentur, ut nonnumquam sanam lectionem perverse attentent, ut saepius mendosis mendosa substituant, sicuti Reiskium facere solitum esse omnes philologi satis scimus, sed habent iidem hoc quoque Reiskianum, ut subinde acutissime cernant et rem, ut in proverbio est, acu tangant. Itaque quod in Criticis facere solemus, idem in Codicibus Mss. faciendum est. Quidquid veri ab illis repertum est ambabus manibus amplectimur, caetera seponimus. Eodem modo vellem in constituenda scriptorum Graecorum oratione paucos quosdam libros summae antiquitatis et auctoritatis veluti fundamenta Editionibus substerni, de caetera librorum sequiorum et deteriorum turba, si quid forte alicubi habent boni, ea sola delibari quae utilia sint, unde quis fructum capere possit, reliquas omnes quisquillas et sordes nemini umquam quidquam profuturas cum fastidio et contemptu abiici. Quam futile est, ut uno exemplo utar, ad Aeschylum aut Sophoclem in pristinum nitorem restituendum ex apographis nullius auctoritatis et pretii acervos discrepantium scripturarum corradere, quum omnia ad unum ita fluxerint e vetustissimo Laurentiano Codice, ut scribae et correctores ubique aliquid de suo novaverint, nihil autem quod alicuius momenti esset excogitaverint. Similiter in Athenaeo perdet operam qui praeter unicum Codicem Marcianum, limpidissimum omnis emendationis fontem, rivulos sequi volet et apographis aliquid tribuere omnibus ad unum ex illo descriptis. In paucis Graecis scriptoribus idem rectius commodiusque quam in Platone feceris, cuius duo sunt summae vetustatis ac fidei Codices praeclarissimi, Bodleianus sive Clarkia-

nus, et Parisinus A notatus numero 1807. Bodleianum scriptum esse constat aerae nostrae anno 896, Parisinus, quem ipse saepius inspexi, *»omnes habet altioris vetustatis notas,*” ut recte Bekkerus iudicat, Bastii in talibus peridonei iudicis sententiam apponens dictam ad Gregor. Corinth. p. 81. ubi praestantissimum Codicem 1807. saeculo nono exaratum esse pronuntiat. Suspiciunt multi annosa haec volumina et remotae antiquitatis monumenta venerantur, a quibus non dissentio, sed reputent velim inter Platonis aetatem et tempora quibus hi libri exarati sint aliquanto plus quam tredecim saecula interesse: itaque si cum caeteris conferantur perantiquos, si ad Platonis aetatem exigantur, recentes admodum videri oportere. Videmus etiam nunc quum Platonis Codices vetustissimos cum recentissimis componimus, id est optimos cum pessimis, quantum damni Platonicae orationi saecula quinque vel sex importaverint, unde facilis est coniectura quantum errorum et vitiorum librariorum socordia cum correctorum levitate coniuncta per XIII. saecula et amplius parere debuerit. Errores, ut ita dicam, novos mendaque recentia post saeculum IX. in libros Platonicos in vecta oculis cernimus manibusque tenemus, namque vitia sequiorum Codicum indicio vetustiorum ἐκ' αὐτοφώρῳ deprehenduntur. Ubi igitur hoc firmiter tenebimus, quod certissimum est et plurimis manifestis argumentis et exemplis compertum est, eandem labem quam per VI. saecula gliscere et augeri videmus, eodem modo antiquitus late serpsisse et nitorem, elegantiam et sinceritatem dictionis Platonicae iisdem exemplis commaculasse, quibus recentiora apographa omnia inquinata esse animadvertimus, ad eluenda vetustiora scripturae vitia, quae libris etiam antiquissimis longe longeque sunt antiquiora, parati et exercitati accedemus. Nempe ratio et usus docebunt esse in librariis omnium temporum peccandi quandam veluti constantiam et analogiam mendorum inter sese, ut si quis semel longa experientia istorum hominum socordiam et hallucinationes certis vestigiis indagaverit, non tantum similes sed plane eosdem scribendi errores deprehendat a maioribus, ut ita dicam, commissos, quos posterius commiserint in illis Codicibus, quibus habemus emendatiores simul et vetustiores. Scio esse

multos qui corruptas librorum lectiones imputent tantum non omnes libris recentioribus, et, ut ipsi loquuntur, ἀναμαρτυρίαν quandam tribuant Codicibus ante haec X. saecula exaratis. Ne dicam eam opinionem vel ex se ipsa spectatam temerariam et absurdam esse, at res ipsa docet mendis obsitos esse et certis quidem evidentibusque mendis illos libros, quos propemodum erroribus vacuos esse clament. Pugnandum mihi esse intelligo locis et exemplis, quae in illis venerandae antiquitatis monumentis labem conceperint nunc ratione et consilio ita abstergendam ut et vitium certum sit et remedium. Utar duobus tantum testibus Bodleiano et Parisino, ubi res feret demonstraturus in caeteris nihil bonae frugis inesse nisi quod acutiori alicui ad expediendam loci difficultatem venerit in mentem, qualia nunc quoque unicuique in mentem venire solent τῷ ἐπαίοντι μέγα ἢ σμικρὸν τῶν τοιούτων πέρι. Simul rationem habebo discrepantis scripturae siquando ad alios locos in eodem mendo cubantes sanandos facere poterit, aut ad aperiendam librariorum et correctorum supinam negligentiam et desultoriam levitatem et linguae Graecae veteris mirificam ignorationem, quae quanta sit multi ne suspicantur quidem, sed si me audire volent faciam ut sciant. Libero pede scripta Platonis omnia percurram, delibans undique quod bellissimum esse videbitur et certissimum et omnes veritatis numeros habere. Faciam initium a Sophista, qui dialogus in Bodleiano Codice exstat, nam feliciter evenit ut libri Platonis inter duos praeclarissimos testes divisi sint et alios Bodleianus contineat, alios Parisinus.

In ipso limine scribe optimi Codicis impegit. Dedit enim: ἤκομεν αὐτοὶ τε κοσμίως καὶ τόνδε τινὰ ξένον ἄγομεν τὸ μὲν γένος ἐξ Ἑλέας ἐταῖρον δὲ τὸν ἀμφὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα ἐταίρων, in quibus ΤΟΝ vitiose scriptum olim fuit pro τῶν, et ΠΑΡΜΕΝΕΙΔΗΝ pro Παρμενίδην, et ΕΤΑΙΡΩΝ expungendum, in quo vetusti erroris manifesta vestigia impressa sunt. Nempe pro ἐταῖρον pervulgato errore ΕΤΕΡΩΝ scriptum antiquitus fuit, et ΕΤΑΙΡΩΝ in ora libri a correctore adscriptum, quod quum postea in alienam sedem irrepsisset vicinis τῶν ἀμφὶ — accommodatum est. Scribae veteres, ut nemo nescit, Ε et ΑΙ perpetuo confundunt, similiterque Ι et ΕΙ: iidem -ΟC et -ΩC

saepissime miscent et -ON et -ΩN, ut vix sit operae pretium scire utrum hoc an illud in libris Mss. legatur. Quid sit ubique verum dicendi usus et sententia demonstrant, unde in loco nostro constat inter omnes Platonem scripsisse: *ἐταῖρον δὲ τῶν ἀμφὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα*, et sic spretis libri Bodleiani lectionibus apud omnes nunc legitur.

Post pauca ubi Theodorus dixerat: *καὶ μοι δοκεῖ θεὸς μὲν ἄνθρωπος οὐδαμῶς εἶναι, θεῖος μὲν· πάντας γὰρ ἐγὼ τοὺς φιλοσόφους τοιούτους προσαγορεύω*, Socrates: *καὶ καλῶς γε*, inquit, ὦ φίλε. τοῦτο μέντοι κινδυνεύει τὸ γένος οὐ πολὺ τι βῆρον, ὥς ἔπος εἰπεῖν, εἶναι διακρίνειν ἢ τὸ τοῦ θεοῦ. πάντες γὰρ ἄνδρες οὗτοι παντοῖοι φανταζόμενοι διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἄγνοιαν ἐπισρωφῶσι πόλῃας, οἱ μὴ πλασῶς ἀλλ' ὄντως φιλόσοφοι, καθορῶντες ὑψόθεν τὸν τῶν κάτω βίον, καὶ τοῖς μὲν δοκοῦσιν εἶναι τοῦ μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δ' ἄξιοι τοῦ παντός. Haec est consentiens librorum omnium scriptura, nisi quod Bodleianus, quique ex eo fluxerunt Vaticanus et Marcianus, in *καὶ καλῶς γε* omittunt *καὶ* errore manifesto. Praeterea in omnibus est *ἄνθρωπος* et *ἄνδρες* quum facile appareat articulum abesse non posse et in ANHP et ANΔPEC inesse *ἄνθρωπος* et *ἄνδρες*. Scribae ubique sic errant etiam in poetis iugulato metro. Docti homines modo corrigunt errorem, modo retinent. Stallbaumius *ἄνθρωπος* recepit, sed *ἄνδρες οὗτοι* intactum reliquit. Equis putat articulum abesse posse? Nemo hercle. Cur igitur non addunt? an quia in libris saeculi noni crasis Attica oblitterata est? id est quia indoctus scriba nono post Chr. saeculo nesciebat in ANΔPECOTTOI articulum quamquam non appareret tamen inesse? Grave profecto hoc est et luculentum argumentum. At sunt alii multi loci ubi eodem modo omissus est. Nempe idem error ab iisdem eadem de causa saepius commissus est. Ergone qui saepe peccat impune feret et nihil peccasse videbitur? Absurdum est. Aut doce in soluta oratione Attica promiscue dici posse *ἄνθρωπος οὗτος* et *ὁ ἄνθρωπος*, *γυνή αὕτη* et *ἡ γυνή*, *παιδίον τοῦτο* et *τὸ παιδίον*, aut manifesta scribarum vitia contemnere aude et emendare. In caeteris omnibus nulla omnino est lectionis discrepantia, quamquam multi graves in his insunt scribarum et correctorum errores et fraudes. Turpissimum omnium est futilis Graeculi additamentum *οἱ μὴ πλασῶς ἀλλ' ὄντως φιλόσοφοι*, quod

sine mora furcellis est foras expellendum. Interpolavit ista nescio quis ante saeculum nonum, sed multis tamen post Platonis mortem saeculis. Multum vereor ne fabellam surdis narraturus sim, namque scio quam sint in talibus eruditi homines increduli, et graviter a Stallbaumio admoneor. «*Cave, inquit, pro glossemate habeas. Nihil enim apud Platonem hoc appositionis genere est frequentius.*» Temerarium igitur erit Platoni sua eripere velle. Nec me fugit quam saepe Plato utatur epexeGESI quo fiat oratio aut apertior aut nitidior. Sed inepte abundare haec verba dico et nulli rei esse utilia, nam manifesto apparere Socratem, ubi philosophos omnes *βελους* esse dicat, id non dicere de iis qui inānem philosophiae speciem prae se ferant. Sed alienissima sede ea verba interposita esse dico et venustissimi loci elegantiam inepte turbare et scitam verborum compositionem pessime corrumpere. Si voluisset Plato inutilem et supervacuam epexeGESIN addere, addidisset, credo, suo loco statim post *ἄνδρες οὗτοι*, ut reliqua commodè decurrerent et ordine procederet oratio, neque importune rediisset ad illud, quod prius absolverat. Haec et plura eiusdemmodi in unaquaque fere interpolatione admoneri possunt, sed apud plerosque perdimus operam vetustissimas membranas tamquam vallum munitissimum Criticorum telis ac machinis opposcentes. In quo non est pulchri sensus et decori, qui aurem non habet Veterum lectione subactam, is nullo negotio hos impetus omnes ita repellit ut dicat sibi contra videri, epexeGESIN neque supervacaneam esse neque incommodiore sede collocatam seduloque cavendum ne quis subtilior ipsum Platonem elegantia et nitore compositionis superare velit et quae ille probaverit ineptus fastidire. Plerique ita sentiunt et si in suffragium ibitur de Criticis erit actum. Experiamur igitur aliud pugnae genus, si forte adversarios quamvis pertinaciter repugnantes vincere vel potius convincere possimus. Quid si ostendero sciolum qui Platonis locum interpolavit suo sese indicio, ut soricem aiunt, prodidisse et arguisse. Hanc fraudem optime orationis vitium patefacit. Si Platonem ea dicentem inducunt quae eum non potuisse dicere palam sit, causam obtinebimus. Considera igitur diligenter molesta verba: *οἱ μὴ πλεονῶς ἀλλ' ὄντως Φιλόσοφοι.* Estne

haec Graeca oratio et Platone digna? Non quaero nunc de elegantia ac venustate, sed de sanitate et integritate antiqui Graeci sermonis. Quis admonitus non animadvertit foedum errorem in verbis: οἱ πλατῶς φιλόσοφοι? Nempe adverbium quae inter articulum et nomen interponi possunt omnia sunt aut loci aut temporis, veluti οἱ νῦν ἄνθρωποι, οἱ πρὶν βασιλεῖς, ὁ ἐνθάδε τρόπος similiaque, caetera omnia adverbium verbis tantum et participiis adduntur. Itaque οἱ πλατῶς φιλοσοφοῦντες Graecum est, οἱ πλατῶς φιλόσοφοι non est. Sero natos Graeculos ita loqui constat, tenemus igitur interpolatorem ἄφικτον: suo se sermone prodidit et elabi non potest. Itaque quum reliquis fraudis indicibus irrefragabile hoc argumentum accesserit, spreto omni librorum auctoritate pannum a sciolo assutum e Platonis loco audacter resecabimus et melius etiam posthac cavebimus ne nobis imponat iterum is, quem in manifesta fallacia semelprehendimus. Et profecto in iisdem verbis, si hoc agemus, non unam novam labem et corruptelam patefaciemus. Ubi de philosophis dicitur: τοῦτο τὸ γένος κινδυνεύει οὐ πολὺ τι ῥᾶον εἶναι διακρίνειν ἢ τὸ τοῦ θεοῦ, absurdum est, (quod cum bona pace Codicis Bodleiani dictum esto) τὸ τοῦ θεοῦ (γένος). Emendandum est τὸ τῶν θεῶν. Multis argumentis id vinci potest. Plato lepidissimum Socratis iocum e nobili Homeri loco sumsit. Poëta dixerat:

καὶ τε θεοὶ ξείνοισιν εἰκότες ἄλλοδαποῖσι
παντοῖοι τελέθοντες ἐπισρωφῶσι πόληας.

Fieri solet, inquit, ut Dii immortales inter homines morerentur in hospitum formam conversi ut eos nemo agnoscere possit neque eos ab reliquis hominibus discernere. Socrates dicit ἄνδρες (οἱ φιλόσοφοι) παντοῖοι φανταζόμενοι διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἄγνοιαν ἐπισρωφῶσι πόληας, neque eorum mens divina ab hominibus satis animadvertitur; quamobrem ita pronuntiat: τοῦτο τὸ γένος, id est philosophi, non est multo ad discernendum facilius quam Dii sunt, quos nemo discernere potest. Substitue quam Deus est, de quo nihil ante dixerat, et locus sensu vacuus erit. Componuntur enim inter se οἱ θεοὶ οἱ παντοῖοι τελέθοντες, et οἱ φιλόσοφοι οἱ παντοῖοι φανταζόμενοι. Philosophi non cum Deo comparantur sed cum Diis, quorum alius in aliam formam conversus in mediis hominibus crede-

batur subinde versari. Aliud est praeterea argumentum grammatici generis. Nihil est frequentius quam ut τὸ γένος in periphrasi ponatur, et dicatur verbi causa τὸ τῶν φιλοσόφων γένος pro οἱ φιλόσοφοι. Plato qui modo τοὺς φιλοσόφους nominaverat, eosdem continuo τοῦτο τὸ γένος appellat et τοὺς ἄνδρας τούτους, idem dicens verbis non iisdem. Quid ego pauca de centenis exempla apponam, quorum ubique afflatim est, praesertim apud Oratores et Comicos et ipsum Platonem? Notum est quam late apud Graecos hoc loquendi genus pateat, ut τὸ τῶν σοφιστῶν γένος, τὸ τῶν ἰχθυοπαλῶν γένος, τὸ τῶν ἐταιρῶν γένος, τὸ τῶν παιδαγωγῶν γένος, ut apud Horatium genus irritabile vatum, et apud Comicum:

τὸ τῶν παρασίτων, ἄνδρες, ἐξεῦρεν γένος

Δίδς πεφυκῶς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος.

et apud Aristophanem in Vesp. vs. 222:

ἀλλ', ὦ πονηρέ, τὸ γένος ἦν τις ὀργίσῃ

τὸ τῶν γερόντων, ἔσθ' ὅμοιον σφηκιᾷ.

et quis non Veterum ita locutus est? Consequitur autem ex ipsa natura de omnibus qui sunt eiusdem generis ita dici, et de singulis sic, dicere absurdum esse. Τὸ τῶν θεῶν γένος quid sit intelligimus, τὸ τοῦ θεοῦ γένος quo sensu accipiendum sit praeterquam de Dei alicuius progenie nemo umquam intelliget. Reddamus igitur censeo Platoni suam manum et sanam sententiam: τοῦτο τὸ γένος οὐ πολὺ τι βῆρον εἶναι διακρίνειν ἢ τὸ τῶν θεῶν, id est οἱ φιλόσοφοι — ἢ οἱ θεοί, et Bodleianum suum ἢ τὸ τοῦ θεοῦ sibi habere iubeamus.

Transeo ad tertium vetus mendum in eodem loco latens. Philosophi, inquit, καθορῶντες ὑπόθεν τὸν τῶν κάτω βίον τοῖς μὲν δοκοῦσιν εἶναι τοῦ μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δ' ἄξιοι τοῦ παντός. Qui haec verba pro sanis et integris legunt versantur in eodem errore, in quem implicitus est Heindorfius, in quo viro eximia et plane singularis fuit Graeci sermonis intelligentia, quo minus miror caeteros interpretes, etiam ubi ei aliquid humani acciderit, illius auctoritatem securos sequi. Fugit Heindorfium ratio quum ad h. l. annotaret: »utrumque dicitur et τοῦ μηδενὸς τίμιος sive ἄξιος —, et μηδενὸς ἄξιος." Opinantur igitur homines docti τοῦ μηδενὸς τίμιοι et τοῦ μηδενὸς ἄξιοι idem esse et promiscue dici. Itaque Platonem, ubi dicat τοῦ

μηδενός τίμιοι et ἄξιοι τοῦ παντός, variandae orationis causa ita dicere, quoniam τίμιοι et ἄξιοι eodem sensu ponuntur. Videtur igitur iis perinde bene scribere potuisse τοῦ μηδενός ἄξιοι et τίμιοι τοῦ παντός. Qui quam gravis error sit iuvat diligenter demonstrare. Τίμιον et ἄξιον Veteres appellant id quod magno constat, carum, et quod parvo emitur s. vile. Ut in re frequentissima magna est ubique exemplorum copia, quorum compluscula apponemus. In emtione venditione nihil est tritius apud Atticos quam τίμιον πωλεῖν et ἀνεῖσθαι, et contrarium ἄξιον. Lysias Orat. XXII. 22: ἂν οὖν τούτων καταψηφίσησθε ἀξιώτερον τὸν σῖτον ἀνήσσεσθε, εἰ δὲ μὴ τιμιώτερον. et in § 13: ὅταν τίμιον τὸν σῖτον πωλῶσιν. Xenophon. περὶ πόρων IV. 36: ἀνδράποδα καὶ χεῖρω καὶ τιμιώτερα ἀνεῖσθαι, et in Hierone I. 13: οὕτω τίμια πωλεῖται, et in Symposio IV. 41: οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰ τίμια ἀνοῦμαι. Aristophanes in Vesp. vs. 253:

οὐ γὰρ δάκνει σ' ὅταν δέῃ τίμιον πρᾶσθαι.

Theophrastus Charact. XVIII. 2: πριάμενος ἀνδράποδον ἄξιον, θαυμάζω, εἶπεν, εἰ τι ὑγιὲς οὕτως ἄξιον ἐώνημαι, et IX. 3: ὅσα ἐωνημένος ἄξιά τις φέρει μεταδοῦναι κελεῦσαι καὶ αὐτῷ. Lysias XXII. 8: ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σῖτος, et post pauca: ὡς ἀξιώτατον πρᾶσθαι (τὸν σῖτον), et in § 11: ἴν' ὡς ἀξιώτατον ὑμῖν (τὸν σῖτον) πωλοῖεν. Eubulus Athenaei p. 47 B:

Ζῆθον μὲν ἐλθεῖν ἀγνὸν εἰς Θήβης πέδον

οἰκεῖν κελεύει. καὶ γὰρ ἀξιοτέρους

πωλοῦσιν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἄρτους ἐκεῖ.

ubi ἐλθόνθ' ἀγνὸν pro ἐλθεῖν reposuerim. Eadem nomina passim poni solent de vili annona et annona ardente, et sic τίμιον ποιεῖν et τιμιώτερον dicuntur qui annonam incendunt pretiaque rerum augent et amplificant. Pherecrates apud Suid. v. Ἄξιος:

ὅδ' ἔς', ἐφ' οὗ ποτ' ἦν ὁ πυρὸς ἄξιος.

Theophrastus Charact. III. 2: ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πύροι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Demosthenes p. 1285, 12: ἐὰν μὲν παρ' ὑμῖν τίμιος ᾖ ὁ σῖτος, et mox: ἐὰν δ' εὐωνότερος γένηται, ubi in vicinia multa alia adduntur de iis qui annonam excandefacerent. Eodem sensu Plato dixit in Euthyd. p. 304 B: τὸ σπάνιον —

τίμιον, omne rarum carum, ut aiunt, et Eriphus Athenaci p. 84 C:

ὀλίγον τὸ καλὸν ἐστὶ πανταχοῦ | καὶ τίμιον.

Xenophon περὶ πόρων IV. 10: τὸ χρυσίον ὅταν πολὺ παραφανῇ αὐτὸ μὲν ἀτιμώτερον γίγνεται, τὸ δ' ἀργύριον τιμιώτερον ποιεῖ, id quod nostris temporibus fieri videmus. Lepide Plato in Protagora p. 347 C: τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας. Contra Aristophanes in Vesp. vs. 511:

νῦν δὲ πολλῶ τοῦ ταρίχους ἔστιν ἀξιωτέρα.

et in Equitt. vs. 673:

οὐπώποτ' ἀφύας εἶδον ἀξιωτέρας.

Eodem modo Diphilus apud Athenaeum p. 226 E: περὶ τοῦ παμπόλλου πιπράσκεσθαι τοὺς ἰχθῦς λέγει ὧδε.

οὐπώποτ' ἰχθῦς οἶδα τιμιωτέρους

ιδῶν. — —

γόγγρον μὲν ὥσπερ ὁ Πρίαμος τὸν Ἑκτορα

ὅσον εἴλκυσεν τοσοῦτο καταθεῖς ἐπριάμην.

id est quod ἰσάργυρον appellant. Parco pluribus, quae nullo negotio conquiri possunt. In his igitur τίμιον et ἄξιον absolute ponuntur: τίμιον est τὸ πολύτιμον, τὸ βαρύτιμον, τὸ ἐντιμον, quidquid magno constat, et ἄξιον idem quod εὖανον, vile, parvo pretio parabile. Genitivum in tali re neque τίμιον admittit neque ἄξιον. Ubi pretia comparantur maius cum minore vel contra discrimen in dativo ponitur, ut apud Lysiam XXII. 8: ὀβολῶ μόνον πωλεῖν τιμιώτερον, et in § 12: ἐπώλεον δραχμῇ τιμιώτερον. Sed nemo umquam dixit τίμιός τις; vel μηδενός vel τοῦ μηδενός. Non metuo ne quis abutatur loco Platonis de Rep. I. pag. 336 E: εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν —, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντες πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, nam quis non videt genitivum a comparativo pendere, et dici ius titiam esse πρᾶγμα πλείονος ἄξιον ἢ πολλὰ χρυσία? Cavendum etiam est in Politico pag. 303 D: λείπεται ξυμμεμιγμένα τὰ ξυγγενῇ τοῦ χρυσοῦ τίμια καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά, ne τοῦ χρυσοῦ, quod e ξυγγενῇ pendet, cum τίμια coniungas. Aes et argentum ibi auro cognata esse dicuntur, ut post pauca: λείπεσθαι δὲ τὰ τίμια καὶ ξυγγενῇ. Ubi vero rerum pretia aestimantur in his solum ἄξιον locum habet, neque quisquam, ut Heindorfius opinatus est, in ea re umquam τίμιον posuit, ne-

que e rei natura poni ullo modo potuit. Graeci dicebant πολ-
λοῦ ἄξιος, πλείονος, πλείου, ὀλίγου, σμικροῦ, βραχείος, ἐλάτ-
τονος, ἐλαχίστου, et οὐδενός sive μηδενός et τοῦ μηδενός, denique
παντός et τοῦ παντός. Praeter haec ἄξιος cuiuslibet pretii ge-
nitivum assumit, ἄξιος δραχμῆς, μνᾶς, δυοῖν ὀβολοῖν, δυοῖν
ταλάντοιιν, et in Sicilia λίτραιιν δυοῖν, πεντήκοντα μνῶν, et quid
non eiusdemmodi, et per iocum οὐκ ἄξιον τριωβόλου, ἄξιόν τι
καὶ τριχός, et ut Sardanapallus dicebat: ἔσθιε, πῖνε, παῖζε,
ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ ἄξια, id est τοῦ ἀποκροτήματος, inter-
prete Athenaeo p. 830 C.

Putidum esset rei pervulgatae exempla afferre: utar uno
tantum Comici loco ut laboranti subveniam. Apud Nicostra-
tum Athenaei p. 118 E. in Codice Marciano est:

ἐπριάμην

τιλτὸν μέγιστον ἄξιον δραχμῆς δυοῖν
ὀβολοῖν, ὃν οὐκ ἂν καταφάγοιμεν ἡμερῶν
τριῶν ἤδη κατεσθίοντες οὐδεδωκάγε

recte viri docti δώδεκα reposuerunt, sed requiritur participium
ὄντες δώδεκα, ut εἰς ὧν, δὴ ὄντες, τρεῖς ὄντες et caet. in tali
re dici solet. Praeterea κατεσθίοντες vitiosum est. Duodecim
viri per triduum ἐσθίοντες vix dicuntur posse totum comedere,
καταφαγεῖν. Emenda igitur:

ἡμερῶν | τριῶν ἂν ἐσθίοντες ὄντες δώδεκα.

Satis iam apparere arbitror Heindorfii errorem promiscue
dici opinantis τοῦ μηδενός τίμιοι et τοῦ μηδενός ἄξιοι. Hoc so-
lum Graecum est, illud neque umquam dixit quisquam neque
per rei naturam dicere potuit. Ἄξιον eo sensu occurrit ubi-
que locorum cum genitivo coniunctum: τίμιον quoniam sic dici
non potest, nusquam eo sensu apud ullum scriptorem Graecum
reperitur, Heindorfius igitur eos tantum locos apposuit ubi μη-
δενός ἄξιος et τοῦ μηδενός ἄξιος legatur, quibus alii alios ad-
iecerunt, sed nemo τίμιος οὐδενός vel μηδενός vel τοῦ μηδενός
legit umquam. Τίμιος significat πολλοῦ ἄξιος et τιμιώτατος
plane idem est atque πλείου ἄξιος, ut in Archilochi ioco in
garrulos:

πόδες κεῖθι τιμιώτατοι.

Itaque τοῦ μηδενός τίμιοι significat τοῦ μηδενός πολλοῦ ἄξιοι,
quod neminem dixisse umquam quis mirabitur? At Plato ta-

men ita locutus est, dixerit aliquis. Qui ita dicit nondum perspexit eam verborum coniunctionem insanam esse. Aut ea quae diximus refutanda sunt, aut concedendum verba Platonis vitium alere foedissimum illud quidem sed perfacile sanandum, nam simul quid dici nullo modo possit apparet et quid in tali re unice verum sit dicique necessario debuerit intelligitur. Nempe eximendum est molestum *τίμιοι*, quo facto reliqua sponte in veterem formam redeunt transpositis iis quae post interpolationem loco suo mota fuerunt. Emendandum enim est in hunc modum: *καὶ τοῖς μὲν δοκοῦσιν εἶναι τοῦ μηδενὸς ἄξιοι, τοῖς δὲ τοῦ παντός*. Ad ultima verba ante saeculum nonum adscripsit nescio quis in ora libri *TIMIOI*, quod quum librario Platonis esse videretur ita recepit ut *ἄξιοι τοῖς δὲ* transponeret, unde nata est absurda lectio *τοῦ μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δὲ ἄξιοι τοῦ παντός*, quae nunc satis diu, ut opinor, Platonis lectores ludificata est.

Ἀξιος pro *εὖωνος* positum etiam alibi Graeculos exercuit et mirificas scribarum et correctorum aut turbas peperit aut fraudes. *Εὖωνος* solum supererat, *ἄξιος* ea notione usurpatum Graeculi non capiebant. Neque hoc hercle mirabile est, nam apud sequiores Graeculos *ἄξιον* de pretio rerum dicebatur, sed notione vocabuli plane in contrarium conversa: *ἄξιον* appellabatur quod magno constabat, quod impenso pretio in magna annonae penuria emebatur. Quod olim *τίμιον* dixerant Veteres, Constantinopoli *ἄξιον* appellari coeptum est. Exemplum huius usus compluscula memini me apud Procopium legere, ex quibus unum tantum enotavi, quod huc subiiciam. Procop. de Bello Goth. III. 17. p. 347: *μεδίμνου τιμὴ ἐπὶ τὰ ἐγεγόνει χρυσοῖ. οἷς μέντοι οὐχ οὕτω τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν ἐφέρετο ὥς τε βρώσεως εἰς τόσον ἀξιώτερας μεταλαγχάνειν κτέ.* vides nihil aliud significare *ἀξιώτερας* quam quod olim dicebant *τιμιώτερας*, carioris. Factum igitur est quod in tali re solet: antiquum dicendi usum lapsu temporis mutatum et in contrarium conversum *οἱ Ἀττικισαί* sedulo annotarunt et cum aequalium *συνηθεία* composuerunt. Hinc apud Hesychium legitur *Ἀξιον: εὖωνον*. Suidas e Photio descripsit: *Ἀξιος: ὁ εὖωνος* cum Pherecratis senario, quem supra apposuimus. Idem v. *Ἀξιώτερος: εὖωνότερος* versum Aristophanis ex Equitt. 642, quem

supra dedimus, cum Scholio descripsit. Ad eundem versiculum spectat Moeridis annotatio: Ἀξιωτέρως Ἀττικῶς: εὐωνοτέρως Ἑλληνικῶς. Lysiae locos quos exhibuimus respicit ὁ Ἀνταττικιστής in Bekkeri Anecd. p. 77, 15: Ἀξιον ἀντὶ τοῦ εὐωνον. Λυσίας ἐν τῷ κατὰ τῶν σιτοπωλῶν. Platonis locum, de quo dicimus, in proverbium abiisse collegerunt homines docti e Suida, cuius locum describam quemadmodum mihi constituendus esse videtur. In v. Ἀξιος λαβεῖν ὁ μισθός primum pereruditam antiqui Grammatici annotationem describit, quae exstat in λέξεων χρησίμων συναγωγῇ apud Bekkerum in Anecd. p. 412, 9, deinde alia aliunde sumta agglutinat; primum Aristophaneum ἄξιον τριχός e Ranis vs. 626. deinde haec Platonica: Ἀξιος οὐδὲ μόνου ἀντὶ τοῦ οὐδενός. ἔσι δὲ ἀπὸ τῶν κύβων εἰρημένον. καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν σφόδρα τιμίων Ἀξιος τοῦ παντός. Priora sumta sunt, ut recte Abreschius perspexit, e Platonis Theaeteto p. 162 E: τῷ εἰκότι χρῆσθε, ᾧ εἰ ἐθέλοι Θεόδωρος ἢ ἄλλος τις τῶν γεωμετρῶν χρώμενος γεωμετερεῖν ἄξιος οὐδενός μόνου ἂν εἴη, ubi Scholiastes: ἐκ τῆς τῶν κυβευόντων συνηθείας, inquit, ἔλαβε τὸ οὐδενός μόνου, ὅταν ἐκεῖ πέσῃ ἐν τῷ παίζειν ἐν τῷ ἐλάχιστον. Recurrit eadem annotatio in Bekkeri Anecd. p. 413, 8: Ἀξιος οὐδὲ μόνου: ἀντὶ τοῦ οὐδενός. ἔσι δὲ ἀπὸ τῶν κύβων εἰρημένον. Sed obscura et impedita res est, unde me non extrico. Neque enim scriptura certa est οὐδ' ἐνός μόνου vel οὐδὲ μόνου, neque intelligi potest quomodo haec a talis translata esse dicantur. Quod Stallbaumius suspicatur respici Homericum

νῦν δ' οὐδ' ἐνός ἄξιόι εἶμεν | Ἕκτορος.

est suspicio infelix καὶ οὐδενός ἄξια. Certius est quod sequitur et recurrit apud Zenobium II. 2: Ἀξιος τοῦ παντός: ἐπὶ τῶν σφόδρα τιμίων, quod ut permulta alia apud Paroemiographos, non est proverbium, sed exquisita dictio ex aliquo celebrato loco veteris scriptoris sumta: quale est quod nunc sine sensu vulgatur apud Zenobium I. 68: Ἀλεκτρυόνων μέμφεσθαι κοιλίαν, in quo latet versiculus Aristophanis in Vesp. vs. 794:

ἀλεκτρυόνος μ' ἔφασκε κοιλίαν ἔχειν.

Eodem modo Zenobius II. 71. e Platone sumsit: Βαλὼν (ἐκ)-Φεύξεσθαι οἶει, et V. 55: Οὐδ' ἵκταρ βάλλει. Facilius etiam

nunc intelligitur quomobrem TIMIOI in ora libri Platonici fuerit adscriptum ad ἀξιοὶ τοῦ παντός, quae verba nobis luce clariora sunt, sed apud Graeculos aliqua interpretatione indigebant.

Graeculos non intelligere ἀξιον pro εὐωνον positum luculenter apparet e loco Pseudo-Plutarchi *de Puerorum Educatione* p. 5 C. ubi commemoratur παράγγελμα Diogenis: εἰσελθε εἰς πορνεῖον, παῖ, ἵνα μάθῃς ὅτι τῶν ἀξίων τὰ τίμια οὐδὲν διαφέρει. Nobis haec satis perspicua sunt. Graeculus corrector horum verborum sensum assequi non potuit et de suo supposuit τῶν ἀναξίων, quem errorem sustulimus in *Var. Lectt.* p. 284. ad Luciani locum 25, 28: ὁρῶν Μαλχίωνα τὸν Σύρον σκάρους παμμεγέθεις ἀξίους ὠνούμενον, ubi scioli eraso σ substituerant ἀξίου. Iterum imitatus est Atticam loquendi consuetudinem Lucianus in *Dial. Mort.* 4. 1. δύο δραχμῶν ἅπαντα. — Εὐγε. ἀξία ταῦτα ὠνήσω, qui si ἐπρίω dixisset pro ὠνήσω plane ἀττικισί locutus fuisset.

Caeterum quod Moeris annotavit ἀξιώτερας solere Ἀττικῶς dici, εὐωνοτέρας contra Ἑλληνικῶς, ita accipiendum est (ut multa apud Moeridem) ut εὐωνος non ab Atticorum usu alienum esse intelligamus, sed in usu remansisse, quum ἀξιος eo sensu dudum abiisset in desuetudinem. Εὐωνος pro ἀξιος apud Atticos etsi non frequenter occurrit tamen non est inauditum. Solent dicere ἀξιον ὠνεῖσθαι, sed Demosthenes in *Fals. Legat.* p. 409, 1. dixit: σῖτον εὐωνον ὠνούμενοι, et in *orat. de Corona* p. 255, 10: ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις. Demosthenes p. 1285, 12. εἰ μὲν παρ' ὑμῖν τίμιος ἢ ὁ σῖτος —, εἰ δ' εὐωνότερος γένηται, qui paulo post ἔντιμον pro τίμιον posuit in his: ἐπεικῶς ἔντιμον κατέλιπον τὸν σῖτον, et post pauca: αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἐπ' ἑλαττον ἐβαδίζον pro ἀξιώτερος sive εὐωνότερος ὁ σῖτος ἐγίγνετο. Lepide Plato quum in *Euthydemo* dixisset p. 304 B: τὸ γὰρ σπάνιον, ὦ Εὐθύδημε, τίμιον, continuo addit: τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότερα τὸν ἄριστον ἐν, ὥς ἔφη Πίνδαρος.

Itaque Platonis locus, de quo agimus, sublatis duobus Graeculorum additamentis sic constituendus est: πάνυ γὰρ ἄνδρες οὗτοι παντοῖοι φανταζόμενοι διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἀγνοίαν ἐπισφραφῶσι πόληας καθορῶντες ὑποθεν τὸν τῶν κάτω βίον καὶ τοῖς μὲν

δοκοῦσιν εἶναι τοῦ μηδενὸς ἄξιοι, τοῖς δὲ τοῦ παντός.

Quod ex his prius emblemata expunximus hoc: οἱ μὴ πλασῶς ἀλλ' ὄντως φιλόσοφοι, si quis diligenter consideraverit et scioli fraudem etiam ex vitioso dicendi usu manifestam teneri perspexerit, confidenter Platonem et certo iudicio mecum liberabit duplici interpolatione paene gemella ac fere dixerim plane eadem. In libro *de Legibus* I. p. 642 D. ita editur: καὶ μοι τὸ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὡς ὅσοι Ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοί, διαφερόντως εἰσὶ τοιοῦτοι, δοκεῖ ἀληθῆς αὐτὰ λέγεσθαι· μόνοι γὰρ ἄνευ ἀνάγκης αὐτοφυῶς θεία μοῖρα ἀληθῶς καὶ οὕτι πλασῶς εἰσὶν ἀγαθοί. Non fugit fraus Valckenaerium, qui in Schedis Criticis ineditis ad h. l. annotavit: »Non facile credam ista scripsisse Platonem. Glossema in textum irrepsit. Scripserat, opinor, Plato: μόνοι γὰρ ἄνευ ἀνάγκης αὐτοφυῶς εἰσὶν ἀγαθοί. Ad istam vocem (αὐτοφυῶς) explicandam adiecta sunt: θεία μοῖρα ἀληθῶς καὶ οὕτι πλασῶς." Eandem suspicionem postea in Diatriba Euripidea, quum de vocab. αὐτοφυῆς ageret, publici iuris fecit p. 41. Plane viro summo assentior nisi quod θεία μοῖρα Platoni non eripuerim. Sciolus nescio quis ad αὐτοφυῶς adscripsit ἀληθῶς καὶ οὕτι πλασῶς, quae verba Graeculum plane sapiunt, θεία μοῖρα non item, quod Platoni est in deliciis. Vel solum καὶ οὕτι pro καὶ οὐ positum contra Veterum et Platonis usum arguit sequioris aetatis annotatorem. Ne πλασῶς quidem recte habet: non enim τοῖς ἄνευ ἀνάγκης αὐτοφυῶς ἀγαθοῖς opponuntur οἱ πλασῶς ἀγαθοί, qui virtutem simulant, sed ii qui διὰ τοὺς νόμους virtutem colunt et formidine poenae aut infamiae oderunt peccare. Ad eandem lucem idem emblemata deprehenditur in libro *de Legibus* VI. p. 777 D: διὰ δὲ γὰρ ὁ φύσει [καὶ μὴ πλασῶς] σέβων τὴν δίκην, μισῶν δὲ ὄντως τὸ ἄδικον. Eiusdem hominis est vel certe eiusdem aetatis hoc additamentum ac duo superiora: ὁ φύσει σέβων τὴν δίκην est ὁ αὐτοφυῶς ἄνευ ἀνάγκης δίκαιος, qui non legum metu sed virtutis amore colit iustitiam. Perperam igitur ei ὁ πλασῶς σέβων τὴν δίκην, id est ὁ προσποιούμενος δίκαιος εἶναι opponitur, quod non a Platone profectum esse, sed a Graeculo assutum, etiam loquendi genus palam facit, quoniam Plato et aequales in ea re verbo προσποιεῖσθαι εἶναι τις utuntur; non πλάττεσθαι, πλάσμα, πλασῶς caeterisque inde natis, quae in

figmentis commentisque propriam sedem habent. Ter igitur emblemata idem ante saeculum nonum libros Platonis obsederat, quod tandem post decem saecula unanimi consensu expellamus οἱ γνησίως φιλολογοῦντες.

Quas modo laudabam Valckenaerii Schedas Criticas ineditas, quae mihi haec scribenti in promptu sunt, facile quis suspicetur complures in iis summi viri observationes aut emendationes magni pretii contineri, quas in communem eruditorum notitiam proferri sit operae pretium. Hanc ego spem inanem esse comperi. Excussi diligenter quidquid Valckenaerius ad Platonem emendandum sibi in commentariis raptim et paucis annotarat. Si quid in his boni inest, aut ipse dudum data occasione in lucem protulit, aut olim est ab aliis praereptum et occupatum. Reliqua propemodum omnia lucem hanc non ferunt. Multa audacius quam par erat novavit, alia festinantius ac veluti ludibundus in chartam coniecit, quorum bonam partem ipse ἐκ τῶν δευτέρων Φροντιστῶν damnatam expunxit, et multo etiam plura, ut opinor, deleturus fuisset, si haec umquam ab aliis inspicere et ad Platonis emendationem adhiberi voluisset. Summa igitur praeclaro viro reverentia debetur et cauto circumspectoque iudicio utendum est, si quid ex illis Schedis proferre velis. Paucissima tantum ex iis attingam. In Theaeteto p. 161 C: ὁ δ' ἄρα ἐτύγγανεν ἂν εἰς Φρόνησιν οὐδὲν βελτίων [βατράχου] γυρίνου, μὴ ὅτι ἄλλου τοῦ ἀνθρώπου, optime deleuit βατράχου, additum eo tempore quum vulgo nescirent Atticos appellasse Γύρινον: τὸ ἐκ τοῦ βατράχου παιδίον, ut est apud Hesychium, in qua re consentientem sibi habuit Heindorfium. Non illepide Aratus dixit noto versiculo:

αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοῶσι γυρίνων,

et Libanius a Dindorfio laudatus ad Steph. Thes. ἐν τοῖς διασηλοῖς χείρους τῶν γυρίνων οἱ ῥήτορες. In Pseudo-Platonis Hipparcho, (quem futilissimi scriptoris libellum esse multis ostendit) p. 228 B. notavit errorem iampridem a Meursio deprehensum, quem propterea adscribam ut appareat quam absurda vitia antiquissimos libros commaculent. Est enim in Bodleiano Codice, ut in caeteris omnibus, haec scriptura: Πεισιγράτου υἱεὶ τοῦ ἐκ Φιλιδωνος Ἰππάρχου. O imperitum et

stolidum Graeculum, qui ΕΚΦΙΛΑΙΔΩΝ id est ἐκ Φιλαιδῶν in ἐκ Φιλαιδῶνος corripit! Duas tantum Valckenaerii emendationes optimas et felicissimas ex eius Commentariis expromam. In Timaeo p. 74 B. editur: τὴν δὲ σάρκα (ἐμμηχανήσατο) προβολὴν μὲν κυμάτων, πρόβλημα δὲ χειμῶνων, ἔτι δὲ πτωμάτων οἶον τὰ πηλητὰ ἔσεσθαι κτήματα σώμασι μαλακῶς καὶ πρῶως ὑπείκουνσαν. Mendosa sunt verba ἔσεσθαι κτήματα, quae nemo intelligit, et hercle satius est ea non intelligere quam hominum doctorum interpretationes temerarias et inconsultas admittere. Nisi forte concoquere poteris *res* ex pilis et lana factas κτήματα πηλητὰ appellari. Valckenaerius resectis litterulis male repetitis et additis ex ΕCΕCΘAIKTHMATA eliciit ΕCΘHMATA, οἶον τὰ πηλητὰ ἐσθήματα. »*Plato delectatur poetiis vocibus,*» inquit. »*Ἐσθήματα habet Liberalis* c. XI. p. 84. *Alciphron* p. 362. *Philo Iud.* p. 105 B.» Iuvat aliquid Longinus π. ὕ. 32, 5: τὴν σάρκα οἶον τὰ πηληματα προθέμενοι ex h. l. afferens. Libri Pollucis VII. 171. e corrupta scriptura interpolati esse videntur.

Alter Timaei locus, cui Valckenaerii κρίσις profuit, legitur p. 79 E. in his: τὸ δὲ τὰ αὐτὰ πάσχον καὶ τὰ αὐτὰ ἀνταποδιδόν ἀεὶ κύκλῳ οὕτω σαλευόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειργασμένον ὑπ' ἀμφοτέρων τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίγνεσθαι παρέχεται. Valckenaerius: »*Serr. ridicule: huc et illuc ab utrisque effectum. Non poterat melius: tu verte arctatum. Scripserat enim Plato: ἀπειργαμένον.*» Cum hac correctione comparanda est eximia emendatio, qua locum Xenophontis in Hellen. IV. 1. 15. multi restituerunt. In libris est: θῆραι αἱ μὲν ἐν περιειργασμένῳ παραδείσοις, αἱ δὲ καὶ ἐν ἀναπεπταμένῳ τόποις, sed Valckenaerius, Schneiderus, Dobraeus certatim emendarunt: ἐν περιειργαμένοις παραδείσοις, id est περιπεφραγμένοις. Idem utrobique commissus error est. Mirantes Graeculi quid esset ΑΠΕΙΡΓΜΕΝΟΝ substituunt ἀπειργατμένον, et quia ΠΕΡΙΕΙΡΓΜΕΝΟΙC quid esset non capiebant de suo περιειργασμένοις supposuerunt.

Contortae et confragosae Editorum interpretationes satis declarant mendosum esse locum in Sophista p. 217 A: πότερον ἐν πάντα ταῦτα ἐνόμιζον ἢ δύο, ἢ καθάπερ τὰ ὀνόματα τρία, τρία καὶ γένη διαιρούμενοι καθ' ἐν ὀνομα γένος ἐκάσῳ προσῆπτον; Ultima

sic accipiuntur: »*per singula nomina genus cuique (nomini) aliquod attribuebant.*» Non dicam durissimum hoc esse et Platone indignum, sed hoc potius: ὄνομα γένει προσάπτειν sanum esse, γένος ὀνόματι προσάπτειν absurdum. Res est simplicissima. Distinguebant tria nomina et genera totidem et singulis generibus nomina singula tribuebant. Emendandum igitur censeo: καθ' ἐν ὄνομα ἐνὶ ἐκάστῳ προσῆπτον.

Etiam apertius orationis vitium commissum in vicinia p. 217 B. nescio quomodo Criticorum aciem fugit: καὶ μὲν δὴ κατὰ τύχην γε, ὦ Σώκρατες, λόγων ἐπελάβου παραπλησίον ὦν καὶ πρὶν ἡμᾶς δεῦρ' ἐλθεῖν διερωτῶντες αὐτὸν ἐτυγχάνομεν. Horum verborum sententia tam aperta est et perspicua, ut nemo suspicatus sit in Graecis verbis aliquid esse perturbatum. Stallbaumius eundem errorem, qui in Graecis verbis inest, commisit in his Latinis: »*de quibus etiam priusquam nos huc venissemus ipsum interrogabamus.*» Nihilne tibi subolet"? Nonne vides pronomen *nos* absurde suo loco motum esse et in alienam sedem translatum? »Forte accidit, o Socrates", Theodorus inquit qui cum amicis ad Socratem modo venerat, »ut argumentum attingeres de quo etiam *nos* illum interrogabamus priusquam huc veniremus." Sentisne quam absurde dicatur: de quo illum interrogabamus *etiam priusquam nos* huc venissemus? Itaque in re evidenti utamur evidenti emendatione hac: ὦν καὶ ἡμεῖς πρὶν δεῦρ' ἐλθεῖν διερωτῶντες αὐτὸν ἐτυγχάνομεν. Nescio quo casu factum est ut ΗΜΕΙC et ΠΡΙΝ transponerentur, quo facto non defuit corrector, qui accusativum substitueret: πρὶν ἡμᾶς δεῦρ' ἐλθεῖν.

Non carent novo errore quae continuo sequuntur: ὁ δὲ ταῦτα, ἅπερ πρὸς σέ νῦν καὶ τότε ἐσκήπτετο πρὸς ἡμᾶς. Quod erat in libris antiquis TATTA quomodo scribendum esse putas? Nempe ταῦτά, eadem. Non fugit ea res Heindorfium, cui inconsiderate Stallbaumius obloquitur. Contendit pronomen ταῦτα retinendum esse propterea quoniam etiam omitti posse in talibus constet, ut in Phaed. p. 64 C: ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ συνδοκῇ ἅπερ ἐμοί. Confundit ea et haec (nam Latine optime discrimen sentiri potest), quorum illud omni vi destitutum omitti potest, hoc ἔμφασιν ἔχον non potest. Quemadmo-

dum Latine dici non potest: »mihi placet *hoc* quod Heindorfio,” pro: »quod Heindorfio placet *id* mihi quoque placet.” et: »mihi *idem* placet quod Heindorfio.” sic Graece dici nequit: ἐμοὶ δοκεῖ τοῦτο ὅπερ σοί, sed aut: ἐμοὶ δοκεῖ ὅπερ σοί, aut: ἐμοὶ δοκεῖ ταυτὸν ὅπερ σοί. Ineptum est in talibus librorum fidem invocare. Res nobis est cum vetere scriptura TATTA, quam quomodo imperiti Graeculi saeculo nono acceperint curare non debemus. Mirum est quam caecutiant homines eruditi in librorum Mss. vitiis. In eo loco, quem paulo ante tractabamus, ubi γένος ἐκάσῳ molestum est, annotavit Stallbaumius: »*Et certe Codd. omnes de vulgata lectione egregie consentiunt.*” Fidissimi vero testes illi sunt et integerrimi, quibus quodlibet credas etiam iniuratis. Profecto Iupiter doctis quibusdam peram

Codicum repletam vitiis post tergum dedit, καὶ βλέποντες οὐ βλέπουσιν. Spretis reliquis omnibus in uno omnium praestantissimo Bodleiano plurimas absurdas scripturas exstare sic semel ostendere iuvat, ut iis tantum locis utar, de quorum corruptela et certa emendatione unanimi consensu constet inter omnes, etiam cautos maxime et formidolosos et ψοφῳδεεῖς philologos. Continebo me intra unius Dialogi fines, in quo versamur. In Sophista p. 247 E. pro εἴτ' εἰς τὸ ποιεῖν ἕτερον, in Bodleiano est: εἴ τις ποιεῖν ἕτερον. Nempe EI et I in libris vetustissimis perpetuo inter se permiscuntur, quumque ΕΙΤΙCΤΟΠΟΙΕΙΝ scriptum esset pro ΕΙΤΕΙC librarius εἴ τις dedit pro εἴτ' εἰς et in τὸ ποιεῖν reseculit importunum articulum. Sic idem liber saepe παιδείαν et παιδίαν confundit, εἰδῶμεν pro ἰδῶμεν substituit et contra ποιήσιν pro ποιήσειν, similiaque passim. Stallbaumio utile videtur »*italia interdum certe commemorare, ne his Codicibus ἀναμαρτησία tribuatur.*” Profecto, ut Plato ait, τυφλὸν τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, nam si quis oculis suis utitur, metus nullus est ne quis tribuat ἀναμαρτησίαν libris passim ἡμαρτημένοις, qualia sunt praeter ea, de quibus supra diximus et infra dicemus, haec potissimum: p. 220 A. ἀνώνυμον ἔαν pro ἀνώνυμον ὄν; p. 221 B. τῆς ἀσπαλιευτικῆς περὶ οὗ σύ τε καὶ γὰρ pro πέρι σύ τε. Dittographia erat OT et CT; p. 221 D. τίνα τοῦτον; τὸν — pro τίνα τοῦ; τὸν —, syllaba male repetita;

p. 223 A. τοῦτο γεγονός pro τοῦτο τὸ γένος; p. 225 E. καὶ τίς ἄν pro καὶ τί τις ἄν; p. 228 A. διαφθοράν pro διαφοράν; p. 229 E. ἐχρῶντό τε pro ἐχρῶντο τότε; p. 231 E. μάθησιν pro μαθήμασιν; p. 236 D. νῦν ἐπεσπάσατο pro συνεπεσπάσατο; p. 237 A. παισὶν μὲν οὖσιν pro παισὶν ἡμῶν οὖσιν, et mox διζήμενος pro διζήσιος, et sic deinceps in caeteris, unde tria tantum delibabo: p. 234 B. habet παρεικασθῆ pro Attico aoristo παρεικάθη, quod quid esset Graeculi non capiebant; p. 244 E. in Parmenidis versibus exhibet;

οὔτε τι μεῖζον | οὔτε τι βεβαιότερον,
contra sententiam et metrum pro βαιότερον. denique p. 245 D. ubi Plato dixerat: *e vestigio*, in Bodleiano sine sensu legitur: κατὰ πολλά γε pro κατὰ πόδα γε. I nunc et huiusmodi testibus ἀναμαρτησίαν tribue.

Non Codices sed Editores peccarunt p. 218 A. in verbis: μὴ με αἰτιᾶσθαι τούτων ἀλλὰ τούσδε τοὺς σοὺς ἐταίρους. Nempe quum in omnibus esset μὴ ἐμέ, sed e Bodleiano μὴ με prolatum esset, Stallbaumius id ita recepit ut crederet *encliticae* in tali oppositione locum esse idque locis diversissimi generis probare conaretur. Genuinum et sanum est ΜΗΜΕ, sed a Graeculis male descriptum, qui crasin Atticam in his inesse nesciebant, ut in Euripidis Phoenissis vs. 630:

κἄν τί σοι, πόλις, γένηται, μὴ μὲ τόνδε δ' αἰτιῶ.

Notissimum est quam grassentur Graeculi in antiquas Atticorum crases, quas apud illos frequentes admodum et in certis quibusdam vocabulis perpetuas sequiorum temporum librarii perpetuo fere obscurant et explent. Habent hoc Codices vetustissimi ut saepe antiquae craseos aut luculenta exempla intacta servant aut certe veteris scripturae tam manifesta impressa vestigia, ut recta ad veram lectionem te ducant. In Platone libri vetustissimi saepe in talibus servant Platonis manum, saepe peccant cum caeteris. Luculentum exemplum est p. 227 A. ubi pro καθαίρεται καὶ τὰ περὶ τὰ ἐκτός Bodleianus optime servavit: καθαίρεται καὶ περὶ τὰ ἐκτός. Luculentius etiam in Timaeo p. 79 A: πᾶν ζῶον αὐτοῦ τάντδς — θερμότατα ἔχει, ubi pro τάντδς in aliis est παντός, πάντως et τὰ ἐντός. De ea re saepe diximus et quemadmodum antiquae crases saepe in vetustis mendis tuto laterent et alibi ostendi-

mus et in Var. *Lectt.* p. 140. Habeamus igitur Bodleiano libro gratiam et Platoni reddamus: μή μὲ αἰτιᾶσθαι τούτων ἀλλὰ τοῦσδε τοὺς σοὺς ἑταίρους.

Non uno nomine mendosus est locus, qui legitur p. 218 C: δεῖ δὲ αἰεὶ παντὸς περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον διὰ λόγων ἢ τοῦνομα μόνον συνομολογήσασθαι χωρὶς λόγου. τὸ δὲ Φῦλον, ὃ νῦν ἐπινοοῦμεν ζητεῖν, οὐ πάντων ῥᾶπον συλλαβεῖν εἴ ποτ' ἔστιν, ὃ σοφιστής. Meliorem lectionem suppeditant libri deteriores, nam *perfecto* opus est *συνομολογηῖσθαι*, non *ασιστο* συνομολογήσασθαι. Sententia est generalis et requirit simul verbum *passivum* et tempus *perfectum*. »In unaquaque disputatione, inquit, de re ipsa magis quam de solo nomine *constare* oportet." Id de quo constat *συνομολογημένον* appellatur, ut in Philebo p. 41 D: οὐκοῦν καὶ τόδε εἴρηται καὶ συνομολογημένον ἡμῖν ἔμπροσθεν κεῖται. Sciendum est autem in Codd. omnibus -ῆσθαι et -ήσασθαι passim permisceri scribasque augmentum pro re nata aut addere de suo aut demere, quamobrem nostrum est ubique constituere ultra scriptura potior veriorque videatur.

Secundum mendum est in verbis εἴ ποτ' ἔστιν, quae omnem sanam interpretationem respuunt: sed vera lectio nullo negotio et ex ipsa re colligitur et frequenti admodum Platonis usu confirmatur. Vide modo p. 217 B. διορίσασθαι σαφῶς τί ποτ' ἔστιν οὐ σμικρὸν — ἔργον. pag. 218 B: ζητοῦντι τί ποτ' ἔστιν. p. 221 C: τὸν σοφιστὴν ἐπιχειρῶμεν εὑρεῖν ὅ τι ποτ' ἔστιν, et p. 264 D, et alibi saepe. Emendandum igitur est: τὸ δὲ Φῦλον — οὐ πάντων ῥᾶπον συλλαβεῖν τί ποτ' ἔστιν, quod quum feceris futile scioli additamentum ὃ σοφιστής manifesto arguitur, neque quisquam intercedet quo minus illuc unde venerit relegetur. Lepide Plato τὸ Φῦλον dixerat, quod ut τὸ ἔθνος ioculariter et contemptim ab Atticis usurpari solet, ut apud Xenophontem in Convivio III. 6: οἷσθ' ἄ τι οὖν ἔθνος ἡλιθιώτερον ῥαψῶδων; et Antiphanem Athenaei p. 226 E:

μετὰ γε τοὺς τραπεζίτας, ἔθνος

τούτου γὰρ οὐδὲν ἔστιν ἐξωλέετον.

et Latine dicitur: *officiosa candidatorum natio*, et:

est ardelionum quaedam Romae natio.

Sic Φῦλον usurpavit Eupolis apud Suidam v. Ἀμφορεκφόρους.

περιήλθομεν καὶ Φῦλον ἀμφορεαφόρων.

Saepius Plato τὸ Φῦλον ita ponit, cuius rei unum exemplum apponam ut locum vetere mendo liberem. Editur in Politico p. 260 D: οὐκοῦν καὶ τὸ κηρυκικὸν Φῦλον ἐπιταχθὲν τὰλλότρια νοήματα παραδεχόμενον αὐτὸ δεύτερον ἐπιτάττει πάλιν ἑτέροις, ubi Heusdius coniciebat: ἐπιταχθέντα τὰλλότρια, sed leniore etiam medicina utendum. Ne littera quidem mutanda in ΕΠΙΤΑΧΘΕΝΤΑΛΛΟΤΡΙΑ. Sine articulo Plato dixit ἀλλότρια νοήματα, ut paulo ante: πωληθέντα ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι πάλιν. Ecce igitur emicat vera lectio: ἐπιταχθέντ' ἀλλότρια νοήματα. Absque vetere mendo fuisset, periisset, ut vides, Attica elisio. In optimo Florentino est ἐπιταχθέντα ἀλλότρια, sed ut cantabant Graeci in sacris:

ἔφυγον κακὸν, εὖρον ἄμεινον.

Eodem igitur modo quum Plato dixisset: τὸ δὲ Φῦλον, ὃ νῦν ἐπινοοῦμεν ζητεῖν, οὐ πάντων ῥᾶπον συλλαβεῖν τί ποτ' ἐστίν, ecquis tam plumbeus est ut credat eum, ne quis erret, addidisse: ὁ σοφιστής? Mireris adeo fuisse homunciones tam ieiunos qui talia ante saeculum nonum in suo libro annotarent. Vix capimus decrepitae Graeciae senium et nugas pueriles. Δι; παῖδες οἱ γέροντες, dixerant Veteres. In additamentis, quibus scioli Platonis scripta commacularunt, multa sunt tam inficeta et insulsa, ut quidquam mirari desinas, praeterquam id ipsum fortasse, quo pacto insipida emblemata tamdiu Platonis studiosos lectores fallere potuerint. Quia illis hoc firmiter insidet Codicum lectionibus stari oportere, omnia eos experientes videbis et mirifica saepe comminiscences ut certae interpolationi colorem aliquem et aliquid excusationis reperiant. In animo mihi est multas deinde in Dialogis Platoniceis omnibus interpolationes indicare et arguere, nunc paucas quasdam proferam. Editur in Gorgia p. 493 B: οὗτοι ἀβλιώτατοι ἂν εἴεν οἱ ἀμύητοι καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον πίθον ὕδωρ ἑτέρῳ τοιοῦτῳ [τετρημένῳ] κοσκίνῳ. Paucos esse arbitror qui nesciant ἑτερος τοιοῦτος poni solere ne praecedens adiectivum aut participium ingrate repetatur, quemadmodum pro verbo praecedente ne ineleganter bis audiat *τοῦτο ποιεῖν* vel *τοῦτο δρᾶν* substitui assolet, ut apud Aristophanem in Pluto vs. 644:

ταχέως, ταχέως Φέρ' οἶνον, ὃ δέσποιν', ἵνα
καὺτὴ πίης, Φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ σφόδρα.

et sexcenties alibi. Sic ἕτερος τοιοῦτος et aliis multis locis legitur et in Phaedro p. 145 C: εἰ γὰρ ἀκούων τις τύχοι ἡμῶν γεννάδας καὶ πρῶτος τὸ ἥθος, ἑτέρου δὲ τοιοῦτου ἔρῶν. Quid diceret si in loco Aristophanis esset Φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ πίνουσα σφόδρα? Nihilo minus absurdum est apud Platonem ἑτέρῳ τοιοῦτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. Quid Stallbaumius? »cum vi repetitur τετρημένῳ,» inquit. Non vidit ἑτέρῳ τοιοῦτῳ significare τετρημένῳ καὶ αὐτῷ, et non satis distinguebat languida et frigida ab iis quae vim haberent. Addam locum ex Apologia p. 35 A. εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν — τοιοῦτοι ἔσονται αἰσχρὸν ἂν εἴη. οἷουςπερ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακα κτέ. Luce clarius est coniungi oportere τοιοῦτοι, οἷουςπερ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακα. Omnia sunt uno tenore continuanda et fatuum αἰσχρὸν ἂν εἴη Graeculo qui de suo addidit sine mora reddendum. Non est aliud Platonis scriptum tam corruptum et interpolatum quam Apologia Socratis. Quia liber elegantissimus omnium manibus terebatur, factum est ut ei semper aliquid novarum sordium et ineptiarum adhaereret, quas nemo adhuc deterisit. Pauca de multis verbo indicabo. Pag. 34 D. editur: ἐμοί, ὃ ἄριστε, εἰσὶ μὲν που τινὲς καὶ οἰκεῖτοι. καὶ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὀμήρου οὐδὲ ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα [ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων]. Scilicet metuendum erat ne quis eum aliunde natum esse opinaretur. Post pauca p. 35 B: ταῦτα γάρ, inquit (nempe turpiter iudicibus supplicare), οὔτε ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν οὔτε ὑμᾶς ἐπιτρέπειν ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ἐνδείκνυσθαι ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφισθε τοῦ τὰ ἐλαινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος καὶ καταγέλασον τὴν πόλιν ποιοῦντος [ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος]. Saepe μᾶλλον et πολὺ μᾶλλον insulsa supplementa et interpretamenta pepererunt, quae plerumque inficeta tantum sunt, nonnumquam ut hoc loco cum scriptoris sententia pugnant. Non enim hoc Socrates dicit iudices utrique malum et exitium minari oportere et ei qui istas tragoedias in iudicio ciceret et ei qui fletu et eiulatu abstineret, sed illi magis quam huic: sed hoc cum dicere perspicuum est, oportere iudices reo minari sese ad condemnandum multo paratiores futuros si flendo et eiulando et se ipse turpiter dedisset et civitati dedecus af-

fricuisset. Πολὺ μᾶλλον idem est atque πολὺ προθυμότερον, ut in Pluto vs. 101:

ἄφρετόν με νῦν. ἴσον γὰρ ἤδη τὰπ' ἐμοῦ.

μὰ Δί', ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἐξόμεσθά σου.

Itaque si apud Platonem verba scioli ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντι expunxeris, id quod Socrates dicit sanum erit. In iis quae sequuntur p. 55 D. emenda: ἀλλὰ πολλοῦ δέω οὕτως ἔχειν pro πολλοῦ δεῖ. Tum misere interpolatus locus sequitur, quem primum correctum et sordibus liberatum describam. Me iudice, Socrates damnatus ita dixit: τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῷ γεγονότι ἀλλὰ τέ μοι πολλὰ ξυμβάλλεται καὶ ὅτι οὐκ ἀνέλπισόν μοι γέγονεν. Vide nunc quid lectores Graeculi designaverint: addiderunt participio τῷ γεγονότι interpretationem: ὅτι μου κατεψηφίσασθε. Confodit summo iure ista Hirschigius. Praeterea pronomen plane inutile adiecerunt ἐπὶ τοῦτῳ τῷ γεγονότι, eaque verba frigidissime in fine iterarunt οὐκ ἀνέλπισόν μοι γέγονε [τὸ γεγονὸς τοῦτο]. Elegans hercle compositio et Platone digna! Contra necessarium vocabulum omiserunt, quod de meo supplevi in καὶ (ὅτι) οὐκ ἀνέλπισόν μοι γέγονεν. Non aliter quam ἀλλὰ τε πολλὰ καὶ ὅτι, vel καὶ τὸ cum infinitivo, in tali re poni posse quis negabit? E vicinia duas litterulas eximam et sic ad Sophistam revertar. Τίνας ὑμῶν ἀντιτιμήσωμαι, ὡς ἄνδρες, inquit? Rectissime enim Hirschigius pro ἀντιτιμήσωμαι reposuit necessarium coniunctivum. Deinde sibi ipse respondet: ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας; τί οὖν; τί ἀξίός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι; Natum est TI e N praecedente. Emenda: τί οὖν ἀξίός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι; et senties nunc demum orationem recte et ordine procedere.

Revertor nunc ad Sophistam, ubi offendo p. 219 C. in verbis, quae in Bodleiano sic leguntur: τὰ δέ γε νῦν ἂν διήλθομεν ἅπαντα εἶχεν εἰς τοῦτο τὴν αὐτῶν δύναμιν. Mendosa haec esse omnes viderunt, etiam ii qui olim Codices descripserunt, quorum alii transposuerunt νῦν δὲ ἂν διήλθομεν, alii veram lectionem repererunt, quae haec est: Ἄ δέ γε νυνδὲ διήλθομεν ἅπαντα κατέ. Editores priorem correctiunculam receperunt: Τὰ δέ γε νῦν δὲ ἂν διήλθομεν, quae nauci non sunt et ne Graeca quidem, nisi forte concoquis quid sit τὰ — ἂν

διήλομεν. Scribendum esse *νυνδὴ* coniunctim neque ea interposito vocabulo disiungi solere et inter se opponi *νυνδὴ μὲν* et *νῦν δέ* diligenter ostendimus in *Var. Lectt.* p. 255. Origo erroris manifesta est. Ut saepe in littera initiali peccatur, quae aut omittitur negligenter aut praepostere additur, natum est ΤΑΔΕΓΕΝΤΝΔΗ et adscriptum a correctore Α, quod postea non sublato vitio ΤΑ in alienam sedem inter *νῦν* et *δὴ* irrepsit. Saepe vidi pronomen relativum aliquo errore interceptum aliena sede a Correctore repositum. Duo e Platone exempla apponam. Legitur in *Apologia* p. 19. D: *τοιαῦτ' ἔστι καὶ τᾶλλα περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.* Male olim legerunt ΤΑΛΛΑ, in quo inest τᾶλλ' ἃ: itaque sic emenda: *καὶ τᾶλλ' ἃ περὶ ἐμοῦ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.* Recurrit idem vitium in II. libro de *Rep.* p. 363. A: *ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ τοῖς ὅσοις ἃ φασὶ θεοὺς διδόναι.* Manifestum est τοῖς ὅσοις ad διδόναι referendum, non ad λέγειν. Itaque ἃ traiectum esse putant idque alienis exemplis adstruunt. Rectissime dicitur τῶν πόλεων ὅσαι aut τούτων τῶν ιδεῶν ἢ ἂν τύχη, et sim. et passim genitivus ex pron. relativo suspensus praemitti solet; sed fieri non potest ut dativus e verbo sequenti suspensus illi pronomini praemittatur. Corrigendum est ἀγαθὰ, ἃ τοῖς ὅσοις φασὶ θεοὺς διδόναι. Scriptum erat ΑΓΑΘΑΑ et altero Α omisso sciolus necessarium pronomen alieno loco inseruit. Addam locum Demosthenis ex eodem genere erroris etiam peius depravatum. In oratione κατ' Ἀνδροτίωνος p. 597, 17. editur: *ἀλλ' ἃ πάντες ἐοράκατε ἴσθ' ὅτι πρῶν Εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε.* Contrario errore ex ΑΛΛΑ elicuerunt ἀλλ' ἃ pro ἀλλά, quo facto ἴσθ' inseruit aliquis ruentis sententiae fulcrum. Repone: ἀλλὰ πάντες ἐοράκατε ὅτι πρῶν κτέ.

Notabilis est scripturae discrepantia p. 219. C: *τέχνη τις κτητικὴ λεχθεῖσα ἂν διαπρέψειεν*, ubi Bodleianus habet verum *διαπρέψειεν*, caeteri *διαγράψειεν*, Stobaeus *ἐκτρέψειεν*. Saepe videbis vetus ΔΙΑΠΡΕΨΑΙ aut in διατρέψαι aut in διαγράψαι corrumpi. Etiam in διατρέψαι solet idem verbum abire.

Post pauca resecā *Ναί* in verbis: [*Ναί*] *πρέποι γὰρ ἂν.* Hanc voculam Veteres in talibus non addebant, sed Graeculi eam abesse rati de suo sedulo inculcant. Quam saepe *ναί* a Graeculis obtrudi soleat scriptoribus antiquis, etiam poetis contra

metrum notum est et de hac re diximus et ipsi in *Nov. Lectt.* p. 211. In Aeschyli Prometheo vs. 982. odiose exprobranti Mercurio :

καὶ μὴν σύγ' οὐπω σωφρονεῖν ἐπίσασαι.

superbe Prometheus respondet :

σὲ γὰρ προσηύδων οὐκ ἂν ὄνθ' ὑπὴρέτην.

in Codice Vossiano, qui mihi haec scribenti ante oculos est, legitur :

ναὶ. σὲ γὰρ προσηύδων κτέ.

recte vim voculae γὰρ exponunt, sed non sunt ista recipienda in textum. Eximendum iterum est vitium idem e Sophista p. 226. E. ubi dicenti hospiti ab Elea : τὸ καθαρκὸν εἶδος διπλοῦν ὃν πᾶς ἂν ἴδοι, respondet Theaetetus : [Ναί.] κατὰ σχολήν γ' ἴσως · οὐ μὴν ἔγωγε καθαρῶ νῦν. Tetigit eius erroris suspicio Heindorsium quoque, sed reperto loco multum dissimili bonam emendationem abiecit.

Male spernitur bona Heindorsii correctio p. 220. B. in verbis : ἄρ' οὐκ ἂν κατὰ μέγιστα μέρη δύο διελοίμην ; Imo vero διέλοιμεν, ut ille primus vidit, quod reliqui omnes propterea non admittunt quoniam in talibus promiscue et διελεῖν et διελέσθαι dici satis constat. Sciebat hoc Heindorsius, si quis alius, sed non propterea, credo, vulgatam correxit, sed quoniam is qui haec subtilissime ita distinguit cum Theaeteto communiter has partitiones instituit et ubique ea de causa plurali numero utitur sine ulla exceptione, quamobrem διέλοιμεν necessarium est, ut plane dixit de re eadem p. 221. E : δίχα που νυνδὴ διείλομεν τὴν ἄγρην πᾶσαν, caeteraque omnia communi consensu definiuntur et dividuntur.

Verba Platonis, quae leguntur p. 221. C : πότερον ιδιώτην ἢ τινα τέχνην ἔχοντα θετέον εἶναι τὸν ἀσπαλιευτήν ; tam egregie faciunt ad redarguendam Graeculorum fraudem, qua locum in Euthydemo penitus pessumdede- runt, ut operae pretium sit eum locum hic apponere et foedissimum mendum patetefacere et tollere. In Euthydemo p. 295. E. editur : ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, Εὐθύδημε, οὕτω ποιεῖν, ποιητέον · σὺ γὰρ πάντως που κάλλιον ἐπίσασαι διαλέγεσθαι ἢ ἐγὼ τέχνην ἔχων ιδιώτου ἀνθρώπου. Certum est τέχνην ἔχειν et ιδιώτην εἶναι inter se contraria esse, ut et aliunde satis constat, et Platonis locus in

Sophista vel solus luculenter demonstrat. Itaque τέχνην ἔχων ιδιώτου ἀνθρώπου significat τέχνην ἔχων ἀνθρώπου τέχνην οὐκ ἔχοντος, quod mirificum esse artis genus mihi dabis. Tamen Plato id ipsum dixerat τέχνην ἔχων ἀνθρώπου τέχνην οὐκ ἔχοντος, sed non de uno haec dixerat ut genitivus ιδιώτου ἀνθρώπου ex τέχνην penderet et absurda esset oratio. Usus est eleganti illo genere compositionis, cuius luculentum exemplum est apud Herodotum in vetusto oraculo IV. 157:

αἱ τὸ ἐμοῦ Λιβύαν μαλοτρόφον οἶδας ἄμεινον

μὴ ἐλθὼν ἐλθόντος ἄγαν ἄγαμαι σοφίᾳ σευ;

et multa exempla sunt apud omnes, qui exquisitiore compositione utuntur, imprimis apud Oratores et Platonem, cuius unum certe locum similem describam ex Apologia p. 25. B; τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ἄν; Apparet igitur ιδιώτου ἀνθρώπου ita suspensum esse ex adverbio κάλλιον, ut praecesserit σὺ ἐμοῦ. Ultro igitur emicat haec emendatio: σὺ γὰρ πάντως ἐμοῦ κάλλιον ἐπίσσαι διαλέγεσθαι τέχνην ἔχων ιδιώτου ἀνθρώπου, et si umquam antea nunc interpolatorem ἄφυκτον ἔχομεν, qui ante saeculum nonum, quum ΠΑΝΤΩΣΕΜΟΤ in πάντως πευ abiisset, stulte de suo ἢ ἐγὼ interposuit et sic se nihil intelligere ostendit.

Tralaticium est in Codicibus Platonis vitium, quod commissum est p. 221. E. in verbis: Δίχα πευ νῦν διείλομεν τὴν ἄγραν πᾶσαν. Periiit syllaba certa correctione restituenda ut pro νῦν διείλομεν reponatur νυνδὴ διείλομεν. Quamquam enim saepissime νυνδὴ pro ἄρτι, ἀρτίως, ὀλίγον ἔμπροσθεν, modo, paullo ante, et apud reliquos scriptores Atticos et imprimis apud Platonem occurrit, tamen scribae saepius quam quis credat in re tam nota et protrita turbas dare solent et variis modis Atticum νυνδὴ vitiare aut mutilare. Huius rei pauca de multis exempla expromam, et intra duorum dialogorum fines me continebo, ex quibus de reliquis coniecturam facere possis. Percurramus Sophistam tantum et Theaetetum et scribarum peritiam ac fidem in re minime obscura aut incerta expendamus. In Sophista p. 219. D. in libris est: τὰ δὲ γε νῦν ἃ δὴ διήλθομεν, pro: ἃ δὲ γε νυνδὴ διήλθομεν. p. 228. D. in Bodleiano est: ὃν νῦν δὴ λέξαντος ἡμφεγνόησά σευ, in aliis ὃ δὴ νῦν, verum est ὃ νυνδὴ λέξαντος κτε. p. 241. B. in

omnibus est: διομολογησάμενους νῦν δὴ που τοῦτο, ubi emenda: διομολογησάμενους νυνδὴ τοῦτο, expuncto που, quod ex sq. TOT adhaesit. p. 242. A. in Bodleiano est: εἶπον νῦν δὴ που λέγων, in caeteris; εἶπόν που νῦν δὴ λέγων, at tu corrige: εἶπον νυνδὴ που λέγων. p. 260. A. Bodleianus habet: ἐν καιρῷ νῦν δὴ τοῖς τοιοῦτοις διεμαχόμεθα, alii: ἐν καιρῷ δὴ νῦν, genuinum est ἐν καιρῷ νυνδὴ. p. 261. C. exhibet Bodleianus: δόξαν καθάπερ ἐρρήθη νῦν δὲ λάβωμεν, alii νῦν δὴ λάβωμεν et νῦν διαλάβωμεν, vera lectio haec est: δόξαν, καθάπερ ἐρρήθη νυνδὴ, λάβωμεν. Inspiciamus nunc Theaetetum: p. 158. C. editur: ἃ τε γὰρ νυνὶ διειλέγμεθα οὐδὲν κωλύει καὶ ἐν τῇ ἐνυπνίῳ (Bodleianus ὕπνῳ) δοκεῖν ἀλλήλοις διαλέγεσθαι· καὶ ὅταν δὴ ὄναρ ὀνειράτα δοκῶμεν διηγείσθαι, ἄτοπος ἢ ὁμοιότης τούτων ἐκείνοις, in quo loco et alia mendosa sunt, de quibus mox dicam, et νυνὶ διειλέγμεθα. Sententia enim requirit ut dicatur: ἃ τε γὰρ ἄρτι (vel πρὸ ὀλίγου) διειλέγμεθα, et Plato de more scripserat non νυνὶ, sed νυνδὴ διειλέγμεθα. Pag. 159. C. in omnibus est: καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν, sed emendandum est ἃ νυνδὴ διήλθομεν. Similiter p. 162. A. in Bodleiano est: καὶ νῦν δὴ μάλ' ἐμμελῶς σοι ἐφαίνετο ὑπακούειν, in aliis: καὶ δὴ νῦν, verum est: καὶ νυνδὴ. Post pauca recurrit pervulgatum vitium p. 162. C. in verbis: πρῶτον μὲν ἃ νῦν διήλθομεν, imo vero: ἃ νυνδὴ διήλθομεν. Eadem opera e loco vicino p. 162. A: Φίλος ἀνὴρ, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ (scrib. νυνδὴ) εἶπες, emenda locum in Sophista p. 241. C: ἔξεις οὖν συγγνώμην καὶ καθάπερ νῦν εἶπες, ἀγαπήσεις, imo vero καθάπερ νυνδὴ εἶπες. Sed videor mihi multos obstrepentes audire et Codicum scripturas sanissimas esse clamantes: nihil enim impedire quo minus νῦν et νυνὶ cum aoristis aut plusquamperfectis coniungantur, et nubem exemplorum ac testium in eam rem excitari posse. Noli existimare qui ita mecum agis illos locos omnes a me aut ignorari aut contemni, sed vide potius ne te aliquis novus error transversum agat. Legitur v. c. apud Demosthenem de Coron. p. 242, 17: καίτοι Φιλίαν γε καὶ Ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ νῦν εἶπέ που λέγων ὅ τῇν 'Αλεξάνδρου Ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί." Nempe νῦν ulique ita ponitur ut duo tempora inter se opponantur aut expressis verbis, ut in νῦν τε καὶ σμικρὸν ἔμπροσθεν, νῦν τε καὶ αἰεί.

τότε μὲν — νῦν δέ, τέως — νῦν δέ, προτοῦ μὲν αὐτ πρότερον*
 μὲν — νῦν δέ, πάλαι μὲν — νῦν δέ, ut apud Platonem in So-
 phista p. 244. A: ἡμεῖς δὲ προτοῦ μὲν ὥρμεθα, νῦν δ' ἡγορήκα-
 μεν, similibusque multis locis, aut sic ut ea duorum tempo-
 rum comparatio ex totius sententiae conformatione appareat.
 Aeschines dicitur Alexandri Φιλίαν τε καὶ ξενίαν turpe illud
 ministerium et antea appellare solere, et nunc ita dixisse.
 Itaque Graece dicitur νῦν οὕτω λέγεις, ad eum qui antea aliud
 dicere solebat, ut apud Terentium est in Adelphis:

nunc demum istaec nata oratio est,

id est: antea alio modo loquebantur, ut apud Xenophontem in
 Hellen. VI. v. 35: θροῦς τις τοιοῦτος διήλθεν ὡς νῦν ταῦτα
 λέγοιεν, ὅτε δ' εὖ ἐπραττον ἐπέκειντο ἡμῖν. Itaque si apud
 Platonem legeretur: καθάπερ νῦν εἶπες, ἃ νῦν διήλομεν, ἅτε
 γὰρ νυνὶ διελεγόμεθα, cogitandum esset de alio tempore, quo
 non haec, sed alia quaedam quis dixisset, exposuisset, disse-
 ruisset, id quod in locos Platonis non cadit. Videmus autem
 δὴ facillime excidere ubi δι- sequitur, διήλομεν, διελεγόμεθα,
 et sim. Praeterea δὴ in δέ abire solet aut prorsus negligi.
 Deinde νυνδὴ videmus transponi in δὴ νῦν, aut in νυνὶ re-
 lingi. Miror etiam nunc a Bergkio edi in Aristophanis Nubibus
 vs. 825;

ἰδοὺ· τί ἐσιν; — ὥμοσας νυνὶ Δία.

ubi Ravennas νῦν Δία exhibet, caeteri νῦν νῆ Δία, quum sit
 luce clarius poetam dedisse: ὥμοσας νυνδὴ Δία. Idem in
 Thesmophor. vs. 934. retinuit:

νῆ Δί', ὡς νῦν δ' ἄνῃρ

ὀλίγου μ' ἀφείλετ' αὐτὸν ἰσιωρράφος,

quum perspicuum sit in NTNΔHTANHP hanc inesse verissi-
 mam scripturam:

νῆ Δί', ὡς νυνδὴ γ' ἄνῃρ

ὀλίγου μ' ἀφείλετ' αὐτόν.

id est: νῆ Δί', ὡς ἀρτίως γε, quod nunc video olim a Dobraeo
 esse occupatum. Quid esset νυνδὴ imperiti Graeculi nescie-
 bant: vide mihi quid designaverint in Aristophanis Pace vs. 5,
 ubi nunc recte scribitur:

ποῦ γὰρ ἦν νυνδὴ ᾠφερεις;

sed in Ravennate legitur: νῦν δ' ᾠφερεις, in aliis νῦν γ' ᾠφερεις.

Non intellexerant Graeculi quid in ΝΤΝΔΗΦΕΡΕC inesset. Eadem igitur inscitia et levitas in Platonis librariis fuit, qui quamquam passim apud eum νυνδή pro ἄρτι recurrit, tamen et illis locis quos indicavimus et aliis multis veram lectionem contaminarunt. In crisi Platonica et in codicum Platoniorum fide et auctoritate ponderanda est operae pretium pereruditum scholion excutere, quod in Photiana λέξει servatum est. Photius enim nactus est egregiam quandam λέξιν Πλάτωνος, unde permultas doctas observationes de Platonis dicendi usu in suam farraginem recepit. In his est animadversio quaedam de Platonico νυνδή, quae pertinet ad locum Platonis de Legibus III. p. 685. E: Βασιλεία δὲ καταλύεται, ὧς πρὸς Διός; — ἢ νῦν δὴ μὲν δλίγον ἔμπροσθεν τούτοις περιτυχόντες τοῖς λόγοις οὕτω ταῦτ' ἐτίθεμεν, νῦν δ' ἐπιλελήσμεθα; Diligenter mihi haec verba considera: vides quemadmodum inter se τότε μὲν — νῦν δὲ opponantur, eodem modo nunc inter se opponi νυνδὴ μὲν (id est ἄρτίως μὲν) et νῦν δὲ. Illud ipsum eruditus Grammaticus apud Photium docuit et luculentis quibusdam exemplis confirmavit. Nunδὴ: ἄρτίως ἢ μικρὸν ἔμπροσθεν. Νόμοις· νυνδὴ — νῦν δ' ἐπιλελήσμεθα. apponit locum quem supra descripsimus. Tum haec addit: καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἰπολύτῳ.

νυνδὴ μὲν ὄρος βᾶσ' ἐπὶ θήρας

πόθεν ἐφέλλου, νῦν δὲ ψαμάθοις

ἐν ἀκυμάντοις (πώλων ἔρσαι).

sic enim et apud Photium et apud Euripidem in Hippolyto vs. 233. scribendum est; nunc apud Photium mendose scribitur: νῦν δὲ ψαμάθοισιν ἀκυμάντοις, et apud Euripidem: νῦν δ' αὖ ψαμάθοις ἐπ' ἀκυμάντοις. Addiderat deinde magister alium locum huic similem ex Euripidis Meleagro, sed scribae locum sic mutilarunt ut emendari prorsus nequeat, nedum intelligi aut explicari. Felicius evasit Comici testimonium, quod illis subiecerat:

Μάγνης δὲ ἐν Τιτακίδῃ.

εἰπέ μοι, νυνδὴ μὲν ἄμνυς μὴ γεγονέναι, νῦν δὲ Φῆς.

Sic igitur Plato quum vellet dicere: «modo haec ita statuebamus, sed nunc obliti sumus,» ita dixerat: νυνδὴ μὲν — οὕτω ταῦτ' ἐτίθεμεν, νῦν δ' ἐπιλελήσμεθα, in quibus νυνδὴ, ut magister docet, significat μικρὸν ἔμπροσθεν. Quomodo igitur

fieri potuit ut Plato sic scripserit ut hodie in omnibus Codicibus legitur: ἢ νῦν δὴ μὲν ὀλίγον ἔμπροσθεν — οὕτω ταῦτ' ἐτίθεμεν? Nullo modo potuit hoc fieri, sed Plato νυνδὴ μὲν dederat, magister in ora libri ὀλίγον ἔμπροσθεν adscripsit, quae recentior scriba Platonis esse ratus ante saeculum nonum in textum recepit. Redi nunc mihi ad Photium, ubi locus Platonis sic affertur: Νόμοις· ἢ νῦν δὴ ὀλίγον ἔμπροσθεν τούτοις περιτυχόντες τοῖς λόγοις οὕτω ταῦτ' ἐτίθεμεν, νῦν δ' ἐπιελήσμεθα. Primum excidit necessarium μὲν in verbis: νυνδὴ (μὲν) — νῦν δέ. praeterea scioli additamentum ὀλίγον ἔμπροσθεν ex vulgata loci Platonici lectione huc est importatum. Profecto incertus scholii auctor, qui νυνδὴ illo loco positum interpretatus est, fatuum illud emblemata in libris suis non repererat dederatque: ἢ νυνδὴ μὲν τούτοις περιτυχόντες τοῖς λόγοις κτέ. sed supervenit postea sciolus qui ex suo Codice interpolato antiqui magistri testimonium interpolavit et ipsum. Ex iisdem locis Platonis, Euripidis et Magnetis colligimus coniunctim νυνδὴ et νυνδὴ μὲν scribendum esse ubi significat ἄρτι, ὀλίγον ἔμπροσθεν, et ea per imesin dividi non solere: nempe alio sensu νῦν δὴ et νῦν μὲν δὴ Graece dici solent, ut idem magister in fine animadversionis sic docuit: ἐν δὲ τοῖς Νόμοις διαλελυμένον εἶρηκεν, τὸ μὲν νῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος χρόνου, τὸ δὲ δὴ ἐπὶ συνδέσμου. » ὅς δὴ πάντων τῶν πολέμων χαλεπώτατος, ὡς Φαμὲν ἡμεῖς νῦν δὴ” quae verba leguntur in libro de Legibus I. p. 629. D: ubi minus recte scribitur: ὡς ἔφαμεν pro ὡς Φαμέν. Saepe νῦν δὴ eo sensu dictum apud Atticos invenitur, ut apud Thucydidem VI. 24: εὖ τε παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὰ ἔσεσθαι, ubi δὴ vim intensivam habet, ut in τότε δὴ, δεῦρο δὴ, ἐνταῦθα δὴ. Plato paulo ante dixerat de Legg. I. 629. C: ἴθι, νῦν δὴ ἀνερώμεθα κοινῇ τουτονὶ τὸν ποιητὴν, et multis aliis locis sic διαλελυμένως dixit, ut in Sophista p. 221. C: καὶ νῦν δὴ τοῦτον ἰδιώτην θήσομεν. Sic etiam νῦν et δὴ interposito vocabulo dirimuntur: νῦν μὲν δὴ, νῦν γὰρ δὴ, νῦν γε δὴ, ut in Sophista p. 218. C: νῦν γὰρ δὴ σύ τε κἀγὼ τοῦνομα μόνον ἔχομεν κοινῇ, et passim alibi. Iam vero nihil est facilius quam ad hanc lucem ubique discernere ubi νυνδὴ id est ἄρτι, ubi contra νῦν δὴ scribi oporteat, et si quando νῦν vel νυνί videtur significare ἀρτίως vel ὀλίγον

ἐμπροσθεν, sive sequitur syllaba δι- sive non sequitur, statim intelligemus nos tralaticii erroris novum exemplum tenere. His igitur argumentis inducor ut credam in Sophista p. 221. E. pro: Δίχα που νῦν διείλομεν τὴν ἄγραν πᾶσαν, emendari oportere: Δίχα που νυνδὴ διείλομεν.

Superest ut ex his incerti poëtae senarium restituam pessime corruptum sed certo remedio sanandum. Apud Photium continuo sequitur: Νυνὶ μ' ἔπεισας: μᾶλλον νῦν λέγω. Absurda haec sunt. Emenda:

Νυνὶ μ' ἔπεισας μᾶλλον ἢ νυνδὴ λέγων.

videtur perelegans senarius ex praecedente annotatione nescio quomodo excidisse et ex ora libri in alienam sedem receptus esse. Novo documento is locus est quam facile vetus ΝΤΝΔΗ in νῦν depravelur.

Revertor nunc ad locum in Theaeteto p. 158. C. de quo supra me dicturum esse dixi. Editur: ἃ τε γὰρ νυνὶ διειλέγεσθαι οὐδὲν κωλύει καὶ ἐν τῷ ἐνυπνίῳ δοκεῖν ἀλλήλοις διαλέγεσθαι καὶ ὅταν δὴ ὅναρ ἐνείρατα δοκῶμεν διηγεῖσθαι ἄτοπος ἢ ὁμοιότης τῶν ἐκείνοις. * Quadruplex corruptela hunc locum inquinat: unum vitium ipse elui νυνδὴ διειλέγεσθαι pro νυνὶ διειλ. Alterum Heindorfius ingeniose correxit, duo reliqua acute perspexit sanavitque Hirschigius. Scilicet illa mirifica ὁμοιότης inter haec et illa nunc scribarum vitio nusquam apparet. Plato enim inter se comparat ἃ τε νυνδὴ διειλέγεσθαι et ἃ ἂν ἐν ὕπνῳ δοκῶμεν διαλέγεσθαι, de quibus dixerat idem aliis verbis: ὅταν δὴ ὅναρ ἅττα δοκῶμεν διαλέγεσθαι. Factum est ut ONAPATTA corrumperetur in ὅναρ ἐνείρατα, et quia ἐνείρατα διαλέγεσθαι incongruum est, Graeculus corrector nescio quis ἐνείρατα, quod vitio natum est, retinuit, sed διαλέγεσθαι in διηγεῖσθαι mutavit, ratus optime dici somnia narrare, non disserere aut disputare. Pro ὅναρ ἐνείρατα pulcherrime emendavit Heindorfius ὅναρ ἅττα, perfecit loci emendationem Hirschigius pro διηγεῖσθαι Platonis manum διαλέγεσθαι revocans. Idem Hirschigius vidit quid lateret in verbis ἐν τῷ ἐνυπνίῳ vel (quod in Bodleiano est) ἐν τῷ ὕπνῳ: nempe ἐν ὕπνῳ, quod plane idem est atque ὅναρ. Scriptura vetus· ΕΝΤΙΝΩΙ abiit in ἐνυπνίῳ, quo facto nescio quis ἐν τῷ addidit. Dicebant Attici ἐν ὕπνῳ, καθ' ὕπνον, περὶ πρῶτον ὕπνον, ἐξ ὕπνου ἐγεί-

ρεσθαι et similia. Itaque Platonis locus sic constituendus est:
*ἃ τε γὰρ νυνδὴ διειλέγεσθαι οὐδὲν καλύει καὶ ἐν ὕπνῳ δοκεῖν
 ἀλλήλοις διαλέγεσθαι· καὶ ὅταν δὴ ὄναρ ἅττα δοκῶμεν· διαλέ-
 γεσθαι ἄτοπος ἢ ὁμοιότης τούτων ἐκείνοις.* Vides quam male
 habiti ante saeculum nonum Platonis libri fuerint. Multae et
 praeclarae sunt in Platoniciis scriptis Hirschigii emendationes,
 quem veterem ac strenuum in acie critica bellatorem nescio
 quomodo νέοι τείρουσι μαχηταί, levius et temere τὸν οὐ κατ'
 ἐκείνους rodentes et reprehendentes, et, ut Platonis verbis utar,
 (de Rep. VII. p. 539. B.) *χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἔλκειν
 τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον αἰεί.* Quorum ille vo-
 culas et vanos impetus melius, me iudice, contempsisset, et
 silentio potius quam convicio retudisset. Sed in ea re natu-
 rae sequimur semina quisque suae, et Platonem suum imitatus
 est, qui et ipse saepius indignos sese adversarios tam acriter
 et mordaciter insectatur, veluti in Theaeteto p. 172. C. —
 176. A, ut mirari subeat tantas animis diviniorebus iras in-
 esse et vulgi opinioniones simul tam superbe contemni et tam
 odiose refutari. Ut erat autem Plato σφοδρὸς ἐφ' ὃ τι ὁρμή-
 σσειν et in nulla re mediocris, sic in talibus aut in admiratione-
 nem nimiam aut in contemptum abripitur neutri rei imponens
 modum. Audi quid de philosopho dicat in Theaeteto p. 174 B:
*τῷ γὰρ ὄντι τὸν τοιοῦτον (philosophum) ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ
 γείτων λέληθεν οὐ μόνον ὃ τι πράττει ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρω-
 πός ἐστιν ἢ τι ἄλλο θρέμμα, τί δέ ποτ' ἐστὶν ἄνθρωπος — ζητεῖ.*
 ubi ἄνθρωπος manifesto requiritur. Quomodo vero is qui τοὺς
 ἀνθρώπους cognoscere non curet possit τὸν ἄνθρωπον penitus
 cognoscere philosophus aliquis videat. Lepidus est Sextus
 Empiricus a Stallbaumio laudatus, qui haec verba Platonis
 sic accepit ut diceret: ἀκούομεν τοῦ παρὰ Πλάτῳ Σωκράτους
 διαρρήδην ὁμολογοῦντος μὴ εἰδέναι πότερον ἄνθρωπός ἐστιν ἢ ἑτερόν
 τι. Sed ad Sophistam revertor.

Periit in vicinia perelegans dictum qualia nemo melius
 quam Plato necopinato iacere solet. Dixerat sophistam et
 piscatorem ἀπὸ τῆς κτητικῆς τέχνης profectum utrumque ad-
 huc idem tenuisse iter, ἐκτρέπεσθον δέ γε ἀπὸ τῆς ζωοθηρικῆς,
 quoniam alius aliam praedam captat: piscator pisces, sophista

adolescentes divites. Itaque hinc diversi abeunt ὁ μὲν ἐπὶ θάλατταν που καὶ ποταμούς καὶ λίμνας τὰ ἐν τούτοις ζῶα θηρευόμενος, ὁ δὲ γε — —, cogita primum ipse quid e re ipsa appareat addi oportere. Piscator mare petit et fluvios et lacus pisces capturus, sophista ea loca ubi adolescentulos opibus affluentes venaturus sit. Audi nunc quid apud Platonem legatur: ὁ δὲ γε ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποταμούς ἐτέρους αὖ τινάς, πλούτου καὶ νεότητος οἷον λειμῶνας ἀφθόνους, τὰν τούτοις θρέμματα χειρωσόμενος. Dicam primum quomodo mihi Platonis oratio ab ipso Platone olim conformata fuisse videatur: sic enim quid sit in vulgata lectione inelegans et vitiosum optime apparere poterit. Genitivi πλούτου καὶ νεότητος pendebant non ab iis quae sequuntur οἷον λειμῶνας ἀφθόνους, sed a praecedentibus ἐπὶ ποταμούς ἐτέρους αὖ τινάς. Quemadmodum enim πολὺς εἶναι quis dicitur, et ποταμὸς μὲν ῥημάτων, νοῦ δὲ σαλαγμός, et saepe πηγὴ ἀφθονος, ut Romani fontem uberem appellant, sic Plato audaciore usus metaphora πλούτου καὶ νεότητος ἐτέρους αὖ τινάς ποταμούς appellavit, ut iocose addere posset τὰν τούτοις θρέμματα χειρωσόμενος, et sic salse describeret τοὺς νέων πλουσίων θηρευτάς. Verba οἷον λειμῶνας ἀφθόνους a sciolo interpolata sunt aut ad explicandam aut ad molliendam audaciorem metaphoram ποταμοὶ πλούτου καὶ νεότητος, sed vide mihi quantum incommodi et molestiarum illud emblemata in textum receptum asserat. Primum quis umquam metaphorae metaphoram sic superimposuit ut scriberet aliquid huiusmodi, quale est illud: ἐπὶ ποταμούς τινάς οἷον λειμῶνας ἀφθόνους, simul diversissima absurde permiscens. Potesne sine risu audire dicentem: »ad fluvios quosdam veluti pinguis et opima prata." Mirabile certe est hoc novum fluviorum genus. Praeterea quae sunt θρέμματα, quae quis in pingui prato capere aut venari possit? Armentane et greges? Quales sunt illi fluvii, talis est haec captura ac praeda. Reseca additamentum et omnia habebunt optime: ὁ μὲν ἐκτρέπεται ἐπὶ θάλατταν καὶ ποταμούς τὰ ἐν τούτοις ζῶα θηρευόμενος, ὁ δὲ γε ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποταμούς ἐτέρους αὖ τινάς πλούτου καὶ νεότητος τὰν τούτοις θρέμματα χειρωσόμενος. Potuitne urbanius lepidiusque quam sic dicere ὁ μὲν ἰχθύς, ὁ δὲ νέος πλουσίους θηρευόμενος?

Noli igitur membranarum fidem saepissime in manifesta fraude deprehensarum tantopere revereri ut Platonem tam inepto additamento liberare non audeas.

Continuo post τῆς πεζῆς θήρας dicuntur esse δύο μεγίστω τινὲ μέρη, τὸ μὲν τῶν ἡμέρων, τὸ δὲ τῶν ἄγριων, et miranti Theaeteto: εἴτ' ἔστι τις θήρα τῶν ἡμέρων; respondet hospes ab Elea: εἴπερ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος ἡμερον ζῶν. θὲς δὲ ὅπη χαίρεις, εἴτε μὴδὲν τιθεῖς ἡμερον, εἴτε ἄλλο μὲν ἡμερόν τι, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄγριον, εἴτε ἡμερον μὲν λέγεις αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπων δὲ μὴδεμίαν ἡγεῖ θήραν. In his manifestum compositionis vitium doctis hominibus aut » *grata structurae conversio* " videtur esse aut » *grata orationis negligentia*." Difficile esse videtur negligentiae modum quemdam statuere, quem si excesserit, desinat esse *grata*; tamen omnes intelligimus non *omnem* negligentiam *gratam* esse, et nisi caveris perfacile ex *grata* et eleganti putidam et intolerabilem fieri posse. Priusquam dicam quid de ista negligentia mihi statuendum esse videatur, subiungam ea quae Plato continuo addidit, in quibus mendum est, quo sublato priora rectius intelligi et vitiis liberari poterunt. Nempe haec statim subiiciuntur: τούτων ὁπότερ' ἂν ἡγή Φίλον εἰρῆσθαι σοι τοῦτο ἡμῖν διόρισον. Putasne sat commode sic ὁπότερα et τοῦτο componi? et ὁπότερα — Φίλον? Equidem sat scio aut ὁπότερα — Φίλα — ταῦτα scribi oportere, aut ὁπότερον — Φίλον — τοῦτο, quorum hoc unice verum est, ut vel vocula ἂν inepte addita demonstrat. Recte dicitur ἐλοῦ ὃν ἂν ἐθέλῃς, quoniam de pluribus unum quemlibet deligere quis iubetur, minus recte ὁπότερον ἂν ἐθέλῃς quod ex rei natura nihil plus significare potest quam ὁπότερον ἐθέλεις. Itaque Platonis manus est, τούτων ὁπότερον ἡγεῖ Φίλον εἰρῆσθαι σοι τοῦτο ἡμῖν διόρισον. Est quidem in his etiam aliquid quod suspicionem moveat, nam pro διόρισον in Bodleiano est διοριζέον, et ἡγεῖ Φίλον εἰρῆσθαι σοι pro ἀρέσκει σοι vix Platone dignum videtur, sed hoc certe constat *duarum* opinionum optionem Theaeteto dari, quarum alteram amplexus est. Verum, ut nunc apud Platonem scriptum est, non *duarum*, sed *trium* opinionum hospes Theaeteto facit optionem:

εἴτε μὴδὲν τιθεῖς ἡμερον.

εἴτε ἄλλο μὲν ἡμερόν τι, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄγριον.

εἴτε ἡμερον μὲν λέγεις αὖ τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπων δὲ
μηδεμίαν ἡγεῖ θήραν.

Interpretes confugiunt iterum ad *gratam negligentiam*, cui ipsi satis grati esse non possant quoniam se ex omnibus difficultatibus molestiisque nullo labore expedit. Stallbaumius: »*Similis negligentia est in usu verborum ὅπερ' ἂν ἡγῇ, quod sic dicitur ut tantummodo ad duo posteriora referatur.*» Nemo, sat scio, his acquiescere poterit. Quin igitur mecum emendas:

εἴτε μηδὲν τίθεις ἡμερον ἢ ἄλλο μὲν ἡμερόν τι τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄγριον,

εἴτε ἡμερον μὲν λέγεις αὖ τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπων δὲ μηδεμίαν ἡγεῖ θήραν.

mirati Graeculi εἴτε — ἢ — εἴτε, de suo aequarunt omnia et medium ἢ in εἴτε converterunt, quo errore sublato omnia recte procedunt difficultatesque omnes remotae sunt praeter unam. Qualis illa esse videtur orationis negligentia εἴτε — τίθεις, εἴτε — λέγεις —, ἡγεῖ δέ, grata an ingrata? Fugit ratio Heindorfium, cui illa grata structurae conversio adeo placet ut se dicat »vel a Codice oblatum τίθης pro τίθεις» spreterum fuisse. Deinde vix unum e Xenophonte locum attulit ex Anab. I. 5. 16. quem Platonico similem esse putabat: ἄλλος ἀνέστη ἐπιδεικνύς μὲν —, ἐπεδείκνυε δὲ ὡς εὖηθες εἴη κτέ. ubi nunc inter omnes constat ἐπιδεικνύς δέ verum esse. Nullus est negligentiae libertatem quotidiani sermonis imitanti locus in sententia huiusmodi. Θὲς ὅπῃ χαίρεις· εἴτε — ΤΙΘΕΙC, εἴτε λέγεις αὖ. Necesse est, si ineptire noles, utrobique verbum finitum eiusdem temporis ponere, idque et Plato dederat, et in Codicibus antiquis servatum fuerat, quum recentiores Graeculi e Graecitatis imperitia vitium invexerunt. Unice verum est ΤΙΘΕΙC, sed male lectum. Scribendum est εἴτε μηδὲν τίθεῖς ἡμερον κτέ. Opinabantur Graeculi, quos adhuc plerique sequuntur, olim in usu fuisse has formas: τίθημι, τίθης, τίθησι; tum ἐτίθην, ἐτίθης, ἐτίθη: similiterque ἴημι, ἴης, ἴησι; deinde ἴην, ἴης, ἴη, cum magna compositorum copia. Falluntur. Dicebant Veteres ἐτίθην, sed ἐτίθεις, ἐτίθει; dicebant ἴην, ἀφίην, ξυνίην, sed ἴεις, ἴει; ἀφίεις, ἀφίει; ξυνίεις, ξυνίει. De his nunc quidem nemo dubitat, nemo obloquitur.

Etiam de imperativi forma *τίθει*, *ῖει*, *ἀφίει*, *ξυνίει*, nulla est controversia. Etiam in verbo *δίδωμι* constat *ἐδίδων*, *ἐδίδως*, *ἐδίδω* formas esse in Graeculorum cerebris natas, namque Graecos summa constantia dixisse: *ἐδίδουν*, *ἐδίδους*, *ἐδίδου*, et in imperativo *δίδου*. Eodem modo Veteres constanter dixerunt *τιθεῖς*, *προστιθεῖς*, *διατιθεῖς*, *ἐπιτιθεῖς* cet. et *ιεῖς*, *ἀφιεῖς*, *ἀνιεῖς*, *ξυνιεῖς*, caeteraque. Sequiorum temporum magistri ac scribae, qui didicerant, ut nos omnes olim, *τίθημι*, *τίθης*, *τίθησιν*; et *ἴημι*, *ἴης*, *ἴησι*, Graeca esse, si quando in veterem formam *ΤΙΘΕΙC* et *ΙΕΙC* incidissent, corrigebant scilicet *τίθης* et *ἴης*, *ξυνίης* cell. Factum est, ut de ea re Brunckius verum videret (ad Sophocl. Oed. Tyr. vs. 628), Porsonus contra vehementer falleretur (ad Eurip. Orest. vs. 141): nisi quod Brunckius formas Epicas et Atticas commiscuit, qui communis illorum temporum erat error. Memini me mendum eiusmodi evidentia prope dixerim mathematica sustulisse e Castorionis Solensis versiculo apud Athenaeum p. 454. F:

μωσοπόλε θῆρ κηρόχυτον δς μείλιγμ' ἴης.

nam quia poeta dipodias omnes *ἐνδεκαγράμματος* laboriose fecerat, et una littera iusto numero deest, patet eum *μείλιγμ' ἰεῖς* scripsisse, non *ἴης*. In Eupolidis versiculo trochaico dimetro catalectico, de quo in *Var. Lectt.* p. 220. diximus, editur:

καὶ πείθεις ἄνω σκέλη,

pro *καὶ τιθεῖς*, et sic passim vetustorum Codicum scripturae antiquas formas aut illaesas servant aut verae formae certa vestigia impressa retinent. Pauca haec exempla in *Sophista* animadvertite. Pag. 258. E. editur: *ξυνίης τι*; sed Bodleianus *ξυνιεῖς* optime servavit, et iterum p. 243. B: *πρὸς θεῶν, ξυνίης ὃ τι λέγουσιν*; rectissime idem liber *ξυνιεῖς* exhibet. Nostro loco *ΤΙΘΕΙC* certissimam fidem habet: scribae participium esse rati abstinuere manus: tu si indicativo opus esse clare perspicis, scito te formae antiquae intemeratum exemplum tenere. Itaque hoc tenebimus *τίθημι*, *τίθησιν* et *ἐτίθην* proba esse: in caeteris *τιθεῖς*, *ἐτίθεις*, *ἐτίθει* et imperativum *τίθει* constanter usurpari, ut *ξυνιεῖς* similiaque: quae in libris occurrunt *τιθείς*, *τίθεις*, *ξυνίεις* leves esse errores, *τίθης* et *ξυνίης* ex interpolatione esse profecta, et ad hanc rationem et

reliquos scriptores Atticos et Platonem ubique emaculari oportere.

Inconsulto retinuit Stallbaumius formas barbaras *μισθαρνευ-
τικόν* et *μισθαρνευτικοῦ* p. 222. D. et E. nam *μισθαρνεύω*, quod Lobeckius sibi in spuria quadam Hippocratis Epistola legisse videbatur, neque Graecum est neque illic legitur, sed Ionicum *μισθαρνεύντες*. Revoca igitur *μισθαρνητικόν* et *μισθαρνητικοῦ*, et etiam in his sublestam vetustorum librorum fidem observa.

Iterum male deseruit Stallbaumius Heindorfium p. 223. E. certum vitium certa medicina tollentem in his: *ὅσοις τὸ σῶμα τρέφεται καὶ κέχρηται*, imo vero *καὶ χρῆται*, ut ille optime emendavit plaudentibus omnibus praeter Stallbaumium, cuius errorem vix operae pretium est refutare. *Χρῆσθαι* et *κεχρῆσθαι* non magis inter se confundi possunt quam *uti* et *usum esse*, et eo sensu sexcenties recurrunt apud omnes. Stallbaumius Buttmanni nescio quam opinionem probat *κεχρῆσθαι raro* temporis perfecti significationem habere, multoque saepius significare *semper uti* ideoque *habere*. Deinde affert locos ubi *κεχρῆσθαι* notet *indigere*; unde sequitur idem verbum poni pro *habere* et *non habere*. Sic igitur de Stallbaumio dici possit *Φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσι*, pro *fugit eum ratio*. Praeterea laudat e Xenophonte locum (Memor. II. 6. 7), ubi legitur: *ὃ ἂν τοῖς πρόσθεν (ἴπποις) ὀρῶ καλῶς κεχρημένον τοῦτον καὶ ἄλλοι οἶμαι καλῶς χρῆσθαι*, ubi *χρήσεσθαι* unice verum est: „quem antea equis recte *usum esse* video, eum et aliis posthac arbitror recte *usurum*.” Substitue in his *uti* pro *usum esse* et *usurum* et absurda erit oratio. Quoniam *KAI* et *ΚΕ* perpetuo confunduntur, factum est ut *καὶ χρῆσθαι* et *κεχρῆσθαι* saepissime permisceantur et per dittographiam *καὶ κεχρῆσθαι* scribatur multis locis pro *καὶ χρῆσθαι*.

Turpe vitium obsidet Platonis perelegantem locum p. 226. A: *ποικίλον τοῦτο τὸ θηρίον (ὃ σοφιστής) καὶ τὸ λεγόμενον ἐν τῇ ἐτέρᾳ ληπτέον*, cui Theaetetus scite respondet: *οὐκοῦν ἀμφὶ τὴν χρῆν*. Plurimorum imitatione celebratus locus est, quos quum pererudite docti homines conquirerent et emendarent, mirabili casu factum est ut Platonem ipsum, τὸν πατέρα τοῦ λόγου, inemendatum relinquerent. Lege mihi eruditam Wyttew-

bachii annotationem ad Eunapium p. 58, et qui illic indicantur Kuhnii in Indice Aeliani v. ἕτερος et Kusterus ad Suidam v. Ἐκκείμεθα, et optime hanc causam iudicabis. Plato ipse sic scripserat: οὐ θατέρῃ ληπτὸν, quod duobus modis scribae vitiiarunt, qui Atticum θατέρῃ in τῇ ἑτέρῃ resolverunt et ληπτὸν contra dicti sententiam in ληπτέον deformarunt. Qui facile elabitur et multo labore capitur lepide dicebatur non altera manu posse capi, unde scite Theaetetus reponit: itaque ambabus eum capere oportet. Manifestum est ληπτὸν non ληπτέον requiri, et notum est -τόν et -τέον crebro inter se permutari. Quod apud Hesychium legitur: Ληπτέος: ἐπὶ τῶν μὴ εὐαλώτων ἐλέγετο, et mendosum et mutilum esse eruditi viderunt, namque interpretatur proverbium: (Οὐ θατέρῃ) ληπτός. Idem absurdo errore recepit: Ληκτός: κατάληπτος. Recte suo loco dederat Ἀληπτος: ἀκατάληπτος. Qui hunc flosculum e Platone decerpserunt emendatam scripturam secuti sunt, quam aut intactam ipsi servarunt, aut a Criticis recuperarunt depravatam in θήρῃ ληπτὸν, θάτερῃ ληπτούς, θατεραλήπτους, οὐδ' ἕτερα ληπτοί, et sim. Haec igitur omnia docti Critici diligenter emacularunt, sed Platonem ipsum, ex quo uno omnia haec fluxerunt, nescio quomodo emendare supersederunt.

Non uno vitio laborat locus p. 228. C: τί δέ, ὅσα κινήσεως μετασχόντα καὶ σκοπὸν τινα θέμενα πειρώμενα τούτου τυγχάνειν καθ' ἑκάστην ὁρμὴν παράφορα αὐτοῦ γίνεται καὶ ἀποτυγχάνει, πότερον αὐτὰ φήσομεν κτέ. Quod in Bodleiano est γίγνηται et ἀποτυγχάνη indicio est non OCA sed OCA in antiquo libro fuisse, id est ὅσ' ἂν — γίγνηται καὶ ἀποτυγχάνη. Gravioris mendii suspicio subnascitur ubi videmus πειρώμενα in Bodleiano omissum esse quod equidem non tantum non revocaverim, sed etiam duo verba quae sequuntur induxerim. Interpolationem sapiunt et frigidissime adduntur tria verba πειρώμενα τούτου τυγχάνειν, quae prorsus supervacanea venustatem loci minuunt. Καθ' ἑκάστην ὁρμὴν enim significat ὁσάκις αὐτοῦ τυγχάνειν πειρᾶται. Mox scribe ὑπ' ἀμετρίας pro ὑπὸ ἀμετρίας, quales hiatus omnes sedulo e Platone et Atticis undique sunt expellendi.

Stallbaumius, qui solet magistrorum additamentis aliquem

colorem quaerere, audacior repente factus p. 229. A. glossema sibi reperisse videtur idque statim ἰβελίζει et expungi iubet, nunc quidem librorum omnium fideliter conspirantium unanimum consensum nihil reveritus. Videamus quid rei sit. Verba Platonis haec sunt: περὶ μὲν ὕβριν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν ἡ κολαστικὴ πέφυκε τεχνῶν μάλισα δὴ πασῶν προσήκουσα δίκη. Stallbaumio iudice: »pertinet δίκη ad ἡ κολαστικὴ." quo semel sumto facili opera demonstrat quam sit hoc absurdum: itaque molestum δίκη utpote » ex glossemate ortum " expungendum esse censet. Non iuvat multis viri doctissimi et diligentissimi errorem redarguere. Satius erit veram scripturam quaerere et expellere vitium, quod eum in fraudem impulit. Δίκη vitiosum est, vel potius antiquum ΔΙΚΗ a Graeculis male lectum est. Quomodo hoc fieri potuit, inquires, ut ΔΙΚΗ male legeretur? Facillime: est enim ΔΙΚΗ aut *nominativus* aut *dativus*, quoniam I adscriptum in libris etiam vetustissimis aut semper omittitur aut saepissime. Ut uno exemplo utar, ΧΡΗ aut *oportet* significat aut *uteris* (χρή aut χρῆ), et multa sunt similia, ut in Sophista p. 237. C. in Bodleiano est ἄλλος που δὴ δέοι pro ἄλλ' εἰ σπουδῇ δέοι. Iam intelligis quid mihi Plato scripsisse videatur, nempe: ἡ κολαστικὴ — τεχνῶν μάλισα δὴ πασῶν προσήκουσα Δίκη, quod neque interpretatione indiget neque commendatione. Remove Δίκη et τεχνῶν μάλισα δὴ πασῶν προσήκουσα verba sensu vacua erunt et absurde addita. Nemo in Δίκη requireret articulum, qui promiscuo usu aut additur aut omittitur, ut in libro de Legg. VI. p. 777. D: ὁ φύσει σέβων τὴν δίκην, et X. p. 887. D: δίκην τιμῶντες διαφερόντως ἀνθρώπων. Caeterum quam vere dicatur ἡ κολαστικὴ una omnium artium maxime Δίκη προσήκειν fugiet, ut opinor, neminem.

Male abundat copula p. 231. D: τὸ πρῶτον εὐρέθῃ (ὁ σοφιστής) νέων [καὶ] πλουσίων ἑμμισθος θηρευτής. Unum et idem genus est, quos saepe Plato νέους πλουσίους et alibi et in hoc ipso dialogo appellat.

Iterum importuna vocula eximenda est p. 232. C: ξύνισμεν ὥς αὐτοὶ τε ἀντειπεῖν δεινοὶ τοὺς τε ἄλλους [ὅτι] ποιοῦσιν ἅπερ αὐτοὶ δυνατοὺς.

Plane assentior Heindorfio p. 237. A. ubi in libris est: οὐ

γὰρ μήποτε τοῦτ' οὐδαμῇ, Φησὶν, εἶναι μὴ ὄντα, elicenti ex his versum Parmenideum:

οὐ γὰρ μήποτε τοῦτο δαῖς εἶναι μὴ ἔόντα.

et mox recipiendum censeo διζήσιος pro διζήμενος in altero hexametro:

ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἶργε νόημα.

Titubant indocti scribae in antiquis formis Ionicis ΔΑΗΙC et ΔΙΖΗCΙΟC, quibus sibi notiora supponunt. Duos esse hos hexametros Parmenideos uno tenore continuatos perspicuum est ex altero Sophistae loco p. 258. D. ubi recte διζήσιος scriptum est, sed iterum ΤΟΤΤΟΔΑΗΙC in τοῦτ' οὐδαμῇ abiit.

Quod dicit Plato p. 238. A: Μήπω μέγ' εἴπης, a Sophocle sumsisse videtur, cuius celebratus est versiculus:

μήπω μέγ' εἴπης πρὶν τελευτήσαντ' ἴδης.

Quam notus ille versiculus fuerit ostendit Eumenis iocus fratri Attalo uxoris petendae praematuram festinationem obii-cientis" Liv. 42, 16. Insusurravit enim ei in aurem:

μὴ σπεῦδε γῆμαι πρὶν τελευτήσαντ' ἴδης.

vide Nauckhium in Tragicorum Graecorum Frāgm. p. 220.

Venio nunc ad locum misere interpolatum p. 259. E: interrogatus Theaetetus: τί ποτε τὸ παράπαν εἶδωλον λέγομεν, responderat: τὰ τε ἐν τοῖς ὕδασι καὶ κατόπτροις — καὶ τὰ γε-γραμμένα καὶ τὰ ἐντετυπωμένα, caeteraque huiuscemodi. Cui hospes: Φανερός εἶ, inquit, σοφιστὴν οὐχ ἑορκῶς, mirantique cur ita dicat addit: δόξει σοι μύειν ἢ παντάπασιν οὐκ ἔχειν ὄμματα. Πῶς; quaerit. deinde ea dicit, quae nunc miserri-mum in modum sic interpolata sunt in libris omnibus: τὴν ἀπόκρισιν ὅταν οὕτως αὐτῷ διδῶς [ἐὰν ἐν κατόπτροις ἢ πλάσ-μασι λέγῃς τι] καταγελάσεται σου τῶν λόγων [ὅταν ὡς βλέποντι λέγῃς αὐτῷ] προσποιούμενος οὔτε κάτοπτρα οὔτε ὕδατα γινώ-σκειν οὔτε τὸ παράπαν ὅψιν. In his loquuntur alternis Plato et sequioris aetatis Graeculus, quorum nunc in unum com-mista oratio monstrum peperit nullis interpretibus umquam procurandum. Docti homines in nonnullis offendunt et hae-rent, sed utcumque se expediunt. Heindorfius probe sensit ἐὰν ferri non posse pro ὅταν positum, sensit ἐν κατόπτροις recte dici, ἐν πλάσμασι pro πεπλασμένα non item, sensit ὅταν

ὡς βλέποντι λέγῃς αὐτῷ non esse suo loco collocatum, sed ut est in paucis cautus et circumspectus et formidolosus vulgatae acquiescit. Non offendit eum ὅταν ὡς βλέποντι λέγῃς αὐτῷ, quod ita dicitur quasi etiam *alio modo* idem ei dici potuisset, nempe ὅταν ὡς τυφλῷ ὄντι αὐτῷ λέγῃς, quod nemini sano in mentem venire potuit umquam: veluti si quis diceret ὅταν τῷ σώματι λέγῃς αὐτῷ, quasi *alia parte corporis* idem potuisset dicere. Stallbaumius ἐάν expunxit et caetera sic sat bene habere putavit quod nemo probabit. Expungamus utrumque scioli additamentum [ἐάν ἐν κατόπτροις ἢ πλάσμασι λέγῃς τι], et [ὅταν ὡς βλέποντι λέγῃς αὐτῷ], ac senties id quod superest et sanum esse et integrum. Habent haec in se ipsa omnes numeros veritatis, itaque ἐπειδὴ ὡς βλέπουσι ταῦτα γράφω verbum non amplius addo.

Non sum emendando illi loco qui legitur p. 241. D: φαίνεται τὸ τοιοῦτον διαμαχητέον ἐν τοῖς λόγοις. Suspicio compluscula intercidisse et locum esse insanabilem. διαμαχητέον, quod prorsus ab ea re, qua de agitur, abhorret, nihili Graeculus de suo inseruit. In Bodleiano non est eius vola aut vestigium. Nihil superest nisi ut a loci conclamati et depositi interpretatione absteineamus.

Revoca antiquam loquendi consuetudinem p. 243. B: ὅτε μὲν ἦν νεώτερος — ἀκριβῶς ᾧ μὲν ξυνιέναι, imo vero: ὅτε μὲν ἦ νεώτερος. Constat disertis grammaticorum testimoniis Platonem forma ἦ pro ἦν usum esse, indocti scribae ΗΝΕΩΤΕΡΟΣ in ἦν νεώτερος de more depravarunt. In talibus potissimum apparet quae sit librorum fides et qualis sit quisque fidei librorum iudex. Plato ubique scripserat ἦ, παρῇ, ξυνῇ, etiam ante vocalem, quemadmodum in plusquamperfectis usurpaverat formas exeuntes in -ῃ, -ῃς et εἰ, contractas ex -εα, -εαι et -εε; in tertia persona ante vocalem -ειν constanter dederat; etiam in imperfectis ἦα, ἀπῇα, cet. si vocalis sequebatur, ἀπῇειν, παρῇειν cet. posuerat sine ulla varietate, quemadmodum et ἦμεν, ἦτε et ἦσαν ubique dixerat. Omnes Attici olim summa constantia non aliis formis quam his ipsis usi fuerunt: id quod praeter analogiam et Veterum diserta testimonia etiam librorum vetustissimorum scripturae luculenter demonstrant. Qui olim λέξεις Πλάτωνος collegerunt et interpretati sunt eru-

diti Grammatici omnia haec extra omnem dubitationem posuerunt. Unius ex his testimonio utar. Grammaticus adhuc incertus (cuius mihi nomen reperisse videor, ut infra demonstrare conabor) qui λέξει Πλάτωνος peregrinam condidit, in qua orationis Platonicae rationem et usum diligenter exposuit, a Photio totus in suam farraginem receptus est et sic ad nos pervenit. Duos ex eo locos hos mihi expende: Ἡ: χωρὶς τοῦ ἢ περισπωμένως ἀντὶ τοῦ ἕα, ἤμην. καὶ παρῇ ἀντὶ τοῦ παρήμην. περὶ ψυχῆς· καὶ αὐτὸς οὐκ ἢ μυθολογικός. Interpretatur Platicum ἢ appposito vetusto Homérico ἕα, unde natum est, et sequiorum vitiosa forma ἤμην. Ut in λέξει Πλάτωνος apponit tantum nomen Dialogi: περὶ ψυχῆς. Locus legitur in Phaedone p. 61. B, ubi Stallbaumius edidit οὐκ ἢ μυθολογικός. De plusquamperfecti formis in eadem λέξει haec annotata sunt: v. Ἡἰδῃ: ἀντὶ τοῦ ἥδειν. Εὐθύδημος· καὶ τῶν δὴ περὶ ψυχῆς· ἀλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἥδη ὁ Κρίτων, quae mutila et corrupta sunt. Laudaverat grammaticus locum ex Euthydemo ubi ἥδη legebatur: duo insunt p. 271. C: ἔγωγε οὐκ ἥδη προτοῦ κτέ. et p. 302. A: καὶ γὰρ ἥδη γὰρ ὅτι ἐξ αὐτῶν καλὸν τι ἀνακύψοι, quem locum manifestum est ex scripturae reliquiis a magistro descriptum fuisse. Nempe καὶ τῶν δὴ natum est ex ΚΑΓΩΗΔΗ (γὰρ ὅτι κτέ). Deinde alterum locum e Phaedone (pag. 63. E.) addiderat sic: περὶ ψυχῆς· ἀλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἥδη, ἔφη ὁ Κρίτων. Praeterea nobile exstat Panaetii in hanc rem testimonium, de quo dixi in Nov. Lectt. p. 213. Ἀττικοὶ τοὺς ὑπερσυντελικούς ἐν τῷ ἢ μόνῳ περατοῦσιν ἥδη λέγοντες καὶ ἐνενοήκη καὶ ἐπεποιήκη καὶ οὕτω Φησὶ Παναίτιος ἔχειν τὰς γραφὰς παρὰ Πλάτωνι. quod testimonium egregie confirmatur annotatione, quam ex eadem λέξει Πλάτωνος Photius v. Ἑωράκη descripsit: Ἑωράκη τὸ πρῶτον πρόσωπον, ὡς ἐπεπόνθη καὶ ἐπεποιήκη καὶ ἥδη (ἀντὶ τοῦ) ἥδειν. Πλάτων τοῖς τοιούτοις χρῆται σχηματισμοῖς. Grammaticus Ἑωράκη sumsit e libro I. de Rep. p. 328. C: διὰ χρόνου γὰρ Ἑωράκη αὐτόν, in cuius loci vicinia ἐπεπόνθη occurrat pag. 329. B: ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθη, similiaque passim in Parisino et Bodleiano aetatem tulerunt. Itaque iam vivo Panaetio de ea re dubitatio quaedam et controversia fuit, et quemadmodum alibi ostendimus in libris Hippocratis for-

mas veteres Ionicas ab Editoribus antiquis in vulgares fuisse refectas, sic in Platonis scriptis veteres formae Atticae ad recentiorē scribendi consuetudinem accommodatae sunt. Quod ubi semel luculenter constiterit, simul constat quantum fidei tribuendum sit in tali re Codicibus paulo ante saeculum novum exaratis. Ad Phaedonis locum Stallbaumius annotavit servata lectione ἥδειν: »Photius — exhibet formam Atticam ἥδη. sed codices omnes ἥδειν." Sed, o bone, non Photius exhibet ἥδη, sed perantiquus auctor τῆς Πλάτωνος λέξεως, sed Panaetius aliquanto etiam antiquior testis diserte docet in Codicibus Platonis eam formam in -η, non in -ειν exire. Si »Codices omnes," qui nunc exstant et prae illorum aetate recentissimi sunt, in ἥδειν conspirant, apparet eos omnes vitiatos interpolatosque esse. Platonis ipsius manum quaerimus, non opiniones eorum qui tredecim post Platonis mortem saeculis mendosos hos libros exararunt. Libri optimi olim ubique formas Atticas solas exhibebant, nunc libri omnium deterrimi et pessimi easdem formas omnes ubique habent ex interpolatione refectas. Caeteri omnes, qui inter optimos et pessimos medium locum tenent, modo formas genuinas retinent modo interpolatas scripturas praebent, et ita quidem ut quo sit quisque liber vetustior et fide dignior eo saepius eas formas fideliter servaverit, quibus Platonem usum esse idonei testes memoriae prodiderunt. Ecquid igitur a sana ratione est alienius, et aequa potest esse insignior ἀκρίβεια quam in ea re librorum omne genus testimonia numerare et ubi plures tamquam pulli in Romanorum auspiciis addixerint, formas sinceras admittere, ubi autem »aut exigua aut nulla sit librorum auctoritas" deserere et repudiare id quod solum probum esse et genuinum satis aliunde constet. Tamen id homines eruditos video facientes. Veteres ἥ dicebant pro ἦν: Tragicis omnes et Comici non aliter quam sic dixerant: eruditi magistri unanimi consensu illas formas solas comprobant, tamen ubi libri non addicunt, Critici non audent ab iis latum unguem discedere. Schneiderus in praefatione ad Platonis Rempublicam p. 44 sqq. multos locos collegit ubi ἥ Codicum nostrorum testimonio confirmatur, at idem alios locos »ubi Codices auctoritatem sufficientem non praebent" nil audet mutare et

vitiosum ἦν retinendum esse arbitratur. Equidem, qui Platonis manum non tantum ex Codicibus mendosis et interpolatis constituendam esse arbitror multoque minus ex singulis in quoque loco Codicum scripturis, Atticum ἦ etiam invitissimis libris ubique revocandum esse censeo, etiam in compositis παρῇ et ξυνῇ. Critico extorqueri posse non debet esse in talibus certam ac perpetuam analogiam quam ubi semel reperi- tam firmiter undique documentis testimoniisque stabiliverit, futilium librariorum inconstantiam et levitatem et sciolorum interpolationes certo iudicio contemnat. Semper erunt infirmiores qui illam rationem neque capiant neque probent, sed meticulosi fidem librorum implorent et latum unguem a lectionibus tralaticiis non audeant discedere. Etiam hodie vetus doctorum discidium perdurat, καὶ οἱ μὲν Ἀριστάρχαιοί ἐσμεν, οἱ δὲ Κρατήτριοι. Sunt qui τὴν ἀναλογίαν sequantur et amplectantur; aliis ἡ ἀνωμαλία praeplacet quam omnibus modis tuentur, sovent aut excusant et »ferendam esse" clamant. Non tantum Platoni ubique ἦ reddendum est, sed Tragicis quoque omnibus et Aristophani caeterisque omnibus poëtis τῆς ἀρχαίας κωμωδίας, praeterquam si vocalis sequitur. Plato etiam sequente vocali ἦ retinuit, ut libri demonstrant iis locis, quibus non sunt interpolati: vide Schneiderum in Praefat. l. l. qui quam inconsiderate librorum, qui nobis nunc soli supersunt, auctoritatem sequatur declarat locus in libro I. de Rep. p. 328. C. ubi edidit: εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄγν, οὐδὲν ἂν σε ἔδει δεῦρο ἰέναι. Non ausus est ἦ recipere, quoniam vix unus est liber Venetus, in quo ἦ legatur, caeteri omnes in ἦν fideliter conspirant. Melioribus libris usus est Porphyrius, qui quum de forma μονογραμμάτων veterum Atticorum ad Homerum disputaret (in Scholiis ad Iliadem E. 555. et ad Odysseam Θ. 186.) quatuor testimoniis utitur, uno Cratini: παρὰ Κρατίνῳ ἐν Πυτίνῳ.

γυνὴ δ' ἐκείνου πρότερον ἦ, νῦν δ' οὐκέτι.

duobus Sophocleis: καὶ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἐν τῇ Νιδίβῃ.

ἦ γὰρ Φίλη γὰρ τῶνδε τοῦ προφερτέρου.

καὶ ἐν Οἰδίποδι τῷ ἐπὶ Κολωνῷ.

ἦ δοῦλος οὐκ ὠνητὸς ἀλλ' οἶκει τραφεῖς.

quibus dēnique addit hunc ipsum Platonis locum, quo de agimus, καὶ παρὰ Πλάτωνι τῷ Φιλοσόφῳ· οὐ γὰρ ἐγὼ ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥαδίως. Apparet Porphyrium scripsisse: εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν δυνάμει ἦ τοῦ ῥαδίως (πορεύεσθαι πρὸς τὸ αὐτό). Stolidi scribae in Cratini loco dederunt: ἦν νῦν δ' οὐκέτι, et in Sophocleo ἦν δοῦλος: vides eos nihil cogitare neque intelligere quid scribant. In Codice unico Sophocleo scriptum est mendose in Oedip. Coloneo vs. 1125. ἦν δοῦλος. Hos tu homunciones, si lubet, sequere: equidem Porphyrium sequor. Schneiderus quoque »si certo constaret scholii auctorem esse Porphyrium" Codicem Venetum »sequi minus dubitasset," quasi vero absque Porphyrio fuisset aliqua iusta dubitatio esse potuisset. Eodem iure ἥδη, ἐωράκη, ἐπεπόνθη, ἀπωλώλη, similiaque omnia Platoni ubique reddemus, et in tertia persona -ειν ante vocalem. Diximus de ea re aliquid in Nov. Lectt. p. 217, et plura de genere hoc ad alium Platonis locum annotare in animo est.

Quod continuo apud Platonem sequitur duobus aliis scripturae mendis infectum est: ὅτε μὲν ἡ νεώτερος τοῦτο τε τὸ νῦν ἀπορούμενον, ὁπότε τις εἴποι, τὸ μὴ ὄν, ἀκριβῶς ᾤμην ξυνιέναι. νῦν δὲ ὁρᾷς ἵν' ἐσμὲν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπορίας. Primum inepte abundat τε in verbis τοῦτο [τε] τὸ νῦν ἀπορούμενον, sed quum Bodleianus exhibeat τοῦτο τε νῦν facili negotio emendatur τοῦτο τὸ νῦν ἀπορούμενον. Saepe TE et TO locum inter se mutant. Deinde induxerim frigidum interpretamentum τὸ μὴ ὄν, quod et prorsus est supervacuum et in aliena sede collocatum, namque moleste disiungit τοῦτο τὸ ἀπορούμενον — ξυνιέναι, quae arcte coniungenda esse vides. Non potest enim verbum εἶπαι illum accusativum regere. Commode igitur ὁπότε τις εἴποι interponitur, sed inutilis et inepta epexegesis illo certe loco inseri non potuit.

Superest tertium mendum in verbis: ὁρᾷς ἵν' ἐσμὲν — τῆς ἀπορίας. Expuncto articulo scribendum est: ἵν' ἐσμὲν ἀπορίας, quod a Platone dictum est ut Sophocles dixit in Aiace vs. 586: οὐχ ὁρᾷς ἵν' εἴ κακοῦ, et Herodotus I. 215: ἔμαθε ἵνα ἦν κακοῦ, et Euripides in Ione vs. 1271: ἵν' εἴ τύχης, multique alii similia multa dixerunt. Non admittunt haec articulum, et longe alia res est quum dicitur ἵνα — τῆς χάρις, ἵνα —

τῆς πόλεως, ut facile intelligitur: haec enim definita sunt, illa non item.

Remove p. 244. B. Macedonicam imperativi formam ἀποκρινέσθωσαν et Platoni redde suam ἀποκρινέσθαι.

In Parmenidis versibus editur p. 244. E:

τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον

οὔτε τι βαιότερον πελέναι χρεὼν ἐστὶ τῇ ἢ τῇ.

sed barbarum est πελέναι, ut opinor. Lingua Epica habet infinitivos in -έμεν et -έμεναι exeuntes, ut ἀκούεμεν et ἀκούμεναι, sed forma in -έναι, qualis esset ἀκούέναι, mera est barbaries. Duplex est emendandi via: aut enim πελέμεν emendandum est aut τελέθειν, quod quia aliquanto est usitatius alteri formae praetulerim.

In Theaeteto p. 180. E. legitur alius versus Parmenidis, quo τελέθειν confirmatur. Legitur illic: ἄλλοι αὖ τάναντία τούτοις ἀπεφύγαντο οἷον ἀκίνητον τελέθειν τῷ πάντ' ὄνομ' εἶναι, ubi Heindorfius ex Simplicio assertit Parmenidis hexametrum:

οὔλον ἀκίνητόν τ' ἔμεναι ὃ πάντ' ὄνομ' ἐστίν.

et probat Buttmanni correctionem τελέθειν pro τ' ἔμεναι. Equidem sic correxerim:

οὔλον ἀκίνητον τελέθειν τῷ πᾶν ὄνομ' εἶναι.

Ut in illo loco τελέθειν abiit in barbarum πελέναι, sic hoc loco in τ' ἔμεναι. Eadem opera liberemus lectione barbara proverbium vetus apud Strabonem IX. p. 408. Casaub.

εἰς Σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἵναι μήτ' ἄλλω ἔπεσθαι.

faex Graecorum dicebat ἵναι multum indignante Phrynicho. Emenda:

εἰς Σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἵμεν μήτ' ἄλλω ἔπεσθαι.

Pag. 245. D. in verbis ἄλλα μύρια ἀπεράντους ἀπορίας ἔκαστον εἰληφὸς φανεῖται, reiicit Stallbaumius Heindorfii emendationem ἄλλας μυρίας in uno tantum Codice repertum. Non est ulla dubitatio quin ἄλλας μυρίας correctori debeatur, sed corrector ille, quisquis fuit, rectum vidit et Platonis manum ex ingenio optime restituit. Simillimum mendum obsidet locum vicinum p. 245. E: τοὺς — διακριβολογουμένους — πάνυ μὲν οὐ διεληλύθαμεν, ὅμως δὲ ἱκανῶς ἐχέτω. Luce clarius est Platonem dixisse: «quamquam non omnes enumeravimus, tamen satis esto.» Itaque πάντας μὲν οὐ pro πάνυ μὲν οὐ

verum est, idque nunc ex Eusebio revocatum. Sed mutatione opus non esse Stallbaumius existimat, namque ἄλλα μυρία neutro genere recte dici idque apparere e versiculo Aristophanis in Ranis vs. 90. quem Bernhardys comparaverit:

τραγῳδίας ποιοῦντα πλεῖν ἢ μύρια.

Profecto si τραγῳδίας μύρια concoquere quis poterit pro μυρίας, non facile eum quidquam offendet. Sed salva res est: fugit enim virum acutissimum ratio: πλεῖν ἢ μύρια non refertur ad τραγῳδίας, sed ad praecedens μεираκύλλια:

οὐκουν ἕτερ' ἔστ' ἐνταῦθα μεираκύλλια

τραγῳδίας ποιοῦντα πλεῖν ἢ μύρια,

Εὐριπίδου πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίσσερα.

Neque minus fallitur vir optimus ubi confert locum e Menexeno p. 235. B. καὶ μοι αὕτη ἡ σεμνότης παραμένει ἡμέρας πλείῳ ἢ τρεῖς, quae verba sana esse putat. Non saniora sunt his Latinis: »dies *plura* quam tres." Emenda πλεῖν ἢ τρεῖς. Solet Atticum ΠΛΕΙΝ corrumpi in πλέον, πλείον et πλείῳ, ut alibi diligenter ostendimus. Quae ad eundem locum apposuit Stallbaumius aut aliena sunt aut corrupta. Diodori Siculi testimonio non utimur, etiam incorrupto. Ἐλαττον dici et πλέον sive πλεῖν nulla est controversia, sed si Attice dicitur γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη, vel πλεῖν ἢ τριάκοντ' ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐκάστου, quid, quaeso, facit ad locum nostrum? Nihil prorsus. Neque miramur dici πλείῳ δεδιέναι, ἐλάττω ἐπιδημῆσαι, πλείῳ λυπεῖσθαι: ubi enim πολλά habet locum, ibidem et πλείῳ et πλείῳ. Nemo nescit rectissime et saepissimè dici πολλά et ὀλίγα χαίρειν et λυπεῖσθαι, et ἐπιδημῆν, aliaque sexcenta huiusmodi. Sed quomodo ex illis colliges recte dici ἡμέραι πλείῳ, ἀπορίαι μύρια, similiaque alia foedissima? Num tu putas ἡμέραι πολλά, aut πολλά τραγῳδίαι, aut πολλά ἀπορίαι non esse absurda? Nihilo minus absurda sunt μύρια ἀπορίαι et ἡμέραι πλείῳ.

Non est Graccum quod p. 235 C. legitur: τίν' οὖν προσερεῖμεν, ὦ Θεαίτητε, ταύτην; requiritur enim τί οὖν pro τίν' οὖν, ut perpetuo omnium usu satis constat. Quo nomine appellas? Graece dicitur τί καλεῖς; τί ὀνομάζεις; et τί προσαγορεύεις; ut in libro IV. de Rep. 428 D: τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις; et alibi passim. Reddenda est eadem loquendi forma Aristophani

in Nubibus vs. 847: ubi Strepsiades filio gallum gallinaceum ostentans ex eo quaerit:

Φέρ' ἴδω, σὺ τοῦτον τί δνομάζεις; εἰπέ μοι.

— ἀλεκτρυόνα.

nunc sine sensu editur: σὺ τοῦτον τί νομίζεις;

Articulum necessarium excidisse video p. 254 C: ἵνα τό τε ὄν καὶ μὴ ὄν εἰ μὴ πάσῃ σαφηνεῖα δυνάμεθα λαβεῖν, ἀλλ' οὖν λόγου γε ἐνδεεῖς μὴδὲν γιγνώμεθα περὶ αὐτῶν. Rescribendum est τό τε ὄν καὶ (τὸ) μὴ ὄν, ut *duae* res diversae esse intelligantur. Semper in talibus articulus repetendus est, quem saepe negligenter a scribis omitti alias demonstravimus. Ex huius rei observatione emendandus est locus Aristophanis in Nubibus vs. 1190, ubi sic legitur:

ἐκεῖνος οὖν τὴν κλησιν εἰς δὺ' ἡμέρας

ἔθικεν, εἷς γε τὴν ἔννυ τε καὶ νέαν.

mirer si illud γε concoquere possis. Emendandum est εἷς τε τὴν ἔννυ καὶ τὴν νέαν, sic enim ex *uno* die, quem Attici τὴν ἔννυ τε καὶ νέαν appellant, *duo* dies repente existunt, quod ille ioco demonstrare nititur. Scribae, qui in vicinis saepius vulgarem formam τὴν ἔννυ τε καὶ νέαν legerant, idem pro τὴν ἔννυ καὶ τὴν νέαν supposuerunt, quo facto ΤΕ praecedens in γε mutatum est.

In vicinia p. 254 D. ubi in libris omnibus est: ἐὰν ἄρ' ἡμῖν πη παρεικασθῇ — ἀθροῖς ἀπαλλάττειν, felicissima emendatione Platonis manum revocavit Boeckhius, nempe παρεικάθῃ. In talibus optime librorum Punica fides arguitur. Ante saeculum nonum nescientes Graeculi quid esset ΠΑΡΕΙΚΑΘΗ inserta litterula notum sibi vocabulum substituunt sententiae securi. Absurdum esse ἐὰν ἡμῖν παρεικασθῇ ἀθροῖς ἀπαλλάττειν non venit iis in mentem. Multos errores pepererunt antiqui Atticorum aoristi διωκαθεῖν, ἀμυναθεῖν, εἰκαθεῖν, ὑπεικαθεῖν, παρεικαθεῖν, ἀλκαθεῖν, σχεθεῖν, παρσχεθεῖν, cel. de quibus est verissima Elmsleii observatio ad Euripidis Medeam vs. 186. Per multa saecula tenuerat vetus error ΔΙΩΚΑΘΕΙΝ et sim. praesentis temporis formam Atticam esse pro διώκειν, ΑΜΥΝΑΘΕΙΝ pro ἀμύνειν, ceteraque ad eundem modum. Hunc errorem pepererunt et aluerunt grammatici veteres, quum ita scriberent: Hesychius Διωκάθειν: διώκειν, et Ἀμυνάθειν:

ἀμύνειν, βοηθεῖν. Timaeus: Διωκάθειν: διώκειν ἐγκαλοῦντα ἢ τρέχοντα. Moeris: Διωκάθειν κοινὸν Δωριέων καὶ Ἰώνων. διώκειν Ἑλληνικῶς. Tandem verum vidit Elmsleius l. l. qui acutissime perspexit aoristos hos esse et διωκαθεῖν esse διῶξαι, ἀμυναθεῖν ἀμύναι sive βοηθῆσαι, εἰκαθεῖν idem quod εἶξαι, et similiter in caeteris. Oblocuti nonnulli sunt, in his Stallbaumius ad Platonis Gorgiam p. 483 A. et ab illo laudatus Hermannus ad Sophoclis Oedip. Colon. vs. 1019. sed quod verum et evidens est evertere non potuerunt. Ἐδιώκαθες in Platonis Gorgia l. l. non minus aoristus est quam in Aristophanis Vespis vs. 1197.

κάπρον | ἐδιώκαθές ποτ' ἢ λαγῶν ἢ λαμπάδα
ἔδραμες.

Solus grammaticorum veterum Photius recte monet: Ἡμῖν ναθον: ἤμυνα. Sic igitur εἶκω habebat aoristum εἶκαθον, ut ὑπείκω ὑπείκαθον, et παρείκω παρείκαθον. Neque est ulla dubitatio quin apud Hesychium pro Εἰκαθέσοιμεν: παραχωρήσωμεν corrigendum sit: Εἰκάθοιμεν: παραχωρήσαιμεν. Ultraque forma εἰκαθεῖν et παρεικαθεῖν recurrit aliquoties apud Sophoclem. Plato praesens ὑπείκω et aoristum ὑπείκαθον composuit in Apologia Socratis p. 32 A: οὐδ' ἂν ἐνὶ ὑπείκαθοιμι —, μὴ ὑπείκων δὲ ἀπολοιμην, ubi videbis sequiores Graeculos in Codicibus deterioribus pro ὑπείκαθοιμι supposuisse ὑπείκοιμι. Similem fraudem docti homines commissam esse animadverterunt in Euthyphr. p. 15 D, in Gorgia p. 483 A, et in libro II. de Rep. p. 375 D. Confidenter homunciones imperiti formas sibi incognitas in vulgares sic relingunt ut aoristis praesentia substituant. Omnium, quos sciam, extremi Iulianus et aequales Platonis studiosi, Themistius et Libanius, horum aoristorum usum et notionem perspectam habuerunt. Desertum est Iuliani testimonium in Orat. VII. p. 254 A: μήτε σαυτοῦ μήτε ἐκείνων ταῖς ἐπιθυμίαις δουλεύων ὑπείκαθης, namque μὴ cum coniunctivo ὑπείκαθης coniunctum certo argumento est aoristum esse, non praesens. Faex Graecorum in forma vetere ΠΙΠΙACΘΑΙ turbare solet, ut in similibus omnibus κίχρασθαι, κρέμασθαι, πίμπλασθαι, ὀνίνασθαι, πίπλασθαι, πτάσθαι, διαπτάσθαι cell. dabant enim κίχρᾱσθαι, δικ-

πταῖσθαι, πριᾶσθαι, sim. Itaque quum apud Aristophanem legeretur:

ΜΗΠΙΡΗΙ, παῖ, δᾶδ', ἐπειδὴ Φῶς Σεληνάλας καλόν.

in Nubibus vs. 604, pro μὴ πρίη, quod Ravennas servavit solus, supposuerunt πρίω, πρί' ὦ, πρίου, πρίε, quae turpissima vitia sunt. Μὴ πρίω soloecum est quia πρίασθαι apud Veteres est verbi ὠνεῖσθαι aoristus. Eodem argumento demonstratur σχεθεῖν, κατασχεθεῖν, παρασχεθεῖν aoristos esse, cuius rei unum exemplum ex Euripide proferam, ut verba poëtae vetere mendo liberem. In Euripidis fragmento apud Erotianum v. Σκευροτέραν legitur:

Γυναῖκες, ὀρμήθητε, μὴδ' ἄθυμIAN

σχέθη τις ὑμῶν.

sed quia et ratio et usus Graecitatis requirunt ut dicatur ἄθυμία ἔχει με, non ἔχω ἄθυμIAN, nullo negotio intelligimus poëtam dedisse μὴδ' ἄθυμία σχέθη τιν' ὑμῶν.

Semel in Platone lectum παρεικάθη a Photio in aliqua Πλάτωνος λέξει repertum et in suam farraginem ita receptum est ut ipsa vetus glossa emendate scripta exstaret, sed interpretatio corrumpetur. Quod enim apud Photium legitur: Παρεικάθη: παρέλθη, sine controversia ad Platonis locum, de quo dicimus, referendum est; sed quid sibi vult, quaeso, παρέλθη? Nihil minus παρεικάθειν significare potest quam παρελθεῖν. Verbum impersonale παρείκει μοι significat conceditur mihi aliquid, datur mihi alicuius rei copia aut facultas, et Plato scite et urbane ut de loco periculi pleno dixit: «*si quae nobis contigerit ut inde tuto et sine malo nos recipiamus.*» Quid igitur vetus magister pro παρεικάθη substituit? Credo, id fecit quod in tali re solent: aoristo praesens apposuit, ut in Διωκαθεῖν: διώκειν, Ἀμυναθεῖν: ἀμύνειν. Itaque Παρεικάθη: παρείκη commodissime dare potuit, et hoc si non verissimum est, certe vero est proximum.

Quod legitur p. 254 D. ἂ νῦν δὴ (νυνδὴ) διῆμεν proba et genuina forma est, quam vetusti Codices ubique prope sine ulla varietate integram servarunt, ut in Rep. I. p. 327 B: ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄςυ, et in fine Protagorae p. 362 A, et περιῆμεν in Protag. p. 311 A. (ubi Bodleianus περιήμεν exhibet), et προσῆμεν in Protag. 316 B. Itaque in Phaedone

p. 59 D. optime Heindorfius reposuit εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη. Libri deteriores -ῆειμεν dare solent, sed satis constat Atticos omnes ἤμεν, ἥτε et ἥσαν cum omnibus compositis constanter usurpasse, quamobrem in libro I. de Rep. p. 352 E. emendandum est: ἐφ' οὗς ἥσαν, pro ἥεσαν. Satis de ea re alibi diximus: nunc satis habeo diserta grammaticorum veterum testimonia addere. In Etymologico M. v. Ἀπῆμεν: — τὸ πληθυντικὸν ἤμεν οἷον προσῆμεν, τὸ δεύτερον ἥτε καὶ συνθέσει.

ταῦτα ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῆτε βεβουλευμένοι.
quae spectant duos locos Demosthenis, alterum de Fals. Legat. p. 546, 16: προσῆμεν τῇ βουλῇ, alterum de Corona p. 506, 12: ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῆτε βεβουλευμένοι, ubi Codices ad unum omnes in vitiosa forma ἀπήειτε conspirant.

Idem v. Εἰσῆμεν: ἀντὶ τοῦ εἰσῆειμεν σὺν τῷ ι. Καλλιῆς Πεδήταις. καὶ εἰσῆσαν ἀντὶ τοῦ εἰσῆεσαν Ἀγάθων Ἀερόπῃ. et iterum v. Ἡεῖν. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.

ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ἤμεν τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐν Γηρυτάδῃ.

ἥσαν εὐθὺ τοῦ Διουσιῖου.

quibus addendum est quantivis pretii testimonium, quod Photius et e Photio descriptum Suidas servarunt. Emendatum hic illic adscribam: Ἡῖα δυσυλλάβως τὸ ἐπορευόμην σὺν τῷ ι γράφεται. οἱ γοῦν Ἱωνες ἥῖα λέγουσι. καὶ ἥσαν τὸ ἥεσαν. καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ οὕτως ἀναγνώσειον· ὅτι ἀκμάζοντες τε ἥσαν ἐς αὐτόν. οἱ δὲ Ἱωνες ἥῖσαν. Ἀριστοφάνης Ὀλκάσιν.

ἐπεὶ δ' ἐγενόμην οἴπερ ἥ ἐπὶ ξύλα.

Haec observatio fluxit ex eruditi ἀττικιστοῦ antiqua λέξει, de qua infra dicemus. Doctus magister duas formas Atticas annotavit ἥα et ἥσαν, quarum illa saepius occurrit, et ἥσαν restituendum est ubi diximus. Vulgata lectio apud Photium haec est οἱ γοῦν Ἱωνες ἥῖα λέγουσι καὶ ἥσαν τὸ ἥεσαν. et post pauca: οἱ δὲ Ἱωνες ἥεσαν καὶ ἥσαν, quae mendosa sunt et corrigenda ut supra scripsimus. Quia in libris omissio I scribi solebat HA et HCAN grammatici admonent σὺν τῷ ιῶτα haec esse scribenda et commode in eam rem utuntur certo indicio dialecti Ionicae. Sic docebant scribendum esse ζῶον, ῶον, θῶν et ἄθῶος, ut quae contracta essent e ζῳόν, ᾧόν,

θωή et ἀθωία, quorum usus apud Iones constabat. Eodem igitur modo docuit magister ἥα scribendum esse ex ἥα, et ἥταν ex ἥισαν. Quas turbas dederit vetus scriptura HCAN, ΠΑPHCAN sim. pro ἥταν, παρῆσαν cet. alias diligenter demonstravimus, quare nunc quidem verbum non amplius addo.

C. G. COBET.

(Continuabitur).

LOCUS IN ACTIS APOSTOLORUM VII. 20. TENTATUS.

Quo saepius in Actis Apostolorum VII. 20. relego verba Stephani: ἐν ᾧ καὶ ἐγεννήθη Μωϋσῆς καὶ ἦν ἀσθεὶς τῷ θεῷ, eo magis mihi confirmatur suspicio eam scripturam quam unanimi librorum Mss. consensu nixam tamen mendosam esse et vitium alere ex antiquissimo scribae errore natum. In re tam aperta et in tanta sententiae simplicitate magna me spes tenet fore ut alii quoque vulgatae lectionis difficultatem sentiant, quam ubi viderint omnem sanam interpretationem respuere et nodum esse inextricabilem, aquis animis laturos esse confido, si abiecto vetere scribae errore ipsam scriptoris manum coniectando reperire studeam. Mendosum est ACTEIOC, in quo quid lateat ita quaerendum est ut primum sententiae loci ratio habeatur et restituatur id quod ubique reliquis Stephani verbis conveniat, deinde ut quid requirat loquendi usus doceatur, denique ut palaeographice demonstretur quomodo ex antiqua et proba lectione veteris scribae errore vulgata scriptura nasci potuerit. Mendosum esse ACTEIOC demonstrant eruditorum interpretationes ad unam omnes cum certo et perpetuo Graecitatis usu pugnantes, ut in loco corrupto fieri necesse est, quem nemo potest interpretari nisi ut aliquid comminiscatur ac fingat de suo al

reliquorum omnium perpetuo usu abhorrens. Quo sensu Graece dicatur ἀσεῖος et παιδίον ἀσεῖον nemini dubium esse potest. Ἀσεῖος semper et ubique est *lepidus, venustus, elegans*, et ἀσεῖον παιδίον est quem *scitum puerum* Romani appellant, ut obstetrix apud Terentium in *Andria* III. 2. 6:

Per ecaster scitus puer est natus Pamphilo.

Unum tantum Graecum testem producam plane idem dicentem. Aristaenetus in *Epist.* I. 19. pag. 91. Boiss. ita scribit: τῆς Εἰλειθυίας ἐν καιρῷ ἐπιστάσης τίττει παιδίον ἀσεῖον, νῆ τὰς Χάριτας. Hanc autem vocabuli ἀσεῖος significationem unicam verba Stephani non admittunt, neque ἀσεῖος cum dativo τῷ θεῷ coniungi ullo modo potest. Quid igitur Stephanus dixerat? Nempe non ACTEIOC, sed ΔΕΚΤΟC, καὶ ἦν δεκτὸς τῷ θεῷ, plane eodem sensu, quo scriptor idem in eodem libro (X. 35.) dixit: οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην ΔΕΚΤΟC αὐτῷ ἔστιν. Noli mirari quo pacto ΔΕΚΤΟC in ACTEIOC abierit. In unciali veterum Codicum scriptura oculis discerni non potest, nisi ab eo qui hoc agat et Graece sciat, utrum A an Δ, E an C, K an IC, I an T scriptum sit. Itaque illa litterarum elementa passim in omnibus Graecorum libris confusa esse certis exemplis videmus. Paucissima vide de multis. ΔΕ et AC confusa sunt et alibi et in versiculo Teleclidis apud Photium v. Σεῖσαι·

ἀλλ' ὦ πάντων δὲ τῶν λῶσοι σεῖσαι καὶ προσκαλέσασθαι
παύσασθε δικῶν ἀλληλοφάγων.

Suidas olim haec fideliter e Photio describens reperit idem vitium δὲ τῶν, quod simul metrum iugulat et sententiam. Porsonus vidit in ΔΕΤΩΝ latere ACTΩΝ, ὃ πάντων ἀστῶν λῶσοι σεῖσαι. Confundi K et IC saepissime ipsi ostendimus in *Variis et Novis Lectionibus*. Pauci philologi nesciunt Athenaei ridiculum errorem, qui aliud agens pro CICTΦOC legit σκύφος apud Ephorum de Dercylida hominum callidissimo haec scribentem: ἦν γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ τρόπῳ Λακωνικὸν οὐδ' ἀπλοῦν ἔχων ἀλλὰ πολὺ τὸ πανοῦργον καὶ τὸ θηριῶδες. διδ καὶ σκύφον (imo vero CICTΦON, Σίσυφον) αὐτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσηγόρευον. Inspice locum ipsum in libro XI. p. 500 C. et ipsius Athenaei hunc turpissimum errorem esse videbis. Ne umbra

dubitationis supersit audi Xenophontem, qui cum Dereylida in Asia fuit (Hellen. III. 1. 8): Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεῦμα, ἀνὴρ δοκῶν εἶναι μάλα μηχανητικός (urbane pro πανοῦργος). καὶ ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος. Quis igitur scribas mirabitur scribere Ἀκωπος pro Αἰσωπος, Ἐκίδωρος pro Εἰσίδωρος, ἐρκτικός pro ἐριστικός, aut contra λαίσωνες pro Λάκωνες, εἰς ὧν pro ἐκῶν, ἴσαι pro καί, πλεῖστος pro πλεκτός? Quid facias Hesychio eruditissimo (ut aiunt) grammatico, qui bona fide dedit:

Κεῖσθαι: ὑποκεῖσθαι ἐνέχυρα.

Κεῖσιβδηλευμένοι: νωθροί.

Κεῖσομαι: τεθήσομαι.

pro Κεκιβδηλευμένοι: νόθοι. Palmam stultitiae praeripuit omnibus scriba qui *ursum* (ἄρκτον) in *virum optimum* (ἄριστον) convertit, Conf. Var. Lectt. p. 124. Apud Menandrum aliquis ad vinosam animum ita dixerat:

ἦν τᾶλλα δ' ἦς ἄμεμπτος ἔκτην ἐπὶ δέκα

Βοηδρομιῶνος ἐνδελεχῶς ἄξεις αἰ,

namque illis temporibus, teste Plutarcho in Phocione cap. 6, Chabrias populo παρεῖχεν οἰνοχόημα καθ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν τῇ ἔκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ Βοηδρομιῶνος. Scin quid scribae dederint? εἰς τὴν ἐπὶ δέκα, vid. Nov. Lectt. p. 15. Frequentius etiam T et I inter se permiscuntur, ut apud Hesychium est Ἀνασπάσιον pro Ἀνάσπαστον, et Ἰέρας: σημεῖον pro Τέρας, et Ἰέρενα: ἀπαλά pro Τέρενα, et contra Ταχή: βοή pro Ἰαχή, et ubi non occurrunt similia? Itaque IC in TE convertitur et contra, ut apud Lucianum ICONHKEN in libris erat pro TEΘNHKEN in ridiculo Dionysii versiculo:

Δωρὶς τέθνηκεν ἡ Διονυσίου γυνή.

vid. Var. Lectt. p. 125. Sed quid ego plura huiusmodi congero? Malo locum ostendere ubi iterum ACTEIOC et ΔΕΚΤΟC a scribis confusa sunt. Apud Alciphronem III. 70. parasitus qui se rure abdiderat aliquanto post vitae rusticae pertaesius in urbem revertitur, sed (inquit) οὐκέθ' ὁμοίως ΔΕΚΤΟC οὐδὲ χαρίεις ἐδόκουν. ΔΕΚΤΟC neque rei convenit, neque Atticis usitatum vocabulum est. Emenda: οὐκέθ' ὁμοίως ἀστειῶς οὐδὲ χαρίεις ἐδόκουν.

C. G. C.

Multo etiam antiquius mendum quam quod in Actis Apostolorum indicavimus deturpat locum Homeri in Iliados libro IX. vs. 230, ubi Ulysses Achillem obsecrat ut Achivis de salute dimicantibus ferat opem et ita dicit:

ἐνδοῖῃ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι
νῆας εὐσσέλμους εἰ μὴ σύγε δύσειαι ἄλκην.

Absurdum est σαωσέμεν. Potesne Graece dici σῶσαι pro σωθῆναι? Non potest. Minus etiam futurum σώσειν vel epica forma σαωσέμεν eo sensu usurpari potuit. Quid Poëta dicere debuerit ex ipsa loci natura et necessaria oppositione satis est manifestum. Videamus igitur an reperire possimus quid dixerit. Opponuntur inter se ἀπολλύναι et σώζειν, ἀπολέσθαι et σωθῆναι, ὀλεθρός et σωτηρία, et in aliis multis et imprimis in bello et in iudicio capitali. Pro σωθῆναι Attice dicitur σῶς εἶναι, et passim σῶς ἐστίν et ἀπόλωλεν inter se contraria ponuntur. In lingua HomERICA et σῶς et σόος usitata sunt, ut in notis verbis:

νῦν μοι σῶς αἰπὺς ὀλεθρός.

et in Odyss. Π. 131:

εἴφ' ὅτι οἱ σῶς εἰμὶ καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθα.

et alibi. Saepius σόος recurrit et foemininum σόη Iliad. O. 497:

ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ παῖδες ὀπίσσω.

et neutrum σόα Iliad. Ω. 382. et Odyss. Ν. 364:

ἵνα περ τάδε μοι σόα μέμνοι.

Itaque apud Homerum inter se opponuntur σόον ἔμμεναι et ἀπολέσθαι, ut in notissimo versu:

βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.

et in Odyss. Δ. 98:

ᾧ φερον οἱ ἄνδρες σόοι ἔμμεναι οἱ τότε ὄλοντο.

et in Iliad. Ε. 531:

αἰδομένων ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἢ ἐπέφανται.

Viden quid Poëta dederit? Nempe:

ἐν δοίῃ δὲ σόας ἔμεν ἢ ἀπολέσθαι.

Antiqua scriptura COACEMEN duabus litterulis transpositis abierat in CAOCEMEN (ut vetere more scribebatur pro CAΩCEMEN), quam quum solam in suis libris Critici Alexandrini reperissent inemendatam reliquerunt.

C. G. C.

EMENDATUR LOCUS XENOPHONTIS IN HELLEN. VI. 5. 39.

Quod Homero reddidimus vocabulum idem Xenophonti reddendum est in Hellen. VI. 5. 39. Procles Phliasius ad Athenienses orationem habet, cuius haec summa est: *Ferte opem sine mora Lacedaemoniis ne a Thebanis opprimantur et vos sero poeniteat quum soli Thebanorum impetum sustinere debebitis.* συμφορώτερόν γε μέντ' ἂν (inquit) ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσαιτε ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ συμμαχοῦντες ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι ἀναγκάζοισθε διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους. Mendosa haec oratio est et male Graeca. Scilicet vetus librorum mendum nunc infelici Stephani coniectura occultatum magis est quam correctum. In libris est: ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ σύμμαχοι ἂν, ubi duae litterulae perierunt, totidem vitiose abundant. Stephanus supposuit οἱ συμμαχοῦντες ἂν, quam infelicem correctionem calidius in textum Dindorfius recepit. Aliud quid latet quod proferam ubi prius vulgatae scripturae difficultates ostendero. Non dicitur Graece εἰσὶν οἱ συμμαχοῦντες ἂν (quod Latinum magis est quam Graecum), sed εἰσὶν οἱ συμμαχῆσόντες. Praeterea ἔτι εἶναι et οὐκέτ' εἶναι numquam ponuntur pro σωθῆναι et ἀπολέσθαι, sed pro περιεῖναι et οὐκέτι περιεῖναι. Qui in Attica ita dicit:

οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί.

hoc dicit: alios diem suum obiisse, fato functos esse, non esse superstites, alios superesse quidem sed nullius pretii esse. Aliud est autem οὐκέτ' εἶναι, οὐκέτι ζῆν, ἤδη τεθνάναι, aliud ἀπολέσθαι. Opponuntur inter se apud omnes Graecos ἀπολέσθαι (ἀπολωλέναι) et τῷ εἶναι, sed formae Atticae ad-

iectivi σῶς, σῶν, σῶ, σῶ et σᾶ multos scribarum et sciorum errores pepererunt. Xenophon dederat: ΕΝΩΙΚΩΙ ἔτι εἰσὶν οἱ σύμμαχοι: id est ἐν ᾧ σῶ ἔτι εἰσὶν, et sic demum recte opponitur in sqq. ἀπολομένων αὐτῶν. *dum salvi sunt socii et postquam perierunt.* Forma σῶ nusquam fere in Codd. salva est, sed certis indiciis testimoniisque in lucem revocata aut revocanda, de qua re optime monuit nobile par fratrum, Dindorfii: Ludovicus ad Steph. Thes. v. Σῶς et in Praef. ad Anabas. pag. ix, et Guilielmus in Demosthenis Editione Lipsiensi pag. xvi. Praef. Reddiderunt Thucydidi I. 74: ὅτε γὰρ ἤμεν ἔτι σῶ, et Demostheni p. 128, 27: ἕως ἔσμεν σῶ, et p. 242, 9: ὑμεῖς ἐς σῶ, et p. 359, 9; 588, 28; 446, 4: ἦσαν οἱ Φωκεῖς σῶ, et Xenophonti in Cyropaed. IV. 4. 2: ἐπυνθάνετο εἰ σῶ εἶεν πάντες, et in Anabasi II. 2. 21: ἔγνωσαν ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἶη καὶ οἱ ἄρχοντες σῶ, et V. 2. 32: ἅπαντες σῶ ὄντες. His omnibus accedat denique locus Xenophontis a nobis emendatus: ἐν ᾧ σῶ ἔτι εἰσὶν οἱ σύμμαχοι, et comparatio omnium inter sese omnem dubitationis scrupulum evellet.

C. G. C.

EMBLEMA E DEMOSTHENE SUBLATUM.

Quod apud Lucianum Soloni dicit Anacharsis τοῦτ' ἐκεῖν: ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἤκουον τῶν Ἀθηναίων ὡς εἴητε εἰρᾶντες ἐν τοῖς λόγοις (in Anachars. cap. 18), quam verum sit in Oratoribus Atticis abunde apparet. Factum est nonnumquam ut sequiorum temporum Graeculi illam antiquam Atticam εἰρηνείαν non caperent et (quod multo peius est) ea de causa locos, quorum vim et leporem non assequerentur, stolide corrumperent aut interpolarent. Vide mihi quid designaverint inepti apud Demosthenem p. 37, 2. Orator dixerat: ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι — ἐν ὑπέρτου καὶ προσθήκης μέρει γηγένησθε ἀγαπῶντες ἂν μεταδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ βοηθόμια πύψωσιν οὗτοι καὶ τὸ πάντων ἀνδρείοτατον τῶν ὑμετέρων αὐτῶν

χαρίν πρὸς ὀφείλετε. Pro ἀνδρείοτατον, quod cum acerbissima derisione vehemens orator dixerat, libri omnes praeter unum scioli inficelam παραδιόρθωσιν exhibent: ἀνκνρότατον. Solus S Parisinus verum servavit, et in duobus aliis in margine annotatum est: γρ. ἀνδρείοτατον εἰρωνικῶς. Saepe illud ἀνδρεῖος Atheniensibus εἰρωνευομένοις solet esse in ore, veluti apud Aristophanem in Avibus vs. 91:

ὦ γὰρ, ὡς ἀνδρεῖος εἶ.

Hinc corrigi poterit lepidus locus Philodemi in libro περὶ Κακιῶν (Volum. Herculaneus. IV. pag. 45.) τὸν εἰρωνᾶ describentis, quem dicit solere μὴ ψιλῶς ὀνομάζειν ἀλλὰ Φαῖδρος ὁ καλὸς καὶ Λυσίας ὁ σοφὸς καὶ ῥήματ' ἀμφίβολα τιθέναι ΧΡ * * * * *, ἡδύν, ἀφελῆ, γενναῖον, ΑΝ * * * * * ΟΝ, καὶ παρεπιδείκνυσθαι μὲν ὡς σοφὰ προσάπτειν δ' ἐτέρῳ, ὡς Ἀσπασία καὶ Ἰσχομάχῳ Σωκράτης. Apparet supplendum esse χρηστὸν et ἀνδρεῖον. Χρησὶς ironice dictum satis notum est e Platone, vid. Ruhnken. ad Tim. v. Ἡδύς: εὐήθης. Ironicum ἀνδρεῖος occurrit apud Oratores. Hyperides ὑπὲρ Εὐξενίππου col. 24, 6: ἀλλ' ὅμως Πολύευκτος οὕτως ἐστὶν ἀνδρεῖος ὥς εἰσαγγελίαν διώκων οὐκ ἔφη δεῖν τοὺς Φεύγοντας τῷ εἰσαγγελτικῷ νόμῳ χρῆσθαι. Composui haec ut mihi viam munirent ad locum Demosthenis turpissimo emblemate liberandum. In oratione κατὰ Διονυσιοδώρου p. 1295, 2. omnes adhuc aequis animis legimus: ἀλλ' οὕτως ἀνδρεῖος εἶ [μᾶλλον δ' ἀναίσχυντος] ὥς ἐκ τῆς συγγραφῆς ὀφείλων ἡμῖν διπλάσια τὰ χρέηματα οὐκ οἶε δεῖν οὐδὲ τοὺς τόκους τοὺς γιγνομένους ἀποδοῦναι. Audisne Graeculum stulte Oratori obstrepentem? Notum est μᾶλλον δέ ita poni ut addatur aliquid quod multo plus habeat ponderis, ut apud Alexidem Athenaei p. 544 E:

Ἀρίσιππος σοφιστὴς εὐφυής

μᾶλλον δὲ πρωτεύων ἀπάντων τῶν τότε.

et apud Oratores passim. Utrum tibi acrius et vehementius dictum esse videtur ἀνδρεῖος an ἀναίσχυντος? Quam fatuum est τὴν εἰρωνείαν sic patefacere et corrumpere. Quid diceres si in Platonis Euthydemo p. 500 A. ubi est: οὕτως ἡδὺς εἶ, vel in Hippia maiore p. 288 B. ubi legitur: ὡς γλυκὺς εἶ, ὧ Σώκρατες, addere quis vellet: μᾶλλον δὲ μωρός vel ἡλίθιος vel

ἀνόητος vel simile quid? Quis talia ferret? Nemo hercle. Itaque ne in Demosthene quidem ferendum est, nisi quis esse velit, ut Graeci subridentes dicunt, χυστεῦς, vel, ut indignabundi loquuntur, σιδηροῦς, vel, ut Romanis in ore est, *plumbeus*.

C. G. C.

ISAEI LOCUS RESTITUTUS.

Edidit nuper Isaei orationes vir doctissimus C. Scheibe diligenter recognitas et multis locis feliciter restitutas, quas quum mihi amanter dono misisset nactus aliquid otii studiose omnes relegere coepi et vidi complura recte et ordine constituta et emendata, hic illic (ita uti fit) ab Editore dissentiens et aliud latere in corrupta Codicum scriptura suspicans, quorum unum nunc promere iuvat. Editur in Orat. VII. 55: καὶ μὴν οὐδὲ ἀλλότριον ἀλλ' ὄντα ἀδελφίδου (οὐδὲν με ἐποίησεν) — οὐδ' αὖ ἀφιλότιμον ὅς τὰ ὄντα ἀφιέναι ἐμελλον, ὥσπερ οὗτοι τὰ τοῦ κλήρου πεποίηκασιν, ἀλλὰ βουλησόμενον καὶ τριηραχεῖν — καὶ χορηγεῖν — ὥσπερ κάκεϊνος. Comiter me reprehendit Editor quod sola Bekkeri editione uti soleam neque Baisteri Sauppique elegantissimam Oratorum Atticorum editionem adhibeam in qua occupata sint multa quae mihi nova esse videantur. Polliceor me posthac nullum Isaei locum esse tractaturum nisi inspecta Scheibii editione, in qua Turicensium et aliorum inventa ordine disposita prostant. Nihil tamen me illa iuvabunt ad emendandum locum quem supra descripsi. Mendosum est sine controversia ἀφιέναι in verbis τὰ ὄντα ἀφιέναι ἐμελλον. Negant Turicenses et proferunt duos Platonis locos ubi τὰ ὅπλα ἀφιέναι legatur et Solonis Σαλαμῶν-Φέτας. At hoc quidem nemo nescit ἀφιέναι τι Graecum esse et significare id quod *manibus teneas* aut in potestate habeas *missum facere, dimittere vel abicere*, sed nemo umquam dixit τὴν οὐσίαν, τὰ ὄντα, τὰ ὑπάρχοντα ἀφιέναι pro ἀπολλύναι

vel διαφθείρειν. Praeterea si quam maxime ἀφιέναι hoc significare potuisset, nihil est ab Isaei sententia alienius. Estne hoc, quaeso, hominis ἀφιλοτίμου rem familiarem perdere et dilapidare? Plane contrarium Athenis quidem usu venire solebat, ubi οἱ φιλότιμοι solebant τὰ ὄντα καταλειτουργεῖν, et hoc ipsum appellatur φιλοτιμεῖσθαι si quis splendide et magnifice suas opes in reip. usum aut decus effundit et exhaurit. Nota referam ut unusquisque Isaei inanum ipse excogitare possit. Solebant οἱ ἀφιλότιμοι ἀποκρύπτεσθαι τὰ ὄντα ἵνα μὴ λειτουργοῖεν, contra οἱ φιλότιμοι dicuntur τὰ ὄντα φανερά καθιστάναι καὶ λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως πάντα ὑπηρετεῖν τῷ δήμῳ. Notum est quo pacto sordidiores opes suas celaverint et quae sit οὐσία φανερά et quae ἀφανὴς οὐσία. Quemadmodum igitur dicitur φανερά τὰ ὄντα καθιστάναι, sic contra ἀφανίζειν τὴν οὐσίαν. Atticum est pro ἀφανῇ ποιεῖν καὶ ἀποκρύπτεσθαι. Audi Demosthenem XLV. 66: ταῦτα μέντοι — ἐπὶ τῷ τὴν πόλιν φεύγειν καὶ τὰ ὄντα ἀποκρύπτεσθαι προήρηται πράττειν — ἵνα μήτε χορηγῇ μήτε τριηραρχῇ. Est operae pretium componere Lysiam XX. 23. cum Isaco in hac ipsa oratione VII. 39. Lysias ita dicit: ἐξὸν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἀφανῇ καταστήσαντα μηδὲν ὑμᾶς ὠφελεῖν εἴλετο μᾶλλον συνειδέναι ὑμᾶς ἢν' εἰσφέροι τε τὰς εἰσφορὰς καὶ λειτουργίῃ. Isaeus sic: οὐδὲ βίᾳ μὲν ἐξήτει τ' ἀλλότρη' ἔχειν, ὑμᾶς δ' ὥτεο δεῖν μηδὲν ὠφελεῖν, ἀλλὰ φανερά τὰ ὄντα καταστήσας ὑμῖν ὅσα προστάττοτε πάνθ' ὑπηρετεῖ φιλοτίμως. Itaque ἀφιλοτίμου ἀνθρώπου erat ἀφανίζειν τὴν οὐσίαν, ut apud ipsum Isaeum est XI. 47: ὡς ἐγὼ τρεῖς κλήρους εἰληφῶς καὶ χρημάτων πολλῶν εὐπορῶν ἀφανίζω τὴν οὐσίαν ἢν' ὡς ἐλάχισθ' ὑμεῖς αὐτῶν ἀπολαύετε. Quid igitur scripsit Isaeus pro: οὐδ' αὖ ἀφιλότιμον ὅς τὰ ὄντα ΑΦΙΕΝΑΙ ἔμελλον; Luce clarius est, nempe ΑΦΑΝΙΕΙΝ, ὅς τὰ ὄντα ἀφανιεῖν ἔμελλον. Plus mihi in ea re Bekkerus quam Turicenses profuisset, nam Bekkerus rem ipsam assecutus est sed Oratoris manum non reperit. Coniecit enim ἀφηνίσαι pro ἀφιέναι. Nesciebat enim, et etiam nunc multi nesciunt, ἔμελλον ἀφηνίσαι soloeccum esse.

In eodem opinionis errore versabatur Isaei Editor quum retineret V. 5: ἔμελλον ἀπολογήσασθαι, et XI. 25: ἔμελλον ἐπιδι-

κάσασθαι, pro ἀπολογήσεσθαι et ἐπιδικάσεσθαι. Melius etiam reposuisset futurum II. 32: ὠμόσαμεν εὖ ποιεῖν ἀλλήλους ἐκ τοῦ ἐπιλοίπου χρόνου, imo vero εὖ ποιήσκειν, et VIII. 1. ubi verum est ἀφανιεῖν ἐλπίζουσι pro ἀφανίζειν, et XI. 22, ubi scribendum est: προσδοκῶν τούτοις τοῖς λόγοις ῥαδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν pro ἐξαπατῆσαι.

Quamquam hi omnes manifesti errores sunt tamen iis qui talia intacta reliquerunt aliquid veniae dandum est propter Codicum omnium communem corruptelam. Non est ullus cuiusquam Oratoris Codex, non ulla editio huiusmodi erroribus vacua. Duo exempla vide. Apud Antiphontem est I. 14: ἦν αὐτῷ παλλακὴ, ἣν ὁ Φιλόνεως ἐπὶ πορνεῖον ἐμελλε καταστῆσαι, pro καταστήσειν. Apud Demosthenem p. 764, 15. Dindorfius edidit: ὅς εἰς ἅν καὶ οὐ δήπου μέλλων καταλύειν ὑμᾶς ἀλλὰ τούναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν — ἀπολέσθαι, ubi alii libri servant lectionem vel inuitis libris omnibus restituendam μέλλων καταλύσειν — ἀπολεῖσθαι.

Ad Isaeum propediem revertar.

C. G. C.

RIDICULUS ERROR E PLATONE REMOTUS.

Editur in Platonis libr. de Leg. XI. p. 932 C: εἰς δὲ τῶν ἀμελειῶν περὶ γονέας μὴ ἀφιστῶνται — εἰς δικαστήριον εἰσαγόντων αὐτοὺς εἰς ἕνα καὶ ἕκαστον τῶν πολιτῶν οἵτινες ἂν ᾧσι πρεσβύτατοι ἀπάντων. ἂν δὲ τις ὄφλη τιμάτῳ τὸ δικαστήριον ὅτι χρητίνειν ἢ πάσχειν. Mirificum est hoc iudicii genus, quod quomodo peragi potuerit difficile dictu est, si reus εἰς ἕνα καὶ ἕκαστον adduci debuerit. Neque hoc facile est ad intelligendum quomodo dici potuerit οἵτινες ἂν ᾧσι πρεσβύτατοι ἀπάντων nisi de certo ac definito iudicum numero. Omnes has difficultates una litterula exemta removebit. Iudices centum et unus in illo consilio sedebant. Emenda: εἰς ἕνα καὶ ἕκατὸν τῶν πολιτῶν οἵτινες ἂν ᾧσι πρεσβύτατοι ἀπάντων.

C. G. C.

AD

PHOTII LEXICON.

CAPUT I.

BOETHII

λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγή
κατὰ σοιχεῖον.

EIUSDEM

περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι ἀπορουμένων λέξεων.

Pollicitus sum nuper, quum multis argumentis et exemplis diligenter ostendissem quantum ineptiarum in Photii Lexico inesset et in quam multos gravissimos et turpissimos errores se implicuisset ille, quem omnes suae aetatis eruditissimum et acutissimum hominem fuisse perhibent, me alio tempore demonstraturum esse quid sit in Photio boni. Datam fidem nunc aliqua ex parte solvam.

Solebant olim qui veterum scriptorum λέξεις condebant aut cuiuslibet generis λέξεων συναγωγὰς componebant impudentissime alienos libros eiusdem argumenti describere et aliorum labores sine ulla religione aut pudore in suum librum transferre. Nonnulli aequalium scrinia compilabant, plerique antiquiorum scripta securi transscribebant et edebant pro suis. Addebant nonnumquam aliquid de suo ne furtum esset manifestum. Rei pervulgatae unum exemplum proferam. Photius

in Bibliotheca (in Cod. 180.) legisse se scribit λεξικὸν Ἰουλιανοῦ τῶν παρὰ τοῖς δέκα ῥήτορι λέξεων κατὰ σοιχεῖον. Ibidem lectum a se narrat Diodori librum eiusdem argumenti: οὐδὲν δὲ ἦττον (inquit) καὶ Διδώρος εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν διεπραγματεύσατο. Diodorus quoque scripserat Λεξικὸν τῶν παρὰ τοῖς δέκα ῥήτορι λέξεων κατὰ σοιχεῖον. Erat autem liber unus et idem: alter enim alterum fideliter ad verbum descripserat, sed in Iuliani libro multo plura veterum scriptorum testimoniā adscripta erant, quae apud Diodorum non legebantur. Ἰουλιανῷ (inquit) ἡ τῶν μαρτυριῶν χρῆσις ἐπὶ πλεον παρατίθεται. Caeterum descriptum esse fideliter alterum ex altero Photius his verbis diserte testatur: δοκεῖ ὥσπερ μεταγραφῇ θατέρῳ τὸ σπούδασμα ἀλλ' οὐχὶ ἰδίᾳ ἐκατέρῳ αὐτῶν συνειλέχθαι. Non est acuto viro et attento lectore satis dignum quod Photius his continuo addidit: ὅτις δὲ χρόνῳ τῶν δύο πρεσβύτερος (δοκεῖ γὰρ ὥσπερ μεταγραφῇ — συνειλέχθαι), ἀλλὰ τίς ἐξ ἄλλου μετέγραψε; τίως οὐκ ἔχω λέγειν. Non est enim dubium quin Iuliani liber antiquior ab isto nescio quo Diodoro fuerit in Epitomen redactus resectis passim veterum poetarum et scriptorum testimoniis. Plane idem in Harpocratiōne usu venisse scimus, qui quum scripsisset λέξεις τῶν δέκα ῥητόρων, in quibus (ut Photii verbis utar), ἡ τῶν μαρτυριῶν χρῆσις ἐπὶ πλείους παρακείται, factum est ut aliquanto post idem liber a nescio quo in Epitomen redigeretur, omissis ut plurimum scriptorum veterum et poetarum locis, quos Harpocratiō olim magna cura et diligentia collectos apposuisset. Exstat hodie uterque liber et integer et in brevius contractus, unde cognosci potest quam viam ac rationem in tali re οἱ ἐπιτεμνόμενοι sequantur. Auctoritates adscriptas et testimonia veterum et poetarum locos resecant nihil ad rem facere rati; res ipsas tenere satis esse inepti opinantur, easque quam paucissimis verbis ex ipso auctore sumtis et fere numquam mutatis complectuntur. In tanta furandi compilandique impudentia et licentia non miraberis eum qui Iuliani epitomen confecisset auctoris nomen silentio tegere ac suum nomen, DIODORUM, in fronte operis inscribere. Itaque qui Iuliani liber erat Diodori esse dicebatur: quod quam tuto et impune committi potuerit, Photius, doctissimus ille scilicet et acutissimus librorum Censor, demonstrat

qui fraudem manifestam tenens manibus *non habeo dicere* (inquit) *uter sit antiquior, atque adeo uter alterum descripserit.*" Simul mihi obiter animadverte quam vitiose doctus Censor loquatur qui non dubitaverit scribere *τίς ἐξ ἄλλου* et *ὅστις πρεσβύτερος*, quae non sunt minus foeda quam si Latine velles dicere: *quis sit antiquior*" et: *quis ex alio* pro: *uter ex altero, πότερος ἐκ θατέρου.* Antiquissimum exemplum spissioris λέξεως in Epitomen contractae memini me legere apud Erotianum in Praefatione τῆς τῶν παρ' Ἱπποκράτει λέξεων συναγωγῆς, ubi quum narrasset τὸν Ταναγραῖον Βακχεῖον διὰ τριῶν συντάξεων glossas Hippocratis explicuisse πολλὰς παραθέμενον εἰς τοῦτο μαρτυρίας ποιητῶν, statim mentionem subiungit Παρεπικελεύσου τοῦ Κρητὸς τοῦ ἐπιτεμομένου τὰς Βακχέϊου λέξεις. Resecuit et ille, ut probabile est, poëtarum locos, a Bacchio plurimos adscriptos, et sic librum pulcherrimo ornamento spoliavit, quod etiam propterea iniquissime ferendum erat, quoniam ipsum Aristarchum constabat illam exemplorum copiam Bacchio collegisse. Testis est Galenus in Praefatione τῆς τῶν Ἱπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσεως p. 404: ὥσπερ ἐποίησε Βακχέϊος Ἀρισάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὸ πλῆθος αὐτῷ τῶν παραδειγμάτων ἀθροίσαντος, ὥς Φασιν. Ex illa igitur describendi alieni operis licentia saepe factum est ut verus auctor eruditae annotationis variaequae grammaticae suppellectilis ignoraretur et impudentes ac nihili Graeculi veluti graculi pennis alienis exornati apud seros posteros sese efferrent iactarentque. In ipso Iuliano, de quo modo diximus, et in Diodoro, qui eum in brevius contraxit, aliquid huiusmodi usu venisse suspicor, de qua re melius agam ubi alia quaedam praemisero, quae non tantum magnam veri speciem sed certam habent et indubitata fidem. Nempe ego Photium suam λέξεων συναγωγὴν totam, quanta est, illó quo dixi modo ex antiquiorum grammaticorum λέξεσι compilasse et contexuisse contendo ac demonstratum dabo. Photius de suo nihil prorsus addidit ac totus sapit ex iis, quae olim aliorum doctrina et industria e veterum scriptorum praesertim Atticorum lectione sedulo collegit. Photius ipse numquam antiquos poëtas aut historicos aut oratores aut philosophos ita legit ut ex iis sui Lexici materiem vel in unum comportaret vel certe augeret et amplifi-

caret. Photius ipse numquam antiquum dicendi genus vel Atticam loquendi consuetudinem animadvertit aut in commentariis notavit. Numquam Veterum loquendi usum exquisitum et reconditum et longo saeculo obsoletum et antiquatum observavit et ad sequiorum *συνήθειαν* exegit. Numquam in vocabulorum priscorum forma aut significatione aut compositione indaganda et constituenda occupatus fuit. Numquam in Veterum scriptis Photius ipse aut intricatos locos expedivit aut corruptos emendavit vel certe conatus est emendare. Tamen Photii nomine inscriptam habemus spissam et copiosam et eruditissimam *λέξεων συναγωγήν*, in qua illa omnia, quibus nihil quidquam operae Photium dedisse contendimus, ubique sedulo fieri videmus. Scilicet illa omnia Photius non *scripsit*, sed *descripsit*. Non est in Photiana *συναγωγή* unum verbum, quod ab ipso Photio sit profectum. Nihil aliud Photius praestitit quam ut materiem ab aliis grammaticis olim collectam et in variis scriptis veluti in horreis reconditam comportaret componeretque in unum *κατὰ σειρήν*. Ex pluribus libris conflavit unum librum nihil prorsus de suo addens. Itaque quidquid apud Photium legitur, *nihil, prorsus nihil eorum Photius ipse dicit*, sed alius Photio longe antiquior auctor, cuius ille testimonium ad verbum ita describit ut quae ille dixerit ipse dixisse videatur. In ea diversarum *λέξεων* farragine contexenda construendaque errores plurimos et turpissimos commisit, saepe ioculari in modum depravatis librorum scripturis deceptus est, monstra et portenta verborum aut ipse indiligenter legendo genuit aut alias res agens parta aliorum socordia securus recepit, saepe coniungenda dissecuit aut copulavit disiungenda, et omnino nullum est vitii aut mendi genus quod non Photius aut ipse commisit aut commissum ab aliis sua auctoritate munivit. Satis haec veluti crimina nuper plurimis et luculentissimis argumentis et documentis demonstrata dedimus, quibus nullo negotio complura alia, si res requireret, addere possemus. Pauca obiter tangam. Photius recepit: *Νορύη: ὁσπρίον τι. Θεόφραστος δὲ συνώνυμά φησι τρύχον, νορύην, τιθύμαλλον*, et *Νορτή: τιθύμαλλον*. Verum est *Ὀρύην*, sed repetita ultima littera praecedentis *τρύχον* peperit errorem, qui duplex est in *Νορτή*, ubi T natum ex T est et N

vitio adhaesit. Sed ὀρύη, dicat aliquis, obscurum et nemini cognitum vocabulum est, in quo facillimus error paratam habet veniam. Dabo alterum, in quo veniae non erit locus. Si quid Photio credis ἡμεν: ἡδειμεν significat. Quid hoc verbi est ἡμεν pro sciebamus? Error est manifestus. In talibus omnia ipsi accurate scimus et nihil est quod a grammaticis doceri debeamus. Attici dicebant ἤδη, ἤδησθα, ἡδει et ante vocalem ἡδεν, tum ἤτην, et ἤσμεν, ἤτε et ἤσαν, ut in perfecto ἴσον, ἴσμεν, ἴτε et ἴσασιν. De ea re nunc quidem inter omnes satis constat. Quid Photius? deceptus mendosi libri scriptura bona fide credidit ἡμεν dici pro ἡδειμεν. Idem homo tamen paulo post dedit:

Ἡῖα: βρώματα καὶ τὸ ἐπορευόμεν.

Ἡκεῖν: ὁμοίος ἦν.

Ἡῖσμεν: ἐπισάμεθα.

et nonnullis interpositis:

Ἡῖς: ὑπάρχεις.

Ἡῖσαν: ἐπίσαντο.

quorum nihil sine vitio est. Fefellit saepe Photium τὸ παραγεγραμμένον ἰῶτα, quod quum in antiquissimis libris aut plane omitti soleat aut praecedenti vocali adscribi et iuxta poni, Photius I modo omittit, modo pro syllaba accipit, vitiose utrumque, veluti in Ἡθεος: ἄφθαρτος πρὸς γυναῖκας (positum inter Ἡθεός et Ἡθη) et Ἡῖθεος: ὁ ὥραν ἔχων γάμου καὶ μηδέπω γεγαμηκώς (collocatum inter Ἡῖα: τὴν τῶν δσπρίων καλὰμην et Ἡῖα: βρώματα). Utraque glossa sumta est (ut infra ostendam) e λέξει Πλάτωνος et mendosa est utraque. Scribendum est utrobique more Attico ἡθεος. Homericum et Ionicum est ἡῖθεος ut in noto versu:

παρθένος ἡῖθεός τ' ἀαρίζετον ἀλλήλοϊν.

quemadmodum ληίζομαι pro Attico λήζομαι, et ληῖςῆρες pro Attico λησαι, λρηίζω pro λρηζω, aliaque eiusdemmodi complura. Itaque distinguere debuerat Homericum ἡῖα, τὰ βρώματα in Homeri versu:

Θάων πορδαλίαν τε λύκων τ' ἡῖα πέλονται.

et Atticum ἡα, τὸ ἐπορευόμεν. Debat scribere ἡκεῖν: ὁμοίος ἦν, sumtum ex Aristophanis Avibus vs. 1298:

ἔρτυξ ἐκαλεῖτο, καὶ γὰρ ἡκεῖν ἔρτυγι,

ubi Codices omnes ἤκεν aut ἦκεν pessime exhibent. Similiter ἦσμεν: ἡπισάμεθα dare debuerat, et ἦσαν: ἡπίσαντο, non ἐπισάμεθα et ἐπίσαντο. Sumta haec sunt ex locis Euripideis, quos incorruptos servavit nescio unde descriptos Etymologus Magnus p. 438, 58. in v. ἦσμεν: — Εὐριπίδης Ἐκάβῃ.

εἰ δὲ μὴ Φρυγῶν | πύργους πεσόντας ἦσμεν.

ἀντὶ τοῦ ἦδειμεν. καὶ Σοφοκλῆς Κόλχοις.

ὑμεῖς μὲν οὐκ ἄρ' ἦσε τὸν Προμηθέα.

ἀντὶ τοῦ ἦδειτε. Εὐριπίδης Ῥήσῳ.

οὐδ' ἀφιγμένον | τὸ πάμπαν ἦσαν.

ἀντὶ τοῦ ἦδεσαν. Euripidis loci exstant in Hecuba vs. 1111, et in Rheseo vs. 855, ambo in libris vitiiati, qui ἴσμεν et ἴσαν exhibent, ut solent Graeculi formas antiquas et sibi ignotas inquinare. Superest vitiosum Ηῖς: ὑπάρχεις; in quo latet Homericum Εἷς e notissimo versu:

αἵματος εἷς ἀγαθοῖο, Φίλον τέκος, οἷ' ἀγορεύεις.

Vix capimus quomodo is, qui ἦσμεν: ἡπισάμεθα, et ἦσαν: ἡπίσαντο habeat ob oculos, serio potuerit scribere: ἦμεν: ἦδειμεν, neque statim intellexerit in HEMEN latere HCMEN, id est ἦσμεν. Sciri potest etiamnunc unde absurdum istud ἦμεν Photius arripuerit. Nempe quum suam λέξεων συναγωγὴν ex aliorum libris componere constituisset, nactus est illam ipsam Harpocratonis Epitomen, quam supra commemoravimus, eamque totam cum pulvisculo in suam farraginem transtulit. In integro Harpocratonis opere inter ΗΡΙΑ et ΗΤΗΜΕΝΗΝ haec olim legebantur: HCMEN: ἦδειμεν. Ἀντιφῶν πρὸς τὴν Καλλίου ἐνδείξιν ἀπολογίᾳ. ἡμεῖς μὲν οὖν οὔτε ναυτικὸν ἦσμεν ὁ πόσου δέοι, sed stolidi scribae olim pro HCMEN bis ἦμεν substituerunt. Hinc factum est ut Epitomes auctor resectis reliquis omnibus reciperet: ἦμεν: ἦδειμεν, idque Photius nil mali suspicatus descripsit collocavitque inter Ἠετιώνεια et Ἠεροφοῖτις, ut dubitari nequeat quin serio ἦμεν admiserit. Ne sedes quidem vitiosae et barbarae glossae inter ἡρία et ἡτημένην eum advertit, sed bellissimum illud ἦμεν ex illa sede in alienam post Ἠετιώνεια (quod et ipsum est ex Harpocratonis Epitome) transposuit, et medias Ἠκρωτηριασμένοι, Ἠλιαία, Ἠλικία τῆς πόλεως, Ἠμῖεκτον, Ἠμισλισμός, Ἠπειρον, Ἠράκλεια, Ἠράτων τεῖχος et Ἠρία, quae in

Harpocratonis Epitome eam praecedunt, subiecit ei deinceps omnes. In Harpocratonis Codicibus, in quibus hodie αἱ τῶν δέκα ῥητόρων λέξεις integrae supersunt, comparet vetus mendum ἤμεν, quam glossam Editor aliquis nihil Photio acutior transposuit post Ἠδύλειον. Tandem foedam maculam eluit Dindorfius. Non teneo me quin tertium putidissimum Photii errorem his adiiciam. Serio recepit: Ἠλιόμην: ἡλισμένος ἤμην. Ut illic E et C confusa sunt, sic hoc loco O et C, namque emendandum esse ἡλίσμην pro ἡλιόμην si quis forte mihi non credit at ille ipsi credat Photio, qui post pauca emendate scripsit: Ἠλίσμην: ἡλισμένος ἤμην. Quid eo homine facias, qui magna cum gravitate ἡλιόμην dicat esse ἡλισμένος ἤμην? et quid, quaeso, prodest, si cui explicare velis quid sit ἡλίσμην, eum docere ἡλίσμην esse ἡλισμένος ἤμην? Qui illud non intelligit, ne hoc quidem intelligit. Scatent istiusmodi annotatiunculis puerilibus et nullius pretii saepe etiam mendacissimis eruditae illae λέξεων συναγωγαί, quas multi non minus reverentur quam *veterum membranarum fidem*, neque suspicantur quid lateat sub leonina pelle. Dari mihi nunc velim quamvis obstinatum Photii admiratorem: contemnet, sat scio, Photium suum ubi hanc λέξιν legerit: Ἠμῖν: ἀντὶ τοῦ ἡμᾶς. Fortasse illa annotatiuncula aliquid prodesse poterat, quum adscripta esset ad eum locum quo pertinebat, quamquam nihil est vanius quam ista vetus *Enallage* casus, aut generis, aut temporis, qua superiorum temporum philologi et theologi tanto opere delectabantur. Nunc autem loco suo mota quanti facienda sit iudicent Photii admiratores.

Hi igitur sunt Photii ipsius errores et hallucinationes, in quas sese induit quum materiem e libris diversissimis in unum comportatam κατὰ σειχέϊον sedulo digerere et disponere coepisset. Namque, ut nunc ponimus et deinde diligenter probabimus, non est in Photiana sylloge unum verbum, quod sit ab ipso Photio profectum. Unaquaeque λέξις habet auctorem a Photio diversissimum: pleraeque auctorem habent grammaticum veterem et perdoctum magnaeque auctoritatis et ponderis testem.

Nunc tempus est, ut videamus unde quaeque λέξις depromta sit, quos quorum grammaticorum libros Photius de-

scripserit et in suam λέξεων συναγωγὴν transfuderit. Huius rei inquisitio et indagatio partim facillima est, partim tam difficilem esse putes ut omnino fieri non posse nonnullis debeat videri. Nempe si supersunt libri, quos Photius in suum usum converterit, nihil est facilius quam illud furtum (ut nobis quidem videtur) vel illam μεταγραφὴν (ut isti appellant) deprehendere et agnoscere, quoniam ad verbum omnia fideliter describunt nec nisi rarissime aliquid leviter immutant, nihil prorsus de suo addentes sed hic illic coniuncta disiungentes aut coniungentes disiuncta et subinde pauca quaedam perexigui momenti resecantes. Verum ubi illi libri, unde sua hauserint, olim perierunt, arduum negotium est furta certis auctoribus veluti dominis suis restituere et idoneis argumentis probare qui libri sint a quibus scripti, unde isti fures sua omnia exiguo labore in suos libros transtulerint. Sed valet in hac quoque re illud Sophocleum:

τὸ ζητούμενον

ἄλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τὰ μελούμενον.

Videor mihi scire unde Photius suas copias tantum non omnes mutuatus fuerit, idque nunc diligenter demonstrare in animo est.

Verbo dixisse satis est de iis libris qui et ab illo in suam Συναγωγὴν recepti sunt et simul aetatem tulerunt. Duo hi libri sunt: Harpocratonis λέξεις τῶν δέκα ῥητόρων et λέξεις Πλατωνικαί Timaei. Photius nactus est illam Epitomen Harpocratonis, de qua supra diximus, et illas omnes τῶν δέκα ῥητόρων λέξεις in Epitomen contractas nudas et testium auctoritatibus et scriptorum veterum poetarumque locis, quibus Harpocraton suum librum ornaverant, spoliatas cum pulvisculo in suam farraginem transfudit. Uterque liber e communi litterarum naufragio enatavit et salvus ad nos pervenit. Habemus opus integrum, habemus Epitomen quoque, quam solam nactus Photius totam fideliter descripsit et eius λέξεις omnes κατὰ σοιχεῖον digestas in suum librum recepit ne verbo quidem de ea re admonens sed omnia perinde ac si sua essent et a se ipso reperta et collecta apponens. Iocosum est et risum movet ubi Photius alienam doctrinam, alienas observationes, opiniones, coniecturas, errores quoque alienos ita refert

ut ea omnia ipse sentire et ex sua ipsius persona dicere videatur, quum nihil aliud revera egerit quam ut illa omnia ex alieno libro in suum retulerit. Pauca haec exempla vide et reputa tecum quam perversum sit et ridiculum putare a Photio illa dici quae multis ante Photium natum saeculis dixerit Harpocraton. Simul reputa et te et nos omnes in eodem errore versari quum et reliquas Photianas λέξεις et Hesychii alias et Suidae et aliorum multorum tribuimus non iis qui scripserunt, sed istis qui post multa saecula omnium novissimi ea omnia descripserunt, id quod sexcenties philologi omnes facere solemus. Photius, ut ita dicam, personatus in v. Λυκιουργεῖς reprehendit turpem errorem Didymi, qui alias res agens et festinans annotarat τὰς λυκιουργεῖς Φιάλας commemoratas a Demosthene ἐν τῷ πρὸς Τιμόθεον (pag. 1193, 11.) esse τὰς ὑπὸ Λυκίου κατεσκευασμένας Φιάλας τοῦ Μύρωνος. Mirari satis nequeo quomodo Didymus, homo eruditissimus, in re tam nota et frequenti sic errare potuerit. Castigatur igitur his verbis: ἔοικε δὲ ἀγνοεῖν ὁ γραμματικὸς ὅτι τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν ἀπὸ κυρίων ὀνομάτων οὐκ ἂν τις εὔροι γινόμενον, μᾶλλον δὲ ἀπὸ πόλεων καὶ ἔθνων, ὡς κλίνη Μιλησιουργῆς καὶ τὰ ὅμοια. Verissima haec observatio est et aliquanto doctioris grammatici quam aut Photius fuit aut Harpocraton, unde haec descripta sunt, de qua re mox dicam. Dicebant sic Graeci Ἀττικουργῆς, Κορινθιουργῆς, Ναξιουργῆς, Μιλησιουργῆς, Χιουργῆς, et Ionice Ῥηνιοεργῆς, Καρικοεργῆς, Λυκιοεργῆς, quod Attici in Λυκιουργῆς contrahebant, et sunt alia eiusdem generis plura ἀπὸ πόλεων καὶ ἔθνων formata. Pergit grammaticus: μήποτ' οὖν γραπτέον καὶ παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἀντὶ τοῦ προβόλους δύο λυκοεργέας λυκιοεργέας, ἵνα ὥσπερ παρὰ τῷ Δημοσθένει οὕτως ὀνομάζεται τὰ ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα. Eodem modo interpretatur Hesychius Ἀττικουργῆ: τὰ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς εἰργασμένα. Paulo melius grammaticus in Bekkeri Anecd. p. 461, 30; Ἀττικουργέας: τὸ εἰργασμένον τὸν Ἀττικὸν τρόπον. οὐ μόνον ὑποδήματα καὶ σκεῦος, ἀλλὰ καὶ ῥήματα καὶ εἴ τι ἄλλο Ἀττικουργῆ Φησί που Μένανδρος. Praeclara haec est et evidens loci Herodotei emendatio. In Herodoti Codicibus VII. 76. legitur etiam nunc καὶ προβόλους δύο λυκιοεργέας ἕκαστος εἶχε, sed nulla est dubitatio quin λυκιοεργ-

γέας verum sit, ut est διὰ Καρικοεργέος ὀχάνου alicubi apud Anacreontem. Noli tamen huius optimae correctionis gratiam Photio habere. Descripsit ille cum pulvisculo ea omnia ex Epitome Harpocratonis v. λυκιουργεῖς. Sed ne huic quidem infelici coniectori et obtusi ingenii grammatico ulla debetur gratia. Compilavit enim impudenter scrinia Athenaei, apud quem in libro XI. p. 486 D. omnia quae dedimus exstant. Est haec, ut tu vides, Φωρῶν ἀγορά. Athenaeum compilat Harpocraton, Harpocratonem Photius, Photium (ut mox videbimus) Suidas. Vidimus certam emendationem, quam Photius ut a se repertam narrare videbatur, videamus nunc apud eundem primum incertam correctiunculam, deinde absurdam et malesanam παραδιόρθωσιν. Photius in v. Μάσειρα (Μάσειρα verum est) locum Demosthenis p. 100, 22. ita tentat: μήποτε δὲ γραπτέον (inquit) ἀντὶ τοῦ Μάσειραν Βάσειραν ἢ Πίσειραν ἢ Ἐπίμασον,* namque has (Thraciae) urbes nominat Anaximenes, Μάσειραν nemo novit." Si quid mutandum est, Βάσειραν unusquisque statim reponet. Quam temerarium autem est Μάσειραν in Ἐπίμασον refingere velle! Sunt hae Harpocratonis suspiciones v. Μάσειρα, quas nunc Photius pro suis commemorare videtur. Audi iterum Photium personatum ubi criticum agit in v. Κλιμάζει: Δείναρχος· ὅταν οὖν κλιμάζῃ καὶ παράγῃ τοὺς νόμους, ἀντὶ τοῦ παρακλίνῃ καὶ τρέπῃ. Μήποτε δὲ δεῖ γράφειν Β κλιμάζῃ ἀντὶ τοῦ θλιβῇ καὶ βιάζεται. Quis ita loquitur? Photium ipsum putas. Minime vero: Harpocraton est, cuius locum ille ex Epitome descripsit. Mittamus igitur paulisper Photium et ipsum Harpocratonem spectemus. Nactus est Dinarchi Codicem mendosum, in quo legebatur: ὅταν οὖν ΚΛΙΜΑΖΗ καὶ παράγῃ τοὺς νόμους. Nihili verbum est κλιμάζῃ et ne Graecum quidem. Monstrum et portentum vocabuli est scribae dormitantis vitio natum, ut apud Photium et alia multa sunt et Λέμφας: πέπωκας pro ΛΕΛΑΦΑΣ e Comici versiculo: -

τὸ δ' αἶμα λέλαφας τοῦμόν, ὦναξ δέσποτα.

Nihilominus doctus magister monstrum vocabuli interpretatur et narrat κλιμάζῃ esse παρακλίνῃ. Unde hoc, quaeso, arripuit? Numquam enim κλιμάζειν vel legerat vel audiverat. Scilicet commentus est aliquid de suo, quod reliquis Dinarchi

verbis ei sat commodè convenire est visum. Itaque id impudenter finxit de nihilo. » *Fecerunt alii item boni,*” dices. Scio, et etiamnunc faciunt, sed equidem nescio quomodo numquam hoc interpretandi genus probare potui, et omnia istiusmodi emendare malo quam novis commentis interpretari. Harpocratonem quoque commenti sui poenitere coepit et aliquam loci correctionem circumspexit. Ut est autem infelix coniectior suspicatus est » *fortasse βλιμάζη esse scribendum.*” Quanto melius tacuisset quam hoc dixisset! Nesciēbat miser quid esset βλιμάζειν neque meminerat se istas lascivi amoris nequitias saepe apud Comicos legisse. Legissee autem? Non meminerat se ipsum supra in v. Βλιμάζειν quid hoc esset explicuisse. Quamquam (mirifica res est, sed vera) sic illud verbum explicuit ut quid tandem esset βλιμάζειν ipse nesciret. Βλιμάζειν esse dicit τὸ ταῖς χερσὶ διαθλίβειν, verum est hoc quidem, sed non est satis. Addendum erat aliquid, quod ipse nolo dicere, narrabit tibi grammaticus quilibet et omnium optime Etymologus Magnus in v. βλιμάζειν cum his Cratini versiculis:

ὥς δὲ μαλακὸν καὶ τέρεν τὸ χρωτῖδιον ἦν, ὧ θεοί.

καὶ γὰρ ἐβλίμαζον αὐτήν, ἣ δ' ἐφρόντιζ' οὐδὲ ἔν.

I nunc et crede, si potes, Dinarchum dixisse βλιμάζειν τοὺς νόμους, id est (ut Terentius dixerit) *subagitare* leges. Quid Dinarchus scripserit mox ostendam, sed prius mihi animadvertēte quam foedi errores iam olim Veterum libros commaculaverint et quam inepte iam olim criticastrī quum tollere vellent augerent malum. Alterum luculentum eiusdem rei exemplum vide apud Harpocratonem in v. Ἀπρότων, ubi sic scribit: Ἀπρότων: Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Πυθέου » ἐμπεπηδηκότων τῶν ῥητόρων ὥσπερ ΑΠΡΟΤΩΝ εἰς τὸ ἐμπόριον.” Nihili plane est, ut vides, ἀπρότων et dormitantis librarii σφάλμα. Harpocraton frontem sibi perfricuit et excogitavit: ὥσπερ ληστῶν, *praedonum instar*. Hoc vero est emendare! Μήποτε γραφικὸν ἀμάρτημα (inquit) καὶ δεῖ γράφειν ὥσπερ ληστῶν. Scin quid Dinarchus scripserit? Nempe ἐμπεπηδηκότων ὥσπερ παρνόπων. Notum est hoc genus *locustarum* agmine facto repente ingruentium vel ex Acharnensibus vs. 150:

ὅσον τὸ χρῆμα παρνόπων προσέρχεται.

Unde haec verissima lectio reperta sit si forte requiris scito ipsum Harpocratonem mirificae coniecturae suae continuo haec addere: ἐν τισι δὲ γράφεται »ὥσπερ ΠΑΡΝΟΠΩΝ,“ εἰσι δ’ οἱ πάρνοπες εἶδος ἀκρίδος. Harpocraton neque hanc lectionem unice veram esse agnovit neque ea reperta suam infelicem correctiunculam delevit. Redeo nunc ad alterum Dinarchi locum et Photii Lexicon. Photius de eadem re apud tres veteres grammaticos aliquid annotatum repererat easque tres annotationes, ut solet, omnes deinceps receperat in hunc modum: Κλιμακίζειν: σκελίζειν καὶ διασρέφειν· ἔστι γάρ τι καὶ (dele καὶ) βασανιστικὸν ὄργανον κλίμαξ καλούμενον, ὃ τὰ σώματα τῶν βασανιζομένων διασρέφει.

Alter haec est: Κλιμακίζειν: μέμνηται Δείναρχος ἐν τῇ ὑπὲρ Αἰσχίνου εἰσηγορίᾳ (L. συνηγορίᾳ) λέγων· οὗτος κλιμακίζει τοὺς νόμους. ἔστι δὲ οἷον παράγει καὶ διασρέφει. ἴσως ἀπὸ τῆς κλίμακος εἰρημένου τοῦ ἰνόματος, ἣτις οὕσα ὄργανον βασανιστικὸν διασρέφει τὰ σώματα τῶν βασανιζομένων.

Tertia est quam ex Harpocratonis Epitome descriptam supra apposuimus. Nonne meridiana luce clarius est Dinarchum scripsisse: ὅταν οὖν ΚΛΙΜΑΚΙΖΗ — τοὺς νόμους, idque olim in ΚΛΙΜΑΖΗ corruptum stolidè ab Harpocrate esse tentatum. Ne umbra dubitationis apud te superesse possit inspicere ipsum Harpocratonem ita scribentem: Κλιμάζῃ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῳ Συνηγορίᾳ Αἰσχίνῃ κατὰ Δεινίου· ὅταν οὖν ἀπολογούμενος κλιμάζῃ καὶ παράγῃ τοὺς νόμους.” Viden esse ex eadem oratione locum eundem corruptum apud hunc, emendatum apud illum? Simul videbis praesertim admonitus primam et secundam observationem eiusdem scriptoris esse, sed secundam esse integram, primam in brevius contractam omissa Dinarchi mentione et verbis. Secunda, uti suspicor, Iuliani est, prima Diodori τοῦ τὸν Ἰουλιανὸν ἐπιτεμομένου. Nihil horum Photius vidit: tenere se manibus veram loci Dinarchei scripturam ne suspicatur quidem, sed his omnibus veluti ex sua ipsius persona misellam veteris magistri suspicionem subiungit: μήποτε δὲ δεῖ γράφειν ΒΛΙΜΑΖΗ.

Tales igitur olim Critici Romae fuerunt, tales libri vetusti, in quibus ΑΠΡΟΤΩΝ pro παρνόπων, ΑΤΚΟΕΡΓΕΑC pro λυ-

κισεργέας, KAIMAZHI pro κλιμακίζη, similiaque multa legabantur et tam inepte aut explicabantur aut corrigebantur, et tamen multi sunt qui libros nono post Christum saeculo exaratos venerentur.

Photius igitur quemadmodum his locis vidimus sic per totam Συναγωγὴν locos ex Harpocratonis Epitome fideliter descriptos ne verbulo quidem immutatos omnes deinceps κατὰ σοιχεῖον digestos inseruit. Quidquid apud Harpocratonem legitur idem apud Photium recurrit, sed in brevius contractum resectisque tantum non omnibus Veterum testimoniis et locis, quibus Harpocraton homo obtusioris ingenii sed pereruditus suas λέξεις tamquam gemmis distinxerat. Haec omnia, ut nunc res est, sine ullo litterarum damno abiici possunt. Ad Harpocratonis λέξεις aut emendandas aut supplendas prorsus inutilia sunt. Menda et vitia omnia insunt eadem, quae in Epitomes Codicibus, quos habemus paulo quam integri operis emendatiores. Scripturae discrepantia si qua est (et nullus liber iterum describitur quin aliquid novae discrepantiae nascatur) nullius omnino momenti aut pretii est. Sunt solemnes scribarum confusiones et aberrationes in omnibus libris sexcenties repetitae, quibus philologos obtundere et enecare poteris, sed Harpocratonis λέξεις corruptas restituere non poteris. Itaque haec omnia si aut expunxeris aut certe inter legendum praeterieris, optime feceris. Impedient te tantum et turbabunt in excutiendis reliquis, quae quia non amplius apud auctores suos legi possunt, nunc ex solo Photio cognoscenda et exploranda sunt.

Ex solo Photio, inquam: nempe priusquam de reliquis λέξεσι dicam, quae apud suos auctores ita supersunt ut Photii excerptis melius careamus, dicendum de illo homine est, qui Photium totum ita compilavit eiusque λέξεων συναγωγὴν integram sic in novam farraginem suam transfudit, ut Photius ipse et caeterorum libros, de quibus infra dicemus, et Harpocratonis Epitomen ad verbum olim descripserat et in suum librum transtulerat. Suidam dico, qui Photianae Συναγωγῆς integrum exemplum nactus fecit id quod isti solent. Omnia impudenter ne nominato quidem auctore in suum usum convertit digestaque iterum illa omnia κατὰ σοιχεῖον, commiscuit

cum aliis aliorum excerptis et annotationibus et quisquiliis omne genus, quibus spissum Lexicon in hanc molem extendit. Et profecto in illa Suidae colluvie nihil inest utilius et fructuosius quam Photianae λέξεις, quas ille propemodum omnes paucis tantum iisque fere minutioribus ac levioribus aut plane omissis aut cum alia λέξει coniunctis sine ulla scripturae mutatione suas fecit venditatque pro suis. Photius sua exempla passus est. Spoliaverat alios laborum suorum laude ac fructu, post pauca saecula alius ipsi Photio totam illam Συναγωγὴν furtis collectam veluti furto abstulit frandulenterque eripuit. Nemo hodie sciret illa omnia olim a Photio collecta compositaque fuisse, nisi unicus Codex Galeanus circa annum MCC, iudice Porsono, exaratus auctoris sui certam memoriam servasset. Est autem scripturae in utroque libro (in Photii unico Codice dico et in Suidae textu ex optimis libris constituto purgatoque) tanta affinitas, et etiam in minutioribus ac tenuissimis tanta convenientia ut pro uno eodemque teste debeant haberi. Ipso Codice Galeano Suidam usum esse putes: tam nihil inter utrumque discriminis et varietatis intercedit. Sicubi aliquid discrepantiae conspicitur aut ab ipso Suida id profectum est Photianam λέξιν cum alia conglutinante, aut partum est e scribarum socordia, qui nihil prorsus sine aliquo errore aut vitio poterant describere. Nonnumquam Suidas, mortalium ineptissimus, emendationem loci corrupti periclitatus est, in qua re quam turpiter et ridicule se dederit infra videbimus. Itaque neque Photius e Suida (quod quidem sit alicuius momenti) emendari potest, neque e Photio Suidas, praeter eos locos, quos Suidas tentavit, id est inepta coniectura vexavit. Praeterea hinc satis intelligitur quam perversum sit Photium et Suidam, quasi duo testes essent, simul producere. Non minus est hoc absurdum quam si quis Harpocratonis testimonio usus Photium quoque et Suidam quasi duos novos testes in rem eandem vellet producere. Etiam hoc satis intelligitur quam perversum sit (quod sexcenties fieri solet) aut Photium aut Suidam aut utrumque ita producere quasi ipsi aliquid quod in eorum libris legatur aut excogitaverint aut senserint aut dixerint denique. Eodem iure librarium, qui Codicem aliquem sua manu descripserit, pro

auctore operis testem produxeris. Photius (et eodem modo Suidas) nil nisi materiem ex compluribus Veterum libris corrasam aut sua manu aut aliena κατὰ σοιχεῖον digestam aut descripsit aut describendam curavit ita ut ei nihil prorsus debeat praeter delectum et compositionem τῶν λέξεων ab antiquis grammaticis expositarum. Ipse nihil horum omnium aut reperit aut excogitavit, ipse scriptorum quos laudat nullum legit, et (ut verbo absolvam) in Photiana συναγωγῇ non est unum verbum Photianum. Nihil, prorsus nihil inest quod sit Photii ipsius. Sunt antiquorum scriptorum et poetarum λέξεις ab antiquis Grammaticis et Criticis explicatae et Veterum testimoniis confirmatae ornataeque, quas ille collegit tantum (συνήγαγεν), non scripsit, quamobrem librum suum Λέξεων Συναγωγὴν inscripsit et in praefatione ad amicum ita dicit: τὰς λέξεις, ἃς μάλιστα εἰδέναι προσήκει καὶ ἀναγκαῖον χρῆσθαι συναγαγὼν τὴν ἀναγραφὴν σοι κατὰ σοιχεῖον ἐποίησάμην, quibus verbis si addidisset nomina eorum, quorum libris ad hanc Συναγωγὴν componendam esset usus, nihil esset quod in eo iure reprehenderemus. Itaque hoc diligenter tenendum, non esse in Photio vel unum verbum ipsius Photii, et absurdum esse Photium testem et auctorem producere earum rerum, quas non scripsit sed ex antiquo grammatico descripsit. Rideres, credo, si quis narraret tibi Suidam docuisse quo sensu apud Demosthenem λυκιοεργεῖς Φιάλαι dictae essent et Didymi gravem errorem redarguisse et in Herodoti libro VII. λυκιοεργεῖας emendasse pro λυκοεργεῖας. Constat enim apud te non Suidam hoc dicere sed e Photio descripsisse, neque Photium hoc dicere sed ex Harpocracione sumsisse, neque Harpocracionem hoc dicere sed ea omnia Athenaeo sublegisse, qui harum observationum omnium pater est et auctor. Eadem igitur in reliquis omnibus ratio est. Non Photius loquitur, sed grammaticus aliquis longe longeque Photio antiquior, cuius ille testimonium servavit. In omnibus Photius est ὁ ὑποκριτής aliena recitans, quorum quis sit ὁ ποιητής summi pretii est scire. Et Photius quidem sciebat unde quodque esset sumtum et quis cuiusque annotationis vel observationis esset auctor. Suidas ne hoc quidem sciebat sed quidquid in Photii Συναγωγῇ scriptum reperit in suam farraginem

sedulus transtulit ne suspicans quidem unde tandem, a quo scriptore, ex quo libro haec omnia deprompta essent. Quo magis absonum et ineptum est (quod omnes saepissime faciunt) credere aut dicere Suidam alicuius rei, quae apud ipsum legatur, auctorem esse, aut Suidam aliquid dicere aut docere aut quidquam ex iis collegisse denique aut delegisse, qui ne hoc quidem sciebat unde praestantissima quaeque, quae apud eum prostant, sumta essent quosque haberent auctores. Photiana omnia cum omnibus vitiis mendisque veluti in sacculum quemdam suum cum pulvisculo transfudit, et quoniam bonam lectionem prae Galeano Codice plane nullam exhibet propterea supervacuum et ineptum est cum Photio Suidae testimonium coniungere, namque hoc est simul Photii locum laudare et eiusdem verba eadem a Suida descripta, idque nonnumquam negligentem et mendose.

Attamen Suidae eadem ista μεταγραφὴ quantivis pretii est, nempe in illis ubi unicus ille testis nunc nobis superest et antiquorum eruditas et eximias λέξεις olim a Photio ab interitu servatas nunc solus servat. Scilicet Photianae Συναγωγῆς pars magna iniuria temporum et hominum negligentia olim interiit. Suidas integrum Photii exemplum nactus omnia quae nunc in Galeano Codice desiderantur reddere nobis solus potest. Constat enim ex ipsius Codicis Galeani certis indicibus dimidiam fere partem Photianae sylloges intercidissee. Perierunt quatuor folia inter Ἀῶται et Ἀγχίνουα, perierunt folia centum inter Ἀδιάκριτος et Ἐπώνυμοι, desideratur folium unum inter Εἰμιζον et Εἶωνον, amissa sunt folia quatuor inter Κοικύλλειν et Κρατηρίζων et octo alia inter Φορητῶς et Ψιλεύς, denique in exitu libri post glossam Ὡ Ἡρακλῆς tria fere folia interciderunt. Itaque supersunt folia CXLIX, perierunt folia CXX. Verum haec omnia videntur magis periisse quam revera perierunt. Suidas enim integro Photii apographo usus, quod diligenter totum in suam colluviem transfudit, servavit omnia aut propemodum omnia, quae nunc intercidissee putantur, quaeque olim in Galeano libro exstabant nunc apud Suidam omnia fere ad verbum descripta exstant. Hoc ego nunc pono tantum, deinde multis argumentis documentisque verum et certum esse demonstrabo. Interea hoc teneamus Photianam

Συναγωγὴν totam nobis superesse partim in Codice Galeano, partim apud Suidam, deinde apud alios quoque, ut apparebit, postquam constabit de veterum Grammaticorum libris, quos Photius compilavit. Itaque Suidae nullus omnino usus est ubicumque ipsae copiae Photianae intemeratae supersunt, verum ubi illae deficiunt, Suidas si non unicus (ut posthac apparebit) certe primarius et uberrimus fons est, unde limpida antiquorum eruditionem olim a Photio conquisitam et ab interitu vindicatam hauriamus et veluti ex Orco in lucem vitamque revocemus. Ubi nobis nunc Photius deficit, Suidas (ut videbis) non deficit, et quae apud Photium nunc desiderantur apud Suidam omnia recte et ordine comparent. Diximus adhuc tantum de glossis τῶν δέκα ῥητόρων a Photio ex Harpocratonis Epitome descriptis, dicemus statim περὶ τῶν Πλάτωνος λέξεων a Photio ex Timaei libello depromptis. Ubi nos Codex Galeanus destituit inspicie mihi Suidam: videbis omnes deinceps λέξεις ex utroque libro κατὰ σοιχεῖον descriptas suo quamque loco adesse. Apud Photium (ut modo vidimus) inter Κοινύλλειν et Κρατηρίζων quatuor foliorum lacuna media omnia absumsit. Quas ex decem Oratoribus glossas apud Harpocratonem descriptas illis foliis Photius receperat, nempe has: Κοινὸν γραμματεῖον, Κοινωνικῶν, Κολλυτεύς, Κολωνέτας, Κομισικὰ πλοῖα, Κορδακισμός, Κοροπλάθος, Κορτιαί, Κοτύλαιον ὄρος et Κότυς, hae omnes apud Suidam praesto sunt. In Timaei glossis Platonicis eadem ratio est. Non multum metuo ne quis contendat Suidam illa omnia non ex Photiana Συναγωγῇ, sed ex ipsis Harpocratonis Timaeique libellis mutuatum esse. Omnem de ea re dubitationem eximent ea quae infra demonstraturi sumus. Suidas et Harpocratonis Epitomen et Timaei libellum ignoravit, sed quae ex iis Photius excerpserat cum reliquis omnibus in colluviem suam recepit. Ad eundem modum reliquae omnes Codicis Galeani lacunae ex Suida (ut videbimus) suppleri possunt damnumque, quod fecisse videmur, sarciri. Quem egregium usum in his Suidae Lexicon nobis praestiterit tum demum optime iudicabis ubi demonstravero quam praeclaros veterum Criticorum et Grammaticorum libros Photius nobis servaverit, quorum aureae reliquiae nunc e Suidae sterquilinio veluti margaritae et gem-

mae nobis eruendae sunt et auctoribus suis restituendae.

Praeter λέξεις τῶν δέκα ρητόρων Photius in suum usum convertit τὰς τοῦ Πλάτωνος λέξεις a Timaeo collectas. Timaei libellus aetatem tulit, itaque res est manifesta. Quidquid apud Timaeum legitur ad verbum apud Photium repetitur, et ubi Codex Galeanus deficit damnum a Suida sarcitur, qui prope-modum omnia ex integro Photii apographo in suum Lexicon retulit. Fallitur igitur Ruhnkenius identidem ad Timaeum annotans: *Timaeo glossam sublegit Suidas*, vel: *Timaei glossulam descripsit Suidas*, vel: *Timaei glossam in Lexica sua receperunt Photius Ms. et Suidas*, vel: *glossam nostram descripsit Suidas*, vel: *a Timaeo glossam mutuatus est Suidas*, aliaque multa huiuscemodi. Suidas Timaei libellum non ipse manibus trivit, sed Timaei glossas a Photio descriptas ab illo sumsit. Est autem Timaeus (dicam enim libere quod sentio) perexigui pretii magistellus neque doctus neque acutus, sed futilis et levis et puerilis auctor, quem si quis magnifico apparatu Ruhnkeniano exuerit et, ut Plato loquitur, ἀποδύντα θεάσασθαι voluerit, ridebit hominem, sat scio, et contemnet. Collegisse se scribit τὰ παρὰ τῷ Φιλοσόφῳ γλωσσηματικῶς ἢ κατὰ συνήθειαν Ἀττικὴν εἰρημένα οὐχ ὑμῖν μόνοις τοῖς Ῥωμαίοις (Romano homini, Gentiano, haec scribuntur) ὄντα ἀσαφῆ ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων τοῖς πλείοις. Videamus nunc quemadmodum promissis steterit, quod paulo copiosius ostendam, ut homunciones id genus contemnere audeamus eorumque auctoritatem vana hominum opinione natam nihil curare. Ostendam primum quam levia ac puerilia doceat, deinde quam indoctus sit et linguae veteris et antiquitatum, quas dicimus, imperitus. Futilia apud eum et puerilia sunt haec potissimum:

Ἀγαμαι: ἀποδέχομαι, θαυμάζω ἄγαν.

Ἀγροϊκος: — ἀπαίδευτος.

Ἀκακοι: οἱ ἔξω κακίας.

Ἀλαζών: ψευδής.

Ἀμετασρεπτός: οὐχ ὑποσρέφειν εἰς τοῦπίσω.

Ἀμυγέπη: ἐνὶ γέ (τινι) τρόπῳ.

Ἀνδρηλατεῖν: ἀνδρας ἐξελαύνειν.

Ἀνιμᾶ: ἀνέλκει.

Ἀνοργίαστοι: — οἷς τελεταὶ καὶ ὄργια οὐκ ἐγένοντο.

Ἀπόρρησις: ἀπαγόρευσις.

Ἄρτι: πρὸ ὀλίγου χρόνου.

Ἀτυχῆσαι: μὴ τυχεῖν.

Γελοῖτον: ἐφ' ᾧ ἂν τις γελάσειεν.

Διακορή: μεμεσώμενος.

Ἐμπειρία: τριβὴ ἐκ πείρας.

Ἐνδίκως: δικαίως.

Ἐπάρας: ἀναπείσας.

Ἐρρε: Φθείρου.

Ἡμεδαπός: ἡμέτερος πολίτης.

Καὶ τάχα ἴμεν: καὶ ταχέως πορευτόμεθα.

Κωμωδεῖν: σκώπτειν.

Νεοθνή: ὁ νεωστὶ τεθνεώς.

Νεοτελής: ὁ νεωστὶ τετελεσμένος.

Νυνί: ἐν τῷ ἔνεσῳτι χρόνῳ.

Ὀκνεῖ: εὐλαβῶς ἔχει.

Παράταχθεις: παρ' αὐτὸν ταχθεῖς.

Ῥᾶον: συγκριτικὸν πρὸς ἕτερον.

Ῥᾶδιον ἀπόλυτον καθ' αὐτό.

Ῥᾶσον ὑπερθετικόν.

Ὡ οὗτος: ὡς σύ.

Ὡς οἶόν τε: ὡς δυνατόν.

Poteram his bonam partem reliquorum addere, quae non multo istis sunt meliora et utiliora. Dabis mihi mirificum esse Platonis lectorem qui talia docendus sit. Quid diceres si quis de usu loquendi Tulliano professus ea se scripturum; quae non tantum exteris sed ipsorum Romanorum plerisque obscura essent, deinde serio annotaret FACILIUS esse comparativum, FACILE positivum et FACILLIMUM superlativum. Tūm nunc de praesente tempore dici, RIDICULUM qui risum moveat, nostratem nostrum civem, APPOSITUM iuxta quem positum, aliaque eiusdem ponderis. Rideres hominem, opinor, et cum suis ineptiis facessere iuberēs. Verum an tu minus ineptire censes eum, qui Platonis lectorem doceat quid sit Ῥᾶον, Ῥᾶδιον, Ῥᾶσον, et γελοῖτον et ἡμεδαπός et παραταχθεῖς? Quam utile est docere ἄκακοι esse οἱ ἔξω κακίας et Ἐνδίκως: δικαίως et Νεοθνή: ὁ νεωστὶ τεθνεώς et Ὡς οἶόν τε: ὡς δυνατόν. Fieri

potest ut Romanorum aliquis de plebe indocta ista nescierit, namque erant qui Graece prorsus nescirent, Graecorum quidem nemo fuit umquam qui talia ignoraret. Verum esto haec omnia frigida et insulsa et puerilia esse, vera sunt tamen, et si nihil prosunt, nemini tamen nocere possunt. Audi nunc Timaei errores quosdam et magistri imperitiam ac futilitatem mirare. Primum delectatur, ut stulti omnes, malesanis etymologiis et putavit se facere operae pretium quum annotaret Κίβδηλον: οἶονεὶ κρύβδηλόν τι ὄν, quae tam utilis quam vera observatio est. Eodem modo Ἀκέραιοι isti esse videntur οἱ ἔξω κήρας, quasi vero ἀκέραιοι et ἐπικήραιο inter se opposita essent, quibus nihil inter se commune est. Fallitur in forma Attica v. Εἴξασι καὶ εἴκασι λέγει ἀντὶ τοῦ εἰκασιν. Attici dicebant εἴξασι tantum, forma εἴκασι in magistrorum cerebris nata est. Eiusdemmodi errores commisit in Διωκάθειν: διώκειν et in Ὀφλεῖν: ἡττᾶσθαι ἐν δικαστηρίῳ. Duo aoristi hi sunt διωκαθεῖν pro διῶξαι, et ὀφλεῖν (cuius praesens est ὀφλισκάνειν) pro ἐν δικαστηρίῳ ἡττηθῆναι. Serio credidit ἀτάρ pro δή dici posse quum scriberet Ἀτάρ: σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ δή. Eodem iure dicas ἀλλά pro δή poni. Si quid Timaeo credis Κατόπιν est μετὰ ταῦτα: sed significat ubique a tergo (ὀπισθεν), nemo umquam κατόπιν dixit pro posthac. Κράδῃ: κλάδος scribit, sed κράδῃ ubique *ficum* arborem (συκῇν) significat, non *ramum*. Κινδυνεύει, auctore Timaeo, est ἐγγίζει, at ille, ut Plato dixisset, κινδυνεύει ἀγνοεῖν τὴν λέξιν. Δωροδόκοι ei dici videntur καὶ οἱ δίδόντες δῶρα καὶ οἱ λαμβάνοντες: ridiculum hunc errorem in Var. *Lectt.* satis refutavimus. Κυαμεῦσαι narrat esse: κυάμῳ ψηφοφορῆσαι. Nesciebat magister Atticos dicere ἀποκληροῦν τὰς κληρωτὰς ἀρχὰς et τῷ κυάμῳ λαχεῖν. Quod apud Xenophontem est Memor. I. 2. 9: κυβερνήτῃ δὲ μηδὲνα ἐθέλειν χρῆσθαι κυαμευτῷ a Socrate iocante et contemtim loquente πέπαικται. Ἀγείρουσαι ὥς ἱέρειαν non esse quod ille docet περιερχομένην pererudita Ruhnkenii annotatio satis probabit. Solebant enim sacrificuli et athletae victores περιῖοντες *stipem* et *munuscula* colligere circumeuntes. Turpissimum errorem erravit in v. Δημοποιητός: παρέγγραφος. Non videtur intellexisse quid esset δημοποιητός, quod tamen ex se ipsum nullo negotio intelligitur.

Fieri ex ipsa rei natura non potuit ut qui δημοποιητός esset idem esset παρέγγραφος, id est ut qui a populo civitate donatus esset idem fraudulenter in civitatem irrepsisset, καὶ παρεγγράφῃ αἰσχροῦς πολίτης. Quis ferat magistrum talia nescientem? Non minus turpiter se dedit in v. Μεταλαγχάνειν: ἀφυσερεῖν ἢ ἀποτυγχάνειν κλήρου, namque verbum μεταλαγχάνειν plane contrarium significare pueri sciunt. Dormitavit magister quum in Gorgiae initio iocosa verba legeret: Πολέμου καὶ μάχης οὕτω Φασὶ χρῆναι, ὧς Σώκρατες, μεταλαγχάνειν, neque vidit οὕτω esse sic ut tu nunc facis, id est ut sero confecto negotio venias. Quid eo homine facias qui μεταλαγχάνειν significare ἀποτυγχάνειν in animum potuerit inducere? Eone Graecitatis magistro et auctore utemur? Idem Ἀποσοματίζειν docet esse ἀπὸ μνήμης λέγειν, meliora Ruhnkenius docebit: nempe apud Platonem ludi magister (ὁ γραμματιστής) dicitur τοῖς παισὶν ἀποσοματίζειν. Antiquitatum Atticarum non est multo quam linguae Atticae peritior. Πρυτανεία illi est μηνιαία Φυλῆς ἀρχή, quae neque ἀρχή erat neque μηνιαία. Non accurate tradit λαχεῖν δίκην esse γράψασθαι, eademque levitate Εὔθυναι ei esse videntur δίκαι κατὰ τῶν ἀρξάντων κακῶς. Historica nusquam attigit, geographiae quam gnarus sit vide in v. Ὠρωπός: χώρα μεταξὺ Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀττικῆς. Satis notam et nobilem illam urbem in Atheniensium historia et litteris dicas fuisse, sed ea fama ad Timaei aures non pervenit. Sunt quaedam ubi scribae, fortasse peccarunt, ut in v. Ἐντελεῖς: οἱ ἄρχοντες, imo vero (οἱ) ἐν τέλει. Non videtur scripsisse τὴν ἀλώπεκῃν: τὴν πανουργίαν, sed τὴν ἀλώπεκα: τὴν ἀλωπεκῇν, τὴν πανουργίαν e libro II. de Rep. p. 365. C: τὴν τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἐλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην, ubi vehementer fallitur Ruhnkenius opinatus aut ἀλωπεκῇν meliorem lectionem esse aut certe ἀλώπεκα dici pro pelle vulpina. Nempe ἡ ἀλωπεκῇ neque ποικίλη est, quod sciam, multoque minus κερδαλέα. Praeterea notus est Archilochi locus, qui Platoni obversabatur:

τῷ δ' ἄρ' ἀλώπηξ κερδαλέη συνήντετο

πυκνὸν ἔχουσα νόον.

quae hercle non erat pellis vulpina. Sed Timaeus gravem reprehensionem effugere non poterit ob ea quae scripsit in v.

Λύγη: σκιά, ἀπόκρυψις. Notus est Criticis stupidus Suidae error in v. Λύγα: σκοτεινά.

ἐφάνη γάρ οἱ αὐτά

ἰσοῦ παρὰ κρόκασιν ὡς λύγα πυρός.

ubi Rubnkenius vidit in ΑΤΓΑ latere ΑΤΓΑ, ὡς αὐγὰ πυρός, quae nihil erat minus quam σκοτεινή. Timaeus glossam capite truncavit. Audi Aristophanem in Acharn. vs. 684 :

οὐχ ὄρωντες οὐδὲν εἰ μὴ τῆς δίκης τὴν ἡλύγην.

Hoc ipsum dare debuerat: Ἡλύγη: σκιά, ἀπόκρυψις. Videbis in v. Ἐπηλυγάζονται unde natus Timaei error sit: Interpretatur esse ἐπικρύπτονται, ἐπισκιάζονται.* Λύγη γὰρ λέγεται ἡ σκιά. Infelix est magister in etymologia: aut enim in iis quae sciri non possunt absurda comminiscitur aut in apertis caecutit. Nempe ex ἡλύγη nascitur ἡλυγάζομαι et ἐπηλυγάζομαι, ut opinor. Unum locum Timaei a scribis corruptum animi causa addam. Dederat Timaeus: ΑΝΟΡΓΙΑΚΤΟΙ: οἱ ἀμύητοι, οἷς τελεταὶ καὶ ὄργια οὐκ ἐγένοντο. Non requirebat interpretem vocabulum tam perspicuum et apertum, nam quis nesciebat quid esset ὄργια et ὄργιάζειν? Is ne interpretationem quidem intelligere potuisset. Vide autem mihi quid scribae designaverint: confuderunt de more ΓΙ et Π, ut in Ἀπάδης pro Ἀγιάδης, et quia ἀνόρπασοι nihil erat, ἀνάρπασοι substituerunt. Photius Ἀνάρπασοι bona fide recepit, quem Suidas describens hodieque exhibet: Ἀνάρπασοι: ἀμύηται, οἷς τελεταὶ καὶ ὄργια οὐκ ἐγένοντο, quae leguntur inter Ἀνάρροπον et Ἀνάρσια. Plurima similia apud Photium leguntur, veluti Λέμφας: πέπωνας pro Λέλαφας, Κιγκιόπραγοι: ἀντὶ τοῦ δασεῖς, pro Κιλίκιοι τράγοι, (ΚΙΑΙΚΙΟΙΤΡΑΓΟΙ abiit in ΚΙΝΚΙΟΠΡΑΓΟΙ et κιγκιόπραγοι), Κακοττεῖαν: κκοφημίαν, βλασφημίαν, pro Κακοέπειαν, aliaque id genus. Quam ridiculos hos habemus Graecitatis magistros!

Concedes nunc, spero, mihi Timaei glossas et glossulas sine ullo litterarum damno negligi et abiici plerasque omnes et posse et debere. Si quid est in caeteris boni, at nihil ferme in iis inest novi, nihil quod non rectius multo et melius simulque doctius et elegantius ab aliis ad Platonem illustrandum scriptum sit et aetatem tulerit. Si quis vel sic tamen Timaei λέξεις admiratur et magni facit, at hoc certe

mihi concedet in Photiana συναγωγῇ eas nullius momenti esse ut quae alibi integrae et in unum collectae exsint, et sine ullo detrimento apud Photium aut expungi omnes aut inter legendum praeteriri posse. Eadem est Suidae ratio glossas e Photio descriptas servantis etiam eas quae nunc in unico Photii Codice mutilato desiderantur. Quid prodest eadem iisdem verbis bis terque descripta iterare? Nihil prorsus. Itaque haec quoque omnia cum excerptis ex Harpocrate seponamus. At professus sum me demonstraturum quid esset in Photio boni, et nihil adhuc egi aliud quam ut ostenderem quanta λέξεων multitudo a Photio receptarum nullius omnino pretii ac momenti esset meliusque abiiceretur et resecaretur, ne nos impediat in melioribus cognoscendis spectandisque. Venio nunc illuc ut quantivis pretii Criticum et Grammaticum veterem admodum, Alexandrinum, optime de Platone meritum, virum doctrinae admirabilis et plane singularis, tam variae et diffusae quam accuratae et solidae eiusdemque scitae, lepidae et elegantissimae e caligine ac tenebris, quibus hucusque demersus αἴσιος, ἀφαντος iacuit, in lucem vitamque veluti ex Orco revocem, restituamque longo postliminio in integrum, ut iusta laude ac fama eximiis meritis parta tandem aliquando fruatur. Legimus omnes et admiramur eius annotationes in Platonem, quibus nemo umquam scripsit luculentiores, sed nemo auctorem novit aut quaerit. Factum est adeo ut illius praestantissimarum observationum perexigua tantum ratio haberetur, quoniam mirifico eruditorum errore scriptae esse credebantur a sequiorum temporum Graeculis, quos nemo magnopere curat. At isti non scripserunt, sed ex antiquissimo Critico descripserunt, et usu venit τὸ Εὐριπίδειον

λόγος γὰρ ἐκ τ' ἀδοξούντων ἰδὼν

καὶ τῶν δοκούντων αὐτὸς οὐ ταυτὸν σθένει.

id est Ennio interprete:

Namque quum opulenti loquuntur pariter atque ignobiles

Eadem dicta eademque oratio aequa non aequa valet.

Videor mihi hic aliquem audire dicentem:

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

Parturiunt montes, — — —

Nihil miror: et ipse fortasse ita dixissem, hoc tantum peto

ut ea quae dicturus sum diligenter expendantur, et etiam atque etiam inspiciantur et excutiantur ea, quae mihi illud ἔρμαϊον, quod ignari manibus tenemus, continere videntur. Photius quum suam λέξεων συναγωγὴν conderet Poëtarum γλώσσας et λέξεις, utpote a Diogeniano summa cura et industria in unum veluti corpus redactas, non nisi obiter se attigisse scribit, ὅσαι δὲ (λέξεις) ῥητόρων τε καὶ λογογράφων ἀττικίζουσι γλῶσσας, ταύτας — εἰ καὶ μὴ πάσας — ἀλλ' οὖν ἅς μάλιστα γε εἰδέναι προσήκει συνήγαγον. Itaque quum λέξεις conquereret eorum, qui orationis Atticae metro solutae principatum tenere unanimi omnium consensu ut nunc sic olim existimabantur, et Historicorum (praesertim Thucydidis et Xenophontis) multas collegit et Oratorum, sed ante omnes permultas congegisset λέξεις Πλατωνικάς. Qui in Platonis scriptis diu et multum versatus est et illius dictiones locosque memorabiles in promptu et numerato habet, in perlegenda Photiana συναγωγῇ ubique multa Platonica agnoscet et in his complura, ubi Platonis nomen omissum est. Photius illa omnia, aut certe pleraque omnia, ex duobus potissimum grammaticis antiquioribus sumsit. Alterius, Timaei, levis et exilis opella fuit, qualem ostendimus, alterius sunt egregiae et praeclarae illae observationes, quales esse diximus et nunc demonstrabimus: in qua re cognoscenda fac memineris dimidiatam ferme sylloges Photianae partem, quamquam in Galeano Codice desideretur, tamen non periisse, sed paucis tantum minutioribusque quibusdam resectis, integram in Suidae farragine superesse. Itaque ubi nacti erimus certa indicia, quibus λέξεις Photianae agnoscantur, eodem iure eas a Suida reposcemus et recipiemus, quo reliquas ex unico Photii Codice expromimus. Primum omnium paucas quasdam grammatici adhuc ignoti observationes describam, ut appareat eum illis laudibus, quibus eum celebravimus, dignissimum esse. De multis optimae frugis annotationibus paucas hasce diligenter contemplare: ad Platonis Phaedrum p. 256 B: πλείω καὶ πλείονος ἄξια εἰπὼν τῶν Λυσίου παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ εἴθῃτι, annotavit haec: Κυψελιδῶν ἀνάθημα ἐν Ὀλυμπίᾳ: ἐν Φαίδρῳ· παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐσά-

θη κολοσσός, ἀλλ' οὐ τῶν Κυψελιδῶν, Κυψέλου δέ φασι τὸ ἀνάθημα, ὡς Ἀγάκλυτος ἐν τῷ περὶ Ὀλυμπίας φησὶν οὕτως· «Ναὸς τῆς Ἥρας παλαιὸς ἀνάθημα Σκιλλουντίων· οὗτοι δὲ εἰσιν Ἥλειων· ἔνεστι δὲ ἐν αὐτῷ χρυσοῦς κολοσσός ἀνάθημα Κυψέλου τοῦ Κορινθίου. φασὶ γὰρ τὸν Κύψελον εὐξάμενον εἰ Κορινθίων τυραννήσεις τὰς οὐσίας πάντων εἰς δέκατον ἔτος ἀνιερῶσιν τὰς δεκάτας τῶν τιμημάτων εἰσπραξάμενον κατασκευάσαι τὸν σφυρήλατον κολοσσόν.» Δίδυμος δὲ κατασκευάσαι τὸν κολοσσόν φησι Περὶ Ἰανδρον ὑπὲρ τοῦ τῆς τρυφῆς καὶ τοῦ θράσους ἐπισχεῖν τοὺς Κορινθίους· καὶ γὰρ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ Καιρῶν δευτέρῳ λέγει οὕτως· «Ἑτεροὶ δὲ εἰς ἀνδρωδέερα καταδραπανῶντες οἷον σρατιάς ἐξάγοντες καὶ πολέμους ἐπαναιρούμενοι, καθάπερ καὶ Διονύσιος ὁ τύραννος. ἐκεῖνος γὰρ οὐ μόνον ᾤετο δεῖν τὰ τῶν ἄλλων καταναλίσκειν ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐφ' ὅδια τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. εἰκόασι δὲ καὶ αἱ πυραμίδες ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὁ τῶν Κυψελιδῶν κολοσσός καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὴν αὐτὴν καὶ παραπλησίαν ἔχειν διάνοιαν.» Φέρεται δὲ τι καὶ ἐπίγραμμα τοῦ κολοσσοῦ·

Εἰμὶ ἐγὼ χρυσοῦς σφυρήλατός εἰμι κολοσσός

ἐξώλης εἶη Κυψελιδῶν γενεά.

ὅπερ Ἀπελλᾶς ὁ Ποντικός οὕτω προφέρειται·

Εἰμὶ ἐγὼ νάξος παγχρύσεός εἰμι κολοσσός

ἐξώλης εἶη Κυψελιδῶν γενεά.

Suntne haec veteris et pereruditi grammatici an non sunt? Multi vetus illud donarium commemorant, sed paucis et obiter, ex quibus unum producam ut emendem. Aristoteles in Politicis V. 9. notavit: καὶ τὸ πένητας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους τυραννικόν, ὅπως — ἄσχολοι ὧσιν ἐπιβουλεύειν. Παράδειγμα δὲ τούτου αἶ τε πυραμίδες αἱ περὶ Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν καὶ τοῦ Ὀλυμπίου ἡ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισι-σρατιδῶν καὶ τῶν περὶ Σάμον ἔργα Πολυκράτεια, ubi emendandum est τὸ ἀνάθημα τὸ τῶν Κυψελιδῶν, et τοῦ Ὀλυμπίου pro Ὀλυμπίου. Vides quam pulchre conspirent magister et discipulus Aristoteles et Theophrastus. Quis autem praeter incertum annotationis auctorem et sedem vetustissimi donarii et inscriptionem memoriae prodidit? Quis Agaclyti librum περὶ Ὀλυμπίας, utilissimum et perveterem, ut ex verbis inde sumtis apparet, praeter eum commemoravit? Vetus signum

ex solido auro nusquam comparebat quum Pausanias donaria Olympica viseret, qui ἐπιγράμματα βουτροφιδὸν γράμμασιν ἀρχαίοις in arca Cypseli inscripta vidit (v. 17. 6.) sed signum Iovis χρυσοῦν σφυρήλατον neque vidit neque commemoravit. Ne Strabone quidem vivo supererat, ut colligere est ex eius verbis VIII. p. 353. Cas. ἐκοσμήθη δὲ (ἢ Ὀλυμπία) ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀναθημάτων ἅπερ ἐκ πάσης ἀνετίθετο τῆς Ἑλλάδος· ὧν ἦν καὶ ὁ χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς ἀνάθημα Κυψέλου, τοῦ Κορινθίων τυράννου. ἦν, inquit, non ἔστιν, quia nusquam iam comparebat. Quod autem Plato dixit σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ ἔσθαι (nam sic legendum est pro εἴσθαι), et Strabo ὁ χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς, manifesto sumsit uterque ex ipsa donarii inscriptione, quae apud doctissimum Platonis interpretem simul exstat et non exstat. Non exstare enim dico propterea quia sensu vacua et veluti mente capta nunc circumambulat. Quid enim sibi volunt haec verba:

Εἰμὶ ἐγὼ χρυσοῦς σφυρήλατός εἰμι κολοσσός
ἐξώλης εἴη Κυψελιδῶν γενεά.

inepta oratio est εἰμὶ ἐγὼ — εἰμι, metrum turpiter violatur in εἰμὶ ἐγὼ, et sententia in absurdis verbis nulla inest. Medebitur omnibus malis una litterula lenissimo remedio emendata et e densa caligine clara lux necopinato affulgebit. Sed priusquam veram lectionem in lucem proferam notanda est et castiganda Criticastro impudentia, qui pessumdedit omnia. Suidas Photii λέξιν describens pro Εἰμὶ ἐγὼ correxit scilicet Αὐτὸς ἐγὼ, unde ista scriptura in Brunckii Analecta recepta est solaque nunc circumfertur. Bellissima vero sententia inest in epigrammate sic emendato scilicet.

Ἐξώλης εἴη γραμματικῶν γενεά,
talium quidem, qualis est Suidas, Graeculorum unus omnium stupidissimus. Scin quid olim in signo Iovis fuerit inscriptum? Nempe hoc:

Εἰ μὴ ἐγὼ χρυσοῦς σφυρήλατός εἰμι κολοσσός
ἐξώλης εἴη Κυψελιδῶν γενεά.

Non potuit aut ipse Cypselus aut filius Perianther lepidius urbanusque quam sic iocari. Solebant veteres Graeci pariter et Romani, et solemus hodieque omnes aut serio aut ioco

aliquid sic asseverare. Pauca dabo de multis. In Tiberium scripti sunt hi versiculi apud Sueton. Tib. 59:

Asper et immitis, breviter vis omnia dicam,

Dispeream si te mater amare potest.

Sic Romani dicebant: *Di me perdant si — vel nisi, dii deaeque omnes me perdant, interficiant si vel nisi —, peream vel dispeream, ne vivam, ne salvus sim si vel nisi —*; exempla plena manu dabit Brissonius de Form. VIII. 13. Eadem est exemplorum frequentia apud Graecos. Audiamus modo Aristophanem, in Ranis vs. 579.

κάκισ' ἀπολοίμην Ξανθίαν εἰ μὴ Φιλῶ.

et compara lepidum locum vicinum 586—588. in Equitt. vs. 400:

εἴ σε μὴ μισῶ γενοίμην ἐν Κρατίου κῶδιον.

et vs. 766. Cleon:

εἰ δέ σε μισῶ καὶ μὴ περὶ σοῦ μάχομαι μόνος ἀντιβεβηκώς
ἀπολοίμην καὶ διαπρισθείην κατατμηθείην τε λέπαδνα.

cui Agoracritus respondet:

κᾶγωγ', ὦ Δῆμ', εἰ μὴ σε Φιλῶ —

ἐψοίμην ἐν περικομματίοις.

et in Vesp. vs. 630:

ἀπολοίμην εἴ σε δέδοικα.

et in Acharn. vs. 151:

κάκισ' ἀπολοίμην εἴ τι τούτων πείθομαι.

et vs. 476:

κάκισ' ἀπολοίμην εἴ τι σ' αἰτήσαιμ' ἔτι.

sed iam satis superque est, ut ipse possim dicere:

κάκισ' ἀπολοίμην εἴ τι προσθείην ἔτι.

videamus potius quomodo subveniamus alteri epigrammati, quod Ἀπελλᾶς ὁ Ποντικός memoriae prodiderat. Absurda enim est vulgata scriptura:

Εἰμὶ ἐγὼ νάξος παγχρύσεός εἰμι κολοσσός

ἐξώλης εἴη Κυψελιδῶν γενεά.

Apellas ille, quisquis fuit, videtur memoriter idem epigramma laudare sed sic ut nonnulla (uti fit memoriter laudantibus) leviter immutaret. Dederat tamen aliquid quod sanum esset et intelligi possit, quod quale fuerit quaeramus. Nil

iuvabit quaerentem homo nihili qui apud Suidam *correx*it iratis Musis:

Νάξιός εἰμι ἐγὼ παγχρύσεός εἰμι κολοσσός.

Lepidi sunt homines docti qui in animum inducunt Corinthi tyrannum quum signum Iovis ex solido auro Olympiae dedicaret inscripsisse:

Naxius sum ego et totus ex auro fabricatus.

Utinam funditus pereat Cypselidarum genus.

quī ne hoc quidem mirantur quomodo e Corinthio repente in Naxium conversus fuerit. Hoc quidem statim apparet verum esse: Εἰ μὴ — *εἰμί*, videamus igitur quid in ΕΓΩΝΑΞΟC lateat. Nempe:

Εἰ μὴ ἐγὼ ν, ὦναξ, παγχρύσεός εἰμι κολοσσός.

quum esset in vetere libro scriptum ΕΓΩΝΩΝΑΞ duae litterae ΩΝ exciderunt et quod supererat ἐγὼ ναξ in ἐγὼ νάξος criticaster refinxit, unde Νάξιος natum est, et Νάξιός εἰμι ἐγὼ transpositum. Dicitur enim ὦναξ tam bene ad Iovem quam, ut saepius solet, ad Apollinem. Emenda obiter perelegantem choliambum Phoenicis Colophonii apud Athenaeum VIII. pag. 360 A. ubi editur:

Ἄλλ', ὦγαθοί, 'πρέξασθ' ὦν μυχδὸς πλουτεῖ

(δόμου). δὸς, ὦναξ, καὶ σὺ πολλά μοι, νύμφη.

δόμου Casaubonus addidit, infeliciter admodum. Emenda vel potius supple:

δὸς ὦν, δὸς ὦναξ, καὶ σὺ πολλά μοι, νύμφη.

litterae ΔΟCΩΝ bis repetitae semel exciderunt. Cognita denique et intellecta vetere τοῦ τῶν Κυψελιδῶν ἀναθήματος inscriptione simul intelligitur cur dubitari potuerit de eo, qui Iovi signum dedicaverit et quomodo quod ipsius fuerit Cypseli Cypselidarum fuisse a Platone et Aristotele et Theophrasto dicatur. Appellabatur enim propter hanc ipsam inscriptionem τὸ τῶν Κυψελιδῶν ἀνάθημα, et quamquam pater Cypselus dedicavit signum, tamen illa verba non ipse subscripsit sed filius Periander, ut colligas e loco Pausaniae V. 2. 3. Quum de signi subscriptione controversia orta esset lepidus poëta excogitavit iocum, quem post multa saecula veluti ex Orco revocavimus. Superest in eximia annotatione aliud quid corrigendum, de quo dicemus postea quum ostendemus quem

usum habeat egregius ille Platonis interpres ad Platonem emendandum.

Inspiciamus nunc secundam eiusdem annotationem doctam hercle et perelegantem. Componamus potius Timaei exilitatem cum illius copia et divitiis. Timaeus: Τευτάζων: πραγματευόμενος, ἐνδιατρίβων. Audi nunc illum: Τευτάζειν: πραγματεύεσθαι ἢ σκευωρεῖσθαι ἢ τραγγεύεσθαι καὶ πολὺ διατρίβειν ἐν τῷ αὐτῷ. Λυκόφρων οὕτως καὶ Δίδυμος προσθεῖς ὅτι ἐνίοτε σημαίνει καὶ τὸ φροντίζειν. Ἡρακλέων δὲ καταμεμψάμενος Λυκόφρονα Φησὶν εἶναι τὸ ἐπισρεφῶς τι πράττειν ἢ ἐνεργεῖν. καὶ Ἀρτεμίδωρος τὸ φροντίζειν. Φρύνιχος Μύταις·

μάστιγα δ' ἐν χερσὶν ἔχων τευτάζεται.

Πλάτων Ξαντρίαις·

ἦν δὲ θόρυβος τευταζόντων.

ἀντὶ τοῦ πραγματευομένων ἢ διατριβόντων. καὶ ἐν Τιμαίῳ· τῷ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλονεικίας τετευτακότι, οἷον διατετριφóτι. γράφεται καὶ τεταυτακότι. Τηλεκλειδης·

πάντες δὲ τευτάζουσιν οἱ διάκονοι.

ἀντὶ τοῦ πραγματεύονται, σκευωροῦνται. Φερεκράτης·

ὁ δὲ παῖδα καλεῖ καὶ τευτάζει τούτῳ δεῖπνον παραθεῖναι.

σημαίνει δὲ καὶ τὸ σπουδάζειν Πολιτείας ζ'. καὶ τὸ ἡσυχάζειν. καὶ τευτάζων τὸ αὐτὸ αἰεὶ λέγων, Φλυαρῶν. In ultimis respicit hos locos Platonis de Rep. VII. p. 521 E: γυμνασικὴ μὲν που περὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον τετεύτακεν, et in Philebo p. 56 E: λέγεις οὐ σμικρὰν διαφορὰν τῶν περὶ ἀριθμὸν τευταζόντων. De verbo τευτάζειν post Ruhnkenium dici nihil opus est, qui eruditissimam incerti auctoris annotationem merito admiratur. Sapit antiquam illam sanam solidamque doctrinam Alexandrinam, eandemque non aliis surreptam sed propria lectione et industria partam. Videamus alia, iterumque Timaeum cum ignoto auctore comparemus. Timaeus: Σταθερά: μέσον ἡμέρας ὅτε κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος γίνεται. Incertus auctor apud Photium: Σταθερόν: ὀξύ, ἰσχυρόν ἢ θερμόν. τὸ διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως ἴσασθαι δοκοῦν· ἐν Φαίδρῳ· μήπω γ', ὃ Σώκρατες, πρὶν ἂν τὸ καῦμα παρέλθῃ· οὐχ ὀρεῖς ὡς σχεδὸν ἤδη μεσημβρία ἴσεται ἢ δὲ καλουμένην σταθερά. δύναται μέντοι καὶ θερμοτάτη εἶναι ἢ

σαθερά ὀξεῖα οὔσα· καὶ γὰρ τὸν ἥλιον ὅταν μᾶλλον ἐγκάῃ ὀξὺν εἰώθασι λέγειν. σημαίνειν δ' ἂν καὶ τὸ σάσιμον τῷ μέσον τι εἶναι τῆς ἡμέρας καὶ μηδὲ ἐφ' ἕτερον κλίνειν. καὶ Κρατῖνος δὲ ἐν Σεριφίοις ἐπὶ τοῦ ὀξέος ἢ ἰσχυροῦ.

οὕτω σαθερῶς τοῖς λωποδύταις ὁ πόρος πεινῶσι παφλάζει.
Ἀντίμαχος·

— θέρεος σαθεροῖο.

τινὲς καὶ ἐπὶ τοῦ στασίμου, ὡς Αἰσχύλος ἐν Ψυχαγωγοῖς·
σαθεροῦ χεύματος·

καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Προάγωνι·

σαθερά δὲ κάλυξ νεαρᾶς ἡβης.

σημαίνει καὶ τὸ μόνιμον. Potuitne copiosius et luculentius quam sic vocabulum rarum et exquisitum ornari? Aliam audi scitam doctamque eiusdem observationem, quam servavit Photius v. Ἡ δ' ὅς: οἱ μὲν περὶ Ἐρατοσθένην ἀντὶ τοῦ ἔφη δὲ ὅς. διὸ καὶ δασύνουσι τὴν ἐσχατὴν· ἐντετάχθαι γὰρ ἄρθρον τὸ ὅς καὶ ἡ ἀντὶ τοῦ ἔφη. «ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἡ δ' ὅς ὁ Γλαύκων.» καὶ ἦν δ' ἐγὼ ἀντὶ τοῦ ἔφην δὲ ἐγώ. παρὸ δὲ καὶ Ἑρμιππος ἐν Ἀθηνᾶς γοναῖς ἡσὶν ἀντὶ τοῦ φησίν.

ὁ Ζεὺς, δίδωμι Παλλάς, ἡσὶ, τοῦνομα.

Ἀρίσταρχος δὲ τὸ μὲν ἡ δ' ὅς ἀντὶ τοῦ ἔφη δὲ ὅς, τὸ δὲ ἦν δ' ἐγὼ ἔφην δὲ ἐγώ. τὸ δὲ ἡ τῶν ἀρχαίων ἔφη εἶναι λεξείδιον. Ὅμηρον δὲ οὐ κατὰ πάντα χρῆσθαι αὐτῷ οὐδὲ σχηματίζειν ἀπ' αὐτοῦ. τὸ ἀνάλογον μὲν ὡς ὅταν λόγου τελευτὴν σημαίνει·

ἡ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι (νεῦσε Κρονίων).

καὶ·

ἡ καὶ ἐπ' Ἀντινόῳ (ἰθύνετο πικρὸν δίσον).

τοὺς δὲ μεθ' Ὅμηρον ἀδιαφόρως αὐτὸ τάσσειν. E limpidissimis fontibus, ut vides, doctrinam haurit et Criticorum principes sedulo terit ducesque sequitur. Alterum exquisitae doctrinae specimen hoc habe e Photio v. Ὀργεῶνες: οἱ τοῖς ἰδίᾳ ἀφιδρυμένοις θεοῖς ὀργιάζοντες. ὀργιάζειν δὲ ἐστὶ τὰ τῶν θεῶν ὄργια τελεῖν, τούτεστι μυστήρια καὶ νόμιμα. Νόμων Δ. «μὴ κεκτῆσθαι ἔσω ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἱερά· τὸν δὲ φανέντα κεκτῆμενον ἕτερα καὶ ὀργιάζοντα πλὴν τὰ δημόσια. Σέλευκος δὲ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν Σόλωνος ἀξόνων ὀργεῶνας φησὶ καλεῖσθαι τοὺς συνόδους ἔχοντας περὶ τινὰς ἥρωας ἢ θεούς.

ἤδη δὲ μεταφέροντες καὶ τοὺς ἱερέας οὕτω καλοῦσιν. ὁ γοῦν Ἀντίμαχος ἐν τῇ Λύδῃ.

ἐνθα Καβάρνους θῆκεν ἀγακλέας ὀργεῶνας.

καὶ ὁ Αἰσχύλος ἐν Μυσοῖς τὸν ἱερέα τοῦ Καϊκού προσαγορεύων.

ποταμοῦ Καϊκού χαῖρε πρῶτος ὀργεῶν,

εὐχαῖς δὲ σῶζοις δεσπότης παιωνίαις.

περὶ δὲ τῶν ὀργεῶνων γέγραφε καὶ Φιλόχορος. »τοὺς δὲ Φράτεραις ἐπάναγκες δέχεσθαι καὶ τοὺς ὀργεῶνας καὶ τοὺς ὁμογάλακτας, οὓς γεννητὰς καλοῦμεν.»

Compilavit nostri scrinia Harpocracion in v. Ὀργεῶνας, ut comparanti utriusque locum fiet manifestum. Diligenter notandum hoc est propterea quod facit ad incerti auctoris aetatem constituendam. Non enim eos compilabant qui aetate supiores essent sed aliquanto vetustiores, οἱ γὰρ θενεῶτες οὐ δάκνουσιν. Eodem modo vidimus alibi Harpocracionem Athenaei copias suffurantem. Facile agnosces elegantissimae doctrinae virum* in his apud Photium in v. Παιδικά: ἐπὶ θηλειῶν καὶ ἀρρένων ἐρωμένων τάττεται ἡ λέξις. παραδείγματα δὲ τοῦ ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων τάττεσθαι πολλά. καὶ ἐν τοῖς Ἀχιλλέως δ' Ἑρacles δῆλον ὡς οὕτως ἐξέλιπται. ἐπιδόντων γὰρ τι τῶν Σατύρων εἰς τὴν γυναικεῖαν ἐπιθυμίαν Φησὶν ὁ Φοῖνιξ.

παπαῖ, τὰ παιδίχ', ὡς ὄρε, ἀπώλεσας.

καὶ Κρατῖνος Πανόπταις.

μισεῖς γὰρ τὰς γυναῖκας, πρὸς παιδικὰ δὲ τρέπει νῦν.

ὅτι δὲ ἐκάλουν οὕτως καὶ τὰ πρὸς τὰς γυναῖκας Εὐπολις. Φησὶ γὰρ ὡς πρὸς αὐλητρίδα τις.

ἐγὼ δὲ χαίρω πρὸς γε τοῖς σοῖς παιδικοῖς.

καὶ Κρατῖνος δὲ Ὡραις τῆς παλλακῆς ἀποδημοῦντος τοῦ Διονύσου ἐρώσης Φησὶν ἐπ' αὐτοῦ.

μακάριος τῶν παιδικῶν.

οὐχὶ δὲ μόνον οἱ ἐρώμενοι καλοῦνται τῷ ὀνόματι ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ σπουδαζόμενοι πάνυ κατὰ μεταφορὰν τὴν ἀπ' ἐκείνων. Πλάτων Φαῖδρῳ. »ἐσπούδακας, ὦ Φαῖδρε, ὅτι σου τῶν παιδικῶν ἐλαβόμεν ἔρεσχληῶν σε.» λέγεται οἷον τὸ ἀρμόζον παιδί. ἡ δὲ λέξις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τῶν ἀσελγῶς ἐρωμένων. Est operae pretium videre quam haec omnia apte nitideque dicantur et commode decurrant, ut non grammaticum aliquem sed veterem scriptorem tibi videaris legere. Quam versatus

sit in poetarum lectione et in aliis et in Tragicis Comicisque saepe ostendit quum non tantum eorum *μήσεις* laudat sed ad-iicit nonnulla ex integra fabula quo melius intelligantur. Cratini versiculos multi magistri laudare solent qui ipsas Cratini fabulas numquam triverunt, sed ex aliorum scriptis horum versiculorum notitiam hauserunt. Quum laudat e Sophoclis dramate satyrico Ἀχιλλέως Ἑρσασῖς versiculum :

παπαῖ, τὰ παιδίχ', ὡς ὄρῃς, ἀπάλεσας.

utiliter monet Phoenicem haec dicere ἐπιδόντων τι τῶν Σατύρων εἰς τὴν γυναικείαν ἐπιθυμίαν. Ubi e Cratini Ὄρειαι affert verba μακάριος τῶν παιδικῶν adscribit ad Bacchum haec dici de concubina absentis eius amore ac desiderio flagrante. Eodem modo alibi in v. Ὀμοῦ scribit Ἀριστοφάνης Τριφάλῃτι ἢ γὰρ τὸν Τριφάλῃτα τίκτουςα Φησίν·

λάβεσθε, καὶ γὰρ ἔσθ' ὁμοῦ.

et in v. Γλυκὺς ἀγκῶν Platonem Comicum laudans, Πλάτων ὁ Κωμικὸς ἐν τῷ Φάωνι. γέρων δ' αὐτῷ ὑπόκειται ἐρῶν αὐλητρίδας·

ὦ χρυσοῦν ἀνάδημ', ὦ τοῖσιν ἐμοῖς

τρυφεροῖσι τρόποις γλυκὺς ἀγκῶν.

Annotationem, in qua fabulae Platonis argumentum commemorat, Suidas e Photio descriptam servavit. Locus ἐκ τοῦ Τριφάλῃτος ex annotatione apud Photium excidit, sed superest in scholiis ad Platonem ubi eadem integrior servata est. Vides non esse hanc vulgarem eruditionem sed qualem in antiquorum Criticorum reliquiis et in Athenaeo admiramur. Subiiciam his, eleganter scriptam annotationem ad Platonis locum in Alcibiade I. p. 120 A. apud Photium v. Ὀρτυγοκόπος· παιδιά τις, ἐν ἣ ὀρτυγας ἰσᾶσιν ἐν γύρῳ, οὗς τύπτουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν· καὶ ὁ μὲν ἐν τῷ γύρῳ καταβαλὼν τὸν ὀρτυγα λαμβάνει ἐξῆς οὗς ἂν δύνηται, ὁ δὲ ἀποτυχὼν παρέχει θαστέρῳ τοῦς ὀρτυγας τύπτειν, καὶ τοῦτο ἀνὰ μέρος ποιοῦσιν. λέγει οὖν ἐν Ἀλκιβιάδῃ· οὐκ, ἀλλὰ πρὸς Μειδίαν δεῖ σε ἀποβλέποντα τὸν ὀρτυγοκόπον καὶ τοιρύτους ἄλλους." ἐμφαίναν ὅτι οὐ πρὸς τοὺς τυχόντας ὁ ἀγὼν ἐστίν, πρὸς δὲ τοὺς ἀρίστους, διόπερ οὐ βῆθυμῆτόν. Pro ἐμφαίναν ὅτι in libro Galeano et apud Suidam est ἐν Φαίδωνι ὅτι ridiculo errore, quem Leopardus, ut solet, acutissime correxit. Alias res agebat novissimus Suidae editor ἐν Φάωνι reponens: non vidit esse grammā-

tici verba vicinum Platonis locum interpretantis. Quam sit antiquus auctor docent ea quae scribit v. Περιαγειρόμενοι: ὥσπερ οἱ νικηφόροι περιαγειρόμενοι ἀθληταί. Πολιτείας ἐπὶ τέλει (X. p. 621 B). λέγεται γὰρ ὅτι τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἄθλα προὔτιθessαν τοῖς ἀγωνιζομένοις, ὃν τρόπον καὶ Ὅμηρος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἰσοροῦσιν· ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο χωρὶς ἄθλων ἀγωνίζεσθαι τοὺς νικῆσαντας οἱ μὲν κατὰ Φιλίαν ἢ συγγένειαν προσήκοντες σεφάνοις ἀνέδουν, τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν σύνεγγυς καθήμενοι καὶ πλησιάζοντες πλέονος ἄξια ἐπετίθessαν, οἱ δὲ πορρωτέρω ἄνθεσι καὶ φύλλοις ἔβαλλον περιερχομένους, ὡς καὶ νῦν τοῖς ἐπιφανῶς ἀγωνισαμένοις ἐπιβάλλουσι πετάσους καὶ ζώνας, οἱ δὲ χιτῶνας. ἐκ τούτου σύνθηες ἐγένετο κύκλῳ περιπορευομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπαγεῖρειν καὶ λαμβάνειν τὰ διδόμενα. ὅθεν Σιμωνίδης περὶ Ἀσύλου Φησὶν οὕτως·

Τίς δὴ τῶν νῦν τσάσδε πετάλοισι μύρτων ἢ σεφάνοισι ῥόδων ἀνεδήσατο νίκας ἐν ἀγῶνι περικτιόνων;

ἔνιοι δὲ τοῦτο τὸ ἔθος ἀπὸ Θησέως τὴν ἀρχὴν λαβεῖν. ἐκεῖνον γὰρ ἐκ Κρήτης κομισθέντα μετὰ τὸ ἀνελεῖν τὸν Μινώταυρον οἱ ἀπὸ τῆς χώρας ἄνθεσι καὶ φύλλοις ἔβαλλον καὶ τοῖς παροῦσι καρποῖς ἐτίμων. Non opus esse arbitror plura apponere ut unusquisque intelligat quam varia et elegans doctrina in illo fuerit cui has observationes debemus. Diximus supra quum in Platone emendando versaremur de eruditissima annotatione eiusdem apud Photium v. Νυνδῆ. Similem habebis v. Φαῦλον. Alia apud Photium deperdita servat Suidas, quorum unum tantum indicabo v. Βλαῦκα pertinens ad locum Platonis de Rep. IV. p. 432 D. Ex eo loco colligo auctorem harum annotationum vitam Alexandriae degisse: scribit enim: καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τέλος τι βλακεννόμιον, ὃ οἱ ἀσρολόγοι τελοῦσι διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Sunt haec oculati testis popularium suorum institutum nomenque vernaculum commemorantis, ut vides. Videamus nunc an praeter patriam nomen quoque pereruditi viri indagando reperire possimus, quae res non est fortasse tam difficilis et ardua, quam nonnullis videtur. Primum enim constat paucissimos fuisse qui dedita opera Platonis λέξεις scripto commentario illustraverint, de quibus priusquam dicam notandus est et reprehendendus stultus Diogenis Laërtii error in vita Platonis

III. 63. sic scribentis: *ὀνόμασι δὲ κέχρηται (ὁ Πλάτων) ποικίλοις πρὸς τὸ μὴ εὐσύννοπον εἶναι τοῖς ἀμαθέσι τὴν πραγματείαν.* Nihil est enim a Platonis ingenio alienius, qui etiam in rebus placitisque abstrusioribus et reconditis summa utitur orationis perspicuitate verbisque lectissimis illis quidem et ornatis-
 σι ἐπετήδευσεν Ἱπποκράτης ἀσαφὲς φανῆναι καὶ διὰ τοῦτο ἀνα-
 κεχωρηκυίας εὐπορῆσαι λέξεις ἐσπούδασεν, apud Erotianum p. 4.
 quos sic Erotianus redarguit: *λελήθασι δὲ οἱ ταῦτα περὶ τοῦ*
ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν μεираκίων φλυαροῦντες ὥς οὐ μᾶλλον (κατηγο-
ροῦσιν) Ἱπποκράτους ταῦτα ὅσον τὴν ἑαυτῶν ἀμαθίαν εἰς ὑπαιθρον
ἄγουσιν, namque illum dicendi usum veteribus omnibus no-
 tum tritumque fuisse et lapsu temporis mutatum esse. Plato
 ut erat summus scribendi artifex abstinuit verbis reconditio-
 ribus et rarioribus, quorum notitia et intelligentia penes do-
 ctiores tantum foret. Nihil est apud illum dictum, quo non
 et caeteri omnes cives et Comici poëtae uterentur, ut etiam-
 nunc nullo negotio demonstrari potest. Vide autem quibus
 argumentis et exemplis Diogenes Laërtius inanem istam opi-
 nionem confirmaverit. Scilicet σοφίαν Plato *ἰδιαιτάτα* illo teste
 appellavit τὴν τῶν νοητῶν καὶ ὄντως ὄντων ἐπιστήμην, eodem
 nomine *ἰδίᾳ* vocavit τὴν φιλοσοφίαν, denique κοινῶς apud eum
 ἢ πᾶσα ἐμπειρία dicitur σοφία. Praeterea utitur iisdem ver-
 bis ἐπὶ διαφερόντων σημεινομένων, nam φαῦλον v. c. apud Pla-
 tonem significat aut ἀπλοῦν, aut κακόν, aut μικρόν. Ergo
 propterea Platonis scripta sunt τοῖς ἀμαθέσιν οὐκ εὐσύννοπα,
 idque de industria Plato quaesivit. Apage ineptias. Quis non
 veterum saepe utitur nomine φαῦλον iisdem notionibus, qui-
 bus apud Platonem occurrit, de qua re docte et diligenter
 multa conquisivit idem ille incertus Grammaticus, cuius no-
 men quaerimus, apud Phot. v. Φαῦλον, quem locum et Sui-
 das et Etymologus Magnus fideliter descripserunt. Si huius
 annotationis initium cum Diogene Laërtio composueris non
 levis tibi subnascetur suspicio Diogenem quoque, qui semper
 ex aliis sapit, sua illinc sumsisse. Apud Grammaticum est:
 Φαῦλον; τὸ ἀπλοῦν. καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ Λικυμνίῳ·

Φαῦλον ἄκομψον τὰ μέγισ' ἀγαθόν.

ἀπλοῦν καὶ ἀπόνηρον λέγων. ἔσι δ' ὅτε τίθεται καὶ ἐπὶ κακοῦ καὶ τοῦ τυχόντος. Πλάτων ἐν τῷ περὶ ψυχῆς Φαῦλον πρᾶγμα, ἔφη, Κέβης, ζητεῖς. Diogenes ita scribit: χρῆται δὲ καὶ ἐπὶ διαφερόντων σημαينوμένων τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. ὁ γοῦν Φαῦλος λέγεται παρ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ, ὡς καὶ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Λικυμνίῳ φέρεται ἐπὶ τοῦ Ἑρακλέους οὕτωςί·

Φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγισ' ἀγαθόν,

πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιταμνόμενον

σοφίαν λέσχης ἀτρίβωνα.

χρῆται δὲ ὁ Πλάτων ἐνίοτε αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ. Etiam minus dubitabis si cogitaveris Φαῦλον apud Platonem nusquam significare ἀπλοῦν καὶ ἀπόνηρον, ut apud Euripidem: neque id grammaticus dixit sed laudato usu Euripideo ad Platonis χρήσεις transiit, quae res Diogenem in describendo alias res de more agentem sefellit. Factum est igitur propter illam Platonis consuetudinem, qua reconditas λέξεις vitabat, ut pauci tantum illius dicendi usum exponerent. Quemadmodum plurimi τὰς τοῦ Ἱπποκράτους λέξεις sedulo interpretabantur, sic Platonicas vix unus et alter de industria collegit et explicuit. Complures exstiterunt olim, qui dedita opera τὰ παρὰ Πλάτωνι μαθηματικῶς εἰρημένα, τὰ ἰατρικῶς εἰρημένα, τὰ μουσικῶς εἰρημένα παρὰ Πλάτωνι explicarent, sed tres tantum scimus fuisse qui τὰς Πλατωνικὰς λέξεις colligerent, Timaeum, Boëthum et Harpocracionem. De Timaei levi opella diximus. De Harpocracione auctor est Suidas v. Ἀρποκρατίων Ἀργεῖος Πλατωνικὸς Φιλόσοφος —. ἔγραψεν ὑπόμνημα εἰς Πλάτωνα ἐν βιβλίοις κδ'. Λέξεις Πλάτωνος ἐν βιβλίῳις δυσίν. Praeter hunc unum Suidae locum omnis Harpocracionis Platonici memoria obsoleta est, neque facile quisquam credet Harpocracionis Λέξεις Πλάτωνος a Photio lectas esse aut descriptas. Photius non Harpocracionis Λέξεις Πλάτωνος novit aut legit, sed Boëthi, de quo nunc dicturi sumus. Scripserat Boëthus Λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγὴν κατὰ σοιχεῖον, scripserat idem περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι ἀπορουμένων λέξεων. Uterque liber in Photii manus pervenit ab eoque lectus et commemoratus est simul cum Timaei libello, quem is περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι λέξεων inscripserat. Audiamus diligenter ipsius Photii testimonium. In Bibliotheca enumerans libros quos in itinere legis-

set in Cod. 151. ita scribit: Ἀνεγνώσθη TIMAIOT πρὸς Γεντιανὸν περὶ τῶν παρὰ Πλάτῳ Λέξεων κατὰ σοιχεῖον βραχὺ πονημάτων ἐν ἐνὶ λόγῳ. Tum post pauca ἀνεγνώσθη δὲ ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει καὶ ΒΟΗΘΟΤ Λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγῇ κατὰ σοιχεῖον πολλῇ τῆς Τιμαίου συναγωγῆς χρησιμώτερον. προσφωνεῖ δὲ Μελάντῳ τινὶ τὸ συνταγματίον. Deinde continuo ita pergīt: συνετάγη δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερόν τι Ἀθηναγόρῃ προσφυνόμενον σπουδασμάτων, ὃ Περὶ τῶν παρὰ Πλάτῳ ἀπορουμένων Λέξεων ἐπιγράφει, quibus statim haec subiungit: ἂν εἴ τις τὰς λέξεις εἰς ἐν συναγάγοι συνεντάσῃ καὶ τὰς συνηγμένας Τιμαίῳ ἀπηρτισμένην ἂν τὴν ὠφέλειαν παράσχοι τοῖς τὰ Πλάτωνος ἀναγινώσκουσιν ἐθέλουσιν. Iam vero quis non statim intelligit cuius tandem sint exquisitae annotationes in Platonem, de quibus diximus et quarum auctorem quaerimus? Estne ad hanc lucem multis verbis opus ut demonstrē hunc ipsum esse Boëthum, cuius multiplicem et venustam doctrinam admirati sumus? Photius ubi suam λέξεων συναγωγὴν condere et contexere coepit Timaei λέξεις sedulo omnes recepit, ut vidimus. Putasne eum Timaei λέξεις recepisse, Boëthi, quas ipse multo utiliores esse scribat, non recepisse? Fieri non potest ut hoc quisquam putet, namque unusquisque videt praeter Timaei λέξεις, quae fere leves ac futiles sunt, in Photiana συναγωγῇ alias Platonicas λέξεις comparere longe longeque utiliores, doctiores et praestantiores quam quidquid scriptitavit Timaeus. Nemo punctum temporis dubitare potest quin Photius, qui ipse monuisset Platonis lectoribus utilissimum fore si quis Boëthi λέξεις ex utroque libro coniungeret in unum iisque λέξεις Timaei suo quamque loco adiungeret, quin, inquam, Photius ipse λέξεις συνάγων Timaei observationunculas colligeret, Boëthi egregias observationes non colligeret? Ea res tam manifesta est atque evidens ut plura dicere nihil sit opus. Habemus igitur Boëthi utrumque librum, cuius gravem bonis litteris iacturam in Praefatione ad Timaeum deploravit Ruhnkenius minime suspicatus se illos libros, quos periisse querebatur, manibus tenere et ad Timaeum illustrandum saepe adhibuisse. Uterque Boëthi liber non erat magnae molis. Photius alterum συνταγματίον appellat, alterum σπουδασμάτων. Itaque non miramur non admodum multas

apud Photium (et ubi Photius deficit - apud Suidam) exstare eximias in Platonem annotationes, quales nonnullas laudavimus. Boëthi memoria praeterquam in Photii Bibliotheca prope sine vestigio obsoleta est atque deleta. Unus omnium Hesychius unico loco eruditissimi viri mentionem facit. Legitur locus in v. *Διὰ πάντων κριτής* pertinetque ad locum Platonis quem prius adscribam. Legitur in libro IX. de Rep. p. 580 B: *νῦν ἤδη ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτής ἀποφαίνεται καὶ σὺ οὕτω τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονία καὶ τίς δεύτερος καὶ τοὺς ἄλλους ἐξῆς πέντε ὄντας κρίναι*, ubi in aliis libris est *κρίνε*. Huc igitur pertinet locus Hesychii: *Διὰ πάντων κριτής*: Βόηθός φησιν ἐν τοῖς περὶ Πλάτωνος ὅτι ὁ νομοθέτης ἐκέλευσε τοῖς κρίνουσι γράφειν τὰ κεφάλαια ἕκαστον. Epitomator nihili bonam annotationem truncavit ac mutilavit et resecurit stultus illud ipsum quod erat primarium. Non difficulter apparet τοὺς κρίνοντας esse τοὺς πέντε κριτάς, qui Athenis in ludis scenicis poëtis Tragicis et Comicis primas, secundas et tertias decernebant, quos saepe commemorant Aristophanes et alii Comici, in his Pherecrates in lepido fragmento apud Photium v. *Φίλιος Ζεὺς*, quem Suidas de more descripsit:

τοῖς δὲ κριταῖς

*τοῖς νυνὶ κρίνουσι λέγω
μὴ ἴπιορκεῖν μὴδ' ἀδίκως
κρίνειν ἢ νῆ τὸν Φίλιον
μῦθον εἰς ὑμᾶς ἕτερον
Φερεκράτης λέξει πολὺ τού-
του κακηγοριστότερον.*

Lepidissime de iisdem Comicis nescio quis παρωδῶν nobilem Homeri locum dixit ἐν πέντε κριτῶν γούνασι κεῖται, apud Zenobium III. 64. Notaverat igitur Boëthus τοὺς πέντε κριτάς legis iussu censuras scripto mandavisse (quo pertinent Zenobii verba l. l. ἀ εἰς γραμματεῖα γράφεται.), deinde ex omnibus unum cognitis reliquorum iudiciis ἀποφύνασθαι, id est pronuntiasse, τίς πρῶτος καὶ τίς δεύτερος καὶ τίς τρίτος. Hic igitur διὰ πάντων κριτής in illo certamine dicebatur, ad quem morem Plato respiciens in libro de Republica ita scripsit ut modo vidimus. Sed vitiata lepidi loci scriptura est et interpolata, cui obiter medeamur. Estne haec, quaeso, Platone

digna verborum compositio: ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτῆς ἀποφαίνεται καὶ σὺ οὕτω — κρίναι vel κρίνε? Potestne illud κρίνε tot verbis mediis interpositis sic in ultimum locum abiici? Qui aurem habet diuturna Platonis et Atticorum lectione subactam iudicet an haec sit Platone dignior loci forma: ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτῆς ἀποφαίνου καὶ σὺ οὕτω τις πρῶτος κτέ; quo facto κρίναι aut κρίνε ultro excidit interpolatum illo tempore quum ἀποφαίνου ob ea quae praecedunt in ἀποφαίνεται mutatum fuit. Sed haec obiter. Praeter hoc unicuius testimonium altum est apud Veteres de Boëtho silentium, et superest ut eum ex se ipso spectemus, unde de eius aetate coniectura probabilis fieri poterit. Ubi haec omnia, quae nunc breviter et paucis cum eruditis philologis communicamus, diligenter perpensa erunt et firmiter stabilita, reliquum erit ut Boëthi reliquiae undique collectae ordine componantur et ex alienis secernantur. Arduum erit in nonnullis distinguere ex utro Boëthi libro annotatio desumta sit. Quae scripsit de τευτάζειν v. c. facile referes ad libellum περὶ τῶν παρὰ Πλάτωνι ἀπορουμένων λέξεων, item quae scripsit in v. Ὀργεῶνες, similiaque. Contra in iis quae in v. Κυψελιδῶν ἀνάθημα notavit non est ulla λέξις ἀπορουμένη et scripta haec olim fuerunt in Boëthi λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγῇ. Caeterum non multum refert ex utro libro annotatio quaeque hausta sit, modo verus auctor Boëthus agnoscatur ac desinamus opinari aut Photio aut (quod etiam multo peius est) Suidae quidquam ex his debere, sed probum ac veterem ac perdoctum esse grammaticum harum observationum patrem et auctorem. Sunt autem hodie Boëthi reliquiae passim sparsae disiectaeque. Praestantissimae omnium exstant in Galeano Codice, in quo Photianae συναγωγῆς paulo plus quam dimidia pars superest. Reliquae e Suidae collectaneis eruendae sunt, ubi corruptae et interpolatae et cum alienis coniunctae et permistae tamen pellucent et agnosci possunt. Nonnullae et alio migraverunt, potissimum in Platonis Codices, ubi in ora libri ad suum quaeque locum appositae nunc receptae sunt in Platonis Scholia, id est in farraginem indigestam animadversionum omne genus, in quibus aliae sunt pueriles et nemini utiles, aliae optimaefrugis et quantivis pretii, sunt etiam quaedam mediocres de

quibus omnibus infra nobis erit agendum, ubi dicemus de usu harum λέξεων ad Platonis scripta emendanda. Priusquam autem illuc transeo dicendum mihi est de aliis quibusdam perantiquis λέξεσι Πλατωνικαῖς, quae apud Photium servatae sunt (et ubi nos Photii codex destituit ex illo descriptae apud Suidam reperiuntur) neque tamen aut ex Timaeo depromptae sunt aut e Boëtho. Sed repetenda res est paulo altius, quam-obrem novi capituli hoc argumentum esto.

(Continuabitur).

C. G. COBET.

HERACLITI EPHESII LOCUS RESTITUTUS.

Palmaria est Henrici Valesii emendatio in Dione Chrysostomo II. p. 113. πάνθ' ἀπλῶς προϊέμενος ἴν' αὐτῷ περιῆ ἐναντίον πάντων Ἑλληνι δοκεῖν τε καὶ εἶναι, ubi optime correxit ἐν αὐτῷ πάντων, quod quomodo in ἐναντίον abire potuerit docebit Bastius ad Gregor. Corinth. p. 331. Eadem opera corrigi potest Heracliti locus apud Clementem Alexandrinum Strom. V. pag. 682. Pott. αἰρεῦνται γὰρ ἐναντία πάντων οἱ ἄριστοι κλέος ἀένναον θνητῶν. οἱ δὲ πολλοὶ κεκόρηνται ὅπως κτήνεα γαστρὶ καὶ αἰδοίοις καὶ τοῖς αἰσχίσις τῶν ἐν ἡμῖν μετροῦντες τὴν εὐδαιμονίαν. Vera scriptura superest in libro IV. p. 586: Ἡράκλειτος ἐν αὐτῷ πάντων κλέος ἤρεϊτο. Praeterea legendum: κλέος ἀένναον. Θνητῶν δὲ πολλοὶ κτέ. Verbis Heracliteis Clemens assuit decantata Demosthenis verba de Corona p. 324, 24: τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίσις τὴν εὐδαιμονίαν, de quibus vide pereruditam Hemsterhusii annotationem ad Lucianum pag. 75.

C. G. C.

Gravi errore laborat locus Isaei I, 33: οἴεσθε οὖν, ὦ ἄνδρες, τὸν οὕτως πρὸς ἑκατέρους ἡμᾶς διακείμενον ἡμῖν μὲν, οἷς οἰκειότατα ἐχρήτο, οὕτω ποιεῖν ὅπως μὴδὲ λόγον ὑπολείψει, τοῦτοις δὲ ὧν τισὶ καὶ διάφορος ἦν, σκοπεῖν ὅπως ἅπασαν βεβαιώσῃ τὴν οὐσίαν; Scheibe ex AB edidit οὕτω ποιεῖν ὥς μὴδὲ λόγον ὑπολείπειν, sed sententiae labem non animadvertit, quam ego, si potero, sic patefaciam ὥς μὴδένα αὐτῷ λόγον ἀπολιπεῖν, id est ut nihil habeat quod dicat aut contra dicat. Hoc enim sensu, ut nemo nescit, Graece dicitur quis οὐδένα λόγον τινὶ ἀπολείπειν. Hinc statim intelligitur fieri non posse ut Isaeus dixerit ὅπως μὴδὲ λόγον ὑπολείψει vel ὥς μὴδὲ λόγον ὑπολείπειν, quae verba et alio nomine vitiosa sunt, et si quid significant id significant quod ab Oratoris sententia alienissimum est. Quid Isaeus dicere debuerit perspicue ex reliqua parte loci et ex evidenti oppositione colligitur. Incredibile esse Isaeus demonstrat Cleonymum (de cuius hereditate agitur) iis quos habebat carissimos nihil omnino reliquisse, sed inimicis quibusdam suis reliquisse fortunas suas omnes. Opposita olim inter se fuerunt ὅπως ἅπασαν βεβαιώσῃ τὴν οὐσίαν et contrarium, quod nunc latet in mendosis his verbis ὅπως μὴδὲ λόγον ὑπολείψει, quorum vera scriptura non est ad eruendum admodum difficilis ubi semel de sententia liquido constat. Nempe corrigendum est: ὅπως μὴδ' ὀβολὸν ἀπολείψει. Composito ὑπολείπειν in tali re nullum locum esse nemo negabit. Noto usu dicitur μὴδ' ὀβολὸν ἀποδιδόναι, ἀπολείπειν et sim. Aristophanes Nub. vs. 118:

τούτων τῶν χρεῶν
οὐκ ἂν ἀποδοίην οὐδ' ἂν ὀβολὸν οὐδενί.

et vs. 1250 :

οὐκ ἂν ἀποδοίην οὐδ' ἂν ὀβολὸν οὐδενί,
ὅστις καλέσειε κάρδοπον τὴν καρδόπην.

Non potuit melius quam sic inter se opponere μηδ' ὀβολόν
et ἄπασαν τὴν οὐσίαν.

Obiter eximamus vitium ex iis quae continuo praecedunt
§ 32 : τὴν τ' ἐχθραν διηγῆσατο καὶ προσηπείλησεν ὅτι δηλώσοι
ποτ' ἂν τούτῳ ὡς διάκειται πρὸς αὐτόν. Additum ἂν orationem
soloecam facit. Scribendum est : ὅτι δηλώσοι ποτὲ τούτῳ. Do-
ctis hominibus persuaderi nondum potuit ἂν cum futuro tem-
pore non coniungi praeterquam a scribis, quorum plebeia et
vitiosa oratio ab istis sordibus non abhorrebat. Praeterea fac
ἂν cum futuro recte construi (quamquam id absurdum est) et
ne sic quidem vulgata lectio recte habebit. Recta enim oratio
haec erat : δηλώσω ποτὲ τούτῳ κτέ. quae in indirectam non
aliter quam sic convertitur : καὶ πρὸς ἡπέλιχεν ὅτι δηλώσοι
ποτὲ τούτῳ κτέ. Divisim scribendum esse πρὸς ἡπέλιχεν osten-
dunt illi loci ubi πρὸς verbo postpositum est.

Quoties turbare soleant librarii in vocula ἂν perperam ad-
denda aut omittenda aut ad alienum verbum referenda nemo
ignorare potest qui vel unum scriptorem Graecum diligenter
ad Codicum scripturam exegerit. Video huius erroris novum
exemplum in vicinia I. § 24 : ἄξιον εἶναι μοι δοκεῖ θαυμάζειν
ὅ τι ποτὲ ἐπανορθώσας κυριωτέρας αὐτὰς ἡγοῖτ' ἂν ποιῆσαι. Fa-
cile senties praesertim admonitus ἂν ad verbum infinitum
ποιῆσαι referri oportere. Itaque ἡγεῖτ' ἂν ποιῆσαι emendan-
dum est. Idem fere est in talibus futurum ponere aut ἂν
cum aoristo. Nemo negabit indicativum ἡγεῖτο poni oportere
in hac orationis forma : τί ποτε ἐπανορθώσας τὰς διαθήκας
ἡγεῖτο κυριωτέρας ποιήσκειν ; Itaque ubi pro ποιήσκειν substitui-
tur eodem sensu ἂν ποιῆσαι manifestum est indicativum ἡγεῖτο
mutari in optativum nullo modo posse. Tralaticium hoc men-
dum est sicubi δοκεῖς vel δοκεῖ cum ἂν et aoristo iungitur,
ubi scribae imperiti δοκοῖς et δοκοῖ supponere assolent, vel δο-
κοίης vel δοκῆς. Isocrates πρὸς Δημόνικον § 12 : ἐγὼ σοι πει-
ράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι δι' ὧν ἂν μοι δοκοίης — πλεῖστον
πρὸς ἀρετὴν ἐπιδουῖναι, recte Bekker. « ἵμο δοκεῖς. » Demosthe-
nes p. 43, 29 : ὡς ἂν μοι βέλτισα καὶ τάχιστα δοκεῖ (S. δοκῆ)

παρασκευασθῆναι, et p. 52, 13: ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, S et optimi omnes vitiosum δοκεῖ exhibent.

Multis modis vitiatu est locus Isaci I. 11. ubi Scheibe edidit: ταῦτα διανοηθεῖς ἐκεῖνος — διέθετο. καὶ εὐθύς ἐρωτῶντος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα εἴ τι ἡμῖν ἢ τῷ πατρὶ ἐγκαλεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀπεκρίνατο πάντων τῶν πολιτῶν ἐναντίον ὅτι οὐδὲν πονηρὸν [ἐγκαλεῖ], καὶ ἐμαρτύρησεν ὡς ὀργιζόμενος ἐκείνῳ — ταῦτα διέθετο. Primum molestum asyndeton ita removendum est ut scribatur ταῦτα (δὴ) διανοηθεῖς. Quemadmodum apud Platonem vidimus νυνδὴ, ubi δι- sequitur, in νῦν abire solere, sic saepe apud Oratores videbis ΔΗ ante διανοηθεῖς vel διανοηθέντες intercidisse. Praeterea, ut dudum alias admonui, εὐθύς est expellendum. Ubi παραχρῆμα legitur Graeculi εὐθύς vel εὐθέως adscribunt, namque quid esset παραχρῆμα illis temporibus vulgo ignorabatur. Hesychius Παραχρῆμα: παραντίκα, [ἄθρόως] εὐθέως, ubi expunge ἄθρόως e dittographia natum. Docti homines aequo animo illud emblemata ferre et defendere solent. Ubi coniunguntur εὐθέως παραχρῆμα vel παραχρῆμα εὐθέως fortasse lacteam ubertatem hanc esse arbitrantur, verum quomodo diversis locis collocata, ut apud Isaeum εὐθύς ἐρωτῶντος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα, concoquere possint non assequor. Quod sequitur: ἀπεκρίνατο πάντων τῶν πολιτῶν ἐναντίον, hoc quidem nemo ferre potuit et omnes certo mendo remedium quasiserunt. Alii πάντων τῶν παρόντων, alii πάντων τῶν φίλων coniecerunt, quorum neutrum placet, neque enim φίλων mentio satis idonea est, quasi vero Cleonymus quum testamentum faceret pro paucis testibus amicos suos convocasset omnes, et τῶν παρόντων ἐναντίον ineptam habet tautologiam, quasi diceret praesentibus omnibus qui adessent. Equidem veterem dittographiam suspicor subesse, nam saepe solent ΠΑΝΤΩΝ et ΠΟΛΙΤΩΝ inter se permutari. Nihil desiderabitur in hac scriptura: ἀπεκρίνατο πάντων ἐναντίον ὅτι κτέ. In iis quae respondit non unum verbum sed duo pessime abundant. Codices exhibent: ἐρωτῶντος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα εἴ τι ἡμῖν — ἐγκαλεῖ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδὲν πονηρὸν ἐγκαλεῖ, nisi quod unus liber secundum ἐγκαλεῖ omittit, quod omittendum esse unumquemque vel auris admonuerit, neque alia causa esse videtur quare in uno Codice omissum sit. Sed non

est satis ἐγκαλεῖ expungere: eadem opera πονηρόν quoque expunctum oportuit. Nihil enim facit ad rem Aristophanis versiculus a Dobraeo comparatus ex Pac. vs. 363:

οὐδὲν πονηρόν, ἀλλ' ὅπερ καὶ Κιλλικῶν.

nam ubi quis quaerit:

ὦ μιαρὲ καὶ τολμηρέ, τί ποιεῖν διανοεῖ;

optime respondetur: οὐδὲν πονηρόν, verum si quis rogat: τί ἡμῖν ἐγκαλεῖς; ineptum et ridiculum est, ut opinor, οὐδὲν πονηρόν respondere, quasi vero quis etiam χρηστόν τι ἐγκαλεῖν potuisset umquam. Reponenda est igitur haec simplicissima lectio: ἀπεκρίνατο πάντων ἐναντίον ὅτι οὐδέν, καὶ ἐμαρτύρησεν ὡς ὀργιζόμενος. — ταῦτα διέθετο.

Saepe vidi comparativum et superlativum propter notam scripturae compendia inter se confundi, sed raro apertius illud vitium quam apud Isaeum I. 27. ubi tamen Criticorum oculos effugit in his verbis: ἔτι τοίνυν τούτων ἀπάντων ἀναιδέστατος τῶν λόγων ἐστίν, ὅταν τολμῶσι λέγειν κτέ. namque ἀναιδέστερος emendari oportere clamat vocula ἔτι initio posita, quae cum comparativo sexcenties coniungitur, sed cum superlativo ne potest quidem coniungi.

Relegam nunc totam orationem et si quid corrigendum superest paucis indicabo.

In § 3. verba ὡς ὑμᾶς εἰσεληλύθαμεν non videntur mihi vitio carere. Est in lingua Attica in magna dicendi copia et opibus singularis quaedam loquendi constantia et in aliis et in verbis locutionibusque forensibus, ubi τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν necesse est dicere et a verbis legitimis conceptisque discedere ius non est. Sic perpetuo more in iudiciis εἰσάγειν et εἰσιέναι ponuntur et coniunguntur cum praepositione εἰς, non πρὸς, neque ὡς. Εἰς δικασήριον εἰσαγαγεῖν et εἰσελθεῖν omnes constanter dicebant, in quibus δικασήριον non de loco usurpatur, sed collective, ut Romanorum consilium, sic appellantur omnes qui in quaque causa sedent iudices. Sic apud Aristophanem est in Vesp. vs. 622:

ἦν γοῦν ἡμεῖς θορυβήσωμεν πᾶς τις Φησὶν τῶν παριόντων.

οἶον βροντᾷ τὸ δικασήριον, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ.

et in eadem fabula vs. 303:

ἦν μὴ τὸ δικασήριον ἄρχων καθίσῃ.

Luculenter idem apparet e loco Vesparum vs. 595.

τὰ δικασήρι' ἀφεῖναι πρώτιστα μίαν δικάσαντας,
ubi scribendum esse censeo: πρῶτον μίαν ἐκδικάσαντας. Εἰς
δικασήριον ἵέναι dicebatur iudex qui sessum ibat, ut in Eccle-
siaz. 460:

οὐδ' εἰς δικασήριον ἄρ' εἶμ', ἀλλ' ἡ γυνή;

rei dicuntur εἰσῆναι εἰς δικασήριον, et accusatores εἰς δικασή-
ριον εἰσάγειν τινά. Eodem modo εἰς τοὺς δικασὰς εἰσελθεῖν dici
solet, et qui iudices alloquitur εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς habet in ore.
Emenda Platonis Apologiam Socratis p. 24. D. τὸν μὲν γὰρ
διαφθείροντα ἐξευρὼν ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισί, imo vero εἰσάγεις
(εἰς) τουτοισί. Perspicuum est cur praepositio exciderit. So-
lemne ac legitimum εἰς in talibus scioli et correctores saepe
in πρὸς et nonnumquam in ὡς refingunt, quoniam videlicet
extra hanc formulam iudicalem εἰς et πρὸς sive ὡς certo dis-
crimine dirimuntur, ut εἰς cum rebus componi soleat, πρὸς
et ὡς cum personis. Graeculi igitur εἰς δικασήριον εἰσελθεῖν quid
esset sibi videbantur intelligere, sed εἰσῆλθον εἰς ὑμᾶς non
item, quamobrem πρὸς ὑμᾶς rescribebant nescientes quo sensu
in foro Attico εἰσελθεῖν πρὸς τινά diceretur. Itaque Isaeo red-
diderim εἰς ὑμᾶς εἰσεληλύθαμεν similiterque reliquis Oratorum
locis ubi eadem chorda scribae oberrarunt. Subiiciam Demo-
sthenis locos quosdam ea labe affectos. Pag. 907, 6: οὐδεμίαν
πώποτε δίκην πρὸς (εἰς) ὑμᾶς εἰσῆλθομεν οὐτ' ἐγκαλοῦντες οὐτ'
ἐγκαλούμενοι ὑφ' ἐτέρων. Pag. 1284, 1. εἰσελήλυθε πρὸς (εἰς)
ὑμᾶς δηλονότι ὡς ζημιώσων ἡμᾶς τῇ ἐπωβελίᾳ. Pag. 1296, 21:
ταῦτ' ἔχοντες τὰ δίκαια εἰσεληλύθαμεν πρὸς (εἰς) ὑμᾶς. Emen-
date scriptum est in eadem oratione p. 1297, 3: εἰς Ἀθηναίους
εἰσεληλυθότες. Est operae pretium addere nonnullos Demosthe-
nis locos ubi in εἰς et πρὸς scribae dissident. Pag. 182, 9:
ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, S. εἰς. Pag. 901, 21: τὴν πρὸς
τὴν τράπεζαν duo optimi, caeteri εἰς. Pag. 1155, 13. ἐλθόν-
τες πρὸς τὴν οἰκίαν, in aliis εἰς τὴν οἰκίαν. Eadem varietas
in aliorum Codd. frequenter apparet, saepe etiam ubi libri
omnes fideliter conspirant loquendi usus et ratio εἰς et πρὸς
inter se locum mutasse demonstrant.

Emendandum est ἀπολιπόντες pro ἀπολείποντες § 7. in his
verbis: ἤκουσιν ἐφ' ἡμᾶς καὶ τοὺς φίλους παρακαλέσαντες καὶ

ρήτορας παρασκευασόμενοι καὶ οὐδὲν ἀπολείποντες τῆς αὐτῶν δυνάμεως. Sunt certi quidam aoristi, qui in omnibus Codd. solent frequentissime in praesentis temporis formam refingi. Nostrum est ubique constituere utrum λιπεῖν cum compositis an λείπειν verum sit, ἄγειν an ἀγαγεῖν, ἄγεσθαι an ἀγαγέσθαι, πείθεσθαι an πιθέσθαι, βάλλειν an βαλεῖν. In his omnibus supervacaneum est librorum scripturas discrepantes enotare, quoniam ubique contra sententiam et contra metrum hae formae inter sese permutantur. Eadem ratio est in δούς et διδούς, praesertim in compositis. Perdit operam qui in talibus libros consulit: sola ratio docet utra sit vera lectio. Exemplum ex Isaeo unum apponam ex hac ipsa oratione § 39: ἡναγκαζόμεθα τὰς Κλεωνύμου θυγατέρας ἢ λαβεῖν αὐτοὶ γυναῖκας ἢ προῖκα ἐπιδιδόντες ἑτέροις ἐκδιδόναι. Unice verum est ἐπιδόντες, quod et ratio suadet et multa multorum testimonia confirmant. Isaeus II. 3: ἐκδίδομεν τὴν ἀδελφὴν — προῖκα ἐπιδόντες εἴκοσι μνᾶς, et § 5: δίδομεν αὐτῷ τὴν ἴσιν προῖκα ἐπιδόντες ἥνπερ καὶ τῇ πρεσβυτέρᾳ ἀδελφῇ ἐπέδομεν, et multis aliis locis.

In § 12. Scheibe edidit: οὐδὲ περιεῖδεν ἡμᾶς οὐδ' ἐνὸς ἐνδεεῖς ὄντας, sed recipere debuerat οὐ περιεῖδεν pro οὐδέ, et οὐδενὸς ἐνδεεῖς intactum relinquere. Qua de causa pro οὐδὲν δέομαι substitui οὐδὲ ἔν non potest, eadem de causa οὐδενὸς ἐνδεής in οὐδ' ἐνός converti nequit.

In § 15: οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ εἰσεκάλεσεν ἀλλὰ καὶ ἐλθόντα ἐπὶ τὴν θύραν Ἀρχωνίδην ἀπέπεμψεν, corrigendum est οὐκ ἐκάλεσεν pro εἰσεκάλεσεν. Εἰσεκαλεῖσθαι enim dicuntur qui ante fores sunt expectantes dum intro admittantur. Qui medicum, qui magistratum vocat, i. e. arcessit, καλεῖν dicitur, ut paulo ante recte scribitur § 14: καλέσαι τοὺς ἄρχοντας προσέταξεν et § 22. καλεῖν τὴν ἀρχήν. Quod in tali re idem significat μεταπέμπομαι legitur § 18: μετεπέμπετο τὴν ἀρχήν, quae verba repetuntur § 21.

Una litterula periit § 19. in verbis: εἰ καὶ ἡμεῖς ὁμολογήσομεν ταῦτα καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ πισεύσετε κτῆ. Quid sibi vult αὐτοί? Quid est: »si nos haec vera esse fatebimur et vos ipsi fidem habebitis?» Nulla est in his oppositio, nam si actor ea quae adversarius contendit vera esse fatetur et iis

iudices habent fidem, nemo superest de quo cogitari possit. Emenda καὶ ὑμεῖς αὐτοῖς πιστεύετε. Scribi in Codicibus solet αὐτοῖ σπιστεύετε litteris σπ noto nexu complicitis, unde natus est error.

Errore apud Isaeum haud infrequenti legitur § 22. δυοῖν θάτερα, quod miror quomodo quis concoquere possit. Δυοῖν θάτερον quid sit novimus, δυοῖν θάτερα non item. Scribebatur θάτε^ρ, quod male expletum est. Eodem modo corrige § 38. θάτερον τούτων pro θάτερα.

Ludicrum vitium inest § 30. in verbis: ἔπειτα εἰ μὲν καὶ νῦν οὕτω πρὸς ἀμφοτέρους ἡμᾶς ἔχων ἐτελεύτησεν ὥσπερ ὅτε τὰς διαθήκας ἐποιήσατο, εἰκότως ἂν τις ὑμῶν πιστεύσειε τοῖς λόγοις τοῖς τούτων. Quorsum refertur καὶ νῦν? Nempe ad ἐτελεύτησεν. Non datur ulla optio. Sed absurdum hoc est εἰ καὶ νῦν ἐτελεύτησεν, quasi vero et antea diem obiisset, quod quodammodo in histriones cadit, quorum unus tumultu suo inscribi iussit:

πολλάκις ἀποθανὼν ὧδε δ' οὐδὲπώποτε,

in caeteros homines non item. Quid lateat in ΚΑΙΝΤΝΟΤΤΩ in re tam simplici non est difficile ad eliciendum. Nempe ΚΛΕΩΝΤΜΟCΟΤΤΩ, εἰ μὲν Κλεώνυμος οὕτω πρὸς ἀμφοτέρους ἡμᾶς ἔχων ἐτελεύτησεν. Relege ea quae praecedunt ac senties Cleonymi nomen h. l. inseri oportere. Res est manifesta, neque pluribus verbis opus est.

Eadem opera triplex mendum deprehendi potest in §§ 38, 43 et 51, ubi in libris est § 38: πάντων δ' ἂν εἴη δεινότατον εἰ — ἀξιώσετε. § 43: πάντων ἂν εἴη δεινότατον εἰ — ποιήσετε. § 51: πάντων ἂν εἴη δεινότατον εἰ — ψηφίσεσθε — ἡγήσεσθε — ἀξιώσετε. Barbarum est ψηφίσεσθε, sed optime emendavit Bekkerus ψηφίσαισθε — ἡγήσαισθε — ἀξιώσαιτε. Nemo nescit utrum Θ an ΑΙ scribendum sit e libris constitui non posse. Ipsa, quam vocant, consecutio temporum clamat optativum requiri. Quin tu igitur in § 38. eodem iure et eadem de causa ἀξιώσαιτε reponis et § 43. ποιήσαιτε. Futurum in apodosi tum recte ponitur ubi in protasi aut εἰ est aut εἰ cum futuro, ut in § 40: οὐκ ἄρα δίκαια — ψηφιεῖσθε εἰ — ἀνγκάσετε — ποιήσετε, et passim alibi.

Expunge molestum articulum in § 42: οὔτοι γὰρ [τὸ] ἀνελεῖν αὐτὰς ἐκείνου βουλομένου διεκάλυσαν.

Emenda in § 44: εἰ τοίνυν συνέβη Κλεώνυμον μὲν ζῆν pro Κλεωνύμῳ. Manifesto enim requiritur: »si enim usu venisset ut Cleonymus viveret.» non »si Cleonymo accidisset ut viveret,» quod sensu vacuum est.

Excidit ἄν in § 46. καὶ ἡμεῖς οὐδένα ἄλλον ἡξιώσαμεν ταύτης τῆς δωρεᾶς. Requiritur οὐδέν' ἄν ἄλλον, quod dudum viri docti viderunt et ἐκ περιουσίας demonstrant verba vicina οὕτως ἄν ἐνεχειρίσαμεν. Editores negant esse opus. Qui locum diligenter expendierit abesse ἄν nullo modo posse sentiet.

Editor ne commemoravit quidem verissimam Dobraei emendationem in § 47. νῦν μὲν — ὅτε (pro ὅτι) λήψεσθαι τι προσδοκῶσιν.

Vitiosum est προείλοντο in § 47, sed quid in eo lateat non exputo. Quaerant alii. Similiter acutioribus indagandum relinquo quo pacto § 48. constituenda sit, ubi quae sit vera scriptura excogitare non potui, sed hoc solum video neque ὅσω γὰρ ἂν ταῦτα λέγοντες sanum esse, neque καὶ νῦν μὲν ἐβούλετο ἡμᾶς μηδὲν τῶν αὐτοῦ λαβεῖν.

C. G. COBET.

SOPHOCLES LOCUS IN OEDIP. COLON. VS. 378—381. TENTATUS.

Est in Sophoclis Oedipode Coloneo locus, in quo expediendo nemo umquam aut sibi aut aliis satisfacit. Legitur vs. 378 sqq. his verbis:

τὸ κοῖλον Ἄργος βᾶς Φυγὰς προσλαμβάνει
κῆδος τε καινὸν καὶ ξυνασπισὰς Φίλους,
ὥς αὐτίκ' Ἄργος ἢ τὸ Καδμείων πέδον
ΤΙΜΗΙ καθέξον ἢ πρὸς οὐρανὸν βιβᾶν.

quae ad hunc locum in Scholiis circumferuntur antiquorum magistrorum interpretationes incredibilem eorum levitatem ar-

guunt et absurdissimae sunt. Qui eas rident ipsi nihilo meliora excogitarunt. Sed nemo umquam poterit sanio-rem interpretationem excogitare quoniam grave vitium in uno vocabulo commissum loci sententiam obscuravit ac penitus pessumdedit.

Legi nuper Bentleii epistolam ad P.^m Burmannum, quae in Bibliotheca Lugduno-Batava servatur, in qua Criticorum princeps ita scribit: »Equidem in duo genera dispescere soleo »veras emendationes; has appello *Grammaticas*, quae in dictione sola tamquam in superficie versantur; illas λογικὰς, »rationales, philosophicas, mathematicas, quae cum dictio- »tis sana videatur, ex imo sententiae fundo feliciter eruun- »tur. Priores vel a Codicibus vetustis saepe suppeditantur et »in illo genere πολλοὶ sunt ναρθηκοφόροι, in altero παῦροι Βάρ- »χοι. Huius, opinor, modi est emendatio Lucani I. 302.

Hoc cruor Arctois meruit diffusus in arvis

Vulneraque et mortes hiemesque sub Alpibus actae.

»falsum est ex historia sub Alpibus et praeterea regiones istae »opulentae et amoenae contra sententiam. Stulte quoque mor- »tes: vivos certe milites alloquebatur. Scripsit auctor:

Vulneraque et toties hiemes sub pellibus actae.

»Error librarii ALPBUS pro PELLIBUS, quo semel admissa cae- »tera corrector interpolavit."

Apud Sophoclem quoque ex imo sententiae fundo eruenda erit emendatio, quae sententiam praebeat sanam, perspicuam, lucidam, Sophocle dignam. Quis olim fuerit loci sensus ex reliquiis scripturae haud secus atque in lacuna non est admodum difficile ad perspicendum. Idem mihi atque Elmsleio videtur qui annotavit: »Sensus est: ὡς τῶν Ἀργείων αὐτίκα ἡ νικησόντων τοὺς Θηβαίους ἢ ἡττηθησομένων ὑπ' αὐτῶν." Planissime assentior, sed non est in illa observatione, ut Elmsleius fecit, subsistendum: quaerendum est quibus verbis magnus poëta hanc sententiam enuntiaverit. Cave enim credas utramque huius sententiae partem in vulgata scriptura inesse. Inest pars posterior tantum ἢ πρὸς οὐρανὸν βιβῶν, id est ἡ κλέος οὐρανόμηκες τοῖς Θηβαίοις περιθυσόντων τῶν Ἀργείων ὅταν ἡττηθῶσιν. Prior pars non inest, quia τιμὴ κατέχειν τὰς Θήβας

nihil omnino significat. Ridemus enim levem scholiastam, qui serio affirmat τιμὴν esse πρόστιμον et τιμωρίαν: itaque τιμῇ κατέχειν esse τιμωρίᾳ ὑποτάττειν, quod accepisse videtur pro τιμωρίαν sive ζημίαν ἐπιτιθέναι, δίκην λαμβάνειν παρὰ τῶν Θηβαίων, sed audi ipsum: καὶ τὸ Καδμείων πέδον τιμωρίᾳ ὑποτάξων. τὸ γὰρ τιμὴ ἔσθ' ὅτε πρόστιμον δηλοῖ. "Ομηρος·

εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πρίαμος [Πριάμοιο τε παῖδες
τίνειν οὐκ ἐθέλωσιν Ἀλεξάνδροιο πεσόντος].

Iliad. Γ. 288. Hoc vero est interpretari! τιμὴν τίνειν, ἀποτίνειν, ἀποδιδόναι quid sit intelligimus, et nihil cum τιμωρία commune habere hoc quoque intelligimus. Eodem cerebro dignum est quod continuo magister addidit ἢ apud Sophoclem bis significare καὶ. Nugae! meliora quaeramus. Quoniam contrariis contraria opposita fuisse certum est apparet Sophoclem Argivorum cladi et ingenti Thebanorum gloriae victoriam Argivorum captasque Thebas opponere debuisse. Statim de summa rerum dimicabitur et Argivi aut victores Thebis potituri sunt aut victi ingentem Thebanis laudem ac gloriam addituri. Itaque requiritur τὸ Καδμείων πέδον αἰρήσειν πολέμῳ aut κρατήσειν aut καταστρέφεσθαι βίᾳ, τοῖς ὅπλοις aut aliquid denique huiusmodi. Solum TIMHI corruptum est. Scribendum esse cen-
seo:

ὥς αὐτίκ' Ἄργος ἢ τὸ Καδμείων πέδον

AIXMHI καθέξον ἢ πρὸς οὐρανὸν βιβῶν.

Nemo dubitabit quin αἰχμῇ κατέχειν τὸ Καδμείων πέδον pro καταστρέφεσθαι τῷ πολέμῳ, τοῖς ὅπλοις, βίᾳ rectissime sit dictum et Sophocle dignum. Αἰχμῇ et δορί pro πολέμῳ omnes dixerunt, quemadmodum et αἰχμαλωτός et δοριαλωτός. Αἰχμῇ κατέχειν igitur est τῷ πολέμῳ sive τοῖς ὅπλοις κρατεῖν, quod ipsum Poëtae locus postulat. Unde natum sit TIMHI pro AIXMHI sic explicandum videtur. Quum in vetere libro detrito ac lacero * * * ΜΗΙΚΑΘΕΞΟΝ superesset sciolus substantivum in — μῇ exiens quod primum in mentem venit supplavit de suo deditque τιμῇ καθέξον, quod nunc miseri Interpretes explicare nituntur sed perdunt operam.

C. G. C.

INTERPUNCTIO IN LIBRIS MSS. ET EDITIS VITIOSA.

Saepe fit ut in libris Mss. interpunctio scribarum arbitrata constituta cum scriptoris sententia manifesto pugnet, et nonnullis locis factum est ut veteres illi scribarum errores nondum deprehensi et sublatis sint. Huius rei duo exempla adscribam e Demosthene. Dindorfius edidit p. 76, 21: οὐκ ἐστὶ ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς Φίλιππος αἰτιᾶται, τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ἡμᾶς λέγοντας κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ἡμῖν συμφερόντων: ea interpunctio prorsus sententiam verborum turbat et corrumpit: τοὺς λέγοντας pendet ab αἰτιᾶται, non a κωλύσουσι, quamobrem post λέγοντας, non post αἰτιᾶται, est incidendum. Si illud voluisset Orator dicere verba sic composuisset: τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων — λέγοντας ἡμᾶς κωλύσουσι συμβούλους γίγνεσθαι. In eadem oratione pag. 78, 1. negligenter admodum editur: ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε λαμβάνει αὐτὸν ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἔξετε τὴν νῆσον ἂν τε λάβητε ἂν τ' ἀπολάβητε, imo vero: ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε, ὑμεῖς ἔξετε τὴν νῆσον. In his est vis et acrimonia ὑμεῖς ἔξετε, (οὐκ ἐκεῖνος). Iuvat pauca addere e lepidissimo Aristophane. In Equitibus vs. 12. Bergkiius edidit:

NIK. τίς οὖν γένοιτ' ἂν; λέγε σύ. ΔΗΜ. σὺ μὲν οὖν μοι λέγε. tu haec ita divide:

N. τίς οὖν γένοιτ' ἂν; Δ. λέγε σύ. N. σὺ μὲν οὖν μοι λέγε.

Turpe vitium est in Avibus vs. 705:

ὥδε μὲν ἐσμὲν
πολὺ πρεσβύτατοι πάντων μακάρων. ἡμεῖς δ' ὥς ἐσμὲν Ἐρωτος
πολλοῖς δῆλον.

nihil certius est quam sic esse emendandum: πολὺ πρεσβύτατοι πάντων μακάρων ἡμεῖς. Tum: ὥς δ' ἐσμὲν Ἐρωτος πολλοῖς δῆλον, quam emendationem olim occupavit Dobraeus, sed Dobraei complures certissimas correctiones Editores Aristophanis nescio quomodo ignorare videntur.

C. G. C.

DEC 22 1939

